

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

UNIVERSITY OF CALIFORNIA.

THE GREENEBAUM COLLECTION OF THE SEMITIC LIBRARY
OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA.

GIFT OF
ALFRED GREENEBAUM.

JANUARY, 1897.

Accession No. .....

Class No. .....

700
F831.
1829

14 DAY USE
RETURN TO DESK FROM WHICH BORROWED
LOAN DEPT.

This book is due on the last date stamped below,
or on the date to which renewed. Renewals only:

Tel. No. 642-3405

Renewals may be made 4 days prior to date due.

Renewed books are subject to immediate recall.

Due end of ~~SUMMER~~ period **AUG 28 1971** 4-1
subject to recall after —

REC'D LD AUG 18 71 -11 AM 70

LD21A-50m-2,'71
(P2001s10)476—A-32

General Library
University of California
Berkeley

R7

1829

Main

הוא = לקראת יום
5/2

ספר

מאורינים

חלק ראשון

מחמשת החלקים

המכונה

קול אלהים

חברו

הרנן סמך

ר' עזריה מן האדומים

פתח דבריו יבין דעת ענין הרעשים שהיו בפירוד
י"ז לחדש כסלו, י"ח נאָועמבער השל"א לב"ע.

Méor Enajim.

W i e n,

hey ANTON Edlen v. SCHMID, k. k. privil. Buchdrucker
und Buchhändler 1829.

UNIV. OF
CALIFORNIA

בירושלמי דברכות פ"ה גרסינן לעולם אל יהי ססוק זה זו מסוק, ה' לצרות
עבנו משגג לנו. וצוהר תוריע ססוק מסאת עניו חיתא האי מאן דצני בנין
בר טרי לתצני צני לחדכרה דהא לפולחנה דקצ"ה הוא צני ולא יימרן הוא
קונה ציתו צלח דוק. ויהודים האלכסנדרי נספרו אטלישו מחיו מהם צעס
היות השם על ראש הכהן אבדול אמר כי הקורא שם האלמים צראטית הדבר
יקיימהו. גם אסלפון צרצעי מתורתיו המדיניות אמר כי לפני כל פעולה
יחדת לקרא חת שם אלהים עליה. וכנן צס אלהינו מדבול אל ההנדר הזה
והוא צאמון חסדיו יהי עמנו משגג לנו :

Gift of
Alfred Greenbaum

ה ק ר מ ה

אמר הלעיר עזריה מן האדומים ילץ אשר ועלדמו הקריה העלמה מנטובה והוא שוכן צפירדה, לכבוד אלהינו וחורתו ועמו הואלתי צטמו המצודך ואחרי צקשת העזר מגודל חקדיו להציא מן הלשון הרומי אל לשוננו הקדוש את הספר החצי הזה אשר כתב אריקטיאה חלרני של תלמי פילאדילפו מלך מלרים אל אחיו פילוקראטי לצאר לו קצת וארען העתק תורתנו הקדושה מיהודית. לידית על ידי טצעים ושנים הזקנים השלוחים לתלמי הנזכר מאת אלעזר כהן גדול אשר קם אחרי מות שמעון הלדיק אחיו הגדול ממנו. כי הנה לפי מה שכתב ידיה האלככנדרי אשר נזרע היהודים ומכונה אלל היונים והרומיים פילוני צספרו המתואר מן העתים הגעחק מקדוב מלשוננו היוני לרומי ואני צע"ה אעתיקנו לעברי צפרק הל"צ מן הפרקים אשר אלרף לזה הקפר. כאשר נבנה הצית השני שיתחדש צמהרה צימיו, שמש תחלה צכהונה גדולה ישוע צן יהולדק ואחריו יויקים צנו ואחריו אליטיב צנו ואחריו יודע צנו ואחריו יונתן צנו ואחריו ידוע צנו, אלל המה שעת הדורות הרלופים אשר זכר נחמיה י"צ צאמרו ישוע הוליד את יויקים ויוקים את אליטיב ואליטיב את יודע ויודע את יונתן ויונתן את ידוע. וכמו שכתב שם רש"י ז"ל כל אלה טצמקרא זה כהנים גדולים היו כי כן התצאר מיתר דברי נחמיה עלמו, וכן כתבו קופרים רבים וצפרע היוקיפון לרומיים קפר י"א פרק ה' ככל אשר יתראה פרק ל"ג ול"ד מן הפרקים שיעדנו. והוא ידוע לדברי ידיה צספרו הנזכר וכן לדברי היוקיפון לרומיים קפר י"ב פרק צ' הוליד את חניו כהן גדול וחניו הוליד את שמעון הלדיק, ויען כי צמות שמעון זה לא השאיר אחריו רק צן קטן צלתי ראוי לכהונה גדולה קם תחתיו אלעזר אחיו אשר אליו כתב תלמי על אודות הזקנים מעתיקי תורתנו. והנה זה תלמי פילאדילפו היה שלישי צמלכות לאלככנדרוס מוקדון כי צמות אלככנדרוס ונחלקה מלכותו כדבר דניאל לארצעה ראשים אחד מהם היה תלמי צן לאגו אשר מלך על מלרים ואפסיה ל"ד שנים ואחריו מלך תלמי זה צנו ל"ט שנה. ויבנהו פילאדילפו שהוא

A e

הקדמה

תואר תורה ארבע דבוק (*), אם כי דבוקה נפשו באחותו
ארכינוראה אשר לקחה לו לאשה או על דרך הקרא העור קני נהור
כי באחדית הימים הפליא כאמון עם תמר לשנור אותה. ובגנת
אחת ושלישים למלכו היה דברו אל אלעזר וישלח אליו הפותחים
לאלכסנדריא של מלרים כמו שימלא המצקש את כל זה קלתו לדידיה
צקפר העתים הכזר ובקפרו השלישי מחיי משה. וקלתו לוקיפון
קפר י"ב פ"א ופ"ב בהצילו שמה צקלרה את מעשה הזקנים האלה.
ואחרי שניהם נמשכו כל חכמי הגולרים קדמונים ואחרונים כמו
המעתיק אללס צפרשו לקפר דינאל. ואיצקציאל הקיסרי במקומו
דבים וקפריו. ולולידו קאמוטיאלו קפר צ' פ"ב ואחרים מלבד אלה.
ועל קלת מאמרי הכתולאים לחכמינו ז"ל אשר ציגס לדברים הכזרים
קחירה מה הנה עוד נדבר בע"ה צפרקים שיעדנו, ויען כי מספר
המעשה של השתחווית אלכסנדרוס לכהן הגדול נראה כי צקעו
מירושלים הלך ונלח את דריוש. וכוחצי זכרונותיו ומחמי א"ה כמו
קוינטו קורילאו קפר ה'. ופלוטארקו קי' ל"ז זכרו כי נלחנו
זה היה קציב לשנת שש למלכו. הנה ימשך כי אלכסנ' אשר כל
שנות מלכותו היו י"ב כמבואר צק"ע פרק אחרון וצראשון
לחשמונאי פ"א מלך אחר המעשה ההוא שש שנים. והמה שית
הסנין שאמרו ז"ל בע"ז פ"ק דמלכו יונים צעולם ולא חשצינן
להו צמנין שטרות למלכות יונים כמו שיתבאר בע"ה צכ"ו מן
הפרקים שזכרנו. ומכל הדברים האלה נמלאנו למדק כי כאשר
נוליא מומנין השטרות הכזר (שהתחיל אחרי מות אלכסנדרוס
כאמור) ל"ו שנים שמשך אחריו תלמי צן לאגו ול"א שמשך
הפילאדילפו צנו עד זמן הפתרון ככל המבואר על פי המגידים
הכזרים שנה זו שהיא חמשת אלפים של"א למנינו ואלף תתפ"ג.
לשטרות כפי המחבאר מדברי הרמב"ם ז"ל פ"א מהלכות קדוש
החדש ופ"י מהלכות שמיטה היא שנת אלף תת"ו למעשה הזה
של העתק תורתנו, וראוי לדעת כי הסבור הקלר הזה אשר
צו התבארו כל פרטי המאורע ההוא נכתב אז צלשון יון מאת
החלרני האמור אשר היה אחד משני שלוחי המלך אל הכהן הגדול
צירושלם. וזה כחמשים שנה נעתק אל הרומיי ע"י אחד מן
הכלרים

(*) כן בחי ויוסם צמיוצור לספר ה"ח מן העיר פ"ח.

הקרמה

הגברים זמן הסתפקה ההיא הוצא גם כן אל לעז איטאליאה ,
אולם בדואת אחר כן סבס אחד אשכנזי את ההשתקת הצרכות
כי מתעמת הגה ורטוקות מן הדברים ככתנן (כאלזר אומה
יעיד עליהן הקורא אותן במקומות רבים שלא ידברו) העתיק
אותו מחדש אל הרומי זה בעשר שנים יפה מאד ונדפס בעיד
צאקיליאה המלחה לה חכמיהם הרומי עם היוני לעמתו למען
יראה המושביל עד - מה קלט זה יחד מזולתו אל השערה . ואני
הצעיר אשר לא ידעתי קשר ולטון ין צאות נפשי העתקתי
מן הרומי הזה המשובח בעיני כל דואהו . ואין קפק אללי פי
גם הלפז שמתע אשרית ימלא צפתרוני זה קורת רוח וכפי מה
הוא החצר עלמו (אשר אומה ידעתי חץ ערכו כי אינו מן הספרי'
סהרשטיים) יחשוב כי לא לתוהו כחי כליטי בהשתקתו כעשרים
יום . יען נוקף על מה שיטענג בהכירו ממנו את מעלת חכמינו
הקדמונים ההם אשר לצד מצקיאותם צדיקי התורה היו בעלי
מדינת ומחימה ראויים לעמוד בהכלי מלך תהיה לו כעו ק עדנס
בהתצוננו צו אחה חדש מתחסס לתורתנו . ורפרנו שחי פרידוח
עוצות שיש להוליא ממנו האחת - טעמי אלעזר הכהן לשלוחי
חלמי על קלת מלות תריות . והשנית יחד עקרית אשר בגללה
גומתי עליו אומר כי בעזרו לדעתי יתצדדו קלת ספקות נמלאו
צדדי חכמינו האחרונים ז"ל על אדות צדי ההכונה כעו
שיחצאר בע"ה צפרקים שיעדכו , וכבר נודע לי כל שמו דבר
חדש נשמע צה גדול הוא ומהולל עד צלי ערך כמאמר ר' חייא
צירחלמי דפאה אפי כל העולם כלו אינו שרה לדבר אחד מן
התורה . וכמו שאמר סם ר' לארעבן כל חפלי וחפליך לא ישוו
צה , כי בגלל הדבר הזה משנה שלמה שנו לנו אצות עולם
הלמוד מחצרו אפי הלכה אחת לריך לנהג צו כבוד , וכבודו
א"כ יהיה לזכות צו את הרבים שידעוהו . והלא דברים קל
וחומר ומה אם מחצר הספר הזה עומל צו וגדלו ומעתיקו
ומדפיקו וכמה קוראיו אשר לא מצני ישראל המת שצחו אותו
ויקדצוהו כל שכן איפוא שלא נרחיקהו אנחנו גואלים קרובים אל
הזקנים ההם אשר אל אחד ואצ אחד לכלנו , וכ"ש עוד אשר
חכמינו ז"ל הזכירו גם הם את המעשה הזה צגמרא הצבלית
והידושלמית וצמדדשים ויהי אללם לנס ראוי לצלחי ישכח מפי
זרענו

הקדמה

זרענו . עם כי אונם היו צו דצריהם מענים להגיד התורף בלגד
וכמו שיחזרה צע"ה בצעיעי ון הפקקים שזכרנו . והנה הקפל הזה
כלו להציתו מאחד עיני ותמחה לבני אשר צו חכני ה' מחסי עליון
להגית אחרי צרכה שם עולם נחמי לו בעזרו ית' מאור עינים
אונם החלק הראשון ממנו אשר צו ידובר על הרעשים הנדללים
שנחאו בעיד פיר"ה יחדמי לו שם קול אלהים ון הטעם שיחזאר
עוד לפנינו , והחצור החכר אשר נגע ה' בלבי להעתיקו והוא
הגקרא בלשון היומי והדומי על שם מחצרו אריסט"אה . הנה עתה
אשר חשבתיו לגר שנתגייר כקטן שגולד דמי קראחי לו שם חדש
הדרת זקנים כי זה שמו נעוקו עמו וטעמו צו אשר פני הזקנים
ההם בגלל המעשה הזה נהדרו מעולם ועד העולם יהדרו : ואלם
חלק הפקקים החכרים יהי שמו לעולם אמר' בינה ון הטעם אשר
יחזאר בראשון מחמה . והן קדם מפעלי אלה שפתי לא אכלא מלקפד
בחלק הזה היולא ראשונה איך ומתי נחעורדתי להעמקת חצור
אריסט"אה החכר אשר נעכה לה אח החלק השלשי הבא אחריה .
ונם על הפרט הזה כצור אלהים חקור דבר :

שיר מיוסד על צ' תנועות וימד וצ"ת וימד וצ"ת גדלת וכן בסוגר .

קורא מְגִלָּה זו יִרְגֵן אֵל
הִסֵּךְ בְּעַד גְּפִשׁוֹת קָהֵל קָרְשׁוֹ :
אֲשַׁעְרוּ צִוְקֵת רְעִשִׁים הֵן
יִשׁוּם תְּסַמֵּר שַׁעֲרֵת רֵאשׁוֹ :
כִּי כֵן לְכָל גְּבוּר וְרַב אֹזְנִים
לְבוֹ בְּרוּיֵג שָׁב בְּעַת רְעִישׁוֹ :
יִשָּׂא תְּפִלָּה בַּל תֵּאָנֶה עוֹד
צָרָה כְּזֹאת מִדֵּי תִחִי גְּפִשׁוֹ :
יִירָא חֲתַת בְּלִתִּי רֵאוֹת אוֹתָהּ
יִרְגֵן בְּמַרְס צֹאת חֲמַת אֲשׁוֹ :
בְּרוּךְ אֲשֶׁר כָּחוּ מְלֵא עוֹלָם !
בְּרוּךְ אֲשֶׁר הָעוֹז בְּמִקְרָשׁוֹ :

מאור עינים

חלק ראשון

קול אללים

מעשת הרעשים הנוראים שהיו בפיר"ה שנת
של"א, ודברינו על הרעש בכלל הן מכתבי הקדש
הן קן הנמצא לרבותינו, וגם לקצת חכמי הנוצרים
ואומות העולם אשר קדמו אליהם, ואיך היה נסבה
לחבור הספר.

הנה נודעת זאת מפי אלהינו בתורתו התמימה ורבים
מעבדיו הנביאים כי מדרכי העבודה הרלויה לפני ית'
הוא שכל האנשים הרואים את אותותיו ואת מעשיו הנוראים
יגידו וישמיעו אותם לכל יצוא מדור לדור למען אשר באי העולם
ילמדו לקח ועל שרשי נפשם יתחקה כי הוא האלהים לבדו מלך
על כל הארץ ואל כמו הגדול והמוך חסדיו הנפלאים צפועל ידיהם
ולבם יתבוננו תמיד ועל כל הנדרש אליהם יתחננו. כחצ הדד
הוא בתורה למען חספר באזני צנך וגו' וידעתם וגו'. וְהָגוּי
בנביאים עליה לבניכם ספרו וגו'. ומשולש בנחוצים לא נכחד
ונציהם לדור אחרון וגו' וישמנו באלהים כסלם, וכאלה רבות.
גם המלות אשר נקראו ערות הן הנה משקיפות אל התכלית הזה
כמקמרות נטועים בלבותינו, ועם היות באמת כל מעשה ה'
גם המוקוד צעצע המליאות איום וגורא מאד לכל משכיל הצבור
כבפרתו א (כי הנה התגולל האור והחושך ורדת הגשמים וילדת
צעלי החיים וכל דבר הגרעה מכחו כקטן כגדול יצהיל המחצות
וישחאה עליו מצין עם תלמיד: אשר על כן היו בביאורנו לועקים
מפי עלין לאמר האותי לא תיראון אשר שמתי חול גבול לים וגו'
המתן גשם וגו' והמשורר אמר מה גדלו מה רבו מעשיך וכדומה.
גם צין חכמי האומות הידומים עריסמיגטו שכזכור עוד צפרק
הד' הפליא בחמישי מקפרו פימאנ"דרו לדבר באמת, עד אמרו
דבר ראוי להקתכלות והוא שלהיות האלשות נראה בכל נמלא הנה
העולם

מאור עינים

העולם כלו שמוחיו ית'. אשר לאמרו ז"ל פרק הרואה וזכמה
דזכתי שהעולם נברא באלוהיות התורה קדוה הוא לדבר רמז'ן
בהקדמתו לפרושה שהיא כלה שמוחיו ית'. הלא צוהג העולם
הוא שהמון בני האדם לא יתפעלו ולא ירגשו מן הדברים המקודדי'
והיום תמיד כפי מה שיעשו צדאותם פועל מרעיד לעמו וחדשה
גדולה בארץ, גם אם צאמת וצחמים מלער היא לערך הנחונים
צנצע, כציע לראות בלאת יום המלואים האש מלפני ה' ותאכל
וג' כי שם כתוב וירא כל העם וידונו. וצממאל ויתן ה' קולות
ומטר וירא כל העם מאד וג'. וצמערת הים על יונה ויראו
האנשים וג'. וכאלה לבלי חק, שכן כמשך מפצע המליאת היות
בני האדם מתפעלים צהרגש החושים יותר מהתעוררם צחיות
השכל. וצפרעו ממראית העין אשר צקגולתה (כדבר ראש המלילים
באומרת עולילו קסר ר' ח' מאגרות ר') להגדיל ההפעלות יותר
משמיעת האזן. ראה יסוף הלדיק שלא ככמרו רחמיו לצכות על
אחיו עד נשא את עיניו ויראם: גם האיש משה לא התאמץ לצבו
מאמרת אלנה הלרופה להשליך מידיו את הלוחות עד אשר ירד
וירא את העגל. וצגלל הדברים האלה אחזה אנכי אשית לבצני כי
אך טוב וישר הוא צפתיחתי זאת להאדיע לבני האדם עד שיהיו
לאחרונה פועל פועל צימי פה פ"ררה. ואצ לבנים מן הדור
הזה יודיע כי אונם לא שקר מלי. הן ידעתי כי צלד מה אץ זה
מעשים נקים רחוק מן הצצע, גם פעמים רבות כבר היה לעולמים
מלפנינו, אפס לעין רואה ואזן שומעת כל הדבר הקשה ומצהיל
פתאום לפתע הלא הוא קדוה לנכ ויעיד האדם להכיר את הכח
האלהי ציותר ולהשיצ אותו אל לבנו: ואם צנראה מן הדעת
תחלה קפורי הלז רחוק הוא מהלטרף אל נושא הקפר הזה ואץ
ציטתם כלל יחס, הגה טרם אכלה לדבר צו צין המשכיל כי זה
החדש היה נקצה לפעולתי זאת הוא עשה אותה ויכוונה. מי
איפוא האיש החפץ יקטיצ וישמע:

יום הזכרון מצעה עשר לחדש כסלו שמוכה עשר לצו צימזר שנת
חושפת אלפים ושלש מאות ואחת ושלשים לילירה כפי
הצבוננו, לילה שומחתו יום הששי קדוה לשעה העשירית, עת
המלא בני האדם צתנוקות עלי משכב נשמע צפתע פתאום קול
רעש גדול וחזק מאד כמשך כחלי עשירית שעה אשר כמורה
באמונה

קול אלהים

ה

באמונה לא נהיה צודדותינו אלה גם אבותינו לא ספרו לנו עליו
 ומארת שנים עד הגה, ולכד מהמית הקול והצעתה הנשמעת
 על פני רקיע השמים הגה היו הרעפים ומקצבי הגגות דא לרא
 כקצן ומתחדדים צאופן כי כל השומע (ומי חרש לא ישמע)
 תלינה שחי אכיו ולכו יחיל בקרבו: ^{ההפך עליו בלהות כרע}
 מהתראות אליו כי האדמה תשאה אז שוממה, תבל ויושבי בה.
 והגה בתחלה צין התדומה. והשעמום יחטוב האדם היות הבהלה
 ההיא להב אש עד אצרון תאכל או. רעם אשר צרוגו יגמא ארץ
 כי לא יעו צראשיתו מה הוא, עד אשר הורגש הכדנד והרעדה
 בכל ערש ומשכב מולע מתחת. ואז צחוש התודע כי הקער
 הגדול הזה הלא הוא רעש חזק המרגא ארץ ממקומה. והאיש
 אשר רוחו צו יערץ ויצדק את האל הגדול אשר זו כחו מלא עולמו
 דום והתחולל לו כי יעמיד תבל מזעפו והונח לנו. ויהי כן
 באמת, כי עוד מעט חדלו פרוץ הקולות והארץ לשעתה
 שקטה, אך לא שב האלהים מחרון אפו כאשר עלה על לבו כי
 מלא עד ארז הצקד היה הקרקע עת אחר עת מתעורר להתגעש.
 ושאל מתחת לרגעים וקרובים כוע תנוע להתחדד. צאופן כי
 רבים עמדו על מקפר רעשים קטנים אשר הורגשו בשלש שעות
 ההנה ויעידו כי היו משמנה עשר ומעלה אשר על כן כל אדם
 בלי ספק נעור מומעון משכבו ויקומו אז ואם על צנים מעל המטה
 גראות מה יהיה צעיר כי עת רעדה ופחד היא לא עת מנוחה
 וחזוק ידים. והנה מחמת הרעש הראשון האמור נהרסו מעל
 הגגות כמה חלפיות ומעלי עשן, כל שהוא תלול וגצה. וישכימו
 העם צהכיר איש את רעהו מקרובים צעיר וצרחות לראות את
 המפלות ולדבר במקהלות על המופת אשר היה צארץ, עודם
 מדברים והיום יום הששי רד עד השעה תשע עשרה ויהי רעם
 אחר צינוני: וכן צטעת שמים ועשרים. גם צטעה הראשונה
 לליל שבת קדש וצטעה השנית ממנו. כלם רעשים מצהילים
 ומרגמים לצב כל אנוש בקרבו אך לא צזעם וחדדת הראשון אשר
 זכרנו. ויהי צטעה השלישית ליל השבת הנורא ההוא סך אל יושבי
 המחוז הזה (מר רעש אחר חזק מאד אשר נמשך גם הוא כחלי
 עשירית שעה מפרק צינים ומשכר חומות ומכה הצתי ריקסים
 וצקיעים יתר הרצה מרעש האומש הקודמת: אשר צראשון ההוא

מאור עינים

גבר הקול על הנדנדוד וזזה גדל מאד הנדנדוד על הקול: והנה לא
שמר תכונתו להכניע את הארץ אל עבר אחד לצד. כי אם נלוא
ותו ומערכו למרחק ואחר כך מן הדרום ללפון כמלווה ועושה
להרבות ההשתחה ושאלת הארץ, והוא צלמת אשר הרבה פה
העיר הגדולה פידרה הריקות וערלים. כי כל מה שהיו צניניה
החוקים וכבדים וצפרט אשר נמלאו במקלועות השוקים והמזוואות
אראש פנה צלי מן ולנה של צית אחד מתחצר אליהם
ומחזיקים, רבו בכלם הצקעים והמפולת ותהי הארץ לחדדת
אלהים, אז כל עם פידרה מנער ועד זקן נבהלו מאד וכחפזו
לנוס ומציהם הספונים ומלל כל קורה וחומה, המוצה היא אם
רעה, אל תחת השמים צחולות ובגנת כל ציתן אשר ימלאו.
וישצו את רכושם ואת קנינם רעושים ונעושים כי רעה אחזתם
מן יפלו עליהם הצתים פחאום כאשר קרה ליתר מעשעים צני
העיר זעיר שם כי לא יכלו מהר המלט ונעשו צתיהם קצריהם
כדבע: ומה לא ישא האלהים פשע עמו לעוף כזאת אשר עם
היות אז שנת ליי הנה לפקוח נפש ולהליל את הגופים נכונים
לעבודתו נלח. רבים לקחו את ילדיהם צחיקים, ושמלותם עם
הרבה מלרכיהם לדרות על שכמם. וכר או אצוקה לרגליהם
צידם צלי הצדיל צין הקדש וצין החול כאילו שכח אז יי צפיר'דה
מועד ושנת וילאו ללכת בחפזה נודדים צגרים אל רחובות העיר
או אל כל המקום אשר לחאווה יצקשו, נפרד מכל צנין וגדר,
וזה להם ישע וחפץ כי תחת שנתם צלל קורחם ינה אז על
ראשם קרח נורא וירח צלילה, גם אמנה הפחד הזה היה כמעט
למלער צערך המורא הגדול אשר התמיד כל הלילה. יען מעולם
לא עבר צו דביע שעה צלי התגעש הארץ וכאילו תמיד מוקדוחיה
יעורו לחפש רעשים נוראים עד כי חדל לנספור הרעשים הקטנים
והצינונים אשר היו צמשך הלילה ההוא כי רבו צמקפרם מחמשים
ומעלה. והנה שני הרעשים האלה אשר עלמו מאד ליל ששי
וליל שנת קדש לפי מה שהתאמת מעצרי דרך ושוכי ארץ
הודגשו כדברי חכמי לצ בעלי המחקר משך מאחים מיל מקלה
העיר פיק"רו עד מי"לאור. ועם כל זה לא הרעו ולא השחיתו
צטום מקום גם לא נשמע עוד קולם אחרי כך צאופן עקרי רק
צפיר'דה וחחומיה כעשרה מילין קציו לה. כי יום ליום הציעו
רעשי'

קול אלהים

ו

דעתי מצהילי עשר' ועשרים הקטנים עם הגדולים. אכן רצום
 ועקריהם היו צלילה. רצום קצוץ לחלות, ויתר מהמה צשעה
 התשיעית, וממנה גם כן עד לפטות צקד. וכבר מהרצה אנשים
 אשר שחו לצם לחלחלה הזאת כמו יתח' ומעשרה לילות רלושים
 אשר צם תמיד צין השעה התשיעית לעשרית הורגש דעש עקרי
 באילו האלהים קרא עליו המועד ההוא ולא יעצור, זה הכלל
 האששים העצילים אחרי השנים הראשונים שזכרנו היו מסלות
 הלילה עד עלות השחר:

ודגור צמודות הקפור הזה לא נחול מהזכיר את דברי עמנו
 אשר התכבד על הרעש הגדול שהיה צימץ צמנת מוח
 המלך נמיהו. כי לפי קולר דעתי אפשר שיפרשו קלח פקוקים
 מצבאחו על אופן אחר ממה שציארום מפרשי ז"ל. עם כי
 קף דבר נתן אליהם לזק ומפני רלונם יחצטל רלונו, | הלא
 הנה אמרו הנה אנכי מעיק תחתיכם כאשר תעיק העגלה המלאה
 לה עומד ואבד מרס תקל וגו' ותופש הקסת לא יעמוד וגו'
 ואמץ לבו צגצרים ערום ינוק ציום ההוא וגו'. כי הנה הם
 ז"ל פרוו את כל הדברים האלה יעוד תצום על מלחמה עתידה
 לימים ההם. עם שזכר' הרו והוכיחו, מהקדמת אמרו שנתים
 לפני הרעש כי עמוס צאמת כפא עליו. וזה כשאמר הנה י'
 מורה והכה את הצית הגדול דסיקים והצית הקסן צקיעים,
 והביחי צית החותף על צית הקף וקטו צמים רצום. וכמו
 שימלא כל מצקש צפירותי החכמים ו' עזרא וקומי והשר דון ילחק
 זכר כלם לצרכה, ויהי כאשר עלה על לצם כי הפקוקים הראשונים
 שזכרנו ידברו על אודות מלחמה. והוקשה אללם להלום היעצ
 את הפקוק הראשון שהוא הנה אנכי מעיק תחתיכם וגו' והאחרון
 שהוא ואמץ לבו צגצרים ערום ינוק. חתרו דרכים להקצ את
 הדברים אל פגנתם. אך לפי הגרלה רחוקים הנה משקול הדעת
 רבנו שיחצוק כל משכיל כי יתן צפרותם עיטו לראות מה נמרלו
 אללם אחרי יתד, והבתחב' ההוא הנה אנכי מעיק תחתיכם אשר
 בדחקו לפרשו צענין מלחמה הנה השכל הישר דש"י ז"ל כתב
 בצאורו תחתיכם חתיכם. והנורצן מדברי אלה הוא שהארץ עלמה
 אשר עליה יחנו חגעש ומלעק, וכמו שפירש החכם דון ילחק
 התלות ההמה וזה לשונו, כאשר תעיק העגלה שתכריח את
 הארפנים

א' ב

א' ג

מאור עינים

האופנים אשר תחמיה שיעיקר וילעקו. והדברים האלה צלי-משל
 נשלים על הרעש ודאי יחכו. ולזה יבא על אופניו הפסוק
 האחרון ואמץ לבו בגורים ערום ירוק. כי אם על אדות מלחמה
 ידבר איך יקרב אל השכל שהגבור יטוס זה ערום אשר לפי פשוטו ללא
 על התפתחו כלי זיץ ידבר, אבל על כבודו ושמתו לעורו, ולמה
 יאמר החכם ן' עזרא והקמתי כד' שלא יכבדו בגדו עלי. הלא כל
 אדם הלבוש בגדים נקלים יוסף אומץ לרחף העוקס אשר יבחר מנה
 שיעשה ערום יתקן. כי הצוה המצויה כסדר נאחז בגליו יהי לו
 לכבוד וזכר. ואף קלת הבגדי וחדר לעוט' או חלי' ציד גבור למור'
 ומשאת מאומה צורק הכונה היא על הרעש אשר לפי דברי החוקרים
 ולפי מה שנעשה בזמננו זה כאמר רצו וכו' הוא צלילה ומחלות
 צו ומעלה שעה אשר בני האדם נמו טחם וצפרטו כאשר הוא
 בעלם וראשונה מיד האלהים ברעש המועד לימי עזיהו, כי הוא
 ית' ידע העת הנכון להודך רשעים תחם צלא יוכלו לצרות.
 ולזה גם אומץ לבו בגורים כאשר תצאם שואתו פחאם ללא
 ימלאנו לבו להיות צוש עד ימשש צאפלה לקחת חלוקו או אחיה
 שיהיה מצנדין, כי צחפה רצה ירוק ערום טרם יעול הציה
 זהעליה על גציו ותקסהה פללות, וכבר קרה צאמת לרצים מצני
 חנדיצים לעת כחאת פה פיר"ה כי באשר הארץ רעשה ערום
 הלכו צחפה רצה צלי לצוט וככות צקרה מפחד צלילות. וכן
 יצנו דברי הנביא שאמ' יללו בני ישראל היצפים בצומרון (אשר
 גם עליהם היה הרעש) צפאת מנה וצדמשק קרש שרומ' אל
 המענים אשר נילוני דרך השגפה או מחל גורם צפאת ומחם
 ומקלוע ערשם לעתותי לילה. וכנני תופש הקשת ורוכב הקוס
 וגו' הוא להיות זה לו צכח. עם כי צאותה שעה לא יתפרש הקשת
 ולא ידבר צפועל. או יהי הפסוקים נאמרי' ללדין קלתם על
 הרעש שהיה ציום וקלתם על מה שהיה צלילה. כי הכה לא יום
 אחד לבד קרה אצל ימים, ודבר ציום ההוא כמו צעת ההיא.
 ולזה אמר כי צלאת האדם לפעלו תופש הקשת ורוכב הקוס לא
 ימלטו. וצעותי לילה גם אומץ לבו בגורים ערום ירום, גם
 יתמן שהכתו' ציעיה כ"ד וירעשו מוסדי ארץ רועה התרועעה
 הארץ פור התשרדה ארץ מוט התמועטה ארץ כוע תנוע ארץ
 כשפור והתחדדה שולונה וכבר עליה פשעה וגו'. שהם שצע
 לשכות

Hebrew text on the left margin

Handwritten marginal notes on the right side of the page.

קול אלהים

לזכות של רעשים הם לרמוח אל שצעה מיני הרעשים הזכורים מן
הטבעיים בקפריהם כאשר עוד נרמוח בקרוב הן שיהיו דברים ככתוב
על רעשים ממש הן שיהיו משל למלחמות כפיירות הקומחי ז"ל כי אין
מקרא יולא מידי פשוטו ומורה על מיני הרעשי' ההמה. ואמר
צחלה כי ארצות ממרחם כפתחו הוא כי לפי מה שזכרו בעלי
התחוק רעש הארץ יתורה מקצות שמימיות הפועלות צם, ולזה אמר
כי עם היצו שהקצות ההנה צעת ההיא תחקרנה הכה י"ת אשר לו
מתכו עלילות יעשה שארצות השמים ככלי זעמו תפתחה וידו
כוליהם לקצו שצעה מיני פועמיות הרעשים הזכרים אל הארץ.
גם דבר המשורר המביט לארץ ותעד אינו חוץ מן הדרך הזה. כי
הלא שצעת כוכבי הצבחה כמלאו מתוארים על פי הנביא זכריהו
שצעה הוה עיני י. גם יחקש על גלגל הככבים העומדים אחר
ותבחה מלאות עינם, כאשר כתב הר"ר יהודה המכונה ליאון
מנעמו ויפיו חכמי הנלדים העתיקוהו מן הלעו האיטלקי ללשון
רומי. וכן ההצטה הזכרת היא באמלעותם כמו שכתבו:

ודנה תדעת זאת לכל משכיל כי עקרי הדברים המחסיקים
אל הרעש אלל חכמי המחקר, הלא הוה בקשר ארחת
עליונות לפיכך היינו פרק מ'. ולקייקה בקשר הששי מדושו
הטבעיים, גם פליניאו האריך בהם ספר ז' פרק ע"ט עם
פרקים תכופים אחריו. וצני עמו ר' ילחק ו' לעוף יפה דבר
צקו המאמר הראשון מקפרו שער השמים. ושמע דבר גדול
שקפר שם חה לשונו, אירע צדורו זה כי, מגדל אחד של המנך
קיקר קמוד לחוף הקים צלילה אחד היה צו הרעש ולא נשאר
צמקום ההוא רושם כלל ודאו את התל צתוך הים בארצונה מלין
ע"כ אולם יקר צעיני להזכיר כי עוד מלצדם אחר מקרה הרעשים
האלה ילא החולה על אודותיו ספר צלשון לעו איטולקילחכס נולרי
רופא פה פירדה מכונה הנור"צ ערצ באמת ומהולל ובקפרו הראשון
פי"כ"ט תמלא זכרון שצעת מיני הרעשים שזכרתי מנעם בעל
החצור הקדמון הנקרא ספר העולם, הלא הוא דרך וכוו דיופי
חוקר על הקצות והאותות והלעמי שאירע צמים קדמוני'
והאריקות הנפלאות אשר קצו וכל דבר אחר הכדרש על ככה,
גם אקף לרוז מחנות הקפרי' העקריים את כל הגמלא כתוב
בהם

מא

הי

מאור עינים

זהם לדעת הטבעיים והאלטגניני והאלהיים אללם צנוד טעם
 דעת. והיה אם יקחד לכך לראותו תבקשו כי תמלאנו כבוד
 צעיק והפוכי ומרחא של משא לעיקה מה לי פה לעת עתה.
 אך הנה מקום אחי בלתי חכר ומנו וגם היו טוב תאר מאד ארתו
 אכתוב זכרון לקחת חדות ולקצת אשר עוד הדענה באחד עשר מן
 הפרקים שיעדנו. והוא ריש ולין כמלאים לגדולי הפליקופים
 צעין הרעש אשר חקף אותם החכם פלומארקו מלמד טרליא"ט
 קיסר יד צפריז הקטנים ומאמר דעת הפלוקופים פרק ט"ז
 על פי הדברים האלה. פ"ל י"ט די צוקרימו יחפו סבת הרעש
 אל המים, אולם כה הכפירי אמרו צאופן זה הרעש קצתו היא
 איד כולד בארץ מדוקדק לאויר אשר יתצבר ללאת. ואכאשמיני
 אמר כי קצתו היא יוצט וכפוגיות הארץ. האחד נהיה מן החום
 והשני מן הגשמים שהתמידו, ואכאגורה אמה רוח נעלר בתחתית
 הארץ אשר להיות לאתו מעוכב מפגיעת הקושי של מקורץ הטעם
 שגליו ירעש הלד ההוא אשר לעומתו יגיש וארכטוריטו אמר כי
 קצתו היא הקורד הקרוב את הארץ מועל ומחתה, כי הגה
 החום שהוא קל בצנעו יתעורר ללד מעלה. וזה האיד היצט אשר
 כפרד לעלת ועם כל זה הוא נעלר יחזק ללאת מנביעי הארץ
 וחגרי עקלקלותיה וצאורו הזה ירעש אותה ומיסרודורו אמר
 הגה כל גסם האמלא בתקומו הראוי אליו לא יסור ממנו בלתי אם
 דבר מן החוץ יפליטו לכך או כי יהדפהו צטרעל, וכן הארץ
 אשר אעונה היא במקומה הטבעי לא יתכן שתמוט אבל קלת חלקיה
 הן הם אשר יסנו את מקומם בעלמה. ופרמניידי אמר כי הארץ
 אשר להיות מרחקה מהיקף השמים שיה לכל דוח היא בעלם
 המדח אץ ספק שלא תוכל לזח מנוט. האמנה תגעש אך לא
 תתנועע צטרי מקומה, ואכאסימאכדורו אמר כי הארץ תרעש
 באשר הרוחצ שלה נדחק מן האויר. ויש אומרי כי הארץ לפה
 על המים כעץ הפלא"צוארו או כדמות נכרים והגה המים קצת
 התנועעה, ואפלטון אמר לדי התנועה הגם ששה מעלה ומטה
 פנים ואחור ינוץ ושואל והארץ להיותה בתחתית המלומלם לכל
 הלדדק אי אפשר לה להתנועע אל שום אחד מהם. ובגלל זה
 לא תמוט ממקומה, יען כי כל לדי יכד עליה צורה אולם נאמר
 כי קלת מקומוט ששה נחמת ספוגיותם המה יתגדעשו. ואפקורוס

אמר

קול אלהים

ח

אמר כי אינו רחוק היח הארץ נפעמת שחגוע כמו הענבל.
המקושקש, מן הארץ עב ולח אשר תחמיה. ואפשר ג"כ שהרוח
הנמק בקצב חלקיה ועקמימות ודייה מתחת הוא אשר יניע
אוחה, עד הנה דברי הסכם פלוטארקו:

ולכל האופנים לבשתמלא לומר חדע ותשכיל כי עקרי הדברים
הגמלאים לחכמי המתקד בחצריהם החכמים על המתחם
אל הרעש. הן טרם צואו, בערצת האויר וקדויותו שהיה פה
עידה אחר חלות היס העשי לפני צואו ליל השבת הגדול
שגבשו. הן לאחדיו כמו להצות אש. תגבורת מים, יוצג נפלא.
עפות אויר, ודמיהם אשר מדרכם לצוא אם ה' העוז לא יפטר
ויגן צעד. כלם הנה מפתחים צנצואת עמוס הכחד, אשר
עקדה אללי היה להגיד להם את דבר הרעשים עם כל אצוריהו.
כי על כן צא צראשית הקפר שכתים לפני הרעש. דוק ותשפח
את החצורים שחכרו. והחצורים הקדושים ינשאו לעמתם כי
תראה אם דברי ייטיבו, ולא למפרש עתה צאתי:

אמנם הגרע אללי מן הגמלא לחכמינו ז"ל על הרעש וקצותיו
ואותותיו תקונו, ועיך שים עליו. צממות דבה כ"ט
שאל כללא את ר' עקיבא מהיכן הרעש נעשה? א"ל צענה שהקצה
מקתבל ורואה ביתו חד ציד אונות הגתוני צלום וסקט
כצירול הוא מקנא ורואה ומיד השמים והארץ רועשים שנאמר
וה' מליון ישאג וגו' ורעשו שמים וארץ ועל ישראל הוא מגין
שנאמר וה' נתקפה לעמו, ובצרכות פ' הרואה משנת על התרעות
דהיינו רעשים לפידות רש"י ז"ל. רב קטינא צעם ארצא עמיאל.
היינו צעל ארז תקטף בעלמות, אומר צענה שהקצה. זוכר את
צניו טרם צלער צין א"ה מוריד שתי דמעות לים הגדול וקולם
נשמע מקוף העולם ועד קופו. ורב קטינא דידיה אומר כפיו
קופק זו על זו שנאמר וגם אני אכה כפי אל כפי, ר' יונתן
אמר אכחה מתאנח שנאמר והניחותי חמתי צם והתנחמתי.
רבנן אמרי צועט צדקיע שנאמר הידד כדורכים יענה, רב אחא
אמר דוחק את רגליו תחת כסא הכבוד שנאמר השמים כסאי
וגו', ויש אומרים שואג צקולו ומרעיש את עולמו שנאמר ה'
מומדם ישאג וגו', וצירושלמי פירק הרואה ותגחומא פרשת אלה
חולדות השמים ומדרש תלים פקוק המציט לארץ אמרו אליהו
שא

[59] = 50

59^a

Jan. 25-30

מאור עינים

שאל את ר' נהוראי מפני מה הזרועות צרות? א"ל מפני המעשדות
שאין מוליחין אותם כחוקן א"ל חייך כך הוא. קצרו של דבר
(פרוש בן נראה שהארץ תחנף תחת יושביה על עברם את תורת
המנות הראויות ממנה) אבל זהו עקרו כשהק"צה מביט ורואה
בתיים רבים יושבין רצית המקדש חרב וציא אפליין (פרוש בלשון
יון מעטה כלומר מלביש קדרות) לעולמו והוא מחדשנו היא המציא
לארץ ומרעד, פרוש כמו שמקיים זה מודש תחומא הכחב
זה אומר למגדף אני פולח וזה אומר לשמש או לירם. ולפיכך
מציא רעש לעולמו לעשות זהם ובאלהיהם שפטים ויאמר גל
אליליהם אף הם. לוקים כמונו? ר' אקא אומר צעון משכב זכור,
חורבא אומר צעון המגלוקות, ר' שמאל צר נחמני אומר כל
מקום שנאמר רעש אינו אלא תהפוכות זמן ואז לכלן ומרעש
הארץ ותחול מה כתב בתורה כי קמה על צבל מחשבת ה':
ובזהר פרשת שמות פקוק ויאמר אל עמו כחז, ר' ילחק פגע
בהוא-טורא וחמא חד צר נש דהום נאים תחות סד אילין, יחיד
תמן. אדהוה יתיב חמא ארעא דמחלחלא ואפצר ההוא אילנא
וגפל. וחמא צקיעין גומין צארעא וארעא קלקא ונחתא,
אתער ההוא גברא, לוח לקצליה דר' ילחק ואמר ליה ידאי ידאי
צבי ונהים דהאינא מקימין צרקיעא חד רצבא ממנא שלמנא
עלאה והוא זמין למיעבד עמכון ציט כגי, והאי רגשא דארעא
צגינכון הוה דכל רגשא דארעא כד קס ממנא דיעבד עמכון
צט, תוה ר' ילחק ואמר דאי כחז תחת שלש רגזה ארץ
וכתיב תחת עבד פי ימלך, ממנא דהוה ממנא תחות שולטנא
אחרא ומלך ויהצין ליה שולטנא וכל שכן כד שליט ציטראל.
ע"כ: והנה מכל מאמרי החכמים האלה יחזקן המשכיל כי
הרעש אינו תמיד לקצה אחת אבל פעמים תקנאת ה' בצרדי
אלילים הנזכר ומחמתו על עמו כמדדש רצה ומאמר אליהו
צירושלמי ומדדש תלים וארצא טמיא דהרואה. ופעמים מקלשו
על עצרות שבעולם, כדברי קלת החכמים הנזכרים צמדדש
והירושלמי והצבלי שכחצנו, ופעמים לאות על איזה השמנת
צזמן כדבר הקיסא של הירושלמי והמדדש ומאמר הזהר.
אולם יחד החכמים הנקוצים צהרואה ור אומר חדא ומר אומר
חדא צאופני העשותו כפי מה שלמדו ון הכתובים הנמלאים
צקפורי

101

102

103

קול' אלהים

ט

בכפורי רעש, ואין כפק כמו שכחצו רצינו האי והרשצ"א והר"ץ
 גאון לפי מה שהציאם האצורה פרק הרואה כי דברי כל האמוראים
 ההמה אין משמעם כפשוטם יען חלילה לאל מכל הפעולות אבל
 יורו על נקמדות להצין צחידותם משל ומלילה נכוחים למונאי
 דעת, אפק הדבר הזה נראה מוקדם לכולהו תנאי וכולהו
 אמוראי כי עם שהרעשים יתחלפו צאופני העשותם ותכליתם
 כאמור הלא צעלם ורשעונה כלם יעורו בגזרת האלהים אם לשצט
 אם לקריאה אל החקד, לא כדעת חכמי יון אשר כתבנו למעל'
 המשפילים לראות הולד השוה שבהם הוא כי יתהוו כלם בקרי
 מנקצות הטבע. אבל ניחקם לה' לצדו המשחמש גם כן בקצות
 העצמות צמדרגת הכלי, וצקן נתעורר מהם אל התשובה
 ופעולות הדרך עד ישיצ מעלינו אפו ולדקה לפניו תהיה לנו.
 או לפחות נקור' משתי הקלוות אל האמלע וכאמר כי הן אמת
 שזהיות ישראל ראויים לפניו יתעלה להשאנה הגפלאה כימי לאחס
 מונלדים ויתר הזמנים אשר היו עוצים מאלה אז כל מיני הרעות
 רעשים וזולתם שיימלאום על פי ה' יחור ויקפו. כאשר גם כן
 יתר האומות אם רוע מעלליהם לא ירצה לקצצ שישים האלהים
 פניו בהמה (כאמרו) חטאת קדום ועמורה כי רצה ועל ניוה כי
 עלתה רעחם לפני, כל נגעם ומחלתם צמקרה ופגע. האמנה
 כי ירמו העונות להקחיר פניו. מאלה ולתחם לרעה צאלה הלא
 דין הוא שניחק קצותיהם לא אל האלהים תמיד, ולא אל הטבע
 תמיד. אבל פעמים יצואו ממנו ית' ופעמים ית' הפעולות
 העצמות מדרך הקרי. כי הנה הגשמי והרוחות הרעמים
 והצקרי' ודומיהם המחילדים על דעת החוקרים צחלק האמלעי
 מן האור אין כפק שהם מדרך הטבע המקודר מילר הכל ית',
 ועם כל זה יתהוו גם כן פתאם לפתע צרלונו הפשוט לטוב או
 לרע כמי המצול ונפרית ואש דקדום או קולות ומטר דשמאל
 וגשם גדול דאליהו. גם על פרטי האדם. ראה צכמו זה את דבר
 החכם כוזרי קרוב לקוף מאמרו החמישי על דברי דוד ע"ה ה'
 ינפח' או צמלחמה ירד. שהמיתה צלא עתה אשר היא הגדול'
 שצורות יש ממנה מיד האלהים ויש אשר תהי' בקרי. והם ז"ל
 העלו צמקמת שצת פרק צמה בהמה דיש מיתה צלא חטא ויש יפורין
 צלא עון: ופרק קמא דחגיגה רב אסי מעוצדא דרב ציצי דיש

Sam.
267/c

מאור עינים

קרא ויש נקפה בלא משפעה וכן גם הרעשים ויתר הלכות
אשר כהם עם בי פעמים רבות תצאנה בתוכחות על עון מלח
האלהים. הנה יש גם כן אשר תהיינה במקרה ופגע, והיטיב אשר
דבר עליהן יד ריה האלכבודי בקפרו הראשון על התור אשר
אינו מתלא בגלגוליהו אך הוצא קלח דבריו מן הגלגלי הקדמון
איצקציאו הקיקרי צשמיני מהכנתו פרק ה' שאמר לעפין ההשגחה
האלהית כי בגזור חכמתו ית' סימלאו ארבעה היסודות לתועלת
מרובה אל העולם בכללו עם כי ראה גם כן לורך המושך לטבען
וגלגוליהם רעשים וקערות ופדומה לא חלל מעשות הטוב הרב
המבדון מלחמו ית' צשזיל הרע המועע אשר לפעמים יקרה ממנו.
מלבד אשר לא נדע צאמת אחיו הטוב והרע אלינו, ע"כ. כי על
כן דברי חבמינו המזכרים אשר יורו צוא הרעשים מלח האלהים. וכן
מאמר המשורר ויתגעשו בי חרה לו, ודבר ישעיהו ומרעש הארץ
ומקומה בעצרת ה' לצרות ודמיהו מקלפו מרעש הארץ וכל כיוצא
באלה לא יחייב שיוצנו בהחלט ותנויד אלל תהי כונתם כי הוא ית'
העושה כל אשר חפץ יקצצם לרוננו גם בלא עתה, כלל גחמי
התור בתוכחות כאלו יקורו ומקצליה ומנה, והלא ראינו החכמים
הצחיקים בפרק קודם תעניות ומצחיקים בין מכה משולחת. אשר זאת
הצחיקה צאמת היא שורש הלדק והרשע, כי הירא את דבר ה'
ירגיש הן מלך דעתו צמעשו המקולקלים הן מלך חכמת הלדות
וארפני צואם כי בגזרת עירך הנה וטצ ורפא לו, מה שלא יעשה
הצליעל. הלא זה מחכמתו ית' לשלוח הלדות צארפן שהלדיקים
ילכו צם צחמו להכירם מידו ורעשים יכשלו צם לחשוב אוחם
מקרה לטבעור תהיה המשור' בצחירה ראיה לגמול לא מוכרת
צראותם העונש על העון יד ליד עין צעין. האמנה לכל הפנים
על כל לרה שלא תצוא אלהיות או מקריות שתהיינה יש לנו לרוץ
צמגדל עח גם אלהינו וממנו נשחר להגן שלא תצאנה או להקדין
אחרי צואם צארפן שעל כלן יחל מן המשור' והתפלה האלה
ועזר. והנה צפירות הרץ אשר על האלפסי זל תראה כי
לדעתו זועות דמתחיתן שזכרנו למעל' הם דוסות חזקים
הנושצים צעת הגשמים. והצצא האחרת שהיא ועל הדוסות
פרט דשלא צשעת הגשמים כמי פעמים נושצ רוח חזק מפרק
הרים

קול אלהים

הרים תר, אולם מאמר ר' אחא אשר צירושלמי הנזכר מורה
שאין זעזוע אלא רעשים כפירות רש"י ז"ל אשר כתבנו:
צ"ע עתה לא אחד מהעלויות פה לזכרון אלא ציוקיסוף לרומיים קפד
ט"ו פרק ח' ובראשון מן המלחמות פ"ד כמלא כי צעת מלחמ'
חוקה אשר היתה לישראל נגד הערציים טנת טבע למלכות הרודוס
צ"ד ז"ו אשר הוא אחד משני העתים המוכנים להתערר בהם
המס' הזאת אל הארץ היה רעש גדול מאד באדמות עם הריקות
מנצרות אשר לזר מן הפרלה האפלאה שעשה במק' הצהמה הרג
בשוכני הבתים יתר על עשרת אלפים נפש, רק אנשי הלצא לא טכו
כי זה שעתא היו נעושים על פני השדה אל תחת השמים. וכאשר
עם כל מה שגלו רעה אחתם עם פן הרעש ההוא יהי' כמו כן
תופת על הגחנם ציד לר לטבח. הרודוס המלך צמלילת דברים
אשר דבר ארצאזניהם בקום להוליא מלצם זה המורד רעון ויאמר,
אחי ועמי הגה יקדו את היקודות חללים טבעיים כמו יתר הדברים
אשר תחת השמים. ואין לירוא מהמשך אחריהם רע נוקף על מה
שפרעו כי האמנה צהתעתד לזא דבר חרצ רעב או רעש שהם עלומם
לדות גדולות ורעות יתכן שיצאו עליהם קלת סיומים מקדם; אך
הלדות המכפיקות לצדן להקשצ מופלאות לרוע אין לשפוט עליהן
שתיינה גם כן אותות על זולתן אשר תצאנה, ע"כ, וצאמת דבריו
אלה לאיש אשר כעוהו סייפא לא קפרא היו נאותים מאד. אף כי
צאנה ההיא שהיתה לריב' לחזק את לב סילו לקראת המלחמ' הערוכ'
מנגד. גם אהניא ליה שעתייה כי האלהים עזרם וצמענו זמן ארצייהם
סכנינו. אמנם צצחינת האמת דבריו החכמים ילטרכו למחק
ומטהר עד שיאורו לדעות תופשי התור' אשר לא ילכו צבנו אלה עם
האלהים קרי, כי הנה אמרו שהרעש יצא מסצות טבעיות יתכן ודאי
צאופן מה כמו שזכרנו למעל', אך כפי מה שזכרה יתר השפטים
הרעים, כמו הדבר והרעב שיש להם סצות מן הטבע כעפתם הארד
רגלית גשמים חולת'. ועם כל זה קראה ורעד יצא ציסרי לז פן מיד
האלהים הם אשר יעשה הטבעיות ההנה משרתיו לדין צם עמים כי
הרבו לפשוע. כן על אודות הרעשים יאות לנו לצלתי שלוח רבן
הצחינה ליחס אותם כסכמי ית החכמים אל הטבע גרדיא. אצל נדאג
ונפחד פן יקדנו הם לנו ככל האמור למעל'. וכמו כן אמרו כי הרעות
הגדולות יתכן שיקדמו להן אותות יגלו און האנשים טרם צואנס הוא
יליב

באור עינים

יִלְבַּד וּבָרָךְ כְּמוֹ שִׁיחְצֵאל צַע"ה בַּג"ד מִפְרָקֵינוּ , חֵקֵן עַל אֲמָרוֹ כִּי
אֲחֵרֵי שֶׁהֲרַעַשׁ הִרְצָה לִנְתוּשׁ וּלְנִתְחֹץ וּלְהִרְוֹת הָרִי הוּא כִּיחַד הַלְרוֹת
הַגְּדוּלוֹת שֶׁהֵן מִכּוֹת צַפְנֵי עֲלוֹנוֹ לֹא אֲרוֹתָּ עַל זֹלְתָן מֵאוֹמָה ,
הִנֵּה שׁוֹמְרֵי חוֹר' יִתְגַּדְּרוּ צוֹ וַיִּאֲמָרוּ כִּי צִוְּאוֹן מֵאֵת הָאֱלֹהִים לֹא
יִחַקְרוּ מִתַּת גַּם כֵּן לֵהֵן מוֹפֵת עַל חוֹסֶפֶת חֲרוֹן אִם לֹא יִתְנוּ
חֲטָאִים מִן הָאֲרֶץ אִו כִּי יִכְצַטוּ רַחֲמֵינוּ אֵת מִדַּת הָרוֹגָז , כֹּאמְרוּ
פַּעַם עַל פַּעַם וְאִם צֹאֲלָה לֹא חוֹסְרוּ לִי וְחֵאמְרוּ מִקְרָה הֵיךְ לֹא
וַיִּכְפַּתִּי עֲלֵיכֶם שָׁעָה : וְעַם הַקְּדוֹתָּ כִּכְצַת כִּלְנֵי מִפְּסָחַת הַעֲבָע
הִנֵּה הוּא כְּמוֹ שֶׁאֲמָרְנוּ כְּלֵי זַעֲמוֹ שֶׁל יוֹלֵד הַכֶּלֶף כִּפֵּי מֵה שֶׁהוּא
גַּם כֵּן עוֹשֶׂה רְלוּנוֹ לִתַּת שֶׁכֵּן טוֹב לְלִדְיָקִים לְמַעַן תְּרִי מַעֲלִיָּהֶם
יֵאָכְלוּ : וְכִזְר זָכְרָנוּ מֵה שֶׁכְּתַבְנוּ חֲכָמֵינוּ צִירוּשְׁלֹנֵי וְצִלְי וּמוֹדַעַ
חֲלִים וְקִפְר הַזּוֹהֵר כִּי הֲרַעַשׁ הוּא תּוֹכַחָה בְּשֶׁאֵר הַמִּכּוֹת וְאוֹתָּ גַם
כֵּן עַל כּוֹסֶפֶת שֶׁהִצְאָהָ , וְכֵן הֲרוּפֵא הַטּוֹב הַמְּזַכֵּר צִחְלֵק הֲרִצִּיעֵי
מִשְׁבָּרוֹ הוֹכִיחַ צַעַם רִצִּים וְנִכְצָדִים מִחֲכָמֵי הַטּוֹלָרִים וְהֵאֲמוֹת
הַקּוֹדְמוֹת וְצַפְרַט מִדְּצֵרֵי הַחֲכָם אֲקוּיֵנו צַפְרָטוֹ לְמוֹמְרוֹ י"צ פְּכוֹק
יִמְנַע עַל רַשְׁעִים פַּחִים כִּי צָרוֹ הַפַּעֲמִים הֲרַעַשׁ אֲלֻצַּע אֱלֹהִים
הוּא צֹאֲמַלְעוֹת הַטּוֹבֵעַ . עַד כִּי פִּיתְחָנוֹרָאֵךְ רֵאשׁ הַפְּלוֹקוּפִים
הֵאֵינִי לְקַיִים אֲשֶׁר דְּלוֹ עֵינֵינוּ לְמִרוֹם הִיָּה קוֹרֵא אֲרוֹתוֹ קוֹל אֱלֹהִים ,
כְּמַלְא עֲלֵינוּ מֵאֵל בְּכַחְצֵי הַקֹּדֶשׁ קוֹל יי' יִחִיל מוֹדַעַ . רֵאשִׁים אֵת
הַקּוֹלוֹת . וַיִּחַדֵּד כֹּל הַהֵל . אֲשֶׁר עַל כֵּן תִּאֲרָנוּ חֲלֵק הַכַּפְּרָה
הַזֶּה קוֹל אֱלֹהִים . וְהִגִּיהַ כִּלְל דְּצֵרֵי הַמְּחַצֵּר הַבּוֹרֵךְ הוּא כִּי הֲרַעַשׁ
לְצַד מֵהֵיוֹתוֹ תּוֹכַחוֹת עַל עוֹן הַטּוֹ גַם כֵּן אֲרוֹת חֲרוֹן אִף וְקִרְיָאָה
עַל הַחוֹטָאִים לְשׁוֹר מִפְּשַׁע . צֹאֲרֹפֵן כִּי אֲלִיצָא דְכוּלֵי עֲלֵמָא כִּלְל
חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וְהַיְהוּדִים לִיכָא מֵאֵן דְּפִלְגֵי שֶׁחֲכָמ' הִיא וְתוֹמַת
יִשְׂרָאֵל לְהֵאֲמוּיֵן כִּי קוֹל יי' בְּכַח הַזֶּה הַמְּפָרֵק וְהַמְּשַׁבֵּר הִרֵי הַלְצִצָּת
וְסַלְעֵיהֶם לְעִיד הֲרַעַשׁ וּלְכֹל יִתֵּר הַעֲרִים אֲרוֹתָּ יִקְרָא וַיַּעֲרֹד
לְהַכִּיד אֵת גְּדֻלוֹ וְאֵת יָדוֹ . הַחֲזָקָה וְלִיִּדְאוֹ מוֹמַדַת הַדִּין הַמְּתוֹחָה
פֵּן אֲחֵר הֲרַעַשׁ תִּלְאָ ח"ו אִשׁ גַּם כֵּן אִו דְּצַר וְכִיּוֹלָא צוֹ מִן הַדְּצִרִים
אֲשֶׁר עַל הָרֹב יִמְשַׁכוּ אֲחֵרֵינוּ מִלֵּד הַטּוֹבֵעַ כְּמוֹ שֶׁזָּכְרְנוּ לְלוֹי יי'
שִׁיָּהִי לְנוֹ . וְצַפְרַט הַעַם צַחַד לְנַחֲל' לֹו אֲשֶׁר צִיּוֹתָּ הוּא מִקְפִּיד
עַל חֲטָאִים כֹּאמְרוּ רַק אֲחֲכֶם יִדְעָתִי וְגו' יַפְשַׁטְנוּ צַמְעֵיָהֶם
וְשָׁבוּ , כִּי עַל כֵּן הֵיטִיבוּ חֲכָמֵינוּ כֹּל אֲשֶׁר דְּצַר פ"ו וַיִּצְמַתוּ שֶׁאִף
שׁוֹרְעֵנוֹת צֹא לְעוֹלָם אֲלֹא צַעֲזִיל יִשְׂרָאֵל . וְצַעֲזַת פֵּרֵק חוֹלֵץ אִם
רֵאשִׁית

קול אלהים

יא

ראית נרות וכו' לא צדוק בדיוני ישראל, וצבן צמעיית פרק קמא
לענין עליית גשמים אמרו שהיא צביל העצרות אשר צישראל, כמו
שדרשו גם כן פ"ו דיצמות הכוכב על הכתוב וכברו צד וגו' שכל
המשפחות מתצרכות צביל ישראל. וצירושלמי דשביעית פקוק
צרכת יי עליכם כל הצרכות שצרות לעולם הן צביל ישראל, אשר
כל דצריהם אלה ומאחס ז"ל להרהיב ולעורר אותנו בכל עמ אל
התשובה ופעולות הישר צמה שנחשוב כי צדקנו או יצטעבו לצדו יש
ויש לקיים או לאצד את כל אשר פעל האלהים למענהו, והוא דרך
ושיג נכון ואלו יראה צין יתר האופנים המופלאי שיחזיקו צמאמריה'
לנטוע האמתיות בצלותינו, על דרך מה שאמרו גם כן צקדושין פרק
קמא לעולם יראה אדם עלמו כי צחטאו אחד יכריע את העולם כלו
לחוצה וצוכות אחד ימלט אירקי מפשע, חהצאמת הישר והטוב אשר
יעשה אותו האדם על כל הלכות שלא תצא. הלל אם קולות הרעמי'
לצד כצראו כדצריהם ז"ל פרק הרואה לפשט עקמימות שכל צכאמרו
והאלהים עשה שייראו. כל שכן וק"ו קולות הרעשים הלה אשר מרגע
לרגע יחרידו אותנו פן ח"ו יגרעשו עם ויעצרו צמה שהוא קשה מן
המות. ועגינו רואות כי אחרי שהחכמים העצמיים חתפו צסום שכל
למלא צרעם אותותיו וצצותיו ומקריו כמו שיצוקש צכל חלי. הלל
צחקיית רפואתו נלאו ושמה כרעו ונפלו. אך האלהים לצדם יציעו
ודצרו כי יש מליל צאמת ורפא אשר ישמור לנו צו הצריאות העומדת
ומחזירה צסודה הוא האלהים אשר אין עוד מלצדו, וממנו אפוא צזה
וצכל מקרה זולתו צבקש תמיד צכל ילד לצבו מפלגו רעד, ולצצותיו
צצמות רצה פרסה מ' ותנחומא פרשת תשא על הכתוב צד"ה א' עו
ויערשיה ואליה חכדי צני ירוחם מדרש זה לשורו, צשעה שהק"צה
מרעיש את עלמו אליהו מזכיר זכות אצות והוא מתמלא רחמים.

אמן כן יעשה צחקדיו אשר מעולם הגנה:

אך נשוב אל ספור הרעש אשר היה לנו, תדע קורא נעים!

כי צימי המשכו רצים מהוצרי השמים היו פעמים רבות

במתצבאים לאמר צעמים אלו ואלו מזומנים יתראו מופשים

וחדושי הריקות אש וגפריית ורוח זלעפות. וההמון הרב שצבר

היה לצם כדוכנ הוקיפו לירא והרצו לצרוח טרם יגיעו ימיי

הפקודות אשר נועדו, ויהי צעת לרתם הפה הכל הצל, לא כל

אשר ולא מאשר, אדרצא לא היו שעות השקט ומרגוע כמותם

יחז

מאור עינים

מאז התחילו הרעשים האלה. כי מי עמד צדק ה' וצדקו אמר
לאיזו הידעת חקות שמים אם תשים משטרו צדק, וכצדקו אמר
מפני ארחות צדק, כאשר יפה כחצ הרמז"ם ז"ל פ"י מהלכות
יקודי תור' סמוך על דבריהם ז"ל סוף מועד קטן. גם בדורותינו
היה חכם גדול לנוכחים יואן פיקו שר המיכדו"לה אשר חזר שנים
עשר כפרי ויטוח נגד האלטווינים הלא המה נדפסים עם זלחם
המחוצרי' מאתו יקרי הערך. ועוד אני מודר בנושא הזה של
רעשים אמרתי אנלה אנך כי היוקספון לרומיים כפר ט' פרק
י"א בהגיעו אל קפור הרעש שהי' צימי המלך עזיהו כחצ את
הדברים האלה: צעלת המלך עזיהו להקטיר על המזבח נגש
אליו עזריק כהן גדול עם חצר כהנים שמונים במקפר וילעקו
אליו לאמר לא לך היא המעל' הזאת. כי הכהנים לצדם אשר
יזרעו אהרן המה יקטירו לאלהים, ועתה קום לא מזה ומקומך
הנח לנו, ויחר אף המלך ויאמר אליהם החרישו ממני והרעו לי
כי אם תמאנו ומריחם מות תמותו כלכם לפי חרב, אז פתאם
לפתע נהיה רעש גדול, ומאשר בגלל זאת נעשה צקע קטן בגג
ההיכל הכה נלחץ השמש ממנו על פי הצליעל וחקף כלטרע,
גם נוכף אז נכ אחד כי הגה קרוב לעיר במקום נקרא אירוגי'
סלי ההר שהי' צלד מערב נתגלגל כחלי מיל רבפגעו צהר אחד
מזרחי אליו נחעכב שמה. ומן השאיה הזאת נכתם הו' ~~הצדק~~
צקלה ההוא לרצים. וכן נכתמו גנות המלך, והכהנים צראותם
אותו מלודע הצהילורו ללאת מן העיר כמשפט. והוא מפני
הצדק נענה אליהם זילך החולה. ושם חי ימים מה נער וריק
מועלת המלוכה. וכן כד יוחם צנו כלכל תחתיו עד יום מותו
כי אז ישב על כסאו למלך. כל אלה דברי היוקספון שם, וראיתי
לו קלח קיוע צאצות דד' נתן פרק ט' שבחצ על מעשה עזיהו
ו"ל. באותה שעה צקע ההיכל אילך ואילך י"צ מיל על י"צ
מיל והיו הכהנים מצהילים אותו ללאת וכו', ולענין הקסימה
שזכר חדע בי צבריה י"ג פסוק ונקחם גיא הרי וגו' ונקחם
כאשר נכתם מפני הרעש וגו', ההעחקה היונית המיוחסת
לשצעים זקניו אלה היא צשלש המלות ונקחם. לשון קסימה
נפעל עבר, והנה נכתם זה יחשב מאד לדברי היוקספון שזכרנו,
כי כמו שבחצ שם הקומי יהי' זה נכ מחנוקס יען אשר מדרך
הרעשים

קול אלהים

יב

הרעשים לא תשוב הארץ ותכסה על בקיעיה. ובלתי הכנה
 עתה בחקירת הנקודות אם היו נמלאות צומנם לאותיות אם אין
 ריוח שמתלאו הגה אפשר שלא בלבד ונקתם הראשון כדברי הא"ע
 והקמחי וכנראה גם כן מתרגום יונתן בן עוזיאל היא במחלוקת
 מדינחאי ומערבאי, אבל גם על השנים האחרים נחלקו, עם
 כי לא הוצאו מבעל המקורה, הלוא כה דבר החכם צד ששת
 בתשובותיו קימן רפ"ד על ההיא דאלילים פ"ב היאך אתה קורא
 כי עוצים דודיק וכו', גם ינתן בן עוזיאל מראה הרבה פעמים
 בתרגומו נקסאות טובות כמו סוף וממור ג' שאמרו ז"ל אל תקרי
 ושם אלא ושם, הוא וכן השערים הנכרבים קוראים ושם צ"ן.
 וכן דרנים ורודגים שזכרו צ"ר פרעה ל"ז, ולכל הפנים לא
 כוח ומקבלת אבותיו, כל שכן שכבר נקינו צומן הזה איד המנוק
 כישך בלמת אל הרעש. ובחזרו על ראשונות היוסיפון ובאמר
 שאין הפיקה עלינו צמה טיאל לנו מדברי עמוק כי הרעש הקוא
 היה בלילה, ואם אמת מה שכתב היוסיפון שזרחה השמש על
 פני הלא היה ציום, כי הנה צומראת הרעש הזה התודע שלפעמים
 יאריך ימים רבים, וציום ובלילה בקיץ גם בחורף יהיה, ועם
 כי עקר מהומתו היה לנו בשלשת הקדשים הראשונים כבר הגענו
 בו עתה לחדש הששי ומהולל שם ה' עזרנו עד הנה ולא נתן אוחו
 לנגעת אל עלמנו, אמת בן עדין קולו גשמע והרעדה מוחשת
~~השמים~~ ושלש צעצוע, גם לעתים פעמים שלש ציום, כי עלום
 עתה דברו. וכבר כתבו חכמי המקרא הנכרבים שיכול הוא
 (צמה שנוסה) להחיל צעצועים יום. ועד קץ שנה והרבה יותר,
 באופן כי הרעש הקדמון ההוא היה לו כמו שאמרו מליאות ציום
 ובלילה וקולו צבל עת היה אפשר להשמע. לכל הפנים נניח עתה
 הנבואות הקדושות ההמה וילדי הנכרבים הנכרבים לאשר יספיקו
 צם ושאר לגמור ספורי הרעשים האלה אשר ציימנו:

דגה רבים ומאנשי מדע שמונו את הדבר הזה כי רצם ועקריהם
 היו כפולים נגשים אחד באחד רעש ומשנה רעש, כאמרם
 ז"ל צההוא עוצרא דרז קסיפא שזכרנו, כל חד מיניהו גוהא נוקא
 קא עניד. וקיותר חוקים שהיו צם הורגשו צרביעות וצביעות
 לראשיהם. כאילו זה חלי העולם אשר היא אדם גדול שמו
 בחלק הלוקה את קדר החלאים הצאים לאדם שהוא עולם קטן,
 ובלילה

מאור עינים

ובלילה הרבה יחד מצויים, אשר על כן כאשר הצקר מדי יום ציוס נראה אל הכל כי היתה הרוחה, על דרך אמרם ז"ל פרק קמא דכתרא אללי יומא אללי קלירא. והיה לעת ערב דגרו וחלו מפחד לילה. ועקר המהומה כמו שאמרנו היה בכמו שלשלת החדשים הראשונים. כי אחרי כן בשל כחו וארכו לתקופתיו המנוחות צנחיים. גם שלשלת החדשי' ההמה עם כי ימים רצים נלחוס כלחם בשלף קלף. הנה הריקותיו העקריות היו מן הצא ראשונה ליל הששי, ואחרי כן ליל שבת קדש קביצ לשעה השלישית כמו שזכרנו, אולם אחרי כן צרוך ה' היה כחלי כר מן העליה אל העמידה, ומזנה לנטיה, באשר החומר היה הלך וחקור צנוצע. וכן נודע כי יפה דצרו הטבעיים הזכרים שהוא חלי ציקוד העפר, דומה לחלי הרעדה שזכר ו' קינא קפר ג' אופן ז' מאמר ז' פרק י"א. ועם נטותו אל הרפואה הנה מדרכו לצלתי ינקה פתאום בהחלט. אבל נראה שהחומר הגורם אותו יתעורר על כל פנים לעתים רחוקות עד היוחו קו לקו עולה צתהו:

ולמען דעת כל הצא ועמד על הכפור הזה איך ואכה נמלטו כל עם הארץ מן המהפכות האלה. ידע כי אחד שגי הרעשים החזקים שאמרנו צראות צני האדם כי אך זה. חלי נמשך. ולבס חלל צקרצם. רצים ילאו מן העיר ותחומיה הם וכל ילידי ציתם לגור צכפרים או עירות רחוקות משך חמשה עשר או עשרים מיל אשר לא עליהם היה הרעש. ורצים אשר לא רלו להרחיק נדוד צקשו להם צתוך העיר או מעט חולה לה איה מפלטו של חלד גדולה או גנות ופרדסים ושם הטו אהלים וישטחו להם שטוח כפי הטוב שיוכלו. לא יצקר הכהן ובעל צעמיו לעליות מרווחי' ושכיות החמדה כי אהלי קדר היו אז לכל כיריעת שלמה ושמה על גחליהם ירחפו עד אשר יראו מה חפץ לשדי על אחרית אלה, ורצים שכרו להם על שפת הנהר אשר מנגב לעיר כפינות ודיארות עם צעליהן תופשי משוטו ויגורו צתוכן עם צני ציתם לדירת קצע ציוס וצלילי. וכל איש תצור' יצקש תמיד להאכף צמשמר אל אחרת מדעיו כי האמנ' המלא האדם לצדד צרעש פתאם קכנ' פן לצו ימות צקרצו ויהי לאצן. וכבר קרה זה לרצים אשר אם לא מתו לשעתן התחלחו צאופן כי נפלו למשכב וצקרצ ימים תמו לגווע. אך עם ההתחצרות אל הזולת יעש' ללד'

קול אלהים

י

לנר' מרח' כי איש את רעהו ירהבו ולאחיו יאמר חזק אל יפול
לצד עליך, גם לענין זה לא אחדל מקפד צפרט נסיון רשום
אשר ראיתי צעיני וכן רבים זולתי ראוהו. הן הוא כי הכבוד'
אשר הוכיח ה' לי מפני חמת העלוקות והפחדים האל' לזה נפל
חלל בקרב' דמה נעבר ונהפכו פני' לירקון עד היות' כנליצ
ז'הצ וכל רואי' אלי' ישג'חו, ויהי לימים אחדים גבר' עלי' התאר'
אל המלח צאופן כי לעת האוכל צרוב הפעמי' תחת כל חיד או
צער ולפתן פת צמלח רב תאכל אם צהלנע לכת אם לעיני רואים
והי' לה עעמו כמעדי מלך, והנה צא האות כי היא שעמד'
לה. יען מהולל שם ה' טבה צלי תרופה אחרת לאיתנה עד כי
פניה הכזעמים לא היו לה עוד. ועין ראתה מעידה כי צריאת'
ואור פניה הי' הולך וחזק מדי היות התאר' המשוי' ההיא הלך
וחקור. ויהי לנכ. עתה איש תצו' ראה את מעשה האלהים
מקתרי הטבע הן הית' כזאת הרפוא' עולה על רוח איקקולאפיראו
ואיפוק"ראטי. אולי קיטור המלח הרע ואידו הגפריתי שעלה מן
הארץ והי' צעוריה נדחה מפני המלח הטוב צא זה ואצד את זה
והיא צחקד אל נושע'. ומי יודע אם נכ אלישע צרפואת המים
נעה צאופן מה אל דרך כמיהו, אך נעצז מחפש צככלותו את
חכמת אדון הנפלאות המרום על כל חקיר' ותהל'. ונשוב אל
קפורנו וללמד על הכלל. הנה כל האיט אשר הית' אז סחורחו
מחללאת ונקרים וכל דבר הכשר לכבוד אשרהו ואשי צניו אחדיו
כי יאמר אך עשרתי, וזה יען נתיקר שערם על חד חלת ויותר
מכרז הקונים אותם להטות מהם איש לו אהלים ומלוכות לשבת,
גם רבים הציאו אל תחת השמים גגיות או חציות, זה תוקע עלמו
עם המתרפקים עליו לתוך הדוד וזה לתוך הפטק. וקנינם ורכושם
עצבו צצחיהם קגורי' כאפשר או עם שומר קטואים לנכ ולחפץ אלוה
ממעל כי הנה עת לשמור את נפשו מאד ועת להשליך גלל'את הכסף
כאצנים, דין לכל אדם שיעמוד להגן צעד עור עד יעבור זעם:
ועל' טוב חכר תמיד שם רבים מצחידי עמנו פרכי ק"ק
פיר"רה כמו השר אצ לציונים דון ילחק אצצבניאל צן צנו
של המחצר הגדול נותן עדן, והשוע המהולל מאד ילחק איש
פאנו, והקרובים אליו נועי נעמנים קגולת דורכו צני הנשיא
ילחק צרכי' ז"ל מפאנו, ואשר גדל שום צאנטי החיל והנדיבות

יוסף

באור עינים

יִרְכֹּף הַלְוִי וְהִרְדָּן דִּיגְאֵלֵי. וְהִרְדָּן שְׁלֵמָ' אִישׁ מוֹדִינָה. וְכֵן יִקְרִי
קְבוּלָה מִנְקֻזֵי רֵאשִׁית הַמִּתְחַדְּדִים צַעַם ה' קָהָל קְדוֹשׁ הַכַּפְרָדִים
יִחְזְרוּ כֻלָּם מֵאֵלֵי אֲמֹן! כִּי הֵם וְכָל גְּדֻצָּה לְבַצְלָחִים אֲשֶׁר נִמְלָא
לָהֶם צְבִיחָם אֹרְזֵי בְּחִיבֵי נִחְלָתָם חֹרֵר גְּדוּל' וְגַן נַעֲרָל אֹרְזֵי כָל מִקְוֵם
הַמִּשְׁתַּמֵּר רַחֵץ יָדַי פִּתְחוּ שַׁעֲרֵי לִדְק לְכָל הַנֶּגֶץ אֱלֹהִים אִם דָּל
וְאִם עֹשֶׂי וַיִּחַצוּ לוֹ אֶתֶם מִקְלָט וּמִגְרֵשׁ לְשִׁבְתָּהּ, צְאוּפֵן כִּי אִין אִישׁ
מֵהֶם אֲשֶׁר לֹא נִכְסְפוּ אֵלָיו מִמֵּאֵה נֶפֶשׁ וּמַעַל', וְעַם הַיּוֹדֵת לְבַצְלָחִים
קַחְדָּחֵר כִּי צִבְרָה גְדוּל' גַּם הֵמָּה, הִנֵּה לֹא נִמְנָעוּ מִלְּפַקֵּחַ עַל הַעֲנִיִּים
וְהַאֲצִיזִים שֶׁלֹּא יִחְסְרוּ צָר וְלַחֵם וּמִזֶּן וְאִשׁ וְעֵלִים הַרְבֵּה לְלִגְתָּ שֶׁלֵּג
וְלֹאֲשֶׁר יֵאָפוּ אֹרְזֵי יִצְטָלוּ לָהֶם וְלִלְאֵלֵיהֶם אֶתֶם וְהַכֵּל תְּמִיד צְבִיחִים
מֵאִירֹת וְאִמְרֵי נֹעֵם עִם כִּי הַמַּעֲמָקָה הַזֹּאת הִי' עַל שְׂכָמָם
לְאֹרֶךְ יָמִים וְרַצוּ הַפְּלִיעִים אֱלֹהִים כְּמוֹ רַצוּ. וְכֵן צִין הַנּוֹלָדִים כָּל
חֻלּוֹת הַעִיר וְרַחֲוֹצוֹתֶיהָ וְחִלְרֵיהֶם וְכָל קִרְפָּף וּפְרָדֵק פִּרְחָ אֹר
מִקְוֵף הִיוּ מִלְאִים אֱלֹהִים וְלִרְעִים וּקְפֹת לְהַתְלַוֵּן צְבִיחָם יִחַד
עֹשֶׂי וְאֲצִיזֵי. וְגַם הֵמָּה פִּזְרוּ נִחְמוּ לַעֲנִיִּים אִישׁ כְּמוֹתָ יָדָן
כִּי עַתָּה לְכָלֵּעַם וְעַם כְּלִשְׁוֹנוֹ לְדַרְוֵשׁ אֶת הָאֱלֹהִים וְלִהְיוֹלֵךְ לְפָנָיו לְדַקוּ
לְבוֹסֵר וּפְדִיּוֹן נֶפֶשׁ, תַּחֲשׁוּצָה אֲפֹרָא לְמַשְׁפָּט כִּי הֵיחָדִים הַדְּבָקִים
צִה' פִּלַּשׁ עַד הַטֶּן צְנֻשִׁים שִׁמְרוּ דֶרֶךְ הַזָּקֵן אֲצִיזֵי לְגִדּוֹר צַעַת לְרֵה
וַיִּקְרָאוּ הַקְּהָל הַקְּדוֹשׁ פַּעַם עַל פַּעַם לְוַמֹּת בַּקְּדֵי קְדֻמוֹנֵינוּ עַל
הַזְעֻרָתָ וְעַל הַמַּפְּלוֹת. וְכֵן צְעִרִים רַבּוֹת קְרֻצוֹת וְרַחֲוֹקוֹת לְמוֹ
וְהַתְּפַלְלוּ לְהַפִּיק רַחוּן תַּחֲנִנָה מֵאֵת הָאֱלֹהִים עַל הַעֲדָה אֲשֶׁר פִּה
פִּירְרָה כִּי לְרִיבִים הִיוּ לְרַחֲמִים וְהוּא ית' לְצַדֵּק יִכּוֹל לְשַׁמֹּר עֵיד
רַבִּית, וַיְהִי לָנֶגֶץ כִּי עַם הַיּוֹדֵת דִּירָת הַצְּחִים כָּל הַיּוֹמִים הַאֵל' כִּכְנֵה
רַבָּה מִפְּנֵי הַהֲרִיקוֹת שִׁכְחָיו וְאֲשֶׁר יִתְחַוּ בְּנֵי הָאָדָם שְׁתֵּהִי' צְאוּפֵן
כִּי כָל שׁוֹמֵר נֶפֶשׁוֹ יִרְחַק מֵהָאֲרִיךְ לְעַמּוֹד צְהֻמָּה, הִנֵּה מַעֲלָם לֹא
צִמֵּל הַתְּמִיד צֹחֵד מִפְּלַ עֲשֵׂרֶת צְחֵי הַתְּפִלָּה וּמִקְדָּשׁ מַעֲטָ אֲשֶׁר
לְאֱלֹהֵינוּ פִּה פִּיר'רָה. אִמֵּת כִּי גַם הֵם לָקוּ צְבָקָעִים וּקְדֻקִּים
הוֹלְרָכוּ לְתַקּוֹן אֲךִי לֹא צְאוּפֵן שִׁיבּוֹנוֹ הַאֲנָשִׁים מֵהַתְּפַלֵּל צְחֻכָּם עֲרֵץ
וּבְקָר. גַּם צְרוּךְ יֵהִי אֱלֹהֵינוּ עַד נִלְחָ! כִּי כָּל הַמַּפְּלוֹת הַרַב אֲשֶׁר
נִהִי צְעִיר עַד כִּי כָל דּוֹרֵךְ צִה' רֹאשׁוֹ יֵאָמְרוּ לוֹ שִׁמְרוּ רַגְלְךָ וְרֵאשֶׁךְ,
הִנֵּה מִפְּלַ צְנִי יִשְׂרָאֵל לֹא מֵת וְלֹא לָקָה עַד אֶחָד צְמוֹדֵךְ כִּף רַגְלְךָ,
אֲפֶס כִּי כָּלֵם לָקוּ צֹלְצָע הַמְּקִים וְהַהוֹלָאוֹת אֲשֶׁר אִמְנָה לְאִישׁ זֵאִים
כַּעֲרָפוֹ, רַצוּ וְעֵלְמוּ לְמַעַל':

וְאֵנִי

קול אלהים

יד

ואנבי לאלהי יעצו. אשירה אשלם תודות לחסדיו הגדולים
בעל כל אשר גמלני כי לזד מכל מה שהפליא כזר לעשות
עמי צהוליאו אותי שנת סכ"א מכף המלאך המשמחית צקהל קדוש
צולתיאה, הגה צרעם הגדול אשר היה צטעה השלישית ליל
שנת קדש הגורא שזכרתי כפל הגג על החדד אשר צו הייתי
מתגורר עם אשתי וילדיו. ורוב הלצנים והעלים אשר נפלו
על משכבי עלמו כהרפו, צאופן כי אם נמלאנו אז צחדד ההוא
כמנהגנו הן זמן שכביה הן זמן קימה היה צלי ספק כוחת את
כלנו מחון וכשמה ח"ו לא כותרה צאחד ממנו, אולם הגומל
לחייבים טרבות העיר את רוחי טעה אחת מלפנים צהרניטנו
הרעם הציכוי אשר קדם אליו באמור, כי אז צחרתי שכרד
כלנו אל חדר צחי נטוואה אשר למטה רש צרוך ה' לא דצקחנו
הרעה ונללנו. עד כי אחרי כן היינו גם אכחטו ככל זולחנו
נחדים אנה ואנה, גם הכדיץ ילחק איש פאנו האמור, צהמלאו
ליל השנת הגורא הכחד עם הכצרה אשתו ותטעה ילדץ שחילי
יחיים ואחרים מוצי הצית צחדו קציב לאש כמנהג הגה הרעש
הראשון שהיה צחללת הלילה ההוא הפיל כדגע את הגג כלו אל
חוד החדד, רק החלק הקובך על ימקום נעשם קציבות האש
נשמד ולא נפל כי ה' קמד צידו כדגע, ולקול המולה הזאת קמו
בלם צלעקת שצר וצביה רצה וימהרו להמלט על נפשם אל חדר
אחר. ויהי הם ילאו לא הרחיקו כפל יחד הגג על שארית
החדד, גם נפחת קלת מן החדד ההוא למטה, צאופן כי אם
עד מעט שהו שמה לכל הפנים שכנה דומה נפשם ולא היה ח"ו
בשאר מהם שורט, אלה אפוא הם דצרים ראויים כחלצם זכרון
על לצ ועל כפר ולהודות עליהם לשם ה' כורא תהלות עושה
פלא, ובן לרצים אחרים מוצי עמנו נעשו פלאים כאלה אשר
היה כפשע צינם ולמות ויגילם ה' המצורד לעולם ועד צבל לצ
רשע, ודעת לנצון נקל כי צגלל הצהלות האלה אשר האריכו
ימים כאמור, לזד מבל כזקי הריקת הצחים ושצריהם קפו חמו
כבקים רצים לרצים מעמי הארץ. וכלים מכלים שוים נשצרו
ואצדו. והכר הקצלים והקוקים והקפינות לעזור צחפזה אל
המוקם אם צרכש או זולחו גדל להפליא, וגם אחי צעניי חקרתי
הרצה עד אם זכרתי וצבהלתי. עם הכל עד צשחק נאמון עלי

מאור עינים

כי לא דאנה נפשי למאומה. ואמרתי בלציטוט לי כי עוכתי אחרי אשר
זו חיתי חיתי לקפר כיום ושלח גבורות להינו אשר כל הנשמה לעד
תהללו. הלל כה דברי חז"ל פ"ק דשבת להלל ולשבח את חנינה
וקיעתו אשר כתבו מג'ל' תעני' להיותם מחזבים את הלר' אשר נג'ל'
מהנה ויקר אללם להעל' על קפר את הנקי' אשר נעשו להם לתהלת
להינו: ודנה צימים הנוראים הלה אשר צם כמו שאמרתי הייתי
אנוס לללח מתוך הפכת ציתי לגור באשר אמלא נפל הגורל כי תקעתי
אלהי עם שלמים וכן רבים מעבר ליאור פ' נג'בה. והקרוז לינו שם
אחד מחכמי הנולדים אשר לרוח היום ולמען יפיג לבו מדאגת הרעש
היה מתעלק בקריאת החזור אשר החלתי לדבר בו מומע' פתרון
תורתנו ויהי כהיום הזה. צל לשאל לי לשל' ולצרכני אם אמלא לו
צנוכה העברי (אשר לפי העולה על דוחו יש לנו היהודי' צחצור הזה)
די הפיק רלונו שיחזרו ויתלצו קלת דברים סתומים אללו צדומי.
אשר רגל על לשונו מוקדם. וכשמעו מומי כי באמת אינו אתנו החפלא
מאד איך גלה כבוד זה מישראל אשר בו מן הדין יתפארו. אני הייתי אז
בטל המלאכה רחוק מקפרי ומחומי הטובים ונשא עיני אל ההרים
לראות היקדו כאילים או הסומות תמוטינה. ויריהיבני האיש האר
גם הנכבדים הנלים לי שמה להוליא בהעמקתו ימים אחדי'. באמרם
לי זה ישה לך מחדת הרעשים ומלאכת נהנה צמזכות הלה במוליא
מן העז דבש וסטה מן החוח. והן אנכי לא מריתי. סמוך לצי כי קרוז
הוא החזור הלז שלא יהיה בלתי אם רלו למשכילים מבני עמנו. גם
עמה בדריהם כן הוא אשר חכמים*) יגידו כי אין לנו תחת השמש
מקרה טוב שלא יתערב בו אמה חלק רע. קימן לדבר גם צשחוק יבא
לב. כאשר אין כל רע בלתי המלא בו שמוץ טוב. הלז לך ליון בכל עלב
הי' מותר. והמחמה אפוא תעור לדעת לעור ולצור החלק האחד
הטוב ההוא שלא יבול צ'ק. וכבר החילונו ג"כ לראות צהרצ' מפסרר'
פיר"רה כי לטובתן ותקונן התקלקלו יען אשר צנאותם חזקים ועוצי'.
מקדם, עד היצת תקוה ליושציה כי עוד תתהלל צשערי' לכלילת יופי
אשר ע"כ נדע כי אין לה' מעלור לעשות שהרע עלונו לפעמים ישיצ',
והקללה תהי' צרכות שמי', ראה כי א זרע יעצדנו אמר כמזער ותתי
נגע לרע' צצית ארץ אחזחכ' כדרש רבותי' צזוהר תזריע דך ל'ומלודע
רצה פרשת י"ז, כן הוחלתי לחקדיו שימלא חקרונני למשנה. אקראהו
ויענה. ויהי עם פי המודבר, את הדברים הלה אשר כתב ה'חזר'

(*) סוליא ציסקלחי שחננס כאשר גירש תדומי :

ס פ ר
מ א ו ר ע י נ י ם

ח ל ק ש נ י

ה מ כ ו נ ח ב ש ם

ה ד ר ת ז ק נ י ם

בו יסופר מעשה העתקת התורה מל"חק אל לשון
יון לתלמי מלך מצרים על ידי שבעים ושנים זקנים

כתבו בלשון יוון

ה ח כ ם א ר י ס ט י א ה

שומר הספרים לסלך

והעתיקו לל"חק

הרז הכנס

ד' עזריה מן האדומים

לידע ולהודיע

כי מדובר בו נכבדות על עם ה'

זה ספר אריסטואה

שומר צית עקד הכפרים אשר לתלמי מלך מלרים, כחצו
לפילוקראטני אחיו בלשון יון והועתק ללשון רומי וממנו
העתיקו הרב החכם ר' עזריה מן האדומים לל"הק, יספר
צו מעשה העתקת תורתו הקדושה על ידי הע"צ זקנים,
והכבוד הגדול שכתבדוד על ידו עם ה' וכהנץ וצית
תפארתו, כה יתן ה' וכה יסיף כבוד וגדולה לעמו
מעתה ועד עולם.

ז"ר מיוסד על צ' חנועות ויחד וצית ויחד וצ"ת גדלת וכן נסוגר

כבוד חכמים נחלו גדול

כי טוב למלך פתרו תורה:

אך היא ביותר לבשה הדר

הרתעטרה ביקר ותפארה:

תחת אשר איש זר בהון עתק

נפשו לדבר זה הלא הערה:

חוקו בני אל חי ונהתחזק

אפוא לדבקה בה בלי סרה:

כי בה הכי נזכה לכל טובה

ובכל מצוקה תהיה סתרה:

הן נתנה לנו למורשה

הן ליהודים היתה אורה:

מאור עינים

חלק שני

הדרת זקנים

מאשר פלנתי האח יקיר! כי המלאכות אשר היו לנו אל
אלעזר כהן גדול ליהודים, והדברים שנהיו צו
לנו עמו כדאי המה לזכר עולם. וייקר לך מאד לשמעם ממני
יען עבדו פרטיהם על ידי. הנה כל הואלתי לבחוב אליך באורך
מה ועל מה היה דרכו זה אשר הלכנו. מדעתי כי מעולם חשקת
לקוות לך ציושר שכלך צינה ודעת מצמיכת חולדות הימים, אם
שכבר היו ונכתבו על קפר, או המולאות אותנו צימי חיננו,
פי הגה הנפש אשר תמיד תפנה לקנות לה לנודים טובים ונכוחים
הלא חלטיי צתכונות לרופות וטהורות. והלך אשר היא
שוקדת להתצוק צו ולהכירו. יתהוה לה לודה וחקת משפט צכל
מחשבותיה ומשלח ידה חה כל האדם. וען כי מימי חרפי
נכסוף נכספתי לידעת הדברים האלהיים הנה חרדתי להתליא
את עלמי נכון ואיש עתי ללכת אל הבהן הלז אשר אמנה הוא
עולה לעיני צני עמו ולעיני כל בלחם מידעו על כל אשר כגילו
צמעשים כרלים, ועוד השמע, ואשר שפט העתק התורה,
השמורה אללם ככתב עברי ועל הקלף, יתרון נפלא הן לעם
קדוה הן לכל זולתם תחת השמש, עוד לכבה אחרת אותה
נפשי למלאכות הזה לומען יהי לי צו פתחון פה עם המלך לצקם
מלפניו על דברת היהודים אשר הוצאו אקירים על יד אציו מלרימה.
פי הוא ילא ראשונה לנעות שפרירו עליה, ולפניו ככבה הארץ.
והגה גם הדברים האלה ראויים לצלתי יעברו מורך. עם היותו
אמנם יודע כי יותר כתענג צשמיעת המדות המפוראות אשר
צם התכדו תופשי התורה, מה שעתה מגמתו היא לצארד
באופן כי עיניך אורץ לנכח יציו. הלא זה מעט צאת אלינו
מאי רחוקה נדחק התשוקה והמפץ לדעת לנודים אשר לתועלת
רצ יתחקו על נפשותינו. וכבר הגעתי לידך זכרונות דברים אשר
חשנתי ידיעתם משרתת כפי מה שהגחתי צעיר ההוללה מלדים
מאת

כאור עינים

מאת חכמים גדולים כהני היהודים אשר נמלאו שמה, כי להיחזק
חאז מואד לכל ידיעה המעוררת כח שכלנו (ומן הראוי הוא ליחד
הדבור בזמן אלה עם השורדים אשר יחאו כמותו) הלא יחד
יאות לי להמתיק קוד עליהם אחר אשר נשתות לי בחשק ופלילה
לא לצד להיותך אחי צמדות מלד אחדות הורינו ותכונות נפשנו,
אזל עוד למה שהתמדת כמוני לפעולות הלקד ככל מאדך, הן
התפארת וההוד הגמטך מכל הדברים אשר ירדפו אחריהם צעלי
היהרות והתהו אינו שזה לעבודה אשר נעבוד את הלמודים
והעמל אשר נכבול בהמה, ואולם פן באורך ההלעות נתגולל
להתפשט צחטא צעלי הלשון, הנכו ככונים לכפור הדברי אשר יעדנו:

סגור אריסטואה איך התעורר חמלך להעתיק תורתנו :

הגדה בהיות החכם דימיטריאיו איש פאליריאיו שומר את משמרת
צית המדרש אשר הוקם מאת המלך. צשקידה והולאה
רצה פנה לאקוף ולכנוק היך שיוכל כל קפר רשום אשר ימלא
ציד כל אדם אם צכסף מקנתו או כי קופר מהיר יעתיקנו, אך
יקם למלך את דברו, ויהי היום למשמע אזנינו שאל המלך ממנו
עד איזה קך הגיע בהם השיצ הכס עתה מעשרים רבוא ונעלה.
אולם צעוד ימים אחדים השג אשיג שיגיעו עם זולת אלה לחמש
מאות אלף. והגד הוגד לי כי תורות היהודים ראויות מואד
לצקש העתקן ולהציאן אל גבוי המלך. הקשה אז המלך אליו ויאמר
אם כן מה הדבר הזה אשר יביא אותך מעשות זאת וידך צכל הכרש
להשגות האלה הלא משלה, ענהו דימיטריאיו ויאמר אזל אדוני
המלך התורת ההנה לריכות לפתרון. כי הנה היהודים צארלותם
(כפי מה שנמלא למלכיים אופן פרטי צתמונת האותיות) כן
בתצם הוא מיוחד אליהם כאשר גם ללשונם תולאות עלמיות.
רצים אומרים כי הכתצ והלשון אשר להם הכס משפת קור"יאה
ואין צפיהם נכונה. כי הליכותיו ולורות אותיותיו ליהודים לצדם
המה. קצל אז המלך את דבריו ויאמר אך הנה אכתוצ לכהן
הגדול אשר להם וימלא את שאלתנו. ויהי צשמעי את הדברים
האלה לצי הלך כי אך זה היס שקויתי אל אשר פעמים רבות
דברתי על אודותיו אל שני עמיתי קרציאיו איש טאר"נטו ואנדר"וס
היושבים דלשונה צשומרי ראש המלך, והוא לקרוא דרור אל
היהודים

הדרת זקנים

יז

היחידים אשר נהגו אצו מארלותם צעני. כי הנה בהלכותו את
השפלה אשר לקר'יאל ולערי אדום צזרעו המעלה לו והוכרז אשר
דך להללימו. קלחם העציר לערים אשר הושיב וקלחם הקגיר
לעצרות פדך. ויך הלך וגדל ורודד עמים תחתי עד כי הגלה
מהם למרים יחד על מאה אלף. ומהם כשלים אלף צחורי חיל
הצדיל צעת ההיא להגדוד ויקריצם אליו חלולים לשמור את ערי
המצד אשר הושיבם בהנה, אך מלפנים כמו קן צאו הנה רצים עם
מלכי פרס, גם לראשונה כבר שולחו מהם צגלילות האלה קך רב
לעזרת המלך פקא'מיטיקו אשר ערכו אתו מלחמו' על מלך רש.
אונם כל אלה לא הגיעו יחדו את מספר המוצאים על ידי תלמי צן
לאגו אצו של תלמי מלכנו פילאדילפו. וכפי מה שהחילוטו לקספר
הוא תלמי אצו המלך לקח לו מהם כל האנשים אשר להמלאם צימי
צחוריהם וצריאי אולם עלם כחם ללאת לקראת נשק ויאזרם כל חיל
שומרי משמרת, והמוץ שאריחם הזקנים והנשים והטף נחנם מתנה.
אל אנשי הלצא אשר לעולם צהם יעצדו לכל לרכי המלחמו', כי ק
גם הם צקשו ממונו. ואנחנו צראוחנו העת נכוך להליץ צעד חירותם
אמרנו לפני המלך כדצרים האלה, אך יצדון נא אדונינו לצלחי הנתון
לאל מלתו צחשצ' תצא לו ממונס. כי הנה להיות התורות אשר לא
לצד צקש הכחצן אלינו אצל גם הפתרים מתיחסות אל כל קהל עדת
היהודים אך נשא פנינו לשלוח אליהם מלאכים על ככה ואחה מוחיק
צם לעצדים ולשפחות המספר הרב אשר אדוני ידע? רוח נדיבה
וכפש עדינה אפוא תקמוך להוליא את המודוכאים ההם ממוסגרות'.
וצפרט כי תשוב אל לצצך אך האלהים אשר נתן להם את התור'
הזאת הוא השומר את נפשך ואת מלכותך, כפי העולה על רוחי.
וצמשפט דך. הלא הנה עוצדים את האלהים אשר צרא ואשר
יכלכל את הכל. וכן אוחו יעצדו העמים כלנו וכהם כמונו.
אמת כי צלעגי שפה ולשון אחרת נקראהו יוצ'ים אשר מהוראת
השם הזה עלמו נכיר כי צחכנו' השכילו קדמוניו פיהם לרמוז
צו כי הוא אדון ומנהיג. מועיל (* לילורים כלם וצו לכל יוצ'ים
הוא להם חיי רוחם וקיומם כאשר הנה, את' אפוא אדוני המלך
אשר כל העמים יקורו אל משמעתך! תגזור אומר לשלוח חפשים
את

(* יונים הוא להם לשון מועלת וכן תמלא צדרי היוסיפון.

ביאור עינים

אם כל אשר צהם רלולים ואקירי עוני. והן אמונה הוד פני
המלך לא נהפך על דברי אלה ולא עשה אז אוח רק לעושה.
אולי מאשר אנחנו זקירות לצנו טפכנו על זאת לפני האלהים
שיח ונפש. כי האמונה להיות בני האדם כלם מעשי ידיו, לא
לרלונו יענה כל לר ויגא איש מהמה, אשר על כן נפתולי תחנות
נפתלקי בכל קרני לפני האלהים לנעת צלז המלך לצלתי הפיל
תכל אשר שאלתי, ואני טוב קריתי צהללת האנשים האלה להיות
לבי קמוד ונכון על אמרתנו הלרופה הזאת כי האלהים הוא אשר
יענה אח כל חפץ. וכל אשר בני האדם יתעשתו צטוהר נפשם
להיות גומלי חקד ופועלי לזק הלא (הוא המושל בכל והמכלכל
אח הכל) הוא אשר ינחה אותם ויכין לעדיהם צומעלות ההמה.
אז נשא המלך אח פניו אלי וצחודה ועוד גהה שאל אותי לאמר.
וכמה רבות לקחך לצך שיהיו השצרים האל? השיב אנד"רוק
אשר היה שם ויאמר אבל אדוני המלך! האמונתי שיעצרו עשר'
דבוא, ענה הוא אז ואמר. לו יהי פדצנד! מעט *) היא צעיני
שאלת אריקטיאה. נגשו קוקיצי"ו חולחו מן העומדים שם
ויאמרו יהי מה אדוננו המלך! דבר נאות הוא לגדול נפשך שתקריב
לפני האל הגדול אח קרצן חירות האנשים האל' אשר הוא
צאמת צחי רוח נדיבה ולצ טוהור, הלא צהיותך מחקד האלהים
השליט על הכל, נשא למעלות רוממות. ראוי כמו כן שתקריב
לפניו קרצנות גדולי הערך לאות על הכירך צטרתו ומשלם לו
עליה התודות אשר מחקיך. צגלל הדברים האל' כעוד לצ המלך
צמשחה ידידים אשר הקצו עמו אמר אך אני הנני יוקיף לעשות,
כי צפדיון כל גוף מן השצרים ההם יקצלו הרודים צם עשרים
דרכמונים, ועל זה ילא עתה כתצ הדת ולא יאחר. והיו
הדברים האל' כתוצים צעלם היום הזה צקפד צדנות המלך.
והנה ככה נדצה רוחו אותו ותגדל נפשו צפדיון (נעור מלח האלהי'
עושה כל) כי לא לצד צשצי אשר נהג המלך אציו אצל גם הנמלאים
מאז צמלכותו ואשר צאו עוד אחרי כן על כלם לרה כי צכקפו
יגאלו, ועם מה שאמרו לו כי תרצה ההולאה ליתר מארצע מלאת
כבר לא נקוג אחר מננה. גם אמנה לא נחדל מהעלות צזה
לזכרון אח פתשגן כתצ הדת אשר נתן עליהם. כי מומנו צמראה

יתודע

(*) לפי מסור היוסיפון הדברים האלה צתחיה, המעט מחק שאלת אריקטיאה?

יתודע מה רבו מעשי נדיבות המלך וגודל נפשו בהמה, הן יד האלהים היחה איתו בכל זאת למען ילא כנוהה הטוב והמועיל אל המקלות הרבות אשר על פני כל הארץ. וזה תורף הכתב אשר זכרנו:

כתב הדת אשר יצא מאת המלך לחירות היהודים

כל אנשי הלצא אשר בהלותם עם המלך אבינו את גלילות סור"יאה ואדום. כננקו בארלות היהודים וישנו מהם טבי והציאום עמם או מכרום אל הזולות פה עירנו או ציתו מקומות וממשלתנו, וכן כל אשר ינולא איתו מן היהודים שהיו פה מקדם או אשר הוצאו אחרי כן מעל אדמתם. רולים ומלוים אנחנו שלא יעבדום מאומה אך עד מהרה ישלחום חפשים, וכו ציוס יקבלו צעד כל גוף מהם עשרים דרמונים, אנשי החיל יקבלום כי יצאו על שכרם. והאחרים מאלה שולחני המלך. וזה יען חשנו שנתפקו בלתי ידיעת המלך אבינו ונגד הראוי והיושר. רק בצדוק האנשים הלוזאים אשר החריצו הערים ההנה ואת תושביהן טבו ויצרו. הלא התועלת שהושג מהם לעזרת אנשי הלצא אשר הלכו שמה מגלילותינו לא מלעד היה. והם שהציאו אותם צצני עשו אשר לא דת. ומאשר שמונו על לבנו שכל צעל חק יהי לו מאלתנו את חקו כדבר המשפט, ובפרט האנשים אשר נגד הדין עלה עליהם עול זרים, והואלנו לשמור בכל עת ועסק את דרכי הלקה והחסד. הגנו גרזרים כי כל האנשים אשר כצטו להם אחד מכל גופי היהודים לעבודת עבד, או כי צכל אופן שיהי סוגרו לפניהם דלחיים צמלכותנו יקראו להם דדור צשכר הוא אשר הגבלנו. ואיש לא יעשה צמרמה חדון כי חוד שלשת ימים אחרי התפרקם מלכותנו זאת יגיד אל הפקידים אשר הפקדו על ככה את מקפר השצוים אשר תחת ידו, גם יציא אז לפניהם את הגופים ההמה. כי את כל זה ראינו טוב ומועיל אלינו. ודבר כאות צעלנו, וכל אשר ילכו סורר ומורה יהי החוטא הוא נקנה לו ללמיתות ורכוש כל הקודרים יוצא אל גנאי המלך. וידי כאשר נקרא פתשגן הכתב הזה לפני המלך לרעה היכון לרלונו וראה היוותו כולל ונאות רק שלא היו צו הדברים האלה, שהם (וכן כל אשר ינולא איתו מן היהודים שהיו פה מקדם

מאור עינים

או אשר הוצאו אחרי כן מעל אדמתם) הנה הוא מודעת לכו וג' ודל
כפשו הוסיף אותם. ולזה * על כקף הפדיוס אשר אמנת היה
מן הלורך לפדוע אותו פרעות שונות צעתים אחדים, שילקח מן
המקובץ דבר בגזו ויתחלק בין כל הגזוני' על המשמר' הזאת
ושלחני המלך. ותשלם על כן מלאכת הפדיון הזה ככל אשר לוח
צזמן שצעת ימים מטעם המלך. ויעל כך ההולאה ליתך על שש
מאות וששים ככר. יען כי במקפר השצרים נמלאו עוללים ויונקים
אשר אדוכיהם היו שאלים בגללם כמו על אמותם. וכאשר הוגד
זה אל המלך וידרשו ממנו היפרעו את עשרים הדרכמונים גם
על גופי הילדים. השיצ כן תעשו לכל הפיל דבר מכל הנמלא
בכתב הדת אשר נתנו:

אור הדברים האל' ליה את דימ'יעריאו להושיע לו בכתב את
בקשתו על אודות פתרון ספרי היהודים. כי הנה חק
למלכים האל' לצלתי הוליא דבר מלפניהם רק דרך צקשה וכווי
בכתב, למען יהי הכל שקול בפלס הבחינה והלדק אשר על כן
ישר צעיני לכחוצ צזה את פתשגן הצקשה אשר הושיע אל המלך
ואת פתשגן האגרות אשר כתב הוא על אודותיה, וכן נאות אללי
לכחוצ את מקפר הדברים אשר שלח המלך אל אלעזר הכהן
לנגחה. ואת חוכן מלאכתם סכלס מתאימות במרצית הולאה
ושליאת היופי:

פתשגן הבקשה.

כי די מלותך אדוני המלך עלי חזקה לאסוף ולכנוס את כל
הספרים אשר אוכל השיג להשלים מה שיחקר מהם צצית
המודש אשר כוננת, ושאל ימלא צם מעוזת וכל מוס רע אשקוד
על חקורו, אני הנה מעולם נערחי חלני לשמור כדצדך, וכהיום
הזה אודיע לא אותך כי יחקרו לנו ספרי תורות היהודים. עם
הצורים ** מה זולתם הלא המה בכתב ולשון עברי והגמלאים ***
מהם

* תוכל לראו' על פרש זה את דברי היופיטון.

** עם הצורים מה זולתם, חינו צנוסח היופיטון.

*** לפי נוסח חילמיציאו הקיסרי צספרו מן ההבנה ראש ספר ה' אשר שס הניח
זה התעשה הלשון הזה' כן משמעו. הנה יתרחז מהס קאת מאמרים אשר
נעקרו צאצצנס ומעס הצנונות וסס נאלחי צחוקן שיתודע כי תורת היתודי
לנדס היא תמיחה וחלסית.

מהם לפי מה שאמרו המשכילים הגם מוטעים מאוד ודבריהם לא יחכו. כי האמור' עד היס הזה לא היה מלך ושר אשר נדבה לבו להשיג צהולאה הנאות' על הנדרש בהמה, יהי אפוא ישר וטוב שימלאו גם הם מזוקקי' היטב צבית מדרשך יען כי התורות האל' עולות על כל זולתן' וקדושה צאשר אלהית הגם, וזאת הקצה כל חכמי לב אשר כתבו ספרי' שרים או סברו דברי הימים נונעו מלשאת על שפתוחם את הספרים האל' ואת העם שוכה לו, כי הגה בכל אשר אמר החכם איקאע' יאו איש אדיר' יטה דבריהם כוללים מודע והשתכלות קדוש וטרא מאל. אם אפוא על המלך טוב יכתב אל הכהן הגדול אשר צירושלם לשלוח אלך ששה אנשים מכל שבטיהם מפוארי המדות והדורים צזקנה וצינת התור', למען אשר נוכל לשים כעם צאולרותינו פתרון לרוך ומוקדם מאלת הרבים אשר פקחו עליו עיני שכלם כפי הגאות אל מעלת הדבר צעלמו ואל חפץ נפשך, ויחי אדוני לעולם. ולעמת הצקס' הזאת לזה המלך לכתוב אל אלעזר הכהן על ככה ולרמות אליו את פדיון השבויים, ויתן חמשים ככרי זהב ושבעים ככרי כסף ואצני חפץ לרוב לעשות כדים וגביעים ושלחן וכלי נכך, ונוקף על זה לזה את הגזברים שומרי קבולותיו להראות אל האומנים שיכירו להם מה עומם נאות לדברים אשר יעשו ויקחוהו, ושינחנו להוליא צזצחים ועולות מאלת ככר כקף, ואני עם לצבי לפדש לך את מלכות המתנות השלוחות מאלת המלך אל אלעזר. אכן ערם תדע פתשגן כתבו אלך. אשר אומר כי הוא זה:

כתב המלך אל אלעזר

בני תלמי המלך לאלעזר הכהן הגדול חדוה ושלר'. הגה צמוסיבות העתים נהיה כי רבים מזרע היהודים הוצאו מעל אדמתם לגור צנגילותינו. קלתם מגלות ירושלם אשר הגליה על ידי הפרסיים צהרינום קדן. וקלתם מן הצאים שבי לתני המלך אצינו. אשר אומם צעת ההיא הצדיל לו מצחיריהם רבים וישם אותם צשכר רב שרי לצאותיו ואוקרי מלחמתו. ויהי כראותו את הראשונים ההמה אנשי חיל, נתן למשמרתם ערי מערתו למען יהיו אל עם מלרים למחמה ולא חידו להרים יד צמלך. ואולם צהגיע שרביע העלכות לידנו והראינו פנים מאירות ונועם לב אל

מאור עינים

אל כל המתרפקים-עלינו, את בני עמך צפרט קרצנו צאהצת חקד, והגולים מהם. אשר אמנה עצרו קד ממה אלף הולאנו גחפשי חנס. כי שקלנו אל הרודים צהם כקף מככת הערך. וכלה לזה תקנו כל מעוות אשר צרשע או כקל בעשה עמם מהמון עמנו. יען חצצנו לעשות צזאת את הישר והטוב, ולהקריצ עוהר נפשו לרלון לפני האל הגדול אשר שם גצול מלכותנו שלום ותפארת, הוא יכוננהו לנו צעולם כלה. עוד מצאת כל האנשים אשר צצחינת ימי שנותם וחזק גרפם ידענו צהם בני חיל קצלטום צמפקד לצאותינו, והראוים לשצת צהיכל הפקדו צידם מדברי מלכותו. האמנה מואשר חשקנו להתרלות לא לצד אל היהודים האל' כי גם לכל הנמלאים עתה או ימלאו צעמיד עם יושצי חדל. גמרנו אומר להעתיק תורתכם מן הלשון היהודית ליונית. למען אשר תורותיכם אלה תמלאנה נכונות לכל תצקם צצית המודש אשר הקיימנו עם יתר כל כפרי המלך. תעשה אפוא הישר צעיני הכל, והראוי למעלתך, אם תשלח לנו אנשי קגול' ששה לכל שצט, תמימי המדות ונשכילים צתור' ושצצרו ללשונם צפתרון לדצר לחות וכתוצ יוסר. למען ידעו הדורות כי צלמוד יקר הערך כזה וגדל מעשהו התצבר האמת לאמתו צהכמות הרצים, כי צהעשות כזאת על ידו הושלנו לקרות לנו לכל ימי עולם שם תפארת. והנה שלחנו אליך עתה שני המלכים האל' אשר האחד מהם שומר לראשנו, וצניהם שרים נכדים צהיכל המלך ופה אל פה ידצרו צך על ככה. הנם מציאים אליך וגם אל צית הלהים צבורי כדצחנו ומאת ככר לצחיים ולמלאכת עבדת הקדש. אך אם את' לו תכתוצ אלינו על דצר יהי רלוי לפניך תעשה הטוב צעיניו והנאות לחצה הנודעת לנו מומך כי כשקד להוליא כאור חפלך, ואת' שלום:

חאת תשובת אלעזר אלי

אל'עזר הכהן הגדול אל המלך תלמי ארהצ נאמן ערו ותעלומות הוא נותן, חזק ואמן את' והמלכה ארם'ינואה אחותך גם צניך ככל אות נפשו יחי שלום. והן שלום ותקט גם לנו. עלך לצנו מאד צקצלת אגרתך על הדצר הטוב אשר רחש לצך, ויהי אחרי הקהלנו את קריאי העדה פרשנוה לפניהם למען ידעו לדקת

לדקת חשקך צאלהינו, ואליהם עם זה הראינו עשרים גביעי הזהב ושלשים גביעי הכסף אשר שלחת ואת חמשת הכדים והשלחן הטהור אשר אליו יערכו הכדבות ויוכנו הקרבנות ומאת הכבד לזבחים ולזבדק הבית. הכל כאשר הוצא על ידי שני מלאכך אנשי מדות חשובות ובעלי חכמה ומפוארה הראוים צבחינת כל דרוש להיות צנלצבי המלך ותופשי הדרך, והם השמיעו אותנו בכל הדברים אשר שמת צפיהם עלינו, גם זה לעמת זה יחדו הפירו צנו אמתת חשובתנו זאת על כתבך, כי כל הדבר אשר תשעשנו מועיל לך גם אם יגבר על כחותינו לא נחדל מהתרות צו לפניך, וזה לך מאתנו אות אהבה וחשק. כי הגה גם אתה הרבית חקרים גדולים ונמנעי הגמול לרצים מצני עמנו. אשר על כן חשנו ולא התמהמהנו להקריב עולות צעדך וצעד אחרתך וצינך ואוהבצי שמך, ותשא צהקרבנותם כל העדה רנה ותפלה כי כל אשר תעשה לעולם כחפלך הטוב ילליח. וכי האלהים המכלכל את הכל ישמח צטונו אל מלכותך השלמה ותתפארת וכל עלתך על דבר התחרון צשונה ונחת וצטוב טצאופנים ימלא, והנה צמעמד הקרואים כלם צחרנו אנשים חכמים ויודעים ששה לכל שצנו אשר שלחנוס פיוס חליך עם קפר תורתנו, ואתה אדון המלך תעשה העוצ והישר אם צהשלימך חקי רלוךך תשים על לצך להשיצם אלינו לצטוח, שלום. והיו הזקנים ההולכים ששה לצצנו שנים וצבעים:

באור מעשה התשורות

ואולם אחי ככל אשר נדרתי לך הנני מצאר עתה את התשורות אשר שלח המלך אל אלעזר הכהן ומלאכתו והדורן. אשר כלן נעשו צהולאה רבה וצזרירות ודעת. כי הנה המלך צגדיצות ורשע פזר נתן לעושי המלאכה את כל החדש אליהם צה. גם פעמים רבות עמד עליהם להשיגח טן צרפיון השתכלות ועגלתי יעשו רצרים לא יתכנו, והן קדם אראך את תצנית השלחן ומעשהו. הנה צתחלה היה עם לצ המלך לעשות אותו גדול הרבה ממה שאחר כן עשהו, אך כאשר לוח את עבדיך לחקור מאנשי ירושלם את מדת השלחן הראשון אשר נמלא טס ויעשו כן. ויש צעד לשאול היתכן להוסיף צו על המזדה ההיא וקלת החכמים והכהנים השיצו כי אין מונע. אמר הוא כי האמנה יש ויש את לצצו לעשותו

מאור עינים

לעשות חמישיהם כמורה, אולם ירא פן זהירות גדול המדה מן הראשון יהיה בלתי נאות לאשר יעשה עליו מעבודת הקדש, והנה תשוקתו איננה להתפאר בהמלא כליו במקדש. רק שיכונן לכל הדברים אשר מודרכם להעשות זהמה, כי צה יחשוב אחס לכלת. ובכן התצונן כי השלחן הראשון לא נעשה צמדה הקטנה היא לחקרן הזהב. רק מאשר המורה צו ראה כי עם רוצ הזהב שימלא אתו, הגה המדה הזאת לחכמה וקצה היא הראיה אליו ולא זולתה. וזהויות הדבר כן אין רלונו לעבור ולשנות צמדו מאומה. אך הדד המלאכה וליריה הלא יתכן להוסף צה כי לא ייקר. אשר על כן לזה להגדיל את יופיו ככל אשר יד האומנוט משגת. ולהיות המלך מלא חכמת לב בהמלאכת ליריה ותמורת נהדרות ששב ומשצבת לעשותו מהולל מאד ושהפתוחים הנעשים צו יהיו יפיעים, וכן החלקים אשר מן הראוי להניחם שטוחים צלי ליר ינתן להם מן ההדר ככל אשר יפול תחת היכולת. ובכן השכיל את האומנים כלם מלאכות התצנית כפי הדברים האלה.

אמר המעתיק ליר השלחן הזה בקלת המקומות קשה ההשגה גם לחכמים המליירים בחרט. ומדעתי כי היוסיפון אשר כתב עליו לרומיי ספר י"צ פ"ג מן הקדמוני לקח רוב דבריו מזה, פניתי להתצונן מוננו דבריהם לפי העתקת רופי"ו הן לפי העתקת כיליני"או הטובה מונה. ונראה לי כי ליריו הוא משונה צה בקלת. יהי מה שניה כאחד טובים להתצונן על האחד מחברו. ובפרט יחבר טעות מעתיקי הספר הזה לראשונה אשר ליריו את גוף השלחן משולש. כי הלא עשהו כחצנית הנמלא צצית הקדש. לכן הרולה יעמוד על דברי שניהם. ואכי נחת רוח הקורא הרחצתי הצאור מעט צאמה מקום צספר השלחן הזה מה שלא עשיתי צזולתו משארית הספר:

מעשה השלחן

השלחן אמתים ארכו ואמה רחבו ואמה וחלי קומתו, לא מלופה צרקועי פחים של זהב אצל מקשה' כלו זהב טהור. ויעשו לו מקגרת זרת קציצ. ויהדרו את השפמות צקליעות

בקליעות ושכרות משורות מעשה עבות. כלם צמלאכה גפלאה
 צעלח שלשה לודין האלכת ומתהפכת קציצ. כי עשו ארזן צתמונה
 משולשת וליירו שלש הפאות ליור שזה צארפן כי כל לך מהן אשר
 צמורלח העקמנימות קציצ יתהפך אל החוץ יתראה למציט שזה
 הליור צכל אורך המסורת. והגה צלך הפנימי הקמוך למקגרת
 ותקוף אל השלחן היה לו מן היופי מה שגאות חליו. אכן החלק
 האחד הנקוף אל החוץ ליירוהו יפה ומנו הרצה להיורו מפגע
 לכל עינים חלפינה. ויען כי כמו שאמרנו מלאכת המקלעות
 היחה צכל לך שחתהפך צתמונה משולשת הגה שחי הפאות שהם
 הפונה לשלחן והפונה החולה היו צאמלעם נמשכות צחדוד כלפי
 מעלה. וגם צפאה האחרת היו כמה מיני אצנים יקרות מפחרר
 צליורי הקליעות אשר אמרנו, כלן נחלקות צמדה ויופי. ואחרר
 צנקציין מלת ווי זהו ומקמרות כטועים למען לא יחור, וכן
 המקלעות כלם היו מחוצרים היעצ צהדוק נכתר לא יראה
 החולה, והנה צפאות של שפת המקגרת הנקשפות אל החוץ
 היה הדוד של אצני חסץ עגולות כעגל הצילה עם ענפים מפותחי
 אשר כופים זה לזה יקיפו את השלחן קציצ. ולמטה מן ההדוד
 הזה עשו עוד זר של ענפים נושאים כל פרי חמדה אשר עלומם
 אצנים יקרות כאילו כלם היו צאיצה' ומראיתם הטבעי. אשכלות
 שכולים תמרים תפוחים זיתים רמונים וכיוכל צהם, והאצנים
 האלה אשר לא לצד צתמורתן כי גם צמראיתן היו מתדעות אל
 הפירות עלומם חלו ארזן צעגול זהו מקיף את השלחן קציצ
 למקגרת, ואחר הדוד הזה אשר היה צאמלע רוחו המקגרת חרו
 כמו כן לעשות ההדוד האור של הענפים המטים עקלקוחם
 קציצ עם האצנים הצוללות וכל מלאכת הקליעות והשכרות אשר
 זכרנו. יען עשו דף השלחן נכון לעצדתו מזה ומזה וצכל עצרו
 שיתהפך יתראו הליורי כלם מן הקלעות והענפים המתעקמים,
 כלם על תכונה אחת צכל קציצות המקגרת צאחה לך שיהיה דף
 השלחן נתון על הרגלים, כי הכה תחת דף השלחן היו רהיטי
 זהו כחונים על ראשי הרגלים. רחצם ארבע אלצעות וארכם
 כדוחו השלחן והיו הרגלי אחחות צמקלעות עם ווי זהו ולונקליו'
 צארפן כי דף השלחן יתאחד עמהם צאחה לך יהפכוהו. ותמיד
 כל ליורי המקגרת נראי על מתכונת אחת לא ישחנה עבר
 מעבר

מאור עינים

מעבר. אמנם על שטח השלחן עלתו ליירו נהר * עקלתון
(נוכח אחרינא (אביריטו) מזהיר מאד. כאשר היה כלו מיפסה
באזני אקדח הקצועי צין עקלקלותיו כאדם פטודה וצרכת ונופך
הכוללים על כל אזני חפץ, ואלל הלייר הזה היה ליר אחר של
ענפים הדר מאד, אשר באמלעו תמונת מרצע ארוך וצו שתי
אזנים של ספיר ויהלום קצועות. באופן מן ההדור שכל רואי
ישגיחו אליו ויתפלאו. אולם הרגלים היו צתמונת קנה שרטן
גילוי אשר יכוף את ראשו וקלת מעליו העליוני לשאת את דף
השלחן, אכן יחד עליו אשר באורך קנהו היו פשוטים ועולים
כקדר, ופרסת הרגל הנשענת לארץ הייתה של אצן כופך זרת
מדתה לכל לד. והרגל נחונה בחור אשר נקרו צתוכה כדמות
פי צאר, רחצ שונה אלצעות. וקציצ לכל אחת מן הרגלי היו
כמו ק פרחים עשנים יקדים מלמטה עד למעלה כאחזים כבצך,
גפלים וענפים נחמדים נושאים כל מוצר אזנים טובות, והכל
צהדרת מלאכה אשר לא נראתה כמות, וההדור הזה שיה
לארצעתן וצארטן מלאכה אשר לא לצד היו הענפים ופרותיהם
שרץ צתמונה ומראה אל הנוצעי עלמם אצל דקי המלאכה באופן
פי גם לכל רוח טענת היו עליהם נדפים ונעים כאילו צמראיתם
ומעשיהם היו מופעלות הטבע. והנה שפתות השלחן נקבלו
צחן שלשה חלקים **) וכמעט שהיו ג' על ג' אכן יתלכדו כלם
צווי זהב ואורנקליות נסתרים צערי המלאכה באופן שהמחצות
בהם ישאר הכל גוף אחד ומקומות החצור לא יצחנו. ואמנה
עצי דף השלחן לא היה פחות מחלי אמה. אשר על כן ההולאה
צו רמתה למעלה, פי יען צחר המלך לצלתי הוקיף על מדת
השלחן הראשון הנה רלה שהתוספת ההוא אשר ככל עלה על
לצו וגם יותר מומנו ירשם צעצי גצי המלאכה. והכל מרצ חמדתו
להגדיל היופי וההדר. אשר צדקות הלפר רוחה המראה יעלה
על כל מעשה חרש ומלאכת מחשבת:

אך

* לשון המחבר והיוסיסון לרומים ספר י"ז פר' ז' מילין' דרו שהוא סוגל טיה
נדר השעקס ולחזיריטו, ומעתיק ספריו פתר אותו לחזיריטו והוא הישר
צעני, חסם ציוסיסון לעצרים פ"ח בתוך נהר מצרים, ועוד פ"ט חזיריטון
בי היוסיסון לעצרים חירו צד סמאל אלני.

** ג' החלקים ל"ל שהם דף השלחן והמסגרת והרתיקים וצקני הזווית היו
כמעט ג' על ג' כי הם יתאחדו שני לודין והרגל. ולשון היוסיסון לרומים
והנה כל מלחמת השלחן משלש חלקים וחולס דצוקי יחד היה באופן כ':

אך כדי הזהב היו שמים. ונהדרות צמלאכת קשקשים. מן השולים עד מחליטן היו עליהן פתוחים נפלאים מעשה עגול: ופתוחים ההם נאחזות אזני חפץ מפתרות צנתיים לקשקשים ההמה. ומומחליטן ולמעלה היו מלוייד מקגר (לאצירינטו) עקלתון צקומת אמה. אשר לצד מיופי תמונתו הגה הדוד המרגליות השונות הקצרות צו יופיע נהדת מלאכה לא נראתה כמותה. ולמעלה מזה היה ליר של ענפים ופארות. ולמעלה מהם עד השפה היו לירי מקלעות אשר ציניהם שטחים מרדעיים ורוך כל רצוע מאלה כדמות מגינים מומלאים צלצבי אקדח מחלפות. רוחצ כל מגן כארצע אלצרות, ומהירים ציופי נפלא הנשקק מחלופי מראות האצנים ההמה, וצפתות ההיקף היה ליר של שוטנים ופרחים ואשכולות כחונים צודה הגה והנה. זאת הימה לדת כדי הזהב אשר כל אחת משחיהן מחקת יוסר משתי כדין של יולרי חרק:

ואולם כדי הכסף היה נראה צהן זהר נפלא עד כי כל דבר הנצט אליהם יתראה צם יותר צהיר ממה שיתראה צמראות הנחושט. וכל צעל לשון ילחה לכפר אומת הדוכן של הכדים האלה, כי רק קדורן זו אלל זו אחת של כסף ואחת של זהב ושלישית עוד של כסף ורציעית של זהב יציא אל יופי מראה לא ישוער, צאופן כי כל הצא עליהן יעמוד נאחז, הן מנוגה האור היולא סציבותם הן מן העונג המושג אליו כי יחצונן כמה צמלאכה מן היופי. וכמו כן יתמהמה צלאחתו מן דעיניו מנועם לנועם צמה שישקר פעם דקות המלאכה ופעם נוגה ארה, כי הנה המתצונן צמלאכת כדי הזהב הלא יתענג מאד. וכל שכן כי תשוטע נפשו מדקות מלאכה זו שצהן לדקות דעותה. וכן המציע צכדי הכסף ירח על פניו שער מן הנוגה שלא יוכל מרוב התעלקו צו לקור מהמה. אשר על כן הדרת חלופי המלאכות ודקותן לצלי חק הנה:

מעשה הנביעים

אמנם גציעי הזהב הדור אחת צמלאכת העגול וצאמלע כל אחד מהם גפן אדרת יקוצצנהו. וקרוצ לשפתו לייר עשצים

מאור עינים

עשנים נבחרים והיקף יפה של עכפי זית נהדר באצנים יקרות
מפחרות צו. וכן שארית הכלי היה כלו הדור בליורים טובים
יפיעים. באשר כל מעיני האומנים היה לעשות מפני כבוד
המלכות פעולות יפות לאין חקר. ובאמת בכל אולם המלך
ובכל מקומות ממשלתו בצחינת ההולאה ויפוי ההדורים לא נמלאו
כלי סגלה כאלה. כי להיות המלך חרד מאד אל דבר יפים
והדרם לא קר מלשקוד על ערשי המלכה ועל כל אשר יעשו
ישגיח. גם פעמים רבות נשמעו מלכרי עמוי וצא לדבר על לב
האומנים שיעשו מלאכותיהם בארות אל המקום אשר חננאנה.
אשר על כן הכל נעשה צלמות הראוי הן למלך השולט הן לכהן
הגדול נשיא המקום ההוא, כי הנה כך האצנים יקרות שהושמו
צם אשר כלן עם היותן רבות היו נבחרות ומרצות הזוהר לא
גרע מחמשת אלפים צמקפר. וכל מלאכה בצחינת עלוי לידה
ויקוד אצניה היתה נערכת חמשת פעמים כמשקל הזהב אשר
האשם זה. מעתה אחי וראש! העמדתך על אמתת הדברים
האלה אשר בארון נראה לי כהכרח. אמנם צמה שיצא אקפר
המהלך אשר היה לנו אל אלעזר הכהן. וטוב כמו כן שאליע לך
תחלה את הראוי לדעת בצחינת המדינה ההיא ודברים מתיחכים
אליה:

ממצב ירושלים (*), והמסך, והמזבח, ובגדי הכהנים.

הנה אחרי שהגענו אל המקומות ההמה, ראינו עיר כחונה
באלמע המחוז על הר נשפה. וצראש ההר ההוא נמלא
היכל הדור מאד ומקף צלש חומות גבוהות יתר משבעים אמה.
רחבן נערך אל גבהן וארכן כפי הראוי לצנין כמורהו. כלו אמנם
צנוי ציתר שאת והולאת נדיב כפי מה שהיה נראה מיפוי השערי
והוד חבור חלקיהם התחתונים והדר כל מפחן מהמה. ושם אל
פני השער היה מקד כמותו. נחמד באמת למראה. ליקהת
קמניו וחלופי גליו המתחדשים צו כאשר לכל רוח נושבת מצית
או מחוז על נקלה יתנועע. ושם כמו כן היה מצב נאות אל
המקום ההוא ולצחים הכשרפים יום יום עליו. והפאה אשר
מונו יעלו אליו הדורה מאד וככונה לעצדות ההנה. ובגדי
הכהנים

(*) ראה ציוסיסון לרומיים מן המלחמות ספר ו' טק' ו' כי דבר על מלכ ירושלים

הכהנים אשר ישרתו שמה הנם כתבות צדן. וכלם ארוכים עד יחד הרגלים:

מן החיכל וחיאורים אשר תחתיו.

אמנם ההיכל פניו למזרח שמש. ואחריו למזבחו. ועל כל רלפתו אבני טיש. ונמנו למקומות מה יעברו יאורים ואמות מים הרצה אשר נמשכו שם למען ידחו בנקלה דמי הזבחים הרצים אשר יקריבו. כי הנה צימים הקדושים קרביהם לאץ מקפר. ושפע המים האלה לא יחסר לעולם. כי האמנה נמלא שם מעין טבעי גדול אשר מימיו תמיד נאמנו. ותחת לארץ במשך חמש שמיניות מיל יש גולת לרוב צנויות צמלחה נפלאה הנמשכות לכל פנות ההיכל. ואל כל אחת מהנה מרחים רבים השופכים אחד באחד לכל עבר. והחפירות האלה כלם בתחתיתם ולדיהם לרופות צעופרת ומכוקות היטב צעפר גבוה. וביקוד ההיכל וקרקעיתו יש פיות רבות נסתרות לא ידגשו צהנה כי אם הכהנים מערתי הקדש. וצטפע המים הנמשך ועולה מתוכם ידיחו ויטהרו את כל דמי הזבחים רבו כמו רבו. והנה לא אחל מהרעיך איך צחצה יתרה העמידו אותי על תוכנת היאורים והימרחים האלה, פעם אחת הוליאוני אתם רחוק מן העיר כחלי מיל וילוני האחד מהם שארכין את ראשי להקטיב את שאר המים, ואז שערתי מה גדלו מעשי האפיקים ההמה:

מן חכהנים

ואולם הכהנים עושי מלאכת המקדש כלם גזורים ואנשי זרוע. ומהדרים עבודתם צהוד לצוטיהם ומדת שתיקתם הנבצרת. תראה את כלם פונים איש אל עבודתו צנפש חפלה עם היומה לעורח, וכל אחד זריו צדברים אשר ילווה מצלי שיפנה לצו להצטנל מהם צעד כל עקק, זה שוקד על משמרת העלים חה על השמן ואחרים על הקולת חולתם על הקמים. וקלחם גם כן יחעסקו להעלות עולות חמימות וכליל לאשים וצלושן שיתודע כי כחם עלום עם נחת וחרילות מערחת. הלא תראה לפעמים איש מהם יאחז צשתי ידיו רגלי עגל מרצק משקלו כברים ויד על יד יעלה אותו בנקלה אל מקום גבוה. וכן ישליכו

מאור עינים

ישליכו זה לזה כנשים וענים חגיגים כי יתפרש איש צברעיהם עם היחס כפלאי המשמן והשקל ולא יחושו, יען כי כמו שאמרנו כל הפקודים על המשמרות ההנה צחירי אנשים חמימים מכל מוס וצעלי כח, נמלאה כמו כן להם צהיכל לשכה אחת אשר צה יקונו להנפש צעתות המרגוע, והיה אחרי טחם יקונו משם האנשים צנפס להלה ושמחה כל אחד למלאכת עבודתו מצלי שידרוש עליהם שוער לזרם או אשר ילמד אותם לאיזה מעשה יתכוננו, והשתמיהה צהיכל כלו ככה היא לכבוד כי לא תעשה צנפסך שקר לחשוב איך צכל המקום ההוא אדם אין. עם אשר לפעמים חמלא הבחנים המשרחים יחד משצעים צמספר ומציאי הקרצנות כפלים כהמה: וזה לכל המורא הגדול אשר הוא תמיד על פני כלם, וכפי מה שיארת לאל עליון הנקדש שמה:

מן חכהן הגדול ובגדיו.

אחרי כן פליאה רצה אחתנו צבראותנו אלעזר הכהן הגדול שוקד על עבודותיו הקדושות ככה הדר צלצשו וכורא צגדול פארו הנמשך מהוד המעיל אשר לצב והאצנים היקרות אשר צו. כי הנה מן העדי הזה ידו עד רגליו פעמוני זהב משתישם קול ערב וצינותם רמונים מיופים צפרחים ולצעים שונים. ולו חגורה יפה עד מאד ארוגה כמו כן צגונים מחלפים ועל חיקו ישא הכשיט נקרא אללם חושן משפט אשר צו קצעות צמשלות זהב שחים עשרה אצנים של מיינים שונים יקרים ומזהירות צצבעם מכל אצני אקדח. ועליהם מפתחים שנות ראשי שצביהם כקדרם מקדם:

ואמגד על ראשו היה כקוי אשר יקראוהו קודר. ועל הקודר הזה היטה מייט"רה עשויה צמלאכה נפלאה שהוא חכמים משואר מאד אלל המלכים. וממנה נמשך דקוע פח של זהב אשר עליו שם האלהים כתוב צאותיות קדושות כורא מאד ועוצר צעד המלח עד גצות העינים: גם אלעיר מלך עלמו צעבודותיו ההמה היה צאמת כראה כדאי לכל אלה. והזהר היולא מאם פניו מעיל מורא לכל רואהו, כי הנה מלצד התכשיטים אשר אמרנו הלא הוא עלמו כראה כנהפך לאיש אחר צהדרת האר, וצאמת כל הקרב אליו (ונפשו צלי ספק חתפלא על מה שתחזוכן

שתחזוקן (צו) יאחזוהו עמו ותמהו לנצב בגלל ההדר הגדול הנראה
בכל אחד מן המלצושים הקדושים ההמה.

מן המפצד על חר ציון

אחרי אלה לנען לא נחקר מראות שם כל דבר רשום להתהלל,
עלינו אל המצלל אשר אלל העיר והתהלכנו צו לכל
עבר. הלא הוא נתון במקום גבוה ולו מגדלים רבים אשר מתחתית
עד ראשם צנוים צאצני גזית גדולות. וכפי מה ששמענו.
המגדלים ההם הנם למשמרת אל כל המקומות אשר קציבות
כי אם יצאו ארצים או המון חילים על העיר לא יוכלו למלא
מטח זהמה להיות בכל אותם המגדלים אצני קלע וכלי קרצ רבים
אשר ישיצום על עקב צשחם ולא יגשו, והמצלל הזה הנו על
ראש ההר צארפן כי כל צניני העיר נמורים ממנו. ומלורף ליה
הנה כל שומרי המגדלים האלה אנשי אמונה שכבר נראו מהם
אותות כי אהצחם אל צני העיר תמימה וקיימת. והנה חק להם
ולא יעצרוהו שלא ילאו משם כי אם למועדים טובים ומטע מעט.
ורק, צזמנים יקיעו, גם לא כל הרולה יצא צשערים המה כי אם
הנודע אללם מתהלך צתונו ואיש צטח, והיה כאשר ילום הקלין
לפתוח לפני האחד דלתותם יציעו אחריו צזהירות כפי מה שקרה
לי ולעמייתי צצראכו שמה. כי צקושי רצ ואחרי אשר התפתחו
מכל ארצנו ירולנו הכנף לחזות צדברים הקדושים ההמה. יען
אמרו המשמרה הזאת היא על שכם אמונתנו. וכלנו אכרנו על
כפשו צצנועה לעמוד תמיד צעיני פקוחות על כל הדברים האלה
המקורים לשמירתנו. ועם היותם כחמש מאות אנשי חיל הנה
לא ילאו מהם יחד כי אם חמשה לפעם. צאמרם כי כן ליה
הראש אשר יקד את המצלל ההוא מקדם.

מעיר ירושלם

ואמנה העיר צצחיכת גדלה היא ציננכית ולפי מה שיכולנו
לשער היא כארצעים ריק צהיקפה, ושוקיה הלא
המה על תמונת עיאתראות, צתחתיים נוחים למדרך כף רגל
אולם האורח קלולה היא צלדס למעלה, כי מאשר העיר צנויה (*
על

(* לנן התחנר סטודיו וצאנת יח הפרש צינו ליום כמו שחאה צענד, עקד
דס, ונרואיי עק סטודיו חן לא הנה.

מאור עינים

על ההרים דרכיה נורות אל עליון בשפוע. וללכת אל המסלות
ההן יש כמה מדרגות זו למעלה מזו למען יוכלו העובדים ללכת
קלות למטה וקלות למעלה. וזה נעשה צדק להבדיל בין יחיד
קבולה הנחונים אל החסידות והקדושה ויחד ההמון אשר לא
יכולו יגעו בלבושיהם יען כי חקם נטמאו: והנה לא על חנם
תיקדי העיר הזאת מקדש ליינו אותה במדה האותה ההיא אבל
במזעלות ודעת. כי הנה המחזר הזה טוב מאד ורחב ידים.
הלא נוכח שומרון וכן עד קלה ארץ אדום הוא על הרוב צקעות
ועמקים יעטפו בו. וגם שארית המדינה אשר היא הרים וצבעות
ולריכה עמל אכזר לעבדה ולשמרה הנה להיות אכזרי וכדומה
שוקדי מאד על עבדותם לא תחפר מוח יצולה לשווע. באופן
כי הארץ אשר כלה חלקה טובה ושדה נעבד הלא תענה את
הדגן ואת התירוש עם כל יתר תוצאותיה, ואמנה הערים שככה
הנה משמני הארץ ויושביהן ישליו וישמחו בכל הטוב הנה בחוריהן
דשנים ורועים יהיו ויצו צענייהם לשבח כפרים לעבד ולמשא.
כי כלם נחונים נחונים המה לחדוה ולעונג באשר ילך כל אדם
מנעוריו אל החפץ הזה יענו: הנה נא העיר הזאת אלכסדר היא
להיותה מעולה בירתן ושבע שמחות על כל הערים אשר כמות
ידעו הצאים מכל כנפות המחוז לגור בתוכה, ועל בני ידעו
לקור ממנה ימאקו בארץ חמדה היושבת פרוצת קבוצתיה.
והארמה אשר לא תעבד הלא תשם. כי בגלל הדבר הזה העביר
אדוננו המלך קול בכל מלכותו לאמר מי האיש אשר יצילהו
דגליו מן החוץ לגור באיזו עיר יגור לא יעבור זה עשרים יום
כי ישוב וילפור אל המקום אשר ביתו שמה. וכן צעד הצאים
מן הכפרים לקחור את הארץ, ויהיה להם דבר משפט. גזר
על השופטים שיחזקו קץ לכל סבלה בזמן חמשת ימים ולא יעברו
זמן, באשר קושרי התוצאות או מקפיקי לרכי החיל הם אפקדיה
שיגרו רשיונות מה נמנו כי חפץ יקדם הוא. לא בכל זאת בני
הכפר. וגם נקוצי ראשית בני העיר המשתכרים בתולדות הארמה
יכולו להתרפות ולמעט את חקם בעבדותה והכנסותיה. וזהנה
ישר צענינו להקצו הקפור לדברים הלודקים שזכרנו כי כן אלעזר
הכהן הטענימם אלינו והאמת עד להמה:

ומעתה

הדרת זקנים

כה

ומעתה נתנה ראש למה שהיינו צו והוא כי עבודת האדמי' בארץ
 הלזו רבה היא באמת וסוקדים עליה מאד כי על כן דבו
 בכל התמחר כעשי נעמנים של ימים וכל מיני תצואה חרעונים עם
 כרמי חמר וכחילי דבט, ולתמרים ויחר מיני עץ כל פרי אץ מקספר.
 גם הלאץ והצקר מאלופות מרובצות ומרעיתן דשן ושמן בכל אשר
 ילכו ותגלל הדצרים האל' חכמו השכילו הקדמונים ההמה לליין את
 חכונת הערים ומרצית הפרצות באופן שיספיקו ויכוננו אל כלם כפי
 הדרך, ומלכד כל השצע והשפע הרב אשר אמרנו הנה עוד מעמוד
 הארץ ההיא עוז מאד באשר הערביים היושבים על גבולם מרבים
 להציא אליהם ראשי צממים ומצחר אצני אקדח חבז, כי הנה
 המקום מקום תצואה וקחורות והעיר רבתי חרשים לעשות בכל
 מלאכ' כי לא יחסר כל זה מכל אשר יוצא דרך הים, להיות בכל
 פאותיה חוף אכית המכפיקות לה כל עוז, כחוף אשקלון ויפו
 ונחה ותולימאריה העיר הצנויה מקרוב מאת תלמי המלך אדוננו,
 והיא על עזר כל הארלות האל' ולא רחוקה מהם. מלכד שהיא
 צעגמה מלאה זרכת האלהים כי כלה משקה וצעה זה לצ יושביה כי
 דבר לא יחסרו. הלא נהר הירדן אשר לא יחצו מימיו קרוב הולך
 בקלותיה ומימי קדם אלפים רבצות שדות יתצרכו צו ושפע גליו
 יינקו. מומקפר שניהם והנה צאו למחר ההוא ממדינות קרובות
 כמה רבוא אנשים אשר קנו איש לו נחלת מאה למד צקר ויתעדנו
 בצורה, והנהר * הזה הוא כנילוס מלרים אשר קרוב לימי
 הקליד יגאה והלך על כל גדותיו והשק' את הארץ עד גבול
 פולי"מאריה כי שם נופל צנהר אחד וממנו יהיו תולאותיו הימה,
 והנה מלכד הנהר הטוב הזה רבו בתחומיה הנמלי' מלליחי הישר
 ומהם ישאבו מים צששון כל המוקומות אשר על עזה וגליל האס"רתי.
 ומורוך לכל מהלליה אלה הנה היא צעצע' חזקה וצורה להיות
 הרים גבנוים קציב לה. ומלוקות דרכיהם וקושי עלייתם עם
 בארת השחת ומהמורות העמקים אשר ציניהם הלא יגרשו מפניהם

כל

* היות זה הטבע לירדן המלאנו גם כן באוקליסוואסטיקו סל"ד עיין סס 331"ד
 פס"ס ד' תחלה הדין ירדנה ענר צימח לטנריח ולא מחערב צים מעשה נסים
 י"ז דבד. ולמי מה שכתב פולי"ט הסופר סל' ת"ס 74 קע"ג גם נהר פרת עולה
 ומשקה בארצו ארס נהרים ונגל כמעשה יילום בארלות מלרים וצמחו ממש:
 ונראה כי לזה כתבו זיל 33"ד י"ו פרת שמימו סיון ורצין:

מאור עינים

כל ארץ ואם תחנה עליהם מחנה לא ימלאו אנשי החיל לרגלם מנוח:
שבעתים. כמו כן ארבעים בי צעדים קדמוניות היו חולצים
המחכות את הנחותת זאת הצדל מהרי ארץ הערב הקרובה
אליה. ושאחרי כן כאשר רמה קרן הפרקיים גזרו למשוך את
ידם מהמה. כי שריה בקרבה אמרו היות זאת ליושביה הולאה
יתרה על השבח. וגם לפח ולמוקש כי בגלל הדבר הזה קרוב
הוא שיאספו אל תוכם בני כנר ילחמו גם והם יעלו מן הארץ.
והן אמת מגורותם אלה צאו להם כי צרבות הנכרים הצאים אל
שעריהם להוליא מן המחכות ההנה. ועם זה תרו את מזבחות
הערים. מלאו און להם ויעפילו להרים יד צוחשנים גם יכולו.
ואת כל אלה כתבתי לך אחי דרך כלל עולה. מאשר נראו צעיני
דברי' נבוחים להודע על דברת המקומות ההמה. ועתה שוב
נשוב אל הנדרש אללנו בקפור ההעתקה ואופניה:

בחירת אלעור בוקנים

בחר אתו אלעזר הכהן אנשי מעלי חכמים מאד. מן בני הנדיבים
נכבדי הארץ. אשר לא לבד קפרי היהודים היו צאמנה אחם
כי גם למודי העיונים ומדותם בטקידה רבה החעלכו לדעת. כי
על כן היו צאמת ראויים ללכת בכל מלאכות לפני מלכים אדירים
וזה חקם לעת הלורך, הלא צוחים אשר כפי ההזדמן יסלו
צבאור התורות התודען מלאי רוח חכמי' ודעת. וכן צבל מדה
נדרשת לאדם צחיים נגלה תוכן טבעם קר מכל קלה אל התוך,
חלק אשר צאמת אין טוב ממנו, וכל מדה זרה ותכונה שטאה
כדראון יחסיקו, צפרע הגאורה וההתחזק בגלות. כי האמונה
צבעימות וארון שומעת וצדברי נחת יתכוננו תמיד לצאר כל הדבר
הקשה וכל אשר יתירו, ובכלל איש איש מהמה היה כדאי אל
הכהן הקלין לכלם וראוי מאד לכשרון מעשהו.

והנה כלם צאלעזר הזם דצקו מאד לשהצה כפי מה שגלה
צרוך כי הפרדם ממנו היה להם מאד לזרם. וזא כמו
כן האות כי גם הוא אהבח נפשו אהבם. צאשר זולת מה שכתב
להמלך לצל כא יחדל מהשיצם אליו צהגיע תור. חלה גם כן צבל
עור את פני האיש אשר ארם לחצרה עמי להיות חרד על זרוז
הדבר וצקש מואת שנינו להפיק רלון כלם ולהדרש להם צבל
אשר

הדרת זקנים

כו

אשר תנולא ידנו. ויהי כאשר תקענו אליו כפנו על זה ואורנו כי אך שוא ידאג לנו על התמהומהם. השיב הן לא לתהו יראתי. יען ידעתי כי צרוב קרעפי המלך אל הלועדים ועולם חשקו צפעולות הלדק הנה זאת תמיד על לנו שומה כי צבל המקום אשר על ערב יזכר שם כל חכם לב מתנשא לכל ראש יקראהו לדגלו וצחצחי כדיצות ימשכהו, ואמנה לא שקר מליו כי מדי היות אלנו משכילים ישרים לצבותם הלא הנה מצלר מער לנלכוחו, יען פיהם ולצם שוים תמיד וכוכים אל הטרוב והמורעיל לכל העם הוא דורש שלומם וטרובתם לנלח. וצמדגה הזאת והעך הזה היה אלעזר אומר שהיו אלה האנשים אשר צחר לשלוח עוד מאת רום ידו נשא וישצע כי לכל נקצה אשר פרעית אליו תאלנהו. לא היה לוקח אוחם מעם פניו. ואך עתה יתנם ללכת צהיות ומכיר כי דכס זה הלא הוא לתועלת כללי אל צני האדם. אשר הוא שמידת התורות. והיא אמנם נשלמת צהשמועה ארכים, יתר מואד ממה שתי' צרוב השקידה על הקפר, כי על כן צדברים האלה דומיהם התצדרו והתלצבו מורשי לצבו אך ישמור לו את האנשים האלה כאישון צת עין:

שאלות על התורה ותשובות אלעזר

והנה לצי ראה חכמי' להודיע ריש מולין יקרים אשר על פי שאלותינו הואיל החכם הזה לצאר לנו, וכל שכן צהתודע אללנו כי רבים מצני האדם יחשצו המלא צחורת היהודים חקים הרצה שאין להם שחר כאיקור קלת דברים צאכילה ושתיה. והיות צעלי חיים רבים עמאים אליהם ואת מגעם ישקלו. כי שאלנו אותו לאמר אחרי כי הנמלאים כלם אל אחד צראם מדוע נגיעה זה ואכילת זה נאקרה? הלא אלה דומיהם רבים כראים צתור' דקדוקי הצל. והנם ג"כ נשמדים צתוספת דקדוקים של הצל הצלים. אף הוא השיב אמרנו לנו צהלעה ז': **אמר** השומם לצך להתצוכן מה עלם כח ההתחצרות והמרעות ומה יוכל עשוהו? הלא אראה רבים אשר צהתחצרים אל אנשי הרשע למדו הרע. והתעיצו את עלמם לכל ימי לצאם, ואם את חכמים וישרי לצצ הלכו, לקחו מוקר וחכמו לצכות את ארחס כלח: אשר על כן נציאלו (הראשון לכל כוחני תור') צתצונה

וצאר

D 2

מאור עינים

וצאר היטב לזה על פעולות הלדק והחקד, וכל אחת מהנה
צאו מלוחיו לא לצד צאזזהרה מעשות העול. כי גם צזרירות לעשות
היושר. ונלויה לזה הרצו לדעת כל חלי וכל מכה אשר יעלם
האלהים על כל מורדי אור פועלי האון, הן קדם הודיענו כי
אחד הוא האלהים אין עוד מלצדו. וכי הוא עלום על כל שגיא
בח. והנותן לכל יעף כח, ואין ממונו לא יפלא כל דבר גם
אם הענן והחשך יכבנו, אצל כל אשר עלה כבר או יעלה צעמיד
על רוחנו גלוי ורודע אליו כי כל שפוני עמונות לא עמוהו,
ומן ההערות האלו אשר הרחיב צם הצאור הנה הוליד והלמיח
צלצות בני האדם כי כל האיש אשר יעלה לצד על רוחו לעשות
כל עול (ומה אם כבר עשהו) פתאום לפתע ידע נאמנה כי הכל
לפני לפני האלהים ודבר לא יכחד ממנו. הלא יקרא את התור'
מראשה לקופה ויראנה מלאה חקקי לב האלוה כי לגדולתו וכלתו
אין חקר. אחר הדברים האלו הודיע אותנו כי כל יחד העמים
זולתי ישראל אשר צחר לקגולתו. ככצעים מדעת ורקים מכל
חצונו יחצו המלא אלהים רבים ויחטו יקר לדברים אשר הם
עלונם אדירים וככצדים מהמה. כי הנה יאמינו אין הלוודת
ההנה אשר עשו ידיהם עץ ואצן תהיינה צחונות האלילים אשר
דמו בצפשוהם שודיערו מה עוצ להם צחיים. וצק נמלאו כותמים
בצוד לאשר עינינו רואות כי הצל המה ואין צם כל רוח. ויונח
כי צהמאלותם נאמר שיערונו מפניהם צצחנית הכח ההוא אשר
היה צם רגע הלטידים צרעיוניהם והתחקה מליאותם צנפט.
הנה גם צגלל זה ככלים המה מאדם כי הלא הם עלונם הממליאים
אותם לא צראו צכל זאת ולא הולילו אל היש דבר שיאמר עלין
ראה זה מדש, רק הוכיחו המלא דברים מעילים. או כי מכצרות
רבות אשר הרציבו צדמיונם הולילו לורה אחת ידמו צה תועלת:
והגם צעצור זה כמו כן תועי רום, כי יתאדו צאלהות כמלאות
כמו הם ומותר צינותם אין. אף כי צכל דור ודור נמלאו רבים
יחד מציני מדע מן הקדמונים ההמה וגדולי השתכלות להמליא
ליורים לא שערום אצותיהם, והנה הקדמונים לא נחטו לאחזרונים
האלו כבוד, והאנשים מציני יון אשר צדו מלצם את הכצים ההמה
נחצו אללם לאכטי השם ונפלחי הדעת. ומה עסקי עוד דבר
על זולתם מן העמים שהם גם כן ככלים מאלה כמו המלרים
ודומיהם

הדרת זקנים

כו

ודומיהם אשר באו צמממקי השגוען לדונם ולעלה בהמה רומש
וחיתו ארץ עד כי גם לנבלתם מצחו, ובגלל כל הדברים האלו
אשר מאד התצדדו ונדעו אלל קדמונו ההוא נתן התורה. כחכם
מלא רוח אלהים. צמועלות ודעת זנה עלינו ויקף מסגרות צדל
וחומות נחשת לצלתי נוכל התערב צולחנו מן העמים לכל מראה,
אלל טהורי הגוף ובעלי נפש זכה וחפשית מכל אלה התועבות
כירא נא אל אחד לצדו רב כה על הנמלאות כלן ואחו כעבוד
כל ימינו, אשר על כן אדירי מלרים וחכמיה, אחרי אשר התצוננו
צתרתנו והוליאן להם ומנה דברים רבים תאררו אותנו צטם אנשי
האלהים, ורזה לא יארת רק לאשר הוא ערוב אל אמת מלך על
כל הארץ. אמנה שארית כל בני האדם ראוי כמעט לקדור אותם
אנשי מאלל ומשתה ובגדי חופש. כי רק צהם שמו לצם ועיני
כלם אליהם ישצרו. ובני עמנו אשר אלה אללם אפס ותהו יפנו
כל ינוחם להצין ולהשכיל את גדלו ואת ידו החזק של האלהים
ההוא אשר למעלתו אין חקר. ובכן פן חצרת הנרים ההמה
והתערבנו צם תניא את לצנו מעבודתו להתגאל צאלליהם
ותועבותם גדר-אותנו צקדושה נאותה וצטהרת האוכל אשר יאכל
והמשקה אשר ישחה והמגע והשמע ומראה העינים, כי הנה צכלל
עולה כל מלותיו אלינו יש להם קצה נאותה אל הטבע ומשוערת
מאת האלהים. וכל דבר שימנע אותנו ומנו או חרצו אליו הלל
הוא לטעם נכון וכפלא השבח.

והנה לא אחדל כפי מרולת קפורנו מהעריך על אחד או
שנים מהמה אשר יהיו לך על זולתם לתופת ולא חעשה
צנפטך שקל לחצו כי החכם הגדול ההוא אשר נתן לנו תורה
מפוארת היה משגיח על החולד והעכצר ודומיהם ומשער אותם
קפונים וחטוצים להעלותם על קפרו וללוות עליהם כדברים
יקירי הערך, אלל חצין כי מלותיו כלם צהדר גדולה וקדושה
משקיפות ומישרות אל הלדק לפלם את מעגל מדותינו ולמלא
את מתום נפשנו צמתצות קדושה וחקד, הנה כל לפור כל
כקף אשר הם עתורים לנו תראה אותם נאספים אל תוך צתינו.
נעמנים, צעלי תמות, ומזונותם תצואה וקטנית. כצני היונה
והתורים והשלו והארוז וכל אשר כהמה. אולם העמאים לצדד
ישכנו צין עפאי יער או כרמל וטורפים צטר הן מן הדורקים
כמותם

ביאור עינים

כמותם הן מן הציתיים אשר אמרנו. ולא על אלה לבד יחרקו
סך כי עוד יש מהם נרעז לערוף לו גדיים ונצטים ועד אדם אכל
צחיים וצמות. כי על כן מקדר תורתנו אחרי תחו לנו זהם
סימנים ופאות לא יכבדו, כנה אותם צטם טמאים ומרוחקים
מאחזו. וצזה העיר און לעם תורתו בלבם כי כן תמיד יאות
להם להתנהג ציושר ולדק ושלף יעשה איש לעשה רעה גם כי
ציד העשקים בח. כמו כן כלמד לבחתי קחת מאומה מכל
המחיסם לפולתנו אכל תמיד כתישר אל האלות והלדק לדמיון
צעלי הסיים האלה הכזונים מתולאות האדמה ולא יסערו על
זולתם מכל החי את פיהם לערוף טרף, ובדברים האלה אפוא
יש לנו הערות וארות כי מן הנכון הוא לשקוד על פעולות
היושר ושעם כל עולם ידון נחדל תמיד מהזיק איש צאחיו. כי
הנה צמגעו אוחנו מגעת צעלי, החיים הטמאים האומה לרוע
תכונותם רדוקם, איך לא כלמד כי ציושר לריכים אוחנו להשמר
מהדמות אליהם צמודתינו ודרכי לבנו? וכן מה שטעה לנו אם
מן העוף ואם מן הלאן, הנה יש צו מקום התצוננות על תקון
מדותינו וכשרון מעשינו כי אשר לונן על דצרת הלאן להשיגים
שחייבה פרכותן שפועות ומרבלות לשחים הלא הוא לאות
ולצרכון סכן כצדוק תמיד פעולתינו וכצדיל צין זו לזו מאד, יען
כפי מה שגודע כח הגוף כלו ומקום לווחו הנה הוא כמעט
מיוחד בכחפות וצטוקים, ורלה אפוא צקימן זה שנתעורר
להצונן כי כל הכעשה בכח גופנו ומשלח זרועותינו יהיה צצחניה
והצדל צין פועל לפועל על פי מדות היושר. ועוד לטעם זה
שנשגיח וכוכר היות מן הראוי לנו להצדל מיתר העמים אשר
הם צהתערצם יחד מטמאים זה את זה נגד כל משפטי לדק.
הלא עמים ומדינות שלמות התפארו על ככה כי לפי דחיהם
המושכות לא יחשז לאדם עון אשר חטא משכז הזכר. גם היולדת
צגדת דותה ואת צנות האדם לאדם יראו כי עוצות ומותרות
הנה, חלילה לנו מאלה! והנה צמקום ההוא עלמו אשר צו
העירנו על שמירת ההצדל הזה נתן לו כמו כן אות אשר יעירנו
לכור אותו תמיד ושלף נטכסהו, כי צהיותו מלרף דצר מעלי
הגרה על מופריקי הפרקה הלא צצאור נתן אל המושכילים אות
זכירה ומתודת. יען כי העלאת הגרה תורה על הזכירה וחשצון
הדברים

הדברים אל לבנו. וזוהי שפירט יש לנו לזכור ולהצונן הם פליאות חיינו ותכונת אצרינו ואופן התקיימנו במזון והטרף, כי על הבחינה הזאת רמז כמו כן באמרו חכמת את ה' אלהיך כי הוא הטותן לך כח. וצמקום אחר אמר הוא תהלתך והוא אלהיך אשר עשה לך את הגדולות ואת הטרואות, הלא תראה באמת גדולות וטרואות כל עוד שתצחנס בעומק השכל, וראשונה הצצוקן אופן חצור הגוף וקדר התחלק המזון באצרי ותמונת כל אבר כפי הכחך למעשהו. אחרי כן ובהשתכלות יחד תשיב אל לבך תכונת החושים וכח השכל ותנועותיו הגעלמות וחריפותו לצחון אופניו כל מופעל. וכחו בהמלאת המלאכות כי את כל אלה צלי ספק השפוט לרצרים נפלאי החקר, וצכן לונו לשער אותם סיעב ולזכרם תמיד כי כלם מאלת כח האלהים יצאו והוא אשר עשה אותם הוא המקיימם והשומרם בגופותינו, ולבד מכל אלה הדביל לו זמנים נאותי אשר צם נשקוד על הזכרון הזה הראוי לנו על אודותיו עד נחקה על לבנו היותו סומכהו והמעמיד כל יטר צשמים וצאריך. כי הגה צעמות הסעודה לוח אותנו להיות טועדים ומזומנים לצריך ולקדש את שמו ולהודות ולהתפלל לפניו על מה שחננו, וכן צשמלות אשר נחכסה צם סקד עלינו לשום אותות וקיימני זוהר יעידונו להתמיד זכרו צנפשו, וכמו כן לונו לקצוע על מוחות צחינו ושערינו דצרי מלות אשר צם כזכור אותו ולא נשכחאו. גם על ידנו דלה שגשים אות נגלה מקופל בעלמו יהי לנו עליו לזכרון. מלורף לאשר צו עוד הערה כי צכל משלח ידנו ומפעלותינו יאות שזכור כי ילורצי אנחנו, ועל הכל יהיו מעשינו תמיד ציראתו הטעורה אשר אמנה תאות לנו צכל ענין וצכל רגע, ועל הדרך הזה לונו כמו כן כי צצכצנו וצקומונו עם צחינת התמורות התמידות האלה והפעליות השניה והתעורה אשר אמנס שכל כל צני האדם קלד ולואה מהשיג אופנית' נחצוקן וכידי מה גדלו מעשי האלהים צהקפי צואם וקורם והאצותם על הסדר. וכצד הוריתך צמעס מעלי הגרה ומפריקי הפרסה מעלת כציאתו התורני על אודות מה שראוי לנו להצדל ממונו ואשר נכון לצחור אותו והזכרון הגאות לשומו תמיד על לבנו עד אשר חדע ותשכיל כי אמנס מלותיו לא נהיו צקרי וכפי מה שגפלו צדעתו אצל כלן עונות אל התכלית הזה שנדע ונאחז את הדרך אשר

בואור עינים

אשר נעלה זה אל האמת והישר, והנה כפי מה שפקד עלינו
צמתיחם למזכות כמו שאמרנו, כן צהשתדלות יתר הזהירו על
מה שיחלה זו הגוגע והשומע. כי הנה מנע אותנו מעשות ומשומע
כל דבר דע ומגונה בחקור, וכמו כן לזה כי ליחרון לשון דבר
שפתים אשר יהיה לאיש מומנו לא נעז פנינו להתנגד בדבר אל
הנאות והלדק. והנה הצחיכות והטעמים האלה אשר זכרנו, נמלאו
כמו כן בטבע בעלי החיים אשר נטמאו לנו, כי הנה החולד
והעכבר ודומיהן מן האקורים אללנו הם בטבעם דורכים אל
ההשחתה ומעידים תמיד להרע. הלח העכבר לא לבד יזק צמה
שחור אוכל ורזן אבל גם כן צאשר כל הדברים שיחגולל קצירותם
ויחרוק עליהם ששני יתקלקלו צאופן שלא ילליחו עוד למלאכת
מאומה. והחולד כמו כן טוקף על היותו מאצות האקין כעכבר
הנה עוד בקגולת טבעו החורבנה הזאת שהקצה תהר מאזנה
ותלד מפיה, ומזה אפוא תלא לנו הערה רבה שהטבע צה צבני
האדם להוליא צרכילת פיהם לזק הזולת את הנכנס לאזנם חלי
דע הן ונפשם צטומאה ומגוללת יתעצו. אשר על כן
יתחללו צשערים מעשי מלככם כי לפי הנשומע ענוש יעניש כל
איש אשר לו כאלה. אן אמרתי לאלעזר התרמוז צדצדך זה על
הולכי רכיל ומלשני צקחד אשר אמנם הוא מיקר אותם צמכת
אכזרי לענות נפש? השיב הלא זה דברי כאש על החטאים האלה.
אשר חייהם צאמת מיתת הזולת על לא פשע, וכן תרחנו
היא תורה אותנו להשמר תמיד מהרע לעמית לא צדצור ולא
צפועל. ואמנם צדצרי הקלרים האלה העומדיך כפי היכולת
על האמתיות שאמרנו צעצור הראותך כי כל מה שצא צתורחכו,
הוא לתכלית הלדק ושאינ צמלותיה דצרי הצל וכל צרות או קושי
אבל חקים ומשפטים לדיקים אשר ילמדו אותנו כי צכל ימינו
וצכל מעשי ידנו נשומר את הישר והטוב עם כל האדם ושלא
נשכח כרגע את האלהים אשר מומנו וצידו הילורים כלם והוא

יכהגו עד נלח.

הנה אפוא ילא לנו מדצרי הכהן הזה כי כל מה שצא צאקורי
המאכלת ועומאת בעלי החיים הוא לעורר את צני האדם
לדוף את הלדק ושכל התחצרות וקצון מדיני יתמיד על הישר.
וצאמת דצרי כלם צטעמי המלות שזכרנו כראו צעיני מיוקדים
על

על אדני דעת, והוא היה כמו כן אומר על דברת קרבניהם אשר אינם כי אם פרים אלים וכבשים* אף כלם זעלי של תרבות לא ירעו ולא ישחיתו ולא יתנשאו על זולתם, ובזבחייהם אין גם אחד מן החיים הדורסים וזעלי השחף. למען ילמדו הזרובים על פי המדות אשר יורם נותן התורה לבלתי התמרמר והשתרר בכל מאומה כי הנה הזבח הוא מקריב מה שידמה לתכונת נפשו ושיררה עליה. אלה היו ראש הדברים שהיו צינורינו אשר אמנם נחשבו אללי ראויים להודע. וכחצתים אלקי אחי, מדעתי את עולם תשוקתך אל כל למוד מועיל למען תשכיל מעלה ההיא וקדושתה וכי יש מדע לפון צבצע מלוחיה. ונועתה נשוב אל מגמת קפורכו.

הגעת חוקנים לאלכסנדריוה

הנה אלעזר אחרי השלימו את חקי עבודותיו האלהיות והבינו צהדרת יופי את המנחה אשר שלח אל המלך נתן אלינו צרכת רעיונו ללכת. ובאופן הצטחה כי לא נרגז משרד כי יצואנו צדק. ויהי כאשר הגענו אלכסנדריאה והשמרעה צאה עד המלך, פתאום אני ונצר עמיתי נקדאלנו לו אל תוך החיכל ועם קבל אוחזו צאר פנים. ובהשתחוויה הגאותה נתננו לו את האגרות אשר שם אלעזר צידנו, והנה צרב תשוקתו להיות עם האנשים האלה השלוחים אליו, לזה אז להוליא מעליו כרגע את כל ההמון אשר לעסקים טובים כמלאו שמה, ואלה השרדים צרכים יצואו. ופליאה רבה היתה זאת אל כל השומע. כי הנה מחקו הוא שיקשיב את דרשיו מצני עמו לימים חמשה. והשלוחים מאת מלכי ארץ או כל עם ככרי לא יהיה להם לזרה אם יוחילו לראות פגיו עד יעצור החדש. והאנשים האלה ככה נחשבו לו ראויים לכבוד (כל טקן צהשיצו אל לבו מעלת השולח אוחס) כי אחרי הולאו מונט את כל הגלצים עליו הלא הוא צחדר משכיתו היה צחשק רב מלפס שיצואו וישתחוו אליהם ארלה, והנה כאשר צאו אל המלך עם התשורות השלוחות אליו הציאו כמו כן אחס עורות מה אשר צאותיות מוזהרות היתה צם תורת האלהים ככתבם

* וכן כתב יחדיה האלכסנדרי צפרק העולות דף ת"ט, והציאו גם כן אינסוניו ספר ח' ע"ג מספר ההגנה אלל דנכי הפלוסוף היהודי אריסטופולו עיי"ט.

מאור עינים

ככתבם וכלשונם. והיו הקלפים ההם נפלגו המלאכה ומדובקים
צאופן כי עין לא תשלטו לצחון מקו' חזרסואיך איש צאחיהו ידובקו.

חשתחיות המלך לתורה ולוקנים

וידוי כראות החלך את האנשים האלה תחלת דברי פיהו חקר
אותם על אודות ספריהם, והם פתאום הוליאום אלין
מכרתקס ויגוללו אותם לפניו וירא את הקלפים הכתובי' ההמה
אז עמד המלך על עמוד כושחאה מחריש ויקוד וישתחו שבע
פעמים. ואחרי כן פתח את פיהו ויאמר. הגה תשואות חן
אני נושא אליכם אנשי מופת על צאכם אלי, אך יתר אל האדם
המעלה אשר שלח אחכם, ויתר מאד לאל הגדול ההוא אשר
דבריו הם אלה. ואז פה אחד כל האנשים אשר צאו שמה ואשר
כמלאו עם המלך ענו ואמרו השכלת עשה אדוננו! כן דברת
ולרופה מאד אומרתך. וצאשר קירות לבו המו לו צחודו וששך
החלו עיניו יורדות מים. כי האמנה דבקות הנפש צאחה דבר
כפלא ומפואר אשר תכחף אליו ותשיגהו רב הוא להעיר הדמעות
החולה. ויתאפק מאד וילו אותם להושיצ את הספרים למקומם
לור העדה חתום תורה צתיק כושפטה. אחרי כן שם פניו
לקבל את כל אחד מהם צהשתחויים וחצה יתרה, ואל כלם אמר.
הגה אנשי חסידות! ישר וכלות כראה צעיני לתת קודם כל מפעלי
כבוד ויקר אל הדברים הרמים ההמה אשר צעדים הוצאתם הגה.
ואחרי כן להושיע אל איש ואיש מכם צאהצה את יד ימיני.
וצק כרו וכזה עשיתי. אמנה היום הזה כל עוד נשמתני צי יהיה
כזר ונעשה ממני צעונג ותפארת מאשר צו זכיתי כי תצואו
לראות פני, ומה גם עתה אשר כצר צעלם היום הזה נלחתי
צמלחנות ים חזקה את המלך אנטיגונו (*). כי על כן הנני חפץ
להחעלק עמכם היום צאהצים ולחם חדות לצצנו יקעד. אז
לוח כי כל אחשרפני המלך והפחו' כצכורתם ימלאו שמה.
וצתוכם גם אני ככל חשק לצצי נקדאתי. ולמקום מנוחה ומושב
זקנים האדירים ההמה לוח להכין ולהדר מעון כאה הקדוד אל
היכלו. ויאמר אל עבדיו מהרו צהכנת כל הנאות למשחה היין

כי

(* אולי הוא אחד מן הד' שמשו מלכות אלכסנדר מוקדון אחרי מותו כנראה
מן היוסופון לכוויים ראש ספר י"ג.

הדרת זקנים

כי אתי יאכלו החכמים בלהרים: אז נקוד ראש הרופאים קרא אל דורו"אלו אשר המשנה הזאת היתה על שבעו וילווהו לחד צהשגחה רבה את כל הגדרש לכבוד ורלון איש ואיש מהם לא יחקר דבר כי כן לזה לו המלך:

סדר שמר בהסבות

והנה ליינים מקדם נתן הקדר אשר ערך היום הגו נשמר* כי כל הער"ה הרחוקו' אשר מהן יוצא ללורך בית המלך דגן תירוש וילנה או כל דבר נדרש צהקצה יציאו כעו כן משם בליצים היודעים צטיב שוכניהם ומזונותם. והיה כבוד איש מן הגלילות ההנה אל שלחן המלך ימליאו לו מטעמותיו כאשר אהב, כי השתיה דת המיקב לבחתי יתפעל צהשטות מאומה. והקדר הזה עלמו שמרו בכלכלת השרידים האלה. לא זרו מתאותם כי הכל מתוקן להם כפי חקם להשציעם בלחלחות כיושצי ביתם. יען אשר דו"רועיאו הזרם מאד הוקם על גליציהם והוא כוכן מטענותיו לקפק ברוחצ יד וצעין לא תחוס את כל הנחמד להקביל פניהם צטוב טעם ודעת, גם צקדר מקיצתם לא קר מאשר פקד עליו המלך לפושצי מחליתם לעומת פניו ושאריתם על יד מקיצו. ומאומה לא חקר בכל אשר טער צנפטו היותרו מתצקט לאיש מהם עד כי כבוד והדר יעטרהו, ויהי כאשר התישצו כלם צמקצה וכבר לזה המלך את דורו"אלו כי בכל המתחכם אליהם חקות היהודים ישמור למו, (** לא חדל מהציא חכמי לצ מכרמי משפטו הקדושה ומהידי העצרות האלהיות והמקדימיים צחפלה את המזון. אך הזקנים ההמה חלו את פני האחד אלעזר זקן שצכלם וכהן לאלהים כי הוא יצדק הזבח, והנה כן שמר לעשות וצכניעה הנאותה. וכפין פרושות עמד צחפלה ויאמר, האלהים אשר כל יכול הוא ימלא אותך המלך צרכת כל הטובות שצרא. ויעמידם

(* ראה היוסיפון לרומיים ספר י"ג פ"ט על הפרט הזה :

(** לפי נוסח היוסיפון לרומיים. לא הרד להציו רבי, כי הוקמם פתחה וכו' פרה לא הולך שציוא החכמים שהיה מחק המלרים להציוס. והיוסיפון ליהודים ספר ג' פ"ז כתב כי זה אלעזר הבהן היה חציהם של הז' אחי צני חנה- שנהרגו צימי חנטיורום על קדושת השס: כהנו שהציוא הוא סס ספר ד' פ"ט ולרומיים צספר מיוחד נקרא די מאכאצ"יני שרואה לומר צלסון יון מן הסלאדיני :

בואור עינים

ויעמידם לעד לגולם לך ולאשתך וזניך וידידך צטוצע שמחות
ווענימות נלה. ואז לעומת דברי אלה הורס מאת העדה
המפוארה ההיא קול מלהלות צתודה ורנה נמשכת. ואחרי כן
איש אל עצרו פטו להתענג. על מערי מלך ההמה אשר צזרחות
והדר הושמו לפני כלם, כי על כן המשרחים אשר פקד עליהם
דורועיאלו איש כפי עבודתו התאונלו להפיק רלון צחן ושכל טוב.
וצחוכם גם נערי המלך כמלאו, ושלמים וכן רבים מן היושבים
ראשונה צמלכות. הכל לכבוד ולתפארת:

שאלות המלך מאת עשרה זקנים במסבת יום ראשון

ידי צהגיע תור השיחה צקלה הקעודה והתעלם צלוף אמרי
שפר, המלך על אופן ספורים אשר צחכמה גלגל, ומדי
שצחם צמקצותיהם איש תחמיר, שאל את האחד מהם אשר
לזקנתו וערכו ישיב להם ראש. וכה אמר:

(א) **איך** נקיים לנו המלכות צטליה והשקט עד צוא קלו? והוא
אחרי עמודו על עלמו מעט קט. ענה ויאמר:

אם צכל הנהגותיך תשמור את ישר ואת נועם האלהים יהי לך
כן. כי הנה צהיותך עם הצלתי ראויים מתנהג צנעימות חסד.
ואת לדיקים תגלם טוב כחקת הישר, קרצ הדבר מאד כי גם
החטאים אליך יצרו ולמלכותך תתן שלום ושקט. אמר לו מפתח
שפתך מישרים: ויפן אל הצ' וישאל:

(ב) **מה** זה יתן אל לצו קדם כל מפעליו ומחשבותיו? השיב:

תתבונן היות ראוי לך לשנור הלדק עם כל הצולת
כי אז כל דרכך יכונן. וזה אמנם תשערנו צהתאמת אללך כי
גם סחרי עשותותך גלים אל האלהים, על הכל תחיש לבכל
פעלך ציראתו, ואז תצטח מהתאנה לך צהם כל פגע: אמר
לו לדק לפניך יהלך: וישאל את השלישי:

(ג) **איך** יקנה ויקיים לו ארצהים נאמנים? השיב: תעשה

צארפן שהכל יכירו וידעו כי אתה שוקד על טובת כל
העם אשר צרגליך. והנה תתעורר לזה צהשכילך עד מה האלהים
שומר ערב כל צני האדם צחננו אותם הצריאות והתזונות ויתר
הדרושים לכל חפליהם כל דבר צעתו: אמר לו ישר לפני
דרכך: וישאל את הרביעי:

(ד) איך בדברי המלכות היו לאי מלפני, ובחוראת התשפטים
ובהשיב לחוטאי' גמול נעשה לנו שם תפארת גם אלל

המבקשים תואנה צמעינו? השיב:

עצרתך זאת תחמלא אם ככל דרכך תתודע לרב חקר. ושאיך
לחוטאים זד יהיר ובעל חימה, או מגדיל לעשות עמוס
רעה כפי עולם כחך, ואת זה אמנם תעשה כי תשנה לכבוד
תמיד אופן הנהגת האלהים ונועמו. הלא הוא חפלי ארבעין
ישלים. ואשר לא יכלה להעתיך אליהם. הנה בצלום הלילה או
באחה ארת ומפעל יגל אזנם לדעת כי דרכיהם לא יתכנו: ולא
ככל טמאחם גם לא כידו החזקה ייקרם כי אם צחמלה וחסד.
אמר לו לרופה אמרתך מאד: ושאל את החמישי:

(ה) איך צמלחמתיו תמיד על אויביו יתגבר? השיב: אם לא
בחיל ולא בכח הצטח רק תשחר אל אל כי להיות
מגמת פניך אל הישר ירך להשכיל עלתך ולנחותך תמיד צמעגלי
לדק. אמר לו אויבי נתח לי עורף: ושאל את השישי:

(ו) איך יהיה תמיד נורא מאויביו? השיב: אם תרצה אלך
כלי לצא ואנשי חיל מוכנים ליום קרב ומלחמה, וכל
זאת אל תלא לרצ מהר. אבל תהיינה התכונות כלם צעיניך
כאין, כי תשיב אל לבך עד מה האלהים ארך אפים, ואין
צבאותו לצד עזח נוראותיו ימשך אצדיים אל אימתה ופחד.
אל נוראותו בלדק תעגנו: ושאל את השביעי:

(ז) מזה טוב לנו בחיים? השיב: לדעת כי האלהים ארון
הילורים כלם, ושאיך האדם* מעלמו שגיא כח
להבך בדרכי לבו גם צפעולות הלבדק. ובהיות האלהים מתך על
כל הארץ ומונו כדודם כי מלעדינו לפניו יכנו. אל טוב לי תורת
פיך: ושאל את השמיני:

(ח) איך ירבה לו עושר וכספים עודנו חי ויניחם אחריו צרכה
אל ציתו עד קץ ימים לצטח? השיב: תשפוך לפני
האלהים שיחך שתתכוון תמיד אל אכיפת הקנינים בצחירות
הללחה, ואת צניך תורה לצלתי יתנשאו צעושר וכבוד. וכל
יאמרו בלבבם כחנו ועולם שכלנו עשה לנו החיל, אבל ידעון כי
לאלהים

* אם זה יונן נד החימה החשנהו לנטל ככל אשר כתב הרמב"ם פ"ה וס"ז
פ"ה תשובה.

כאור עינים

לאלהים הארץ והכל לפני האדם מוגו. אומר לו יתהלל עשיר
בעשך: ושאל את התשיעי:

(ט) איך יש כל תולדות הימים בלתי הפעלות נוסף? השיב:
אם על שרשי לבך יתחקה היות בני האדם כלם כצראי
מאת האלהים בזאת התעודה כי תחת מקצות שונות לעור ולרע
יתפכו. איש אין צארץ אשר ימלט מהנה. האמנה צד האלהי
הוא לתת לנו כפש קרבלת, וכן נרצה אליו תחנונים על ככה.
אל לא אוקיף עלב עמד: ארורי כן אומר הן אמת כלכם דברתם
אלי נכונה אך עוד אחת אשאל כהיום הזה אז נשבות ותשישו
בשמחה. כי ששת ימים הצאים נוסף התענג יחדו. וגם מפי
שאריתכם אקח גם תורה: ושאל את העשירי:

(י) איזו היא גבורה בתכלית? השיב: כל שחציא אוחזו צעת
לרה לבחור מרלון כפשו את העלה אשר תכון בהכרת.
אך אתה אדוני המלך נעזר בכל מעשך מאת האלהים יען כי כל
מזמורתך אל הטוב והישר יכונן. אל יתהלל הגבור בגבורתך,
וכן כל העומדים שם נתנו בקולם קול שצח והודאה לדבריך,
אז פנה המלך אל הפלוסופי' הרבים הכלבים עליך ויאמר: הנני
תשער באמת האנשים האלה מחורמים ומאד ועולים על כל אשר
בינם לתהלה ולשם, שככה בשאלות עמוקות השיבו על כון
פתאום לפתע. וכלם נתנו לדבריהם תולאות מיישר דרכי האלהי
על זאת ענה מניירי' הפלוסוף איש איריט' דיאו ויאמר, אל
אדוני המלך זה דרכם חכמה מפוררה אליהם. כי הנה להיות
הנמלאים כלם מתנהגים תחת יד האלהים, והאדם כאחד מהם,
הלא דין הוא שכל חפלי הנהגתו מוגו ליטעו ילמיח, נאות בעיני
המלך העטם הזה. ולא יקף ציוס ההוא לשאול אותם מאומה.
רק שבו כלם לשוט יחדו לטוב עד בא השמש:

שאלות יום שני

יודי ומחרת נאספו על מכוסם אל בית היין כיום' אמתול.
וכשפוט המלך עת רלון שומר את הדבר לדרוש ולתור
מאחם על קדר מקצתם לקח טוב: ויפן אל אחד העשר ושאל:
(יא) איך ישמור לו את כבוד עשרו? והי אחרי התמהנה עד
יעזיר בעשתוכותי את שאלת המלך, ענהו ויאמר:

יהי

יהי על לנך תמיד לצלתי הרצות הוללות רק כפי הנאות אל מעלת מלכותך. ולא תפזר הקנינים בדברי הצל ואין צם מועיל. ובכל כחך תציא את עמך לאהוב אותך בכל לצדם. צמה שגם אחת תדרוש שלומם ועוצתם כל ימך. הלא תצין אל פעולו האלהים עד מה הוא עוז לכל וכי מולא כל הטובות וממנו. אל העושר והכבוד מלפניך: ושאל את ה"י:

(יג) איך ישים על לבו לאהוב תמיד את האמת? השיב: זאת תכיר ראשו' מה רב קלו' של כל בני האד' אשר ישקרו' אף כי המלכי אדוני הארץ, הלא צהיות לאל ידם לעשות כל העולה על רוחם למה זה הצל יכזבו? ועד מזאת תחזקו כמו אמת לרלו' לפני האלהים: אל תורתך אמת: ושאל את ה"י:

(יד) איך יאזרו למד מועיל ופרי החכמה? השיב: לדעת היות מן הראוי כי כפי מה שתאורה נפשו להשמר וכל דבר רע ולצלתי יחקר אליך כל עוז. כן תחמוד גם לצני עמך. ואל עושי רעה כל שכן לענוי ארץ תהי נעים וארך רוח. ראה את מעשה האלהים איך צאהצת חסד יכלכל תמיד כל יושבי חדל, אל אלמדה מלוחיד: ושאל את ארבעה העשר:

(יד) איך ישים על לבו להיות אל בני האדם נעים וארך אפים? השיב: תתבונן כמה ירבו ימי הלער בגדולס. ומה עלונו ראשי המכארות עליהם, אשר על כן לא צחפזון יעשו, ולא על נקלה כוליא עליהם דבה, ואף כי תחשבו עד כמה מנוצע המליאות לצדו ירבו עלצותיו ומרדיו, כי צאלה הצחיות דאי יעה לנך אל החמלה והטעם. ומה גם כן כי תשיב אל אל רוחך להכיר מה גדלו חסדיו על כלנו. אמר לו נעמת לי מאד: ושאל את ה"י:

(טו) מה הגה המדות הראויות למנך על כלנה? השיב: השמרו לו מהשוחד שלא יעור את עיניו. והיותו צרוב מדת ימיו נעור המחשבה ושהלדק בכל דבר לפניו יהלך. וצדדפי הלדק גם כן ידבק לאהבה, הלא האלהים אוהב לדקים, אל זה יהיה משפט המנך: ושאל את ששה העשר:

(טז) במה זה נתלה החקירות? השיב: בהתאמת אלנך כי פעולת האלהים וידיעתו הן הנה בכל עניני המליאות. ושאל גם אחד מכל מעשי בני האדם אם טוב ואם רע

מאור עינים

רע אשר יעלם ממנו. ובגלל זה כפי מה שתראה אותו מטיב לכל, ומומו תלמד לעשות, לא תחטא ולא תכשל במאומה, אמר לו חסדך לנגד עיני: ושאל את שבעה העשר:

(ח) איזו היא מלכה בשלושת והמלך מה יעשה בה? השיב: לנהוג את עלמו בלדק. ובכן לא יחמד לו דבר אשר

יריס לזכו או שלא יארת אליו כשיצחן את ערכו משומו הצטחון בכבוד ועשר. הלא כה מרצית קנינו יחזי כאין: ואף לאלהים חשק ביתרוכות כי אם בלדק, גם אתה תשער זה כמו אדם ולא תחמוד להוסיף ארצות הזולת אל מלכותך. אמר לו בן דברת מלכי דק מלך שלם! ושאל את שמונה העשר:

(יח) איך יוכל להטיב תמיד מחשבותיו ומעשיו? השיב: כאשר לא תשא את עיניך בלתי אל הלבדק לזכו, ותחקה בנפשך כי העול הלא הוא אצדון החיים ומצוא אל העוה, אך לדיקים ימלאו חן צעיני האלהים ופרי מעלליהם יאכלו. אל כל עוצי על פניך: ושאל את תשעה העשר:

(יט) איך שנתנו במטחה שלמה תעבד לנו? השיב: הקשיח ארון המלך לשאול כי בקורות השינה אין אנחנו

התנהגים את עלמנו. אבל חוש צהמי ינהגו קציבותם: וכל עומת שיצאו הנה דרכנו להתפעל מהם כמו מן הדברים שיש לנו בהם תצונה. חה אמנם יעשה בלתי שתנוח צו יד השכל, כפי מה שנראה צחזיונות הלילה היוחנו כשאים בלזים או מוצאים דרך אניה. ופעם את הארץ נקחר. או נגזיה עוף. או בתהלך נדים מומלכה אל עם וכיולא בקורות האלה שהמה הצל. ועם כי מעיני יפלא הנדרש לדעת בכמו השאלה הזאת, הנה ימלך לזי עלי כי יארת אליך המלך לבקש שהקפורים כלם והמעשים אשר יעברו על ידך יעו תמיד אל ההשקט והחסד, כי הנה כמה שיכולת כבר לנקות בעלמך כאשר חשבת או פעלת דברי חכמה ולדק הלא צין כך לא נעחרת לאדם כי אם במשפט. ועם היוחד שגיא כח לא עשקת את רעך במה שיארת לו מן הלבדק. קרוב לזה אפוא. האדם שהוא רצ העסקים והמחשבות בעלם היום. גם על משכבו בלילות תפעם בכמו הם רוחו. ובכן כל האיש אשר צעמות התעורה פעולותיו ועשתותיו כלם חקוצינה על קוטב דברים אשר מלד מוצם וישרם יש לנו בהם

חפץ, הגה גם כנפול עליו חרדמה תהיינה לו צגלל זה הפעליות והנעות שרות, כפי מה שאחיה אדוני המלך חנך האלהים נפש טהורה שזה הפעליות לכל יומי. אל עתה שכחתי ואשקוט. ויפן אל העשרים ויאמר הגה מאשר יש לך להשיב כיום באלהרונה כי תשלים חקך נשור לענג צדשן נפשט. ועתה שאלתי וצקשתי שתודיעני:

(כ) איך נחלל מעשות כל דבר אשר לא יכון לערכנו? השיב: כי תחן אל לצד תמיד הדר כבוד הודך ושומעך הטוב, וחראה כי דצרך ומעשיך לעולם לא יפלו מהמה. על דעתך כי ההמון הרב אשר תמשול צם המה לעדיך יקפורו וישיחו בכל מפעלותיך, הלא הלביעות והחוקף לא יכון לאיש כמוד, כפי אשר פארך החצוט עליו ושצט מלכותך לא יתכן שיחראה ואינט, והנה בני עמך אשר יביעו יראו צך את כל עוט ההליכות האל יתאמנו כלם ללאת בעקבותיך, אך אחיה אדוני המלך חיך מאנשי תככים וכצ אשר קיניהם, לא יראו החולה, רק מלך אמונה, זכית מלאת האלהים על פי מדותיך למעלה אשר חרב גדולתה לכלח. אל ושמענו ועשינו! ושנחיס וטובי לצ האריכו המסכה והחדות עד אשר האירו כוכבי נשף. אז אשר המלך ינחו חקידים בצכוד על משכבותם, ומעדתי עשוי רלוט הכיע את אשר יביאו להם ליום מחר כי שורבו:

שאלות יום שלישי

ידי ציום השלישי נמלאו בצקד השכם נכונים יחדיו אל בית הועד כפי סדר שיצתם מאז, ובשער המלך שאלתיו לרלח הפך את עלמו לאחד ועשרים ושאלהו לאמר.

(כא) איזרו הדבר היותר קשה במלכות? השיב: שימלך על עלמו ולא יכנע לתשוקותיו, כי הגה כל בני האדם צעצעם טטים לאחו חמדה. ההמון למלא צענט ותאחיהם. והמלכים מפני גדל לצם ומעלותם ישחוקו להקיר עמים אל משמעתם. ואמנה האלות הוא לעמוד בכל דבר אלל היותר, דמה שחק האלהים אוחנו נצקט לקיימו, והקיינים אשר לא יתיחקו אלינו ואץ לנו צהם משפט לא נביאם אל נגול חמדחנו, אל ערו מלך משפטך אהצ. וישאל את הב"צ.

איך

ה E

ביאור עינים

(כג) איך ילא חפשי מחטא הקנאה ולא יקנא לכו צאדם? השיב:
תתבונן כי האלהים הוא המחלק אל כל המלכים
את כבוד עשרם ומעלתם. וכי אדם אין רצו כח להגיע אל המלכות
מעלמו. הלא אורח אמת על זה כי הכל יכספו אל טובו ואין לו
משיג רק האחד אשר צמתת האלהים יצאו: אמר לו זאת תורת
הקנאות: ושאל את הכ"ג.

(כד) איך שונאנו יהיו צעינו לזכר? השיב: תבקש לקנות
לך תמיד את לב צני האדם צחצה תמימה נודעת
להם, וכן לא תירא מלך כי יצוא. אך היות האיש צעל הגמול
הזה ונרשחון צעיני כל יודעיו הוא מתן מלח האלהים שאין יקר
כמוהו: א"ל חשבת למשפט: ושאל את הארבעה ועשרים:

(כה) איך יתמיד לו אלל צני האדם שם טוב ותפארת? השיב:
כי תהיה נדיב ושומר טוב הזולת צנפסך ומאדך.
ואמנה התקיים אלה לך יאות הפיל עליו תחנה לפני האלהים:
א"ל זה שמי לעולם. ושאל את הכ"ה:

(כז) מי האנשים אשר יאורו לנו התפאר לפניהם צמעלות
מדוחיתו? השיב: רבים ארונרים כי זה יכון העשותו
לכד צפני ארועיתו הדבקים בנו: ולצני לא כן יחשוב. כי כל עוד
שנתפאר צמדה אשר לא נעבור זה אל הסלקול היתר הלא טוב לנו
זה צפני דחיקנו המצקשים לעשות להם שם צפעולותם המקצילות
למדוחיתו. אולי נהיה אז קצה שיקחו מוקד ויחכמו, אך טוב
להתפלל צעד זאת אל האלהים אשר צידו נפש כל חי והוא יכוננה:
א"ל עמקו מחשבותיך: ושאל את הכ"ו:

(כח) לבי נטיב על כל זולת? השיב: להודיני צני ספק ראשונה
ותמיד: הלא זאת מורה רצה מלח האלהים: ושנייה
להם הארועים אך הטיבות אתה אדוני המלך כי בגזרה שיה
תושך את לב הכל לאהבתך: א"ל ייטב לך ולצניך. ושאל את
השבעה ועשרים:

(כט) איזה דבר ראוי מאד שיכוד מלחמו? השיב: החסידות
כי הוא צעלנו יופי מעולה אשר ק שרשיו צמרת
החמלה שהיא מתח אלהים. והן זה צאמנה אתך אדוני המלך וכו'
לא תחפר כל טוב. א"ל חסידך יצרכוכה. ושאל את הכ"ח:
(ל) איך יוכל איש לשור אל מקום כבודו אשר לאמה חטא נפל

מונח

הדרת זקנים

לד

ומנו? השיב: אמנם כי אתה אדוני המלך לא תירא מפחד זה
 באשר הגד תמיד נחון להפקת רלון הכל, ומנועם מדרך זאת תמשך
 אליך אהבת האנשים כלם אשר היא טובה לך מכל כלי לבא. אך מי
 אשר דרכם כקל לפגום בכבוד עלמם על כל חטא אשר יחטאו בזולת,
 טוב להם שישרו מאולתם לבלתי שנות זה, וזעמ המעשים
 הגדלים יבקשו להשיב להם כראשונה את לב כל הנחרים צם והיה זה
 שלום לכבודם. אולם החנינה הזאת שיהי האדם שוקד על המעשים
 שיקרבוהו ורחוק מאשר צעדם גם לרעיו שגא מיד האלהים היא.
 אל הלא טוב לנו שז. וישאל את ה"ח:

(כט) איך יוכל איש להגיב מפניו את היגון? השיב: ישמר לו
 מהזיק לכל זולת, אבל צמדות האהבה והחקד יבקש
 תמיד להועיל. כי עץ זה יש לו את פדיו הצמחון והשקט הנפש
 צקרון אור פנים. אולם עוד ידעש לנו החפלל אל האלהים שהוא
 יין צעדרו מן הרעות אשר צם יוקשים בני האדם צנגע צלמי חול
 צהם די הצחירה. כמות הקרובים והתחלואים ודומיהם אשר
 הנם צעוכרינו, וטוב לך אדוני המלך כי חקד אתה וצן לא
 תאונה אליך רעה מכל אלה. אל צאלת חפלתי ונסו יגון
 ואנחה. וישאל את השלטים:

(ל) מזה הוא הדבר היותר מפואר שהוא נאות לאדם? השיב:
 לעבוד ולכבד את האלהים, לא צוצמים ועולות כי
 אם צנפש כצורה וזכה ולהצטרף תמיד כי יולר הכל הוא ומלכותו
 כרלונו צכל משלה, ואתה אדוני המלך כצ התודעת צמספר
 עצדיו הגתונים אליו צכל נפשם ומאודם לכל האותות והמעשים
 אשר יום ויום יתראו מומך. אל הצניות מוסדות. וצדברים
 נכוחים חלק לכלם כצד ויקד, וכמהו עשו גם החכמים הצדים
 אשר נמלאו שמה כי אמרו איך השרדי האלה מאד נעלו צספוריהם
 על כל חכמי לב מאשר שאצו את מימי חצרותם ומעני האלהים.
 אחרי כן שז המלך לתת לו אתם ערנה צמשתה היין ומהיום אמד
 להם התקדשו לומר:

שאלת יום רביעי.

ויהי ציום הצביעי צהיותם מקוצין כמשפטם וירא המלך את
 העת כי טוב הוא לאמרי כועם היכצ את פניו אל אשר

מאור עינים

עין לא ענו אותו דבר ויאמר אל הראשון שהיה האחד ושליש
אשאלך והודיעני :

(לא) היתכן לאיש שיקנה לו חכמת ערום ושכל נעור צרור לנוד
וסקידה? השיב: אך זו תכונה נפשית אשר
צנח האלהים לצדו תחשך לקנות המדות הטובות ולתת אל
המנוחות ערוף, א"ל דצריך בהשכל. ושאל את הל"ג :

(לב) מזה יעשה לו שיעזב על כל דבר צשמירת הצריאות? השיב:
ישמור לפיו מחסום ציוטר. אך המדה הזאת לא נרכל
לה כי אם צעזר האלהים שיעה את נפשנו אליה: א"ל כל רז לא
אנך לך. ושאל את הל"ג :

(לג) איך יוכל הזן לשלם הגמול הגאות להודיו? השיב: בן
יכזר אז ואם צמה שימור מהיותו נכזה אליהם צכל
דאצון נפש, אולם זה לא יתכן צלתי אם ילוח אליו עזר האלהים
צורא הנפשות צלן ומטה אותו אל אשר יתפן שהוא ידיינו צכל
פעולותיו ומדותיו אל הטוב והישר צעיניהם ויצרכוהו. א"ל
אתה מצוא אל אצותך צשלים. ושאל את הל"ד :

(לד) איך יהיה האדם מתארה תמיד לשמוע הלמודים? השיב:
ישער כי יש צכל הידיעות להועיל ואז ימהר לשמוע

למען יצחר לו מכל קפור מה שיוכל לעמוד לו צתולדו' הימים:
אך לא צלתי יד האלהים אתו כי הנה דק צצמרו כל הפעלים
לתכלית טוב יוצאו: א"ל ישמע חכם ויראף לקח. ושאל את הל"ה :

(לה) איך ימרת תמיד מעשות אשר לא כדת? השיב: ישער כי
רוח האלהים נוסקה צמניחי הדתות למען תהיינה אל

שומריהן לטובה. א"ל שומר תורתך אשרהו! ושאל את הל"ו :

(לו) מזה הוא התועלת הנמשך מהתילדנו על המשפחה?
השיב: אם נשפוט על זה צצחינת מה שיוכל הזדמן

הנה לעת צלרה שמירת היסקי' תועיל כי יתקצלו כלם יעמודו
זה אל זה למשגב. והכל אפוא לפי רוב המשפחה. ומדי התמידה
לעשו' זה יהיה אמנה אליהם לצבד ולתפארת וקשר אגודתם יוסף
אומץ, כי הנה כל משפחה אשר ציניה' אהבה וחקד קופה להתקיים.
אפס צשעה משחקת להם כי היתה הרוחה אינם לריכים לכונו
זה צאשר ידי כל אחד מהם דב לו. ולכל האופנים טוב להתפלל

אל

לה הדרת זקנים

אל האלהים שלא ילמדך איש אל אחיו וכל אשר יעשה ילית.
א"ל ישר לבי אמריך. ושאל את ה'ז:

(נז) איך יוכל איש להיות בלתי מורא על פניו? השיב: כשידע
בעלמו שלא עשה לרעהו רעה. חה יהיה מחסד
האלהים עליו שהוא תוכן רוחו ויולך את נפשו תמיד בדרך
טובים. א"ל אתה תפר יראה. ושאל את ה'ח:

(נח) איך יוכל איש לשפוט פתאם על דברי העולם ציושר?
השיב: ישים תמיד לנגד עיניו את התפוחות מלצ
צני האדם ומה ישיכל כי האלהים הוא אשר לאלה מאור מושבותם
יאמר לשכון בערפל. ואלה מאשפות ידים להושיבם עם מלכי ארץ.
א"ל ישר משפטך: ושאל את ה'ט:

(נט) איך יוכל מיד העללות והתאות? השיב: רתבונן ויהי
תמיד לטבח עיניך כי מאד נעלית למחלכה רוממה
נגיד ומלוה לאומי רבים ושלא יאוח אפוא כי גפסך תשוטט
ועיניך יפנו רק אל אשר ייטב צהנהגתם. ועם זה תתחנן אל
האלהים לבל תשמע ידך מעשות ככל אשר יאות אליך. א"ל עך
לקחך. ושאל את הארצעים:

(נו) איך יוכל להכיר את אנשי הרמיה אשר צמעשיהם זמה ובלב
ולב ידברו? השיב: זאת תחשוב למשפט כי ראוי אל
צני האדם כלם להיות תמיד בעלי נפש תמה וחפשית. וכן תראה
מי האנשים עמד. אם מדוחיהם והליכותם תמימות ושוות בכל עת
תהינה הן צאופני הקריאה לשלו וההשתחוויה. הן צהוסדם יחד
עמד ויחד קורות החצרה והמדעה שלא יעברו החק בכל מאומה.
אולם יעמד האלהים אליך המלך להדריך שכלך תמיד צהכרת פניהם
אל משפטי הדיק. א"ל שמת אותותם אותות. ולבלם נתן חליפות
תהלות כי כל תשובותיהם יסכון עלימו משכיל גם. הקדואי כלם
עשו כמותו אחרי כן פנו יחדו להחעלם צמיכי שידים ועוגב עד
אישון הלילה, אז פנו אל אלהיהם וינחור:

שאלות יום חמישי.

ידי ציום החמישי ושבו הנועדים לגבולם, עד שהעלך צמקצו
ראה העת נכון למורא דברי חפץ ושאל את פניו אל האחד
וארצעים ויאמר הודיעני נא:

איזוהו

מאור עינים

(מא) **איזו** צעל עזרון ושכחה אשר נאמר כי לא ישיח את לבו
למוטל עליו? השיב: **העוזב** את צביו אשר כבר רלה
ציליית' ואחר כן לא יערח לגדלם בלחם חק, הלך אדם אין אשר
לא יעחד אל אלוה עליו ועל לאלאיו שלא יחקרו כל עוז: אך שהם
מעלמם יזכו את ארחם להכות מיגיעו צעח ומשפט והיות להם
טבע מתאפק עזרם על ככה צרכה היא מאת האלהים. א"ל
לא עזבח דורשך: וישאל את המ"ד:

(מב) **איך** יטה האדם את לבו לאהוב את צגי מדינתו? השיב:
יחשוב כי הגה עוז מאד היות לו צקרב ציתו החיים
והמות. וישער כי הדלים צארך נכריה הלך הם נצזים ושפלים.
גם העשירים צשפל יצרו צה יען יאמרו החותצים עליהם כי על
חטאים צלי כפק מן גו מדינתם יגרשו. אך אם אתה אדוני המלך
תחזיק צמוכרד להטיצ אל כל הזולת כפי מה שחנך האלהים לצו
נדיב, אין כפק כי על כדיצות חקום להקרא חרוב עמים ואצ לצני
מדינתך. א"ל היבצח לראות. וישאל את המ"ד:

(מג) **כיו** גצר יחיה עם אשתו צמנחת שלום וצמח? השיב:
מודעת זאת אדוני המלך כי הגשים צרוצן עזות וצנות
שחץ. ושלא יצלר משכלן מצימה צדצרים אשר להן יאותו, ועם
זה לחלשת מזגן וכה עלתן טבעם הפכפך חר מעשהו, וצכן מי
חכם החפץ שלום ציתו, יכה תמיד את הנוכחת לו צצובה ונחת.
כי הגה אם יאחד דקכו להתנצר אליה יעיר צכל עת אל המחלוקות
חמתה. ואולם יצלו ימיהם צעוצ צאשר הוא יקלע אל השערה
צבהגה הבאותה לו על דצרי ומעשיו עמה. והיה צהלטרך
לזה חקד כסוי אליו מאת האלהים על אדוותיה יאושר צארך וכן
יצורך גצר. אמר לו מלאת חכמה: וישאל את המ"ד:

(מד) **איך** יוכל איש להשמר צפעולותיו מכל מכשול? השיב:
יישר דרכו אליהם צשום שכל, ואל יבטח על תהו
לאמר לא ישיגני מתם קלון וחק. אצל ישער כי דאוי לו לשקול
צפלם הצחיכה את גל פדטי מפעליו, וכן כי ידצר אל הזולת או
יטה אצו לדצרו יהיו אל לצו תמיד מאזני דק, כי אז רחוק
מה שיהיה לו למוקש וכל דרכיו אל האלהים יכונן. א"ל כושל
יקימון מלך. וישאל את המ"ה:

(מה) **איך** יהי חפשי מומדת הפעם? השיב: **תרחבונן** ראשונה

כי להיותך ומשל על המונים המונים נקל הוא שתעשה צמטא הכעס קרחה רבה צמלכותך וכדאי ציון וזקן. חלחל שנית תלמד כלצד כי אחרי היותם לכל האופנים נחשאים צעול וצד לא ימרודו למה זה הצל תשפוך עליהם זעמך? גם עינד לנרחה יצטו את מעשי האלהים אשר ממונו נקח כל מוקר השבל עד מה הוא אל כל המתרפקים עליו רב חקר וארץ אפים. א"ל פני ילכו והגיחותי לי. וישאל את הששה וארבעים:

(נו) **איך** צחירותינו תהיינה תמיד ישרות והכמותינו ככחות? השיב: **נבלם כל פעולה צמאזני יזער.** וצק השניה נשים את החקים המקצלי אליה. כי צצחית ההפכים זה לעומת זה, יחראה אמה יכשר לנו, וקף דבר העלה ההיא חכון אשר על ארזותיה יגע האלהים כלצצנו, א"ל נר לרגלי דצדך. וישאל את המ"א:

(מז) **איזו** היא חכמת האדם? השיב: **לשפוט ציזער על כל המולחות אוחו ולהשמר כי לכצת כל תלורה ממוקס ערכו לא ימוש.** ויעשה כל דבר צעח ומשפט. כי יחצוקן שהנזקים ילידי החלוקת המה. אך עמוד זה לו תמיד ידרש עליו לדרוש אלהים. א"ל יתהלל החכם צחכמתך. וישאל המ"ח:

(מח) **איך** יקובל איש צפנים מאירות כל ימי מגוריו צארץ נכריה? השיב: **ישכור את נפשו מהגשא על יזעזיה,** ויעשה שיאמינו כי כצר שער אוחס שרים אליו או גדולים ממונו, הלא נראה רלון האלהים את דכא וספל רוח וגם דעת כל בני האדם גרחה הימנו. א"ל גר ותועב וחי עמך. וישאל את המ"ט:
(מט) **איך** יהי למעשי ידינו הנועם שיכורו לארץ ימים? השיב: **נבקש לעשותם על מחכמת כי לגדל ימים וטותם כל רואיהם ימשכו את ידם מהשחית.** ושלל יער אנוש לעשות כהמה או לצקש מחכמי לצ שיעשום צלתי אס ירבה אליהם עכר טור צעמלם, ואחה עד תלמוד מתנדך לזה צהצחילך כי בן האלהים אשר צדרכיו גלך עושה גדולות עד אין חקר, ועד כל העמל צפעולחו עמך, לעולם אל תעשוק. כי רק הנעשה צדק הוא לצדו אלהים יכוננהו. א"ל אחה כוננת מישרים. וישאל את הכ':

(כ) **חכמה** מה זו עושה לנו ואמה פריה? השיב: **שירגיש האדם צעלנו כי איננו מעושי עולה וסבל יעני**

צחמת

מאור עינים

באמת לצד דבק לאהבה, יען שחי אלה תהרין וילדו לו ששון לצב
ומנוחת נפש, וטוב אדוני המלך אשר לצלע כי תחס דרכיך יש ויש
אתך מקוה מאת האלהים. על זאת. א"ל בחרמתך כבודת. ותשא
אז כל העדה קול ללהל וחדה, והמלך טבע רלח וחדוה אמר
להציא שרים ואחר נוגנים, צין כה וכה עלטה היה ותדמוה
נפלה ויקומו למנוחתם עד כי מולאי בקר הרנינו:

שאלות יום ששי

ידוי ציוס הששי חפץ צם המלך וכלם צסם נקראו ומדי אכלם
לשוצע נפסם הקצ את פניו אל האחד וחמשים ויאמר:

(נא) איך יעה האדם את לבו מן הגאווה והיהירות? השיב:
ראשונה ישער את ערכו: שנית יחשוב כי אדם הוא
ובי הוא מושל על בני אדם: שלישית יחצוק כי האלהים מושפיל
גאים וענוים מאתו שגבר ישע. אמר לו צאלה אל תצראני רגל
גאווה. וישאל את ה"ג":

(נב) את מי כבחר לנו לאנשי עלחנו? השיב: מלומדי העבקים
ואשר נקיתם לאוהבי שונך ואשר מודתיהם כמודתיך.
אולם על הכרת חקקי לצ באלה יאות אל מלכי הארץ התחנן אל
האלהים, א"ל בעלתך תנחני. וישאל את ה"ג":

(נג) איזו אחחת נחלה תמות צעלם ראשונה אל המלך? השיב:
ענות בני עמו והיות עינם לערבה אל אדוניהם, כי
צאלה קשר האהבה אשר צינו לצניס יוקיף אומץ, אכן המלא זר
לעמת זר צהונה ומלון נפסם חקד האלהים הוא. א"ל אלה
הנחלות. וישאל את ה"ג":

(נד) איזו תכלית המלך? השיב: למושך אליו את לב כל
השומע. אך טוב היות זה צמה שזכיח כי מדברי
המתנגד עלמו ומופתיו יחצוד הלכדו צהודאת העון. כי כן
יעה הלצבות אל משפטי לדקו ולהכות צאגרוף את הרשע. לא על
פי דבותיו כי אם צדצר הכוכח עלמו, ואולם מן האלהים מענה
לשון. א"ל נמללו לחכי אמרותיך. וישאל את ה"ג":

(נה) איך יתכן כי המושל צגויס רצים יאות אל בלם ודתיהם
שונית? השיב: יציב לו הלדק למערא ורוח
אחד לכל. כי יתן לכל צעל חק את חקו, כעווד אדוני המלך
אשר

הדרת זקנים

לו

אשר חנך האלהים צעכלך עולם ויושר. אמר לו רוח התעל
תעלה עליך, וישאל את השטה וחמשים.

(נו) על מה יתאונן אדם חי? השיב: על פגעי אוהבני

אשר דבקו צם לאורך ימים, בי על כל נפשות מת
או שכבר עזו על משענתם הלא אין משפט צבי, ורק המשערי
תועלת עולם יתעלצו על אלה, אמנה האלהים לצדו ישמרנו מכל
פגע. א"ל דברך אמת והמי יתן אל לבו. וישאל את הנ"ל:

(נז) בזה זה יציא את האדם לגדופים וקיקלון על כבודו?

השיב: ודון לבו השענו על עלמו, כי צפון גארותו
תשפילנו. אך האלהים הוא מלך הכבוד וסן אוחו את אשר
יחון. א"ל גערת זדים ארורים. וישאל את הנ"ל:

(נח) למי אמתן צחיי? השיב: לדבקים צד מאהבה. לא

כי ייראו ממך או שיצטחו צך כי רב בחד, אשר
זה רח אליהם מאהבת עולם. הלא אלה יחנו להם מופת על
הקשר נפשם בצפון. ואלה עדיהם הנה על תרמית לצם
ועברה שמורה צם לנלח, כי מי אוהב צהמון. ואל קניני העושר
שא עיניו. נקל שיהיה מרצו ובלתי שומר לאדוניו את הצרית
ואת החסד. אכן עור לך אדוני המלך כי כל הלצות תמסד
לדבקה צך צעכבר רגה האלהים את מעשך. א"ל עדותך
נאמנו מאד. וישאל את הנ"ל:

(נט) בזה זה ישמר לנו המלכות? השיב: הודשגוח הדבה

על השופטים והשופטים אשר מתן לך שלא יולאו
משפט מעוקל ועל חקי עמד לא יערימו. וכבר ההשקפה הזאת
רבה היא לאדוני המלך כי צעזר האלהים מאד עמקו על כל הנדרש
לך מחשבותך. אמר לו על משמתי אעמדה, וישאל את הנ"ל:

(ס) בזה זה חקות המן והכבוד ישמר לנו? השיב: הצדק

כי צו הכשר הדברים בלם, וכל און צידו יתיקאו,
כאשר אתה אדוני המלך צחן אשר מלאת על זה צעיגי האלהים
לדק ומשפט תמיד מוכן בקאך. א"ל הולק חן צשפתותך, וגם
את האחד מן הערופים על הששים טאל לאמר.

(סא) איך ציום קרב ומלחמה תוכל כפשי לנו? השיב: באשר

יקחד לצך שכבר הכינות צהשכל חריות את
כל הגדרש למלחמתך. ושעל בן צני החיל יתחזקו ויתחזקו

פזאור עינים

לצבס למלוא יסון צעיניך. על דעתם פי אתה הוא להם למלך
החפץ שלום עבדיו, ופי מחקד האלהים עליך צידך כח ומזמה לשלם
גמול ולהציא ברכה אל כל המטיים נפשו בכפו לאהבתך. אל זאת
מנוחתי עדי עד! ולכלם יחד צפנים מאירות נתן כבוד ויקר ויגש
אותם אליו אחד לאחד להוקיף צם ששון וחזרה. ויהי השמש צלה
סכרו בכבוד איש על ערשו רעננה כמשפטם עד עלות השחר:

שאלות יום השביעי

י'ד'י ציום האציעי וצית היין הוכן והועם בכבוד יתר שאת ויתר
גז יען רבו ויאתיו חשמנים רבים מכנפות הארץ. קריקי
המלך ילאו דחופים לקרוא את בלם צסס למען ימולו ויתענגו
יחדו גם ציום ההוא. אז הוחיל המלך עת צרא דברו אליהם אל
עבן וישם את פניו אל הק"צ וישאל:

(קב) א"ך יוכל איש המלט על נפשו ומהיות ללכד צרשת ומקית
ואיש לשון? השיב לו: שקול יסקל מוננו צמאזני
הצחינה מי הוא זה המדבר אליו ומה זה צפיו ועל מי יתן קולו.
חה יעשה צחקיפות שונות והקפים מתחלפים. אך היות לאיש
נפש זכה לצחון כהגע את הכל הצא לפניו צעין שפעתו כעוד אדוני
המלך אשר סכלך צהיר כמו צזק צשחק הלא היא ברכה מאת
האלהים. אמר לו אין יתרון עמד לצעל הלשון. וישאל את הק"ג:
(קג) לבמה זה רוב האנשים יתפרו מחצק חיק התצונה?
השיב: כי ילך לצ האדם צעצעו כל היום יתארה

תאוות אשר לא צשכל, והנה אין צהם רק חמק וטוד, וחמדת
קנינים. בל עומת שיצואו, אך התצונה צהפכן חתן קולה לשלח
מעל פניה כל האישים אשר לו שחים אלה. ותקדיש קרואיה צחקיה
ותורות שיטמרו לפיהם מחקוס כראוי ולדק לדק עם הכל ירדפו,
אמנה גם צדצדים האלה ידרש חקד האלהים אשר אליו צכל חפץ
מאקוף רוקנו. א"ל מפך דעת ותצונה. וישאל את הק"ד:

(קד) אי אלו הדצרים אשר ראוי למלכי שישימו אליהם לצם
צכל כח? השיב: דהתורות. למען אשר מחרות'
אל הלדק יאות להם השם הטוב והתפארת. כעוד אדוני המלך
אשר להיותך הולך צדרכי האלהים שמת כל מעיניך, צהמה ותעש
נך שם לא יכרת כל ימי הארץ. א"ל תורתך טעשועי. וישל את הק"ה:

(קה)

הדרת זקנים

לח

(קה) **מִי** האנשי אשר יארח לשום אוחס ראשים על העם?
השיב: שונאי העול ונולרי ארחות הסנהגה האלוהה

אשר לקיים אליהם השם הטוב לא יטו ימוץ ושמאל מן הישר.
כמו שאתה אדוני המלך עושה אלה כי שח האלהים לראשך עמדת
הלדק. א"ל אתה תחזה. וישאל את הק"ו:

(כו) **מִי** האנשים אשר יארח לחתם שרי לצאותינך? **השיב:** אשר
להם הגבורה והלדק ואשר יחד יעצו צעמייהם ללודד

הגפשי חיים מלשפך דמם למוען ילא להם שם כי גצרו חיל.
הלך באשר האלהים יתעשת תמיד להטיב אל הכל. קן אתה
אדוני המלך הנולד ארסותיו חדרוך צכל עת אל מישרי וכל מעגל
טוב. א"ל לך עלה ותושיה, וישאל את הק"ו:

(קז) **מִי** האנשים הראים להתפלא עליהם? **השיב:** אשר
צבדו ותפארת קנו להם עושר וככסים ועם זהדעתם

נוחה ומתערבת לכל האדם. כמו אתה אדוני המלך אשר רואיך ישימו
ויחפלאו שככה עלמות וראת עומך. כי האלהים מענה ציושר
לצבך? א"ל ישר לצי אמריך: וישאל את הק"ו:

(קח) **כזה** הדבר אשר יארח למלכים שיפנו אליו רוב ימותם:
השיב: קריאת הספרים וצפרט דברי הימים

אשר למלכים טובים למוען ישימו אל לבם מה טוב שיעשו ליעט
היוצאים בללם לצטח, כאשר בלומדים אלה האלהים הרועה
אוחך כובן מעימד ויהי על זאת שמועך כפלא צכל הארץ. א"ל
הלך בצפרתך. וישאל את הק"ו:

(קט) **איזה** קוד גשומר צימי פיינו ומה געשה לנו צעמות
הפנאי והשקט הגפשי? **השיב:** יש לנו להתצונן

צעיוני אשר חדרש עליהם טובה ונחת, וצמעשי אשר להיותם
כרלים וישרים יחנו כצד לשמגו, כי גם פעמים רבות מן
הדברים הקטנים וגקלים נשקף על הגדולים ויקרי הערך.
אלהם אתה אדוני המלך אשר עם הזקנה ותולדות הימים הקך
כצד תלמוד צמתחם לפעולות האדם, יקפיק אליך עתה להתצונן
צעיונים כפי ההוד וההדר אשר צחקד האלהים קנית, א"ל
צעלך תנחמי. וישאל את השבעים:

(ע) **כזה** זה יהי לנו לחכמה צקראנו הידידים אל צית היין?
השיב: אם תצחר מהם צנככפים אל הלמודים

ואשר

מאור עינים

ואשר יוכלו הזכירך את הגלות לקיום מלכותך והגהגת עמך תהיה
לך חזרתם מתוקה ונופת, כי אלה להיותם צעלי נפש זכה ונכונים
לכל מדה משבחת הלא המה המולאים חן צעיני האלהים. וכבר
נדע שאתה אדוני המלך וחתעלם בזמו אלה כאיש אשר האלהים
הישר לפיך כל דרך, א"ל נעמת לי מאד! וישאל את הע"א:

(עא) איזה מלך ייטב יחד אל העם האם שיבחרוהו להם מן
ההמון או מזרע המלוכה? השיב: הטוב הוא

לבחור בני שררהו יותר חזיז ונחמד אל הטבע, כי הנה זמלכים
רבו מכבדו העול על גוייהם ורודים צם צפרד, וכן צאנשי ההמון
אשר הורמו אל המעלות הלא נראו כאלה. גם יתרה עשו צאשר
כבר טעמו ולעו אשכלות מרורות הדלות ועבדים אחרים.
וצהגינם אל ראש השרציו היו לצני עומס לענה וראש מכל אדונים
קשה אשר מעולם משלו צהמה, אך כאשר אמרתי הגפש הגועה
מעלמה אל הטוהר והחולדה הדיצה אשר מונה כידדי נעימות
יחמלעו הלא חעלה על כלנה ולמלוכה חלליח. כעוד אדוני
המלך אשר לא לצד צהוד מלכותך וכבר עשרך כי גם צענוה
ויתר אשר חנך האלהים נעליח אלל צחינת בני האדם וכפש
כלם דצקה אחריד. א"ל לחקתך לצן מלך! וישאל את הע"א:

(עב) איזהו הדבר היותר נדרש אל המלכים צהגהגתם? השיב:
שהעם אשר צרגליהם יהיו חומד צשלוה, ומי
צעל דברים הנגס אליהם, לאמת יוליאו משפטו כרגע: והנה
אחת מאלה לא יחקר צהיות המלך משוכאי דע ואוהצי עוצ
ואשר ייקר עמו צעיניו לשמרם מכל פגע, כפי מה שאתה אדוני
המלך מעולם שאת פועלי און וצשצטו מיסור קביח לך שם תפארת
כי היה האלהים עמך ונפש מטוהרה לך כלה יפה ומס אץ צה.
אמר לו הן! ללדק ימלך מלך:

ויד? כאשר חם הקפופ הזה וקול צרמה נשמע לתודה ולתהלה
המלך כלו רלחן אהצה ושמתח לצצ כי כן ימלאו משאלתו
לטוהה לרה להקריצ אליהם עמו ואל כל עדת החכמים אשר היו
שם ספל אדירים מלא צרכת יין הרקה, ואל הזקנים אמר,
הנה נא צרעני האלהים לרגליכם וחכני רצ טוצ לכל החכמה
והמדע אשר למדתי מכם על כל הכרעש אלי צתומך שצט: וצכן אמר
להגחן אז א איש איש מהם שלשה ככרים (כ"ח כקן) מנאחי המלך וגם
הנער

הגער מענדיו אשר יקרב ארחם אליו. ויעבד הדבר ומאד צעניכל
הגרים וכל ערת החכמים החמה: וחדות המשחה נמשכה וגדלה
כל היום ההוא כי היה למלך שטון ושמהה על כל המולאת אותו
עם החכמים האלה:

וְדַבֵּר הַרְגָשִׁי הָאֵחָ יָקִיר לִי כִּי בְּקִפּוֹר הַמְּאֹרֵעַ הַזֶּה הֵאָרְצִיתִי
לְמַעַנִּית מִכְחָצִי צִיְגִיעַת לְהַגִּי אֶפְסָ אַחֵה כְּמִשְׁכִּיל לֹא
חִיחֻקָּהוּ אֲלִי לְאִשָּׁם כְּאִשֶּׁר תִּדְעַ כִּי חֲכֻמַּת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הֵיחָה
בְּאֻמַּת נְפִלְאָה צִעֲנִי שִׁכְכָה הָיוּ כְּרַעַ מְשִׁיבִים כְּכוֹחוֹת עַל שְׁלִלּוֹת
עֲמוּקוֹת אֲשֶׁר יֵאֵרֵת לְקַחַת עֲלֵיהֶן אֲרֻךְ מוֹעֵד לְשִׁפְטֵם צִיּוֹר.
וְהִנֵּה לֹא אֲנִי לְצַדִּי הַשְׁתוּמְמִיתִי הֵן עַל חֲרִיּוֹת הַשְּׂוֹאֵל כֻּל אַחַת
מִהֵנָּה עִם כָּל דְּקוֹת גִּישְׁאִיהֶן וְחֻמְרוֹן הֵן עַל עוֹלָם שְׁכֻלָּם שֶׁל
הַחֲכֻמִּים הַמְשִׁיבִים עַל כָּלן חֲשׁוֹבוֹת יִקְרוֹת צַחֲכִיפָה הַנְּפִלְאָה
שֶׁהֵצִיּוֹ, כִּי גַם שְׁלֵמִים וְכֵן רַבִּים וְצַפְרֵט הַפְּלֻקוֹפִים אֲשֶׁר נִמְלָאוּ
שִׁמָּה הֵלֵךְ הָיָה רָאוּ וְזֵאִשׁ אֵל דַּעְהוּ יִתְמַהוּ: גַּם נִפְשֵׁי יִדְעַת
מֵאֵד כִּי קִרְבוּ הוּא שְׁכָל הַבָּא וְעֹמֵד עַל דְּצִדֵי אֵלֶּה יִחְשַׁבֵם דְּחֻקִּים
מוֹמֵה שֶׁהֵיָה בְּאֻמַּת וְהֵייתִי צִעֲנִין כְּמִתְעַתֵּעַ, אֲךָ זֹאת יִשִּׁיב אֵל
לְצוּ כִּי אֵיךְ אֵתָן כְּצוֹדֵי לְכַלִּימָה אִם עִמָּה שְׁלַחֲתִי אֵת יָדִי לְכַתּוֹב
דְּצִדֵי אֵתָן וְכֻצַּב צִמָּה שְׁנֵהִיָּה בְּזֻקְהֵלֶת וְרַב הַעוֹן וְכַחֲשֵׁי פִתְאוּם
צַפְנֵי יַעֲנֵה, הֵלֵךְ זֶה כְּדֹאֵי בְּזִיּוֹן בְּאִשֶּׁר חֲרַפָּה הֵיָה לָנוּ גַם כֵּן
לְקַלֵּד בְּקַפְרוּסִים יָקִירִים כְּאֵלֶּה וְלִהְפִּיל מֵהֵם לְרֹד אֲרֵלָה. הַאֲמַנְתָּ
אֲנִי בְּצֻמִּי הַלְכֵתִי וְלֹא הֵעֲלִיתִי עַל סִפְרִי כִּי אִם יִשָּׁר דְּצִדֵי אֻמַּת
לֹא לְהוֹקִיף וְלֹא לְגַרְעוֹ: עוֹד מִמֶּךָ אֲחִי לֹא יַעֲלֵם כִּי בְּשִׁגְם
אֲנִי צִעֲנִי מִמְלַחֲתִי בְּמַעֲמוֹד הַמְּאֹרֵעַ הַזֶּה וְעֵינֵי רָאוּ אֵת כָּל מֵה
שְׁקַפְרֵתִי מִמֶּנּוּ הִנֵּה רַחַשׁ לְצִי כִּי עוֹר לְכַתּוֹב הַגֵּל תִּפְסִי הַחֲכֻמִּים
אֲשֶׁר חָק לָהֶם וְלֹא יַעֲבֹרוּהוּ לְחַקוֹר וְלִדְרוֹשׁ הַיַּעֲצֵב וְלִהְעֵלֶת עַל
קִפְרֵ אֵת כָּל הַמְּדוֹרֵר וְהַגְּעֵשָׁה צִעֲנִי הַמִּלְךְ גַּם בְּאִחִיה מִשְׁפַּח
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לְאַחֲרַת מוֹרְעָהוּ, עַל דַּעֲתֶךָ כִּי מִהֵנָּה הוּא שְׁכָל הַקּוֹרֵר
אוֹתוֹ צִימִים אֲשֶׁר הוּא פּוֹנֵה אֵל הַגְּבֻלוֹת הַמְּתִיחֻקוֹת לַעֲמִיו אִם
בְּאִחִיה קִפְרוּ אוֹ כָּל מַעֲשֵׂה שִׁיחִיָּה. צוּ צִיּוֹם יִבְחַצ הַכָּל זְכָרוֹן
בְּקִפְרֵ, חֵה בְּאֻמַּת קוֹדֵר מֵהוֹלֵל מֵאֵד, יַעֲן כִּי צִיּוֹם הַמְּחַלֵּחַ עֲרַם
יִחַל הַמִּלְךְ בְּדָבָר חֲדָשׁ כָּל דְּצִדֵי אֲתֻמוֹל נְקֻרָאִים לַפְּנֵי צַפְנֵי מֵה
שְׁאֲרֵעוּ וְהֵיָה צִדְּאוֹתוֹ כִּי שְׁגָה יֵלֵאֵה מֵאֲתוֹ בְּמֵאוֹמֵה יוֹמֵה יִחִישׁ
שְׁחֻקוֹהָ, וְאֲנִי כִפִּי מֵה שְׁאֲמַרְתִּי לְמַעַן לֹא אֲחַטּוֹא בְּדָבָר הַעֲתַקְתִּי
הַכָּל

מאור עינים

הכל מן הספרים ההמה אשר כל מעשיהם צאמונה ושלחתי
ביום אלף אחי מדעתי עד כמה חשקה נפשך היקרה בכל למוד
מועיל ויקר הערך :

חתבודד חוקנים באי גבול ואיך בדרו פתרון מוסכם .

יודי לשלבת ימים אחרי העשות מה שספרנו עד הגה החכם
דימיטריאן לקח אתו את הזקנים ההמה ויוליכם אל אי
רחוק מאלכסנדריאה דרך שפת הים שבע שמיניות מיל, ואחרי
עצרו את הגשר המציא אליו נחן משכנס צו צפאה הלפוחית,
שם כלם יסד צמעין יפה ונהדר המשקיף על הים כדל מרגשת
קול המון וקול המולה נקצלו ויעמודו עלי ונחקרו דבר, מכל המדע
למחיתם ויתר לרכיהם. ושם בקש מאתם לנער את חלכם ולהעתיק
את התורה צאמונה ושם שכל, והגה המה התאזרו חיל ושמו
את הקדר הזה כי כל איש מהם לצדו היה מעתיק כל חלק גמנה
ואחר כן היו מכוונים כל ההעתקות יחדו והנוסח היותר נאות
ומקובל אל הכל הוא לצדו יוצא אל קשר על יד האיש הלזה
דימיטריאן, וכן מדי יום יום היו שוקדים על המלאכה הזאת
עד השעה התשיעית. כי אז היו יולאים לרוח היום למען תח אל
נוסח ערעה וכל אשר ישאלו לא יאלל מהם כי זולת כל ההכנות
שמתאלו שמה עוד דרוטיאן היה מווליא אליהם תמיד ממה שהיה
מוכן לפרכסת המלך, גם בכל יום ויום היו מעשימים צבקר
וצאים אל היכל המלך לשאול בשלומו ולצרכו ושצו הציתה. ואחרי
רחילת ידיהם צמי הים (כי כן חק ליהודים הוא) היו מתפללים
אל האלהים ומתמידים על הקריאה והפתרון כראוי חלק אחר
חלק, וכאשר נשאלו מה המעשה הזה להם שירחלו הידים לפני
התפלה? היתה תשובתם כי זה נאות ולעד על היותם נקיים
מעון כי הן הפעולות כגן לידים תיוחסנה, וצארפן זה יהיו
בחקיקות וקדושה מציאים תכלית כל דבר אל הלדק, וכמו שאמרתי
היו יום יום מתקבלים במקום ההוא אשר היה כגן עדן הארץ
לפניהם זך האויר ומלא כל טוב. וצו, מיושצים צרעתם ורחוקי
מכל שאון והמית עם היו פונים לעשות מלאכתם ככל חקוניה,
יהגה נפל דבר שהשלימו את הפתרון צענים ושצעים יום כמספרם
כאלו נעשה זה מאתם צבונה וחפץ :

קיום הפתרון כמות כל עקת היהודים:

ויהי כאשר בנו האנשים את ההעסקה על גבולות, דימיטריאוו
 קרא אותה באזני כל קהל עדת היהודים אשר נקצרו צמקום
 ההוא ולעיני הזקנים המעתיקים שהם ג"כ נמלאו שונה. וכל המון
 היהודים ההם צעצעות דעות הללו ויצרכו אותם על כל העוזה
 אשר עשו, גם נחנו יקר וכבוד אל דימיטריאוו העומד עליהם
 ויחלו את פניו שיתללה לתת נוקח הפתרון ההוא גם אל נאיאיהם
 כי ייקר אללם מאד. וכאשר תמו לקדוא חצרי התורה האלה
 כאמר הכהנים וראשי הזקנים המעתיקים ושרי הערים ונאיאי
 הקהלות אשר היו שם, אמרו כי להיות זאת ההעסקה נפשית
 כלה באמונה ויותר הלא נכון הוא שתחייים לעולם זהויתה צלי
 השמחת מאומה. וכן כל הנמלאי שם שפה אחת אמרו טוב
 הדבר וכה ראוי לעשות. אז דימיטריאוו היה אוחס שיגזרו בחומת
 האלה כמנהג היהודים לצל יעז איש פניו לשלוח צה יד להוקיף
 או לגרוע או לשנות ולהחליף מאומה, והם לא נמנעו מעשות
 זה על תואר למטן תעמוד ההעסקה הזאת תמימה כמו שהיא
 עוד כל ימי הארץ: ויהי בהשמע כל הדברים האלה אל המלך
 שמח עליהם מאד כאשר השב למשפט כי צאופן זה תעמוד פעולתו
 זאת לכלה, וכאשר נקראו לפניו כל דברי התורה מאד התפלא
 על חכמת התוכן אותה ויאמר כמשתאה אל דימיטריאוו איך יתכן
 כי מעולם לא שם גם אחד מברוצי דברי הימים* או צעלי
 השירים אל לבו להזכיר בקפריז את החצור הנכבד והנורא הזה?
 זיען דימיטריאוו ויאמר אלל אדוני המלך! התורה הזאת קדושה
 ואלהית. ועוד כי כבר ארע שהיהודים אשר נועזו לדבר צה היתה
 חמת האלהים עליהם ויחרישו מונה, יען שמעתי כי טיאר"פומבו
 החכם ברעותו לערצ' צדברי ימים שחצר דברים מה מן התורה
 הזאת, נפל בחלי השגעון ועדצרו הסכל חדש ימים. אולם בהקפי
 חליו זה שפך שיחו בצדחים לפני האלהים לדעת בשלמי היתה לו
 כחאת וחצוא חליו העדה צחלום אליגה פי צחטאו. חלה יען בקש
 להניק הדברים האלהיים צדבריו האנושיים ולפרקם אותם
 להמון, אז שצת מנילאכתו ואומרים כי קן שצ ורפא לו:
 וצבי מה שאמרתו כשמוע המלך את הדברים האלה קבל מאת
 דימיטריאוו

* (מה הנוסח בותני השירים ודני הימים לא זכרו את התורה?)

מאור עינים

דימיטריאן את פתרון התורה אשר עשו וישתחוו לעומתו
בהדרת קדש. וילו שיהיו הספרים ההם מושגחים ונוראים לכל
ושינהגו בהם קדושה ותפארת, זאת פני המעתיקים חלה כי
אחרי שנים כיום אל ארלס היהודית, יתרו לבוא אליו שנה ושלוש,
כי הן עתה מן הנאות הוא שיחזירם הביתה אומנה אם עוד יקבלו
פניו יראה אותם בשמחות וגיל כדאוי לידידים מפוראים כהמה,
גם יהדר פניהם בשמחות יהיה צם להם חפץ. ואז לזה להכין
צנור והדר כל המלמד לדרכם זה אשר ילבו עליה, ואל כלם
נתן מחנות יקרות (דרוטה לפותרים ולא לעזר) שלש חליפות
שמלות לכל אחד וגביע משקלו ככר. וכל צדי השדר הנאותים
לאשר כערכם צהדור חדר. וכן צמהלכם זה שלח אל אלעזר
חכתן עשר מנות הקצה אשר רגליהן כסף עם כל הנדרש להדר
אותן וגביע ערכו שלשים ככר ועשר חליפות שמלות ותכריך ארגמן
ועטרת לבי ושלשים קדיני צרן וללוחית ומזרקים וגביעים לנסכי
הקדש, ולצר מאלה כתב אליו ויחל את פניו לכל כא יעבד אם
צעת מה אחד מן האנשים האלה ידצרו לצו לשור אליו כי הנה
חברת כל אשר כהמה תיקר לו תמיד ויותר ייטב צעיניו לצוצו
נכסיו שמה שיהיה לרלון אל החשובים האלה מלהוליא אותם
דצרים לא ייעו לכמותם צערך:

ובכן אחי עיניך הרואות כי שלמתי נדרי לערך לפניך ספור כל
המאורע באמונה ויושר, ובעמתי כי תחננו עליו יחד
אומה שתחננום בהגיון דצריהם של טופלי שקר: באשר ידעתיך
נכסף אל הלמודים היקרים ובהם אתה מוליא רוב זמנך. כן
עוד אם ידי תכון להשיג כל דבר אחר נחמד לא אחדל מהציאר
צרכה אל ציתך למען אשר לא תחמד בקריאתו הגמול הנאות
לכל שוקד על התצונה כמוד:

ת.ס.

ברוך הנותן ליעף כח:

ספר
מאור עינים

חלק שלישי
מחמשת החלקים

המכונה

אמרי בינה

חברו

הרנ כמכס

ר' עזריה מן האדומים

בו יבין שמועה בביאור דברי חז"ל באגדות ומדרשים
כפי הנאות לדברי הסופרים הנאמנים ויחקור על
כתות היהודים אשר היו בבית שני ויחקור על
ידידיה האלכסנדרי חמכונה פילוני.

אָנָא אָדוֹן עוֹלָם! אֲשֶׁר חִסְדְּךָ
תָּמִיד בְּעוֹר מַעֲשֵׂי קִוִּיתִי:
הוֹאֵל בְּחַפְזוֹ זֶה וְתַן לִי עוֹז וְלִב־
שָׁקֵט וּמְבִין כִּי אֲשֶׁר אוֹתִי:
וּבְאוֹרְךָ יֵאִיר פָּנַי כֹּל תּוֹפְשֵׁי-
תּוֹרָה בְּיוֹשֶׁר לֵב. וְאִם שְׁגִיתִי:
יִקָּר בְּעֵינַי נִם יְהִי לָהֶם זְכוּת-
כִּי יִכְתְּבוּ עַל שְׂוֵא אֲשֶׁר דִּמִּיתִי:
וּבָאוֹת אֱמֶת יוֹשֵׁם דְּבָרֵי הוּא לְאֵל.
הוֹעִיל וְלֹא הוֹיֵק הֲלֵא אֲבִיתִי:
אוֹלָם אֲנִי אֲדַרְוֶשׁ. וְזֹאת מֵהֶם לְחַךְ
כִּי אֵל עֲמָלִי זֶה אֲשֶׁר רִבִּיתִי-
יִפְנוּ בְּלֵב טוֹב. נִם מְתוּנִים יִהְיוּ
אִם יִחְשְׁבוּ הַרוּם אֲשֶׁר בְּנִיתִי:
יַעַן בְּטוֹב עֵינַי לְדַעְתִּי יִחְזוּ
כִּי בּוֹ עָלִי כֹל תּוֹאֲנוֹת עֲנִיתִי:
כֹּל קוֹץ וְקוֹץ מִכֵּאִיב כְּטוֹב הַיּוֹגְבִים
מִנֵּן עֲדֵנִי זֶה הֲלֵא כְּלִיתִי:
אֲמַרְי תְּבוּנָה בּוֹ לְחַכְמֵי לֵב וְכֹךְ
צֵאתוֹ לְחַכְמֵי לֵב לְבַד רְצִיתִי:
הֵם יִשְׁפְּטוּ אִם אֲחֻזָּה רַגְלִי גְתִיכ־
מִיִּשׁוֹר כְּכֹל דְּרוֹשׁ. וְאִם שְׁטִיתִי:
הוֹזִיק וְשׁוֹכְבִים אוֹהֲבֵי לְנוֹם פְּנוּ
כִּי כֵן אֲנִי מִנְּדָכֶם פְּנִיתִי:
עַד לְבָכֶם יַעוֹר. וְאוֹלֵי הַזְּכָרוֹר
אוֹתִי לְטוֹב אִם כֹּל אֱמֶת גְּלִיתִי:
אֵךְ כִּי כְּלִי עוֹדְתָךְ צוּר. כֹּל יִצוֹר
נִמְנָע לְחֻגְר מְהַלֵּל עֲשִׂיתִי:
אָנָא! כִּרַב חֶסֶד רָצָה נָא וְאָמַר
אֵלַי (וְאִם לֹא עַל גְּמוּל זְכוּתִי)
הַתְּחַל

התחל והשלם גם שמח בו אחריו
 כי עוז וברכות טוב לך צויתי:
 כל צר ואויב עוד יחבק חקך
 יודה הלא לשוא בך מריתי:
 ויבן בשמך המכרך אאזר
 חיל ואצלח כי בך חסיתי:

ספרי! בצאתך חוץ ותשאל למי
 אתה? ואל מי היא מגמתך?
 תאמר לרש אין הון בעיניו נחשבו
 אצלי. ולו ירבה מלא ביתך:
 מן האדומים ועזריה הוא שמו
 מעתיר ליה אתי יהי עזרה:
 מנחה שלחני לכל אנשי אמת
 ניצו לזולתם אסוף ידיה!

הן גמעתה	נפש זכה
נמעי מדע	כרמות גנה:
בואי וקחי	כטוב לך אם
איזה פרי	או שושנה
ובהשיגך	דבר נחמד
רק לאלהים	פצחי רנה
כי הוא נותן	לקנות חכמה
עוז. ולהבין אמרי בינה:	

מאור עינים

חלק שלישי

אמרי בינה

זה נשתנה הלמוד השובב על קטבים שונים מן
השובב על קוטב אחד. ואיך בפרקי זה הספר
בחרנו לאחוז בסנסני הלמד המתחלף, והיה
נעם אלהינו עלינו:

פרק א אמר עזריה מן האדומים הנה יעדתי בהקדמת
החצור הזה לכתוב בחלק השלישי ממנו פרקים
יכללו קלת למודים הראוים אללי להודע. וכן את אשר נדרתי
בעזרת האלהים אשלמה. ויראה הקורא שיהיו דרושים בלתי
שומרים מינס: כי תקוצינה אלומותיהם על קטבים שונים
ומתחלקים לכמה גלילות, קלחם מתיחכים באופן מה אל חלק
הדרת זקנים הקודם. וקלחם דבר אין להם עמו, וגם הם
בינחם איש מרעהו יפרדו. ולכל הפנים לפתי את כלם יחד
מן הטעם שאמרו ז"ל פ"ק דצטרא על קלת נצורות של חרי
העשר (צטרא קדושתן ושמרתן) דאידי דזונור מירכס. והיו
אפוא דברינו אלה המתחלפים בטעמן ולא ראי זה כדאי זה
לדמיון גנת נטיעים שונים אשר כל היורד אליה יצחר לו בכל
פעם את הפרח או הפרי אשר לפי אכלו וחיות עיניו יחפר
ומנה, והיה כי השיצתי אל לבי היות כל פרק מזה כולל דברי
חכמים הרבה הראוים באמת להתבוננות. קראתי זה החלק אשר
הוא חצור נבדל מן ההעתקה הקודמת צטם נכון לו מן הטעם
הזה, **אמרי בינה**. והנה זה האופן מן הלמוד הנשקף
כאמור על תכליות טובות נמלא ממנו הרבה אלל חכמי האומות
כנשא חן ושכל טוב צעירי דנים מצעלי הדעת. אכן להיות אלל
קלת בני עמנו כחדש אשר אין ממנו חזון נפרץ, ראיתי כי טוב
בפרק הראשון הזה לדבר דבר צטצח הנמלא לאחד אחד משני מיני
הלמודים, היינו המתדמה ושומר את מינו, והמתחלף היורה
אחת הנה ואחת הנה. ואמור כי האמנה צחינה זו אחות לנו
תאומה

אמרי בינה פרק א

מג

תאומה לנחינה אחרת שהיא איזה טוב למצקטי הלמוד האם
ללמוד מוכנה בני אדם או לעשות להם רב קצוע, וזהיות הלד
האחד מאלו משוצח מחצרו בהכרח יתראה קשה ונה שנמלא חזל
משצחים את שניהם צורה כאילו צד צד יטאו יחד. שהרי פ"ק
דאצות פעמים צאהזה אומרים עשה לך רב. וצפרק הדציעי צן
זומא אומר אחיה חכם הלומד מכל אדם שנאמר מכל מלמדי
השכלתי. ואולם הקוטי הזה יותר צופש יחד המאמרים הנמלאים
להם ז"ל צדון. כי צפרק כילד מעצרון אמרו בני גליל דלא
גמירי מחד רבה לא נחקיימה תורתם צידם. וכן ר' זינא פ"ק
דחולין אמר דרך לעג יוקף צר חייא מכוליה עלמא גמירי,
הרי שהם משצחים עשות לו הרב כאמר. ואם כן אמרו הלומד
מכל אדם הוא על משמעות אחד. כאילו תאמר שידריך אותנו
להזדרז אל הלמוד עם מדת העגוה אשר אמנם תהי' לנו צו
מאד לעזר, כי צהכירונו אפשרות מקרי ללמוד איזה דבר חכמה
גם משפל הערך לא ככוג אחר צגאה וגאון, אצל תרפס אליו
ונקנהו יצוא הלמוד מכל מקום. והאיט אשר נדע צו כי זה עצעו
ילוייר אללנו לחכם וליותר ראוי לקחת מפיו תורה ממי שהי'
צהפך. בי כן דבר ר' עקיבא צהרואה ואצות דר' נתן פרק י"א
וצראשית רבה א' על הכתוב אם נצלת צהתנשא. הן מלד היוחו
דורש אם נצלת עלמד על דצרי תורה סופך להתנשא, הן לאידך
גיכא כעוצדא דלוי צר קיכי עס ויצמות פ"ו למה זה נצלת
צדצרי תורה מפני שהתנשא. ולא צוש ר' חנינא פרק קמא
דתענית ופרק הגולין לומר הרצה למדתי מרצותי וכו' ומתלמידי
יותר מכלם. גם רבא צההיא דקדושין שלא נמכרו לציאה אמר
צר אהינא (שהיה תלמידו) אסצרה לי דכתיב כי יקח איש אשה
וצעלה. או ישב הבחירה הנראית צמילי דאצות על האופן
המוצאר פ"ק דמסכת האלילים היינו דלגמרא מחד רבה. אצל
לקצרא דעות הרצה נקנים מהרצה בני אדם צהכרח. ועל הדרכים
האלה אפוא צשוצנו לנחינה הקודמת נוכל לומר כי צאמת הלמוד
הקיים ומסקיף לבונה מיוחדת צלי ספק ירצה חועלתו להגיע
אותנו אל תכלית אחד ממה שיעשה הלמוד המשחנה כמן לכמה
טעמים. ועל כן יאמרו המתשלים מעולם לא נלחמי אלא צעל
מלאכה אחת. אך זה המשחנה יש לו כמו כן יתרון על הקיים
הצקר

מאור עינים

החזר. שאם איננו מועיל כמותו הלא הוא ערב ונעים ממנו
לדמיון המזונות אשר צהבול מייכהם יוקיפו עונג. ואפשר שזו
אחת מזונות אמרם ז"ל פ"ק דאילינים ובפרק כילד מעבדין לא
יעשה אדם תורתו חבילות ואמר רבא ידעי רבנן להאי מלתא
ועבדי לה. כי הערצות יאללם לרדף אחרי ידיעות רצוה לא
יכלן לשמרים יחד. הלא כה דבר קיניק"ה הפילוקוף שדמיונם
לאקטומכא המתמלאת מזונות מתחלפים אשר לא תוכל לעכלם
היננו ולא ידבקו בטבע. כמלא לרופאים גאלינו צפרושו לראשון
מן החלאים החדים, ון' קינא קפר א' אופן ג', האמונה לכל
הפנים זה הלמוד המשחנה שזכרנו. לזר מן הערצות הנוקף
צו כאמר יתהלל צתועלת האחר הנפלא אשר זכרו ז"ל פ"ק
דאילינים הנזכר, והוא שעל ידו נקנה קצרא ופלילה גם על כל
למוד חדש אשר יצא לפנינו. כי הנה צרצות לנו ההערוח וגליי
מלתא בעלמא: עם שלא כצרא אל חכליות שונות: הלא זהם
תפקחנה עיינו ונוקיף שנון ובחינה בכל דבר שתלמד צו
השקפת עכל: ואולי גם לזה כונו ז"ל פרק הרואה ופרק צמה
אשה לאמרם לגרום איש אע"ג דלא ידע מאי קאמר והדר ליסבר
ויהנה לבתת: כי כל אופן שחזיק בצקשת החכמה יקווה צו
תועלת: הרי כי דרך הלמוד הזה בלתי שומר מינו אשר בעזר
הנר' נדודן צפרקיניו אלה לא יחסר צו יתרון נרלה: יען אשר
מכחו נגבר חילים לקצרא. וכפי מה שהלענו הוא בטבעו גם
כן מתוק לבש: ומלאת שצחו זה כי תדרשנו גם לראשי המלילים
צאמת: כי הנה טוליאן צשלישי ממלילתו ובחמישי מאגרותיו
תאר קראית הקפורים השונים ערצה להשמעות אזנים ואמר
כי על כן דברי הימים שהם כוללים עליות וירידות והשתניות
לרוב יענגו וממשכו שמעתיאו: וקרינעיליאנו גם הוא קפר ט'
פרק א' אמר כי טבע הנוולאות להתענג בהשתנות. ובקפר
י"א פ"ב כח צו הלמוד המשחנה ישמר ארתנו מן הלאות ויחזק
הנפש. והנה זאת קגולתו לרעתי היא לו צאשר האדם רצ
הכחות המתחלפים צמשמרותם. וכמאמר הכרזי ראש חלק ג'
צענין החסיד כל אחד מהם יתענג על הכחות לטבעו, וצלמוד
המשחנה הכח האחד לא ילכה, והרצים יתענגו צתוספת אומן.
שן צלי קפק זה אחד מן הטעמי אשר צגלגן כל מי שתורתו
אומנותו

אמרי בינה פרק א

מז
אומותו ישמה. בלמד הצבלי להיטו כדאמרי' צפרק זה צרר
צבל צמקרא צמשנה וחלמד, ועל קטציו חסרבינה טבעיות
ולמדיות והגיוניות. גם כמו שאמר החכם ברחי מאמר ג'
נמלא צו מה שהוא למעלה מחכמת הנלוח. צארופן כימזון ועונג.
רצ ע' לכלל ציה, ואם ר' זירא פרק הפועלים כד קליק לארץ
ישראל יחיצ ארבעין חעניתא דלשחכח מינייה, לא היה מפקיד
אלא על הפלפול הרצ שנהגו צו ח"ח שצצבל. עד כי משמתו
צפרק זה צרר נקראו חרובים, ולא כלמד ח"ח של א"י אשר
לנוחם וישוכם נקראו נועם. וצכלל אפוא ילא לנו כי גם צזה
לעמת זה מן הלמדנים שומר מינו או מתחלק שיהיה נמלא דבר
טוב ונחמד אל הכפס. ועם היצת האחד גרר על האחר צלאחד
התכליות הלא שניהם טרצים לחת אל הקורא ערבות ותועלת.
ויהי כאשר נגע האלהים בצצבי להניח אחרי צרכה קסר יכלול
קלת דברים מועילים. וכל שק להיחתי כצן ששים טעה מחשוכי
צנים זכרים אשר עם המעשים הטובים יקיימו את שם המות על
נחלתו, והנה נא מלאחי עלמי מורה אשר יורה וישציר צמין אחד
של חטי מניח וכנג צר ולחם לשרבע. אמרתי תחצוט נפשי את
אשר לקטנה צצבולי הקטניות לצחים אם לא עומרים ולאצרו אל
הזולת אשר כמותי מעט קלי מעט לרי ומעט דבש, אולי ימרוץ
הקורא והתענג עליהם קלת עונג. אחילה לאלהי ישעי כי גם
זה לי צן אשר כדצריהם ז"ל פרק האשה וירושלמי דצרכות פרק
היה קורא דשקלים פרק צ' חכמי לגור צאוהל מרום עולמים,
ושפתי כמאמרם ז"ל פרק חלק וצכורות פרק כל פקולי ידצצו
צקצר, או צין רצ למעט אהיה כצן צצבי דירושלמי סוף פאה
דשקלין פרק אלו הן, הזכור לטוב צהיותו משומרי משמרת
הקדש להשציר את הפקיע. על הכל צאשר מנגמת לצי איננה
רק אל האמת והלדק. ואפשר שתלכנה מלפני צחצורי זה שגנות
אשר תהיינה גם לי גם לקורא לזרא. הנני מודיע לכל משכיל
אוהב עהר לצ כי הטרז מאד צעיני יעשה להשיג עלי ולפרט את
חטאי צטעמים נכוחים למען הרים מכשול מדרך עמונו. ואם
צעל נפש כריצה הוא לא יחדל עם זה מלרוץ אותי לצכות כאשר
יאות לכלנו. ותהי משכרתו שלמה מעם אלהינו:

הכרה

מאור עינים

חכמה הביאנו בקצת דברים עדות סופרים אשר לא מעמנו:

פרק ב ויען כי לרגל המלאכה אשר לפני יציאתי ההכרח בקבלת דברים לבקש שיתזכרו ויתלכזו צעזעו רבים מחכמי האומות. לא ח"ו זמה שיאמרו כל שמן מינות ודבור קל נגד תורתנו רק כי לא מצני ישראל הנה כמים ודודים אשר אין מדרכנו להציאם בקהל לנו. ורגלל זה יעלה אולי על לב אחיה איש חס מיושבי אהלים לרדפני בזממיו ולירות חליו נגדי ממה שהם ז"ל אקרו הקריאה בספרים החלונים כדאית' ריש פרק חלק. וישל ק"ו לאמר אם לדבר צם אקור כל שכן להחשיבם כדאי לקמוץ עליהם בכל מאומה. ראיתי כי עוז ונארת שאליע התגלילתי הלז והיה לכל קורא לזכרון בכל המקום אשר ידעש לו שמה. ויה כי למחצות היעז בדברי החכמים המוצאים מאתי לאחר ראיה בקפר הזה הן קדם יראה שהדברים ההם מלד עלמון אינם בלי כפק חלונים אלל המשנה השנויה שם לפרוש התוספתא שעליה. כי הלא כמו שאמרנו לא חמלא צהם התנגדות או קתירה לדעת מדעות תורתנו חלילה. ואפק צגס יעלה על לב להרהר אחר כלל הקפר שהם חלק ממונו הנה עוד תשמע דברינו על זה צמשך הפרק. האמנה ידומה עוד להשיג מהא דאמר שם רב יוסף אף בקפר זן קידא אקור למיקרי, ופרש"י קורא בקפרים החלונים היינו נמי בזן קידא. אשר עם כל מה שכתב עליו הרמ"ם בפרוש משנת חלק רז"ל זן קידא היה איש מחצר קפרים יש צהם התולים מעניני הכרת הפרלחן, אין ספק שאיננו רק המבונה ליונים ולרומיים מיקויסמטיקו חצור ישוע זן קידך המהרר מאת היוקיספון לעצרים פט"ו קפר ג'. ויעלה על לב המשיג להקיש קלת מן הנקוצים בפרקינו אלה לזן קידא ההוא שעליו נאמרו הדברים ההמה. אולם זאת ישיז אל לזו כי רב יוסף עלמו הלא אומר שם דעם כל זה מילי מיעליחא דאיתנהו ציה דרשינו להו, וזכן הציאו שם הרבה מומאמריו כמו לא הכל תציא אל ציתך שהוא בקפרו הכזר פי"א, צת לאציה מטמונת שוא שהוא פמ"צ ואחרים כאלה, גם צכמה דוכתי פזרו מהם רבים כגון צחגיגה פ"צ וב"ד ח' צמופלח מונך אל תדרוש וכו' שהוא לו פ"ג. ויצמות פ"ו רבים היו דרשי שלומך וכו' שהוא פ"ו, אשה טובה מנחה טובה פ"ו, והציאו מהם כן צכתוצות פרק דייני, וכתרא

פרק

אמרי בינה פרק ב

מה

פרק המועד פרות ופ' מי שמת. וצירושלמי דחזיר פ' בית שואלי.
וצירושלמי וצבלי דברכות פ' שאלכו. עד כי רש"י ז"ל צההיא
דערותין פ' הוד צלל אל יורה כתב ר"ל צדקתי אחר מוקרא זה
ושואל הוא צספר צן קירא, וכן צעל החוספות פ' החוצל על
ההיא דכל עוף למיני ישחון וכן אדם לדומה לו כתב שואל צספר
צן קירא הוא, וצאמת שומח לדיק כי מזליה ודוח יארא דאית
ציה שפיר חזי טק הוא טס פי"ג, וקלת המאמרים המיוחדים
מהם ז"ל לצן קירא ואינם צספר האי קאייסטיקו הבבב כההוא
דחלקן עבדקן וכדומה אפשר שנמלאו צספר צן חגלה או צן
לענה שחבר צמאך אשר היו סללס יעד, צאופן שנמלאו למדין
כי אף מן הספרים החלונים המלאים דברי הצאי כל שאפשר לבו
להוליא דבר יקר לאתו מדה טובה או למוד שכלי לאו שואל גרים
לפרוש הימנו, גם צהדיא מדברים ז"ל צמדש קהלת החצאר
טסנתם צאיסוד קריאת הספרים החלונים איננה רק כשהיא קצב
לא של עראי וקרי. שהקורא כושחקע צהם וחושב איתם ספרי
מקולאים לשחוח צלמא את דצריהם קרי זה דאלי חומם נפשו כי
יחבו מוקד מים חיים לחגור לו צרות אשר יאמר עליהם לא לבו
המים. אכן על הקריאה לרעים וכל שכן לבקש הכולל להאשרוד
מהם על צרוד ה"ה דבר מתיחס צלד מה לדדושי חודתו אף
ספק שלא יקפידו מאומה. שכן אמרו טס. ויחד מהמה צגי
הזהר, ממהומה צגי הזהר. שכל המבגים צתוך ציתו יחד מב"ד
ספרי' מהומה הוא מבגים צציתו בגון ספר צן קירא וספר צן
חגלא ולהג הרצה יגיעת צשר להגות גתנו ולא ליגיעת צשר נחנו,
ע"כ, ולהיות מן הכודע על מודשי הרבות שהם אגדות ארץ
ישראל כמו שכתב רש"י ז"ל על הכתוב ומקלה אחיו לקח. הגה
מכס מודש רצה החמד בצן היטב דברי הירושלמי דפרק חלק.
שנמלא טס וז"ל, ספרים חלונים בגון ספרי צן קירא וספרי
צן לענה, אבל ספרי המירוס וכל הספרים שנכתבו מכאן ואילך
הקורא צהם כקורא צאגרת. מאי טעמא ויחד מהמה צגי הזהר
וגו' להגיון נחנו ליגיעה לא נחנו, ע"כ. ואף ספק כי פשוט
הלשון הזה יורה שספרי צן קירא וכן לענה אקורים אפילו להגיון
צעלמא, אבל מכן קירא וכן לענה ואילך אוחזרו להגיון ולא
ליגיעה

מאור עינים

לגייעה. ואם כן יש להקשות איך רבותינו עלמם הן צידושלמי
הן צצצלי הציאו כמה דברים של צן קירא כמו שזכרנו. הלא
זהבדח למדום היינו? ועוד מה זה אמרו שהקפרים אשר נכתבו
מכאן ואילך הותרה קריאתם כקורא צאגרת, אי אלו הם
הקפרים אשר נכתבו אחר צן קירא וצן לענה? ומה נשחנו שני
אלה מהמה? אלא ודאי אמתת הכונה לידושלמי היא כדבר
מדרש קהלת הזכר. והכי קאמר. קפרים החלומים הם קפרי
צן קירא וצן לענה ודכותיהו. ומכל מקום קפרי המירוס וכל
הקפרים אשר נכתבו מכאן ואילך היינו מן הכ"ד הקדושי ואילך
הקורא צהם כקורא צאגרת וכו'. ודרך כלל יקראו קפרי מירוס
כל הקפרים חוץ מכתבי הקדש. וצאופן זה גם קפרי צן קירא
וצן לענה או חגלא וכמו כן כל קפר זולתם שנמלא צין הארומות
הקדמונית יוצני נכללי בקפרי המירוס אשר קריאת כלם דרך
עראי לא נאקרה. וכן תמלא מצואר במדבר קיני רבה י"ד אשר
נדרש גם עס הכתוב הנזכר ככל האמור, ולאחר אמרו שהמוקיף
קפר על הכ"ד אין לו ח"לה כחצ ח"ל ומנץ שאף ההוגה ומחגיג
צהם וכו' ת"ל ולהג הרבה יגיעת צער, ע"כ, הרי שלא הקפיד
אלא על המחגיג וכמו שזכור עוד לפנינו, כי על כן לא נמנעו
החכמים ז"ל מהגות בקלחם ומה שמוץ דבר טוב כמלא צהם
הוליאורו אלינו או שמור הלמוד צלצם עד עת צוא דבר אשר
הוראתו תלטך לנו, הרי שלמדנו סתום הידושלמי מומפרש
הרבות ואת כל ונוכח כונתו, אשר עוד תוסף לה אומץ
מדברי הרי"טצא ז"ל כפי הנמלא לו צתוספות פדק המוכר פירות
על ההיא דצן קירא הכל שקלתי צכף מאזנים שכתב ח"ל. אע"פ
שהם ז"ל צכנהדין קראו צן קירא מן הקפרים החלומים לא אסרו
אלא לעשות ממנו קצע אצל לא להגות צו לפעמים. ע"ש.
וכמו כן היולא לנו מפרק אלו מנגחין ופרק יוס הכפרים על
גצרא דקנו שמענייה שהוא המחעסק בקפרי מינים כאריקט"ו ונילו
וקיעתו כפי מה שחמלא צנמוקי החכם קארו טור י"ד סוף
הלכות כדוי אין ספק שהוא הלומד צהם דרך קצע דיקא נמי
דקאמר מחעסק ושהציא למופת אלישע אחר אשר נדע שהיו
קפריהם נשרים מחיקו, והנה גרסת הידושלמי הזכר אשר
נמלא אללנו היא מירוס כמו צמשנת פ' אחרון דמקנת ידים.

וידעת

וידעת מה שצאך עם הרמב"ם ז"ל מירם ירימם ה' וכן העולם ,
 אולם צעל הערוך גרים מירוק . ושנעמי אומרים שהכונה צו
 להו"מ ירום משורר יוני . ולדעתי אין פירושו רק שטות בלשון יון
 כמו שנכתב צע"ה צפ' כ"ז , והיה אם עוד יגומגום המשגי מההיא
 דמנחות פ' הלחם שאל בן דמא את ר' ישמעאל כגון אני שלמדתי
 את התורה כלה מהו שאלמד חכמה יוכיח קרא עליו המקרא
 הזה לא ימות קפד התורה הזה מפני וגו' לא הדוק שעה שאינה
 לא וכן היום ולא וכן הלילה ופרש"י שהוא זמן לא יהא לעולם .
 וכן איתא בירושלמי דפאה דקוטה שאלו את ר"צל מהו שילמד
 אדם את צו חכמה יוכיח אמר להם בשעה שאינה וכו' , אמרו
 לו אם בן אומנות כמי לא אמר להם ובחרת בחיים . ומשום הכי
 ידלה להשוות המדות כי מה לי יוני מה לי לשון אחר ולאסור
 גם בן למודי הבכרים המוצאים מאתנו . הרי כבר חזרו עם
 כנה אמוראי דפליגי עליה דר' ישעאל אליבא דר' יוקי והתבאר
 שהיא היתה חומרא צעלמא ממונו ומר"צל אע"ג דאקמוצה
 אקראי ולית הלכתא כותיהו . ואתה תחזי חסרות החכם צו
 שעת קי' מ"ה דמפטר חכמה יוכיח שגזרו עליה חכמת הרמזים
 והחידות בלוחן שהזכירו פרק קמא דקנהדין בהנהו דלחו מרקת ,
 ופרק כילד מעצין שור משפט צטור מסכן . וזה משום עובדא
 דהוא זקן אשמיא כשהיו לדין על ירושלם המורכב פ' אחרון
 דקוטה וכמה דוכתי . וע"כ התירה אל הקרוצים למלכות כמו
 שהתבאר שמה . וכן כפרי המינים כפלוקופים הבכרים שהם
 מציאים בדעותם הכרצות וראיותיהם המדומות למינות ואבדון
 הם שאקרום לדעת רבינו האי כפי הנמלא לו בתשובה המכרת .
 וכן לדברי ר"י מטראני פרק חלק , אצל אנחנו פה לא נקרא צעם
 אחד שידבר דבר נגד תורתנו ושאללך צעום אופן לטעות אל
 דבר דע חלילה , אדרבה ידבר לזכותה ולכבודה , והמזקוק אללנו
 מהמה הוא לדרוש ולתור היכול כוכל משיחת חולין של איש
 מהם להתעורר על צדד איזה ספק שכליאו תורני אשר יולד
 לנו . באופן שזה נכלל בהיחד מאמרם שזכרנו מילי מעליהם
 דאיתנהו ציה דרשינן להו , והרי ריש לקיש פרק אין דורשין
 התכלל צעד ר' מאיר אשר בקט תורה מפי אלישע אחר דאשכח
 קרא ורשע העו אונן ושמע דברי חכמים וגו' לדעתם לא כאמר
 אלא

מאור עינים

אלא לדעתו, כי על כן הקדימו הרב המורה אחרי אגרתו המיוסרת לתלמידיו שמה. והנה מלאנו רבותינו בקיאין צדעות הפילוסופים וגם כן מטיים לזכותם כנראה במאמר הזהר שהביא הרב ריקאלינאטי פרשת חקת ח"ל. אשר אין זה מוס דא מלכות יין דאינון קדיצין לארחי מהימנותא: ופרש הרב החכר שרמזו אל פלוסופים קדמונים לארקטו הנוטים צקלת דצריהם לדברי רבותינו, אשר זכר אותם גם כן ויהללם צפרשת צראשית פסוק להט החרב, ע"ש. ואף כפרי מינות המפורקמים הלא הותרה קריאתם לכל לורך חורה. דהא פרק קמא דכנהדרין ומנחות פרק ר' ישמעאל החצאר שהקנהדרין לריבין לדעת דרכי המכשפים והצלי עצרת האלילים. ואין ספק כי לא יצינום רק צקריאת הקפרים שחברו על אודותם. או מה שיקשה ציותר והוא כי לא מפי כתם צלצד אצל מפייהם גם כן לפעמים ילמדו לקח. ואצ"י צפרק הרואה עה כי מטעם דלא לטעו כולי עלמא צצריה דארבא עמיא אמר עליו צאזני השומעים איהו כד"צ ומלהי מדיצין הלא הוא עלמו דרש אותם ולמדס ממנו גם הנאורה. ומכל מקום הותר לאמרו ית' לא תלמד לעשות וצאה הקצלה פרק ד' מיתות אצל אתה למד להצין ולהורות כמה מעשינו מתוקנים. והרי כח היתר זה כפוחא דהיתרא שהופכנו למעלה על כל קריאה מתקית אשר לא נדר אליה להשתקע. מלצד שכבר ונלאנו מעשה אשר הוא עלמו צלתי טוהר ועס כל זה יטור לעושהו צהיות כונתו לשמים ותקן בראי מולק תהיינה רגליו רגל ישרה על הר חורת אלהינו. כהיהא דפרק מי שמתו רצ גדל הזה אציל ויתצ צטערי טצילה וכר' אמרו ליה רצנן לא מתכסימר מילר הרע אמר' להו דמין עלי כקאי חירי. וכמה גדולי ישראל מן הגאונים והגה אשר מייניהם צפסקים ופרושי החורה אנו שותים עיינו צרצים מן הקפרים החלונים ונשארו את שמותם על שפתי חצריהם לצכרון באשר עשו הרב המורה וצעל העקדה ודכותיהו שיבככו צאמה דרוש סכלי או חורני ויהי בי לעדו טשה לעדים צמילי דאורייתא יקריצו את עולת איש מן הככדים צמו החוקר ואצן רושד צמה שהאמינו לעשות העור והיטר צעיני אלהינו, וצפרטו ידעת הרב המורה ח"ג פכ"ט עם הדצה פרקים אחריו שאמר איך עיין צכל ספרי עצרת האלילים

אשר

אשר נתפרסמו בזמנו בלשון ערב והחזיק בזה טובה לעלמו יען מהם נגלו כפי דעתו חטולומות הרבה מתורחנו. כי הנה הוא וכל זולתו מחכמי לב בטחו ולא בראו שהמשכיל יאמר עליהם כדבר רב גדל שזכרנו. וכמאמר חכמינו פ' חיד ופ' מלות חלילה לבעין תמר ויעל גדולה עברה לשמה, הלא כפי מה שכתב הר"ם ז"ל ב"ק פ"ה מהקדמותו לנסכת אצות וק"ח פ"ג דה' דעות כי צהיות פטולותינו כלם לתכלית העבודה האלהים גם פטולות הנאותינו הגופיות מלד הציאן לתכלית ההוא תחשבה אלהיות, כן החכמות החלוקיות אשר נשתמש בהן ללורך הפנימיות ילאו בני האלהים כי טובות הנה:

ואפם לענין העשותם לנו כמוכות צקלת דרושים מקופקים למדנו גם כן מדבריהם ז"ל כי אף צמה שיחיקם לאקור והיתר יש לנו להשען על דברי חכמיהם מאיזה עם הנה, כי הא דפ' ר' עקיבא צהלכת הערוגה רבת השם והחומר. אשר כל יקודה הוא אמרם ז"ל קים להו לרצגן דחמשא צשא לא ינקי מהדדי. וכאשר הוקשה אליהם מנלן דהאי דקים להו לרצגן מילתא היא. ופר"שי ז"ל, מנלן דהאי דקים להו לרצגן צשער יניקה מלחא היא למיקמד עלה ולומר דקיאין הם החכמים צעבודת האדמה לידע כמה ינקו הזרעים שלא תחמה לומר מי הודיע לבריות שער יניקה ואיך יוכלו לעמוד על כך? היתה תשרתם רזה לשונה, דכתיב לא תקיג גצול רעך אשר גצלו ראשונים גצול ראשונים לא תקיג, ומאי גצלו ראשונים אמר ר' יוחנן כתיב אלה בני שער החורי יושבי הארץ, אעו כולי עלמא יושבי רקיע נינהו. אלא שהיו צקיאין צישובה של ארץ שהיו אומרים מלח קנה זה לזיתים רזה לגפנים רזה לתאנים. חורי שומריחין את הארץ. חוי שטועמין את הארץ כחויא, ופר"שי ח"ל. ומי הם ראשונים אמוריים וחויים שהיו צקיאין צכך כדאשכחן צבני שער והיך יודעין להפריש את הארץ צין קנה לקנה צריחה וטעמה היכן לזיתים והיכן לתאנים וממילא דצקיאין צשער יניקה. וכאן לדעתי הצין שאל. איך יעלה על הדעת שחכמינו קצלו שום למוד צאיה אופן שהיה מצני שער החורי כפי הנראה מואמרו עליהם גצול שגצלו ראשונים לא תקיג. והרי מלמד אמרם ז"ל פ' הוליאו לו עלה כנחריצ וצלצל את כל הארלות

באור עינים

הארכות מקדש מלא הוא (דברי צ') שמקודם למה תורה צבי
עשו השמידים וישבו תחתם, ועוד מה להם לדרך מלכים לזקש
תורה מפי גוי כרחים ומקדש אחינו היה לנו הנוגך שלמה אשר
דבר על הארץ ועד הארצו. ונתחננומא פרשת קדושים ושיר רבה
פקוק כעמתי צהם אמרו שהיה יודע משחיתו של כל העולם
כלו, אלא ודאי הכי קאמר לא מצעיא שנקמוך דדברים כאלה
על מקורת נצוא' אשר וקייני צאה או מאחה כצוא. כי גם על
חכמי הנקיון של כל דור ודור, יען היות ידיעה זו צלתי נמנעת
צחק האדם, ושעל כן היה מן האפשר לחכמינו שדעוה, ואולם
אגב ארחי' נמלאנו גם כן למדך כי אף על חכמי יתר האמות
נקמוך צנקיונות כאלה אשר אולי גם חכמינו הנז' קצלוס מהם,
דאי קלקא דעתך שלא יהיו נאמנין זו מנין לנו דבני שעיר החורי
אשר פיהם דבר שוא היו מריחין וטועמין ואומרים מלא קנה
וגו' ? ואם כן צכל כי האי גונא אף מפיהם אנו חיינ קרוצ
לדימסיק צפרק כל הנצד למור רצון צקפילא. גם מדרכס ז"ל
לקבל האמת ממי שאמרו תמלא צפרק הזרוע לענין פרת גר
שנשחטה דדמי ליה ריש לקיש לר' יוחנן מצריחא והשיב לו אל
חקיעני כי צלשון יחיד אני שונה אותה. חזר ריש לקיש ואמר
לו ואל תשנה אותה אלא צלשון צן תדל הא טעמא יהיב למלחיא
ע"כ. הרי שהם ז"ל יעו און לכל דובר אמת אפילו שוטה ואפי'
מצגי תמותה שזכרנה לא צלצד צמילי דעלמא כי גם צמה שיתלו
צו דיני התורה כמאכלות אכורות חריעת כלאים. וכן הקדמות
אחרות שייחוו לודאות כגון פרק קמא דערובין כל טיש צהיקפו ג'
טפחים יש צו רוחצ טפח, כמה מרובע יתר על העגול רציע
ופרק קמא דקובה כל אמתא צרבעא אמתא ותרי חומשי צאלכסונא
שעליה נקמכה ג"כ הלכת כורת פרק קמא דשבת. ותוכות שמואל
פ"ק דר"ה. גם חכמתו צרפואה פרק הטעא. אין ספק שלמודם
כלם או קלחם מן הספרים שחברו חכמי יתר האמות צהמה.
ואחרי שידעם ממוקדם ודאי הוא ג"כ. וכדצד בעל החנוך פרשת
קדושים צלארין קיינו ל"ו כי איתו הקדמה אשר נאמרה שלא צכוון
הגומר רק צקרוצ לא נפלאת מדרגתה מהם, צההיא דקובה
הנז' אשר צראשון לאיקלידיים מונח כ"ז התצאר שאינה נכונה
לגמרי. אצל לא חשו צזה יען כאמרס פ' קמא דשבת הגז' אציי
לא

מח אמרי בינה פרק ב

לא דק ולחומרא הוא ולא דק, או יונח כדבר ארז המורה חלק
א' פרק ע"א שעקר דיעתם ילא ראשונה וצני עמנו וכמו שכתב
גם כן צעל דרך אמונה שער ג' הלא אחרי צוא ספרי הסגולה
ליד הככרי אשר משלו צנו את הכל למדנו מהם בהכרח, ומה שהוא
יחוד ומה כי לא צלצד נקטיד לדברי החכמים שזהם דגרסינן
עליהו צמנלה נקראת כל האומר דבר חכמה אפי' צא"ה נקרא
סכס דכתיב ויאמרו לו חכמי. ודמזכרין על ראייתם כדאיחא
בתראה, אבל אישי המוכיחים גם כן ודברים יקרי הערך צדיני
ההורה הותרו להתקבל אללנו, הלא תראה מוכמה ונעשים שהצואו
ז"ל פ' בתרא דיצמתה דכל גוי מקיח לפי תומו היינו שאינו
מתכוין לעדות דבריו מקובלים אפילו צספק אשת איש. כי עם
היות עם הטעם משום עגונא דאתחא הלא די ראוהו דמ"ו
סומכין עליה צאקור כמיהו, וצפרט יאמן צמלחא דליהו לא
שיך צגוה כמו שהעלו צפרק כל הגט, והנה חומעין דבריטו
צפרקים הצאים ימלא כי כל הגרים אשר קראנו פה צסם לאחיה
גלויי מילחא תרויהי איתנהו צהו. היגו שהם משיחים לתומם
ולא שייכי צגופא דערבדא כל מאומה, וכי ראינו אל היוסיפון
לרומיים קרוב לקוף פרק תולדותיו שהוא מדמה כוחצי העתים
צבח לקרפריס מוייפי השטרו' חכרתי הלכה כי תלמוד ערך
ג"כ הוא פ"ק דגמין דשטרות הגעשים צע"ג שיש לומר צהן
חזקה דכומרין לא מרעי נפשיהו הרי אלו כאלמנך, ושם עוד דב
פפא כי הוה אחי שטרא פרכאה קמיה מקרי ליה לשני גויס זה
שלא צפני זה דהוה ליה כמקיח לפי תומו ומצני ציה. הכא כמי
כל כוחצי הזכרונות שיהיו נקראים צדרינו אלה אשר כלם הקפידו
על כבודם שלא יהיה לצח צדברים כצו וצקשו לעשו' להם צקולומוס
המתוקן ומקבל עם חפארת עם מלכים ויועלי ארץ הוו להו
כומרין אשר כאלמו.

עוד מחאת יתצון המשכיל כי הלא לעמת דברי התורה והמתחסק
אליה גם כל צביאי ישראל כמו זר נחשצו, ממה שהשרישו
הם ז"ל צכמה דוכתי (קוף ת"כ ופ' קמא דמגלה ופרק ד'
דמליעא ותמורה פרק צקרבות) לאומרו אלה המלות וגו' לא
צשמים היא דאין צביאי רשאי לחדש דבר מעתה. ויהי כאשר
הוקשה אליהם. ז"ל פ' קמא דפסחים ודצ"ק חולתם מן המקומות
הא

מאור עינים

הא דברי חורה מדברי קבלה לא ילפינן השיבו האי לאו
מלך הוא לחיוב או לפטור כדכר בעל הכריתות והליכות עולם.
אלא גלויי מילתא בעלמא. ובק. עם ההבדל הראוי צין קדש
לחול וכל קדר הבדלות שאדם מונה, היוחנו ג"כ מצקשים להוליא
מאמה שיהיה צחמני האמות אחה לעוד לגלויי מילתא גרידא
הלא כראה דניחא ושפיר דמי. זכר לדבר דצקדושין וינדושלמי
דפאה פרק קמא כאשר שאלתו את ר' אליעזר עד היכן כבוד
הורים השיב שאלו את הגוי דמא צן נתיבא ור'. על הכל זאת
שיב איש חצונה אל לבו כי האלהים אשר על מיני דאורייתא דבר
צקדשו לאמר שאל אציק בלבד ולא תפור, הוא שראה ויתר עדות
גוים צמילי דעלמא צאמרו שאל נא לימים ראשונים, שאל נא
לדור ראשון, עמוד על דרכים ושאלו. הלא שאלחם עובדי
דרך. וכי תימא כולהו מצבי ישראל או מאצותיהם נינהו. תא
שמע דברי ירמיהו י"ח כה אמר ה' שאלו נא צגרים מי שמע ור'.
ובכלל נאה קלקינן ובהא נחתינן כי כל מקום שאין צו כפירה
לא לתורה שבכתב ולא לתורה שעל פה לא דבר רק הוא צעיני
ללמד מקתום לנו מן המפורש לחכמי האמות, כל שק צמדי
דלא חיישינן לגומלין, שזה עומד צזוית זו לעולם חה צזוית אחרת
וחהי הגדתם מקמת. הלא מלינו הצחינה הזאת להם ז"ל פרק
הכותב צדין הפקדון הנמלא צצית מריש דלא אמיד עליה שנפקק
לזכות החוצע צקיימיו על פי ר' אמי ורצ נחמן ור צ אבא אשר
דנו עליו זה שלא מדעת זה למימרא כדכר האלפסי סס דלפינן
מינה כהלכה רווחת. ואתה תחזה לחכם הגדול ר' יהודה המכונה
מיקיר ליאון איש מננו"צה צקפרו נרפת לופים שער א' פ"ג
שהוא פרק הזכרון לענין אמרו כי מהערת היפורים ההלליים
הצאה אלינו מחכמי א"ה אנחנו מכירים מה יפו ונעמו יחד שאת
צכתצי הקדש שכתב ר"ל. ומה הצבאר הנערות והשגיאה הרצה
אשר תנוס צחיק קלת החכמי צעיניהם מלכשי אומחנו עתה.
האומרים לא תחזו לנו נכוחות מאשור וממלכים וכו'. כי עם
היות כונחם לרומם את התורה ולנשאה הם משפילים אותה וכו'
הוי האומרים לרע טוב וכו' ע"כ. וכבר ידעת מה שכתב הרב
המורה חלק א' פ"ג ח"ל שמע מה שהועילונו החכמות הלמודיות
ומה טוב גדול מה שלקחנו מהם וכו', כן הוחלתי שיאמר הקורא

צקלת

אמרי בינה פרק ב

מט

צקלח פרכינו אלה. ולכן המשכיל צעת ה היא ידום וידה ידום
 וישאף יחד, אל תהי אפוא דרכו זו לזר אלא מי שיש לו מוח
 צקדקדו צקלח ה הוא שדמנו לנו להחזיק בה. אצל יקבל האמת
 כדבר הר"ם ז"ל בהקדמתו לפי אצות ממי שאמרו, וצדרי
 הארוכים ופיס קפ"ז דה' קדוש החדש, ויחשוז למשפט שאם
 הדברים אשר ללודך השעה אצקס יהי מטבעם להמלא כחצני
 הקדש צלי קפק קראתי צפנים מאירות למאהצי מצני עמי.
 וכעת לא הצאתי ילידי נכרים אל שצרינו: ואם דצרי אלו צפרק
 הזה לא יטיצו לקצוע הלכה צכל דרוש מה אשר אונס לא כך
 עלה במחשבה לפני, נראה שיקפיקו להתגלות על מה שהייתי
 בעורכח צמעשהו: גם עשה הדבר אשר דצרתי צקוף הפרק
 הקודם יופל מאתי על דרך הן דצצועת העדות. והוא כי אני
 זאת צריתי את המשכילים השמים צלצוחם שהגותיהם עלי
 ועל פועל ידי לעולם תהייה אללי יקרות ועמרות לראש, ואם
 און ח"ו צידי ארתיקהו. גם לכל הפנים לא אצוש צהציתי אל
 דצב גאלניו צשני מן הכחות הטבעיות פ' אחרון שההצגות על
 החצורים מעולם המה. אך מי פתי ולצוע אשר אין לו מקלוע
 רק תנוי צכחקן להחגדל או לקורדוס אל נא חגע ידו צחצורי
 זה כי לא אליו פי קראתי, הלא צשגם יונח כי ירצו אלה על
 אלה יש צלד מה לאומר שיאמר כדבר הרצ המורה צפתיחחו
 ח"ל, אני האיש אשר כשיליקהו הענין ולא ימלא תחצולה וכו'
 אלא כשיאות לאחד מעולה ולא יאות לעשרת אלפים מן ההמון
 אני צוחר לאמרו לעלמו ולא ארביש צגנות העם הרצ וכו', אשר
 כדצרים האלה הציא צעל קפר ההשלמה קוף מוכת האלילים
 כלל יין נקך צשם הראצד ז"ל שכתב לחכמי צד"רש ח"ל: אמר
 אצרהם רולה אני להשיצ אל השואלים לשמוע אך לא לשואלים
 לנלח וכו', אצל אחד מעיר מזהה כל העיר אי אפשר שלא יהיה
 צכס אחד צאזן שומעת. וקוף דצב לא אחדל מלומר כדבר חד
 חכים צאומות ומנו פלוטרקו על חצורו המתואר מתי המלכים.
 כי יען קצץ צו כדמי מכתצים שונים אשר רצו עליהם הדעות
 הקדים ואמר כי ספרו ה הוא לריך לקוראים אנשי מודת האהבה
 והגחת, שיתצוננו צבע הדדשים וקטי העמידה על אמתתם.
 ולא יהרסו צמקטי דעתו למלוא עליו תואנות תחת היוחו דרוש

לחת

G 1

מאור עינים

לחת לנפשם מעדני ועונג, ע"כ: ולכל הפנים דבר הזה
האמנתי למלא חן בעיניך קורא משכיל! כי מראש החזר עד
קופו תראה איך שפתי צרור מללו. ולא אמרתי דבר אשר אם
תקראנו זיטוב הידעת תחזור צו לאחוריד, אני מעתה אל האלהים
אקרא ואל חקדו אחתן שיחזק צמעזי יליכלי מלשון רמיה ויכחי
לרצונו צמעגלי לדק:

ידידיה האלכסנדרוי הנקרא גם הוא לדבר בקצת חרושים האלה
מה טיבי אצלנו. ובחציה לוח ידובר על כתות היהודים אשר
נמצאו בבית שני:

פרק ג עוד מזאת ידוע להרה לך קורא יקר! כי אני עם לצבי
שצן יתר הקרואים מאתי לצא צערי הפרקים האלה
יהי גם ידידיה האלכסנדרוי יתי המכונה אלל היונים והרומיים
פילוני. אשר לדורף את דרך קלת יחידי קגולה הנמלאים צדורנו
החילותי מראש לכנותו קרוב להודאת שמו הכבוד, ידידיה.
ואלכסנדרוי צאשר היה מוחשצי אלכסנדריאה של מלרים. ופניתי
אליו לדבר גם צשמו יען כי הדברים הנמלאים לו ללרכי אין לי
זהם שג מזולתו צרותצים כעוהו, אשר היה מנקוציראשית צני
עמנו מעט קודם לחרצן שני וראה וכתב דברים הרבה ראויים
להודע, האמנה להיות האיש הזה חסוד בעיני ללא טהר לצעם
אל ועם קדושים. גם כי לא צפתע והחלטו אגמור עליו אומר.
ולכל הפנים איכני רולה לתלות קלא אינן צנגדך לשם תכלת או
לומר אשקך מיין הרקח אשר צאחרית תנהום עליו לאמר חומן
ללמאי השקיתני. ישר בעיני להעמידך על אמות מה שידעתי
ממנו. ולפי שכלו ולדקו יהולל או יגובה אלל בעלי הדעת. והם
ישערו צנפסם אם ראוי לו להשמע צמה שידבר צהלכת גרצין
יהדאין מוחשצי חורחנו. או ישוער כאלח הארם מן המלפטים
והמהגים כפי העולה על הרוח. וצלי ספק למדרש הקפורים
האלה אי אפשר צלא חדוש אשר לדעתי לא יקל בעיניך. והן
קדם שארתי הדבור על אדותיו לרץ אני להזכיר את דברי
היוקיסון לרומיים על הכחות השונות אשר צזמן צית שני ממאות
שנים לפני החרצן נמלאו לשמלה צעמנו על דבר התורה והמורה
האחת

אמרי בינה פרק ג

ג

האחת אשר לעם אחד כתב אל אחד ה' אלהינו, כי הגה הוא יוקיפון צקפרו הי"ג לרומיים פ' ט' גם קוף פ' י"ח ומנוו. וכן קפר י"ח פ' ז' וצטני מן המלחמות פ' ז' צאורד כתב שחכמי היהודים מחזק ועדן לפנים היו חלוקים לשלש כתות פרושים לדוקים ואיקיאי, אשר לקימנים נכדים כפי מה שחצאל עוד כללתי שאין האיקיאי ההמה רק הצימוקי' הזכורי' לרע צדברי דבותינו: גם הגה צקלת מקומותיו אלה שכתבנו זכר כת דביעית היא כת יהודה הגבלני מארץ הגליל, הכחד ג"כ אלל הנלדים קוף פ' חמשי מפעולות שלוחיהם. אשר היה מחזיק בדעות הפרושי' אך עם התוקפת הזה שאין לקבל עול שום מלכות כי אם מלכות שמים. ולזה היו כל הנמשכי' אחריו מפקירין את עלמם הן למות הן נשרושי ולכל ענוי נפש לצל ישאו צעול כל מלך רב וטליט אשר יהיה צארץ. ולצי אומר לי כי על צטול מתשצת כל אשר כזה כונו ח"ל צתוקפתא דשלהי קוטה ופ' חלק וחד רבה פקוק התאנה חנטה צאמרם הגצנן ישום והגליל יחרב. רלו צזה כי אז צני האדם ישמעצדו על כרחן. והחפלים צחרות צאיש ההוא המיוחס למקום הנקרא גצנן אשר צארץ הגליל ישומו ונלילהם חרוב יחרצו. דאי כפרוש רש"י שכתב מקום ששמו גצנן היה נכתב צלא ה"א הדעת. ועוד מה הליון הלז שפרט צעל המאמר על שומת גצנן צלצד הלא צעת ההיא ירבו כקוחו עד כלה נחרלת. והוא יוקיפון זכר כמו כן צראש קפר תולדותיו כת אחרת השוכנת חרדים צמדצד וקוטפים למחיתם ולצוטם מלוח עלי שיח, אך אלה שתי הכתות לא זכו לשם נמשך כי מתי מקפר נאקפרו עליהם וכמו שצלוו חמוס נהלכו, וצפרט הגלילי הכחד תמלא ליקיפון צקפרו העשרים מן הקדומיות פ"ג שכהצ עליו כי צימיי אלכבנדרו פקיד רוומי צארץ הקדש תמו נכדחו צני הגלילי היינו יהודה יעקב ושמעון אשר היו מקיחים את העם למרד צומלכות רוומי. נחזור אפוא לענין שלש הכמות. ידוע כי כת הפרושים היא עדת חכמינו. ותמיד הוא יוקיפון הזכרים לצצח. וצחחלת קפר תולדותיו האומר כתב שהוא צצחרותו האיל לצחון ולנקות את הכמות כלן גם היושצה לה צדד צין עלי היער, וקוף דצד כעולה על כלנה חצק חיק הפרושים. אשר צהליכותיהם דמה אותם לחכמים שצין כחות היוגים נקראו

קטורי' לי

G 2

מאור עינים

קטו"ל. ואמר כי הם העומדים על אמתת התורה והדינים על פי המוכרת, ושהמון העם היו קרים אל משמעתם. ועם כי לפעמים היו מן הלדוקים זונגין זכנהדרין כנראה גם כן קוף מנגלת תענית ופרק יש נוחלין וכמה דוכתי הנה כל מה שהיה העם יכול להשמע ונהפ לא חטא אשורם מני דרך הפרושים מרי לדק, כי על כן זכהחזק הרודוס האשקלוני מזרע אדום אחרי הטעמו ציהודים למלך עליהם מטעם ארטאויאנו קיקר רומי והרג כמה אלפים הממאנים זו אשר לא אחינו היה. הלל ושמאי ראשי הפרושים שלא כי עוד לצחור זרע זמטעו דצרו על לב ההמון. גם יכולו להטות שמם אליו וינשאם הרודוס זגלל זה וינטלם כל ימי חייו כמו שזכר היוסיפון בקדמוניות ראש כפר ט"ו וקרוז לקוף פרק י"ג וזמנו. אמנה מה הגה שתי הכחות המכונות אלל חכמינו לדוקים וציתוקים ומאין צאו נודע מן הנמלא להם ז"ל זכצות דר' נתן פרק ה' והציאורו קלת המפרשים זמקבת אצות. ורש"י ז"ל פרק יש נוחלין. שהיו תלמידי אנטונינוס אשר כשלו והכשילו את רעי התכונה כהם זלמוד ההוא שרש צרבים אל תהיו כעצדים וצו', ולקדמון מן הנלרים נקרא איפיפאניאו זכסרו נגד המינים קדר י"ד ראיתי כי לפי דבריו לא היה ראשיתם לדוק ההוא רק עדה רעה אשר נועדו ותארו את עלמון כך כרדפי לדק. יהי מה ידענו וממה מקומות כי שתי הכחות זו לעמת זו כופרים זתורה שעל פה אשר על כן אלו ואלו כזכרין יחד לנשרפין צצית הלשן, הנה זמקבת יומא לענין קטורת יום הכפורים היו משציעים את הכ"ג מפני הלדוקים החולקים על הקבלה ממה שכתוב כי צעק אראה. זמנגלת תענית ראש פרק ד' ערא כפר גזרחא שהיה מניח ללדוקים וכו', ושם פרק י' גם פרק יש נוחלין שהיו הלדוקים אומרים תירש הצת עם צת הזן וכו', וצקוף קדר תעניות זמנחות פרק ד' ישמעאל שהיו הלדוקים אומרים יחיד מתנדב ומציא תמיד וכו', וכן על הציתוקים אמרו זמנחות פרק ד' ישמעל ופ' קמא דמנגלת תענית שהיו הציתוקים אומרים עלרת לאחר השבת וכו' ושם שהיו הציתוקים אומרים עין תחת עין. ופרשו השמלה. וירקם זפניו. הכל דברים ככתזן. וטובא דכותיהו. אכן מלאחי ראיתי שרנע אחד לרוע זלדוקים לא שמעוהו על הציתוקים. והוא

הכפירה

הכפירה בתחית המתים, אשר ידענו ראשונה במשנת חלק לאלו שאין להם ח"לה האומר אין תחית המתים מן התורה לנרמק רש"י ז"ל, עם שהאלפסי דפוס תורגמה והר"ם פרק ג' דה' תשובה וצמאמו בתחיה, גם מלשון התוקפתא תנא הוא כפר בתחית המתים וכו'. נראה דלא גרסי לה. וכנראה גם כן מן הכתב האחרון של ר' מאיר ז"ר טודרוס הלוי לחכמי לר"ל בהתגלות רמז"ם על אופן דבריו בעקר הזה. רחמט טעאת הלדוקים הכו' נודעת מן המוצא שם צגמרא שהיו מוכין את חכמינו להוכיח אליהם צראיה צרורה תחית המתים מן התורה מנין. וכן תמלא לשלוחי הנלרים פכ"צ לראשון וי"צ לשלישי שהיו הלדוקים מלגלגים על אדות אלמנה משצעה אחים אל מי מכלם תנשא בתחיתה. גם פרק כ"ג מן הפעולות אללם נמלא עליהם שהיו כופרים בתחיה וצמליאות המלאכים וכל רוח אשר איננו צחומר, גם היוסיפון צפרקיו החכרים וצפרטו כפר י"ח פרק צ' כתב שהלדוקים יכחשו השארות הנפש אחרי מות הגוף כי לפי העולה על רוחם יחדו יקופו, כל שכן שלא תשוב מקץ ימים לעמוד לגרולה, אכן על הצחוקים לא מלינו שילאו הרצה הזאת כל מאומה. גם האיכאי החכרים עם שהתצאר כי אין להם לעקר מונח המפר לאצותינו תורה שעל פה כאמור הגה כפרו עליהם הכותבי שהיו מאמיני בהשארות הנפש ונגולה והנמול אחר המות, כי תמלא ליוסיפון צמקומותיו שזכרנו וגם לידדיה האלככנדרי צקלת כפרו הל"ו וכל כפרו הל"ז המתואר מן הגתונים להצונטת. וכן לאיצקיציאו הקיסרי הנלרי צשמיני מהכנתו פרק ד' שכחצו עליהם את הדברים האלי. האיכאי (אשר צאר זה התאר צלשון יון לאיצקיציאו קדושים ולידידיה רופאי הנפש) היו צין כלם פארצעת אלפים מערי היונים. אשר למטרופולין אליהם היתה אלככנדריאה של מלרים, כלם אנשים אשר נכרו ממי עולם החמורה וכועדו ללמוד ולעבוד את האלהים צצתים. מיוחדים אליהם חת לערים כצדלים מרגשת ההמון וצפרטו צתחום אלככנדריאה הככרת, וכל הקדרים אשר תחיתה עייכו כיום צכתת האחים הנמלאי צין הנלרים ככל חלקי חקון קצולם המה שמו צאוחם צאופן שתעמוד ותפלל כי אלה ילאו אל אחריהם ומהם למדו. אין אומר ציקוחם שלי

מאור עינים

ושלך, כי הכל כאשר לכל חפיקת הבית, ולא נכר שרע לפני
דל בלבוטיו ופת צגו. כי כלם מתנהגים בכגון אחד על פי
זקן המנהל אותם ומשכיימים ומעריצים על הלמודים והחפלות
בשירים שקולים. אם חצור זולתם מן הקדמונים, או מעשה
ידיהם רלוי לכזוני הלחש. וכמו כן היו נשמרים מאשה באמרם
שהיא מלודים, וחרמיים לתאות, אך לא כלם על דרך אחד כי
קלחם אכרה עליהם צהחלט ככל חקת האחים הזכרים, וקלחם
יתירה להם להיות זרע וצבן צראותם כי. הרתה ירחיקה.
ולמען לא אחסר (עדנו מדברים צם) מגעת כל פרט עקרי
הנכתב מאת המקפרי הכז' על אודותם אזכור כמו כן מה שאמר
כי מן הכת הזאת כמלאו אנשים אשר מחזה שדי יחזו, כאותו
מנחם שהי' בזמן הלל ושמיאי, אשר אולי עליו אמרו ז"ל משנת
סגיגה פר' צ' ילא מנחם, היינו מעדת הפרושי' אל חיי ההתצדדות
עם הכת הזאת, וכנכס שמיאי. אם אפשר לשנות מפרושם ז"ל
ילא לעבודת המלך, כי הוא מנחם לפי מה שכתב היוקיספון
לרומיים כפר ט"ו קוף פי"ג פעם אחת ראה את הורודוס עדנו
נער מלחק עם ילדים כגילו וכבאלו המלכה, ויהי כי עלה לכסא
כאשר דבר מנחם וישאל אותו היאריך צמעלתו ההיא עשר שנים
השיצו עשר ועשר וישאר ויתור. ויהי כן כי מלך ל"ז שנים.
גם צם' המלחמות פ' ג' כתב על יהודה מן הכת הזאת כי צראותו
את אנטיגנוס כהן גדול עוצר צהיכל המלך כבא עליו שימות צו
ציוס וכן הוה, ושם כמו כן כפר שני פרק ר' כתב על שמועון
איש הכת הזאת שפחד חלום ארקילאו המלך כפי הרעה אשר
מלאחורו. והדברים האלה כלם אשר כתבם גם כן צקפרו לעצרים
אם אמתיים הם אפשר שהיו מקטרא דמכאצא צהתודע כי לה'
חטאו. ומדעות האיסיאי הזכרים הוא כי כל קורות צגי
האדם הם צגזרת עירין הגצוהים עליהם. אין אדם נוקף אלצבו
מלמטה שלא יכריזו עליו מלמעלה. הפך הלדוקים האומרי' שכל
ההוה לאדם הוא על פי צחירותיו ומעלותיו אין דבר טוב או
רע יורד אליו מן השמים. וצין שתי הקלות האלו דרבו הפרושים
אשר אמרו היות קלת הדברים צידי שמים וקלחם אפשריים
צעלום שיהיו אן לא יהיו כפי אשר רוח איש יכלכל מעשהו,
וצעלי הכת הזאת רלוני לומר האיסיאי שוקדים להתצונן צתורה
ומשחדלים

ומשחילים לעמוד המנה על כדודת נפלים גטלני המלכות
 כעזרים צזה מן הדעות הנודעות אללם מקדמוניהם. אך אין
 להם למונה מה שיאמרו הפרושים כי עם התורה שצבתז נלטריו
 גם על המסורת, ומדעותם צנפש כתז היוקפיץן קפר ז' מן
 המלחמות פרק ז' ח"ל. הם יאמינו לאמונה קיימת שהגופות
 נפסדות באשר חומרם אינו להתמיד. אמנם הנפשות תשארנה
 לא ישיגם המות. ושהם נחלצות ממקום האש היסודי הדק. להקגר
 צגופות כאילו אחי ערצות ועונג נצעי ימשוך אותן צהמה והיה כי
 ימקו האקורים הצשריים השמלחנה כיולאות חפשי משעבוד ארדך
 ותשוצנה ומגציהות לשצת. ועל הנפשות הטוצות יאמרו כי הולכות
 הנה לשכון מעצר לאוקיאטום מקום אשר צו נשמר אליהן עונג
 נפלל, כי החלק ההוא אינו משועצד למטרות ערו או שלג וקעצ
 מריי. יען רוח לח לפוני הנושצ צו תמיד יקיימנו צנעימות נלח,
 אך הרעות הגם מנודחות למקום סערה ומעוף לוקה מלא יגון
 ואכזה עד עולם קלה. ויחשצו כי צראשונה הנפשות נלחיות להיותן
 צנצטן נטוטת אל הדק ורחוקות מן העול. והיה כצראנה לעולם
 הזה הטוצות נעשות יותר עוצות לתקות הטוצ אשר עוד תשוצנה
 אליו. אך הרעות תהיינה מעוכצת מרשען. ועם מה שהיו מדת
 ימיהן כנחצארות צגופים הנה אחר המות תלקינה צעיקים לא
 יחמו. עכ"ד. והנה פעמים רבות הוקשה אללי איך לא אשתמיט
 תנל דידן צחד דוכתל לרמוח כל מאומה על הכת הזאת אשר גדל
 צעמים שמעה ומלד אחר צינותי צספרי חמינו לדעת הימלא אללם
 לד הפרש צין הלדוקים לציתוקים ונראה לי כי עם היותם שוים
 צהנחשת התור' שעל פה כאמור הנה אין מציא דצת הציתוקים רעה
 צפרט הזה שיכחשו כלדוקים צהשארות הנפש וגמולה אחר המות,
 וגם כן חשצתי על קרצת שם התאר ציתוקים ואיקיאוי, וצפרט
 אלל הצקי צחלופי השמות לקדמונים. וכי נקל הוא מפני הצחים
 שנמלאו מיוחדים להם כאמור ללייר כי מהרצבת צית ואיקיאוי
 נולד שם התואל ציתוקים. ועוד ראיתי המאמר ההוא דונקכת
 שצת פרק שמה שרלים המוצא גם כן צמקכת קופרים פרק
 קמא. ח"ל. שאל ציתוקי אחד את ר' יהושע הגרקי מנין שאין
 כותצין חסלין וכו' עד אמר לו קלוק. אשר פרש אותו רש"י
 ז"ל משוצח צלשון יון, שיש עם זה לשפוט כי הציתוקי ההוא

היה

מאור עינים

היה יורי, ודבר שמתפרש כפרי ידידיה ויוקיספון הזכרים שהאיכיא
האלה היו בלם יונים; היינו מילדי העצדים בגלילות אלכבכנדריא.
גם מן המאמר הזה דשמנה שרלים הנזכר נרטיש דבר טות צציתוקי
ההוא שלא היה חוקע עלתו לדבר הלכה נגד הפרושי צמלות
התפלגין כמנהג הלדוקים הקשים מהמה: ובגלל כל הדברים האל'
נחה שקטה מתשצחי לשפוט דהיינו ציתוקים היינו איכיא.
המשונים מן הלדוקים צדברים הרבה וצפרע צענין הנפש והגמול
כאמור, ולזה נקראו שתי כתות כמו שזכרם הרמב"ם ז"ל צפרושו
פ' קמא דאבות ופ' קנא דחולין. שאם השתוו בכל דעותם אף
כי רבו ונארכה לא היו רק כת אחת. אמנם צדבר הרע הזה
היו לאחדים שלא יאמינו הכתן לנו תורת אמת על פה אלל
הכתובה על הקפר, והנה כי תצקש לכחרי מאמר ג' תמלא שהוא
ונדיל צין הקראים לשתי הכתות האלה. צאמרו כי דעת הקראות
התחילה צימי שמעון צן שטח. צעצור מה שאידע לחכמים עם
יכאי המלך. ושלדוקים והציתוקים כצו החלו צימי אנטיגנוס
זמן רב מקדם, גם השך דון ילחק טוטה לדעתו צפרוש ומכת
אצרי משנת יהושע צן פרחיה. אך דברי הרמב"ם צפרוש אבות
נראין יותר נכונים שכלם מינות אחת ושאיין הפרש צינותם רק
מה שכתב הוא ז"ל. ח"ל. צאדלות מלרים יקראום קראים
ושום אלל החכמים לדוקים וציתוקים והם שהתחילו לחלוק על
קצלת חכמינו, ע"כ, וצאמת לשונם ז"ל צקדושין פרק האומר
בשקפרו מעשה יכאי הנזכר טוטה לדעת הכחרי האומר. אפס
אחרי ראותנו שכלו מינות אחת להכחיש המקורת, ולשון הגמרא
שם בצול הפרוש, איין הכרח למלוא צהם הפרדה אשר אמנם
איננה. כל שכן כי צדברי היוקיספון קפר י"ג פ"ח החכ' שקפר
שם מעשה המלך הנז' וצואר היטב כי הלדוקים הם שמשכו אותו
מדרכי הפרושים להכחשת הנוקורת. עם כי הוא מגיד דבריו
ההם צקלת הפרש צינו לקפור רצוקינו כאשר עוד נדבר על זה
צע"ה פרק כ"א. אולם נעצו עתה אלה הצחיכות ונשוו לענין
מה שכתבנו איך הציתוקים והאיכיא כת אחת צעינם. הנה צין
שתהיה השערתי זאת נכונה או הצל ותהו, (כי כוף דבר אינני
קוצע צה מקמורת) העו אצנך קורא משכיל לשמוע מה אדבר
צידידיה האלכבכנדרי אשר החלתי הת לפניך:

הדברים

הדברים הטובים אשר נמצאו בידיה הנכר נאותים לתורתנו.

פרק ד האיש הזה ידידיהו האלככנדרי צעל הלשון היוני ומהיר לדבר צו לחות ככל תופשי חרטו אנוש לכחצו על כספר, ואשר הללויהו הקופרים לאמר שככה דמה צהליכותיו לאפלטון דלא מקיימי אחיה משניהם אחו דרך דעהו, נמלאו ממנו שלשה וארבעים חצורים נדפסים יחד. אשר צקלתם גם כן עדות על אחרי' שלא צאו לידנו, רוצם דרושי תורה שבכתב אשר הוא מרצה לכפר בצטחה וצמעלת אדונינו משה השלוח לחתה לנו, הוא היה פלוקוף גדול צקי צספרי אפלטון וארקטור וכל חכם אחר אשר ילא לו מלפניו שם צגויס. גם יצקיף חדשות מן דיליה פעם כיולא צעקצותם ופעם קר מלאחריהם כי ירט הדרך לנגדס, ועם כל חכמתו זאת הגה הוא מורה צבמה מקומות כי מדיעת דצרי' מה הגראים לנו ציקודות הארליים ומעלה כל מחשבות האדם דמיוניו הצל המה ורעיוני רוח. אמר צספרו המתואר מן החלומות (דף תפ"ו) לענין השמים ר"ל. מי האיש אשר ידע אם הם מים שקפאו או אם זכה או גשם חמישי קוצצ? ואם הגלגל הקלון אשר צו הכוכבים העומדים (כי כן גם צראש כפרו המתואר שהעולם צלתי נפקד כתצ היותו מקיף את הכל כדצר הן' עזרא פקוק יהי מאורות שאין למעלה מגלגל המזלות גוף) יש לו ערבי. או אינו רק כשטח המלוויד צחדע? והכוכבים עלמם אם הם חומר ארליי כלהצ. או אם אשר נתעצה לכדור? האם הם צעלי נפש משכלת או חקרים הימנה? חנועותיהם הצרלון או צקכדח? ואור הידח האם טצעי או מקרי? כלוליה האם הם מעלמה או מאור השמש או משגי הפנים יחד? וכן על אודות הגפע דף תפ"ח מי זה יתפאר לדעת מהותה. ואם תולד מהרצת הגוף או חרד אליו מן החוץ, ומשכנה אם צלצ אם צמות? ולעת המות החגוע עם הגוף או תתקיים זמן אחריו או תתמיד לנלח? כי צכל אלה הדרושים נמלאו הרעות שזכרנו. ומכח ההקדמה הזאת צכפרו הראשון דף ל' החיר הקפק למה האדם שקרא שנות לכל מיני החיה לא קרא את שמו כי לא ידע מהות נפטו. וכל שכן שלא ידע מהות הצורא שהוא נפש העולם כלו (צצגק

ל)

מאור עינים

לא כן אמרו ז"ל צב"ד י"ז) וכדברי ספקותיו הזכרים תמלא ג"כ למליץ צב"ה טו"ל יאיו צווקולאנה הראשונה אלל אמרו כר' מאיר צב"ד ט' והנה טוב מות, האמונה! אין ראוי להחריש כי כל ספקותיו אשר הוא ידידה שם לו כמו שזכרנו וצפרט צהשארות הנפש הנם מומנו צצחינת החכמה האנושית לצדה. על דרך מאמר קהלת צהיותו מדבר כאלם מופשט מהערות אלהיות מי יודע רוח צני האדם העולה היא וגו'. אבל צמה שגודע מלד התורה הלא כפרי ידידה הזכרים מסיקים מן אלן דברו הטוב כי הנפש צלי ספק נשארת אחר המות. ראה צכפרו המתואר שהאלהים צלתי משתנה דן רנ"ח על אמרו ית' ואתה פה עמוד עמדי. וצמתואר מאצרהם דן של"ד על הכתוב והרוח תשוב אל האלהים. וצמתואר מן החלומות על והשיבותך אל האדמה הזאת. וכן צקופו על ונאמר הנה ונחתיו להם. וצפרט צמתואר מן הצורחים דן טפ"ו. אשר עם כל מאמרו היפה של ר' אלעזר צן עזריה צירוש' פרק היה כוטל וצצלי פרק שמונה שרלים ומדבר דבה ט' אין חכמה לאשה אלא צפלך, הוא ידידה זכר שם ויהלל מאד דברי אשה חכמה אומרת כדצריהם ז"ל צצרכות ירושלמי וצצלי פ"ג שהלדיקים אפילו צמיתתם קרואים חיים, מן הכתר ואתם הדצקים צה' אלהיכם וגו', והכתב צמיתת השרירים כדצו אציהוא לפני ה'. ודכותיהו. אשר צזה התיכה לו קושי למה ציעוד המיתה אל החוטא צל לשון התורה כפול מות יומת. כי יגזם אליו מיתת הגוף והנפש. עם היותו כמת עודנו חי. ויען כי לפי מה שכתב החכם הגלברי לטאל"ל יאו פירע"אנו צקפרו השציעי פ"ח אפלטון אשר היה מאמין השארות הנפש לא היה עב"ז מאמין היותה מאושרת, והפרט גדול יש צין הנמלא גרידא למאשר המליאות. הנה יתברר לך כי זה ידידה לא לצד האמין הנפש נשארית אבל מאושרת גם כן צנלחיותה, כי כן צין יתר מקוועותיו תמלא צתחלת ספרו המתואר מקרבן הצל (דף קט"ו) שכתב על אצרהם אצניו וצ"ל. אצרהם צעצבו את החיים צני תמותה נאקף אל האלהים והתעלב צחיים הנלחיים לדמיון המלאכים שהם לצאות האלהים ונפשות צלתי נתפשות צגוף אשר חלקם מאושר לנלח, וכן האמינו שהנפש אשר כצר נפרדה פעם אחת

מן

מן החיים הגופיים תצו ער אליהם תראנו צרור מלשון ארור
 אשר צע"ה אצא צפ"ה הצא נעתק מקפרו דף תק"פ המתואר מן
 החלומות. אשר צו הדברים האלה. יש מן הנפשות אשר בהתענגן
 על תצרת החיים תשובנה ער, אליהם מחדש, וכן כי תצקם
 מלוח קפריו צמלח נפש תמלא לו דברים נאותים בכל הדרוש
 לדעת על אודותיה, עם שתדע כי כדברים האלה צאשר הנפשות
 אחר המות תמלא גם לאפלטון בקפרו המתואר פי"דוי, וקיום
 דבריו אחרי זכרו תעבוגן בקאומפי איליקיאי שהמה להם כמו הגן
 עדן אללו, והתחצנן לקדושים אשר על פני רקיע השמים אמר
 ח"ל, בכל זאת לא יאות לצעל שכל שיאמינם כפשטן. אבל דרך
 כלל יתאמת לו התעתד אל הנוצרים טור נפלא כזה שאמרו או
 קדו הימנו ע"כ, והקופר לנאנלי או אשר זכרנו דבריו על אפלטון
 בהשאלת הנפש בלתי מאושרת נראה שלא ראה קפרו הזה פי"דוי,
 גם הקפק אשר הוא ידידה זכר בצא השמים אם הם צעלי נפש
 משכלת אם אין. הנה בקפרו דף רמ"ט המתואר מן הנפילים
 הוכיח כי כן. ועל מליאות המלאכים אשר לדעתו משכנם הוא
 בחלק העליון מן הארץ תחת השמים דבר צכמה מקומות וצפרט
 צפרק המתואר מצלצול הלשונות דף ט' וצמתואר מן הנפילים
 דף רמ"ט על פקוק ויראן בני האלהים כתצ דברים נופים אל
 הנמלא צמדש רות הכעלם על דברי המשורר עושה מלאכין
 רוחות כמו שזכור צע"ה צפ"ה השטי לפנינו. וכפי מה שהציאו
 החכם ריקנאטי צפרשו על הכתוב הוא ויראן בני האלהים.
 ומליאות האלה ית' יחיד אחדות גמורה צלי טום צערצת גשמות
 הוא לו בכל קפריו למונח אשר זרקה עליו השמש. ותמלא
 בקפרו מצלצול הלשונות דף טל"ז. וכן צמתואר מן הצדדים
 דף רמ"ט שהוא מעיר על קוטי הרצוי צמאמר נעשה אדם. הנה
 נרדה. היה באחד ממונו, ואחרי הליעו כי צמלכה כדבר הומיוס
 משורר יוני הרצוי מזיק והאחדות נרדה, אמר שאין הפרש צזה
 צין מלכסא דרקיעא למלכותא דארעא כי על כן צלי קפק אחד הוא
 אלהינו ומחיד הקוטי צאמרו שהרצוי רומז לכחות הנראים ממונו ית'
 אם לחסד אם לשצט, עם כי מדת הדין ג"כ אשר על ידה הוא נועל
 דלת צפני הפעולות הרעות הננה חסד: וצקפרו המתואר מן
 הכדוים דף ל"ט, וצשליטי מחיי משה (דף תקס"ו) וצמתואר
 מאצרהם

מאור עינים

מלצרהם (דף שי"ח) אשר אמר כי הרמז במראה שלשה אנשים כלבים הוא לשלשת שנותיו ית' היינו עם ההויה המורה מליאות אחתי שאין כמותו. ושם האלהות המורה על היותו ממליא הנצרות כלן, ושם האדויות המורה על השגחתו בקיומם. צאר מאד דצרו שעכ"פ נאמן צו ית' אחדות גמורה בהרחקת כל לדי גשמות ככל בני ישראל תמימי דרך. ובקפרו המתואר ממלאכת העולם דף ג' ד' על פקוק צראשית תמורת אמרם ז"ל צצ"ד א' האומן הזה צונה מתוך דפתארות ופנקסארות כך הקצ"ה הביע בתורה וברא את העולם שנאמר ה' קנני וגו', הוא כתב כי לדמיון החדש החפס אשר יחקה תחלה בצפשו ליד הצנין כלו ואחר כך יוליאנו אל היס צדמותו צללמו חוץ לשכל. כן בקדימה (ראש דף ה') לא זמניית שהיא מכלל הנצרות, אבל קדימת מקסר האל צ"ה האליל בעלם שכלו ולא חוץ ממנו את העולם השכלי (אשר לדעתי יקראוהו חכמי האמת עולם האלילות והקפירות) וממנו לעתו הושחת העולם המוחש. כלו חלק כחלק. ושם גם בקפרו המתואר מעצרת האדונה דף קע"צ. ובמתואר מצלצול השונות דף דפ"ו ובמתואר מהיות האלהים צלתי משתנה דף רכ"ט קרא את עולם האלילות השכלי הכוזב הצן הכוזב לאלהים או יבנהו אורו הנקי מכל גשם. והמוחש הכוזב קראו צו הפשוט והמוגשם, ובקפרו השלישי נחיי משה דף תק"ע שכתב היות צגדי הכהן גדול מורי' על חלקי המליאות פלו אמר שהוא נכנס צהם לפניו ית' כמזכיר אהבתו וחמלתו לעולם כלו אשר הוא צו יחידו ומצקס לצל ימיש מהטות אליו חקד. והנה לענין זה לא אחדל מהעיד אצנך קורא נכון! כי לפי מה שכתב החכם הגדול לנורדי' דודותינו מרטילאו פיקיינו בהקדמתו להעתקת קפר פימנדרו מן היוני לרומיי. אחרי אשר צדורו של משה נמלא צתלרי' אטאלנטיי גדול החוככים ופרומיטואו אחיו ראש הטבעיים אשר צגלל חכמתם עם יתר החדטומים המחוכמים יאמן שצחר האלהים להצחן שמה צור הצחל, ושנאמר וחרצ חכמת שלמה מכל חכמת מלרים, הנה צדור הרציעי לפרומיטואו הכוזב זכה לשם חכם נפלא נקרא צלשון יון הירמיס ולרומיים מירקוריאו. אשר כוהו טריקיימיניקטו שפתרונו שלש פעמים גדול. יען היה למלרים פלוקוף גדול. ובגלל זה כהן גדול. ובגלל זה

מלך גדול. וזה הידומים גנה לצו לעצור מחכמת הטבעיות
 והטובים אל חכמת האלהית. ויחזר למלכים בלשון מלרי וליונים
 בשפת יון שני כפרים פרטיים באלהיות, האחד הוא פית"אדרו
 הכוזר אשר נושאו מחכמת האלהים ויכלתו, והאחר נקרא
 אסקליפיו המדבר על הרלון האלהי. וכל רואיהם באמת וכירוס
 שעם היותו מעם נכר ילא צם מחד צגקצי תורת משה, כי
 קרוב הוא שידע את המכות הגדולות אשר עשה אלהינו במלכים.
 ושמוע מתן תורתו מקרא קדש. ויחדר להשכיל באמתה מפי
 כפרים וקופרים. ועם היותו נכרי נטה צחצרו אליו. אשר
 על כן מתאחי אל הכפרים הקדמונים שנמלאת בהם איתו הערה
 מתחיק' לשום דבר מתורתנו רחש לצי צרלון שוכני כנה אם
 הוא אלהי חקדי יחכני לחיים אחרי ראותי לטובה בישראל מחצרי
 זה לנכות לכבוד שמו ית' התעלה בידי העתקת שני קפדי הי'רמיק
 החכרים. עם ההקדמות וההערות אשר תחיינה בעיני נאותות
 להצדיל צין הקדש וצין החול, באופן שכל משכיל יהי בהם רחוק
 מהפקד וקרוב לריוח. ואמנה אשר ארלהו בקפורי זה הוא
 שחדע כי צפרק הראשון של פית"אדרו הכוזר אשר צו דבר על
 הילייה המלאכו כותב ענין החושך על פני תהום ורוח אלהים
 מרחפת על פני המים. ושם תראה כי גם הוא יחס לאור
 האלילות הכוזר תאר צן אלהים כדבר ידידיה אשר זכרנו.
 רחוק עם כל זה מכל גשם והפעלות ככל אשר יכתוב ידו לה',
 ומדברי שני החכמים האלה התעוררתי לחשוב כי לו יוכח שחכמי
 האומה כתבו את המאמר הרשום קדישא אבא וכו' אינו מן החיינה
 בהשיצן גם כן אל לצך כיולא צו מן הדברים הנמלאים לחכם
 ריקנא"טיקוף פרשת אחרי מות. ולזולתו במקומות מתחלפים
 אשר המושכילים יצטור טעם. כי כל עוד שלא תעבור את
 גבולך להגשים רק תעמוד בכל דרוש על צחינת השכלה אשר עם
 היותה נחלקת אלל השגתנו הננה צו יתצרך כלל מיוחד הלא על
 קריאת השמות אם' צן הוא או אלילות ואור וקפירה. ואיד"יאה
 כדבר אפלס"ון, היטיב את אשר כמה פעמים דבר החכם גאלינו
 בקפריז הרפואיים שבהקמים החכמים על הענינים לא נחוש
 אם צננייהם איש מרעהו יפרדו. על הכל דברי אלה החכרים
 הם מאחי צתנאי פרטי שחכמי לצ יודו היחס מכל לד נכונים,

מאור עינים

כי בלאו הכי בטל הקיום מעקרו והיו כאין. גם ידוע חדע כי לדברי ראש חכמי הגולרים צבמה מקומות וקפריץ אשר הציאם קאומפיראלו איש ליא"וני בהקדמתו לבאר ספרי הגריקמיניקטו. הוא אירמיק זכר תאר צן האוער כלופה אל דתם. כאשר הגיליניאלו חכם גולרי מעתיק ספרי ידידיה לרומיי אמר גם הוא בהקדמתו כדברים האלה על לשונות ידידיה שזכרנו, ובאמת אלל הישרים בלצותם נארה להם על זה תהלה כי כל המרצה להפך צמכות דתו הרי זה משבח, אך שרצ נשוצ אל ידידיה אשר צו החילונו, הגה על שלמות התורה וישרה, ואשר עשרת הדברות הם באמות תהרינה כל תולדותיהם שהן יתר המלות אשר צה קרוב לדבריהם ז"ל צמדצר רצה י"ג על הכתוב מלאה קטרת. ושיר רצה פסוק ידיו גלילי זהצ. הארץ צהרצה מקומות וצפרט צקפרו הממחאר מעשרת הדברות (דף תנ"ז ושפ"א). ועל כלחיתתה וטלא תחצטל וטלא תחחלק לעולם, דצר גצוהם גצוהה צקפרו השני מחיי משה דף תק"ט, כי אחרי שזכר ארבע מעלות אשר נמלאו בצדדנינו משה היינו שהיה מלך ונותן תורה וכהן וכזיא, וארבע האקפות הכרחיות לכל נותן תורה שהן חמלתו על העם. שמיחת הלדק. אהצת הטור. ושנאת הרע. ושהתורות אשר קודרו מאחה פלוקוף שהיה הגה צמשך הזמן. אם להשתנות מלצ העם לרע גדול אשר נפל כגניחת שלהם או לעור גדול שהציא אותם לפרוק עול ולצטעו צראשיהם הקדמונים הלל נשתנו חלפר וכחור מן הארץ, כתצ ח"ל. אמנם תרחתו לצדה היא קיימת לא ישיגה הפסק והשתנות לעולם. אצל תחמיד כלינו היא רשומה צרשמי העצב שכן היתה מיום הכתצה ועד עתה (והוא היה קרוב לחרצן שני כחמש ועשרים שנה) ויש תקוה שתשאר כמו כן כלחית לעולמים כימי השמש והיחה והשמים על הארץ. וכלל התהפכות והשתחיות אשר עברו על צני עמנו לא קצלו מעולם שתפול אפילו מורה קלה שצה. עד כאן דבריו. אשר הם דומים למה שכתצ גם כן היוקספון לרומיים ספר ד' פרק ח' ח"ל. תורתנו הלל היא מושגחת מאת האלהים לצל תצטל או תשתנה כל מאומה. חלילה שיצוא לעולם שום זמן אשר צו יחדש אותה או ימיד לורתה צאחרת. ע"כ. ועל היות צכל קפוריה ומלותיה רומיים והערות על דברים נפלאים ומתיחסים

וזהו חסידים לשלמות הגשם ושעם כל עומדו על המושכלים ההם לא כוכל לקלץ בנטיעות הפעולות המלכות לנו זה אצל נשקד על שמירת הכל יחד האריך כמו כן בהרצה מקומות ובפרט בנספרו המתואר שכל לדיק הוא בן חורין דף תש"ג ובמתואר מחיי ההתבוננות תש"ד. וכן במתואר ממהלך אצרהם דף תש"ח. שכתב שם רח"ל. יש מן האנשים אשר אחרי התקיים אללם כי התורות הכתובות הן רמוז לדברים מושכלים יבינו את עלותם להצגת הליריים ההם ולא יקפידו על שמירת התורות צפועל, אומנה הקלתן זאת איננה מן היושר אללנו, כי לרד לשקד על שני החלקים יחד. השכל באמתת הנקשרות. ושומר כמו כן את הנגלות כאשר נלמדנו. הלא האדם איננו מנצב להתקיים ביד בלי קצוץ מדיני, כל שכן שאינו שכל מופשט מחומר שיארת לו לעזר המעשיות ולהנתן אל המושכלות לצדנה, והתורה אמנם תלמדנו לצבתי התרשל בנדרש מאתנו ולצבתי סוד מן הלומדים האלהיים אשר יורונו אצותינו הן. בשגם נשכיל וכדע כי השצת (*) הוא זכר ליכולת הצדק ולשציתת הצדקאים. לא צכל זאת כוכל לעבור על תורותיו בהצבעת האש ועצרת האדמה והולאת המשא וסחור את הארץ ולחון את הזולת בדין ושאלת הפקדון והתנדבית וכיולא צאלה הדברים אשר צימני השצתון נאסרו, ולא צהיות יום החג מעיר ארתנו לחצנוג הנפש ולשלם תורות לאלהים נעור צו מהאקף אל הצצרות המתקצלות להדרת קדש. ולא צהיות מלות המילה מעורדת למאוס המתחרות כלם ולכרות זלזלי הרעיוני' המולידים בנפשנו דברי תהו נעורו מהמול צפועל צער ערלתנו, הלא צאופן זה כל המלות אחת לאחת תצטלנה, מדי הספיק לנו צהן ההשקפה על הליר והרמוז, אצל יש לנו לחסות כי העמידה על סחריהן היא כנפש והעשותן צפועל הוא לדמיון הגוף: וכמו שנסגית על קיום הגוף להיתו היכל הנפש כן יש לנו עם שמירת הנסחר לשקד כמו כן על שמירת הנגלה צכל מלות תורתנו. והגה צהעשותן יהיו רמזיהן יותר מצדקאים וצפרקום פעולותינו נחרחק מכל חשד ותוכחת, עד כאן דבריו אשר אמנם הם דומים למה שכתב החכם צעל העקדה שער ז' מונה. ובספרו המתואר מאצרהם דף תש"ז כתב דומים יפים על

(* ער נסרק הנז תינו מה הלשון הזה לנתינת הצדקאים :

סאור עינים

על אדות העקדה. ועל ספרי אברהם ולוט וארבעה מלכים
את החמשה וחמשת ערי קדום דן שכ"א ובספרו המתואר מן
החלומות דן ת"ק האריך בדברים נחמדים אשר לדעתו כנחמו
צמראת הקלם. והרצה לי כיולא צאלה. ועל היות לאדם רשות
נחונה עם שכל מעשיו לפנים מקדם אל האלהים יפה כתב בספרו
המתואר שהאלהים צלתי משחנה דן רכ"א. ועל דצרת הקרצנות
דן תש"א והגמול דן תש"ב המעודד אל מעשינו חצר ספרים
פרטיים הראויים צלמות להשכלות. ועל היות האל צ"ה משגיח
צאישי האדם ובפרט צצני ישראל עם קרצו יפה דצר ראש ספרו
האחרון המתואר ממלאכותו לקא"ו. גם על דרושים אחרים
תוליים וצלתי תוריים כתב צאופן אשר יתלקט ממונו אמה פרי
חטבה תורה לעיני השכל. ובכלל כי תעצור מעער לעער
צארצעים ושגשה ספריו הכוכרים (ומלאח צנקלה כי תדרשם
מלוחות כלם ותאריהם) יתצבר לך כי צדצר האלהות ומעלת
תורתנו התמימה ושצחות משה צחיד ה' והאשר המקווה לכל
שומר מורה הנה הוא מדצר כתר האדם המעלה אשר צשם ישראל
יכנה ומשנה ומשגש לקצו צאמרותיו הטורות ההם ומקמרים
לא יתונו:

ודגה כמדומה לי קורא משכיל לעשות המצו צעיניך אטיף
עוד לך על האיש הזה הערותי אלה, כי תדע איד
זולתי המ"צ ספרים הנדפסים יחד וממונו כמו שזכרתי כמלאו
ערד חוץ לשמה שני חצורים מיוחסים אליו אשר נעתקו גם הם
מלשון הירוי לרומי. האחד מתואר מן העתים. ותמלאנו כדפס
אל ספרי צירוקו הכשדי ומיטאסקמיניק הפרקי חולתם מבותצי
העתים. כי להיותם כלם קלרים מלא מין את מינו ונשמרים
יחד. ואכי להיותו צאופן מה מלטרך לפרקי ימי עולם אשר
תמלא בחצורי זה העתקתיו צפרק הל"צ מאמר ג'. והאחר
הוא מתואר מן הקדמוניות התוריות. מתחיל מאדם הראשון
ומקיים צמימת שאל. כי מן הוא והאלה לא כתב או לא כמלא
אללנו יחד. והוא אמנה מרצה הטעיות יען נעתק מנוסח יען
נושן שחקרו צו מלות וטורות, יהי מה! לדיק ירון עליו וישמח
כי יראה צו כמה דברים הגמלאים כמו כן לרצותיו צמדשים
עפארים. אשר אולי גם איש תצונה ידרשם צלצו לאגדות של
דופי

דופי בחטאי לאמר זה הדבר חיה המעשים מחזק ועוז קדמון מי
הגידו להם ומה החלומות האלה. והנה זהמלאם בכחכם או קדוב
אליו צפטר כזה המחזקר (אם הוא לידידה החכר) מימי צית
שני ובלעגי שפא ולשון-אחרת, בדין הוא שיצלום עדיו צמתג
ורסן. ויאמר הלא יש לדבריהם על מה שיסמרו. כי זה לנו
האות שנמשכו וצאו מקוצלים צאומה ואצותינו החכמים ספרוס
לנו כפי מה שהיה זכרונם לראשונים. לרקו יחדו או הקלת מהמה
ואפי תאמר כי ידידה המחזקר אותו איננו האלכסכרדי הנז' הלא
ירוס לנו, ולא נאמר חלוף הדברים שצאו לאזני חכמינו מאת
המון האמות והנאום-אומקרום לנו. תמלא צו כי אברהם אבינו
השגך לכצטן האש להציתו חולק על עובדי האלילים. כמו שזכרו
ז"ל פ' הקפינה וצ"ד פרשה ל"ח ומדרש חלי' פסוק ון המלך,
וכשאמ' לו' ית' הצט נא השמימה הגביהו למעלה תכפת הרקיע
כדבר ר' יוחנן צצ"ד פרשה מ"ג. ושארץ ישראל לו' גושמה ציוס
ועם המצול כד' יוחנן לגבי ריש לקיש פ"ק דמעניות חכמים פרק
אחרון. ושיד השירים רבה פסוק הנך יפה רעיתי, ושידינה צת
יעקב בשאת לאיצו כדעת יש אומרים פרק קמא דכתרא ר' אבא
צידושלמי דקוסה פרק השס וצ"ד סוף פרשה י"ט. וסעד כמו
כן לדברים נמלא מחכם גדול לנולרי' נקרא אוריגינו קדמון מעת
רבינו הקדוש כמו שזכר החכם הנלרי יואן פיקו שר המירכד'ולה
צמאמרו השציעי אשר חצר לזכות אוריגינו הנז'. וכן ההגמון
אציגוטינו צהקדמתו למהדורא שלו על פתרון התורה, שהוא
אוריגו אומר כי מלא כחצו צמגלה קדמונית איד' משה רבינו ע"ה
היה מולך ומציא צידיו את ספר איוב לאחד אחד מחקני ישראל
צטעצד מלרים למען ישמעו ולמען ילמדו כי יש תקוה לכל צוטח
צה' שאחר הרע יקבל גם עור וחסד ממונו. ע"כ. ומאמר
סדר עולם פ"ג דאיוב טולד צרדת אצותינו למלרים ומת צלאחס
יהי לו לעזר. נתן כמו כן ידידה החכר הטעם צדבר המלאך
שלחני כי עלה השחר ולרדך אני לומר שירה כדבריהם ז"ל פרק גיד
הגשה, וירדו צני ישראל מלרימה וישצו שם ומאחים ועשר שנים,
כמדדשם ז"ל צפרקי ר' אליעזר מ"ח וצמדצר רבה י"ג על הכתוב
דדו שמה. וכי משה נולד מהול כדבר אחרים פרק קמא ד' וט"ו.
ושחושך מלרים היה צו ממש כמו שכתבו ז"ל צמות רבה פרשה

מאור עינים

י"ג. וחמשים עלו היינו אחד ונחמשים כי הו"ט חלקים מאו
 צינמי החושך. ושישראל בלעקתם על היס נחלקו לשלש כחות
 במדרש ז"ל במילתא. וה' אמר למשה אתן צידך תורה כלחית
 ובה אשפט את כל העולם כי היא תהיה לערסאם יאמרו העמים
 לא עבדנוך כי לא ידענוך אציאם צדין על אשר לא ידעו תורתני:
 דומה לאמרם ז"ל פ"ק דמסכת אליהם לעתיד לבא מציא הקצ"ה
 ספר תורה צחיקו ואומר מי שעסק בזאת יבא ויטול שכרו וכו'.
 ופוקד עון אצות על צנים כשאוחזין מעשי אצותיהם צדיה' כחגרום
 אונקלוס ודבריהם ז"ל פרק זה ברר. ומשה שבר את הלוחות
 שראה אותן חלקות בלתי האותיו' כדאיהא בפסחים פרק העשה
 וירושלמי דתעניות לוחות נשברו ואותיות פגרות באויר. ושהאקה
 את ישראל מי העגל לבדקם כקועות כדאיתא בירושלמי דאליהם.
 ושתי הלחם בעלרת לבדך תצואה שצדות, וראש השנה זכרון
 לתחלת מעשה בראשית כד' אליעזר פ"ק דר"ה. ויונתן צ"ע חגרום
 הבהוב ירח האיתנים. ובחג' כדונם על המים פ"ק דר"ה. ושני
 קרח נתצלר להם מקום צגיהכס כדאיתא פרק חלק, וידעתי
 את אשר תצדך מצורך רגו' שצלעם ואציו קללו את מואב לבקשת
 סיחון כדאיתא במדרש רבות פרשת בלק, ושהוא יען להפקיד
 את צנות מואב כדברם ז"ל פרק חלק, ושהצאר היה לשישראל
 בצכות מרים והענגים בצכות אהרן והמן בצכות משה וצמותן
 ככתלקו כדאיתא פרק קמח' דתענית, ויקבור אותו צגי הקצ"ה
 ולא אמרו מלאכי השרת צו ציום שירה כדאיתא פרק המוקנא.
 ובספור עתניאל וקח ועכסה אשתו האריך הרבה קרוב לדברים
 שכתבו ז"ל בתורה פרק יש בקרבנות. ובדבר צת יפהח כתב
 כי אחרי מרדיה ואניעותה על ההרים שבה אל צית אציה ונתח
 אותה כעולת צהומה לנחמיה. ושהמכוון במאמר כי ציד אשה
 ימכור ה' את קיסרא הוא על יעל. ושהמלך שאול שאל על דוד
 צן מי זה העלם עם היות דוד כבר ידוע אללו יען כי בלכתו
 אל גלית שנה המללך אור פניו צרוב זוהר. ושחטא ישראל
 בצקשת המלך היה כי עדין לא הגיע עתו עד זמן דוד שאמר
 הקצ"ה לשמואל קום משחהו, וכבר ידעת אמרם ז"ל בצפרי
 וקנהרדין פ' כ"ג שהציא הרמז"ם ראש הלכות מלכים כי חטאם
 היה ששאלוהו צתעומת לא לקיים המלצה אלא מפני שקלו
 בשמואל

צמחאל שנאמר כי לא אותך מאסו וגו'. והוא צמח טעם
 כחן שהקצירא אלי גברא רבה הר"ר יהודה מוסקא"טו יל"ו אזרח
 מנטוב"ה מן הכחוש צענין המרגלים וישמע ה' את קול דבריכם
 ויקלוקו. כאלו יאמר קלפו העקרי היה לא על הדברים עלמן
 אלא על הקול ואופן התרעומת. ואתה יכול להוסיף גם כן
 דומה לאידך גיבא וישמע ה' את קול דבריכם ויאמר ה' אלי
 היטבו כי אף צמחון שמיעת קול האלהים אחרי אמרם זה דרך
 רמי ובלשון רכה נתקבלו דבריהם. וכבר הביאו חכמים ז"ל שני
 הקולות ההפכיים האלה באמור צמדת קהלת פסוק כי עוף
 השמים והם על דרך אמרם ג"כ בקדושיין לענין דברי הן צמדת
 אצו יש מאכילו פטיוני ויש מטחינו דריחים. והנה לענין זה
 של חסא ישראל צמלת המלך הואיל ואחא לידן לא אחדל מהעלות
 פה לזכרון עה שילא לי עליו מדברי היוקיספון לרומיים ספר ר'
 פ"ד כוקף על מה שכתב ספר ד' פרק ה'. והלא מאז השמעתוך
 את דבר הו"מ ירום היוני אשר לו צמיה מן האיליאדי שהמלוכה
 צכל העתים ולכל התכליות שוכחה הרצוי ואוהבת האחדות.
 גם כן דבר ידידיה האלככנדרי פ' צלצל הלשונות ופרק מנלאכותו
 לקא"ץ ודבר יוקטון מרעירי בקפרו הראשון כי שניהם הביאו את
 מאת' הו"מ ירום הזכר וטצחוהו. וכן קורליאו בקפרו הרציעי
 לענין המלוכה הכוללת של אלככנדרו מוקדון אמר כי הנאות
 שמש אחד צעולם ומלך אחד צארץ. גם אפלטון קרוב לקוף
 קפרו ה"ו המחואר מן המלכות צמכו טצעה מיני מלוכה כראה
 מככים לדעת הזכר עם התנאי שכתב ח"ל: מלוכת היחיד אשר
 יתנהג על פי התורות היא המעולה על כן כאשר בלעדי התורות
 אין כמורה לרוע. אך הנה היולא מדברי היוקיספון הזכר הוא
 כי לא צכל עת נרחיק זה הרצוי וישוהם האחדות אבל נשער כי
 תכליות המלוכה שנים. האחד לשפוט את העם כי ירצון אנשים.
 והשני להושיעם מקף אויביהם אם ינכרו לרימו, והנה על דבר
 המשפט מלוכת הרצים היא הנאותה מאד כי לא יקמינו צעול.
 אכן על אודות המלחמה תארת מלוכת היחיד כי תחצולות יעשהה
 צלתי הפך מחשבות מאין קור, אמנה ישראל הנושעים מאויביהם
 זה' אלהיו אין להם שום קצה לצקש מנלכת היחיד, אם לא
 צהירים את מעשיהם צלתי ראויים להשגחת האלה. כי לכן צאה
 המלוה

מאור עינים

המורה בתורה בלשון זה ואמרת אשימה עלי מלך וגו' כלומר
מלך היוצא מכיף את עלמך ראוי להעזב מן ההשגחה ככל הגרים.
אך לכל הפנים אין לשמו למען יספוט על דברי הרצות כי
המשפטים כבר הוטמו לפנינו ומאדון כל הארץ. ולזה צאר שכעס
שמואל היה על אמרם חנה לנו מלך לשפטנו. והוסיף לו ית'
לא אוחך מאסו: רלה בזה כי לצד מהיותם בלתי מקפידים על
ההשגחה המלטרכת להשצית ארצ ומתקסם חנה הם מואקים
מלכותו ומשפטיו אשר כלם לדק:

אולם נחזור אל ספר הקדמוניות לידיהם הנזכר אשר צו
דברנו. הנה הוא בכמה מקומות מדבר על תחית
המתים וצפרט צקפור המוצל אשר ידעת דבריהם ז"ל פרק
חלק על הדור וחקרון חלקם בחיים. הוא ידידיה כתב שם ח"ל
עד כל ימי הארץ זרע וקליד וגו' לא ישצותו עד שאזכור את
יושבי תבל ושיכלו העמים, והיה כאשר יתנו שנות העולם אז
ינח האור ויקור הערפל ואחיה המתים ואקץ את השוכבים מן
העפר. והשארל והאצדון יחזיר מה שהופקד אללו, ואשלים לכל
אדם כפי מעשיו והמלאותיו עד שאשפטו צין הכפש לצצר וינח
העולם ויכלה הנות והשארל יבלום פיהו והארץ לא תחדל מעשות
ערי ולא תחיה עקרה ליושבי זה ולא יצוט כל מלמדק צי והיתה
ארץ אחרת ושמים חדשים למשכן נלח, עכ"ד, וצענין מחלוקת
קרה כתב כמו כן מהתעתד זמן תחיית המתים ושהוא עם עדתו
יסף תמיד מדוכאים צשארל עד העת ההיא ולא לא יסוף אצל
יכלו ויחמו הם ודור המוצל והמלרים אשר טבעו צים, וצקפור
צעלת הארז שאמרה לשארל למה רמייתני זכר כי צהיות שמואל
עולה אשר היה דמי לצר אלהין דאתה עמו גם שארל ושני מלאכים.
וכי שארל הרגיש שהמעיל אשר היה אז שמואל עוטה היה אותו
שקרב צדברו אתו על ארדות אגג. ושומר למה הרגזתני לעלת
כי שצז שהגיע זמן התחיה והגמול. ושומר לצעלת הארז ואל
שארל אל תתפארו לחשוב שאתם העליתם אותי כי אם דבר ה'
אשר פקד עלי ערדני חי להגיד לך שארל כי ציית את דברו
פעמים. ולכן אחרי שרצ בפשי נצהלו עלמי למען אומר לך
צהיותי מת את אשר שמעתי חי, חה נועה לרצר רצינו קעדיה
ורצינו האי ז"ל שהציא הקומחי ז"ל צפרוטו על צעלת הארז ע"ש

וק

וכן בענינים אחרים בעל החבור הזה ענע בדבריהם זל צאגזוח
 או איזה חדש כיוולא בהם, אכן עזנחים אל הדודש אותם מעל
 הקפר. ולענין הקפוק אשר עוררנו אם ידידיה מחבר הקפוק
 הזה הוא עלנו מחבר המ"ג קפריס וקפר העמים שזכרנו אם
 לא. הגה לא אחדל מדבר אלך הקורא כי שלשה קיימים נראו
 לי צו טק הוא, האחד כי בקפוק נתינת עשרת הדברות הוא
 מקדים לא חנאף ללא חרלה, וכן תמלאנו גם בקפריו הכרדים
 היינו פרק עשרת הדברות. ובפרק הקמוך לו המתואר מן
 המלות הפרטיות. ובאחר המתואר מן היורש הדברים האלהיים.
 והפוך זה לא נדע אללי על קופר בעולם אלא זה רדאש שלוהיהם
 לדומיים פי"ג. והשני כי בקפוק ותקח לו תיבת גומא רדך
 העתקה השצעים כמנהגו וחרגם מלת תיבת חיצין. אשר על
 זה תמה גם ההגמון איגרוציו צמהדורתו פרשת שמות כי תצין
 אינה מלה יונת וכאילו שמו המלה עברית או ארמית צסס
 העלם, ועוד חדע צאחד מפרקיני אלה למה אמרתי פה או
 ארמית, והשלישי מה שכתב על משה שה' ית' אמר עליו
 חשתי צימים קדמונים צאמרי והיו ימיו מאה ועשרים שנה,
 ולשון כזה תמלא לו צפ' הנפילים (דף רכ"ד). ולכל הפנים
 מצחינה זו ילא לי דבר יקר צעיני. והוא כי בהעתקה הנמלאת
 עתה מיוחסת לשצעים החקנים היונית עלמה הן המתורגמת
 ממה ללשון רומי נראה כי מאדם עד המצול נמשכו שני אלפים
 רמ"צ שנים, כמו שכתב עליהם המעתיק לנוכרים בהקדמותו
 להעתקת לוחות איצביצ'או, אשר לא כתורתנו שזמנו צה אלף
 חר"ו צלצד, ועל זה השחוממו מאד רבים ומגדולי חכמי הנולדים
 ובפרט איגרוקטינו צעינו קפר נ"ו פי"ג, כי זר אללו ליחק
 טעות לשצעים. וגם צאום אותן אינו ארצה לשמוע היות תורתו
 מזויפת. כמו שזכור עוד צפרק השמיני. והגה בהתודע לצרור
 כפי מה שהשמע עוד צקמוך כי זה ידידיהו לא קר מנוכח השצעי
 צאלף מקומות מכל כך מ"ד קפריו שזכרנו, ועם כל זה צשני
 הקפרים האלה מן העמים ומן הקדמוניות נראהו מונה השנים
 הכזר אלף חר"ו כחשצן הישר הנמלא לנו. קרה הקשיא
 מעקרה, ונציאהו עד כי צלדק שפט ראש חכמי הנולדים צעינו
 הכזר שהמנין המרובה ההוא טעות קופרים צודאי לא טעות
 השצעים

מאור עינים

השצעים, וזמנן הוא ככתוב בדברי קדשנו, וזכה די לעת עתה.
כי עוד לנו בענינו מלין בקלת פרקי זה הקפר. האמנה אחד
הדברים האלה שהרלנו על ידיה האלככנדי הנזכר אשר לפי
הנראה אין לו זהם נפתל ועקש בצחינת תורתנו, יגש ונמושהו
והסוד צו פרק הזה לדעת היש להרהר. אחריו בכל מאומה:

ארבע מראות נגעים אפשריים ליחס אל ירידה הנזכר אשר לא
כתורתנו.

פרק זה אמנה לאידך גיסא אפשר ליחס אל האיש האלככנדי
הזה ארבע מראות נגעים אשר עומא עומא אל על
יקראוהו, הלא המה ראשונה. כי כל כתבי הקדש אשר הוא
עציל בקפרי (ורצו כמו רצו) כתב אותם לא לפי הנוכח האמתי
הנמל' אחר אצל כהעתקת השצעי המשונה מאל כמו שתשמע
עוד מדבריו עליה וצגם לא יעלה זה ולא יוריד צעקרי הדת
הלא דבר הוא וכדאי ציון לאיש אשר כמוהו, עד כי ההגמון
אינרטי. צנהדורתו על פתרון התור' פקוק ואיד יעלה אשר
ידיה זה מהמשכו אל נוסח השצעים כתב ופרש אותו בצרכה
כאילו יאמר ומען יעלה כנראה בקפרו דף ל"ע המתואר מרומי
התור' ובמתואר מן הצורחים דף ת"א. החליטו עליו בלדוף
אותות אחריהם גם כן כי לדעתו לא ראה מימיו מאורות לשון
הקדש, ואני הנני מוקיף מן דילי אקמכתא וצאור. כי הגם
בקלת פרקנו אלה יתודע איך צומן בית שני היו ליהודים שתי
תורות בכתב. היינו קפר תור' אחד בכתב אשורי ולשון הקדש
כקפדים הכשרים אשר לנו. והוא מה שתקן והגיה עזרא הסופר
צראותו כי נשתצו הנסחאות אם מטעלות והתרגלות אצותיו
צימי בית ראשון שנאמר עליהם ותשכה תורת אלהיך. אם
מחכמת כמה הרפתקי דערו עליהו בגלות צבל. וזה הקפר
הישר אשר כת' נתן אותו לכהני ולקנהדרין תופשי התור' להורותו
וקפר אחר משונה זעיר שם זעיר שם אשר נתפשט צין ההמון
כתב עברי היינו באותיות עבר הנהר שהוכחו להדיעות ומתרגם
ארמי אשר היה אז שפתם ולעזם, הן שנמלא אללם קודם עזרא
מחדש בגלות צבל, הן שנעשה צימי עזרא כמאמרם ז"ל פרק
אין צין המודר. מפורש זה תרגום. ולכל הפנים הפתרון
הארמי

הארמי הוא נעשה עלי השגחה מדוקדקת. ועם אלה השתנות
 והאספת צאר, להאיר כפי האפשר את עיניהם של עמי הארץ
 שכן קורין ללועזות בלעז, וגם כן אם טעיות לרוב מלך התחלק
 אלל הפתור קלת הארמיות הדומות אשר בקשר הכתוב אשורי.
 וכן מלך היותו בלתי נקוד וטעמי' והוא היה שגה בחמה. ונפל
 דבר כי לאמה חטא התרשלות של מנהיגי הדורות, גם להיות
 עדת הצוערים בעם רבה תמיד עכת המשכילי' תחלה גבר כי
 זה הנוסח הארמי התפרקס וקנה לו שם צין כל ההמונים והארלות
 באופן כי הזקנים אשר נקראו אל חלמי חשבו ללדקה ולנחת דוח
 אליו להעתיק את התור' ומנו כאשר ערד יחצאר צפרקים
 שזכרו, בחגאי שאז תהי' כאיש אשר לא שמע פה הערחנו זאת
 לעת עתה. והנה זה ידידיה אשר גדל בארלות היונים עם כל
 חכמתו ורוחו מלילתו בלשונם לא ראה ולא ידע את התור' בעלם
 מקורה, לא מצעיא בלשון הקדש כי גם הארמי המפורקס בארץ
 ישראל בעלם ומנו. וכל תורתו אשר למד ואשר כתב בצפרי
 כלם לא היתה אלא כפי מה שקרא בהעתקה הזאת של הזקנים
 הסמה, ובהיות מן המקובל אללו שהעתיקה מנוסח ארמי אשר
 הציאו למלך היה מאומין כי גם למשה מסיני בארמי נתנה. הלא
 תראה בצפרי השני מחיי משה (דף תק"נח) כאשר זכר מעשה
 חלמי והזקנים שכתב ר"ל. תרחנו בזמן קדמון ככתבה בלשון
 ארמי וכן התמידה אורך ימי' בלשון ההוא עד אשר גם אומות
 העולם חשקו ציפיה וצא חלמי וכו', ועל הדבר הזה חפש אותו
 המעתיק לנוגרים בפרושו לדיאל א'. כי אמר כפי האמת שנתנה
 בלשון הקדש, וכן בצפרי המתואר מן השכר והערוב דף תש"כג
 צדצרו על האיש השלם אמר ר"ל. איש כזה יקראוהו הכשדים
 אנוס אשר פתרונו אדם. ושם ג"כ בצמוך, וכן בצפרי המתואר
 מן המלאכות לקא"יו דף תת"כט כתב ר"ל אכטי המין ההוא
 נקראו אלל הכשדים ישראל אשר פתרו זה השם הוא איש רואה
 אל. ע"כ. וגם על פתרונו זה לעג המעתיק הח' בצפרי
 דרושי העבריים באמרו כי רדף צו את דעת השנעים ושאיין לנו
 לקור מן הנעם המצואר בכתוב כי שרית עם אלהים, ועם
 היות שתי דברות אלה לשון הקדש עוד חשמע דברנו על כך
 צפ"ה. והנה אף אם יונח שהוא ידידיה ידע הכתן התור' למשה

מאור עינים

בלשון הקדש לא נוכל להכחיש היותו מוגד שכבר נחפרקמה בלשון
הארמי ושהזקנים העתיקה מוננה. הלא זה תבין גם כן ומאמר
בספר העתים הפורקל"צ לפיכך כי לארמיים ולמלכים אלי ואליקים
ויהוויקים שקולים המה. והנה הוא בלי ספק למד מהעתקתם
כל מה שידע זה. כי אם שום תשים לפיך כוכח השצעים
ולעומתו תראה כל הפסוקים השונים אשר כתב ידיה הלא באורך
קדריו ממלאם אחד לאחד דומי ושום וזמאזכי הצחינה שאו
יחד. כמו שתאמר, צראשית עשה. וכן כל לשון צראה פחד
עשייה. ויכל צשעי ושצות צשעי. ציום עשות ה' אלהים ארץ
ושמים וכל שיה גר'. עד טרם ילמח שהוא לו סוף הפסוק.
והיו שנים לצער אחד דף רנ"ז ויגרש את האדם ושק אותו מקדם
לגן עדן, ושם את הכרובים ואת להט החרצ המחהפכת לשמור
וגר', ויאמר קין אל הצל אחיו ללא הגדה. ובמקום ויתעלצ אל
לצו כתב ויחטא. וכן מלא חן צעיני ה' אלהים דף רמ"ט ושם
עשה לריצוחא לשני השמות, וכוו של משק עבדי הוא דמשק,
וירד העיט וגר', ושם ארתם אצרם דף תמ"ז ופרש כי רדת
העיט על הצמרים אשר צצית אצרהם היה רוח לקצה חלונית אל
מחלוקת צני ציתו אולם צשצתו עמם כמשגית על הכלים אליו
היה מונע ארתה. ויגרע ילחק וימת ויאסף אל סוגו דף ת"כ,
ושם פרש מה צין אל עמיז לאל סוגו. הוא וחירה רעהו.
וישתחו ישראל על ראש המטה דף קט"ז. יששכר חומר גרם,
כל נפש יולאי ירך יעקב ע"ה דף ט"קצ ועשו להם צחים ובמקום
אהיה אשר אהיה אשר הוא נמלא. כאילו ראה פרוש הרצ המורה
חלק א' פרק ק"ג. הנמלא שלחני אליכם. את הערות פחד
ארתו צצוצ כלציי. והנה על פני המדבר דף תמ"ז, כמו כוכבתחא
לצן ככפור על הארץ, וחלצנה קמים, היינו חלצנה רצח הרים.
ותחת הודיעני נא את דרכיך דף חר"פה הודיעני נא את עלמך,
ובמקום וקובץ שם ה' פחד ומזכיר שם ה'. כאילו שומר את דרך
המלכים הקדמונים אשר לא בלצד היו נמנעים מהזכיר שם האב
והאם כי גם אמה נורא אללם בהירמ"ים אשר זכרנו צפ' הקודם
הנה לדברי הפיקיינו בהקדמותו הנזכרת שם לא ישאו את שיר
לשא, לא חומר אחד מהם נשאתי דף רפ"ד צמקלה נעלה דף
רע"ז דרך ההב נלך ואמר שהלשון הזה רומז על היותם מלומדי
להגזיה

להצביע עינים, צפיק תלכנך וצדך לעשותו דף ח"ג וצפיקו
 ממהלך מצריתם דף ט"ז אמר כי משה קרא שנית לתומצי התורה
 גימתי ואיך וכו' כשמת אשר קראו להם השבעים וכללה זל
 קרי שים לו ולשבעים הרבה מאד. וכוון בן הנקומות אשר
 בהצחקה השבעים לאחו קנה שהיתה נמלא גם כחינת האמור על
 זה בזה כמו שכתב ההגמון איננו יעו צונגרותו. אותם בהיס
 תולל צפיקי ידיהו. ראה נחלום יעקב אלהי מצריתם אצק
 ואלהי יצחק האביק אל תירא האמור צילחק אלהי מצריתם אצק
 וגו', ופרש צו העולם, רק בג' נקומות מלאחיו הוא לצו
 משונה מנוסח הכתוב ולא בן השבעים. והם ישבת ציום השבעי.
 הקצ השציתה לנצרות והאריך בזה בכל ספרו השני המתואר
 מרומי התורה. כמו שיכולת להצק גם בן מדצרו שהצחתי צפרק
 הקודם. כי אמר על השבת היותו זכר ליכולת הצורא ולשציתת
 הצרואים, עם כי תמלא בזה על לד הדש גם לר' יוקי צצ"ד
 קוף פרעה ע' ע"ט. וכת' הצאר אשר חפרו ויאמרו לא מלאט
 מים בנחיתת טעם על המנע המים מן הצאר הוא הרביעי.
 והקדים לא תאף ללא חרלה צחתי הדצרות כמו שצחתי קוף
 פ"ד. הגה כי בן אצק דצרי ההגמון הב' שדידיה זה לא ראה
 אח התורה צלשון הקדש, ויש לי עוד עדי' להצבא כי גם הארומי
 לא יכל להצק עליה. הלא תדא' צפיקו המתואר מצלול הלשונו'
 רפ"ז שהכתוב בצחריה ר' הגה איש למח שמו ומתחתי ילמח כת'
 ופרש אוחו כאלו יאור' וחרה שמו ומתחתי ירח: טכן ראיח
 מתורגם לשבעי', אפס המלה היא צלשון היוני וגם הרומי
 אוריחור משתפת' לוריחה וללומחה: מה טאך בן צארומי. והוא
 ידידיה אשר לא ידע להצרון צארומי פחד אותה לשון זריחה
 וצנה עליה מלחים רוחים ותלפיות אף להם שחר לא מלד המלה
 ולא מלד עניה. עוד תשר תראה כי צפיקו השלישי מחיי משה
 דף תק"ס צדצרו על טס ההיה המפתח על הלך כתב ח"ל.
 החכמים האלהיים אומרים כי הוא טס צן ד' אותיות. ע"כ.
 וכמו כן שחי דלתות צמוך דף ת"קע כתב על הטס הקדוש הזה
 ח"ל. האלהיים אומרים שהוא מורה היה: ראה כי אף על
 מקפר אותיותיו והאחור המפורקמת היה כחולם שומע מפי
 שומע. בלשר לא ידע רק מה שראה ברוקח היוני שהעתיקו
 השבעים

באור עינים

השבעים כמו שאמרנו, ועם המלא אונם צמחך ספריו כמה שמות ומצארים כפי הארצות בלשוננו. אין ספק אלני שלא היה זה מדיעתו בהם, אבל ממה שהתקבל אלנו מזולתו בהכרח, הלא כה דבר חכם טלרי אשר הוליא חולה דרושים מה של תהו על ספר בראשית בשם פי' לוי ובהם נכללו הארצות של כמה שמות המלאים בתורה ואמר בהקדמתו כי צלי ספק אינם לפי' לוי אלככרדי אידעג. הלא נמלאו חמשה פי' לוי כמה שתראת בספר הפיונימי לנכינופונטי, ואיך יאונן שנפל בתמורות כל ההשתניות והתערובות הנז' אם יכול להצין את דברי החורה מעל ספר הישר? אבל זרחה השמש עליך כי נקתרו ממנו דרכי לשון הקדש. ויהי כי התצונתי על הפליאה הזאת באיש אשר כוונהו חשבתי כי האמנם יולד על דרכי חכמים ופלוסופים הרבה מאלה שהיו צעירו היונית אלככרדיאה של מלרים. ומדי נטר את הכרמים ההם כרם חמר שלו לא נטר עך שיוכל לשאר לו מי הקדש צשטון מועיני הישועה ותקראנה אותו כאלה. וגם אם נשיב אל לבנו את הכתוב בקוף נחמיה על הצנים אשר לא היו מכירי' לדבר יהודית רק בלשון עם ועם נוכל לשפוט כי גם זולתו רבו בעמנו כמותו:

שנייה לו כי בספרו הראשון המתואר מומלכת העולם כתב דברים אשר יטו הקורא לשפוט היותו מאמין קדמות החומר, כי אמר, הנה כל מצקש קצה לבראת העולם לא יחטא אם כחכם מן הקדמוני' יאמר שהיתה * רב עוצ הצורא אצי הנמלאר' כן. אשר בטרצו הגדול לא קבל בחומר שהיה מלד עזעו נערד כל הטורות אבל נכון להעשות ממנו כל חפץ, כי האונה בצחינת עלמו היה חקר האיכזת. עבור. רומם. צלתי מתוקן. צלתי מקודר. ומלא הפכיות. אולם נכון להשתנות ולהתחלק בכל מה שיקציל לחקרונתו הנז' כפי הנאות למחשבת האלה. והוא ית' ברלוגו החפשי ותקדיו הפרטיים (כי הן לא היה מבלעדיו אלה) השפיע מטרותיו על הנצב החוא אשר מעלמו לא יכול לקבל מהם מאומה לולי הנה הוא אליו חקד. ומה שפעו לא היה כפי כחו הצלתי בעל חכלית אבל כשער הנפאר בחומר, כי הנה אין כל צריה יכולה לקבל כפי

* הדברי' האלה כתב גם כן בספרו המתואר שהלמים נלתי השתנה דף רס"ט:

כפי מה שארץ ית' יטל לתת, ובכן זה סקו מנוד חכמתו להגדיל את השפע כפי האמת הדבר אשר יקבלו. עד כאן דברי המורים אל המשכיל מה שזכרנו. גם בהערה היצטסקדים החכם הגולרי פיקייגי. להעמקת המייאור חזר אפלטון הציג. לשון אמר של ידידיה זה אשר לפי דבריו נמלא לו בסקפרו השגי. ממלאכת העולם שהוא חקר מסצוריו אללנו, וזה נקחו. הגה הצורא ית' צמחחילו ללייר החומר הצלתי מקודר ואשר היה מלד עוצנו מעורצב. לשונו נחלק ומקודר כראוי. לייך צאמלנו העפד והמים ע"כ. וכמו כן צראש ספרו המתואר מהיות העולם צלתי כפקד דף תש"פ חמלא לו צענין זה דברים זרים צשמו למורה כי מלא דבר יתהוה לא דבר ופי היש לא יפקד רק אל יש, עד כי זכר את דבר משורר מן האמת שאמר הכולד לא יעדל אצל יתחלפו קדרי הרצבו ועם זה לורחו הראשונה חשונה בולבסה: וממה שיקריב להאמין היות זה דעתו הוא הדבר המפורסם עליו טילא צעקצת אפלטון. ולפי המון החכמים זה הדעת דלוני קדמות החומר הוא מיוחס אלץ עם רבים זולתו מחכמי יון כדבר הרב המורה חלק 3 פ"ג, עם שחדע כי חכם מחכמי הכולרים יקטין מדעיו שנו אשר היה צימי אנטוניוס ר'. במאמר הראשון מקפרו אלל הציאו ראיות מנצרות הקיביללי אשה המצימה חולתן מחכמי קדם על אחדות האלה וקדמות העולם. והוא היה מאמין לראי שאפלטון בדבריו האלהיים לא סר מאחרי משה רבינו, העמיק הרחיב צעדו ההתגלות להראות העמים והחכמים מכה דברים מפורים בסקפרו כי צאמת נחה שקפה צדעתו אמוכת החדוש מן האפק, אמנה הוא אפלטון הציין מצרות לפניו קוקראטי רבו אשר יען השיאו אותו עון אשמה כי נטה ממנוכת האלהים לאלהי השמים הומח צצית דין הריאופאגיטי כידוע מן המאמר אשר חזר גקיטופונטי תיורי לזכות קוקראטי, וכן היקס"פון לרומיים קוף מאמרו השני נגד אפיאורי, ויירא אפלטון שמה יהרג כמוהו אם יתפרסם דעתו הנכון צענין הצריאה מאין אשר לא בתורת היונים ההמה. ובכן צלצל דבריו והרביצם אחרי רכשי למען יוכל הגלל מיד הלוררי אשר לדמו יארצו, והחכ ר' יהודה צעל הדיא"לון פ"לונו וקופי"אה בסקפרו השני עשה גם יותר מיקטניו הנזכר כי בהחלט פרש את דברי אפלטון כלם צאופן

מאור עינים

באופן שירדו על היות גם החומר הראשון מחדש שלי ספק צעת
הצריאה, ע"ט. והי כדאיתי ההגמון איצגריטו בדבריו על
פגמת בראשית קורא תגר על הרב הגדול רמ"צן ז"ל אשר לחתו
והצל זעניו כספק היולי היונים בצאור מלת תהו ובהו. יען
אמר ההגמון הכבד כי גבהו דרכי תורתנו האלהית מארצות
עקלקלותיהם. דברי הר"ר יהודה הכ"ר העירוני להתנלל צעד
הר"צון ולומר כי אך לשקר שמר לו ההגמון ההוא את ההשגה
הזאת, יען כי גם הוא ז"ל לא כח אל חומר קדום עם העלה
הראשונה כדבר הפלוסופים ההם. אבל אל חומר מחדש אז מאת
היצור קדם מפעליו הפרטיים, אשר מוננו אחר כך המשיך את
העולם כל חלק וחלק כלציונו, ונצאר גם כן כי הקדימה והאחר
הבזכרים לא יוצנו צמון שהוא כמו כן מן הבזכרות. אבל קדימת
מקפר וקדר. וכמו שהצאה עוד צפרק הצא דברי החכם הנולרי
פיקיינו, ואם שם היולי בהנחתו אלל הינים איננו מורה ללמיתות
על ככה הלא זאת שלי ספק היתה זו כונת הרב ז"ל נקי מכל
עון ופשע. ותחת המיחם ראשית הרעת הנפקד של קדמות
החומר ללדיק אפלטון ישרו זעניי דברי המעתיק לנולרים צפרושו
לפרק י"ח מן האגרת לעברים שכתב איך ילא ראשונה מאת
הכשדים, וזהו שאצרהם אינו נתאמן לחלוק עליהם כמו שכתבו
ז"ל באגדת חלק. והרב המורה פרק כ"ע ח"ג וחלק ז' פ' י"ג
על הכתוב ויקרא שם אצרים צשם ה' אל עולם ואל עלין קונה
שמים וארץ. אך שר נשצ אל ידידה ואל דבריו בחומר אין ספק
כפי הנראה מהם כי צן הכות הוא צגללר על הלחי. וזו אינה
לדינה לפנים שכבר נודע כי כל תופשי התורה אי צעית אימא
קרא ואי צעית קבלה יעידון יגידון איך הצריאה היתה כלה
חדש משולח שלי קדמות כל חומר:

שלישית יתראה זו הדבר הרע הזה כי כונה ספורים צאו
בחורה אשר צודאי גמור היו צפועל ולעיני השמש,
ושעם המלא דורשי רשומות המוליאים גם כן משפוני עמוניהם
רמים ולירים לאחו צחיה שכלית הלא יציעו ידצרו צברור כי
כל הדברים כחצן היו וצבאו ולא למשל רמוח, וזה ידידה
כמה פעמים מלחציו צמחצרת כנגב דבר ה' מושעמו' לשום כל
עלם הקפור מורה לצד על אחו חכמה והשפעת שכל. וצשגם
יהי

הי העולם מליצרו ההוא יליצ ומהינתן הגה רע ומר עצבו אמתת הנכתב בקסר כאליו תורת ה' התמימה תהי' שיר מן השירים אשר המיטב צו כצרו להעיר על שקר נגלהו וכי מוח עלמותו לצדו ישוקה לבעלי הדעת, הן הוא בקסרו המתואר מצריאת העולם דף ז' וכן בקסרו הראשון מרמזי התורה כתב כי אמתת הצריאה בששת ימים נבדלים כפשט הכתוב היא המוכיח ומגסי הרוח, יען היות הימים והזמן מכלל הנצרות. והאלהים אשר אין מעלור לפניו בכל אשר יחפרן לעשות צרא את הכל כדגנע. אכן להיות כך השטה לפי מה שצאר הוא שם מנעם חכמת ההנדסה מקסר שלם *) ומורה קדר, רצפרט יורה על גבולי הגופות אם זכר אם נקצה ורלה הוא יחצרך להודיע כי שמר בצריאתם את כל הקרר והשלמות המתחסק אליהם. כתב צתורתו שצראם צמספר ששת הימים אשר נבדלו. ועל כך השצעה מלצר כי בקסרו הראשון דף י"ח כתב דברים נחומים הנה צראש קסרו השני דף ל"ז אמר כי צין האחדים כלם איננו לא נולד ולא מוליד, יען דרך משל משתי פעמים ז' יולד כך ד'. ומשתי פעמים ד' יולד ח'. ומשלש פעמים ג' יולד ט'. ואלו הילודים נולדו ממולדיהם כאמור, צאופן שכל מקסר למטה מעשרה הוא או מוליד או נולד. חוץ מן השצעה שאיננו לא זה ולא זה, אשר על כן כת פיתאגורה יכנהו צחולה שנהיתה צלי אם, והגה מה שאינו משרעצד לתולדה הלא הוא קיים בטבע. ושעל כן נתיחד צתורה להורות על צריאת הדברים הקדושים ומנוחתם לנלח, עכ"ד, וכצר נודע כמה צדעת הזה מן ההפסד שהרי הכתובים הקדושים יריעו אף ילריחו יום אחד שני ושלישי וכמו שהארץ החכם צעל העקדה שער ג' צלקחו לנטא אל הדרוש הזה משנת חכמינו

*) הנה' לא כן דבר הא"ע כי על הכחוד את שצעת המצחות ערכתי יחס תאר השלמות אל השנעם וכן צפרשו לקבלת ספוק אחת לאחת וכו'. כי חמר ובהתחצר אחד לאחד יסוד ראש המספר. ובהתחצר אחד לראש יסוד כמו סוף ובהתחצר אחד לסוף יסוד עבד והנגדר עבול והעבול מיוצר והישר שלם והשלם גוף. ועיין מפרישו וצמר ר' שמואל צ"צח פרשת צלק שחמר כך ז' יקרא שלם כי קטן טוב ודול הספרדים שנעם. וכן גדול הצרות וקטן הספרדים שנעם. ימינו צ"ה. ד"ב. אך ציותר ירום למחוק צנה אם תקרא הפרק החמשי והששי לפרוט מקרוביחו על הלום סופיחווי חנוד מקרו עוליהו. והקדמת מרסיליהו סוקיונו לדיחלרבו העשירי מההגבת המדינה לחלטון. ולכל המינים תמלח כי צנחיות מתחלפות דגרי שמיס כאחד עוצים:

מאור עינים

חבמינו והלא במאמר אחד יכול להצטרות . ע"ש . וכן קרוב
לסוף קטרו הראשון הכוזב דף ל"א ובראשון תרומי התורה דף מ"ג
וקרוב לראשית קטרו המתואר מנטיעת נח דף קל"ג הוא ידידיה
לענין הגן אשר נטע האלהים צעדן כתב ח"ל . אל תחשוב שהגן
ההוא היה כגנות ופרדסי הנמלאי אללנו אשר פרים למאכל ועליה
לתרופה כפי הידוע . כי האלהים אינו לריך אליו ובני האדם לא
עפכו שמה . אבל משמעו גן חכמה והשתכלות אשר יורה אותנו על
דבר הכתש וכל חלקי כחומיה . עיינ שמה אם תדלה שכחצ באורך .
וכבר הראה הרמב"ן ז"ל בשער הגימול מכתה הוכחות ודברי רבותינו
היות הגן ההוא נמלא ואמתי צפועל , גם הרמב"ם ז"ל בפרוש
משנת חלק כתב ח"ל . גן עדן הוא מקום דטן ושמן ומצחר הארץ
יש בו נהרים רבים ואילנות עושים פירות יגלה אותו ה' ית' לבני
האדם לנחיד לצוא וירדה אותם הדרך ללכת אליו ויתענגו בו ואפשר
שימלאו בו למחים ומפלואי ועעילום חרעלת גדולה ערבי ומחוקי
הרבה מלכד אל הידועי ומפורסמי אללנו . וכל זה איננו מן הנמונע
ולא רחוק , אבל קרוב להיות ואפילו לא היה כתוב בתורה . כל סק
שכתבאר זה ונתפרסם זה , עכ"ד . גם לענין דור הפלגה בכתרו
המתואר מלכדול הלכות דף ק"ג כתב כי באמת המאמין כל הדברים
ההם ככתבן לא הפסיד , אך לדעתו עקד הספור ההוא לא
להורות על דברים מתחסיס ללכדול הרעיונים ופחיתות המדות
על הדרך שכחצ שמה . וכוונתו כן בדבר וידאו בני האלהים כתב
בספרו מן הגפילים דף רמ"ט כמו שכתב דבריו בסמוך כי כונת
הספור ההוא שהנפשות אשר נעוצען להיות זכות וטהורות נטו
לדבקה בחירות הרמחות בתאר צנות האדם צעל חומר . ועוד
ספורים מלכד אלה הם לדעתו כזכרים ונכתבים לא להורות לנו
פשטיה דקרא דק לדברים בגו אשר יבחנו זכח השכל , ואם ככה
היא כונתו באמת הלא דבריו כמו שכחצ הרמב"ן ראש פרשת וידא
אליו על כיוולא זכון אסור לשמען אף כי לאמרן , ועלינו באמת
לשבח את החכם צעל העקדה אשר חזר ספר חזות קשה מיוחד
אל הכונה הזאת , לכד ממה שהאריך זה בפרוש התורה שער ז' ,
והיא לננות מיי שיעשוב . כי פשטי התורה והנחותיה יהיו משל
ושיניה לדברים מצוארים צפלקופיא כמו שכחצ שם בכתב חומר
קשה שער ח' ממנו . והנה אין ספק כי אחרי האמת פשטי
הספורים

הַסְפָּרִים כְּהֵיטֵן כִּרְבֵל (וְגַם יֵאוֹת) לִיחֹם לֶחֶם לְיָוִים וְרִמְזִים
 כִּמוֹ שֶׁהוֹרִיחַ הַחֹכֵם הַחֹכֵם הַחֹכֵם עֲלָמוֹ שֶׁעַר ז' הָאֵמוֹר. וְשֶׁעַר י' וְי"א
 בְּכַפֵּר חֲזוֹת קִטְפָה הַחֹכֵם מִדְּרָבִי הָאֱלֹהִי רַשִׁי צְמוֹדֶשׁ הַנְעֻלֶס ח"ל.
 חַי לַהֲהוֹאֵר בַּר נֶשׁ דְּאֵמֹר דְּהָא אֲרִיחָא אֲחִיָּא לֹאחֲזִיחָה קְטוֹרִים
 אֲעֲלִימָא וְכוּ'. אֲלֵא כֹל מִלִּין דְּאֲרִיחָא עֲלִמָא עֲלִימָא וְעֲלִמָא אֲחִיָּא וְכוּ'
 הֲלֵא- הוּא כְּחֹד- כְּלוּ בְּבֵאֵשׁ שֶׁעַר ז' שְׂזַכְרֵנוּ ע"ש. וְכֵן הוּא עֲלָמוֹ
 צַעַל הַעֲקֵדָה צִין יֵתֵר מִקְוֵמוֹתָיו שִׁיחֹם רִמְזִים לְכַחֲצִי הַקִּדְשׁ
 תְּמַלְלָהּ שֶׁם צַפְרוֹשׁ הַתּוֹרָה וְצַעַר י' מִסְפֵּר הַחֲזוֹת הַחֹכֵם מִאֲרִיךְ
 צִבְלִי וְפִרְטִי רִמְזִי הַעֲזָן וְהַגֵּן וְעֲלִין וְנִהְרֹתָו וְאֲחֲרִיבָו. גַּם
 הָאֲרִיץ בְּהַקְדָּמוֹתָיו לְפִרְוֶשׁ- הַתּוֹרָה כְּחֹד וְעַץ הַדַּעַת קוֹד יַעֲמֵם אֲךְ
 הַדְּרָבִים כְּמִשְׁמַעֵן וְכוּ' וְצַפְרֶשׁתׁ צְרִאֲבִית כְּחֹד רז"ל דַּע כִּי כֹל מֵה
 שְׂמֹלְאֵנוּ כְּחֹד- עַל דְּבַר הַגֵּן וְהַנְּהָרוֹת הוּא אֲמֵת וְכֵן הִיֵּה וְאִין צו
 קִטְפָה וְיֵשׁ לוֹ קוֹד כִּמוֹ שְׂכַחַז גַּם כֵּן הַחֹכֵם רַקנָא"טִי עַל הַתּוֹרָה
 וְאוֹת לְהַטּוֹ הַחֹד. עַם כֹּל זֶה שְׂחִי אֱלֹה צִבְל עֲנִין כְּזֶה לְרִיכּוֹת
 לְהִיּוֹת נִגְדַּ עֵינֵינוּ. הָאֲחִתְּ שֶׁלֹּא נִהְגָה צְרוֹם אֲרִופֵּן מֵהָאֲמִין הַדְּרָבִים
 כְּכַחֲצֵן כִּמוֹ שְׂכַחַז הַחֹכֵם הַחֹכֵם צִעֲנִי קְפִרְיוֹ הַחֹכְרִים, וְכִמוֹ שֶׁעַל
 זֶה- לֵּל גְּדוֹל אֲמִרוֹ ז"ל צִעֲבַת פֶּרֶק צִמָּה אֲשֶׁה וְיִצְמוֹת פֶּרֶק ו'
 שֶׁעַם כֹּל מִדְּרֶשׁ וְאֲגִידָה וְשִׁעִים פִּנִּים אֲשֶׁר יֵאֲמֵרוּ, אִין מִקְרָא
 יִלָּא מִדִּי פִּשְׁרוֹ לְעוֹלָם, וְהָאֲחִתְּ שִׁיחֵיו הַרְמִזִּים אֲשֶׁר כִּיחֹם
 מִקְוֵלִים צְאֲרֹפֵן מֵה מִפִּי חֹכֵם עֲרִיף מִכְּצִיא, וְלֹא כֹל הַרְוָה
 לִיפּוֹל אֶת הַשֶּׁם וְלִהְיֹת צוֹדָא מִלְּצוֹ יִכַּל עֲשׂוּהוּ, כִּי גַם עַל זֶה
 לַעֲמֵת זֶה דְּבַר הָאֱלֹהִי רַשִׁי צִי צְוֹהֵר שְׂמוֹת פִּקּוֹק לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ
 פִּקּוֹק לֹא תַעֲצֹד לָךְ אֲרִיחָא אֲחִרָא דְּלֹא יִדַּעַת וְלֹא אֲמִר לָךְ רַבֵּךְ
 וְכוּ' ע"ש. כִּי צְאֲרֹפֵן זֶה דְּבַרִּי הָאִישׁ הַמְּלִיִּיד הַגַּם כִּפְסָל וּמִסְכָּה
 מַעֲשֶׂה דִּי אֲדָם לְהַצִּל וְחֵרוֹ. וְאִם שְׂחִים רַעוֹת אֱלֹה מְמַלְאוֹ צְרִמִּים
 שֶׁל יִידִידֵי הַחַ' הֲלֵא יִכַּלֵּם וְחֵטָא עַל הַנְּפֶשׁ:

עוֹד נִגַּע אֲחֵר וְחִקְרוֹן עֲקָרִי יוֹכֵל לְהַמְנוֹת אֵל הָאִישׁ הַזֶּה וְהָאֲחִרֹן
 הַכְּצִיד לְהַלְלִינוּ כְּעוֹפֶרֶת צִמִּים שְׂאִין לָהֶם קוֹף וְהוּא כִּי
 מִקְלָה גְּבוֹל קְפִרְיוֹ וְעַד קָלְהוֹ לֹא תְמַלֵּא אֲפִילוֹ אוֹת אֲחֵת אֲשֶׁר
 תּוֹכֵךְ כִּי אֲלֵל הַתּוֹרָה שְׂכַחַז הַתְּקַבֵּל לוֹ הַמְּקוֹרֶת. אֲחֵת קוֹ
 לָךְ בְּרֵאֵשׁ כֹּל קְפִרְיוֹ אוֹתוֹ הַמְּסוֹאֵר מִן הַתּוֹרוֹת הַפִּרְטוּיֹת וְתִרְאָה
 כִּי כֹל כְּחֹד אֲשֶׁר חז"ל הַטּוֹרוֹ מַעֲטוֹ מִפִּשְׁרוֹ לְהוֹלִיא מִמֶּנּוּ עַל
 פִּי קְבֻלָּתָם אִיזָה שִׁיחֵים מִכֹּל הַדִּינִים הָרִי הוּא מִפִּרְשׁ אוֹתוֹ צִאֵם
 לְמִקְרָא

מאור עינים

למקרא לבר. ומתחיל כל פקוק בלוחו לא יקור מונח. הרי
 עין תחת עין אשר חז"ל קבלו פרק המוצל שורה על השלוח
 מונח. וקלוחה את כפה שפתוחה כמו כן צפרי דמי בשמו
 מנחה שום דלא תחום. וכן כל כולל באלה הוא ידידה
 צאר דברים כחצון, כדעת הציתוקים אשר מודריהם ז"ל זכרו
 פרק ג'. אם יקום והתהלך על משענתו שפרסוהו במכילתא
 צרו וכחו שהציל הרמז"ם ז"ל פרק ד' מה' דולה, צאר איתו
 בשמן על מעהו דף תרס"ז, ואשר לא לדה וגר' שהעלו פרק
 האגלין כי המתכוין להרוג את זה והרג את זה פטור ממיחת
 צית דין ומן התשלומין ומן הגלות כמו שכתב רמז"ם צפ' הכוזב.
 וכן המתכוין להרוג ולא הרג שא"ל וכי יעלה על דעתך שיהרגו,
 בכלן הוא אומר שנהרגין: דף תרס"ד ולא יהיה ספק דהיא
 במכילתא באלה ענה יענה בלדות הוא צספרו ה"ץ דף טפ"ד
 וכן השנעים זקנים פתרו איתו שאין הולד שלם בלדה: כי צהיות
 אסוק ונחת נפש תחת נפש, אלהים לא תקבל שחמיטו צארוהו
 במכילת' אזהר' לצרכ' ה' ולקלל' הדיין הוא צספרו מן המוכל' דקיסה
 דף תרפ"ו פתח איתו על אלהי העמים כמו שתמלאהו לשנעים.
 והוא ידידה נתן צו טעם כי צתקיעך את' המשתחווה לאל אחר
 צקללתו גם הוא יצא לירי רוגז וישית צשמים פיהו. ואלהה פה
 עמוד יד קורא! ואשמייעך דבר אשר תשית אלץ לנך. חה כי
 היוסיפון גם כן לרומיים צספרו הרביעי פ"ח דף ל"ח וצספרו
 השני נגד אפיאל' וכי דף תתל"א פתח את הכתר הנזכר כוהו.
 ואלו דברי טס: הכה אץ לבו לשום לב על תורות שאר העמים
 כי שמיחת תורתו הוא דבר שנתחייצו צו אך לא לכרוב תורות
 זולתו, אדרבא החסרו מלקלל יראתם צהיפתה מתוארת אלה
 ע"כ. חה אונס הוא מוקר אשר המשכילים יתנו אליו הכתר
 לאסמכתא צראותם כי טוב להחריש מן הדבור המוסרן והציו
 אחרי משה כמלילתם ז"ל שזכר המורה חלק א' פרק ד' אשר
 צדעה והשכל אומר הן כחצ את תועבת מלרים לעיניהם ולא
 יסקלרו. אך נתנה ראש לירידיה הנה הוא צדה דף תרס"ז
 זכר את גדול החטא לאשר יסבבה צימי נדת דתה צאמרו כי
 השחית את דברו כורע צודה מלא מים. על דרך אמרו גם
 כן צמזדון לעקרה שהוא כחורט ומנפץ את זרעו אל הקלע.

אך על ימי הלצון לא דבר מאומה, וזרין ותליח אורח על ען
 שבעג ז"ל פרק נגמר הדין לא כד' אליעזר דאמר כל הנסקלק
 במלך אלא כחכמים דאמרי אין תולין אלא המנדף ועודף אלילים,
 הוא דף חר"ע מפרט כפשוטו הכתוב על כל מי שיהיה צו
 חטא משפט מות, ולענין לא תצטל גדי וגו'. תקצלו ז"ל
 צמחלחא וערק כל הצטר. לאפרי כל צטר צכל חלצ צאכילה
 הגאה וצטול. הוא צקטרו קמתאר מן החמלה דף חר"א פחד
 אורח כפשוטו גדי צמלצ אמו דוקא. וצלשון מדברת גדולות
 ועריח את צעל החארות לאמר אם ככה יערצ לחך גדי וצטול
 צחלצ הימקר לך חלצ צהמה אחרת צלתי קתח החלצ יהיא עגמו
 טכביצו בטבע אל גדול הגדי לכלות צטרו מיראי. וגם צענין
 אורח גתם צבו. לא תחרוט צטרו וצחמור, לא תסחית את עגה
 ערשת גדוחי. של הקצ"ה חמלה ויקמים. ולפי קגון רצחתי
 פרק אין עומדין אינן אלא גזרח מלך, וצקטרו המתאר מעשרת
 הדברות דף חר"ע מה צהיו כל ישראל שומעין ומקריבים את
 פסחיהם צלתי שומעו הכהנים כי החור' נחמה ערב הפסח
 צכל שנה להיחז כל ישראלי ערוד צו כמו כהן, אולי ילא לו
 מתחטו אורח כל קהל עדת ישראל שחכמינו דדעו צו צמקת
 פבחים פכתי לצור נשחטים צעלם גרות, וצקטרו המתאר
 מן המגבות קבלתי דף חר"ל כצו שהכ"ג לא היה נטול כי אם
 צח כהן. אולי ילא לו ען הכתוב צחולה מעמיד יקח אשה.
 וצפרק החור' הפרטיות דף חר"א כצו שהאונק את האלמנה
 או הגרושה ונתן צפיליים אף להלקוחו או לענות אורח כסף.
 אולי ילא לו ממה שצאר לא סנאף כולל כל מיץ נאוף לא כדברתי
 שאינו אלא צאשה איש. וצרי אלו כלן ש"חות צטלות אשר לא
 כפי המבורח. ואם לפעמים תמלאה אומר כך קצלתי ומקדושי
 כמו צפרק המתאר מן החמלה דף חר"ה נכצו קלח עעמיה.
 הלל הלשון הפרטי הזה צעלמו יודך שאין סונחו רק לקלח
 סמתכמים לרמות צנפסם קצרות על מלוח אליהו: וכן מה
 שכתב צפרק מיי ההצטונות דף חר"מא שהיתה אלל המתצודדים
 סכס קצלת אצות חצן מדצרו שס היחז כונחו צלצד אל קלח
 רחמים מן האין שהוא מייחך לקלח מלות אשר הם צאומה שפלים
 כמו שחצין צפרט מקוף קטרו המתאר מן הצורתה הפרטיות

מאור עינים

דף חרפ"ט צנעט טומאח המות שהיא להרחיק האדם מעצרת הרליח' ולא כיון בקבלות ההס' דיני המעשיות שהתחזרו בקבלה לרבותינו, אבל בכל המלמד אליהם מנהגם היה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל בפרט אבות פ"ק משנת אבטיגוס. ח"ל. בקשו להם דברים מקובלים אלל קלת בני אדם בלבד, הגה אלה אפוא ארבעה אבות חקין מן האש הלזה שהור' ראוי עליהן לארבעת שפטים רעים. ופרט כי מהם נתזקקו אך לבו לא היה נכון כאחד מבני עמנו ורוח אחרת היחה אחו-צתור' אשר פה אל פה קבל משה צפני ומקרה לנו. האמנה לא נוכל לומר שהיה מכת הלדוקים כי הם כמו שקדם מבטיח' התחיה והגמול ומליאות הרוחות די מדריהו עם צטרא לא איתתהי'. זה אדרבא מודה צבן וקורא עליהם בגרן עם אחרות ונפתים רבים מבחי הקדש. באופן כי לדעתי צחת איש בקולו עליו להביא את דבתו רעה ילדק בדברו שהיה מן המינים האחרים היינו מן הביטוקים כמו שזכרנו. ואולם אם יש עליו מלאך מלך להטורו בלחה אופן לחסיה בטועיניה מן הדל צפרק שלפנינו:

תתצלוח אפשרי בעד נחיה הנזכר על כל תצאמר לאשמה
בו ומת גמרו עליו אומר.

פירק ו תצאנת כי הצל צלד מה לטירו ולהגן צערו מן ההשגות
שזכרנו לא כל שערי התשובה נעלו ולא כל השפטים
האלמנה. אבל יש פתחין לך ונולע התגלות לכקותו על פי הדברים
האלה, כי הכה מה שכתב ופרט את הכתובים כפי נוסח השבעים
ולא כפי הקסר הישר הנמלא אללו פיה מאשר דבריו בכל הקפרים
שחזר הבם מיושרים לא לבני עמו היהודים אבל ליונים ולרומיים
אשר כת' להרוחם כמה מעלות טובות צתורת אלהינו, ולזה ראה
כי צדו לחנכם על פי דרכם צעלמו ולתג את למודיו צהליכות הנוסח
הנמלא להם לצלתי יחצצלו וישומו אם יכנס צהגהת הכחז והמכתב
והגרות אשר מן הנעורים גדלו צהמה. הלא זס הדבר אשר דבר
המעתיק לנלדים בקסר דרושיו העצריים לענין מי שאמר אללם
צציעי מן הפעולות כי אבותינו ירדו למלרים צע"ה נפש. והוא
טעות אשר כבר הראיתך טילא כמו כן מפי ידידיה הזה בקסרו
ממלך אברהם דף טס"צ שכתב כי המדבר ההוא טגה. לכתחילה
למען אשר צמדו לחליות אחרות לא יערבב את דעות ההמון
האמונים

האמרים תלך ההעחקה המפורקמת להם על אמונת חסד הארץ
 צבני ישראל הצאים מלרימה, ועתה מה לי פה לעד מן החוץ שהרי
 לפי דעת הירושלמי גם כספרי הנבואה נמלאו כספרים צלתי לדקרי
 בעלמם אבל ככתבים כפי קצרת ההמון כאלו הנביאים חשבו היות
 תואר לשנות האמת מפני המחלוקת. שכן תמלא צירושלמי דתענית
 פ' צהרא מאמרם בקלקול חשבוניות יש כאן אשר תמלאנו בפרק
 הארבעים מפרקיני אלה עם דברי הרשב"א ותוספת' עליו סוף פרק
 קמ"א דר"ה ועם מאמר הכחרי קרוז לסוף מאמר ג', ואם ככה
 הוא יידיה חזר בשפט הספרים לצלתי החליפם כ"ש שהאגיה
 לצלתי עקם את הכתובים במתיחק אל המלות כגון צדבר לא תצטל
 גדיימי לצון הגדה וכדומה כי לא רלה להוכיח או לגרוע על הנמלא
 אללם כספר מחד מדרש או מקודת, יען היות העדות האלה לא
 תעבר לים לעצור ולקחתם אבל בשמים אשר אין להם עולה ויחשבה
 לו לחכמה ולחן בעיני האהים פן יהי בעיני העמים האם כמתענה.
 הלא תראה גם כן הרב אמרה פרק מ"א חלק ג' שנתן טעם למלות
 עין תחת עין כפי פשוט הכתוב ואמר לא תטריד רעיוך בהיותו
 עונשים הנה מומן (היינו צידו החקה) כי הכונה פה היינו במורה
 לחת קצת הכתובים ולא קצת דברי הגמרא וכו'. גם החכם א"ע
 צפרטח צראשית לענין ד' הנהרות הגין צעד הגאון רב סעדיה על
 השגות קדושות לאלה צאמרו ח"ל. אולי עשה כן לכבוד ה' יתצ'
 יען חרם את התור' בלשון ישמעאל ובכתיבתם שלא יאמרו היות
 זה מלות לא ידענום. וכל זה קרוז לקצה החמישית אשר זכר הרב
 המורה בהקדמתו לענין הקתירות, כי לפעמים צמה שאינו תכלית
 מרחן פלוני לדבריו של השומע קאמר וליה לא קצירא ליה. באופן
 שאמר בהתכלותו של יידיה הנזכר על חטאתו זאת בדברים ז"ל
 פרק שחי הלחם פעמים שצטולה של תור' זהו יקודה שאמר אשר
 שצרת ישר כחך שצצרת. וכן אמרו על שם ההויה מטעם האלהיים
 שהוא צן ד' אותיות ומורה הויה נלמד עליו זכות כי להפלגה אמר
 דבריו ההם אף מטעם החכמים האלהיים. צאשר עם צחינת האמת
 זהו סוף מה שזרע בשמו ית'. הלא בכל מה שהתפרסם בעמנו אין
 אחנו ידע כי אם ד' אותיותיו אשר נכיר היחס מורות הויה. אבל
 אופן הקראם נעלם מוננו. כי הנה הנקודות אשר תחתם אינם
 עלמיות לשם ההוא, רק הושמו להורות על השם הנקרא, אם
 אלהים.

מאור עינים

אלהים באדוני ה' אתה החלית, או על שם האדוות צבל שמות
ההרים הכתובים בקפר. עזו מדה צלשון הקדש גשים נקודות הקדי
אל הכתיב אם לרוב גמאי כמו חוראיהם שיניה' (* או ליתרון קדוש'
כעם הכבד והנורא הזה ית' קלה. והיות לקריאת האדוות שוא
צלצד תחת הי"ד, לא חטף פתח כראוי אל האל"ף הוא אלל מקצלי
האמת למען אשר חצת האותיות והנקודות יעלה לע"צ צלצד.
צמלואו ולרופו של שם העלם, מזולת כי גם אלנה צלשון יחיד נקוד
חטף קבול מה שאין כן אדון חטף פתח. או לכל קצה אחרת אשר
אנכי לא ידעתי. אך זה אין לבפק בו שאם היה השוא עליו לי"ד
הנה צלחתצדו לאותיות צוב"ל יהי נקוד צחירק כמו נעלה ציהודה
לוי ויהודה וכבר התברר כי אופן קריאה זו לא לנו היא צלצד חדשה
צגלתתו אלל היתה אלל הקדמוני גם כן. ראה שצעים הזקנים
חצמלואו ציוני קיד"וק. והכולרי וחלמידיו צארמי הנהוג צצית
שני כמו שיחצאר צפרק צו' וצ" קראוהו מן, אשר העתיקוהו
צלשון רומי דומינוס. גם ראיתי בקפר מצוא הלשונות לאח גימלאו
מאויק דף ק"ג שהגויס ארמיים ואשר צבוריאה פותרים כלם ה'
לאדוני אחר מריאו למורי. וכן קולי אל ה' ארעק מזמור קמ"ג
צקולי מריאו קדיה, אשר כל אחד מן התארים הצובדים פתרו
אדון ואינו מדה על הויה, יען כי שם ההויה עם המלאו נחצ
לא היו לאותיותיו נקודות עלמיות להקרא. וכן נחצ המעתיק
צאגרת למליללה ח"ל. שם צו ד' אותיות שהוא צלתי נקרא
ובו' חא אמנם לא מפני הכבוד צלצד כאשר נחצ מאנינו חכס
נולדי צאולר לשון הקדש, אלל מהיות גם כן נקודותיו העלמיות
צלתי נודעות, והנה חטא ההוגה את השם צאותיותו הוא
משני הפנים יחד. כי ילייד שם אשר אינו, ובפי דעמו יקל
צמה שנאקד אפילו על צאר חס היינו זמרון הוריו צסם העלם,
בי על כן לא אונדו הקורא דמשמע קריאה כדרכה, אלל ההוגה
שהוא לשון מדה על דבור קחום ועמוס כאמרו צינה הנגי'
והגיון לצי לפגך, עם שחדע בי גם אלל קלת חכמי האמות
אשר היו קדושים לזמן צציאנו משה. האלנה ית' היה צפרט
מתאר ההוה או מתאר הגמלא. היינו מי שיש לו לצדו הויה
אמתית. וזה יתאמת לך מדברי ההגמון איצבוביטו צמהודותו
על הכתוב אהיה אשר אהיה. וצפרטו זכר כי מטעם הילמיס

הזכור

(א' ח'איקם שינייהם יטע' צו' ינ)

הזכור ומאחזו פרק ד' היה צהיכל מלרים נחוצ לחואר האלונה,
 אני הוא שהיה והוא ויהיה תמיד ומקוה שלי מעולם חי לא גלהו.
 וכן זכר דברי אפלטון צטיימאיו שאמר היה ויהיה הם מיני זעזע
 אשר מלך כפלותו אנחנו שלא כראוי מיחכים אל ההיה לנלם.
 אבל בצחינת האמת לא יארת אליו רק ההוה, כי העבר והעתיד
 יאמרו על המשועבד אל הזמן בטבע. גם יידיהו הכוזב מרדעו
 את דרך השבועים התחזק צרבים מדצרו על אמתת זה השם עד
 כי צקפרו מן החלומות דף תק"א וצראשון מחיי משה דף תק"ב.
 אמר שהכונה צתשרצת אהיה אשר אהיה באומר אי אפשר המלא
 לי שם עלם רק הורא' על אמתת מליאות, ועל כגון התנללות
 זה נראה שאפשר גם כן לומר כי אף צדצר קדמות החומר אשר
 היה כעושכל ראשון אללם מחכמיהם, ומלח היתה תהו אל אשר
 לא יצן הדבר על ארפגיו נותנת כמראה דמות פניההארת לטעות
 ההוא. לא נחר לקור מעליהם צלוח, כל שכן אם נוצרון צמה
 שכתב האלהי צעל הכוזב מאמר א' ח"ל, אם היה צעל התורה
 מלערך להאמין ולהודות צהילי קדמון ועלומיף רבים קודם העולם
 הזה לא יחשב לו פגם צאמוגתו ודישיאמין העולם הזה מדש מזמן
 ידוע ותחלת הנמלאים צו אדם וחווה. ע"כ. גם הרצ קמורת
 חלק צ' פרק כ"ח כתב דצרים כאלה ויותר ונאמה, צאמרו,
 המאמין הקדמות כפי הדעת השני אשר צארנוהו והוא דעת
 אפלטון שהשמים גם כן הורים נפקדים הנה הדעת ההוא לא
 יקחור יקודי התורה ולא תמשך אחריו הכוצת האורות ואפשר
 שיפודשו הכחוצים עליו וימלאו לו דימונים דצי צכתוצי התורה
 וחלחם שאפשר להתלות צהם וגם יהיו לראיה. ע"כ. וצלי כפק
 ימוז לדצרי ר' יהודה צר' קימון ור' אצבו צצ"ר ג' על הכחוצ
 ויהי ערצ כנראה לו. צצאוד ח"צ פ"ל. עם שחדע כי החכם הנלרי
 פיקיינו צהערתו הי"צ על ספר הטיימאיו כפי מה שזכרתי צפ'
 הקודם צהיחו סך צעד אפלטון על דצרו צקדמות החומר אמר
 שכונתו איננה קדימה זמנית צשום אופן אבל קדימת התחלה
 וקדרי, ושגם משה צצינו אמר כי הארץ היתה תהו לא להורות
 על זמן קדום שהרי גם החומר נתחדש עם יתר הנצראות אבל
 תכונה שקדמה צהתחלה וקדרי, ולחזק דצרו אלה לזכות אפלטון
 הציא גם כן דצרי יידיה צשני כפריו ממלאכת העולם שזכרגוס

מאור עינים

צפרק הקודם. ואמר שעם היותו יהודי תרני הגם דומים לדברי
אפלטון. ויש לרדן את שניהם לזכות על הדרך שזכרנו, והנה
לפי זה הדברים שהזכרנו לחזקתו מקפרו המתואר שהעולם בלתי
נפקד יוצגו לא על דעתו אבל לדעת הפלוסופים אשר זכר שמה.
כל שכן כי מלאנו ראינו לאיבקיציאו הקיקרי קסר ז' פרק ח'
מהכנתו שאחרי הציאו צסס דיאוניקיאו ואוריגיטו נלרים קדמונים
ראיות נכוסות על צטול דעת הקדמות ואמתת הדעת התורני
שהחומר הראשון המכונה אלל היזים היולי גם הוא מחדש
בהחלט מלאת הצורא, וכי עם אמרו הארץ היתה תהו אין צסוס
ארפן לחשוד שכבר כמלאה, הנה צפוד הצאים אללו לאמת הדעת
הנכונה הזה זכר גם כן את דברי ידידיהו הלז הנמלאים לו צספר
אינו אחנו. והם אלה, יש לנו להאמין שהוא ית' צרא את
החומר צמדה מספקת אל הכצרות כלן. כי הן נראה חדש חכס
מצני האדם יכין לו החומר הכודש למלאכתו צבמות מלומלם כל
שכן יולר הכל אשר ידע את המספרי' והמדו' כלן שלא יחטא צו
מאומה. ונעמ לומר שלא הולך צצריאת העולם חומר לא פחות
ולא יותר, הלא צהיות מן הארות לכל חכס צפעולתו הקדמות
החומר אפשר הוא לאדם שילטוד אחד כן להאקין עליו אולגרוע
ממנו, אבל האלהים ית' אשר ממנו לא יפלא כל דבר וכל אשר
יחפוד יעשה אין ספק שהמליא לו ההיולי המלטוד עד כחוע
השערה, עד כאן דבריו אשר מהם התצאר מה שכונו, וכן
על אדות הוליאו קלת דברי התורה צמעשים המקופרים אל אחיה
ליור ורמו אולי יחכלל כי קוף דבר עם היותו ממש צנכחות
ההמה לעקר הלא ידה כי גם הגגלות לנו ולצנינו להאמינס,
על דוד אמרם ז'ל צמכילחא פרשת מכשפה תורה צאותיותיה
נחנה: כלומר' להצינה על פי כחצה, כפי מה שזכרנו דעתו
למעלה אלל מלות השצת והמילה דכוחיאו, אשר עם היצת צס
דמזים והערות הנו מתנגד אל אשר יקלן צנטיעותיהם ומהידי
לצלתי המנע מלקיימם צפועל. ועל דבר הג'ע תדע כי לא
חסרו גם כן יהודים וכלריים אשר מפני קשיות שוכות נראות אליהם
צפשו הכתוב פקו פליליה כונוהו כפי מה שתוכל לראות אל החכס
הגדול ללנרי' אצגוקטינו צפרשו לפרשת צראשית ח' ולאקרינו
הלומיוד צחצרו הראשון מדרשויו סימן ק"צ עקר א'. אשר זכר

עם התחלוקות והקשיחות ופרוקיהן וקוף דבר שניהם הגדיעו
 והינניו אשר דברו כי כל מה שיסופר בתורה דרך מעשה שהיה
 אין צדק אופן להכחיש פשוטו גם שכללה ללייר עליו מאומה .
 גם על דבר הצריאה שלא הייתה בזמן נבדל כדלה שאפשר באתר
 מה להלך עליו שזה כמו כן דעת ר' נחמיה צ"ד י"ב וכשהקשה
 לו ר' יהודה וכן הבחור יום אחד שני שלישי השיב צוטל מלקט
 התאנים שכל אחד ואחד הופיע בזמנו, וכמו דבריו אל הכתוב
 תולא הארץ דמשמע את המופקד אללה, והוא כמשל הגן שזכרו
 ז"ל אשר זרע כונה מיני תבואה צמפולת יד והן לומחין זה אחד
 זה, וכמו שהארץ עליו הרב העורה חלק צ' פרק ל' גם צין
 הגדולים שצחממי הגלרים תמלא דעתו זה לאצבוק' המכר צפרוש
 צראשית קיומן צ' וצטי מעירו. ולאחת מראיותיו הביא מלח'
 כמלא לצן קירא הקבדל אללם איקליסיאסטיקו והוא זה המי לגלח
 צרא הבל יחד. עם כי החכם א"קויטו חלמידו המכר נקוב צזה
 מוננו כהרצה מחכמיהם משיבי טעם כמו שנקל לראות צראשון
 מדדושי עקד צ' פ' ע"ד כי עם הביא את כל הדעות וראיותיהן
 והכדעתן צאורד. וכמו כן על דבר עשותו מדוחץ של הק"צה
 חמלה אשר לדצריהם ז"ל אין אלא גזרות נקל התגללותו ממה
 שכתב הרב העורה פ' ע"ג חלק ג'. והדמ"צן ז"ל פרשח שלוח
 הקו. עיין להם שמה. ואולם לכל הפנים צצחית מה שאפשר
 לחשוד בצדויותו לכל הדברים המכרים ועוד צצחית המונח אשר
 הלעתי צפרק השלישי מהיח הציתוקים והאיסיאי מיכות אחד
 וכת אחת צעניה הנה מקום אחי להוכיח כי זה ידידיה אשר אנו
 דין עליו היה כאחד מהם, אם לא מקריאי עדה ארבעת האלפים
 עלום ומרחיק כדוד צמגרשי הערים כמותם היה ון הבחשלי
 אסריהם צקלת דעות ואוחז מלמודיהם צידו. כל שכן צראוחו
 שכה הוא היה מונה שצטן צצטי קפריו הל"ו והל"ז כמו שזכרנו.
 חו מנן לי ואך נתעררתי על ככה אמרתי אנלה ארך קורא
 משכיל! אך אם אתה לו שומעני, זיל קרי צספרו המתואר ון
 הנפילים דף דמ"ח על הכתוב וידאו צני האלהים אשר הוא פרגם
 אוחו כאילו יאמר מלאכי אלהים שכתב את הדברים האלה.
 הגמלאים אשר יחד הפלוסופים יכנו אוחם גי"אי (היינו ילדים
 למה שזכרו אחרו) משה יכנה שום מלאכים. והם נפשות
 נשטוטות

מאור עינים

משוטטות באויר. וכשם אופן אין לחשוב זה להמלאת שקר כי
הלא מן ההכרח הוא שיהיו בכל חלקי העולם מלאים צעלי נפש,
ועינינו רואות כי באחד אחד מחלקי הארשיים שהם היסודות
ש צעלי הנפש האוחים אליו, יקוד העפר יש לו צעלי החיים
הארליים, ויקוד המים צעלי החיים המימיים, גם יקוד האש
יש לו הארליים מן האש, אשר לפי המקופר ימלאו רבים מהם
בגלילות מקוד' וניאה, וכן השמים יש להם בכלם הכוכבים אשר
הם צלי ספק צעלי נפש נלחית אלהים כי בגלל הדבר הזה
תאוצתם בהיקף שהיא החנועה הטבעית לנפש המטכלת. וכל
אחד מהם הוא צעל נפש חמה. ובכן יומד בהכרח כי גם יקוד
האור יהי מלא מן צעלי החיים אשר אליו יאורו. הנם באמת
צלחי נגלים לכו, אך לא מהיותנו צלחי יבולים להשיג לורת
הנפשות במראה העין נשפרו שהאור יחבר מהנה, אולם לדיך
לשער היותן בכח השכל כי נעמד על מליאות הדומה בדומה-הו.
והלא אין לנפש מי כל צעלי החיים הארליים והמימיים הנם
מתקיימים בכח האור והרוח. כי אם תחקור מהו הדבר יתברר
לך שאינו רק אור מעופש הנכנס בגופות אשר הוא להן רוח,
וכן בהיותו זך ונקי כמו שיקר' בנשיבת הרוח הלפני נרגיש הנשאף
מונו רב התעלול לצריאותו, ואך יעלה על הדעת כי
האור שהוא נפש לצעלי החיים כלם בארץ וצמים יחקר הוא
אח העלמיים אליו. אודצא יחשב בהפך כי עם שיתר היסודות
מנעו מהוליד צעלי חיים הוא יקוד האור צדום אופן לא יחקר.
בהיות לו החן הזה מלח חילור שמונו יקץ הכחות אשר הם
לכל צעלי החיים לנפש, והנה הנמלאת הרוחניות האלה שזכרנו
קלחן חרונה אל חוד האופות וקלחן תתחקנה תמיד מכל
חלקי הארץ. והאל עליון מחולל כל משמט צעבות הקדושות
ההנה להנהגת הדברים הזמניים. אולם האחרות יודדות אל
הגופות. וכאילו חרונה אל חוד נהר לפעמים מהייכה נשטפות
מגליו ומצבריו. ולפעמים צהצבדן על השטף הנם צחלה
לפות על פני המים ואחר כן תצביהנה עוף לשור אל מקומן כימי
קדם, הלא המה הנפשות אשר נשלמו צמדע החכמות העליונות
והציעו מראשית, אחרית הגוף, שהוא מוטבע אל המות וקנו
להן שיי עד אלל האלהים הקיים לנלח, אך הוללות צמים הן
נפשות

נפשות יחד בני האדם אשר בצורתם החכמה ופעולות הלבך מקרו
 עליון למערכת הרוח הנפשית אשר לא תשא אחת מהנה אל החלק
 העוז שהיא לנו לעולם (רלוני השכל) אבל תדחה אותן אל הגוף
 בן תמותה הנולד עמו או לדברים פחותי הרוחניות ממנו כעושר
 והכבוד וההתנשלה וההדר ויחד הדברים אשר בני האדם שלא הכירו
 מעולם את העוז בצאמת, ליידוס וידנו אוחס במחשבתם. ומאשר
 יזנו את עלמם ברעיונים יחצו. ולכן כי תחצוק סהנפשות והילרים
 והמלאכים אינם כדלים בעלמיהם כמו בשמותם תכלל המקבלות
 לא מעט. וכפי מה שהמוח העם יאמר ילך עוז וילך רע וכמו
 כן נפש עורבה ונפש רעה כן יאמר במלאכים טובים ורעים,
 הנקראים טובים הם השלוחים הנה והנה ואמלעיים צן האלהי
 ובני האדם. ובגלל השדות העוז והטהור הזה יתוארו בקדושה
 ועוהר. ואחרים הם בהפגם ומחוללים ורעים אשר אם תכנה
 אוחס מחשבים לא תשקר בהמה, העד על זה המעורר באמר
 ישלח גם חרוך אפו וגו' משלחת מלאכי רעים. והם הרעים
 המחפאים בחאר מלאך אשר בנות השכל ותולדות החכמה
 ופעולות הלבך מעולם לא נדעו להם. אבל רדפו את בנות
 ותולדות האדם הנחונות אל המת אשר הן נעדרות ודקות מכל
 יופי טבעי ואמתי המעט כל לבד בליד השכל. ואין להם כי אם
 החאר הכחצ אשר ינה את חושינו ולקחו להם מאלה הנצות לא
 כלם על אופן אחד אבל איש איש מהם יבחר לו כפי אורו החוש
 אשר יחשב עליו בהמה, זה למראה עיניו חה למשמע אזניו
 ואחרים יחשבו צטעם או במשגל ותענוגות מלבד אלה, עד
 כאן דבריו שם, וכמו כן בקספרו המתואר מנטיעת נח דף ק"ל
 כתב ח"ל. אוננס ביקוד האורד נמלאו שני מיני בעלי חיים האחד
 הוא כל לפור כל כף הנראה לעין. והאחר כחות אשר לא
 ישגם החוש והם עדת הנפשות בלתי בעלות גוף שהם אמנה
 כדלות בצחינת הסדר. על קלחן יאמר טנתיחדו להתאחז בגופים
 המשועבדים אל המת ואחר הקפי זונגים ישחחרו כימי קדם,
 ואחרות שהוסרו תכונה אלהית וישקלו את כל חלקי הארץ,
 והיאחר זכות מכלן שהן הנקראות אלל פלוקופי יון בני אלהים
 וילדים שוכנות בחלק העליון קרוב לשמים, ונשה בצחינת
 מעשיהם יקראם מלאכים כי הם אמלעיים צן האל הגדול וברואיו
 השפלים

מאור עינים

השפלים להגיד להם את הדברים העוזרים וכמו כן כפי לורך אלה
ועלה במלאכותם אל אל בשמים. ע"כ, ובספרו מנצול הלשונות
דף ט' כתב ח"ל. הנה צאריך כמלאכת עדה קדושה של נפשות
בלתי דבקות בחומר, והן משרתות אל הנפשות השמימיות. הלא
אלה שצאריך יקראו מלאכים בכתבי הקדש. והם נבדלים באישיהם
בצמיחת הקדר, ומשמרתם להשתלח במלאכות האלהים ואותו
לצדו יעבדו, ובכל רצוים לא ימלא אחד עובר את מלות המלך.
והוא אל עליון הדגול מן המשרתים האלה איננו משתמש בהם
כי אם ללורך אותם הדברים אשר יאות להעשות לא מיד האלהי
לצדו. צעום הוא היולר את הכל איננו לרץ לעזר שום נצרא
שיקל מעליו צרכותו לעשות כל מאומה. אך הוא רואה מה יאות
לו מלד עלמו ומה יאות לנצראים מלדס והוא בגלל זה ערצ
קלת דברים להעשות על ידי הפקידים ההם בלתי שיחן להם
בזה הכס בשלח לכל ישגו צאופן מה כאשר יוליאום אל הפועל.
ע"כ. גם צספרו המתואר מן החלומות דף תק"א ציחקו רמזים
מה אל חלום הקלס אחרי שהליע כי האריך משטח הארץ עד
מקדער הידח הוא מלא נפשות ומלאכים מרצוים כוכבי השמים.
אמר ח"ל, הנה רצות מאלה הנפשות תרדנה להתקטר בגופים
צבי תמותה והן השוכנות יותר קרצות אל הארץ והיחד נטות
אל אהבת החומר. ורצות מהן תשרגה מחדש אל המקום העליון
בהפרדן מן הגופים אחרי חס הקלים המתגבלים מן הטבע.
ומהן גם כן רצות אשר להתשכן מחמדת החיים האלה תשרגה
אליהם מחדש. וקלתן נמלאו יראות מהצלי חבל אשר על כן
תצרחה מן הגופים כצורה מפני המאקר והקצר והגבהה
טכח השמים ושם קלות הכנפים תעמודנה עד נלח. וכן נמלאו
קלת שכן היחד טהורות ועוזות מכלן אשר תעלינה אל מקום
יחד נצות ואלהי, כי תצזינה הדברים השפלים והארליים והן
משדחות את האלהים וכאלו תהיינה אזנים ועינים למלך העולם
כלו רואות וטומעות את הכל, ואלה נקראות מן הפלוקופים
גיניאיי (היינו ילדים) אך כתבי הקדש יכנו אותם מלאכים והוא
שם נכון מלד אליהם. כי הן הנה האמלעיים להגיד את מלות
האלהים אל בניו. ואליו כמו כן ציאו תחינותיהם, ולכן ראה
אותם עולים ויודים. לא שהאלהים ילעדך למגדים כי הוא

יודע

קדע את הכל אך הדבר הזה מועיל לנו בני תמותה טללה יסו
 אמלעיים ומלילים צעדנו כי באופן זה כירא יחד האל הגדול
 ואח כמו העלום צלי ערך. כאשר כבר נודע כי מידלחטו את
 גבורתו שחדנו פני אמלעי ואמרנו דבר אחת עמנו ושמועה וגר.
 וראה אם נוכל לקצול את כמו צעת קלפו עלינו כי אף ערבותך
 לא נוכל לקצלם כאשר הוא עלמו צלתי אמלעי יחנס לנו. ולכן
 צחכמה רבה המשיל את האורד כלו לקלם אשר רגליו צאקן וראשו
 צשמים. כי הגה האידים היוולאים וכן הארץ הם מתחדקקים
 ועולים באורד באופן, שהארץ היא כמו שורש אליו והשמים לראש
 וגובה, וקלת החכמים אומרים כי גוף הידח איננו כדור שמימי
 מחוקק בשאר הכוכבים אך מעורב באורד ושמים, והכחמים הנראים
 בו אשר רצים יקראים פני הידח אינם אלא אורד מעורבב המגיע
 עד השמים השוך צטצע: ע"כ. הרי כי מחוקף כל דבריו אלה
 אשר למען חצין את דעתו היטב וחכיר שקצע בו מקמחדת לא
 כמנעתי מלקצן כחיהם ולשנות כל פרשה צטציל דבר שנחחדש
 בה, עיניך קורא מטכיל לכוכח יציטו כי הוא מאמין היות הכפשות
 והמלאכים וכן נמלאים אחד אשר כלם צשם ומקבם נפשות יקראו.
 עם הפרשה גה כפי ערדם כמו ששמענו ממנו. וכי משכן כלם ומקרי
 מבוחסם הוא באורד מדרגות על מדרגות, ושאותן הגוועות להדבק
 צגופות הגה צהחפוד החצילה כעצ תעופינה אל ארצותיהן
 האוריות כימי קדם. ואמנה כמה נמלאו מדבריו אלה רשוקים
 מדעת רבותיו הלא יחצאר לך צין יחד המקומות וכן המאמר
 הזה דפרק אין דורשין. ריש לקיש אמר השמים ושמי השמים
 טצעה ואלו הן וילון קקיע וכו' ערבות טצו גבוי שלום גבוי צרכה
 ונשמחן של לדיקים ורוחות ונשמר שעתידין להצרות ושם ארופים
 וטרפים וחיות הקדש ומלאכי השרת וכסא הכבוד ומלך רם ונשא
 שוכן עליהם טכאמר כולו לרוכב צערצות. ע"כ. הרי שהצדיק
 הכפשות והמלאכים צשמרתן ומיניהם, גם נמנו וגמרו כי השמי
 ושמי השמים יכלכלום ובהם תחנותם אלל כסא הכבוד ואדון כל
 הארץ לא ככל צעל כף על פני דקיע השמים, וכמו כן דבריו
 שחדנו מפר צלצול הלשוות שהמלאכים עשדחים לנפשות
 השמיניות דמשמע היות מדרגת הגלגלים עליונה ומדרגתם
 לא יתבטו אלל רבותינו. ואשר תמיני הרוחות הם ז"ל אמרו
 היותם

מאור עינים

היותם שוכנים בארץ אינם אלא שדים ומזיקין ותארום לרבים
ועלומים מזני האדם ושהם נמלאים בחכמות וחיותי מרצח ועל
הנהרות כנראה מפרק קמח דברבות ופרק ערבי פסחים ופרק
כל הבשר גם מדברי הרמב"ן פסוק ולא יצחו עוד וגו'. ואמת
הדבר כי עם מה שכתב החכם א"ע ראש פרשה גראשית ו"ל,
אל תחשוב שהמלאכים הם מאש ורוח צעבור שנמלא עושה
מלאכיו רוחות כי משמעו שהרוח וכן האש הם שלוחי ומשרתי
ללכת ולעשות את כל אשר יחפוץ. עכ"ד. הלא המקרא הזה
נראה מקיים את ידידיה הנז' יש צו טעם לתואר מלאך ושרף.
גם סעד לו על כך צ"ד ג' ובמדרש תלמי פסוק עושה מלאכיו
וגו'. א"ר יוחנן צעני נצראו המלאכי' הה"ד המקרה צמים וגו'.
המהלך על כנפי רוח ובחיצ עושה מלאכיו רוחות וגו'. וכבר
נדע ג"פ כי אין הפרש בין אמרו ויקרא אליו מלאך ה' מן השמי'
לאמרו גפריה ואש מן השמים כי צבצבי הקדש מן התחתים
האלה ומעלה הכל יקרא שמים. והוא ידידיה דברו על משה
דביו בקפרו המתואר מנטיעת נח דף קל"א ובזולתו מן המקומות
כתב כי הנפשות שהוחנו להקרא אל יולד הכל כמשה אשר נאמר
לו עלה אלי ההרה ואתה פה עמוד עמודי צהפרדן מחמתך
מעליה גם עלה למעלה מכל שמי השמים צקחד עליון יושב
קדם קלה. אולם לכל הפנים אין צדצרי הנפשות והמלאכים
כפי מה שכתבנו משמרתו ומשמרת חכמינו שיה. שכן צינתי
הדברים אינו לא מן הפרושים ולא מן הלדוקים לכל האותות
שראינו על הדברו מדעותם בכתוב למעלה. והשבות אתה המשכיל
אל לצדך כי הלא המה צד צד בכל דברי הא"יכיא אשר לחלית
זה קדמתי להליעם פ"ג כפי מה שכתב היוקיפון צמקומותיו
שבדתי. היינו הם יאמינו לאמונה קיימת וכו'. אמנם הנפשות
וכו'. ושהן נחלצות וכו'. והיה כי ימקו וכו'. עיין שם כי
הלשון ארוך ובמאזני הצחינה השקלפ יחד. חיה דבר הנפשות
והמלאכים כאמור וכן הכיינו עם הצחוקים דצד עין תחת
עין ובזולא צו שחכנו קדוץ לפוך פרק ה' יהיה לנו האות כי
הוא ידידיה היה מהם ומהמונים ואחרא ליה לטעמיהו צעקרי
הדעות שהחזיקו. עם כל זה השבתי עליו דרכי והנה ראיתי
ונחון אל לבי כמו שכתבתי בפרק הזה כי אפשר גם כן בארשים

מה לרין אוחו לזכות ולקגור צעדו על כל דבר פשע, כל שכן
 אשר ידעתי כי נמלאו בדורנו משכילים וישרים צלצוחם השוחין
 בלמא את דבריו וישיתו לראשו ענרת פז כאחד ממיטיבי לעד
 צעמנו. וכל שכן עור כי היוקיפון ליהודים כפרו' פס"ג ולרומיים
 קפר י"ח פ"י הזכירו לטוב וקפר צעצחו לחבמה ומעלה ונדע
 כי הקהל הגדול של אלכסנדריאה קראוהו צעס ושלחורו למליץ
 צעדס ולהליל להם מרעת הקיקר קא"ו אשר גזר להעמיד את
 ללמו צהיכל הקדש. ולפי המקופר שם ממנו צראתו כי לרה
 קרובה קרא לומות ותפלות ונעשו לו נסים שאחרי אצדן כל חקוה
 ציום ההוא נהרג הקיקר. הבזכר מאנשי ציתו ויאצדו עשתוטחי
 כרגע צאופן כי האיש הזה אללי נהיה צין דין לדין כדברים אשר
 אין להם הכרע, ועל כן על כל דברי הפרק הזה אמרתי לצי
 יטראל ידידה הלז או פ"לתי בשמו היוני עם כל שום וחנינא
 דאית ליה לא אטצור עליו חקי לעהרו או לעמאן צטלוח, הכה
 לא רב ולא חביש יחקרי ממני, גם לא מין ואפיקורוס רק זה
 שמו אשר אקראנו ידידה האלכסנדרי, ובכל מקום אשר יצא
 זכרנו צפרקי אלה צער עמי לא יהיה רק ביתר חמני העולם
 אשר לגלויי מילתא צעלמא רצמאי דלא שייכי צגויה נשמע מה ידברו.
 אולם צכל יתר דבריו וספריו הקורא הוא יהיה לו לדין צכל
 מקום כפי הראוי אליו. אם און צידו ידחיקהו. ואם תורת אמת
 צפיהו כעג נגיד יקצנו, ידי לא תהיה צו גם לא תכון עמו.
 וזהו מה טרליתי צכל המדובר על אודותיו עד הנה, והנה לא
 אחדל עתה מלצאר כי כל מה טדצרכו צד' האלפים יונים הכזרי
 הוא על דעת שהיו מחזיקים ציהודות כלדיקים עם הנאים משונים
 נהם, אפס אם רוח אחרת היתה אחס דין ודברים אין להם ולנו?

חזרון הנמצא לדבותינו על מעשה העתקת הזקנים וכן
 לכמה סופרים חצוניים לבר באדים"שיאה שצבר העתקנו
 טפח, ובמח נפרדו ובמח הסכימו.

פרק ז מעשה פחרון תורתו אשר הולע צחצור הדרת זקנים
 שהעתקנו הציאוהו חז"ל פ"ק דמגלה על פי הדברים
 האלה. תניא מעשה צחלמי המלך טכנס ע"צ זקנים והכניסן צע"צ
 צחיס

מאור עינים

בחיים ולא גלה להם על מה נכנס. נכנס אלכל כל אחד ואחד אחד להם כחצו לי תורת משה רבכם. נתן הקצ"ה עלה כלב כל אחד ואחד והסכימו כלם לדעת אחת. וכתבו לו אלהים צרא בראשית, לעשה אדם כללם ודמות, ויכל בששי וישנות בשביעי, זכר ונקבה צראו, ארדה ואכלה שם שפתם, וחלחק טרה בקרוביה, באפם הרגו שור וצולונס עקרו אצוק, וירכיצם על נושא אדם, צמלרים וצמאר ארלות ת"ל שנה. וישלח את זאטוטי בני ישראל, ואל זאטוטי בני ישראל, לא חמוד אחד מהם. חלק ה' אהם להאיר לכל העמים, אשר לא לויחי לעצדם, ובמקום הארכנצת כחצו לעירת הרגלים דאשתו של תלמי ארכנצת שמה ולא יאמר שחקו צי היהודים לכחצו אשתי בתורה, ע"כ. וכל זה תמלאו גם כן צמילחא דצא אל פרעה פרעה י"ד ואליה ודאי ריחו צאמרס תניא, אך שם וצ"ר ח', כתוב זכר ונקרציו צראו. וצידושלמי פרק קמא דמגלה מתחיל צלי שום הלעה ואומר י"ב דברים שנו לתלמי המלך אלהים צרא בראשית וכו'. ככל נוסח הצבלי רק במקום אשתו של תלמי וקיים זה דאמו של תלמי ארכנצת שמה, גם צמדרש רבה סוף פרשת שמיני גרים אמו. וכבר זכרתי מה שכתב רש"י ז"ל על פסוק ומקלה אחיו לקח שהרבות הם אגדת ארץ ישראל, וכן תמלא המעשה הזה צמסכת סופרים פרק קמא ע"פ הדברים האלה. מעשה צחמשה זקנים שכתבו לתלמי המלך את התורה יוכיח והיה היום קשה לישראל כיום שנעשה העגל שלא היתה התורה יכולה לתתגם כל לרעה. שוב מעשה בתלמי המלך שכתב ע"צ זקנים והושיצם צע"צ בחיים ולא גלה להם וכו' ככל נוסח הצבלי הנזכר. רק צמקום וצמאר ארלות כתוב וצארץ כנען כמו שנמלא צנוסח הע"צ זקנים ליונים, ועל הארכנצת לא נזכר שום טעם, ובסוף מגלת חענית לפי הנוסח הנמלא צדפוס יש צימים שמתענין בהן מן התורה (היינו ודאי תורת חכמינו) ח' צצצת שצו נכתבה התורה יוכיח צימי תלמי המלך והחשך צא לעולם ג' ימים. ואמת כי צנוסח כתב יד שנת ק"ה איננו. אך ראיחי כל הפסקא ההיא צקדור רצ עמרם גאון והלכות גדולות כמו שהציאה גם כן שור אורח חיים סוף ה' חענית, זה צלצד ידעתי לחכמינו ומתיחם למעשה הזקנים האלה, האמנה צצ"ד סוף פרשה י' תמלא תלמי המלך שאל את הזקנים צרוני צכמה ימים צרא הקצ"ה את עולמו אמרו לו לשעה וכו'. אשר לפי

לפי הנראה אי אפשר היותו תלמי מלך מלרים הנמנה במלכי יון .
 ולא הזקנים ההם היו זקנינו אלה שעדין לא נשתעבדו לרומיים .
 גם בכל הק"כ קיקרים ורל"ח אפיפיורים שמלכו ברומי עד היום
 לא תמלא מי שמו טורל"מיאו , וכן פללתי שגבל אחת טעות
 בנוכח ההוא כמו שחראה גם כן בכ"צ מפרקי אלה על תלמי
 המלך אחר שזכרו בכ"ד פרשת המלה . והראש"ד ז"ל בקספר
 הקצלה שלו הציג לשון הצצלי הכוזב עם פרושים מדעתו ונראה
 לי שאין להעמיק בדברי החזון ההוא כי אינו תומד על דעת
 רבותינו , אבל ערצ צחוכו מקפורי היוסיפון העברי אשר עוד
 תראה צי"ט מפרקינו אלה הקרא עליו ערער . גם על חלוף אלהים
 צרא בראש"י כתב הטעם כי בלשון יון המוקדם הוא הפועל והמאוחר
 הוא הפועל ושלכן החליפו השעה פן ירנן כי בראשית הוא היולד
 ואלהים היולד . והנה גם המתחילים בלשון ההוא יודעים כי
 כחוק זה ען האמת . הלא תראה רש"י ז"ל ובעל התוספות
 שחלו הדבר בקצרא לצד ופרשו דמקחצר להו למינים שהפקוק
 הזכיר הצורא ראשון . וכן צמה שכתב רח"ל : תלמי ככחצה לו
 התר' בלשון יונית שהיה מתעולל ומתאנה על ישראל ומצקש
 תואנה צחורתם להוליאם מן הכלל כי דעת צרדתי מנערי וגר .
 הגה כל קפורי אריקטיאיה וידייה האלכבנדרי והיוסיפון ושאר
 כותבי המעשה הזה יכחשוהו שהרי לכמה אותות התודע איך לצ
 תלמי ועצדיו היה נכון עמנו ועם תורתנו . ודבריו ההם נחנו
 מקום אל הגאון בעל קומחא דאצישונא צפרוש קליחות לום טבת
 האומרת כלתה רוחי ככחצה דת יונית שחצר אותה אחיה פינת
 גרדיא לפרש כי תלמי צקש להפוך דברי אלהים חיים למינר .
 ואלו דברים שהם צאמת כפיית טובה מאתנו אשר לא כחצו
 שארית ישראל לא יצדו כצ , ודבר החושך והלוס הנזכרים
 עוד נדבר עליו צע"ה קוף פרק ח' מפרקו אלה . ולכל הפנים
 חדע כי הראש"ד זה אינו בעל ההשגות מפק"מיה , אבל ר'
 אברהם בן דאור הלוי מטר"ליעולה כמו שכתב בעל כפר יסוד
 עולם קרוב לקוף מאמר ד' והחבס דון ילחק בהקדמת מלכים
 וצפרוש זכריה כבואת נועם וחובלים , והן קדם שאעבור מדצריהם
 ז"ל אל דברי הקופרים החלוני צדרוש הזה דאיית להעיר על
 קוטי אחד , והוא שמלינו צירושלמי דתענית ט' צג' פרקים

ובמקח

כאור עינים

וזמכת סופרים פ"ו. והציאה למצ"ן במשנתו ס' רל"ב
והסכם בר ששת במשנתו ס' רפ"ד. ג' ספרים מלאו בעזרה
מעון זאטוטי והיא. וקיימו שנים וצטלו אחד. ואם בדברי
ריש לקיש שהזקנים הם שנו נערי בזאטוטי לא היה לדין צעל
המאמר האחד לומר שצטלו נוסח זאטוטי מאשר נטו אחרי רבים
שכתבו זהם נערי. היה לו לומר שצטלוהו יען נשתנה או
לקצת ועם עזרה. ואפשר דקיס להו לרצנן שהמלא ג' הספרים ההם
היה מזמן קדמון לפני הזקנים והם נסרו לבחור זאטוטי מן הטעם
שכתבו רש"י ותוספות והראש"ד. או נאמר כי זה ד"ג דברים שנו
זה ד"ג ספר"י נמלאו מדרשים חלוקים הם כמו שזכרו צעלי התוספת
פרק קמא דיבמות לענין סוחר זה מטעמן ורש"י על הכתוב ומקלה
אחי לקח, ומרמי פרשת וילא על מאמר קפילת הדרך, ואולם
בהיות מקום מצובה אל המשכיל כי מדברי החצור שקדמה העתקות
שטוב שפתרון התור' על ידי הזקנים ההם היה פועל אנושי לצד לא
מעשה נכים. שהרי קבוצ לקופו כתב רח"ל: שמרו את הקדר
הזה כי כל איש מהם לצדו היה מעתיק כל חלק ממנה ואחר כך היו
מבונים כל העתקות יחדו והגוסח היותר נאות ומקובל אל הכל הוא
לצדו יצא אל ספר על יד דימיט' דיאלו. וחכמינו בתנו צבאר כי יד
הגלחים הייתה אחת שכן אמרו נתן הקב"ה צלצ כל אחד ואחד הקמינו
דעתם לדעת אחת. אמרתי אגלה אנכי הקורא כי רבו בכותבי
הקדמוניות נספרים המאורע הזה. לא צאופן הארוך והפרטי
שהציא אריסטו"אה הגז' אצל צללל ודרך קלרה, והנה הרבה מהם
כתבו מסכים לדבר חכמינו בקיוע האלהי שזכרנו. וכן צפרטים
אחרים שיש צינס לקבלת הכותבים על הדרוש הזה השתנות מה יש ויש
כמו בן תנא דמסייע להו, ודרך כל כותב יש צעיניו צלקחו ען
הצא צידו על פי המוקרת, כי הלא ספרים כאלה שאינם מלוח
ודינים הקמורים לעד לעולם להלכה מסיני ולרוח הקדש לא יוכל
המגיד לאמרם רק כפי אשר שמעה אזנו מאחרים שקפרום לנו.
וידענו הנהג צעולם כי כל מרחק מכילי אל כלי לא יעמוד עמוצו
צעלם. ואפילו מעשה שהיה לנוכח עיינו ילאו לנו עליו מגידים
שונים אם להוסיף אם לגדוע. וצפרט לקצת שזכר הסופר מא"ה
פלוטדקו צחיו ס' ל"ג ואמר כי צגללה תקשה אמתת הספרים הלא
היא החלקניות בהמה. כי יש אויב ומגאל, ויש אהב-גמשח.

וכל

וכל אחד ימשך המסופר אל תאות לבו על הדרך שכתב הרב המורה
 חלק א' פרק ל"א בקצות המחלוקת, תולא אפוא לירידיה
 האלכסנדרי אשר היה מארמי אלכסנדריאה עלמה העיר אשר זה
 נעשית מלאכת הפתרון אחרי הזקנים ההם כשלש מאות שנה. כי
 בקפרו השלישי מחיי משה דף תקכ"ח בהרצותו לשבח תורת משה
 דצינו והיותו מראה שגם צני הכר חשקו זה כתב המעשה הזה
 וקפד איך ע"צ הזקנים נדלו איש אחד לחדר, ושכל העתקותיהם
 כמלאו מכוונות לא לבד בכלל העולה כי גם בכל פרטיו הלשון ואופניו
 כאלו כלם היו מעשה ידי אומן אחד. אפס מן הי"ג דברים לא זכר
 מאומה, וכן חכם נולדי נקרא יוסטין מרטיני אשר היה ציוני
 אנטונינוס ור' שון בקצות ספריו הכדפקים יחד יש ספר יפה
 מיושר לאנטונינוס הכוכב נגד עבודת האלילים, אשר אולי בגללו
 ולמחרו של ר' הוא אנטונינוס כתגייד כמו שהעלו צירושלמי
 דמגלה פרק קמא ופרק צני העיר, הגה הוא יוסטינו בקפד
 אחד ומתאר. הדבור אל העמים. הציא את המעשה הזה
 בקלרה ובכלל דבריו יש כי תלמי עם ע"צ הזקנים האלה צאי
 אחד שהוא פחות ומיל סוף לעיר אלכסנדריאה כל אחד מיוחד
 לעלמו למען יעתיק איש איש לבדו ויוכל הוא להכיר מה שרש
 דבר אמת. תולא בפתרון של כל אחד מהם. ויהי כאשר ראה
 שכלם הסכימו לא לבד לכונה אחת אצל גם לשפה אחת ודברים
 אחדים התפלל מאד והכיר כי אך זה היה צעזע האלהים והרצה
 לכלם כבוד ויקר וישיבם צמתות רבות לירושלם ואת הספרים
 שהעתיקו עם לו צבית מודשו כדברים כפלאים בהדרת קדש.
 זה יוסטינו הוסיף לומר הלא דברי אלה אינם מהתלות וכזו
 אצל אמתים וישרים ואני צעני דאיתי את קיומי החדשים ההם
 צאי נז' קרוב לעיר אלכסנדריאה גם שומעתי מפי הזקנים שוכני
 הארץ ההיא את הקבלה הזאת אשר ציד כלם מיימי קדם. וכמו
 כן נ' נרי אחד מקדמוני חכמיהם נקרא איריניאשו שהיה ציוני
 עראיטרו קיסר י"ד כתב המעשה הזה על הדרך האמור שהובדלו
 כלם זה מזה ושהסכימו בכל האופנים כאילו עט אחד צין כלם
 ושכלן התדע היות הכל מאת האלהים מן השמי'. כי כמו שהעיר
 את דוח עזרא הסופר להגיה תורת משה בלשון היהודי אחרי
 שצברה מלכס צמות הגלות כן היה אחרי כן למעלת העולם

מאור עינים

כלו עם פי האלילים האלה, וכמו שימלא כל דורש בקסר המוחזר
הנזכר ובהקדמות מעתיק הפתרון המיוחס לשצעים מיוני לרומיי
אשר הציא את דבריו שנה. גם איקידורו שהיה צימי דאמאסו
אפפיר ל"ט קפר ו' פ"ד מן האיטימולוג"אי שלו כתב קפור
המאורע הזה ואלו דבריו, כל אחד מהם בחדד מיוחד לו פתח
את כל הדברים ברוח הקדש באופן שאחרי כן נמלאו בלי שום
הפרש לא בכונה ולא במלינה המקודרת: וכן ראש חכמי הנלרים
חצובקטיבו שהיה עמו כן צימי האפפיר הנזכר קפר י"ח פרק
מ"ג ומ"ג מעירו כתב בארוכה מעשה הפתרון הזה וצין כל מה
שהפליג לקפר בשצחם זכר שנפרדו כל איש בחדד מיוחד למען
יודע נאמני' פתרונם וכי לא שנו זה מזה אפילו במלה אחת כי
מן הגראה רוח אחד אלהי היה לכלם ושעל כן עדת הנלרים
הכבימו לנהת העתקתן לבדה. כי כן היחה באמונה אחת עד
זמנו אפס כי לאחר ימים במו שנזכר עוד בפרק מ"ה בחרו להם
ציריחונית לדעת ההגמון מוכדור"יעו או זולתה לדעת זולתו
שהיא אללם המפורקמת. הרי כי חמשת הכרנים האלה הכבימו
בהגדתם לדברי חכמינו אשר לאילי בני ישראל האלה שלח האלהים
ידו לעוצה ויהי עם פיהם לעשות שכלם יעלו כמתנבאים בקגנון
אחד עם היוחס איש איש על עבודתו מקלהו: אולם היוקיסון
שהיה צימי חרצן הצית קפר י"ג פ' ז' מן הקדמוניות לרומיים.
וכן ארצקיציואו הקיקרי שהיה אחריו כמאחים שנה ראש קפר ח'
מהכנתו. והמעתיק לנלרים שהיה גם הוא צימי דאמאסו אפפיר
ל"ט הנזכר אחר החרצן כעלש מאות שנה בהקדמתו לפתרון קפר
בראשית, וחכם אחר נקרא קלימינטי אלכסנדרי שהיה צדור
הקודם ליוקטינו הנז' ומתו"צני עיר אלכסנדריאה עלמה בקסר
הראשון מן הקט"דומאטי שלו, וחכם אחר קדמון נקרא איפיאניאו
בקפר המודת והמעקלים שלו. כלם נמשכו אחר דברי אריקט"יאה
בחצורו שהעתקו אשר שם פתרונם מעשה אלוש לא נעזר מן
השמים. ארדבא המעתיק הנזכר בהקדמתו הנז' כתב כי הראשון
אשר צדה מלבו הכוז ההוא מהבדל הזקנים בחדרים מיוחדים
למען חתראה העתקת כל אחד מהם נפרדת כאמור הוא כדאי
לציון וקלף. שהרי אריקט"יאה ליד אמונים ואחד מן המשתדלים
במעשה הזה ושהפליג לקפר בשצחם לא כתב מאת מאומה:

אמרי בינה פרק ז

עד

וכן . על פרט אחד הראוי להדע צדדו זה והוא אם העתיקו תורת משה לצד כנראה מדברי ח"ל הנזכרים או המקרא כלה . תמלא מחלוקת נגלית צין המגידים שזכרנו . כי הנה העורב בכל דברי אריקט"אה הנז' דרך פשטן ישיב אל לבו כי תמיד הוא מדבר על פתרון התורה לצדה . אמת כי מלך מה ובהצנה טעמיית אפשר למשך אותן אל שיוצן כי שם תורה יהי רמוז לכל כתבי הקדש . וצפרט כאשר נחשוב כי הקצה שהניעה את תלמי לצקש פתרון תורת משה מן הדין הניעתהו גם כן לצקש פתרון כל הנביאים והכתובים לרומם ולהשלים בהם את צית מודשו שלא יסקר צו כל קפר . והלא גם לח"ל תמלא בהצנה מקומות שם תורה כולל הנביאים והכתובים עמה . כי היא דפרק חלק מנין לתחית המתים מן התורה , שאחרי הזכירם קלת ראיות מפקוקי התורה הוסיפו ריב"ל אומר מהבא עוד יהללך קלה הללך לא כאמר אלא יהללך תכאן לתחית המתים מן התורה . ובסמוך קול לופיד נשאו קול יחדו ידגנו רגנו לא כאמר אלא ידגנו מכאן לתחית המתים מן התורה . רבינא אמר מהבא רבים מישיני ארמת עפר יקילו וגו' . רב אשי אמר מהבא ואתה לך לקץ ותנוח וגו' . ולפי זה נראה כי גם דבר המשנה דיש פרק חלק האומר אין תחית המתים מן התורה לפי רש"י דגריס הכי ואשי הוא דלאו דוקא תורת משה צכתז או על פה . והרי רמ"צם צומאמר התחיה כתז שהראיות המוכרחות עליה הם שני פקוקי דניאל ישיני ארמת עפר יקילו ואתה לך לקץ וגו' אשר לא נאמרו צקיני , גם צתחלת הפרק הזה ראינו הלשון ההוא שמתענין בהם מן התורה ואינם אלא מותרת קדמונינו . מכל מקום אלא שקול הדעת הישר דברי אריקט"אה הנזכרים יש להם הכדע ככר כי על תורת משה לצדה יוצנו . וכזה יצאזר גם מדברי ידידיה האלכסנדרי צשלישי נחיי משה קרוב לקופו דף הק"נע . גם היוסיפון לרומיים צהקדמתו לקפרי הקדמוניות נוקף על הנראה ממנו קפר "צ פ' צ' הנזכר כתז צצאור כי לא העתיקו רק תורת משה לצדה . ואל תשיצני מנוקח היוסיפון העברי כי הוא אללי מזויף מתוכו בהצנה מקומות כמו שחשמע עוד ממני . וכמו כן המעתיק לנלרים הנזכר כתז בהצנה מהקדמותיו לקפרי המקרא וצפרט ציחזקאל פרשה ה' ופרשה י"ז

כי

קאור עינים

כי לדעת גדולי החכמים כותבי המעשה הווא. לא העתיקו רק החומש. ובי כל מי שיש לו חיד ידן בהכרח מאופן ולשון ההעתיקה כי מי שפטר החומש המיוחס לשצעים לא פתר יחד המקרא, יען לא ראי זו כראי זו ועדיהם המה, גם אם אמת היה כדברי אריקיעאה והיוסיפון שהזקנים כלו מלאכתם צע"צ ימים אין קפק כי לפעולות אדם לא פתרו רק תורת משה לצדה. ואולם עם היות דבר הקיקרי החזר ואחרים מן החכמים אשר נקבו בשמות כחומים צמתיחס לפרט הזה הנה איסיפאניאו החזר בקפורו הנזכר כתב ח"ל. ומאשר ספרי היהודים נחלקים לשני קוגים אחד של תורה ואחד של דברי נביאים הנה אלעזר שלם את כלם לתלמי וכן געחקו, גם ההגמון איגרוניו צמהדורא שלו על פתרון התורה ראש קפר צמדבר כתב צזה נגר חכמינו והגדולה שבדאיותיו היא הבכמת הדורות כלם לפי דבריו על מליאות פתרון השצעים בכל כותבי הקדש כי צזמנו זה הפתרון המיוחס אליהם הוא מלוי בכחצ ולשון יוני וגעחק לרומיי צלי מחקור אחד מהמה, האמנה עם היות ההגמון הזה חכם נבצר מוכרח אני עתה לדבר צו לזכות דבותינו, כי שגאתו אוחס קלקלה עליו את השורה צהציאו לקיום דבריו עדות ידידיה ויוקיפון היהודים. והנה חליו לדולקים פעל כי אדרצא עדיו צחוחמיו הצין לו כמו שזכרנו וההבכמה איננה אפוא כללית באשר תאר אותם. הכך אם כן רואה אתה הקורא! כי צשני הפרטים האלה יש לח"ל כמוכות ורצים אשר אותם ומגידים כי דוח ה' נובקה צזקנים ההמה צאופן שפתרו כמתנצאים ושלם העתיקו רק תורת משה לצדה, ולא יקשה צעיניך שהם ז"ל אמרו כי תלמי כנכ אותם צלי שידיעם על ונה כנכס. ומפי כתבם של כל המגידים החכדים שמענו כי מלז כתב אלעזר כהן גדול לשלחם אליו הודיע אותו מה חפץ לו צהמה. כי הנה ח"ל צרלוחם לקלר דצריהם היטיצו להשקיף אל המכות, והואיל שאחרי צוא הזקנים אליו הפרידם צלא יוכלו הוכר יחד כאמור הלא זה כמי שלא הודיע אותם על מה נקראו. וכבר כתבנו כי צירושלמי דמגלה פרק קמא צזכרם המעשה הזה הוא צלי שום הלעה רק אמרו י"ג דברי שנו לתלמי המלך וכו' עד אמרם שאמו ארנצחא שמה. ונוקח זה מחישב יחד לדברי הקופרים הנזכרים

אכרי בינה פרק ז ח עה

הזכרים שכתבו כי אשתו נקראת ארט"ינואה, אמנם כמה שהם ז"ל אמרו כי שנו את טעמם צ"ג הדברים אין גם אחד מכל הכותבים הזכרים מנגד כמותם, אדרבא כלם יעידון יגידון כי לא הפילו דבר מכל הכתוב כמו שהראינו לדעת מדבריהם אשר כתבו, אמה עתה צריך ה' תשיב אל לבבך העדותי אשר נוסף בדרוש הזה ולמען תת ריח אל המתכוון הצדלנו להם פרק:

סאין באו כמה הפרדות אשר תמצאנה בין העתקה השבעים והנמשכים אחרים המצודקים אשר בכתבי הקדש.

פרק ח דע כי בהעתקה המיוחסת צדורת האלה לשבעים
הזקנים אין בכל הי"ג השתינות הזכרות רק ארבע, וזה פשוט, ויכל ששטי וישבות שבעים. וירכיש 'על'נושא' אדם. אשר ישבו הם ואבותיהם בארץ מלרים וכנען. לא חמד אחד מהם בשלתי. אולם כי תצקש ליתר החלופים או תוספת ותקרין בשאר המקומות הן בחורה הן בכזאים ותמלאם לאין חקר. כי חלופי הנקודות והאותיות והתיבות דבים ומאד. והעולה על כלנה השתנות פקוק הטעמים שחלל סוף כתוב זה ראש לקמוד אליו כמו שתאמר והכהו לפניו כדי רשעתו. במוקפת ארבעים יכנו. ותחפלה למהו ומועלם ועד עולם אמה אל (בפתח) תשוב אנוש עד דכא. וזה נמלא ממאד באופן כי השחת הכונה מפני הערוץ. אשר על בן קלת מעתיקים שקמו צדודותינו מן הנלרים שמו אותות ומוקפדים לפקוקים כל יעברו גבולם מן הנמלא לנו בכתיבי הקדש. ולפי נכחם נאמר "כ"ן באשתי נאמן ה' גבל דבריו וישר בכל מעשיו. אולי הציורה לפתור כפי קבלת הר"ד עזרא שזכר החכ' דיקאנא"טי ז"ל בפרוטו על הכתוב וישכם אברהם בצקד שקופ' להאבד צימי הגאולה כי האמנה יאותו אז הדברים האלה, והיותו זר אללי כי עברתי בכל מ"ג ספרי ידידיה האלכסנדרני הנדפסים יחד והוא היה טרם חרב שני מתושי אלכסנדריא עיר ההעתקה עלמה כמו שזכרנו בפרק הקודם. והנה ציותר מחמשים כתובים הוא ארוח לו (וכפי מה שנדרעמתי עליו לונעלה) את הנכח המשונה הנמלא בהעקת המיוחסת לשבעים ומפרט אותם לפי דרכו הוא כאילו כך כתובה לפני

מאור עינים

לפני האלהים צעמים. גם היוסיפון שהיה יהודי הגון והוא עלמו
בראש כפר תולדותיו אמר כי עם המלא בזמנו ארבע כרות של
יהודים לדוקים ציתוקים גבלנים ופרושים הגה הוא דבק לאהבה
צבת הפרושים שהם חכמינו, עם כי צעטת כפוריו לא יאונה לו
זכרון כתבי קדש רק מעטים צמקרה תמלא צתחלת עשרי הכפ י
של הקדמוניות אשר כתב לדומיים שהוא צזכרו שנית העשרה
דורות אשר מאדם ועד נח רדף את דרך ההעתקה הכזרת
ומעביר כך האלף תר"ו שנים ליותר מאלפים, ולעומת זה חדע
גם כן ותשכיל כי לצד מהעתקת השצעים נעשו צדורות הראשונים
ההם מיהודים יונים העתקות רבות אחריה. והעד על זה
המעתיק לנלרים צהקדמתו לקפר דצרי הימים של הקיס"רי
שכתב ר"ל. הקפרים אשר נעתקו על ידי שצעים הזקנים אין
להם צלשון היוני העעם הנכון אליהם. אשר על כן אקוילה
קינארכוס וטיאודוליאו עשו העתקות אחרות משוכות הימנה,
זה השתדל להעתיק מלה צמלה, חה השקיף יותר אל הכונה והשלישי
לא רחק הרבה מדרך הזקנים ההמה. והעתקה החומישית והששית
והשציעית עם כי לא נודעו ממליאתן הגה יש גם מן השצם צאופן
שגם הם נחשצו עכ"ד. ואי לא נקחפינא הייתי אומר כי אולי
לשלש הזקנים האלה רחז צעל מקבת קופרים פרק קמא צאמרו
מעשה צחמשה זקנים שכתבו את התורה יונית וכו', כמו
שהצאחיו צתקלת פרק ז'. כי עם היות הפרש צין חמשה לשלשה
הלא אין כפק אללי שהוא מאמר צלתי מדוקדק. כמו שכל מקבת
קופרים לדצרי הראש ז"ל צה' ק"ח אשר עוד נזכרם צע"ה
צפרק י"ט איננה לנו מאושרת כיחד קפרי קדמונינו, כל שכן
צהיות פה מן הקושי אם החמשה ההם פתרו את התורה לתלמי
מה לורך היה לו עוד לשצעים ושנים. ועוד מה זה אמרו שלא
יכלה התורה להתרגם יונית. אדרבא מפרש אמרו צידושלמי
פרק קמא דמגלה שלא יכלה להתרגם אלא יונית. ואל תחמה
על היות צעל המכתא הכזרת מקדים העתקת החמשה להעתקת
הע"צ צאמרו שרז מעשה וכו'. שכן תמלא לחכמינו פ' אלו
כאמרים ילאה צת קול מצית קדש הקדשים צימי יוחנן כהן גדול.
שרז מעשה כמורה צימי שמעון הלדיק, אשר על כרחין שמעון
הלדיק ראש לחכמינו אחר כנקט הגדולה קדם ליוחנן כ"ג הכזר

זמן רב. אלא שפעמים אין מוקדם ומאוחר. ואם וילנה הב' הוא עקילם הגר אשר קצרהו זע"ה פר' מ"ה עם השנים המעתיקים אשר דעיהו, והנה עוד אחרי כל המעתיקי' הב' קם גם הוא הגולרי הב' והעתיק את המקר' כלה זימי דאמאקו אפיפיור ל"ע זה אלף ומאתים שנים. עם כי אנכי לא שמעתי הנמלא העתקתו זאת ממש לעת עתה, והחכם הגולרי אצגוסטיו אשר היה בזמן המעתיק הב' השתמש בשתי נקסאות היינו המיוחסת לשבעים ואחרת זולתה. כי פעמים רבות תמלאהו צפרושיזי אומר נכחם אחרינא, ותראה לו צכפר י"ח פרק מ"ג מעירו שגם הוא זכר שש העתקות וכללן פתרון המעתיק הזה הב'. ומעתה אחרי הכיחו ליסוד מוקד כאשר יעלה על הדעת שהעתקת ע"צ הזקנים הב' היתה ממקור ישראל היינו מקספר התורה הנמלא אחנו בכחצנו ולשונו ושאותו הציאו לתלמי המלך ושפתרונם היה ככה נאות וישר זעני כל חכמי היהודי אשר ראוהו ציום המעשה כמו שזכרו אריסטיאה וידידיה תולחס ממגדי ארתו העסק. הלא יקשה מאל מה היה לו או לנו שעשה כדאה ארתו כל כך משונה מן המקרא אשר אללנו. ולמה זה הולדכו הקדמונים ליתד העתקות שזכרנו. והנה לא נעזוב מחדיע כי ראש חכמי הגלדים החכר זעידו קפר ע"ו פ"ג התעורר על הקושי הזה והצדיל תשובתו לשני ראשים כי צראשונה הכיח ליסוד קיים שהנוכח הנמלא אחנו לדיק וישר הוא, ואחר כך על קלת השתניות אמר כי הרוח אשר מוקדם הופיע על הכזיאים לכחוצ מה שכתבו הוא שהופיע אחר כן על שבעים המעתיקים לשנות מה שטנו. זהאמינו כי יש בהשתנות ההוא קעד למה שיאמינו, צארופן כי לדעתו אלו ואלו דברים אלהים יחשבו. ואפם על מקספר השנים מואדם עד המצול אשר ראה בצרתו זאת בלתי מתישבת עלינו צאמת לשבח ארתו כי הלץ צעד כלנו ואמר הגה אף להאמין שהיהודים עם מפחד ומפורד יכלו להקבים על זיוף הספרים אשר אללם העולים כלם לקגנון אחד. ויונה גם כן שיוכלו עשויהו הלא רחוק הוא לחשוב כי מקנאחס צזרים זייפו לעלום ספרים קדושים כהמה, וכיון כן אין לומר כי השבעים ההם שכבחרו לחכמים ואשר נתכבדו בכל הכבוד הנודע שנו את נעמם לכחוצ דברים אף להם שחר, האמנה נכון הוא לשפוט כי צזמן הקמוך להעתקה האמנית.

מאור- עינים

האנונימיות היונים והמלרי אשר נמלאו אז ברשע או ככל זייפו את
מקפרי השני וקלח מקומות אחרים בנוכח הראשון שהוליא
חולה. וממנו פשחה הלרעת בכל יתר הקפריס שנכחצו כמרהו.
זה תורף דבריו שם אשר עוד נמלא לו זהם חזוק צפרק הי"א
לענין השחכות נמלא בשנות מתושלח. וכן צפרק י"ח פרק מ"ג
אמר כי אחרי הנוסח העברי אשר כצדו לעולם נשמר העתקת
השצעים משוכחת מכל זולתה. ולזה גם צפרק מ"ד שהתדל ליטב
קתידה נמלאת דבר יונה עוד ארבעים יום שהם נחצו שלשת
ימים בכל הנרא' לו שנה. ואזל לטעמיה על אודותיו כי
צחלק השמיני מספריו צפרוש מחמור ו' הוא מכה אוחטו ארגז
הקפריס. וכמו כן החכם אקוינו והולך דררכיו חאר את היהודים
צכני הזה עלמה צפרושו לאגרת אשר לרומיים פרק ע'. ידלו
בזה שאנחנו צמקורות והליונים אשר נליצ לנו צכתצי הקדש שומרים
את הקפריס מכל הפקד ופגע. חה אחד מן המקומות שהתצוקן
המופלא צמורות הקיקריות אליקבדרו מאימולה בעלתו הכתובה
חלק שטי מקפריו קימן רל"ג להגן צעד יהודים אשר נמלאו
צקפריהם דברים לא יחכנו, הרי כי אליצא דידהו אין להאשים
אנחנו גם לא השצעים הנזכרים בהשחניות האל', וצפרט החכם
קאמוטיאל קפר א' פ' ז' הביא ראיות על כי מספר האלף חר"ו
שני הוא האמתי ולדק ממה שנמלאו כותצי העתים מעת קדמתן
מאך כמו צירשו הכשדי חולתו מכותצי מולא העמי' והמלכים
שכלם מקבימי' צחשצונתם עם חורתנו. ומקתייע מן היוקיעתן
אשר צראשית קפרו הראשון נגד אפיאוגי אמר כי הסכמת
הכותצים המתחלפים צדבר אחד הלל היה עדות נאמנה על
היותו נקי מן השקר, ותהר ההקדמ' הזאת ותלד לו כי מספר
השנים מאדם ועד נח הגמלא בהעתקת השצעים והיונים אשר
לא כחורתנו הוא עעוה צהכרה. ותכל החכמים אשר החזיק
את דרכם אם לנחת רוח העמים שהיו צזוננס לצלתי הקים להם
נגדם מחלוקות כמו היוקיעתן צמקומות רבים וצפרט קפר י'
פ"א. או כי לשמירת מכהג אצותיהם דדפו את שמת היונים
כמו איצביציאלו. קלימנינו אלככרדי, יוקעינו, איקידורו
ודומיהם כלם דברו קרה כי מנינס חהו. ולענין זה הביא שם
את דברי ראש חכמי דתם שזכרו. ויאמר כי נכונים המה.

גם ההגיון איצטויניו צמהדורו פגשת זלק פקוק צאחדיה
 הימים כתוב כחאת חראנו לר אם יינצ צעינד, וכמו כן המעתיק
 לנוכרי כי תעצור בהקדמתו לכפר צראשית ושמואל ר"ה ואיב
 וצפרשו לפגשה ה' וי' ליחזקאל תמלא כי צין יתר דצרו על
 העתקת השצעים אשר זכרנום צפרק הקודם, צרלותו להגן
 צעדו מן הלוועגי על היותו מעתיק את כחצי הקדש צאמדם
 טכצר קדמוהו רצון סצוראי שצעים הזקנים הגודעלי וכי העתקתם
 היא המאשרת, צתחלה הוא אומר כי האמנה חכמי' היו אך
 לא נציאי אשר מפיהם נחיה כלנו. ויונח שהם דצריהם היו
 אחת הלא העתקתם עלמה איננה נמלאת צעולם רק מעורבת
 צכמה מיני טעיות הן ע"י הקדמונים אשר היו כמות לזמן העשותה
 הן ע"י המעתיקים צעט קופר כי יד ליד לא נקתה משגילות
 ופגע. וצפרט בהקדמת דצרי הימים כתב כי האלכסנדריים
 רודפים צה העתקת אחד מחכמיהם הנקרא איסיקיו. ושלט
 מדינות אחרות שזכר שם כל אחת רודפת נוסח החכם שלה שנוין
 דא מרא. ושאר דיניו צלצל דצרי השצעים צנוכחאות טיא"דולילאו,
 אשר לצבת הקסבורים האל' לורך השעה ואחלי ידידו הכליחורה
 להעתיק הכל מחדש מן המקור האמתי אשר אללנו. ותמיד הוא
 מרהיב את כל המוספק צנכחאות שיטאל את פי היהודים צשומרי
 אמתת' מקדם. הגה כי כן עיינד הקורא לנכח יציעו שהוא
 לאחדים עם ראש חכמי דתם הכחד לחשוב כי ההעתיקה הנמלאת
 עתה מיוחקת לשצעים איננה האמתית שילאה מידם אצל חלו
 צה ידים. ואפק על אודות החקירה צשלמי היחה זאת לה יעלה
 על הדעת כמו שכתב ראש חכמיהם הגד' ליחס אחת מן הקצות
 הראשיות אל זדון ורשע טצעי וצחדי של היונים אשר היו אז
 תושבי אלכסנדריאה ויתר שוכני ארלות מלרים ונחשוד אותם
 לאמר כי הם שלחו צה ידם לצלתי יעצז למעלתה שורט. יען
 השמע לפנינו עדות נאמנה על היות אז היונים אשר צאלכסנדריאה
 מעלם טבעם צעלי המלאת וטקדים. ואיך צכל ילד לצצם שגאו
 את היהודים תכלית שגאה מיני לאתם מארץ מלרים. וצכל
 הכבוד אשר עשו אלכסנדרו מוקדון ותלמי המלך לקדמוניו כמו
 שגודע. גחלים היו חותים על ראש האלכסנדריים צארופן כי קרוב
 הוא מאד להאמן שחזק לקור ללם ומוראם מעליה' פשטו את ידם
 להכלימ'

מאור עינים

להכלימי' נלצוהם צנקור להם כל עין ימין כנחש העמומי לדעת
רבותיו. לא וראה מה שכתב ידידיה האלכסנדרי בדבריו האחרוני
והינקיפון צשכי ספריו נגד אפיא'וני האלכסנדרי כי לא היתה
משטמה מגוי אל גוי בעולם מאותה של האלכסנדריים לבני עמנו.
ותמיד צקטו לעשות להם גרופים בכל מאמלי כח, אשר על כן
עז לשפטו כי מפני השנאה והקנאה לא שקטו ולא נחו עד אשר
זייפו והפסידו את ההעתקה ההיא אשר ילא לה שם בגרים כי
כליל יפיה. הלא כה עשו גם לקפרי אחד מן החכמים הגדולים
לנלרים אוריגנו שמו אזרח אלכסנדריאה עלמה צימי אורצאנו
אפיפיור י"ח כי אף צחייו שלחו יד צהם ויחכו לו דעות רחוקות
ומנו. אשר על זה הוא עלמו צטה נגדם מוקדות כנראה
צאפ"ר לוגיאה השביעית אל יואן פיקו שר המירנד'ולה, ולענין זה
זכר גם כן שם כמה חכמים זולתו אשר אידע להם כדבר הזה וצפרט
מאנטי אלכסנדריאה. הקכת נא ושמע מה דבר עליהם מלך גדול
אשר קסם על שפתיו לצלתי ימעל הוא ליכאר אצגוהטו, כי
צומצרותיו קסר ד' כתב, וזה לשונו. אם צאחי להגן צעד
האלכסנדריים ולומר שאינם צעלי כחז ועזי פנים הנה כליתי דברי
לתהו כי הלא צכל זמן ומלד תולדתם וצבעם הם נרעיס לעם
ככוכים למעול מעל ולא תמלא אדם צחלוף. זה הדעת. עד כאן
דבריו. צאופן כי דברי החכם הנולדי החמד שאמר כי היונים
והמלריים הם פשטו את ידם צהעתקת השצעים יש להם מלד
על מה שיסמכו, והחכם האחר שענה אחריו אמן כמו שזכרנו
לדק לדק רדף צטוב טעם, והנה עוד לצד מכל האמור יש לדעת
כי הצית הגדול הוא שהקים תלמי למודש אלכסנדריאה ואשר
צו נשמרה העתקת השצעים עלמה נשדף כלו צהלחם הקיכר
אצגוקטו עליה כאשר רדף את פומפ"יאו הנמלט שם תחת לל
קליא'ופטרה, העיר על זה הקופר אצלוג'ליאו קסר ששי פרק
י"ז. צאמרו יחד משצע מואות אלף קסרים היו צצית המודש של
אלכסנדריאה וצמלחמה הראשונה כאשר הוצקעה העיר אנטי הלצא
שרפו את הצית ההוא שלא מנעם המלך, ע"כ, וכזה קיים
הקופר ארוקיא'ו קסר ז' חולחם מכותצי קורות רומ"י. וצכן
לשתי סצות ההפסד האל' אם מפני רשעת הגרים שזייפו את
ההעתקה כאמור, או כי אכלה אותה האש הגדול' שזכרנו לא
יהיה

יהי צעיינו לזרע אם כמה אנשים וכן היונים ההם שכלו את ידם להעתיק מחדש את מקראי הקדש. וכבר ידעת כי לדברי הצחור הלוי צספר מסורת המקורה גם לדברי ההגמון צעל המהדורה צבמה מקורות וכן החומש לא היו צעת ההיא נקודות וטעמים לאותיות, יען כי לדעתם עדין לא נמלאו. או לפחות תאמר כפי דעתנו אשר עוד יתצאר צנ"ט מן הפרקים האל" כי מלד המנהג רוצי ספריהם היו צלי נקוד וטעם. וצכן המעתיקים ההם שנכנסו צעצי הקורה כפי קריאתם הגרידא צלי משען הקצלה הנאותה נקל הוא להחטצ כי נוקטו ונלכדו צבעיות רצות מאין קצרא צלדק, והיו הדברים האל" אשר כחצתי לתוצת השאה הזאת על לצבך עד תשמע ממני צפרק הצא שטה אחרת. יהי מה! יקר צעיי לנעת צלכור המזייפים הכזברי ולהוכיחו מדעת הגדולים צצחמני הנלדים יען כי יש מאשים אותנו לאמר שאנחנו מעלנו צספרינו להוסיף ולגרוע ואת' הקורא צטוב טעם ודעת וכדברי עבדים אל אדוניהם תאמר כר' אצהו צצ"ר פרשה י"ד מדידכו אנא ממטינא לכן זיטא וחיי עד לספרינו ודבר אלהינו יקים קדוש לעולם קיים ווי העמודים ככל הגמלא לכו צכחצי הקדש. לא חטוב ה' עון לאיש ממנו כי הגה יש להרהר אח' קלת מאמרי מיוחסים לשוא אל חכמינו כפי מה שחראה צפ"עו. אותו כהיום תמלאנו איש חצונה וקדא אתה צפיך כי חצרכני כפשך. והנה ממה שזכרנו נמלאנו למודי כי קצלת חכמינו על השתנו' הי"ג דברים לצד, היא אפשרית מלד לכשתמלי לראות העתקת השצעים עלמה, ואין ראייה נגדם ממה שצראה ההעתקה המיוחסת עתה אליהם מרצת ההשתניות לאין מקפר כי זאת לא זאת. גם יש סעד לדבריהם ז"ל ממה שזכרתי צפרק הקודם שכלו את מלאכתם צע"צ ימים וצזמן הקלר הזה הגה לא יפול תחת יכולת האדם להעתיק כל הכ"ד ספרים כהלכה ולא מעט עשו לפתור צו חורת משה לצדה. כי על כן זאת הכוללת להם הכפרים כלם ודאי הוא כי איננה אותה אשר צקשנו, וכן התימה שהי' לנו על האיש ידידה וכיולא צו איך צספריהם דרכו עקצות ההעתקה המשונה הנמלאת להוה מיוחסת לשצעים כמו שזכרנו הרי הוא צטול צמעוטו כי הלא מימי האלכקנרדי המזייפים כאמור וגם מעת השריפה הנזכרת לזמן ידידה עברו שנים רצות כנראה

צנקלה

ביאור עינים

בנקלה מלחמות הקאמוטיאור כי מן השבעי לידידיה נמשכו קרוצ
לשלוש מאות שנה. בין כך אפוא פשטה האחרת או האחרות כמו
שכתבנו, חכור אל חשכה מה שהעירונו עליו כוף פרק ד' כי
יש ראייה משני קפרי יידיה החכרים על היות נוכח השבעים
מזויף על ידי זולתם במקפר השנים אשר מאדם ועד נח.
ואם יידיה זה ויוקטינו במקומותם שזכרנו צפרק הקודם
אמרו כי עדין צמנס היו רבים מיושבי הערים אשר קציבות
אלבכנדריאה נאספים בכל שנה אל אי הפא"רו מקום משכן
לחוב ולצוח לזכר עולם כי רבו אצניה ועפריה יחוננו, אין מזה
ראיה לומר שהעתקתם היתה אז כמלאת על מכוונה כי לכל הפנים
ישנה אז או איננה, ההמון ההוא כבר קציר וקציל שהאלילים
ההם היו אלהיים והאמינו כי הארץ אשר גרו זה מחנה אלהים
הוא כורא מאד ומוכן תמיד והלץ ממונו שפע עליון. כדבר
הכחרי מאמר שני כי כל שלש האומות מאמינות כן על ירושלם
משני השכינה אשר חלה בה. ואתה תלרף לזה כי מן הדן ראשי
אלבכנדריאה היו אורבים קיום המנהג ההוא צעד המלאי אשר
צלי קפק היה מועיל לכיסק מאת בני הנכד הגאספים שם בלרורות
הכסף. ועוד יש התגללות פרטי צעד יידיה והיוקטיפון כמו
שזכרנו למעל' שאחרי היות דברי כפריהם אל היונים אשר צמנס
ראו כי לפי שעה היה טוב שלא לטנות מפני המחלוקת. דומה
למה שזכרתי שם מדברי המעתיק לנלרים על כך הע"ה נפש
אשר לענין ההוא הוקף גם כן ואמר כי כן כל מי משלהם אשר
דבר אל העומים הביא לראיתו את הכתובים כפי הכוסם שידע
היותו מפורקם צימים ההם והנה כל הדברים האלו תוספת ערות
על האמת אשר צקפרינו. אך עתה צעיני יפלא שהרי מלאנו
חכמינו ז"ל ומחצבים את הלשון היוני באמנם פרק קומא דמגלה
לא החירו שיכתבו קפריים בכל לשון אלא ציונית מטעם יפיותו של
יפת יסכון באהלי שם. וכן צירושלמי דמגלה פ"ק צדקו ומלאו
שארין התור' יכולה להתרגם כל לרעה אלא יוניית. ופרק מרובה
אמר ר' או לשון הקדש או לשון יוניית. עד כי צירושלמי דפאה
פ"ק דשבת פרק צמה אשה אמר ר' אבהו אמר ר' יוחנן מותר
לאדם ללמד את צחו יוניית מפני שהוא תכשיט לה. ומלינו גם
כן חכמינו משתחים צפרט- את מעשה ההעתקה ההיא והיתה
אללם

אמרי בינה פרק ח

עט

אָללם לכבוד ישראל כנראה מאופן דבריהם שם ח"ל כשהתירו את
היונית לא התירו אלא בקפר תור' ומשום מעשה דתלמי המלך
וכו'. גם אמרו שנעזרו צו מאת האלהים, אם כן מה הוא זה
שנמלא פ"ק דמוכת קופרים מעשה צמושה זקני' שכתבו לתלמי
המלך את התור' יונית והיה היום קשה לישראל כיום שנעשה צו
העגל שלא היתה יכולה להתרגם כל לרעה, ואחר מגלת תענית
איתא דמתענין צח' צנצת טצו נכתבה התור' יונית צימי תלמי
שחושך צא לעולם שלשה ימים כמו שזכרנו ריש פרק ז', ואלמנה
לצד מאשר צפרק השמיני קראו חגר על מאמר זה של מסכת
קופרים עד שנוכל לומר הך מתניתא משגשתא היא. ועוד אם
אמרו צמעשה חמשת הזקנים היומו קשה ככו' לא אמרו כן על
מעשה השבעים ושיים, נראה לכלל הפנים יש לומר אחת משתים
אם שאותם החכמים הנבחרים ללכת קראו לום ועלדה לכל העדה
דמו שעשתה אכתו בלכתה אל המלך. וכמעשה ידיה האלכסנדרי
כאשר הלך להליך צעד עמו לפני הקיסר קא"ו על דבר הפסל
כנראה מקפרו המ"ג, וזה למה שהחושך ככה אז את פני היהודים
מפחד פן יבשו שלוחיהם וחסאת עמונו. ובכן שנים רבות עד
הצטטל ומגלת תענית החזיקו קלחם צמונהג הוא דברי הלומוות
של אכתו ולעקתם מקדם, או נאמר כי יראו פן לדקה וחסד
מעשה תלמי בזה יהי' כדבר חכמינו ז"ל צשיי השירים רבה חסאת
לישראל. על דרך מה שאמרו גם כן פרק ד' דסנהדרין כדבר
ויעלהו לעולה ויהי קלף וגו' כמתוקנים שבהם לא עשיחם,
כי דיין האמת היה רואה עם קרצו צקלת דורות צית שני מחרשלים
יותר מן הצלתי מלווים ועושים, אדרבא נתנו אל המינות
בהעשרתם אגודות של לדוקים וציתוקים כי על כן צאו אלינו כל
הצרות. וגרות הנכרים הוקשה לנו כספחת, והנה מן הנראה
דלה האלהים את מעשה תלמי כי ארך זמן מלכות התלמיים עד
שנים עשר נשיאים כמבואר צפרט מלוחות הקיסרי והקאמוטיאו
הלא אם הגוי דמא צן נתינא על כבוד אציו צטר וים זכה לכל
העושר והכבוד שזכרו ז"ל פ"ק דקדושין וכמו שזכור עוד צפרק
הג"ח ק"ו שלא יקפח הקצ"ה שבר תלמי שככה כד' את
מקדשו ותורתו ועמו. בזה העסק. והיולא לנו אפוא מן הפרק
הזה כפי עקר כונתו הוא כי מאמר חז"ל בהשתנות הי"ג דברים
לצד

כואר עינים

לכד הוא אפשרי, וכי מדברי הגדולים שבחכמי הנגלים התבאר כי עם כל הנכחתי אשר תמלאנה בהעתקת כתבי הקדש וצפרט במספר שנות העולם עד המצול האמת והנכון הוא ככתוב בדברי קדשו:

הישר עוד אצלנו להרוץ הקושי שזכרנו .

פרק ט אמנה השנה האחרת אשר יעדתי למעלי בהיחר קושי החלופים הנמלאים בהעתקת השפטים כאמור שמוענה עתה . ואת' דע לך כי היא ישרה צעני , על מנת שדעת החכמים הן מן היהודים הן מן הנגלים תנוח הימנה כי צלאו הכי תהי כאץ . וזה שכבר התפרסם איך התור' צימי עזאל הימה צין ההמוץ בלשון ארמי כמו שדרשו ז"ל פרק אין צין המודד ויקראו בקפר תורת אלהים זה מקרא מפורט זה תרגום , באשר שפתם אז היה הארמי הנהג אללם מצבל כמו שיחבאר עוד נפינו , ומקתמא המפרט אינו מחליף מלה במלה אבל מרחיב הדברים בהעתקה טימיקטיאו לכפרי הפלוקוף הגקראת אלל היונים והרומיים פארפראקום . כ"ש אם יפרט ללועזות בלעז . וכ"ש עוד להמוץ כמוהו אשר מלרת הקוכה ואקור העמוני והמואצי היה להם כחדוש ומימי אבותיהם נאמר ותשכח תורת אלהיך : כי צלי כפק האררטו לצאר יחד רחצ מן הפארפראסי הכו' , וכן נשאר צין כל עם הארץ אופן הפתרון הארמי הכו' כל ימי צית שני . שכן התמיד הלשון ההוא בהמונס עד גלות ירושלם . כמו שנוקף צע"ה לצאר זה צפנ"ז , אך אין כפק כי להיות זה פתרונס צידס כעיר פרולה בלתי המקרה שהיא סין לתור' החל אחר עזאל להשתצט . וכן מודר לדור ומפה לפה יקף הנוסח הארמי ההוא ללאת ולהתרחק מן הכתוב בסיפרי הקדש . עד כי צבוא אונקלוס הגר זמלא הקלקול מרובה עמוד ותרגם את התור' מחדש עם הסכמת שני האדירים ר' אליעזר ור' יהושע כחבאר צמגלה פ"א , הלל הוא אונקלוס לא היה המתחיל בהצאת דברי התור' ללשון ארמי . אבל אין וחקר תקן את המוככך . וחסו אמרם צפ' הכו' שהתרגום ארמי הוא מן הדברי אשר שכתוס וחרו ויקדוס , כי צלאו הכי יקשה מאד איך יאמר צו שכתוהו והוא היה אז לשונם כאמור , אבל הכו' שהמפרט הכו' הוא שכתבן עד שצא אונקלוס והחזירו כמו שזכרנו , גם לענין זה תדע

אמרי בינה פרק ט

פ

חדע חציבי הקורא כי יונתן ז"ע אשר תרגמו על נביאים התפרסם
יש לנו עד מוכיח שאף הוא תרגם את התורה כלה. כי הנה
תמלא החכם ריקנאטי זוכר אותו על כמה פקוקים כגון אשר
צרא אלהים לעשות, עפר מן האדמה, לאדם ולשמתו כתנות
עור, והאדם ידע, ויתהלך חנוך וגו'. הנפילים היו. מכון
לצנתך, ושלח את הלפור, כי את אשר ישנו פה. חולת אלה.
וישן ראיתי ג"כ על מקלח פקוקים זוכר תרגם ירושלמי כמו
ויטלו, הנה נדה, חוכך אני דלגבי ידיה הכל אחד, וצפרע
כי ראיתי ז' תרגומי שלמי על התורה כלה דומי מלה צמלה
הא' ציד הנשיאי בני פוא"ה מר"יין וכחוצ צולוי שהוא תרגום
יונתן ז"ע והא' ציד הר"ד שמואל קס"ים צמנט"תה וצולוי
יננהו תרגום ירושלמי, שניהם מתחילים תרגום מלת צראשית לא
צמכומתא אצל מן אולל צרא ה' אשר עוד נדבל עליו צפ"כה
וצניהם נמלאו כל הלשונות שזכר הרב ריקאנאטי על הפקוקים
שזכרו. ויהי כאשר עברתי על כל התרגום הנזכר מלאחי
צמקומות רבי מאריך בדבריו פעם על כל הצאר פעם דרך דש כמו
שמצאה עוד בקלח פקוי אלה. על דרך התרגום ירושלמי הנדפס
צקלה המקראות אפס עם היות שניהם צמקומות רבים שוים הלא
מרוצ ההשתניות הנמלאות גם כן צינוחם הכרח הוא לומר כי מי
שעשה זה לא עשה זה. או כי המחבר האחד תרגם צאופנים
שוים כמו שראיתי צפרע על הכחוצ ותגע לרגלי. ומעתיקוי
קלחם כנורו תרגם יונתן צן עחיאל וקלחם תרגום ירושלמי,
והנה תמלא האלפס ז"ל פרק אלו מליאות לענין המולא מנצעות
דמשלחי שכתב ח"ל תרגום ארץ ישראל שכל את ידין שלחפינהו
לידי. וכן צעל הערוך צמלת שלחך כתב ח"ל שכל את ידין
תרגום ירושלמי שלחפינהו לידי, וצנוכח הקא"קים וצני פוא"ה
הנ' מתורגם פרג ית ידי. וכן הוא גם בתרגום ירושלמי אשר
צקלה המקראות הנז'. וצערוך פרג תראה לא ימיר תרגומו לא
יפג והוא כן בתרגום הירושלמי הנז'. יהי מה! דרך כל התרגומים
הנזכרים לצלתי שמור תמיד טוסח הכחוצ כלורתו אצל פעמים
רבות צאים צארוכה כמו שזכרו. ואפשר גם כן שנמלא תרגום
צלעדי אלה כמו שתשמע צע"ה את דברי על זה קרוב לסוף
פמ"ה מאמר ד', וכן השנתי למשפט כי אונקלוס אשר עם
המלאו

מאור עינים

התלאו בימי יונתן בנו שנוקיה צפמ"ה הלל היה לעיר ממנו לימים
וראה את תרגומו הנעשה כבר ואת כל תרגום אחר שקדם היינו
הנה למען תת לפני בני ישראל תרגום מכוון כלו כד צד אל
הכתוב בקפר עמוד ותרגם את התורה מחדש והוא שנחקבל
ונחפרקם בעמנו. והרי לכל הפנים כי גם לפני תרגום אונקלוס
עין ועדין נמלאו תרגומים הרבה וחלופי נקמאות כחק כל דבר
אשר יעבור בין ההמון בלתי שומר קדר, וכן ידענו כי האותיות
שבהן היו כותבין את הלשון הארמי הנז' מעתה עזרא לא היו
אשריות כמו שלנו אבל היו כתב עבר הנהר. כדגרסינן בסנהדרין
פרק ז' אמר ר' זוטרא ואי תימא מר עוקבא בתחלה נתנה
תורה לישראל בכתב עברי ולשון הקדש תורה ונתנה להם בימי
עזרא בכתב אשורי ולשון ארמי ובררו להם לישראל כתב אשורי
ולשון הקדש והניחו להדיעות כתב עברי ולשון ארמי. ועם היות
כי רבים נזכרו בהולמות המאמר הזה כמראה צפרש"י והרש"א
במקומם, ובעל העקרים מאמר ג' פרק י"ו. ולכל הפנים טוב
להודות לדברי כמה חכמים וגאונים שהתורה נכתבה באשורי
ככל אשר נזכר בע"ה פ"ה מאמר ד'. הנה זה הכרח יבין ממנו
כי עזרא כאשר נער חלנו להגיה הטעויות שאלא בלשון התורה
החליף הכתב העברי (היינו של בני עבר הנהר) לכתב האשורי
הנהוג עתה בימינו, אשר על ספרו הקדוש הזה עוד צקוף
הפרק אודיעך חדש יטב צעיניך. וקוף דבר ישראל אשר קבלו
ממנו לנהוג את הכתיב אשורית בחרו להם לשון הקדש באותן
שכתבם ולשונם המוקדם אלל ראשיהם וסמיהם חזר למה שהיה
בסיני והניחו הכתב העברי והלשון הארמי להדיעות שהם העברי
הארץ, ואע"ג דמקיים דבר קנהדרין הנז' מאן הדיעות אמר
דב חקלא כותאי. ודאי הוא דלאו דוקא כי הן לא קלרה לשונו
של מר זוטרא מלומר כותיים באר היטב. וכבר ידענו היות לשון
הארמי נהוג אז בין היהודים כאמור. ודאי שקל הקדש שאלותיו
עבריות כמו שיתראה בע"ה פ"ו עם היות המעלה בזמן הדפסו
בבית שני ליהודים לא לכותיים הגרים בארץ אבל בארץ דב חקלא
להודיע כי בין ההמוני נעמנו לא חקרו יחיד קבולה יודעים
במיז לשון הקדש וכתב הקדש מה שלא היה בכותיים עם לא
חכם כי הם קיימו וקבלו הכתב מעברי והלשון הארמי לצדו

והן

והן הם השמרונים כנראה וכן היוקספון לרומים קוף ע' אחרון
 קפר ט'. ופלוס מפרקי ר' אלעזר: והנה שמחתי כי דבר חלוק
 הכתב הזה שאמרנו רבותינו מלאחיו גם כן לשני גדולים מחכמי
 הגללים אשר קדמו לבעל המאמר החכר כמו שיחצצר בסקוף זה
 הפרק, האחד איצקיצאלו הקיסרי בלוחות דברי הימים שלו.
 שכתב ח"ל. מפורסם הוא שערזא לון ותקן את כתבי הקדש.
 ולעמוד צפרן שהיהודים לא יתערבו בשמרונים החליף את האותיות
 לכני עמו, ע"כ. והשני המעתיק אללס, שכתב בהקדמתו
 לשמאל את הדברים האלה, עודעת זאת כי אחרי הצנות הזית
 צימי זרובבל עזרא הקופר המליף אותיות אחרות שהן הנהגות
 צן היהודים לעת עתה. עם כי לשעבר לורות האותיות היו
 ליהודים ולשמרונים צלי הפרש מאומה. ער אמר שס כי בזמנו
 נמלאו עדין ספרים אשר בחומש הפקודים היו אותיות מורות
 מקסר בלורה ועולה משלנו' ושהיה גם כן כתוב בהם השם של
 ד' אותיות בלורת הראשונות ההנה. ושהאומרים וקיסרת וסוף
 משלי אשר תחלת פסוקיהם אלף צ"ת היו כמו כן שומרים צס
 אותו הקדר. ע"כ. ואם כן אפוא דכ"ע ועודו כי בהגיה
 עזרא את דברי התורה המוטעים נשתנה גם לורת הכתב לומען
 יחד את האומה הישראלית בתורה חמימה בכתבה ולשונה,
 והשתדון הארמי וכתב החול הגהנים לראשונה הוכחו להדיעות
 כות"י והמוני הארץ, והוא אשר נצר להאפרשם יחד מן המאושר
 בלשוננו ואותיותיו שלא היה ערע רק אל השרידים כמו שזכרנו גם
 כן בחמישי מפרקיני אלה, הלא סרה קשית ההשתמיות הכזבת
 מעקרה. כי ראוי הוא להאמין שהזקנים ההם בהקבמת הכהן
 הגדול אשר שלח אותם גמרו אומר להציא ולהעתיק אל תלמי
 הבוקח הארמי המפורסם אז בעולם אשר צלי ספק היו בו השתיות
 לרוב הן להרחבת הצאור באיזה מקום הן לקלח שגשים שהחלו
 צו אחר עזרא כמו שכתבנו, ואותו הוא אשר פתרו מכון וישר
 באופן שכל רואיו מן ההמון הרב שנמלא או צאלכסנדריאה של
 מלדים אשרואו ויהללוהו, כי הנה בזאת נמלאו מחיקי' את דרך
 עזרא ובית דינו שיסארו דברי הקדש מיוחד' בעם הקדש גם
 ידומה שחשבו לעשות כזה את הטוב צעיני תלמי כי שמע מכל
 עמי הארץ ובפרט מהמון היהודים היות הדברים אחרים והקפורים

מאור עינים

שרים, לא שפתרכם יגיד דבר אחד אשר צק יחד העמים ישמע
חלופו הלא תראה שהציאו לו ספר תורה באותיות מוחצות
ודיעותיו חוצרות בדבק אשר לא כהלכה בכתבינו, ולפי אותו
הדעת אותו הספר המתורגם שהציאו אליו היה מלוי אללם מן
הנכסחות הראשונות שזכרכו. ואולי התנדב אותו איזה נכרי
בהילני המלכה זמק' יומא שעשתה כזרשת, ובמסכת סופרים
פ"ק איתא אין כותבין כזה. מעשה בתורתו של אלכסנדרוס
(אשר הוא לדעתי ינאי אלכסנדרו אבי הורקנוס ממלכי חשמונאי)
שהיו כל אזכרותיה כתוצות כזה. וזא מעשה לפני חכמים ואמרו
תגמ. וכבר נרע מה שכתבו ז"ל על הזדעזע ארץ ישראל צעת
העשות התרגומי' יען כי דברי הקדש ראויים להתיחד בעם הקדש.
גם ההגמון איצטריטו במקומות רבים ממהדורתו וצפרטו פקוק
לא אדוני שמעני עמד ויפלל כי הנוסח אשר מוננו העתיקו הזקני,
היה צלי ספק משונה מן הגמלא עתה צידנו והוא שנתפרסם
באמות צימים ההם. וכולל לשער כי צם מעת עזרא לזמן ההעתקה
אשר נעמד הרבה יותר על מאה שנה הנוסח הארמי הוא לקח
במקפת חלופים וטעיות כמו שחאמר במקפר השנים מאדם
עד המצול וכדומה. ומכל מקום אותו הגמלא אז מקובל וטוב
אלל ההמונים הוא אשר מוננו העתיקו, ובכן זה פתרונו אשר
הורק מכלים שונים. וצעלי עעם פגום אל הכלים האלה אין
להתפלל אם לא עמד טעמו צו וריחו נמר מן הריח הניחוס.
והאנשים ידידה ויוקיעאן היהודים הן שידעו נוסח התורה האמתית
הן שלא ידעוהו צדכרם גם הם אל היונים לא קרו מכל הכתוב
אללם בכתב, ודבר חכמינו צ"ג ההשתכיות אשר זכרו אפשר
לו שילדק צמה שהזקנים ראו כי טוב לשנותם אף אם בתחלה
כלם או רובם נכתבו כהוגן. והן לא אמרו שלא נשתנו רק אלה
עם שחדע כי גם קודם השצעוי נמלאו דברי התורה נעתקים
ללשונות הגוים וצפרטו ליוני כמו שהעיד על זה אריקט"וצולו איש
יארדי לפי הגמלא לו"ויק מפרש עיר אצטריטונו ספר ח' פי"א
שכתב ר"ל. איצטריטונו הקברי זכר שאריקטווצולו היהודי כתב
לתלמי פילומיתורה בכתבו הראשון כי אפלטון צדכרם הרבה
אחז דרך תורתנו, יען כי צהדיא נכר שהתצוקן צהרבה מפרטיה
מאשר קפרי משה היו נעתקים גם לפני אלכסנדר ולפני מלכות
הפרסי'

הפרקיי ומהם הוליאו דברי הרבה כמו שעש' ג"כ הפילי' פיסאגורה
 עכ"ד. ואמרו בסקרו הראשון, הוא לדעתי מה שמלאחי בסקר
 קופלימיננו קדוניהקרום כי אריסטורולו הנזכר כתב לחלמי ההוא
 חצור כולל ק' פרקים על תורת משה, ושמעתי הנולא מומגו חצור
 גדול בלשון יון בליצראר"אתה הכפלאה אשר צעיר פיר"בלה.
 וכן אלל האחים המפוארים של כת בנידימו תחום מנטרזה. אשר
 אחד מהם אמר לי היצו מעולה מאד מקפרי פילוני וקרוז לשפט
 המלאך ג"כ אלל זולת אלה מנכברי הארץ. מי יתן ידעתי ואבינה.
 או יגע האלהים בלב אחד המשכילים להעתיקו אל לשון רוני או
 איטלקי כאשר נעשה יקר וגדולה בזה לסקרו הויקיפון ופילוני.
 עם שדע כי כבר נמלא ג"כ ארכטורולו יהודי אחד מוכחצי
 העמים אשר עוד נדבר עליו בקוף פ"י לפנינו ועל אריסטורולו
 החורני הנזכר הוא איצפיציאו זכר דברי נכוחי שבחז לחלמי
 פילומיעודה על הנרלה אלל הנציאים ביעסם לאל יחנך י
 ועץ וכדומה כמו שתראה לו בשמיני מהכנתו פ"ג. וכמו כן
 מדברי בקסת דימיטריאו לחלמי פילאדילפו הכחצ' בחחלת ספר
 הדת זקנים נראה היות קלת דברי התורה נעתקים מקדם אך
 משם ג"כ התבאר כי בכל ההעתיקות הקדומות לשבעים היה הפרון
 מרובה על העומד לקצות אשר נזכרו בראשית ובאחרית אותו הספר:
 ודנה לאשור וקיום כל מה שאמרנו כי השבעים לא העתיקו רק
 מן הארמי הואל נא קורא משכיל לחזור על הראשונות
 ולהשיב אל לבך מה שזכרנו בפרק החמישי דברי יידיהו אשר
 אמר בצרור בשני לו מוחי ושה כי התורה ממוק קדומן היתה
 כתובה בלשון כשדי שהוא הארמי עד ימי חלמי אשר השתדל
 בהעתיקה, ואיך הוא יידיה בצאור קלת שנות אונר הארמס
 כך וכך בלשון כשדי, באופן כי מומגו נקח ערות בדרה שהזקנים
 מן הארמי בלבד העתיקו. עם שדע כי האחים הממוכמים
 פרוינלללי תופשי תורה צומנט"ובה השיגו על דברי אלה. כי אינם
 ארצים לשמוע היות יידיה הנזכר בלתי יודע לשון הקדש ואמרו
 מאי לשון כשדים דקאמר לשון אברהם וציתו שגדלו בארץ כשדים
 ומהם ילא לנו. אולם לא יכולתי הענות מפגי מעלחם בזה לכל
 הקיימים האחרים הנכרים צו כמו שכתבתי צב' הנזכר, ובפרט
 כי יקשה מאד אם ידע את התורה בלשון הקדש למה ילאו זה

מאור עינים

מלפניו הסכוכי אשר זכרנו צפ' החמישי כאלו תורה אחרת
היתה צפיתו וכ"ש מדעתנו כי צומט כבר התפרסם היות המוצן
צלשון כשדי הארמי צלצד כאמרו דניאל הקודם אליו וללמוד
ספר ולשון כשדים, וראה עוד איך הארמי היה הנהוג צעמנו עד
סוף ימי בית שני כי הנה היוסיפון לרומיים צדצרו על הכהנים
וצבדיהם ספר ח' פרק ג' כתצ ח"ל. צלשונו נקראו כהני.
כהנא רצא, כתונא המיין, מלכפתא, וכו' וכמו שכבאר עוד
צע"ה פרק כ"ז. וכן בשאר ג"כ שם ספר י"צ פרק צ' שהתורה
נעתקה על ידי הזקנים מלשונו אל היוני הלל צדור הוא שגם
לדצרו מן הארמי דוקא העתיקוה. ומזה נמלאת למד שאין
להקשות על דצינו אלת ממה שכתב חלמי לאלעזר הכהן ח"ל
גמרנו אומר להעתיק תורתכם מן הלשון העברי ליוני וכו'.
כי המכות צלשון עברי אינו רק הנהגה אז אללם שהיה הארמי
כמו שכתבנו. וכן אם חכם מן הנלרים יקשה לך מצדי הקופרים
אשר זכרנו פרק ז' וצפרנו ממה שכתב אצבוקסינו צעירו ספר
י"ס פרק מ"צ. בי אלעזר שלח את התורה לחלמי כתוצה צלשון
העברים וכו' תשיב אמריך לו על זה הדרך, גם תוכל להציא
לו ראייה מקובלת כי מצטרם הרביעי אשר כנראה מהקדמות
המעתיק לראשון כתצ צלשון יון, צפרקו הי"ט כתצ חה לשוני,
יש לכסא צמקום נקרא צלשון עברי גצעתא. וצמקום המיתוהו
צמקום קלואר"או אשר צלשון עברי נקרא גלגלחא. וצכפר
פעולות השלושים פרק א' שחוצר צלשון יון תמלא אמרו על
שדה אחד שהיה נקרא צלשון העברים חקל דמא, והלא שלש
המלות האלה ארמיות צלי ספק לא מלשון הקדש אבל היו
עבריות מן הלד שזכרנו. ואמנה לצד מעדות שני האנשים
עברים הכזכרים ודצרי הנלרים וההגמון כאמור אני הנני מציא
לך עוד מן הכפרים המפורקמים לנלרים ראייה צדורה שהזקנים
לא העתיקו מן הנוסח אשר הגייה עזרא צלשון הקדש רק מן הארמי
המפורקם אז להמוני הארץ. חה כי הלל שלוחיהם ומצטריהם
אשר היו יהודים וצארץ ישראל צזכרם אחיה פסוק אין ספק שאמרוהו
צלשון הרגיל אז אללם אשר היה ארמי, לא צלשון יוני מכח
העתיקת השצעים לעם יון. כי מה להם ולהם אס צצחינת המדצרים
אם צצחינת השומעים מהמה. ואף לדצרים שאמרו צשני מן
הפעולות

הפעולות כי משעם חקן את שלוחיו כל לשונות העמים אשר עדיהם צאו הלל מן הדין יחדו כי אל היהודי היו מדברי צלשונם הגהוג, צלשון נכד הארץ. ועם כל זה כי חזקת את הפקוקים הגמלאים להם משונים מכתבי הקדש, אשר על נקלה תמלאם צלום הכדפס אחרי הציב"ליאה רומיית, תראה כי השתנותם צעלמו הנו כמו כן צפתרון היוני, וזה אם כן לך האות כי השצעים העתיקו מן הארמיית עלמה. הם אמרו זכר ונקבה עשה אותם, והיו שנים לצער אחד. כל הכפש וגו' שצעים וחמש, חולתם וכל אלה ממש תמלא גם צהעתק השצעים:

ואם חפץ אתה להתצדד כי הלשון המורגל לגולרי עלמו ולשלוחיו היה ארמי לא יוני חזקת צדצרי ארבעת מצטריהם וחמלא כי שחים עשרה פעמים צרלותם להגיד מלות מה צלשון האומר אותן הלל הם כלן צלשון ארמי ממש. כגון צר יונה. גולגולתא, שצקתני, חלק דמא, טליחא קומי מארן אתה. ודכותיה. ואחרי כי צהשתניות הגמלאות לשתי כחות המדצדים החכרי עינינו רואות אותם שרים רומים הנה ודאי הוא כי השצעי לא העתיקו רק מן הנוכח הארמי המפורסם אז צין היהדים כמו שכתבנו. גם את זה לעומת זה חזון קורא נכון! עם המונח אשר כתב ידידיה צקפרו המתואר מאצרהב דף שי"ב כי פעמים רצות הקיימים הקטנים יעמידונו על אמתת דברים גדולים ויקדים למולאי דעת. וזה שהמעתיק לנלרים צקפר דרושיו העצרים על הכתוב ויאמר קין אל הצל אחיו וגו', כתב וזה לשונו. יצן מענינו שאמר לו את דברי האלהים. ואין לודך למה שגמלא צקפרי השמרונים וגם צנוקח אשר לנו נלא השדה, עד כאן. אשר מדצריו אלה נקל לשפוט כי הנוקח המפורסם אליהם איננו העתקחו כאשר רבים יחשבו, והנה צהעתקת השצעים וגם לידידיה האלכסנדרי ראש קפרו המתואר שהנקלה אורצ לככד דף קל"ז וכן צנוקח המפורסם לפלרים תמלאנו. וצכן יתפרש לך כי לכלם ילא חוקפת שתי המלות ההגה נלא השדה מן הנוקח השמרוני הכזר, היינו הארמי שהיה מפורסם ציוני הזקנים אשר צאחרונה נשאר אלל השמרונים עם הכתב העצרי כמו שזכרנו. והיותו ראוי להצחן צקיום מהשאמרנו הוא כי גם צתרגום יונתן צן עריאל אריחי כתוב ואמר קין לות הצל

מאור עינים

הצל אחוהי נפוק תרוינן לצרא והוה כד נפקו תרויהון לצרא
וכו'. וכמו כן בתרגום ירושלמי הכדעס צקלה המקראות תמלא
ואמר קין לות הצל אחוהי איתא ונפוק לאפי צרא וכו'. וצפי
מה שכתב והיו לצער אחד תרגם יונתן והוה תרויהון לצערא
חד, וכן יידיעה צפרק הנפילים דף רנ"ז הוסיף צו מלת שנים
כלשון ההעתקה הזכרת, וכבר ידעת דברי הרב המורה ח"צ
פרק מ"ז כי מן האיש האחד תלקח ראייה על כל אישי המין,
וכן ממוקום שתי המלות האלה נעמוד על צחינת כל הקסר.
והנה בגלל זה מה שאתה שומע מארסי"מילאה ויידיעה וקלימיינטי
האלכסנדרי חולתם המעידים כי כל האנשים הרואים אז העתקה
השצעים שצוה ויפארוה על שמרם המכוון והמלות כפי הנוקם
אשר מומנו העתיקו. הדין אחס כי ק היה צד צד צלי הפרט
מאומה, ושני החכמים אצגוקטינו והמעתיק אשר תמהו על
ההשתחיות שצין העתקה השצעים לנוקם הקדוש הנמלא אחרו
צדין ומשפטו החפלאו. אך אם עלה צדעתם כי לא מומנו העתיקו
רק מן הארמי הנמלא להמון כמו שזכרנו קרה צליקפק ומזכחם
ושמחים על האמת יחרישו, וההגמון צעל המהדורא אשר גזר
צהלנו שאי אפשר מוצלתי המלא אז להם נוקם משונה משלנו,
עם היותו אומד זה דרך פלילה כנראה צבמה מקומות מדצרו
יפה דן ותמשפט לדק, והנלצים האורחים נוקם הציצ"ליאה
המפורקמת צינותם שהיא הידיחונית כמו טצאר ההגמו' מונדוכיימו
בחלק שני מוגרתיו דף רט"ו וכמו שנזכר עוד צפרק מ' המאמר
ד', אשר צה נמלאו קלת מן ההשתחיות שהיו אז צנוקם הארמי
ודולים צקיומו יותר מכל שאר ההעתקות חדשות גם ישנות השוות
לנוקם הקדוש שלנו. הדין אחס וישנחו כי רלונס לכבר ולשמור
אותו הנוקם עלמו שהיה נהוג אלל מיקדי אמונתם עם יתר
היהודים אשר ציימים ההמה. והוא לצדו יחוצצ אללם צטות טעם
כמו שכתב המעתיק אליהם צהקדמותו לדצרי מוצרם הראשון
צאמרו אין לנו לחוש לשום העתקה הן מן השצעים הן מאקראילה
או קימא"כים ועיא"דוליאו כי נרדוף לצד אותו הפתרון אשר
השלושים אשרוה. עד כאן. והם כלם יפה עשו לנהוג הלשון
ההוא להיותו אז המורגל אל כל יושבי הארץ, כל שכן כי דבר
ראש חכמייהם הכזכר על היות רוח הקדש לדעתו גם צפי השצעים

כמו שזכרנו דבריו צפרק הקודם, אם הוא נכון צהאמר שהעתיקו מלשון הקדש ככה יהי לו מקום עם אמרנו כי מן הארמי העתיקו, עם שחדע כי החכמים פרוינל"אלי הג"ל השיגו גם על דעתי הכזר באמרם כי אחרי ששומענו מידדיה (דף תק"נט) גם מאריק"טיאה הקודם אליו שהזקנים צקשו מקום זך ונקי חוץ לעיר להתרחק מצעלי החיים העומאים אשר צתוכה ומפחיתות מדות יושציה, הלא זה ארת כי התור' שהעתיקו מונה היתה קדושה צכחצה ולשונה מה שלא יהי אם הציארה צלשון הארמי כדזכרנו. אפס אחרי הראיות שכתצנו למעל' לא שחצין אנחנא על דנא כי הם צכחמ' עשו לעיני הרואי' חזוק לדבריהם כשל חורת ה' תמימה. לצד מאלשר כפי המעשה ההוא קדושה של חור' היתה אמתחה על חרות כל יתר העמים חאת לה תמיד צכל לשון שאת' שומע. וכפי מה שזכרנו למעל' כי אונקלוס העתיק מחדש ללשון הארמי למען יכוון ממש אל נוכח הקדש כן כאמר כי עקילכ אשר ראה את פחרון השצעים משונה אל היונית לכצות שזכרנו צחר כדורש טוב לאנשי לשונו להעתיק המקרא כלה מן הנכסח האמתי כמו שזכר עוד עליו צע"ה

פרק מ"ה שיעדטו :

ודגרה אמתח מה שכתצנו למעל' כי איצביציאו הקיקרי וגם המעתיק לנלרים היו לפני מר זוטרא יחצאר לך מזה שהוא מעתיק הכזר צהקדמתו לכפר דברי הימים של איצביציאו כתצ איך זה איצביציאו היה צימי קונקטאנטינו קיקר ל"ט אשר היה צימי קאלריקטרו אפפיר ל"ד שנת ט"א לנלרים שהית' ר"לח לחרצן ותר"יח לשטרות. וכן מקפרי המעתיק החצאר כי הוא עלמו היה צימי דאמאקו אפפיר ל"ט צשנת שלש מאות ושצעים לנלרים שהית' שש מאות ושמונים לשטרות. ומר זוטרא היה צימי רצ אשי דאשכחן פרק צמה טואנין ופרק ערבי פקחים אמיימר ומר זוטרא רצ אשי הוו יחצי צבערתא. והנה מאגרת רצ שריאר גאון ז"ל אל קהל קדוש קיר"אין אשר עוד חזר צעזרת הצורא צפרק י"ד, וכן מקסר הקצלה להרא"צד ז"ל ידענו כי רצ אשי מת שנת תש"לח לשטרות. ואמיימר ומר זוטרא בשארר אחריו טק כתצ טס הרא"צד כי אמיימר היה מחותמי הגמרא שנת ארצעת אלפים רק"ה לילידה שצעים ושלש שנים אחרי

סאור עינים

אחרי מות רב אשי. ורב שריח כתב שנהרג תש"פא לשטרות,
הרי כי שני הנלדים שזכרנו קדמו שנים רבות אף לרב אשי
בהלכה. ואם בעל המאמר של פרק כהן גדול הנזכר היה מר
עוקצא אשר הוקם לאצ בית דין זימי שמואל כנראה פרק זמה
בהמה אפשר שהוא היה בזמן אחד משניהם. אך זה צצבל ואלו
צקיקא"ריאה או צאיט"ליאה רחוקים ממנו, וכל חד מיניהו
אשתכח מגיד דבריו לצני עמו צאכפי כפשיה אשר על כן יתצדדו
יחלצנו אלל כל העמים לנאומים ציורת:

ואולם החדש אשר יעדתי לכתבו צקוף זה הפרק על אדות
ספר התור' אשר כתב עזרא ולצאתי יאצד זכרו אמרתי
עליו לכל דבק טוב הוא הנו כי צקלה חומש קדמון כתוב
יד מעצבון המנוח ר' שלמה ששון פה פיר"רה ראיתי דברים זה
כסחם אני משה אבן מיינון קנא קנאתי לה' אלהי ישראל צראתי
כפרי תור' צמלרי' שפשיותיהן פתוחיהן וקתומותיהן וכדורותיהן
אשר לא דת ודשתי על עלמי עת לעשור לה' וצטלתי מלמדתי
לכתוב ספר תורת אלהינו חמשה חומשים קשורים יחד צקונטרקי'
כדי להגיה ולהעתיק מהם שאר ספרים. והספר שהעתיקתי
ומנו הוא הידוע צמלרים שהוא כולל כ"ד ספרים שהי' צירושלים
מיעת תנאים ואמוראים. וכשנלכדה ירושלים על ידי המלך
קר"לון לוקח משם הספר וצא שצני צארץ מלרים. ועליו אנו
קומינין, וצעת גמרתי ספרי כידי אלהי הטובה עלי כשא לצני
אותי ללכת ממלרים למלכות צורג"וניא אשר צלרפת למדינת
י"לון היושבת על נהר שא"ונה. כי דשתי וחקרתי ושאלתי
היטב צאשר נמלא שם ספר תורת אלקיניו מכתב יד קדש עזרא
הכהן הגדול קופר מהיר והצאתי עמי תקון קופרים פתוחות
ושחומות וכדורות שהעתיקתי מקפר העשרים וארבע' אשר הוצא
מירושלם ומלאתי צגויל כל פתוחות וקתומות מכוונות יחד עם
הספר אשר הצאתי עמי ושמתתי עד מאד וקצלתי עלי לעשות
יום משתה ושמחה צארתו היום כל שנה ושנה הוא כ"ח לידת
ציו. ונרחתו לכבוד לורי והעתיקתי מן הספר הוא כל חיצות
חקרות ויתרות וחיצות גדולות וקטנות ומשונות ומהופכות כדי
לעשות ספר תורת ה' צלי חקיר ויתיר. וצשרצי לאדמתי כחצתי
תורת אלהינו דת ומנו הכל מעתיקים. זכרה לי אלהי לעובה
ולשלם

ולגמל המסרתי צעיה, והמזקק צאלה ולא יחלף עלי הכתוב
 אומד מה רב טובך אשר לפנת ליריאיך עד כאן דבריו. והנס
 איך ספק חלף כי הדברים האלה בקלה המומש הבז' לא הי כחיבת
 יד רמז'ם עלאו אבל נעתקו ממקום אחר, מה קוצו ומה יפץ ונעמו
 המשלים יצירה. גם לא אכחש כי צעיני יפלא אם אמת היא
 הדבר הזה איך לא רמז עליו צהלכות ק"ח פרק ח' כאשר זכר
 את דבר צן אשר. אולי היא בקוף ימיו אחרי החפרסם ספרו
 הבא לידנו, ואפס אם כה נאמר שילא מפיו ולא איש היה לכח
 הלא דין הוא שכל החולקים עליו צהלכות ספר תורה כשמעם
 עדותו זאת כלם יענו ויאמרו לו לדקת ממנו, ואם הגדול בדורו
 מה"רד יהודה מי"ץ ז"ל טמע כזאת אולי שנה את טעמו עלץ
 צשמית מתצרותיו עיין טמה.

שאלות אלכסנדרוס מוקדן את זקני חנוב שזכרום
 רבותיו במסכת תמיד איך כתבם הסופר הקדמון
 בהמות העולם פלוטארקו:

פרק י ראיתי מעשה הזקנים הכזבים וחרילות הצרותיהם על
השאלות אשר נשאלו והכבוד שקצלו צגללם מאת המלך
 וחזרתיה הלכה למעשת דומה אלץ אשר לא יהיה צלתי חדש יערב
 לאין טומעת. לך טעפי ישיבוני לכחצו צספר הזה ר"ש צהיות
 מדרכי צבותיו להציא יחד כל כי האי גונא דומין אהדי אנב
 חדא תרתי חכרון אחד יעלה אליהם צנפצנר, אולם אעתיק פה
 תחלה איך כפרדוהו גם הם ז"ל פרק לא היו כופתין חה לשונם
 טמה: תציא עשרה דברים שאל אלכסנדרוס מוקדן. את זקני
 חנוב. אמר להם מן השמים לארץ דחוק או מוצרח למערב?
 אמרו לו מוצרח למערב. חדע שהרי חמה צמוצח הכל מקהכלין
 (א) צה חמה צמערב הכל מקתכלין צה, טמה צאמלע הרקיע
 איך (ב) הכל מקתכלין צה. וחכמים אומרים זה חה טרין שנאמר
 כי כצוה שמים על הארץ גצר חסדו וגו'. כדחוק מוצח מוערב
 וגו'. ואי חד מיניהו כפיט לכחצו (ג) מדריהו צההוא דנפיש.
 אלא מאי טעמא חמה צאמלע הרקיע איך הכל מקתכלין צה דקאי
 להדיא ולא ככי לה מידי (ד), אמר להם שמים נצראו תחלה
 או הארץ? אמרו לו שמים נצראו תחלה שנאמר צראשית צרא
 אלהים

מאור עינים

אלהים את השמים. אמר להם אור כצבא תחלה או החושך.
אמרו לו מלה דא לית לה פתח, וכימרו ליה חושך כצבא תחלה
דכתיב והארץ היתה תהו ובהו וחושך, והדר ויאמר אלהים יהי
אור. סברי דילמא אחי לשיולי מה למעלה (ה) מה למטה (ו)
מה לפנים (ז) מה לאחור. (ח) איהכי שמים נמי לא כימרו ליה,
מעיקרא סברי איקראי בעלמא הוא. כיון דחזו דהדר משיל אמרי
לא נימא ליה דילמא אחי לשיולי, אמר להם מי דין מתקרי
חכים. אמרו לו הרואה את הנוול, אמר להם מי דין מתקרי
גבור, א"ל הכובש את ילרו, אמר להם מי דין מתקרי עשיר.
א"ל השמח בחלקו, אמר להם מה יעביד חכים ויחיה. א"ל ימית
(ט) את עלמו, מה יעביד חכים וימות. יחיה את עלמו. אמר
להם מה יעשה אדם ויתקבל על הצרות, אמרו לו ישנא מלכו
ושלטון, אמר להו דידי טבא מדידכו ירחם מלכו ושלטון ויעביד
פיצו עם בני אנשא. אמר להם צימא יאי למידר או ציבשתא יאי
למידר. אמרו לו ציבשתא דהא כל נחותי ימא לא מיתצא דעתיהו
עד דקלק ליבשתא, אמר להם אי דין מיכיבי חכים טפי. א"ל
כלנא כחדא שוין, דהא כל מילתא דאמרת לן כחדא פתחנא לך
אמר להם מה דין אדסתון (י) לקבלן. א"ל טעמא (יא) נלח.
אמר להם קטילנא לבון בגזרת מלכין. א"ל שולטן ציד מלכא ולא
יאי למלכא כד. (יב) מיד אלכשינון ארגונא ושוי מניכא דדהבא
על לואריתהון. פרוש דש"י. (יג) שהיא רחוקה ואינה מוזקת
לעינים. (יד) שהיא קרובה ואורה מזהיר כל כך שאינן יכולים
לקבול. (טו) אלא רחאי שניהם שוין צמדה ולפיכך אחז את שניהם
(טז) שאין שום דבר מאפיל וצטביל כך אורה מזהיר ומזיק לעינים
המציעות זה. אצל ערצית ושחרית עומד צטפורו של עולם
ויש הרים שמאפילין צין השמש לרואין. (יז) מהרקייע שעל
ראשי החיות. (יח) מן התהום, (יט) קודם צריאת העולם,
(כ) מה יהיה אחרי שיכלה העולם. (כא) יאכל מעדנים יחד
מכחו ולכשיחקר ילך ויגזול ויהרגוהו, (כב) מה זה שאתם נלחמים
בנו ואינכם מחזיקים באמונתנו והלא אנחנו למעלה מכם,
(כג) טעמא נלח מתענה אתכם ומנסה אותנו. (כד) שהצניחם
לצלתי יענישם אם ישיצו על שאלתי. ע"כ. והנה מן הלשון
הזה של ח"ל נגלה שהזקנים החכמים מוציין ישראל היו, אולם
הקופר

אמרי בינה פרק י

בז

הסופר פלגתו אחריו צחי אלכבנדרו מוקדון קי' קל"ז. וכן קלימנינו
 אלכבנדרי שזכרנו למעלה. בספר הששי מן הכתר "ומאני של
 הציאו המעשה הזה ורחצו שהיה עם חכמי הדור, אשר הסימו
 את מלכס קאצבה למחד צאלכבנדרו, וקפרוהו צארפן משונה
 מן הכוכב, כי בגלל הדבר הזה העתקתי מן הרומי והלגתי
 לפיך. אלכבנדרו מוקדון חסע עשרה חבמים שהיו מקימים את
 מלך קאצבה למחד צו ואשר היו חרולים להשיצ בקגרה על שאלות
 עמוקות. ושאל אחת דברים מקופקים והתדה צהם כי הראשון
 אשר לא ישיצ בהלכה מות עומת וגם האחרים כקדרן. והושיצ
 עליהם לדין הזקן טצבלם, אחרי כן שאל את הראשון לאמר, מי
 תחשוב מרובין החיים או הנתיים, השיצ החיים. כי המתים
 אינם עוד מאומה. ושאל את השני אחיה יגדל צעלי חיים יותר
 הים או היצשה. השיצ היצשה כי הגה הים חלק מומה. ושאל את
 השלישי אחיה צעל חיים היותר ערום, השיצ אשר האדם לא
 ידעו עדין. ושאל את הרביעי צאחה טעם הייתם מקימים את
 מלך קא"צה למחד צי. השיצ שיצטר להיות צן חורין ומשימות
 עזר. ושאל את החמישי אחיה תחשוב שקדם היום או הלילה.
 השיצ היום יום אחד, ומאשר ראה את המלך כלועג אמר לו.
 הגה לשואל דקדוקים יכונן מענים כאלה. אז שנה המלך טעמו
 ושאל את הששי. איך יוכל צעל ממלכה דכה לקנות לצ כלס
 השיצ שיהיה עוב לכל ולא מעיל ערא. ואת אחד מן השלשה
 הנותרים שאל איך יוכל האדם להיות צמוספר צני האלהים. השיצ
 צעשורו פעולות עוברות כח צני האדם. ואת האחר שאל אחיה
 תחשוב ליותר חזק החיות או המות, השיצ החיות. שהוא קרבל
 בנה ענוים ומחללות. ואת התשיעי שהיה האחרון שאל. עד
 מתי טוב לאדם שיחיה, השיצ עד טכצחר לו מות מחיים, פנה
 אז המלך אל האחד אשר מנה לדין ואמר לו שפוט עליהם,
 השיצ אצל כל אחד ענה יותר רע מחצרו. אמר לו אם כן אתה
 תמות ראשונה השיצ ארובי המלך אם מולא שפתך תשמור הרי
 זם צלמי נאות, כי אמרת להמית ראשון את אשר לא ישיצ כהתן
 הרצה אז אלכבנדרו לכלס בצד ומחנות ושלחם מאחו צטלום.
 פרוט הליל את הראשונים צאמרו כי כל ראשון מהם כמלא משיצ
 כבונה צערך השני אליו, והליל את עלמו כי המלך אמר להמית
 ראשון

מאור עינים

ראשון והוא לא היה אחריו שני, ואולם חרטומי מזלים בספר
חיי אלכסנדרו אשר אחי נעתק ללשון העברי. וכן קור'ליאו
סופר קדמון רומי בחצרו על אדות אלכסנדרו לא כחצו מן
השאלות הנזכרות מאומה, גם לא הכאמן אללי עליו מכל סופר
א"דיאטו היוני אשר בהקדמת חצרו כתב שעקד דבריו הוא
מספרי המלך תלמי בן לא"גו שר לצא אלכסנדרו בעת מלחמתו.
ומספרי אריס"טורולו מן הא"ריסטורלי. יהודי לדברי הערך
הרומי. אך איננו מי שכתב על תורת משה הרשום בערך הקודם.
אשר גם זה אריסט"טורולו הקופר היה משרי לצאות אלכסנדרו.
ובספרו השמיני הוא א"דיאטו זכר את הגימנוקופ"סטי היינו
חכמי הודו. ולא השאלות האלה. וכמו כן היוסיפון לרומיים
החדש' מהם, אמת כי לעצמים ספר ז' פרק י"א נמלא זכרונם
לשם חכמי הודו. ולא ראי הספור הוא (למי שהיה) כראי
שום אחד מן הארופים שזכרנו, ולהיותו חצור נמלא בעמנו
כפי מה שהוא לא חשתי להעתיק פה את הכתוב שמה. גם
יתכן שדברי חכמינו ודברי פלוטרכו הכז' לדקו יחדו בשני מעשים
זה עם חכמי ישראל. חה עם חכמי הודו.

כבוד חכמינו לעולם ינהלו עם חמצא לעת כיום אנשי התבונה
והנסיון נוטים מקצת דבריהם אשר כתבו על עצמי קצת
נמצאות ומקריהן. כי הנה לא דברו בס כמו בדיני התורה על
פי מסורת מסיני וקבלה נבואית אשר לה בוודאי בלתי הרחוק
ומחקר תכרע כל ברך. אבל כפי חכמת האדם והשערתו. וחיא
היתה המפורסמת למעיינים בימים או בגלילות ההמה, לבר
מהיות גם כן אפשר כי דבריהם בכל או בקצת ייטיבו מאלה.
יהי מה לא נמשך אותם בעבותות אהבת להפצרים שיאמרו
הנכר לנו שלא כווננו. כי זה יביא המדגיש אל צד הקלה,
ונתפס במימות רעי איוב אשר לא דברו נכונה. וכבר הם
עצמם חודיעונו כי חנפי לב ישימו אף.

פרק יא יען כי צברית דומ' תמיד שהצאנו למעלה נכלל
 זכרון המאמר אחת יותר רחוק מזרח ממערב או
 משמים לארץ. ראיתי להזכיר פה מאמר כיוצא בו אשר בחגיגה
 פרק אין דורשין ובקנהדרין פרק אחד דיני: ואחר כן אדבר
 על שניהם יחד, זה לשונם שם. אמר ר' אלעזר אדם הראשון
 מן הארץ עד לרקיע היה שנאמר למן היום אשר ברא אלהים
 אדם על הארץ. ורצ אמר מקוף העולם ועד קופו היה שנאמר
 ולמקלה השמים ועד קלה השמים. והוינן זה. קשי קראי
 אהדי, ומשני אידי ואידי חד שיעורא הוא. וכחצו סם צעלי
 התוק' שנוכל לומר כי קתם חלמודא זה שאמר תרווייהו חד
 שיעורא הוא סבר כחכמים דמקבת תמיד שזכרנו ופליגא דזקני
 הנגב. דאי לא תימא הכי אדם (לפני קגון האגדה ההיא) היכי
 הוה קס כיון דכתיב מקלה השמים ועד קלה השמים. אי נמי יט
 לומר דלא פליג אזקני הנגב וסבר שהיה צגן עדן עד שחטא
 וכתמעט, ע"כ, כונו צזה להא דתנו רבנן פ"ק דמענית ופרק
 מי שהיה עולם אחד מששים צגן וכו', והנה יקשה צשני המאמרים
 האלה שהרי מזהר ויקרא והירושלמי דמקבת אלילים פ"ג ובראשית
 רבה י"ז כדצעינן למימר קמן וכן מדעת הטורים שזכרנו המחקר
 התצאר שהארץ כדורית והשמים כרובצין אותה כעגולה למרכו,
 וכמו שזכור ג"כ צע"ה פכ"ח מזה הספר, אם כן איך יזוייר
 כי מן השמים לארץ יהי כשער אשר מן המזרח למערב שאמר
 אידי ואידי חד שיעורא הוא. והלא הקוער המתחיל מלד המקיף
 ועובר דרך המרכ עד לרו השני. הוא כפל הקוער אשר יכלה
 צמרכו שזכרנו, ודע כי החכם מזרחי צחדושו על רש"י פרשת
 ואתחנן עורר את הקושי הזה ופרש כי מאמת ממזרח למערב
 ומקלה השמים עד קלה השמים וכן מקוף העולם ועד קופו הכל
 שער אחד. צארפן זה, היינו שאין הכונה צהם מקלה מזה של
 המקיף אל קלהו השני של המקיף עלמו, דק מן המקיף אל
 המרכו. זהרי המרכו עלמו הוא מערב למזרח המקיף ומזרח
 למערבו, וכן שתי קלות השמים הם העליון צמקיף והתחתון
 אשר צארץ, כי גם הקלה האחד של המקיף הוא קלה עליון צענד
 התחתון לנכחו צארץ. עכ"ד, אמנם אין דעתי נוחה להאמין
 שכונתם ז"ל היתה זאת כי פשט המאמר מקוף העולם ועד קופו

מאור עינים

וכן נקלה השמים עד קלה השמים יורה מלך זה ללך זה זהחלבו
לשתי קלות השמים. כמו שהציוהו גם כן צעלי החוכמות שחברנו
ואם תמות דעתנו לעבור בדרך המזרחי החכם יותר יהי מן הראוי
להשות המדות לאידך גיסא וימצא המאמר אליבא דהלכתא של
כדוריות הארץ, היינו שנאמר כי משמעות גובה השמים על
הארץ דמס' תמיד ארצי וארצי עד שיעורא הוא דמגיגה וסנהדרין אינו
דוקא השער אשר מלך אחד של המרכז אל השמים. אבל גבהות
שני הלודין יסודו. כי עם היות חלי הכדור האחר פחת כמות
רגליו הלא לגבי יושביו הם ג"כ למעלה כמו שחזר עוד בזה
הפי' וחסרש הכל ומתכלין זה כל יושבי החללן שניהם. כי
כן זהית השמש בנקודת המזרח ונקודת הערב אורה נשקף
לחלי כדור זה כשקף יום ולחלי כדור זה כשקף לילה, ואפס גם
עצור זה תחז ידנו כי הנמשך למאמר מקבת תמיד הכז' מאי
טעמא תמה באמלע הרקיע אין הכל מקתכלין זה, וכן הראיה
שהציא ר' אלעזר צמגיגה וסנהדרין מן הכתוב אשר צרא אלהים
אדם על הארץ שלא היה אפשר לו לאדם הראשון להמלא רק
צד אחד. לא יסבלוהו, האמנה לדעתו יתורץ הקושי באשר
תדע לפי מה שיחבאר גם כן בקמנד כי היות הארץ כדורית
ומנוח' באמלע מכל לך כמרח בתוך העגולה אינו מקובל לכל
רצותינו ולא רעיון בדרוש הזה גברא אגברא. הלא תראה גם
דעות חכמי האמות שונות על ככה. כי חמלא צאי מקפד
אותות עליונות לפלוקוף בדרו על כרעם שהציא וקחד דעת
אנככאגורם על אמרו כי הארץ שטוחה, וכן צמקום ההוא שהצאנו
למעלה בהקדמת החבור על נרצית הדעות אשר לפלוקופי' בכתב
הרעש. רחית דבר היט אומ' שהיא רחבה ומשוטחת. ובלעדי
אלה תמלא ג"כ צמאנו' פלוטארקו הכז' חלק דעות הפלוקופים
פ"י שהוא מציא דעותם הרצות בדרוש הזה ואלו דבריו. טאליעי
וכת הקטוילי אונגרים. שהארץ כדורית. ואנכימנדרו אומ' שהיא
עמודית. ואנכימיני אומ' כדמות שלחן. וליציפוס אומ' כדמות
אירוק (עמא"צורדו) ודימוקריטו אומ' שהיא דומה לכלי שטוח
עמוק מבעט באמלעו. עכ"ל. והנה חמלא לפנינו הרצה מאמרים
לקלת חכמים ז"ל אשר כל איש חבונה ידן אותם שוין לדעת
חכמי האמות מאוניי שטחיותה. וכבר דעת מה שכתב הרב
המורה

אמרי בינה פרק יא

המורה חלק ג' פי"ד ח"ל, אל תצקט ממני שיככים כל מה שזכרו
דברתינו צעניי התכונה למה שהענין נמלא באמת. כי החכמות
הלמדיות היו בזמנים ההם חכרות ולא דברו בהם בקבלה מן
הנביאי' אבל מאשר היו חכמי הדורות בזמנים ההם או מאשר
שמעום מחכמי אותם הדורות, ע"כ. וכן חלק ז' פרק ח'
לענין האומנים ז"ל שיש לגלגלי' קולות כתב ח"ל, זה הדעת הוא
כמשך אחר האמנתם גלגל קצור ומזלות חחרים. וכבר ידעת
הכרעתם דעת חכמי א"ה על דעתם צעניי התכונה האלו. והוא
אמנם צפוי ונלחו חכמי א"ה את חכמי ישראל. חת אמת כי
העניינים העיוניים דבר בהם כל מי שדבר כפי מה שהציאו אלפי
העיון ולזה יאמן מה שהתאמת מופתו, ע"כ. גם החכם צעל
העקדה כתב כלשונו זה שער ל"ז ע"ט, עם כי נפלאתי על
שניהם אך הציאו לראיתם רישא דבריאתא השנויה פ' מי שיהי
חכמי ישראל אומרים גלגל קצור ומזלות חחרים וכו' נלחו חכמי
א"ה והודו להם חכמים, דאדברא בהויא מקיים ר' ואמר כראץ
דברינו מדבריהם, שהרי מעולם לא ראינו עגלה בלפון ועקר
צדום. ונהי דרמי בר חמא מתקיף לה התם באמרו ודילמא
כבוליא דריחיא. אי נמי כליטורא דדשא. כפרוש רש"י ז"ל
ע"ש. הלא דברי ר' המזכרים קמו עמדו, ודין הוא שלא יודו
להם בקביעות המזל לגמרי כי עם היות דעת החוקר שהכוב
חקוע בגלגל הקובץ את הארץ כקשר בלוח, הלא דעת ראש
התוכנים חלמי הוא שהכובץ הנו נתון חוד גלגל קטן קלאו גלגל
הקפה אשר הוא מונח צעציו של הקובץ המזכר ושיש לו עם גלגל
ההקפה ההוא תנועה פרטית לבד ממה שיניעהו הקובץ הנ'
והעליון המקיף בכל. כנראה בנקלה דעת שניהם צפוי החכם
הגולרי אקוינו לשני מן השמים ובראשון מקפרי דרושי קימן ע'
עקר א' בתשובת השאל' ג' על צריאת הינס הרביעי. שהיא
כי לדעת החוקר ימלא שהמאורות כבר כבדו צני עם הרקיע
ואמרו ויתן אותם אלהים ברקיע הלא יורה נתינת גשם חוד
גשם כמו ויניחהו צ"ע ונתון את אלהיהם באש, ע"ש. ואם רנו
שני הרצנים המזכרים להוכיח שרצותינו עלמם הודו על קלורם
בתכונה יותר היה ראוי שיציאו הקיפא שאומרת חכמי ישראל
אומרים ציוס חמה מהלכת למטה מן הרקיע וצלילה למעל' מן
ברקיע

מאור עינים

הרקיע. וחכמי א"ה אומרים ציט חמה מהלכת למטה מן הרקיע
וצלילה למטה מן הרקיע, וכראין דצריהם מדצריטו שהרי ציט
מעטות לוננים וצלילה רותחין. ע"כ, ודין הוא שיחדו להם צזה
כי אמרם צלילה למעל' מן הרקיע הוא ענף משורש האמנים
ז"ל השטחיות לארץ והרקיע כקוצה עליה אשר צהערצ השמש
יכנס בעציו כלפי אחריו, וזה אלל האחרונים רחוק מן הלדק.
כמו שאמר עליו גם כן דצרי רצ שריא ורצ האי גאונים ז"ל
צפרק י"ד וכ"ח אשר תוכיתו כלאי האדאת תכניטו לחכמי האמנות
שקיסא דצייחא זאת הנזכרת. אבל חדע כי פרחות המכוון
אלל המורה טס להחייב המלא לגבלים קולות. וכן מאמר צעל
העקדה במקומו הכו' שהיות הכוכבים גופים נחים התצאר תחלה
לחכמי א"ה. לא היה עולה להם יפה אם הביאו הראיה כהלכתה.
קום רדוף אחרי האנשים במקומם ומלאת דצרי זה נאמן לפניך,
כי לא נכון להדחיק נדור מכוונת הפרק. ולשון נלחו חכמי א"ה
נראה לי שהוא דצר הרצ המורה וממנו לקחו צעל העקדה כי
אינו צצריחא דפרק מי שהי' גם צתוקפתא דפסחים צקשתיאו
ולא מלאתיהו:

אך כשר לעקר הדרוש ונאמר כי עם היות צאמת שחכמי
המחמד המעולים וצפרט הפלוקוף צשני מן השמים פרק
ק"ד. וכן צעלמיס צראשון מקפרו אלמ"גיסטי פ"ד, הביאו
ראיות מן הלקיות ומחריחת הכוכבים ושקיעתם וזולת אלה שהארץ
כדורית וכחונה למרח השמים. הלא קדמו צזה דעות שונות
לחכמי א"ה ובהם מן האומרים היותה שטוחה כמו שזכרנו,
והגה אליהם הסכימו או מהם למדו קלח דצותינו, דהא צהדיא
גרסינן פרק צ' דצתרא תניא ר' אליעזר אומי עולם לאכסדרה
הוא דומה זרוח לפונית אינה מקוככת וכשחמה מנעת לקרן
מערכית לפונית נכפפת ועולה למעל' מן הרקיע. ור' יהושע
אומר לקוצה הוא דומה ורוח לפונית מקוככת וכשחמה מנעת
לקרן מערכית לפונית מקפת אחורי הכפה שנאמר הולך אל דרום
וקוצב אל לפון. הולך אל דרום לעולם ציט וקוצב אל לפון
לעולם צלילה, קוצב קוצב הולך הרוח אלו פני מזרח ומערב
שפעמים מקצבתן ופעמים מהלכתן. ע"כ. ופרש"י ח"ל,
לאכקד"רה שאין לה דופן דציעי. א"ינה מקוככת צמחילה,
למעל'

למעלה מן הר"קיע מהלכת רוחו של לפון צגנו של רקיע, לק"צבה
 לאורח שכלו מוקף. לקרן מערבית לפונ"ית צלילה. שהחמה
 מהלכת לעולם רוח לפונ"ית צלילה. ומן המערב היא פונה ללפון
 שכך מן המזרח לדרום ומדרום למערב וממערב ללפון ומזרח
 אחרי הכפה דרך חלון. הולך ח"ל ד"רום היקף היום קרי הולך
 שהוא צחוד החלל והיקף הלילה קרי קוצב שהוא מקיף ומצחוד.
 וציום לעולם מהלך צדרום אפילו ציום קלר אינו מהלך פחור
 מרוח דרומית. וקוצב אל לפון צלילה אף צלילה קלר של תמוז
 אינו קוצב פחות מרוח לפונ"ית. פעמים מהלכת ציום ארוך
 של תקופת תמוז שהיא יולאה מקרן לפונ"ית ומזרחית ושוקעת
 בקרן מערבית לפונ"ית. ופעמים מקצצתן ציום קלר שהחמה
 יולאה בקרן מזרחית דרומית עד דרומית מערבית ומהלכת צלילה
 שלש הרוחות, עכ"ד. הרי לכל מצין הלכה זו על מכוונה שעם
 היותם חולקים בצכוד הרוח הלפונ"ית שניהם מכבימים איך היקף
 השמש אינו קוצב הארץ מעליה לתחתיה ככוצב גלגל אצן המשח
 דרך משל, ותפושך הלילה יהיה מהמלאה או תחת האופק. אבל
 היקפה תמיד הוא למעלה משטח הארץ מקיף מודד ללד כאצן
 הריחים. וחושך הלילה הוא מהיותה או אחורי כפת השמים,
 אשר כל זה הוא מהיות הארץ שטוחה והשמים חופפים עליה
 צלצד כנג האכסדרה או האוהל החוסף עם דופניו על רלפת
 הצית, וכן תמלא ר' אלעזר הב' צהרבה מקומות מפרקיו הולך
 לשטה זו החכרת, כי צחמישי מהם כתב ח"ל, בשלישי היתה
 הארץ מישור כבקעה וכו'. ובקמח הארץ על התהומות כרקעת
 כאניה שהיא לפה צלצ ים שנאמר לרוקע הארץ על המים. ובקוף
 השלישי מהם אמר ח"ל קורקוסי שמים (פרש צערוד קרסי שמים,
 ולי נראה מלשון יוני שקורין לנצב קירקוס. היינו קלה הדבר.
 כמו שהציא הא"ע מאמר זה צפרשת צראשית קלות השמים וכן
 עיזא דקורקסא דסוף זצמים ואפילו קורקסין של זהב דצ"ר י"ח
 ואיכה רבתי פקוק סורו עומא. הם צלי ספק מענין זה). צחמי
 אוקיטוס הם אחרים צחמי אוקיטוס צין קלות הארץ לצין קלות
 השמים וקלות השמים על מימי אוקיטוס הם פרושים שנאמר
 המקרה צמים עליותיו. תוכן של שמים עולה למעלה, כדורם
 היא כאוהל פרושה. קלותיה למטה ומורה למעלה וכו'. כי עם

מאור עינים

אמר לענין לורת השמים. שהיא כמו אכקדרה יחס להם גם כן
תאר ארהל להיות כפתם כפי מה שהיא מאהילה עלינו, ולשטחו
בלורת האכקדרה כתב שם צקמוך רוח פנת לפון צדאו ולא גמרו
שכל מי שיאמר שהוא אלה יבא ויגמור את הפנה. וכן שם ופרק
צ' דבתרא הכו' אמר מנחרים קרה מרות לפון שהיא מרת
ופרולה שלג וצדד וגשמי יולאי לעולם ושם מדר למוזיקים ולזעות
וכו', שנאמר מלפון תפתח וגו', ולשטה המוקכמת לשניהם
מהיות החמה מקפת מלד אל לך ככו' האריך הרבה צפרקו השטי,
ע"ש. ומשם צלי ספק ילא לרש"י פ"צ דבתרא החכר ולר"ת והר"ן
סוף פרק צמה מדליקין את דבר החלונות אשר פתחו לשמש
צדד מזרח להכנס בצפה וצדד מערב ללאח אל אחוריה, כמו
שחזרו עוד צפ"ד וכו"ס לפנינו. והלא המאמרים האלה גם
הם אין לו לבעל שכל ישר שיקבימם עם ונכח דוריות השמים
והארץ. וכן כיפא דצריחא שהצאנו מפרק מי שהיה חכמי ישראל
אומרים ציום חמה מהלכת למטה וון הרקיע וצלילה למעלה וון
הרקיע אין ספק שהיא מיוקדת על דעת שטחיות הארץ, והנה
האכקדרה וכן הקוצה למד ולמר כדאית ליה. אפשר לה שתייה
רצנה מקיר לקיר כגצהה וון הקרקע אל הגג. ואם כן המדרשי
הנזכרים מקלה השמים וגו' ומסוף העולם עד קופו וכו' וממרת
למערב החכר יחכו לדעת שניהם ואין לנו אפוא לעקס ולעת
עלינו כתוציהם ז"ל לשקר. גם הגה וון המאמרים הנמלאים עוד
לקלתם אשר יורו על היות זה דעתם רלוני שטחיות הארץ ושאין
כפת השמים מקפת תחתיה, הוא מה שכחצ פרק מי שהיה החכר
תיא ר' נתן אומר צימות החמה חמה מהלכת בגובה של רקיע
לפיך כל העולם כלו רוחח ומעינות לונניס, צימות הגשמים
חמה מהלכת צפולי הרקיע לפיך כל העולם כלו לון ומעינות
רוחחין. ופרש"י צפולי רקיע קמוך לקרקע צפולי הכפה,
לפ"ך כל העולם ל"ון שאינה מהלכת אלא צפולי העולם.
ע"כ. וצפולי העולם אין ספק שר"ל אלל האופק דהיינו קמוך
לקרקע כדבר רש"י החכר. וכן אמרם צ"ד ר' היכן חמה ולצנה
שוקטים ר' יהודה אומר מאחורי כפה ומעלה, ורצן אמרי
מאחורי כפה ולמטה. אמר ר' יוחנן כראין דברי ר' יהודה צימות
החמה וכו' ומליהן דרצן צימות הגשמים ודאי הוא שאפילו

רצון זהו יחס מיוחדים השקיעה לאחורי הכפה מלת למטה שאמרו
 משמעה ששפולי הרקיע כדבר ר' נתן שזכרנו, וכמו כן בחמישי
 דערצין אמרו כשחמה מגעת לקרן מערבית לפובית מקפת אחורי
 הכפה וכו'. וכל זה הוא מהאמנים כי היקף השמש הוא חמיד
 ללדין מן האופק ומעלה. כאשר הארץ שטוחה והגלגלים לא
 יקיפה מתחת. וממאמריהם עוד המורים כמו הבכרים הוא
 אמרם פרק מי שהיה ופרק אין דורשין תנו רבין עלרים ת' פרסה
 על ת' פרסה. ומלרי' אחד מק' זכור וכו' אחד מששים בעולם ועולם
 אחד מששים בן רגן אחד מששים בעדן ועדן אחד מששים בגיהנם
 נמלא כל העולם כלו ככקוי קדמה לגיהנם. ע"כ, הרי שדמו
 את הארץ בכללה לכקוי השטוח על הקדמה אשר היא הגיהנם.
 כי לפי הנראה מדבריהם ז"ל ידמו היות הגיהנם מתחת הארץ
 ולמטה שאמרו בצראשית רבה א' גלי עמיקתא זו גיהנם שנאמר
 העמיק הרחיב וגו' בעמקי שאל קרואיה. ועל הכתוב ויחדד
 ילחק אמרו שראה גיהנם פתוח תחתיו, ופרק הקפינה תא
 ואחרי לך בלועי דקרח חזאי חרי בזעי דנפיק קוטר א מיניהו וכו',
 ומאמרים רבים כאלה להיות זה נראה גם מן הכתובים וירדו
 חיים שאלה, תורידם לבאר שחת, ודכותיהו, באופן כילדצריה'
 אלה כל המקומות אשר מתחת לשטח הארץ אילו ידומה הנקבה
 במקדח יתכן למלא זהם פיות לגיהנם. עם כי צפרק עושין
 פסין אמרו שלשה פתחים יש לו לגיהנם אחד צמדצר ואחד צים
 ואחד צירושלם ונראה כי בגלל פיו שצים אמרו צפרק הקפינה
 שהוא צמערב. כמו שידמו הגן עדן צמחרת אולי מקמך הכתוב
 ויעה ה' אלהים גן בעדן מקדם אשר עוד כדבר עליו צפרק הזה.
 סכן אמרו עם צטעם אדמימות השמש צצקר וצערב, בלפרא
 דחלפא אורדי רגן עדן (פרוש רש"י שושנים) צפניא דחלפא
 אפיכתא דגיהנם, ע"ש פרוש רש"י:

גם אי לא מקפניא הייתי אומר כי אולי מהתפשטות השטחיות
 הכוכב-אלל קלת חמינו ושאיך השמים מקיפין מן האופק
 ולמטה כחבר, יונתן בן עריאל חרגם פסוק ויעש אלהים את
 הרקיע בדצרוי אלה. ועבר ה' ית רקיעא קומביה חלת אלצעתא
 ציני קנדי שמיא למי דאוקינוס ואפרש ציני מיא דמלרע לרקיעא
 וציני מיא דלעילא בקוצתא דרקיעא והוה כן, כי עם כל מה

מאור עינים

סכת הא"ע צפוק יהי רקיע על מאמר קלות השמים דבוקים
זים אוקיטוק שהוא מה שזכרנו מן השלישי דפרקי ר' אליעזר
קורקאי השמים וכו', וכל מה שהחכם ישראלי לתהו והכל כמו
סיחצאר צקמוך לעג עליו צקפרו יקוד עולם מאמר צ' שער א'.
נראה שהמחדגם הגזכר כיון לומר שלהיות כפת השמים על
הארץ לדמיון כפת אהל (או מאונר כפת חגור, על הרלפה
שתחתיה צארפן שקלות השמים קרצו למי אוקיטוק השויס לרלפת
הארץ) הנה רקיע צן שלש אלצעות הצדיל ציעתם והפרש צין
המים התחתונים שהם מים ממש לחומר מים הקדושים אשר
למעלה איך שיזכרו, ואחיא כרצי אליעזר שאמר צפרקו השלישי
קורקאי השמים צמימי אוקיטוק הם אחחים וכו' כזכר למעלה.
וכמו כן צדצרו צפרק הששי החמה למימי איקיטוק צין קלות
השמים לצין קלות הארץ שוקעת וכו'. ולענן עצי הרקיע אחיא
כרצי יהושע צן נחמיה צבראשית רצה ד' עציו של רקיע כשחים
ושלש אלצעות. וכן כרצי יהושע צן נחמיה צבראשית רצה ד'
עציו של רקיע כשחים ושלש אלצעות. וכן כרצי יהושע צן חנניה
צירושלמי דחגיגה דפליג אדרצנן דאמרי עציו של רקיע מהלך
ת"ק שנה. אך אם דצרי אלה על יונתן צן ערזאל אשר צעת לתהו
כל עוף הפורח על גציו נשרף לא יתכנו אלל המשכילים הנני
מצעלם והיו כאין. עם שחדע כי דצר שקיעת השמש צמימי
אוקיטוק גמלא גם כן אלל חכמי קדם צאמות העולם וצפרט צראשון
מקפר ההשתניות לאווידיאו כי אמרו היות לו מרכזה של ארצעה
קוקים הנושאים אותו כל היום ולעתותי לילה הוא משקיעם
צאוקיטוק ושם יעמדו עד עלות השחר שאז הם חוזרים אליו על
יד האצ"רורה. גם אלל רצותיו ממלא צפרקי רצי אליעזר סוף
פרק ו' השמש רוכצ צמרכזה ועולה מעטר כחתן וכו'. וכן
צמדצר רצה י"צ אמרו מרכצו ארגמן זה השמש שהוא נתון למעלה
ורוכצ צמרכזה ומאיר לעולם כמא דחיימא והוא כחתן וגו',
האמנה כמו שחכמי האמות צארו כי דצריהם הנזכרים הגם מלילה
לרמזים אונתיים כמו שחאמר כי הארצעה קוקים הם ארצע
התקופות וכדומה ודאי הוא כי תורה שלמה שלנו היא שיהי
צזה גם ערדפת:

ואכות הדצר כמו שזכרנו כי גם דעת הכודריות לארץ נמלא
לקלת

לקחת חכמינו. הלא הוא צוהר ויקרא פקוק אם זבח שלמים,
 כי אחרי אמרו בלהו שצעה רקיעין אלין על אליך בגלדי צללים,
 כתב ויה לשוקה כגונא דא שצב ארלות למטה וכולהו זישוצא בר
 דאלין עלאיך ואלין תהאין וארץ ישראל עלאה מכולה. וירושלם
 עלאה מכל ישוצא, וחצרינא יתבי דרומא חמו בצפרי קדמאי
 צקפרא דארס דהכי מחלק כל אינון ארלות דכולהו משתכחי לתחא
 בגונא דאינון רקיעין דלעילא אלין על אלין ואלין על אלין וכו'.
 ומפני היות לשון זה פתום דמשמע היות שצב הארלות גם כן
 זו תוך זו בגלדי צללים הוקיף ואמר ובקפרא דרב המנונא קצא
 פריש יתיר. דהא כל שוצא מחגלגלא כעגולא דכדור אלין לתחא
 ואלין לעילא, וכל אינון צריין נשנן בחזיהו. כשנויא דאוריאל.
 פתום כל אחד ואחד. וקיימן צקיומיהו כשאר בני נשא. ועל
 דא אית אחד זישוצא כד נהיר לאלין חשיך לאלין, לאלין יומא
 ואלין לילא, ואית אחד דכלא יומא ולא אשתכח זיה לילא בר
 משעתא חדא זעירא, והאי דאמרי בצפרי קדמאי ובקפרא דארס
 הראשון הכי הוא דהכי כתיב כפלאים מעשיך וגו'. מה רבו
 מעשיך. עד כאן דצריהם ז"ל אשר אמנה אמתתם ידועה לכל
 מי שהשכיל צחכנות הגיאוגר"אפיהא. וכן צמדצר כיני רבה י"ג
 כחוצ ויה לשוקה. מזהק אחד כסף כנגד העולם שהוא עשוי
 כדור הכדק מיד ליד. ובקמוך מנין שהים עשוי כקערה והעולם
 כדור. כההיא דחנינא (צמכת האלילים פרק הללמים) כל
 שיש צידו כדור או קערה. אמר ר' יונה אלכסנדרו מוקדון כד
 צעא מיקק לעילא הוה קליק קליק עד שראה את העולם כדור
 והים כקערה. ובגין דא ליירין ליה צמדורה צידה וכו'. וכן
 תמלא כל דברי המדרש הזה ומאמר ר' יונה הבכור גם צירושלמי
 דמסכת אלילים פרק הללמים על משנת כל שיש צידו מוקל או
 כדור, הרי כי צדוה לורת הארץ נמלאו להם דעות שונות הן
 צינותם ז"ל הן צינם לחכמי האמות כמו שזכרנו, ויה להיות כי
 מהם ומאמתם ילאו הדברים צלתי מקורת כבואה רק איש ואיש כפי
 מה שלבו ראה הרבה חכמי או שמע מזולתו והנאהו: עם שתדע
 כי דבר המדרש הבכור ורבי יונה הבכור על היות הארץ כדור
 והים כקערה צגסם הוא לודק בהעברה אינו כן בהחלט אלל חכמי
 הקוקמוגר"אפיהא. שהם אינם מליירים כדור שלם רק בהמלא
 הארץ

מאור עינים

האלף והים יחדו. שהוא ממלא החקירות והעמקים הנמלאים
צקלה פארוחיה, כנראה צין יחד החכמים לאפלוגאנו צעער
השלישי מחברותו, גם צנקלה יחצאר לך כי חסקה עיך על
הכדור המקשה שבו ילידו האקלומים עם הימים והנחלים וכל יחד
החלקים המתחסיים אל יסוד העפר והמים אשר לכבוד חומרם
צלקן הצורא ידו מטה מטה, אונם לכל הפנים אם רבי יונה
החכר אשר שמוע מפי השמוע עד אלף שנים מקדם שאלכסנדוס
לכדו צהגציהו כצני דסף עוף על פני רקיע השמים ראה את
העולם ככדור. האמין צו ויחשוב אמונת הכדוריות לו ללדקם
כאומר. קל וחומר הדברים שאם החכמים ז"ל מאמיני השטחיות
החדע אליהם מה שהתפרסם צדורותינו על הקפרדים חופשי
משוט אשר מלאו את העולם שדש צחלי הכדור הלפניו שבו יושצין
ימלאו מנוח לעמה כף רגלנו, וכן תחת עגולת משוה היום וגם
מונה והלאה צפאת דרום מעלה ומטה. הלא כלם פה אחד הין
עונים ואומרים אלינו כדוריות הארץ. וצפרט הנמלא כחצו צקפר
חיי הקיכר הגדול קארלו סמטי לחבם אולואה מאמר צ', כי
ער לצא רב חוצל נקרא קיצאקטיאן דילקאני צזמן שלש שנים כצני
שכיר הקיף את כדור הארץ צקפינתו המתוארת ויני"ריאה הוא
וכארצע מאות איש עמו באזור הסוגר את מחני איש, אשר על
כן הוקיף לאות על דגלו זה המאמר באילו כדור הארץ ידבר
אליו, אחת ראשון קצצחני, עין כי ילא אל נוכח המערב וחלק
ושוף עד הקיפו אל פאת המזרח ועבר צכל האק"יאה והא"פריקה
ושצ אל מדינת קיצי"ליאה אשר באיצי"ופה מקום לאחו על כנפי
רוח. אולם אין ספק כי עם הקרא החלק הנמלא מקדו כאומר
עולם שדש לא ילדק צו זה החאר כי אם צערך הדורות אשר
לא ידעוהו, והרי צב"למיוס היוני ראש הגיא"וגראפי אשר צימי
הקיסרים ארדי"נוס ואנו"נין פיא"ץ ידידו של ר' קס צאלכסנדריאה
של מלרים כפי מה שכתבו עליו סופרי אומות העולם גם האלמגנין
הישראלים צקפירו יקוד עולם פרק א'. לא לייך אוחו צלוחותיו
כי מהרצה דורות לפניו זכרו אצד מני ארץ. אולם כדצד החכם
מכל האדש יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא וגו' יאמן לרדאי
כי צזמן המלך שלמה היה הישוב ההוא נודע ומפורסם. גם לעתים
מזומנים הולכי נתיבות ילאו ושבו לנו מזה לקחורה ולכל לודך,

וארץ

אמרי בינה פרק יא

צב

ארץ אופר ופרוים אשר מונה חנית תרשיש אחת לשלש שנים
ככתוב בספר מלכים ודברי הימים היתה מציאה אליו זהב וכסף
ובשמים שנהבים וגו' שהם כלם דברים אשר במדת זמן כמורה
צין המהלך והערכו הנאות הוצאו גם כן על ידי האניה ויטור"אה
האכרת אין כפק שהיא מדינת הפי"רו הנמלאת בעולם חדש הכבד
כמו שנאמר עוד פרק כ"א, כי לעת עתה בכל הדברים אשר
הקדמונים שכחום וחררו האחרונים וקדום שנה חכתה לשם
צינותיו היא והמחרת הנלרים אליה. גם מיום אל יום יוקיפו
בצקיאותם שלמות ללכת עתה בשבוע אחד מהלך אשר צימי רב
החובל הכבד ואולי גם כן צימי שלמה היו לריכים זו לחדש.
והצדק המשכילים יקיימו זה צידך קורא נצון כאלו יצחן כי
תרשיש הוא למערב ארץ ישראל, שכן כתוב צדוק קדים משבר
אניות תרשיש הנאות להלחם בארצו. ולשון יונה אניה באה
תרשישה לבוא עמהם תרשישה. מורה כמו כן נקעה אל דרך
מבוא השמש. והראיה הגמור' אמרו וירד יפו וימלא אניה באה
תרשישה. ובגיאוג'ראפיה של בטלמ'יוס קפר ה' פרק י"ז
לוח ד' לא"קיה תמלא ירושלם רחוקה באורך הנמשך מאיי
הקא"נאריאי אשר בקלה המערב אל נוכח המזרח ק"ו מעלות.
ובעמוד הקודם באותו הפרק עלמו תראה חוף יפו הנקרא בלשון
רומי יופ"פי ובלעז זא"פו. באורך ק"ה מעלות וארבעים דקים.
באופן שהוא כ' דקים מערבי לירושלם, אם כן צדדת יונה אל
יפו שהוא צלד מערב ללכת תרשיש הכרח הוא לומר שנהי'
תרשיש מערבית ביותר. עוד מוזאת תמלא כי התעתיק לנלרים
(וגם הוא חכם) תרגם תרשיש קוסרנדך דיחזקאל כ"ז: קר"תגיני
אשר צלי כפק קר"תגיני הישנה שהיתה נמלאת באפר"קה
הקטנה בזמן שלמה ויחזקאל. ושאר כן צימי הקונ"קולי רומיים
כפרלה במלואה ונקחה עד היקוד מידי האציר סיפאון אימיליאנו
היתה מערבית לארץ ישראל. כי הגה בתוספות אשר לנחות
צב"למיוס הכבד לוח צ' לאפ"ריקה כפר ד' פרק ג'. יתבאר
לך שהיא באורך ל"ד מעלות וחמשים דקים. וכבר אמרנו היות
ירושלם באורך ק"ו מעלות. אם כן קרת"גיני היא מערבית
אליה. גם תראה היות המהלך מירושלם ליפו ומיפו לקר"תגיני
ממעט צקו ישר, כי בלחות הכוכבים תמלא ירושלם צדוק

הנמשך

מאור עינים

הנמשך מעגלות משה היום אל נוכח הקוטב ל"א מעלות וארבעים
דקים, ויפו ל"ב מעלות וששה דקים. וקרת"גינו ל"ב מעלות
ועשרים דקים. הרי כי האלכסון צינורם נותה מעט מן הישר.
והיה אם תחזונו צומת העולם תראה כי צלי ספק אנית שלמה
החכרת זלכתה צים מדיעיר"אניאו אשר חוף יפו זקלהו המזרחי
אל נוכח אוקינוס המערבי אליו עברה לפני האיים קאנד"יאה
מא"לטה וקאר"דינייה. אשר גם תרשיש היינו קרת"גיני היתה
זאחד מתחומיהם. צין מא"לטה וטריפ"ולי דבר"דיאה. נוכח
זי"רני. וזקרתה ללאת אל אוקינוס עברה זהרד לפני קיו"ליאה
העקום עליו אשר נמנו ילאה האניה ויעור"יאה כי שם חצור
הים הזכר באוקינוס, עם היות קיו"ליאה יחד נותה כלפי
הקוטב. שהיא זרוחצ ל"א מעלות חמשים דקים, וירושלם ל"א
מעלות ארבעים דקים כמו שזכרנו, וספי מה שהאניה ויעור"יאה
קדמה אנית שלמה ללאת מן הים הזכר אל אוקינוס להיות
קיו"ליאה קמוכה לו כזכר נותה למערב העולם הרבה יותר
מירושלם שהרי איננה באורך כי אם ז' מעלות חמשה עשר דקים
כנראה ארכה ורחבה הזבדים ספר ז' פרק ד' לוח שני לאיצר"ופה
כן נחעכבה אחרי היקפה מפאת מזרח לשב אל ציחה צקיו"ליאה
ואנית שלמה בהפך. ואם קראת בקפרי העתים לעומת העולם
מלחמות קרת"גיני צימי חקפה לכוט לפניה מעלכות הארץ
ייעב צעינד על הכתת חשזר אניות תרשיש מה שאמרנו. גם
אשר תמלא זמלכים כ"ב ודברי הימים ב' כי האניות אשר הכין
יהושפט ללכת תרשיש ומשם לאופיר להציא זהב נעשו ושזו
בעליון גבר. אשר מן הכתת זאלה הדברים ז' ונעצור מאת
אחינו צני עשו וגו' מאילת ומעליון גבר נראה היותו לדרום
ירושלם שב מאד אל נכון כי חרשי העץ אשר בעליון היו קדושים
אל הים הזכר אל יושפים על נהרות הולכים אליו והיתה להם
הכנת עלים (כי אולי על כן נקראה עליון). ואומנות יתרה לעשות
אניות טרבות ללודך מהלכי תרשיש ויהי זהתחצרו לנשע נשצרו
(ככתוב) זמקומם ולא עלרו ללכת תרשישה. ותראה קיוע למה
שנאמר כי תרשיש היא קרת"גיני אשר זאפ"דיקה כי יוכתן צן
עוזיאל תרגם כל תרשיש שזמקרא ימא, והכתוב זמלכים יהושפט
עשה אניות תרשיש וגו' תרגם עזר קפינות אפר"יקא. ומזה

תתעורר

תתעורר שאין לעשות צעיר תאר"סו אשר ביצעה קדוזה לקרן
 מזרחית לפוכית של הים הכזר להאמין היותה תרשים המזוקשת.
 כי תארסו המכרת היא צאס"אה הקונה אחת מערי הליליל"אה
 כעצורא ספר ה' פרק ח' לוח א' לאכי"אה. ותדשים היא
 צאס"דיקה אי ולא ארץ כאמרו תרשים פול וגרד האיים הרחוקים
 וכונו שהצאר ממנה. וכי תצקש לכופרי א"ה תמלא כי כצנתה
 ע"ג דיד"וי צח אחד ממלכי לור בצרתם מצית אציה לאפרי"קה
 ובקדחת קדח"גיני מקדחא צלשון לורי וארמי עיר. וגוני אשה.
 כונה דחת אמר אכדורו גיכוס שפתורו כחשורו זכר וקצה. כמו
 כן צמפת הפא"ליכטינה תרא' לור ולידון על שפת ים פלשחים
 אשר עליו נאמר ושתי את גבולך מים קוף שהוא מזרחי דרומי
 לארץ ישראל ועד ים פלשחים שהוא לפני מערבי אליה כמו
 שאכדור עוד צזה הפרק והוא הים מדיטור"אגיאו הכזר. באופן
 כי תרשים אשר אליה חידם מלך לור הים שולח אניות שלמה ושעל
 חרבן לור אמר ישעיהו צרטי לידון, הילילו אניות תרשים, הרגילות
 לצוא לה, היא מערבית לארץ ישראל בהכרח. מה שאין כן ניניה.
 אשר צלוח אקיא"ה החמישי ספר ו' פרק א' תראינה מזרחית
 אליה. שהיא רחוקה צאורך הכזר ע"ח מעלרת עם דקים יותר,
 והייתה צריחת יוכה הנגלית אשר פנה אליה ערוף. הרי מכל
 מה שזכרנו צענין זה כי אנית שלמה המכרת גם היא היתה
 טוקעת על האופן האמור מן הפאה ואל הפאה של מקע האניה
 ויעו"דיאה. ובכן העולם הכזר אינו חדש כי אם אללנו. ומאמר
 רב החוצל אחת ראשון קצנתני לא לרק כי אם אחרי שוב הארלות
 ההנה להחגלות כיום הזה. אמנה בצחינת האמת כבר נמלא מי
 שקדם אליו צימי שלמה ככל אשר זכרנו. מבח איזה מאמר שהולע
 יקשה עליך הנמלא להם ז"ל צמכות פרק הרי עלי מלור ועד
 קרת"גיני יודעין את ישראל ואת אציהם שצממים. ומלור ועד
 מערב ומקרת"גיני כלפי מזרח אין יודעין וכו'. דונשמע היות
 קרת"גיני מזרחית לארץ ישראל, תחרץ בהכרח כי זאת של דצריהם
 לא זאת קרתגיני הידועה המכרת. ודין הוא שהרי צימי רצותינו
 לא היתה עוד נמלאת כדאמרן, אשר על כן צעלנו"יוס עלמו לא
 העלה אותה בערכאין, רק צעל תוקפותיו שזדנו. גם צדאי
 איננה קר"תגיני החדשה אשר צמפרד המערבית ציותר אבל היא
 אחרת

מאור עינים

אסרת מזרחית קדמית צימיהם ז"ל. או טפיל איזה נעמת בזכרון
שמה, כמו שתאמר היות הראוי קארתא"דה שהיא צאורך ע"ע
מעלות כמזכור עם ספר ה' פרק ח' לוח ד' לא"קיאה. וכן היא
מדעחא ושמה קרחינגא שזכרו בנסכת תמיד ובהנחומא פרשת
אמר וצויקרא רבה כ"ז לענין אלכסדרו מוקדון כשהלך לגבי מלכא
קילא והאמ"לזוי אשר יסכו שבתם לאחורי הרי חושך, לא תחליפנה
צטום אחת מן הנזכרות. כי רחוקה היא מאדם אלל עגולת הקוטב
הלפוני כפי הנראה מעיניה. ואם במשך דצרינו הנזכרים התרחקו
מעט מן הגושא אל ידע צעינד כי הלל הצירות מוקדות קלת פקוקי
וקלח מאמרים נמלאים לרבותינו. יהי מה! נשרב אל דרוש דוריות
הארץ ונאמר כי בכל דבר מתיחס אליו ולכל כיוולא צו מן הדברים
העיוניים בלתי תוריים! אשר הם ז"ל כל או קלתם ידאו צו פנים
שלא כהלכה לרעת האחרונים אין להאשימם מאומה כי מדרגתם
צבאלה ככל אדם שהיו צדורותיהם, וכלל נאמר בהתנלות אין
לו לדין אלל מה שעניי טכלו תראינה. הלא כבר צאר גם כן
בעלמ"יוק והודה פרק ה' מאמר א' צביאונ"רפיאה כי כל דרוש
כה טוב להדות עליו לאחרונים אשר לכמה קצות יעמדו מיום
אל יום על האמת ציוד. גם לעינינו צא האות מופלא וצטום
כי עד הדורות האלה כל הקדמונים מאלפים טנה והנה אמרו
המנע הישר צארץ הנכחית מעגולת קרטן לעגולת גדי מדוב
החום, וכן מן העגולה הלפונית והדרומית עד הקוטבים מדוב
הקור כמו שכתב האקרוצ'וקו בעל ספר הכדור אף צטום
המשוררים הגדולים לא"ה ורגילאו ואוידיו. והנסיקן הוכיח
כי גם לעומת חגורת המחלות הנזכרת קדירות הלילה ממזג
ומפער את חום היום, וכח השוגש מתפשט הרבה מהלאה לעגולה
אל נוכח הקוטב. צאופן שלא יחקרו עם מזוגות רבני אדם עם
הדברים הנאותים לצריאות ותקון כל מקום כפי הלורך, ולזה
תחת התחלק הישר אלל החוקרים לעת כיום אל שלשה ראשים
בלבד כלם נחונים צרציע הכדור הלפוני אסיא"ה אפר"קה
ואצ"רופה. כמו שכתב החכם ישראלי טער צ' פרק ג' הנה
עמה יחלקוהו לצרבעה כי ילדו את העולם החדש אל שלשת
החלקים הידועים מקדם. ישצנח הידוע מעולם כל מעלומות
ואשר חמות כל האדם סכלות אלל חמתו ויכלתו שהם צלי ערך:

ובכו

אמרי בינה פרק יא

צד

ובמו כן אל תסתפק שעל זה דרך. רלוני מחכמתם ז"ל האנושית הראויה להתגלות בכל שגיאה חרות כ"ל. הוא מה שדברו על חומר הכוכבים והשמים, כי הנה צירושלמי ד"ה תני ר' שמעון בן יוחי. ובמדבר כיני רבה י"ג וכן בשם רבה פקוק לאלה וראינה אמר ר' יוחנן הרקיע של מים והכוכבים של אש. ובצ"ר ד' ופ' אין דורשין מאי שמים רב אמר אש ומים, ר' אבא אמר משמיה נטל הק"צה אש ומים ופתח זה צזה ומתן נעשו שמים, ר' ילחק אמר טא מים שם מים, אשר עם היות קרוב אלל קלת תופשי התורה להאמין בדצריהם אלה נסתרות לה' אלהינו ושאינן כפשוטן בהתאמת אללם דעת החוקר שאינם רק גשם חמישי, הלא תמלא לפלוקופים הכוכבים בדרוש הזה דעת שונות ומסכימות גם כן לדעתם ז"ל. כמבואר בקלרה מן החכם פלוטא"דקו הכוזר ספר ז' פ"א ח"ל. אנכ"ימני אמר כי החלק הקילון של היקף השמים הוא ארליי. ואיננו ידוקלים אמר כי חמדם הוא אור אשר מפני חום האש שב מקשה כוכבית. וארכטור' אמי' שהיא גשם חמישי או אש או חום וקור מעדכים יחד ע"כ. וכן שם לפלוטא"דקו פרק י"ג דעת פלוקופים שונים על מהות הכוכבים ורצם אומרים היותם אש או אבנים כדוריים אשיים, גם בשני מן הדיא"לכו המפואר פילון וסופ"אה לחכם ר' יהודה תמלא דעת אפלטון והרצה פלוקופים על היות השמים והכוכבים אש ומים, ונקיפות"ונני היתי בקספרו הרציעי מואמרי סוק"דאטי כחצטהפלוקוף אלכס"אגו אשר חשב היות השמש אש נתקשה למה נביט צאש ולא בשמש. ולמה נלך השמש ישחיד הפנים ולא כן האש. ואיך לנחי האדמה בעזר השמש ילמחו ומן האש ישרפו, ואיך צהיות השמש אשיית תפיץ אורה ולא כן האבן המלרצנת, ולמה הוא יתמיד חאת כלה והולבת. עד כי מדי הרצותו צומחצות האלה למען דעת ילא מן הדעת. ובבר זכרתי צפ' הרציעי כי ידיית האלכסנדרי בדברו על הכפקות הנופלים בשמים אמר ח"ל. אנהנו לא נדע אם הם מים נקפאים או אש זכה או גשם חמישי וכ' כי כל הדעות האלה נמלאו, ע"ב. וכמו כן צומסר הגלגלים וקדרם תמלא להם ז"ל על הדרך האמור דברים האמורים גם כן חכמים אחריהם מנאשי מופת ולכל הפנים התגלוחם נגלה ככל מה שזכרנו, הלא ידעת מה שכתב

מאור עינים

הכב המורה חלק ב' פרק ט' ו"ל כבר התבאר שנספר הגלגלים
לא דוקדק בזמן-ארקטור' וכו'. עד אמרו לא תרחיק מאמר קלת
החכמים שני רקיעים הם שגא' השמים ושמי השמים. כי אומר
זה המאמר מנה כדור הכוכבים כלם אחד ר"ל הגלגלים שיש
בהם כוכבים. ומנה כדור הגלגל המקיף אשר בו כוכבים כדור
שני. ע"כ והנה אמרו כי דעת שני הרקיעים איננו רק לקלת
הסכמי' אפשר לאמת ארתו במאמר זוהר ויקרא שהבאנו למעלה.
המונה מקפר הרקיעים שבעם. אך מה שבאר כי הרקיע האחד
לדעת האומר שני רקיעים הוא כדור הכוכבים כלם, והרקיע
השני הוא המקיף החלק. במחילה מהדר ג' אורו ממלא עליו
צב"ד ו' קתידה ומבוארת, הלא זה דברם שם היכן גלגל חמה
ולבנה נחוני' ברקיע השני שנאמר ויתן ארתם אלהים ברקיע
השמים. ר' אצבו שומר מקרא מלא הוא ואנשי כנסת הגדולה
פרשוהו אתה עשית את השמים ושמי השמים וכל לבאם, היכן
כל לבאם נחונים ברקיע השני שהוא למעלה מן השמים, ע"כ.
גם צלשון יתיר ברור ראיתי מאמר זה בפסיקתא דרב כהנא
מדרש לחג' דמעליא. ע"ש. ואמנם השגיאה הזאת כדאי היא
להעבירה ומנו ולא תחשב לו כמו הגדולה ציורו אשר אין
צום אופן ראוי לחפות עליה. חה כי צפרק ט' חלק ב' המכר
הליע מחלוקת חכמי הדורות בקדר הגלגלי' שהאשורנים נוחים
נוהג וכוכב למעלה מן השמש. והאחרונים למטה הימנו. והוא
ז"ל בהלכות יסודי תורה ראש פרק ג' כתב צבאר היוחס למטה.
כדבר ידידיה גם כן בקפרו הממואר מי יודע הדברים האלהי'
(דף ת"מ) והנה שם פרק ט' חלק ב' הוא מורה ז"ל עם שגלה
טעם ובקה טפחים (לדעת מפרשיו אשר אמנם דבריהם נראין)
יחס הדעת הכחצ צזה אללו אל הנביא אשר נפתחו לו השמים.
ברלותו לשרש כי ארבע החיות הם ארבע כדורים היינו כדור
הכוכבים העומדים, וכדור חמשת כוכבי הכוכבה רלופים זה תוך
זה, וכדור השמש. וכדור הירח. כאשר גם כן לדעת מפרשיו
המכובדים יחס אליו צפרק ח' הקודם דעת גלגל קצוע ומזל חרף
הגמוש מדעת היות לגלגלים קולות אשר בהדיא הוא מורה ז"ל
מאן ימאן הכל שמה, מי יתן החרש החרש! ולא כלכד מזה

אמרי בינה פרק י' א צה

כי גם מכל מה שיחם כפרקיו ראש חלק ג' לכודות עמוקים
 במרכבת יחזקאל דברי אשר לדעתו הנם גלים ורדועים לבעלי
 המחקר. וכבר בארם הוא והתהדר בהם פרק ע"ב חלק א',
 ופרק י' חלק ב', ופרקים אחרים מקדם, כן עוד תוכל ללרף
 אל האמיר למעלה על אודות חכמינו זרות גדול הגמלא לקחתם
 בענין שקיעת השמש חרימתו. והוא כי תחת אמנם שיקוב כל
 הארץ הכדורות מעליה לתחתיה. ושהלילה ימשך מהיותו אז
 למטה מן הארץ, יאמינו היותו קוצב כלבד משעמיה ומעלה דרך
 לדייה. היינו שהוא זורח לפנינו מן הכפה אל רוח דרום ומערב
 ושם יולא בעד חלון אל אחורי הכפה אשר גופה יונגט הראותו
 אלינו. וקוצב דרך הלפון כל הלילה עד הצקד אל המזרח ושם
 נכנס בחלון להאיר לנו. (כאר' המג' בן דעת מחקרי החפלה
 כאמור הפותח בכ"י דלתות שערי מזרח). זה דברו אללם
 כל השנה. רק שצמיים הקלרים יעבור שער הרצה צרוח
 המזרחי טרם יבנס אל תוך הכפה וישקע במערב נוכח מקום
 זרחו במזרח. ובהאריך הימים יעבור צו שער מועט, ככל
 הגראה למעלה אלל מאמריהם ופרושם בענין שטח הארץ. וכפי
 ההשתנות הנעשה באורך הימים וקלורם מדי עברו חלק רב או
 מועט בלד המזרח כמו שזכרנו. כן ישתנה בגובה הלדדין מקץ
 לסרוף כדבר ר' נתן דפרק מי שהיה הכתוב למעלה, צינות
 החמה חמה מהלכת בגובה הרקיע לפיכך כל העולם רוחח ומעינות
 לוננים. וצינות הגשמים מהלכת בשפולי הרקיע לפיכך וכו',
 והנה אופן הזריחה והשקיעה הזאת הוא דעת אשר ימאנה ראשי
 החוקרים בא"ה גם בשתי ידים דחוהו גאוני האחרונים ז"ל כהו
 שתראה עוד פרק י"ד וכ"ח לפיכך, אך אין ספק שהוא נמלא
 גם כן לקלת חוקרים קדמונים מאמיני השטח לארץ, ובא לאזני
 מי שהיה בחכמינו או נחערור אלינו מעלמו והתקבל לקחתם גם
 נכתב בקפר. באופן שכלל זה יעלה בידנו מכל ההערות האלה
 כי עם שתצין דברי חכמינו האמורים בשמים וכקיליהם ותמונתם
 ותנועתם כפי פשטן וכן בלורת הארץ כמדורב וכל כיולא צה,
 ותראה נגדם אחר קתירה מדעות הפלוסופים אשר נתגלו אחריהם
 אף אם יחשב כי דברי חכמי האמות ההם מיוקדים ציותר ושלאפשר
 לתת על אמתתם מופת, אין זה חקרן בחקם ז"ל או בחק יתר

הדברים

מאור עינים

הדברים שחקרו לנו, כי הנה צאלה לאדצרו כמקצלים מן הצבואה רק ככל אשר למראה עיניו יספוט או למשמע אזניו יוכיח. ורבים גם כן אשר אחס מחכמי יחד האמות קדמונים או חדשים ומקדו צאו. והלא על כאלה אמר נעים זמירות כל האדם כחצ. וצנו החכם ובעל נסיון קיים אחריז אץ אדם שלא יחטא. דמשמע הן צמעטץ אשר תלד הגוף וחטיו. הן צדעות אשר תלד הנפש וכחותיה:

ודגה ערנו מדברים צכחירות אשר צין דצרי רבותינו לחכמי המחקר צמין הזה מן הדרושים ישר צעיי לענן תשמענהו צקוף דצרי אלה. וגם כן להערה אשר תלמוד לה צפרק הארבעים מאמר ג' צזכרנו מחלוקת אשר צין האחרונים ז"ל על מקום קציעות המולדות והתקופות, לדבר כמו כן על דרוש אחר עקרי והצרותו אל לצבך, חה כי כצר העירותך צלרק אץ הקדמונים אשר צלי שפע אלהי העלו דצריהם אל קסר ולא התפשטו עד קלוי ארץ וים רחוקים האמינו כי כדור הארץ שהוא מקיף צכל כציון ט"ס מעלות לעומת מעלות הגלגל אינו מיושב רק צצביע ממנו, היינו ק"פ מעלות צאורך מקלה מחרת המתחיל ומקדו מארץ סינים עד קלה המערב מקום האיים פורטוג"אטי או קאלנ"ריא. ומ"צ מעלות צרוחצ מעגולת קרטן הרחוקה ממשוה היום כ"ד מעלות עד העגולה הגפונית שהיא מקום טבעת הכוכבים הנקראי עיש על צניה: כי הכ"ד אשר מן המשוה לעגולת קרטן כפי מה שהאמינו לא יכילו גוים צאורס את רוב החום. וכן צכ"ד הסמוכות לקוטצ אין עומד לפני קדחם ורוב הקרח. וצטטח הזה של הק"פ מעלות צאורך ומ"צ צרוחצ כאמר ליירו את טבעת האקלמי. כמו טצע רלועות ארוכות אשר יצילס זה מזה היות צין האחד לחצרו קדימת חלי טעה צצריחת השמש, אץ צצביע הכדור אשר ממשוה היום נוכח קוטצ דרוס, זולתי קלת דעות טנמלא ישר צי"ץ מעל" האמלעי' צו וכן צכל חלי הכדור אשר מנגד לחלי הכדור החכר אליצא דכולהו אין צהם ישר. כי אמרו כתרוף הדברים אשר כתצ החכם ישראלי צספרו יקוד עולם טער צ' קוף פרק צ' רז"ל. הנה נתצאר ועגה צידנו כי צאמרו ית' יקור המים נחלק כדור הארץ לשני חלאץ האחד מגולה לאורד אשר צחלק ידוע ממנו ככוכב התפשט הישר

הישר. וחליו השני הוא מחסרה בני הים הגדול טרוע צהם כי זהו לרוקע הארץ על המים והוא על ימים יקדה. ע"כד. וכן חמלא לחכם א"ע ולקמחי ז"ל צחחלת מחמר לה' הארץ ומלאה שהכדור חליו העליון מגולה וחליו התחתון נחץ צמים. גם הרע היורה במשלו אשר נתן חלק א' פרק ע"ג נגד ליד הדמיון משני האנשים העומדים על שתי קלות הקוטר הכסחי לאופק. היינו אחד במרחק ואחד במערב. אילו לא האמין זה היה מפריח על המדה להזכיר כל יושבי חלי הכדור אשר מתחת. ומפורסם הוא שכל הדברים האלה הם כפי הדעת הקדומה האמלא גם כן לחכמינו במדבר כיני רבה י"ג ופרטו לר' יונה שם, וצירושלמי דאלילים באמנם שהעולם כדור והים כקערה ככל אשר זכרנו למעלה. ועם היות צלמות עקד הישר צפאה הלפניית כמדובר שזהו מאמר איות נוטה לפון על תהו כמבואר שם מאח כל המפרשים ופרטו מן הפרי"ל"ה, הלא מאז הדענו כי במראה ולא צחיות יורדי הים צומנו מלאו ישר לא בלכד לעמת כל רוח חגורת המחלות המתוארת טור"יה זכ"ה היינו חגורת המטה והלרצת אשר צלמלעה עגולה משנה הים שזכרנו. וכמו כן מהלאה לעגולה הלפניית עד י מעלות קמך לקוטב. אבל מלאוהו גם כן בחלי הכדור האחר אשר טכח לכפות רגלינו. באופן שהקדמוני הבכרים הם משלאל הם מא"ה גמלאו שרגים וטועים צרו דבריהם על ככה, והחכם ישראלי אשר באמרו כי הכתובים לרוקע הארץ וגו' והוא על ימים יקדה ידמוזו על חלי הכדור הזקוע צים חפש את החכם א"ע על אחיזת האמאר שקלות השמי' דבוקים באוקיטוס כמו שרמוזנו למעלה לא ידע כי צנפשו הוא הכזב ופרשו על המים ועל ימים וגו' אינו רק כפרוש על נהרות יכונה אשר גם לדעתו ר"ל אלל, אמנם לא נחדל מהדות כי לכל הפנים החכמים הבכרים כלם הראשונים עם האחרונים ראויים להתנגלות על קודם כי הנסיון לא הוליא צומנם הלוטדים אשר הוליא אלינו גם נאות להם תהלה על מה שהחלו לגלות לנו. ואחרי שכבר זכרנו חרף הדברים האלה בחלי הפרק של מעלה הנה לא היה מן הלוך להשיבו עתה, אמנם חזרנו עליו גם הרצנו צו קלת צאור כדי ללרף אליו את הדבר הזה שנאמר. והוא כי נערצו טעות הישר הכזב המעט

הוא

מאור עינים

הוא אם רב יש לך קורא נכון להשיב אל לבך מן ההערות אשר
באו בכלל דברינו 'הזכרתי כי בלי ספק-טעור הארץ האמתית
ואמלעיתה הכנון צבחינת כל חלי הכדור העליון היא מנקודה
הכתובה על חוג ג' אשר ממונה תדומה התפשט קוים שתי וערב
לשתי הקלות מזרח ומערב ולשתי הקוטבים לפון וימין, והיא
המקום אשר צועגולת חלי היום העוברת מקוטב לקוטב חותכת
את עגולת מטרה הים אשר מנקודת המזרח לנקודת המערב צד
צד לשתי'. וכנגדה מעבר לכדור צקו ישר הגוקב ויורד עד
התהום היא הנקודה 'סיקראות-טבור הים', צהיית הקודמים
מדימים שחלי הכדור אשר נכחנו רגל צרגל הוא כלו שקוע צים
כמו שהגדנו. זיל קרי אמתת כל זה צספר יקוד עולם לחכם
הישראלי שער צ' פרק ג'. והנה מקום טבור הארץ האמתית
עזכרנו כבר החצא' מדברינו איך לדעת הקדמונים הזכרים אין
צו ישר מרוב החום להיותו אחת חגורת השורפת. וע"כ תמלא
לרצותינו מאמרים רבים נגד המונח הלודק הלז של מקום טבור
הארץ. צשומם ליקוד ש"י הכתובה ציערב הלפוני הזכר היא
תקרא טבור העולם, הלא תראה שאחרי אמנם צצ"ר י"ד אדם
הצאשון ממוקום נפחהו נצרא שהוא צית המקדש, אמרו צפרקי
י' אליעזר י"א גבל את עפרו ממוקום טהור צטבור הארץ,
וכן צתנחומא פרשת קדושים אמרו צשם שהטבור הזה נתון צאמלע
האיש כך ארץ ישראל נתונה צאמלע העולם שנאמר יושבי על
טבור הארץ, וממנו משתיחו של עולם שנאמר מליון מכלל יופי
וג'. א"י צאמלעיתו של עולם וירושלם צאמלעיתה של א"י
וצית המקדש צאמלע ירושלם וההיכל צאמלע צית המקדש והארון
צאמלע ההיכל ואצן שחיה לפני הארון-טמונה נשחת העולם
ושלמה עמד על השרשים היולאים ממונה וכו' כמו שהוצא גם כן
צמדרש קהלת פסוק ונטעתי צהם. עץ כל פרי, וכן צמוקת
יומא פרק הוליאור לו אמרו עולם מאמלעיתו נצרא שנאמר מליון
מכלל יופי וג'. גם צזוהר תרומה דף קכ"ז. אמרו ארעא
קדיש' אמלעיתא דעלמא וצאמלעיתא דארעא קדישא ירושלם
וכו'. ואמרו ירושלם איהו נקודה דכל עלמא כמו שהציא הר"ד
ר' קאכאטי ראש פרשת תרומה, ועם זה גם כן אמרו שהיא
גצוהה מכל הארלות כמצואר מלשון זוהר ויקרא שהצארו למעלה

ז' ארלות לתחא וכלהו ציטצא צר דאלין עלאין ואלין תתאין ואלין
 ישראל עלאה ומכלא וירושלם עלאה מכל יטוצא, גם צקפרא. ופרק
 עשרה יוסקין אמרו על הכתוב וקמת ועלית ממבאן שבית המקדש
 גבוה מכל ארץ ישראל וירץ ישראל גבוהה מכל הארצות.

וממה שלא יעלם מן קורא משכיל כי גם הרשומים שבחכמי
 הנגרים תארו ארץ ישראל עוצר הארץ כמו שתמלא

לראשי מפרשיהם המעתיק והואלינלה על הכתובים פועל ישועות
 בקרב הארץ. והושבתם לבדכם בקרב הארץ. ובפרט המעתיק
 הכתוב על הכתוב ציטצקאל ה' זאת ירושלם שמתיה בתוך העמים
 ובציבותיה ארלות שכן תראה בו גם למפרשינו הקמחי דוח ילחק
 נוחי נפש, עד כי המשורר האיטלקי החכם דאנטי צקוף הפרק
 האחרון מן החלק הראשון לקפרו צליירו הגיהנם סמוך למרכז
 הארץ אמר שהוא לעומת ירושלם אשר היא גבוהה חלי כדור היצטה,
 ומדרש עושין פסין הכוזב דמפיק ליה מאור לו צירושלם יסייעהו.

גם צראש פרק צ' מן החלק השני כתב שעגולת חלי היום היא
 מבקשה בנקודתה העליונה את העיר ירושלם, ע"כ, צארפן כי
 לדבריו אלה כמו שכתבו מפרשיהו היא נמלאת צאמלע העולם ממש
 וגבוהה גם כן מכל הארלות בגובה גבוהית הכדור על שאריותו
 לכל עבר. הרי לפנינו הסכמת האלהיים צשחי האמות כגד מה
 שהצבאר אל החוקרי' הגז' לא צלצד מן המופת כי גם מן החוש
 וכלי האינטר' ולצביאו אשר צדקו ומלאו אמתת מה שכתב צמולמ' יום
 צביאונ' ראפיאה טלו מאמר ה' פרק יז לוח ד' לאס' יאה. כי
 ירושלם צק"פ המעלות אשר מקלה המערב עד המזרח צרביע
 הכדור הלפוני כאמור היא צמעל' הס"ז, וצשעים אשר מעגולת
 משה היום עד הקוטב היא צל"צ. כמו שזכרנו למעל'. וכמו
 שזכר גם כן החכם א"ע צפרוש הכתוב עלו זה צנגב עם היות
 עם טעות סופר צין טלג לשחים, הרי שהיא רחוקה מאד מן
 העוצר האמתי אשר זכרנו. וכצד ידעת מה שכתב הרב המורה
 חלק צ' פרק ע"ו ח"ל לא יחסר האמת ולא יחלש צחלוק עליז
 כל אנשי הארץ, ועם אמתת המונח הזה של מקום טצור הארץ
 צמקורו שזכרנו דמה החכם ישראל צקפרו יסוד עולם כוף מאמר
 צ' פרק יז ופרק ג' ופרק ז' מאמר ד' להכות על הלחי את
 החכם הכחרי צמאמרו השני וצבל המאור פרק קמח' דראש השנה

מאור עינים

על אמרם ששצבן המולדות והתקופות יוקד מחכמינו על עבוד ארץ ישראל כי לרעתו לא נתיקד אלא על טבור הארץ האמיתי החזק, עד כי מאומי אלטוגנינות זרים הכמלאים לרצונתו פרק קמא דראש השנה החזק אשר צעל המאור החזק השחזר לשחזר למרסם כפי שטחו הגזכרת האיש הישראלי הזה החפאר עליו להלדיקס מענו עיין פ"ח מאמר ד'. וכמו שילטוך עד לנו לגעת בלגורות האלה צפרק הארבעים מאמר ג' :

גם מדרוש אל דרוש צענק זה עלמו יש לך להחצוין צמה שכתב הא"ע במקומו הנז' ועל הכתוב וירד יהודה. ועל הכתוב וירידו אלינו. וז"ל הצא מלפון העולם לדרומו הוא יורד ע"כ, כי על כן ישוב אל כחן אמרו ארד עמך מלרים, יעקב וצניו ירדו מלרים. אעלך גם עלה. ויעלו בנגב. וכל דכותיהו. והנה יכול אתה להקשו' על דבריו שהרי צבל מזרחית לפונית לארץ ישראל כי היא נקראת לצבליים מערבא. ופ"ק דצתרא אמר ליה ר' חנינא לרב אשי אתון דיתציתו בלפונא דארץ ישראל אדריונו אדריוני ומנלן דצבל בלפונא דארץ ישראל שנאמר מלפון חפתח וגו' גם פרק היא מזרחית לפונית לצבל כדבר ידמיהו ג' הנה אנכי מעיר ומעל' על צבל קהל גוים מארץ לפון שהוא כורש מנלן פרק כנראה ציעעי' מ"ה, וגם הוא ישעי' מ"א אמר על זה העירותי מלפון ויאת ממזרח שמש יקרא צממי. וכמו כן עין צעין תראה היות הארלות הכזכרות מזרחיות לפוניות זו לזו כאמור כי חדרשם צמקומם על לוחות צטלמ"יוס, צתנאי שלא חטעה צעיר. צבל הזכורה שם קפר ד' פרק ה' מלד דרוס צאורך ק"צ מעלות ורוחב ל'. כי השם הוא צאצי' לוניאח העלוהו גם כן לעיר קא"ירו כנראה שמה, אצל צבל היסנה תראינה לו קוף קפר ה' ק"ח מעלות צאורך ול"ה צרוחב. ועם כל זה שהיא לפונית לארץ ישראל תמלא לשון עליה מצבל לארץ ישראל כאמור. כי מלצד כמה דברי רצונתו כי קליק כי נחית דקלקין ודנחחין הרי הוא אומי' (ירמי' י"ז) חיה' אשר העלה את צני ישראל מארץ לפון. שיה לאמרו שם גם כן אשר העלה את ישראל ממלרים שהיא דרומית אליה, וכן מפרס לצבל נכתבה העללה צאמרו הנה אנכי מעיר ומעל' על צבל כזכר. גם שם כי עלה על צבל גוי מלפון ממלכות אררטו. שחרגס יונתן ואונקלוס עורי קרדו מני

צח אמרי בינה פרק יא

מוני. שהיא לחרגוס יונתן ארמיניאה, ואשכנז. אשר כלם לפוריים
העלו קום בילק, ואין לומר שהא"ע צדצרו הכזרים לא דלה
לומר רק מארץ ישראל כלפי מלכים שהיא צדדומה. לא מארץ
ישראל לפאת לפון. שהרי אומר צהחלט מפאת לפון העולם.
וגם אומר שם אנשי המחקר יצרו כי זה אמת צלי ספק רוח לא
למה שחלם עליו מפרשו המנווט ע"ש רק למה שאמרו כל צעלי
חכמת הכדור שהקוטב הלפוני הוא גזרה על הארץ מקוטב אזור
המחלות כ"ד מעלות צקרו. ולעומתם הקוטב הדרומי סמוך
צארץ חצלו כ"ד, אשר על כן המסורר הגדול לרומיים ודניליאו
צראשון מן הג' יאר"דיקה אומר הקוטב הלפוני הוא לנו חמדי
עליון אכן הדרומי לא יראה אנשים כי אם יושבי ארץ עיפתה
ונפשות השצים לשאלה. וכן חמלא לקופר יוכטינו צפרקו השני
שהוא מניד על קטטה אשר כבר היתה צין יושבי ארץ הש"טים
היא מחוץ האמא"זוני וצין המלריים על הקדימה והחשיצות למי
משניהם יאחה, כי אנשי הש"טים אשר הם שוכנים קרוב לעגולה
הלפנית נלחו את המלריים מן הטעם הזה. שאמרו כי ארלם
נחיצה ממי המצול קודם מלרים. ועם זה נצתה ג"כ ונחישצה
לפניה. וזה להיתה גזרה ממלרים. ראה לדבר כי הנהרות
היולאים מתחומה מתפשטים דרך הארמיניאה ופונ"עו ונשפים
ליס מלרים, הרי שהחכמים האל' כלם מיחכים העליה מלד
דרום לא לצד עד ארץ ישראל שהיא אמלעית צין מלרים לעגולה
הלפנית, אבל גם כן מומה והאלה עד העגולה הכזרת.
וצכתי הקדם אשר זכרנו הנה היא נמלאת מלד הקוטב עד א"י
כמו מלד מלרים לא"י שהיא מלרים דרומית אליה :

ואנבי לא אחתי להצוא ראה על המלא ירידה מארץ ישראל
לצבל עם היות ארץ ישראל דרומית לה כנז' מאמרם
ז"ל פרק אין צין המודד ופרק צמה אשה לענין עזילה צנהרות
מטרא צמעצא קהדה רצה פרת ולצאר כפרוש רש"י ז"ל שכתב
ח"ל. צמעצא צארץ ישראל שפרת יורד מארץ ישראל לצבל
וגל ממי הגשמים וצני צבל יודעים שידו גשמים צארץ ישראל.
ע"כ, כי אינני סבור היות מעצא ההוא רוח לארץ ישראל
צום אופן עם היות שגם הר"ן ז"ל פרק צמה אשה הכז' וגם
צחופותיו על חכמת מלרים כתב ח"ל כשירד מטר צארץ ישראל

כואור עינים

ממיד עליו פרת בצבל שהוא גדל וכו' אבל רומח לארלות ואחרות שהם כמו כן מערבות לצבל מלד לפון. וזה כי נהר פרת הערוב צאמלע צבל כמזאר גם כן צידמיה כוף פרטה כ"א, אשר שלם ספר על יד שריה לצבל ואמר לו תקטור עליו אצן והשלכתו אל חד פרת. לפי מה שנקל לראותו צמפת העולם יורד מפאת לפון העולם צאלכסון אל נוכח המזרח. וצמחלו זה הוא עובר על פני קרן מזרחית לפוגית של ארץ ישראל רחוק ממנה. צלתי היות לו מהלכים ללאת ולצוא צארץ ישראל מארמה, ואין להקשות איד יתכן המשט מירכתי לפון והוא אחד מן ארבעת הנהרות היולאים מעדן אשר עליו נאמר ויעט ה' גן צעדן מקדם וחפרט מקדם ממזרח העולם. כי כבר פרשו רבותינו צשליטי מפרקי ר' אליעזר וצ"ד ט"ו שהוא לשון קדימה זמנית היינו קודם לצרייתו של אדם. וכן חרגם אונקלוס מלקדמין והר"מ צן כתב שזהו הנכון, גם אקוילה אשר על טרב יחבר שמו לפינו פרק מ"ה ופיאודוליא שניהם מעתיקי תורתנו לפי מה שכתב ההגמון איצגוביני צמהדורתו על הכתוב יהוא פתרוהו לשון קדימה. עם כי טבעים הזקנים ואחריהם יודיה האלככנדרי העתיקהו לשון מזרח אולם אפילו תימא כהם וכרש"י וא"ע שהוא לשון מזרח הגה צארוהו למזרחו של עדן גם אם יהי צמערצו של עולם, וכבר ידעת הכתוב ציחזקאל כ"ז. ככה ועדן. דוכלי טצא אשר וגו', אשר אם יעלה על לב איש לומר כי זהו מחור עדן הגן הנז' הלא יגידו עליו רעיו היותו צפאה הלפוגית ונהרותיו כמו כן ימחאו קף ממנה. וכיוע לזה תמלא צפרקי ר' אליעזר צקימן כ' ח"ל אדם גורט מוגן עדן וישב לו צהר העוריה ששער גן עדן קמוך לו וכו'. ע"ט, גם לקופרים הקדמונים קוליני פרק מ"ע. וקטרוני צגיאוג"ר פיהא טלו פרק ג' וצטלמ"וס צלוחותיו ספר ה' פרק י"ג. המלא שהוא פרת יולא כמו שאמרטו מלפון העולם ונוטה צאלכסון אל נוכח מזרחו על פני קרן מזרחית לפוגית של ארץ ישראל חרוק מזאת הארץ הקדוש' שהיא צפאליים"גינה וצגני פיות הוא נופל אל היס הפרקי קדמה. וזהו לדעתי אמרו ית' ושתי אח גבולך מים סוף ועד ים פלשטים, שהוא אלכסון ארץ ישראל מקרן מזרחית דרומית לקרן מערבית לפוגית. וממדצר (העמים) עד הנהר, היינו הנהר הגדול נהר גרת. שהוא

שהארץ אלכסוניה תקרן מערביה דרומית לקרן מזרחית לפומיה .
 כנראה צומח העולם היות העיר ירושלים צתוך לאלכסוניה
 שצבחהו וצבחהו להתוות הגבול העובר ציטר מומרחס למערה
 תאר הים הכוזב גם כן ים אחרון צאמרו קוף פרשת עקב מנחר
 פרת עד הים האחרון יהי גבולכם שיה לרזר ישניהו ארס מקדש
 ופגשתיס מחאמר , ואפס הגבולים האלי אשר מכללס פרת כאמר
 הי עם הגנאי שכתב קוף פרשת עקב אס שמור השמרון את
 כל המלה וגו' סאז ירחיב אותם ככתוב קוף פרשת תשא .
 ויחילם כל עשרת העומין אשר נדר לאצרהס , כמו שכתב גם
 כן רמב"ן ז"ל קרוב לקוף פרשת דברים וסוף פרשת עקב ,
 ומהם הקדמוני שחרגונו היירושלמי הוא כל בני מדינתא , דאין
 צפרשת מקמי זכר לגבול פרת כי עדין לא הי ראויס לגרחה
 הכרחה . וצעונותיו שרבו אבותינו מעולם לא הגיעו אליה ,
 וכן תראה להרמב"ם ז"ל צהלכות חרותות פרק א' מטעם משנת
 דמאי פרק ד' ומשנת שביעית פרק ה' לענין המלות בגהוגות
 צארץ שחלק את העולם לארץ וחולה לארץ וקוריא . ואחרי
 הגבילו תחומי הארץ כפי עולי מלריס אשר קדושתן לא היתה אלא
 לשעתה וכפי עולי צבל שהיית' גם לעתיד כתב על הקוריאיה אשר
 איננה מארץ ישראל ח"ל . איך היא קוריא . מארץ ישראל ולמטה
 כנגד ארס נהריס וארס לרצה כל יד פרת עד צבל כגון דמשק ואסלג
 וכו' . כלשתן הקמו"ג גם כן צעשאין קל"ג , הרי כי כל יד נחל פרת
 הוא חולה לארץ , וכן צקפרו המורה חלק צ' פרק מ"ז על צבואת
 אצרו של ירמיהו י"ג שנאמר לו צארץ ישראל קום לך פרתה .
 כתב ח"ל . לא ילא ירמיהו מארץ ישראל לצבל ולא ראה את
 פרת , ע"כ . כי לדעתו שס הכל היה צמראה הצבואה , והשחת
 האזר צפרת רוח אל התעתד ישראל להשחת צצבל אשר פרת
 צתוכה , צאופן שנמלאנו למדן כי דבר רש"י הכוזב שפרת יורד
 מארץ ישראל לצבל , צמחילה מתעלה תורתו איננו לודק . וכל
 דכן הוא שלא ירדק דבר צעלי התוספות שס אשר קיינו היותו
 צארץ ישראל אצל נהפוך הוא שיקרד מצבל אליה , כי צתפסס
 את דש"י אחרי שאמרו כתב הקונטרס צמערה צארץ ישראל
 ובר' כוזב למעלי , כתבו ח"ל , לא נהירא . שהרי צבל צמזרח

מאור עינים

ארץ ישראל קאי וכל הנהר' ירד' ממזרח למערב. אלף שה' מכירים דת הגשמים בארץ ישראל בראותם פרת חחר לאחור' ען גדל בארץ ישראל מחמת הגשמים. ע"כ, ראה קולך קדבר ורוב הקשיות זו. סוף כי אף יתכן דת פרת מצד העמוקה לארץ ישראל הגבוהה כפי הידוע. ועוד אף ידעו כי מפני כל גשם רב יסוד פרת לאחור מארץ ישראל עד צלל הרסוקה ממאות מילין ומעל. שלישיית כי הכלל שאמרו על דת כל הנהרות ממזרח למערב כלי ספק אין למדין ממנו. יען תראה בנפת העולם נהרות לרוב יולאים בצקעה ובהר מפאת המערב אל ימים שהמה להם קדמה מזרחה. ולעיינו פק' ישית גאון גליו עם כמה פיות צים המזרחי למרולתו הוא ים ויביליאה הגאוקר ים ארד"אטיקו, כי אמרו כל הנחלים הולכים אל הים איננו כמו דוח ים סוף וגו' דהיינו דוח מערב, אצל משמעו אל אחד הימים אשר רבו בארץ. ואמת הדבר כי ימלא לקלח הסחמים *) אשר בצקיותו רבים התצוננו במהלכי הים ובפרט לחשמן קונטררעו בצפרו מן היסודות. אף לצד מן התנועה הקבולית אשר לכל ים בכל שש שעות רלוא ועוד כפי הגודע. יש לים אוקיוס וכן לכל הימים העוצרים צין הארלות אשר אמנה כלם נשפכים אלף תנועה בלנו מן המזרח למערב עד שיהי ים אחד צעינו בשפתו האחת הולך למזרח ובשפתו האחרת (להיותו קרב) הולך למערב וזה לו מאשר העצב יעטו להדמות הן בתנועת השש שעות החברות הן בתנועה הזאת האסרת לתנועת הגלגל היומי המקיף בכל. עם התאמת גם כן מה שכחז הרב המורה חלק ב' פרק י' שיש לגלגל הירק כח פדעי ציבור הימים. במצואר היטיב מאת החכם הכלרי גויליא"רדילו בצפרו מן הגירמא"ניאה שפלה פרק הים דף י"א. ובהיות זה כן הלוא יראה שתוכל כמו כן לומר כי מן הנהרות כלם יתנועעו מן המזרח למערב. אף השב אל לצד כי זה לא ידק רק אחרי הכנסם צימים שאז יאסרו נצנעם ודרכם הכוזבת. אפס עדים בנהרות אין ספק שיחננועו לכל הפאות כפי הדרך המוכן לפניהם צעמח הארץ, והנה לענין דרוסנו אין לנו להשקיף על מימיהם אחרי שרבים ימים, רק צעד משעמם שכולת

*) הקוללואסורי עט נ' נחוקה י"ו ונחזור תחלנו דייחלוננו לנעו דיל פלוסו
 זו ריקסו דיל מחרו הסם צלוקה ע"ס דף ה"ב.

שכלת הנחל, צארפן כי להיות הדבר הכחד תלא הרחוקות אינני
 סבור שיהיה לצעלי החוקקות המלאים חכמה ודעת. אולם טוב
 נסוד לעבץ פרח הכחד ונאמר כי בגלל כל מה שהצטע האמנתי
 כאמור שמתברא זה דפ' צמה אשה אינני רוח כי אם לארלות
 אסגדת הכחות מאד זולתי ארץ ישראל שהם פשו כן מערביות
 לצבל מעלאת לפת. והשמיים ירדו אל פרח וצני צבל יפירו זה
 צהתגזרו שמה. הלא צדק הנובילה הכרחת אין הפרט מאחר
 מדינה צואו הגשמים אל הנחל, ולענין זה לא אהדל מלומר כי
 נראה שיש לחתפלא על דברי הרמ"ם ז"ל צפרוטו לגמרת ראש
 השנה פ"ק אשר עוד חכמהו בקוף פרק כ"ה. והציאם גם כן
 צמוי החכם המפרט הלכות קדוש החדש פ"א, סכתו וז"ל.
 לרץ אחת לידע שארץ ישראל קמוכה למערבו של עולם הרבה
 מכל הארצות כדאמרינן צמיה מקומות אמרי צמערבא. ואמר
 ר' עקיבא שכינה צמערבא ע"כ אצמיהא מה הלשון הזה לו. וכי
 אין מדינות מערביות יותר, והלא כל האי"צ רופה וחלק רב מן
 האסי"א והאפ"ר יקרא מערבין לא צלצד לצבל אצל גם לא"י כלם.
 כאשר צקקיה אחת תדאנו צמפת העולם, ואנו האי"צ לקיים
 פרטים ומשתחווים לנחשת לקיים והתפללו אלך דרך ארלם.
 ר' עקיבא שהיה צא"י עלמה ואמר שכינה צמערב צהרחה לא
 רוח אלא על היחזו ית' עימד אשר כחלנו המערבי. כואמרים
 צמדבר רבה י"א, דפ' השחפתין על הכחות ולצא השמים לך
 משתחוי. ויש לומר כי להיות תחום א"י מהצמחת אם שמו
 שמוחך מגיע עד הים האחרון שזכרנו עם היות כל הארץ ה' ה' אר
 מזה ומזה על שפתותיו וגם האי"י שבו מערבין לה שפי
 קאמר שהיא קמוכה למערב העולם כי צינה לים הכזר אין זולתה
 צעת וארץ עומדת, גם אם תדקדק סוף פ"ס מה' ק"ה ילא
 לך משם היתר זה הקושי. יהיה מה! נראה כי הוא הדבר אשר
 דברתי שמתברא האמור אינו א"י. על כן לא גנלתי המאמר
 הכחד צדון דידן שהוא להוכיח כי העליה מדרום ללפון אשר
 צב הא"ע אין לה הפסק צא"י, ואם כן הקושי אליו ולקישעו
 מן הכתובים שהצאנו לעקריה קאי. האמנה קטע אמר אחת
 צהיתרו הוא אללי כי נדע שדוד הארץ יש לו צ' אופני מלצ,
 שזה ואלכסון, היינו מלצ שזה צהיתוך מלייר ומדעה שני קטני
 העולם

מאור עינים

העולם שהם הלפוני והדרומי נחונים בשתי קלות קטנה יחד.
בתו שהם צלחה בצמיחה המלא הכדור מנחם ציפור צין הגקוד
המחזיקים למערכת והדרומית ללפונית, בארען שמכור הארץ
האמתית אשר הוא נבגינתו יהיה הגקודה שמכור. והכדור אשר
כה וקוף השמימי מכל הפאות אין לך לומר עליו מעלה דמטה
רנני האדם עולים וירדדים צו. כי הגה בכל עבריראשי השוכנים
הנם כלפי הקיע והגליהם רגל שדה על הארץ, והו שאמור
צוהר יקרא דלעילא מדברי רב המנוח קצא שהם צפרע כלם
ככחים צריץ דכל אחר ואחר קיומן בקיומיהו כשאר צבי גשא,
אלום הא"ע וחזרין לא דברו על הכדור הישר הזה אלם על
העונה צאלכסן הייט צערך אל שוכני. אשר קודם המפריש
הנקרא אור"י חנטי נטה למטה מן הקוטב, ולזה אנחנו יושבי תבל
שהוא צפאח לפן נמלא כמתהלכים צאלכסן על הארץ. אלם
ניחם האלכסן אל הכדור ולנו הקומומיות. כי נאמר היות הקוטב
הלפוני מוקב כלפי מעלה, והה יהיה לשוכן צאלקלי אחד ארלהולך
אליו יחד וחולתו. כפי הרוחצ אשר מן הקו השוה עד המקום
ההוא. יען כפי התרחקו מן הקו השוה הח' והתקדצו לקוטב
לפון ידומה שהקוטב ההוא יצבה על הארץ. והקוטב הדרומי כפי
זה הדמיון יעה כלפי מטה. ובכן דברי החכמים הח' יתכנו
אללנו שוכני לפון העולם, כי האולך מן הקו השוה אשר הוא
לדנו הדרומי נוכח לפון יקרא עולה. צאשר ארענו המפריש נמי
למטה מן הקוטב. ומלפון לדרום יקרא יורד כי ארענו הח' יצבה
לו מפאח לפון רשפל כלפי דרום על הדרך שמככנו, ואפס עם
היות זה נכון בצמיחת המדומה לחכמי המדות שמכ הא"ע לא
נודה אלץ המשך דברי חורחנו וחכמינו אחד הכגונן הזה, שהרי
נמלא צהם עלייה וירידה לכל לך כמו שמכנו, אלם העעם הוא
כי לכל הפנים ציערז הלפוני מקומות מקומות יש היינו מדינות
מתחלפות המלכ. אלו על ההרי הרמי זה יחד מזה, ואלו
צעמקים ובקעות האחת שפלה מן האחרת. וירושלם צפרע
הרים קציב לה. ובכל לשפלותה ננערו שם כל מתי מכול.
והנה מחאת הצמיחה לצדה תתיחם אל הארלות העליה והירידה
צכחצי הקדש ודברי רבותינו. מלכד אשר יענו כי מלד הלשון
עלמו הפולמה צשני הפעלים האלה צמינות אחדות כמו שמכ

אמרי כינה פרק יא

קא

ארצ הארצה פ"י ח"א. ולפעמים תכנה עליה לכת עפל הארצה
 אל ארס האמלם. מדבר דרך ואצרים על ארצות ארזיניו משה.
 לא בעלה: כי עם ארצו דגל מחסו ראוץ תימנה האלף כל ישראל
 היז אז צמקן שרה. ונפשו יקח את האהל ונפשו לו באשר יחיה
 טמה ירחו. ומה כמו כן אומר עליה אל מדינה גכרדה.
 גם על הליאה מן האלות. ועל המיד להלחם עליה ונדומה.
 וכן עם הצמחים האלה תהאמלם הערים והמדינות קלמן צהרים
 ותלמן בגליות שרז נהוד לאומרו שא"י גבורה מכל הארצות.
 וימלא אפסרי הן מונס ללפת הן לדרום. ל"ט באשר תחצוק כי
 צדדים האלה אין למדן מן הכללות צלום. ומודן הכניש
 לדבר על הרוב כאומרו ג"כ פ' המפלת וצ"י"ז כי האלד כחשמימן
 קן הגעלתו מני רחס. פני הזכר כלפי נפשו והאקנה כלפי
 מעלה. ותאמרנה המילדות העצרות שאין זה כי אם צדוד
 דמיעה. וכן עם שיונה האמלם ערים וארצות על הרים גכרדים
 ציחה לא יפגום את האמלם. אצ"ל על א"י ואף כי עקר הכונה
 האל על הארצות האשומות והראיות להשחצה. וכן על אומרו
 ז"ל שא"י באמלם העולם יש לנו להחצוק כמו שחצו פידיה האלכסר
 צחלות. ספרו האמלם אהעולם כלתי נפקד כי עם עולם אומר
 צלל וצמטו. גם צפרו מן הפרט. הלא תראה כי על הכלל
 אומר ז"ל צערה מאמדות כדא העולם. ועל הפרט אומר
 תסוף העולם ועד קופו. וערתי מונגו פ' חפלה הסתר וע'
 הולאו לו בא סכחריצ וכלכל את כל העולם כלו. ויחד שרפי
 שרענות אל לעולם. מציא גאולה לעולם. שהאלוף צאלה אפי
 מדינה אחת או עיר אחת כי יולט אי נקי גם עיר קטנה כלער
 זה האמלם באמלם העולם הן קדם דיינו להצינו על האלק הלפני
 האיותב כמו שחברנו. ועוד לחצו א"י על צעליה ולחת כדור
 לנמה ותעם אל מעלתה אומר הייתה באמלם עם כי לא צמפתה
 או צמצל תמודד מונס אל קציבותיה. יספיק לנו שהיא צאקלים
 הרצעי. ואמלעי לכל השצעה. אשר על כן ארצו מחכי צוה
 האת. הלא זאת כונתם הגבורה כגליה מדבריהם ז"ל צוהדי
 שלח לך פקוק ועתה גדל כא כח. אשר הארו את צית המוקדש
 לב האולם כלו וטהר גחון באמלעו וממנו כל יחד חלקיו כזרי'
 כהנתן הלב באמלע הגוף ומזון כלו מונבו: עם סודע לכל שאלצ

אינו

סאור עינים

אינו אומעי ומגש לכל חלק. אמרו ח"ל, קודשא בריך הוא יצא
לבר נש תוקפיה באמלעיתא דגופא דמתן טריא לבר ומתמן אמתן
בל גופא וכו'. כך ימא דאוקימוס אקחב ישרא דכל שבעין
אומין אקחב לירושלם וירושלם אמלעיתא דכל ישרא וכו' והיכלא
אקחב לבית קדש הקדשים וכו' דהכא הוא לבר דכל ארעא וכו'
עיין עס כי המאמר ארוך ומבלבד יפסי. גם כי תעמוד על דברי
חכמי בגלגלי שזכרנו תבין כי זו כמו בן כונחם. תמלא תואליתא
מציא ראה. לאמלעיתא ממה שהיא באקלים הרביעי, והמעתיק
צפירתו לכחוצ זאת ירושלם שמתיה בתוך העמים וקצינותיה
אלכות אמר ח"ל, ירושלם היא על עזר הארץ באשר ממזרחת
תולאן כל גלילות הא"קיא. ותמערבה האי"רופה, ודרומת
לפי"אה ואפר"יקה, ותלפונה ארלות הש"עים ואת"יניאה,
וטרם וכל גלילות פוכ"מו הרי כי לכלן היא נתונה בלתי עבד,
אמת כי דא"נטי הכחך אין עליך התנלות ויארח לחברה עם צעל
המאור לפנינו, ומולא נהרי השעים אל ים מלרים אשר זכרנו
מדברי יוקט"נו הגה לא יחייב גבהות כל הקלה הסמוך לעגלות
הקובצו. כי לפי הדרך הכחך אפשר שמהיה ארץ הש"עים לבדה
גבהיה והקמורכת לת צעמוק. ואם על אהדות עזר הארץ האמת
נרלה לתפוש עם החכם הישראלי את צעל המאור כמו שזכור
עוד פרק מ' במימות זו השב שרבותינו אמרו היות ארץ ישראל
באמלע העולם בלמורם מה שלא כחן מאתם ז"ל כי אם צהעברה
כאמר, לא נחלל מלשח את החכם הכחרי אשר אמר מה שהשכל
יבנקו וביאהו חדריו. והוא כי עם כל מהלך המזלות וקצינתם
צכל יתר חלקי העולם הגה שבתות ומועדי ה' לא יועדו כי אם
צזריחת ושקיעת המאורות הגדולים בצחלת ה' מצלי שיצחן אם
היא באמלע העולם האמת אם אין, הלא רבו הכתובים אשר
ידו כי עקר העשות המלות כלן הוא בארץ, כמו שזכר רמ"צן
ז"ל קרוב לקוף פרשת אחרי מות ולראש פרשת ואחחן,
והר"שצא צתפורתיו קי"ק לר אשר עוד כח"ר קוף פמ"ג,
צטגם אין ראוי להחריש כי על חרבות הגוף נאמו צכל מושבותיהם
פפי מה שחוצ גם כן הוא רמ"צן ז"ל צפרשת אחרי מות הכחכרת
וקוף פרשת עקב על הכחוצ ושמתם את דברי אלה וגו'. והשתא
דאחית להכי שלפעמים נצין מלת עולם לא על כלו באמת רק
על

אמרי בינה פירק יא קב

על קלחו כפי הענין יהיה זה לנו לזכרון לתמן יחלון ידידיו
 החכמים זל מלכו מניהה אשר תראה בקלת מאמריהם .
 והמשל עם חכמנו למעלה מהעולם כמקוי קדמה לביהם פאר
 שהדלות צו כי ישבת הלפני הכחד הרי הוא כמקור אל יחד חלקי
 שדור אשר להיותם כפי קצרת האמנים ההם, כלם תהא לל
 שמונת וארץ מאפלים כלותה קודמה באמת לגמור פתיל השור
 העליון צדוד לפי מתעצבם בו זה השלק הסחתה חזם גיהנם
 מתרף להאמינם גם כן קדוץ לדעת חכמי הכלים כמו שזכרנו
 למעלה. כי ערך המחול חפתה ושאל מתחת קמח למרזח
 הארץ והשור חח' יכסו.

גם לא ידע צעניך אם תראה מקלת דבריהם שאין מליחות
 לאמריהם לרובי הסובנים מוכח לכפוח דליו. כי אף
 הגדול לנלרים שבוקביו צעירו ספר יצ' פק נ' כהם צהם
 קול דם. מן המעם אשר גם רבותיו במאמר הראשון על זרמי
 וקרא שזכרנו בערו צו זהיא. ככל הגולה לו שמה, אשר
 גי' אשר דלי' הוא טלל כבד' מראשית דק אדם אחד, ואמרי
 איות מן הממע שיטת אמת לעצד תחת סגרת המחלות ולקצו
 את הדוד מחליף העלה על יצוה לחליף אחר טבים אך לא
 אמת באמונה בי זק השור הלפני ואלאה אדם און. ע"כ, כמו
 זן על יחד מאמריהם ז"ל שזכרנו צעק המנים וכקליהם אש
 יעלה על לב המעבילים כי החוקרים היונים הימיזו מהם אשר
 דברו, הגה להגן צעדם כראוי לנו כאמר אחת משהים, אם
 שאכחנו כחקר האדמות מה אשר כפי דרכם כלמד לדעה, או
 כי המסכה הנקובה היא היתה צדודת וארלות ההם לפיני מצמד
 הפוכים אל העיוניות ואמרתם נלנו כי לאו כולי עלמא דינא
 דכל כי הני מילי גומרי. מלבד כי גם על אוחם שדומה צנפטו
 לדקים מהמה יש לנו להצדוק כמה עלתה העבה שהגחמותים
 עלמם יעיד עליה, חח כי האמע מפייהם מומם (רלוי מחכמי
 הטבע) אך קדוץ הוא מאד היות אחת הדברים צחוף מה
 שהאדונו, הלא תראה הרצ המרה חלק ז' פק כ"ד צדדנו על
 החבונה שאמר כי צגם לא נוכל להכחיש היותה מוכנת לעשות
 הלקות והעולדות, הגה מלד כמה נמנעות ללל החכמה הטבעית
 האנוחת ליקודי החכמה היא היתה ראוי לנו להכחשה. וצפרע
 למה

מאור עינים

למה שכבר נזכר חלק ז' פרק י"א כי אין כל הנאמר בה זנופת
חזקת אצל אפסד שחשד חכם ידמה חלופה, ובעלמיוס עלשו
ראש סודברי בסבונה אחרי שהגיה נספרו אלמו"קמי מליארת
נגלל הקפה וגלגל ילול מוכח כחז שם ספר שלישי חיה לעזר.
הדבר הזה אס. האל אמת אס לא האלהים ידעו. אצל דיס
שנאלטו דרך אשר זה אפשר לקיים כל המפרדה לנו מחד חנועת
המאורות והכוכבים שמים. ע"כ. ולחכם הישראלי נספרו יקוד
עולם שער ז' פרק ג' תמלא טכחז על אודות חכם שומעאלי
ותוצר ומנו האיס המרעיש אשר עמד צחלות המאה הפשיעי
לאלק החמישי וקצר להשנאה כל יקודי חלמי צחכונה ככל המוצר
שמה, וכבר עלה צוחשצחי להליך צעדי חמיטו על דעהם נספרו
המאורות ללדי העולם באמור על הדרך שהליך העדה החבר
צעד החוכים נקב הכוון אשר יהי נמלא צדצריהם ז"ל לרעשי
ועליות הידח ותקופות השמש. אכן עם ההדאה צאמת לא
נכל לומר שהחוש יעיד עלדבר ונהס כעדותו על הלקות הדברת
הלא תראה ה"ס פרק ו' מהלכות קדוש החדש טכחז חיה
שער, החשבון של עזר שאר. עחשבים עתה המולדות היאשעה
סתתקצן זה הירש עם החנה צמהלכס האמלעי לא צמהלכס
האמתי, ופרק ז' כחז. טבחון שחי תקופות אלה טצארטו דכס
(היינו דשועאל ורצ אדא) הכל נקדוץ היא צמהלך השמש
שאמלעי לא צמקומר האמתי. כי צמנים אלו חמים תקופת
כיסן צבנו שני ימים קודם שחי התקופת וכו'. ע"ט, וכמו
שזכר. עד פרק ו' מאמר ג', גם על מה שיטלת כלצנו כי
שער ידח לחכמי אומות העולם צמבעיות פוק חיי החכם האלהי
צצל קשר הכתר ומאמר ה' קימן ז' שפחאמן להראות כמה מן
החולשה נמלא צמוכחי הפלוסוף לא לצד צמה שאחר הטבע אצל
צמבעיות עלמן, יוחד ומה שהרצ המורה חלק ז' פרק כ"ד
אמר דרך מלילה השמים שמים לה' וגו'. עד שאפילו המונח
המפרקס מהרצבת ארבע היקודות ככל נמלא תחת הירח העיר
קפקות כפי מה שהאצאר שם ומנו, ועל כן על כל הדברים
שזכרנו אומר דרך כלל כי ככל מה שכוכל להפך צזכות חמיטו
גם צעיוניות אשר לא דצרו צהס רק כפי החכמה האלושית (כי
צמקובלות אין לודך שכלס מתאימות וכלי זינס עומס) הרי איש

כמתנת

כמתנת ידו משצנס על זה ומצורך ללמד, וצמח שיצדל מאתנו
 כי לא יקמים צו הנסיון והשכל כחוד אחרי התגללותם צדל מן
 הצדדים הראוים על אחת מן הדרכים שזכרנו בזה הפרק, כי
 צאלת הם ז"ל כאוהבי האמת יאוחו לנו והתכבדו מצדדים צמשפט
 ודק, אפס לאחו סבה שתהיה מדבר שקר ולציעות כרחק, ואל
 ינה איש את נפשו להפליד מאמריהם צחזקת היד שיטבו אל
 אשר צלצבו יצין שלא קד עלה צמחשנה לפניהם, הלא צקיום
 סשקר או צמיחת תפל יחנס חס ושלום לשמלה צקמיהם. וחנפי
 לב כדאיחא פרק אלו כאמרין ישיעו אף. אף קוף לא איש אל
 לצלתי יכז, ולאליהם ה' החיחס לצבח יקר ודולה על כל כמלא
 צלחו ה' אל אמת. הוא למען חקדיו ידיכנו צאמתו וילמדנו, יאר
 פניו אלינו ורועשה.

והנה לא יעלם מעין הקורא כי אחרי אשר עמרני ה' עד הנה
 צחתימת הפרק הזה כרגע כראה לי ספר תורת העולה
 שהוא חצור אחד השליטים אשר היו צעיר קרא"קה דפס צפר"אג.
 שנת ש"ל, וכל טבע מדות שמו חכמים לאדם המעלה הנו מתואר
 צראש הקפר, כי האמנה שמתתי עליו שהיה איש אלהים קדוש
 חלומי גדול צודגו, ויהי צעצרי על לחותיו ומלאחיהו מדבר
 צהולמות כמה מדצריהם ז"ל אשר זכרנו בזה הפרק להסכימם
 אל מה שיאמן היוחו צמליאות כפי הדעת הנכר לעת עתה,
 צחצה יתרה פניתי לראות מה שרש דבר ישוע אוחנו. והן
 קדם זו חתימה שהוא מעיר עליהם ז"ל את הקשיות שזכרנו ויחחס
 צכל חוקף. אפס צחצרותיו ראיתי ונתן אל צני היוחו פוח
 הדברים צאופן ממשך ומרע, הן מלד הענינים הן מלד המלות
 ועו אוחס תפל עד שלא יאמן כי יקופר על חכמינו כדצדיו,
 ואס היה שטבו לומר כמוסו אין ספס שלא לקחו עמם הדברים
 ההמה. המשל צזה, צפרק צ' חלק א' כחצ סכונת אמרס ז"ל
 כי דוס לפון פרוץ כאכסודה היא על גילי השמש הנקראים
 אלל חכמי האמת פאר"לילי. והנה סצורס הוא מוזרח למערב
 ופרלחס שהיא לדצדיו מקוס ההחס צאופס כמלאת גם צדרוס,
 וצפרק ד' אמר כי המכוון צמקלה השמים ומקוף העולם וכו'
 הוא מנקדות הוזרח עד חלי השמים וחלק ג' פג"ז אמר שהרקיע
 הוא הארץ והמים תחחיה הם אשר מעל השמים צחחית היוצר
 קרצנים

מאור עינים

קרבנים אלגו את הארץ מתחת, ומשך קלח פסוקים ומאמרים
צנחו. ומן רבים הסותרים את דברי העלים עין. ועוד החקוקת
כאלה אשר יראה הדואה אחת צמקומות. שזכרו, אז עבר
צדעתי דבר ה' לאלים ורעיו קחו לכם שבעה פדים וגו' ואמרת
עליו אם תעלה עולה לה' אל אחת תעלגה. כי הנה טרף מאד
להחדש מהלדיק לריקים צמענות לא יתכרו. ואני לא יכולתי
החלפת מכתוב זאת זכרון מן אשרי השמע פתגם הפרק הזה
מן אש עלי צקולו לאמר הוא השליט הוא המשציר, וצפתתי
כי גם האשכחים עם חכם וכבוד המתרפקים עליו יענו ויאמרו
כי אמנם לא שקר מלי, הן זאת ידעתי כי לא נלחני כלב פור
לקיים באפשר את דברי חכמינו ולכל הפנים בוכנו דלויה וחלוק
אחס צחיים ונעימות כלל:

סתירה נראית בדבריהם ו"ל ברצותם להגיד לנו מי
הכריח את היהודים מאלכסנדריאה של מצרים.
וחירוף השור הן יצחק ו"ל, והנראה לנו עליה.

פרק יב זאת העיר אלכסנדריאה של מלרים אשר זה התכבוד
הזקנים המפוראים ככל הכתוב בספר הדרת זקנים
שהעתקו העירתי לזכר קלח ספקות אשר צדברי חכמינו על
אדוח האים לר וארוב שהכרית את קרן היהודים ממנה. ואגיד
מה שאמר זולתי ואת הישר צעמי על ככה. צידושלתי דקורה
ע' החליל איתא חגי ר' יודא כל שלא ראה דיעלי אקטנא על
אלכסנדריאה לא ראה כבוד ישראל מיימי, אמרו כונן צקילקי
בדולה היתה קטיו לפנים מקטיו ופעמים היו זה כעלים כולאי
מלרים. ושבעים קחדרית של זהב היו עם מקרבעות אצנים
סודות ומנגליות כנגד שבעים זקנים. וכל אחת ואחת היתה
עומדת צ"ה רבוא דיברי זהב. וצינה של עץ צאמלע וחן הכנסת
עומד עליה. עמד אחד מהם לקרוא בתורה היה הממונה מכף
צקודרין והם עוכין אחריו אמן, ועל כל צרכה שהוא מוצדך
היה הממונה מכף צקודרין והם עוכין אמן. אף על פי כן לא
היו יושבים מעורבצין אלא כל אומנות צפני עלמה שאם יבוא
אכסנאי יהא מתדבק צצני אומנותו. ומשם היתה פרנסתו יולאה.
ומי החריבה טרנינוס הרשע. חגי ר' שמשון בן יוחאי צאלטה
מקומות

אמרי בינה פרק יב

מקומות החסרו ישראל שלא ישרו למלכים שנאמר כי את אשר
 ראיכם את מלכים וגו', וה' אמר לבס וגו', והשיב ה' מלכים'
 לא תאקף עוד לראותה. ובשלתן חזרו ובשלתן כפלו אחת
 צימי סכסרי צנאמר הוי היורדים מלכים וגו' מה כתב צנאיה
 ומלכים אדם וגו'. ואחת צימי יוסק בן קדם וכתב החרצ אשר
 אחס יראים וגו'. ואחת צימי טרגיינוס הרשע. טרגי"וס הרשע
 טולד לו בן צב' צאצ והיו ישראל מתענן. מתה"ו צמו צמורה
 והליקו כרות, שלחה לו אטמו עד שאתה כרצ את הצנצנין
 צול וכרצ את היהודים שמרדו בך, טעצ מיחי צערה יומן
 ואחא צחמשא. אשכטינון עסקין צאוריחא פסוק ישא ה' עליך
 גוי מרחוק. אמר לון מה הויחון עסקין אמרין ליה הכין וכן.
 אמר לון ההוא גצרא הוא דטעצ מיחי לעשרא יומין ואחא
 לחמשא. הקיפן לגיוטת והרגן, אמר לכטיהון נשמעות אתן
 לנגיוטתי ואין אני הורג אחכם. אמרין ליה מה דעצת צעיליית
 עציד צארעייא, ערב דמן צדמס והלך הדם עד קיפדוס צאותה
 טעה נגדעה קין ישראל ועד אינה עתיד' לחזור למקומה עד
 טיפול בן דוד. ע"כ צירושלמי אשר הוא מייחס הפלת היהודים
 פהמה לטרגיי"וס. וכן תמלא צמכילתא דצטלח פרטה צ'.
 צמדרש איכה פסוק על אלה אני צוכיה, ופסוק קלים היו רדעיני
 קפרו המעטה הזה של לידת ומיתת הולד החזר ויחקרו לטרכינוס
 וכמו כן על פסוק צנה עלי ויקף אמרו ראש זה אפסטינוס,
 וחללה זה טרכינוס, גם על פסוק דוב אורצ אמרו דוב זה
 אפסטינוס, אריה זה טרכינוס. וכן צנחלת מדרש אסתר כי
 הנה הירושלמי ומדעי הרצות על הרצ דצריהם אחדים כמו
 שזכרנו מודרי רש"י על הכתוב ומקלה אחיו לקח שהרצות הם
 אגדות ארץ ישראל, ואולם בגמרא הצבליית דומכת סוכה פרק
 הסליל החזר צהצייאם זה הונאמר של כבוד ישראל צאלכסנדריאה
 כפי כל הדברים החזר' ומתחלת כמו כן תגי' ר' יהודה אומר כל
 מי שלא ראה דיושלין של אלכסנדריאה וכו', אמרו כמין צסילקי
 גדולה וכו'. וקיים זה אמר אזי וכולהו קטלינהו אלכסנדרו
 ועקדון, ובמכת גטין פרק החזקין מלאנו הצבלי עלמו מגיד
 דצרי' צאופן אחר. כי צדרשת פסוק הקול קול יעקב אמרו
 הקול זה אדריינוס קיסר שחרג צאלכסנדריאה של מלכים טשים

מאור עינים

רבו על שמים רבו כפלים ביחסי מלכים. ומקיים ואגף קול
 יעקב זה אקספיינוס קיסר שהיה צבדך ביתר לרבע מלאת רבוא
 ואמרי לה ד' אלפים רבוא. וצידושלמי דתענית מרן צב' מרקים
 ומרדט איכה פסוק צלע ה' שקפדו שם צארדך כל מעשה ביתר
 וכן כחיבא, וכן צצ"ר פרשת חולדות ילחך יחכו חרפן ביתר
 כאשר היה צלמות לאדריינוס קיסר ואמר נ"צ שנה עשת ציתאד *).
 אחר חרפן הצית. גם צמרדט שיר השירים רבה פסוק עד שיפוח
 אומר ר' יחנן אדריינוס קיסר הרב צציתאד רבוא אלף צבי אדם.
 אכן נניח עתה מעשה ביתר והסתירה שבו וכשרו אל הצמר
 אלכסנדריאה עינינו הרואות זה שלשה מאמרים שונים. כי
 הידושלמי כתב שהרשע המרלח היה מרגיינוס. הכתוב צמרדטי
 הרבות מרכינוס. והצבלי צמקת קוכה אומר אלכסנדרו מוקדון.
 וצבטין שנה את מעמו לכתוב אדריינוס. ומאשר הואלגו עתה
 לחקור על קשט הדברים האלה. לא צעד גופא ועוצול דומאי
 דיהוה הוה, רק לומאי דאיכפת לן שלא ינאלו דברי חכמינו
 צספורים של מורדעות מפורסנות קותרים זה את זה. הנה
 קודם כל אמרתי אגלה לחך הקורא כי הצרימא הזאת שהוצאת
 צידושלמי וצבלי צסם ר' יהודה כל מי שלא ראה וכו' עקדה הוא
 צתוקפתא דקוכה פ' אסדון. מתחלת ר' יהודה אומר כל מי שלא
 ראה דיפלוססון של אלכסנדריאה וכו' ומקיימות מעם היתם
 פרנסחו יולאה, ולא תמלא שם זכרון המצריצה, לא מרכינוס
 ולא אלכסנדרו. כי שאלת ומי המצריצה נראה שאינה מוצרי ר'
 יהודה, רק חוספת הקתם תלמודא צידושלמי וצבלי, אחרי כן
 מפני ספק הקריאה הנכונה צסם מרגיינוס מאין נקודות לאותיות
 והן מתחלפות צמולאיהן וצפרט כי צמרדט אסתר סמוך לתחילתו
 תמלא לא געלחיס צימי מרקווינוס. יש לו לצרר כי צסם אופן
 אי אפשר להיות הדמו אל מרקווינוס וססח המרדט החכר הוא צבי
 ספק מוטעה, שהרי השם הזה צכל קפרי העתים לאמות
 העולם לא תמלאנו רק לשני מלכים צרומ"י. מרקוין פריסקו
 היינו קדמות שהיה קודם לחרפן הצית, ומארקוין סופיעטו (היינו
 ד' יהיר) שהיה שלישי לקדמות החכר, צימי גלות צבל, וצסמוך
 יתצאר

*) כן כחיב צידושלמי פ' צב' מרקים הרבה סעימים ציתאד צשני מוויין וכן נסר
 השירים רבה גם צצטון רומי צתתר:

אמרי בינה פרק יב קה

יחצונו כי עיר אלכסנדריאה לא היה לה מליאות עד ימים רבים
אחד צמן בית שני. והקדוש צקפר יודיה אלאלכסנדרי אח טפי
ערקיו האחרונים האחד נגד פלא"קו והאחר מן המלמדות לקה"ץ
בהגירו שמה רבות רעות זלרות שהיו צימיו ליהודים על דבר
המסים וכסף גולגלתא מלח פקדי רומי. ומלח הקיסר החזר
שהיה דולה לשום פסל לורחו צמקומות הקדש. ומלח כי לא
קרוב לחרבן שני היו-אלכסנדריאה יותר מאלף אלפים יהודים
עם סנהדרין ותי מודש לאין מקפר, ומלח כי לא נכון להצין
מנוסח הדושלמי והרבות שדנונו לשום טארקרינו. ורעלי התוס'
ערק הכחקין בהרשעם החגגדות הצבלי מיניה רציה בלומר כחצו
זה לשום, הא דאמריקן בהחליל דאלכסנדד מוקדח הסריצה
שחא נחישצה פעמים:

ורצה לם יט לך להאמין לחכמי אומות העולם המכירים לפי
תוונם וצמילתח דלא טיבי צגוה כמו שזכרנו צטי
מערקיו חלה נראה דלוי כי מלמור לצי בהחליל (לם ככה ילא
מעין) וכן תרוף התוכפות בהחקין כחכר חין להם על מה טיכמכו,
כי ארצא אלכסנדד מוקדון הוא יסד ארץ אלכסנדריאה על
תכונה אשר לפני לא היה צעולם והוא קרא לה אלכסנדריאה על
צטמו וגם ערצ רב העלה אליה מומדות רבות למהר ישצה
ולהגדיל כבודה, כל טקן סלח היה צמחריצה, ומלח זה מוצאד
צקפר חיי פלוטארקו צפרק אלכסנדד מוקדון סי קליז שהוא
אלכסנדדו צחר לו צקעה רחצח ידים ותרף את כל הקוליס
והצדקני שמתלכו צתחוס ההוא ויצן טס עיר גדולה אשר קרא
אותה על שמו אלכסנדריאה. וכן קורניאו צקפרו הארדו אשר
חצר על ארצות אלכסנדד מוקדון אמר צרביטל מוננו שהוא צנה
חת אלכסנדריאה מתחילת מליאותה ויכה צטמו כאמור, גם
הסופד הקדמון אריאנו הירי שזכרנו למעלה פ"י חצו כחאח ראש
קפרג' וכמו כן ואליריאו הווקבינו צקפרו הדאשון לעגין ההולכים
לקדחת נחשים קפר מעשה אשר נבער צו גם כן טלשת הקופרים
הזכרי. והוא כי כאשר לוח אלכסנדד מוקדון חתדמיטיר"יאה צנאי
מרבחק לליין לו את חמומי העיר ההיא אירע כי זה הצנאי עשה
לגרו הבכר טיט טנכס צה קומח אורח. וצעת ההעל נערדו
נפודים עופות מאגמי מים קרובים ויאכלו את כל הטיט האו.

מאור עינים

ויהי בהשחטתם אלככנדור על השמיעה סרעומיץ סהרה לו לטובה .
 כי לוח הוא קצוואו לשכון זה עמים נצום אשר יאלכו בלם וישגנו
 גם הקופר הרשום מיטוליוואו קפה ס' ון העשירה הראשונה
 על אדות היששים ונכלכלי דומי צימי לולאו אימיליוו שהיה
 בזמן צוח שני קצו ל"ל שנים - אחרי הצנח דומי כסז ח"ל ,
 קלא דלא פסיק הוא מקדעוניו כי בשנת הישיש החמר נחיקדה
 אלככנדריאה של מלרים , ונפ"ד ונ"ג - לפניו תראם היות אז
 מולך אלככנדור . ואף צעל הערוך הדומי צעך מלבכנדריאה
 האריך בצאר היותה מיוקדת מאח אלככנדור מוקדון ובצום לעד
 הקופר וקבעניו ען ראיחו לו ראש פ"צ ומקומות אחרים ען
 הכפר , וקונטרקטו כחז ח"ל אלככנדור מוקדון בשנת שבע
 למלכותו צנה אח אלככנדריאה של מלרים , ובאחרונה אחת פי
 מלך קונטר פלועארקו חלק שני מכפרי הגדות סבך
 הדברים העדימים כי באשר ליבאר אצורקטו לכד את אלככנדריא
 בכנכ זה יד ליד עם אחד מפורצני מזרח העיר ההיא , ובהתגפל
 ראשי העם לפניו לנלחי יתנם שני אל אחשי הלצא השיי בני
 צרלוק עוז נעמד לכס הן מפגי בעבר הגדולה הזאת הן לכנד
 במלך אלככנדור מוקדון אשר יקדה ועד לאהצת האיש הלזה אשר
 הוא מתושביה . אלה אשר הם שבעה רועים ושמה נסיי אדם
 אשר פיהם לא ידבר שוא כחאת המעידים כי אלככנדור מוקדון
 אין לכך לומר שלא החריצה גם לא שרצ נחיצותיה לשנת אצל
 הוא למצראשונה עשה אותה ויכוננה , ועם כי בצאר שכות
 הירושלמי וצנגלי מתוקפות צמלת החריצה איננה על חרצן העיר
 רק על הרצית היהודים שזה ותחוק עלנן לומר כי בשנים
 העקומות אשר ערך אחרי הושיצו העיר על חלה עלא עלילה
 והרנ את היהודים אשר צאו לשכון צחוכה . כי בן בצר אציי
 בולאו קטלינהו גבר . הלא צנקלה יחצאר כי זה אי אפשר ,
 וחלודצא מעט כונה אלככנדור מוקדון בצד וחצב את ישראל
 הירושלמיים צימי ידוע הכהן הגדול צעצרו מירושלם גבלחס
 צדריש , וכן אל כל יחד היהודים אשר תחת עמשלתו עשה
 הנחות צרות לצקשת הכהן הגדול הכחב ככל אשר כחצו הם ז"ל
 צתקכת יומא וקוף שמיני דצה , והיוקיסתן ליהודים קמר א'
 ולרומיים פ"ח קמר יא . וצפרט היהודים חושני אלככנדריאה

קנלו

קננו ומנו גדולה וכבוד מכל יסד צמי העיר היונים כמו שצדק
 היזקיען לרומיים פכ"א קפר שני ממלחמותינו. וכן תמלא
 החכם דון ילחק בהקדמתו לפרוש מלכים כי מהאמינו על נכון
 שאלכסנדרו מוקדון הוא ירה אבן פנתה של אלכסנדריה כאמור
 ושאין דרך לנטות ולומר שהרע צדוק אופן לישראל גזר אומר
 כי מלש ומוקדון צדדי אצ"י נטות קופר ונוקפת. ועם קמד
 דברים של הראב"ד ז"ל בקוף קפר הקבלה שלו עמד ויפלל כי
 אצ"י דוח לאלכסנדרו קיקר כ"ד לרומי. וזה חשב לתקן כל
 מעוות אשר קניב לדרוש הזה צדדי חכמינו, והיה כי הקשה
 צעייצו דבר יונתן ב"ע בצבואת ימיה מ"ו על מלרים הנני פוקד
 על אמת מנח. ויחזקאל ל' ועשיתי טעמים צנח. וצנחאת
 נחום החיטני מנח אומן שחרגם אלכסנדרא רצחא. גם חז"ל
 בחילת צ"ד פקוק צראשית אמרו אומן רצחא. וכן בקוף הרבות
 פקוק גם מגזרה ידאו אמרו על צבוכדלר קלקל צחלים לשמה
 של אלכסנדריה ולא עלו וכו'. ורש"י וקמחי צפחשם גם
 החכם ו' הצנן צמח המורה נמשכו אחריהם שגראה מזה היית
 אלכסנדריה צגיה גם מעת הנביאים של בית ראשון. הנה הוא
 דון ילחק להגענו על הדברים המפורקמים אשר זכרנו נטה
 מהקכים לדעתם ופרש נח אומן כגראה ג"כ היית דעת הא"ע
 שהיא עיר אחרת גדולה למלרים ואמר כי צה היו מגדלים את
 מלכיהם מימי הנעורים שזהו כחי אומן מענין ויהי אומן. כפי
 מה שהציא גם רש"י ז"ל לשון יולא לו מאמה מדרש דמרב צה
 מלכי, אולם אנכי לא ידעתי מה הרעיל החכם דון ילחק הגזר
 צתקנתו זאת למחוק מוקדון, ואך איש דעת כמורה לא הרגיש
 היית דבריו אלה נמנעים ונבטלים יותר מן הכתובים בקפר,
 כי הלא ראינו איך צתוקפתא דקוטה רשתי הגמרות ירושלמית
 וצבליה שזכרנו. הקספר הוא דפ' החליל על צדד ישראל
 צאלכסנדריה היא צריחא שנויה צסם ר' יהודה. אשר היה
 מהאונן על מה שהימים הראשונים היו עוצים לישראל מימיו
 ושהזקנים אמרו כי צית הכנסת של אלכסנדריה היה כמין
 צקילקי גדולה. היטו צלשון יון ארמון מלך רב וכו'. חה ר'
 יהודה וק' ר' שמעון צן יוחי העונה אמן אחר דבריו כאמור
 ידענו שהיו תנאים צדורו של ר' יוקי ת' מאיד וקיעתם אחר

מאור עינים

דודו של ר' עקיבא וקודם לדודו של רבינו הקדוש. כי עם מה
שאלמו ז"ל בקדושת פ"ד ומדע קהלת פסוק זרח השמש יום
שמת ר' עקיבא נולד רבי, אין ספק כי מוני הדורות הזכיר
כיוני למי שבת התנאים ההם לבכא ההוראה, ובין ר' יהודה
ור' שמעון הזכרים נמנו בין ר' עקיבא ור' כאמור. והגת ידענו
כי ר' אשר חבר המשניות כמוצא מודברי רבא ציבור פ' הבא
היה צימי אנטינוקס הגקדא אלל אומות העולם אנטינוקס פ"א קיקר
י"ו. ולכל הדעות לא חבר ג' המשניות צמנו יותר מאוחר ומה
שחבר ר' שרידא גאון ז"ל בכתבו אל ק"ק קי"דואו, אשר עוד צע"ה
חבר לעזבה צפרקיטו אלה. המכוון גם כן לדבר החכם בחרי
קוף עאלמר ג' היינו שנת תק"ל לשטרות ק"ג לקרנן הבית ואין
אשר יוכל אציי כפי הנחת דון ילחק לבאר שהזמן אשר אליו
בינו שני התנאים הזכירי ר' יהודה ור' שמעון חל צימי אלכסנדר
קיקר כ"ד לרומיים שהוא היה קיקר ט' לאנטינוקס וי"ד לטיטוס
נותר מק"ע שנה אחר החרבן, זמן רב אחרי מות התנאים צעלי
הצריחא שזכרו. כל זה באמת זרחה השמש עליו ומכל ספרי
העמים לקיקרי רומי נודע אשר הוא אוננה אומן, באופן שאם
כפי נוכח הקשר אציי ידה שלו עמדת הזמן והלאה הלא הוא
דון ילחק צבצרתו זאת ידעו מן המעורא והנה. ולגד מכל זה
הנה בספר פתיחו לפני כל הכר לראות ופוק חי צדרי הימים
לחכמי אומות העולם וצפרטו לקופר הקדמון איצבורפ"א ספר
ח' פ"צ מפעולות הרומיים. וכן פ"עו לפלאטינה הכותב בארכוס
אח קורות האפפיורים והקנקרים כי בכל מעשה חקפו ונצרתו
של אלכסנדר קיקר כ"ד לא חמלא שכלחם רק באחד ממלכי פרס
גם לא ציד חזקה, ומהיהודים ועיד אלכסנדר"אה וכל נחור מלרים
לא קופר עליו מאומה:

האמנה לבי אומר לי בהכרע קלת הקפקות האלה שנוכל
באמת לאשר ולקיים את דברי הירושלמי ומדע
הרבות הזכרים אשר אמרו כי הריגת היהודים שובני אלכסנדר"אה
היתה על ידי טר"גיוס או טרא"ינוס כאמור. כשדע תחלה
לקרוא בלדק את שם הקיקר אשר כתבו שהוא היה טרא"יאטו
קיקר י"ד דודו של הקיקר ט"ו אדר"יאטו, כי הנה צספר דברי
כימים לקיקרי בלם אשר עקדו ילא החולה צלשן ספר על

אגורי בינה ברוך יב

קן

קיי הנובקיאה תמלא מצואר איד צמרוד היהודי תושבי אלכבנדריאה
 צמלצח הרומיים ויהרגו צהילים ואנשיהם יתר על מנאחים אלף
 טראיאנד הקיסקר שלח אליהם חיל גדול ויכו צכל היהודים אשר
 מלאו. וצת צרצ והלג עד כי לדברי הקופרים כלם לא נשמעה
 מעולם הרגה מרתה כמוה. וכן אם תקרא כפרי שני הכופרים
 הגזרים היינו איצטרופיאז קפר ח' ממנו ופללטינה פ"ו ויחד
 מצואר גם כן צקפר ז' לאורוכיאז צפ' אשר צו דבר על הקיסקר
 טראיאנו. מראה כי עם שלא נשאו את שם היהודים על קולמוכס
 הלל דרך כלל ספרו שהוא נלחם והרצה להשחית צמקומות רבים
 וצפרט צאלכבנדריאה של מלרים. ומי חכם לא יצן כי פורה
 דרך את היהודים וישחקם כעפר הארץ. כל שכן צהקרים לזה
 דברי חכמינו והקופר האחד שזכרנו. וכל היודע ענב קריאת
 ארת הגי"מל אשר צעם הירושלמי וארת הכ"ף אשר צמדדשי הרצות
 יתצאר לו כי צלי קפק הרמח מהם אינו רק לאשר צלשון הרומיי
 נקרא טראיאנו. וכן פרש החכם דון ילחק צמקום הנזכר כפי
 מה טראה גם כן צקוף קפר הקצלה להראצ"ד כי כונת הירושלמי
 היא לטראיאנו הזה אשר היה קיסקר י"ד לרומי, גם כוכל לקיים
 ומאמר אציי דהחליל על הדרך שכתב החכם דון ילחק הנזכר צמהיקת
 מוקדון וישאר הרמח לאלכבנדר אחר, אך לא צשום אוסון לקיסקר
 כ"ד האמיר מונוו שהיה אחר צעל הצריחא ההיא קרוב למאה
 שנה, רק לאלכבנדרו טר לצא רומיים אשר צימי הקיסקר נירומי
 קודם חרצן הצית היה שומר משמרת אלכבנדריאה של מלרים,
 והדבר הזה תמלאנו צרור צשני מקפר מלחמות היוקיספון פכ"א
 שכתב איד היהודים תושבי אלכבנדריאה היו כלם טוכנים יחד
 צקלה אחד מן העיר, וצהולד יום אחד קטעה רצה צינס וצין
 לצור היונים אשר צאלכבנדריאה (כי מימי לאתנו ממלרים כל
 המתיחקים אליה היו לנו לאויצים) טר לצא רומיים נקרא אלכבנדרו
 אשר היה אז נגיד ומורה שם כאמור לזה את היהודים צדברים
 נכוחים שיקונו אחור ויתפתחו כלי מלחמהם למען תשקוט הארץ
 פן יהיו כמרימי יד צמלכות רומי, והמה מרו ועלצו את דברו
 ואז להפך להם לאויצ וצחצרת היונים תושבי העיר הקיפן
 לניכות וק צהם מכה רצה יותר מחמשים אלף איש צמרולת
 דם כהחליש יטופרו וישרפו את צמיהם ואת כל חילם שצו ויצרי.

הארת

מאור עינים

האמת הוא כי לתקופה הרצ של היהודים אשר היו עם כדברי חז"ל המזכרים וכמו ששמענו גם כן מירידיה אלכסנדרי בלחור, הגנה זה מקספר ההרוגים היה בעול צרות, ויש להאמין כי בקרב ימים שבו כפי האפשר לאיתנם כדברי בעלי החוספות בהחזקן. וכן שז על כחן כי בזמן טרא"לאנו הקיסר המזד אחרי פרלת אלכסנדרו הזה היה הכליון המרדן אשר זכרנו. ולזה קיים הירושלמי המזכר את דבריו ואמר בלוחה שעה נגדעה קרן ישראל ושוב אינה עתידה לחזור למקומה עד שיבא בן דוד, כי אלו דברים בלתי ראויים להאמר מן הצבלי ואצ"י, יען הוא רמז על תחילת ההריסה המזכרת. אשר עב"פ כדבר הפלוקוף בראשית המזוזת היא כסלי הכל. אך לא בא קלם עד אחר חרצן הצית צימי הקיסר טרא"לאנו. כמו שמרצן ציחר אשר נזכר במקווד גם הוא לא נהיה עד ימי נכדו אדרי"אנו. וכבר זכר הירושלמי והצבלי דפרק החליל כי תושבי אלכסנדריאה נענשו על עצרם את מלוח לא תוקיפו לראוחם, דלגור ודאי אקור כמו שכתב הריטבא מודרי הקפרי ציומא פרק הממונה, ותושבי ציחר כפי הנמלל במודע איכה פסוק לדו לעדינו נענשו. כי שמחו צהדלקת כרות על גפילת בני ירושלם. וזה יען אשר צעת מעלחם היו משחררים עליהם כי לכל הפנים שום לאיד לא ינקה. ובפסוק בלע ה' וכן בירושלמי המזכר אמרו עוד טעם אחר והוא מפני שהיו משחקים בצדור בצעת, ועם היות בלי ספק כי עוד לאלוה מלק על רוח עונתם זולת אלה הלא זו סכמה מפוארה לרצותינו להביא את לב בני ישראל מעצור גם העצרות שאדם דע צקציו באמרם כי האחת מהנה חקפיק כמו שהיא להפוך עיר גדולה עד היקוד צה כמו שיחצאר עוד צפרק ב' לפיטו:

ודגרה מחיבתי את בעלי החופפות והיותי מהפך צזרחם לא אחדל מלומר שאפשר לקיים צלד מה את מאמרם על היתן לימים עצרו קלח ישרו במקום אלכסנדריאה של מלרים, עד שתשכיל כי כללה צהם קלח רוח יחירא, יען ראה זה מלחתי לאניאו הגלמי צפרושו לקפר השמות המשוחפים לביקסופוטי האימי. כי צזכרו ארצעת שטפי מים פרטיים שהיו צעולם אחר המצול הכולל, כתב ח"ל. השטף מים החמישי היה הפא"רוביקו היינו כי המקום ההוא אשר צו אלכסנדרי. ומקודן יסד ארץ אלכסנדריאה

אלבסקנדיאה של מלרים היה ליומים קדמונים אל המלכו מיושז
מאת עם נכרי אשר שלח פרעה לשבח שמה. ואלו קצבי לחרצן
נדריה גזרו המים וינציעוהו כאשר חזה עליו הכהן פרוטיאלו
עבד. הרי חזוק לנה שפחצנו אנחנו, כי מחרבן מדוי"ה שהיה
צייני דוד עד אלבסקנדר וקודון יאחה הארץ היא שומה צלופן
שלח ככל לומר כי עם כמלאת לא אנוח האפודה מירמיהו, גם
שמן זכות הוא לבעלי החוספות שבכר היה זה ישר קודם
אלבסקנדר וקודון. האמונה לגבי כדון דיון הישר הוא מאד
קדומן לא יחשב מאומה. גם מאמר גליון בהחזקן בקטני להולמו
ולא האלהיהו. צלופן כי נראה היוחנו לרוקים להאמין שהוא
נעשות קופר בשלות. כל טען כי גם מבחינה אחרת יחצאר טען
הוא בהכרח. היינו זמנה שכתוב כי אקפסינום הרג צביתר
וכו. זה אי אפשר בשום פנים. כי הנה כוחני העמים ונפרע
היוקיסטן קטר ו' מן המלחמות קרוב לקופר, ובעל קטר חיי
הקיקרים אשר זכרנו יעידון יגידון כי אקפסינום החל להלחם
ציהטלם וחדן ימים אחדים נקרא להחקקר צרמני: אפקד עליה
את מיטום צנו הגדול וצין שניהם לא חיו צקיקריות כי אם קצבי
לי"צ טנים, ומן הצבלי והירושלמי דמעניות וכן מודדש איכה
שקוק לכו לעדינו כנר החלמת כי מלחמת ציתר לא היתה עד
לפני המדצן כי שנה, והוא זמן מכוון ממש לשנות ארדיינום
שהוא היה צלי כפון המחרצ את ציתר ושהרג את צן כחיצא
כדברי דנותינו במקומות שזכרתי, וכן רבים מוכחני העמים
קטרו כוחת ונפרע פלאטינה פ"א כאלמד: ואודוקיאו בקטרו
הבכר, וכן איצקיציאו קטר ד' פ"ו מדברי הימים שלו, צלמרו
ציה זה צן כחיצו מתחלה היה שמו צר כוכבא קרוב לדדש רחל
צאטיה רבתי שקוק צלע ה' על הכחוצ דרך כוכב. וצירושלמי
פ"ג צדקים, אך מאשר צפולמוס של ארדיינום היה כמו
אכצ כטרו צן כחיצא. ובל זה חמלאהו מצואד גם צקטר דברי
הימים לקיקרי כלם צמיי בקיקר ארדיינום. ולדעתי עליו אמרו
ז"ל בשלמי גמלא וחוקפתאל דקוטה צפולמוס האחרון גזרו וכר.
בי אחרי הכלון החרון אשר היה ציינו לא היומו היהודים
דאש ולא שאר על גוי חרש. ובין שהוכרחו לומר כי לשון זה
דהחזקן משוטש צקיפא האחרת זה אקפסינום שהרג צביתר

וכו

וכו'. כחזק אפרז בדרכים תחלתו לומר הר' מימלא משמש
 היא ולא תחיצו מינה. כי גם הרישא האומרת זה אדריינוס
 קיבר שהקב' באלכסנדריא על מלרים היא טעות גמורה.
 ולא נקטש בקוסם הזה לדברי בעל התוספות אשר הטוח
 שלפניו הטעהו כי זה ממה שאין לכססו כל שכן צראחתי
 הידועלתי ומדעתי הרבות המכרים מקמימם לכל מה שאומרת.
 גם דבר ההנחותא בראש אלה סקודי והציאו בעל הערוך ערך
 דע ר"ל א"ר שמעון בן יוחי כשנפסק אדריינוס למקדוניה. מחדק
 ומנדק וכו'. ודברים רבה פשט עקב א"ר הנחותא מהו
 עת להשליך אצפים עת הוא שיגלה אדריינוס ויכפף אצפי בית
 המקדש יעלה על הדעת היותו טעות קופרים שהרי המקדש
 כבר חרב מימי מיטונס אשר קדם ארבעה קיסרים לאדריינוס.
 אפס יש לי ללמד על המאמרים האלה זכות כי תמלא לכל
 הקופרים צחי אדריינוס אך צנה מחדש את ירושלם ויקרא
 אצתה על שמו אינ"א. ויגרש את היהודים מומנת צבדווא
 קרי צחיל שכל הנכנס מהם צה יומת, וכן אפשר כי אז נכנס
 למקדש המרז מקדס צחרופי הנזכר וליה לקחת מגדרי אצפי
 הנבאקות לעשות צחיו מלאכה אחרת. אך מה שראיתי צנתחומא
 על הכתוב ראש החילותי תח לפני אדריינוס הרשע כשכנס
 את ירושלם היה מחגאה לומר כצתיה צכחי אינ"א רצ"ו וכו'
 ע"ש כל טעות צהכרת, כי ירושלם היתה כבושה לרומיים מלמ
 מיטונס וצאיכה רצתי פקוק היו לריה נראה כי כפורי רצ"ו היו
 עם אפססיינוס וכונה אחרי התגלגל ספור זה לידנו לא אחר
 מדבר אליך קורא משכיל! שכבר היה לי נחת דוח צמה שכתב
 החכם דון יצחק על הכתוב זמיה יצ ויש צה ירושלם עוד תחתיה
 צירושלם כי אדריינוס הכוזב צנה מחדש תעיד ירושלם כלה רסוקה
 תכל ירושלם הראשונה מילין מה אשר על כן צא היעד לעמיד
 שמשצ עוד תחתיה צירושלם עלמה, כל שכן שולצו צד"ה צ"ג
 ויחל שלמה לצבות את צית ה' צירושלם צהר המוריה ושומעתי
 אומרים כי עתה הר המוריה רסוק מירושלם כמו ח' מילין.
 וצזה נוחס לא יקבר מעיניו אם מקום קדשו ההוא לא טצ צית
 חפלה אל עם אחר כמדעס זל על הכתוב וכושינותי אני את
 הארץ. אולם ראיתי ותחן אל לצי כי זה רחוק משימותו לשרי

כבוד

אטרי בינה פרק יב קט

לצות, האסת היא טקופרי אומות העולם אשר הציגה הוא למדות; במחצת את סיי אדריינוס וחדוש ירושלם הח' לא אמרו אלף שהרחיב אותה והגדילה. גם חכמי הכרמים צפרושם לקוף הראשון והרביעי של מנצריהם כסצו הרחיבו אותה מלד לפון צאנפן כי צחי הקצרה אשר היו עם הסוף כמעטוי קשת ככנפו לפני מן החומו', ודבר הרמזים סוף פ"צ דהנבות סנהדרין שהיו צחי הקצרות רחוקים בטעה מלין הלא תראה אמרו עליו יראה לי, ע"ט. והשנית היא שר' אלעזר דאמר פרק אלו מנלחין הרואה את ירושלם חייב לקרוע ועל בית המקדש חורר וקרוע ומתמוא דבר על ירושלם הידוע צמונו ובית המקדש הידוע זה כפי המוחזק בכל דור ודור, וכפי מה שטעה הרמז'ן בהגיעו אליה כנראה מדבריו הכדפסים אשר פרושו לתור'. דאי על ירושלם ובית המקדש אשר גם צימיו לא יהל עם ערבי כיום הזה היה נותן בהם קימוני או היה אומ' ירושלם הקדומה וכדומה על כן לדעתי הדבר הזה של דון ילחק הגז' אין לו שחר והכחצים הכזברי יתבארו כדברי יתר מפרשינו. אך נשוב לאלכסנדריאה הכברת ונאמר כי עוד יש עדות כאמנה שאדריינוס לא הרג זה יתה' ולא מלדקחו רק כי כבר ספרו חמו מן הצלה' אשר קדמו צימיי אלכסנדרו שר לנא כיר'וני ואחר כן צימיי טרייטובס. כי הקופר פלאטינה צקורות סיקטו אפפיור ח' אחרי אשר צפרק סקודם ספר כי אדריינוס החריב את ביתר והרג את צן כחיצא, טצח אותו על קלת מדות טובות וכתב טצנה להולאותיו את ירושלם כאמור וכי צנה גם כן את אלכסנדריאה של מלרים אשר כבר חרצה על ידי הרומיים, ועל היהודים טצנה לא דבר למרע ועד טות כי הן צעונוטיהם חמו מימיי קדם לגרע, וכפי דברי הירושלמי הכזבר קננס חתעכב לרום צכצד עד אשר מקוה ישראל ה' את למח דוד עצדו מהרה ילמיח. עד הנה דברתי כפי קולד דעתי צדרוש הזה. שמתתי כי אחר כן ראיתי צמרדש תהלים פסוק הארצ חמו ח"ל. קוק"טנטינו צנה קוק"טנטינה. פי"ליס פרליאה, אנט"יובס. אנט"וכיא, אלכס"כדדו, אלכס"אנדריאה סיקלדקוס. סיליק"יא, ל"א סיקלדוס, מלי"ליאה. כי על כן לדיק לוונד דצבר אלכסנדריאה הח' דומדשים חלוקים הם. וכל הפנים צטגם נרלה להדות טקלת ספורים צאי לאזני חכמינו

מאמר עינים

באחה שבשזכרה לפתוח לנו אין נגדע זכרודם דבר כפי זמנ
נאמאר עוד צקלם פדקיס לפנינו, ועם היות הפדק הזה צדדו
סקידות של מה צבך כי יאמר האומר מאי דהוה הוה ואין צו
שום מיחוש על דין אר מלוח. הלל הנפש היפה תכקוף צכל דבר
לדעת אמתחו, ודך נצר צעלמה גם צדכרים צלחי תחיתקיס
אליו, ולכל ספרים טוב הוא שהספרים הנקראים אללנו לא ימלא
צפיהם לשון תרמית רק ככותה וכתוב ישר.

איך יתכן שאבדו וגלו מירושלם ואלכסנדריאה וביתר כל
חסכים המופלאים אשר זכרו רבותינן אחרי היותם לבד
משבט יהודה ובנימן, ואם יש לומר שעשרת השבטים
שבו בימי יאשיהו :

פרק יג הגה מן הספורים אשר נכתבו צפרק הקודם נגלית
לנו פליאה רבה שנעמד ונפלל כי כל נפש נדעה
תערוך לדעת איך יקרב מליאותה אל השכל, והיא שכבר התפרסם
כי עשרת השבטים גלו משומרון אל חלה וחצור מעת מלכם
הרשע. כנראה צמלכים ד' י"ז ודברי הימים ה'. ושאר קל"ג
שנים גלתה יהודה לצבל צימי לדקיהו, והיהודים אשר שבו
נגלות צבל עם זרובבל וישוע צמלאת שבעים השנה לא היו רק
כמקפר הכתוב צעראל א' צ' ונחמיה ז' ארבע רצוא ואלפים.
כי נעצב עמה מהשניה על מה שהקשה גם כן צעל קדר עלום
פרק כ"ט אשר מקפר הפרטים אינו מגיע אל הכלל, ושצן
פרטים לפרטים נמלא צקפר עזרא עלמו סחירה נפלחה הלריכה
צאמת להולמות כמו שנחעוררו עליה שני המפרטים רש"י והא"ע
אולי צע"ה נדבר על זה פעם אחרת. וכן עוד עלה עזרא
לירושלם ומשך עמו לא יותר מאלף ות"ק נפש, כנראה צעראל
א' ח', ואמרו רבותינו פרק עשרה יוחסין שהקולת נקייא צצבל
נשאה. גם החכם דון יחזק צהקדמוח לקפר מלכים בתצ
שהיהודים הרבים אשר גלו למלכים צחרצן ראשון נשאר צה עד
צגות אלכסנדרו את אלכסנדריאה ואז הלכו לחת משכנס צתורה
ושמה פרו ורצו ונאחזו צארפן שעם היות הצית הקדוש וההמוח
רצ צירושלם לא חשו להעתק ממנה אליה, ושם עשו רבים
מן היהודים שהיו צעמוח ומואצ וארלות היונים. וגם כל גלות

קפרי

אמרי בינה פרק יג

קי

קפד לא דא לגטות בטיהם אשר מלאו כל טוב לעלות אל
 אדמת הקדש, אשר זאת אולי הייתה מטאחם וחטאת כל היהודי
 הקופאים על שמריהם כי נאלו את אמרת קדוש ישראל שככה
 פרט ידיו אליהם על פי שלשת עבריו הנביאים האחרונים להביאם
 אל המנוחה והנחלה ויבטיחם שאם יגדלו הם את כבוד הצית גם
 הוא ית' יגדילהו ויגדיל אותם ושבו על הארץ כל ימי עולם
 לבטח. והם מאלו לשון ותהי זו חו להפך. כי הלא כה דבר
 זכריה ו' על הרצה מן היעודים הטובים והי' אם שעת תשתנו
 צקול ה' אלהיכם, באופן שעם היצו ית' אך אפים לא היה
 ותן וגז עליהם שימשו. מעל אדמתם אשר כאחו זה, יהי
 מה! בצרכו לענין הפרק נראה באמת כי צגם נאמר שאחרי כן
 צמח הזמן נעמדו רבים מהם לעלות ירושלם הגה כלם (עליס
 ובלתי עולי) היו מנגלות יהודה וצנין העוכני' מנעריהם יחד
 לא מעשרת-העצבים אשר הושלכו מני קדם אל ארץ אחרת.
 והו' אפוא הפלא הרב והתמהון כי הגה כאשר תדרוש היעז
 ותקפד לך ההמונים הרבים והסקים העלומים שהיו היהודים
 צימי החורבנות שזכרנו אם צבחינת הממים חללי חרב צבולומה
 של טיטוס צידושם. ועל ערא"לנו צאלכסדריאה. ועל
 אדריא"נו צביתר. או ההולכים שבי לפני לך ואשר נמלטו על
 כפסם וכתפזרו בארבע רוחות השמים תמלאם באמת עזרים
 קך ארבעת אלפים אלף שבעתים כיולמי מלרים. ואך יקרב
 זה אלל השכל כי עמי שצמים לצד פרו וישראלו וידו בארען שיגיעו
 לקבים הנפלאים האלי'. זולת מה שידענו כונה אלפים ורצות
 צפלו מהם קודם לכן צומח הצית. ראה על הירושלמיים את
 דבר חכמינו פרק תמיד נשחט פעם אחת בקש אגרימס הגנך
 לתה עיניו בארמלוסי-ישראל אמר לו לכ"ג תן עיניך צפקחים וכו'
 ונמלאו לאין חקר. והדבר הזה צעלנו תמלאנו גם כן ליוסיפון
 שכתב אותו לחומיים ספר פ' קדוב לגסון רבותינו, חה לצד
 ממה שצקפור המלחמה כחז צקפר הסציעי הפלגה נפלאת מהך
 התפוקים והנופלים צחרצ, גם החכם אצנ"ג עומ"ו עשירי.
 צדורצי זכר מהסקמות כל הסופרים שזא מקסר ההרונים צידושם
 אלף ומאה אלפים. והעברים מאס אלף, וכן על חרצני אלכסדריאה
 כזר רחית אמרם ז"ל בהתגיל סחיו ס' רצור ואמרי לה ס' על

ק

ביאור עינים

ב' ועל שרמי ציחר כחצו באיכה רצתי פסוק בלע פ' שנפלו
 זה שמנים אלף רצוא בני אדם. ובגטין הפליגו הגוזמא ציחר
 שאמרו ה' רצוא ואמרי לה ארבעת אלפים רצוא עד שנמלאו
 על אבן אחת כמה מאות קלוני תפלין וכמה קבין של מוח ככל
 הבחנת שמה. כי עם היות הקבים האל' לשון הצאי וגוזמא
 אשר לא יאמנו כהחצן שכן הצקי בדצריהם ז"ל יודע מנהגם זה
 צבל מיני הקפורים יחר על שלשת המקומות שמו פ' גיד הנשה
 כגון ההיא דהרואה עקר עורא בר תלחא פרסי ועדות צן
 קתדוא בצבורות פרק מעשר ודכותיהו הלא כי נעמוד ונפלא
 תוכן האמת דמוז על מספר בלי ערך. גם תמלא חזוק לדצריהם
 ז"ל בקפר חיי הקיסרי שזכרנו כי צימי ארדינוק ומלחמותיו על
 סיהרדי כתוב איך כותבי הזכרונות כלם פה אחד אמרו שלא
 נשמעה מעולם הריגה באחו מלחמה שהיתה צן גרי לגוי מרובה
 באותה שפעה אז ארדינו צעמנו. וידעת מה שהם ז"ל הגדילו
 הגוזמא פרק החקין על העירות הרבות ושוכניהם העלומים
 שהיו תחת יד ינאי המלך. וקוף דבר למען חדע ותשכל היות
 יליצ ונכון שיולאי גלות בצל רצו ונהיו ככוכבי השמים. עיניך
 חזינה המיסרים האל' שאני מליץ לפניך אגרת אגריפס המלך
 אל הקיסר קא"ו כפי מה שהצילה ידידיה האלכסנדרי בקפרא
 האסדון המתואר מן המלאכות לקא"ו. וזה כי קא"ו הרשע
 שח ערות בנפשו להעבד מכל בני עמיו כאלוה. מן הטעם
 הטפל הזה שהי' אומר כי כמו שהרועה את הלאן הוא מדרגה
 טבעית למעל' מהנה כן הרודה בבני האדם דין הוא שיעבור
 מדינת האנושות להקרא אלוה. ובכן לזה אל כל היהודים שגם
 הם ישימו ללמו הכבזה במקומות הקדש. אשר על כן הקהל
 הגדול תושבי אלכסנדריה של מלרים נתעוררו לעמוד צפרן
 וישלחו את ידידיה האלכסנדרי עם ארבעה עמימים להלץ צעד
 כלם לפני צדומי, ויהי כי תלאו שמה את אגריפס מלך
 ישראל רחי כפי האפשר אל קא"ו בקשו להעזר בו אולי דצרי
 ייטיבו. והנה אגריפס מדאגת לבו על הלצה ההיא נפל לתכר
 ולא יכול ללכת לדבר שנים צפנים בדארף על מצוכה כמורה
 ומערת דוי מלא את ידו ויכתת אל קא"ו אגרת תחנונים הדודה
 מאד אשר בתוכה נמלאו הדצרים האל': לזכות הפיר הקדושה
 אשר

אמרי בינה פרק ע קיא

אשר היא עולותי הנני יכול להגיד אל מעלתך שהיא מתרופלת
לא לבד אל מדינת אחת של יהודים אבל למדינות רבות לקצת
סחוטשים אשר ילאו מונת להאחז בתוכם. אם קרבות לה
במדינות השכנות מלרים. אדם. וקורא. החלק. מונת האקרא
לי"לי ושארית החנוניה. או המדינת הרשוקות פאח"פ"לי"אם.
לי"לי"אם. ורבים מחלקי האם"אם עד ציעי"אם והבולות פוכס"ץ
וקן צאי"דופה. המיק"לי"אם. הצוא"לי"אם. המאקיד"אם
אי"אם"לי"אם. אט"קה. קרדיני. ומצטר עדי הסיל"אם וניסא
ולא מדינת היבטה לבדן מלאו יהודים כי גם האים הרשאים.
בי"ד"אם. לפי"אם. וקאנד"אם. נניח מהזכיר הכמלאים
מצטר לנהר פרת אשר לבד. מחלקים מעמים שהם צבאל יחד
מחזים הנה כל עיר ומצטר וכל חלקה עוצה יהודים ישכנו בה.
עד כאן דבריו. אשר כל זה כתב אליו לזמן יחזרון עד מה וק
הדין יהיה לו יקד לקיים את כל ההמון הרב ההוא ערדיו מאהבה
דבמה יוכל צעת. מה להמס ולקסוח את פשו על ארעה אשר
יעשה להם. גם ציסקיעון לרומים פ"צ ספר י"ד המלא דברי
סטר"בני קופר גדול לאומות העולם על היות אז זרע היהודים
מלא הגרים עד כי בלרוף הקפורים אלה יעלה על לב איש כי
בבואת רכי עקדה ודכותה כבר אכלה. הלא זה לשון הקופר
הר". ארבע כתות בני אדם היו צעיר לי"רי עירונים ערבי
ארמה גרים ויהודים. ואת הרביעית האם פשחה בכל הערים
בארפן כי רחוק הוא המלא מקום מיוסצ בעולם אשר לא הליצ"ה
ד ויאחזו צו. כי הנה מלרים ולי"י"י האם כאלות נסוגות
לקבל את קבלתם. וקן מדינות רבות זולתן המיוסצ לנסג את
חרותם והתגלו מהם בתוכן קהלות רבות אשר צומח הזמן
האחרבו עמם והקקו להם נמוקים ככל מדינה מקודרת. הלא
במלרים העם הזה נחשב לארצו כגויי הארץ. זולת אשר לכבוד"אם
בבונה היא מיוחדת אליהם ויש להם צם קנהדין לעולם התבלכלי
דברי העם צמטטו ככל קדרי עיר אשר חופשה נתן לה. והעם
הזה עשה לו חיל במלרים מאשר לימים קדומים כאחור זה.
ועד כי מפני קדחתם צנקלה ילכו אליה. וקן מדינת לי"י
הלא היא בצבולם ולשנים קדומיות ארץ יתדים תחשב אף היא
או חלק ממלכות מלרים. עד כאן דבריו. אשר העירובי צבדון
לי"רי

ביאור עינים

לידיני לכסף. קולי חאר לכוח האמוני צותי העץ במתנת
עבודת פרק עומק אלו שצאר אוחו. הר"מ ז"ל דומעות קנות
עיני מולא קחמי לזרות חכונה זו דומעות כעיני יתני עדי
לידיני הכז. שכן מליכו מומין מטבב האדלות כאמדם פ"ב
דשנת צבליים ראשן קבלגל חרמודיים עיניהם טרופות אפרקיים
רגליהם רחבות. אך שרז שרת לטונח הפרק ונאמד פי על זאת
יסתומם כל קורא איד ידומה כי שני טבצים יהודה ורגימן לזרם
אשר: נשארו. במקומם אשר גלות עשרת הטבצים אל ארץ גזרה
ותקנתה. ואשר גם כן מעטו וישורו מערלה מלחמת תרצן
באשון. פרו וישרו צאופן טעלו גם עלה אל הסכסם שזכרנו.
והלא צמי דוד כאשר הוסח למנוח את הטבצים כלם לא היו
ישאל צוקן מלכים רגן טמנה מאות אלף ויהודה חמש מאות
אלף. אמח כי צד"ה א' כ' ון הטעם טכחז בעל העקדה שער
ג"ח אר לזולתו שידומה נמו ישראל י"א מאות אלפים ויהודה ח"ע
בלם אסרד חרז טבן עשרים טנה ומעלה זולת לוי ורגימן, יהי
זה! לפי הערך והאומן שאו היו לחן צעיני האלהים מה שלא היו
ציימי האשחות שזכרנו קושיחנו במקומה עתונת. כזר ראיתי
נציר"קו הכשרי כדאש קפרו השלישי שאחרי הגירד את דבר
המצול אמר חה לשוני, האלהים יח' כדאוחו אז העולם נערד
ודיק מצני האדם והוא אינו חקר לו מכל אשר ילמדך כרך פרי
צונם של כל יהודים באופן כי החמידו טנים רבות להוליד זכר
ונקבה בכל פעם, וכן הצנים הילודים כאשר גדלו תקראנה אותם
בחקדו באלה. עד כאן דבריו הגושאים לדעתי כד כזר עם
הכחז. כתרתנו טיקף ה' דבר אל נח לאמד פרו ורבו למנויה
וברבה יחד. וכמו שראינו גם כן הפלגת הרצוי חחת האפוס
בששצוד מלרים. אך על שני העמים ההמה אין להחפלה אס
ללמד העולכ חפץ האלהים להטיב לאצוחינו. האמנה דודות
בית שני אשר לא בלדקתם מלאו חן ואדכבא העמוקים מני צפון
היו עתידים להנתן לטבח הלל הגרצון ועורר רחם היה ראוי
לחס ון הפריה והחוספת, וכזר כחזו ז"ל קוף פ"ק דיצנו'
גמירי דנחחא דההוא דלא אלמדויי אלמדו פרט צערך צנות
הודו דחורבן הבית נעשו עקרות ולא קבלו הריון. ואם לחשך
אדם לאמר כי מרצית החוספרים האלה נהיה כלאש עשרת! הטבצים

ארץ ומי תכפר טו לנבולן טכו מלינו פ"ק דמגלה צענין יאשיהו
 אשר דעם בחולדה הכזיזה ולא צירמיהו דאמ' ר' יוחנן מפסי
 שהלך להחזיר עשרת השבטים ומנגן דלפזוז דקבץ המזכר אל
 הממזכר וכו'. אל ישט אל דרביו לנך תשתי השבוצה בדבר
 סודו דהך מיימרא אגדתא היא ולא גמרינן מינה או תלמי' אומדנא
 לא קבלה בדבר רב שרידא גאון אשר עמד יחד בפרקים קיבורא
 ועוד (כדבר רבים מתפרשיטו האקווגים מומדשיהם ז"ל וכמו
 שיראה בפרקים האור') כאשר גם אנחנו אם קבלת מקבל ואם
 לדן ית השבועה. שארי צד"ה צ' הכתוב על ידי גזרל. כנראה
 פ"ק דבתרא והוא היה זמן רב אחרי ירמיהו צדקו הגלות ההוא
 של חלח וחזרו וג' כתב בשוליו עד היום הזה. ואם צימיו הי
 עדין בגלותו דלמי סוף כי צימי יאשיהו וירמיהו אל טו, ועד
 שאם אהה אומר כן הפך מכתב כמה שבאותה של כמה כביאים
 המיעדים לנו כי עוד ישאל ויהודה שחזר על אדמתו יחד עם
 שלא היה עדין. ובפרק הבבליה הרשומה וצורא מצד צדוקאל
 קח לך עץ אחד ליהודה ועץ אחד לאפרים וכל אמה הפרשה
 אשר איננה על תנאי דין בהחלט יד על כם ית טקופה להחקים
 ליהודה שהוא מלכות שני השבטים ולכל בית ישראל חביו טהא
 גלות העשרה, ומטה שלמה טינו פ' חלק דל' עקבא ור'
 אלעזר אשר נולדו צימי אחרצנות ומקורו ראשית החמור'
 הידועי, במילי דמתא נחלקו אם עתידין לחזור מפלל אפוא כי
 צאננס עדין היו כהותן מקדים. ובתורה פאנים פוטס בחקורו
 אחרי אומרם על הקתר דאזרחם צגרים ר' עקיבא אומר לנו
 עשרת השבטים שגלו למדי אמרו קרוב לקוף הספק לא מאכתיס
 צימי אקפסייטוכ וכו', ומנין שהצריח כרותה לשבטים טכאמר
 חכרתי להם צריח ראשונים. ואין ספק כי בגלל הדברים האלה
 נדחק רש"י ז"ל בפרוש חלק לחת איה מקום אל מאמר ר' יוחנן
 הבזכר צאמרן מקצרת כפטו הא דאמרינן צמגלה דירמיהו הלך
 להקציץ לא כלם היו אלא קלחם. והרי דרבו זה תפוצה למורא
 מטה אל מאמר כל חכם ולהצץ אותו באפשר דלא תהוי עליה
 חיצתא מן הכתובים או מהדולי דרופיו. ומ"מ אפשר לומר
 שזה ההתנגלות צעד ר' יוחנן לאו בפרוש מדברי עלמו איתמר
 אלא מניצוחיה של רש"י ז"ל באומר, דהא מפטוין של דרבי ר'

יוחנן

מאור עינים

יושן עליו ולא יזיחו כראה כי כונתו היתה שחזו כלם וכן
 כזה דעת רב כחמן שקיים אותו מן הכתוב בשוטי שבות עמי.
 ואם הדבר כן אין ספק שחזמלו וצריהם מפני הכתובים ודברי
 התנאים דלעילא. גם הכה אשרי הכניעה הלאומה לדברי רשי
 חצ נראה כי אולי יאחד גם כן לומר ש' יוחנן עלמורן רב נחמן
 לא קבע מסמרות במאמרו ההוא כי לא היה מקובל אצלו מחלמי
 קדם * אצל אחרונתא בדבר רב שריעא הב' עמוד ויסלל כי
 בצמינת הכתובים אהם אפטר להחיד הקושיא ההיא של יאשיהו
 באשרנו כד' וביה: איקא נמי דקאמר מלמד שהחזיקן וכד' מלמד
 שיאשהו מלך עליהם, והכל על דרך אמרם ז"ל מקרא את דורש
 דעו שנסע צה הדבור בפרק ט"ו לפירו. ומי לא יודה שפס
 דבה עשה ירמיהו היה דבר רעום נחמד ונחמם על ספרים וצ"ס
 סכרתי העתים הן גיטראל הן מיתא עמי הארץ, וכמו שעם
 הקייע האלהי האחד קלחם כזה יצול להחזיר את כלם. כל
 גכן כהיות סתמו צהחזרתן שיכלו לקיים את מלת הירבל אשר
 לא יהיה לנבא ארבל דק בהיות כלם על אדמחם כמו שנקל
 לראות פ"י והלכות שמעוה לרמזים ז"ל ואם כן שוב קלחן כלבד
 לא ייעלבו. קוף דבר האגדות כאלה וכל שנוי דחיקי לא יניאו
 את לבנו כגד פטמי הכתובים והדברים הנדרים כשמש. והנה
 לבד מדברי הקדש אשר זכרנו ראה מה שכתב היוקסיפון לרומיים
 קטר י"א פרק ח' היה לשונו. שני שבטים כלבד המפחרים
 בא"ק יאה ואיב' דופה הם הגושאים בעול מלכות רומי, אמנם
 עשרת השבטים גם עתה הם מעבר לנהר פרת אלפים אשר
 אין להם תכלית ועם לא ימנה מרוב, עד כאן דבריו. ואליהם
 נדמו בדברי הסופרים מהלכה לנח' פרת אשר ראונהו למעלה
 בדברי אגריפס המלך אל קאי. גם צדיעי לעזרא אשר אלל
 היונים ולא אללינו פ"ג ממנו תמלא דברי הללך הפותח לעזרא
 את חלועו על אודות מלאך אחד וזה לשונו. ואשר ראית אותו
 מאקף אלפי האון עם אחר שלו ושקט הם עשרת השבטים שגלו
 מעל אדמחם צימי אשע בן אלה אשר הוגלה על ידי שלמנכר
 מלך אשור. ויעבר אותם את הנהר אל ארץ אחרת. והנה
 הם גמרו אותם לעזוב את שארית העמים ולהרחיק נדוד מהם
 והלאה מקום אשר מעולם לא שבו בו בני אדם, ולשמור שם

תורתם

חורחם אשר לא שמרו ציוני שבתם צארכם, הלא הם עברו ודך
 מעבדים ליום אשר צנהר פרת והאל עליון עשה אז להם נקיס
 והמשין ורדידי הכהר ההוא עד עברם אל מחח החפץ, כי עד
 המדינה ההיא הנקראת ארכא"רת היה דרך שנה וחלי ולא נחנו
 משכנם בתוכה עד אחרית הימים. ע"כ, והחכם מצבי עליהם
 גיאות דאפו גדול צדודותיו שכתב התוספות על לוחות צטלמ"יוס
 הגה צלוח אפ"ריקה חדשה תמלא לו אח הדברים האלה. זה
 החלק של אפר"קה היה צלתי ידוע לקדמונים כי לא הבידו את
 מולא נהר טלוק אשר הוא מתחיל צהרים שהקדמונים היו קוראים
 אותם הרי הלצנה ואיום קורין אותם הרי צ"ת. ועל הסרים
 החם שוכנים מוספר עלום ורצ של יהודים הפורעים משמאל
 מלך האיטליאופיאה הנקרא פריטי יראני. ע"כ, אשר אלל הצקי
 צמפת העולם יאוער היוחס עשרת השצמים כי הפאה ההיא
 הלפרנית היתה על יד מלך אשר להגלוחם שמה, וכמו כן שומעתי
 המלא קיום זה ועודת עליו צספר כולרי מחוכם מהד הכדפס
 מקרצו נקרא טיאלטורו העולם בקלף מ"ז הרי מכל מה שזכרתי
 הערה כי צדין אמת יו לנו לומר שגשרת השצמים לא שצו להמגרת
 צגליות הייודים אשר צגלילות ירושלם וקושיחנו צמקומה עומדת.
 והלא ידעתי כי הצביעי דמרחא הכוכר אינו מקוצל לחכמינו וצלי
 ספק לאמה טעם נדחה. אולם כפי מה שאמרו ז"ל צנדה פרק
 האטה האי לטנא ציסא אע"ג דלא מקצלין ליה למיחש ליה מצעי
 אפשר שגלמוד כי כן לטני טנא אשר אינו בגד כצבי הקדש. אע"פ
 שאין מומנו ראייה גמור' יהי צחלק ונה זכר לדבר ולא תהא צרכו
 קלה צעינינו. כל שכן שגלמו לו סמוך על דבר הנכיס הצוכרים
 צתרגום יונתן צ"ע על הכתוב בגד כל עמד אעשה כפללות שכתב
 ח"ל, קבל כל עמד אעבר להון פריטן צזמן דיהכון צצטיחא על
 נהרות צצל ואקלקיטון חמתן ואשריטון מן לגו נהר במצטיון
 וכאיטון פריטן לא אחצריאו צפל דיירי ארעא וככל בעשומיא. גם
 אין להכריז ארתו מן הטעם שאמר לי אחד מן החכמים ואלו
 דבריו, אם עשרת השצמים נמלאו שם הלא תן הזמן ההוא והנה
 ה' נשמו אסד. תהם לצא צגלילותינו כל שכן כי ערי מדי הלא
 הנה צארכות החיים. והנה גם אשר צקלה חצלי, עליהם ידעו
 לנו פעם או פעם, ואם אמת כי עתה קגר עליהם לרות הדרך

מאור עינים

כן לא היו אז יכולים לעבור אליה עכ"ד. כי המתבונן בדברי הרביעי לעזרא שזכרנו ימלא בהם תשובה לכל חלקי תמיהותיו אלה. וכל שכן בהשיבו אל לבו כי באמרו ית' אפוא הם (היינו אשיחם פאה) הרי קיים וליאוחם וכשהוסף אשציהם ומאנוט זכרם הרי גזר על הקחפקו אללנו שכה גברו עונות כי לא הקפיד אם יכדו לרימו. ונוסף על היות דרכם ההוא עקלקלות ומעוף לוקה עד צלי יוכלו לעבור בה אפשר שדומה גם כן קצה אל שלא ידלו כי שמה לצדד ישכנו צנוח ומה להם ולנו. כבר מן הרץ צמד להם שם מקום לעבודת הקדש כמו שעשו תשבי אלככדריאה צלוחם אשר על כן לא חשו לעלות ירושלימה. וכל זה בעצמו גם כן מה שאולי היה צו שומן אמת כי בדורותינו אלה בא לאינו "ליאה ר' דוד ההוא הראובני אשר אמר הירצו שלוח מן הגלילות ההנה, וכן מיימים קדמונים נמלא זכרון אלוד הדני אשר העלה קלח מהליכותיהם על ספר. וקלא דלא פסיק הוא נהר קצטיון יריח. כי בגלל כל הדברים האלה הדרח קשיא לדוכתין איך ידומה כי משני השצנים החזכרים לצדם נסולו כל האלפים ורבו רצון שזכרנו. ואמת הדבר כי יש פתחון פה לומר שזה הרצוי המופלג היה להם מהצנחות לאלהינו על הללחתם צבית שני צדדי יחזקאל סוף. ל"ו עוד זאת אדרש לבית ישראל ארצה אוחם כלאן אדם. וישעיהו צנבואת רכי עקרה גם זכריאו צרני ושומחי. אפס להיות הקבוחת המפרשים ז"ל שהיערדים ההם כלם עתידים צבית השלישי אשר יבנה צמורה צימיו הלא צולה חשבה זו מעקרה יש לנו לתור אחר זולתה אשר תכשר צעינינו. ולכן אומר כי לדעתי יש דרך ישר להתיר הקושי הזה ולקרב מליאות העם הרב ההוא אל השכל באשר גליע תחלה הכלל המתקן ומקובל אל כל חכמי לב שהדבר יבנה על שם החלק הגובר צמחצרת, כמו שכני האדם הוא מן האדמות, המרובה על יתר היקודות צמחכונת. הלא ידענו כי שצט צימון סיה עם שצט יהודה ומלך אחד לשניהם, עם כל זה צכל כחצי הקדש לא יבנה כי אם מלך יהודה כאלו זה שצטו גוי אחד בארץ, אחד זה יחלמת לנו כי מעת המלך אבא נחצרו לשני השצנים ההם המתן רב משארית ישראל ככתוב צד"ה צ' ע"ו וקצוץ את כל יהודה וצימון והגרים עמהם מאפרים ומנשה ושומרון כי נסלו עליו מישראל

מישראל לרוב צדאותם כי ה' עמו גם שם ד"ה צ' ל' בענין פסח
 חזקיהו כתוב כי מרצית העם רצת מאפרים ומנשה ישקדו חצולן
 וגר', ובפרשה ל"ד בענין יאשיהו ויתנו את הכקף אשר אקפו
 הלויים שומרי הסף מיד מנשה ואפרים ומכל שארית ישראל ומכל
 יהודה ובימיו, וקודם לאלה צד"ה א' ט' אחרי אמרו ויהודה
 הוגלו לצבל צומעלם בחרו הודו ובידועלם ישבו מן בני יהודה
 ומן בני צימן ומן בני אפרים ומנשה וגר'. הרי כי עם אמרו
 שעשרת השבטים ילאו ולא שבו לנו לא בכל זאת נכחש המוחש
 כי עם יהודה היו גם כן המוניים המוניים מיתר שבטי יה וכלם
 צמם יהודה נקראו כי הוא יהודה גבר בלאין ולגנדי ומנו, גם
 אפשר ללרף לאלה הגרים הרצים אשר צימי צית שכי נספחו על
 צית יעקב כאמרו ונלוו גויים רבים וגר'. כל שכן אשר ידענו כי
 זה מחק ישועות ישראל מימי לאתם ממלכים אשר ערצ רב עלה
 אחס. ובנק העורים רבים מעוני הארץ אחיהדו וכמו שכתב
 הרמב"ם ז"ל בקוף ירו החוקם הדין הוא שמשפחה אשר נמועה.
 והנה זכרנו צראש הפרק הזה כי קהילות רבות לא משו מחוד
 אהלים המיושבים לעלות אל אדמת הקדש כמו הרשומה צין כלם
 אלבסדריאה של מלכים. ושמה פרלו לרוב גם שם פרץ צהם
 הארץ פרץ על פני פרץ, וכן נעמד ופלל על השבי צית הרצים
 כלצא השמים שהעיר ההיא מימי קדם קדומה ומתערוצת רצים
 מן השבטים וגם מצבי הנבר אשר ללוו אליהם, על ק רצו כמו
 רצו גם שם יד הארץ מלאחס. וקוף דבר נקציר פנים לדבר ר'
 יוחק הנזכר לשפרו כי גם קלת שבטים מן הגולים למדי צמשך
 הזמן ומעט למעט שבו אל גלילות הקדש צאופן כי דרך כלל
 כאשר נעמד על האמת שהלענו מהיות הכטי כפי תגצורת החלק
 כל זר יקרב וכל הקסה יהיה רך ועור אלל השכל, וחלמי המלך
 אשר כתב להציא ששה מכל שבו אפשר שלא השיב אל לבו גלות
 עשרת השבטים גם אלעזר לא נחר להתציש בקפור מה שהוא
 חרפה לנו, או כי לכל הפנים נשאר מהם שם כטוקף צית ומהם
 שלח לקיים את דבר המלך וה' הטוב ירא' נא עתה בענינו אשר
 אונם נשארנו מעט מהרצה ויקצן נדחי כל עמו למורא חן בעיני

הדר גאונו עוד כל ימי הארץ :

נשלם המאמר הראשון

למנצח מומור שיר על אחת עשרה:

אליה השר עזריה פי קראתי.
למעשה אצבעותיה זכרון אמתה.
הן מתברת ספרה בה בינותי.
אחרי בלותה תהיה לה עדנה.

גוע עין מריח מים יפריחי.
והאדם המורתו ורעו יקמנה.
ונכון תבונתו בספרתו יצמיח.
ספרתו עת תעדר דודה ינאלקח.

בספרה זה היית משען ומשענה.
לכל חוקר יודע מבין בספרים.
ממנו ישאבון חכמי לב מי תבונה.
קוראי הדורות מראש מים קרים.

הכם לב הנדעה תושיה כפלים.
ספר כתבת להיות לעור עינים.
בו תופע חכמה לאור באור החיים.
על כן תקבנו בשם מאור עינים.

ספר
מאור עינים

חלק רביעי
מחמשת החלקים

המכונה

אמרי בינה

חברו

בגד כסנז

ל עזריה מן האדומים

יעיד מבוכות וספיקות במדרשי חז"ל אך לא למשנת,
כי אם יודה דעה לעמוד על אמיתת נמשליהם, יבין
שמועה לבור הצדק והאמת שדעה המבוקש בכל
מחקר ודרוש.

טובה חכמה מכל כלי קרב

נאום המגיה. ח"ל נהגו לכנות השקלי וטריא החלמדי צמס
מלחמתה של תורה יען צו יוליאו לאמת משפט כמו במלחמה
גברה, ע"כ ידמה הממרה פי מעתיקי הדת למומרה פי שר הלצא
במלחמה ושניהם משפט מות להם יען יהרפו מערכות הקדר, זה
מערכות המלחמה וזה מערכות הדת, ואין התכללות לזקן מומרה
לומר שעל נד המשל כאמרה זאת ההוראה ולא לעשותה צפועל
כפים כי המחוקקים ובעלי ההוראה לא ילוו למשל ולשנייה,
וע"כ אמרו ז"ל אם הראשונים כצ"א אלו כחמרים, ר"ל לשאת
עול מלוחם עלי כחומר למשא, אמנם כ"ז בדברי הנתנים
בדברים כאומר, אולם בידיעות וספורי המאורעות להיות תכליתם
ללמד חכמה ומוקד אשר במשלים ומליכות גומאות ידבר צם
בנו ק' משלי וסיד השירים הגה ציולא צם לא הפשוט הוא
העיקר כ"א הנמשל, וקלחיהם כשיוקחו כפי המשל רשע ככל
יחשבו, כמו האומר שסיר השירים הוא כפי המשל לצד ר"ל שיר
עגזים אשר שר המלך לשם אחת הסוקות אשר חשקה נפשו
לדבקה זה, הוא מחליף קודש צחול, וכן המצאך אמרם ז"ל
צקנחרי צחא קצ"ה אידמי לי כקצא וכו' כפשוטו, הוא חושב
על ח"ל רעה לאמר כי יספאו על ה' דברי אשר לא כן, וכי התל
באנוס יתחלו צו, לכן המצאך משלים כאלה לפי נמשליהן או
מראה הכזב אשר במשל למען דעת שהכוונה היא רק על הנמשל,
הוא זה ידמה למישר העוור התועה צדדך, וע"כ עלה צלצ הרמז"ם
ז"ל לצאך אלה המשלים צק' ההשוואה אשר דלה לחצר כנז' צפתיחתו
לק' המורה, והגה הרב המחצר ר' עזרי' זה דרכו צקודש יעיר
מצרכות צקלת מאמרי ח"ל למען דעת כי לא המשל הפשוט הוא
העיקר כ"א הנמשל כנראה צאחה מקומות שאמר צפי שלא דבר
דיק הוא כי אם ממנו, אשר לא כן חשב הגאון מה"רא ז"ל כי אמר
שדברו לילך ולהשיג ע"כ היה לסקד צעיניו ואין הענין כן כי רק
כוונתו להעיר המעין על הצנת הנמשל או לצאך המשל צאופן
הנאות אל האמת שהוא המצוקש צכל מחקר חדוש והיא מדה
שהתורה נקנית צה וחז"ל עלמם קיימיה כי הודו לחכמי האורות
צמהלך החמה וזה כי האמת היא אשר חותמו ית' היא האהבה
ומקבלים אותה מהאומרה, והוא הדבר אשר ראה הגאון מו'
יעצן צנשאן משלו עליו לאמר לא תתעצ אדומי כי אחיד הוא:
אכורי

המאמר השני

חלק דביעי

סחלוקות אשר נמצאו לרבים ממפרשינו האחרונים ז"ל על דברי
 החכמים בבאור קצת מכתבי הקדש ויקשה כי הלא אין
 לחשוב שראו יותר מהמה :

פרק יד אין ספק שכל המקורל לנו מחכמינו צמתיחכק למנות
 התור' שרשיהן ועגפיהן עד ראש כל אמיר דבר ה'
 הוא אשר צאהנה ויראה נשיחהו ענדה לראשנו כוור שנוסיקי
 גם כן לצאר ראש עב"ח צעזרת שמים . הלא חזקה היא לאצות
 העולם שלא יורישו לצניהם דבר שקר כ"ש צמקהלות צ"ד ועדת
 אצירים אשר כדבר החכם כחרי מאמר ג' לא יאמן הצלר צהם
 יחידי כגולה אשר יגלו אם ס"ז אמרו עליו שקר . ואי לו האחד
 שיפול להרהר אחר המקורל מסיני לרצותינו צמאוונה . שככה
 יעח אנוס לגמגם על תורת משה עלמה חלילה שהם גם כן מקדורה
 לנו , כדבר הלל הזקן ושמואל ירחינאה לשני הגרים אשר צאו
 לפניהם כידוע פ"צ דשצת ופסקו טוב אחרית דבר צמדדש קהלת .
 ראה כמו כן צין הגלרים אשר מדברי המחוקק אלהים צשנית
 מאגרתו הששית והשציעית למדו החחיצים צאמונת דברים על
 פה , כחצ ראש חכמיהם צכפרו כגד אגרת מא"ני שאם לא היה
 מאמין צמקוצלות לעדחם יכחיש כמו כן את הגמלא לשלוחיהם
 על קפר . ועוד זאת שנית מלקא דששיטא לכל אכשי לצצ שהגמלא
 להם ז"ל צדצרים העיוניים כמו על אודות אלטוגליכות ולודת
 השמים והארץ וכדומה אשר דצריהם צם אנושיים לגמרי צפנותם
 אל הדרושים ההם איש כמתנת שכלו או כפי מה שקבל מחכמי
 הדורות מאחה עם היו צלי שפע צבואה ועחר ונמנה יכולים
 אכחנו עם רלונם הטוב לתת צו אל האחרונים שכתצו כגדם אין
 שומעת ולצחון דברי החלקים כפי כח דעחנו , הן לו מטעם
 השואת ערך אלו לאלו כמרגלא צפומיהו דרצקן דיצנה פרק היה
 קורא אני צריה וחצרי צריה ופרשו החוקפות יש לו לצ כמוני
 להצחין צין טוב לרע . שהרי צאונת אמרו פ' כינד מעצדין
 לצם של ראשוים כפתחו של אולם ושל אחרונים כפקצ מחעי .

כאמרש

מאור עינים

כאמרם ג"כ *^א) זכמה דוכתי אם הראשונים בני אדם אנו בני חמורים וכו' ופ"ק דיומא טרצה לפרנק של ראשונים מדרבן של אחרונים. האמנה אחרי הגיע אל האחרונים מה שהשיגו הראשונים לצד מהשגתם עלמה, כאל' דהוה ליה כמשל הנכס הרוכז על הענק שזכר בעל שו"ת הלקט בהקדמתו על שם א' מנחמי קדם. באופן שיאות להאמר כי היחרון אשר אמנה כמלא לקדמון על האחרון בדברים הנחלים בנצורה עלד היותו יותר קרוז לצעליה, הנו לאחרון על הקדמון בדברים אשר חטרים ילא מגזע העיון והנסיקה. יען היותו תמיד הולך ומקפץ חבל לחבל ומשיחה למשיחה עד כי בעצד הראשונים עלמם אשר כלאו טציבות היאורים להוליא להם מים, אמר יאמר הכורה אחר כורה אני קרתי ושתיתי. וכבר ידעת מה שכתב הרב הגדול רמז"ם ז"ל בהקדמתו לפרוש המשנה ח"ל, מה שיעשה יהושע ופנחס בענין העיון והקבלה הוא מה שיעשה רבינא רב אשי. ע"כ, יהי אפוא ההפרש בין חכמי קדם לבינינו כמדה אשר בינם לבינאים ההמה. הלא עוד צד צד מאזני העיונים ישאו יחד. גם מאז צפרק הי"א החילותי תת לפניך האות על זה בקלת דרושי חכונה מנעם הרמז"ם ז"ל בדברים ממוקמות המורה ובעל העקדה צפרושי אשר לא ישאו פנים לזקן. והנה עוד עשה לתובפת חזוק צמוקו זה הנאות לכונתנו עמוד והתצוקן מה שהציא הר"ד משה אל אשקר בתצוצותיו קימן לו, לענין אמתת בין השמשות, כי בזכרו דברי רבינו חס הגעזר מדעוה חכמינו צורחת השמש ושקיעתו והאמינם הגלגל קצוע ומלות חחרים, והעירו על מפרשים ופוסקים רבים החולקים על דבריהם אמר צפרע ח"ל, כבר דחו רבינו שריא גאון ורבינו האי גאון צנו ז"ל להא מילתא ומחו לה מאה עוכלי. וכתבו ח"ל, דעו לכם דאע"ג דהך צריתא דפקחים תיזכתא לעולא ולרצא ליתא להך צריתא, דבין ר' יהודה בין רבה כצירא להו הרקיע עשוי כקוצה והגלגל קצוע והחמה היא בעלמה מהלכת ציום למטה מן הרקיע וצלילה נכנסת בעציו וכו' וליתא להך מילתא מכמה אנפי לפי שאינו רקיע אחד וכו'. עד ואילו היתה עולה צלילה למעלה מן הרקיע היתה נראית בארץ ולא היה הרקיע

* על דר השאלה למה עזב מלחם עליו כחאר' למשא, לעלתי במרה פיהם במחתי' החכם: חנו פי חלק שטורי. (קהלת ח' ז').

אמרי בינה פרק יד

ק"ו

הרקיע חולץ ומלראחזה. שהרי ציינו לצינה כמה רקיעים ואין חולצין אותה, ואף רקיע שלה איננו חולץ לראות מה שלמעלה היינו וכו' עד כמלא הגלגל סבב סביבה אחת והאחלות קצורין וכו'. עיין בהשפחה ל"ד החבדה, הרי שהגאונים הראשונים האלה איז רבו גראו את המדע הודונו כדבים האחרים שזכרנו כי בדברים העיונים שאת פני קדמון לא טוב כדעיים ומכירים היות צזה הרשות נתונה מטעם רבותיו עלמם האוהבים את האמת יותר מכבודם אשר באופן זה ירצה למעלה. אך ממה שנחקר אחרי ההלכות האלה הוא אם האיש אשר הוא עוהר לב עם אל וקדושים נאמן יוכל לקפק ולחלוק על דבריהם ז"ל צפרושי הבתורים אשר באו בחזרה בלתי מתיחסים למלחמה, וכן במעשים אשר יגידו ויערכו לנו על תולדות הימים היחק שנאמר באיש ראה (כפי מה שזכור עוד) לא כך היה המעשה. או לא בזמן שכתבו. או לומר שגלות דבר זה שאמרו לא היה ולא כדבר אצל הוא מדרמה מאתם לאמה תכלית כלה כגון ללמד היינו דעת או מדה וכו' צדצרים האלה. והנה נתחיל מן הקפק הראשון ונאמר כי דאי הוא שלא חל צזה שצודם עלינו ואין כאן צית מיוחד אם נחלוק עליהם הואיל שלא יבואו דבריו נגדם צדוק אחד מן השלשה דברים עקריים אשר עוד נדבר עליהם צפרק ל"ח, אצל איש כמתנת שכלו וכפי חזק הראיות שיציא לדבריו הרי הוא צן חורין צדבר וצלבד שיכירן את לבו לאמת ולשמים, ובהיות הלכה זו רופפת צידך פוק חזי כדבר הירושלמי דיצמות פרק אלמנה לכהן גדול מאי עמא דבר, כי הנה לצד מן המחלוקות אשר צין חכמינו הקדמונים עלמון צפרוש אלפי סבוקים וכפור כמה מעשים שנפלו דמר אמר חדא ומר חדא. הלא נגד עיינו המפרשים האחרונים ז"ל אשר רסן זה במקומות אין מקפר מפניהם שלחו, וצלי קפק ישרים היו צלצותם בלם לדיקים ותמימי דדך. הנה ידענו דפשיטא להו לרבנן פרק קמא דתענית ופרק צתרא דמועד קטן וצירושלמי דצבורים פרק התאומה וקדר עולם פרק י"ג ותנחומא פרשת תשא, וכמה דוכתי כי שמואל הרמתי מת צן ל"צ שנה, והכתובים כי זקן שמואל, ואתה זקנת ושנת, חדרום פ"ק דתענית הנז' שקפלה עליו זקנה, והרי החכם דין ילחק צפרושו לבפר שמואל לא אצה ולא שנוע לדבריהם

וגמר

מאור עינים

ונגמר לאגמר שהארץ ימים ככל המצואר לו שמה, ויהי כי רלה
להרלות אל הקורא מדבריו ההם אינם אפקרותא עשה לו עמר
מפרשים אחרים באמרו אל תחמה בנטותי מדברי קדר עולם
(ולמכסה עתיק הק מהזכיר יחד המקומות הנמלאים לחכמינו אשר
בלם זה דעתם כמדובר. צגסג מעלת קדר עולם לצדו הלא
גדלה מאמנם פרק יולא דופן דתחמיה ר' יוקי ודבר כלם צענק
זה ומנו ינאו). כי כבר התאמץ רד"ק בהכתיב מה שאמרו צמון
פלגש בצבעה והר"צג ז"ל בדברים אחרים. ע"כ. גם שנות
מלכות שאלו אשר לדברי קדר עולם היו שמים. הוא דון ילחק
בתום י"ז או עשרים כמו שתראה לו צפרוש שמואל וגם בהקדמתו
למלכים. וכן בצארור כמה פקוקים אשר בקפר מלכים על שנות
מלכי ישראל ומלכי יהודה שבהן נחלה יושר השבון השמים של משך
צית ראשון אשר לדבריהם ז"ל בקדר עולם ופרק קמא דיומא ופרק
יש צערין היו ת"י תמלא הקמחי ז"ל דוחה את פרושיהם ואת
השבונותם צמחי ידים. באמרו כי פשוטי הכתובים לא יקבלם
ומצקש לו בכל מקום דרך אחרת, ראה לו על הכתוב צמנת שלש
לאפא. צמנת חמש לירם, צן שמים ועשרים שנה אחזיהו
צמלכו. ויחי אמליהו צן יואש, צמנת כ"ז לירבעם צן יואש וגו'
ואחרים מלכד אלה, עד כי צפקוק צמנת חמש עשרה לאמליהו
כחז כי שנות צית ראשון היו תכ"ט וחלי, והר"צד הלוי צקפר
קבלתו כחז ת"ל. והר"צג צפרוש דכאל ת"ע וחלי. וכן על
אמנם ז"ל צפרק צן קורר דורות ראשונים היו מולידים צני שונה
שנים ממחי דכתיב צכלצ צן ארבעים ענה לכני צשלוה ועשה תג'
הוא קמחי ז"ל צפרוש דברי הימים א' צ' פקוק וכלצ צן חלרון
כחז כי הן מפשט הכתובים הן מדרך הקצרא לא יחכנו דצריהם.
גם הא"ע צפרשת השא לענין זה כחז על דרך הפשט אינו כלצ
צן יפנה כי אם כלצ צן חלרון צראיות גמורות שהמשכילים
יביעם, וכן על דבר ער ואונן שצבל קדר עולם פרק צ' כחז
הגדיל ער שצע שנים ונשא אשה הוא א"ע צפרשת ושצ כחז שאין
הלידה ההיא אפשרית צמון הקלר שזכרו רבותינו, ויען כי מפני
קמיכות פרשת העקדה ולידת רצקה ומיחת שדה כחזו ז"ל
שהכל אידיע צנת אחת אשר על כן צבל קדר עולם פרק א' אמר
שרצקה הימה אז צת ג' שגים וילחק צן ל"ז הוא א"ע צפרשת
העקדה

אמרי בינה פרק יד ק"ח

העקדה כחז רחם לשונו, קדמונינו אמרו שהיה ילחק כאלה נעקד
 בן ל"א שנה ואם קבלה נקבל אלל מדרך הקצרה היה ראוי וכו'
 כפי מה שהקמתי ודן ילחק כוף פרוש שופטים על כיוולא בזה
 אשר מפני קמיכות פרשת פסל מיכה ודבר בני דן ופלגט בגבעה
 הם ז"ל אמרו שהכל היה בזמן אחד זימיתו כוסן רשעים המפרשים
 הכזרים כחזו כי מדרך הפשוט לא יתכן זה כנראה להם על
 הכתוב ויהי איש מהר אפרים. ופרשת ויהי כי זקן שמואל הוא
 קמתי ז"ל אחרי הציאו דעות רבות על דבר בעלת הארז וכו' דעת
 רבינו שמואל בן חפני הבהן ז"ל ואמר שזה הגאון כתב בכוף דבריו
 ח"ל, אף על פי שמשמעות דברי חכמינו ז"ל בגמרא הוא כי
 אמת היה שהחיתה את שמואל לא יקראו הדברים במקום שם
 להם מכחישים מן השכל. ובקשר הקבלה להראב"ד תמלא בדורות
 הגאונים שזה רב שמואל בן חפני היה ראש ישיבה רשום זימית
 רבינו האי גאון ז"ל. תצדמיה א' על הכתוב ויהי דבר ה' אלי
 שכית לאמר הוא קמתי וכו' ויהי דבר ה' אל יונה שנית וכחז לא
 כדברי בעל הדרש שאמר שכית דבר עמו שליטת לא דבר עמו.
 גם בדבר העלי שטים אשר אמרו ז"ל ממלכים הוליאום. הא"ע
 אחרי העונח הנאות אם קבלה נקבל התנגד אליהם מדרך הקצרה
 לו ראש פרשת תרומה. והרצ המורה חלק ג' פרק ד' כחז רחם
 לשונו, אל תרחיק היותי וכו' דברי יונתן צ"ע ופרטי פרוש זולתו
 כי תמלא הרבה מן החכמים גם מן המפרשים חולקים על
 פרוש בקלת מלות וענינים רבים מדברי נציאינו, וחלק ב' פרק
 ל' דבר בר יהודה צ"ד קימתן על אמרו צ"ד ג' יהי ערב אין
 כתיב כאן אלא דיהי ערב מלמד שהיה קודם לכן.
 ודברי ר' אבהו שאמר גם הוא שם מלמד שהיה צונה עולמות ומחריבן
 גם לעגין טעם קלת מלות הוא מורה חלק ג' פרק מ"ח בתצחה
 לשונו, אל תקשה עלי מאמרים ז"ל האומר על קן לפוד יגיעו
 רחוק וכו' כי אכחנו נמשכנו לדעת האחר. עם כי צידו החקקה
 אשר כל דבריו שם על דעת חכמי הגמרא לא קר מדרכם הכוזב
 כנראה לו בהלכות תפלה פרק ט'. וכמו שאזכור עוד כוף פרק
 ל"א, והמאמר המפורסם לר' יוסי צרבי פרק ל' דקוד עלום
 ומקויים גם כן מקהם תלמודא פ"ק דמסכת האילנים שמלכות
 פרס נושך צפני הצית ל"ד שנה ומלכות יון ק"פ ושל בית חשמונאי

ק"ח

מאור עינים

ק"ג ושל בית הורדוס ק"ג החכם דוך ילחק צפרות דניאל מעץ
צ' תמר ג' צטל ממהו שם שלש רביעיות צאמרו על מלכות ין
חה לשונו שנות ממשלחם כפי המספר המדויק אללי היו קמ"ה
ומלכות בית השמוןאי קמ"צ, ומלכות בית הורדוס ל"ט. וחזק
דבריו צאמרו כי זהו המספר האמתי. וגם על החלק הראשון
החזר עורר את חנינו כמו שיחצאר עוד צע"ה פרק ל"ז מאמר
ג'. ונמשא לור דישיעה כ"ג כתצ ח"ל צצ"ר ק"צ וילמדנו על
ויהי חושך אפלה ופסיקתא פקוק ויהי צחלי הלילה אמרו
ז"ל כל לור שצמקרא שלם הוא לור המדינה אשר אלל
לידך ולר חקר היא מדינה אחרת. ואם קבלה נקבל אך לפי
פשוט הכתובים אין לנו לזר ממה שירדה אמתת הנצואה ויערדיה.
ומה לי עוד לכמה גדולי האחרונים אשר מאנו קפוריהם ופרושיהם
ז"ל. כי הנה פרק קמ"א דראש השנה על אמרם הוא קיחון הוא
כען הוא ערד, וכן על אמרם שם הוא מרש הוא דרוש הוא
ארתחשקתא. החיירים הגדולים רש"י וצעלי החוקפות כתצו
צאופן מנעל את דבריהם ככל אשר חזר עוד צפרק י"ח לפנינו.
וכן אמרם ז"ל פרק קמ"א דמגלה שצצל זה דניאל שראה שש
לרות צימיו הרמזין ז"ל מאן להאמינו כאשר לפי הנראה גם
רמז"ם ז"ל לא קיים אמרם שם מלאכי זה עזרא, שכן צהקדמת
ידו החזקה זכר את שניהם צאנשי כנסת הגדולה, ולהרמזין
צפרתו לפרשת נח תולא ח"ל. כתצ רש"י מכאן שהיתה החצה
משוקעת צמים י"א אמה כפי החשבון הכתוב צפרושו והוא ק
צצ"ר. אלל כיון שרש"י מדקדק צמקומות אחרים מודשי האגדות
וטורח לצאר פשוטי המקרא הרשה אותנו לעשות כן כי שצעים
פנים לתורה ומודשים רבים חלוקים צצר אחד, ואומר אני
שאין החשבון שאמרו נאות צלשון הכתוב ע"כ, ורבים על רבים
כאלה צפרושי הכתובים תמלא גאוים פוסקים ומפרשים קדים
מאחריהם קוומיות איש לדרכו מקלהו. עד כי רש"י ז"ל ראש
פרשת וארא אחרי העירו כמה קשיות על פרושם ז"ל צרבים
מן הכתובים ההם כתצ דרך כלל זה לשונו. לכך אני אומר יתעצ
המקרא על פשוטו דצר על אופניו והדרשה חרדש שנאמר הלא
בה דברי באש וגו'. כאלו יאמר שצצנת דברי הכתובים על
מכותם אין לפנות אל מודשי רבותינו, הרי אפוא שהספק אשר

הונח

אמרי בינה פרק יד קיט

הינח למ צמחם הפרק החצור צהלכות למעשה עד שהמשכיל
יוכל להחפלא עלינו ולומר ו דאי אינה לריכה לפנים דקארי לה
ומאי קולי האי אשר כי הוכלא קא השיב ואזיל, אבל עם היות
צאמת החומיק הזאת לריכה לטוב טעם הנה לעת עתה צחרתי
לעצור עליה, עד הגיעי בעזרת שדי אל פרק כ"ח לפנינו כי
שם מלתא אנב אורחה אודיע אל הקורא איך קנאת סופרים
אשר הליקחני, ולמנוני חנם הכריחתי ומסכני צלילית ראשי
לצא עתה לקצץ פזרי המעלות המזכרות ען האחרונים על
הראשונים ז"ל, שגם יודע אני כי עוד צפאת זו השגחה מרובה
על הלכת. ולא נגעתי משום לזה מקום צדאש המאמר כי
יחגלנו אליו פרקים נאותים לענינו אשר לדעתי חגור עליהם
הדעת יהיו אפוא דברי אלה על לכך קורא נעים עד הפרק
החבר כי אז תצן לאחריהם וראית כלפי לייא הנגחים לפנד.
אך היה מכל מקום דברי הפרק הזה תמוהים וקשיא רבה היא
אך יתכן שהאדירים פכמיני הקדמונים ז"ל אשר ציטצות ומקלות
גדולת איש יחד פני העהו, וקמוכים לדורות הנצורה יותר ממנו.
ואשר למדונו דעת ודרך חכונות, יאמרו צפונתי החכונים דבר
שילטרכו האחרונים ז"ל להרהר אחרי. כל שכן וקלוחותי שכתעט
מחמשים פרושיהם לא נתקבלו עשרה כאלו חלונות ח"ו שוא ידברו.
ואיכנה ידומה שלא ראו אור כולתם ען החולקים החכרי והמה
חכמים ומחוכמים והאנחו העגולפים ראינו יותר מהמה. האמנה
צפרקים הכופים לזה אנכי צע"ה אראך איש אלהים קדוש אשר
דרך קלריה עורר גם הוא את הקשיא הזאת ודברים אחרים טרא צק
נגא ויקלן צגטיעותיה ותראני מרחיב סדור צהלעת תשובתו
כאשר לדמון הרופא העוצ הרחצתי מוחן מכתו אל קצלת הרפאות
והתעלה הגדרשת:

רבותינו במדרשיהם הוציאו כתובים רבים לכונות
שונות לא על דעת שהן אמתת פרושיהם אבל
להרבות למורים ולתת גם כן להם זכרון עם מונח
קיים שאינם יוצאים מדי פשוטם ובכן כל המקשה
מן הפשט למדרש או יאמין המדרש פשט הנו

מיחכ

מאור עינים

מיחה אליהם מה שלא דמו. ויותר קושי אשר
בדבריהם ו"ל על שבת ואגרות.

פרק טו כאשר שם החכם האלהי ר' יהודה הלוי כ"ע צפי
המלך הכחרי קוף מאמר ג' לשאלו כמשתומם על
אנשי בית שני אך מקפורי נחמיה וימלאו כחצו צתורה. ומלא
כתוב צו. נראה שלא ידעו אפילו את הנגלות צתורתנו, שם
כמו כן צפיו להחפלא על חכמי הגמרא אך יולאו כתובים
הצנה מפתוחן אל פנים שהשכל יכחישם כדג. וצפי החצר
המתוכח שם שם לו תצורה נלחת והיא להכריח מונה שכתובין
צתפוש המקומות זולת הכתרים כי אנשי בית שני ההמה ידעו
את הצורה יותר ממה שידענוה אנחנו. וכן שחכמי הגמרא היו
דקי העיון בדברים סתומים מאוד אשר צהשכל וטוב טעם גלו
צהם פרושים נפלאים וישרים לומאי דעת. כי על כן נזכרתי
אנחנו ון המקומות הזולתיים ההם להודות על סכמת שתי הכחות
צשלוח כי לא נעלם מעיניהם מה שראינו אנחנו. ושיש לנו אפוא
לדרוש ולתור אחיה קוטב אשר עליו יסוב הישר הספקות הגראים
אם כלם צקגון אחד אם מחולפי הצחינה כפי טבע נשאים אלל
השכל. גם אם נלמדך לומר על קלחתם כי דרכיהם צלומדים
נעלמו מאתנו. וזה דרך צאמת נכון ומחולל אשר כבר הראהו
אל דעות ה' לכל אנשי לבב על יד משה רבן של בניאיו. צהמליאו
את הוכוח דייחגי שככה הוא עקרי אל הצורה לוח לנו, צונה
שיאמת אללנו ההשגחה והגמול אשר צלחק טרא שקד כל השומר
אותה, הלא הוא המיוחס לאיש נדע צזמנו לראוי אליו, איוצ
שמו. כי הנה צעורר איוצ את הספק הגדול ההוא של יוסר
משפטי האלהים. ועם כל השתדלות רעיו צחכמתם האנושית
לא מלאו מענה לודק כפי מה שהעיר עליהם אל אמת כי לא
דברתם אלני נכונה, הלא הוא ית' צהיותו לצד נראה אליו ון
הקערה. גם שלא התוכח עמו על הדרוש כבר נמלא מצד
ומראה היותו משגיח על האדם צמיטו ואישהו. אומנה להכריחו
גם כן שידה כי כל תלכותיו וחיפשותיו אפק ותהו. צאשר לא
ידע ולא הבין מעומק חכמתו שער מספיק לו לרדקק אחריה,
הוליאו ון הדרוש ההוא לעיונים מתחלפים. וצמענה הראשון מי
זה מחשך עלה וגו' הציאור להודות כי גדלה חכמתו מהשיג אותה

כל שכל, ותענה השני באומר אם זרוע כאל כך וגו', הביאו
 להתדות גם כן על גבירתו אשר אין צורך לה, עד כל צמח
 אלה ישיב כל המצוה דברים אל לבו אך זאת ההכנה האלהית
 הסגולה צמיחו אינה על האופן הזה למה שהוא יחד לא ידע
 או לא יוכל לעשות זולתה. כי כבר נכמה אותה אחרים מלאכה
 חכם לבב ואמין כח, אבל בהכרח עם מה שלא נעמוד על צדק
 של דברים נודה כי כל דרכי משפט וחכמה אשר לא ידע אדם
 ערכה, על דרך אומנם צידועלמי דעאה ורשעיות פ"ק ופרק
 ג'ולב ועצמה אם ריק הוא מכם הוא. וגם הגה הדרך הזה בעלמו
 החזיק לו החכם וכל האדם בקשר קהלת. אשר דרכי צו אינם
 מסכמה אלהית ותדמית כמו ציטר קפריץ. אבל לאדם המדבר
 צבח החכמה האנושית לזדה, כי בגלל הדבר הזה לא קרא עליו
 אח שמו הידוע שלמה. אבל עם חדש יולא מן החכמה שהקביעו
 עליה ומקבלת האנשים. אשר בהמנע אלנס ידיעת הסבות
 הקודמות צדושים הגם מוכרחים לדרך כל אחד מהם מן המנעם
 המאוחר הגראה אל מה שיסוער היצו לו קנה קודמת, והרי
 קרא שמו קהלת. קטר אשר אומה מנמת דחיו היא כמנמת
 חזר איצו המכר, וגם ליפוי דכר האנשיא אליה לא קר קהלת
 מלאחר לו זה. ואומה היא בראשי פרקים כולל העיון ורואן
 פרטים רבים יותר מומ. כי הגה תחת אשר הוא איצו ידבר
 על דרום ההשגחה והגשול כלבד הלל זה קהלת קוצב קוצב הולך
 בכל הספקות ורעיוני הרוח הטלדים בעסקי העולם והנהגתו
 לאיזה שיהיה צמדע האנושי גדול מכל חכמי קדם. ואחת לאחת
 בחקירות הגו הולך ומראה כי כבער כל אדם מודעת מה זה ועל
 מה זה. הן בדברים קבוללים לעולם אשר בא זכרום צפרטה
 הראשונה עד אני קהלת. הן צפרטי הקורות שהוא הולך וטונע
 צומך הקטר. באופן שהמשכיל יצן ויודה כי באומה אין דרך
 ושיב לנו לעמוד על אמתת כל מאומה. כאשר יאמר משל הקדמוני
 הקומא לא יספוט על הלצב והחדש על השי. ורעיוני לבו
 ותערתיו אינם נכונים בעלומם. רק כפי הגראה לקבלתו העולה
 על הרוח. אכן עם הודאתו על* החכמה והיכולת צהלעט.
 יש ויקים מלצו עם מונח קיים שאין עוצ לו רק שיקטיז וישמע
 למלוהיו ואת מוראו יראו הכל ויערילו. כי כוף דבר זהו

המוקדם

מאור עינים

העומדים והטוב לכל האדם, ואשר יתנגד אליו יתלם לו אלהי
סוממטו כמעשהו. וכן כאשר על פי הדברים האלה נשיב העין
והנחיתה אל דברי חכמינו יש לנו כוונתם כן להכיר את עומק שכלם
מבנה אמות ומופתים לא יכתשו. כמו שהוא חכם בחרי הבשר
לענף הדרוש הזה רמז על קלתם קרוב לקוף המאמר השלישי
הבשר צעדות ישר פרושים ודקותם בכל המתיחס אל המשנה
והנחיתה, וכמו כן צקוף מאמר הרביעי הכריח זה מן החלק
אשר במקרה גרידא כראה בדבריהם בחכמת הכוכבים הלריכה כפי
הידוע להלעת כמה חכמות, וכמו כן מחכמות הטבעיות כלם הם
שהוא נפלא ומתמיה. צאופן שכיר לאמונה אהן כי אי אפשר
ליחס אליהם סבלות בעשג הכוכבים המגלה לכל מחזקן צם,
אדבא יש לנו לידע ולהודיע שהם חכמו השכלו צו כמותו וידעו
מונו. ונכת ההקדמה. הזאת יהי מן המוכרח אללכו לומר קרוב
לדרך המכר שהצות הנראה צפרושיהם על הכוכבים כאשר וכן
צקלת הדרשות יותר מאמריהם ז"ל אינו כי אם חכמה מלחם
גדולה ימפוארה כגדול הזמות לעינינו. ונני האיש אשר רוח צו
יתעשה ויהולל לפי שכלו לחפש ולגלות מנסתריה וצפרט עם ראשי
הפרקים אשר הוא כוזב נע מקר במאמר השלישי המכר ודברי
הישרים אשר הראנו. הלא כה עשו רבים ונכבדים גם כן דבינו
צקים גלון והרשב"א חולחם מאנשי לב. אשר לקחו לפניהם האגדות
ואפסורים הנמנאים להם ז"ל שפראה צם איה קומי אלל השכל
ותקפו להלום איתו כחפתי זה צמטות כקף :

ידוי כי ראיתי לאדם דבינו יעני האחרון ז"ל צמקפו דקנהדרין
פ"ד מיתות דברים אשר עם היותם בכלל דברי הכריח
הבשר הנם יותר מנראים ורבים לענין החללות רבותיו על
צרות פרושיהם בכוכבים אשר עתה צפרט אנחנו מצקשים להתקין
זהם ומקיימים מכל זולתם לדעתי. ראיתי טוב להליעם צה
כחצם. ואחרי כן אשאיך את דברי עליהם ואין בגללם כל
ההשגות והתמיהות שעשו קלת האחרונים פוקקים ומפרשים על
דברי חכמינו כמו שכתתי צפרק הקודם כהגוף עשן חקוף
ומאליהם יהי לאין, הלא זה לשון הרי"א המכר המוצא גם כן
צשלי-הנבזים מקבת האליים פ"א. דע כי המדרשים על
שלה דברים יש מהן גומא כאמרו פרק גיד הגשה דבר חכמים
בלשון

אבדי בינה פרק טו קבא

בלשון הזאי. כמו בלורות בשמים. או גחמא שדרך בני אדם
לדבר כן בדברי רבה בר רב הונא פ' המוכר. ויש מן המדרשים
שהם מעשה נקים כספרי ר' זנאה פ' חזקה הזנים. ויש מן
המדרשים שכותם ז"ל בהם לדרוש המקרא בכל ענין שיכולין
לדרוש וקמכו על מה שכתוב אחת דבר אלהים וגו' והלא כה
דברי באש. למדו מזה שמקרא אחד מתחלק לכמה טעמים כמצואר
פ' אחד דיני. ועל דרך זה דורשין את המקרא בכל ענין
שיכולין לדרשו ואמרו אין מקרא יולא מידי פשוטו שהוא העקר
והמדרשים יש מהם קרובים לפשוט ויש מהם שיט עם רמז מעט
הלא תראה אמרם פ"ק דתענית יעקב אזינו לא מות, והוקשה
לו ובי זכנס הפסידוהו והשיב מקרא אחי דודש. כלומר גם אני
ידע שמת אלא אני מכון לדרוש את המקרא בכל ענין שראוי
לידש. ואם אי אפשר להיות המדרש כמשמעו יש בו רמז שיט
לומר לא מות, כענין לדיקים אפילו במיתתם קרואים חיים. ובה
תמלא פ' צמה מדליקין עמידה א"י שחוליא גלוקקאות וכלי
תילת. כלומר שעתיד הק"צ לחדש בעולם טובה מופלגת,
ועד אמרו בגמרא ארץ ישראל פ"ז דחזיר ובי המדרשות אמנה
הם אלא דרוש וקבל שכו. הא לך מצואר שלא אמרו המדרשים
על דרך אמנה ועקר. אלא להרבות טעמים למקרא לדרשו בכל
הפנים עב"ד. והנה קודם שאעבור ממנו, עם היות ראוי לחשוב
בי הנוסח שעבר על ידו, ונחתיים בשלטי הגבורים החבר הוא
לכדו הלודק. אינו דק עוב שאפרקם כי נוסח הידועלמי החבר
לפי מה שכבר ראינוהו הוא זה ר' יודן צעי. המת יטמא צפחות
מכזית דאמר ר' יוחנן להציא את הגפיל שאין צו כזית. וכזלה
מטמאה כאופן. דא"ר חנינא אני ראיתי עגל כאפון בשפיר,
מאי כדון. מדרשות אמניא דרוש וקבל שכו, ע"כ. הרי כי
הגכחא החכרת ובי המדרשות אמנה הם משוכה או מוטעת.
וכיח מדרשות אמניא כ"ל סך פרושו, הנקשה תמה ואמר מאי
כדון, כלומר איך ידומה עגל כזלה קטן כאפון ונפל מת פחות
מכזית. ועל המאמר השיב לו דברי לאו דוקא אלא מדרשות
הן. כלומר המת יטמא צפחות מכזית אילו ילויי נפל שלם
פחות מכזית, וכן הכזלה. אילו ילויי עגל חך שפיר קטן כאפון
כי להיותן צריה שלמה תטמא אפילו פחות מאפון וכזית. אך

ביאור עינים

זה על לך הדרש דרוש וקבל שכר. ע"כ, ואמנה גמור לענק
ונאמר כי דבר אדונינו משה (כמו שכבר זכרנו) באמרו הודיעני
נא את דרכיך ואדעך היה נר לרגלי כל משכיל להכיר כי הדרך
להצנת כל הקסה וקתום צבונת הזולת ודצריך הנה הוא ידיעת
הליכותיו ומדותיו. הלל גם הרופא והמדיני והרולה לקרוא
כחיבה זרה יתן פתאם עינו להצין הלחיות וחכונת האנשים ומנהג
הכוחצ צלורת האותיות כי אז יחרץ לעמוד על האמת הדרש,
וכן נעשה דצבר חכמינו למען נצין לאחריהם ונקינו אנחנו והמה
מכילות ופסע. כי דע ונשכיל דכיהם ואיך דרז דצריהם על
הכתוצים לא נאמרו על לך הפרוש ככל דכי הפשטונים אשר יכונו
להצנת הדצרים עלמם כפי עינים וכפי הוראת הקפור אחר
וקדם, אבל לדצרים ולמודים מן החוץ אם להודות על דרכי
עוזו וגבורותיו של אלהינו או לשבח אמו מעלה וגנות אמה פחיתות
או ללמד אמה מושכל ולהרשיק מאיזה סכלות וכיולא מן הדצרים
הנכונים בעלמם אבל צלחי מתיחקים לכונת הכתוצים אשר עם
כל זה שמו אותם עליהם לליון ולזכר, הלל מראה מה שכתב
הרב המורה ח"א פמ"א ח"ל. נסלקו בני האדם דדרשות לשני
חלקים, האחד ידמה שהם צאור ענין הפסוק ונלחם ומתגבר
לאמת הדרשות ולשמרם ושמשפטם כמשפט הדינים המקובלים,
והשני מנזה אותם ויחשצם לשחוק אחר שהוא מצואר כגלה שאין
זה ענין הכתוב, ולא הבינה אחת משתי הכתות שהם על לך
מלילת השיר אשר התפרקם דרכה צומן ההוא, וכמדדשם על
הכתוב ויחד תהיה לך על אזניך שאינו אלא מלילה להזהיר על
הדצור המנונה ואפי' לשמוע, כמו כן הרשצ"א ז"ל צפרוש האגדות
פ' אין עומדין ופ' הרואה והציאו האצוהצפ' הקפינה דדרש על
כן יאמרו המושלים (צילרם) צואו חשבון (הנפט) וגו'. שכתב
ח"ל, כונת חכמינו צמדדרשות האלה היא להקמיכם אל הכתוצים
צלשוות שלא ישכח זכרוכם מפינו לא שהיתה כונתם כלל לפרש
הכתוצים ככה. גם החכם ריקא"נאטי על הכתוב אקפה לי
שבעים איש כתב ח"ל, יש לך להתעורר כי רצותינו פעמים
יאמרו מאמר אמתי מלך הקצלה או מתוך ראייה צרורה וציאו
פסוק לזכר ולאסמכתא בעלמא. עד כי צענין המלות ג"כ כמו
פרו ורבו כוזב הא"ע ח"ל היא מלורה העתיקה קדמונינו ושמו
השבוך

אמרי בינה פרק טו

קכב

150-2

הפקוק לזכר ואסמכתא. כאמר' ז"ל ג"כ בערוצין פ"א שערין
 חליץ ומחילין הלכה למשה מסיני. והקשו שערין דאורייתא
 כינהו דכתיב ארץ חסיה וגו'. וא"כ ילחק כל הפקוק הזה
 לשערין נאמר, ותלוו אין הלכה למשה מסיני וקרא אסמכתא
 בעלמא הוא. כדבר רב אשי גם כן פ' החולץ יצמן דרבנן וקרא
 אסמכתא בעלמא הוא. כי להיות הכתובים שגורים צפינו הנה
 חבר גם דברי החכמה שחלו בהם. וצפרטו יועיל זה אל
 המתחילים כאמרם במדרש קהלת עשיתי לי צרכות מים אלו
 הדרשות. להשקות מהן יער לומח ענים אלו התקנות, וזה
 צלי ספק על קלחם כי לא כלם לתכלית אחד נאמרו. וראה כי
 על כן נקראו מדרשים לא פרושים אשר צחפסך אחר האחד הזה
 יתבאר לך כי עקר הנחתו הוא ללאת מפשט המכוון לדבר רחוק
 תמו, אמרו על מלת בראשית אין המקרא הזה אומר אלא
 דרשי בשביל ישראל בשביל התורה וכו', וצ"ד ק"א לא נתן
 כפר ד"ה אלא לידעש בני שלה בן יהודה אזי לכה אזי מרשה
 אז צ"ד של מרשה וכו'. גם ביקרא רבה ואשתו היהדיה לא
 נתן ד"ה אלא לידעש זו יוכד וכו'. וצ"ד חלק על מאמר בן
 קירא לא תנעום גלדנא מאודניה וכו' אמרו אי מפשטיה באורייתא
 נמי כתיב לא תשחית את עלה. ואי מדרשא ארשא דארשא
 קת"ל דלא לצעול שלא כדכיה. שכן צ"ד ר' על והוא ימשל בך
 אמרו יכול מכל ד' ת"ל לא יחצול רחים ורכב. גם יפה כתב
 רמב"ם בה' איקורי ציאה פכ"א ע"ט. מלכד מה שכבר פרשה
 י"ח דצ"ד הבזר אמרו בן נח הבא על אשתו שלא כדכיה חייב
 מיחה שנאמר והיו לבשר אחד לנקום ששניהם עושים בשר אחד.
 אשר מכל הדרשות הבכרות אפשר שהתקבל אסור זה ליוקפתן
 בקפירו השני נגד אפיא"וי. וכן אמרם פ' תמיד נשחט צין
 חלל לאלל תיה (כפר יוחקין) טעין ארבע מואה גמלי דרשא,
 שהכוונה זו לא כמו שפרש בעל הערוך ח"ל פקוק הוא צד"ה
 תחלתו חלל וקופו חלל ואע"פ שקרוצין זה לזה היה טעין וכו'
 כי לדבריו אין קנה להוליא הכתוב מפשוטו, אבל האמת הוא
 המוצן מדרבי רש"י אשר עוד נזכרים פכ"ח לפנינו. כי שם
 קוף פרשה ח' נמלאים פקוקים מתחילים וצגבעון ישבו שנכפלו
 כלם גם קוף פרשה ט', ועם הפרשים צינחה. ושם עוד

מאור עינים

ראש פרשה ט' פקוקים מתחילים והיושבים הראשונים וגו' ובסמוך ומן הכהנים וגו'. אשר צא זכרונם צכפר עזרא פרשת אלה ראשי המדינה עם הפרש רב צין שתי הנסחאות, צאופן כי נולדו מזה שני מיני קושי יתור גדול וחלוף מרובה והכל הוא צין אלל דקוף פרשה ח' לאלל דקוף פרשה ט'. ולכן אמרו ז"ל שכל מלה ומלה נתנה לידש על כונת יולאות מפשט הכפר וכן הרבה מקומות זולת אלה ימלאו בצדריהם ז"ל המופתים צהדיא כי צארר הכתוב כפשוטו לא יתואר צשום אופן מודש, עד שצקלת הדרשות המטרות מאד אל הפשט תמלא רש"י ז"ל תצאר ואומ' שמתאי מדרש אגדה הדורשו לפי פשוטו צדין היה יעקב ארוח צעקב וכו'. אשר הדרכים האלה נקראים אלל חכמי האומות מיטא"טורה קימצ"ולי ואלגי"וריאה. וצפימה שאם הקשית על דבר שלא מענינו יחמה המתקין ויאמר מריה דאצרהם תלי תגיא צדלא תגיא כן המפרשים והאחרונים הנזכרי' למעלה אשר הלו צפרוטיהם על דברי חכמינו והקשו מפשטי הכתובים לדרשות, בענין קמיכות שלש הפרשיות צדצר העקדה וכדומה הלא צדצריהם אלה וכל כיולא צם נראה שהם צטלין שציתין ושציקין צהיות כי איש אל עצר פניו ילכו זה לפשטו כפי כונת הספר חה לדרשו לאיור כונה חולה לו כמו שזכרנו ואלו ואלו דברי אלהים הנה. אמת הדבר וממה שידיעתו מלערכת כי על כל פנים לא כל מדרשיהם על הכתובים. עלו אללנו צהדיא מתחא. להשפט שצאמרו מאחס כפי ההמלאות הנזכרות ומחכמות עלומם. אלל יש כדצר צדינו שמשון צעל הכריתות צחלק נחיצות עולם להפרש צין הי"ג מדות שצבהן (כדחני ר' ישמעאל הצורה נדרשת. היינו שאנו למודין מהם קולות וחמרות ודינים, לשלשים ושתיים נחיצות אשר צם (כצאמר ר' אלעזר צר' יוקי הגלילי) האגדה נדרשת אשר מהם אין אנו מוליאין שום אחד מגופי הצורה שזכרנו, כי האמנה כל הנלמד צאחת מכל הי"ג מדות הנזכרות, צגגס יתיחס אליו שם מדרש הרי הוא פשט גמור שאין להרהר אחריו ולמשכו אל ליור מאומה. ועל כן תמלא להם ז"ל צתוקפתא דקנהדרין פ"א וצרכות פ' אלו דברים לענין קדר הלמוד שהציאו רמז"ם צהלכות ת"ת פ"ד, מדרש ואגדה נזקקין למדרש, וצפ' האיש מקדש אמרו על גנת שאני שונה. חזקיה אמר הלכות (פרש"י ואלפכי

אמרי בינה פרק טו קבג

ואלפקי משניות) ר' יוחנן אמר תורה. ומפרשין בגמרא מדרש תורה. שהוא המדרש אשר ירני גופי תורה כאמור. ולדעת ספר אורח הכבוד סתרי תורה. ועליו אמרו באבות דר' נתן פכ"ח כל מי שיט צידו מדרש ולא הלכות לא טעם טעם חכמה הלכו ולא מדרש לא טעם טעם יראת חטא, אי נמי מדרש ולא הלכו' גבור' ואינו מזויין. הלכו' ולא מדרש חלש חזין צדו. יש צידו זה חה גבור ומזויין, ע"כ. וצטום צחינה לא יתערב אללנו מדרש זה של תורה הנז' עם המתואר צטום לווי מדרש אגדה או אגדה קטם, כי זה הוא תורה עלמה ככתבו ולשונו לנו ולצנינו .

אך הנה עדינו משועטים בחולות האגדה נחגלה לנו מקום עיון חרות נפלא ראוי באמת שידובר עליו. והוא כי מלאנו על אדותם להם ז"ל מאמרים צעלי קחירה רבה ותפרט לר' יהושע בן לוי. אשר צקלתם כראהו כשונא את האגדות ומשפילם עד עפר הארץ. וצקלתם הוא חושק צהם ומחז על למודם וינשאים וינטלם עד לצא השמים. הלל צירושלמי דשבת ובמכת קופרים פ"א איתא אמר ריב"ל הדא אגדתא הכותצה אין לו חלק (כלומר שאין לו צה הנאה) הדורשה מתחדך כלומר שדבריו מלמחוקין אף לבצי דידיה, והשומעה אינו מקבל סדר (היינו כמי שלומד תורה) ושם צירושלמי אמר ריב"ל מן יומי לא אקתכלית באגדתא וחד זמנא אשכחית כתוב קע"ה פדשיות צתורה כנגד שנותיו של אברהם אבינו. קמ"ח מזמורים כנגד שנותיו של יעקב יושב תהלות ישראל, ק"כג פעמים ענין הלליה כנגד שנותיו של אהרן קדוש א' (כי על בן זכרו הרמ"בם ז"ל צה' הלל דחוכרה) ואפי' הכי אמינא מתצעיית צלילא, כלומר עם הראות באגדה זו קלת נעימות ויפסי אמרתי שהיא ראויה להתצלל והתגולל מן הספר. ותהפך חמלא פ' הפרה לענין כי עוצ שלא נאמר צדצרות הראשונות ר' תנחום היה דגיל אלל ר"צ"ל הצקי באגד. וצרכו פ"ק רב שימי היה טליח קמיה דר"ש בן פזי צממעת' וקמיה דר"צ"ל באגדת'. ומדרש תלים מזוטר כ"ח כי לא יצינו אל פטרות ה' אמר ריב"ל אלו האגדות ופ"ק דצחרא רודף לדקה וגר' אמר ר"צ"ל זוכה לצמים צעלי חכמה צעלי אגדה, הרי הקחירה מצוארת, אמת הוא כי על פדעות

ביאור עינים

פרטות רי"ל הכו' נוכל להשיב באחת משתיים, אם שאמר דברי רי"ל הור' ומי ששנה זו לא שנה זו. כי הא שהעלו התוספו' פ' מלות חלילה תרי ר' שמעאל בן אלישע הוא ופ"ג דתענית תרי רב אלא בר' אהבה הור' ודכותיה עוצא. אי נמי דהדר ביה מקמייתא, כי ההיא דר' זירא פ"ק דברכות מריש כי הור' חזינא רבנן דרהטי בשבתא אמינא קא מחללי וכו'. כיון דשמעאל לאו וכו' אלא נמי רהיענא. וכהא דרב יוסף פ"ק דקדושין רב"ק פ"ה מריש הור' אמינא מאן דאמר לי קומא פטור מן המלות וכו' כיון דשמעאל לאו וכו' מאן דאמר ליה קומא חייב וכו', כן רי"ל אפשר כי בתחלה היה שוגא אח האגדות כמו שתמלא ג"כ יודיה האלכס' בקפרו המתואר שהנקלה אורב לנכד (דף קכ"ו) ובמתואר מן החמלה (דף תר"ה) ובמתואר מן השכר והעונש (תשנ"ג) ובמתואר שהעולם בלתי נפקד (תש"ט) שהיא מרחיק בכל כח אח מנהג ההמלאות אשר ידמו הפוא"מי שהם בלי ספק דרבי אגדה אללס. בהמלא עזעים שככה ירחיקו המדומה אשר אינו חוץ לכפש כי אפי' לחכמית חכמה לא יסבלה, אמנם כיון שהוא רי"ל שנת מאמרים נמלאים לרבותינו על שבתם אשר בקמח נכרם פנה אליהם פניו ולא ערוף, מכל מקום לא סר הקושי מעקרו כי הנה זולת רי"ל מלאנו ראינו צן עדת החכמים ז"ל הקחירה שלמה הגזרת. הלא צירושלמי דשבת דלעילא איתא ר' סייא חמא ספרא דאגדתא אמר אימא כתיב עבאנת חקטע ידה די כחצא. הות פשגת שילא וכו'. וצירושלמי דמעשרות ר' זעירא הוא מקטור לאלין דאגדתא וכו' לך ספרי קמיי. ובמקנת קופרים פ"ז אמרו אגדתא לא נהנה לכתב. ולדרוש אמרו פ' הנוקין ר' יוחנן טרה מעיין בקפרא דאגדתא בשבתא גם צט' כל הגשעין אמרו ספרא דאגדתא מיתמי בדברים העשויין להשאיל ולהשכיר דמי. ופר"שי שאין אדם עשוי ללמוד צו חדיר, והפך כל זה תמלא פ' אין דרשין אמרו כל תשען מוס אלו בעלי אגדה שמוטכין לכו על אדם כמים, ובקפרי על הכתוב ודס עכב תשחה סמר אמרו כיון. ובמכילתא דשילא פרשה ו' על הכתוב כרע גר אמרו כען. ובמדרש קהלת ותעטרות צני האדם אלו האגדות שהן ענוגין על מקרא, ובקפרי פרשת עקב על כל מולא פי' ה' אלו הלכות ואגדות רלוך להכיר את מי שאמר

והיה

אברי בינה פרק טו קבר

והיה העולם למור האגדה שמתוך כך אתה מכירו ומדבק בדרכי
 ופ' מי שמת עתיד נכסין עתיד פומצי זה בעל אגדות . וקוף
 פ' כסוי הדם כל מהום שאתה מולא דבריו של ר' אליעזר בר
 יוקי הגלילי באגדה עשה אזנך כאפרכסת . וכאלה דבות אשר
 באמת כל העומד על הקפירה יתפלא לאמר מה זאת :

ואמנה אשר יוליאנו וכן המלך הזה יהיה הגאון האומני
 רב שריא ז"ל וגם צו ההולך בדרכיו הגאון רב האי

ז"ל במאמרים הציאם בעל המורה בהקדמתו , וזה כי רב שריא
 ז"ל במגלת קתרו על דבר האגדות כתב ח"ל הבי מלי דנפקי
 מפסקי ומקרו מדרשואגדה אומדנא ניבאו , ורב האי צו כאשר
 בשאל מה בין המדרש והאגדה הנכתבים בגמרא והכתובים חולה

לה , השיב כי הנקבע בגמרא הוא מחזור ומה שלא נקבע בה .
 אשר מאלו נקח שהאגדות צלי כפק אינם הלכה ודאית ומקובלת
 אבל אומדנא בעלמא מן הממליא אותה . ויש ממנה דבר דבור
 על אופניו אהרן סביב ונחמד , וממנה ג"כ בהפך כי לא כל אדם

זוכה ליעול זה את השם כאשר יאונה ג"כ ביתר שערי צינה ,
 ראה ר' עקיבא דידעיין מאן גבר ואפי' הכי כאשר על המקושש
 פ' הזורק אור דרך אגדה שהוא היה ללפחד וצירושלמי פ' קסם
 על אליהוא צן צרכאל אור שהוא בלעם , השיבו ר' אלעזר צין

כך וצין כך עתיד אתה ליתן את הדין . עד כי פרק אין דורשין
 על הכתוב די כרבון רמיו א"ל ר' אלעזר עקיבא מה נך אלל
 אגדות כלם מדברותיך ולך אלל נגעים ואללות , וצכן עם כל
 מה שהלענו למעלה בשבח דבריהם ז"ל לא נחלל מלומר כי האגדות

אשר תכליתן כפי הוראת תארן מלשון נגד ונפק הוא למשך את
 לבות בני האדם אל משמע דבריטו . לא בלבד שמיעת האזן
 בהיאיר דר' צמבילתא פסוק נטית ימינך . ושיר רבה פסוק הכך

יפה רעיתי שצהיותו דורש ראה לצור מתנמנם וכדי לעוררן
 אור אשר אחת ילדה צמלרים ששים רצוא צברק אחד . אבל
 שמיעת הלצ שהוא העקר לקבל את הלמודים ולהמשך על פיהם
 מן הפחיתות אל המעלות וצפרט לאהבתו ית' . לדמיון מה

שאמרו חכמי האמות על המליכה אשר תאלץ ותמשוך את הלצבות
 אליה , כל עוד שדבריהם יהיו בטוב טעם ודעת יקובלו אלל
 השומעים , ויתאונת דבר הקפרי הנז' רלוך להכיר את יולר

הכל

מאור עינים

הכל עקוק באגדה. כי צדאי המשחלל צמשליו ומלילת דבריו
 למשך את לב ההמון להכרתו יח' הלא לכו ממש הוא הגמטך
 מקדם, ועל כאלה המשפחות אמרו כל מאמרי התהלה שזכרנו.
 אמר' מי שלא הולך לו מן הטבע החן המלמד צשפתותי (אחרי
 אמרנו כי רוח היא באגדה) ויאמר דברים נאותם אשר כבוד
 צפ"טו על ה"ס תקוני קופרים ועשר הנקודות שבתורה וכולל
 בהן מן הגמלאים צקלת הקפרים צפסיקתא וילמדנו ומדע אצביר
 דומייהם אשר כדבר רב האי ז"ל לא הוקצבו בגמרא, הלא נראה
 מן הנאות שאל ימלא איש אשר לזכר אחד מדבריו יאמר בתם
 לצבו אחי שיהו צסךך כאשר ישא היונק כי אני לא אחתום אותו
 בלמדיו ללודק. כאשר שמענו על רמ"צן ז"ל צוכוסו לפני המלך
 שאמר על מדע אחד אל המתנגד תהא צמאמינו לא נהרהר
 אחר דבריו אשר כונתו לשמים. וקרב לזה תמלא לו צשפותותי
 קי' רל"צ לענין כמה הפרשות שצין המקורת והגמרא אשר גם
 צהקדמת מקראות ויכל"יאה תמלא ו' אדוכיהו מדבר עליהם צמוצ
 טעם, הוא רמ"צן ז"ל נתן כלל זה ואמר אם יש צהם נפקותא
 של דינים לא נקור מן הגמרא ואם לא אחרי רבים להטות.
 ע"כ. גם להיות כל אגדה אמדא צעלמא כדבר רב שרידא ה"ו'
 ולמשיכת הלצ אל אחד מכל מיני הלמודים כאמור. הנה אף
 על הקצועות צגמרא תראה כולי עלמא מודו שאין למדן מהן
 ואין מקשין בהן. כלומר שאין מקשין מהן על הזולת ולא מן
 הזולת עליהן, הלא בלעדי מה שתמלא לחכם כוזרי סוף מאמר
 ג' ח"ל. מודה אני לפניך מלך כוזר כי צגמרא נמלאו דברים
 אשר אינני יכול להטועימך צהם טעמים מקפיקים ולא להציאם
 צקשר ענין. והם אותם שהכניסו צה התלמידים מהשחללם וכו'
 כצ שמשח מאמרם ז"ל עלמם צירושלמי כוזרי שזכרנו למעלה
 וכי מדעיות אמנה הן. וציהוש' דחגיגה דפאה פ"צ אמרו אין
 למדן הלכות יתוך האגדות. וצירושלמי דהוריות ומדע קהלת
 פסוק ולא השליטו האלהים זה צעל אגדה לא אוקר ולא מחיר
 וכו'. ואמרו אין משיצין על הדע אין מקשין באגדה. כמו
 שהציא הרב המורה צקוף הקדמתו. לצד ממה שהאריך על זה
 צפרוש משנת חלק וצמדה עלמו צכמה דוכתי בלשתי שהצאתי
 למעלה מח"ג פ"מ ועוד צפרט ח"צ פ"ו לצות מאמיני הדעות

כפטיין

אמרי בינה פרק טו קבה

כפשטן. וכן הריט"א פ"ק דמסכת האלילים על ההיא דר"א
אדם הראשון יום מתמעט והולך. והר"ן גאון צ"פ הרואה על
מעשה אובא עומיא וז"ל הא מלחא אנדחא היא ובה ובה כל דדמי
לה אמור רבן אין קומבין על דברי אגדה, ונגלל כל הדברים
האלה לא יקשה צעינד אס תראה אנדחת חלוקות תרתי דסחרן
אהדדי כמו שזכרו צעלי התוספות פ"ק דיצמות. ורש"י על הכתוב
ומקלה אחיו לקח ועל הכתוב עד חדש ימים והמזרחי צמרת
הקלם דרבותיהו. כי כל אחת מהנה כאמרה כפי לודך המערך
אוחה למשך את לב העם לטעם זה או לטעם זה, ובעל הדבר
עלנו לא יקבע בה מקמרות אבל כדבר הידושלמי הכז' הוא
מתחדד, ותראה צ"ר צענין העקדה מנין לשחיטה וכו' אי מן
אילפן אמר לך לית הוא הדר ציה ואי מן אגדה אמר לך הדר
הוא ציה. ולפי זה נראה שהאגדות יש מהן דומות צ"ד מה אל
המלאכים הכזריים מנהר דינור אשר זכרו ז"ל צמנה * דוכתי
שארתי אמרם שירחם ילאו ולא שצו לנו. כן הקלת מהן אחרי
הגיע הדרשן על ידם לתכליתו הנר"ל כאמור לא יכדו ולא יפקדו
להציא מהן ראייה על מעשים שנהיו ואמתת דברים רחוקים מן
השכל, כמו שלא תציא ראייה על הולד ששים רצוא צדק אחד
מדבר ר' שזכרנו למעלה. וכל זה קרוב אל הכלל אשר צירוש*

דחגיגה דפאה הב' אין למדין הלכה מתוך האגד' :

ובמו כן אלל אמרנו כדבר רב שריא שהמדרשות אמדנא הן
וכדבר הר"ם ז"ל אשר יחק להם תאר משל כמו שכתבנו
למעלה תוכל עוד לשפוט צקלתן שהן המלאכה גרידא להעירנו על
למודים שונים לא צלצד למוד אחד באגדה אחת אבל פעמים רבות
גם למודים הרבה באחת מהנה. דמיון זה. המאמר הידוע פרק
אלו מדפות הציאו עלי כפרה על שמעתי את הירח, אשר
ידעת כי הרב אלפסי ז"ל פ"ק דשבעות דחק את עלנו לפרש
מאמר ריש לקיש הציאו עלי כפרה כמאמר ר' שמעון צן פזי
הציאו לפני כפרה כפי גרסתו שמה, וכפי כל הנמלא לו בהלכה
ההוא, מלכד כי סוף דבריו כדי שתשלימו עלי קרצן כפרה אינו
רק המלאכה להעירנו על שאין ראוי למנות שנים ומשתמשין בכחד
אחד. ושנתרחק מן התחרות והקנאה באנשים אשר כגילנו.

וכי

(* פ' אין דרשין וכו' ת"ח וחזקה רבתי פסוק חסדי ה')

מאור עינים

וכי העונש על זה הוא מדה כנגד מדה למעט את עלמו. ושכל הדברים הנדרשים לפיכך בהם את הירח הם נאים ללדיקים ונאים לעולם. ושאיך למהר בעונש אדם המעלה על דרך השתחשם ז"ל ללא מחמו אגידא דלורב' מרצקן. ושכל החוטא אפילו גדול המעלה יאות לו לזקק כפרה. ואחרים מלמד אלה. וכן הרב הגדול רבינו מאיר מבוליטולה אשר צקפר פסקו דצבא צבא' המהולל לדעתי ברת חושבנו* אחריו הציאו צפ' לאיחפור סימן ס"א דרשת כל זכר בצארום ואת זכר עמלק אשר צעניכה הוצאו הכתובי ארור עושה מלאכת ה' רמיה וארור מונע סרבו מרם כבז ח"ל אע"ג דהכי קראי ירמיהו אמרינהו לאחר כמה דורו מדורו של דוד ויואב. כולהו גמרא הוה גמירי להו הלכה למשה מסיני ואתה ירמיהו אקמרינהו אקראי ללמדנו כעה קשה חטאם של קופרים ומלמדי חנוקות חולתם העושים מלאכת ה' רמיה סראוי להיותם צארום וחייבים מיתה צדי שמים. ע"כ. הלא נראה בצאמת שאין מקום לא לקשיתו ולא לפרוקה. יען כי צעל המאמר לא כוון צוה למעש' שהי' אצל הכל המלאה מאתו ללמדנו כמה קשה החטא הכז' כמו שכתב הוא ז"ל. ואדרבא כיחא ליה לצעל המאמר השאר מאיזה קושי הערה אל הקורא שאינו מעשה כפשוטו כמו שזכור עוד בקוף הפרק הבא. ועל הדרך הזה יתייבזו מאמרים רבים כיוצא באלה. והנה אופן הלמוד על ידי ההמלאת תמלאנו רגיל מאד צימים הקדמונים אלל סבמי האעות וכמו שזכור עוד צפרק מ' לפנינו. רק שהם היו קומרים למדיהם לקפרי צעלי חיים ומילי דעלמא ותכמינו אשר מן המונח אללם דקלא צה יוליאום מקפרי התור' עם התודע להם צצרו שלא היא היתה הכונה צפשו דצריה:

ואמנם לתוספת הערה וחזק לדברי הר' יואל הכוזרי ערדנו מדברים על האגדות צגסם אין כונתי לצאר כל דרביהן לא

* רחמינו אלל בימי הר"ר חיים מסרחן נעתק צגנת ה' אלסוי ס"ז נחתא סוליעלה ארוך דת' מסקו רבינו נסים וצסיגנון יסח מאד הוה מוליא הפסקים מן התסה לנדה ומן הצמרח לנדה. ולא רחמינו צו סחכו' שום חכס מן האחרונים ז"ל רק צפרק הסוכ' את הצית סימן מ' כתב ח"ל מפורציה דרצמו הנחאל השמע לן דסאי פסקא דחם אמ' לו הוה וכל תה סנחוכו לצת סלובתיה דר' אליעזר הוה גרים ניה רב' וצלי סקק כזה עשה גם צכל יתר הדינים כאלסוי ז"ל מ' און דיאלא לנו. והנה לסי המוצן אללי מדברי הר' אגד הלוי סוף ספר קוליוו ז' רבינו יוסף צ' מאיר הלוי מ' מיבש אשר משני אצרת צרחו וחדו מגדחעיה לסוליעלה.

לא אחדל מהזכיר פרט זה אשר הוא עקרי בהצגת אחת מהן ומרובה מאד אללם ז"ל והוא שעם היוחס ידעיים כי מקגולת האשון בעלמו הוא להורות על אחר פונה בדברים נאמרים על אופן אחד, כמו ומלחם את ערלת לבצכם אשר בודאי אין לבציתו כפשוטו אבל לזרז על הכניעה והשמיעה. הנה הם ז"ל לאיזה חכלית מעולה ולמוד נכבד קוצעים את עלמן על איזה כחוצ להציתו ממש כמו שהוא כאליו כאמר לאמת בעלמו. כאמרם צומלחא ד' כחיצ וידד ה' על הר סיני ובחיצ מן השמים דברתי למוד שהרכב שמים העליונים והתחתונים והליען על גבי ההר כמלע על המטה, וידד כסא הכבוד עליהם. אשר דבריהם אלה ואף כיולא צם אין לחשר כל בעל לב שיקדם כפשוטו. אבל יאמר שהם מלילה להורות על רב עוצו ית' לשית ישראל המשפילי כציוול מדרגת כבודו להדבק בהם, והמכוון הזה ילא לבשל סמאמר מהיותו פותר את הדברים כפי כחצו ממש. כדבר ר' יוחנן הכז' אשר בהיותו כדע לימא לן מר מילי דאגדתא ואמר יעקב אציתו לא מות. כאשר חמה עליו המוקטן ובי צבדי חנמו טאמייל וכו' העצ מוקרא אני דורש. שעם היות כחוצ עליו ויגרע ויאסף מיתה לא נאמרה צו. אשר על כן מכה הכתובים עלמן ולבקשת הרולה לעמוד על חות הדברים כמו שנראה שאפשר לומר כד. כדבר ר' עקיבא גם כן ע' חלק ובקפרי פרשת שומע באמרו חציין יקורין מקרא אני דורש, ופ' שני דיניי א"ר אלעזר מתים שצחולה לארץ אינם חיים וכו'. מתצ ר' אבא וכו' א"ל ר' מקרא אני דורש כותן נשמה לעם עליה, ובקמוך עמי הארץ אינם חיים וכו' מקרא אני דורש כי על אורות טלך כל המשחמש באור תורה אור תורה מחייהו וכו'. וכמו כן יעשו מכה קמיכות פרשיות הנותן פתחון פה לומר שכל הקפורים ההם היו חרופים וילאו להם מזה דברים חמוהים כדבר רבקה ופקל מיכה שזכרנו למעל'. אשר בכלם יאמן שלא נאמרו מהם ז"ל כי אם להורות על חכלית נכבדים ויבוקס כל אחד במקומו כפי הנאות לו שמה, ואמנה עם כל מה שאמרו מענין השתדלותם באגדות הנה הם עלתם ז"ל לומען הראות העמים והשרים את יפי נפשים שעם כל מדרש ואגדה המיוחס מאלתם לכחוצים ומשומעם האמתי גם אליבא דידהו אינו רק הפשט הנכון ושאין המדרש והאגדה

באור עינים

והאגדה מביא אותנו לחלוק צטום אופן על פשוטי הכתובים והוראת השכל. כלל גדול אמרו בשבת פ' צמה אשה והוצא גם ציצמות פרק כילד אין המקרא יולא מידי פשוטו לעולם. ורצו להגא כאשר שמע הלמוד המועיל והנכבד הזה כמעט מרוב שמחתו היה כלבי דאמור רבנן פ' החקין שאין עורו מחזיק את צטוד זכאל יתיה מרביה ארבעין זמנין, הרי כתבארה כונחנו המולעת כי לשון תורה דרך פשוטה לחוד ולשון החכמים במדרשיהם לחוד אין מקיפין צין זה לזה ואין למדין או מקטין מה על זה דכל חד מנייהו קרביה נקט ואזיל. ומעתה כל המתהלל במתת שקד לאמר שהוא מצין את פשט הכתובים יותר מהמה אשר באמת היו בדורותם חכמים ומחוכמים אינו אלא תועה מדרך השכל אשר צקהל רפאים ינוח ואני הגה הרחבתי והארכתי למעניתי צדרות הזה עד שיראה לך קור' משכיל כי מחליתו יעדיף צעבור מה שם לי לדרך מאמתתו צרבים מפרקי אלה ולואי יספיק לנו: ומעתה צפנה אל החלק האחר מן החקירה שיעדתי המתחכם למעשים וצולדות הימים אשר הם ז"ל העלו את זכרם על קשר ויתראו זרים מלד איכותם או שמענו עליהם מזולתם דברים יבואו את הלב מהאמינים וזה צפרק שלפנינו:

על מעשה היתוש אשר נכנס בחוטמו של טיטוס המסופר

מרבתינו.

פרק טז צפרקי ר' אליעזר שהם הקדמונים לרוב חזרי התנאים המפורסמים לנו תמלא צו"ט מהם את הקפור הזה, טיטוס הרשע נכנס לצית קדש הקדשים ואמר אין לך ואויב יכול לפני. מה עשה הקדוש צרוך הוא שלח עליו יתוש אחד וכנסם לחוד חוטמו והיה מהלך עד שהגיע למוחו ונעטה כגחל צן יונה משקל שני קלעים להודיעו שאין גבורתו מאומה. וצ"ר י' ואחרי מות רבה כ"צ תראנו יותר צאורך. וכן צגטין פ' החקין. ועם היות הפרט רשום צין הרצות הנזכרות והנמרא הנזכרת הגה היולא מנוקח שניהם הוא זה, כי צהגיעו מחרבן הצית לרומי ודרך אניה צלצ ים חרף ונדף נכנס יתוש צחוטנו ונקד צמוחו שצט שנים, והיה מלות ואימר

אמרי בינה פרק טז

קבו

ואומר פלעו את מוחי ודעו צמח אלהיהם של יהודים נפרע ומנני,
 תניא ח"ר אלעזר בר יוכי אני הייתי צין גדולי רומי ושמת
 פלעו את מוחו ומלאו צו כלפור דרור משקל שני סלעים צמתניתא
 תנא בגרל צן שנה משקל שני ליטרין, אמר אבוי נקיטן פיו
 של כחושת ולפרניו של צרול ונתנו אותו צקערה כל מאי דהוה
 הדין שני הוה הדין שני פרח יתשה פרחא גפשיה דטיטוס.
 ובתנחומא פרשת חקת האחרים תמלאנו משונה ציחד הן צמרי
 התעשה ומקריו הן צמשך זמנו. ואני לא תשתי להעתיק פה כל
 המקומות הנזכרים ככתבן כי ספרין פתיחו. והמעריך את כלם
 צנקלה יראה כי רצו החלקים שלא הוסכמו, והנה לצד ממה
 שהפרש הרב הזכיר יעיד אף המשיל על היות דברים בגו שאם
 היה מעשה אמתי היו המגידים הנזכרים נוטים צי יותר אל ההסקמה
 הלא כל איש חצונה ישיב ממונו אל לבו כמה דברים, ראשונה
 כי הו מלא כמנעית אלל הנובע, אשר עם היותו ודאי אפשריות
 צחק האלוה לרופס צאמת יפליא עד מאד מאשר היו צלתי הפרי
 והפרסום אשר יאות נכס כפול ומכופל כשקף, כה הגה יונח
 שזהכנפו דרך החוטם עלה וישב לו מומעל לקדום כי זו צאמת
 ארזת סלולה כמו שכתבו בעלי הנחוח וצפרטו החכם פארל"ליאו
 פומ"ו מקסר דרכי הרפואה צאמרו שהדרך הנכון להריק את
 עליוני המוח אינו צרפואות לקוחות צפה אצל מה שיריקהו דרך
 החוטם או האזנים והערף ותפירת עלמי הגלגולת, ויונח ג"כ
 שלא נקב אותו כחרץ בעלי התוקפות פ' החקין בהקשותם
 מטרפות נקב קדום של מוח. הלא נתפלא איך ידומה תמלא צין
 המוח והגולגלת כל כך רקות שיכיל גרל כמורו ושלא יכבד על
 המוח ופתיחתו. כ"ש דצהדיא איתא צצ"ד הזכיר ונקר צמוחו.
 וכל שכן זמן ארוך כמורו, וצחולין פ"ג צהדיא אמרו כל צריה
 שאין לה עלם אינה חיה י"צ חדש, ומאין נדון פיו של כחושת
 ולפרניו של צרול, אשר המתכות כלן לדעת חכמי המחקר יחילו
 צצנו הארץ צפעולת האיכיות הראשונות וחוס השמש. והצרול
 צפרטו יתהוה מגפריית עב שרף עם חערות מעט כסף חי
 צלתי מחוקק. והנחושת מכסף חי טעה אל הזקוק עם גפריית
 אדום ועבור. כמו שתמלא על נקלה מאמר צ' שער צ' מקסר
 שער השמים לן לניף, ומרגאריטה ספר ט' פ"כד. ואם צפיו

ולפרניו

מאור עינים

ולפרניו הכזרי' לא נקר המוח אחאן למחלוקת הרמז'ם והרמז'ן
במליאות הגוף לעולם הנא אשר כליו לבטלה הואיל ואין שם
אכילה כמבואר לרמז'ם זה' תשובה פ"ח ולרמז'ן בשער הגמול
ולמה צהל ונחושט כי אפילו של עלמות ונידון לא פעלו צו
מאומה, ואיך צחלי כזה אשר כההיא דפרק אלו עריפות
נחמקמם ונחמזמו מוחיה דדין נשארה דעתו צלתי מנורפת עד
המקדר ומחוייב צחליי המוח שהוא טיטוק דצד הדצרים השכליים
אשר קפרו, עוד אולד הזמן יקשה מאד שהרי זיל קרי בכל קפרי
העמים לקיסרים' וצפרטו קפר הקבלה להרא' צד ז'ל כי המלא
צחרנן הצית היה צשנה השנית לאקפסייניק ושהוא מלך כעשר
שנים, ובטיטוק צנו אחריו פחות משלט שנים, צאופן כי לקוף
שצע השנים אשר הם ז'ל אמרו שצלה צתהו וימות עלה לגדולה
גם צקלת מעתה הפכאי עברתי בכל הקפרים המפורסמים
לכותצי הזכרות האמורים כי על כאלה קורא אני דברי ימיא
כה אשר ה' שאלו נא צגרים, למען דעת מה שכתבו על מיתתו
של טיטוק ואיפות החלי ומלאתי שמה נכיכי אדם לגבי ידיה
מככימים ואומרים כי חליו אשר מת צו היה קדחת. הלא המה
הקיקדי צלוחותיו דף ע"ד, קאסיאדורו קע"ו, קונטרדאקטו
קל"ג, שלשתם דרפכים יחד, קואינויאור, איצטרופיאור -
פלאטינה, קפ"ה הקיקרי' למיקקיאה ולפיטרדקה כל אחד צמקוטו
ככראה לו צלות, גם שנים אחרים הוקיפו עדות וצאור, כי
הנה דיאור"ני הקופר צהגיעו לצבור מה שקופר עליו איך צשעת
ותתו אמר היות דע צעיניו שלא עשה דצר אחד צעת שיכול
עשוהו, הוא דיאור"ני אמר כי לפי דעתו החרטה היתה שלא
הרג את דומיליאורו אחיו, יען האמין שהוא גרם את מיתתו
צפס למען ימלך תחתיו כמו שהיה צפועל, ופילוקטרדאטו יוני
צקפרו השציעי מחיי אפוליניאור כחצ כי זה דומיליאורו הרג אותו
צמה שעקן את צצרו צקוף אחד אשר צזנצ הרג הנקרא פאקטיני"אקה
שהוא קומי לקירדוהו, וצו ג"כ כהרג האיש צצור חיל אולסקי
מלך האי איטא"קי על ידי צנו טינגיני הרג אלה אפוא עשרה
מכל לשונות הגוים אשר לתומם יציעו ידצרו עתק כגד קפורם
ז'ל ולבאורה אלל המודים על האמת להם המשפט לדעת פרטי
הקפורים של מה צכך כאלה יוחד מחכמינו, מלד אחד ראיתי
לכופר

אמרי בינה פרק פז קכח

לאסר דדורני נקרא פירינטי ללה אשר צפוניו על מלכי יון
יחם המיתה הזאת על ידי יתוש הנכנס צחוטם אל אנמיוסם
איפיפאני לורר היהודים צימיי החשמונאים אשר בגלל מה שהגילנו
ה' זיידו אנחנו עושים את מלות החנוכה כפי הידוע. אמת הוא
שלא קפר המעשה באופן הנפלא אשר קפדוהו דבותינו. ועם
כי צקפר צ' לחשמונאים פ"ט החמד אך הוא אנמיוסם חרף ונדף
ופנה למעלה. וכי עוד דצרו צפיו אחוהו כאצים וחלאים
דעים ומצאיים ואיך לבש צשו רמה וימת בתחלואי ההם ככל
הכתוב שם באיך לא כמלא צו זכרון היתוש אשר כתב הפירינטי ללה
ומנין לו זאת אנכי לא ידעתי. האמנה מכל הדברים הנזכרים
האלה נראה מצואר מאד כי זה מעשה טיעוס שזכרו דבותינו לא
קד היה לא כלו ולא קלתו. והנה איך כונתי עתה להיות כמתחכם
בהודיעי לבני האדם שיש מאמרים לרבותינו צלתי מוצנים כפסגון
כגון ההוא דעקר טורא צר תלמא פרקי צהרואה, והנהו דרצה
צר צר חנה צהמורר ודכותיהו שכבר התפרקמו למשל וחידיה אלל
כל אשר איננו מן הקבלים שזכר המורה בהקדמתו וח"צ פ"ד.
אבל כי שמעתי על זה צפרט מן הנחשצים גם אללי לצעלי תורה
איך דצרו ככתנן. והתעלמו לדבר קרה על אשר לא יאמינהו,
הנה לא ערכתי משפט אל השותה צלמא את דצרי חכמינו ומשכו
השכל האנושי כדבר הרצ הכזר להשכינו צומשכו פן צשמעו את
דצרי האלה הזאת של טיעוס או כל מאמר כיולא צו יסוס וישחאה
כי לא יוכל ללוות את נפשו שהאמינהו. ובגלל הדברים שזכרנו
עליו צתם לבצוי ונקיון כפשי נכנע לגזרת כל צעלי הדעת. אומר
כי כמו שחכמי האמות ירצו צשיריהם ומלילותם חקוי מקרים
לא נהיו וימליאו פעולות מדומות לשעתן למען לב בני האדם
הרואים את הקולות ההם או מדמים אותם ירהצ לקנות לו
מזימה ודעת. ככל אשר כתבו רבים מהם וצפרט (* הנותן
אללם אמרי שפר. כן חכמינו המחוכמים צאמת עם היוחס
יודעים צצרו גם על מעשה אשר כזה שלא היה כל מאומה או
שלא היה באופן אשר קפדוהו. לא ימנעו מחקות אותו ולליידו
צפרטים מלויינים כאילו היה ונצרא ככל היצלא מפייהם למען
יקצעו צלב ההמון את הטוב והישר שיבקפדוהו להלטייד צנפש
לאחיה

(* טולי"או נצאשן מן הפולי"וי ונמלינות צעד ויסר"או.

מאור עינים

לאזה תכלית מתיחם למדות או לדעות הגאורות לנו, הלא גם מנציה ידברו לכבוד שמו על זה הדרך כאמרם פ' חלק אחר הדברים האלה לא שב ידבעם מדרכו מאי אחר א"ר אבא אבא שחששו הקצ"ה לידבעם צננדו ואמר לו חזור צד ואני ואתה וכן ישי נטייל צנ"ע א"ל מי צראק א"ל צן ישי צראש א"ל אי הכי לא צעינא. שכתתם ז"ל כראית צזה לצור כמה שכינה מחלצתם להשיב הרשעים מדרכם וכמה כמלא מהם קשי עורק שאף לקצת תהו ימאנו צטוב שאין כמאו, וכן עוד שם לענף ככחריצ ציום הברא יגלח ה' וגו' אחא קודשא צ"ה ואידמי ליה כצא וכו', שהוא חקוי להראות עד כמה תגדל מדת החקר להללחנו. כי מן הכפורים האלה וכיולא צם מצוארי הצטול על פשטן ועכ"ז להגיע אל התכלית הטוב הנדרש כחכר העלום על פטר. וכפי מה שכתב האלהי צעל הכיזר קוף מאמרו הג' הוא דרך משווא ומפואר לקוח מן האצילים ז"ל כדבר מיכיהו ראיתי את ה' יושב על כבא וגו'. ואמר מי יפתה וגו'. וילא הרוח וגו' שהספור כלו הלעת מלילה לנחץ את המכוין צה. ובכן על מעשה טיטום הנזכר יכול רשאי אתה לומר כי ספורו אינו רק המלאה ואופן למוד נהוג אלל חמימי הדעת ליסד צלב ההמון כי גדול אדונינו ורצ כח להשיב אל מחקומיו וצפרט אל כל זך יהיד גמול ורנש אף על ידי הקטנה מצצריאותיו. ובחכמה רבה יחכו ההמלאה שדמו לרשע נכון לה הוא טיטום אשר דמה לנו. הלא על כיוולא צזה נראה דמותה לשנות מפני השלום שיטול ציניו לצציו מצשמים, והיה אם עוד יקחד לצך להתצדד שזו דרך חכמה גם אלל המשכילים מכל עם להמליא ולדתות דצרים אשר לענף הדת יחשצ צם תועלת, קום קרא מה שספרו לנו ז"ל צצ"ד פרהה כ"ח על המנע צנין צית המקדש צימי ר' יהושע צן חנינא ולרלייטום ופפרק מפני הלשנות הכותיים לפני הקיכר אשר היה צימים ההם. והוא ר' יהושע כחכם וצעל לשון רבה פייס ושדך את ההמון המקובץ אשר הפכינו למרוד, צשאתו אליהם משל האריה והקורא הגמלא לאיקו"פו על שם הזאב משל שטי צספרו הידוע. והנה חמלא קופרי הגלרים נליפוריה קאליקטו קפר י' פל"צ מדברי הימים שלו. וקורדאניו נלרי קפר ג' פ"כ לפי מה שזכר הרופא הטוב צספרו השני מן הרעש.

ופלאניינה

אמרי בינה פרק טו קבט

ופלאטינה, ובעל ספר חיי הקיסרים. כי כלם צהגיע דצניהם
 ליוליאו קיקר מ"ז אשר היה צימי דאומאסו אפספור ל"ט כמו ר"ל
 שנים אחר החרצן ספרו גם הם את מאורע הצנן ההוא. אך
 קיימו צו צערווחו צאמרם כי אחרי החלם לעשות נהיה רעש גדול
 שהפיל את כל הצנן ארלה מן הקללה אשר ארדה משיחם שלא
 יושם עוד במקום ההוא אצן על אצן, ויונח שלא היה כמו סקפרו
 שכן לא ידעתי לקדמונים זכרון אל הרעש ההוא. הנה לא ישצ
 להם דופי צהיות כונחם למשך לצות צני האדם למה שיאמינו.
 והנה אגב גררל הצין שיש הפרש צין ר' יהושע זה צן חנינל
 המוח' גם כן צדה פ' חנוקות לענין י"צ שאלות אנשי אלכסנדריאה
 לר' יהושע צן חכניה חלמידו של ריב"ז פ"צ דאצנא שמלא צזמן
 הצית צשמחת צית השואצה פ' החליל ותוכפתח דקורס. וספדה
 את ר' ישמעאל צן אלישע מצית האקורין פ' הגזקין, וכן יש
 הפרש צין טריטוס אשר פ' קדר חעניות הרג את לולייטוס
 ופפוס הח' טס צלודקיא שהוא לא היה רק אחד מפקדי רומי
 כפי הנרא' ממה שקיים צה לא זזו משם עד שצאו דיופלי (פרש
 צברוך שני שלוחים) מרומי ופלעו את מוחו צגזרין (פרש"י
 מקלות) לטרייטוט קיקר י"ד המכה את המון היהודים צלבכצדריאה
 של מלרים, אשר לדברי כל הסופרים כוחצי חיי הקיסרים צצורו
 מהלחם צפרקיים מת קרוב לעיר קיליציק"אה צחלי מעים.
 אך נסר לענין טיטוס ונאמר כי כל אשר הוכיפו רצוחינו צדצר
 היתוש הרחקות ונמנעות כאומר הלא הכל חכמה מטאדה מאתם
 כי אך שתי יעשו צהמה. יציאו ההמון להגדיל הפליאה והחיימה
 ואת המשכילים להסקיק ממשכיות הספור, כדצר הרצ המורה
 צהקדמתו על הכחצו חפוחי זהב ורג'. שאיננו אלא המלאה
 וחקוי, וזה היה לחכמה אל המשורר האלהי צאמרו אפך כמגדל
 הלצנן, צטנך ערמת חטים וכדומה שהם מהללים יולאים מן
 המקודר לכתחילה. להעיר המתצונן על היות אמתת הכונה
 מתחלפת לנרא' ממה, וכמו שנכתוב עוד צע"ה צט' ב"צ
 לפנינו. ובעלי תוספ' אשר השחילו לקרב צלד מה הדצר אל
 הטבע כמדובר אין זה למה שיאמינוהו ככחצו, אצל לדברי צעלי
 האגדה קאמרי, על דרך צעל הונאור ז"ל צמאמר הוא כרש
 שתראה קוף פ"ח לפנינו. האמנה אתה הקורא אשר חתי

מאור עינים

הערכנו זאת ללחן לפניך השמר אל חטן להפיל אותה רק
בתקומה המועיל וכן כל כיולא צה אשר תשמע ממני פן תחיק
גם לי גם לך תחת רעותי להועילך, כי לא כל מאמרים ז"ל
על דרך אחד יפרשו. ובכלל תכיר כי אם זו דרש הרב מורה
לדק באשר כחצ בהקדמתו על אוד' ספר ההשואה אשר חשב
לעשות את הדברים האלה, הוא ספר יעדנו שכבאר צו ספקות
הדרשות כלו אשר הנראה מהן מרוחק מאד מן האמת יולא מדרך
המורכב אשר כלם משלים. ע"כ, ובקמוך דע כי מפתח הבנת
כל מה שאמרוהו הכנאים ז"ל וידיעת אמתתו הוא הבנת המשלים
וענינם ע"כ. הרי שכחצ לנו את הקפר כלו גשחי המלות
שאמר והם כלם משלים. ואם חכמינו לא היו נביאים בני נביאים
היו אף לא פעלו עולה כאשר צדדיהם הלכו. והנה לא אחשוך
פי מהודיעך חצי הקורא כי בהשמע דברי זה שכתבתי על היתום
של עיעוק לקלח משכילי עמנו נחנו עלי בקולפ לאמר היותי
במטיל פגם בקדשי אמרות חכמינו. והן לא קלרה יד ה' משלם
גמול יתר לארציו כמיהו ואני עכ"ז לא השיבותי ימיני אחר
מכתוב זאת זכרון בקפר, כי נוסף על מה שהלעתי בראש הפ'
יכולני לומר קרוב לדבר הרב המורה בהקדמתו הנז' וסוף פ'
ה' חלק א'. היינו כי לא תמנע אחת משתי. אם שהקורא
יאתין עמם לכל דבר אשר אמרו חכמינו ככתבו ממש. כמדימה
לו היות בהקרב' כל רחוק כבוד שמים ואז יהיה לו פרכו זה
כלא היה לא ייטיב ולא ידע. או כי לא ידך גיבא יבקש להולמו
בשכלו ולא יהלמו, ואז תהי לו אללי לחכמה שידרוש אותו
לשבח על הדרך האמור, ובדך מי שחלק להם ז"ל מנחמתו וגם
הוא צרוך יהיה משפתותם הדובצו' בקצר:

על מאמרם ז"ל דורות הראשונים היו מלידים

בני שמנח שנים

פרק יז מן המאמרים אשר יקר צעני שחצונן היותם
לא מקבלה קדומה ולא שהם ז"ל האמינם מוכרחים
מן הכתוב אלא על דרך העקר המועיל אשר גלו לנו בדבר
מקרא אני דורש כמו שכתבנו גם צטס הדיא"ז בפרק של מעלה
הוא זה שנאמר לך חכמהו לתכלית אשר עדי חדענו, בפרק

אמרי בינה פרק יז

קל

צן קודר אמרו דורות הראשונים היו מולידים בני ח' שנים. מנלן
 אילמא מדכתיב הלא זאת צת טבע וגו' ממאי דילמא וכו'.
 אלא מהבא אלה תולדות תרח יגו' ממאי דילמא וכו' אלא מהבא
 ובללאל צן אורי וגו' קודם כל הנך רואה כי בעל המאמר הלך
 ילך ומחפש לו כתובים יוכיח דבריו מהם ובקושי מלא לחלום
 בסקפר בללאל נכדו של כלב אשר צפ' יד הודעתוך מה שכתבו כל
 הפשטנים עליו. אחרי כן השמע לאזניך את אשר דברו. כי
 הלא מן הנראה כונתם היא להורות שכן הראשונים היה רצ
 מכתנו מנצטעם חזק מנצטענו. והרי זה מעשה לסתור וקשת
 רמיה נהפכת. כי מקפרי החורה כזר התבאר שהממנהר למות
 ממהר להוליד וכן בהפך. ראה את דבר עשרת הדורות אשר נאדם
 ועד נח. וכן בהדרגה (אחרי שהמבול כדברי הרמב"ן קוף
 פרשת בראשית החליט את הארץ והגדלים צו) ראה העשרה
 דורות שמבט עד אברהם. ועל נקלה תבין כי הוא הדבר אשר
 דברנו. גם כתוב הדר הוא על הזמן המקווה שיחדש ה' את
 עולמו כיומי קדם כי הנער צן מאה שנה ימות. וכן התבאר זה
 מדברי רש"י ז"ל פסוק הלצן מאה שנה יולד שכתב רז"ל. אע"פ
 שדור' הראשונים היו מולידין בני ת"ק שנה צימי אברהם נחמטענו
 סעמי רבא תשות כח לעולם ומהךו תולדותיה' ע"כ. וכמו כן
 יש לנו להוכיח זאת מדברי רב פר' הבא על צמחו משנת נשא
 אשה ושהה עמה עשר שנים וכו'. דאמר לא שטו אלא בדורות
 הראשונים ששנותיהן מרובות (ומתעבצין להוליד) אבל בדורות
 האחרונים ששנותיהן מעטות (וממהרין להוליד) שתי שנים
 ומחלה וא"ע דאמר עס רבא ליחנהו להגי כללי מן הטעם אשר
 נתן דגם צימי ר' שכתב המשנה אמוטו שני והוא ר' לא הצדיל
 צין אלו לאלו. הלא מאמר רב בעלמו נשאר יליד ונכון דובר
 לדק. גם בצבורות פ' הלוקח תמלא דבר חוקפתו לענין פרה
 צח שלש שילדה. וכן פ' אין מעמידין דבר מתחיל פרה וממור
 צח שלש שנים וכו' אשר מהם הוכחה אף על מיני הבהמה כי
 מהירות ההולדה ותשות הכס כאקד יבואו. עוד תתבונן צמה
 שאומר לך. חה כי אמרם שהראשונים היו מולידים בני ח'
 שנים הוא עם היות הדבר ז' אלל הטבע, והרי מיתר דבריהם
 ז"ל יש לך להוכיח שהזכר אפי' צן י"א לא יוליד גם דרך זרות

כי

R 2

מאור עינים

כי הנה מקוף גמרת יולא דופן ופ' מי שמת צדין הקטן והקטנה
חמן הגיען לגדלן, וכמו שכתב הרמב"ם פ"ה מה' אשות.
וכן מדיני ענוי החטוקות ציומא פ' י"ה. ידענו שהזכר מאוחר
מן הנקבה שנה אחת להגיע אל הגדול. כי הנקבה כחשבת
קטנה עוד י"ג שנים ויום אחד. והזכר עד י"ג. לפי שמוצא
הזכר כמו שכתב הר"ם צפרוש משנת י"ה הנו' הוא יותר חס
וחמק. והנקבה מתהרת להתקיים בתוכנה, ועם תנאי מוצא
צמיחה שהצילו שתי שערות. אשר הם קיימי התחלה הגדול.
ומלך אחר התנצר פ"ק דיננות מההיא דתני רב ציבי שלש נשים
עשמשות צמוך לפי מה שפרשו רש"י והר"ן ז"ל שהנקבה פחותה
מי"א שנים ויום אחד לפי' דרך זרות ודאי לא תתעבר. ובשנת
היא' ויום אחד אם תתעבר כפק שחמות כדבעין ג"כ למימר
קטן מדרך הטבע ציולדות לפני פרקן. ויכיס עם זה הך
דפ' יולא דופן, ת"ר מעשה ציוקטני צחו של אקוירוס שזאה
לפני ר' אמרה. לו ר'. אשה צכמה נשאת אמר לה צת שלש שנים
ויום אחד. ובכמה מתעברת אמר לה צת י"ג שנים ויום א'.
אמרה לו אני נשאלתי צעט וילדתי צעט אוי לשלש שנים שאצדתי
צצית אצא, והקטן ומי מיעברא והא תני רב ציבי שלש נשים
עשמשות צמוך קטנה שמו' תתעבר ותמות. מתעברת שמו'
תעשה עוברת כדל. ומיקה שמו' תגמול את צכה וימות.
ואחרי קטנה מצת י"א שנים ויום א' עד י"ג שנים ויום א'
פחות מכן או יותר על כן משמשת והולכת דברי ר' מאיר,
וחכמים אומרים אחת זו ואחת זו משמשת כדרכת והולכת ומן
השמים ידענו, ומשני אי צעית אימא צצר אצירים צערם (ולא
כן תתעבר צת ישראל) ואי צעית אימא אשר פיה של אחתה
דיצה דבר שוא. ע"כ. ובכן משתי ההקדמות האלה יולד לנו
שהזכר אשר הוא מאוחר לנקבה כאלמר גם צצנת הי"א ויום
אחד לפי' דרך זרות אינו מוליד, ודבר החכם א"ע פ' ושצ
הוא זה: אונן גדל עד שהיה לו זרע: חה לא יהיה פחות מי"ג
שנה. גם מוצד המזרחי צחדושץ פרש' ויקהל. מאמר: חור צנה
של אריות-תצין, דצדון דיןן לא גמריין קטן מקטנה יען אשר
כדצריהם ז"ל צמאמר צן קורר הנו' צריא' בהם יותר ממנו.
ואע"ג דאמריין פ' יולא דופן דקטן צן ע' שנים ויום אחד הצא
על

קלא אמרי בינה פרק יז

על צמחו קנאה החם היינו טעמא דביצתה חייסין לכל ביאה אף שהיא רקנית מדכתיב יצא עליה, אצל באשה דעלמא הא קימא לן צפ' האשה רבה דאין ביאת קטן כלום עד שיגדיל. וכן אפי' דרך זרות לא יוליד פחות מ"ג שנים ויום אחד, וצנתה הי"ג ויום א' אם יוליד כמו זר נחשב ומליאתו רחוק טמן מדרך הטבע לא יחל כח ההולדה לפעמו עד היוצו צן י"ד ושכר הביא קימני הגדול. ועכ"ל לא צוהרה הוא מוליד כמו שזכור לפיכך, הרי כי מאמרם הו' דפ' צן קורר הוא זרות מוכפל ולא מקבלה איתמר או שאמחת הכתובים תכריח היותו מעשה שארע צהין לך אצל ע"ד מקרא אני דורש כמו שפירשו והיא כאשר יניס המשכיל דיו גם על הקפריס של פכמי האמות המשיחים לתומם עד אשר יראה צאמת אם יולד זר מנעורי פאלה הלא ימלא עדיות רצות על כל מה שאמרנו, כי תראה ראשונה ימה שכתב ראש חבמי הנוצרים קפר ט"ו פרק ע"ו ומעירו כאשר התעורר על הפק אם יאות לשפוט כי הראשונים אשר לא נכתב עליהם הולידם רק צני מאלה או מאלים שנים נמנע מהם פרי צטן עד הזמן ההוא אם לא. השיב כי אפשר שגדולם וכחם להוליד התעכב צנעוריהם לערך התאחר להם צקלה הזוקן, או כי הכתוב לא חש להזכיר דק הצן ההוא שממנו ילא הזרע הגומש לבת ואצרהם אצירו. אשר כדברו זה תמלא ג"כ לרמ"צן קוף קרשת צראשית. והואיל דאחא לפין קימא כי צאמת נאות הוא לעינינו מדבר הרב המורה ח"צ פ"ז. שכתב ח"ל, אומר אני שלא פיה הימים הארוכים ההם אלא האיש ההוא לצדו אך שאר צני האדם חיו הימים הטבעיים וכו'. כי צמחילה מהדר גאורו הדעת האחר הן' צענין זא תורכי ומתקבל יוצר. והי מה! הגך רואה כי התשוב' הראשונה של הנולדי שזכרנו הלא היא נאותה למצוקטנו, וכמו כן צי"י: מספרו הגז' פ"א צחרון קשי אשר העיר על ימי נמרוד ופלג כתב שהממהרים ומרצים להוליד ימיהם קלרים וההפך צהפך. גם אחת חתן צידו קעד ממה שחראה צלמחי האדמה כי מה טצין לילה היה יאבד. ועל החנל המרצה ימים אמרו צצ"ר י"ט כי אחד הוא צארן, וצספר ט"ו פ"צ כאשר לעג על האומרים כי אחת משנותינו היתה לקדמוני עשר שנים אמר אם כן אדם הראשון שהיה צן ק"ל שנה צהולידו

מאור עינים

את שח כמלא אז בן י"ג. וקודם לכן כשהוליד את קין והביל לא
היה רק בן י"ב. ומי הוא זה שוליד לעת באהת כפי הנמוס
והחק אשר נראה אל הנצב. אם תאמר כי זה היה אפשר באדם
יען בקומתו ולציוו כצרא מה תשיב על צנו הנולד לו ככל הצן
הילד שהיה בן ק"ה שנים כאשר הוליד אנוש. לדברך עדין לא
הגיע ל"א שנה. וכל שכן קינן שהיה בן שבעים שנה כשהוליד
מהללאל היו אז אפוא ימיו שבע שנים והלא כל זה הביל, עכ"ד.
ועל שהנצב יחייב מה שאמרנו צומתהר להוליד שימחר לעתוכן
בהפך, ראה מה שכתב הקופר הגדול פליניאלו כפר ז' פרק
ז' מנצביותי צעס הפלוסוף גאליעקו, כי צמקוס אחד מאפסי
הארץ תמלאנה נשים ילדות צנות שבע שנים. אך בהגיען
לשלשים שנה הן הנה צקלה שיצחן, וצעס ארעיומיוודו כתב כי
צמחר אחד של הרו הנשים ילדות צנות חמש שנים ואל לא
תחיינה יחד על שמה שנים. גם קוליטו קופר קדמון צספרו
מן הדברים המופלאים שבעולם זכר הדבר הזה פ' ק"ד. והוא
קרוצ למה שזכרנו ג"כ מקוגית פ"ק דיצמות אשר על צת י"א
שנים ויום אחד אמרו שמה תתעבר ושמה תמות. יען כי
לקצת קטנותה כשעצ צינה ולמות, והפלוסוף צציעי מקפר
ההגנה המדינית פרק א' כתב שהמקפידים על שלמות הגולרים
הזכר לא ישא עד ל"ו שנים והנקבה לא תנשא עד י"ח וצציעי
מדברי צעלי החיים פרק א' כתב שהזרע אינו שלם ההכנה
להוליד עד שלשת שבועים שנים, ותחלתו צצכ קציו לשנת
י"ד. ולנצון נקל לדעת ולצור אמתת כל זה בהשיצו אל לצו
מהות הזרע המוליד שגדר אותו הפלוסוף צציעי מקפר צ"ח
הצכר שהוא המותר האחרון של המזון, וכן גא"לינו צספרו
מגדרי הרפואות כתב מקבים אליו. ודברי י' קינא קפר שלישי
אופן כ' למוד א' פרק ז' הם אלה. הזרע הוא מותר העכול
הצציעי הנעשה כשיתחלק המזון באצרים והוא יולא כמו זיעה
מן הוודיין אחר גמר העכול השלישי. עכ"ל. והנה אפוא
הגדול שאין לרכו למזון רק כדי הויר הנתך יתכן שיתיר ממנו
שער המקפיק להוליד צהיות הנצב מנינו אליו צשפע. אך
הקטן שהוא לריך גם כן להוקיף צגדלו הלא אין עצבו הנערך
אליו מקפיק להכין לו מותר צעד הזרע וצכן כפי מה שימחר
האדם

אמרי בינה פרק יז קלב

האדם לזה צלא עמו יהיה הנולד יותר חלוש הטבע. כי על כן
הסכס הרופא פאר"יילאו ראש המדברים בדורותינו חלק שני
ומחזריו קפרו' פרק י"ז לענין קצות העקרות וחסרון ההולדה
כחצ ומעט גאוני הטבעיות המכונים את דבריו אלה. עקרים
וצלתי מולידים הם הקטנים שלא למה זקנם התחתון וכן עלולי
הזוקן. כי הנה זרעם דק ומימי וחסו צלתי ראוי לתולדת
ע"כ. והחכם ר' ילחק לט"ף בשמיני מקפרו שער השמים כחצ
חה לשונו. תחלת העת שילא הזרע מן הזכר ופרחי האשה הוא
על הרוב אחר מלאת י"ד שנים, ואז ילמחו טערוחיו צצית הצושת
והם כמו פרחי האילן קיתחיל להוליאם קודם הפרי. ובקמך
כחצ, זמן תולדת הזכרים הוא אחר עשרים שנה כי אז יהיה
הזרע שלם, ואם יליד קודם לכן יהי תולדות חלושים וצלתי
שלמים. עד כאן. וכל זה קרוב לדברי החוקר שזכרנו ומלאת כי
מדעטנו אלל חכמי הדתות הקיסריות אך מודים"טיע צדחו
המתוארת ארגא"ליאו לענין הלקוח את צן הזולת לו לנן אשר
איך צמעטיו כלום אם לא למה טערו צאופן שיקרא גדול צאר
כי ימי הלמיחה המכרי' מתחילים מהיותו צן ארבע עשרה
שנים גמורות ושלמים כשיהיה צן שמונה עשרה, ע"כ, וקרוב
הוא לטעו כי להיות הכצה הזאת מיוקדת על אדני הטבע,
גם חכמינו ז"ל צגללה אמרו צמילי דאצות צן שמונה עשרה
לחופה כמו שזכרנו, יען כי קודם לכן אין האדם עוכן להולדה
כפי הלורך. ומאמר רצ חקרא פרק קמא דקדושין הא דעדיפנא
מטצראי משום דנצינא צשיחקר ואי נצינא צארציקר הוה
אמינא גידא צעיניה דטנא הלל הוא על זה הדך. כי הממהר
להזדוג הוא מחליט אצרי התולדה קרוב למה שזכר הר"ם ז"ל
בהקדמתו לקדר טהרות וחסר האציוכה אף על היפה צנשים
ומשום הכי אמר אי נצינא וכו' אך קודם לארציקר אין אלל
הטבע הכנה להקים זרע, גם אחרי כן לא צממה הוא עללי
כאשר צעץ השדה המכר ימשך זמן צין הפרם והזרע. וריון
שלמדט כי צאמרנו על הדורות הראשונים שמהרו להוליד אחאן
לנחומי ולעורי קא מלענא להא צקולא דאחיא לידי חומרא
וטובה שהיא רעה אללם, צאמת נאמר טו דצן קורד אגדתא
גידא היא. אשר לא נאמרה לאמת מקובלת, רק לדוט

הכתובים

מאור עינים

הכחוצים בכל אופן שיכצלוהו וחה לחכלית אמרם דדוש וקצב
שכר וכצר הודעתך שכל הפשטנים ז"ל מאנו היות הכחוצים
ההם קוצלים כונתם ז"ל החכרת. גם לחוספת צדור חדע כי
מה שקיים צעל קדר עולם פ"צ צאמרו הגדיל הרן ח' שנים
והוליד יסכה זו שרה הנה צמאמר זן קורר הכ' נדחה מדפדק
דילמא דרך חכמתן קא השיב. ע"ש. והנה לא אחדל מלומר
שעם כל אשר כחצנו צזה עד הנה אמת הדבר כי מן הכחוצ
צמלכים צ' לו זן עשרים שנה אחז צמלכו ושע עשרה שנה מלך
צירושלם ואחר' קן עס י"ח וכן צד"ה צ' כ"ח וכ"ט כחוצ על
חזקיהו שהיה זן כ"ה שנה צמלכו ימשך כי אחז הולידו זן י"א
שנים. אך חדע כי צשגם לא מלאחי אחד מחכמי ישראל דוצר
על זה מאומה חד חכים צגללים נקרא עוקפאלנו מפרש גדול
אליהם על כחצי הקדש נחשודר על הזרות צפרשו לקבר מלכים
ד' י"ו. ואחרי הליעו למנח קיים שאי אפשר מדרך הטבע
שיליד האדם זן י"א שנה אמר כי זולתו החיר את הקוטי הזה
לאמר שיאמן כי חזקיהו לא מלך חקף למות אציו אצל לקצות
מה שבת הכסא אר לא ישצ הוא עליו צשופי קך שני וכמקפרי
נוסיף לאחז על קך ה"אל, אפשר הוא דחה תשובה זו צאמרו
שאם היה קן אי אפשר שלא החכר דבר מזה אם צקבר מלכים
אם צקפר ד"ה, ומדעתו השיב כי דרך הכחוצ הוא על חלאי
השנים פעם למנחתם כשנים תמימות ופעם לא יונם מאומה,
כאשר כחצ גם רש"י ז"ל צמלכים על הכחוצ צשנת י"ז ליהושפט
ואנחנו כחור ערד דצריו צפ"לה לפנינו. וכן אפשר כי הכ' שנה
של אחז היו כ"א צלתי שלמות וכן הי"ו י"ז. ובהפך זה הכ"ה
של חזקיהו לא היו כי אם כ"ד שלמות רב' אר ג' שנים יותר.
צארפן שתעלה צידך שלש שנים מקוטעות להוסיף על הי"א
ותשובנה יותר מ"ג, והנה העת הזה גם לצעלי הדתות הקיקריות
חמקן צו ההולדה, עם היותה רחוקה כמעט מדרך הטבע,
עכ"ל. וצאמת גם החשובה הראשונה אפשר שתבון. מלמד כי
צצני אחז כצר נראה מדרך ההשגחה ועל לד האות הולדם לו
אר לכיצא המדבר אליו צלא עת להורים. ולכל הפנים כל הגברי
אלל הטבע הוא חדוש, וכצר העלו פ' השוחט ופ' אלו עוצדין
שאין למדין מומנו. והנה שמתתי כי אחרי אשר כחצתי עד הנה
ראיתי

קלג אמרי בינה פרק י"ח

ראיתי קיום לדבריך בספר המהדורות לה"ד ע"ש ראשון כי
צ"ב' בן סורר על מעשה צח שצב הב' דשמעת מיניה הקרא איש
צן ח' ואשה צת ז' כתב ר"ל. קשיא לי מנאי דאמרינן לקטן וכי עבד
בללאל את המטקן צר תליקף טנין הוה דכתיב איש איש ממלאכתו,
אלמא אפי' צדורות האשונים לא מקרי איש אלל צן י"ג. ור"ל
לומר אע"ג דאשכחן דאולידו צח' לא מקרו איש אלל צן י"ג דמעשה
נקים הוה ולא ילפינן ממעשה נקים. ומשום הכי אמרי צית הלל
לא גמרינן מדורות ראשונים, דמאי דאשכחן דאולידו צח' מעשה
נקים הוה, ע"כ. הרי כתב מה שרלינו:

על מאמרם ו"ל הוא כורש הוא דרוש הוא ארתחשסתא.

פרק י"ח עוד מן המאמרי אשר יתכן לחשוב עליהם שאמרו
לא ליקוד מוקד אלל על לך הדש ככזר (תח גס
בן לענין אשר עוד חדענו) הוא דבר צעל קדר עולם פ"ל על
הכתוב וקצי יהודה בנין ומליחין מטעם כורש דריוש וארתחשסתא
מלך פרס, שאמר ר"ל. הוא כורש הוא דרוש הוא ארתחשסתא
עבל המלכות נקראת ארתחשסתא, ע"כ. כמו שהציא גס רש"י
על הכתוב הב' ח"ל, כל מלכי פרס נקראו ארתחשסתא על
שם המלכות כאשר כל מלכי מלרים נקראו פדעה. ואני הנני
מחזק את דברי זה ממה שמ"ל לצירוקו הכשרי בספרו שחמישי,
כי כאשר זכר את המלך השמיני לצבל הנקרא צאל"או גס"ירקי
שהוא אללם חשסתא, צאר אותו לאמר התאר הזה חשסתא
מורה נלחן. ותאר ארת מורה גדול, צארפן שחצור התארים
שניהם ארתחשסתא מורה נלחן גדול. אשר זה התאר נוקף
לאחד ומלביהם יען גדל בצורתו על כל אשר קדמהו, גם
בגמרא ר"ה פ"ק אחרי אשר הקשו מי דמי החס דרוש הבא
כורש כנראה שם עטו ואמרו תנא (היינו צקדר עולם הב') הוא
כורש הוא דרוש הוא ארתחשסתא. ברש שמוך כשר היה
ארתחשסתא על שם המלכות ומה שמו דרוש. ע"כ. ופרש"י
אף דרוש שאחר אשנרוש נקרא כורש. אך הגה צתחלה חדע
כי רציו עשעה ז"ל צפרתו לקסר עזרא אחר שהציא' על זה
הבתוב לשון קדר עולם רבה דלעילא כתב ר"ל, אלל צקדר
עולם זומא מוכח דארתחשסתא ודריוש הפרסי שני מלכים היו
וארתחשסתא

טאור עינים

וארתחשקתא מלך ל"צ שנים ודריש הפרקי מלך אחריו שתי שנים
ובציתא זו דק"ע פליגא. עד כאן דצריז כפי מה שהם, אחרי
זאת עמוד אחי והתצוקן בכל מה שאומר למען חדע כי אין
המדרש הזה מזה ז"ל אלא כהרבה מדרשים אשר בדברי הר"א
הנזכרי אינם אמנה אבל לדורש ולקבל שכן, וזה כי שם פ"ק
דד"ה קמוך לאמנם מי דמי וכו' תנא הוא כודש וכו', יש
מדרש אחר כמנהו ר"ל. כתיב אחרי הכותו את קיחון וכי נח
נפשיה דאהרן אחי הוא קיחון קיים דכתיב וישמע הכנעני מלך
ערד. ופרק מי דמי התם כנען הנא קיחון. ונשני תנא הוא
קיחון הוא ערד הוא כנען. קיחון שדומה לקיח צמדצר. כנען
על שם מלכותו ומה שמו ערד שמו. איכא דאמרי ערד שדומה
לערד צמדצר כנען על שם מלכותו ומה שמו קיחון שמו.
וכתבו שם צעלי התוספות וישמע הכנעני מלך ערד צמדצר
אמריקן דהיינו עמלק כמו שיסוד הפייט צפזמון של פרשת זכור,
כסות ולשון שנה היות כמלך ערד. אבל מ"מ שפיר דייק
דהוה קיחון קיים מדשנה את עלמנו להיית כדמותו. גם
צקמוך כתבו ר"ל, ערד פשטיה דקרא ערד שם המדינה או שם
עירו. וכמו כן רש"י ז"ל צפרוש התורה כתב וישמע הכנעני זה
עמלק יושב הכנז זה עמלק דכתיב עמלק יושב וגו', ושנה את
לשוננו לדבר צלשון כנען וזה לשניהם ז"ל מדרש צמדצר קיני רבה
י"ע. הרי כי הם עלמם ז"ל צמדצר זה הבר' ואשריה' שני
התלמודי הגדולים רש"י ותוספות כאמור קרו מהר מדרך
אמנם הוא ערד וכו'. כי הגה אחרות הרצוי הנז' עם היותו
דבר הצריתא ואיכא דאמרי כדלעילא לא נאמ' מהם ז"ל רק לאיחא
חכלית מתכליות המדרשים לא על דעת שיאמון כמו סכתצורה. וכל
שכן כי ערד תמלא אליהם ז"ל על אדות קיחון זה דברים קותרים
את ומאמנם דפ"ק דד"ה הנז'. והוא אמנם צבדיה פ' האשה קיחון
ועג אחי הור, וצתנחומא אמרו ויצוא הפליט (צמיני אצרהם)
זה עג. אשר לכאורה היה לעיר לימים מנבו, וצמדצר אחר
שהציא רצינו צחיי קוף פרשת חקת התורה אמרו שמחזאל מצני
האלהים צא על אשתו של חם קמוך לכניסתה לחציה ונולד קיחון
ולפיכך שמש חם צחציה לחפות על אשתו, חלדף אפוא כל
המדרשים האלה וצחן היאמון שהם ז"ל כונו לאמת אללבו צקיחון

קלד אמרי בינה פרק יח

פשטן של דברים ולהביא אותנו מן המצואר עליו נכתבי הקדש.
 והן עוד להגדיל הפליאה על דברם הכח' ולמנון אשר בראותנו
 הדרך הזה להם על אנשים רבים יפתחו לנו אולי חרכים להלך
 מהם אמתת כונתם צו הטעם נא לנך אל דבריהם אלה. צ"ד
 פדשת וישב אמרו ר"ל. ושמו חירה, רבן אמרי חירה הוא
 חירם שהיה צימי דוד שגא' כי אורבז היה חירם לרוד כל הימים.
 למוד הוא להיות אורבז לשבע הזה, ר' יהודה בר' קיימן אמר
 חירם אחר היה, על דעתהון דרבנן חיה קרוב לאלף ומאתים
 שנים, ועל דעתיה דר' יהודה חיה קרוב לחמש מאות שנה:
 ע"כ, ופרש"י ר"ל. למוד הוא וכו' שהרי אהב ליחודה ואחריו
 לרוד ושלמה, קרוב לאלף ושלש מאות, אמורה דקדק אלף
 ומאתים, כי כן משמכר יוקף עד יליאת מלדים ונכנסו ללחץ
 רבו את הבית וגלו החשבון כמלא, וצטנה הרביעיית לגלות כגם
 כצובדכלר את לרד והרנ את חירם כדאיחא צקדר עולם. ועל
 דעתיה דר' יהודה חיה קרוב לת"ק. חשבון זה תמלאנו מיעות
 דוד עד שנהרנ ללמד הגלות ככו', כל אלה דברי רש"י. אשר
 צהירנו מוסקי דברים עד זמן הגלות כאמור קרוב הוא להאמין
 שטוקח המודש הכו' חקר ושהוא אומר כי לדעת רבן חירה דיהודה
 הוא חירם דרוד ושלמה ודצובדכלר. ר' יהודה הבדיל בין חירה
 לחירם ואינו מלך יחד אלא חירם דרוד ודצובדכלר. יחי מה
 אחה הקורא אשר ידעת את כל התלמה אשר מלאה את השכל
 להאמין אורך ימי הדורות שהיו מאדם ועד נח אי לאו דמשה
 מפיי הגבורה כחצינהו. עד כי הרב המורה כדחק לומר שלא
 חיו הימים הארוכים ההם אלא היסודי שגא זכרונם צתור' כמו
 שהצאנו דברי צקוף הפרק הקודם. גם ידעת כי על גזרת
 והיו ימי ק"כ שנה לא חקרו, (כמו שזכר שם הא"ע) האומרי
 שהקלב הסוא יחיה מלז והנה לרוב המתיים באפיקת הכחות,
 דאי הוא שלא חרוץ ולא הסגל להאמין שחירם הגיע לימים אלף
 ומאתים, ביולא צובר תראה צירושלמי דקוטה פ' בשם דרש ר'
 עקיבא אליהוא זה בלעם בן צרכאל שגא לקלל את ישראל וברכס
 אל וכו' עד ממשפחת רם שכאמר מן ארם יבחי צלק, א"ל ר'
 אליעזר וכו' אלא אליהוא זה ילחק וכו' עד ממשפחת רם זה
 אברהם. וכן בהרבה לדיקים תמלא להם ז"ל אחדות ההיות
 אשר

מאור עינים

אשר נבדלו. כי הנה צמדט מחוממא פבוק ומטה היה רועה
אמר כל מי שכתב צו היה ראה עולם חדש וכת' עליו החכם
ריקא' שאמי כבר הזכרתי קוד זה בדבר ויהי הכל רועה לאן.
ען היות. וכן המקובל להם ז"ל כי הוא הכל הוא מטה. גם על
פנחס אמרו פנחס הוא אליהו, ובמגלה פ"ק מלאכי זה מדרכי.
ר' יעקב אמרו מלאכי זה עזרא. ששכל זה דימאל טראה טט
לרות צימו, מתן זה דימאל שחכמהו מגדולתו, ואמרו טט ג"כ
פנחסיה זה מדרכי שפוח דברים ודורטן וכו'. גם אמרו שפוח
מדכי בלשן הנמנה בתוך הצאים עם זרובל לכות הבית. ועל
זאמר הוא פנחסיה הכו' תמלא בעלי החוקמות שאחרי הקשות
צמנחת פ' ר' יעמאל ד"ל. תימה שהאריך ימים כל כך חזרו
גראה ועל טט מדכי הראשון נקראו גם המומדים תחמו על
שמו, ויחד נפלא מכל המכרים תמלא צפרטת משל רבם קראמי
צטט צלאל זה אחד משבעה בני אדם שנקראו להם שומת הדבם
אליהו ר' צלאל ר' יעושע ר' משה ז' וכו'. וטט תמלא אמרם
על אב וכויו טכל הנפשות אחת הנה, זהלא כל הדברים האלה
תמנתי מחד וכבר ראינו צקלתם מפרטי רבים אשר ידחום
צאמת הציון ופשוטו ידים ורגלים, האמנה מתוך הוכחה יחבר
כי אמנת כונתם צבל כי האי גונא היא אחת משלט. וזה כי
חראה לחכם ריקא' צאמי הכבר ראש פרטת פנחס שכתב וז"ל,
ידעת אמרם ז"ל פנחס הוא אליהו גם תמלא מהם אומרים שהיה
משצט גר וי"א מררע רחל, גם תמלא אליהו מיחס עלמו פעם
לזה ופעם לזה אמרם צקוד העברי יתישב הכל. וזהו שאמרו
צמדט רות מי עלה שמים וירד דא פנחס דא אליהו וכו' הרי
כי מדבריו אלה יש לנו הערה על היות אחדות קלת הויות להם
ז"ל וצפרט צחקידי עליון מולד העצור היך טיוון, וכמו כן
מדכי החוקמות הכו' יש לנו הערה טנית טהם ז"ל יכונו צרדים
ען האנשים האומרים צענין לא טנהיו צעלם לצטר אחד אצל
שצמור צהם הטם והיחס, ועוד מומאי דמוקיים פ"ק דמגלה
הכו' אמר רב צחמן מתצברא כמאן דאמר מלאכי זה עזרא
צמלאכי כתיב כי צעל צת אל נכר וצעזרא כתיב וועלנו צאלהינו
ונטב נשים נכריות, יש לכך הערה טליטית טהם ז"ל לפעמים
יכונו צמוו אלה אל הדמיון והטרוי אשר נרגיש צאטים מתחלפים

אם צמנשיהם אם צדצריהם כעין מה שכתב הרב שמעון ראש
 ס"ג צדצרי החיות בי הלכות הנוטות אל לורות תהייה מכוונת
 כהנה, גם כי צמזר ומאמר החכם כחרי סוד ומנוח פחד ארון
 הלורות אשר דון ילחק מעין צ' תמר צ' ע"ש. ואולם טרם נגמור
 אומר על אורות ומאמר הוא כורש הוא דריוש וכו' צקיעו מה
 שכתבו עד הנה ישר צעילנו להציא עוד דבור נמלא עליו לצעלי
 התוספות ז"ל שם פ"ק דר"ם הדורשים אותו בהפך, היינו כי
 תחת אמרם אך השלטה שמות הנזכרים הם. מלך אחד אמרו
 שארתחשקתא המלך הם שנים. וז"ל. שנת עשרים לארתחשקתא
 המלך יין לפניו, פשטיה דקרא משמע דהאי עובדא דחומיה
 היה צפני ארתחשקתא המלך דהוא דריוש בן אסתר שנבנה הצית
 צימיו. אבל אי אפשר לומר כן דהא צמנת שם למלכות דריוש
 נבנה הצית והך עובדא צמנת עשרים היה, ולריך לפרש דהבי
 קאמר שנת כ' לארתחשקתא שהוא כורש ראשון של פקידה.
 המלך דריוש הציא יין לפניו שהוא דריוש בן אסתר, ומעשה זה
 צמנת שלש למלכותו דכתיב צאדין צטילת עבדחא עד שנת תרתין
 לדריוש. וצמנת שלש למלכו דצב נחמיה לפניו על חומת ירושלם
 והיא היתה שנת ב' לכורש ראשון בדאיתא צמנלה פ"ק תלת
 דכורש. אדצביק. דאחשורוש ושנים דדריוש וצטלישית בקש גחמיה
 על צנץ העיר, ע"כ. הרי שהם ז"ל צטציל קושי אשר הם עלומם
 כמראה צקמוך לא חשצוהו למאומה הסנגוד אל מדרש הוא כורש
 הוא דריוש וכו', ואדרבא חלקו את האחד לשנים כמו שדאינו,
 עם כי צסוף הדבור שהרגישו כמה הקושיא והחשצוה העם מהצל
 יחד הוקיעו כישרי דרך ואמרו, מיהו יש לפרש קרא כפשטיה
 דצמנת שנים לדריוש התחילו לצבות הצית וגמור הצנץ צמנת
 שם למלכותו ולא צבו חומת העיר ושעריה כי אם צית המוקדש
 לצדו והיו נתונים צרעה. שהאמות שוללים אותם עד שנת עשרים
 לדריוש שצבנית החומה כדמוכחי קראי אך צצנץ הצית לא נכתב
 שכבר היה צבוי, עד כאן דצריהם, ומעתה צהיחנו חתרים
 לענין ומאמרם ז"ל הוא כורש הוא דריוש וכו' נמלא צאמת כיגידי
 עליו קיחון רעו החכר והמאמרים האחרים עם הצמיות שצדקו
 שלא כאמר מהם. ז"ל לאמת צעלמו אבל לחיו צחינה אחרת.
 בנה שפאמר התדמות שלשתם והיותם אחדים צהגדיל. חקדם עם
 ישראל

באור עינים

ישראל מה שלא עשו יחד המלכים כותבי שטנה וכ"ש מלכי שאר האומות לודינו, כי הנה כודש התחיל במלואו לשלחם חפטים צרשיון הצנין עם שלא מרק אותה. ודריש זהות לו כודש למופת שכלל את הצית, וארתחשקתא צנה חומות ירושלם, והנה לכל הפנים לא נחלל מהתקיים צדעת הזו צראותנו ג"כ כי פשטי הכתובים צום אופן לא יקבלו היותם צעלם לאחד צידו. כי האומה כל משכיל יבחן קושיות תתעוררנה על המדרש הזה עד כי גם צלי עור צברו קיחון המוכיח עליו וכל האמור ימאן אותו כמו שמתנו כמה מפרשי הרבה מן מדרשיה ז"ל ככל מה שזכרנו צפ"ד. חדא כי אחרי השטנה לא מלינו צמלכי פרק שום כודש אשר ע"כ כדחק רש"י ז"ל צפרוש מאמו הוא כודש וכו' לכתוב ח"ל אף דריש שאחר אחשורוש נקרא כודש, ועוד כי צכתו ההוא שאמר מנעם כודש ודריש וארתחשקתא יש ר"ן לאו דכתיב ארופתא אצל כמורידא דלצרות שהוא כדאמרי ציט נוחלין כבינא חדיפא דמפקינאו לקראי ומרה שהם צלי ספק שלשה איש ואיש מקלהו, וכן תמלא לחכם א"ע צפרוש דמאל י"א. אלל מנספר מלכי פרק שהציא פסוק זה של עזרא ומנעם כודש ודריש וכו' וכחז ח"ל. על דרך הפשט אילו היה מלך אחד היה כתוב הוא כודש הוא דריש הוא ארתחשקתא כנשפט הלשון, ע"כ, וכן צטט ר' נעה הכהן כתב כי דריש צנה הצית וארתחשקתא צנה החומות היו שנים, כי הלל אין אמר דוד והמלך כאמר דוד המלך. וכן תמלא לקומי ז"ל סוף פרוש חגי פסוק אבי מרעיש וגר שכתב ח"ל. המלחמות האלה היו צימי דריש או צימי ארתחשקתא המולך אחריו, ע"כ, וכתחלת פרושו לחגי צאר כי דריש הנו אשר קדם לארתחשקתא היה צנה של אסתד ועוד צלי ספק כל צעל עיון צהשקפה גרידא יכיר שהכתוב צעזרא א' ז' ואחר הדברים האלה צמלכות ארתחשקתא מלך פרק עזרא וגר מרה כי הוא ארתחשקתא היה מלך חדש אשר קם אחרי דריש הכתוב צסמוך לו למעלה, דומה לאמרו פרטה ד' כל ימי כודש עוד מלכות דריש וגר וצמלכות אחשורוש וגר שהוא לשון נהוג אלל המחצר לרמוח על מלך הקם אחרי מלך. ועזרא הקופר אשר ידע החקדים והאומת שהרצה גם ארתחשקתא עם לישראל כי צימין היה הצית הולך ונסך והוא עזר אתנחמיה

בצנין החומות לצד ון הטובה אשר עשה ציד עזרא עלמו ניחא
 ליה לזכור את שמו מעכשיו לטובה בכתוב הזה המאבק לשלש
 מלכי פרק אשר הרצו להטיב עמונו כמו שזכרנו. וכל האמר
 אפוא נראה ונזכר מה שרלינו כי מדרש הוא כרש הוא דריוש
 וכו' הוא מאוחס שנאמר על לודה אחת כלשון המורה ח"צ פכ"ט
 על ההיא דשית אלפי טבין, ודוש וקבל סכר. ודעהו, ואנכי
 צה' אלעזרה כי ימים רבים אחרי כחצי צפרק הזה עד הנה,
 מלאתי ראיתי למאור הגדול רבינו זרמיה הלוי ז"ל פ"ק דר"ה
 על אמרם למלכים למאי הלכתא. כי אחרי השתדלו לישב מיימרא
 דר' אבהו וקטיף דרז יוסף עם הא דתנינא הוא כרש הוא
 דריוש וכו' כתב ח"ל, זהו העולה צידנו לפי מדרש החכמים
 וקדוקיהם. אבל הפרוש הנכון לפי הפשוט זה שכתב ונטעם
 כרש דריוש וארתחשקא מלך פרק שלשה מלכים היו והרי הוא
 כאלו אמר מלכי פרק כי כל אחד מהם היה מלך פרק. והשנים
 הראשונים החכרו לענין צנין הצית שכתב היה המתחיל ודריוש
 המשלים. וקמך לה ארתחשקתא המלך האחרון שאף הוא צנה
 חומות ידועים כמפורש בדברי נחמיה. ובכלן נתקיימה נבואת
 ישעיהו וכו' צני נכר חומותיך ומלכיהם ישתדוק, ואין זה
 ארתחשקתא הראשון שלזה לצטל מלאכת צית ה', לפיכך קמך
 הכתוב לשלשה מלכים הללו והזכירן ככה זה ללרף שצחן חבותן,
 עד כאן דברי פי חכם חן אשר בכללם כל דבריו. ובאמונה זה
 אחד ון הפרקים אשר צגלל מה שהוקפתי צו דברי המאור הנזכר
 טעמתי יערת הדבש ונפת לופי אשר שם צפי דודי מדרד החכם
 ובעל נקיון בחזר אמרי טועם יהודה מק"ומי, כי צהיותי בעיר
 מננו"צה משתדל להדפיס חזרי זה ונדחיתי לימים עוד מאין
 הצנה כפי הלורך כמעלצתי אל לצי ופמי זועפים ורא ארתי
 הנכבד הנזכר וישאלני לאמר מדוע אתה ככה. עניתיו כו וזה
 קראני. אז להצו פניו ויאמר זו צלמת טמועה חדשן עלם כי
 קפדך זה אשר אמנם לא עמלת צו עד הנה רק ימים אחדים
 יקרהו כפרי עץ הדר צלין עד מלאת קפק שהוא אז מתוק
 לחכנו. כי צומן השטנה הזאת תוקיף ירך שנית עליו ומהרהוריך
 תחת הכקף תציא זהב ולצני חפץ:

מאור עינים

הערה על הספר חקדמות סדר עולם שטוספו בו דברים
מאיות אחרת ושכן ספרים זולתו חלו בהם ימים:

פרק יט הנה צין דבריהם הנחמד' של חכמינו נוחי כפש אשר
להגדיל תורה הקמיכוס אל כתבי הקדש צשני דכתוב'
א"ר יוקי שאין ראוי להחזיק בקפר שאינו מונה דכתיב כל חשכן
צאהלך עולה. והדין דין אמת שאם כל עושה עול צמילי דעלמא
וטהו פדועה הכו תועבת אלהינו כ"ש צמילי דאוריחא אשר כל
חפלים לא יסור צה, ויהי כי נחגלגל צחצורנו זה פעמים רבות
זכרון הצריחא המוחלרת קדר עולם, אשר רבים מדבריהם הוצאו
צגמלא וראיתי צה קפורים אי אפשר הכתצם רק אחרי חתימתה
מאתה שולח יד בקפר, ישר צעיני להעריך עליהם, חלח תהיה
לך לעדה כי גם בקפרים אחרים תקראנה כאלה. ראה תראה
כי דצרי ר' יוקי האומר מלכות פרס צפני הצית ל"ד שנה ושל
יונים ק"פ וכו' מקיים ואומר מכאן ואילך לא וחשוב תשק"צ
שנים לחרצן ואלף קי"ז ליונים. גם צקמוך איתא מפולמוס של
אקוידוס עד פולמוס רומיים של אקפסיטוס שמונים שנה.
מפולמוס של אקפסיטוס עד פולמוס של קיטוס כ"צ שנה.
מפולמוס של קיטוס עד מלכות צן כחיצא י"ו שנה. ומלכות צן
כחיצא ג' שנים ומחלה. מכאן ואילך לא וחשוב תר"ו שנה
ומחלה. ע"כ. ועם כי מלחתי הלשון הזה מחולף העוקח ומקדר
עולם צדפוס. לכחצו יד. וכן צילקוט ר' שמעון הדרשן צקפר
דניאל פקוק והלפיר השעיר שהוצא שם מאמר זה דקדר עולם
חמלא דפוס תוגרמה ודפוס וינג' אלה משונים זה מזה. אני הנה
העחקתי הלשון הכזכר מילקוט כתוב יד צשנת ע' לאלף הששי אשר
לאחים המפוראים צני מונטיל צ"ודו, ולכל הפנים אם היה ששני
השנים המכרים הושמו מאת המחצר עלמו ימשך צהכרה שהוא
לא היה עד אחרי החתם גמרתנו. שהרי כמו שזכרנו למעלה
קוף פ"ט רב אשי הנודע לעורך אותה מת שנת תש"לח לשערות
ואומימר אשר היה צחותמיה כפער ע"ג שנים אחריו שהם יחד
חת"אל. והחשצנות המכרים עם המלא צם כקכוך עוצרים
את האלף, והנה עינינו רואות פ"ק דמקבת אלילים לענין
שנת צית שני אשר הוצאו שם דצרי ר' יוקי צשם צריחא ופרש"י

כ"י

אמרי בינה פרק יט קלו

הכי תני זכ"ע, וקיום דברי אינו אלא מלאך ואילך לא וחשוב
 כמה שנים אחר החרבן. כמו שזכור עוד צפ"כה צבא זר עם
 פלוש רש"י עליה, ואין ספק דקדר עולם הוא צריחא קדמונית
 כל שכן דצדיקא אמרינן פ' יולא דזמן דקדר עולם קתמיה ר'
 יוקי, והנה היא בהכרח מזוייפת, היינו שצקלת מקומות נוספו
 בה דברים מאיזה חכם אחרון דלאו עדיף מכביא. ולא לחנם ר'
 יוקי עלמו כדואה את הגולד הזהיר על ככה צדש הכתוב אל
 תשכן צאהיך עולה הב' למעלה, ומזה נחשורר גם כן על מילחא
 אגב אורחין שהפסיקתא דבתי ארזותתי הנמלאת אללנו דפרוס
 אף היא קרוא אותה כאלה שנוספו בה דברים חדשים מקדוב
 וצפרטו מן ההוא טוביה צר' אליעזר כמו שתראה צרור פרשת
 לך ממה שכתב על דבר שהיה צטנת אלף תכ"ז משהוכתה העיר
 צימי לדקיהו שהיא אלף תי"ז להפסק הגבואה ואלף כ"ז לחרבן
 שני ד' אלפים תתק"ו לילירה, ואם תתבונן בזה יתגלה לך כי
 מולא אחד הוא להשצורות האלה ולאשר צקוף קדר עולם שזכרנו.
 וצפרשת אמור תראה כתוב ח"ל. מעשה שקדושי עליון קהל
 מנ"לה מקרו עלמן צפרם השצורות על קדושת ה' צטנת ד'
 ת"תנו לצריחא עולם וכו', שזוהי עלמיה לפ"ק שנת כ"ו כלו
 יחד. והנה אין ספק שהכל נוסף מאיזה אחרון, עם כי קדוב הוא
 גם כן להאמר שהקפד כלו חוצר אחר הגמרא כמו שכתב הר"אש
 ז"ל על מקבת קופרים, שכן תמלא לו בהלכות קטנות הלכות
 כ"ח לענין פרשת פתוחה ח"ל. הידוש' הוא עקר נגד מקבת
 קופרים כי מקבת קופרים נחוצר בדורות האחרונים ולא
 הוצאו מדבריו בגמרא, ע"כ, כל שכן כי צפסיקתא החרבת
 ראיתי כמה דברים שאינם מנועם מדרש רבותינו, וצפרטו צישעיה
 פסוק קדומי אורי שהוצא לשונה שם מצעל הילקוט תמלא ענייני
 אשר אין ספק אללי שנוספו על ידי איה מן היולאי לדון דבר
 החדש כמו שזכר גם כן צעל קסר מנגן אצרהס, דוק ותשכח.
 וצקפר משרא קטרין לה"דר אצרהס הלוי הכדפק בהגמרה מלאחי
 צרור ח"ל אל ישצטש אדם צמאמר כתוב צלטון הזוהר פסוק
 ויהי צבוקע הארון והצא אחריו שמתצב צו את הקץ וכותן עעם
 צאותן שתי נויין המנחרות וכו' כי אני מעיד נאמנה שהמאמר
 ההוא לא תמלאהו צשום קסר יטן כי צדור הזה נעשה המאמר

מאור עינים

ההוא ושרא ליה מריה למי שחזרו כי אני ידעתי את האיש ואת
שיחו. ע"כ. והנה תראה צדק כשמש צמדש אכתה כי כל
קפור חלוס מדרכי ותפלתו ותפלת אכתה הנמלאת שם בלשון
הקדש הכל לקוח את צלות מן היוקפתן ליהודים פ"ג:
והנה הגיע תור שאפרש הקפותי אשר נתחייבתי צפרק השמימי
על אודות מלאמרים זרים ומלאו מיוחסים לרבותינו
חלילה אללם לחכמתם ולדקם מהמה. וזה כי צמדש ילמדנו מכל
דפיכ שנמלאי ראייתי על הכחוצ תהרום קמויך אשר נזכר שם כל
פסוק שאמרו עליו תקון קופרים הוא זה כי צחוך המאמר נכנס
זה הלשון. אלא שכנו פסוקים אלו אנשי כנסת הגדולה ולכך
נקראו קופרים שהיו קופרים האותיות שצתורה ודורשים אותם
וכן הנם שולחים הזמורה אל אפי והם תקנו אל אפם. ובערוך
ערך כצד תמלא תקוני קופרים י"ח הן וכו' נוגע בצצת עינו
בספרים הראשונים הוא כתוצ צצת עיני הלא כל זה הוא נגד
מה שהארשו הם ז"ל צפ' חלק כל האומ' אפילו על ארת אחת
של תורה אינה מן השמים דבר ה' בזה וגו', וצמגלה פ"ג אמרו
כל פסוק דלא פסקיה משה אכן לא פסקין ליה. וכמו שכתב
צעל הערוך עלינו ערך קן על ההיא דהמכנה בעריות לומר אבין
ואמו תחת אבין ואמן אומרים לו קרא הפסוק כמו שכתוב וכי
אתה מצדד מלין שלא צדד משה רבינו. וכן בכל יתר כתבי
הקדש מיי שלח ידו בזה ונקה. אצל אמתת הדבר היא כפי עקרו
השנוי במכילתא אשר נודע היתה מעשה ידי אמן ר' ישמעאל
תנא רבה ויקרא. ועל כל הכתובים ההם המתבאים שם צפסוק
מהרום קמויך הוא אומר אלא שכנה הכתוב, ומושע כדברי
הרש"א שביאים צעל הליכות עולם שער צ' פ"ג וכן כדברי
צעל העקרים פכ"ג מאמר ג' והחכם מזרחי על הכתוב ואל
אראה צרעתי, שהכתוב מעקרו כנה כדרך תקוני קופרים ככל
לשון הכפר העין שזכר המזרחי הגז'. ע"ש. ואין ספק כי ר'
תנחומא צעל מדרש הילמדנו אם כתב הצבא ההיא של תקוני
הקופרים העתיק אותה מן המכילתא הכזכרת וחלילה לו להוסיף
הצאור ההוא על דצריה' הצדדים כשמש, נאמן עלי האמת
כי יש ויש אחי שני מדרשי ילמדנו שהם קדמונים יתר על שלש
מאות שנים והנה אין צם מאומה מן המאמר ההוא ובלי ספק
אינם

קלח אמרי בינה פרק יט

אינם יחידים בעולם. אשר על כן פללתי כי אחיה וממנהרי לצד
ממדומה לו לתת צזה כבוד אל אכשי כנכת הגדולה כתצ צגליון
הילמדנו שלו את דבריו החכמים וצא רעהו צעל הדפוס והכניסן
בעלם הקסר לעוהר. וכמו כן הנמלא לרש"י ז"ל בקלחת הנקחאות
על הכתוב ואצרהם עודנו עומד וגו' שהפכוהו רבותינו לומר
כן, והציאו גם המרחי במקומו הנז' הוא טעות בלי ספק חלילה
לפי קדוש מונגו. ועדיו יתר הנקחאות שאיננו בהם. הלא צזה
נקציר פנים להעתקת השצעים שקדמה לרבותינו המעידה כאשר
חראה מונגה ליונים ולרומיים שהכתוצים מעקרים הם עודנו
עומד לפני ה', ואל אראה ברעתי, בצצת עינו וכן כלם, ואיך
אפוא לא יתעוללו צנו האמות ויפערו צפיהם עלינו? גם אי לא
מקחפינא הייתי מעלה על לצי לרף אל מאמר התנחומא הנז'
אחר כיוולא צו אשר באצות ר' נתן פ"ג ומדבר כיני דצה כוף
פרשה ג' ואגדת משלי פקוק צשפתיו יכר לפי מה שזכר בעל
הערוך ערך נקד. על העשר נקודות שצחורה. אמר עזרא אם
יצא אליהו (כ"א משה) ויאמר מפני מה כתצת כד אויור לו
כזר נקדתי עליהם. ואם יאמר לי יפה כתצת אעציר את הנקודה
מעליהם. ע"כ וכי גדול עזרא רצו כח להוקיף אר לגרוע במכתב
האלהים כל מאומה, חלילה לו ולנו! אבל בהכרח אם לא תיחס
הקצה לאחיה חלמיד שכת' המאמר שלא מודעת רבו כדבר הכחרי
אשר זכרתי למעלה לרף אחיה לומר כדבר רבינו האי גאון ז"ל
האמר צפ"ט כי המדרשים והאגדות שלא הוקצו בגמרא לא
נשית אליהם לצנו. אך יהי כדבר הרב המורה שזכרנו למעלה
מאמר יחיד על לורה אחת. כלומר שאיננו כפשוטו, רק לאמר
קצה מוזמה כאילו מאמר שרלה החכם ההוא צמלינו זאת
להורות שהפקוקים ההם צצחינת עלמם יש להם פנים להכתב
ולצלתי הכתב, אך עם היות כוננו רלויה הנה מעשהו ואופן
דבריו היה אפשר לו להיות יותר נאות אלל השכל, וכלל זה
נקח צידט שאם יכול אחיה לקיים את הנמלא כתצ במדרשים
ואגדות כאלה עם כבוד התורה והכניאים בכל המתיחס אליהם
כן תעשה ותדינם לזכות כי על עוצ יכר שמוך. אך על כל
דבר פשע ומראה דעות הפסד שיולד מהם ככתבי הקדש חלילה
לך אמור לאוונ שהדפיסם מונגס צעפר יחד עמוך כי חק לישראל

מאור עינים

זה ומשפט לאלהינו, והרי הגאון רב האי והר"ש המכריס מזה אחד ומזה אחד יתמכו צידך גם רמ"צן ז"ל יחזק במעריך כפי מה שזכרנו דברי כלם צפרק הט"ו עיין שמה. ודע ג"כ כי עיניך יראו זרות כאלה לא צלצד במדרש' המזכרים צכל האמור אזל צספרי המקובלים גם כן וצמיוחסים לקדוש רש"צי כי מי שיש לו חיד יטעם לו צמקומות מהלשונות שלא מטעם וכגון הממצר ופלאתי כי צמדרש הגעלם זוהר תולדות (דף ק"לט) פקוק וחד יעקב רב נחמן ורצה רב יוקף דאומרי תרויהו. א"כ אינו קדמון כצכרתנו. (נאר) המגיה צק' המתפחת העיר הגאון מו' יעבץ ז"ל על הזרות הנמלאי צק' הזה ואני שומתי עליהם נופפות) וכמו כן צספרי הדינים והפוסקים שלנו אינו רק עוז להיות מהר צדצריהם. והלכה זו ראיתי כיום למעשה. כי צמדרש הישיבה הנכבדת אשר הקימו עם ה' אלה הספרדים פה פיר"רה והטעמים שמה יקראו נשיא אחד ליום צחזרת חלילה. ה"ר אצטליון איש מוד"ינה אשר עלתה לו צגורל הלכת שלש על שלש הידועה פ"צ דשצח צכלל דצריו אשר צחפומה וצחצונה העומק הרחיב צפרושה ה'ד'אה צעדות נאומה של אלפסיס כתוצים צעטו כופר איד נוקח האלפסי צדפוס צהלכה היא נוקפו צו דצרים הרצה על מה שכתב צעל הספר. ולענין אשר עוד הדענו צאחד מפרקי אלה ישר גם כן צעיני להעיר אנך צנושא הזה כי כאשר ידומה אללנו טצקלת המקומות נזרייף היוסיפן לרומיים, כן פקחו קלת החכמים את עיניהם על היוסיפון העצרי ומאזה דפוס שנמלא והצינו היותו מזרייף מתוכו, היינו כי רבים דור אחר דור נועזו לשלוח צו את ידם אס להרטיב צאור או להוקיף ספורים מלאום לזולתו וכן לא יעשה, וצפרע הצצוננו החכמים המזכרים כי שמות העמים הנמלאים צו פק דאשון פרא"נקי גוט"י לומב"ארדי וצולגא"רי הוא זיוף צחכרה. כי צימי היוסיפון עדין לא ילאו היחסים ההמה על פני חוף. וכל הקפור ההוא אינו צנוקח היוסיפון הנדפס צאשכנז. וכן מעקס נקתניצור וכשופיו אין צו כל מאומה. הן תמלאנו צספר תולדות אלככנדרו לצרטוומי מלרים אשר ראיתיו וגם הנה צאומתחתי נעתק ללשון הקדש. ונגע צו גם כן הקופר יוקט"נו צדצרי הימים שלו למלכי ככר הארץ קפר י"א. ואותו הקפור של נקתניצור הוא צספר החרטוומים הנז' מלה צמלה כפי הנוקח אשר ציוסיפון הנמלא

לצני

אברי בינה פרק יט ב קלמ

לצני עמנו. האמנה כמו שכתב קורליאו זכפרו הרצעי הכהן של האליל אמון הרצה אשמה להחניף אל המלך אלכסנדרו זקראו אותו צן האליל ההוא שהיה על סם טרז לדק, ומבהני הצמה ההיא ילאה החנופה של המנלח כל הקפור ההוא, אזל אינו מן היוקיפון עלמו זסום ארפן. כי אמה צעל דצרים ליישך אח לצות הקוראי' סם לו צו אותו התערות. ותראה זיוקיפון לרומיים שלא זכר מוננו מאומה. כי אליצא דכל אנשי אמת הוא אלכסנדר היה צן המלך פיליפו. וכן קפור העתק תורתנו הגמלא זיוקיפון העברי קפר ג' פ"א הנו ודאי מזויף ונשונה מן הנסחאות האחרות שראיתי לו רומה שהוא עלמו בתז סם לעצרים פ"ד ולרומיים קפר י"צ פ"צ כפי מה שיכיר הווערדן דצד לדבר זסום שכל. גם על הקפור הגמלא סם זכפר הסעי מאופן התקפר אפסיינוס צרומי לעיני היוקיפון לא תנלאנו אלא זדפוק תוגרמה אשר מוננו נעתק דפוק ויני'ליאה, כי זדפוק אשכנז הנז' וכן צצ' הדפוכים הראשונים של אברהם זוכ"ת אין צו שמז מנהו, וכבר שאלתי עליו את כמה חכמים נולדים היודעים צנוי קפורי רומי' ואמרו לי כי הכל הצל. גם נוקפות זולת אלה נמלאו צו וצפרט לענין הכהן הגדול אשר אליו השתחווה אלכסנדרו כפי מה שזכור עוד צע"ה לפנינו. וצכן זשגם הוא קפר זלתי עקרי הנפש היפה חכקוף לדעת כל דצד לאמתו. וצכל אשר אינתי אליך צפרק הזה השנונר ונשמרת גם אתה מכל דצד דע כי מלאכיו ינוה לך חלהינו. יהי שמו מצודך כי כצני הקדש תורתו וכציאו אליצא דכולי עלמא לעולם נשמרו זמקורת קינ לכלם כמו שזכרתי צפרק השמיני ודי צנושא הזה עד הנה:

תרוץ על קושי נגלה בדבריהם ז"ל על מספר הכתנים הגדולים שהיו בבית שני. ורחיית דברי ר"ת ור"י על מספר אותם שהיו בבית ראשון.

פרק ב צין דרכיהם ז"ל צלמודים אשר ידיעתם תקיר מקוה ספקות דציה מעל פנינו יש לנו כמו כן להתצוקן צזאת שגם הכחרי והרי"אז זדצריהם הנזכר" נגשו צה. והיא שחכיניו צהרצה ונאמרותם הטורות נהגו ההפלגה והגחמא, כלשון

ביאור עינים

כלשון בני אדם אשר ירצו ידברו גזירות אם צבכמי חשבות לא
לאמת בעלמא ולא קרוב הימנו אבל להורות על דבר מה שהאז גדול
מאשר באמיניהו. וזה כפי הערכת פ' גיד הגשה דברו חכמים
בלשון הצאי. ובכמה מקומות אמרו גרמא קחני. הלל על אחדות
המנינים תראה ומאמריהם שזכרנו פ"ג על מקפר היהודים שהיו
צאלכקנדיא של מלרים וציפר ת' רצוא על ת' רצוא. ואמרי
לה שמונים אלף רצוא. ופ' הממונה אלף עירות היו לו לר'
אלעזר בן חרקום וכנגדם צים ספיטות, ופ' אלו מרפות חליקר
גוילי (או גמלי כגרכת רש"י) ספקי טרפתא. ופ' תמיד נשחט
צין אלל לאלל טעין ת' גמלי דרשא. ובהדיא פ"ק דערובין נראה
כי מתאה ומעלה לאו דוקא צאמרס צשלמא לצר קפרא מאה גרמא
אלל לצר יהודה מנלן. ובפרט קך שמונים ושמונים אלף תמלאנו
הרבה לגרמא ציר' דתענית פ' צג' פרקים. וכן מספר שחין
מרובה צגמרא הצצליית כי לצר מחמשה אחד צשטים דפ' הרואה
וכמוהם פ' מי שהיה ואחד דפ' אין צין ודכותיהו. תראה צפ'
השוכר לענין יקורי ר' אלעזר שהין משיכילי. שחין מיני לפדא
והרבה שס. ופ' החוצל שחין רהוטי רהוט. אשר עליו כתבו
התוספות בהדיא ח"ל ארשא דגמרא צהכי כמו צאלו מרפות שחין
מיני דפרזלא וכו' גם שס על שחין חכמי מנו כחצ רש"י וז"ל
מתחא בעלמא הוא דאמרי אנשי ולאו דוקא. ויתר מכל הככים
הנזכרי' תמלא מקפר השלש מאות נהוג אללס ז"ל כפי עה שחומר
עד צזה הפרק. וכן צענינים המכוונים כשידלו דרך משל להרחיק
את האדם צכל כח מן העצרה הפליגו צזכרון נזקיה. כאמרס
פ' יש צערבין המספר לשון הרע מוגדיל עונות כנגד השלש
אשר עליהן אמרו יהרג ועל יעצור. ובגדדים א"ר עקיבא כל
שאינו מצקר את החולה הרי זה כשופך דמים. ופ' האורג הקורע
כליו צחמתו יהי צעינד כעצוד אלילים. כמו שהציא החכם צר
שעת צחצוה קע"א שלשת המאמרים האלה לראיה על אשר כחצ
ח"ל, דרך החכמים להפליג צהגדלת העונות כדי שישמר האדם
מהכשל צהס. וכן תמלא לרמז"ס צפרוש משנת ד' מיתות על
קלת עצרות ח"ל האריכו לשון לאיים ולהפחיד. עד כי צקלתס
הצהילו ואמרו שאין עליהם תשובה, עם התאמת פ"ק דר"ה
כללס המועיל אין לך דבר שעומד צפניה. מלודף למה שיכול
אתה

אתה לפרט כונתם באין לו תשובה כי עזע העון ההוא שיהיה
 תשובתו לנסות מה רחוקה או מנעט כהרצה שזכר הר"ם ז"ל
 בה' תשובה פ"ד. וכמו כן לאידך גיקא זרלותם לזרז ולהרהיב
 על אחר פעולה ומשובח הספרו על המדה, כאמרם פ"ק דצחר'
 גדול הכותן לדקה צקחר ממשה רבינו. וכחוצות פ"ו כל המעלים
 עיניו מן הדקה כאלו עוצר אלילים. ופ"ק דמגלה כל האומר
 דבר צעם אמרו מציא גאולה לעולם, עם שהקריבו זה אל הדעת
 באמרם הא למדת הלכה למעשה איך מוצאת המדה כזר צאה
 התשועה הגדולה בישראל, וכן אפשר לכל מחזיק בה שיציא
 כוונה, וכאלה רבות צענינים שונים. כי זו באמת (רלוני החפלה
 צדצורים) חכמת ערום ואופן נאות להכניס בלב השומע את
 המבחן מאלתו. כאשר ידעת אמרם ג"כ פ' גיד הנשה היתה
 נהוג צכחצי הקדש. שהם צלי ספק כר ואור לכל צעל לשון ולא
 שפתים, גם המלילים באומות שצורה והחזיקו בה, כמו שתמלא
 לראשיהם עו"ליאו צרביעי מן הטופ"קא, וקוינו"ליאו צשמיני
 מהלכתו פ"ו. אשר מהם לקח המליץ היהודי צעל ספר נופת
 לופים שער רביעי פ"נג. ועם היות שאין כונתו צחצור הזה
 לצאר ייכי הגמרא ופרטי המדרשים יקר צעיני לגעת בלטר הלז
 אשר הוא באמת עקר גדול צהקצת דצריהם כאלה אל השכל.
 למען החיר קושי פרטי הנראה צמעשה קשרוהו חכמינו אשר
 ממונו תקיע ג"כ אל כל כיולא צו. הואיל ועל המעשים המקופרים
 מהם אנו עתה דנים כמו שהלענו. וזה כי צגנו' דילן פ"ק דיומא
 א"ר יוחנן מאי דכתיב ושטת רשעים תקלורנה זה מקדש שני
 שצמד ת"כ שנים ושמשו צו יתיר מש' כ"ג. והנה צירו' דיומא
 פ"ק אמרו צמקדש שני שהיו כהנים גדולים כוטלים צדמים וי"א
 שהיו הורגים זה את זה צכשפים שמשו צו שמונים כ"ג וי"א
 פ"א. וי"א פ"צ: וי"א פ"ג. וי"א פ"ד. וי"א פ"ה. הלא זו
 כחירה רבה צין שחי הגמרות, וצפרע יקשה כי ר' יוחנן עלמו
 צעל מאמו' הצבלי הוא שחצר הירושלמי ולמעט היה לו לומר
 וי"א יתר על שלש מאות. אמנה צהערה זו שהלענו נראה אפשר
 לתרץ כי מאמר הצבלי לאו דוקא אצל דרך הפלגה. ודבר הירושלמי
 הוא המלומלם לדעתם, דיקא כמי דקאמר כל הנהו י"א אשר
 האחד מוסיקו והולך על חשבון רעהו. גם צויקרא רבה וצכפרי

מאור עינים

כן תמלאנו כדלקמן. ואל תצט אחרי מה שהצבלי נחית למנוח
באמרו לא מהם מ' שנה דשמעון הלדיק ושמעוני דיוחן כ"ג וכו'
מכאן ואילך לא וחסר שכל אחד לא השלים שנתו. כי הכל
מתוקן לגחמתו הכזבת. על הדרך שכתבו צענין טיפוס פ"ד.
ועל הדרך שכתב הרב המורה בהקדמתו על משל כי בחלקו ציתי
שנוקפו צו פרטים הרבה אין להם ענין צמושל רק ליפות המשל
ולתת לו השלמות הנאות לכונת מי שהמליאהו. הלא כן תצין
ג"כ דברם שהצאנו למעלה ואמרי לה שמורים אלף דבוא, כי
אם הראותו כמדקדק על הכך הקודם הנה שניהם גחמות לא
היו ולא נצראו, גם אלל הנלרים תמלא החכם פיק"י צפרותו
לספר הקטיויאן של חפלטון דבר ד' פ"צ שאמר גם צסם ראש
חכמיהם ממש בדברי הרב המורה שזכרנו. הלא כך זה של שלש
מאות המכרי' הוא נורגל מאוד אלל חכמינו על לך ההפלגה
כאמרם פ"ק דמגלה כרך גדול של רומי ש"ן פרקה על ש"ן פרקה.
ופ' ד' מיתות גם באצות ר' נתן פכ"ד ט' הלכות היה טובה ר'
אלעזר צצהרת עזה וקנגון צנטיעת קשואין. ופ' אחד דיני
שלש מאות ומסלות שועלים היו לו לר' מאיר, ופ"ט בקרצנות
ש"ן הלכות נשתכחו צימי אצלו של משה. ופ' אין דורשין ופ'
חלק ש"ן הלכות צמגל הפרוח באיר. ויצמות פ"ק ש"ן תצרות
ליונתן צלחת הצת, ופ' מקום שנהגו יוחן צן נדבאי היה אורכל
ש"ן עגלים ורותה ש"ן גרצי מין, ופ' תמיד נשחט צברויה דציתיהו
דצבי מאיר הות גמירא צספר יוחקין תלת מאה שמעתא ציומא,
ופ"ק דשבת אלו מן ההלכות שהעלו לחזקיה צן גרון ש"ן גרצי
שמן ושצ צעליה ודרשן, וצכורות פרק מעשר נפלה צילת צר
יוכי ועצעה ששים עיירות ושצרה שלש מאות ארזים. וצמדש
איכה יעצ שמעון הוה מפיק ש"ן גרצי מרקונין, וצפסוק לדיק
הוא ה' ש"ן חלים ידו ציאשיהו. וכזה אמרו ג"כ על ר' יהודה
צן צבא צכנהדרין ומסכת האלילים פ"א. וצנתחומא סוף ויקהל
ש"ן כהנים היו מעצילין את הפרוכת. גם אלל חכמי האמת
אית' צזהר צראשית על כי לימים עוד ר' חייא ור' יהודה פסעי
תלת מאה פסיען צחד גרונא דצני עופנא, אשר כעין זה צלי
גרונא כתב ראש חכמי הנלרים צעירו קפר ט"ו פ"ט לענין גדול

אמרי בינה פרק ב קמא

גוף הענקים שהוא ראה שן בן אדם אשר אילו נחתך לערך שניט
 היה מתחלק לנאה שן. עוד שם צזוהר תולדות ילחק פסקו הן
 גביר. תלת מאה הלכות פסקות הוה אמר ר' שמעון צרח
 דחמתא עילאה צפוק ושם אשתו מהיטבאל ורבים כאלה, וכל
 זה קרוב למה שכתב רש"י פ' כל כתבי צעם רבינו הלוי גבי ההיא
 מרגימתא דצנא ורקיר שבי בתליקר עיליתא וכו' דגחמא צעלמא
 הוא כלומר הון עתק, וכן בכל מקום כגון תליקר גמלי קפק
 טריפתא, וכן תליקר טבחי דלעילא. ובהדיא על ההיא דתמיר
 פ"צ פעמים היה צאלמע המצח ש"ן כור אשר אמר רבא גחמא
 גרי וכל אלה נגלה שהקשיא אשר עוררנו מלד הקסירה הנזכרת
 מתורלת לאמתתה.

ולענין סך הכהנים הגדולים הנזכר תדע כי היוספון לרומיים
 פ' אחרון מקפרו האחרון כתב איך מאהרן הכהן עד
 קוף הכהנים הגדולים של בית שני היו פ"ג כהנים גדולים היינו
 י"ג מאהרן עד צנין שלמה וי"ח צצית ראשון וכ"צ צצית שני,
 וכמו שתמלא לו צפרק הכחד אשר צע"ה אעתיקטו צמאמר הרביעי
 פ"ג. ועם היות כלל חצונו החכר מתחלק לטוכח הצבלי
 והירושלמי דלעילא יקר צעיני לזכרו לכזה זו שאודיעך. והיא
 כי פ"ק דיומא על ההיא דשמונה עשר כ"ג שמשו צצית ראשון
 תמלא צתוקפת כי ר"ת מכה קשיא שהעיר הגיה ח'. ור"י
 דחה גם את דבריו ותקן י"ב, והרי דברי שניהם נדחים יחדו
 שתי קומות כי גם הירוש' פ"ק דיומא הכזכר גריק י"ח, ח"ל,
 צראשון שהיו משמשין צו הוא רבן רבן צנו שמשו י"ח כ"ג וראת
 היא גרכת ויקרא רבה כ"א אשר מדברי רש"י ז"ל ידעה שהרבות
 הם אגדת א"י. וכן תמלא צספרי קוף פרשת צלק וצנקהארות
 מדויקות הוא ראש פרשת פנחס. ח"ל, לכן אמור וגו'. מלמד
 שעמדו ממנו צצנין ראשון י"ח כהנים נציאים, אצל צצנין אחרון
 עמדו ממנו שמונים נציאים כהנים וצציל שהיו מוכרין אותה
 צדמים התחילו טכותיהן מתקלרות, ע"כ שכן היא הגרסא
 הנכונה לפי מה שראיתי צשני ספרי כתובים יד קדמונים מאלד,
 וכן צספרי זוטא אשר צעל הערוך ערך ט"ג כנהו מודש פנים.
 ורש"י ז"ל צצאר התורה פרשת שמיגי קורא אותו צציתא של
 שנים

מאור עינים

פנים שני תמלא ר"ל. צצית ראשון עמדו ממנו י"ח כ"ג וצצית שני שמונים כ"ג כיון שחזרו להיות ועכרין ארחה צדמים וכו', גם היוסיפון המכר אשר היה כהן ובקי צמילי דמתחא כתב י"ח צצית ראשון כמו שזכרנו, הם אפוא ר"ת ור"י הזכרים ילכו וקושטו להם תרוץ אחר לקשיחם כי אחד בזה ראינו מן הקופרין החלונים הוא היוסיפון לרומיים המכרין, קול ארבעה מראשית תצורי קדמונינו שמשענו ירושלמי וצבלי וספרי ורבות כזכר אשר כלם י"ח כ"ג ואיננו מן הדין שנקסול חמשה עדים כשרים בשקול הדעת ולא יעלם מומך הקורא כי בתוספות זכחים פ' טבול יום איתא לשון זה, מלינו צד"ה שלא היו כ"ג אלא מפניחם ותפסי מפיץ ליה מאת בריתי שלום שעמדו ממנו ח' כ"ג צצית ראשון וש"ן צצית שני וכלם נמנו בספרי. ע"כ. אך בפסקי תוספות היולאים מן הדבור המכר תמלא י"ח כ"ג. ועיניך הלא לאמנה יצינו יראו בכל נוסח ספרי רבה חוטא שלא נמנו כן, לכן נראה שאין למדין מן הדבור ההוא אשר נרסחו משובשת. ואם באמנם ש"ן כ"ג צצית שני כונו ש"ן ממש לריכים הם לתרץ לעלמם קושי הקטירה שעוררנו. גם אל תקתפק כי כל הלשון הנמלא בפרוש ד"ה לרש"י ז"ל בדפוס על הכתוב (ד"ה א' ה') הוא עזריה אשר כהן צצית אשר בנה שלמה שהוא פוקל נוסח ח' ואומר כי הנכון י"ב. איננו מנועם רש"י ז"ל, דאם כן היה נוגע זה בפרשו לפ"ק דיומא. ור"ת ור"י בדצריהם המכרים היו באופן מה זוכרים אותו. וכל הידע צמיץ לשונו הלא על נקלה ידן כי הלשון ההוא איננו מן המורגל אללו. אבל בהכרח איזה חכם צעיניו הוסיף אותו שם אחרי ראותו הגהת ר"י המכרת. ונפשי תגיל זה' כי אחרי אשר משקול דעתי כתבתי דברי אלה יגעתי ומלאתי ביד כמ"ר משה ש"ליט תושב מנע"ר צה באור רש"י על כל המוקרא מוזהב ויפה מאוד, ככתב שנת חס"ד היינו ע"ב לאלף הששי. והנה צד"ה אין כל מאומה מאותו הנוסח אשר בדפוס, כי במקומו כתב ר"ל. עזריה אשר כהן צצית וגר'. אפשר שהוא בלבד כהן ולא אחר וא"ת שהוא התחיל להיות כהן צצית ה' והלא היה לרוך כהן. וא"ת שמת ונתנו לו הכהונה והלא היה אחימעץ בנו והיה לו להיות כהן שכן אני אומר בכל מקום שלא היו מעמידין כהן שמת אלא בנו ואחימעץ היה בן

לדוק

אבורי בינה פרק כ בא קמב

לדוק. אלא כך מפורש בירושלמי כל מי שמוסקר עלונו על קדוש ה' או על עבודת צית המקדש נקרא על שמו חה מקר עלונו על טהרת צ"ה שכתוב למטה צמעה עזיהו המלך וצחוקחו גבה לצו וגו' וימעל צאלהיו וגו' וצא אחריו עזריהו הכהן וגו', ומאחר שמוסקר עלונו על המקדש שכן אמר למלך נקראת הכהונה על שמו ע"כ: אז אמרתי שיטו בני מעי שיטו! וצא האות בי אמנם לא שקר מלי אשר כתבתי צפרק הקודם על אותות מחייפי החצורים, והאיש הנלכצ יודע ועד מה יתן ומה יוקף לשון רמיה מצוכה צנפס היפה אשר מקום מנוחתה האמת והלדק.

השתנויות אשר נמצא בקצת ספורים בין חכמינו וסופרי הנצרים וא"ה. וחרושים על דבר הבמה שהוקמה בראש הר גריזים, ועל דמות היונה שנמצא שם. וכמה ינאי חמלך היו בפני הבית:

פרק בא צראשן דעדיות חנן וכן צחוקפת' דעדיות חניא למה מזכירין דברי היחיד צין המרובים לצטלן, שאם יאמר לך אדם כך אני מקוצל יאמר לו כדברי איש פלוני שמעת, ויהי כי ראיתי כספרים רבים מאת היוסיפון לרומיים צחלוק מה שכתבום דבוחינו ישר צעיני לזכור קלחם אם צפרק הזה אם צפרקים יצואו. ומה שיהי לי צו חדוש ייקר צעיני שמדענו. הלא זה דברי עתה על המצח אשר נצנה צאלכקנדיאלה של מלרים ועל הצמה שהוקמה צהר גריזים, ודמות היונה אשר נמלא שם. וכמה ינאי המלך היו צפני הבית. והנה מהערותי אלה וכיולא צהם אשר עוד יהי' אלהים צחקדו עמדי להוקיף יתצבר לך כי תראה הרא"צד הלוי צ. שר קצלתו או מי שיהי' צלתו מן האחרונים ז"ל כותצ דברים אשר לא כחורת חכמינו מאין צאו ואנה ילכו, אמנה על ראשון ראשון הכל יודעים מה שספרו ז"ל צירושלמי דיומא פרק שני שעיירי וצשלהי מככת מנחות דחניו צן שמעון הלדיק צנה את המצח צאלכקנדיאלה של מלרים. חה למה שספרו שם כי הוא שמעון צעת מוחו אמר חניו צני ישמש חחתי. ושגולדה קטטה צינו וצין שמעי אחיו, אשר ר' מאיר ספר אותה צאופן אחר ור' יהודה אמר לו כך היה המעשה וכו' ע"ס, עד הלך לאלכקנדיאלה של מלרים וצנה שם מצח, וצקנין

ביאור עינים

ובקמחך אמרו כי לדעת ר' מאיר בני מלכים צנו שם מזבח אחד
צמיני חזקיהו, והיה אם תנוה ארזך לשמוע אך בפר היוסיפון
לרומיים את המעשה ההוא חצין כמה צינותם מן ההפרט,
הלא בשגם לא ארריך להעתיק בזה את כל דבריו יכפיק שארוד
את מקומם ועקרי הדברים אשר זהם נחלקו, וזה כי ספר יצ
פרק ג' כתב שאחרי שמעון הלדיק בהן אלעזר אחיו אשר בזמנו
געחקה תורתו, ואחרי אלעזר ההוא כהן מנשה אחי אביהם של
האחים שמעון ואלעזר. ואחרי מנשה זה כהן חניו בן שמעון
הלדיק, וראש פ"ד בתז זה כי חניו כאשר מת הגיח בן קטן נקרא גם
הוא חניו אשר לקטנותו לא היה ראוי לכהונה גדול. וכהן תחתיו
ישוע אחיו של האב חניו וצנו של שמעון הלדיק, ומאשר נהיתה
מריצה בן ישוע זה וצין אחיו השלישי אשר נקרא גם הוא חניו וצחר
להקרא מיניאלאו שלשתם בני שמעון הלדיק הנה זה מיניאלאו למען
התקיים צמעת הכהונה הגדולה נדר לאנטיוכוס הרודה אז זהם
להציא את רוב המון היהודים אל דת היונים, בפ"ט עו כתב כי
מקץ ימים בראר' אנטיוכוס הנז' כי זה מיניאלאו היה גורם קטור'
רבות בן היהודי אשר תחת מלכותו וטרדא גדולה בגלל זאת
אליו הרג אותו ויעמד כ"ג ממשפחה אחרת נקרא יויקים אדם
בליעל איש און. כנראה מעשהו גם כן צשני כפרי החשמונאים
וכראו' חניו בן חניו הנז' כי נהרג דודו ובי נכתלק' מעלת
הכהונה הגדולה ומשפתחו ואיך יתר היהודים גם כן היו צרעה
רצה, הלך לו אל תלמי רביעי המוכנה פילומטורה צעלה ואחיה
של קליאופטרה המולכת אז בחצרתו על מלרים, ופי"ז כי זה
יויקים כ"ג * מת מיתה פתאומית מן השמים צלוחו להרוס
חומה צנויה כציב למקדש על פי נביאים מקדם. ושאלו העם
בתנו הכהונ' הגדולה ליהודה חשמונאי הנקרא מכז"או. ובקפר
ג"ג פ"ד כתב בי חניו בן חניו בן שמעון הלדיק אשר קפרכו שהלך
למלרים

* לדברי סמוס"אלו ספר ז' פ"ד י' מלת מכז"אלו היו יוניות ופתרונה כאיטלקי
פאלדינו. ומאחרים שמעתי היות זה תחרו נאשר כתב צת' על דגלו מ"כני
הרמו צנאשי תינות מי כמוכה צלניס ה': אך לפרש זה לא יתישב הישב
הקרא ספר היוסיפון לרומיים, אחר צו כתב יסורי חלעו' וחנה ושנעה צניס
אשר היו טרם הפרוע צת החשמונאים: די מכחצואיס, חנל לפרק ראשון
ניחה, שנס הם היו גבורי נפש:

אמרי בינה פרק כא קבג

למלכים והתחכם למלוא חן צעני המלך והמלכה הושיע צקשה
אליהם שיחיהו להקים מזבח לה' במחח מלרים. כל שק צהמלא
הכזיא ישעיהו שהתנצח עליו צאמרו יהיה מזבח לה' צחוד ארץ
מלרים וגו'. והם השיבו לו כי צסום ארופן איך רלוונס לעשות
צזה נגד דת אלהינו ושאלם צרשיונו המוחלט יוכלו עשוהו הם
כוהנים לו את שאלתו צכל חוקק, ואז צנה צאלככדריאה של
מלרים דמות צית המקדש אשר צירושלם. כפי מה שאר יוקיפון
זכר את הדבר הזה צקלרה צכפרו הראשון מן המלחמות פ"א.
וצאלרכה. כתצ קצותיו ולדותיו רומן המשכו ספר ז' פ"ל, עד
כאן נעסק חניו צאלככדריאה. והנה כל מוצן עם חלמיד יראה
לו על נקלה כונה הספורים האלה חלוקים צעיבתם מדברי
דבותינו. ואפס על דבר הצמה שהוקמה מאת הכותיים צהר
גריז" לפי מה שהוצא ציובכת יומא פ' צא לו רומגלת חענית פ"ב
קראה כי צימי אלככדרוק מוקדון היתה כצר צבויה מני קדם,
וכי צצקשת הכותיים מומנו להחריצ את צית אלהינו אשר צירושלם
ינא שמעון הלדיק עם חצר כהנים לקראת אלככ' והשיג להרות
את הכותיים ההם וחדשו את הר גריזים וזרעוהו כרשינין ומלח.
ופ"ק דחולין קפרו עוד כי צימי ר' מאיר מלאו לכותיים דמות
יונה צראש הר גריזים וגזר שיהיו כדונים לגמרי כגויי הארץ,
וען אשר משני כפוריהם אלה כראית כתירה מה כי לפי המאמר
הראשון כחצטלה הצמה ההיא צימי שמעון הלדיק ואלככ'. ולפי
השני גם צימי ר' מאיר היתה חזרו לקורן וכפקלו, והיה כי
תקרא מה שכתצ היוקיפון ספר י"א פ"ח תראה איך לדעתו זה
כמעשה אלככדריאה של מלרים שזכרנו למעלה. הייט כי אדרצא
ראשית הקמת הצמה צהר גריזים הית על פי אלככ' מוקדון
וצרשיונו. כי לפניו לא כמלא' צשולם והוא היה שהרטה עליה
את מנשה אחיו של ידוע כ"ג חתנו של קצבלט הכותיי מאהצת
קצבלט זה אשר מלא חן צעניי אלככ'. ונהרטה ע"י הורקנוס
כ"ג צשנת מאתים לצנינה. והרא"צד הלוי צכפר קצלתו לא כר
מדך היוקיפון הנז' כנראה לו פ' הדור השני. ויותר מצראר
צדצרו על מלכי ישראל צצית שני כשזכר הורקנוס וכל מעשהו,
והוא יוקיפון צכפר י"ג פ"ו לרומיים ספר כי צימי חלמי רציעו
פ"לומיע"ורה הנז' צאו הכותיים לטען לפניו על הירושלמיים,
צאמר

ביאור עינים

באמרם כי מן הדין קדושת הר גריזים גדולה מקדושת הבית, ושלוחי שני החלקים החנו צינחתם שהמנוחה מהם צדק יחוייב ראשו למלך. וזכן הפתאים שלוחי הכותיים עזרו ונעטו. ומי יודע אם זהו יום הר גריזים שזכרו הם ז"ל ציומא פ' צא לו ות"ט דמגלת חענית שזכרנו למעלה. והנה לענין זה לא אחדל מהעיד און הקורא כי צעל התוכפות ז"ל כחצ פ"ק דחולין על מאמר דמרת יונה מלאו להם צראש הר גריזים וז"ל, יש צמדש כי היא ע"ז שטמן יעקב תחת האלה אשר עם שכם. ע"כ. אמנה לדעתי המשכילים יהירו פניהם גם לדברי אלה, רהה כי לפי הגרלה מקפרי ציר"וכו הנסדרי צכפרו הרביעי וגם נמלאו צעירו כמה כחצי קדש אשר עוד הכרם פ' ל"ה מאמר ג'. מלכות אשר וצבל היץ לאחדים מימי נמרוד עד מלכם השלטים ושונה הנקרא קרדאנפאלו, ועם כי לפי קפרי מיטאקטיני הפרקי אשר עוד חשמעם מאחנו נפרדו אחרי קן משך זמן לשתי ממלכות הלא צקום דריש וברש על צבל שצו יחד כראשונה וכן שקדו לאגודה אחת גם תחת אלכס' מוקדון מלך על כל הארץ כפי הידוע. וכבר התפרסם כי צין תפשי המלכות לשנים קדמונית היתה סימיראמיק הרביעיית לנמרוד אשר לפי המקופר עליה נכונה כרסני עתים וצפרט דיאודורו קיקולו קפר ג'. עוף השמים הולך לה מזוטחיה כאשר נולדה וצפרט צני היונה, כי על כן נקראת סימיראמיק אשר (לפי דבריו) צלשון הארמי ירה על לפרוץ העוף. ולדעתי הוא מלשון עת הזמיר הגיע צחלף הז"ץ צק"עך. וכן בארמי פ"ק דגטין זמרא דמנא זמרא דמנא, ולזה אות דגלה היה יונה. ויטן כי זאת המלכה לדברי ציר"וכו צכפר הנ' עלתה לשם ולתהלה על כל מלכי הארץ אות דגל צבל גם אחרי נחתה היה חמיר יונה. כמו שתמלא כל זה בארוכס אל החכם הגלרי אני"אוו צפרדשו לקפר ציר"וכו הנ' וג"כ צפרדשו לקפר השמות כמשוחפים לגבינופונטי, וכעו כן לגלרי קאוטויאלו צכפרו הרביעי פ"א, והם אמרו גם צסם החכמים לגלריס גירויניו המעתיק וטומאקו אקוינו כי זהו דבר ירמיהו כ"ה ועצ ככפיר קכו וג' מפני חרון היונה. ר"ל שכל מלך ועמו צרח ועצו משככו מפני חרון הצבליים. וכעו כן צכצראת מלריס ירמיהו מ"ז מפני חרב היונה. אמר שהגריס אשר היץ צמלריס או אנשי הלצא

אמרי בינה פרק כא קמ"ד

הלצא שצאו מיתר הארלות לעזרתה יאמרו איש אל רעהו קומה
והטובה אל עמנו מפני חרב צבל. וצירמיה ג' בצבואת צבל שאמר
גם אם כדחו זורע מצבל ותופש מגל צעח קליר מפני חרב
היגה איש אל עמו יפכו ואיש אל ארצו ינכו הרלון צו שהזרעיים
והקולרים הגכרים אשר צאו שמה לעזרת צעלי השדות כמכהג
ארלות רבות אטלקיות בעלות עבודה ותצואה רצה הנה אז
יצדחו מפני החרב הצא' עליה, כי כן לבעלי הלשון הדבר יתיחס
לאשר מומנו ולאשר אליו כמו ושומחים צבית חפלתי שמפתי
את חפלתך. גם לפי זה כוכל לומר כי לפניה ג' שאמר
על ירושלם היא מוראה ונגאל' העיר היונה כיון לומר שהיא צמעטיה
דומה לצבל אשר אות דגלה יונה כמו שזכרנו. ונמלאו קלח
אמות שככה אהצו את זכר קיימיראמיס ואת דגלה שאסרו על
עלמן לאכול את בני היונה, כמו שכתב טיבוללו המשורר לא"ה
צקפרו הראשון אליגיאה ז', גם יידיה האלכסנדרי לפי מה
שזכר איצקיציאו סוף ספר ח' מהכנתו כתב צחצור יפה אשר
אין מומנו אהנו רק המעט אשר שם הוא לפנינו, כי צלכתו
מאלכסנדריאה של מלכים לירושלם עבר צארץ אשקלון (הלא כן
תמלא לרמז"ם פ"ה דה' קדוש החדש צין מלכים לירושלם דרך
אשקלון מהלך שמה ימים) וראה בני היונה מתלויים ומתחצרים
לצני האדם צלי מורא ופחד. וזה היה יען כי מנהגם מקדם לצלתי
סדת מהמה, ולפי המלא' כציהם כמו שזכר אניאו קח' קיימיראמיס
היתה צת האליל דגון אשר לורתו דגון וכן שם יחוסה היה
קיימיראמיס אשקילוניטה. וצגלל כל הדברים האלה קדוש צעיני
להאמין שהכותיים אשר הושיב מלך אשר וצבל צשומרון, לאות
ולעד על הכנעם צאהצה אל מלכם האנא אשר אות דגלו יונה
הצבו אותה והקיימה ליראחס צראש הר גריזים אשר עם שכם
ראש ממלכת שומרון צימים ההם כמו שכתב היוסיפון לרומיים
סוף ספר י"א. אכן על אודות ינאי תמלא שם ז"ל זוכרים
צמשך הצית שלשה ינאי אמלך, אחד פ' ט כוחליק צימי יוסי צן
יעזר. כי אמרו צרים דיוסי צן יעזר נקיצ צת גדיל כלילי
דינאי ונכא וכו'. ופרש"י צת מי שמקלע עטרות לינאי המלך.
ואחד צצרכות פ' חפלת השחר ופ' שלשה שאכלו. וסועה פ'
צחרס. ופ' חלק, ומקץ רצה. ומדרש קהלת פסוק עוצה

חכמה

מאור עינים

חכמה. שהיה צימי שמעון בן טטח וגיבור. וכבר נודע מפ"ק
דאבות כי זה שמעון היה דור שלישי ליסקי בן יעזר. ואם נמלא
צימי יוקי הכ' לא קבל תורתו מיהושע ונחאי תלמידיו אצל מומד.
זה ינאי המזכר בצרכות כאמר הוא לדעתי המזכר ג"כ שם פ'
כילד מזכרין וקדושין פ' האומר ומגלת תענית פרק י"א. ואחד
לאחד בנה שנים קמוך לחרבן שני כנראה צימא פ"ק ויצמות
פ"ו, דמרתא בת ציתוס (אשר לפי הנמלא פ' הכזקין. ואיכה
רצתי פסוק על אלה. היחה בזמן החרבן) עיילא לינאי מלכא
תקצא דדיכרי עד דאוקמי ליהושע בן גמלא צבאי דרבי,
וכחז שם הר"עצא אין זה ינאי דפ' האומר שהוא היה כ"ג ולא
נתן כהונתו לאחרים אלא תרי ינאי הוו. ע"כ. ובכן עם ינאי
דיש כוסלין הכ' אשר לא הולך הר"עצא לדבר עליו הוו לתו תלת.
והנה בכל כפורי היוסיפון לרומיים לא תמלא רק אותו ינאי
זכרו הם ז"ל פ' האומר על אדות אלעזר בן פוענה שאמר
לינאי המלך וכ"ג לבס של פרושים עליך. יען ינאי דבת שקר
על אמו שנסבית בהר המודעית ושלא היה ראוי לכהנה גדולה,
והוא המעשה שזכר היוסיפון פ"ח ספר י"ג. אך עם הפרט
זה שהם ז"ל יחקו המקרה שהוא לינאי, ויוסיפון יחס אותו
להורקנוס אציהו, ובפרק תפלת השחר תראה שנסתפקו בשם ינאי.
אצ"י אמר הוא ינאי הוא ירהק. ורצא אמר ינאי לחד יוחן לחד.
וידייה ב"ספר העתים אשר עוד תראו פ"ב מפרכי אלה ויוסיפון
פ"כ ספר י"ג זכרו ינאי אלכסנדרו, וכחזו כי יוחן ראשון
לחשמנאי נקר' ג"כ הורקנוס, ושהיה אצ"י של ינאי אלכסנדר
בעלה של אלכסנדרה המלכה. אשר בעת מותו יען אותה להתהפך
מן הלדוקים לפרושים כי הם יחזיקו ידה במלכותה. כמו שהציא
היוסיפון ספר י"ג פכ"ג, וכן רא"צד בקבלתו. ולא לה ספתי
איש ואשתו הנזכרים נראה שכונו הם ז"ל פ' היה נוטל צאמרס
א"ל ינאי מלכא לדציתהו לא תתיראי לא מן הפרושי ולא ממי
שאין פרושים אלא מן הלצועים וכ'. והנה לדעתי אלה הם ינאי
ואשתו אשר זכרו במגלת תענית פ"א שקוד' ומתו לרה לשר צית
הסוקר להי"י זקני ישראל למען אשר כל עם הארץ יתאבלו
במיתתו ולא ישמחו. וקא' למינן אשתו הנזכרת שם היינו קא' לומין
ואלכסנדרה. שכן כחצ היוסיפון פ' ב' ספר י"ג כי קאלומי
צלשון

אמרי בינה פרק כא כב קמה

בלשון יון אלכסנדריה, אונס הוא יוקיפון ספר י"ז פ"ח יחס
הלואה רוחמת הזאת להורקנוס אשר קמוך לנחיתו פקד עליה את
סאלומי אחותו הנקראת גם כן אלכסנדריה, ואמת כי צקספר העתים
הז' תמלא צין נשיאי צית דוד ינאי המוכר' הורקנוס שני להצדיל
צינו וצין יהודה ראשון הנקרא ג"כ הורקנוס. ולדעתו זהו ינאי
דפ' יש נוחלין אשר לא היה כהן רק נשיא (או תאמר טר) רביעי
לזרצבל, חוננו מכוון לזמן יוקי צן יעמר. ועוד הוא ידידיה
צקספר הכהנים הגדולים זכר ינאי אלכסנדרו כאמור, אשר על כן
תרי ינאי הו'. היינו המלך מצית חד שהיה צימי יוקי צן יעמר.
והכ"ג מצית השמונאי שהיה צימי שמוען צן שטח. אך אורח ינאי
דיומ' יומא הקמוך לחרצן איך צבל כותבי פמטייל של צית הורדוק
אשר מלכו אז מי שחברו. גם לא תמלא צהם טוס הורקנוס ויוחן
ואלכסנדרו, ואין לונו שזה ינאי דיומא אינו רק אורח דשמוען
צן שטח ומרתא צת ציתוס אחריתי הריא, שהרי יהושע צן גמלא
אשה היה צימי החרצן. ויוקיפון ספר כ' פ"ח כתב כי אגריפס
המלך שהיה צימי נ"דוך קיסר העלה את יהושע צן גמלא צכהני
רצבי אחר ישוע צן דא"נה. ועל אגריפס הזה אשר פ' אלר
נאמרן כתבו שהמון היהודים החניעו לו לומר אל חידא אגריפס
אחינו אתה, כתב דש"י ז"ל. אגריפס מלך ישראל היה נחדעו של
הורדוק והוא שצימי חרצ הצית. ובגלל הדברים האלה אומר אני
דומתא הז' עיילא הורקצא לא לינאי אצל לאגריפס. וחרדון
ינאי פה הוא פעות אשר צלי קעק יתיחס לאחיה קופר מקדם,
כאשר גם כן ראוי לשפוט צקבוקקים הרצם הנמלאים מקלת
דצריהם ז"ל על סיפורי העתים, ועדות נאומה אל האמת הטת
הדעת סחה הינו:

השגות על הרא"ב חלוי והשר דון יצחק בדבר שמעון הצדיק,
ואם נמצא יותר מאחד בשם הווא.

פרק כב מן הספורים המתחלפים גם כן צין חכמינו וידידיה
האלכסנדרי והיוכי' לרוויים אשר אחרי שניהם
נחשכו חכמי הנלרי יש שהם ז"ל אומרים. כי שמוען הלדיק היה
כ"ג צימי אלכסנדרו מוקדון ושדמות דיקטו היה לו הנולח,
כנראה צירושלמי דשקלים. ומגלת תענית פ' ט'. ויומא פ"ק
ויט T

מאור עינים

ריש פרק ט"ד. ומנחות פ"ג וקוף שמיני רבה, ומקומות
זולת אלה. וישימו שמעון זה אשר משירי כנכת הגדולה דור שני
לישוע בן יולדק, הכהן הראש בצית שני, כי לדעתם ז"ל כל אנשי
כנכת הגדולה היו יחדו צדור אחד כמו שיחזאר ג"כ מאמרם
צ"ר פרשת הקשת דורו של חזקיהו ודורו של אנשי כנכת הגדולה
ובמדרש תלים מזמור ל"ו פסוק משוך חקוד לידועיך אמרו
שני דורות השתמשו בשם המפורש דרך של אנשי כ"הג ודורו של
שמד, (*). וכן יתודע מן החזר המתוא' קדר תנאים ואמוראים
אשר לפי הגרסא מוננו שובר בשנת ד' אלפים תר"מז לילידה,
שכתב ר"ל. חגי זכריה ועלאכי מקדוה לעזרא ועזרא לאנשי
כ"הג שהם זרובבל ישוע נחמיה וכו'. ולאנשי כ"הג לשמעון הלדיק
ואחריו לדעתו נמשכו כל האחרוני' כרצונו שמשון מק"צן צספר
הכריחות ראש חלק ימות עולם, וה'דאזר צראש ספר קבלתו
רמז"ס בהקדמותיו לפרוש המשנה ולידו החוקה. והצדע"תרה
בתחלת פרושו לונכת אצות חולתם רבים, על פי הדברים
אשר עזר צע"ה יתבארו מאתנו, ובאמונת היות שני הדורות
האלה של ישוע ושמעון תכופים זה אחר זה התישב לרבותינו
צקדר עולם פ"ל ומנכת האלילים פ"ק דברי ר' יוסי שמלכת
פרק הגכרת ע"י אלכב' מקודין לא כושך צפני הצית רק ל"ד
שנים. אשר בהלמדתן לזמן מלכות הימים רבית השמונאי רבית
הרודוס יעלה סנקוזן לת"כ שהם משך הצית. והכת האחרת
שזכרנו ישימו שמעון הלדיק דור שמיני לישוע. כי לדעתם היו
צין זה לזה ששת הכהנים הגדולים שזכר נחמיה י"צ צאמרו וישוע
הוליד את יויקים וגו'. עד הוליד את ידוע ומקובל להם כי
ידוע הוליד את חניו וחניו את שמעון הלדיק שמיני צדורות לישוע
ואומרים כי אלכב' היה צימי ידוע דור ששי הגז' ושאליו השתחוה
ואתו כצד ככל מה שיחקו הם ז"ל לשמעון. אשר על כן זאת
הכת מאריכה זמן מלכות פרס. ועם זה יאריכו ימי הצית הרבה
יחד ממה שאמרו רבותינו. והנה אין הכלל הזה עתה כונת

הפרק

(*). פרש השמד הגדול אשר היה תחת מלכות יון שגורו לצבל שנת וחדש ומילה,
היכתנו על מלכותיהם ועל קין כל סדר החזרה חין לנו חלק נחלאי ישראל.
כמו שז"ל גם כן הר"ם ז"ל צאגרתו המסוגלה לתיומן המתחלת חוקו ימים
רסות:

אמרי בינה פרק כב קמו

הפרק כי עדי צע"ה נעבור בכל פרטיו במקום נאות לויצפרקים האלה, אונם בנתנו צו היא שאחרי הערה זו אשר נתצנו על הפרט ידוע ושמעון הלדיק אחידעך כי הראצד הלוי בקפרו הנז' מדעת או שלא מדעת כחז ערוז פרטית, וגם החכם דון ילחק היולא אל אחריו גלגל בחזרתו עקה עלצה שנחמיה הפחה העיר עליה חה כי הראצד הנז' בראש קפרו הנז' כחז ח"ל. הודר. השני מלכטי כ"ה שמעון הלדיק ושמו עדוא צן ישוע צן יואלדק, ע"כ, וכן הר"ר ילחק הישראלני בעל קפר יקוד עולם פ"ח מאמר ד' קבל מומנו וכחז שמעון הלדיק הוא עוד צן ישוע צן יואלדק. והחכם דון ילחק הנשען גם הוא על ידו כחז בראש קפר חגי ח"ל. הכ"ג ראשון צצית שני היה ישוע צן יואלדק ואחרי ישוע שמש עודו צנו ככתוב בקפר עזאל, ע"כ, ובהקדמתו לחם' אצות כחז ח"ל שמעון הלדיק כ"ג והיה צן ישוע צן יולדק סכהן הגדול הנז' שהיה אחיו של עזרא הקופר ע"כ, ובפרט משנת שמעון הלדיק כחז שם ח"ל. היה נקרא גם כן סנניה כדברי היוקספון, ע"כ, והיה כי חצקם בכל קפר עזרא ונחמיה לא תמלא שום עדוא כ"ג. רק החכר ידוע המכונה אלל ידיה האלכסגדי בקפרו מן העמים ואלל היוקספון לרומיום עם יתר הכת הבזכרת, בלשון היוני והרומיי יא"דו. וכן ציוקספון העברי דפוס אשכנז ושני דפוקי אצרהם כונת הקדמונים בזכרו את דבר אלכס' עם הכ"ג לא תמלא אלל כ"ג סתם. צלי שם פרטי. רק בקמוך לענן מנשה שהקים את הצמה צהר גרמים כחז ח"ל, מנשה אחי עדוא הכהן הגדול אשר צירוסלם. ע"כ טקן היה אז עדוא כ"ג, היינו לא עדוא אצל ידוע, והאמנתי כי שם עדוא אינו דבר היוקספון עלמו שהוא היה כחז ידוע, אצל אחיה מתיף אשר ראה לכל חכמי הכת הנזכרת יא"דו האמן כי זה יקרא בלשוננו עדוא והעלהו על הקפר. והראצד דון ילחק מלאו גם כן טקס תורתמה אשר מומנו נעתק דפוס ויעל"אה כי בזכרו דבר אלכס' עם הכ"ג יאמר חכיה או חכיו. ובקמוך לענן הצמה הנז' יקראהו עדוא, ובכן נתצללו להם הדברים במקומות הנזכרים ויכירום אחרי רכטי לא כדברי חכמי ישראל ולא כדברי הכת האחרת חה חס לא התקיים צדים, כדבר בעל הליכות עולם בפרק האחרון לענן הלכה כדברי המכריע. הלא

מאור עינים

אין צדק אופן להאמין שחכמינו מאנו לקרא אותו צדק עם ידע
 הנפורקם לו צדקתי הקדש, או אפילו חומר צדק חכמה או
 שדוא כליו שחיה מנחמאות היוסיפון העצמי. וקורא לו עם
 שדק שומעו הלדיק צלתי קצה מדעת עד כי מידוע טב לצלתי
 ידוע. מלצר ההפרש העקרי אשר ילטוד לצחון על זמן משך
 הדורות תן שהיו שנים תן טטה או שמונה כמו שזכרנו ויהי כי
 ראיתי לחכם דון ילחק צפרוש משנת שומעו הלדיק הנ' שארסטור
 אשר היה מלמד אלכב' מוקדון כתב צלחת מאגרותיו אך דבר
 עם שומעו זה צידושלם ושאלא אותו צאלהיות מלל צרכת ה' ואך
 צרבות מאגרותיו כתב גם כן על ענינים מיוחדרי זה ומה שהשיבני
 השמטוני, ישר צעימי להעיר אזכך על דבר שידעתי, והוא כי
 הר"ד יוסף ו' עם טוב צהקדמת צאורו לקטר המדות הפרי ג' כ'
 יוהר מהער דון ילחק הנ' כי אמר שראה צמלרים קטר כתב צו אך
 ארסטור צקוף ימיו הודה ולא צוש על כל הנמלא כתב צקטר חרות
 משה ונעשה גר לדק. וכמו כן אם זכרנו אינו לי צכוי נמלא כזה
 צקטר מנן אברהם לחכם פריז' ולה. וכאשר שומעו נפשי לדעה
 צ מנן להם הן אמת מלאתי לדיאוג' יני לאיריליאור אשר כתב את
 מלודו' החוקר הזה, וכן לניליאור רודיג'ו קטר צ' פ' צ' כי ארסטור
 צקוף ימיו צרה לו מוקדו לעיר קא' לקור, יען הלשינו עליו
 שזיה את עבוד' האליל חצניה נקצה ליר' ירי אילי' קינה רבת
 השם ומראה אמר לארץ צמי עמו א' יני, צמה שהוא ארסטור
 אשר דבק לאהצם צפלגם אח' של עמיתו איריניאור הקריצ לה את
 הצח סמקת' מנדולי בהניהם *) לאלילית הנ'. ויהי הוא לאות
 צאמות כנגד שלמה צישראל כי כדברו הראשון של דוד צ' צל לפני
 דדום אך עז כאשה אשר גם לחכמי לצ מלודים היא, וחרמים
 לכה. אך צואר אל דת האמת כדצריהם לא שמיעל לי ולא
 קצירא, ואם שגנה היא מואחס האומתי שילאה להם מוצרים
 אשר שומעו המלאס ליוסיפון צקטר הראשון נגד אפיא' יניא, גם
 אצבציאור הקיקרי זכר אותם קטר נו' מהכנתו פ' ג' ובאחרונים
 הפ' יקו עד המיד' גדולה קטר צ' פ' צ' מקטר למוד הפלוסופיא
 גם החכם ו' צי' אל צעל קטר דרך אמונה הציאם צשגרות רבות
 טער ג' דן מ' ו'. אך המגיד להם אשר הוא יהודי מוכח הקפד
 ההוא

* יוספון לחמים קטר י' פ' ד', וינא לו מס' ג' לעורה ג' הנלתי תקונל לו .

אמרי בינה פרק כב קמו

הפוא על משפטי יחז ולא ידע אתו צזה מארמה, או כי הם אם קראו לא שנו ולא העמיקו עיונם במקום שזכרתי, הלא הדברים הכתובים הם צעקן זה ארכו מספר. אך עקרם איננו דק שארסור הגיד לקליא דקו עמיתו אך צאחד מאיי היונים חרמן לו להתחבר ימים רבים עם חכם גדול ועצר שפת יון ושפטו הידעו יחדו יען צא מארלות היהודים למולא אותו שמה, וכי צאמת הביא אלך מן החכמה יחד ממה שהוא ארכמו' נתן לו הימנה. ע"כ. כי את כל זה הזכיר היוסיפון להשיב צטצטות הגרן את צדי אסיא' ומי שאמר כי היהודים גוי ארצה המה צני צלי עם וזכרון לאל גדולי הדורות מראש, והוא אדרצא מציא-שם דברי קדמוים רבים ארשי מעלה הזכרים אוחטו לשצם ויצא גם זה הפלוקוף צחצחם כמו סקפרינו, לא וראה אם יקחד לצך לעמוד על מקום הדברי ההם ומגלח ספרי זה כאלון לפניך. גם אם תטיב העיון תבחן מאך צא העוצת אל האומר שארסמו התיחד. כי מאר יאוד הכחוד עם לאשר יסקיק המלות כראוי מוסב אל היהודי ההוא לאל ארסמו'. אל נחזור לענין החכם דן ילחק ואומר כי מאשר שאלתינהו לכולהו גאורא ימא רבה של ספרי ארסמו' ואין מגיד לי צאחד מהם זכרון שמשוכי, אפשר קרוב הוא מאלד כי מה שמוך דבר שמוע צו ילא לו צאחיה אופן מן הספור הכז', וינח שיהודי ההוא היה וכצרא ושמו שמוען הלא פ"ק דמליעא וגיין פרק כל הגבאף צעיר קטנה ורשעים צה מעט חישין לשכי יוסף צן שמוען ב"ש צמלא רוח צה ארץ פוק חזי כמה שמוען צלתי הלדיק איכא צטוקא. וצפרט יש לך להצטוק צדצד הפלוקוף שאמה כי היהודי ההוא נכד לו ליומי צצחינה לשונו כמו שזכרנו. ואמנה על דבר שמוען הלדיק שהחילונו צו צפ' הזה יש לך לרעת כי לכל הפנים תחילה קשיא דצצריהם ז"ל, וזה כי מן הידוע שהוא היה משידי כ"ה שנים רבות לפני ההעתקה שנעשית צימי אלעזר אחיו וחלמי פילאד"לפו שלישי צמלמי יון לאלכסדרו. והרי צמגלת חענית פילא וצירושלמי דקוטה פ' עגלה וצגמרא דידן פ' אלו נאמרין וחוספתא דקוטם פ"ג ומדרש שיר השירים פקוק אם חומה היא איתא כי שמוען הלדיק שמוע קול יולא מצית קדש הקדשים מגיד דצצרו לאמר נהרג קקאלגם וצטלו גזרותיו, וזה קקאלגם צקוף קדר עולם פ"ג במנה אסודן לשונה מלמי יון, כי כן כתוב שם. אלו הן מלמי

מאור עינים

מלכי יון אלכסדרו ווקדון, פירא"טוס. טאלמון. סיליק"וס.
סנטי"דוס, אנטיון. אנטיורוס. קסקא"נגס. אשר לפי הנראה
היה בתחלת מלכות השמונאים שנלחמו ציונים כפי הידוע.
גם אך לומר שאלה כלם נולדו יחד צראשית ממלכת היונים שהרי
מנה עממה אלכס' היחיד בדגרו ואחריו נחלקה מלכותו לארבעה
כנצואת דריאל הכודעת, ואחרון זה לדעתי כי חרי שמעון הלדיק
הוא, הלא תראה בנספר העתים למידיה האלכסנדרי שמעון
הלדיק שני בן חניו שני שהיו שניהם לאלאי חניו ושמעון הלדיק
הראשונים. ולפי זה אפשר כי עם קסקאלנג ומעשה שהנכון
גאליניקוס, סק בלוסות איצקיציאו הקיקרי והקאמוטיאו תמלא
כי לעצמת קיליפקו גאליניקוס אשר היה זכמו ע' שנה למלכות
יונים זכרו שמעון הלדיק אחר שהיה בזמנו. גם בסקף קפר בן
קירא אשר ידעת שאיקנו נדחה מסכמינו ללא ציד אחת, בן
כמה נביאים וחכמים גבורי כח שהגדיל לספר בשבחן זכר זה
שמעון הלדיק בן חניו אשר היה לישראל כאור נוגה ושגור לתם
הללות והרצה בכבוד אלהינו. והוא בן קירא מדבר הספר היה
בזמנו של שמעון שהוא כמו שכתב איצקיציאו הנז' בלוחותיו ואלה
דלוי היו אחרי העתקה הכוזבת. ואמרתי בן קירא מנצר הספר
לאפוקי בן קירא נכדו שהוליא חבור זה של זקנו החולה כנראה
מהקדמתו שמה, והנה מליאת שנים מן השם המפורא הזה יש
לו חצר טוב והוא רבינו הקדוש, כי ידעת אמרם בקדושין פ"ד
ומדע קהלת פסוק ורחש השמש יום שמת ר' עקיבא טולד ר'
הקרא גם כן רבינו הקדוש. והרי במכילתא דבשלח פרשת
השירה תמלא א"ר עקיבא דבר הקים לי רבינו הקדוש וכו' הרי
קדוש קדוש. בשגם לא אחריש כי איננו רחוק היותו טעות
במכילתא כי בשמות רבה כ"ד הוצא הדבור הנז' וגריס ר' אבא
הקים לפני רבינו, או נאמר שהנכון קסקאלנג ככתבו ושמעון
זה הוא שמעון בן מתתיה כ"ג. דיקא נמי דבגמרא דידן פ' אלו
נאמרין הנז' וכן בתוספא דקוטה פי"ג קחני מעשה ציוחן כ"ג
וכו' ושם מעשה בשמעון הלדיק וכו'. ואילו שמעון זה היה
הקדמון מעיני כ"ה הקדמון ליוחנן על הקדר, האמנה לא אכחד
כי צידושלמי קוף קוטה הקדים שמעון ליוחנן במעשיהם אלה.
ומאמרם ז"ל פ"ק דמגלה לא מאכתיים וכו' צימי יונים שהעמדת
להם

אמרי בינה פרק כב כג קמח

להם שנתן ה' לדיק ומתהיה בן יוחנן. כ"ג וכו' הוא על שנתן
ה' לדיק זה אשר זכר לשם יוסף מאחיו יהודה וינתן בני מתתיה
הז' לכל היד החזקה אשר עשה צדקאל כמו שחמאל צדקאל
לחשמאלים פי' וכו' עד שהקימו לזכרו צהר ליון לוח נחשת
אשר עליו היה חרות כל מעשהו כמו שזכור עוד צ"כ, והוא
היה אחר שני השמעונים הנזכרים בסוף מלכות יוסף אשר צדק
וצקטו הכריתם עאלנו.

עוד חשבו' על שני החכמי' הנזכר' וגם על רביע סעריח
דמב' ובעל יסוד עולם וספר כפתור ופרח שאמרו כי
המנין לשטרות אשר הרגחיל כדבר ח"ל ש"פ שנים
קודם חרבן שני היה ראשיתו מתחלת מלכות אלכסנדרו
מוקדון. כי לא החל רק אחרי החלק מלכותו בין
ארבעת עבדיו ראילו שית שנין שמלכו יונים בעולם
לא חשבינן להו:

פרק כג עוד דין דברים יש לי על שני החכמים הרא' צד
דון יחזק' חז' אולם בתחלה לריך אני לצאר לך
דבר אמתי אשר גם הוא צעלם וראשונה מכות הסרק, חז' כי
המנין לשטרות ולמלכות יוסף המפורסם אללנו מלוחות הכנסת
התחיל אחרי מות אלכסנדרו מוקדון צהחלק מלכותו בין ארבעת
עבדיו. לא צחיי אלכס'. דהא פ"ק דאלילים קים להו לרבנן
דמיליאת מלרים עד ראשית מלכות יוסף אשר ממונו מוכן
לשטרות נמשכו אלף שנים. כמו שצאר שם רש' ח"ל, מיליאת
עלרים עד חרבן שני אלף ש"פ שנים. ח"פ עד צנין ראשון.
ח"י דצנינו הרי תת"ל. ע' דגלות צבל ות"כ דצית שני הרי
אלף ש"פ שנים, ע"כ, וצמקום אחר שם כתב יוסף נטלו
מלכותן לקוף ל"ד שנים לצנין הצית הוסף עליהן שש שנים שאין
מוכן להם הרי תחלת מנינם לקוף ארבעים לצנינו דהינו ש"פ
קודם חרבן הצית. ע"כ. ושש השנים דקאמר שאין מוכן להם
הוא מאמר רב נחמן שם לגבי שהוא שטרף דהוא כתיב ציה שית
שנין יחירתא. סבור רבנן למימר מאוחר הוא. ופר"שי ולא
עריף עד דמטא זמניה וכו' כמו שהציאו החכם קא"רו צנמוקיו
על

באור עינים

על ערך ח"מ ראש סימן מ"ג. אמר להו רב נחמן האי ספרא
דוקא פוא שית טנין דמלכו צעילס דלא תשצינן להו ליהו קא
השיב דאמר ר' יוקי טש שנים מלכו יוניס צעילס ואחד כד פשטה
מלכותם צבל העולם כלו ועל הא דפרדך התם תילמא ליליאח
מלכים נקטו ותצק לאלפא קמא ומאוחר ומשני אין מרין אלף
למלכות יוניס צלצד. פר"שי ח"ל אין מרין לתחלת מלכותן
שהיו טשה שנים ומקוטעות אשר לא מלכו אלף צעילס ומשש שנים
ואילך פשטה. מלכותם. ע"כ, הרי מוצא שטס היות דיוניס
חפשו מלכותם לקון ל"ד טקה לפרקיים צפני הצית אשר זה
היה צנפול דריוש ציר אלכב' אין מתחילין למלכותם מנין טענות
כל טש השנים שנמשכו לזה שהן טש השנים האחרונות לאלכב'
אשר בל ימי מלכותו היו י"צ שנים כמוצא צב"ע פ' אחרון
וצראשון לחשמונאים פ"א, וצטשית חפס את דריוש כמו טכתצ
אדיאנו היוני צקפרו השלישי קורליאו צחמישי. ופלטרקו צקפר
חיי המלכים ב' ל"ז, ואיצקציאו וקמוניאו הנלרים צלווחותיהם
עם יתר קופרי קורותיו, אזל התחילו אחרי ועמו כמו טזכרכו
גם תמלא קמוד לזה צקפר העצוד להר"ר אצדהם הנטיא ומאמר
צ' טער צ' מדברי צטלמיוס על חבס מא"ה אשר אמר כחמיטו
צומדת חדשי הלצנה. טכתצ ח"ל. זה החכם אצרכאס אשר טצח
אותו תלמי כחצ עליו טהיה טגח טמונים למיתת אלכב' מוקדון
אשר מלך טש שנים. ע"כ, הרי לדברי צטלמיוס שהמנין התחיל
ממיתת אלכב' אחרי היותו עונארכ"ה היינו מלך כללי טש שנים
באמר, וכן צראשון לחשמונאים פ"א תמלא כי צטנת ק"לז
למלכות יוניס ילא האורט. פורה ראש אנטיוכוס איפיפאניס.
ושהתחיל להלך ליהודים טנת קמ"ג ושהכצדי ידו עליהם טנת
קמ"פ עד טנת קמ"ח, וצטנת קמ"ט נטצד צאפק יד, כפי המוספר
גם כן פ"ץ ממנו, ופ"ט מן הקפר השני. ומלצד כי משמעות
הדברים טס צפ"א הנו' קמוד לתחלתו הוא כי מלכות יוניס טאלין
במנו הטשצנות הוצרכים התחיל מעת מלך היוניס הרצים אחרי
מות אלכב' הגה היוסיפון לרומיים קפר י"צ פ"ז לענין אנטיוכוס
צבתצו גם הוא ככל הדברים הוצרכים צאר היטצ כי ראשית
המנינים ההם למלכות יוניס היה מעת מלך קליצ"קו ניקוד
אשר צתחלת קפר י"צ הנו' אמר טהיה אחד מארצעת המלכים
אשר

למלכות
ל' ג' פ' ז'

אמרי בינה פרק כג קמט

אשר קמו תחת אלכס'. וכן ידק דבר ח"ל והתקמת מה שהגחנו כי שית שגין דמלכו צעילם שהם האחרונים למלכות אלכס' לא השצינן להו, ואם כן אפוא דברים שאמרו לשכינו שני האדריים הזכרים הרא"צד ודון ילחק אשר אליהם נשז עשות הם צידם זהבדה, כי הגה הרא"צד נקפר קבלתו אחרי שספר אף דברי אלכס' עם הכ"ג. היו צעזרו להלחם דדריש כחז ח"ל הכ"ג. נדד לאלכס' שיתחילו מנין שטרותיהם מאותה השנה והיא שנת אלף ללחם ממלרים, ע"כ. וכן החכם דון ילחק הארוח דדכו צפרוש אצות ומשנת שומען הנדיק כחז לענין זה דדריו אלה הכ"ג. נדד לאלכס' שמהיום ההוא והלאה ישאו מקפר השנים מציאתו שמה והוא מנין השטרות שעשו. והיה זה בזמן אלף שנה ליליאת מלרים שהיא היתה שנת ג' אלפים תמ"ח לצריאה, ע"כ. והגל אלף השנים שזכרו לפימה שהוכחנו למעלה לא נשלמו עד שש שנים אחר כלסונו הח'. וכן מנין השטרות לא התחיל ממנו. והרי מפי כתבם אחת שומע כי המעשה ההוא היה קודם הגלחון אשר על כן שנת נבואת דניאל המגיד לו אחרית מלכות כפי הידוע, ולדבריהם אלף השנים דקים להו לרצון שהיו מיליאת מלרים עד תחלת המנין ליונים חסרו שש השנים ההנה. גם לדבריהם אחת לרץ לומר כי שית שגין דמלכו צעילם שהתצאר דלא השצינן להו בזמנין שטרות היו לפני הכנע דריוש. חה לא יתכן. שהרי עילם מנדופולין של מלכי פרס היתה דכסא מלכותם נשותן הצידה כמו שטרע מוגלת אסתר ומדברי דניאל ה' והיא צעילם המדינה. וכן הכתוב צירמית מ"ט ושמי ככאי צעילם והאצדתי שש מלך ושרים הם ז"ל פרשוהו מלך זו ושתי ושרים אלו המן וצניו. ואף ידק שאינים מלכו צעילם קודם הכנע דריוש. אף כי צעת המלחמה שהיא היו הפרכים צעלם שומם וחקפם כדבר דניאל י"א ובחזקתו צעשרו יעיר הכל את מלכות יון. וכי יעלו דברים על לנך לאמר ההיא עילם אחרת ליונים היתה שעליה מלכו שש שנים פרס הלכד דריוש, אי ניחא לך דנימא מילי דצדיחותא הגה כבה תוכל לדמות נכפסך דהאי עילם הוא הכתוב שש צירמית מ"ט דקרינן עולם צ"ו רצתי ולומר גם כן דתרי עילם הו כרז אשי דאמר פ"ה דערבין דתדתי ירושלם הו עוקפות חומה מימות יהושע, ואני אז אודיעך כחו דידיה

טאור עינים

דידידיה האלכסנדרדי אשר זין חמשת כללים שהעלה צקוף קפדו
הראשון מפרשת זראשית זאר כי אלהינו ה' אחד לא זרא רק
עולם אחד כמו שהוכיח גם כן החכם לנלרים אקוינו זראשון
מדרושי קי' מ"ז עקר א'. ועל זבר אמת זעוצ זעם דעת
אסינך כי עם כל זה לא הועלת זתקנתך, שהרי אס זתקש
לקטלוגוס של מלכי יון אלל כוחזי הזכרות תמלא שמלכ
זמדינוחס מוקדון ואגפיה לא טש שנים זלכז לפני עות דדיע
אזל עשריות זרות, הלא על נקלה תדאה איזקיציאלו זלוחותי
מונה אה פי'ליפו אזי אלכסנדר הכ"ז למלכי מוקדון. וקורליאלו
צקוף קפדו הראשון מונה המלך כ"ג, וכזר זקשתי מואין ילא
להם זברם האמור שה"כג נדר לאלכס' להתחיל מעין השטרות
ממנו, ואעבור והנה איננו לא זב"ק דר"ה לענין מוכן למלכים.
ולא זב"ק דלילים זזבר המנין לשטרות. גם היוסיפון לרומיים
קוף קפדו י"א זכחצו מעשה אלכס' עם ה"כג לא זכר וזה כל
מאומה, רק אמר שהקריז עולה רזחים לאלהינו, ותנחלה
להיות היהודים זכל מקומות ממשלתו רשאין לשמור אה כל סק
זורחס. ושיהיו פטורים זשנת השמטה מלפרוע על הקדקעות
אה מנת המלך, אשר דבריו אלה זלתי תוקפת ומגרעת ראיתים
כמו כן זקספר תולדות אלכסנדר העשוי מאת זרטומי מלרים.
גם ליהודים קוף קפדו א' פ"ה הוא יוקיפון לא זכר זראת. רק
קפדו שהכ"ג נדר לאלכס' לאמר כל הכהנים אשר יולדו זשנה
הזאת יהיו נקראים על שמו: ויש לך להתזונן שאס הכ"ג נדר
לתת זכוד זה לשמו היה הוא הרשום תמיד ואומרים שנת כן
למלכות אלכסנדרו המיוחד, לא למלכות יונים הרבים, ואדרבא
לשון זה מורה על הזמן אשר מלכיהם זבו כמו זבו אה לא היה
רק אחרי מות אלכסנדרו:

ואישר היה לי מאד לזרה כי לזד משני החכמים שזכרנו
נמלאו רבים ונכזדים קלחס קודמים להרא"זר הב'
וקלחס מאורחים אליו שזחצו כהמה, כי כן ראיתי זקספר העבור
לה"דר אברהם הנשיא מאמר ג' שער ז' שזחצו זשם זציו קעדיה
גאון ז"ל אה הדברים האלה. הנה השנה שאנו עומדים זה היום
היא אלף ר"לח למלכות אלכס' ד' אלפים ת"רפו לילידה זכו'.
גם החכם הגדול רמ"צס ז"ל ז'ה' גרושיין קוף פ"א כתב ח"ל.
וכזר

אבירי בינה פרק כג

קנ

ובצר נהגו כל ישראל למנות בנטיין לילידה או למלכות אלכסנדר
 מוקדון שהיא מנין שטרות. ע"כ. הן אמת שמנין השטרות
 הוא למלכות יונים אשר לדעת רבותינו התחיל שנת הארבעים
 לצנץ שני. כמו שכתב גם כן הוא רמ"צם ז"ל באחת מתשובותיו
 על השאלה מאימתי מנין לשטרות. אך לא למלכות אלכסנדר,
 שאם אמת אומר כן כמלא מתחיל משנת הליד כי אז העלה מלכות
 פרס בזהו, ועוד לא תמלא שיה השנין דמלכו צעילם דלא
 חשבינן להו. יען כי שש השנים הראשונות שמלך אלכסנדר בארץ
 מוקדון ויחד גלילות יון ודאי הוא שלא מלך צעילם אשר היתה
 אז מערופולין לפרסיים כמו שכתבנו, ובצר דרשתי מעל ספר
 ה' נטויי החכם הגדול מהר"י קא"רו יחי עוד לנלח על היד
 החזקה לרמ"צם ז"ל אשר לזכות את כל בית ישראל בהדפסתו
 שלח זה מעט מעיר לפת תוצ"צ למנט"רזה אל הגאון רבה דעמיה
 הר"מ פרווילנאלי ה' ישמרהו. ואני יגעתי וצרוך אלהים מלאתי
 הזלים זהו להדפיסו, והנה הוא קא"רו יקר רוח איש תכונה
 עבר מזה המקום הנז' בלתי התערר על מאומה ממה שזכרנו
 וכעורו הרא"ב דז"ל והר"ד משה כהן איש לונ"ל, היולדים
 בהשגותיהם לקראת נשק לא דברו בזה למרע ועד טוב באופן כי
 שתיקחם נראית כהודאה מקיימת, גם צעל ספר כפתור ופרח
 אשר כפי מה שכתב הוא צפנ"א היה מיולדי גלות לרפת שנת ה'
 אלפים וששים ושש ארס לחצרה עם החכמים הנזכרים. כי הנה
 צפרקו הששי וכן עוד צפנ"א כתב ח"ל. דע כי מנין שטרות
 שהוא תחלת מלכות אלכס' מוקדון והיא חתימת החזן שהיא שנת
 הארבעים לצנץ שני וראשית לאנשי כ"ה היה ג' אלפים תמ"ע
 לילידה. הרי שמנין שטרות קדם לחרצן שני שע"ט שנים.
 ע"כ. וכמו כן החכם ר' ילחק הישראלי מנו"ליטולה שחבר הכפר
 המחוכם יקוד עולם לשם רבו הרא"ש ז"ל בשנת ה' אלפים
 ושצעים, קרוב לסקו מאמרו הרביעי כתב ככל הדברים הנזכרים.
 אך הודה שהם לו מקפר קבלת הרא"ב שזכרנו אשר גם הוא
 היה מנוליט"לה, אמת הדבר ולא אחשוך פי מהודיעו לאשר
 נעלם ממנו כי צקפר תכונה אלפ"רגאני הערבי לא צנעתק
 ללשון רומי דק צנעתק ללשון הקדש. כוף שער א' ראיתי
 ח"ל. מנין הקצנ"ים הוא מן השנה אשר מלך זה כצוכדנלר
 הצנלי

מאור עינים

הצנלי. ומנין הדומיים והקוראנים הוא משנת אלכסנדרו, גם
הר"ד מצרבהם הנשיא שהיה בשנת ד' אלפים ת"תקה כנראה
בספרו השנן המלכות שער ח'. כחצ בשער ההוא פרק שדש
ששנן הימים וכ"ח"ל, הקדמונים היו מוכין ימי המלכים וכל
כחצי עסקיהם מתחלת מלכות אלכב' עוקדון שהיתה שנת ג'
אלפים ח"ד ליליה לדעת המונים מזה"כד. ש"י שנים קודם
השנן הנלדים, ומן השנה ההיא לנו מוכין לשטרות, ע"כ.
אשר צעדות שגי אלה הלא תחמוך דעת כל החכמים האחרונים
קצבנו. כל שכן אם תלך-לו צחינה אחרת, והיא דרצ נחמן
על ערדא דההוא שערל הח' אמר ספרא דוקנא הוא, ופד"שי
מדקדק בחשבונוט ואינו הולך אחרינו. ע"כ, עז הדלחה מרצ
נחמן כי הקך הגמנה מן הקופר ההוא היה יחד מדוקדק ונאות
מקף רצותינו. ואפס אחרי שמוך דברי העדים האחרים יוקיפו
רצולמוס שהצאנו צראשית זה הפרק הנה תחת אמנד דהו להו
כשחי כחי עדים המוכחות זו את זו. צהכרה יש לך לקיים את
דברי כלם ולומר כי מקומות מקומות נמלאו. אלו נוהגין למות
מתחלת מלכות אלכב', ואלה מתחלת המלכות של ארבעת
משרתי אשר קמו אחרי מותו, ויחזק זה צידך ערדא דההוא
ספרא הח' שכתב איות-השטר ההוא נעשה בשנת שפ"ו לפני
החרצן למלכות יונים תחת כחצו ש"פ כקנגון חכמינו, כי אין
קפק שהקופר ההוא לא דמה להיות הוא יחיד צעולם מונה לחשצן
ההוא אצל היה יולא צעקצות איזה דעת מפרקם ג"כ צימים
ההמה. יהי מה! אחרי שהם ז"ל הקרימו וצחרו כרצו רצ נחמן
שהצאנו צראש זה הפרק להתחיל המנין ההוא אחרי שית השכן
דמלכו יונים צעילם הנשלמות בשנת הארצעים לצמן שגי שש
שנים אחר הל"ד של מלכות פרס צפני הצית, ומאז תחילנה
ש"פ השנים עד החרצן, הלא נראה כי היה להם לכל החכמים
הנכרדים לצלחי קור מודך רצותינו, ואם לכל הפנים הקבימה
דעתם צבלל הדלחת רצ נחמן הנכר' למנות עם ההוא ספרא
דוקנא מתחלת אלכב' מן הדין היה שיחשצו עד החרצן ש"פ שנים
כמוהו לא ש"פ. וכבר נודע מה שכתב צעל הכריות והליכות
עולם על הכלל הלכה כדברי המכריע דמשמע שלא יהיה דעת
שלישי. ע"ש. רה פרץ לו את פלימויו לא כדברי אלו ולא כדברי
אלו

אמרי בינה פרק בג כד קנא

אלו. והנה כל אחד לא אשתכחם אללי להגן צעדם רק מה שחשבתו
כי רצו קעדיה הקדמות. לכלם הוא היה שהחל המקפר הוא על
האופן. החכר. אולי מדדפו דעת מפורקם בזמנו, והנאים אחרי
כן. דלא חשו לקמחיהו לא כדו ומנו. הלא ידענו כי צעה
שצוולם גזרם רצה כותיה דאמר מלחא וצפרטו צלחי ומחיקת
רק לידעת העפים. אין כל גופם לדיכה צדיקה ואחריו כל אדם
יושק. ולכל הפנים שגם אפשר כי נתעלמה הלכה זמן הנכבדים
שזכרנו. הנה התגללותם נגלה כי הערודים. צגופי תורה אין
מדקדקין. צגועות כאלה:

איך בזמן הנמשך מראשית מלכות יונים שהוא המזן
לשטרות עד היום הזה אין בכל חכמי ישראל ויתר
האמות מחלוקת נחשבת.

פרק כד וממה שיארת התאמתו אללנו עדנו מדברים צמין
לשטרות. זה לקצה אשר עוד תחגלה לך צמין
הפרקים האלה הוא שהמין לשטרות הגמנה לו הרי הוא ישר
ומקובל לכולי עלמא כי בכל חכמי הגוים והיהודים אין מורה צו
מקפר עקרי להוקף או לגרוע. הלא תראה מה שכתב קאמוניאו
הגלרי צלוחותיו כי ראשית מלכות אלכקנדר לשצון האלגאנינים
היה צגנה הראשונה לאולימפיאה קי"ד שהיתה ת"ל שנים לצבין
דומי"ג ושכ"ג קודם שצון הגלרים, וצגנת שש למלכו לכד אח
דדיוש. צארפן כי ממלכותו הכללי הזה עד תחלת שצון הגלרים
כנראה משם נישכו שי"ח שנים. תלדף אם כן אליהם תקע"א
שנים הגמנות אללם לעת עתה יהי הכך אלף תתפ"ט, הכר מהם
שש השנים האחרונות לאלכקנדר שהם שית השנין דמלכו צעילם
דלא שצנין להו כאמור, ישאר המקוצץ אלף תתפ"ג כפי הכך
עליו הגמנה לשטרות צלוחותיו. כי על כן תמלא צהם שני
שצטרות היינו אלף תתפ"ט לראשית מלכות יון היינו מלכותם
הכללי אשר התחיל צגנת שש לאלכקנדר צהכניעו את דדיוש. ואלף
תתפ"ג לשטרות שהוא מלכות יונים אשר זכרו רצותיו המתחיל
מעט מלך ארבעת עבדיו אחריו כמו שזכרנו, ועינינו הרואות
שצון זה ככה קולע א השער' שעם המלא לאיצקיציאו ואצטרניליאו
קופרי' זולתם היות זמן מהמרת אלכקנדר מתחיל מן השנה הראשונה
לאולימפיאו

מאור עינים

לאולימפיאו קי"א. אשר על כן ראשו של זה בלד עקרו של זה
 עם הפרט י"צ שנים בנחיים. נכדים הדברים כי השצוננו החכר
 הוא מיוכר על שיטת האלטוגניים החכרת אשר בעמדה יעמוד
 ובהנאה לאסור מעט השנים ההנה ינשא גם הוא לעמחה.
 ולכל הפנים הפרט י"צ שנים אינו עתה ממה ששנים אלפי לבנו
 והיתה לי עדנה שהזמק ה' לידי כיום נוכח אגרת אשר בתו
 הגאון רב שריא ז"ל אל ק"ק קירואק לא אותה שזכר בעל הערוך
 במלת אציי אבל אחרת ארוכה שבעתים. מסהלת בהיתר קושי
 והילמה ר' חזר המשנה מטפס ועולה דריגי המרת כמטיל את
 משא רובם על חכמי הדורות שיצואו, וכדפס בהדעת שלשלת
 הקבלה מראשיתה עד ימינו. וצין יתר דבריה נמלאו אלה. ציומיה
 דר' נחית רב לבבל שנת תק"ל למנין יון דרגילכא ציה. וצשנת
 תק"ע אפטר ר' יוחנן, ואחרי הודיעו לפי מנין יון הרבה אשר
 צהם היו קלת אמוראים כחז על רב אשי ושכיז צשנת תשל"ה,
 וכן דרך הקדר צרבנן סבוראי הדורות הגאונים ז"ל, וכפר איך
 רבינו בעדיה נקמן לגאון שנת אלף רל"ט למנין החכר. וחתימת
 דבריו היא זו. וצשנת אלף רע"ט אסתמיכנא בנארות וקמכיניה
 להאי בננא אצות צ"ד מן שער תרחין שנין, יהא רעוא וכו'.
 נכתב שנת אלף רל"ח למנין שטרות צמדיכתא דפרוז שצור. אשר
 לפי דבריו שם היא בצבול נהרדעא צמדינת צבל, והיו זה
 כחשעים אלף יהודים לצד. מגוי הארץ. חמן האמוראים שכתב
 רבינו שמשון מקיטון בספר כריתות שלו חלק ימות העולם שער
 צ' אשר הוא כמו כן לשטרות אין ספק שהעתיקו מדברי זאת
 האגרת, והרי השצון זה של האלף רע"ט לשטרות אשר זו נקנת
 רב שריא כאמר הוא מכוון עם כך ד' האלפים תשכ"ח לילייה
 שכתב עליו הראב"ד הלוי בספר קצלתו דור שציעי לגאונים נחיי
 נפש, וכמו כן צענין התק"ל שנים לשטרות שצו חצר ר' את
 המשנה הסכים החכם כחרי קרוב לקוף מאמר ג' ח"ל. ר' חצר
 את המשנה צשנת תק"ל לשטרות והיא שנת ק"ג לחרצן שני
 אשר תק"ל להפקק הנצואה. ע"כ. וגם כן המארר הגדול רימ"ס
 ז"ל פ"א דה' קדוש החדש ופ"י דה' שנטה כתב באופן מסכים
 לחשבון השטרות החכר. כי אמר שנה זו שהיא אלף ק"א לחרצן
 שהוא אלף תמ"א למנין שטרות שהיא ד' אלפים תתקל"ו לילייה
 היא

אמרי בינה פרק כד כה - קנב

היא וכו', וכן הר"ד לוי ו' חציב בתפוחו קי' קמ"ג אשר העלה
סס בערכאין כל סבי השנים לילירה. כתב ח"ל. מנין שטרות
התחיל לקוף מ' שנה משכנה הצית. הרי כי צמנין השטרות
האזכר פה אחד לכל הכותבים אם מישראל אם מא"ה אין ציניהם
הפרדה אשר נער יכתובה:

איך המנין ליצירה אינו נהוג בעמנו למרבה רק מעת החתום
הגמרא הבבליית:

פרק כה כי צרכים היו עומדי נשאים ונותנים צמנין השנים
שאנו מניין לילירה ומתעלמי' בספרתם להאמיין
שהוא קדמון וכהו. בישראל למן היס אשר נהיינו קבולה לאלהינו
הנה לענין הפרק הקודם ולכל גלוי מילתא שתלמדך עוד לט
אחד אחי הקורא שמוע לי. זו חזיתי כי אם תשאל לימים ראשונים
יחזיר לך שהמנין לילירה אינו אהנו למהג רק מוזמן רב אחרי
תחימת הגמרא. או למרבה מעת החתמה והנה, יען אשר
לראשונה היו דורשין תחלות אחרות שניין דא מודא כפי מקצות
הזמן והמדינות או הרעות אשר צמנין קדמוניות מלאו את עמנו.
ואן קדם תחזוקן שעם היות כי צמנין ספורי התורה נודע כד
השנים שעצרו מן הילירה עד זמן הכתבה הנה היא לא יחסה
שום ספור לעת מקויים רק ללאת ישראל. מעלרים כמו שיחזאר
צמנין לא לילירה כאשר היה מן האפשר, ואף בספור הצריאה
עלמה תחת אמרו היס אלפים תמ"ח שנים צרא אלהים את
השמים וגר' כתב ואמר צראשית וגר'. שתרגם אוינקלס צקדמין
וינתן צ"ע מן אורלא כמו שתרגם אהלו בתחלה מן אורלא,
והפטיק בצראשונה כד מן אורלא. תשובנה לקדמותן לאוילהן.
אשר מאלה התצבר כי לרעת שניהם מלת צראשית דרך פשט
(מלבד כבישי דרחמנא שבה) היא כמו בתחלה צראשונה צקדמין
כלומר בזמן הקדמון צימנין קדם צראשית המליאות צרא אלהים
וגר', באופן שאין לנו לורד לפרוט הרב המורה ח"צ פ"ל
צבתחלה. או לדיקן החכם ספור"ני צרגע הראשון צלתי מתחלק
ושמחתי כי האלהים אנה לידי ספר המורה אשר למד צו גדול
צדו הר"ד צרך מפיסקי"רה וראיתי צכתב ידו סביב לפרק ל'
ח"צ הכזכר שזכר את תרגום יונתן צ"ע ופתרונו כאמור, לאות

כי

מאור עינים

כי התקבל אלנו יחד מן הכתוב בקפר. אחד הדברים האלה
 ראה תראה מה שכתבו ז"ל בירושלמי דר"ה פ"ק ר"ל. מנין
 שמונין ליציאת מלכים שנאמר בחדש השלישי ללאת. אך לי אלא
 לאותו הזמן לאחריו מנין, תלמוד לומר בשנת הארבעים ללאת
 ורג'. אך לי אלא לשעה לדורות מנין ת"ל ויהי בת"פ שנה ללאת
 ורג'. ומשכנה הצית התחילו מנין לבנינו שנאמר ויהי מקץ
 עשרים שנה אשר בנה שלמה ורג', לא זכו למנות לבנינו התחילו
 למנות. לחדש שנאמרה בכה שנה לגלותו בראש השנה ורג'.
 לא זכו למנות לעלות התחילו מנין למלכות שנאמר בשנת שנים
 לריוש בשנת שלש לכורש. ע"כ. ובמלחא פרשת בחדש
 השלישי אמרו. לא ראו למנות לבנינו ימנו לחדש שנאמר אחרי
 אשר הוכחה העיר. לא ראו למנות לעלות ימנו לאחרים שנאמר
 בשנת שנים לכבדכנלר. בשנת שנים לרדית, ע"כ. ובקפרי
 פרשת בהעלותך אמרו. ללאת מארץ מלכים ללמוד שהין
 מנין ליציאת מלכים. בלו לארץ וכו'. בכה הצית וכו'. חרב
 הצית וכו'. תקף עליהם השעבוד התחילו מנין לשעבוד שנאמר
 בשנת שנים לכבדכנלר. בשנת שנים לרדית. וכשם שמונין
 לשנים כך היו מנין לחדשים, ע"כ, והבנה בקיפא הזאת הוא
 מה שאמרו צירוש דר"ה כי שנות החדשים והמלכים עלו
 עמהם ונצל ניקן אייר מיכאל גבריאל. ובמשנת פ"ק דר"ה
 חנן באחד ציכון ר"ה למלכים ואיתמר עלה למאי נפקא מינה
 לשטרות, דתנן שמי חזר וכו'. ומפ"ק דמוקמא אלילים נראה
 כי ימי רבי' ועת החרבן ואילך בני א"י היו מנין לחרבן. ויתר הגולה
 היו מנין למלכות ימים, על דרך הסבול שצירותם עתה צי"ט שני של
 גליות, דהא תני' יוסי צירי מלכות פרס בפני הצית וכו' מלכות
 הארדוס ק"ג. מכאן ואילך לא וחשוב כמה שנים אחר החרבן.
 ע"כ. ופירש"י מכאן ואילך הצא למנות קודם החכמים וחייהם
 או שטר חזר או שום מעשה שאירע ימנה לחרבן. ועכשיו כך וכך
 שנים לחרבן הצית. ע"כ. ושם בסמוך אמר רב נחמן רבגולה
 אך מנין אלא למלכות ימים בלבד, תניא נמי הכי בגולה אך
 מנין אלא למלכות ימים בלבד. אמר רבינא מתניתין נמי דוקא
 וכו', גם שם נשיליה לקפרא וכו', ופירש"י נשיליה לקופר
 הכתוב

הבית גמין וטענות שהיא מוכה למלכות יונים. וכן תראה
 צפוף קוד עולם פ"ל שנמונו שם תש"צ שנים לחרבן ואלף קי"ז
 למלכות יונים עם היות שאין החשבון הוא מדוקדק ושאין צדום
 אופן ליחס הדברים האלה למחצר עלמו כמו שכתבנו בפ"ט על
 זה ועל הכתובים המתוארים בפסיקתא פרשת שלח לך. עיין שמה.
 גם באגרת רב שרידא גאון שהצאנו צפ"ה הקודם לזה ראינוהו
 מוקדד כמה דורות עד שנת אלף רל"ח לטענות בהקדמות דברים
 אלו למנין יון דרגילנא זיה. וכן יתבאר לך מדבר חוספות פ"ק
 דאלילים המתחיל קפרא דוקנא שאמר צדס ר"מ ח"ל, אם דלב
 הקופר לצריחת עולם או כך האלפים אין לחוש שהרי צימיהם
 היו כותבים למלכות יונים וכו' עד כיון שאין לנו עתה מנין
 אלא לילדה ועוד יתברר מהא דאיתא בגמין פ' הזרע קלחו
 במחניתיין וקלחו בגמרא. כתב לשם מלכות שאינה האגנת היט
 כנראה מדברי הרמב"ם צה' גרושין קוף פ' א'. שאינה מלכת
 על מקום כתיבת הגב. או לשם מלכות מדי או מלכות יון או
 לבנין הצית או לחרבנו או ליליחת מלרים הגב פסול לדברי ר'
 משום שלום מלכות ההוגנת שלדיך לכחצו לשמה, ואע"ג שדקדק
 שם הר"ן ח"ל אבל למנין הילירה כשר דלכבוד שמים כל מלך
 יתחול על כבודו, הלא יראה שלא היה מן הנהגה. דכתב.
 עכשו נהגו למנות לילירה וכותבים טעם לדבר שלא תקטו זה
 אלא בזמן שהיה דרך א"ה למנות למלכיהם והיו מקפידים בך,
 ותקטו בגמין ולא בטענות משום דגיטון יש לחוש לשלום מלכות
 שהוא דבר גדול שמקפידין בין איש לאשתו. אבל בטענות לא
 חששו דהא אמרינן פ"ק דאלילים בגולה אין מניין אלא למלכות
 יונים. ע"כ. גם הרמב"ם בפרק החבר וטור אבן העזר סימן
 קכ"ז עם נמוקי הקארו, ובעל הערוך ערך לשון. כלם כתבו
 מדברים הכחרי'. ומן הנראה פ"ז דמגלת תענית מנו ג"כ משך
 זמן לכהונת החשמונאי' לאל עליון עד שגזרו חכמים ואחננילית
 אדכרהא מן שטרייא להיות אחריה' לאשפה ואין להקל בכבוד
 שמי' באופן כי הכתובי' וחכמי המשנה והגמרא והפוסקים התבאר
 מאד איך המנין לילירה לא היה נהוג לקדמונים אבל מקרוב
 נחחדש צינתיטי. וכבר זכרתי לך מקומות גם מספרי החשמונאים
 הן מן הראשון אשר לדברי המעתיק ללרים בהקדמתו לספר

מאור עינים

שמואל חזר בלשון עברי הן מן השני שחזר בלשון יון. ומכתמא
מאנשים שונים, אשר מהם החזרר כי זימי הצית היו כלם מונים
למלכות יונים. ולא בלבד עודם מושלים בנו ומפני שלום מלכות
כי גם אחרי קור עולם מעל לווארינו נשאר המנהג הראשון
כאשר הראנו לדעת מדברי החכמים שזכרנו. וזפרט יתבאר לך
מן הקטר הראשון לחשמונאי' פי"ד שהוצא בו זכרון דברים אשר
שמו הסנהדרין צהר ליון חרות על לוח נחושת להודיע לזני האדם
גבורות שמשון בן מתתיה כ"ג ועוצותיו לישראל אשר צעזר
האלהים הוליא עמו בששון מכור הצרל של מלכי יון כאשר ג"כ
רמזנו עליו סוף פכ"ב. ושם פי"ד לחשמונאים התבאר כי הדברים
ההם נכתבו על הלוח ההוא ח' אלול שנת קע"ב למלכות יונים.
ע"ש. הרי שנוכל לומר כי המנין ליגירה הוחל צעמנו לפי הנראה
אחר רב שדירא גאון פחות משש מאות שנים והגה, וקצת זה
לדעתו הית' מה שראו האחרוני' כי מלכות יון נשתקע מן העולם
ואין אנחנו צעזרותנו שוקדים יחדו תחת מלכות אחת לדרוש
שלומה בלבד, אבל מתהלכים תמיד מממלכה אל עם אחר. וכן
צדדו לעזוב את המנהג ההוא וליחס המנין אל התסלה אשר
תזכיר אותנו מלכות שמים כי הנה כל מלך רב ושלטי כדבר הר"ן
החזר יעחול על כבודו בגללה, או נאמר שאופן המקפר הזה
הוחל למרבה בסקף חכמי הגמרא הצבליית בהתחדש קדר הקציעות
צעמנו. כי הנה תראה להרמז"ם צה' קדוש החדש פ"ה איד
קדמונינו קדשו תמיד החדשים ע"פ הראיה ועברו את השנים
כפי הזמן והלורך עד ימי אבי ורצא, כי אז מעני ומרוב חרצן
א"י כפל פחד היהודים עליהם שיקחלק מומה צ"ד קצוע אשר
המסדה הזאת על שכנו להיות המקום גורם כמבואר בששי מפרקי
ר' אליעזר וסוף צרכות ופ"ק דקנה' וכמו שהוא רמז"ם ז"ל
צאד ג"כ בקפר המלות שלו קימן קכ"ג. ונגע ה' בלב ראשי
הגולה וקדרו לטו חשצרות הקציעות והעבור אשר אטו מחשצי
לעת עתה באופן שנמלא כל ימי גלותנו קצועים ומעברים מכח
צ"ד יפה אשר היה בארץ. והנה לפי דברי הרמז"ן בהשגותיו
והר"ד ילחק הישראלי בקפרו יסוד עולם אשר תמלא' צפ"מ
לשנינו, מייסד החשצון החזר מן הטעם החזר היה ר' הלל צ"ד
יהודה נשיאה וצ"ד קרוב לקוף חכמי הגמרא הצבליית. ועם
שחנולא

אמרו בינה פרק כה

קנד

שתמלא קחירה דרבני הישראלים החמד על זמן המלאו כי צפ"ה מאמר ד' ומספרו החמד כחז שהיה זה בשנת ד' אלפים ר"ק לילידה (היינו תתי"א לשטרות) וצפ"ט ומנו כחז שהיה כמו שלש מאות שנה אחר הפרצו ויש צין כך לכך יותר מוק"צ שנים. הנה הנכון הוא להחזיק ברוקס פ"ע החזר. כי שומעת הרמז"ס אומר שהקציעות ע"פ הראיה נמשך עד ימי אבי ורצא. ורצ שרירא גאון צאגרתו החמד גם הרא"צ ד בקבלתו כתבו מי אבי נפטר שנת תר"מנו לשטרות ורצא שנת תרס"ג. גם לפי מה שזכר ר' אברהם צ"ד שייא בסקר העבור שלו, רציו האי ז"ל כתב בתשובה כי משנת תר"ע לשטרות שהיתה ר"ל לחרצן צטלו הקנהדרין והקמורין בארץ. וכמו כן בעל התדומות ז"ל כתב זה צעם הרמז"ן שאמר ומשם רציו האי בסקר הזכות אשר לא זכינו שיאר אל עבר פנינו. ואמנה פן תמעה דבר צטלו הקנהדרין החזרי לחטוב כי צ"ד הע"א והכ"ג נעטכו צעמנו עד העת ההיא השז אל לנך שכבר באר רמז"ס ז"ל קוף פי"ד מה' סנה' כפי היולא מפ"ק דעמכת האלילים ר"ל, לעשרה מקומות גלו סנה' וקופן לנצריא ומשם לא עמד צ"ד הגדול עד עתה וקבלה היא ור', ומצואר אמרו במשנת פ"ק דקנה'. סנה' גדולה היתה של ע"א דמשמע לשעבר. וחו דאם נמלאת צימי התנאים הסם לא הוה פליג ר' יהודה לומר טבעי. הלא יכנסו צלשכתם למלאו חשבון, אבל כונת רציו האי היא שצטלו לא צלצד הסנה' מני אז כאמור. כי גם כל צ"ד הקמורין בא"י משלשל סמיכת הקנהדרין שהיא הסמיכה הנאותה. צטלו צימים הסמה. ועבורי השנים בבר ידענו שהיו נעשים עם ע"פ הקנהדרין עלמם, אם ע"פ צ"ד הקמורים מכת הסנה' הקדמונים אשר נמשך מודר לזר בארץ, כנראה ג"כ מודרי הרמז"ל ראש פ"ה דה' ק"ה. ואם יכד עליו להאמין שזה ר' יהודה נשיא' אבי של ר' הלל החמד יהי ההוא דאחמו עליה פ' און מעמידין ופ' הקומץ צעא מיניה ר' יהודה נשיאה מר' אמי, כי תאמר שהוא ור' אמי היו דור הראשון לאמוראים וצנו ר' הלל דור שני ואילו אבי ורצא היו דור רביעי כנראה הכל מקבלת הרא"צ ד אוכל לומר שהיה נכדו. נקרא על שם ר' יהודה זקנו החמד באשר תאר נשיאה נמשך לכל היחם. כ"ש צהחצאר לך מאגרת

מאור עינים

רצ שרירא האזכר כי נמלאו חכמים בעלי זה החאק גם צימי הגאון.
רבינו קעדיה ז"ל. ולולי דבר רבינו האי והרמב"ם הנזכרים
כבר היינו מאשרים הנוסח האחר של ד' אלפים ר"ס, שאז ג"כ
נפני תכיפת הלכות בעמנו נחממה הגמרא הצבליית לפי מה
שכתב רב שרירא באגרתו והד"צ בדראש קודר רבנן קצוראי.
כ"ס מהראות זר אם היה תקון ר' הלל הגזכר קודם החחס הגמרא
איך רב אשי או אמימר אחריו לא כתב עליו שום זכר והוא יקוד
גדול בקיום דתנו, גם אינו רחוק שכונת רבינו האי ורמב"ם
בדבריה' הנכרי' אינה רק לומר כי מערבדא דדרא בתעגיותיו ואיך
אשר ממתו למדנו המלא צימיו צ"ד קמתו כעו שזכור צפ"מ
נאמר ג' לא נודע משום קסוד בגמרא המלא עור צ"ד קמור
בארץ. לא שזטלו מני אז בקצלה מחייבת. ולפי זה אפשר
שנמשכו עד זמן הד' אלפים ר"ס, ואם חשבונו כזאת הגה הקושי
אשר הר"ץ ז"ל פרק השולח דבר מתחיל ויש מן החכמים מעיד
על המקלק לומר אין שמתת כספים נוהגת, אליו ירצו בהכרח.
עיין שם דדלאי לך חספא ולא חטא אשרי עתה מני הדך.
יהי מה! לכל הפנים התקון הנזכר נחחדש קציע לזמן רב אשי אם
לפניו או אחריו כמו שזכרנו, ובכן קרוב הוא להחשב כי בהפרכי
מנרחא וגלגול הקורים ההמה ראה כמו כן ר' הלל וצ"ד הנזכר
לכלאי יתנו עוד למלכו' ימים ולשטר' כימי קדם ושנמנה לילידה
מן הטעם האמור למעלה. ויהי כי ראו שצדן השנים מחדש
ועד צנין שלמה מצואר צתורה וצבאי' זולת המקופק באורך
שעבוד מלרים שהוא מפורש מחכמינו, ומלאו קבלת הת"י שנים
על צית ראשון ומאמר ר' יוסי צק"ע פ"ל והאלילים פ"ק המורה
כי צית שני נושך פ"כ שנים ככל אשר צע"ה יתבאר צפ"ל
ופרקים אחרים מאמר ג'. קצבו צם המקמרות למנין הילידה.
וכן על הקודר דור אחר דור שמר את המנהג ההוא מאז והנה
גם ישמר תמיד עד אשר כדבר הרמב"ץ והישראלים הנזכרים יבוא
מורה לרק. ואמנה לפי הנראה נמשך ג"כ זמן רב אחר ר' הלל
הנזכר (אם היה שהמנין לילידה הוחל ממונו כאמור) שעדין בקלת
הגלילות הוא מונים לשטרות, כי הא דרב שרירא גאון שהיה
עומד בחסום צבל וכתב שלשלת כמה דורות למנין ההוא ככל
הנודע ומאגרנו אשר זכרנו צפ"ד, ובעל הערוך ז"ל אש דומ"י
צמלת

אמרי בינה פרק כה בו קנה

במלת סח כחז וז"ל אמרו על מר אברהם גאון אשר היה בשנת
אלף ק"מ לשטרות שהיה מכיר בשיטת דקלים. ע"כ. ולדידי
חזי לי גם הנו צדי קונטרס ישן של צאר רש"י על קלת מקבת
פסחים ובקוף פ' ערבי פסחים אשר נמנו והללה הוא צאר
רש"ס ז"ל כחז קופר לרפתי ח"ל. הדין עלך ערבי פסחים
פרוש רש"י ז"ל בסייעתא דשמיא במעלי שבחא אדר אלף תק"א
לשטרות. והרמז"ס ז"ל אשר היה מקורד"צה עיר קלה כספר
ובקוף ימין החגורד במלרים במאמר תחית המחים כחז ח"ל
בשנת אלף ת"ק לשטרות הגיע אלינו אגרת מארכות חיון וכו'
ובקמך. גם בצאת השנה והיא אחק"ו לשטרות הגיעו אלינו
כחזים וצבל וכו'. וזה גרושן קוף פ"א כחז ח"ל. עתה נהגו
כל ישראל למנות בגמין לילידה או למלכות אלככהד יוקדון
שהוא מנין שטרות. גם צין עגולת ספרי המשכיל ר' עזרא
מפאלו תושב מנכ"צה ראיתי פרוש הרמז"ס ז"ל על מקבת ר"ה
ובפרט על מאמרי החכונה הנמלאים שם אשר הוצאו רבים
מודבריו בפרוש הלכות קדוש החדש. ובקופו כחז מיד נכדו של
רמז"ס ז"ל ח"ל. רבינו משה ע"ה בעל ספר זה כולד לאצין בחדש
כ"בן יום י"ד שנת אלף תמ"ו לשטרות בקורטובה מחא. ופטר
שנת אחק"ו לשטרות יום שני כ' טבת. נמלא שהאיר עיני הגולה
שבעים שנה פחות פ"ג ימים. ואצא מרי צנו כולד אתנ"ץ לשטרות
ונפטר אחק"ו לשטרות. ואני דוד צן צנו של הרב זקני ר"מ
כולדתי לאצין במלרים אחק"ד. עכ"ד ולא נחפלא על המספרים
האלה לשטרות אך נהגו צם כמה דורות גם אחרי ר' הלל רב
גדיאל הכוזבים כי הלל יליאת מנהג ישן מפני שדש ובפרט באומה
מפוצרת קשה היא בלתי ימים לאורך. אמנם במשך הזמן הפולות
ישראל מעט מעט קיימו וקבלו ההשטות ההוא. וכאשר אין
זכרון לראשונים רבים יחשבו כי המנין לילידה מסיני ומוי קדם
צא וצאמת איננו רק שדש מקדוש כמו שזכרנו:

קשיות על שני מאמרים נמצאו לר' יוסי והיתרון.

פרק בו האדם הגדול בענקים לגברותינו ר' יוסי צרני
שחים הנה עתה קוראותי עליו וְגַם לא אעבור

מזה

מאור עינים

מזה כי צע"ה לעיני כל צעל פלילה יישר חילו ולאמריו אהן
דק. ובהלכה לקטיף האחת יש לדעת כי לפי המקופר מכל
כותבי העתים צא"ה וגם היוסיפון והראצ"ד נלוו עמם הראשון
לרומיים אשך שלח ידו ציקודים ויכניעם אל משמעתם היה שר
לצאם הגדול פומפי"או, ומידנו היתה זאת צהיתו נקרא מהורקטוס
הכהן לעזר אותו נגד ארקטורבלוס אחיו צני ינאי אלכסנדרו.
כמו שכתב גם כן הרמב"ן ז"ל ראש פרשת ויחי לענין דדת אחי
יוסף מלכונם למלכים כי מה שארע להם היה קימן לצנים. אשר
גם אחינו כרתו צצחידתם צרית את הרומיים, שהוא מעשה
הארקטוס ופומפיאו, ועד אחרי כן קמוך לחרצן אנריפס המלך
האחרון צרה אליהם רומי, גם על פקוק יולך ה' אותך ואת
מלכך חזר וכתב כל זאת ויותר צאורך. הלא זה תמלא גם כן
לקופר דיאוני צספור קורות פומפיאו. ויותר מצואר לטאניעו
סופר קדמון צספרו הכ"א לפי מה שראיתי ליוי"ק מפרש עיר
לצנוק' ספר י"ח פמ"ה צזכרו את כלל התלמות אשר מלאו את
היהודים צכל משך הצית, והוא טאליעו אמר צצברו כי לפני
פומפיאו לא חלו לרומיים צנו ידים. וכן חצין מן היוסיפון
צקדמוניות פ"ח ספר י"ד, וצמלחמות לרומיים פ"ה ספר א'.
וליהודים ספר ה' פל"ט, וצפרט מקספרו השני נגד אפיאוני
דף תתפ"ג שכתב ח"ל אנחנו צמלך הקנים היינו צני חורין
ורודים צעמים אשר היו קציוחיו קרוצ לק"כ שנים עד צא
פומפיאו מאניו, גם צכל ספרי העתים המפורסמים לא תמלא
זכרון לאיש מן הרומיים אשר קדם את פומפיאו להרע לנו,
אדרבא כי תדרוש מעל ספר ראשון לחשמונאים פ"ח ופי"צ עם
שלשה פרכים אחריו, וכן ליוסיפון צקדמוניות ספר י"צ פי"ז
תמלא שהיהודים והרומיים כל ימי יהודה ויהונתן ושמעון צני
מתיהו כ"ג אשר עברו ל"צ שנים היו כוחים זה לזה ויתהלכו
מגוי אל גוי שלוחים ומנות יקרות צחצה יתרה ומחק שפתים,
ועזרו זה את זה נגד היונים כאלמרם ז"ל פ"ק דאלילים אתנו
צהדיהו אי מינן מלכי מיניכו איפרכי וכו'. וגם אחרי כן אין
אומר ואין דברים שהרעו או השחיתו מעולם צכל הר הקדש,
כי כל עסקי היהודים למלחמה לא היו רק עם היונים עד שפלה
המריצה הנזכר צין שני האחים ההם. והורקטוס צפרט סצצ את

ציאת

ביאת פופיאו לירושלם. גם כי תחזוקו במליצה היפה אשר עשה
 יהודי זקן לפני קרני רומי, הכתובה מאת ההגמון ועודוכיטו
 בקפרו אורולוגיאו על חצור מרקו אנדיליאו מאמר ג' פרק י'
 בהתרעמו על ארבעת שופטיהם הרעים אשר שלחו לאדמת הקדש
 יחצאר לך כי לפני מעשה פומפיאו לא היה צין הרומיים והיהודים
 רק אהבת חסד. והנה דין עסק ציט של פומפיאו למרצה לא
 היה יותר מק"מ שנה קודם חרצן הצית כי הורקנוס אשר נתמנה
 אז לכ"ג על פיו היה האחרון לצית חשמונאי ונמשכה כהונתו
 ונשיאותו כנראה מלוחות איצקיציאו, חולתם מן הכריזים ל"ד
 שנים. ואחריהם עד לחרצן היו מלכי צית הורדוס ק"ג שנים
 על דעת רבותינו. ועוד יחזרר לך זה ממה שכתב היוסיפון
 קפר י"ג פ"א כי כלחון החשמונאים ונס חנוכה היה צתחלת
 האולמפיאה קנ"ג. ודבר פומפיאו כתב קפר י"ד פ"ח שהיה
 צאולימפיאה קע"ט צהיות מרקאטנו' ומרקו טוליאו קונקולי ציטי
 רומי. באופן כי נמשכו צנתיים כ"א אולימפיאי שהם ק"ח שנים,
 תלרק אליהם הל"ד של הורקנוס הנזכר תהיינה קמ"צ כפי הבך
 ממש אשר זכר החכם דון. ילחק מעין צ' תמר ג' שנמשכה
 מלכות האחד עשר אנשים מצית חשמונאי אשר מלכו וכהגו יחד.
 גם כי תדרוש לכל כותבי העתים על מעשה פומפיאו הזה וצפרע
 בקפר הקצלה להראצ"ד תמלא שאל חזר לרומי עם ארטוטולו
 אקור צזיקים, ושהאל פומפיאו עד מעט הולך להמלט מפני
 חמת המליק אותו יוליאו ליסאר וינס אל קליאופטרה ותלמי
 מלכי מלרים והוא יוליאו כלחם צם וילכדם. שהיא אחת מן
 התפיקות אשר זכרו ז"ל פ"ק דאלילים ופ' המפלת צאמרם שדומי
 תפקה המלכות פעם אחת צימי יוגים ואחת צימי קלפטרה.
 וכל פינות שאתה פונה לדעת זמני האנשים והמקרים האלה
 וכן שנות קיסרי רומי אחרי שלש השנים ומחלה של יוליאו ליסארי
 עד טיעוס יתאמת לך שהכל צלי ספק אידע והיה לא יומר
 מק"מ שנים קודם חרצן הצית. ובכן מן ההערות האלה ילא לנו
 קושי על מאמר נמלא לר' יוסי הנזכר פ"ק דשבת ופ"ק דאלילים
 על פי ר' ישמעאל בנו והוא אמרו ק"ט שנים צפני הצית פשטה
 מלכות רומי על ישראל. ופרט"י פשטה שלטה, כדבר הגמרא
 עם בקמוך אשתצנוד צהו. הלא כפי מה שהוגד הראשון צעוכינו

מאור עינים

מן החזמיים היה עומפיאלו. ומעשהו לא קדם רק פחות מק"מ
גנה צפני הצית. וכבר עלה בדעתי שיקרצלו דברי צר קמכא
אשר יתקן ק"מ תחת ק"פ, כההיא דת"ר ציומא פ"ק י"ח כ"ג
שמעו צבית ראשון דרבינו תם תכח קשיא שהעיר הגיה ח' ור"י
דחה גם את דבריו והגיה י"ג עם כי דברי שניהם נדחים כנו
שכחצנו למעלה קוף פ' כ', והרי מק"מ לק"פ הוא צבדי מדעת
הקופר וקולמוסו טועה. אולם בהתודע אלי כי שם פ"ק דלילים
סקלו וטרו הרבה אליצא דהאי מניכא עד אמרם כי מסך ר"ז
השנים של מלכות בית השמונאי וצית הורודוס קמו רומאי כ"ז
סנין צהיימנותיהו עם ישראל וק"א אשתעבד צהו. אמרתי לא
זו הדרך. וכמו כן מאמר אחר של ר' יוקי אשר הוצא שם פ"ק
דליליים ולאחזו זכריוהו צפ' כ"ג כגאה צו מן הקושי, והוא
אמרו שש שנים מלכו יונים צעילם ואחר כך פשטה מלכותם בכל
העולם כלו. אשר מבח דבריו אלה רש"י ז"ל על מאי דאיתמר
התם אין מדין אלא למלכות יונים בלבד כתב ח"ל. אך מוכן
לחלחל מלכותן שהיו שש שנים תקוטעות שלא מלכו אלא צעילם
ומשש שנים ואילך פשטה מלכותן, ע"כ. והרי זה ששמענו על
היות שש השנים שהנה אשר הן זמן מלכותו הכללי של אלכסנדר
אחרי הכניעו את דריוש ממלכה שפלה צברך לקמים תחתיו הוא
נגד הגרסה מן הכתובים, וגם מיתר מאמריהם ז"ל ודבר כל
קופר מהיר אשר כמלא צא"ה תאז עד הנה. בי אדרבא יתברר
מהם שהממלאי מקום אלכסנדר היו הלך וחפור והסתערו בדבר
דניאל מלך על מלך, והוא אלכסנדר מלך צים וביצעה ועד הרי
חושך כמו שזכרו גם הם ז"ל צמק' תמיד וכמה דוכתי והרי
שמענו מלך פרס מתנשא לאמר כל ממלכות הארץ נתן אלהי
השמים בידי, והמלאך אמר וצחזקתו צעשרו יעיר הבל את
מלכות יון. אם בן מלכות אלכסנדר הוא אשר פרץ עליו לכל
קצת הארץ, ומקרא מלא דניאל ח' ארבע מלכיות מגוי
יעמודנה ולא צכחו, וצפרשה י"א צכחצו ותחץ לארבע דוקות
השמים ולא כמשלו אשר משל זג'י, האמנה להחיר הקשי'י הגם
ולתפך צכותו של ר' יוקי כמוטל עלינו האמנתי כי על הראשונה
אשר תקדאנה מלחמה ושעבד לישראל נאחת הרומיים מזמן ק"פ
שנים קודם החרבן נובל להשיצ בי כל חכמי האמות צעבן זה
ואילו

אמרי בינה פרק בו קנו

ואילו היו בהם פעמים הגם כאומרים לא ראינו או לא שמענו.
 והרי פ"ב דעדיות חזחים פ' טזול יום חכמים אומרים לא
 ראינו אינה ראייה, עד כי פ"ב דכתובות לענין שנים אומרים
 לא ראינו שנתקדשה הקטו פשיטה לא ראינו אינה ראייה,
 ועד ציומא פרק י"ה העלו דמשום לב יודע מרת נפשו שומעין
 לחולה נגד כל קהל עדת הרופאים בכל המחיסם לענות נפש.
 וכן נאמר שהקופרים הזכרים לא הרגישו צמלחמות הראשונות
 אשר עשו עמנו הרומיים ולא נחלו על עצרנו דלא רמו עליהו.
 אך היהודים שלקו ושוו צערם עליהם יכאז ועד יייהם מחד
 כאמרו, ועל השנית אשר נפלינו אך נחשב מלכות אלכס' צערך
 הממלאים מקומו ממלכה שפלה יש לומר כי לא על ר' יוקי
 החלונה אצל רש"י ז"ל אשר הוסיף בפרשו על דבר ר' יוקי ונמלא
 גורע. הלא נאמר ר' יוקי הזכר הוא זה. שש שנים מלכו יונים
 צעילם ואחר כך פשטה מלכותם בכל העולם כלו, ורש"י ז"ל
 בפרוש מאמר נשייליה לכתרא וכו' כתב שש שנים מקוטעות
 היו שלא מלכו אלא צעילם ומשש שנים ואיך פשטה מלכותם.
 אשר מרולת דברך אלה צליספק תורה על היות אחרית המלכות
 ההוא טוב מראשיתו. ועל כן צאה אלינו הקטיף הזכרת. אך
 הוא ר' יוקי לא השב כזאת. כי המכוון בדבריו אינו אלא שהמני
 למלכות היונים הרבים אשר מלכו יחד לא החל עד אחרי מות
 אלכס' יען כי כל שש השנים שמוך אלכס' צעילם וכוון שם בקאו
 כמו שרמז הנביא צאמרו ושמתו בקאי צעילם ומשם רועה אצן
 העולם כלו לא נחשבו צמנין המלכות של היונים הרבים. וזה
 אמר ר' יצחק. כמו שהוכחנו גם כן בפ"ג שמינין השנים למלכות
 היונים לא הוחל עד אחרי מות אלכס', אצל לא נכון לומר
 שלא מלכו אלא צעילם ואחר כך פשטה מלכותם ברוקפת ברת
 כנראה מפשט דברי רש"י ההמה. האלהים אם לא נהפך גם
 כן בזכות רש"י ופרש כי אמרו שלא מלכו אלא צעילם. הרלוך
 זו עבא המלוכה היה צעילם לצדה תחת יד אלכס'. אך הוא
 יחיד היה רב המעלה מכל כסאות היונים אשר פשטו אחריו
 בארץ. עם שחדע קורא משכיל כי לפי מה שכתב קאמוטיאו
 ספר ד' פ"ג קיליצקו היוני אשר למעלה צפ"כ כתבו שמונו
 הוחל המנין למלכות יונים לא ישב על בקא מלכותו עד שמשק

שני

מאור עינים

שני אחרי מות אלכס'. גם המנתיק לנלרים צפרושו לדינאל על פקוק השצועים, וכמו כן הסופר אינו ספר צ' פ' מצ כתבו כי המנין למלכות יונים לא הוחל עד י"צ שנים אחרי מות אלכס' כי חלק מה מאלה השמנה או י"צ השנים הוולך תחתיו אריד"ארו אחיו, ויען כי אלכס' הניח את הרס"אמו אשתו מעוברת רצים מעבדיו אמרו לשמור המלכה אל צנו. אכן סוף דבר ארבעת השנים אשר בתחלה לא היו רק מנהיגי' שמו כחד מלכות צראשס ומאלה נפלה ממשלת היוני' בארץ. היינו שחלקו צ' ימות המלכות הכללי אשר היה לאלכס'. כמו שתמלא כל זה קלתו לקורליאו וקלתו לפלוטארקו צחי אלכס', ומפני הדעת הזאת של ההעבד ראשית המנין למלכות יונים שנים מה אחרי מות אלכס' רמזתי בתחלת פכ"ד על הפרש צלתי פקרי מן המנין לשטרות עד הנה, ובכן מן ההערה הזאת יתראה שהיינו יכולי' להרהר תשובה על הקשיא המכרת אשר עוררנו אם על ר' יוסי אם על רש"י כשנאמר דהני שש שנים דמלכו צעילים דלא חשבינן להו ושהיתה ממלכה שפלה לא של מלכות אלכס' היו. אבל הם השנים האלה שנמשכו חקף למותו צן מלכותו למלכות קיליצקו הנז', ושהמנין למלכות היונים לא התחיל עד חס אלה השמנה או ה"צ שנים שזכרנו, אמנם דע לך אחי כי עוד צפרקי ימי עולם אשר לפיננו תמלא קושי אחר חזק על מאות' שלישי לר' יוסי והוא שמלכות פרס צפני הצית לא כישך רק ל"ד שנים. דאיכא למימר שהיו יותר. וצדדים יתחייב גם כן שהקד אשר לנו מוכין עתה לילידה חמשת אלפים ש"לא ירצה גם הוא צהכרח, כפי מה שתראה צפרקים יבואו, ואם כתרלית צהיתר הקשיא השמית הזאת צאמנד שמלכות היונים עם המנין לשטרות לא התחיל עד אחרי השמנה או ה"צ שנים המכרות הנה מה שהרווח צזה, הפקדת צזה, כי על כן מלצד ל"ד השנים והקשיות שעוררנו עליהן כמו שתראה הלערך להוקיף ולמנות שש שנות אלכס' האחרונות וגם השנים האלה שנמשכו מאחרי מותו עד ראשית המלכות ליונים המכרתי וממלאת מרצה הסך הנאות קודם למנין ש"פ השני אשר למלכות יונים צפני הצית. ועם זה יתראה ג"כ מוספר השני לילידה צהכרח. והרי לנו משתדלים צפרקי ימי עולם הנז' להפך כפי האפשר צזכות המנין הגהוג לנו. ועל כן לא

אמרי בינה פרק בו כו
קנה
לא נקבל כאן זה התרוץ השני לבל נרצה עלינו הארצי שמה
אבל נסתפק בתרוץ הקושי השני על הדרך הראשון כפי מה שכתבנו :

התנצלות בעד חכמינו גם שיונה כי בספורי קצת
מעשים בלתי מתיחסים לדיני התורה לא עמדו על
אמתתם ולא הגידוהו לו.

פרק בו הסופר הגדול לרומיים האד והעד למטוארה ארץ
מולדתו פאד"רצה הוא טיעוליואלו אשר לפני ואחריו
עד היום לא קם צא"ה כמורו לחשוד מחשבות ולכחוד צעם צרל
ושמיר מלה וארבעים ספרים על אדות העיר הגדולה רומ"י
ומקצות העולים ויורדים זה למן היום הוקדה עד זמנו משך שבע
מאות שנה ויותר , כאשר רלה להרא' צראשיתם מה יכבון
עליהם גבר ומשכיל ולאמה חכלית הוא והקור' יעמול צהמה כתצ
את הדברים האלה , הגה ידיעת מה שהיה לעולמים על פי
ספרי הזכרונות תתן לנו פריה זה אשר עד מאד יועילנו כי
מומנה נקח הלמודים הטעונים בכל ויני הדוגמות . וזהם נכיר
את הטוב צעדנו וצעד עמנו להרחיק המזיק ולקצר התועלת .
ע"כ , ואמנם לא שקד מלין צצחית העומ' אשר לא ראו אור
התור' התמימה עם יתר כתבי הקדש וצחשכת הלמודים האנושי
יחלהכו . כי הם צזעת אפם וטורח שכלם ילטרכו לזרות
ולהצר את כל אשר תוליא האדמה מוקרי צכי האדם עד מקרי
הצהמה ולהתצונן מה יעשו לטוב להם מקפר ימי לצאם תחת
השמש . אבל אנחנו עם אלהי אברהם חרע יעצדו (צרוך הוא
שגבר עלינו חסדו) כצר ילאנו חפשי' וקוומיות מן העצוד' הזאת
עד צלתי השאיר לנו כסדון טכעמול צה לרוח . כי הלא צתורתו
ומלרתיו שם כל מחשך לפנינו לאור ויפתח לנו שערי דק אל
הדרך אשר יעלה צה אש ואיש או המונים המונים להתחוק
מכל הלד הזורד ולקצרה אל ההללחה ככל אות לפשנו . וצאשר
לפוי לפני ית' כי להיות שכל האדם קלד ועצבו נחשל ורפה
ילערך כ"ג לאוחות ולמופתים נראים או נודעים צהלכות למעשה
העחרים מאד לקיים צידו את הלמוד המלוויד לו צנפש אשר
צבלל זאת כנו שזכדנו צפ"ו חכמי א"ה צהצלר אללם ספור
מעשים אמתיים ימליאו ויחקו קלחם לתת צהם מופתים אל
השומע

באור עינים

השומע. עינינו דואות שהוא ית' לא הכיח מלכתו גם את זה לעמת זה להורות אותנו בשער מקפיק כל דרך טוב וישר ולהופיע עלינו נהרתו בהמה. כי הגה בתורתו התמימה ובקפרי עבדיו הבציאי' עלו וצאו כמה ספורים של נסיונות והערות הן על מה שהיה קודם מתן תורה, הן על הגמטך אחרי הנתנה באופן כי בשכל ובחשים צמאה ולא בחידות נעמד על אמתת כל דבר אשר ידע לתועלתו. ובלתי סגלטרך עוד צמנו אלה ללהג הרבה של יגיעת צער וללשון ענו. סופרים אשר צדד דבריהם לא יחדל זה מאד את זה הכל מתוקן לפני כלנו צפלק ומאזני משפט ליי' ואין לתד ומוסר השכל צילדי הנכדים אם צדד פה או צמעשה אשר יעשה שיאמר אללנו עליו ראה זה חדש לא נדע מקדם, כי דבר אלהינו אחנו וצו לא חקרנו כל כאשר אחר החכם צמילי דאצות הפוך צה דכולא צה מנייה לא חרע. ואם שתעגיית פ"ק אמרו מי איכא מדי צבתי צילא רמי צאורייתא ב"ש שתאמר מי איכא מדי צדצרי הצאי של חולין דליתיה בתורת משה והגלות אליה מכתבי הקדש. כי על כן לדעת המפרשים כלם צאו בתורתו ובציאי' וצרי קדשו כל הספורים המתיחסים לפעולות האדם וקורותיו לצד מן המלות והמשפטים אשר הם לפנינו, לא להחעלם מדי עברנו עליהם צעתות הפנאי אבל להתצונן וללמוד מתוכם צהלכה למעשה מה יוכל הזמן להזמין לנו ואין כחנה צחולדותיו עם אלהים ואנשים כי הן כל אדם צכל האדם יראי זה להיות מה והנפשות פלן צגורה צוה לאלהים הנה, הלא צצאת לא נעצד על אמרם ז"ל צצוה צהעלותך ווי ליה לצד נט דאמר דאורייתא קפורין דעלמא וכו', כי מצלתי יכולת קלדי העיון לראות את חמוקי קתריה ולהצחץ צין חלופי לצוטיה בר' שמתון דיהוה אומר לר' אלעזר צריה חלת מאה (דך גרמא) הלבות פקוקות צרזא דחבמתא עלאה צפסוק ושם אשמו מהיעצאל גר' כדאיתא צצוה תולדות ילחק והאזינו. הגה שכרנו אחנו ופעולתנו לפני האלהים צאשג מפשטי הספורים והקורות הנשמעים צה נקח עלה ומוסר על כל הנדע אלינו, ולמלא מן ושכל טוב צעיני הדר גאורו ככל האפשר לנו. ראה הרב האורה פ"ג ח"ג והר"צ צתועלותיו גם ידידיה האלכסנדרי צאמרו השגי מחיי עשה כי האריצו למעניתם צזה והיטיצו אשר

אמרי בינה פרק כו קנט

דברו על הדרך שזכרנו, והנה אחר הדברים והאמת האלה נקל
הוא להתבונן כי כל המעשים אשר נעשו תחת השמש והמקרי
שקרו בתקופות הימים לבני אדם גם בני אדם אשר לא יתלה
בהם דבר תורה כי אם מילי דעלמא וגופא דערבדא אשר תאמר
עליו מה לי עיילי מה לי אפוקי לאידך או לאידך גיסא. לא
נראה מן השם אל חכמינו לקור מילי דאוריית' דאציקו צה
מיצק ולאצד חלק מזמנם לדרוש אחריהם צדום שכל למען דעת
אות' הם לעלמ' או להגידם לנו על האופן המדוקדק שנמלאו.
דיים אם כלאשר ידלו להודיענו מהם מאומ' יוציאו לפי שעה כל
עמית שצא לידם את היקד מזולל ושיגיעו צקפור קלת חלקיהם
במעטפים ועולים אל התכלית הנכבד ההוא אשר יכספו. על
דרך הקצה החמישית שזכר הרב המורה בהקדמתו גם על קלת
דרושים מתיחסים אל הצנת דברי התורה עלמה. כי הנה בכל
אופן שחוליא את המרגלית מן החול אין רע ואין מחריד אם
תושמש ותהפך זו כאלת כפשך. ואמנה יש לנו צדושה הזה
להתבונן מאד צמה שנאמר. והוא כי כצר התבצר מדצריהם ז"ל
איך להיות תורתנו הקדושה מים שאין להם סוף, ומי האדם
(כדבר זקן הרופאים) קלרים אפילו במלמד לקנות חכמה אחת
וקול ה' חולב הלצות באמרו לא ימוש וגו' והיגית זו וגו' הם
ז"ל היו עשים אותה קצב וחכים על זמנם שלא יאצד צולתה
כרגע, עד שאפילו המאריכים בתפלה להיותן עם זה מקלרים
זמן תורתם אמרו עליהם פ"ק דשבת מניחין חיי עולם ועוסקין
בחיי שעה. דומה לאמנם פ"ק דיומא ודצרת צם ולא בתפלה
צם ולא צדברים אחרים, צם עשה תורתך קצב. כי על כן
צפרק חלק אקרו הקריאה צקפרים החלונים. ובמנחות פרק
הלחם השיצ ר' יונטעאל לצן דמא. וכן צירושלמי דפאה השיצ
ר' יהושע לתלמידיו, שלא לעסוק ציונית רק השעה אשר איננה וכו',
וכשהקשו לשמאל ירחינאה פרק כילד מעצדין והא מד אקטרוולגוס
הוא הייתה התוצתו כי פנה לחכמה ההיא כשהיה נפנה. ומחוסס
על זמנם שלא יכלהו צדיעת תולדות הזמן שלא תועילם אמרו
פ"ק דתוצות קודם תקנת עזרא מאי דהוה הוה. ופרק אין
דורשין צשלמא מה למעלה מה למטה לחיי אצל מה לפנים קודם
הצריאה ומה לאחור אחר שיכלה העולם מאי דהוה הוה, ובסוכה

מאור עינים

פ' ז' כפרו בשנחו של ריב"ז ור' אלעזר תלמידו וכן אמרו על
רב תלמידו של ר' חייא שלא שחו שיחת חולין מיימיהם. וציומא
פ"ק אמרו השח שיחת חולין עובר בלאו ועשה, ופ' אין דורשין
ואלילים פ"ק כל הפוסק מדברי תורה ועוסק בדברי שיחה עליו
באמר הקוטפים מלוח עלי שיח, ומהקפדתם עוד על זמנם שלא
יעזב צבטול תורה אמרו פ"ק דאלילים שאכור ללכת לשחוק
אלטרי"בין וצר"קום אם לא כדבר ר' נתן לקיים מלות שלוח
ומליל או מעיד על האשה להשיאה. גם על התנוקות של בית
רבן לוו פ' כל כחצי ופ"ק דמגלה שלא יחצטלו אפילו לצבין בית
המקדש. כי האמנה להיות החורה חיינו ואורח ימינו אין לך
דבר שעומד בפניה. ובגלל הדברים האלה אשר יקר אלנו
להאריך בצפור אמתתם אין לנו להתפלא אם להיותם ז"ל שוקדים
ועוררים בעסק התורה לצד רבתי פונים אל רבני שיחת חולין
בקריאת זכרונות על מה שארע לעולמים מוקדם, חלא מלפניהם
אילו שגגה או קלור צקפור אילו שחיה מן השיחות ההנה
כי מילתא דלא רמיא על בני האדם אין דרכן להתצונן בדרכיה
כפי מה שקבלה לעולם כן מקדוה. הגה קדוש לזה תנוול
לחכם צעל העקדה שער ל"ז צתחן הטעם על קלח שצושי
במלאו לרצותינו צעניני התכונה. שכתב ח"ל. לא הולדכה
התכונה היא. להם ז"ל רק לדעת העבור ולחשוב תקופות ומולדות
כתורה וכמורה. אך היותר היה להם לזרא ולצבד זמן צענינים
לזוננים שלא הותר להם להתעבך צם רק דרך עראי וזמן שאינו
לא מן היום ולא מן הלילה, ע"כ, אמת הדבר כי אין לנו בכל
זאת להחיר ח"ו הרלועה שכוליא לכתחילה אפילו צמילי דעלמא
דבר שקר ופיקו. כי הן דובר שקרי לא יכון. אבל כאמר כי
בל טעות אשר יפול צהם מאין פנות אל החקירה על אמתת מה
שבא למשמע אזכרו ראוי לה ההתנללות, וכל חכם לצ מן הראשונים
או האחרונים אשר יקריב שרוע וקלוט כפי מה שבא לידן לא
יחשב צנפשו פגול כי הרי זה חולין צחון לא קדשים צעזרת
הקדש, גם פעמים רבות יהיה צם הסכלות חכמה והחקרת
שלמות צאשר לא יפתה לצבו צגללס לקור מן הדברים העקריים
אחרי ההצל. והנה מן הידוע מאשר גם כן העירונו למעלה כי
גם אשר צמשך ימי צית שני היו לפעמים משחמשין צבת קול
כדאיחא

כדאיתא בירושלמי דקוטה פ' עגלה וצבלי פ' אלו נאמרין וסנהדרין
 פ"ק ויותר בארוכה בתוספתא דקוטה פ"ג וקוף מדרש שיר
 השירים, ואף צימי האמורים הוה ההוא קצא משתעי בהדיהו
 ואליהו עלמו נראה אליהם כדאיתא פ' שני דיני צעזבדא דרז
 חנן ובהמקבל צעזבדא דרז יהודה וכמה דוכתי, עד כי לדברי
 רז שריא גאון באגרתו שזכרנו למעלה גם בזמן מר רז יוקף
 גאון לדיק תמים זה אליהו התמיד ציטצתו הנכבדת. הלא בכל
 המקומות הב' הודו ואמרו שאחרי עות שלשת הנביאים האחרונים
 ככתלקה מישראל רוח הקדש. וכן כתב החכם כחרי קרוז לקוף
 מאמר ג' והרא"צ הלוי נספר קבלתו כי ארבעים שנה לצנץ
 הצית נסתלקה רוח הקדש מעמנו, וצבאר כתב רש"י פ"ק
 דיומא על ההיא דחמשה דברים שחקרו צבית שני ח"ל. משנת
 שנים לריוש ואיך לא שרתה על הנביאים רוח הקדש, עם כי
 אם אין צברקא זו טעות קופר אשתמיטיה פקוק מלא צובריה
 ז' יהי צבנת ארבע לרדיוש וגו'. לולי נאמר בהתנלותו שרומ
 אל הנמלא קוף פ"כ דקדר עולם ח"ל מרדכי היהודי וחגי זכריה
 ומלאכי כלם נתצלו צבנת שנים לרדיוש. וכי יגור אפוא חכמינו
 ההם צלחה קפוד של דברים עולמיים ולא יגדו (כי לא שמעו)
 צם אמת על כחן לא בכל זאת יתפשו צמזימות של מהרהר
 אחריהם. כ"ש כאשר נחשוב כי גם צחירי הנביאים ואשר יערה
 עליהם רוח לא ידעו ולא יצנו מעלתם אמתת הנעלמו צלתי
 נגלתה אליהם מומדום כדבר הנביא אלישע וה' העלים ממני ולא
 הגיד לי, ואם תרוץ נפטך אל מאמרם ז"ל פ"ק דבתרא חכם
 עדין מכביא לא חבשל להאמין שכוונתם לומר כי החכם ידע מה
 שדע הנביא ויותר ממנו. כי זה תהו, הלא אחד משלשה תנאי
 חול הנבואה הוא שיקדם להיות חכם. ואיך יהיה הדבר צאסרנו
 יותר שלם מאחרי התורה אליו מה שישלימהו, אך כונתם היא
 לצחיכת אחיה פרע למעלייתא שימלא באיש החכם אשר אינו צבביא
 כמו שתאמר כי הידיעות המופלאות צלות לכביא מן החוף צלתי
 שיטרה ושתוקן אליהם. כמי שצא ליד עושר מופלג צירושה או
 מליאה. אבל החכם קונה לו ידיעותיו כפי מדרגתם מעלמו
 וסרילוטו כאיש אשר צזרחות שכלו ויגיע כפיז ירויה די מחיותו
 ויותר. שהוא נגד מה לפי דעת קלת משובח הימנו. האמתה

אוהבי

סאור עינים

אזהני עשיר צעשרו חמטיו צו אליהם לא יחשו על אחת לך
קנהו, והלא ידעת כי גם פ' השותפין אלל אמרם משחרב צ"ה
נתנה נבואה לחכמים אמרו כמו כן דכתנה לטוטים ולחנוקות.
וכאשר רלו להודיענו הנסקין על היות החכם עדיף מנביא זכרו
דבר שמליארתו מקרי. צאמרם חדע דגברא. דבה אמר מילתא
ואיחמר משמיה דעקיבא בן יוסף וכו', אך האמת בעלמו הוא
כי מאמרם זה להם הוא כפי דרכם הנאה ציתר דצריה ומליכותם
אשר זכרנו צפ' העשרים. כי צרלותם לזרז או להזהיר על
אדות אחת דבר של גנאי או שצח יפריצו צו על המדה וידמו לגו
לל הקקיון כהר גבוה. וכן זה שאמרו חכם עדיף מנביא הרי
הוא לחזק ולאמץ את לצבנו אל קנין החכמה צצחינת מעלתה,
ואפשר שחיינה צו גם כן כונות אחרות כמו שכתב עליו החכם
בעל העקדה שער ל"ה ול"ע ע"ש. אך לכל הפנים כמו שאחרי
כל מדרש אשר יזכרו על הכתובים העלו דאין מקרא יולא מידי
שטונו כמו שזכרנו פעמים, בן אחרי כל הדברים הזרים אשר
ימלאו להם צטבע המליארות אין העולם יולא מידי שטונו ומנהגו
ואין לך לעיר צנביאים אשר לא יעלה גם עלה על כל החכמים
שמואלאן מני שים אדם עלי ארץ, כי רוח יתיצא ציה, וכבר
אמרו פ"ק דמגלה ופ"ק דצחרא על דניאל אשר נתן לו האלהים
זודע והסכל צכל חכמה ועוד רוח יתיצא שזכרנו. דחגי זכריה
ומלאכי צביאי עדיפי מינה. והן עוד שמש זרחה ורודע לאמת
ויליץ איך כפי ההתדשלות הצלתי נאשם אשר יחשב לה ז"ל
צמילי דעלתא כמו שכתבנו. בן ציתרון ער וחרילות נפלא היו
ככוכים על מילי דאורייתא להצינם ולהגידם צשלמות, ואין צשום
ארופן להקיש דבר לדבר, כי אינו דומה הצל שיש צו חטא צשגנת
תלמוד העולה זדון להצל דצרי העתים שאין על שגנתו חטאת,
אצל כל המוקום אשר ידרש צו למוד דינים והלכות היו צלי ספק
מכונים שמועותם ומדקדקים אחרי כל אחת מהנה עד חוט
השערה, ככל הנראה צמקכת עדיית ופ"ג דכריתות וכמה
דוכתי, גם יחייצו את עלמם להגידם כל אחד צלשון רבו כדאיחא
צעדיית פ"א, ועל מה שלא שמע יאמר לא שמתני כההיא דפ'
הישן ל' הלכות שאלה י"צ אמר להן שמתני וי"ח לא שמתני,
ואמרי לה צהפך. וכמו שהאריכו רבים וכן האחרונים וצפרט

הגאון

אמר' בינה פרק בו כח קסא

הגאון רב שרידא ז"ל צאצאיו הגד' והרע"ם בהקדמותיו להורים
אמותה הקבלה מקיני ומי ומי האדירים אשר נספרה לנו, אכן
צדברים זולתם שאין זהם מלוא ועברה כל עמת שבאו אס' טרו
את ההלכה הג' טרז. ואם לאו דברי חלמות לא יעלו ולא ירדו
ואם בינה שמעה זאת כי גם צדרי החכמות אשר לא יחלו זהם
דינים וגופי תורה הרב המורה ח"ג פ"ד כתב המאמר אשר כבד
זכרתיו צפ"א, לא תבקש ממני שיככים כל מה שאמרהו וכו'.
כי על כן רבו בחכמינו האחרונים חולקים עליהם צפרושים וטעמים
אשר חטום ילא לא מגזע קבלה מקיני אשר כל החיים יחיה
קלה אבל מקבלת דעת איזה חכם שצדוד או נספרא ויחד השכל.
כמו שהראיחך צפ"ד חולתו מפרקיטו. והטמם התרני צעל
הכחז אשר סוף מאמר ג' וסוף מאמר ד' הרבה להתחלל צעדם
ולהראות גדול חכמתם כפי מה שזכרתי למעלה אמר טס' צחחינות
דבריו ההם ח"ל. כל מה שאינו צמתד ובאקור לא כדגיש עליו
ולא יפחית את מעלתם מאומה. והרי צהדיא הם ז"ל פ' חלק
צענק ידעם אמרו על הכביא אחיאו אף הוא חסם וטעה, ות"ק
דמגלה על דניאל שמתה וטעה. וכן פ' הגולין על יראצ (עם
שאינו אכוש כערכם) שטעה שלט טעיות. ומה כתפלל על טעות
יחידים עם הידחם קגולה צשמעטו אל אמת אחרי אמרו עם הכהן
יחטא. אשר כשיא יחטא. שלא כונע מלומר ואם כל עדת ישראל
טגו וגו'. האמפרט מן המכילחא פרטה ד' קנהדרי גדולה, אם
קן כל האדם כדבר דוד המלך ע"ה לפעמים כרצ. ועבר' צחחמות
ההתחללות כי לא צמנד ופצע, כבוד האיש השונה צמקושו מונם
ועמדותיהם של לדיקים על עומם צראשיהם לגלח:

איך משלש מיני למדים ואילך אשר חם יסודות התורה שעל פה
לא מנעו החכמים ז"ל את האחרונים מחלוק עליהם בטוב טעם,
והתנגלותם עוד על איזה שגגה אשר תמצא להם במילי דעלמא.
וכי אין בשום אופן ללמוד חיטטח ולומר שככה בדברי התורה שנו
חם ושלום כל מאומה.

פרק כח האנשים האלהים האלה שלמים וכן רבים חכמינו ז"ל
עלינו צאמ' לשבח אות' ולהודות בגלל' לאלהינו המצודק
לגלח

מאור עינים

לכלם. אשר בעבודתנו ואורך הסתירו פניו ממנו לא עזב מלכת
אוחנו זהם נחומים. ורפואה מוקדמת למכת נפשו, הלא
צמחה לכל דובר אמת צלבו התנדע כי לולא שהתאמנו ונערו
חלפם לגדור את הפרלות ולהקים את קוכתנו הנופלת במקירת
קצרותיהם אשר מקיני צאו ולמודיהם הנכובי והתקנות
הנאותות שחדשו לנו. (וכמו שיפה כתב השם מ"קולי בהקדמתו
הנכבד) כבר כלתה מפינו התורה שנעשית על עזרת הקדש
והיינו גם אנחנו ככל הגרים חלילה, אך הנה (תחי מטורחם
שלמה מעם אלהיו) דפקו ורפאו את עזרינו והעמידו את שארית
ישראל כפי היכולת דבקים ציולר הכל עד כי בזכותם ובלם אמרנו
נחיה בצרף. הלוא הנשמה ועד צאלרות החיים צשמות לשדע.
והנה כלל זה יהיה חומד על לבנו בכל אשר קצלו הש ז"ל פ'
הנחנקן על הכתוב על פי התורה אשר יורד וגו' וכפי מה
עפצו הרב הגדול רמב"ם ז"ל צא' ממרים פק א' שכל הדבר
בקטן כגדול הנמסר לנו מהם צאמרם שכך נחקבל ממשו רבינו,
וכן כל מה שלמדוהו צאחת מומדות התורה, או שהם עשווא
סיג אליה, לא צהרהר ח"ו אחריו מאומה לדרוש ולתור ולצוא
אחש עליו צמספטו כאילו ערוחם לא נאמנו מאד או שגברה
מדרהיהם ול"כינו וכדעתם כדע גם אנחנו. חלילה לנו מעשות
זאת! והאיש זד יהיר אשר יעור על ככה לא יראה כי יבא מצו
והיה בעדער צברצה עשן מארצה ומוץ לפני רוח. כי האמנה
לא צלצד אמתת מה צצכתה החצירה לנו כשמש, אבל מה טעל
פה מקיני גם כן ידעורה לילצ ונכון אשר צהצבמה כללית וכלי
שום מחלוקת בפי מה עפצו שם הרב הח' עבר צק הצתרים
הקדושים שלשלת הקבלה הנאמנה ומפוארת אשר זכרו אבות
הערלם צמק"ל אצוה ואחריהם הגאונים והפורקים נוחי נשמו
איש כמתנת ירו צפפרי הקדש, והיה אלם צללדנו ומספמי דקם
והציקנו לדעת את דרכיהם יזכנו האלהים שנעמד על יקדוחם
ועל טעמי הדברים שנחקבלו להם ומהם. כשמת ודאי בכל המצו
והודינו צלצ שלם לאלהינו. אך הדבר אשר יקשה ממנו צדברים
המכרי' ולאיו קצה שתהיה חמנע השגחו אללנו אל ידים איש
את לצבו ואת ירו נגד'ם חלילה ולא יעבור עליו מחקת התורה
אשר זכר הרב הגדול הח' סוף הלכות מעילה וה' תורה.
צאמרו, ראוי לכל אדם שיצטוק צמספמי התורה הקדושה ולידע

אמרי בינה פרק כח קסב

סוף ענינה כפי כחו, ודבר שלא ימלא לו טעם אל יספה ואל
 יהרום פן יפרוץ וכו'. אבל תמיד יהי תמים ומקבל עליו את הדמיון
 וכדבר המשורר האלהי הן על המוקדא הן על המוקדת והלמדתי
 והתקנתו שזכרו אמור יאמר העבד הנאמן לאלהיו אי בכל לב
 אלור פקודיך. אומה הדברים אשר צבחינת טבעם אי אפשר
 שנאמרו להם מקיני כגון אחי ספור על תולדות הימי שקהיו מאז
 והנה. או דברים אשר חדע צברור כי אמרום מקצרת נפשם צלי
 הכרח כחצי הקדש. אם אפשר לפרש אותם צאופן שיסכים אל מה
 שהצברד לאחרונים הלא כדבר הרב המורה ח"ג ע"ד ראוי לכל
 אדם מעולה שיעשו. אך צהצצו ממנו היבולת ראה מה טכחצ
 סרב הכו' צפ' ההוא עלמו שאך להקפיד אם לא יאות מה שאמרוהו
 אל האמת הנמלא יען לא דברו צו דרך קבלה מן הנביאים רק
 מאשר היו חכמי הדורות צענין ההוא או מאשר שמעוהו מבבמו
 הדורות ההמה. גם לצד מדברי הרב אלה כבר ראית כל מה שהצבחי
 מיתד האחרונים ז"ל גבר כצרות חכמינו צפ"ד, כי למה נחניף
 אליהם נגד רלוונס לומר צפינו מה שלא באמין בלבנו, ואלהינו יד
 כמו שזכרו גם כן סוף פ"א צשלפת דעי אית חיה אפרו על היתם
 מבקשי להלדיק את משפמי צעשאות שוא ומדוחים. הלא תראה
 הרב הכו' צה' ממרים פ"א כי מעעמם ז"ל לא הקע עלנו רק
 לצד ההלכה האמתית שאין לחלוק על הצ"ד הגדול צשום אחד
 משלש הדברים הראשים אשר זכר שהם הקבלה מקיני, ומה
 שלמדוהו צמדות התורה. והקיינות אשר עשו לה, אבל מכאן ואילך
 לית דין ולית דין ואין עומד צפרץ, גם הגה איננו עתה לרק
 להתגלל צעד מי שילוק על מה שאמרו רבותינו משקול דעתם
 וקצבא גידיאל בי דין דברים אין לי צאק המון מן המתלוקת ואדברא
 צבר האחדלתי צפ"ו להראות כי הפשטני החולקים עליהם
 צפרוטי הכתובים דאוי היה להם שייגעו מה צאשר כל חלק
 משניהם יחיצ על דרך לעלנו ולא סגי המדרש כהרי הפשט
 המצוקם מהמה, אך מה שעתה הוצאתי אליו הוא הדבר אשר
 החילוחי לצד צו צפ"ד. וזה בי צפרקים הנכתבים לפינינו צמאמר
 הא' לא לקצוע הלכה משונה ולא להתחכם על רבותי אבל דין שקלא
 וטריא ומצוקם לחכם את רבותיו נחעודרתי לדון על המבסר
 הגהת אללנו לצריאת העולם ומכסוכים נמלאו צטנות שצבור

מאור עינים

מגלים ומשך שני הצתי' הקדושים על דעת רבים ונכבדי' אסד
מחצו בחלוק דבריהם ז"ל ושמו עלמנו כמלילים בעד שתי הקצרות
עם צאד מולאיהם כפי הגרלה לנו, ובקנלי למלין הנחנו עלמנו
להשמע כי קרוב הוא ומחויב צטכל שהם ז"ל אחרי ראותם צנושא
היה כל אשר יוכל לראות מי ומי שיהיה זולתם עמדו ויפללו כי אך
מוצא וברון ככל דבר אשר כפי טבעו הוא נמנע להתצדד צשלמות מכל
וכל. לעמוד על היותו קרוב צו. כ"ש צדעתם כי לכל הפני לא
ימשך מזה פנים וצטול צטום דבר מתיחס לתורתו חלילה. וכל זה
מאחי עם מודעי' דמודעי' שיצטנול דעתי' מפני דעת המשכילים
צאמת ועם המוקד אשר הורנו ר' עקיבא פ"ג דכריתות הנשמר גם
כן מחכמי' דפליגי עליה דר' שמעון פ' הערל, והוא אם הלכה
נקבל ואם לדין יש מצוה טעל דצרוי אלה הרשהו ר' יהושע ואמר
לו השצ. הכל כפי מה שיצארה מצורר ומלוצן מאתנו צפרקים
צצרכנו. והיה צהלקח טומן מדושו זה לקלת לרצעי' מודא הנלצים
עלי המשאת החלה לעלות וצלחי טטעמו וראו דצרי ומה שדש
החנללות נמלא צם שרי להו מרן הקדימו פה לעין וילוכו וילינו עלי
גאמר כי כל גלוי' מחלוק' וקבסוך על טום דבר מקוצל מרצותינו
אם מוקיני אם מלחה עת וראשית שהיה כ"ש צהתחצר לזה צאד
קלת הכתובי' שלא כפרוטם ז"ל הרי זו הריקה וקלוח נטיעות חלילה,
ולכן זו ראיה גמי אם לא חכמה הכרח אללי ולורד טעה להוכיח
מראש זה המאמר השני כמה מן האחרונים לדיקים ועוצים פלרו
הגדר לחלוק צלי מחג ודסן על הסכמים ז"ל עם מה שחפטנו עליהם
צד מה כנראה צשרק הנמשך טמה. וזה להגן צעדנו אפי' חימא
בי צמשך הדצרים האלה יהי לנו אחס ז"ל מחלוקת מצוארת,
ג"ש אפוא שלא כהיה לצח כל עוד שלא צאנו צדדושה הזה לחלוק
אלא לפרש כאומר ושנטינו גזרותם ז"ל צבל אופן וצכל כח.
וב"ש עוד צהיות זה המחקד לאשר יצחנהו צטום טכל על מילי
דעלמי' צלצד ואין צו מחוט על מלוה מכל מלות התורה כפי מה
שיצצדד לפנינו. הלא מעתה גראה כי כל המרצה נגדנו דצריק
מציא חטא ועל לא דבר ערטה צעיני ההמון י"ד קרת ועצות
העגלה מחוט השערה, והנה עתה ציום המעשה ילכו דצרי
אלה צאזני כל קודא כי צפרקים הנכבדי' תראני מצאד ומצדד איד
המחוכמים קדמונינו לא טעו צכל מאומה, ולא כראה כיום אלינו

אמרי בינה פרק כח קסג

דבר שלל לראו, ואף אם תמלי לומר שאיזה חולק על דבר אחד מהם ומתיחס לנושא הלז יראה הקציות נגד בעל המאמר והרשיות לדבריו, הלא אחרי כל זאת כאשר יענה החכם הריא כן שומעתי כבר התגלל ציוטא ולא נשארה עליו תפישת מאומה. ראה גם ראה כי אף צמילי דאוריחא סוף פ' העור והדומב תמי ר' אליעזר שומעתי שאזר וכן התי מנומא, א"ל ר' יהושע ען התי ולא ען המת (בחמיה) וק"ו ומה חי שהוא טהור אבד ספידע מוחי טומא. מת שהוא טומא לא כ"ס, כחיי צמגלח סעגית פקחא זעירא דלא למתפר. הא רבה למספר (בחמיה) אלא כל דכן הבא נמי כל דכן, א"ל כן שומעתי. ע"כ. וכן צפ' מי שהיה א"ר יהושע שומעתי שמתרת הפסם וכו', ואין לי לפרש. א"ר עקיבא אני אפרש ופ"ק דפרה שומעתי פרה שלשית. הרי ר' אליעזר ור' יהושע דידעינן זה חיה מאן גבר כשהוקשה אליהם על דבר זר הקפיק בהתגלוחם לומר כן שומעתי, עד כי פעמים רבות בהלכה שאין עליה ראייה צדקם יצאו אחר המוקשה יקדימו להתגלוחם זה כהגי דלעילא וההיא דנגמר הדין וירוש' פ' אן דרשין שומעתי שצ"ד מבין ועושין וצערובין שומעתי שמקודדי בהרי דבתייהו, כי אחרי הלעתו זאת אן לתצבו צדין על מה שיאמר לו. והגה לעבין זה אזכור דבר אשר ידעו דאריה מאד וכבר נגעתי צו ג"כ צפ"טו והיה למתפח על הכודש אללנו. והוא כי המאור הגדול רש"י ז"ל צפרוש ד"ה א' ז' על הכתובים ושפים ושפים תר' צבי נפתלי תר' רבצטון יטו תר' וכן הם לעבין ערי הגלים מפי קושי יתורים וחלופים רבים אשר צבתוים ההם כפי הגרלה שם שפחיו צרור מללו כי עזאא ספרים משונים מלא אשר מהם העתיק ובהיותו מקומם אחיה יבטד כתב שחי הנקסאות. וכן צמה שונא משונה מן הכתוב ציאר ספרי הקדש לא בר מהעתיק כנוסח שונא, הלא דברי רש"י הרי' ארוכים לכן לא הצאתים אבל אחרי הדיעוי אורתך את מקומם לא יכבד עליך לראותם שמה, ולדעתי מקרא זה מקייבו שאמר נחמיה ז' ואמלא ספר היחס העולמי בראשונה ואמלא כחצו צו. ואם לא נקבל תשוב' המפרשי על קושי ההשתנות אשר מדברי נחמיה אלה צבי המדינה לנרסח עזרא יחכן לפי זה שנחמיה לא העתיקו ממונו. עם כי צודאי עזרא שעלה מצבל ונחמיה העולה אחריו משושן לאו זה את זה כנראה צרור

צנחמיה

מאור עינים

בנחמיה י"ב. שהלכו שכיחם אחרי שתי התורות בחוכמת חומת
ירושלם. יהי מה! מדברי רש"י הנז' התבאר כי האחרונים כותבי
הזכרונות גם בפקרי קדשנו היו מעתיקים ומספרים קדמונים,
ואחרי שמתוך זמננו כי כאשר מלאום מחולפי הנוסח בדברים כמו
וטס אשתו מעכה. וטס אחותו מעכה דד"ה ח' וט'. לא קרו מזכור
גם אחזה לעמת. כ"ט תאמינהו בנקודות ואותיות ובפרט הדומות
בגון בדנים רודנים יהועדה יערה דד"ה ח' וט' הנז' צנני שאל
הנכפלים כאמור. וכלומר מזה אחת מקצות הקרי כתיב כי לא כלם
נהיו מקצה אחת ולתכלית אחד. הלא בעפולים וישגלנה אשר
בתור' אינם ס"ו מפני ספק אזל לכתחילה מפני כבוד הלשון.
אערה צלא ה"א אפשר שהוא צרצקה למעלות' הזרחה כנער
וצמאורשה לגנאי טיליאתה גרמה לה, או כמו שמלאתי בפקר לקוטים
ח"ל בשדשים שחצר דוכש צן לצרטו צרטש נער כת' כל נערה שלא
צברה כותצין צמוטש נער ונקרא נערה וכן צכל אחד יצוקש הטעם
שידומה יותר לצבחה. ואחרי כי התייר הגדול רש"י ז"ל בדבריו הנז'
הוסיף אוחנו אל הדרך הזה שנאמר כי מקצות החלופים בדברי
המזכרות ופקרי היחסיים הם השתנות הנכחאות אשר מהם
העתיקו כאמור לא נחוש על דברי הפכס דון ילחק בהקדמתו
לפקר ימייהו אשר תמה על הקומפי צאמרו כיולא צזה בהקדמתו
לנציאים ראשונים על הקרי ובתיב. וכן החכם האפרי בפקרו ון
הדקדוק פ"ו, וכלל יקוצל התנללות חכמינו צאמרו כן שומעתי
בנז' אחרי כי בעלי רוח הקדש ג"כ מכותבי הזכרונות כמזכור
יאמרו כן מלאתי, אך נשוב למאמריהם ז"ל ונאמר כי הגה צפ'ני
שהיה תמלא דבר למודי רשום מאד אשר אחד מן החכמי ז"ל אמי
אותו בקבלה לא מקיני כי אם מרבו וחצרו עליו על צני העשייה
צכמה תירצתי עד שדחואו צשתי ידים וצטלוהו. וע"כ הרצ הגדול
דמ"צם ז"ל העיר עליו צצורת המופת שהוא דבר לדק. דרסי
התם אמר רצא שיחא אלפי פרסי הוי עלמא. וקומבא דרקייע
אלפא פרסי. שיחא אלפי פרסי הוי עלמא גמרא. וקומבא דרקייע
אלפא קצרא. ואותצוהו טס לגמריה מארצע מתניתא צאמרו
חא שומע מלרים ת' פרסה וכו'. ת"ט כל הישוב תחת כוכב
אחד הוא עומד וכו', ת"ט עגלה צלפון ועקרב צדרום וכו',
ד"ט מה תשובה השיצתו צת קול וכו', וצבל חדא מיניהו פרש"י
גמלא

אמרי בינה פרק כח קסד

נמלא עולם עולמהלכמה אלפי פרסי, תיזבחא דרצא תיזבחא, וכבר ידעת מה שכתב רש"י ז"ל ש' בן קורר ח"ל איכא צן קשיא לתיזבחא דתיזבחא ליכא לשנויי אפ"ל בדחקה, ורו ג"כ שיטת רבינו שמתוך צקסר הכריתות ובעל הערוך ז"ל שכתב במלת תיזבחא ח"ל אמרו הרבנים דכל היכא דאמר בגמרא תיזבחא דפלוני תיזבחא, בטלו דברי מי שתיזבחא עליו לגמרי, ע"כ, באופן שקבלת רבא החזיר ע"פ היות פתחון פה לומר דפתח גמרא מקייני (פי על כן רש"י ז"ל כותבין לאשורו חפס את המעבר ואמר גמיר הוה מרביה) היתה אללם כרצת ועלמה בתיאור, וצפלא זאת לא נחשב לרצא חפרון צחקו כי הנה התגלגלתו אחר לומר כך שמעתי, וכבר נמלא ש' המוכר את הבית דא"ל רב כחמן לרב הונא הלפחא כותין או כותינו א"ל הלכחא כותינו, אשר על זה כתב רבינו שמתוך הכבוד ח"ל, רבנמן מקפיקא ליה על דבריו ורב הונא גרסיה תודה דלית הלפחא כותיה ואפי הכי כל אחד אמר קבלתו, גם ש"כ דשצור' ופ' שארחת ומעלת חמלא קחם חלמדאדא אומר על שני חנאים מר מאי דשמיע ליה קאמרי ומר מאי דשמיע ליה קאמר, אשר על כן לא יקשה צעניך אם חמלא להם ז"ל ספור אחד צעינו בארפיני שריים בהפרש אשר הראיתך צעני המשעים שזכרו פי"ב ופי"ה וכן בגמלא צין הירושלמי והצבלי צקסר מעשה ד' זקנים שנכנסו אלל ר' דוקא פ"ק ויצמות לענין לדת הבת. אחרי שכל בעל דברים יבול תרא לומר את אשר שמעתי הגדולי, ע"פ שחדע כמו שהעירוחך צלוק כי המאמר האחד המקובל לרצא שיתא אלפי פרסי הוי עלמא אשר לפי שיטת רבותינו איתוחא לגמרי ככרד בשירבן על נכון הוא אמת וליב אלל חבמי התכונה ופדל'ש' צעלמיוס. כי חבמיס ומקפרו אלמאיקט"י פי"ז אשר דבר על גדול צדור השמש והידה והארץ שהיא המקום הגרמא מהרמז"ס ז"ל צה' שצעות פ"ה באמרו דבר גדוע לחפמים צעלי שכל ומדע שהשמש גדולה ון הארץ ק"ע פעמים, וציות דיק בהקדמת זרעיס כתב קס"ו ושלשה שמיני פעם, הוא צעלמיוס אומר שהקף כדור הארץ הוא חמשה אלפים חד"ג פרסה שהם המילין קנהונים בארלות אשכנז, ולאיתלקיים הם כ"ב אלפים ח"ד וזה לפי נוסח קלת מפרשי קסריו, כי לדברי הרמז"ס בהקדמתו הזכרת דעת צעלמיוס הכוזב ודעתו הוא שזדור הארץ יש צהיקפו כ"ד אלפי מיל, שהם שיתא אלפי פרסי ומת"ד מילין לפרסה כפי הידוע. באופן שקבלת רבא הזכרת היא נכונה לגמרי אלל אחת שהיא רמז"ס ז"ל קראם אנשי הדעת. ואפי תאמר שרצא היה אותה

שינוח

מאור עינים

שימת רבותיו שהארץ שפוחה אין הפרש בזה כי טב לו בקבלתו זאת
הכדור לשטח. והואומר האחר דקומכא דקיעא אלפא פרקי שהוא
דבא הוליא בקצרה מן המאמר הראשון דגמר ומעוכים אשר אללם
ז"ל שהרקיע עשוי כקוצה על שטח הארץ ושהגלגל קצוע ומחל החמה
חרר ומהלך ציוס למטה מן הרקיע ומזרח למערב דרך לך דרום ושם
במערב נכנס לעציו של רקיע דרך החלון אשר מטעם פ"ו דפרקי ר'
אליעזר קדמו לו רש"י ור"ת ככל הנרא' מן הסוגיא ההיא דפ' מי שהיה
עם צאור רש"י ומפ"ב דבתרא וקוף פ"ב דשבת לדברי הר"ן המתבאים
סם מהר"ן ז"ל, הוא כלי סוף משיטת התוכנים שזכרנו. הלא תראה
בטלמוס בראשון ומספרו הזכר פ"ד שהציא מופתים על היצת הארץ
כדורית ושהשמש ציוס מהלך בחלי כפת השמים שעליה וכללה בחלי
הכפה שחתתיה. וידעת שהרצ המורה ח"א פע"ג הוא תקיים אח
הכדוריות לארץ באופן שאין עמו לורד להפתח אל השמש ארצות
בשמים אשר עם היוחס לדבריהם ז"ל סומר מים. הלא באמרם ג"כ
בב"ר ד' שהוגלדה גיפתם וקראו שמענת הקפרטים הזכרים שמקדרי
בהרי נחשתם ומרבים אל השמש חלוני שקופים כמספר הימים אשר
חמיד בחלוק מקוונות ילא ויצוא להאיר על הארץ, כפי היולא להם
מפרקי ר' אליעזר, והגה סוף פ"ח ח"ב הוא וערה ז"ל כתב ח"ל
חכמינו באמת הכריעו דעת חכמי א"ה על דעתם בחמונה כי העניני'
העיוניים דבר בזה כל מי שדבר וכו' ככל אשר כתבתי בפ"א וי"ד. גם
שני המאורות הגדולים רבינו שרידא ורבינו האי זנו גאוני עולם
וחכמים אחרים מן האחרונים ז"ל דחו בשתי ידים להני יולי דאמר
דבן רקיע עשוי כקוצה ושהגלגל קצוע ומחל חחר ושהחמה שוקעת
חורחת בעציו של רקיע, כמו שתראה צאורך להר"ד משה אל אשק"ד
ז"ל בתשובותיו קי' ל"ז לענין צין השמשות וכפי מה שזכרתי ג"כ פ"א,
אשר כל הדברים האלה הנה עדות למשכיל אך צמילי דעלמא עבדי
דבן דמשנו מטעמיהו, ועכ"ז יתכללו באמרם כך שמענו. באופן
שהבאים נגדם בתשובה נלחח אחרי שאין בזה שום גרעון והריסקה
בחק החזקה חלילה, אנשי לבב ינו אל דבריהם און למען דעת לדקות
הדרושים והכל לכבוד ה' אל אמת המצודך לעד וקיים לנלח.

ס פ ר

מ א ו ר ע י נ י ם

חלק חמישי

מחמשת החלקים

המכונה

י מ י ע ו ל ם

בו יבאר כי היו מאז התחלות שונות

לסדר זמנים, א' לציאת מצרים, ב' לבנין הבית, ג' לחורבנו,
ד' למלכי עניים, ח' לבריאת העולם. וכמספר כל
אחד מהם יש גורעים ויש מוסיפים.

ויצא לנדת הלוזיות השומרוניס ולנדת הסקל ולנדת קלת צבדי
כהוזה לנדת הדמנ'ס וניאוד שלר עמיניס נפלסיס
הוצאו צהגדות ומדנטי חז'ל:

Méor Enajim.

W i e n,

bey ANTON Edlen v. SCHMID, k. k. privil. Buchdrucker
und Buchhändler 1829.

א מ ר י ב י נ ה

י מ י ע ו ל ם

ה מ א מ ר ה ש ל י ש י

ו ה ח ל ק ה ח מ י ש י

חקירה על מנין השנים שאנו מונים ליצירה אם

יש להוסיף או לגרוע:

פרק כט הנה אנכי עם לצדי אס אלהי חקדי יקרמני לדרוש ולתור צפרקי המאמר הזה אשר הצדלתי להם שם יוני עולם על סך השנים שאנו מונים ליצירה מה שורש דבר אמת כמלא צו ואס יש פנים צראיות נכוחות להוסיף עליו או לגרוע ממנו, ויען כי המקפר אשר מן העולם עד בנין שני קלתו מצואר דצברי התורה והנביאים צארפן שאין לספק צו. וקלתו צלתי מצואר צהם ככל הלורך אשר על כן רבים ונכבדי מן האחרונים מפרשיהם כתבו עליו דעות צלתי מקבימות אל הנמלא לצרותינו כמו שימצאר צעזרת ה' פל"ה ופרקים אחרים מן הוא והללאה. הנה כפי מה שאין עלינו צחלק המצואר לחדש כל מאומה, כן המקופק הזכר אין לנו לשית עליו נוספות עקריות רק לזכור ולצדר צקלרה את דצרי החכמים ההם אשר קדמונו. ואפס עם המפרשים הנזכרים ז"ל המוחקים לשומרי תורה ואשר מימיהם תמיד אנו שותי לא נחדל מהציא ג"כ דצרי שני חכמים קדמוניים מעת צית שני שהיו כמו כן מצני עמנו וממי יהודה ילאו עם היוחס צלתי נודעים לרבים אשר אצנו. וצהיות זה כן שאין אגחנו צדרוש הזה כי אס ומציאים דצרי הזולת לא ומליאים חדש מדעחנו הנה כל מדה אשר תעלה על לצ איס למודד אל הנכנסי לחגר הזה אל חיקס צלי ספק יאתה. אתה אפוא קורא משכיל תשנוע וממי איה מקום מחלוקותם ואת האפשר אללי להאמר לצכות כל אחת מן הכתוב וצפרט לצכות רצותינו. כי לכל הפנים המקפר ליצירה הנהוג לנו צשגס יעדיק המרצה או הממעיע יחקיר לא ימוש עד עולם מפניו ומנהג אצות ישר תורה כיוני קדם. והנה התגללות החולקים הנזכרים גם התגללות כל חלק אשר ירו לצעלי

אמרי בינה

לצעלי העיון חתראה בתחתונה, והיות המתקד הזה ככל לדיו
רחוק מנהתנגד חס ושלים לשום דבר מתיחס אל דיני התורה.
ומהטיל כל פגם בכבוד רבותינו נוחי נפש. כבר הולע צפרקים
הקודמים ותזרח צע"ה עליו עוד שמש לדקה צאותם שיצואו,
וצפרט טרם נלא מן המאמר הזה יתצדדו ויתלצו הדברים כי
הדרך שהחזיקו הם ז"ל צמין השנים היתה חכמה מפורדה אשר
כל משכיל ידע וירדע את ערכה. האמנה מציט אני מראשית
כי תאמר בלצבך קורא נעים הלא זאת החקירה היא כהלכתא
למשיחא וגרועה עוד הימנה. כי מה לנו ולה ומאי דהוה הוה
זה אלפי שנים או כהנה שצנחים. אף אתה תשיצ אמרך לך
כי תצבון ראשונה איד האמת בעלמו הכדרש גם כן מאלפי
חכמים צחקיות יותר רחוקות מזאת הלא הוא כמותם אלהי
אמת קגולת הגפש היפה ועוז שהכל יכפואו, ושניה לה
העולה ביותר כי צמש הדרוש הזה תראה שידומן לנו להצן
ניעמי קלת דברים אשר בכתבי הקדש. וכבר ידעת איד ברביעי
דצחים על ההיא דפגל צדבר הנעשה צחן, ופ"ד מיתות לענין
צת כהן שזכתה, ובראשון דיומא צשאלת כילד הלביט משה לאהרן
את בגדיו הם ז"ל העלו שגם על הלכתא למשיחא אשר לעת באת
לית לן צה ולא מידי יש לנו לחקור ולהצבון אם למקצר קדאי
או משום דרוש וקבל שכר. וכמו שיצאר עוד אם חפץ צנו ה'
צדברנו על בגדי הכהונה פמ"ו מאמר ד'. ואת סבה שלישיה
אל הדרוש הזה ובלתי ריקנית כי מתוך הויכוח תצדד הלכתא
למשיחא צאמת אשר לדעת רבים וכבדים קרוב לצוא עמה.
ולהרים מכשול מדרך עמנו נראה לנו טוב ומועיל לדבר בעת
עליה ככל מה שיתראה צע"ה לפני חתימת המאמר הזה צפמ"ג.
אשר תחת שלש אלה צפרט לצד ממה שיצאר עוד צמש הדברי'
דן אנכי כי לא לצד יחשב הנושא הזה רשות ופתחון לו אבל
מלוא גם כן שיקווה עליה שכר מחקדי אלהינו. והנה מצאר
הוא מאד כפי מה שהולע צארכה צשני מפרקינא אלה כי צמיני
דעלמא כמו זה המחקר צפרט אשר כבר הגדנו שלא יתלה צו
שמירת כל דין ומלוא, גם כל קושר מגוי הארץ יהיה מן הנאות
שיאמן עליו כל שק צמקיה לפי תומו ודלא שיך צגוה דמלתא.
אשר ע"כ צהודמן לידנו על קפור איץ מחולדות הימים מתיחסת
לדרוש

לדרוש הזה עדות של קופרים שונים מחכוי כל עם ועם כלשונו
 אשר לעשות להם שם בגדולים חקרו לדפו וחקקו אותם הולכי
 הלך ודבר בלתי השקפת תכלית כי אם להודיעם את בני האדם
 כפי מה שהיו, יעלה על הדעת שיוכל המשכיל להעביר קול
 עדותם זו במחנה הספורים וליסוד עליהם מנוח לכף רגלינו,
 ועם השקיפו גם כן כנוגע בדבר מלזה לקיים צכל כח את דברי
 המתים הקדושים אשר התה חיים עדנה לא ירח לשכל מליהם
 של הסופרים הכזרים כי יראה שימלא צהם לעיניו דבר עוז
 תאר. אולם להצדיל בינם וצין החכמים ז"ל אשר מן הראוי לנו
 שנטא פנים אל יתרון מדרגתם אללנו. לא נאצה ולא נשמע אל
 דבריהם אם צגפס ולצדם יצוא. עד אשר נהיה בתחלה מוצאי
 לאחו צחינה מן הכחות בדברי קדשנו, כי אז ליטנא ידיהו כמו
 בן למיחש ליה מייצעי והיה באלוף ציהודה ועוד לקרא דקדושין
 פ"א. כ"ט כי וזה לעמת זה אפשר שתלא הערה אשר ממנה
 נקח לצד וללצן אחיה קפק הכולד לנו בדבר נציאי האמת והלדק.
 וכבר כתב היוסיפון בצפרו השני נגד אפיאל"וני כי אוח גדול הוא
 על אמתת המוספר ראוחנו שהכותצי המתחלפים ופפרדים איש
 ללשונו ולגוייהם יקבימו ונוקדו יחד, גם הפלוקוף צצציעי מן
 המדות אמר קרוב לזה. כי הקול אשר יהיה שומעו צהמונים
 שונים אינו נפקד צלוח. וצגלל הדברים האלה עם היות
 יקודתו של הדרוש הזה בלו. כפי מה שיחפרסם לכל קורא,
 צהררי כחצ הקדש ודברי נציאינו. אני טרם אחל להכנס צעני
 צני מנינו ככחי לי אגודת כותצי עמים צאמות אשר צכללם
 גם בן שנים מילדי העברים הקדמונים עדצרו בצפריהם שפת
 יון. כי אולי לזאת הקצה לא היה להם זכרון אלל רצותינו
 שצצבל והם שהקדמתו לאמר עליהם כי מדרגתם נצדלת, מספר
 כלם חמשה אשר אם מעט ואם הרצה ימלא לדבריהם מקום
 צדרוש. והגם קדמונים מעת הצית או קמוד לחצנו. לא
 חדשים מוקרצ צאו, הלא המה כתולדותם. גסיטופ"ונטי היוני.
 אשר לדברי איצביאלו הקיסרי צלוחות העמים שלו היה ציוני
 ארתחשקתא מיימון שהוא אללם האחד עשר למלכי פרס כמו
 שיחצאר עוד לפנינו. ומיטאקטיני הפרסי. שהיה ציוני קיליצקו
 היוני. המכונה אלל חכמים קיליקום אחד מארצעת המלכים

אשר

אמרי בינה

אשר קמו תחת אלכסנדרו. וידידיה האלכסנדרוי מזרע היהודי שהודענו טיבו ומקדם והליץ צעדם קודם חרצן שני לפני הקיסר קא"ו. ויוסיפון היהודי הגבר ראה את ענינו ואיבקיציאו הגולרי איש קיקא"ריאה אשר נמלא צימי הקיסר קוקטא"נטינו. כלם אנשים צעלי שם עוצ צרותנים ושומעת מה ידברו נארת אל מה שבקטרו. והיה צתצואות והכללים אשר יעלו מדצריהם כל שיחה עקריית שנראה אותם זה חלוקי הדעת או חולקת על ארת אחת מתצבי הקדש תרומקת רגל ולא נשיא אליה לבנו. ומה שיסכימו עליו אשר לא זא על סותרו ופפת מוספרי הכצואה, או שימלא צאחד מהם די העיד לנו און להכריע על איזה קספס הנולד לנו בהצנחם. אחת הקורא הגלצב שים עלץ כסך. כי אע"פ שלא נתיקד עליהם הלא יש בהגדחם קימגא די מילתא היא כאשר מראש זכרנו. וכבר נודע כי רבו צמפרשטרו כצעל הערוך ערך שבע, רצו קעדיה. א"ע. הרמז"ן. קמחי, ודון ילחק. וצפרט על המתיחס לצית שני בצצואות חגי זכריה ומלאכי וריאל ועזרא. המציאים קעד לדצריהם ון הנמלא ליוסיפון וקופרים זולתו אשר לא מצני ישראל המה, כי על בן לא נהיה ון הרין לצר אלל צעלי הדעת גם שתהיה לנו על אודותם של אלה ימין דוחה ושמאל מקרבת כ"ש בהיזת הכל על דבר אמת לשם שמים. והנה ממה שהתפרסם לאמונה אומן הוא כי החלק מן השנים לילירה הנודע על פי התורה אשר שם משה לפנינו, וכן המפורש בצבלה ון הנציאים הצאים אחריו שכתבו את דברי הימים זכרון צספר. אינו נופל תחת שום חקירה ודעישה כי לדיק וישר הוא ומה האדק שיצוא אחרי המלך אלהינו, אולם החלק אשר לא נוסקה צו רוח ה' רק יחידים ומחכמי הדורות יגידוה ויערכוה לנו לא כאשר ראו אצל כאשר שומע מקדמי ארץ. ולכך מכל החנללותם שהולע כבר ושיאמר עוד לפנינו. נודע כי צתהפוכות הזמנים ועודת הדעות וחלופיה אפשר שינאה צו איו שגנה וצבלול קדר הוא אשר לא לשוא יעמלו המצניגי צו. ויש עליו המלך ומטהר על דעת שיצוא כנו כן דעה וחקרו כאשר יקרה צכל עיון ומחקר אנושי עד יואל אלה כי תמלא הארץ דעה ולא תהיה האמת מקופקת או כעודת. הלא נודע כאשר מלא כתצנו שאם הקלת ון הסך הנמנה צשנות הילירה

ימי עולם פרק בט ל קסח

הילירה על דעת רבותינו יהי מנצטו להשתלשל אליהם פה אל
פה מפיני ככל יתר דברי התקורת אין זר אחנו וחוטא חומק
נפשו אשר להצל יפלה עליו פיהו, כי צמטטו וצדקה יצוא כל
צער מעמנו לכוף להם ולדצריהם כאגמון ראשו וראור אשר לא
יקים אותם או יחטבו עליהם און. אך צאשר מומספר השנים
שנכתבו צחורה וצנציאים והנה לא תלאו כל אנשי חיל ידיהם למנות
אותם רק ככל האדם מידעי צילה לעמים שכבר פסק רוח הקדש
צצית שני וכך הנה דשצ"ג מחרעם צצ"ד ל"ז על אשר גם ציינו
לא היו משתמשין צו. הנה עם שנחלה כראוי לנו לחלוק
מבצור אלהינו ליראוי ולומר שאם יהיו כל חכמי א"ה צבך מואזים
ואחד מהם צבך שניה מכריע הוא את כלם. השער הזה לא
יהיה קגור ובו יצאו לדיקים. לראות אם ימלא צספרי הכצואה
דבר אשר יקשה למה שנחקבל להם ומהם. כי אז מלוח עליו
לדרוש ולחור פשר דבר צדרך ישר ולא צוקי קריקי עד אשר
כראה כי לדק ואמת נפגשו. אך שוב נשוב להלעת דברי חומשת
החכמים שזכרנו, עיניך קודא נכות לטובח יצטו כי הגמלאים
מהם למיטאס"טיני ולידידיה החכמים להיותם פרקים קלרים לא
נמנעתי מהעתיק אותם כפי מה שהמה. הלא גם קלת פרטים
אשר לא יהיו לך ענין בזה אפשר שתחנם ענין לזולתו צשארית
הקסר או דבר אחר אשר יעלה על לבך, אספם על שלשת
הקופרים האחרים הקפיק לי לקחת ענציו מעציהדורוואכחט
אותם אל הקלור הנאות צעיני אתה עתה צרוך ה' הט אזנד
ושמע את דצריהם אלה:

דברים נמצאים לגסיעופונטי היוני על שני כורש מלכי פרס:

פרק ל הנה גסיכופ"ונטי היוני חצר שני ספרים ארוכים
אשר נעתיקו מקרבו ללשון רומי. אחד על כורש
ראשון אשר לכד את צבל. ואחד על כורש שני. וצתחלת
ספר כורש ראשון כתב שזה כורש היה בן קאמ"ציקי מלך פרס
ושם אמו מאכדא"נים בת איסטיא"נים מלך מדי. ואחרי אשר
צומש שומנה ספרים הרבה לספר צשצחו, ואיך לכד את צבל
צלילה אחד אשר מלכה היה שותה שכור ציום איד של צצליים,
ואיך

אמרי בינה

ואיך תפיש עוד מדינות רבות, הנה בקוף הספר השמיני כתב כי
גבול מלכותו בקלה המרחק היה היס הפרסי, ובקלה הלפון פונטי
אציגים"יו ובקלה המערב אי ליפ"ריאה ומלרים. ובקלה הדודוס
ארץ כוש. ושהיה שוכן שצעה חדשים של ימי החורף צעיר צבל
להיות איריה טוב. ושלטה חדשים של עת הזמיר צשורן. ושני
חדשי הקיץ צאיכ"צא גיי"קס. וכי לעת זקנתו טז לערי פרס מקום
קצרות אצותיו, וצשנה השציעית למלכו לילה אחד ערדנו יען
כראה לו דמות אחד יותר מעולה מאדם אשר קראו צשם ואמר לו
הכן עלמך כי בקרב חלך אל האלהים. ויהי כאשר נעור משנתו
קרא את צניו ואוהציו וידבר על לצם דברים טובים וכוחים על
אודות גלגולי הזמן. וכשרון המעשים, והשארות הנפש. ומה
טוב ונעים לאחים שיהיו נוחים זה לזה ויושבים יחד. ומן שני צנים
שהיו לו קאמ"ציים הצבור ומשנהו טאלנ"ץ זי"רם לרה שיהי הצבור
מולך תחציו. ולשני נתן מתנות והכנקות לאותות למדרגתו ויגוע
וימת. אחר הדברים האלה הוא גקינופ"ונטי כתב כי צני כורש
זה לא הלכו דרכיו ושנעורו צינותם קטנות. וכל המדות הטובות
שהיו לאומת פרס צימי כורש הלז מרעה אל רעה ילאו. ובפרק
הזה האחרון לפעמים יכנה את שם צנו ההוא אשר ישב על כסאו
ארתחשקתא, להיות זה תאר המלוכה כמו שכתבנו בתחלת פ"ח
כי אמר העם צימי ארתחשקתא היו נחמים אל התאות והיין,
ובספר האחר שחבר על כורש השני כתב כי המלך דרוש יולדו לו
מפרים"קה אשתו שני צנים, הצבור ארתחשקתא והשני כורש.
וצהרגישו כי קרבו ימיו למות לרה שימלך ארתחשקתא. ויען כי
צמשך ימים אחרי שצחו על כסא המלכות אחד מן החלרנים הלשין
אליו את כורש אחיו לאמר כי בקש לשלוח צו יד נתן את כורש זה אל
צית הבוהר ויאמר להכותו נפש לולא אמו החכרת שהליתו, והוא
אחרי לאחו מן המאסר השתדל לקנות לו את לצ העם ויהרהר
את המלך אחיו וישב על כסאו צשלוס ושקנו. עד הגה מדברי
גקינופ"ונטי. והנה עקר מה שהעתקתי דבריו אלה הוא לענין
מלכי פרס אשר ידבר על ספקות מקפרס וקדרס וללמד כי
לפי דרכו יתכן שארתחשקת' הכתוב צנחאל ד' וצימי ארתחשקת'
וגר' אשר לבקשת הלרים כתב שטנה היה ארתחשקתא הנצל צן
כורש ראשון אשר זכר, וזה ארתחש' ואחשורוש הכתוב שם צפסוק
הקודם

קסט אמרי בינה פרק ל לא

הקודם היו צין מלכות כורש ראשון ומלכות דריוש המלך הנחמד זכתו
הקמוך לו למעלה. שהם ד' מלכים. ועוד לדבריו יש לחשוב
ארתחשסת' צן המלך דריוש וכורש השני אשר קם אחריו. ואולי
זהו כורש מלך פרס הכתוב בדניאל ראש פרשה י'. וכן גם לפי
פשט הכתובים מלכד דריוש בונה הבית וכל מלך אחר אשר אולי
היה אחריו היו מלכי פרס יחד ומלכד. ואמרו הגה עוד שלשה
מלכים עומדים לפרס יקצול הפרוש אשר חמלא לו צפ"לח לפנינו.
עכ"ל לא נחמד עליו כאמור. ומה שיחבן להוליא ומלכד
הקופרים הקמוכים יזוקש מפרק ל"ה והלאה:

דבר מיטאסטיני הפרסי בספרו מסדר הזמנים.

פרק לא אולם מיטאסטיני הפרסי זכפרו מקדד הזמנים

והוא חזר קלר אשר מקרוב נעתק ללשון רומי
עם כפרי צירוקו הכשדי ומפורש מן החכם הגולרי אביאוי כתב.
רזה ג'שנו, הגה החפלים לכתוב על אודות העמים מן הנאות
הוא להם שלא ילכו צם אחרי הנשמע בהמתן או על דעת אחיה
יחיד מקדם, כי בהיות זה מצבט כמנהג היונים הלוא יונו כמיהם
את עלמם ואת זולתם יחדו ובהשנה כל ימיהם יתהלכו. האומה
לא נחטא אם נדעה נרדפה את דברי הימים הנמלאים למלכות
אשר גברו צארץ. ואת היותה מכל קופר שהיה נחדים בדבר
לא אמת צו אללכו. כי בהם מרולת העמים ושלשלת המלכים
נחלקת באמונה וצדור להיות מלכותם גלוי וידוע. גם לא (א)
כל הכותבים מאלו המלכות יקוצלו, אבל יאמרו צלכד הכהנים
צמלכות ההוא אשר להם היתה אמתת המפורקמות והנעלמו
על כל הקודות אותם כמו האיש ציר"וקו, כי הוא אשר היה
כשדי כתב את כל עתי האשורים על הדרך אשר מלאם צקדמוניות
נחלקי צקדר, ולזה אנחנו הפרסי צעקבותיו לצדס נלא לנו הוא
אפוא כתב כי לפני ינו מאתים וארבעי וחשע שנים מלכו בעולם
שלשה מלכים אשר נקראו אלהים, (ב) הראשון מהם אשר מלך
צכפה

(א) גם היוסוסון אחר כח' על כותני הזכרותי ליהודי' ניהי הסוכרין, וכן יזנן
דברי יודיה החלכסנודי צספרו מן העמים הנעתק פם לפיעו.

(ב) אולי מה יזנן וינחו בני האלהים:

אמרי בינה

צנפה היה אוב"ני (כן קראו לנח) השליט על הארץ כאשר גברו המים. ואחריו קא"צורנו (כן קראו למנוח) אשר יקר את ארץ צבל וימלך זה חמשים ושש שנים. ואחריו צ"לו יצ"ם צנו ששים ושתיים, ואחריו נינו צנו אשר היה ראשון למנוח"דקי חמשים ושתיים. קימיר"אמיס ארבעים ושתיים. קאמ"יאוס שלשים ושמונה. אר"יאור שלשים, אר"ל"אור ארבעים, גמ"ירסי צא"ליאו שלשים. אומא"גריטיק שלשים ושמונה, צ"ל אי"ן ראשון שלשים וחמש. צא"ליאו שני ארבעים ושתיים, אלעוא"דק שלשי' ושתיים מאמ"יעוק שלשי'. מאקא"ליאו שלשי', קפי"רוק עשרים. מאמ"ליאו שלשים, קפאר"יעו ארבעים. אקקאט"אדי ארבעים. אמינט"יק ארבעים וחמש. צ"ל אוח"ר שני עשרים וחמש. צ"לו פא"דיק שלשים, לאתפא"ריריק שלשי' ושתיים, טיז"א טיא"וק ארבעים, טיניאל"וק שלשים. דירל"לוק ארבעים, איצא"ליק שלשים ושמונה. לא"וק טיני"יק ארבעים וחמש, פיר"י טיא"ריק שלשים. אופ"רא טיא"ר עשרים, אופ"רא גא"עיאור חמשים. אק"קרא זאציק ארבעים ושתיים. טונוק"קון קו"לירו חמש עשרה. והיונים יקראו לזה קאר"רא נפ"אלו, עד כה ציר"וקו, והנה אנחנו ההולכים אחריו לא קמוכנו על שום קופר רק על הנמלא בצרכונות המפורקמי צצית גנזי הקפריס אשר צשוטן. ומדברי הימים אשר צהם לפרקיים התצאר כי נמלא גם כן צ"ל א"וחו שלישי, אשר היה טר לצא קרדנפ"אלו ומצקט רעתו צקתר. וזה צ"ל אוחו חלק המלכות הכללי עם ארצא"לי שהיה אז מלך מדי צתנאי זה שהוא צ"ל אוח"ר ימלך על צבל. וארצ"אלי על מדי ופרק. ובכן אחרי אשר קרדנפ"אלו הרג גם השליך את עלמו צאש כחלקה המלכות לשני חלקים. על מדי מלכו אלה שלש מאות וארבע שנים. ארצ"אלי עשרים ושמונה. מאגדא"ניק חמשים, קר ארמ"ון שלשי', ארטי" קארמ"ין חמשים. ארצ"אלניק עשרים ושתיים, ארל"יאוק ארבעים, ארטיניק עשרים ושתיים, אקטיצ"ארוק עם אפא"גדה צנו עשרים, אפא"גדה לצרו שלשים. כורט ודריזש אחרי שגברו על אפא"גדה הזה שלשים ושש. כי הנה לפני שוב המלוכה כלה יחד מלכו צפרק שש שנים, ואחרי כן הפקידו את הצן קאמ"ציקי על פרק משך שש שנים אחרות אשר צם כלחמו עם טאמ"ירי מלכת

ימי עולם פרק לא קע

מלכת הש"טי (ג), והיה בשנה הששית נקראו מן הצבליים ויהרנו
אח. צלשנר ואח שנה לפרקיים המלוכה כלה, וכמספר השנים
האלה נמשך כמו כן מלכות צבל כאשר היחה הממלכה בצללת,
פ"ל. צ"ל. אר"ח ראשונה ארבעים ושמונה. פו"ל אכ"ד עשרים
וחמש, ק"למון אכ"ר שבע עשרה. סנחריב שבע, אכ"ר חרון
עשר. מר"דך חמשים ושנים, בן מר"דך אחת ועשרים, כצובדנלר
(ד) הראשון שלשים וחמש, כצובד נלר גדול ארבעים וחמש,
אמ"ל יאנו ואר"ל מחדד שלשים, ר"ג אכ"ד בנו הראשון שלש,
לא"צ אכ"ר דך בנו השני שש, בלש"לר בנו השלישי חמש, ואחרי
שנהרה צלשנר מלכו יחדו כורש דריוש שתי שנים אחר כן כורש
לדוד עשרים ושנים. אחשורוש. ארתחשקתא ראשון בנו של דריוש
עשרים, והוא עשה עפמים צעם טאלמארי"קה אשר צערמה
נקרו אח דודו ציד המלכה טאלמ"ירה. לאחשורוש זה היו שני בנים -
כורש ארטא"צאלו ודריוש (ה) ארוך היד. והתקועטו יחדו על
אדות המלוכה שצעה חדשים, והיה כחדש השביעי דריוש ארוך
היד גבר על אחיו ומלך שלשים ושבע שנים ואחרי דריוש כוע"ו
בנו תשע עשרה. ואחרי דריוש מינ"ון הוא ארתחשקתא גדול
שמונים וחמש, ואחרי ארתחשקתא אוח"ץ עשרים ושש, וצמנו
ארס"ים מלך ארבע שנים. דריוש אחרון שש. אלכסנדר מוקדון
אשר הציא המלכות הכללי ליונים שנים עשרה, ס"ליצקו ניקנור
אשר לו עתה שנת השלטים הוא מלך על כל האס"יאה והס"יריאה.

עד הנה דברי מיטאכ"פיני:

ספר השנים לדידיה חאלכסנדר נעתיק מיוני לדומ"י

וממנו עתה ללשון הקדש.

פרק לב ואלה דברי יידיה האלכסנדר בסקרו המתואר
מן העתים. מאדם עד המצול אלף ושש מאות
וחמשים ושנים, מן המצול עד אברהם מאתים ותשעים
ושנים

(א) הם האחרוני.

(ד) יוסטיון בספרו הראשון עד חסי"יחוני קורא ליה הראשון נבולחסר. והאני
הוא החריב היות, וכן צקדמויות לרומיים קדוץ לסוף פ"ח ספר עשירי
זכר את שיהם גם מטעם ניר"סו. וסופים אחרים זולתו:

(ה) כי היתה ירו ארוכה.

אמרי בניה

ושמים. ומאזרחם עד מעה ארבע מאות ועשרים וחמש. ומעשה
עד לאת ישראל ממלכים והתחלת משכן הקדשים שמונים. מן
המשכן עד ראשית בנין היכל האזנים בשנת ארבע למלכות שלמה
ולמלות דוד על קדר בני אשר יקומו תחמיו ארבע מאות
ושמונים. כי צנפול מריצה צן בני דוד אשר יולדו לו מבת שבע
(כחוב מלכים ז' ה' וד"ה א' ג') מי מהם יקדם אחריו לזה
שמהיה ההתחלה מן הלעידסי. וצמות המתחיל ההוא צלי צנים
יקום תחמיו אחיו הקרוב אליו בשנים. ובן הוחל משלמה לעיני
כלם, ואחריו הימה המלכה ראיה לנתן הנולד קרוב אליו.
אשר על כן היה מוכנה אחי השר ומתח (מלכים א' ד') ובני
היו מוכנים אחי השרים ומתחים, יען כלם אחי השר ונתונים
צמטך הזמן למלך תחמיו. ומן העת ההיא עד יהושפט ואחזיהו
זרע נתן נקרא תמיד אחי השרים והאנשים אשר הרג יהורם
שהיו זרע נתן (ד"ה ז' כ"א ולו אחי בני הרג) ויהושפט אביו
של יהורם כבד אותם בשבת יהודה יתר על מלות אביו נקראו בני
יהושפט ואחי יהורם. וכן בני (ו) האנשים אשר עזב יהורם
ששבת יהודה אך בלתי מעלת הכנסה נקראו צנים ואחים לאחזיהו
עם היותו צן יחיד ליהורם והוא לצדו נשאר מזרע שלמה.
ועל כן כאשר נהרג השתדלה עתליה להמית את כל זרע הממלכה
של אחי השרים. אולם צערנות יהושפט אוחת אחזיהו נשע
הקטן אשר באחי השדים הנקרא אלי גם אליקים. כי (ז) לארמיים
ולמלכים אליו ואליקים ויהויקים ישאו יחד. וזה הנקרא צנערותו אלי
היה יואש ראשון לזרע דוד ולשארית זרע נתן, אשר עליו כרות
המשורדים תימין ושמאל שוררו המזמור הנכסמן מאת שבעי
הזקני צמקפר ע"ד (לנו הוא ע"ה) ומקודר מסעם יהודיע לכל (ח)
יגמר.

(ו) מלכים ד' י' יש כי יהורם הרב מ' אביו אחי אחזיהו וד"ה ז' כ"ב כחצו כי חלה
היו סרו יהורם ובניו אחי אחזיהו.

(ז) ידעת שזה המחזור לא סביר לשון הקדש והיום האמין לשוררו אחיו, או
קראו כן לזאת הצנה' מארס:

(ח) חז"ל נבעו המעשה הזה לפי מה שהציהו רס"י צפרות ד"ה א' ג' פרסא
ובן שלמה. חז"ל משלמה עד יואש ח' דורות ולפי שראש דוד זרעו כלם
יומי יואש ע"י עתליהו שנאמר והקם והדגדג לשון זרע ע"י סס המות עמד בתפלה
ואח' מזמור תל השמיני' סג' יומי' על דוד שתיי הושיע ה' כי במר ומלכו
יואש. ומן יואש עד יואשיהו שנה דורות שראש יואשיהו ובניו סולנו לחדק זה
נכבד דוד נקרו את עינו והתפלל עוד על השמיני' ה' אל נאסן תוכיחי ורסגיל
פלחו נשאר בני ויוקים. ובכל ספר חלום לא תמלא על האמיתות חלה חלה ע"ב.

ימי עולם פרק לב

קעא

יגמור האלהים להכריח את זרע בית דוד אחרי תם זרע שלמה.
 ומיאלף זה והאלה זכרון המלכים היה צשני שמות גם שלמה,
 פי הכה זה ראשון נקרא אלן ויאלף ושמעון, וכמו כן עד מנשה,
 וחזקיה ישוע, וכיוצא באלה, וכן מן השנה הרביעית לשלמה
 עד סוף זרעו והראשון לקום צאחי השדים הנקרא יואש עבדו
 מאה ושלשים ושמנה שנים. ואמנם מיאלף עד הגלות הרלוני
 ליהויכין עבדו מאתים ותשעים ואחת שנים. וכללם עשר שנים
 אשר צם מלך אמון צהיות עד מנשה אציו ציד ארוב. ומכלת
 יויכין עד החרצן אחת עשרה שנה. ומן החרצן עד מאסר יויכין
 עשרים שנה. ומיום גלותו אחת ושלשים. וצמטך שש שנים.
 הצלחת העם חולה מזמור פ"ז (לנו פ"ח) וצסוף השני השביעית
 אריל מרודך הוליל יויכין ממאסרו ויכצדו. וההמון כנו את
 שמו נרי, כי נר דוד אשר ילאו פן יכזה האיר צו. ואז ילא החולה
 מזמור פ"ח (לנו פ"ט) לשלם תודות לאלהים ולהתפלל על שלום
 העם והרם קרן משיחם, ויהי כי ילא נרי זה חפשי חן אותו
 האלהים צן הוא משצאל המכונה שאלתיאל, אשר לפני תם גלות
 צצל שבע עשרה שנה הוליד את צרכיה. חה צרכיה צשנת שבע
 העשרה שאז תם גלות צצל היה נגיד אל העם. ונגלל המעלה
 ההיא נקרא זרובבל (זה רב צצל) שנת אחת ושמונים לגלות
 צצל ושבעים לחרצן. והנה היו על העם שני מיני שררה,
 הכנדיים מצית דוד. והכהנים משצט לוי, כל שררה לעלמה
 עד ימי חשמונאי. ולזכרון הדברים האלה שבעים זקניו הניחו
 לו כתוב צארפן זה, ישוע צן יהולדק כ"ג עם צרכיה זרובבל
 צן משצאל צן נרי הוא יויכין צשנה הראשונה לכורש צא ירושלימה
 וצשנה השנית יקדו היקודות על פי חגי חכריה הכנזאים. אך
 כתעב הצגין צגלל מיתת דריוס אוקטופיק. והוא לא יכול
 ללכת אל דריוס להיותו ערוד צמלחמת הטואמ"ירלי. וכאשר
 נהרג בורש מלך תחתיו אחשורוש ארתחשסתא ראשון. תגלחם
 עם אר"תשת עוזר הטואמ"ירלי. ואשר היה מקיית את האשורים
 והמדיים והפרקיים לפשוע. חה אחשורוש היה יושב צצבל,
 ויען אשר נגידי ארץ הכר"דיאה כתצו על היהודים שטנה. זה
 ישוע צשנת שחים עשרה לאחשורוש עוזר את יויקים צנו הנקרא
 גם כן אלי צמעלת הכהונה הגדולה תחתיו וילך לו אל אחשורוש.
 אולם

אמרי בינה

אולם מאשר היה אז ערוד צמלחמה לא הטוה לדצרו און, ויהי
כי נלח המלחמה ושמוע כי היהודים חתבו את ראש (ט) אולופירנו
עד הלצא הוליא כתז דת על ההיכל שלא יצנה. וצמותו הניח
שני צנים אשר רצו על המלכות, ויהי צחדש השציעי דריוש
ארוך היד אשר נדר להחיר את עכוז כתז הדת של אציו, נוטע
צאלהים ויהי למוך, וצשנתו הראשונה ישוע הבין הגדול עד
ירושלימה. ועל פי חגי חכריה הכציאים נער את חלנו לצנות
ההיכל, וצק ישוע נהג כהונתו הגדולה הראשונה שלשים ושש
שנים, והוא כתז את (י) פעולות יהודית וגזר להעשות זכרון
ההגלה בכל שנה, ויהי אחרי שרצו לאמור חזר לכהונתו הגדולה
עשרים שנה, אשר תמו שנת עשרים לדיוש ארוך היד. והוא
היה אז צן מלק ושלשים שנה. ואז יויקים צו עד שנית לכהונתו
הגדולה משך ארבעים ושמונה שנים. עד שנת ששים עשרה
לאחשורוש ארתחשקתא הגדול. וזה כתז מנלת אכתר וגזר
להעשות הפורים על פי הכתצים אשר צאו אליו מאלת מרדכי
אשר האריך ימים שמנה עשרה שנה יתר על (יא) ילחק, ולכהן
גדול שלישי קם אלישיב אחת ועשרים שנה עד שנת שלשים ושלש
לארתחשקתא הגדול, והוא אשר נתעורר תחלה לצנות את שער
הלאן (עזרא צ' ג') לירושלם. והכהן הגדול רביעי היה יודע
עשרים ושלש שנים (כ"א כ"ד) וכמו כן יונתן כהן עשרים ושלש
שנים עד קוף ארתו ארתחשקתא, והכהן גדול אחרון תחת
הפרקיים היה השעי ידוע עשר שנים. והנה השנים מצית נתן
היה הראשון שמועון הנקרא גם כן יואש, ואחריו לוי הנקרא

ג"ב

(ס) זה היה סר לנח נצחיתור ראחון ככתוב במגלת יהודית וזהו כתבו האחרים
התשכה דו קריתת דח מרדפח :

(י) חין ספק נו זכרון הנרכה על דבר אנטיוכוס שהיה לאחר כמה שנים צימי
האשמונאים הוא זכרון אחר. וכמו שאכתוב ט"א :

(יא) הוא ילחק אציו סחיה ק"ס שנים ומרדכי ח"כ ק"ח. וגם לדעת רז"ל האריך
ימים מאוד, כנראה נמנחות ס' ר' ישתעאל וצירוש' וסקלים ס' ה' והניחו
הילקוט ראש פזרח שמרדכי צימי ציה שני סזר סמו חלם אחד לענין עומד ושמו
הלם. ופירש"י מרדכי שהיה צימי אחשורוש ועם כי צעלי הסופטות ז"ל אחרי
הקצותם לאחר תימת סהאריך ימים כ"כ תרלו נראה דעל סט מרדכי הראשון נקראו
הצמוני' תחתיו על סמו תראש זה מחה נהכרה שהרי צירוש' ומנחות נזכר חלל
אעשה החלם הכזרים אחרו שהיה היה מרדכי צלמן ופתחים וצמ' מגלה דדפו
השמות חלנה על מרדכי אחשורוש :

ימי עולם פרק לב קעב

ג"כ חזקיהו. ואחריו עד הנקרא גם כן מנשה. ואלה היו קודם הגלות. ויהי אחרי חם הגלות זרובבל משל תחלה חמשים ושמונה שנים. ואחריו רישה משולם ששים ושש. ואחריו יוחנן בן רישה משולם חמשים ושלש, ואחריו יהודה הנקרא הורקנוס ראשון ארבע עשרה, ואולם הכהנים הגדולים מאלכסנדרוס עד החשמונאים עד יהודה היו אלה, חניו הראשון שבע ועשרים שנה, שמעון ראשון (יב) שלש עשרה, אלעזר ארבע אנטיוכוס טי"א"ק (יג) עשרים שנה. מנשה אהרן לסילוצקו גאלינקו עשרים ושבע. שמעון הלדיק אשר נחבד מאת אנטיוכוס הגדול עשרים ושמונה, חניו בנו אשר צימיו (יד) קילוצקו שלל את ההיכל שלשים וחשע, אחרי זה קם יהודה מוכ"י. אך השנים מצית דוד עד יהודה האמור היו יוסף הראשון שבע שנים. אצנר שמאי אחת עשרה. אלי מתתיה ששים עשרה. אקר מעת חשע, נגיד ארחסח עשר, חגי עלי שמונה, משלות נחום שבע עומם קינד ארבע עשרה, מתתיה שילוח עשר. יוסף השני ארסיס שהתכבד מתלמי ששים. ינאי שהוא הורקנוס שני שש עשרה, אחרי כן קמו החשמונאים ומשכו להם ומשלטת צית דוד עם הכהונה הגדולה אשר על כן נתעוררם איצה וקנאה, ויהודה חשמונאי שהוא עורר את חניתו נגד אנטיוכוס הדיצ (היינו טו) איסיפאנו שפחדונו צלשון רומי אילוקטרו) ונגד בנו איאופט"ר וגם נגד דימית"ריאו משל חמש שנים. ויהונתן אחיו תשע עשרה, ושמעון אשר אנטיוכוס קיד"ירו עשה לו הנחה מן המסים משל שמונה שנים. ויוחנן הורקנוס ראשון עשרים ושש שנים. וארקטובלום שנה אחת, וינאי אלכסנדר' שבע ועשרים. ואשתו אלכסנדרה תשע. והורקנוס האחרון ארבע ושלשים

(יב) חוני אשני המספרים האלה כ"ז ו"ג קנלו חמיונו כי שמעון הלדיק כהן ארבעים שנה:

(יג) זהו טיחום שזכר היס"ו צשני נגד חטיאורי דף תתי"ס נחחד מסולחי יד נחקט לבד מאנטיוכוס איסיפאנים:

(יד) זהו סילינקו ניקנור שזכר היס"ו פ"ד מספרו דמכ"א חניו אשר היה חניו של אנטיוכוס איסיפאני הזכר נסמוך לזכר היהודים:

(טו) סרוס נגיד על רביעות האלכות:

אמרי בינה

ושלטים, ויהי צהלכד הורקטוק זה מלח הפאר"טי והניס אשתו
וצתו וארקטוטולוק צנו, הגה צמלות הרומיים ונגד רלון היהודים
נעשה הורדוק מלך צזרוע, ולקח לו לאשה את צת הורקטוק
הללכד מן הפאר"טי. וצאר שארקטוטולוק צן הורקטוק הכוזב יהיה
כ"ג. למען ימשך אליו את לב העם, והנה אשתו זאת צת הורקטוק
ילדה לו שני צנים, ויהי צצנת עשרים ושש למלכו צזרוע שמע כי
הורקטוק חמיו הללכד היה שב אל עמו ושהיהודים היו משתחוים
אליו כמנהג למלכס הראשון ויהרוג את סמיו זה ואת חמותו ואת
צתו אשר קיחה אשתו ואת שני צנים אשר ילדה לו. גם הרג את
ארקטוטולוס כ"ג, ויענה את היהודים מאד משך שנתים ימים
אחרי אלה. וצצנת שלשים למלכותו צזרוע הרג את הקנהדרין
שהיו מצית דוד ויצחר כותצ זכרונות וקנהדרין משארית העם,
אוחס אשר נראו יותר יודעי ספר. ויהרוג גם את שלומית אחותו
ואת צעלה שהיה מעצב יהודה, אז היהודים גלאו לחלוק עליו
ומרלון כפסס נחמו לו המלכות וישצבו על הנאמנות גם צעד
זרעו אחריו, וזה הורדוק האשקלוני מלך צחקה אחת ושלטים
שנה. ועוד צרלון היהודים שש שנים. ואחריו אירקי"לאו צנו
תשע. ואחריו הורדוק טיטר"דקה ארבע ועשרים, ואני ידידה
האלכסנדרי צצנת אחת ועשרים למלכו שולמתי מאלכסנדריאה
ערדני נער (נח) להליץ צעד אחי היהודים. ואחרי הורדוק זה
מלך אגריפס ראשון שצב שנים. ואחריו אגריפ"טו אשר היה
אגריפס האחרון שלשים שנה עד השנה הזאת האחרונה לצקנת,
עד הנה דצרי ידידה:

העולה מדברי חזיספן לרומיים על מספר מלכי פרס והכ"ג שהיו
בראשית ימי הבית:

פרק לג ואפס העולה מדצרי יוקיספן צקדמוניות לרומיים
צמתחם להשתלשלות מלכי מדי ופרס מיומי
דדוש אשר לכד את צצל עד צוא המלכות ליד אלכסנדרו
עוקדון, וכן צמתחם אל שלשלת הנהנים הגדולים שהיו
מתחלת צית שני עד ימי אלכסנדרו הכוזב, וגם קן
אחריו

(נח) מהצנן האיש לקיסרים עד החרן לעומת מלכי צית הורדוק אלה הכוזב נמד
כי לא נצו השליחות לקח"ו:

ימי עולם פרק ל"ג קעג

אחריו עד יומי תלמי שהעתיק החזקה. אומר כי הוא זה בספרו
העשירי פרק אחרון כתב כי זה דרוש וכוונתו לכוון את צבל.
ובראש ספר י"א כתב כי צמות דרוש ומלך כרש לצדו הנס צטלה
האחת למלכו אשר היחה שנת שבועים לחרצן (לא אומר לזכות
ידימין כחכמינו) שלח את ישראל חפשים למען יצטו הצית. וחס
פ"ג כתב כי בהצטתו, הכותיים לרי יהודה וצנימן שחדו את שרי
פרס ומדי הפקידו' על ארץ הקדש ועבדו את הצנין צלתי ידיעת
כרש להיותו אז טרוד צמלחמת מאסאג'י' מיקד אשר מת זה.
וימלך תחתי קאמ' ציקי צנו שש שנים. וזאשר הוסת מן הטורדים
החכרים כתב שטנה על הצית ויחדלו לצנותו. ובקוף הפרק
כתב כי משפחת המא'גי נצרה צהמונים ההם ויעבדו השחדש
מלך אחד שנה אחת. ואז שצעת שרי פרק ומדי הסכימו והמליכו
את דרוש הפרסי בן איקטס' פיק. ובראש פ"ד כתב כי זה
דרוש כד לאלהים אם ימלך שיתן יד לצרות את הצית, וכן
עשה. כי אז צכתציו ורשיוטו זרצבל הסגיא וישוע כ"ג שכללוהו
אחרי תשע שנים אשר נמשכה השמנה מרשיון כרש עד שחיס.
לדרוש כפי מה עבאר שם פ"ג. ובראש פ"ה כתב כי אחרי
מות דרוש הזה מלך תחתיו גקיר' קי צנו, וציומו היה כ"ג
ציקושלם ויקים בן ישוע תחת אביו אשר מת, וליהודים אשר
נשארו צצבל היה לכהן הראש עזרא הקופר, וזה גקיר' קי הנקרא
ג"כ ארתחשקתא צצנת שצב למלכותו (יז) כתב לזכות עזרא
צעלותו ירושלימה עם רבים מצני הגולה. ואחר מנה העצות
אשר זה עזרא עשה לישראל וצפרטו שהצדיל את הנשים הנכרות
ושקרא את התורה צסג הקכות, מת זקן ושצב יונים וקצרותו
צצברד גדול קמוך לרושלים. ציומים ההם מת גם בן ויקים
ויכהן תחתיו אלישיב צנו, וכן ציומים ההם צא ירושלימה כחמיה
בן הצליה ונשקם המלך גקיר' קי ארתחשקתא הכוכר. עם ככתבים
מונו לזכותו וצנה את חומות ירושלים, ואחרי העצות רבות
אשר גם הוא כחמיה עשה לישראל מת זקן ושצב ימים ככל
הנראה שם קוף הפרק. ובראש פ"ו כתב כי אחרי מות גקיר' קי
ארתיחשקת' הכוכר מלך תחתיו אחשורוש ארתחשקת' אשר ציומי
היה

(יח) יאה לצדו סמך היו עזרא לא היה נזהר הנית.

אמרי בינה

היה מעשה (יח) המן. וצפ"ז זכר את דריוש האחרון שנפל ציד אלכסנדר, אך לא זכר אם ציץ גכירכי הכוכר לדריוש זה היה מלך אחר אם אין, כי אין מנמחו למנות מלכי פרס רק לכתוב קורות ישראל צימי המלכים ההמה, וכן שם פ"ז כתב כי אחרי מות אלישיב כ"ג כהן תחתיו יודע צו. ואחרי מות יודע כהן תחתיו יונתן צו, אשר הרג את ישוע אחיו צצית המקדש, יען כי זה ישוע להיותו אהוב לצאנן"ק שר לצא המלך צידושלם היה מתנשא לאמר אני אהיה כ"ג. וצאו על ככה לידי מריצה ציוקוס הקדש. ויקם יונתן על ישוע אחיו ויהרגהו. ונגלל זה היה קלף גדול מן השר ההוא על ישראל ויענוש את תושבי הארץ ויענה אותם שבע שנים, ויהי אחרי מות יונתן כהן תחתיו יודע צו. וזה יודע היה לך אח נקרא מעשה אשר לקח את צת קנבלט החורגי משומרון לאשה. וצפרק ס' כתב כי אחרי שנהרג דריוש וצא המלכות ליד אלכסנדרוס קנבלט זה מלא חן צעניו כי צדרך צמלון הקציל פניו צתשור' יקרה ולצקשתו הרעה את מעשה חתנו להקים את הצמה צהר גריחים אשר עם שכם ראש מחוז שומרון, כי הכהנים והעם לחלו את יודע הכהן הגדול לגרש את אחיו זה מהקתפח צכהונה צידושלם. אשר על כן חרה אף קנבלט ויקימאו כ"ג צצמה ההיא, ונאספו שמה אליו כל אנשי לרה ומלוקה הצורחים מולפני הקסנהרדין אשר בצארץ הקדש והבטיחיים שהם השומרוניים. היינו העם אשר הוליא מלך אשר מרחא וישיצם צשומרון אחר גלות עשרת השצנים ממנה. וצקוף קפר י"א כתב כי צמות יודע כהן חניו צו, וצפ"צ קפר י"ב כתב כי אחרי מות חניו הזה כהן תחתיו שמעון הלדיק צו. ויען כי זק שמעון לא הגיש צמותו רק צן קטן צלתי ראוי אז לכהונה גדולה כהן אחריו אלעזר אחיו. אשר אליו שלם חלמי מלך מלרים כתצים ומנחה על דבר הצקנים מעתיקי תורחטו, וצקפר י"ב קרוב לקוף פרק י"ג כתב כי אחרי אלעזר הלז כהן מעשה דודו. לא מעשה אחיו של יודע וחזון לקנבלט הכוכר. רק מעשה צו של יודע אחיו של חניו ראשון ודודו של שמעון הלדיק ושל אלעזר אחיו, ויהי צמות

מעשה

(יח) לרעהו זה יסוד לומר כי מדתי שגלה עם יבנים הארץ ויחם עד הסה ולהעלה כהגו על ארץ יחזי זה דעת רבותינו:

ימי עולם פרק לג לד קער

מנשה הזה כהן חנין בן שמשון הלוי, עד הנה מדברי היוקספון לרומיים. אך טוב שחזע חזיני הקורא אך קפריז אשר חזר צלשון יוכי נעחקו צשנים קדמוניות אל הרומיי על ידי דופינו איש אקויליאה ומנוזי אחד בן ללעז האיטלקי. והי כאשר צא הגיליי"או חכם גדול צשתי הלשונות וכל דבר חכמה שהעתיק גם בן מ"ג קפרי יודיה האלכסנדרי, העבד יד על קפרי היוקספון החבר ופסל את הראשונים הלא הוא המוחזק אלל משכילי האומות למגיד דבריו בלדק. אשר על בן אכי קדתי ופתיחי מים ומנוזי. והיה אפרא בראותך צאחה מקום שיהיה מקפר זה השחנות מה בן הדברים אשר קראתי צשם היוקספון לפניך לטקח ההעחקות הראשונות הן במספר פרקיו הן צענינים עלמם. אל תשוב תתפלל צי כי לא מלאחי אחריהם רק צאחה ספק שהיה לי צנוקה הגיליי"או. וכבר ידעת גם כן מהעחקת קפר אריקטיאו של מעלה כי את אחרונים אני הוא כחצינים ציחר :

העולה מדברי איבסיביאו הקיסרי במספר מלכי פרס והכחנים הגדולים שהיו בתחלת ימי הבית, וכן מדברי קורציאו. ומדברי המשתיק לנצרים בסך מלכי פרס :

פרק לד ואולם איבסיביאו הגלרי מעיד קיסר"ריאה צדברי הימים שלו, (דף נ"ב מלוחותיו) כתב כי מלכי פרס אשר התחילו (יט) צאולימפיאה כ"ה היו אלה הארבעה עשר. (א) בורש הפרסי שלשים שנה, (ב) קאמצי"קי שמונה שנים, וכח עליו כי לדעת קלת נקרא אלל היהודים כבודנאלר וכי צימוי היה מעשה יהודית, (ג) שני האחים מל"גי ז' חדשים, והם צמכי השנים נכחצים לשנה אחת, (ד) דרוש שלשים ושש שנים. וצשנת שחים אליו שז זרובצל לצנות ההיכל ושלם צשנתו הששית. כי עם שכבר החלו צו צשנת אחת לכורש הנה הלדים עכצוהו ארבעים שנה, (ה) גקירקי צנו של דרוש עשרים שנה. (ו) ארטצאל"טו הפרסי שצעה חדשים ונכחצים לשנה אחת. (ז) ארתחשקתא המוכנה לונגימאל"טו היינו ארוך הוד, ארבעים שנה, ורצים

(יט) היה מסך ד' שנים על שם מין לחוק סהיו עושים אחת לד' חיים.

אמרי בינה

ורצים אומרים כי מעשה אֶחָד הִיא צִיּוּי זֶה. וּלְצַי (אמר)
אִיִּבְיָאוּ) לֹא כִן יִחַשְׁרֻ. כִּי עֲזָרָא וּנְחֵמִיָּה שְׂכַחְצוּ דְצִרְי לֹא
הִיוּ מְחַדְשִׁים הַמַּעֲשֶׂה הַהוּא, (ח) אֶרְתַּחֲשַׁקְתָּא הַפְּרָקִי שְׁמִי
חַדְשִׁים, (ט) קוּג' דִּיֵּאֲנוּ שְׁמֵנָה חַדְשִׁים, (י) דְרִישׁ הַמְּכֻנְה נִטְרָד
חֲשַׁע עֲשָׂרָה שָׁנָה. (יא) אֶרְתַּחֲשַׁקְתָּא הַפְּרָקִי הַנִּקְרָא מִיַּמְיָוֹן צִנּוּ
עַל דְרִישׁ וּפְאָרִיקְטוּא' דִּיק אֶרְצַעִים שָׁנָה. וְצִיּוּי הִיא מַעֲשֶׂה
אֶחָד. (יב) אֶרְתַּחֲשַׁקְתָּא הַנִּקְרָא ג"כ אֲרוּחָ כ"ו שָׁנִים, (יג)
אֶרְקִי'ס צִן אֲרוּחָ ד' שָׁנִים. (יד) דְרִישׁ אַחְרֹן צִן אֶרְסָא'נוּ עַד
שָׁנִים. וְהַהֲנִים הַגְּדוּלִים כְּחֶסֶם כְּמוֹ כִּי כְּפִי אֶהְיֶה וְהַקְּדֵר שְׁמֵנָה
מֵאֵת יְדִידִיה וְיוֹסֵפֶן הַכְּנָרִים. הֵיטוּ יִשְׁוֵעַ יוֹיָקִים אֲלֵיִשְׁבַּי יוֹדַע
אוֹתָן וְיֹדַע חֲנִי שְׁמַעוֹן הַלְדִיק אֲלַעְזָר אֲחִיו מַעֲשֶׂה דוּד
עַל אֲלַעְזָר הַכְּנָר. כֹּל אֱלֹה מְדַבְרֵי אִיִּבְיָאוּ. עוֹד לֹאֲפֹשֵׁי גְצַי
לֹא אֲסַדֵּל מֵהַדְיַעַן שֶׁהַסּוֹפֵר הַקְּדִיעוֹן קוֹיֵנֵנו קוֹרְלִיאוּ צוֹמֵאֵר הַשְּׁמִי
מִסְפְּרוֹ הַמַּיִסָּח לְדַבְרֵי אֲלֵכְכַדְרוֹס עוֹקְדוֹן כְּחַצ ר"ל, דְרִישׁ צִן
אֶרְסָא'נוּ אֲשֶׁר נֶסֶל צִיד אֲלֵכְכַדְרוֹ הִיא הַמֶּלֶךְ הָאֶרְצַעִה עַד
לְכוּרֶשׁ. וְכֵמוֹ כִּי הַמַּעֲחִיק לְנִלְרִים צַפְרוֹשׁוֹ לְקַפֵּר דִּנְיָאֵל פְּקוֹן
הֵנָּה עוֹד שְׁלֵשָׁה מַלְכִים עוֹמְדִים לְפָרֵס כְּחַצ ר"ל. מִן הַמַּפְרָסְמוֹת
שֶׁאֵין לְרִיד עֲלֵיהֶן רֵאִיָּה כִּי מְכוּרֶשׁ עַד דְרִישׁ הַכְּנָר הִיוּ מַלְכֵי מֵדָה
וּפְרָס אֶרְצַעִה עַד. זֶהוּ מֵה שְׂרַאֲיִי לְלִקְוֵט צִן עוֹמְרֵי הַקּוֹפְרִים
הַכְּנָרִים. וּמַעֲתָה קוֹרָא לְצַב הַכַּכַּת וְשַׁמַּע אֵת אֲשֶׁר אֹמֵר אֲלֶיךָ
צַפְרָקִי טִיבּוֹאוּ וְיֵהִי אֲלֵהֵינוּ עֲמֵנו:

שְׁנֵת הָעוֹלָם הַמְּקוֹבָצוּ לְנוּ מִן הַנְּמַצָּא בְּכַתְבֵי הַקִּישׁ
יִסּוֹפֵק בְּמַסְפָּרִים מְבַחֲיֵנָת מִשְׁךְ שְׁעִבּוֹד מִצְרַיִם אֲמַצַּע
יְמֵי בֵית דָּאֲשׁוֹן וְרֵאֲשִׁית יְמֵי בֵית שֵׁנִי. וְרִבּוּחֵי
עֲצָמָן עִם הַיּוֹת מִרְגְּלָא בְּפִיהֶם עַל מִשְׁךְ בֵּית דָּאֲשׁוֹן
ת"י שְׁנַיִם כְּבֵר הוֹרֵנוּ שְׁחִיו לְפַחוֹת תִּי"ה: אֲשֶׁר מוֹת
בְּפִרְט בְּלִתֵי הַמִּשְׁךְ הִרִיסָת בְּשׁוּם דְּבַר תּוֹרְנֵי יִתְחַיֵּב
(וְעוֹדֵעַ נִם אֲצֵלֵם ז"ל) הַיּוֹת כְּמוֹ כִּי מִנֵּן שְׁנֵת הָעוֹלָם
כְּפִי הָאֲמַת בְּעַצְמוֹ יִתַּר עַל הַנְּמַנָּה לְנוּ. וְלִכְלֵ
הַפְּנִי גַם הַמַּסְפֵּר הַנְּהוּת אֲצֵלְנוּ וְכֹל דְּבִרְיָהֶם ז"ל עַל

אֲדוּחֵי

אורותיו בבחינת דרכם אשר בחכמה החזיקו הנם
נכוחים למוצאי דעת:

פרק לה אין ספק (כאשר גם צפרק ח' וכ"ט הלענוהו) שכל מקסר השנים גילייה המקורץ מכתבי הקדש הרי הוא מתוקן ומקורל לכולי עלמא והלכו בו כל העמים לאורכו צדך מי שחננס אוחנו! כי הגה מאדם עד המצול עד אצרהם ומיליאת מלרים עד צנין ראשון והצבה מזמן המשכו, אין עליו כיום פולה פה להיתו צרור זהם כאר צקר ירח שמש. וכן ממנין שמרות למלכות יונים עד הגה אשר כדצריהם ז"ל פ"ק דמסכת האלילים הוחל ש"פ שנים קודם חרבן שני אחרי שש שנות סמלכות הכללי של אלכסנדרוס אין צבל חכמי שום אומה דבר להרוסיף או לגרוע כמו שצארנו צפרק כ"ד, הלא עם מה שגודע מהעתקת השצעים היות השנים הגמנות זה על קלת העשרם דורות שהיו מאדם ועד נח יתגר מן הנוסח האמתי אשר לנו, כנר הוכחו צפרק ח' הנחכר מדברי ההגמון אצוצצו צמהדורתו פרהש צלק. ומדברי קטוטיאלו חכם נולרי נכבד צין האחרונים צספרו הראשון פ"ז. והוא נעזר צפרט מדברי ראש חכמי הגלרים צעירו קפר נ"ז פ"ג, איך משכיליהם גם כן גמרו אומר כי לצד מן האמונם המקוגלת למלא צהשצנות אלה צקפריטו הקדושים הנפולים מעולם צכל קלות הארץ, הגה כל אשר צו עוסק. למנות אוחס כפי הקרים הנמלאים צהעתקת השצעים והחכמים היונים היולאים צעקצותיה', וכן כל העוצר על הסקודים צתורה וצנציאים מזמן נח עד קץ ספוריהם, אין צפיהו נכונה. כי האמת מכל פאה תלמח צקפרי חכמים מתחלפי שכתבו את דברי יתר המלכיות אשר גצרו צארץ. שהוא הדרך הנכון למלא את הלוך צדצר מיטאסטיגי הפרקי שהעתקו פרק ל"א. צאופן כי מזה לעמת זה התצדר ונודע היות כל נוסח צטול וסך כל קירי פלסתר רק הכתוב צדצרי קדשנו, אשר על כן תראה גם המעתיק לכלרים צלתי קר מומנו הן צפתרון התורה והנציאים הן צהקדמתו להעתקת לוחות איציכיצאו. אמת הדצר כי עם הכיחו נאמנות כחצי הקדש כאומר לא נמנעו הדעות מהתחלף צהננת קלתם על אודות מקסר השנים. וזה צפרט

אמרי בניה

צפרנו בשלשה מקומות שהם משך שעבוד מלכים ומשך ימי צית
ראשון בצחינת אולעיהם ומשך ימי צית שני בצחינת ראשיהם.
הלא על אורך גלות מלכים שנאמר בו ומושב בני ישראל וגו'
ח"ל שנה, תמלא רבותינו בדרך עולם פ"א. ומכילתא דבא
אל פרעה י"ד ושמות רבה י"ח ותנחומא דשעות י"ד ועל כלם
יונתן בן עריאל צמדגומו לפקוקים ומושב בני ישראל וגו' ויהי
מקץ שלשים שנה וגו'. אומרים שהתחילו משנת השבעים לאברהם
אשר מהם שלשים עד לית ילחק וארבע מאות מונה ליליאת
מלכים. ולפי חשבונם ז"ל כלו יחד צננת צ' אלפים תמ"ח
ליליה כעבור בדרך עולם שזכרנו. ובפסיקתא שהציא בעל
הילקוט מזמור מ' על הכתוב מחשבתי אלינו. ואמנה בחכמינו
האחרונים נמלאו הרבה מיטיבי לכת אשר לא חשו לקמחיהו
ונחלקו בזה על רבותינו עם היוחס גם ציניהם מחלפני הדעת.
כי הגה הגאון רבינו חננאל ז"ל לפי מה שזכר רבינו בחיי על
הפסוק ומושב בני ישראל כחז רח"ל. הת"ל שנה כלם הם נמנים
תיחק משה שגולד, ע"כ, באופן כי יליאת מלכים לא הייתה
עד קוף שלשים שנה אחרי קינות תמ"ק הגזכר שנתנו בה רבותינו.
ועל הדעת הזו תמלא גם כן החכם דון ילחק צפרות הארדה
פרשת הצחורים וכל אל פרעה ובספרו זבח פכה מאמר ברוך
שומר הצעמסו. שאמר כי ארבע מאות השנה אשר יעד הקצ"ה
לאברהם התחילו מלכת ילחק, ואולם נוספו עליהם השלשים
תפני חמאות ישראל בנו שכתעבבו גם כן צמדצר ארבעים שנה
משון המרגלים. וכמו כן רמב"ן ז"ל כחז האריך שעבוד מלכים
שלשים השנה על חמאת ישראל, אשר ממונו אולי לקח דון ילחק
אח דבריו הזכר, אך הארבע מאות הוחלו אללו מעת צרית
הצחורים אשר לדעתו היה ימים רבים אחרי לאתו מחרן בן ע"ה
שנים, כנראה לו צשני צאוריו על הכתוב ומושב בני ישראל,
ואם כן הייתה הגאולה אחר שני האלפים תמ"ח כשמנה או עשר
שנים, גם הר"ד משה לטיף איש ירושלים בדרשות אשר כתן
עליהם קולו במתקלות ואחרי כן כחצם באלבעו כפי מה שראיתי
ואנשי אמת אשר היו עמי ראו בפקרי הר"ד יהוסף חזק יל"ו
אלל אמרו כי מקפר שנות העולם לא התודע בצרור וכי יש
קופרי אמנה ארבים אוחו על הנמנה צעמט. הוסף צעבוד
מלכים

ימי עולם פרק לה

קעו

מתלים קרוב לדבר הרמזון הנזכר שמה שנים. צאתו כי
הגאולה היתה לא בשנת אלפים תת"ח אבל בשנת אלפים תת"ז.
והליכי לו ליון ולקחנו את צת"נו והלכנו. יען אמר כי סך דד"ו
אינו קבלה כצוויית שהרי הוא צומחלקות פת"ח דפרקי ר' אליעזר
ר' אלעזר בן עזריה אומר דד"ו ור' אלעזר בן ערך אומר דט"ו
אשר צחקי אלהינו נחשצו כפולות עיין שמה, וקסר דברי הימי
של מר"ע (המובא פעמים רבות מצעל הילקוט) נמלא צו
ר"ו, ואליו נטה הלטיף שזכרנו, ויחזקה צומקני שלשה דמיים
כצוויים אשר לדבריו שם נמלאו על הסך הזה. היינו ראשי
תיבות וגם קופי תיבות של ר"ד"ר ר"ציע"י י"שד"ו. העולים ר"ו,
וכמו כן מלת רד"ו לזדה, ואמר כי סך הת"ל התחיל בשנת
הע"ו לאברהם שאז ירד לגור במלרים אחרי לאחו עחק, וכל
שנת צת"ז הצרכת, גם הוקיף צו אומץ מזאת הראיה שאמר
היות מן המפרסם אך ישראל ילאו ממלרים ציום חמישי כנראה
צק"ע פ"ה. וכשאתה מחשצו המולדות השוים בקוד כט"ז הש"ל
מצה"ר עד אלפים תת"ח גם תת"ע תמלא היות מן הנמנע
נפילת ר"ח הכיסן ההוא צאופן טט"ו צו יצא ציום ה', אך כן
יא בשנת צת"ו. ועל אשמת היותו נרע לחלוק צזה על ס"ע
החנלל צבמה פנים ועל כלם כי המשפט לאלהים הוא. ככל
הגמלא לו צגני מקומות מדרשותיו הצוכרות. ואני והחכם חזק
שזכרתי ערבים צדבר כי כעוני כוהו יכולנו ערדו חי להראות
כי זהו דעתו של הלטיף הצוכר לכל אשר ידענו על ככה. עם
כי ראיתו מן המולדות הצוכרת אינני מאשרה רק עם צאור.
יען התאמת שהקציעו ע"פ המהלך השורה לא הותחל עד ימי
ר' הלל מפני דוחק הגלות כמו שיצאצא צפ"מ לפינו. אבל
צחלה היו מקדשים ע"פ הראיה כמו שהעירונו על זה צפ"כה
והוקיף לדבר צו צפ"מ אשר זכרנו. וכשאתה הק"צה למשה בזה
ראה וקדש היה המזו על הראות הירח צמעב כמו יום אחד
אחרי הדבקה צשמש צמהלכס האמתי כמו שכתב הר"ם ז"ל צה'
ק"ה פ"א, והואיל ציום הקציעה צחשצו המהלך השורה הוא
קודם או מתאחר ליום הראיה כמו שזכר הרצ שם פ"ה וכפי
צאור המפרש צגני פרקי הצוכרים הגה לא יאות לנלוא ר"ח
ניכן ההוא ע"פ המולדות השוים אבל מן האמתיים. ועוד שמה

דברנו

אמרי בעה

וצרנו על ככה צפ"מ צהשיגנו על רצינו חננאל: אחת הדבר כי להיות מולא האמתיו מן השנה כמו שצאר רמז"ם ז"ל צה' קיה ראש פ"ו וע"ז ילמדך לדעת השנה תחלה ומזה הלך בלכד יהיה לדאיחו טוב טעם. יהי מה! דבריו שמתע על תוכפת שמתה השנים צקיינו צת"נו, ואולם יותר מכל ארבעת החכמים האלה הפריח כמו קן על המדה ר"לצג ז"ל פרשת לך לך ופרשת צא אל פרעה שדמה מן האפשר כי ארבע מאות השנה לא התחילג צד לידה יעקב, ובכן קלם גם כן מאוחר קציו למ"ה שנים כפי מה שחצין מדבריו צמקומות שזכרנו, הרי יקדתי לפניך אגדת ידועים לשצמיו מלכד צעל ספר תולדו' ילחק האופס גם הוא שטת רמז"ן ז"ל. ורצינו צחי אשר צהציאו את דבר רצינו חננאל הזכר הכו כמאשר אותו. והלך השנה שבהן לעבד את הגאולה ההיא אחר תמ"ח אם עד תנ"ח אך הע"ס ופחות ויותר ככל האגלה מדצריהם אלה. ואחרי כאותן. כי בלם רכן הקדר עולם מפניהם שלחו יהי לאות על יד שלא יאמינו היות דברו בזה קצלת כצואה צשום אופן כי מי עבד לצו לחפוק עליה. אבל הם אמדנא צעלמא על הכתובים אשר לא יחסא הטובה ממנה. והנה מודעת זאת כי צרבות קד השנים צשעצור מלרים כאמר, ירצה כמו קן המספר הכולל לשטת העולם. צהכרח. גם למען חדע ותשכל עם קלת חדוש לא אחשיך עי' מהדעיך כי צק חכמי הנלרים גם כן המפרשים את החזרה נמלאו צדרוש הזה דעות מתחלפו'. אבל האפרש ציטתם עולה למתש שנים ולא יותר. הלא על נקלה כי תקח לפניך שלשלת הליפומ"אנו תראה אף דעת איצקציאו הקיקרי צלוחותיו אשר דרכו אחז גם כן ראש חכמיהם צדרושו על ספר שמות. וכן מוטקעא"טו צפרשת הצתרים וא"גו על הכחצ ומעצ צני עראל הוא כי הארבע מאות שנה החלו מהיות אצרהם צן ע"ה שנים, ואומרו כי עם היות לפי זה מן הראוי למטת מלדת ילחק ואילך ת"ה שנים לחשלוס הת"ל לא דק הכחצ על פרע השנים ההנה. ואפס אחרים מחכמיה' אשר מכללם הגא' יטאנו אחרון וככד אללם הקבי' לדעת רבותיו שהוא גם כן דעת רש"י וא"ע כי החלו משנת השצעים, צגסם לא מטעם המדרש אשר כחצו המה! כי הנה צפ"ק דס"ע מיתור הכתובים אמרו שמראת הצתרים

ימי עולם פרק לה קעו

הצחרים היתה ערדנו צלור כשדים. והנלרים הזכרים אמרו שהיתה כפי הנראה מהלעת הקפורים אחרי הכחז עליו ואצרהם בן פ"ה שנה בלאתו מחין. וע"כ גרות אצרהם עלמו כחשב לו מנת לאתו בשנת השצעים מארלו אור כשדים. ושהכחז אמר ומתצ בני ישראל צארץ מלרי צנחית מה שהחלצה גרות אצרה לאמר וזה כנו כן כסתיים החלק המרצה מן המיעד בגרות אצותינו :

ואמנה משך זמן שני הצחים הקדושים יחשב גם הוא מן המקומות המסופקים יען כי על רבות השני לא צאו קפורי הכזאים רק בקלתו ובלתי הצלור הנכסף צעת קורותיו ועל הצית הראשון צגס נמשכו דצריהם עד קופו הלא נמלא צם קתירה ומצולרת וכמשפט דעות בני האדם נחלשו צהצנת המוכון ומונו לו מקפרים שונים צלי הכרע. ובין מדי עזבו המחקר על זמן הצית השני אל הפרקים הצאים. הנה צפרק הזה יהי דצרט על המתיחס לצית ראשון כי נודיע מקום וקצת המחלוקת הזכרת. ונאמר כי הלא הוגר מראש איד לפי הנראה מדצרי צרותינו פ"ק דיומא דמוסכת האלילים ופ"צ דערבין וצתרא דצחי וכמה דוכתי שנות צית ראשון היו ארבע מאות ושטר. האמנה לעמחם נמלאו הסכמים האלה מצני עמנו. כי הנה ידיה האלכסנדרי כנראה צקפרו מן העתים שהעתקו צפ"צ ונה מן השנה הרביעית לשלמה אשר צה הוחל הצניק. עד קן חרצו ת"מ שנה. והיוסיפון לרומיים ספר י פ"א צמנותו כל שנות העולם. אשר צהם מאלם ועד נח דף העתקת השצעי להציתה אז מפורסמת צאתות. כחצ איד שנותיו היו ת"ע. עם כי צקפר ר' פ"ח נראה שדקדק יותר צמנותו אותם חס"ו וחלי. והרא"צ ד הלוי צתחלת קפר קצלתו צפסקא המתחלת ילאו ממלרים, מן שנות מלכי יהודה הוליא כי שנות הצית היו ת"ל, אחת כי לרדך אחת להרגיש שנפלו צנוסח דצריו ההם טענית מה. וצפרט צשנות יהושפט שנכתצו שם כ"ח וצמלכים ד"ה הצצאר שאינם אלף ר"ה. ועל כן חמלא לו שם ת"ג צחלוק ת"ל, וכן מה שתמלא לו צקמוך, כצנה הצית ועמד חכ"ו שנים וחרצ אחר שהיתה צו מלחמה שצע שנים, ודאי הוא שראוי לומר שלש שנים כנו שכתצ צקוף מלכים. והן הן האשלימות

אמרי בינה

המשלימות לכך הח"ל, ובצאת תמלא לו דעתו זה מדבריו אשר
כצ"ח בחלק הרביעי מזה הפרק. וגם החכם דון יצחק בהקדמות
מלכים אמר בשם רא"ד ז"ל הגו' כי שנת צית ראשון היו ת"ל.
והר"ב צרעת דניאל ז' וכן עוד שם פרשה ח' ובתועלת השמיני
בפרק הקפסר כתב ח"ט וח"י, והחכם הקומחי אשר ידענו קמחו
קולת מנאס חכ"ט וח"י. כי הגה בקפסר מלכים פסוק בשנת ט"ו
לאתמיהו מדי השינו על רש"י ז"ל שכתב ח"ל, וכשאתה מונה שנת
הצית על פי שנת המלכים אם אינך מחקר ט"ו השנים הללו
הגמורת לאתמיהו ולעזיה תמלא שעמוד הצית חכ"ה שנים. הוא
קמחי ז"ל כתב ח"ל, הראיה שהצ"ח מן הימים שעמוד הצית אינה
ראיה. כי שני השבועות תמלא צימי צית ראשון. אם תמנה
מתחלת צינן הצית אינה ראיה. כי שני השבועות תמלא צימי צית
ראשון. אם תמנה מתחלת צינן הצית) עד שלש ליהויקי שצ"ח עליו
בבובדנלר תמלא ארבע מאות ועשר שנים ושלושה חדשים, ואם
תענה עד שחד צית מכל וכל צ"ח שנה ללדקיהו תמלאם ארבע
מאות ועשרים ותשע וששה חדשים, עד כאן דבריו, אשר אמנם
ימלאו לדקים כי תצקת הכתובים בקפסר מלכים ד"ה זחקצן כל
שנת מלכי יהודה משנת ארבע לשלמה עד גלות לדקיהו. ולזה
עם ראותך כאשר ראיתי אני בכל פרוש קומחי אשר בדפוסים חדשי
גם ישנים ארבע מאות ותשע, השכיל מינייה ריה שהגרסא
משרשט, כי האמנה אי אפשר לכך בהמשכו שיהיה פחות ממה
שהוא בקלר הימנו, וכבר יגעתו ומלאתי פה פיר"ה צמודת
גדול דודו יצחק איש פא"ג ובקפרי עזתן דון יהודה אצרבנאל
ארבעה פרושי קומחי כתובי צאלצב קופרי זה יען חתרושן אשר
בבלם ישר דברי אמת ארבע מאות ועשרים ותשע ומחלה. ואין
ספק כי עדי זאת הגרסא הנכונה ידעו גם צ"ח אמתן. כי כן
משנת שלש ליהויקים עד י"א ללדקיהו תמלא צכתובים עשרים
שנה אל השערה והחכם דון יצחק ז"ל מנאס ארבע מאות ושלוש,
כי הגה בהקדמותו לפרוש מלכים אחרי הליעו לוח מלכי יהודה
כנראה לו שם כתב ח"ל. ראוי שחדע כי הלוח הזה קודמתו פה
בפי פשוטי הכתובים ויתחייב מונט שחרצן ירושלם וטרופת צית
אלהינו היה בשנת ג' אלפים ט"ח ליליעם. וכן מנאס ר' אצרהסן ן

דלור

ימי עולם פרק לה קעה

דאור נספר הקבלה ותנאים מהאחרונים נמשכו אחריו, אך כפי
 צעל קוד עולם אחרו החרבן ההסלטי היה צננת ג' אלפים של"ס
 וסיה זה לפי שהם ז"ל קפסו משנת יהודים בן יהושפט ומשנת
 עזיחו עשרים שנה. ואזי אחקוד עלץ אם יבני ה' נספר ישת
 עולם אשר עם לבני לעשות, ע"כ. והם צראש הלוח כתב
 שהצית צננת ארבע לשלמה כנה שנת אלפים ותשע מאות וכ"ס
 לצריאה. הרי לדברי כי כל שנתיו היו ת"ל. וכן צהדיא כתב
 שם צהקדמותו הראשונה ר"ל, שאול דוד ושלמה הלדיקים מלכו
 בן שלשס מאה שנה, קימן לדבר מלכי חקד הם. ומרחצנעם
 עד גלות לדקיהו שהיו י"ט מלכי יהודה לצד. ומעמליה הצלתי
 ראיה להמנת עמהם והיו קלחם לדקים וקלחם רשעים נמשכו
 של"ג שנים. וקימנך עיני ה' לופות רע"ס וטוב"ס ומרחצנעם
 עד גלות הושע שהיו כמו כן י"ט מלכי ישראל כלם רעים וחטאים
 כמשכו רמ"ס שנים וקימנך ולרשע אמ"ד אלהים. ע"כ. וכן
 עוד אשר וקיים את כל זה צקוף העמוד ההוא צאמרו זה דבר
 מפליא עד מאד בי י"ט מלכי יהודה הגיעו לש"נג שנים וי"ט
 מלכי ישראל לא הגיעו רק לרמ"ס כי יראת ה' תוקיף ימים
 וצ"י, ותמה אך ילא נאח ההכמה האלהית שיהיו י"ט מזה
 וי"ג מזה, ע"כ. והנה בל הידע לונות באשר יוקיף שצב
 ותלמים השנים הנפארות מן השנה הרביעית לשלמה עד קן
 הארצשים שומך על כך הש"נג יתלאם צלי קספן ח"ל שהם כמספר
 הקומתי ואחת מרעיו שזכרנו, ואמננו שצב ותלמים ימן מגיעו
 קמה הרביעית עממה, כי הנה הצנן הוחל צחדש השני צארטן
 כמבנקו צו י"א חדשים עממה. וכן הרא"צד צמוקומו הנו' כתב
 ח"ל הרי ח"ל שנים מקוף שנת ג' לשלמה עד חרבן הצית.
 ומלחא אגב אורחין שמשכו מדברי זה החכם דון יחאק כי המחקד
 סגו על מקפר שנת העולם הוא דבר שיש לו מחירין רבים
 ורבדים. ואפילו צאלף שחוקיף או חגרע על החשבון הגהות
 לנו דברך לא צטיל ולית ציה משום אפקדותא. שכן הוא ועדת
 אצדיים הכזרים ישבו על מדין וצבאר העלו מקפר שנת צית
 ראשון לת"ל. וכבר נדע שהעדות הנכסף מן המנין לילדה
 על הינת העולם מחדש בדבר החכם כחרי נאמרו א' אין הפחות
 והיאד נרם צה הזמת מאומה, וכמו שיצבאר עוד צפתי"צ
 לפנינו

אמרי בינה

לפנינו. והוא דין ילחק בהגיעו אל הכתוב במלכים בשנת כ"ז
לירבעם מלך ישראל וגו' הביא דברי קדר עולם ולרף ג"כ אליהם
דברי חז"ל בגמרא המכונים ל"ע: ולא"כ אמר דעמס זה
אין לו על מה להסתך שאם היו וכו' וכבר הביא הקומחי גדרם
טענות אחרות מן הכתובים ישרות למולאי דעת: ע"כ. וברוף
אוחו הענין הביא דברי רש"י הכו' שאמר וכשאתה מונה שנות הצית
על פי שנות המלכים וכו', הלא המה על הכתוב מלכים ד'
י"ד הוא צנה את אילת וגו', וקיים ואמר ומה נמשך חלוק
דעות בסך שנות צית ראשון כמו שכתבתי בהקדמות זה הספר.
ע"כ. וצארתה הפרטה עלמה דחה את פרוש רש"י על הכתוב
הוא צנה את אילת הכו'. וצדור גמור עם שלא זכינו לראות
את ספרו ימות עולם הכו' ידענו שהוא מונה השנים לילידה יתור
מן הנחוג לנו. הן ממה שהוקף שלשים השנה בשעבוד מלרים
ככל מה שזכרנו בחלק הראשון מזה הפרק. הן ממה שהעלה סך
שנות הצית הזה לח"ל, ועוד ממוקומות אחרים תראם לו במשך
דברינו, והרי בספרו זכר פסח מאמר צדוק שומר הצטוחו כתב
ח"ל הביטה וראה כפלאות תמים דעים שגלות מלרים היתה ת"ל
סנה וקודם צנין הצית יסבו בארץ ת"מ שלה. וצית ראשון עמור
הכו' (היינו צלתי שלש שנה המלחמי' בדברי הרא"ד למעלה)
והשני ת"ח. הרי שכל הדברים נמשכו כפי מקפר השנים על
צין הצתרים צין רב למעט. ע"כ. הראייתך אפוא צעיקי קותיא
משכיל הארבע' חכמי חרשים הכזכרי' חדשים מקרוב באו באומתנו
החולקים על החכמים ז"ל בסך ת"י השנים של צית ראשון, לצד
מידדיה והיוסיפון אשר הלצתי לצדם חולת כל חכמי הנלצים
הנמשכים אחריהם כפי מה שהודענו למעלה. ואמנה צעוד דבר
החכם דין ילחק הכו' צפי לא אחדל מהזכירך שמשים על לצד
אמרו על שנות מלכות ישראל איך מתחלת שאלו עד קוף לדקיהו
היו חל"ג. יען אוקיף צע"ה לדבר על הסך הזה צקוף פמ"א,
והאומתי כי על דברי ההוא תאמר יישר גם אכני עם לצבי כעוהו.
אך שוב נשוב לענין שנות הצית. אני הנה לא אשכח עתה את
מתני לרוץ אחרי חשבון היוסיפון הכו' ולחקור מנין הוא לו,
כל שכן צראתי כי גם חכמי הנלצים כזורו צזה ממנו. בשגם
לא ידחק התגללותו אם תתלה לומר שגבל איזה טעות מעעתיק

הקפד

ימי עולם פרק לה קצט

הקפד. וכך הת"ע וח"י לר"צב שהוא צדד לו בשלשת המקומות
אשר זכרתי עם היות לכאורה מן החימה מה ראה להפרד זו
משלשת עמיתיו הגזכרי' שמו ת"ל נראה כי לפי שטמו אין להרהר
אחריו, יען נאמר שהוא מנה ת"י השנים כפי הסך המפורסם
לדבתי. ועליהם הוסף התשע הראשונות להושע בן אלה
אשר עוד תשנה דבתינו על אדותם בזה הפרק. אמנם דברי
ידיהו אשר בחשבונות העתים הוא מוחזה לנאמן אלל חכמי
הגלרים לא אחדל מהחזון בהם, ואומר כי צבתינת האמת
דעתו הוא בדעת הרא"ב וקמתי ודון ילחק כוחי נפש. ועשר
השנים אשר מנה יתר הם מרדפו את נוסח השצעים צבנות
אמון. כי במקום הכתוב אללנו מלכים כ"א וד"ה ל"ג שנים
שנים מלך. הם העתיקו שנים עשרה. כמו שזכר קאמוטיאו
הגלרי בקפרו השני פרק ט' וכשיסדר המשגה הזה הלא הוא קולע
אל שערת האומרים ת"ל. והנה אין ספק (כמו שזכרנו גם כן
על אדות השנים הנוספות בשעבוד מלרים) כי בהחלפת היות
שני בית ראשון יתר מת"י יושך בהבדח שהמנן אשר לנו מוכף
ליליה יחקר כפי תוספת השנים ההנה, כי אין דרך ושיג
להשיב על זה כדבר קלח התומימים שסך עשרים השנים האלה
לא יעלה ולא יוריד בחשבון הכולל מאשר נאמר כי לדעת המפרשים
החכמים כולעו וננועו אם בזמן הקודם לבין הראשון או בזמשך
לחשבנו, כי נוסף על היות מאמר זה בטל מעלנו שאי אפשר
למקפר אשר באמלע המנחתו החולה. הלא סך ח"פ השנים שלפני
מייליאת מלרים עד הצנין וכן כך השצעים אשר לאחריו מצית
לצית איכנו קתום אלל מפרש בגלה ומלומלם בכתובי' שלא יקבול
הפחו' והיתר, ולדבריהם הת"פ תהיינה ת"ק או השצעים תשעים
בהכרח. גם תמלא רש"י ז"ל פרק קנול דמסכ' האלילים (כמו
שזכרנו גם כן ראש פרק כ"ג) כי צמנתו אלף ש"פ שנים אשר
לדברי חכמינו נמשכו מייליאת מלרים עד חרבן שני, הוא פורש
איתן באופן זה, ת"פ עד צנין ראשון ות"י דבתינו הרי ת"תן
ע' דגלות צבל ות"כ דצית שני הרי אלף ש"פ, ע"כ. באופן
שעם תוספת העשרים הכמרות אלף וארבע מאות תומימות
תהיינה. ואם יפנה לצבך לדרוש ולתור היש על איה חלק
מוחלקי שנות העולם אשר נמשכו מן הצריאה עד חרבן ראשון
שום

אמרי בינה

שום מניל ספק לנרוע עד שתאמר כי החל המתלקט צעזעים
שנות הצית אלה יתבטל במלואי החרץ ההוא ומלאה הכך עולם
'כהגון, תמלא דאדדצא כל המעל' יד על העליונה להוסף אם
מעט אם הרצה כפי מה שהראית לדעת צחמט' החכמים המבטימים
צתוספת שעבוד מולרים. וכמו כן השעבוד החכר הצא ללמד
ימלא לומד התשובה הזאת צעינה מן המוקיפים צטרת הצית.
כי על כל אלה חלדק צדכדך על הכלל ועל הפרט העדיף המרצה
והמומעיט לא החקיר. ואם כן הוא ספק השנים של צית ראשון
היה מרובה כאומר הנה מוספר ת"י השנים הקוצצ הולך צבל
דברי רצותינו. וכן כך הי"ז יוצלות אשר אמרו פרק צ' דערכין
ופרק צתרא דרצחים שמונו מהכנכן לארץ עד חרבן ראשון כפי
החשבון אשר כתב רש"י עס וה"רס פרק י' דהלכות שמיטה, שהוא
מיוסד על היות משך הצית ת"י שנים. יהיה צו על כל פנים
ערער התוספת שעלה על דעת האחרוני האלה, גם עק צעץ
תראה שעס יחרון עשרים השנה המזכרות תהיינה כמו כן הגומות
לילקה נוספות צהכרה. אם תשכיל צלוח השנים אשר כתב
החכם ו' הצית צתשובותיו קיימן קת"ג, ואמנה הדבר אשר
יקשה והוא לדעת צמאי קומפלגי החולקים האלה ועעס כל אחד
מהם הפה אלי לחנך כי תשמענו:

דע כי לבטחלא ותחשבו שנות מלכי ישראל מחלחל ירבעם צן
כצט עד גלות הושע כפי מה שהתצארו צכתוצים חכרטה
גם כן למעלה, תמלאם רת"א, וטרת מלכי יהודה אשר צד
צצר היו לעמח אלה. הייט מרחצעם עד שנות עס לחקיהו
סאז גלה הושע וישראל מעל אדמותו תמלאם רס"א. ויולד וזה
כי צקבלך הסכים משנת ארבע לשלמה עד החרבן דרך מלכי
ישראל יהיו ת"י שנים, ודרך מלכי יהודה יהיו ת"ל, זל קרי
צקספר מלכים ודברי הימים כי תראה הכל ערוך לפניך. והחכם
דון ילחק צהקדמות מלכים כתב שני לוחות, אחד למלכי ישראל
ואחד למלכי יהודה צזכרון המלכים ושנותיהם, והסכים עלו וזה
ומה כפי מה שזכרנו. והנה כאן נתחצטו המפרשים להקביעם
יחד. ולכל מראה עיני הקומחי והגלרים אלץ צברלותיו לדרך אורח
הבחותים כראוי אי אפשר לנטות מסך הת"ל, ככל אשר תמלא
לו על דברי חכמינו צששת הפקוקים אשר זכרתי צפ"ד, וצפרות
הכחור

ימי עולם פרק לה קפ

הבחרו בשנת שלש לאסא תראה אחת מן הקצות שהוא מחסך לקרור שטת מלכי ישראל, כי לדעתו עברו שמונה שנים לדבר מלך ישראל בלתי המנוחם אליו יען לא התחזק במלכותו מפני המלחמה אשר קצצוהו, ולאחזנו לפניו חזר כמו כן תשע השנים הראשונות להושע בן אלה אשר אליבא דכולי עלמא לא נמוו אלץ אם לקצה הכזכות או כיולא זה. ובכן מקפר שטת מלכי ישראל לא הגיע לכך שטת מלכי יהודה עם היות הזמן ערר לשחי הכחות יחד. וראיה גדולה לדבר מה שהמשכיל ציין את דברי רש"י אשר זכרנו על מלכות עזיהו. שהוא טורח לעשות (כמשל ההדיוט) הרגל אל המגעל. באמרו רח לטורו, אם אינך מחקר ט"ו השנים הללו תמלא שעמד הצית תכ"ה שנה, הרי שזה גם אלל לבצו התמיים נראה עווה הכתובים לקיים את דברי רבותינו וכבר תפס אותו הקמחי בזה. גם החכם דין ילחק המחזיק בשטת הקמחי על כך ת"ל השנים התרחק מדברו ההוא של רש"י וכמכת מכהו הכהו, מלצר כי לדעת מקלת החכמי יוחד נקל הוא להאמין שקלרו שטת מלכי ישראל בנפול לפעמיים שציתת כסא צין מלך למלך יען לא נמשך מלכותם חמיד מאצות לבנים כמלכי יהודה אבל פנה כה וכה לכל דאלים וגבר, משנאמר כי שטת מלכי יהודה נמוו פעמיים. וכל טק בהיותו דואים סך הרמ"א שנים האמנה למלכי יהודה בקפר מלכים ממנה גם כן על ידי הצביא האחר אשר כחצ קפר דברי הימים, וכי תאמר רוח הקדש אחד לכל לא טורו בזה השנים מן האחד לצדו, כן הדבר, אבל יאות לחשוב כי המחצר דברי הימים שהוא למלכי יהודה בלבד דקדק אחר שטחיהם לבלתי ימנה אותם דק פעם אחת, ועל המחצר קפר מלכים שמע נא את אשר רש"י ז"ל אומר צענין מלכי ישראל על הכחצ בשנת י"א ליהושפט. יש מלמיהין וכו' אבל בדקאי ומלמחי צרוב מלכי ישראל שאינו מדקדק במנין שטחיהם וכו', והנה תמלא ראה צרורה על חקרון שנים מה במשך זמן מלכי ישראל (והוא הדבר אשר נגעוהו למעלה) כי במלכים צ' ט"ו כחצ על פקח בן מנליהו שמלך על ישראל עשרים שנה, ושאלח מלך על יהודה בשנת י"א לפקח. באופן כי שנת העשרים של פקח היתה רביעיית לאח, ומן הדין שטת הושע בן אלה שמלך על ישראל אחרי פקח היה להם להתחיל מאחת שנת

אבירי בינה

שנת ד' לאחז. ועם כל זה תראה שם כתוב בשנת י"ג לאחז
מלך הושע על ישראל. ותמיד תמלא שנת מלכותו ומלכות
חזקיהו נמנות על יסוד התחלתו משנת הי"ג שזכרנו. הרי
שדג ח' או ט' שנים במלכי ישראל, כי תחת הנמנות להושע
י"ז או י"ח שנים לא נמנו אלא תשע, וכבר בארו זה רבותינו
גם כן באור גמור והן הם שהורוהו לנו פרק כ"ב דקדר עולם.
אשר על הכתוב בשנת י"ג לאחז מלך הושע בן אלה על ישראל
תשע שנים, הקשו רזה לשונם, אפשר לומר כן והלא מלך משנת
ד' לאחז. מה ת"ל תשע. למדרו. ע"כ. וכן ביחוס טות
מלכות חזקיהו לשנותיו של הושע פירו למדרו, גם שם פכ"ג
חזרו וקיימו דלת שמנה השנים הראשונות להושע, באמנם על
הכתוב ויהי בארבע עשרה שנה לחזקיהו עלה כנחריצ וגו'.
שמנה שנים בין גלות ראשונה לשניה ושמנה בין שניה לשלישית
ושמנה עוד שנה ועלה על יהודה לקיים את האמור בעת
הראשון הקל וגו', ולכל זה הכימו גם כן מפרשינו כלם
רש"י קמחי ר"ב רדון ילחח ז"ל כנראה לכל אחד מהם צדד
הכתובים אשר זכרנו. ומדברי רש"י צפרט יחזאר לך שם כי
גלות ראשונה הנזכרת היא היחה הכתובה במלכים ט"ו בא מלך
אשור ויקח את עיון וגו' ואת כל ארץ נחמלי (כדבר ר' שמואל
בר נחמני צפתיחתא דאיכה רבתי) וזה היה בשנת עשרים לפקח
הרביעית לאחז. וגלות שניה היחה בשנת י"ג לאחז שהגלה
לרצוני ולגדי. ואז הושע בן אלה נשען על קורא מלך מלכים
ומרד באשור. וגלות שלישית היחה כשצא שנת שבע להושע וילך
על שומרון וילכדה מקלה שלש שנים וצא בשנת י"ד לחזקיהו על
ערי יהוד' ונפל צירושלם, הרי כי דבר שמנה השנים הראשונות
להושע כתוב ושנוי בקדר עולם כמו שזכרנו. וכמו כן בין חכמי
הנלדים תמלא המפרש הגדול אללם טוקטאטו במלכים צ' י"ז
מאשר ומקיים דלת תשע השנים הראשונות להושע, ויהי צחקרו
גם הוא על הטעם דחה מה שהציבו הם ז"ל כי לא נמנו לו רק
שנות החפשיית אחרי מרדו כנזכר. שאם כן לאחז נמי לא היו
נמנות, שהרי צהדיא אמרו בקדר עולם פרק כ"ב אחז והושע
משועבדים למלך אשור שמנה שנים, ונתן הוא טעם אחר כי
חפני מלכותו שהיו צאנים ההם להושע עם קרובי פקח ועם הארץ
לא

ימי עולם פרק לה קפא

לא התחזק במלכותו. כעין מה שכתב הקמחי ז"ל בשמות נדב
 שזכרנו. והציא ראייה לדבריו מקפורי עמרי במלכים א' י"ד.
 כי עם המושך ימיו משנת שבע ועשרים לאקא שבה הרג את אלה
 צן בעשא אדוניו עד השמנה ושלשים לאקא שאז מת עמרי ומלך
 אחאב בנו, הנה מפני מלחמותיו עם תצני והעם, אמר הכתוב
 בשנת אחת ושלשים לאקא מלך עמרי שנים עשרה שנה. בתרלה
 מלך שש שנים, היינו כי מסך שנים עשרה שנותיו אשר החלו
 בשבע ועשרים לאקא כאמור אינך מונה לו רק השנים אשר מן
 הל"א לאקא עד הל"ח להיות הראשונות במחלוקת. עד כאן
 מדברי הללרי הזכר. ויהי מה! אליבא דכולהו התבאר מאלד כי
 השנים הראשונות להושע שמונה או תשע שהיו כמדובר לא נמנו
 לו. רק התשע האחרונות אשר מלך חפשי אחרי התחזקו על
 כסא המלכות לפי שני התרולים שזכרנו. ואולם חי אני! צדוק
 דידן של מקפר השנים לילידה אין כאן צית מיוחד אם בתשע
 הראשונות ההנה היה עבר מלך אשר או ערוד במלחמות. כי
 על כל פנים יאות לקפור כל שנותיו ומות פקח עד גלותו שהיו
 שמונה עשרה כמקפר השנים אשר מארבע לאחז שמלך שש עשר
 שנה עד שש לחזקיהו. ועם כל זה ראית כי בחשבון הרמ"א
 הזכר למלכי ישראל לא נמנו להושע רק התשע האחרונות,
 ולדעתי התשע הראשונות שלא נמנו לו הן הנה אשר מנה ר"לבג
 במשך הצית המשלימות אללו כך הת"ע וחלי כמו שזכרנו ציה
 הפנין. והתימה מרון ילחק ז"ל דקצר וקציל בפרוש הכתוב
 הזכר וגם על הכתוב בשנת שלש להושע מלך חזקיהו, המושך
 להושע הזכר תשע השנים הראשונות לצד מן האחרונות, ובלוח
 מלכי ישראל אשר כתב בתחלת מלכים כזכר שכח אותם ולא מנה
 להושע כי אם תשע. והלא מן הראוי הוא לפי זה לקפור השנים
 שעברו מתחלת ירבעם עד גלות הושע ר"ג לא רמ"א, ועם
 שנאמר בהתנלותו כי שם לא רלה למנות רק ימי המלוכה לכל
 המלכים כמו שזכר ערד. הנה די למצוקטנו מסך תשע השנים
 הראשונות להושע חונק עבר צנתים ושאין מנום מהעלותן בערכאין
 למושך הצית. ועם זה לשנות העולם בהכרח. וגם זבי זכרתי
 למעלה דבר הקמחי בשמונה השנים של מלכות נדב מלך ישראל
 שלא נמנו. לא חשתי עליהם עתה כמו על תשע השנים האלה

אמרי בינה

של הושע. כי הנה לא התזכרה אמתת דעתו ההוא. ורש"י ור' לוי צן גרשון ודון יצחק המפרשים לא הודו לו בהם כמו על התשע שזכרתי. ובצאור תמלא לרש"י ז"ל על הכתוב בשנת שמים עשרה לאחז מלך הושע שבתו וזה לטובו, אי אפשר לומר שלא מלך אלא תשע שנים שהרי מלך משנת ארבע לאחז עד שש לחזקיהו הרי יותר משש עשרה שנה, ומה תלמוד לומר תשע שנים. משמרד במלך אשור, כך שנויה בקדר עולם. עד כאן דבריו, והחכם רל"ג כתב כי להיותו בתשע השנים הראשונות כמו נליצ בלדד של מלך אשור לא נחשב אז למלך. ופן תקשה על הקומי מיניה וזיה כי לפעמים תמלאהו אומר על שנות צית ראשון שהיו ארבע מאות ועשר כמו על הכתוב בחגי גדול יהי כבוד הצית הזה וגו'. תשובתך כי שם לדבריהם של דרומיטו קאומר. ובפרט להחיר כפי דרכם את קושי הכתוב ההוא אשר עוד תשמע דבריו עליו צפ"נא. אמנם קצרתו העלמית צכך שנות הצית הנה שמענוה מפיו ומפי כתבו כמו שזכרנו. ואתה תחזה לבאמוטיאל הנלרי הגז' קפר ו' פ"א שכתב כי גם דצים מחכמי הנלרים נלאו לכזין את מקפר השנים למלכי ישראל ומלכי יהודה ולא יכולו, וקוף דבר הביא מה שכתב המעתיק אללם באגרתו לאחד מידידיו נקרא ויע"אלי כי כל היגע להטיל צן הכתובים פשר הנה לגודל ההפרשות וקושי הכמחם יכלה זמנו לתהו, ושהוא עקק נאות לאשר אין לו עקק. ע"כ. כי הולך הוא צדצורו זה לשעת האגרת לטיטוס ע"ג וכפי פרושה לחכם אקי"נו. אשר מונה הוכחה כי גם צימי צית שני היה על כדון זה צן קלח היהודים וכו'. אע"פ כן לכל הקצות שזכרנו חכמי הנלרים כלם וידידיה הגז' והיוקיפון גם הוא אשר בכלל דבריו דצריהם הכימו לעזוב את השצון שנות מלכי ישראל כדבר שלא נגמרה מלאכתו וידצקו צמלכי יהודה על דרך הקומי וקיעתו ככל אשר כתבנו:

ואולם הנכון אללי להאמר צזה לזכות החכמים ז"ל אשר תמיד נשיתם עערת פז לראשנו ולהקציר למה לא מנו שנות צית ראשון כי אם ארבע מאות ועשר הנה הנם שתי קצות אשר אחשפם ונספיקו' עד אשמעה מה יוקף דבר איש תצונה החייב צהתנללות' כמוני. האמת תתגלה ממה שזכרנו צפ"עו כי הערה גדולה

ימי עולם פרק לה קפב

גדולה שמענו מאת המורה ללדקה אדונינו משה באמרו יהודיענו
כא את דרכיך ואדעך, שכן גם אתה הקורא יש לך צדוק דידן
להתצונן בדרכי החכמים ולהכירן כי אז תלליח בהן ותשכיל. הלא
זה דברי כי תזלזל להם ז"ל צתורת כהנים על הכתוב ואשה כי
תצו וגו', פרשה ק"ח פ"ד והוצא זאת הצרימא צירושלמי דיומא
פ"ג על הכתוב וערכו בני אהרן וגו' וצטבעות פ"ק לענין הזנה
וחה לשונם, ימים שנים. יכול ימים הרבה. א"ר עקיבא כל
ששמעו מרובה ושמעו מועט תפסת המרובה לא תפסת. תפסת
המועט תפסת. ר' יהודה בן צתירא אומר שתי נודות אחת כלה
ואחת שאינה כלה מורדין מדה כלה ואין מורדין מדה שאינה
כלה. א"ר נחמיה וכי בא הכתוב לפתוח או לגעול והלא לא
בא אלא לפתוח, אם אתה אומר ימים עשרה אינם אלא מאה
אלא מאתים. אלא אלף וכשאתה אומר ימים שנים פתחת, ע"כ.
הרי לפנינו שלשה עדים אשר ידי האחד ג"כ יהי רצ לנו להוכיח
כי זו מדה להם ז"ל בכל מקום שהצטבעות או כל נרשאים אחרים
יהיו מקופקים דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי יתפשו להם
סומד את הנועט ואת הסלק אשר כל מתנגד לא יוכל המלט
מהודות צו. כי חלוצה זו מקטעת רגליהן של כל הצאים לחלוק
ולומר לא כך היא המדה, וכללם זה הנו' תזלזלו גם כן להם
פ"ק דחגיגה וחולין פרק ראשית הגז ומצואר שם ומאת רש"י
באורך, ועם מה שהנלדי טייקטואטו הנו' פרש ימים רבים זמנים
ארוכים ולדעתו יקשה כי נזלזל כצולם קתום והמורה צלתי נודעת.
הנה כדומן לי לדבר מזה עם חכמי הדתות והראוני צשטי מן
הדיקריע"אלי לתורות האפפיריות וצדיג"קטו ישן לקיסריות פרק
כאשר המספר וכו' כלל זה מאושר. הדבור צלשין רבים הנו נשלם
צייקסר שנים. גם צלדק תשפוט היות אלל חכמינו על הדרך הנו'
מה שהקטו פ' קמא דחולין צשנות עצדת הלויס כתוב אחד אומר
מצן כ"ה וכתוב אחד אומר מצן שלשים ותלרו כ"ה לתלמוד שלשים
לעבודה כי משלשי עד חמשים. אשר צם יצוב, מועט הוא
מהתחילו צכ"ה, ועל כן אחרי התודע אלינו צמספר שנות הצית
הנו' שתי דרכים מכתצי הקדש זו ארוכה חו קלרה כאומר ואינד
ידע צהחלט איתו תכשר, ניחא להו לרצנן ורחניס נוקדו יחד

לומר

אמר' ב'נה

לומר שכל המחזיק בקלרה הרי זה משבח. כי עכ"פ לריבים אלו
צ'טוב הכתובים למודעי ולהטותם אלו לאלו ויאחזו לדיקים דרכם
למשכם אל המוספר המועט שהוא ארבע מאות ועשר. והשנית כי
בחסכם על השואת שני הכבים הנזכרים היות מן ההכרח אחת
משתיים, אם לומר כי צין מנך למנך ממלכי ישראל היתה שצ'טת
כקא של עשרים שנה. או כי למלכי יהודה נמנו צ'אופן מה עשרי'
שנה שתי פעמים, הנה צ'מלחא זו התלויה צ'קצרא ושקול הדעת
נעה לצם יותר לשפוט המנותם לאלה פעמים. ואנחנו צ'אמת
מן העולה על הלצ לכאורה צ'לי פגימת דצרי המפרשים הנזכרי'
המתהללים צ'לאתם להם מפשרטי הכתובים אשר לעת עתה לא
יצחנו מאתנו. נשצ'ס ז"ל על זה מהלכות למעשה אשר ראו
עינינו. כי גם צ'לתי הצ'בון קדמוניות הנה צ'דורות האלה לא
חקרו שרים גדולים ונכבדים אשר האצות אם להנזר מהצ'לי העולם
לצקש תקון הכפש. או לנוח מן התללות מחמת זקנה או חולי.
או להדריך את המולכים תחתם אל הדרך הישר אללם. הלצ'טו
צ'גדיהם החמודות את הצ'נים וצ'קיייהם המליכום צ'כל או צ'קלת,
גם האריכו ימים אחרי כן צ'אופן כי נמלא מקום לכותצ'י העתים
למנות על האצ עד יום מותו ועל הצ'ן מיום החשצ'ו למנך, עם
היות הרצה שנים נצ'לעות לצ'נים צ'ימי אצותם אלה, כן חשצ'ו
הם ז"ל על קלת מלכי יהודה צ'היות קלת הוכחה ושור שחוט
לפניך ומוספר שנות מלכי ישראל המושך אותם לזה מהמלא
לדעתם צ'קגון הכתובים על מלכי יהודה הערה וקונן צ'דצר
יהורם צ'ן יהושפט ועזיהו. ויהי אחרי הכבינמם ז"ל מפני הקצ'ות
האלה לאחור צ'דרך מלכי ישראל, והנה צ'מנינם זה לא היה מצ'טם
צ'שום אופן אל כך השנים ליצירה כי מעולם לא נהגו ליחק אליו
זמן כפי מה שהוכחנו צ'כ"ה מפרקינו. גם לענין חדות העולם
אי יתיר אי חקיר אין מ"מ הוראחו כפגמת כמו שזכרנו, צ'חרו
לצ'לתי יוננו רק שנות המלוכה כקך המצ'אר צ'כתוצ' על כל אח'
והם. כי כן חראה צ'על קדר עולם שלא קר צ'מוספר שנות
מלכי ישראל גם צ'דצר הושע הנז' מן הכתוצ' צ'ספר שהם יחד
צ'חשצ'ון לודק נגדה לכל דורש כך רמ"א, ועם הל"ו או ל"ז
אשר מן השנה הצ'דצ'יעית דשלמה עד שנתו הארצ'עים, והק"לב

שנמשכו

ימי עולם פרק לה

קכג

שנמשכו מגלות הושע בשנת שש לחקיהו עד החרבן הנס ת"י
צלמי הקפיד על חדש אחד של מלכות שלום בן יצט וששה
חדשים של זכריהו, ובגלל הדבר הזה מאנו ללדף צחשצונס הו'
השנים הראשונות להושע עם היות שהם עלמס (רלוני בעל קדר
עולם הו' הכולל דעת רבותינו) הודו בהם לא אחת אבל שמים
כאמור, וכן אפילו יונח גם אליצא דידיהו שהיתה שזיחה כקא
שנים אחדות בין מלך למלך הנה לפי דרכם זה לא היה להם
למנוחה. אחרי ראותם שכן עשו הכתובים כמו שזכרנו. הלא
עם מה שהתצאר בהם כי שנות הושע מאחרי נעת פקח עד זמן
גלותו היו י"ז או י"ח כמדובר. הנה לאחר משתי הקצות המזכרות
לא תמלא הכתוב עליו רק האמור במלכים ב' י"ז מלך הושע על
ישראל תשע שנים, ותהי זאת להם ז"ל לחכמה בשמרם את דרך בתזי
הקדש. והו דבר רש"י ז"ל אשר זכרנו למעלה כשאתה מונה
שנות הצית על פי שנות המלכים וכו'. וכן עוד אחרי התפרקס
דצריהם על משך צית ראשון ת"י שנים צצחינת שנות המלוכה
כנז' הנה גם בהזדמן להם לדבר על משך הצית מלד עלמור,
עם כי לפי האמת היה מן הנכון לומר תי"ח לא רלו להמיט את
היחד התקועה ולהוליא קול חשצורת ללדדין שונים. אבל הרילו
כל דצריהם תמיד על מקפר הת"י היולא ג"כ ראשונה מן הנכתב
בקפר, על דרך אמרם צריש גמרת שצורות וקדושין פ"א משנה
ראשונה לא זזה ממקומה. הלא תראה הנאמן דצברו אדונינו משה
אשר על העם המתארים עם היות צכללס כמה אלפים לצד מיולאי
הלצא. אחרי השמע פתגם הפקודים שש מאות אלף קרכיה
נקט ואחי לומר שש מאות אלף רגלי העם וגו', ואת שנית
אולי תארת גם כן כעעם העמידם דצריהם על כך הת"י אשר
כבר זכה לשם כאמור. כי שנות שעצוד הושע לשלמנכר אחרי
שלא הגיעו לעשיריה תמימה לא חשו להציאם צמקורת. הן
אדונינו משה דצברו הכנז' לא הקפיד על שלשת האלפים וחמש
מאות וחמשים שהיו פקודי החיל עלמס יתרים על שש מאות
האלף. גם חכמי האמת צלמי הרגיש עליהם לא זכרו צקך
הכולל את הפרלופים כלם רק הששים דצוא, כאמורם ג"כ
צמדש קהלת פסוק דור הולך שזה הכך נקרא דור לאמרו הודו
הרע הזה. וכן צפרקי ר' אליעזר מ"ז ושצת פ' ר' עקיבא וצ"ד
על

אמרי בינה

על המקום ההוא מחנים ושיר רצה פקוק כמחולת המחנים לא זכרו כי אם ששים רבוא מלאכי השרת קושרי כתרים כנגד ששים רבוא של מנחה ישראל עם היותם פרטי אלפים יותר. מלכד כי גם שארית כל העם באמנם נעשה ונשמע הלא היו ראויים לזאתו הכתר. ובמלכים ו' תראה כי שלמה החל הצנין צשנתו הרביעיית צירח זיו הוא החדש השני ויכלהו צשנתו הי"א צירח צול הוא החדש השמיני שהם שבע שנים ושבעה חדשי ועכ"ז כיים הכתוב ואמר ויצנהו שבע שנים צלי זכרון החדשים ההמה. ודן הוא כי הנה כמו שהם ז"ל צירושלמי דר"ה צהקשותם על שנות מלכות דוד אשר צשמואל צ' ה' כתוב צחצרון מלך שבע שנים וששה חדשים וצירושלם מלך שלשים ושש שהם ארבעים וחלי, ועכ"ז צבמה מקומות נכתב עליו שמלך ארבעים שנה בצלד, תלכו וז"ל. החשבון המרובה צולע את המועט. וכמו שיתראה עוד צע"ה פ"ו לפנינו, כן הדבר הזה של מעוט השנים אשר היה מן הראוי לזכרם על כך הת"י לא הקפידו עליהם וכ"ש צהעלם אמתת לתלומם צפשע הכתובי"א הם היו שונה או תשע כמו שזכרנו. זהו מה שנתראה לנו צטעמי התפרקם מנחמינו על שנות הצית כך ת"י מעת הצנחתו עד חרצנו עם היותם גם אליצא דידהו קלח שנים יותר. ואולם מן הנאות ג"כ שזכור צענין זה טעם שלישי נמלא להרא"צ צראש ספר קצלתו אך עם ההפרש שנתראה כי שם כתוב וז"ל. מצנין הצית עד חרצנו היו י"ל שנה (כי כך ת"לג הוא טעות כמו שהוכחנו קרוב לראש זה הפרק) אבל חכמינו מנו לו ת"י כי מתחלת גלות יויקים לא נחשב המלכות ע"י. והוא דבר נגע צו גם הקמחי ז"ל צהשנתו על דש"י שהצאנו לנעלה. והנה צראותנו שהם ז"ל לאמו מן הכצות הנזכרות או לכל טעם אחר שידומה קצבו הנקמרו' צסך הת"י, יש לט לומר כי כל הנמלא צמדשות כמנין צזאת יצא אהרן אל הקדש ושכנתי ושכן ת"י ושני ח"כ, כתי"ת למאור ת"י ות"כ. וצמדש נחום צן הקנה צראשית צראש ת"י והדומה לאלה, לא כונו צו המקפר המדוקדק אבל הנם כהולכים לשעומם הנזכרת ומחזיקים צדרך שהחלו. וכן כשאמרו צשני דערנין משצאו לארץ עד שילאו מנו י"ז יוצלות כונתם כדבר החציב תצורה קמ"ד שכפי החשבון הנז' היה ראוי למנותם ככה, מלכד כי צפ' צתרא דצחסי תראה

ימי עולם פרק לה

קפר

תראה איך אמרם שזע שנים חלקו שהוא אחד מיסודותם זמנין היוצלות הנזכרות אין להם ז"ל כפי דבריהם ממש ראייה עליו רק אמרנו. שאמרו מדשזע כזשו. (לפי מה שהוכיחו מן הכחוצים) שזע נמי חלקו, וכחז שס רש"י ח"ל שזע חלקו קצרא בעלמא היא, כי עכ"פ הפחות והיתר בזה שעבר אין עליו קפידא. וכל זה קרוב לדבר בעל התרומה ס' ק"לה שאחרי העירו על קושי מה אשר בצחינה אחת היה מן הראוי למנות שנות בית שני תי"ט ובצחינה אחרת תכ"א. כחז רז"ל, לקחו להם ת"כ חשבון מכוון ושלם, אי נמי תפשו לשון המקרא שזעיים שזעיים ע' דגלות ות"כ של צית. ואתה הקורא הבתכל מאד בצחינות האלה ובפרט בקצות אמרם ת"י ולא יותר, דבלאו הכי יקשה מרצון לרצון, ובפרט מר' יוקי, האיך יונו שנות הצית ת"י ולדבריהם המוכפלים בק"ע הנס תי"ח מפני שמנה הראשונות להושע כמו שזכרנו, גם תהיינה לך למשמרת אם עוד חזון עליהן צפרקים שיצואו. ואמרת צפרט מר' יוקי לר' יוקי יען חדע כי דבר ק"ע על שמונת שנות הושע אשר זכרנוהו צפרק זה גם צסס רש"י ז"ל. ילקוט השנועוני צספר מלכים הציאו צסס ר' יוקי עלמו. מלכד האמור צפ' יולא דופן על ק"ע דקתמיה ר' יוקי. וגם צילקוט הקדמון אשר זכרתי צפ"ט צקשתיהו ומלאתיהו. והנה לפי דברינו הנזכרים לא יקובל אללך מה שכתב החכם דון ילחק הזכור למעלה צפ' זה ח"ל, כפי בעל ק"ע אותו החרצן ההחלטי היה צשכת ג' אלפים ש"לח וכו' אלל תאמר ג' אלפים שמו"ו שהם ח' שנים יותר צהכרח, וכן לא תקכים למה שאמר כי טעם מנחתם ז"ל ת"י שנים הוא בצחינת מלכי יהודה אחרי נכוי העשרים הנצלעות צשנות יהורם צן יהושפט ועזיהו, כי הנה יקשה והלא לצד מן הרמ"א של מלכי ישראל אשר אין צהם שום הצלעה יש שמנה השנים הראשונות להושע העודפות צזמן הנמשך מתחלת התחלק המלכות עד גלות הושע. הן למלכי ישראל הן למלכי יהודה. צאופן שעס הל"ז דשלמה והק"לג אשר מגלות הושע עד החרצן יהיה הסך תי"ח. ואם אתה אומר שמונ שנות מלכות ישראל כמדובר, אין מעכצ צידך להוקיף אח' כך גם אליצא דידיהו שמונת שנות עצדות הושע או מלחמותיו כמו שזכרנו. אלל אם תלחץ לומר שהחזיקו

דרך

אמרי בינה

דרך מלכי יהודה עם נכרי עשרי השנים לא השארת לד להוקיף
אח"כ שמונת השנים האלה הלריכות עכ"פ להמנות זארו מן
הדרכים שנחזיק לנו:

ואמנה עם כל מה שהללנו צעדים ז"ל על מנותם ת"י שנים
בלבד כאמור, אין כפק שהם עלמם לא יחזיקו המהרהר
אחריהם בזה כמו ארבעת המפרשים הנכרי' לכפרן או לזעע
צדקותי ולשום חלק רע ולא יחדלו אם היו אחנו כיום מלצחון
את דבריו, כאשר אולי ידמה נגד רכונם אחיה שיהיה מהמון
הלמדנים העוצר ומחשבזר על ריצ צלי טעם. כי קוף קוף אין
חשבון זה מעקרי הדת ולא קתירתו גרמא לכתירת כל דין
ומורה. ואינו מטבע שקדמה להם עליו קצלה ממשה רצינו.
עד בי גס הנכרי אשר יצא צראית ימי שאר המלכויות הנראית
חזקה כמו שהעירונו עליה. להוכיח כי שנות הצית היו ת"ל
כדבר הקומתי ויתר ההולכים לטעותו, לא ימאנו מתת אליו און
שומעת. צינו נא זאת משכילי עם אשר טפח על פני אחד
מחמתי הנלרים! אמר רח"ל, מלוחות איצקיציאו הקיסרי
ומלוחות באומטיאור ויתר כותבי העתים התצאה, כי רחצעם מלך
צשנת ל"ד גליציה מלך הלא"טיני שהיתה ל"ג אל לאוסטי"ניס
מלך אשור ותשיעית אל ששק מלך מלרים. וכן התצאר כי מן
השנה ההיא עד שנת עשרי' לרומ' לו מלך רומי' וי"ז לשלמנכר
מלך אשור וראשונה לכאצקון מלך מלרים אשר היתה הששית
לחזקיהו ואחרונה להרשע נמשכו רס"א שנים. אם ק גם מרחצעם
וירצעם עד הששית לחזקיהו נמשכו רס"א שנים בהכרס, באופן
שהתצאר כי יש לנו להחזיק צחשבון מלבי יהודה ככתצן צלתי
הצלעת שנים, ולא לעבור דרך מלכי ישראל אשר קלרו שנותם
אצל ידצו גם הם אם נשער שנהיו צינותם כמה הפסקות לאחיה
עעם. ואני להתגלות חכמינו לא אמרתי אליו עדותיו אלה
אשר אמנה עמדי עליהם לא כאמנו אללנו מאד, אצל עניתי
כדבר החכם כחרי מאמר א' לזכות החוקר הנאשם על האמינו
הקדמות. כי צראותו לפניו ראיות חזקות אללו עליו על החדוש
צלי הכרע צחר לנטות אל הלד אשר לפי שכלו מעטו כפקותיו
אצל אם היתה לו קצלה או אחר צחינה מלד אחר אשר תכריחו
על אענית החדוש לא חסר צלי כפק מהשתדל צקיומה ולצטל
כל

ימי עולם פרק לה קפה

כל אשר נוגד. על הדרך שכתב גם כן לזכותו הרב המורה
 ח"צ פג"ו ופרקים אחרים מומנו, כן הטעם לחכמינו זמנין
 השנים האלה וצאור הכתובים המתיחסים אליו ככל אשר זכרנו
 בשם כל זולתם וכן היהודים והנלדים החכמים נעו ללד האחר
 בהתראות אליהם כפי מה שכתב הקמחי חולתו כי מורלת הספורים
 חזיעים אליו וכי מדרשי רבותיו זענין זה רחוקים כמעט מפשוטן
 של כחצי הקדש, ואולם כי נעזר כל חגינה חלונית בדבר אין
 לו שחר אללנו אומר בכלל שיאות לנו לשפוט את ההפרש הזה
 אשר צין סך התי"ל לא כסחם ואח"כ מחלוקת צחינית
 האחרונים החולקים כאמור. אבל כמחלוקת ואחר כך קחם
 צחינית הקדמונים שהחלו זה אשר דינה מפרש צירושלמי שלהי
 קדר תעניות דהלכה כסחם שהוא דעת רבותיו. ולכל הפנים
 השנים הראשונות להושע האמנתי כי גם אליצא דידהו אין מנוס
 מללרפס אל הקד שהרי הכתוב זכרם צצאור ובעל ק"ע וכל
 המפרשים יהודים ונלדים הודו בהם כח', ובהכרח הנם מעדיפות
 את מוספר השנים ליצירה כי אין להזליען צטות צנים על אצותם
 כמו עידומה צקלת מלכי יהודה לדברי חכמינו. יען היות מלכות
 הישראלים ממוסך ומררט מצית אז לצית אז ומצטו לצטו.
 וחשבון שנות כל אחד מהם מפרש לעלמו צלתי שום קושי וקפק
 מזה לזה אשר יציא אותנו לערב פרשיותיהם ולומר צהם מה
 שחכמינו לא אמרו אלא על מלכי יהודה, צארפן שלרוך כל
 שנותם יגיע לכך תי"ח כמו שצארנו, ואע"פ כן צלאת מאתם
 ז"ל הקול הראשון על פרצי שנות העולכים צישראל שהיו תי
 שכן נמלא צק"ע כח'. הנה גם צמתיחק למשך הצית עלמו
 ועם זה לשנות היצירה. לא שנו את טעמם כי הלא אינו מעלה
 או מוריד מן החרבן והנה צשום צחינה חורגית כמו שיתצאר עוד
 צעזרת אלהינו. והנה גם את הדבר הזה לא אחדל מדבר אליך
 קורא משכיל כי אין דרך לדחוק ולומר שחכמינו צכך התי"י
 לא מנו שצט שנות הצנין אבל התחילו למנות אליו משכונור.
 ותמרתן חשבו להמנות ימי שצצוד הושע. יען יקשה ראשונה
 למה לא כן עשו צצנין שני אשר אמרן היות השציעית לעליית
 עזרא ושמינית לגמור הצנין שנת י"ג צפני הצית, כנראה צנקלה
 פ"י מה' שנוטה לרמ"צם ז"ל, הלא כראין הדברים כי לא זו היא

אמרי בינה

דרכם בגזלות האלה. ועוד יקשה עליהם מן הכתוב במלכים
ו' שיחק תחלת הצית לשנה הרביעית דשלמה ת"פ ליליאת מלריכ •
והעולה על הכל הוא ראותנו בצרור שהם ז"ל התחילו מנינו
מראשית בנינו הנז', כי הנה פ"ק דנוקבת האלילים תמלא איד
במנוחם האלף שנים אשר לדעתם כמשכו מיליאת מלרים עד
מלכות יונים, או תאמר האלף ט"פ אשר כמשכו עד חרצן שני
קך ת"י השנים תוכף אל ה"תפ צלי הפקק בנחיס כמו שהראתיך
למעלה בפרק זה מדברי רש"י ז"ל ויותר מצואר ג"כ בפכ"ג,
אבל יונח עוד שלא נקפיד על אלה צאופן שנאשר ונקיים היות
משך הצית ת"י שנים בלצד. הנה לענין שנות הילירה אשר אותם
אנחנו מצקשים ודאי הוא שלא היינו מרויחים מאומה, כי עכ"פ
לדיק לחשב קך ה"ת"פ וכך שצב הצנין וכך ה"ת"פ צאופן שהשצבן
הכולל ירבה שצב שנים יותר. ואי אפשר להצליען ולחצדן צטום
קך מאוחר או מוקדם מן הטעם שכחצנו גם כן צפרק זה על
קך עשרים שנות המפרשים אשר עוד נזכרהו צפ"לח על שנות
הצנין השני יצנה עוד ויכונן צמהרה צימינו. וכמו כן אם אמת
היה דבר הרא"ב שזכרנו כי רצותינו לא מנו ת"י השני רק
עד השלישית ליהויקים אין ספק כי תלמדך להוקיף על החשבון
לילירה העשר' שמשכו עד החרצן. כי השצבים אשר עברו
צין צית לצית הכל יודעים שהיו מלצד אלה. ואולם אחי עם
כל הדברים הנזכרים אשר שותי לפניך לצד אל ימהר להוליא
דצה על קציעות ראשי החדשים והמועדות ולהקשות אלי לאמר
הלא כל המוקיף או גורע אפי' חדש אחד בכל שנות הילירה הנו
מפקיע ודוחה קיומן צה"רד מהיות ראש המולדות השוים כי
ילמדך להוקיף או לגרוע אי"צ תש"לג לכל חדש. ותדמה שיחזיר
חשבון הקציעות לתהו, הלא כבר יכולתי להקים לי צזה למנון
ולנה חמשת המפרשים רצינו חננאל רמ"צן ר"לצג דון ילחק
והלע"ף מוקיפי שלשים השנה או מה שהן אחר זמן הארצב
מאות של זמן יליאת מלרי' ככל מה שזכרנו צזה הפרק. וכן
ארבעת המפרשים רא"ב קמחי ר"לצג דון ילחק מוקיפי עשרי'
השנה צמשך צית ראשון כנז'. ולומר לך לא נא תחלה ודבר
לעומתם כזאת לדעה מה ישיב הקך צעדם על תוכחתך, כי
הנה כלם מנקוצי ראשית האחרונים אשר דצריהם ראוי להצון
ולצקש

ימי עולם פרק לה קפו

ולבקש תרולם אם ישיגם קושי, ואני עם מה שהפכתי צזכות
 כך הת"י לקיים מה שנאמר מחכמינו לא פקלתי ואין צדי ראה
 נלחת לפקול את פרוש"ל הארצעה הזכרים אשר לדעתם פשוטי
 הכתובי יתנו עדיהם וילדקו. האמנה לא אחכקה צטליתם אדרצא
 על ההשגה הזאת אשר היה מן הנאות התכללם הם מומנה אני
 צע"ה אהיה גם להם חומה, לא צפרק הזה אל צפרק הארצעים.
 כי אחרי אשר צפרקים הצאים נחקור גם על שנות צית שני הנה
 צפ" מ' הנז' יהי דברנו למטוחה על הפרט הזה עם דברים אחרים
 מתייחסים אליו. ועם תעמוד על יקוד צה"ד וחכמת המלאו
 הוא וקיימני וי"ד וג"י ת"עו חזריו הנחור"י כפי דעו' שוכו'
 לאות על מולדו' שלשה ראשי שנות צראשית היולאלי זה מזה
 צהוסיפך או הקייד ד"ה תת"עו לפשוט' כמשפט שכלם צאמת
 נהיו ונדעו לא מן הקודם אל המאוחר כדבר כנראה או צצת אחת
 על דרך נפתחו השמים וגו'. אל כל מן המאוחר אל הקודם ככל
 מדע אנושי אשר זה דרכו כדברי הרב המורה ח"ג פכ"א ונמלאים
 לחוקר פרק שני מן הראשון לשמע וצראשית מה שאחר. וזהו
 המלאחם כפי הנאות אל מקפר שנות הצריאה המוסכם אז ומונח
 אלל המקדר לחותמינו צטוב טעם ודעת. צאופן שתראה צרור
 כי התוספת או הגרעון הנז' לא יחליף ולא יעריד ולא ידחה שום
 אחד מוזמני הקציעות צכל מאומה. גם שצע ציגם אז תתהלל
 כי תדע מי ילד לנו את אלה ועל מה אדניהם הנוצרו. הלא
 זאת מעתה תחשוב להשפט כי לא כל השנים המוקצלות לנו
 מדברי הכנראה היו מלונלמות שהחלו צראשית השנה ונשלמו
 צאחריתה. גם תחצוקן שאם היה צה"ד קצלה כנראיית לא
 נמלאו מהרהרים אחריו ונדודים מומנו אל קיוון אחר, כאשר
 תראה עליו הנוחלוקת לעפרט ה' קדוש החדש לרמ"צם ז"ל פ'
 ו' צאורך. ולא כחצ דצינו האיי גאון ז"ל את דבריו אלה.
 החשבון שיש לקמוך עליו הוא מולד וי"ד לא צה"ד ומה שיקדו
 מולד צה"ד הוא ללמד לתלמידים וכו' כמו שזכר ר' אברהם
 הנשיא צקפר העצור מאמר ג' שער ז' והוצאו דבריו גם כן
 מאת החכם ו' חצי צתשובת השיטה קי' קו"ג (דף קס"א).
 אולם נניח צרור הדברים האלה. לפרק הארצעים שזכרנו, ולכל
 הפנים נשוב לומר כי על כל מה שיכללו הפרק הזה אין לאיש

חצונה

אמרי בינה

חזונה משפט ליחק אל חכמינו שום טעות אן לומר שנעלם מהם דבר אשר נגלה לנו, יען כי מלבד כל מה שזכור עוד לזכותם צפ"מ הנה לא תמלא להם צדום מקום שתקעו עלמן לדבר הלכ' צדק שנות העולם כמו שבארנו צפ"ה ויזכר עוד צפרקים לפנינו. ועל זמן משך הצית הלא הראיתך שהם עלמם הודיעונו צפ"ע פעם ושתיים אך עבר ת"י השנים. ועכ"ז כיון שהתחילו למנות עליו שנות המלוכה כדרך הכתוב צעינו משנתם. ההיא לא זזה ממקומה. ולכן כל מי משלנו האומר שהם ז"ל טעו אינו אלא הוא התועה כי לא יצין את דרכיהם שזכרו:

דעות החולקים על רבותינו במספר שנות בית שני:

פרק לו האמנה בצחינת המחיחק לשנות צית שגי אשר לדבריהם ז"ל היו ת"כ כאמור, כבר זכרנו צפר' הב"ד כי אליבא דכ"ע יהודים ונלרים ממלכות היונים אשר צו נמנה לשטרות עד החרצן השני היו ט"פ שנים. ומן המלכות הכללי לאלכסנ' כאשר לכד את דריוש עם כל מלכות פרק היו שפ"ו, וכבר נודע ג"כ כי כך שצעים השנה אשר צין חרצן ראשון לצנץ שני תמים הוא לרלון. וכן מנה אותו רש"י ז"ל פ"ק האלילים צפרטו על כך אלף ט"פ שנים אשר אמרו ז"ל שנמשכו מיילאת מלרים עד חרצן שני כמו שזכרו ראש פכ"ג, והנה לפי חשצון רבותינו של ת"כ השנים יולד לנו כי מתחלת ציינו עד מלכות אלכסנדרו הנז' נמשכו ל"ד שנים. והוא מאמר ר' יוסי צקדר עולם פ"ל ואלילים פ"ק. מלכות פרק צפני הצית ל"ד שנה מלכות יונים ק"פ מלכות צית חשמונאי ק"ג מלכות צית הורדוק ק"ג. ע"כ, ומן הראוי לדעת שהחכם דון ילחק צפרוש רניאל מעין צ' תמר ג' התנגד לדבר ר' יוסי הזה בשלשת דבעיו האחרוני' צאר היטב. שעל היונים כתב רז"ל שנות ממשלתם כפי המקפר המדויק אללי היו קמ"ח. ועל צית חשמונאי אמר שהיו אחד עשר מלכים ומלכו קמ"צ שנים, ועל מלכות הורדוק כתב רז"ל אחרי החשמונאים מלכו מצית הורדוק עשה מלכים ל"ט שנים. כי זהו המקפר האמתי. ע"כ. והיותו צלתי חולק במקום הזה על כך ל"ד שנות מלכי פרס **אין דאיה שיפרי צו**, כי מקומו הראוי לו לחקור עליו היה ספרו

יותר

יבוי עולם פרק לו

ימות עולם אשר בהקדמתו לקפח מלכים יעד ולא עשהו. או
 מדרך טורף בגרושו ואיננו. ומכל מקום כבר התבאר היותו
 חולק גם עליו אחרי אמרו בקפר זבח פסח כי צית שני נמשך
 תכ"ח שנים כמו שזכרתי בקודם לזה הפרק. ואני בקד שנות
 היונים הנני מקבים לדבריו אך בתבאי שתאמר כי המדפיס את
 קפרו חטא לכתו קמ"ה תחת קמ"ח. טק תמלא צראשון לחשמונאי
 פ' ראשון, וכן ליוסיפון בקדמוניות כ' י"צ פ' ז' כת' כי נס חוכה
 שהיה קוף מלכות יונים וראש מלכות החשמונאים באומת הקדש
 היה שנות קמ"ח למנין יונים. היינו כי אנטיוכס איפישאניס
 הרשע החל להלך לישראל שנת קמ"ג לילכות יונים והכביד עוד
 ידו עליהם עם נתינת שקולו השומם במקדש שנת קמ"ה ומקלה
 שלש שנים שהם קמ"ח ראה ה' בעני עמו ויגרשהו וילך מעליהם
 לחינה ולקוף, ויהי בשנת קמ"ט מת בתחלואים אשר לא נראו
 בהם לרוע, ועם כי המנין לשערות על דעת רבותינו אינו
 רק ט"פ שנים בפני הצית מחרצו, הוא דון ילחק מנאס טפ"ד
 להיותו מתחיל בו כהוא קפרא דמקכת האלילים פרק קמא מן
 העת שאלככנדרו נלח את דריוש כמו שכתבו צפ"ג, וכמו כן
 התנגד אליהם מעין י' תמר א' צמה שאמרו כי דניאל מכה וטעה
 כאשר נטה גם כן מזה החכם ר' יהודה הלוי בעל הכוזב כפי
 מה שכתב א"ע צפרוש דניאל ט'. ע"ט. וגם בקד ל"ד השנים
 שהוא החלק הראשון ממאמר ר' יוכי הכוזב, עם שלא צאו
 דבריו נגדו כל כך מצוראים הלא מעין י' תמר ז' על פרטי
 מקפריס מתחיקים לכללו כתב שהם לודקים צין רצ למעט,
 כאלו הרגיש בהם ערער והוא קד בעדים צמלילת דבריו אלה
 לומר שאם אין המוספר אחתי צלמורס הלא צין רצ למעט שיחסי
 או יחיד קרוב הוא אל הישר. ובאמת גם האיש הנבצר ילצ
 לחשב שאם יונח דרך משל כי מקפר חמשת אלפים ש"לא אינו
 מתע על קו הלדק אצל קרוב לו צפחות ויתר ד' או ה' שני או
 אפי' שנה אחת הלא זכה בעל הריצ לדין שככה יתיר לו לאמה
 ש"א וכדומה, וילדק צזה מאמר עוליאו ראש המלילים לא"ה
 צשלישי מפרקיו המתוארים פאראדוקסי (היינו דברים נפלאים)
 שהחטא הקטן והגדול צמאזנים ישאו יחד צאשר גדר החטא הנו
 עבדך את הקו שהוא לקלוות צנתיס, ומה לי המעט הוא אם

אכורי בינה

דב האיל ועצרת, גם צעלי התוספת פ"ק דאלילים דבור האי
מאן הקטור על רש"צם ז"ל שאמר דודאי צענת תכ"א לצנין חרב
הצית, וז"ל. עוד קשה כי לפי דעתו מה שנהוג צפי העולם
לומר כך כד לילידה יהיה שקר שהיה להם למנות אחד יותר.
אולם נעזר עתה הצחינה הזאת ונחזק על המוקיפים צקך
ת"כ השנים שזכרנו. ואחרי כי מראשית המלכות הכללי לאלכסנדרו
עד החרבן וכן מלא עד היום הזה אין להמין ולהשמיל כאמר
ישאר המחלוקת צקך ל"ד השנים של מלכות פרס כד כי לדברי
החולקים הגם יותר. וכל שכן אם לא מכללא איתמר זה מהם
אבל צפרוש כי מלכות פרס עבר את קך ל"ד השנים צפני הצית.
והנה צחמינו האחרונים אשר עד הנה ראיתי קפריהם נעטו
מאד החולקים ולא ידעתי מי אשר שפתיו צרור מללו נגדם ז"ל
רק הר"צב אשר צפרוש דניאל ז' וע' וצופו כתב כי צית שני
נמשך ת"לז שנים וחלי. והחכם דון ילחק אשר השמעתיך אמרו
תכ"ח. גם החכם כחרי אשר אליצא דכ"ע הוא מן השרידים
אשר יצחו דצריהם לכאורה נראה כי שנה צזה את עעמו יען
צמאמר השלישי כתב וז"ל. הכצואה התמידה עם אנשי צית שני
מ' שנה כי נשאר לעם צצום אל הצית חגי זכריה ועזרא וזולת
ואחר הארצעים שנה היה המון החכמים הנקראים אנשי נכת
הגדולה ואחריהם דור שמעון הלדיק כהן גדול וכו', וכן צעל
קפר כפתור ופרח אשר זכרנו דצריו צקוף פכ"ג אמר דע כי
מנין שטרות שהוא תחלת מלכות אלכסנדרן והוא חתימת החזן
שהיא שנת הארצעים לצנין שני וראשית לאנשי כ"ה הוא ש"פ
שנים קודם החרבן. הרי שהרחיקו מאד שמעון הלדיק מקוף
הארצעים שנה לתחלת הצית. צאמר כי אנשי כ"ה החלו אחרי
הארצעים שנה ובי שמעון הלדיק היה אחרי הכנסייה ההיא וכיון
שידענו מדצרי חמינו צכמה מקומות כמו שיתצאר עוד כי נלחן
אלכסנדרו צמלחמת דרוש היה ציוני שמעון הח' יחייב לדעתם
צהכרח שקוף. מלכות פרס הח' היה זמן דב אחר ל"ד השנים
צפני הצית. אפק להיות כל יחד הגאונים והדצני' נמשכים
צקך הת"כ שנים לדרך רצותינו כמו שיתצאר צכמוך הנני לשם
שמים חושד צמעתיק קפר הצורי הח' לצלתי שומר אמונים
צכונתו זאת. הלא אם ו' תצון איננו שמואל המתרגם כל

פקוק

ימי עולם פרק לו קפח

פסוק כלורתו ואיכנו צדאי. ראה אמרו במאמר השני לענין המלות הנהגות צארץ. אחס היום במצוה גדולה מאלה החצות וכו' שהוא דבר זר מאד במקומו ושוא טקד המפרש הכפטי להלום אותו. חכרני טראיתי ליהודה בן קרדכיאל מעתיק אחד בקלת הכחרי שפתר אותו ר"ל אחס היום בהשקט ומרגוע וכו'. אשר בהפוך הזה שז הדבר ההוא אל נכון כמו שיתודע למחצותו בו וכן בכל יתר הספר עם היותו מלא ברכת ה' צדעות אמתיית אשר כל יהודי כאמן בצריתו יאות לו ללמדו לעלמו ולצקש שיכתב על לוח לב כל אחד מצניו וחלמידי עם לווי ואזהרה השמר לך פן תעזב את הלוי. הוא משה ו' תצון צשפתיו יכר כי לא הקציר לנו הדברים צאופן שיוכלו להשמע כאשר לקיימים נכרים ולטבעו הישר של ר' יהודה הלוי המחדר כודע כי זך וצר לקחו מי יתן ודבר הוא לנו, וכל זה עם הודאיתי צאמת כי חייצים אנחנו לך תצון הכוזר הודאות ותושצחור על הטוב ההוא שהיטיב עמנו ומנו. אולם צעד הכפתור ופרח לא אוכל התנלל כראת גי פיו המדבר אלינו. וכ"ש כי שס צפרקו השטי הכוזר כחצ היות מלכות פרס ל"ד שנים בלבד צפני הצית. והלא ידענו כי הכורת אשר עלה עליהם היה אלכב'. אך נתנה ראש לענין הפרק ונאמר כי צצני ישראל הקדמונים אשר כתבו צטנות צית שני נגד חכמינו תמלא ידידיה האלכבכרדי צקפרו מן העתים דלעילא וכן היוסיפון דצצרי אשר קצלנו בלדו שהם מאריכים ימי הפרקיי' צפני הצית יתר מוק"כ שנה, וצצאור כתצ היוסיפון צעשירי מקפר מלחמותיו פרק ז' כי שנות צית שני היו חר"לט וחלי. וכן מודברי איצביציאו הקיקרי וכל קהל עדת חכמי הנלרים שזכרנו ואשר לא זכרנו כודע בצרור שהם עם המלא צינותם קלת הפרשות צפחות ויתר הלא כלס יקצבו על קוטצ קרוב. עד כי הקאמוטיאו קוף קפרו השני העלה מקרופן שנות הצית לכך חק"פז. והנה קודם שזעבור לחכרון הראיות של כל חלק ולהציאם מערכה לקראת מערכת נאות הוא מאד שטסיף לצאר במאי קא מיפלגי ומה ילד להם את אלה, ויען כי להם ז"ל משפט הצורה אללנו ראשונה יקפו. פקח עיניך קורא משכיל וראה שחכמינו אחד צאחד הגישו דורו של שמעון הלדיק כהן גדול לדורו של ישוע בן יולדק הגודע לכ"ג ראשון

אמרי בינה

ראשון אחרי טוב הגולה לירושלם. והלכת צדיעה הזאת מן
המאומר אל הקדם כי תצן את דברי הרב הגדול רמ"צם ז"ל
שכתב בהקדמת פרוש המשנה ח"ל. אנשי כנסת הגדולה הם
חגי זכריה ומלאכי ורניאל וחנניה מישאל ועזריה ועזרא ונחמיה
ומרדכי חרוצבל וכו' לאלה הנביאים השלמת ק"כ זקנים מן
החרש והמקגר. והאחרון מן החצורה הטורה הדיק הוא ראשית
חכמי המשנה והוא שמעון הלדיק שהיה כהן גדול צדור ההוא.
וטם במקדך אמר הוא שמעון הלדיק שהיה משירי כנסת הגדולה
קבל מעזרא. ובהקדמת ידו החזקה כתב ח"ל. צית דינו של
עזרא הם הנקראים אנשי כנסת הגדולה והם חגי זכריה וכו'
עד תשלוס ק"כ זקנים האחרון מהם שמעון הלדיק והוא היה
מכלל הק"כ וקבל תורה שבעל פה מכלם והוא היה כ"ג אחר
עזרא, ע"כד. והרא"צ ר' ראש כפר קבלתו כתב ח"ל. הדור
השני מאנשי כנסת הגדולה שמעון הלדיק ושמו עדורא בן ישוע בן
יהולדק, צימיו נשמה מלכות פרס על ידי אלכסנדרו וכו'.
ורצינו שמשון ומקייון בעל ספר כריתות צראש חלק ימות עולם
כתב ח"ל. שמעון הלדיק היה משירי כנסת הגדולה אשר היו
מבית דינו של עזרא, והחכם דון ילחק בהקדמת נחלת אבות
אחרי זכרו אנשי כנסת הגדולה כתב האחרון שזהם שמעון
הלדיק כהן גדול והיה בן ישוע בן יולדק שהיה אחיו של עזרא,
והרב צירטט"רה פ"ק דאבות כתב ח"ל. אנשי כנסת הגדולה
היו ק"כ זקני זרובבל שריה רעליה מרדכי בלשן שהיו צימי עזרא
כשעלו לבית שני וכו', ובקמוך שמעון הלדיק היה משירי כנסת
הגדולה שאחר נותת כלן נשארה הקבלה צידו והוא היה כהן
גדול אחר עזרא. ע"כ. והרי מן הדברים האלה יתצאר לך
צברור כי אמרם ז"ל בצרכות פ"ה ומגלה פ' ז' אנשי כנסת
הגדולה תקנו להם לישראל וכו', ויומא פ' ז' לא לו למה נקראו
אנשי כנסת הגדולה וכו', וב"ר פרשת הקשת ומדרש תלים
על הכתוב משהו חקדך לידעיך דורן של אנשי כנסת הגדולה
עם כל מקום אחר שזכרו החצורה הנכבדת הזאת כונחם היו
שהיו כלם יחד צדור אחד וגם שמעון הלדיק אחם אף כלעיר
לימי נשאר אחריהם ראש לדור השני כמו שתאדוהו צמילי דאבות
משירי כנסת הגדולה. ופר"שי צקוף סוף שלא היה עומם
צתחלת

ימי עולם פרק לו לו קפט

בתחלת הצית כמו עזרא, ובלתי אחר צנחנים שמש צבהונה גדולה
אחר ישוע, והנה לדעתם זה איך ספק כי מקפר ל"ד השנים
הזכרים יספיק לכהונה שניהם ברוח. ובהתקבל אללם ז"ל כי
אלכסנדרו המכניע את דרוש היה ציני שמעון הלדיק החיטב
גם כן להם שצין כל מלכי פרס צפני הצית לא עצרו זמן הלד
שנים, ושלג היו מעת החפט צבל צין לפני הצנין צין לאחד
הצנין רק הארבעה מלכים אשר מנאום צקדר עולם פ"ל או
השלשה הנמנים צצ"ד פרשה מ"ד באמנם עז משולם זו מדי
שהעמיד' שלשה מלכים כרש דרוש ואחשורוש. ועם זה הולכר
לצאר כי המלכים הגראים מרזים לפרס צנחצי הקדש ושעל
האחד לצדו כאמר צצנת שלשים ושתיים לארתחשקתא ולקן ימים
נשאלתי מן המלך לא היו אלא אחד כאמנם צקדר עולם פ"ל
ור"ה פ"ק הוא כרש הוא דרוש הוא ארתחשקתא. עד כאן
מדעת רבותינו. אמנם כת מנגדיהם הזכרים למעלה ראינו
כי איש על דגלו צדצרים אחרים מנו צצנה כהנים גדולים לפני
שמעון הצ' כלם אצות על צנים באורך ימים לשצע, היינו
ישוע יחקים אלישיב יודע יונתן הנקרא גם כן יוחן כנראה מן
היוסיפון לרומיים ספר י"א פ"ג גם צין הנלר' מן הקפר
החמישי לאורטריאו אצנוקטה. וידוע וחניו אשר ממנו נולד
שמעון הלדיק. וקפרו כי מעשה אלכסנדרו היה עם ידוע הכ"ג
השעי המוכנה אללם יא"דו, וכן מלכי פרס צפני הצית מנו אותם
הרצה יותר מחשבון רבותינו. הממעיעו שכלם הוא היוסיפון אשר
מנה דרוש צונה הצית, ואחריו גקי"רכי ארתחשקתא צנו שכת
לזכות עזרא ולאחר ימים לזכות נחמיה על צנין החומות. ואחריו
אחשורוש ארתחשקת' אשר צימיו היה מעשה הון. וכן זכר דרוש
הנרפל ציד ל"כס'. זו היא סצר'כל אחת משתי המערכו' הצו'ומחלוקתן
ועתה נרא' צפרק שלפנינו אם יש לעזרתם דצר צנחצי הקדש:

קושי נראה על חשבון רבותינו משלשלת הכתנים הגדולים.

פרק לו הנה מן הגראה שלש הנה שלשלאות של זרע אנשים
אשר צא זכרונם צנחצי הקדש לקיוע דצרי המנגדי
שכתצנו, היינו שלשלת הבהנים הגדולים ושלשלת מלכי פרס
ושלשלת לאלאי יכניאו, שלשתן בתחלת צית שגי לפני קום אלכס'
כה B b המכרית

אמרי בניה

המכרית את דריוש, כי האמנה שהיילנו מן הראשונה תמלא
 בגמיה י"צ זכרון ששת הכהנים גדולים ויש אשר כתבו המוגדים
 צראשונה כלם דורות רלושי' אצות ובנים על הקדר, שכן בתחלת
 הפרשה י"צ הוא מיעד להודיענו ראשי הכהנים וראשי הלויים אשר
 עלו עם זרובבל הנשיא ושוע הכהן גדול, ואחרי זכרו ראשי
 הכהנים לעלמם שהם שריה ירמיה וגו' וראשי הלויים לעלמם שהם
 ישוע בני קדמיאל וגו'. חזר לישוע כהן גדול וכתב ושוע הוליד את
 יויקים ויויקים את אלישיב ואלשיב את יודע ויודע את יונתן
 ויונתן את ידוע' ואי אפשר לומר כי ישוע זה אשר הוליד יויקים הוא
 ישוע הלוי דקליק מנייה' שהרי במקום באר אלה צימני יויקים בן
 ישוע בן יולדק, וכן כתב עניהם רש"י ז"ל כל אלה שבמקרא זה
 כהנים גדולים היו' הלא עם שלא תאר צהדיא את כל אחד מהם
 לכהן גדול הדבור היה צימני פלוני היו ראשי האצות וכו' יורה
 שהוא היה אדם רשום מאנשי מעלת הכהור' הגדולה כאמרו בתחלת
 הכפור צימני ישוע' גם מיתר קשורי נחמיה נראה הדבר ברור
 שכפר ראשי הכהנים והלויים שהיו כנו כן צימני יויקים באמרו
 במקום וצימני יויקים היו כהנים וגו' וראשי הלויים וגו' אלה צימני
 יויקים, וכן מנה את הלויים שהיו צימני אלישיב יודע יוחנן וידוע'
 אשר כל אחד מארבעתם נמלא צימנים לעלמו על דרך הכתוב צימני
 עזיהו יתם אחז יחזקיהו' ויוחנן בן אלישיב הוא בלי ספק יונתן
 הנז' כמו שכתבנו' וכן פרש"י ז"ל שהוא יוחנן היה כהן גדול כפי
 מה שזכר גם כן למעלה על יויקים שהיה כהן גדול' והוא נחמיה
 על אודות בנין החומה כתב ראש פרשה ג' כי אלישיב כהן גדול
 צנה את שער הלאון' ובקוף הקפר כתב כי מצני יודע כהן גדול
 התחתן בקנבלט שהוא ענין מנשה אחיו של ידוע כ"ג אשר נרשאו
 אחיו הכהנים מהקתפת בגחלת הקדש וצנה לו את הצמה צהר
 גריוז' כמו שכתב היוקיפון לרומיים פ' ח' קפר י"א' ופ' ד' קפר
 י"ג' והוא ידוע היה בן יונתן בן יודע הנז', באופן כי עינינו
 הרואות את נחמיה שכתב ששת הכ"ג בהדרגה הנזכרת, אשר
 צמות האב קם הבן כחקת התורה שלמדו ז"ל בתורת כהנים מאמרו
 ית' לכהן תחת אביו וצפ' צ' דקנהדרין וכן הכתוב הכללי לכל
 שררות ישראל למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו וגו'. ואם
 כן זכה בעל הריב לומר כי פשע הכהותים הוא לו תנא רצה

דיוקייע

יבוי עולם פרק לג

קצ

דמסייע ותטובה כלחת נגד חכמינו בשמים חדא כי תכלא אלו
 למדין איד שמעון לא היה דור שני וכ"ג אחד ישוע שהרי יויקים
 הוא השני והקחן תחת אציו ושמעון הלדיק לא היה עד דור
 ומאחר לדורו של ישוע ואם שעלה על דעתך האי בדתא לומר
 צן הוא שמעון הוא יויקים הגה מלצר שיקסה למה תלא באת
 ומלפניהם ז"ל לשנות את שמו המפורסם לו בכחצי הקדש יולד
 בהפסח שאחרי כלחון אלכב' אשר לדעתם היה צימני ארתחשקתא
 מלך פרס צונה חומות ירושלם כמלא בזרוע עז וממשלתו כימי
 עולם זה מפורסם האקר ועוד כי אף אם ינתן אליך לדחוק
 ולפרש דהאי דורו של ישוע ועזרא שאמרו לאו דוקא אבל כונתם
 צן כל שעת הדורות הנזכרים אשר כלם מאנשי כנכת הגדולה
 נקראו, אם כן אחי חמה על עלמד כי תחצונן כמה שיחצאר
 לפנינו, וזה כי שעת הדורות הנזכרי לא היו כשבעת בני הקומחית
 אשר הללו אותם* (במה דוקתי לאמר כל קומחייא קומחין וקומח'
 דקומחית קולת. כי הם להיותם אחי אפשר שכלם כהנו צימנים
 אחרים. אם זה ומלא מקום זה כיהודה שנכנס במקום שמעון
 אחיו יען גמאא ערב יום הכפורים עם חשכה כמזאר בירושלמי
 דמגלה הנז' או עודנו בדרך רחוקה או שקם תחתיו אחרי
 עתו גם אם לא עמד כי אם יום או ימים ולדעתי האחים
 האלה הם אשר זכר היוסיפון לרומיים קפר כ' פ' ה' עם שהוא
 לא זכר רק חמשת אבל השעה כהנים גדולים אשר אלו דני'
 עליהם היו דור הולך ודור צא בדרך כל הארץ בצאופן כי
 שרתיהם רבו למעלה הלא זה יוכרח צפרע לאמרו בכל אחד מהם
 צימני ישוע צימני יויקים וגו' היו ראשי הכהני והלוי' אלה ואלה'
 ואין ימים בכלן כימים רבים של זבה הנדרשים בתורת כהנים ימים
 שנים עד שתחשוז כי הם וכל ראשי האצות אשר זכר עלו פתאם
 בתהו, ואם עוד תאמר כי לכל הפגים היו צמעו הפרש צינותם
 זיל קרי כי מן הכתובים התצאר איד אליטיב השלישי צנה את שער
 הלאן בשנת כ' לארתחשקתא וגם היה צכהונתו הגדולה ימים
 רבים אחר שנת הל' לארתחשקתא זה צפני הצית. כי הגה
 אחרי

* ירושלמי ומגלה ודומח פ"ק ובבלי פ' הוציאו לו ותיספת' דיתוח פ' ג'
 והריות פיק ז' ודחרי מות דנה שרטה כ'

• אמרי בינה •

אחרי שוב נחמיה מירושלם לשוֹטֵן בשנת ה'ל"ג הנו' כמצוא
נחמיה י"ג הוא אלישיב ללורך כלי עוביה קרצו צנה את
הלשכה הכתובה שם . אשר לא נועה לצנותה צעד נחמיה
צירושלם . ויהי מקץ ימים כאשר חזר נחמיה לא"י מלא ארתה
צגיה ומלאה כלי עוביה וישליכם החולה . ואף ספק כי המעשים
והספורים האלה לא נהיו צימני מספר אבל הולכרו למועד מועדים
וחלי' גם יתכן כי אלישיב זה שהוא השלישי בשנת הכהנים הגדולים
ואשר דאיתרו אחרי ל"ג השנים הנכרות האריך עוד ימים כי
הנה מיתתו לא נכתבה . והי זה אפוא מקום הקושי . כי אט
אף לנו אלא כהן גדול אחד בזמן אחד ובאמרנו על מלכות פרס
שלא עמד לפני הבית רק ל"ד השנים של ר' יוקי . הגה לחלום
ימי אלישיב ולכל ימי יודע ויונתן וקלת ימי ידוע אשר נכח כי
צמנו היה מעשה אלכס' לא נשאר לכל הפנים רק שעות מעטות
בהכרח . וזה צדום אופן לא יקוצל אלל השכל . אדרב' צנה
שיאמרו דברי ידידיה ויוקי הנו' והנלוים אליהם עודע כי כל אחד
משלשם האריך ימים על משמרתו וכמה הרפתקי ערו עליהו'
וצגם אמרו ז"ל פ"ק דיומא שנות רשעים תקלורנה אלו כהנים
גדולים של בית שני אל תצהל צדודך להשיב כי תחת שלשה אלה
ג"כ רגזה ארץ , יען שתי תעצות נכונות צדצר . חדא שהצבה אשר
לצריהם ז"ל גרמה קולר שנותם חלי הוא שלא לדקה רק משמעון
הלדיק ואילך . כי אמרו צירושלמי דיומא פ"ק צמקדש שני שהיו
כ"ג טעלים צדמים וי"א שהיו הורגים זה את זה בצשפים שמעו
צו שמרני כהנים גדולים . וצפרי קוף פרשת צלק אמרו צצציל
שהיו מוכרים את הכהונה צדמים התחילו שנותיהן מתקלרות .
והנה חטא זה צלי ספק לא נמלא צדורות האלה אשר מישוע עד
שמעון כי כלם היו אצות על צנים ולא קצצה נחלתן מצית אצ
לצית אצ . ועוד דאדרצא חלף הדצרים שיש לנו לקרוא עליהם ידאת
ה' תוקיף ימים . הלל כצר אמרו ז"ל צצ"ר פרשת הקשת כי צימי
אפשי כנקת הגדולה אשר זה שמעון אחרי הבהנים האלה היה
משיריהם לא נראתה הקשת להיותם שוים צצכות לדורו של חזקיהו .
וכן צמדש חלים פקוק משוך חסוך לידעיד השור דור זה של כ"ה
ודורו של חזקיהו צידיעת שם המפורש כמו שחכור צפרק מו'
מאמר

ימי עולם פרק לו. קצא

מאמר ד', ומלדקתם המפורסמת היתה זאת שלא כרו מן המנוי המקודש שימלא הצן מקום אציו מה שלא יעשה אחרי כן כי במשך הזמן כהגים בעבודתם ולמים בדרכים השמיתו את דרכם לקנות את המעלות צדמים, כמו שכתב היוסיפון לרומיים כפר כ' פרק ח' כי סמוך לימי המדבן היו הלרים צלדורות כספיהם משגיגים מאלת המלכי' כח ורעות ללבוש כתונת צד כמו הכהנים צדחתם בקדש. וכן הכהנים הצלתי ראויים לכהונה גדולה היו קונים אותה. ע"כ, וזה כדבר חז"ל צירושלמי וקפרי הכ' תם בן צמרא דידן פ"ק דיומא תרקבא דדינרי עיילא ליה מרחא צת ציתוס ליכאי מלכא דלוקי יהושע בן גמלא צכהני דצבני. אשר גם זאת כתב היוסיפון ראו' צפרק ההוא כפי ההערה שכתבתי ממנו קוף פכ"א, הרי כי על שפת הדורות הראשונים שלא עשו כאלה יש לנו לחשוב כי ימותם רבו לא שעשו להם כנפים. והנה עוד כל שכן וק"ו שיגדל הקושי צפנותך קורא משכיל אל צחינה אחרת. והיא כי צלי ספק השפלת פרק היתה על ידי אלכסנדרו מוקדון צהברייתו את דדיוס, או תכנהו ארתחשק' שאיני מקפיד צזה לעת עתה, והנה שתי הגמרות צצלית וירושלמית והמדדשים כלם וצפרטו מגלה חעגית פ"ט מקבימים שאז היה כהן גדול שמתן הלדיק אשר דמות דיוקנו היה נולח, ומנה ששמענו מהם ז"ל צירושלמי דשקלים ויומא פ"ק ורש פ"ר טרף ומנחות פ"ג כי הוא שמתן שמש צכהנה גדולה ארצעים שנה נוח לשפוט שמתעשה זה עם אלכב' היה לפחות צכמו ארצע או חמש שנים למספר ארצעים שנותיו אלה. או אפילו תלחץ אל הקיר לומר שהיה צשנתו הראשונה. גם נעצזו מה שאמרו המגידים הצכרי' כי שמתן זה היה בן חנוי בן ידוע ונחשב אותו צנו של ידוע עלמו. הלא אלישיב השלישי צצר עצר ל"צ שנות ארתחשקתא שעור הזמן אשר אמר עליו ולקץ ימים. אם כן איהו מקורו של הזמן הארוך להשאר עד קוף ימי אלישיב ולכל ימי יידע יוחנן וידוע ולתחלת ימי שמתן הצ' אשר נחלה לומר שלא היה נכדו כדברי המגידים אבל צנו ממש של ידוע. הלא אין צידנו למדנה כי אם קציב לשנה אשר תרחוק לכפור מקץ הימים עד קוף הל"ד והיכן אפוא אריכות ימיהם של אלה? הנחשב שהיו כמלכים הנעשים אללנו היהודים צמשורתא דפוריא אשר יכפרו להם שצוע

אמרי בינה

או שנועים ואחר כן יטרו יוטרו רגע? הרי לזר מיעוד זכריהו
אל העם בכלל עוד יטרו זקנים וחקנות זרחות יושלם ואיש
משענתו צידו מרוב ימים, ליטוע צן יולדק צפרט נאמר אחה
חדין את ציתי וגם תשמור את חללי ונחתי לך מהלכים צין
העומדי האלה. שכלן הצטחות על אורך ימים צע"ה אחר גמר
הצנין לזר מן הרמוז ג"כ כפי חרגום יונתן צ"ע צין שרפיא
האלין, שהוא צע"ה, ואם יאמנו דצרי ידידיהו צספרו מן העמים
בצר שמענו אד היו ימיו ק"ל שנה, וצכהונה גדולה שמש כ"ז
שנה, קימן לזה וי"ן ל"ן אשר צראש דצרו אמת ונחתי לך
ונהלכים וגו'. והגה זאת צריתו החיים והשלום היתה צלי כפק
לו ולצרו אחריו אשר צדרכיו הלכו. וכצר זכרנו מאמרם ז"ל
צצ"ר פרשת הקשת כי כל משך ימות אנשי נכחת הגדולה זכו את
אדחם והיו ראויים לצרכה ואורך ימים לשוצע. ואני ידעתי כי
יתן עלי המשכיל צקולו קול עוז לאמר פקח עיניך וראה כי אלישיב
צונה הלשכה שזכרת אינו מתואר צכתוצ דק פהו גידא ולא
זהו הכהן הגדול צונה השער. אך יקבל משוצתו כי עם היות
אלישיב צקלת מקומות הקפר מתואר לכ"ג בצר רצו אזכרותיו
וגם אזכרות יטוע צלתי לית חן התואר הוא כי הרעות צזאת
צחונה למחצר אם להרחיב צאור או לקמוך על המצין. והרי
חזותו של מעשה אלישיב זה מוכיח עליו שחיה ודאי הכהן הגדול
לא זולתו, כי מי ערב לצו לצבות לו עליו מרווחים צמקום
הקדש הוא ולעשות אותן מלתחה פרעית רק הכהן הגדול
מאחיו. התשער ידי כהן הדיוט רצ לו לעשות כאלה? כ"ש
צזהשיכלך דצרי רש"י ז"ל שכתב כי זה אלישיב היה קרוב לעוציה
צצרו. של כנצלט וסנתן צלשכה ההיא כלי טוביה צזהצתו אותו
ואך ידומה כי לצקשת עוציה עבד עמוכי ושהיה לורד היהודים
יעוז שום כהן הדיוט לחשוב על ככה? וצגלל זאת הדרא קשיא
גדוכתין שלא ילוייד היות ימי כל הכהנים גדולים אשר זכרנו
צצלעים צצצרים של הזמן הקלר שהגיע עד קץ דריוש. והן לו
ג"כ יהי אלישיב זה אחרינא הלל דאינו אלישיב כ"ג חי וקיים
צצנת עשרים לארחתשקת' ואך יקובל אלל השכל כי צי"ד שנים
לצד שלתו ימותיו וכל ימי יודע יונתן וידוע וחניו וקלת ימי
שומען הלדיק כלם אצות על צנים צמו שזכרנו. ואתה תחזה
לרמ"צ

יבוי עולם פרק לו קצב

לרמ"צן ז"ל בפרוש ויגש זהוביחו את הא"ע על דבר יובב, זכר
 כי משצאו לארץ עד לדת המלך דוד נמשכו ש"ע שנים אשר נצלעו
 בארבעה דורות. ואמת כי הם היו לדיקים אך כבר זכרו כי
 גם אלה לא זיין שגור. העבודה אשר עוד בקשה נפשי בְּכַפֵּר
 הקאטאלוג. אך של מלכי לרפת כפרד פורטגאל' אינו לנעירה
 מאשר עמאני לכל גלילות העולם הנודעים לכותבי הזכרונות מן
 המלכים אשר מלכו הם חרעם אחריהם, לאפוקי מלכי ישראל
 והאפפירים והקיקרים שנעשו מנתי אבות מתחלפים אשר נקל
 בהם הרצוי בזמן קלר ולא מלחמי שלשלת דורות כמקפר הכהנים
 גדולים האלה אשר לא עצרו שבעים שנה. כי אם קלרו ינווי
 של זה חזה צא אחר ונטל שנות כלם. וכי חזק על מלכי יהודה
 אשר לצד מעתליה היו עשרי דורו' כקדון. היולא כי הזנוק
 היותר קלר שנמשך בששה מהם רלופים היה ל"ח שנים. ונדדרי
 הימים לט"ו מלכי ארעומ"אני תראה כי שלשלת הששה קלרי
 השנים שבהם עצרה קד' פ' שנים. ואיך נחשוב כי השרידים
 האלה יותר מכל בני שחץ קפדו כאורג חייהם ולשנות מקפר
 יאחיו. וכבר כחצתי בפ' כ"ג נגד הרא"צד. ור' ילחח הישראל'י
 ודן ילחק על אשר נצלו הדברים לפנות שומון הלדיק בחנניה
 ועדו ושבע שמות כיתרו חזרו עליו אם ייעב צעיניך. והנה
 עוד משלשלת הכהנים הגדולים וקומם זה אחר זה לנו להשיב
 אל לבנו הא דגרסינן פירק קמא דחולין והציאו הרמב"ם פרק
 ד' דהלכות כלי המקדש, ח"ל, כשיגדל הכהן ויעשה איש הרי
 הוא פטר לעבודה אבל אחיו הכהנים לא היו מניחין אותו לעבוד
 במקדש עד היותו צן עשרים שנה, עד כאן. וכן תמלא צירוש
 קוף פירק לולב הגזול אינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את
 כפיו ואינו עומד על הדוכן עד שימלא זקנו, ר' אומר וכלן
 מכן עשרים שנה ומעלה שנאמר בעזרא ג' ויעמידו את הלוי
 מכן עשרים שנה ומעלה. ואם זה אפי' בלוי ובהדיוט שבהנים
 ק"ו שיהיה צכהן הגדול שאמרו עליו כ"ג לדין שיהיה גדול מכל
 אחיו הכהנים בנוי בכח ומראה וכו' כמו שהציאו הר"ם בפרק
 הכזב והרי אין הכח והמראה שלם דק במרובה השנים אשר
 בהדרת פניו ידאווהו נערים ונחצאו, הלא זאת נחשוב למשפטי
 גם נחזון אף בקדרי האומות הקודמות אשר כהנס הגדול

אכורי בינה

היה נבחר אללם שב גם ישים. ולא הוא בלבד כי גם הגלים
אליו במקצו וקודו למדנו מדבריהם ז"ל איד מן הגהוג אללם
שיהיו זקנים. וזה היה שם תארם זקן, כנראה מן הקפור אשר
במדש תלים פסוק הארץ תנו חרצר' שהוצא שם הכחצו
במלאכי הנה יצבו ואני אהרוק ועליו אמר ההוא פליקספוס לר'
אלעשה חייך כך הוא בכל שנה יושבים ונועלי לצוא לכלות אתכם
וחד קצ אחי ומצטיל ליה (כ"א לון) באופן שאין לו כמו כן
להאמין שיודע וחצריו הקמים אחרי אלישיב צקוף מלכות ארתחש'
היו צפורים לעירי ימים צקוום תחת אצוחם אשר בלא עתם
מתו. ובגלל כל הדברים האלה יגדל כח המתנגדים לאמר כי
קומוץ ל"ד השנים הנשלמות על דעתם ז"ל בהכניע אלכס' את
ארחתש' צימי שמעון הלידק או אפי צימי ידוע איננו מקפיק
להשביע ימותם של כל הכהנים הגדולים אשר חכרו במלכות
פרס, ושלטרך להרחיב מחוגתם ולתת ריוח צק הדנקים אם
מדדיוש בונה הצית לארחתש' שהיה בזמן עזרא וכחמיה או ממונו
לדדיוש הנופל צד אלכס'. וכדבר הזה יצחו גם כן למפרע על
אדות ישוע וירקים ואלישיב הקודמים לאלה, כי אחרי שאלאנו
אלישיב בונה שער הלאן שנת עשרים לארתחשקת' יחייצ לומר כי
ישוע וירקים וקלת אלישיב לא כהנו רק י"ד שנים משנת שש
אליו שנה נשתכלל הצית. והרי הנציא יעד לישוע אורד ימים
אחר הצנץ באמרו תדין את צימי וגם השומר את סלמי וגו' צק
העומדים כדלעילא. וכחמיה צמשך הקפור הבו' כתצ צימי וירקים
היו ראשי אצות הכהנים והלויים פלר' ופלר', וצימי אלישיב פלר'
ופלר', וכן צימי יודע וחצריו אשר לא יחק שכלם תנו לגוע
מהרה כמו שזכרנו ג"כ למעלה, כי על כן יראה שנהיו מלכי
פרס צנחים אשר אמתת מקפרם וטוטיהם נעלמה מאתנו.
וכלפי מה שזכרנו למעלה דברי הרמז"ם ז"ל בהקדמת יד
והצירטנו"רה צפרוש אצות וז"ל שמעון הלידק היה כ"ג אקר
עזרא, הלא עוז שזכיר פרס נלא מעבין זה כי אם באמת השש'
אשך זכר כחמיה היו כהנים גדולים אחר ישוע כאמור. ימשך
לדון אחרי הרבנים הבו' צשחים. האמת שעזרא עם היותו
באמת כהן נכבד בעל צעמי צעיר צבל וגם צידושלם. לא סיה
מעולם כ"ג צהיכל ה' קרא אתה צפיק את דבריו שהמה יוכיחו.

ימי עולם פרק לו לח קצג

גם רש"י ז"ל צמרת ד"ה א' סוף פרשה ה' כתב ח"ל, מה שמצאנו
בן שריה לא היה כ"ג והיה נכדו בן יולדק אחיו זהו הטעם לפי
שישוע עלה עם זרובבל כמה שנים קודם שעלה עזרא, ע"כ,
והטמיה כי שמעון הלדיק עם היותו כ"ג לא קרצ לעזרא שער
זמן שיאות ליחס מליאותו אסריו כלומר במקור. כי הגה בצחינת
המתוצים יורדת לומר שלא היה עד אחר ידוע שהוא האחרון
צמנת הכתנים הכתרי אם צנו ממש, או נכדו כמו שזכרו ידידיה
ויקוספן והגללים אליהם צאמנם כי ידוע היה אזי חניו וחניו
אזי שמעון אשר כתב עליו היוסיפין ספר י"צ פ"צ שנקרא לדיק
להיותו דודק לדקה וחסד. וכן מה שכתבו הראש"ד דודן ילחק
כי שמעון הלדיק היה צנו של ישוע בן יולדק כמו שזכרתי פכ"ב
ימלא דבר אין לו שחר. ואין להתפלל על רש"י ז"ל אשר צאמנו
על השטה ההם הכתוצים נחמיה י"צ כל אלה שצמקרא זה כ"ג
היו נעה מדרך רבותינו כי הוא שם מפרש דרך פשט הכתוצים.
וכבר כתב הוא בראש צאורו לפרשת וארא ח"ל אני אומר יתעצ
המקרא על פשוטו והדרש' חדרש כמו שזכרתי עליו קרצ לסוף
פי"ד, גם כדבר הזה תמלא לרצ המורה ח"ג פמ"ה צמאמר על
קן לפור אשר הצאחי ג"כ שם. ועוד כמורה תראה לו צענן
חקידי א"ה יש להם ח"לה כי תערך הנמלא צמטותו ע"י אחד
מתלמידיו להר"ר חקדאי הלוי עם מה שכתב קוף פ"א מה' מלכי
ע"ש צישור הדעת, ולכל הפנים דברי נחמיה הכתרי כראים
קיוע למהנגדים כפי כונת הפרק:

קושי נראה על חשבון רבותינו משלשלת מלכי פרס:

פרק לח ואולם צצחינת שלשלת מלכי פרס היא כמו כן
כפלאת איד יתכן שמלכות צפני הצית לא נמשכה
רק ל"ד שנים כי אם יונח שהשני האלה לא התחילו עד גוע
הצנן צמנת שש לדריוש הכתוצ צמרו' ז' הסה לא יתעור כמה
דריוש הארא הארץ ימים אחרי כן ואם צינו לארשתהש' הכתוצ שם
צמקוד היה מלך אחר. ועניינו דואות מן הכתוצ צמחמיה י"ג
כי ארחתש' זה הוא לצדו מלך ל"צ שנים ועוד ימי רצי אחרים
כן כמו שיתבאר לפנינו. גם אפשר שאחרי הימים הרצי ההם
הארץ ימים אחרים שלא הולך נחמיה להזכירו עליהם צחדש
מאומה

אכרי בינה

מאומה. ולענין שנות הילידה יהיה לנו ג' להחצונו צזה כי אחרי שמנין השבעים שנה לחרצו' ירושלם נשלם בשנת שתי לדריוש הב' כנראה מדברי זפדיה אשר התנבא בשנת שנים אליו וצאם המלךך התרעש לאמר עד מתי אתה לא תרחם וגו' זה שבעים שנה. וגם בעזרא א' קוף פרשה ד' כתוב מנבוא ויהי בטלוא עד שבת תרחין למלכו' דריוש וגו' באך קמו ושריו למנבא וגו'. הגה ד' או ה' השנים שבהן נמשכה מלכות הצנין תשארנה צידנו. להוקיפם על שנות הילידה בהברח, שהרי צמנין הכללי של ה' האלפים עג"א שאנחנו צו היום אתה מונה ת"ל צים ע' של גלות צבל ות"ב של משך הצית היינו ל"ד של מלכות פרס ק"פ ליון ק"ג לבית חשמונאי ק"ג לבית הורדוק כדבר פ"ע פ"ל. וצכן השני' אשר הכתום חולה אין מנוס מהוקיף אוחס צכך הבולל הב' ותהיה עתה לפי זה שנת ע"ה או ע"ו לא ע"לוא, ואם נאמר כי מגין הג"ד של פרס התחיל משנת שתי לדריוש כאשר באמת כן הוא כמו שיצבאר עוד לפנינו הלא בצר התצבר הקושי של כך ל"ד השנים צקצך לצד חמש השנים המצוארות צדריוש והל"צ המצוארות צארתחש' שהן ל"א. כ"ע בשתצבר אליהן הזמן המשוער עוד ממאמר נחמיה י"ג ולקץ הימים נשאלתי מן המלך, ואמת הדבר דצ"ע פ"ל איתא כי ארתחש' זה הוא דריוש עלמו הב' המתואר ג"כ ארתחש' אך אישי הקורא שאל טבחת או שאל לא קרית ראה מה טבתצו למעלה צפ"ח אשר אין לך אלא לגול עמוד וסם תמלא על זה תשובה נלחת. ויהי עוד בדצרך ארתחש' זה הוא דריוש הלא יש לנו ג"כ להחצונו צעני' ההוא שכתוב כי נחמיה עמד פעם ראשונה צירושלם משנת כ' לארתחשקת' עד שנת ל"צ שאז חזר אל המלך ואחרי עמודו סם על משמתו עד קץ ימים אשר מן הדין לא היו פחות מצ' או ג' שנים כ"ע צדעתו טכבר ארכו לו ימי שצחו חולה בשאל מן המלך עוד לשוץ ירושלימה, באופן שהצבר כי ארתחש' זה למעט מלך ל"ה שנים. וצכן יונח עזהו דריוש עלמו אשר בשנת שנים אליו החלו ל"ד שנות ר' יוקי. הרי מהם צזמנו לצד ל"ד שנים ואין קפק כי לפי דעתם זה ארתחש' האמור. כאן הוא צונה הצית נראה מן ההלכה לומר על"ד השנים החלו אראשיק הצנין אשר היה צצגם שנים אליו

ימי עולם פרק לח

קצר

אליו, לא משנת שש עצה נשלה, כי בללו הכי יתרו. צידו שנת
המלאכה כמו שזכרנו למעלה. וכן גראה פשוט מדבריהם ז"ל
כי בכל מקום הם מוני' טבעי' שנות הגלות וקמכות אליהן
שנות משך הצית. והנה תמלא להרמזים ז"ל פ"י מה' שמעם
שנתה ח"ל. בשנה השביעית מבנינו עלה עזרא וראי הציאה השנית
ומשנה זו התחילו למנות מנין אחד ועשו שנת י"ג לבנין בית עמי
שמונה. עכ"ד היולאים לו לדעתי מהא דאחמר בערבין הכי
שית שנין עד דקליק עזרא ומוקדש לא מנו שמעין. אשר על כן
אחיה לריך לומר פי שנות הצית התחילו לא משנת שנים לבני
אצל מראשית מלכותו שהיה בשנה הקודמת. כי עם הידת כחצ
ושריו בשנת תרחין לזבנא אפשר שהם ז"ל לרפו לאלה את שנות
כורש אשר זה החלו לבנות טרם הכתב השענה והיו טבע. ואם
כן יגדל הקושי כי הנה מן הל"ד של ד' יוקי עברו ל"ז צימי
ארתחש' זה לבדו. וגם יותר מהמה כל הזמן הנרמז בדבר ולקח
ימים נטלתי וגו'. וכיון שזה בלבד מלך צפני הצית יתר מל"ז
שני' היה אפוא זמנו של דריוש האחר הנלמד אשר המפרשי' קומי
והצניו שהצאתי צפ"ח הזכר אמרו שהיה מלך אחר, וכל כותבי
העתים שזכרנו למעלה קפרו שגמלאו ג"כ מלכים אחרים בנחיש
ושהאחרון טרם הלכדו היה שש שנים מלך על כל הארץ. ואם
לכל הפנים נראה לתקוע עלמנו לדבר הלכה זו ולומר כי ארתחשק'
זה הוא עלמנו היה אשר בשנה האחרת שהיא ל"ד למלכות פרס
לפל שידר במלחמת אלכסנדר תמה אחי על עלמך הפלא ופלא
תחת שמים. הא' כי כורש אשר בדבר שפתי' לבד הרעה את
היהודי' לבנות את הצית וצימיו עלמם הולכרו לחיול מבנינו.
שמענו אחד קדוש ישעיה הנביא מדבר עליו נפלאות ויעודי
הללפה בלמרו כה אמר ה' למשיחו לכורש אשר החזקתי צימינו
לרד לפניו גוים וגו' ככל העוב והנלחון המיועד לו בצדק' ההיא
זה ענין אשר על אף אויבינו ורודפינו לזה שיבנה הצית צימי
זרובצל בהנחות וכדצ' כפי הידוע ואחר כן לזבנא עזרא כתב את
האגרות היקרות ההנה, ועוד לזכות נחמיה כתב מנוח אל טוב.
בארפן שעל ידו ולעזרו כצבת' העיר על תלה וארמון הקדש על
משפטו איכבה כוכל לחשוב כי אלהי משפטו ה' כר מעליו פחאס
יהי ערהו להקבירו ציד לר בשלף קלף, אלה המלות וזה שקדון.

הל"ה

אמרי בינה

הלא בדברם קוף פקחים אינו מקפח שטר כל צריה, לא ולמד
שמות רבה ל"א ממלות לכלב תשליכון אותו. ומדמא בן התיבא
פ"ק דקדושי, וארבע פסייעו של כבודכלר פ' חלק. והחכם
כחרי מאמר א' כחז ח"ל, אין אכחנו טוללים משום אדם גמול
מעשי העושים מאיפה עם שיהיה. והר"ם ז"ל צפרוש המשנה
קוף דמקבת' תחומות על ההיא דהכנרי והכותי תרומתן תרומה
כחז ח"ל. הגוים אע"פ שאיך חייבים צמלות אם עשו מהם
שום דבר יש להם קלח שכר חה מן העקר אללכו ע"כ, וכי
תימא הרי יאשיהו אשר חקף לאמרו כמיהו לא היה לפניו מלך
וג' כחז עלה פרעה ככה וימיתוהו. החם ניחא כי צישראל
משפטי ה' צעולם הזה רבצא ילדקו יחד, אצל א"ה נהי דחסידיה'
לפי מה שהעלו ז"ל פ' חלק יש להם ח"לה. וכמו שכת' הר"ם
צה' תשנה פ"ג וה' אקורי ציאה פי"ד וה' עוזת פי"א וצפרע
צה' מלכי פ"ח עם מה שרמזתי עליו קוף פ"ז הלא ודאי עובדי
האלילי ההם דינס כדבר ר' אליעזר צתוספת דקגהדרין פי"ג
ותדרש תלים פסוק כל גוים שכחי אלהי' ופקיקחא הנמלאת
צילקוט פתיחי ה' שאין להם לאחר מיתה כלום. אשר על כן
יאנון לראוי שהוא יד' שלם על פניהם כמאמ' רי"צ פ"ק דצתרא
סוד שא"ה עושי' ונכפר עליהם צעולם הזה. גם אין להשיב
מאמרים צרי"ה פ"ק דבורש החמין. כי ינח היותו זה אשר נקרא
ג"כ כודש הרי לא מלאו עליו ראייה גם לא ידעו צמה נכשל רק
קול הצרה דגמרא גמירי. ויש לך לתמוה איפה חמלו של ככרי
זה כי גם אחרי שרצ כחמיה צטנפו הל"צ לשרתו כמנהג הרשהו
ערד מקץ ימים לחזור ולפקח על עסקי ירושלם, והנה לפי קד
ל"ד השמים לא היה לו אחד לדקור זה שהות צעולם מלוש צלק
ערד חומלתו. או נרדע כי חטא על כפשו ותקראנה אותו כאלה
הלא תחפלא עור לדעת מפרטינו ובעלי התוס' ז"ל פ"ק דד"ה
שאמרו היית זה דריוש בן אקתר. איך ילאה כזאת מלפני השופט
כל הארץ שהמלכה הלקחת אשר עשתה התשועה הגדולה צישרא
לא עמד לה זכותה וגם היא לגולה הלכה צשני. כי כל הסופרי'
צא"ה וצפרט אדיאלו היוני אשר חצר ספרו מדברי תלמי בן
לא"גו וארקטורבלו היהודי כמו שזכרנו למעלה קוף פרק י'
כחזו איך צנפול דריוש ציד לר טס כפלו שדודות אמו אשתו
ואחותו

ימי עולם פרק לח קצה

ואחזתו. כמו שכתוב לא־דואנו הנז' בכתב השני, ולדברי קורליאו קופר נאמן בכתב העשירי היא אמו היתה נקראת סיקיג'אמני. וכחז כי מדובר נפשה על מות אלכסנדרו אשר אמונה הראה להשיג עליה ועל שארית ביתה המיתה את עלמה זידים כי חמשה ימים עמדה אשר כל אוכל לא זא אל פיה. ואל חעמוד על הפרק הזה להקשות מדברי היוסיפון שכתבו פ'לג אשר מהם נראה כי דריוש האחרון קם אחר השחרות דאסתר ואם כן הוא זנה. כי שתי השורות בדבר, חדא שהמחבר זכה יראה כי לא זכר המנע מלך אחר זנאים. יען כותבו עם איננה למנות את מלכי פרס רק לכתב המקרים הרשומים אשר קרו את עמנו תחת מי שהיה מהם כפי מה שכתבו שם. כל שכן כי ציוסיפון לעברים קוף פרק ד' אחרי זכרו דבר המן כחז ח"ל. ויעצו אבותינו את כל מלכי פרס בהשקט וזנחת עד אשר מלך דריוש השני. ועוד כי דברי ההם לרבותינו בכתב ל"ד השנים הם דבש ועוקץ. שאם נאמין זו הלא אומר כי הזנין זימ' דריוש נמשך מצע שנים, ושאריו קם גם־כפי ארתחשט' הכתוב לזכות עזרא ונחמיה אשר מלך לפחות ל"ב שנים ועד קץ ימים. ואשחרות אשר עליו כתוב זנחת שנים עשרה הפיל פור ואחר כלם דריוש הנלמד. והשנית כי נחמיה אשר כתב להורותו את קורות ימיו המתיחסות ליהודים אף יתכן שהשנים מהודיע את הדברים המפורסמים שנהיו כאשר עבר אלכסנדרו דרך ירושלים להלחם בדריוש הזה. הן להגיד שזכו של דניאל על התקיים חיזונו, הן לפרסם חסדי אלהיו אחר עם היות אז אלכס' רודה עברי העמי ולפניו יכדעו כלם ויפולו הוא נגד תקות שדיו כנע אל הכהן הגדול אשר ילא לקראתו ולא עשה לעמנו רעה אך עוז וחסד. הלא אלה זנחת דברים אשר יכריחו כל מי מרגיש להאמין כי לא זהו דריוש הנלמד זשחיתות אלכס'. ושנחמיה כל שכן עזרא לא הגיע לזמנו ולא ידע בקורותיו מאומה. כנראה גם כן ברור מן היוסיפון לרומיים פ"ה ספר י"א. ובכן נחשוב לאפשר כי רבו השנים אשר עברה זין דריוש זונה הבית לארתחשט' זונה החומות, וממנו לדריוש ההוא אשר כדע נפל כמו שכתבו. והנה אינני חושד כל איש זנונה אשר זראתו נחמיה י"ג מתאר ארתחשט' זה מלך צבל

שיקפך

שיקפק ארלי אצנו ממלכי פרק ויעות עלינו כצדי יושר, כי
 מלכות צבל צלי ספק לא חזר ונעור אחרי קום פרק, אצל
 מאשר הפרקיים צמלכותם הכללי חפשו להם גם צבל ואשור כמו
 שהחפרקם וכפי מה שזכרנו פרק כ"א הנה זה עלינו הנקרא
 (צערזא א' ז') ארתחשקתא מלך פרק הוא שנקרא גם מן צנחמיה
 י"ג מלך צבל. באמרו גם מן למעלה (עזרא א' ח') העולים
 עמי צמלכות ארתחשקתא המלך מצבל. וגם מן נקרא מלך אשור
 באמרו סוף פרשה ו' על דריוש. כי אלהינו הקצ את לב מלך
 אשור עליהם וגו'. גם דדצרי הימים. צ' ל"ג לענין מנשה ועמו
 דחורז ויצא ה' עליהם את שרי הלצא אשר למלך אשור וילכדוהו
 ויליכדוהו צבלה ונחמיה עלמו צראשית דצריו גלה עזה המלך היה
 צטרון הצירה אשר למלכי פרק כפי הידוע. ומדצרי היוקיפון
 לרומיים ראש פרק ו' קפר י"א חצין שהיו מתארים את המולך
 על שלשתן מלך פרק או מלך צבל ואשור כפי אחר מן המדינות
 האלה שהיה שוכן בה. אף כי יקל זה עליך אם תחצונן מקוף
 קפר ה' וראש קפר ו' צגיאוג"דאפיאה לצעלמיוס לוח דביעי
 וחמישי לאקסיה. וכן מליור מפת העולם. כי שלש המדינות
 האלה כמוכות זו לזו מזרחיות לפניות אחת אל אחת ולארץ
 ישראל. והאקס"ריאה היינו ארץ אשור יש למעצבה ארס נהרים
 וצבל. ובדרומה כל חבל הקוסי"אנה היא שושן עיר מלוכה
 לפרקיים כמו שזכרנו, גם תמלא הקפר קולינו פמ"ט כי
 דצרו על צבל כתב וז"ל. הנה צבל נצנתה ע"י קימיה"מ"מ
 ולרוב הדרה גם ארלות אשור וארס נהרים. על שם צבל נקראו.
 ואולם עודני מלמד זכות על כת המנגדים באמור אנכי הרואה
 איש חזונות כי יקשה עליהם ויאמר איך ייטיבו אשר דצרו שהיו
 כמה מלכים לפרס יחד מן הג' או הד' שמו ז"ל צקוד עולם
 פ"ל וצ"ד פרשה מ"ד והרי המלאך צנתת אחת לכורש אמר
 לדיאל י"א הנה עוד שלשה מלכים עומדים לפרק, אשיב לך
 כהלכה ואומר כי הן קדם צנחמיה קלה מרולת הכתובים תוכיח
 שלא היו פחות מששה כמו שזכר גם מן האכס דון ילחק מעין צ'
 תמר י'. היינו דריוש המדי וכורש הכז' ושלשה המלכים הכזכרים
 זהרביעי יעשיר שהם עשה צהכרת. ואם יאמרו דצרי בקיטופונטי
 סצרי שכתבו נמעלם פ"ל שאמר דצרי כורש. הו וכתב על דצרי

ימי עולם פרק לח קצו

כל אחד משניהם קפד ארוך הלא מלאנו תואנה לקפסא אולי כורש
 זה של ראש פרשה י' המזכרת הוא השני האמור. ומקפרס אפוא
 אפשר שירצה למעלה. אכן לצד מזה צינה שמענה זאת שדניאל
 במראה של פרשה ז' אמר על מלכות פרס וחלת עלטין צפומה
 בין שניה. ואם כונתו היתה שלא יהיו לפרס דק חלת עלטין
 היינו שלשה מלכים בין כלם לא היה לו להוסיף המלות ההנה
 בין שניה. אבל נראה שיאמר כי יהיו לפרס מלכים הרבה גזרים
 וחלשים רשומים ובלתי רשומים כדמיון המלחמות והשנים ובין
 מקפר כגם ימלאו שלשה תקיפים והרביעי הנופל צד אויבי
 מכל אשר קדמוהו. והיות המלכים בלתי שוים בערך ובלתי
 נונים זה כזה אפשר שהיה אם לקולר ימיהם אשר היו כלל היו
 כי כבר לפי קפרי המגידים המזכרים מלא צהם מי שלא מלך
 דק ז' או ח' חדשים, או כי לא עשו כל פעולה רשומה וכנצרת
 הלא תראה קלתם בלתי נקראים ארתחשקתא המורה ללחן גדול
 כמו שזכרנו בפ"ח, ובאחשורוש לגדולתו כחצו וכל מעשה תקפר
 וגר'. ואולי מנלחון המלכים בעלי התאר הזה זכה ורלה אלכסנדרו
 מוקדון להקרא מא"ייו. וכמו כן הרומיים אחריו מדי עשותם
 נראות נקראו פומ"פ"או מאכ"ייו ודומה. אכן כשנחזור לענינו
 נראה שאינו מן הנמנע כפי הכתובים היות לפרס מלכים אחרים
 צולת השלשה או ארבעה שזכרו. והלא תראה לחכם דון ילחק
 מעין י"א תמר ג' שאחרי מרולת דצ"ים על זה כתב ר"ל,
 על כן אמרתי שחכמינו לא שללו היות יותר משלשה מלכים לפרס
 ולא מנו אותם אבל אמרו בלגד אחסם שקבלו ישראל מהם טוב
 או רע שהם כורש אחשורוש ודריוש. כי שאר המלכים לא עשו
 צענינם כלום, או כי קאמז"שי צן כורש לא נחזק על מלכותו
 אחרי אציו כי קם אחשורוש וגבד על המלכות וכו'. ויש לי גם
 כן לעזור אותו מהא דאמתא פומ"ט דפרקי ר' אליעזר ברא וראה
 עשרו של אחשורוש מכל מלכי מדי ופרס ועליו הכחוצ אומר
 והרביעי יעשיר עושר גדול וכו'. שזה החכם חשב אחשורוש
 לרביעי והרי אליבא דכ"ע היו מלכים לפרס זולתו אחריו וצפרט
 הנופל ציד אלכסנדרו. אך תמהתי על החכם דון ילחק הכ"ל
 שהוא בין יתר המפרשים ז"ל לרדף צפרוטו אל תוקפת מלכים
 לפרס ולא התעורר על דיוק שחי המלות המזכרות ההנה בין

אמרי בינה

שנה. והקצ כונת הכתוב ותלת עלעין לשלשלת מנכיות צבל
ופרק ומדי אשר כשתעצרו לפרקיים כמו שתראה לו מעין ח'
חומר ג'. עם שחדע כי זה הדרך צעלמו לקוח מאת רבותיו
דיש פ' יוחקין שאמרו ותלת עלעין צפומה ז חקן והדייצ
וכליצין שפעמים צולעתן ופעמים פולטתן, ואולם פרטות
המלכיות המזכרות מן הגרסה כי גרס הוא את החכם דין ילחק
מדעת המעתיק לנלרים צפרות דכאל עיין עלין אם טוב צעינד
והאמת עד כי דבר ותלת עלעין אינו אלא מה שאמר צנצואה
השנית שלשה מלכים עומדים לפרק וצטחיהן יפורש מאמר צן
שניה. היינו אילי הארץ ורמי הקומה לצד משפלי הערך. ולכל
הפנים צעצכו לענין הפרק מפשט הכתובים נראה איך מלע"ד
השנים של ר' יוסי קלר הוא מהשחרע צם כל מלכי פרק הראוי
להמנר מעת הצבות הצית עד אשר כעלו ציד אלכב':

קושי נראה על חשבון רבותיו משלשלת צאצאי יכניהו:

פרק לט ואפס צצחית שלשלת לאלאי יכניהו נראה כמו
כן עזר למתנגדים המזכרי וקושי לדברי רבותיו.
כי הגה צקפר דברי הימי' א' ג' כתוב הדר הוא שיכניהו הוליד
את אקיר ואת שאלתיאל. ושאלתיאל פדיה, ופדיה זרובבל
וזרובבל חנניה, וחנניה שכניה. ושכניה שמעיה, ושמעיה
נעריה. ונעריה אליעזרי. ואליעזרי ענני, שהם תשעה דורות
אחרי יכניהו. הלא גם הכתוב ומלכירם וגו' כתב עליו הרצ
הקמחי ח"ל, ומלכירם ופדיה וגו' כל אלה צני שאלתיאל ואח
דרך קלרה ולא אמר וצני שאלתיאל כי הדבר ועצן שזכר אז וצני
כלם, ומה שאמר חגי וזכריה ועזרא זרובבל צן שאלתיאל לפי
שהיה צן צנו כי פדיה צן שאלתיאל ורובבל צן פדיה. הלא
תראה צבמה מקומות שזכר צני צנים צנים. ע"כ. וכן צפרות
חגי הוא קמחי ז"ל כתב ח"ל. זרובבל לא היה צן שאלתיאל אלא
צן פדיה ופדיה צן שאלתיאל כמו שנאמר צד"ה, וצני צנים הרי
הם צנים, וזכר שאלתיאל אולי היה כצד מפדיה. וכן זכריה
צן עדוא והוא היה צן צרכיה צן עדוא. ע"כ. וצאמת נראה
כי ההכרח לומר כן שאם פדיה אינו צן שאלתיאל כי אם אחיו
ימלא זרובבל יולא דופן שאלתיאל לא יולא ינד. גם רש"י ז"ל
על

ימי עולם פרק לט

קצו

על פסוק וראיה בן טובל כתב ח"ל. ק מנהג היחם הזה
 אצ"ע שלא הזכיר עדין ראיה, כי דורות דורות קא חשיב. וכן
 קץ הוליד וגו' עדין לא הזכיר קץ ומזכיר בניו, ע"ש. והנה
 במקבץ סגהדין פ' אחד דיני וכן במדרש רבה קוף פרשת
 מלרע אמרו חכמי שעברתו אמו צבית האקורים. שאלתיאל
 ששחלו אל שלא כדרך הגשמיים. גמירי אץ אשה מתעברת מעומד
 ורו נתעברה, אשר מדבריהם אלו למדו כי זמן הדורות ההם
 לא החל עד ימי מאקסר יכניהו. גם לפי שקול הדעת אין לומר
 שזה החילום היה חקף להאקרו. הלא די שנאמין כי שני בניו
 הזכרי יולדו ארבע או חמש שנים לתקפר ל"ז שנות המאקסר, וכן
 יונח לדאי כי עזרא אשר כהן ספר ד"ה כמאמרם ז"ל פ"ק
 דצתרא וצפרטן פרשיותיו אלה הראשונות חזר אותו במשך מלכות
 פרס לפני מלך מצרץ כהן ליון, באופן שהדורות האלה כלם
 היו במלכות פרס בהכרח. הלא גם נחמיה שהאריך ימים אחריו
 כנראה ממשך הספורים וזמנה שכתב היוסיפון לרומיים ספר י"א
 פ"ה ושהשלים ספר עזרא וספר ד"ה כדבריהם ז"ל פ"ק דצתרא
 וקרק חלק לא הגיע לזמן נפילת דרוש ציד אלכסנדרו כפי מה
 שהונחנו צפרק הקודם. ועם שנתרלה לומר כי ימי עזרא נמשכו
 קרובים לימי נחמיה אין לחשב שהוא עזרא כת' החלק של ד"ה
 היולא מתחת ידו קמוך ממש לאותו המלא כימא דאמר רבן פ"צ
 דשבת ופ"ק דתענית שאין מלכות נוגעת בחצרתה. די לשפט
 שכתב אותו למרצה ג' או ד' שנים קודם היות הממלכה נכרזה
 ציד אלכסנדרו. והנה ל"ז השנים של מאקסר יכניהו גם אם יונח
 טכך נמשך לא התחילו רק י"א שנים קודם החרבן שהם ימי מלכות
 לדקיהו. וכי תלך אליהם שצעי שנות הגלות והל"ד של ר'
 יוקי הלא יהיה המקורבן קט"ו ולא יותר, ובהקירך מהם כמו
 שזמנה שנים הראויות להגרע קלתן צתחלה הק"טו וקלתן צקוף
 כמו שזכרנו, ועוד חקיר כמו שצב שנים צעד תשע עתות הדין
 הנה לא נשאר למשך תשעת הדורות ההם כי אם קצו למאה שנה
 בהכרח. וזה אפוא מקום התימה איך יתכן כי תשעה דורות
 אבות על בניו יולדו בזמן הקלר ההוא? הלא לפי הנוהג שבעולם
 וכפי דבריהם ז"ל צמילי דאבות אפילו האי מאן דצעי למהוי
 זרין צמורה יהיה לפחות בן שמונה עשרה לחופה, באופן כי אף

אם

C c בן

אמרי בינה

אם נאמר שענני הנמנה באחרונה לא היה אז רק צן שנה או שנתיים הנה מן הדין לפי זה יגיע זמנם צין הכל ליותר ממאה ושלשים שנה. ולמחצה אין רק מאה צידנו, ואף אם תפרש נגד הקומחי ז"ל כי מלכירם ופדיה וגו' היו גם הם צני יכניה. וכי זרובבל לא היה רק דור שני לשאלתיאל אשר אולי עם היותו צן פדיה לקחו שאלתיאל לו לצן באופן כי אינם אלא שמונה דורות ושהוליד כל אחד צן ע"ו שנה צלומלום הלא יעלו לפחות מאה וחמש שנים. מלצד כי אפשר להגדיל הקושי מאד, יען אשר לדברי ירמיה האלכב' שכחצנו שאלתיאל לא נולד עד אחרי לאת יכניה מצית הכלל. ודצרו זה אפשרי ג"כ לדעת רבותינו. היינו שנאמר כי הורתו היתה צמאקר ולידתו חולה לו. אשר על כן ילטוד להקיר ל"ז שנים מן המאה אשר חשצנו, או בלך לרדך זו כי הוא ירמיה כתצ איך הנתן יכניהו צמשמר צית הכלל לא היה רק שש שנים לפני חירותו. והכתוצים אשר צקוף מלכים וירמיהו לא יכחשוהו, כי צזכרם גלותו לא אמרו שאז נתן אל צית הקוהר. גם אין קחירה לזה מדברי רבותינו. באופן כי מן הל"ז שנים הנזכרי אין לך לשום צקך המאה שזכרנו רק שש שנים ולא נשאר לכל משך הדורות ההם כי אם כצני לשצעים שנה, ויתחייצ אם כן שכל אחד הוליד מצן עשר שנים ומטה, ובהיות כי מקפר י"א השנים שקדם גלות יכניהו לחרצן וכן השצעים של חרצות ירושלם הוא לודק ומצואר מן הכתוצים, הלא נריכים את לשום החוספת המחוייצ צשנות מלכות פרק צפני הצית ולומר שמלכותם והצית קדמו אל המלכות הכללי של יין יותר מן הל"ד. ואתה איש תצונה הקורא לא תענה על ריצ זה מההיא דאמר רצון צקנהדרין פרק צן קורר, דורות ראשונים היו מולידים צני ח' שנים. שכצר העירותיך צפרק י"ז על מה שיצטל תצונה צ מעקרה ולא יהי עליך לעורר לשוצ ולהצנוקן צו ולחת האמר של זה צזה באופן שמכיר כי אגדה היא ואין להקשות ממנה. מלצד שאם הם ז"ל אמרו כן על דורו זל צללאל כדאיתא החם אשר עדין לחלוחית פרו וישללו היתה קיימת כי חפץ ה' לשים זרעם של שצעים הנפש ככוכבי השמים וכמו שכחצ צירוקו הכשדי צקפרו השלישי שאמר המצול היה מחקד האלהים וצרכחו צמולדת לחתם דצנה כלנוס השדה צר ונקנס

מכל

ימי עולם פרק לט

קצרה

מכל הצטר בכל גרס דור אחר דור, הלא צפרק אלו טרפות מקינין
דאין למדין ממעשה נקים. וצפרק אלו עוצרין ופרק השומע
העלו דלא ילפינן מחדוש. ועוד אם הם ז"ל על לך הזרות הכפול
אמרו כן על דור אחד או שנים לא יאמרו על ח' או י' רלופינן
אשר ידענו כי הקטן יוליד בקושי והנולד מומנו רפה ונחשל וכל
שכן דפקר טפי להוליד ציתרון קושי. וכבר ראינו שעל יוקב"צי
רצה דלעילא אפי' למרוץ הראשון הנדחה מן השני אמרו שעם
היות אולי כדצריה אין למדין ממנה לזרע צית ישראל כדיצי עמים
כאלה. והנה לענין חשעת הדורות שזכרנו לא אהדל מלימוד כי
חמה אני על הרא"ד הלוי אשר ציטתו אותם ראש ספר קבלתו
לא שמר זהם את טעם הכתובים, כי מנה אב אחד עם צנים
רבים כמו שיצן הרואה את דצרו עם הכפר. וזאת שנית וגדולה
היא אליו פי על חזקיהו בן נעריהו כחז יט אומרים שהלל היה
אחיו של חזקיהו בן נעריה ועלה הלל מצבל וכו'. והרי ידענו
מפ"ק דשבת שהלל היה קמוץ לחרבן מאה שנה, ואיך אפשר
עבר צדעתו כי עזרא שכתב ד"ה או נאמר נחמיה דאקקים כדצריהם
ז"ל בהשותפין היה יותר משלט מאות שנה צפני הצית מתחלתו
הואיל וקפסא את כל הדורות האלה. לדצרו היה ראוי להלל
וצית דינו שיקבלו מעזרא וצית דינו לא מכתה חכמי המסורת
שהיו צנתיים. והיותו זר אללי כי גם החכם ר' ילחק הישראלי
צעל ספר יקוד עולם צפרק. י"ח קדוץ לקוף מאמר ד' הציא כל
דצרו החכמים למשפטי לרק, גם לא יעלם מעין הקורא כי
הכתוב הזר אשר צפרשת הדורות ההם היינו וכן חנניה פלטיה
וישעיה צני רפיה צני ארנן וגו', חכם מן המפרשים נקרא ר'
צנינן הצי"א צר יהודה ב"ע אשר ראיתו צין ספרי הר"ד אצטלוין
איש מוד"נה כתב עליו ח"ל, צני רפיה צני ארנן, פרוש צנו
של ישעיה רפיה. וצנו של רפיה ארנן. וצנו של ארנן עוצדיה
וצנו של עוצדיה שצביה. וכן כל דומיהם, וצני כמו וצנו האמורים
למעלה דור אחר דור. עכ"ל. ואע"פ שאין ראיה לדצרו זכר
יש להם כי העתקת שצעים הזקנים היא אומנת כעוהו, ואם
ככה יהי האמת כל שכן יוכל איש להגדיל הקשיא הכז' ולהאדירה
צבנות הדורות ההם עד מקפר י"ג. האמנה אין הדעת טובה
להאמין זה כי יתפלל לאמר והצביאים עזרא או נחמיה הלעולם

אמר, בנה

יחי שצדקו ככל הדורות ההמה. האלהים אם לא נאמר כי אלה
גברא רבה אחריהם די רוח יתירא ציה הוסיף ירו בכתבי קדש
אלה, כמו שהחכם א"ע נועז לכתוב בתחלת חומש אלה הדברים
על לויקים וטובים מהמה בלאמר אם תצן קוד השנים עשר
פסוקים וכו' ע"ש. ואנכי חלילה לי מכל כי האי בדוחא כי
אף ידידיה האלכסנדרי שכנה צממישי מפרקיטו אלה הכינוהו על
הלחי לדק ממנו קוף קפרו השלישי מחיי משה בלאמר כי גם
הי"ב פסוקים אשר מויעל משה עד קוף התורה משה מפי
גבורת גבולתו כחצם. כדבר חכמינו. והנה די צספק שפוררנו
מהשתלשל תשעת הדורות במשך מאה שנה בקרוב. כי יונח גם
כן שכלם הולידו צלמלוס מדוקדק צני י"ג שנים ויום אחד הלא
לשמנה דורות תלטרונה ק"ד שני. ועוד יותר משש שנים לתשעה
עצורים בלאמר שהם לפחות מאה ועשר, ואפילו אחד מכלם
אשר עבר הקך לצלתי שאת אשה עד היומו צן י"ח או כ' שנים
ושנתן לה כמו שנתנין לצחולה שנים עשר חדש כבר הכריחנו
להרבות במקפר הל"ד. מזולת שיט לנו עוד להחצוק צמה
שאומר. והוא כי צספור צנין החומות אשר היה צשנת עשרים
לאתחשקת' מלאנו (כחמיה ג') שאחד מן המחזיקים היה שמעיה
צן שכניה, וזה שמעיה צן שכניה כתוב בדברץ הימים ג' ששי
לתשעת הדורות הנזכרים. כי הוא שמעיה הוליד את נעריה
אליועני ואליועני ענני, אם כן גם אם יונח שזה ארתחשקתא
הוא דדיוש ובי שנתו העשרים היא התשע עשרה למלכות הל"ד
של פרק צפני הצית איך יתכן כי צלמלוס חלוקת השנים צין
הדורות האלה יולדו שלשה דורות רץ אחד רץ צזמן ע"ז השנים
אשר עד קוף ה"לד? הלא זה כעין הקושי הנראה צדורות
האחרונים של הכהנים הגדולים ויותר זר ממנו. הן אלה שלשה
מיני הראיה אשר יעלו על הלצ צצחינת כתבי הקדש לחכות
המנגדים הנזכרים, מלצד כי ידידיה האלכסנדרי צמנחתו את
הכהנים הגדולים שהיו מתחלת צית שני עד מלחמת אלכסנדרו
אשר לפי דבריו שנתם הגיעו לכך קל"א, מנה כמו כן לעומתם
נשיאי צית דוד שהיו צימיהם עם מדת זמן עולה יחד, ואחריו
נמשכו כל כתבי העמים צגויי הארץ, צארופן שיחבן ללרף
צחינת שנות הנשיאים הנזכרי לשלש הצחינות אשר זכרנו. וכן
יראה

יבוי עולם פרק ל"ב קצ"ט

יראה מן האפשר להחזיק בדרך המקשה ההוא שהצאנו קוף ט"ל
לענין משך צ"ח ראשון צבקה שנות יתר המלכיו' שכתבו קופרי
א"ה מזמן מה קודם צנין שני עד מלך אלכסדרו. וזכרנו מה
שחזין מדברי הקופר הרשום מיטאכטיני הפרכי הנעתיקים גאלהו
צפ"ל כי מפעילת צלשור עד קום אלכסדרו כמשכו כמו כן קל"א
שנים, ע"ש. והנה צמקום ההוא יש לך עדות על אומן דצריו כי
מן החרצן שהיה צמנת י"ח לצבוכדנלר עד הריגת צלשור מנה
שצעים שנה כמזואר ג"כ צמתי הקדש. וכן מפעילת כחצרי
שהיתה צמנת י"ד לחזקיהו עד י"ח לצבוכדנלר המכר נמשכו לפי
דצריו ק"ל שנים קרוב למזואר מן הכתובים. לשמט פחרון
השצעים וידידיה המונים לאמון שמים עשרה שנה תחת שמים,
האמנה מהלטרך לסמוך צכלן על דצרי לכרים צלי ראית כחצי
קדש יהיו כאין ולא נשית אליהם לצנו :

חשובות בעד רבותינו על ההשנות שנוכרו :

פרק מ ואולם לאידך ניקא הננו ועלינו להפך צזכות חכמינו
וצהתחלה מן הלד צהשגות נאמר כי הראיה המדומה
לעזרת המגדים מדצר לאלאי יכניהו כמזואר צפרק הקודם הגה
לצד ממה שיחכן להאמר צה זולת זה הלל צנקלה גוכל לכרות
את זלזליה צמזמרות חצובה ז. שהכתוב הזר אשר צאמלע
הפרשה היא וצן חנניה פלטיה וגו' הנו מפסיק את חוה הדורות
ההם ומצלצל אללנו שלשלת זרעם צארפן שלא ילמד הכתום מן
הכתום הימנו. ועם כי לפי צאור הקומחי על אוחם הכתובים
ימשך הקושי כמו שזכרנו הגה לא דמיין בצרא אמחליחא ולא כל
כמיניה לומר קצלו דעתי צהמלא גם לזולתו מן הדעות מוקום
יצבלהו, ועל הראיה המדומה מחשצון מלכי פרס ככל המפורש
צפ"ל נח נאמר כי אחרי שהם ז"ל לא קצלו המלא מהם הכך הרצ
שזכרו המגידים שהצאנו דצריהם אשר על כל פנים נפלה גם
ציטוחם מחלוקת, ושמענו המלאך אומר לדיאל הגה עוד שלשה
מלכים עומדים לפרס והרביעי יחכן היותו רביעי לטרש המכר
שהוא השלישי עלונו ותו לא. הנה יער צעיניהם לקרצ הדצר
אל המליחות האפשרי ולקיים מעוט המלכים ההם צאמרם הוא
כודש הוא דדיוש הוא ארתחשקתא, כל סכן צהתאמת כי שם
'ארתחש'

אמרי בינה

ארחחשסת' הוא חאר נאות לכל מלכי פרס כמו שזכרנו, אולם
הראיה אשר הוצאה לזכות המגדים מששת הכהנים הזכורים
בנחמיה י"ג ככל הכתוב צפ"לז' הא ודאי לפי קולר דעתי קושיא
היא לחכמינו שהם שמו דור שמעון הלדיק תוקף לדורו של ישוע
צלי הפסק בנחיים. והאומרים כי הכתוב וישוע הוליד את יויקים
אפשר לפתרו על ישוע לוי דקליק מיניה הלל דצריהם לא ייטיבו.
חדא כי אף אם לויים היו הנה גם מרבית דודותם הולך במלכות
פרס ההוא לימים ארוכים אשר נהיו צין ישוע כ"ג לשמעון הלדיק
הגולד אחריהם צדור השציעי או השמיני לישוע אחרי מות נחמיה
ועוד יצטור לראות כי כתוב הדר הוא צפרטה הזאת עלמה זייקים
צן ישוע צן יולדק ככל אשר זכרנו צפ"לז', גם אין לומר שהם
ז"ל ידעו בקבלתם המלא כל ששת הכהנים ההם צדור אחד צעטו
צהיות ישוע זקן מופלג ושכל לאלאיו ההם כהנו צחיו, כי הנה
על כל אחד מהם צפרטה הנזכרת כהי' ימים לעלמו, צימי
ישוע. צימי יויקים. צימי אלישיב, צימי יודע יוחנן וידוע
שהוא דצב צימי עתיהו יוחם אחז יחזקיהו כאמור צפ"לז', וכבר
ידעת מה שכתב הרב המורה חלק צ' פרק י"ו נגד הנכבמים על
צגי דחיקי כי צהצאר הפקד הראיות תחלש הגשפ מהאמין מה
צדליטו, והנה עם המלא לצעל החוקקות פ' יש נוחלין צדור
פתחיל חרויהו נמי וכו' דפעמים קלת חכמינו לא היו צקיאם
צכתצי הקדש כהיה דפ' הפרה טלני אם צדצרות הראשונות
באמר כי טוב שאיני יודע, וכהיה דר' אצהו על רצ ספרא פרק
חלק צקראי מי אמיכא לכו. ודאי הוא טלא יחשב כזאת על ר'
יוקי צרבי צעל מאמר הל"ד שנים וכ"ט על החכמים כלם הנמשכים
אחריו וכ"ט עוד צראותנו רבים מכתצי עזרא דרושים לכל חפליהם
הנה והנה. אצל הגכון אללי צזה עד אשמעה מה ידוצר טוב
ממנו, הוא כי הדצב הזה אקר כפי המדומה יתיחם להם ז"ל לשגנה
ילא מואחם לכתחילה וצחכמה אשר אין להכטישה, היינו מה
שעשו עלמם כצלתי יודעים צדורות הכהנים ההם כי אם ישוע
ושמעון הלדיק צדלוג כל אשר בנחיים, כי הנה כל מה שדיעחו
חדש לנו אם להכרח או ליחרון תקון ולאיזו קצה שתהיה לא
נוכל להשיגה חכמה היא ואינה שגנה להמליא צו הככמה שהכל
יוסך אחריה. והי' בראות חכמינו מן הנאות להגביל זמן אל

ימי עולם פרק מ

ה

תשך צית שני כפי מה שהוגבל לראשון. והנה ממלכות ימים עלי
החרצן מלך המנין לשטרות המפורסם זהמון כודע היותו ש"פ
שנים מלבד השט אשר מלכו בעולם כמו שזכרנו דצריהם צפ"כ.
אכן הגושך מראשיתו עד העת ההיא צצחינת ששת הכהנים הגדולי
לא פורש דצברי נחמיה. גם לא ראו כפרי ידיה ויוקפתן
היהודים בלשון יון או לא האמינו בהם. עשו עלמון כאילו לא
ידעו אותם הכהנים או שהיו כלם צדור אסד. והככימו למנות
צו למלכי פרס באמנם מלכות פרס צפני הצית ל"ד שנה עם
כי ממילא משתמע התצלע בהן כל שמונת דורות הכהנים המכרי'
מה שירחק אלל השכל ככל אשר כתבנו צפ"לז. ולא תאמר הלא
גם צמלכי פרס התצאר המשכם שנים יוחר כמזואר צפ"לח.
הנה על זה שתי תשובות. האחת שהם ז"ל צראותם כפי שנוחם
המרוצות צלתי כתוצים צצאר אחרו מהם את החלק צלצד הגמלא
מפורש. שהם ל"צ שנות ארתחשק' וכמו שתי שנים המשוערות
צין ימאור ולקן ימים נשאלתי מן המלך וצין שנת המלחמה אשר
זה נפל ציד אלכבדרו. ויה להם קרוב לדרכם הידוע חפשת
מועט חפשת, והשנית תלא לנו מן הטעם שנתן הרא"צד ז"ל
על מנותם כך התי" צצית ראשון עד שנות ג' ליהויקים, כי
להיות מומלכת יהודה מאז עד החרצן שפלה וטרודה ראו כי טוב
לצלתי הששצה. יען חדע כי עם שהפרכיים צעזר האלהים
הכניעו את מלכות צבל כפי הידוע, הנה רצו להם השנים צלתי
התישצ מלכותם על חלו. אלל חמיד היו טרודים אם צמלחמות
חלויות שהיו להם עם יחר מומלכות הארץ, אם צפנימיות שהיו
צין תופשי המלוכה להדוף זה את זה צכח אמיץ ולפי חרצ.
וזה מזואר מאל לאשר קרא חצורי הקופרים גכיצופוגטי ואירודוטו
כל אחד מהם צכפרו הראשון אשר הגידו על כודע שהרג את
צן מלכת הש"יטים צמלחמה ונפני זה קמה עליו המלכה אמו
צחיל כצד וחפרלהו פרץ על פני פרץ, וצצאו לידה כרתה את
ראשו וחשימהו צכלי מלא דם חללים ותאמר עליו הנה דם למאת
ודם חשתה עד אם רותה נפשך. אמת כי זה היה טרם הצנות
הצית, אכן חמלא לשני הקופרים המכרים וצארכה לגכיצופוגטי
כי גם שנים רבות אחרי כן נמשכו והתמידו צין הפרכיים עלמם
מלחמ' מרוצות צצקשת להצית כל אחד מהם יודע עלה, וכבר
אצאו

אמרי בינה

הצאנו מדבריו על זה ראשי פרקי צפ"ל. והנה בהחקל ההערות האלה באיזה אופן שהיה להם ז"ל אשר מונהגם כאמור לצלתי ימנו רק שנות המלוכה השקטה ומיושבת לא מנו למלכי פרס הב' כי אם ל"ד השנים הנראות מן הכתובים כנז', אבל לא על דעת שעם שנות המרדה לא היו יותר, וזה כעין מה שכתבתי קרוב לקוף פ"לח צ"ס החכם דון יצחק שחכמינו לא שללו היות מלכי פרס יותר משלשה עיין ס"ס ותקיש ממנו, הלא זה דברם בהדיא מלכות פרס צפני הצית, מלכות יון. מלכות בית חשמונאי, וצית הורודוס, רלו בזה היות אלה חלק שנותם הנודע לודאי עם הודאחם גם כן צ"ס מסופקות אשר עליהן לא דברו. ומן המאמר ההוא ילא הקול על משך שנות הצית שהיו ת"כ צלדוף ימי ארבע המלכויות ההנה. ועם המלא בכתוב קודם ארתחשסתא זכרון שש שנות הצנין צפני דריוש הנה להיות ארתחשסתא שס מקופק אם עלם ואם תאר. טוב צעיניהם כמו שזכרנו לומר שהוא תאר לדריוש הב' כי בזה גם כן תפשת מעוט השנים תפשת. ובהתישצ זה אללם יחקו אליו על ל"ד הדרש גם תאר כודש להיתרו מלך כשר ואמרו הוא כודש הוא דריוש וכו'. ומלכד כי אזלי נראה להם בכל זה הכרח אחר שהונח אל"ל בקדר עולם פכ"ח כי בדבר השצועים שצעים נכללו שצעים שנות הגלית ואם כן לא נשארו מהם כי אם ת"כ למשך הצית. ולכל הפנים היחה להם ז"ל לחכמה לקצוע מוקמרות גם צמנין השנים של צית שני למנוחת דעת הדורות הצאים באופן שהסך הכולל עלה אל המקוית שצידנו. ויהי לחק ומרוב אלל הקופרים בכל דור ודור לכתוב בכל מיני השטרות שנת כך למנין שאנו מונין, כי בדרך הזאת הכל הולך אחר הנהוג מקדם, הלא עכ"פ מוצאך הוא תאר כי הפחות והיתר אלל האונת בעלמו דמאי דהוה הוא לא ייק לנו בדבר קציעיות המדעים והחגים ועצרי השנים כל מאותה כמו שיתראה עוד בזה הפרק. ובפרט כי אפי' יונח לאמת שיצלל קדרי הקציעיות מה שאמנם אינו. הנה בדרך אלהינו עד כלל צלותו לזכות את ישראל הרבה לנו חנינה לאמר סחדש הזה לכם, אשר תקראו אחס, וצאה הקבלה האמתית צידושלמי ופ' ז' דר"ה אפי' מזידין שונגים ומרטעים שעליה אמר ה' יהושע לר' עקיבא נחמתני. וכמו כן עם כי כדבר האלהי

האלהי בעל קפר הכחר ראש מאמר צ' שצחות ה' ומועדי ה'
 תלויים בצחלת ה'. ומפני כדוריות הארץ אין יושבי יתר האקלמתי
 שרים עמה צעת הזריחה והשקיעה כמו שכתב בעל המאור פ"ק
 דר"ה על הכתוב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד דמשמע כל משך
 היום, והא"ע על הכתוב ויחר לו השמש. הנה הוא ית' לבלתי
 ידח מעמו מרח כתב על כל זמני קדש החכמים בכל מושבותיכם
 להורות שיתרלה בהם מכל האדם באשר הוא שם כנראה גם כן
 לחכם א"ע פרשת החדש. גם זולת הדברים האלה יש לנו עוד
 בענין זה להתבונן במה שאומר, והוא כי כבר התבאר צה'
 קדוש החדש להר"ם ז"ל פ"ה איך קדוש החדשים על פי הראיה
 ועבור השנים מפני הקיימים שהתבארו שם פ"ד נמשכו בישראל
 עד סוף חכמי הגמרא. באמרו ז"ל. מאימתי התחילו ישראל
 לחשוב בחשבון זה שאנו מחשבים בו היום מקוף חכמי הגמרא
 מעת שחרבה א"י ולא נשאר שם צ"ד קבוע. פרוש קמוכין בא"י
 דאילו קנהדין כבר נטלו כמו שזכרנו דבריו בפ"ה אצל בימי
 חכמי המשנה וכן בימי חכמי הגמרא עד ימי אבי רבא על
 קביעות א"י היו קמוכין. ע"כ, כי כן ילא לו מן האשור הוף
 פ"ק דר"ה רבא הוא רגיל דיתבי בחעניתא תרי יומי זמנא חדא
 אשתכח כותיה, פרוש היה יושב בחענית כפור שני ימים ולילות
 שמה עברו צ"ד את החדש. ומה שלא הודיענו הוא ז"ל מי היה
 המתחיל בחשבון זה הנה שמענוהו מאת הגאון רבינו האי ז"ל
 בפי מה שזכר הנשיא ר' אברהם ז"ל בקפר העבור מאמר ג' שער
 ז'. ומאת הרמב"ן ז"ל בהשגותיו על מכן המלות בעשאי קימן
 קכ"ג שכתב ח"ל, הנה היום נעדר צ"ד קמוך מכל ישראל. אצל
 מרפא הקושי הזה הוא שר' הלל הנשיא בנו של ר' יהודה הנשיא
 שתקן חשבון העבור הוא קדש חדשים ועבר שנים הראוים להתעבר
 לפי מנינו עד שיבא אליהו ונחזור על פי הראיה. ובקוף הפקקא
 כתב ועל זה הענין הוא היום קביעות החדשים והמועדות עד
 צוא וירדה לדק, גם האלטוגנין הגדול ר' ילחק הישראלי בקפרו
 יסוד עולם (ע"פ הדברים שזכרנו למעלה פכ"ה ע"ש) כתב
 במאמר ד' פ"ע ח"ל ר' הלל בר' יהודה הנשיא רצ"ד שהיו קמוכין
 וקדושים מקוף חכמי הגמרא הם תקנו לנו וקבעו ראשי החדשי
 והמועדים

אמרי בינה

והמועדים ועצרו את השנים לכל זמן ועדן מלא עד יצוא תורת
לדק. וזה עשו לכל יצטל דין הקביעה בצטול הקמיכה. כי
משהקמים הוא וצ"ד קורא אני לדורות אשר תקראו אתם. ותחלה
הקבימה דעתו של ר' הלל וצ"ד ליקד לנו מחזור הלצנה של י"ט
י"ט שנים ולקוד צו שנות העצור על קדרי ג"ו וצ"ד כדי שיפול
י"ץ צניקן בתקופ' חדשה לעולם וכו'. כמו שכתב ג"כ בקפרו
שער השמים למד ל"צ ח"ל, קדוש החדש ועצור השנה בכל הזמן
הראשון היה כוהג ע"פ צ"ד הקמורין כפי הנרא' להם אם לפי
החשבון או לורך השעה. אמנם היו משתדלים לעצור שבע שנים
דוקא בכל י"ט שנה כי צזה תהיינה שט' הסמה והלצנה שוות
בכל זמן, והחגים לעולם יצואו צפרק הראוי להם. ע"כ. ואתה
קורא ללצב אם תקחכל צשער הראשון לקפר תכונה אלפרגאני
הערבי גון הכעתק ללשון הקדש תמלא כמו כן כי כל הגוים
הערביים שוכני ארץ הלצבי היו אז מונים ויאמן שכן הם מונים
גם עתה את חדשיהם ללצנה צקדר. המהלך האמלעי כתקון ר'
הלל א' מלא וא' חקר עם קלת חדשים מערבדים לתקון השצרים
כי גם הם מונים ימים שלמים. ואמר כי לזה יתחילו יומם
משקיעת החמה להיות אז עת זריחת הירח. ואם כן אפוא שזה
הקדר הוחל צעמנו מעת ר' הלל הכזכר כל עוד שלא נפל טעות
מלא והנה אשר ודאי לא נפל והראיה חשבון השנור', ראשי
חדשיו ועצרי שנותיו וכל ימי המועדים הנעשים בחשבון
המתוקן כפי קוד העצור אשר עקרו הוא המלא א"צ תש"ל
צין ועוד ושבע עצורי' בכל י"ט שני' כאמר, הגם צלי קפק
תמידין כקדרן ונעשים כהלכתן, ועל מה שהיה קודם לכן צעת
התקדש על פי הראיה אין לנו לחוש כל מאומה, כי עם תמלא
להם ז"ל שצית דין היו מחשבין לדעת אם אפשר לעדות שתקובל.
הלא חשבונם ההוא לא היה אלא כדבר הר"ם ז"ל צהלכות קדוש
החדש פרק א' צ' ה' ר' ז' וקוף י"ח. על התקצץ שני המאורות
צמהלכס האמתי שהוא צנגל המזלות כמו שצאר הוא ז"ל סוף
פרק י"א אשר תחשבון ההוא לפי דבריו צפרקים הכוכבים היה
נדוקק כדרך האילטוגניים שידעים מקומות הכוכבים. וזהו
שצננו פרק צ' ודאש השנה שואלין את העד כילד ראית את
הלצנה לפני החמה או לאחריה. כמה היחה גצוהה ודחצה וכו'.

דמות

ומת לרעות לצנות היו לה"ג וכו'. לא חשצון ר' הלל המזר הנקרא עזור שהוא על המהלך השזה שהולך הכוכב צנגלגו הנקרא אמלע המהלך כדבר הר"ם המזכר קוף פרק י"א אשר לא נלמד צו לחקירה מאלה. אבל יפסיק מדע קבלת ר"ג על היות צין מולד למולד כנ"צ תש"ג ללורך קציעות החדשים כמו שתמלא לר"מ המזכר פרק ו' מהלכות קדוש החדש, ומינה לא כזוע עד יצוא אליהו במאמר רמב"ן ונחזור על פי הראיה. וכדבר הישראלי שזכרנו עד יצוא מורה לדק. כמו שכתב גם כן האבן עזרא בקדר אמור פרשת המועדות רה לשונו, חכמינו העתיקו לנו שנקמור צגלות על העזור הצנוי על המהלך התיכון ולא כוכל לעשות דבר אחר עור ממנו. ועם שתמלא לרצינו חננאל כפי מה שהציא רצינו צחיי על פסוק החדש הזה ומימים ימימה שחשצונם ההוא היה כמו כן אותו של ר' הלל. הלל חרגיש כי לא על חנם החכם הגדול רמב"ם ז"ל המזכר דהוה צחרא נטה מדצריו וכינו שזכרנו גם כן צפרק ל"ה אלל דברי הלטיף ז"ל, רה לדעתי כי תשאל אותו לאמר ידענו דבר האבן עזרא פרשת החדש רה לשונו פעמים יהיה צין מולד העזור (היינו כקדר ר' הלל) למולד האמתי פעם הוקיף ופעם לגרוע קרוב מי"ד שעות, עד כאן. באופן כי ידק מה שכתב החכם אלפרגאנו צעור הראשון של תכונתו כי פעמים רבות ראש החדש אשר כפי המהלך האמלעי (שהוא דרך העזור המזכר) יהיה ציום אחד ואשר כפי הראיה ציום אחד, ואם כן מהלכס לחשצון העזור ודבר ה' הוא רה ראה וקדש, והראיה שהציא מן הכתוב ציום החדש השני תמלא שם כי האדירים רש"י וקומחי ז"ל יכחישוה. והנה היתולות כצד ידענו שאפילו צחרצן ראשון לא נהגו אותן. ומעט הזכרון אשר עתה אל השמות אינו מן התורה כמו שצאר הר"ם ז"ל פ"י דהלכות שמטה. גם צחשצות הר"ד לוי ו' חציב קימן קמ"ג אשר חקר איזו היא לנו שנת שמטה כתב צחחלת דצריו רח"ל, להיות השמטה אחת מכל מלות ה' אשר לא תעשינה צגלות המל הזה כי הנה שמטת קרקעו' אינה נוהגת כי אם צארן ומדצבן ושמטת ככפים אע"פ שנתחייצנו זה גם חולה לארץ ומדצבן בבר נהגו ציושצותינו לגבות שער חור שצבדת עליו שציעית הן

שהוא

אמרי בינה

שהוא מנהג צדיק מולד יפוי כח השטרות הן שהוא טעות וכו',
ואחרי אשר שם בכתוב "ל' הנה שיש מחלוקת צין הפוקקים
אם שנת השמטה הייתה שנת פ"ו לאלף הששי או פ"ז או פ"ח או
פ"ט וכו'. כתב בקוף התשובה ח"ל, האם לנו מחויבים
לשמור את כל שנות הספק הזכר אם לא, אומר אני כי
אחרי שאין חיות השמטה אחר החרבן כי אם מדרבנן הא
קיימא לן דקפיקא דרבנן לקולא ואין לנו לשמור אלא שנה
אחת זכר לשביעית. ע"כ. הרי כי מלבד היות למה שממנעה
ידיעתו עזב קיים לומר עליו רישך זהר הלל רבו הקפיקות
גם על דרבנן צארפן צרלותנו לשמור את השמטה על פי
התשבון הנהוג, אנחנו לא נדע מה נעשה כי אם לצרור לנו
שנה אחת לכבוד התורה עד יצא מורה לדק:

ואולם רואה אני צאלטגניטת המקשה כי כחשו ויאמרו
הלל זה' קדוש החדש אנחנו רואים הר"ם ז"ל
פרק ר' וקמ"ג קימן מ"ו וטור א"ח קימן חכ"ח וכל מחבר
החכמים האחרונים שגלמדים אוחנו למלוא את הנוולדות
צפי מנין השנים והמחזורים מזה"ד צאמרם שהוא המולד
אשר היה צמנה הראשונה לילידה, ואם מוספר השנים מן
הילידה והנה הוא פחות או יתר הנה זה"ד אינו הקימן האמתי
וגמלא כי כלנו כלאן תעינו צקביעיות אנחנו והמה, אשעב
אחי כי לקמ"ג צפרע המצאר דצריץ מכלם תראה שכתב ח"ל.
לתקופות קיימא לן כר' יהושע דצניקן כצרא העולם ציום ראשון
ובתחלת ליל ד' נחלו הנואורות ומפני קטרוג הלצנה וכזיפתה
שהתה ז"ט תרמ"צ. וכשתוקיף עליו למופרע צ"ד תל"ח תמלא
מולד תשרי של תהו שהיה לפני ניסן ליל צ' ה' שעות ר"ד.
ולקיים שהוא קימן זה"ד הזכר, ע"כ. ומעתה הקתכל כי
לצד תמה שהתפרסם איך המולד ההוא מדומה ומנוח לתשרי של
השנה הקודמת לצריאת העולם שלא היה צפועל כי הכי קרא
שמו של תהו, הנה יש לך להתפלל על יקודו הראשון דצניקן
כצרא העולם היולא לו מדצריהם ז"ל קרק ד' דקדר עולם ופ"ק
ד"ה למבול כר' אליעזר ולתקופות כר' יהושע. אם הייתה
כונתם שדך היה המעשה דצניקן כצרא היאך מעידין על האשה
שילדה ולמחר כריקה צין שניה לומר אחר כך למבול הייט
לראשי.

לראשי שנים בתשרי נברא הלל אלה תרתי דסחין אהדיי אי
אפשר למשפטיהם שילדקו יחד, ועוד תקשה לך הלכתא אהלכתא
דהא קוגין דעלמ' להם ז"ל דבתשרי נברא סכך קדרו לנו פ"ק
דר"ה בחפלת המוספין זה היום תחלת מעשיך. והוא האמת
ככל אשר הוכיח הא"ע פרשת צהר קיני ורמ'צן על הכתוב החדש
הזה צדאיות ככחות שאתה יכול גם כן לחזק ולאמן אותם בתרגום
יונתן ז"ע על הכתוב צירח האייתנים ירחא דעתיקי קרו ליה
קדמאה (היינו קודם יליאת מלרים כמו שפרש הקמחי ז"ל מלכים
ט') וכען הוא שביעאה. היינו אחרי מלות החדש הזה לכם וגו'
וכבר זכר גם רמ'צן הנז' ראה זו צדע יפה ארך כשנים עשר
עלים נמלא לו צדי על יום טוב של ראש השנה, וכן זכר אותה
צבאור פרשת המצול אלל הציאו גם כן ראה מדבר המכילתא
החדש הזה לכם ולא מנה צו אדם הראשון כי על כן לא חש לזכרה
עד צמקומה פרשת החדש. וכמו כן תקייע הדעת הנז' צקמס
מתניתא דמס' האלילים כיון שראה אדם הראשון יום מתמעט
והולך וכו' דאי צניסן הוה ליה מתרבה והולך, ועוד תקעדרו
צמאמרס המוקבס פרק אחד דיני ופ' אלו טרפות שהוא גם כן
לראש חמיי הכולרים צעידו כפר ע"ו פ"צ כמו שזכרנו צפי"ז,
כל מעשי צראשית צלציון וקומתן נבראו, כי כמו שאמרנו ז"ל
צצ"ד י"ד ומדבר רבה י"צ ושיר רבה פסוק לאנה וראינה אדם
וחוה כצני עשרים שנה נבראו. אשר רלו צזה שלא היו כחנוקות
צני יומס אזל מגדלים ורמיי הקומה. וכן מאמרס פ"ק דמסכת
האלילים וחולין פ"ג הנז' שור שהקריב אדם הראשון קרנותיו
קודמות לפסדותיו אשר כונתם צו וכפי הגרלה שם מצאור רש"י
ז"ל שכולר על שלמותו צאופן כי צלאחו מן הארץ נראה בתחלה
ראשו עם קרנותיו ואחר כך פסדותיו, כן יתד הנבראים וצפרע
תולאת האדמה נבראו על תומס כי עץ נשא פריו וגו'. חס
אפוא יהיה בתשרי שבו חג האקיק לא צניסן. גם לאמרס ז"ל
צירושלמי דר"ה שמות החדשי' עלו עונהם מצבל הצין היות שם
תשרי מורה על ההתחלה שכן תרגום ראה החילוחי חזי שריתי
כמו שקתב גם כן ר' תימות ז"ל בתחלת פירושו לקסר אלפרגאני
קלור אלמנ'קטי. אלל ודאי דצרס ז"ל דלתקופות כר' יהושע
איננו כי אס מונח צהכבמה וצחיה. אס להנכס צמי טוב פפי

אמרי בינה

מה שכתב מפרש הלכות קדוש החדש פ"ט ח"ל מפני מה היה ד"ה לתקופות ניכר ולא תשרי לפי שאין עושין התחלה אלא מזמן יפה ונעים והוא ז'היות השמש צראש עולה וכו'. או לאחיה ועם אחר שיהיה לא מהשמש לאמת דבניכר נצרא העולם, ואם כן הוא קמ"ג שהאריך לכתוב ונתחלת ליל ד' נתלו המאורות וכו'. וכן החכם אצדדהם שכתב בשער המולדות ח"ל נקורת צידנו מאצותינו שחמה ולבנה נצראו צקוף חדש אדר וכו', ככל לשונו הארוך הנמלא שם נראה שנטו מן הישר, כמבואר גם כן מדברי הר"ן ז"ל פ"ק דר"ה על ההיא דעוברין לפניו כצני מרון, ולא ערב פתר החכם אצדדהם הכו' ציחקו לזה שם מקורת מאצותינו, כל שכן אם רלה צזה מקיני, שהרי כדברי ה"דס פ"א דה' מומרים והרא"צ ד הלוי צראש קפר קצלתו דברי המקורת אין צערקן מחלוקת עם היותה אפשרית צענפיהן. וכאן אעיקרא דהלכתא וגופא דעובדא ר' אליעזר חולק על ר' יהושע, ועוד תשרו תתפלל מה הדבר הזה שהוא קמ"ג אמר כי מפני קטרוו הלבנה ונזיפתה שהתה ז"ט תרמ"ג, נהי שנאמר דיה לנזיפת השכינה להיות כנזיפת האב שצעה ימים, הני ע' שעות תרמ"ג חלקים צצחינת הקצה הנזכרת מאי עצידיהו, מלבד כי מאמרם דקטרוו הלבנה שאינו אלא המלאה מפוארה להעירנו על למודים שונים כמו שכתבתי צקוף פ' ט"ו ועשו עלמן צה כהולמים את הכחוצי אשר צצחינה שטחיית יקשה אמרם המאורות הגדולים ואח' כך המאור הקטן וחטאת לה' צפי דרכם הידוע מקרא אני דורש לא יאמן שהיה לדעס ז"ל מעשה ככתבו שחפרה הלבנה ונקתרה לתרו קצה פועלת אל שהייתה הנזכרת: הלא עם הניחנו כדבר הרב המורה חלק צ' ערק ה' שהגבלים חיים משכילים ידענו שאין צינותם תחרות, כדכתיב עושה שלום צמרומיו. ואם כן זאת קצרא מן השפה ולחץ דלא אוקמוה צאמת וחלילה לרב הכו' שיערכה לנו לדבר לדק! גם הגה מולד צה"ד הכו' לא תמלאנו לחכמי הגמרא צשום מקום. וככל מה' שהאריך ר' אליעזר צפרקיו ששי שציעי ושמיי לדבר על מהלכי המאורות לא זכר כי אם דבר אי"צ תש"ג הנזכר וה"ח תת"ע וי"כא ר"ד הכושכים ימנו, כי גם צמוט שהי מקדשן על פי הראיה הי' משחמשן צכמו אלה.

ימי עולם פרק מ

ותה שכתב ה"דס ז"ל פרק ה' דהלכות קדוש החדש חה לטונו
הלכה למשה מקיני הוא שבזמן אשר אין שם כנהדרין קוצעין
על פי החשבון שאנו מחשבין בו היום. כבר השיג עליו רמ"צן
ז"ל במלות קכ"ג וז"ל, הרב שם הדבר מקורח והלכה למשה
מקיני מה שלא באמר בגמרא ולא חזר בשום מקום. ע"כ.

וכן לא תמלא למפרשיו המורים מקום ההלכות מי שהורנו על
דברו זה מאין צא לו, אבל אנו נאמר בזכותו שכונתו על
החשיבנו לשמוע אל הצ"ד בשעת הדחק כמעשה ר' הלל. אך
על זה"ד והקימין המשלשלי מהנחתו צמוד ו"ד וג"י
חת"עו שחכור בקמוד או ז"ע חרמ"צ וד"ע חרמ"צ לא תמלא
לו' אליעזר החכר מאומה. אדרבה יש על זה"ד החכר
מחלוקת. מה שלא יהיה אם התקבל במקורח של נצואה. כי
יש מוכין למולד וי"ד בתשרי שנצרא אדם. ויש מוכין למולד
ג"י חת"עו לתשרי השנה השנית לצריאת אדם כמו שנשמע עוד
לפינו, אבל עם ההתבוננות הטוב יתבאר לך כי הן קימין זה"ד
הן שני הקימנים האחרים שזכרנו לדעת המחזיק באלה שיהיה
משלשם אינו רק מחדש מאת המקדש החשבונות הנזכרות
ככל יחד הקימנים הנחויים בקציעות, וכמו חלוקת השעה
לחת"דף חלקים להיותה נקלת החשבורת עם המלא לה לזכר
פסוק יודעי צינה לע"מים, היינו שהחכם ההוא חשב מזמנו
למפרע עד צריאת העולם כפי הכך המונח אללו לצריאת על
הדרך שאנחנו ג"כ מחשבין. מזמנו למפרע לדעת המולדות
שעברו, והנה באלחדונה ילא לו ג"י חת"עו לתשרי השני וקימן
וי"ד לתשרי של יגרת אדם וזה"ד למולד של תהו. אשר כל
אחד מהם ילא כמו כן לכל מי משלנו הדורש אחריו מאיזו שנה
משנותיו שיחל לקפור, ובכן קצע המקמרות באלחד מן הקימנים
הנזכרים למד ולמד כדאית ליה משלש הדעות הנזכרות ועל
יקודו ההוא כפי הכך המוככם ליגירה נמלא חמיד המולדות על
הקדר. ואמנה אילו עלה על לב המקדש הנזכר שתהיינה
שנות העולם גם עשרת אלפים יחד היה כמו כן מחשב והולך
עם יתרוני המחורים עד קוף החשבון ההוא למפרע כאמור ואם
ילא גה"דס דרך משל חת"ד זה"ד הוא היה לנו כיום לעינים.
וכן אילו חשב היותן פחות מן הכך שאנו מוכין היה גומר הלכו

וקוצע

אברי ביה

וקוצע הימנו תכוף הזמן הנחשב ממנו. הלך תראה החכם
אצוריהם צקד העבור הכר שמה לקד כל מותר ומותר על
אלף מחזורים שהם י"ט אלפי שנים ואמר אי"ד תח"ד לאלף מחזורים
נותר. אשר על פי קיימני הרצים ההם אמה יכול לדעת כל מולד
עמיד עד סוף ביה אלפים שנה כל עוד שתוכיף המותר הקצוע
לו על מולד יומי, וכן כפי דברו ההוא אמה יכול לחשב ולדעת
למפרע עד אלף אלפים שנה ומדומות לפני הצריחה צהיחד גורע,
ועם הצחינה הזאת אשר אמנם היא נקלה ללל היודעים ומהג
חכמי החשברה צנחינת הקיימנים על עקריהם, תוספת או גרעון
השני לילידה לא יתן תפלה בקציעיות מאומה כמו שהגני ע"ד
מבאר והולך לפנינו :

בי הגה אין לשום חכם מן המאמינים לדמות צנפשו כי בקציעות
קיימן צה"ד או אמה שיהיה ישני הקיימנים האחרים לדעת
המחזיקים צם כאמר הלכו צו המקדרים מן הקודם אל המתאחד
היינו שידעו על פי נבואה או מקורת ויכני היוצו צאמת הוא
המולד הראשון ושעליו חשבו והמשיכו חשבון כל המולדות שאו
או יצאו עד שחאמר כי צהקיפך אפילו חדש אחד אמה דומה
צה"ד מונקומו ומצטל דברי הנבואה אשר מונה צל לנו, כי זה
אמנם ירחק מאד מן השכל. וצפרע די תחזרון צהערות האלה
אשר אומר אליך, הלא ראשונה יש כך אחי להרגיש כי השנים
הנמנות אם צתורה אם צנציאים אשר אוחן. אנחנו, מקצלים לדעת
השבונם לילידה אין הדעת נוחה להאמין שכלן תמיד צלמלום
תמימות מעת לעת תהיינה. עד שחאמר כי כל הדורות אשר
נמנו מאדם ועד נח עד אברהם עד יליאת מלרים ות"ע השנים
עד הצנין ושנות מלכי בית ראשון שהם צין כלם קרוב לחמשים
מקפרים החלו ממש צראשית השנה ויכולו צאחריחה, אדרצא
יש לנו עדי אמונה כי רצות מהנה נמנו למקוטעות. הן קדם
תשיצ אל לצד כי אמרם ז"ל פ"ק דקוטה על הכתוב צן ק"כ
שנה אנכי היום היום מלאו ימי ושנתי ללמדך שהק"צה ממלא
שנותיהם של לדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שני את מקפר
יומיך אמלא, הלא נמנע צחק עשר הדורות שמאדם ועד נח
להיותם רשעים כפי הידוע, מלצד כי כונת המאמר היא על
הזמן המוגבל לחייהם אפי' יכלה צאמלע השנה. ועוד פ"ק

ימי עולם פרק מ

דר"ה הכל מודים דבפכה נולד ילחק. וכן יליאת מלרים היתה
 בחלי הגנה וכתוב זה ויהי מקח ת"ל שנה. גם זיאחתם לארץ צימי
 יהושע היתה צעת הפכה וכתוב זיהושע כי ארצעים שנה הלכו וגו',
 ובגין הצית הוחל בחדש השני וכתוב עליו צת"פ שנה ללאת וגו',
 וחדצנות שאי הצתים לדצריהם ז"ל היו בחדש העשירי לחשירי ונמנת
 להם ת"ות"כ. ועל שנות מלכות צית ראשון תמלא באחזיהו וימלך
 על ישראל שגמחים, וכתב שם הקמחי ח"ל לא היו שתי שנים שלמות
 וכו' אלא לפי שלא שלמה לאחזיהו שנה שניה מונה אותה לו ולאחיו
 ולאציו; ורש"י ז"ל כתב שם ח"ל בדקתי ומלאתי ברוב מלכי ישראל
 שאינו מדקדק צומין שנותיהם ואם עמד בקוף שנה מונה אותה
 בתחלתו ואינו מונה אותה לו במקום אחר, ע"כ. כאשר גם כן
 בקסר עזרא על הפרש כינה קמים אשר צפרשת אלה בני המדינה
 הכפולה באותו הקסר עלונו הוא רש"י כתב ח"ל, לא דקדק המקד'
 צחשצרות וכו', וזה אמנם לא יהיה לנו לזרז כי כן שצעים הגפש
 יודדי מלרי' לא היו לפי הפשט דק"ט והנה נכתב עליהן כך שצעי'
 ובנינו נולד בא"י ואע"פ כן כתב על כל בני יעקב שיוולדו צפון ארם.
 ואפרים ומנשה נולדו במלרים ועם כל זה אמר שצעים כפש ירדו
 אצוחיך, ובני גדעון הנהרגים לא היו אלא ק"ט כי יוחם נמלט
 ואפילו הכי צלשה מקומות מנאם שצעים. ככל דצרי הא"ע צפרש'
 ויגש וצפרשת תשא וצפרוש נחמיה ז', וכן רמזין ז"ל בהשגרתו
 עקר א' הרבה להוכיח כי זה מדרך התורה ובציאנו ורבותינו, גם
 צמתיק הר"ר ישעיה מטרא"י ז"ל על התורה תמלא ראש פרשת נח
 לעמין ימי המצול שכתב ח"ל דרך המקראות לחפוש מנין שלם אף
 אם יאקרו או יותירו אחדים. חולת זה התצאר כמו מן הכתוב כי
 מלכד השנים השלמות אשר נמנו צצית ראשון למלכי ישראל ראוי
 למנות חדש אחד אשר מלך שלום צן יצט ושעה חדשים לאחזיהו. ולכל
 הפנים אין כאן צית מיוחד כי זו מדה פלילית לצלתי יחוש על פרטים
 למנות מדצרי הירושלמי דר"ה שזכרנו צפ"לה החשבת המרובה צולע
 אח המועט והיה באין. וכן צקדר עולם פ"ד תמלא צצאר ח"ל.
 למדנו מן הכתוב שכיון שנכנס יום בחדש מוכין אותו חדש שלם.
 וחדש הנכנס צצנה מנין אותה שנה שלמה שמקלת החדש ככלו ומקל'
 הגנה ככלה. גם ידעת כי לפי הכתוב שנת הת"פ ליליאת מלרים
 היא עלמה היתה הרציעית לשלמה וראשונה לצגין ראשון, ועם כל

אכרי בינה

זה ראית רש"י ז"ל פרק קמח דאליהו לצנין אלקי ש"פ טנים אשר
זכרנו צפרק כ"ג ול"ה, שהוא מיכה אותה עם הקודמות לצנין
ומיכה אחריה ת"י טנות הצית: וזה על דרך שנת המצול שנחלקו
עליה צצ"ד ל"ז כפי צאור רש"י ע"ין שמה: וכמו כן זכרתי לך
צפ"לה דברי צעל החדווה קימן קל"ה על שנות צית שני שהיה מן
הראוי צצחינה אחת למטות ת"ע וצצחינה אחרת תכ"א וכו'. והרי
על כרחק אם ידומה כי בכל מקפר הטנים פעצרו מראשיה הילירה
עד היזם ינטרך להוקיף לא מצעיא השנים שזכרו סמפרשים ציליאת
מלרים כמחבר למעלה צפ"לה: ועטרים הטנים אשר לרעח
המפדשים האחרים הקוצים צפ"לה הזכר רבו ימי צית ראשון או
הטמנה הראשונה להושע אשר גם כן הוכחנו שם הפקדם אליבא
דכולי עלמא צכך הת"י: אבל ירח אחד צלצד שחקר תמצואו, או
שכלטרך לגרוע הימנו צעד איזו טנה מקרועת אשר נמנית על
צומה: הלא ודאי יהי מן האורך לגרוע צעוד אי"צ חט"ג אחד
מצה"ד או להוקיפו עליו: וככה פעמים כצות על כמה חדשים,
וצהכרם כמלא צה"ד נדחה מהיחוד ראש החשבון הנמנה לנו, אבל
צאמרנו כי זה צה"ד הונח לבך עוקבם לכל מקרי החשבון כמלא
הכל מתוקן ועלה יפה אין פרץ ואין זר אחרו. וזה כי ר' הלל צית
דיעו אשר צצואם להגציל ראשית אל מקפר הטנים וליקד עלך
חשבונתם רח' לקמך אותה אל צריאת העולם כמו שזכרנו צפר' כ"ה
לא למלפת זינים ולחרצן או לשום דבר אחר נהוג מקדש: כאשר
טנו לצם לקצץ כפי הטנים מן הילירה עד זמנם ודאי הוא קדיעו
והסירו כל מה שאפשר לקפק הן צמקפר הטנים הכתוצות צחורה
מלך החדשים אם ידומה שפחתו או הותירו: הן צאורך גלות מלרים
ומשך צית ראשון צית שני ככל האמר: ודאו כמו כן והכירו היות
מן הנמוע לעמוד על האמת צעלמך כי מי יעבור לנו אל עבר הזמן
הקודם ויצררהו לנו, והרי הכתוצים קוצלים הדעות השומת אשר
נמלאו עליהם: צלתי היות צידע קצלה נצואיית צהכרעמן כי עמה
ודאי לא נפלר המחלוקת ולא נועז הגאון דצינו חנכאל ושאקיד
רמזין ז"ל חולתם לחלוק על קדר עגלם דצבר האלפים תמ"ס.
והראצ"ד הלוי והקמחי וחצריהם צכך הת"י, הנהד' הלל כהחכם
יודע פטר דבר צחר והקבים לקחת צחצובו כל המקפרים כפי מה
שנמלאו מפורקמים צאומה צלי הרפר על זה ועל זה אם יש להאוקיף

או

או לגרוע ועל הכך המקורץ אללו מכלם צהכמה זו יכד אח כל
 השצונותיו צעד כל המתחם הן לזמן שעבר הן לעתיד מימיו עד יצוא
 מורה לדק, ועל פי הדברי האלה תאמר שהוא ר' הלל צביה והשכל
 נחלה צהכמה זו על אדות כלל השנים כפי מה שהכנים גם כן
 לאחז צהשצון הועלד השזה תחת הראיה שאחר האמתי הואיל
 וכמנעה אללנו מאין צ"ד קמוך בארץ, וכפי מה שהוקכם לחשב
 התקופות מניסן והמולדות מתשרי עם היות שהעולם לא נברא רק
 באחד משני העתים האלה. ולרדוף חשצון התקופות הנהוג לנו עם
 הדוע שיש להרהר אחריו כמו שזכור לפנינו. כי הדבר אשר אינו
 אפשרי צהחלט לדיק שנעשהו כמו שנוכל, ואשר יוספק צנטעו לא
 נאמר עליו כי הוא זה לא מדרך הקמתו והוא הדין עליו אם נראה
 לר' הלל וצית דינו מן הנאות ליכד צשנות היגירה כך פחות או יתר
 הליצו לנו הליצן האחר אשר ילא צקוף מנינם למפרע, ועאתר קטרות
 האצנה דחולין פרק ג' אשר אמנה כוכת צעליו היתה צו להעידנו על
 למודים שוני' כמו שזכרנו למעל' צפרק ט"ו וכמו שזכרו גם כן קלת
 האחרונים וצפרם הרשב"א ז"ל והר"ר ראובן צר' חיים לצי על
 מאמרים זולתו צפרושיהם לאגדו' שצ על נכון אל מקדרי החשצון
 לדברי הקמ"צ שזכרנו. כי נמלא צו מראה דמות קנה ואקמתחא
 להמשיד מצה"ד דתשרי של תורה ז"ט תרמ"צ של ניסן הצא צהוספך
 עליו צ"ד תל"ח עם מה שקדמה התקופה מדת ימי חיפתה:

שגידה לה הוכחה נאמנה על היות קיימ צהר"ד או זולתו כזכר
 מקורת חכמה יולא למפרע' מקך שנות העולם המוקכם
 אלל מקדרי החשצון לא מנצואה וקבל' מקייני, היא מה שתמלא לחכם
 מפרש הלכות קדוש החדש לר"מ פרק ו' שכתב כי על החחלם שנות
 העולם נמלאו שלש דעות, המערציים מתחילין מן צהר"ד שהוא
 מולד תשרי של תהו אשר קדם ליצירת האדם הן שטלר צניסן שאחריו
 כר' יהושע הן צתשרי שאחריו כר' אליעזר. ולפי זה שצע שנות
 העבור צכל מחזור תהיינה גר"ח אד"ט, והמזרחיים מתחילין
 ומולד התשרי של יצירת אדם אשר לפי המאמר שיחק הוא מפרש
 הכזכר לרצותינו המולד והילירה הצוכרת היו יעד יוס ו' קוף שעה
 י"ד. קיימן לדבר וי"ד או תאמר יר"צ שהוא יוס ו' צ' שעות ציוס
 דהיינו הך. ושנות העבור לפי זה צה"ז גר"ח. ומזה הדעת היה
 דצינו כעדיה ורצינו האי ז"ל כנראה צקפר העבור לר' אברהם

אמרי בינה

הנשיא מאמר ג' שער ז' ולצעל המאור פרק קמא דמכת האלילים
וצתשוצת השמוטה לן' חציב קימן קמ"ג, גם לפי מה שכתב
צעל חשב האפור פרק כ"ב חשבון ז' אלפים תמ"ח של קדר עולם
רדיך למנתו לא מקימן צהר"ד אצל מקימן וי"ד. ויש מתחילין
מוולד השנה שאחר ילירת אדם הראשון שהיה ג"י חתע"ו ושנת
העבור אד"ו עב"הז. וכתב רז"ל עם היות שכל אחת מאלה
השלש דעות הוא אמת רק שהאחת תמנה לילידה שנה יותר
מחברתה (כי כן תמלא לרבינו סעדיה צתשוצת החכרת על שנתו
אלף רל"ח למלכות אלכבנדרו ד' אלפים תרפ"ו לילידה שזולמו
היו מונין ד' אלפים תרפ"ז) הנה רוב צעלי חכמת העבור צחרו
להתחיל מזה"ד כדי שלא ישליכו חונשת הימים הקודמים לילירת
אדם. עכ"ר, ומעתה קורא משכיל הרי אתה דן שאם קימן
צהר"ד החכר מקיני צא או צשום אופן היה מקורת של נצואה
אין כפק כי שתי הדעות האחרות לא חכרו מעולם ולא עלו על
נצ איש מן הראשונים או האחרונים כי למה זה המר ימירוהו
והוא נכון כפי הלוך. ומנהגו אללנו לא היה רדיך צחירת הרוב
כאמר אצל חק קצוע מכל דורות ומקהלות אבותינו. וכבר
כתבתי לך קוף פל"ה לשון רבינו האי גאון ז"ל החכר שאמר
החשבון שיש לקמוך עליו הוא מולד וי"ד לא על צהר"ד ומה
שיקרו מולד צהר"ד הוא ללמד לתלמידים וכו', והחצוקן אמרו
שיקרו וללמד לתלמידי הדומה לרבר רבינו ישעיה אחרון פ"ק
דר"ה והוצא שם מצעל שלטי הגזורים שכתב רז"ל, משצטל צית
דין הגדול אין קוצעין על פי הראיה אלל יש חשבון ידוע לכל בני
הגולה שחקנו להם החכמים הקדמונים וקוצעים צו כלם על דרך
אחת. אשר כמיהו גם כן תמלא לצעל העקדה שער ג' מאמר
ה' רז"ל חכמי העבור הגיחו מולד צהר"ד אשר כפי המצואר
מדבריהם הוא מולד תהו. גם צפרק הזה הצאתי דברי קמ"ג
ואצודלהם שהקבלה לדעתם היתה על מולד ניסן אצל מאשר
הולדכו לדעת מולד תשרי של תהו השלכו מוננו צ"ד תל"ח
ונשאר לנו צה"רד, וכן הצאתי דברי רמב"ן ז"ל צהשנות שלא
נוולא צאחד מקפרי חכמינו על אלה שם מקורת והלכה ממש
רבינו. הרי כי לצל הפנים לא צאה קבלה כצואית על צהר"ד
או שני חצרו החכרי אצל הוכנס מן המקדשים שזכרנו, ומזה

עם

עם כל עדות אחרת אשר תלא לך ומשארית הפרק תצין כי קבלת
 רבינו בחיי על זה"ד צפירושו לפסוק והארץ היתה תהו ע"ש
 היא בלתי היקוד המקובל לחכמי האמת גם יהי לך צגין אז להקיש
 אל זולת זה ומנוי עם שדדע כי הראיה שהצניא המפרש הלכות
 קדוש החדש הנזכר לזכות המתחילים ממולד אדם יום ר' קוף
 צ' שעות ממאמנם ז"ל בשלישית ילרו שנמלא מולד הירח ויליפת
 האדם ברגע אחד תמלת שעה שלישית במחילה מכבודו בדותא
 היא ודבר שאין לו רגלים, כי הגה ראשונה לא ערך אלינו
 מליהם ז"ל בהיותם, שהמאמר בשלישית ילרו לא יראה ולא ימלא
 צדום קפרי, הלא בשעה מקומות תמלא דברים זה, ועם היות
 חלוף מה צין קלחם לקלחם הגה כולם שרין ציה שאין גם אחד
 אומר על שעה שלישית כמורה תמלא צי"א מפרקי ר' אליעזר
 ובקנהדין פרק אחד דיני היצוא גם כן מאת רבינו בחיי צפירושו
 לפסוק ויילר ה' אלהים ראשונה כנס עפרו, שניה גבלו,
 שלישית רקמו, רביעית זרק צו נשמה וכו', וצויקרא רבה כ"ט
 ותנחומא קוף פרשת שמיני ומדרש תלים מזמור ליום השבת
 ופסיקתא על הכתוב לעולם ה' דצרך נלצ אשר הביאה הרין ז"ל
 פרק קניא דראש השנה, תמלא, ראשונה עלה במחשבה לפניו,
 שניה נוטף צהלאכים שלישית ככ עפרו, רביעית גבלו,
 חמישית רקמו, ששית עשאו גולם, שביעית זרק צו נשמה
 וכו'. הרי כי ציחק המפרש הנזכר להם ז"ל הלשון הזה שלישית
 ילרו שקר ענה צרבותיו והילירה אשר אמתה היא מתת
 לורתו העלמית היינו צריקת הנשמה הגה לפי כל מאמריהם הנזכרים
 לא היתה עד אחרי השלישית הנזכרת. אם כן לא נצרכה לירית
 האדם עם מולד הירח ואף אם תמלא לומר שכנוס עפרו
 יחשצ ליריה הגה לפי גמרת קנהדין ופרקי ר' אליעזר הנז' היה
 צראשונה, ואין אפוא שנות ליריתו מוככמת אצל צמחוקת ואין
 נעשה אותה יחד כאמן לתלות עליה זכרון כל ימי הארץ, אצל
 הקצה האמתית למתחילים ממולד וי"ד (או תאמר יר"צ כזכר
 למעלה) היא כי צהוקיפך ד"ח תת"עו על זה"ד של תהו יהי
 מולד השנה הצאה יר"צ, כאשר גם כן צהוקיפך ד"ח תת"עו על
 י"צ יהי מולד השנה השלישית ג"י תת"ו. וככה יתהוו המולדות
 הנזכרים למפרע זה מזה אם תלך ותגרע, אשר על כן אין
 הפרש

אמרי בינה

הפרש באיזו מן ההתחלות האלה תקח צידך על המוספר לימרה
המוכסם לנו רק תוכפת שנה או שתי שנים כאמור לעילא. ועוד
יש לך להתבונן כי אין גם אחד בכל המשכילים אשר לא ישפוע
היות במאמרים זה הזכר וכל כדלל צו תוכות לענינים נאותים
זולת הכרעה מן הפשט. ושהפותר אותו כמו שהוא הרי זה
מנחוז. הלא ידעת שגם היות הכתובים צרורים על התחלק
מעשי צראשית צשעת הימים הנה רבים מחכמי העולם אם מישראל
אם משאר האמות העלו כי אמתת הימרה כלה היתה יחד בלי
הבדל זמן כמו שיצדדו צפרק הששי מאמר א'. ואיך אפוא תדמה
בגפך על צריאת האדם לצדו אשר להבדל דמה שהוא ית' מוד
וחש צה י"צ שעות מצקר לערב או רוצא מנייהו דימנכר. כל
סכן צראותנו הכתוב מגיד דצדיו שהחיה והצהמה והרמש קדמו
להצראו ציום הששי עלמו. ורצותינו צצראשית רצה י"צ אחר
שעה דצרים צצראו צששי אדם וחיה ורמש וצמה וחי' ומריאים.
והלא גם ארצעת אלה האחרים אשר קדמו לצריאתו הולדכו לשעה
מיחדת בלתי התערב יחדו הטמא והטהור, ואם המעשה שהי',
כך הי' לדעתם צאמת מי הגיד זאת מראש וכדעה והנה בכל
הנביאים אין מגיד ומשמיעי אבל צהכרה דצרים צגו להם ז"ל
במאמרים הזכר ומלאת המכוון כי תדרשנו. כמו שתאמר הוראתם
על היות האדם חציב אללו יתעלה וצריאתו עקריית באופן צצירול
שהשתדל צה יום שלם, על דרך אמרם ז"ל על העולם פלו
צעשרה מאמרות צצרא ומה תלמוד לומר ליפרע ולחת סכר עוצ
וכו'. ועל זה הדרך גם כן חצין מאמר ר' אחא צבנהדרין פרק
ד' ילית אדם היחה צללמו ומתוך חציבות שעה צה, וצתצבר
אללך ההערה הזאת אין כפק שלא תקח פשט המאמר לעדות
על מעשה שהי'. גם תאחז את הדרך הזה בכל פירוש כי
אז תחרץ. וחצין איך יסוד העמידה צבאלה על האמת הוא כמו
שהעידונו עליו פרק ט"ו להכיר דצרי חכמים וחידותם משל
ומלילה כמנהג גם כן לחכמי א"ה מקדם. אשר דצדרם על עניני
חכמה היו דומים צהמלאות ספורים ומעשים של צני אליים או
צני אדם או מיני צעלי חיים. חה אם להקתירם מן ההמון או
למען יתענג השומע על הקפור המדומה ומתוך כך יזכרה, או
לצנות אחרות כמו שכתב החכם ר' יהוד' צעל הדיאל"גו הגבצד
פי"לון

פי"לון וקופ"יאה מאתד שני ממנו, אמת כי צבוא פית"גרה
 נעחק מן ההמלכות הכזכות אל הרמזים על ידי המכפרים
 אריטוני"טי"י אחר שנים וכו' ואחר כך צבוא אש"לנו נעחק גם מאלה
 והגביל דמיותיו צת"זונות הגדקיו' נקראו' ציוני גיאומיט"ריקי
 כמו העגול והמרובע ואצזריהו, ככראה לו דצדו על היקודות
 ועל הנפש וטשאים אחרים מלבד אלה; אונה הגד השזה בכל
 שלשת האופנים הגזכפים שהם דצור צמשל רמת המתואר אללם
 קימ"צוליקו, והנה על הדרכים האלה או קרובים אליהם וצפרט
 קעוכים אל הכתובים ימלאו צהרצק מקומות אמרי נועם לרצותינו.
 שלישיית היא שתמלא לחכם הישראלי צכפרו יקוד עולם
 מאמר ד' פ' ג' ח"ל"י עקר גניטי הוא צהר"ד :

ועינו שקדמונינו ז"ל נתגלה להם צמחקרם או מדרך הגבואה
 וידעו כי רגע מולד ניכן ראשון שהיה צעולם לדעת האומ' צניכן
 כצרא חל' צנו' שעות תר"מז חלקים וכו', וכמו כן ידעו כי רגע
 עולד תשרי הראשון לדעת האומר צתשרי כצרא חל' צקוף שעה
 י"ד מיום ששי וכו'. ע"ש. הרי שהוא ז"ל אמד גטוכה גי הקימנ
 הג' נתגלה לקדמונינו צמחקרם. וכבר נודע כי המחקה הארטשי
 הוא מן המאחר אל הקודם כמו שזכרנו קוף פל"ה. ואם להגדיל
 החכמה ולהאדירה הוכיף לומר או מדרך הגבואה אין אלה
 לו אלא דברי כציאות, כי נמלא מודה היות זו נבואה שלא ידענו
 אם נהיתה אם אין; כל שכן שלא נודע צביאה והיא עלמה מקרפת.
 הלא תחמה על איורו לדעת האומר גך ולדעת האומר גך,
 השמעת מעולם נבואות אחרי רבשי כאלה, אין כפק שאם צא
 השפע הגבואי להאיר נרו על ראשנו צדרוש הזה של המולד הראשון
 לעולם ראינו כמו כן באורו ההוא את הראשית האומתי צחדשים
 אם היה ניכן או תשרי ולא נפלה צו מחלקות :

והרביעית קוחס חכנית אשר תוקיף אומן צמה שזכרנו
 תחצור לך כי חמה אזכך לאשר אני דוצר אליך.
 הלא ידעת כמה גדלה חכמת ומעלת הרצ הגדול רמז"ס ז"ל בכל
 דצדיו צכלל, וזה ק"ה צפרט, ער שהוא ז"ל לא ח"ו כאיש יהיר
 אבל ככראה לו מן היושר אמר עליהן צקופו דרשו מעל ספר ה'
 וקראו, עכ"ז תמלא לחכם הגדול ישראלי הג' צכפרו יקוד עולם
 פ"ט מאמר ד' שכתב ח"ג' רצינו משה חסד לתת געם ללך
 חד"ו

אמרי בינה

אד"ו ראש השנה מלך מהלך שני המאורות בקבולם האמלע והאמתי. והוא מה שכת' בקוף פ"ז מה' ק"ה, מפני מה אין קוצעין בחשבון זה צימג אד"ו לפי שהוא לקצוץ הילח והשמש במהלכם האמלעי ולפיכך עשו כו' כדי לפגוע ציום הקצוץ האמתי, ע"כ. ושם הוא ישראלי זכר עליו השגת הראש"ד וחזק אוחה, גם הרצה להוכיח מדרכי האילטוגניכות כי דברי הר"ם ז"ל הנז' אין להם שחר. וכמו כן בקפר שער השמים למוד ל"ד כתב ח"ל. בשצנלה הקמיכה בקוף ימי חכמי הגמרא עמדו זקני הדור ההוא ושמיו במקורת שהיתה צידם מן הנציאים (וכבר שמעת דבריו על נצורת אלה) ומקרו לנו החשבון המתוקן הזה לקצוץ ראשי חדשים והמועדי שכלו הוא בנוי ומיוקד לפי מרולת שני המאורות במהלכם האמלעי. ואין לנו עתה שום עסק בזה עם מהלכם האמתי כמו שחשבו קלת החכמים עד שאמרו כי עקר דחיית ר"ה הוא תלוי בקצוץ האמתי, זה אינו אמת כמו שהוכחתי בקפר יקוד עולם. ע"כ, ובכלל אשר וקיים את דעת הראש"ד ז"ל שקצת הדחיה היה לכל יצוא יום ערצה בשבת ויום הכסורי בערב שבת ומולאי שבת. כמו שכתב גם כן הר"ץ ז"ל פרק בני העיר, עם כי קמ"ג צעשין קימון מ"ז קבל את קצרת רמז"ם הנכרת, ונפקותא רבה היא כי לדעת ר"מ הדחיה באה מועקרי האלטוגניכות ולדעת מנגדיו היא הכבמה מבס בית דין יפה הנתון על פי הכתוב אשר תקראו אחס כפי הידוע, גם החכם המפרש הלכות קדוש החדש אשר לו יאחה להגן צעד הרב הנזכר הקטה מן דיליה על עקרו הנזכר קוף פרק ג' ואמר שאין לו תשובה צעדו עד יצוא מורה לדק. וכן על המקום אשר צו יוכד חשבון זמני התקופות והמולדות חמלא לו בקפר יקוד עולם הנז' מחלוקת גדולה עם שתי כתות של חכמים צעמנו, שכתב שם מאמר ד' פ' ז' ח"ל, ר' חקאן דריין ור' ילחק בן רקופאל הורו ואמרו כי המקום הזה המצוקש לדעת הוא קלה מזרח הישוב. והרצ'ר' אברהם בר' חייא הגשיא הודה לדבריהם בזה. ואני המחבר כך הי' דעתי לשעבר עד שמלאתי כי הר"ר ילחק בר' צרוך בעל את דבריהם וטענתם ופסק ואמר כי המקום הזה שעליו נתיקד חשבון המולדות והתקופות אינו קלה המזרח כמו שחשבו הם. ובקמוד, ובעל כפר הכוזרי וכן בעל ספר המאור כמו שהודעתך (היינו קוף מאמר

מאמר פרק י"ז ומאמר ד' פרק ג') אמרו שעל אמלע ארץ ישראל נתיקד חשבון המולדות ואלה גם הם חצו מדרך השכל וכו'. ומפי זה נראה שאף לקמון בדבר הזה לא על אלה ולא על אלה וכו'. ע"ש. ובפרק ג' מאמר ד' הנז' אחרי אשר לדעתו קתד את דברי הכחרי והמאור הנז' כתב ח"ל. ואני חקרתי מדרך עיון עמי לקיות הלצכה ומלאחי שעל עבור הארץ הוא מיוסד חשבון זמני התקופות והמולדות. ע"כ. באופן שיש לך צדודם הזה לפי דבריו שלט דעות. האחת לדיין וכן רקופאל רד' אצרהם הנז' שהחשבון הזה יוקד על קלה מרח הישוב. והשנית לכחרי ראש מאמר ז' ובעל המאור פ"ק דר"ה שתיקד על אמלע ארץ ישראל. אשר הוא בעל המאור קראו גם כן בקתם עבור הארץ כאילו ארץ ישראל אמלע העולם באמת. וכן הר"ם ז"ל קוף פרק י"א ד"ה קדוש החדש ובפרשו לפ"ק דר"ה שהוצא ג"כ מאת המפרש ה' קדוש החדש פרק ז' לענין מכי שית מחדחא. החזיק בדך הזאת אך באר היעז כי ירושלם איננה באמלע העולם. ע"ש. והשלישית לישראל הנז' שתיקד על עבור הארץ היינו עבור העולם האמתי לא עבור הישוב אשר בפאת לפון. כי על כן כתב בקפר יקד עלם הנז' מאמר ז' פרק ג' ח"ל, הנקודה שעליה נחתכו קו האורך שהוא הקו השווה וקו הרוחב שהוא קו חלי היום זה עם זה בחלאין נקרא עבור הארץ. והרבה יש לך לשום לב למקום הזה מהישוב ולהכירו כי עסק רב יש לנו עמו בקפר הזה, ע"כ. ואני כבר העירותיך על מחלקתו בנצור הזה מאמר א' פרק י"א, ומעתה קורא משכיל אחרי הודיעי אומך את כל זאת לא נא וחשוב ודון ק"ו אם צמתיחם לקוף החשבון הנמשך מזה"רד אשר יקדו וקדוה היה זה מעט צימי ר' הלל רז"ד כי תמול היו אצותינו עמם קציב לחתימת הגמרא כח' נפלו המחלוקות האלה ועוד מלצדם צין אשלי דברצי הכחדים ועם שידענו החשבון לא ידענו יקדו. עד כי צהשכל רב העיר הא"ע הקפקות הרשומים לו צהקדמתו לפרוש התור' דרך שנית ובפרשת החדש ובפרשת המועדות, ע"ש. אך תנוח דעתך להאמין כי צמתיחם לראשיתו לפני ילית אציו הראשון צא לידנו מדעו מן הקודם אל המתאמר והנה לא חכד בדברי הכצואה והגמרא שמון מנהו, כמו שהודעתיד גם כן דברי רמב"ן צהשגותיו שלא

אמרי בינה

גלגל נמלא מקום לזה המקורח, איכה נודע הדבר הנפלא הזה אשר לא דברו ה'. הלל הוא ית' אמר לארצו ולכל האדם אתו איפה היית זיקדי ארץ הידעת חקות שמים. והחפס כחרי בתצוקה רבה יקד כל דבריו האלהיים צפצפורו ההוא כנראה מנמו מאמר א' על אמרו ית' בראש דברות קדשו אנכי אשר הולחתיך וגו' כי עין צעין בראה כל זה אליך. ולא אשר בראתי שמים וארץ כי תאמרו הן לא ידענו זה אשר לא ראו אצותינו ואצות אצותינו: אלא ודאי אמתת הדבר צקימן צהר"ד היא כמו טאמרנו, כי ר' הלל אשר ה' מן המקדשים על פי הראיה כפי המולד האמתי. ובשמענו מאת הר"ם ז"ל בהלכות קדוש החדש ראש פרק ו' וט"ו כי ידיעת האמתי מתחלת מן השורה צמהלך האמלעי התאמת שידע גם כן המולדות השוים צזמנו, חשב כל המולדות השוים שהיו מימיו למפרע עד סוף המנץ לצריאה אשר קצץ מן השנים המגויות צתורה ובצביאים ובדברי רבותינו. כלן כמו שמלא את טבען בעולם כי הלל אין לקפקן דרך להחצור בכל מה שזכרנו בדברינו הקודמים, והנה באחרית מנינו זה המוקם כאמר ילא לו קימן צהר"ד על יקד אר"צ תש"כנ שהוא מדה שיה לכל המולדות השוים אחר וקדש. ומקרו לנו לשורש. והוא הדין צעינו אם אז הבכימה דעמו גמנות השני ליזירה פחות או יתר. ככה צלי ספק ה' חצונו כלה וקימנו נתון גפי הנאות לחצונו ההוא, ולכל הפנים היו הקציעות כלן וימי מועד ושנות עבור חלים צזמנים עלמם שהם נמלאים גם עתה. כי דרך משל אם צחר להוקיף על מנינו מחור של י"ט שנים ה' גרוע צי"ו תק"לה אחד מצה"ד צארפן שילא לו צאחרונה וי"צ תרפ"ט ואותו פהיום מלאנוהו תחת צהר"ד לשורש. הלל כמו צברלותך לדעת המולד של ראש המחרת הצא אתה מוקיף על המולד שצידך צי"ו תק"לה כן צברלותך למלא מולד ראש המחרת מעבר יש לך לגרוע אותו מראש המחרת שצידך. כי על כן עם תוספת מחרת אחד ילא לך וי"צ תר"פנ המ'. ואם ה' התוכפת שני מחרתים יהי היולא ג' כ' ל"ד, ואם גלשה א"ג תק"ענ וכן תמיד על זה הדרך, ואם הוקפת ג"כ שנות מחרת צלתי שלם ידיעת שיש לך לגרוע על כל שנה פשוטה ד"ס תת"עו. והב"א תק"פנ על כל מעוברת, וקדין יהי על

דרך ר' הלל מאחרית המחזור לראשו היינו שמתחיל משנת י"ט
 שהיא מעברת ותלך ל"ח הפשוטה ואחר כך ל"ז אשר היא כמו
 כן שנת עזר כפי הידוע. ונשגם קיימי העזרים אם הוקפת
 מחזור קטוע ישחנו מג"וח אד"נו אשר עם זה"ד הגה דלא לא
 יגיע לך ומה טום השנתות צפועל. כי עכ"פ הקציעיות כלם
 יחולו והיו ציימים וצרגעים ממש שהם עתה עם זה"ד, על
 הקגנון שכתב מפרש הלכות קדוש החדש פרק ו' לענין העושים
 מולד ו"ד או ג"י חת"עו שודש תחת זה"ד ע"ט. למה דברנו
 דומה לאומר אלך מקלה גליל אחד עד קלהו כמדומה שיכלת
 צמקום פלוני. כי עם המלא לו אחר כך שיאריך עוד מן המקום
 ההוא עד מקום אחר הגה לעולם צלאתו וצואו צפל הדרך
 ההוא לא יטנה מאכסמיותיו מאומה. ואחת מהנה תהי צלא
 ספק ארצו המקום שדמהו קלה אחרת, אולם יוקף עוד עזר
 לו ממש והלאה עד סוף הדרך. כן עם הוקיפך שנים ומולדות
 מהלאה לזה"ד וירצו כמו ירצו הגה לעולם תהי מחשב ועזר
 מן המולד המקויים שציימך למולד הקודם לו, וכן מקציעות
 לקציעות צלי טום הפרש עד הגיעך אל זה"ד אשר אמנה לא
 ימוט לעולם ולא ימחה מישראל. אך לא תחשבנו אז לראש ולש
 כי עוד תלך ותחשבו עד שחגיע לקיימן ההוא אשר לפי רוב השנים
 ילא לך צאחרונה לטורש. והי כי תצקש לדעת מנבו אחי מולד
 שציימך על הדרך שלמדנו הר"ם ז"ל פרק ו' דהלפות קדוש החדש
 הגה תחת מנוחך המחזורים השלמים צעד לקיחת הצ"ו תק"לה
 מאתים ושמונים כמו שהם ציימנו אלה. אם דמיית צנפטך היות
 השנים הנוקפות מאה דרך משל שהם חמשה מחזורים שלמים
 וחמש שנים חמנה המחזורים דפ"ה. ועל חמש השנים אשר צה"ו
 ראוי ככזב ללכת מן המאוחר אל הקודם הנם האחרונות למחזור
 מדומה יש לך להתחיל צהן מן הי"ט, והיא גם הי"ז הגם שנות
 עזר מה שאין כן השלש האחרות י"ח י"ז ע"ו הגה יש לך לקחת
 שתי פעמים הכ"א תק"פט ושלש פעמים ד"ח חת"עו כמשפטן
 הידוע, וצארפן זה ילא לך החשבון אל המקום צענעו אשר ילא
 לך גם היום מזה"ד. לא ישחנה טום מולד ושוכ חג ושום עזר
 לא צצקשך מיימך לשעבר דרך גרעון ולא צצקשך מן השורה
 ההוא להצא דרך צוקפת כאומר לא ימים ולא שעות ואפי' כרגע.

ביען

אמרי בינה

קימן לדבר שלוחי מלוא אינם כזוקין לא צהליכתם ולא בחזרתם ,
ואם כך החוש שנים צמשל הכזר לא ירלה לקצת המנע העצור
צאיו שחתי מהנה הוסף עליו עד תמלא שנה נאותה לעיניך .
והנה אין למשכיל להפטיר צשפה ולומר אי שמים הלא מודעת
זאת כי צה"ד עלמו הוא מולד תהו ואיך ידומה שנטה עליו עוד
קו תהו ואצני צהו צהוסיפך שנות הצלים מן הוא והלאה . כי
הקצה אשר צעורה צה"ד עתה הוא אללנו קלה אחרון לשנות
הילידה עד אפס מקום היא הקבמת ר' הלל לצלתי מנות מזמנו
למפרע דק ר' אלפים שנה דרך משל . אולם אם צחר לומר שהיו
יחר משה ושלשים על הדמיון , הלא אז צה"ד הי' נופל ממש
יום הולדת את שח צהיות אדם צן ק"ל שנה . ונמלא צעת ההיא
מולד צפועל לא של תהו , גם נשאר לפניך הק"ל שנים החכר
לעצור צהנה עד קלה הגבול והי' יולא שורש אחר צהכרת .
וכמוקרה כל הדברים הבכרי' הי' צלי קספ קורה גם כן אם ר'
הלל הכזר חשב לגרוע מן הסך שהכרים צו . כי הנה הי' קוצע
קימנו מנה"ד והנה וצגרעון מחזור אחד דרך משל ילא לו צאחרוני'
דכ"א חש"ט . טכן תמלא צהוסיפך על צה"ד צי"ו חק"לה
כמשפט והוא הי' לנו לשורש צלתי החחלק לעולם שום מולד ושום
קציעות ככל אשר כחצנו , וכן מה שחמלא צספר העצור להר"ד
ילחק צר' אהרן * שהי' צשנת הי' אלפים כ"ח צדצרו על המולד
הנעלם כי מולד וי"ד ישוב צמולד אייר שנת ג' למחזור חש"עצ
וכמו כן צמדת זמן כזה כל יחר המולדות חחרים חלילה , אשר
ונכאן הוא מלמד אדם דעת כל מולד מוקויים מתי היה ויהיה .
הנה גם צחוספת או מנרעת המספר לילידה יהיה לך כן צסך
השנה לשורש , והכל חמיד מוצן על המולד השנה צשגם קודם
לר' הלל לא היו משגיחין דק על האותי והראי' שאחריו . וכן
ערם גיע מחזור חש"עצ החכר יואל אלוה להשיצ שצותנו ולא
נקצע על פי השנה אצל נקדש על פי הראיה כימי קדם :

ומערתה חציצי הקורא! עם הצחיכות האלה נראה כי יכול אתה
לקצץ צין שני הפכים ולומר ללדדין שקימן צה"ד ומספר
שנות העולם אשר אללנו ישר וצלתי ישר יחד . הלא הוא ישר
כפי מספר השנים שהוככם ונחת ר' הלל וצית דינו אשר נפלו צו
דיעה

* רחמינו צין מסרי הר"ד יהוסף וי"ד צמתי"ר שלהם חוק ו"ל .

ימי עולם פרק מ

ריא

ידיעה בחירה והכרח, אם ידיעה בשנות החשבון למלכות ימים
 ולשטרות מיום התחילו ש"פ שנים קודם חרבן שני עד היום
 הזה כי אין קפק וחולק עליו כמו שזכרנו צפ"כ. ואם בחירה
 צדק הת"י שנים של בית ראשון עם התאמת המשכו עשרים יחד
 לדעת המפרשים או השמנה הראשונות לחושע, כי זה ר' הלל
 נמשך אחר מוספר הת"י הנמלא לחכמים אשר אחזו את דרך
 הכתובים כאמור צפ"לה דלעילא, וההכרח אמנם הוא צדק
 הדורות הראשונים כי בלתי לאת מלא נימא מדרכי התורה
 התמימה כמו שכתבנו בצמוד הלל קרוב הוא שיקופק צהן אולי
 פתחו או הותירו חדשים אשר קבולם יעלה לשנים לא ידענו
 כמה. וכן יקופק בשנות גלות מלרים כפי מה שזכרנו פל"ה.
 ובשנות ראשית בית שני אשר אמנה בעלמה אמתתם מאתנו
 בהעלם ימי כל אחד משבעת הכהנים הראשונים ומשך מלכות
 פרכ ככל אשר זכרנו ונזכר עוד לפנינו. ואולם תואר הצלתי
 ישר ילדק בצחינת החשבון האמתי בעלמו הנודע בלבד לידוע כל
 מעלות קונה שמים וארץ. יען כפלו צו כפקות כאמור שלא
 נמלא לשום חכם לד ואופן לזכרם בראיה נלחית. ולכל הפנים
 אחת עתה צדק ה' הן דעתי עד קופו בכל המתחם לדרוש
 הזה והעלהו צדק. כי אינני בשום לד משים שום ספק והשתטת
 באחד מן הקציעות בכל מאומה. וכן אינני מיחס לרבותינו
 הראשונים גם לא לר' הלל וצ"ד שום עעות וקבלות חלילה,
 שהם כלם ראו צדאי וידעו את כל מה שאמרו, ובחכמה ועל
 לד היותר טוב הכימו על דצריהם המקורים לנו ושהתחייבנו
 בשמירתם עד אשר כדבר הא"ע והרמב"ן והישראלים הזכרים
 יצאו לליון גואל ומורה דק כי אז ברלון אלהינו נשוב אל הקדוש
 על פי הראיה אחר הקצף האמתי אם עולם כמנהגו ינהוג לנו.
 ומן ההערות האלה הלא ינא לך נחת רוח יקר מאד כי לא יקשה
 בעיניך צה"ד זה אשר לא נתפרכם עליו נציא וחמה אף נודע
 לנו בלמורנו ההוא מן התשרי שהי' לפני שים אדם עלי ארץ,
 או למה זה צימני אדר שאחריו שמש ירח עמד זבולה * בלתי המשך
 מהם המולד לעתו שניהם צדק אמת הקצה הפועלת להיות
 הלצנה

* בספר העזר נר' יחזק צד' אהרן הכהן, סוף פסקא מתחלת שניי ס"ק דר"ה
 כי יש הפרט צימו לסת"ג:

אמרי בינה

הלכנה שצעת ימים בעוטיה צנזיפתה. וכיולל צנזלמות האלה אשר אמנה השרדיים שאינם מן הפרחים שרבים ארזבי לנורם אדרדא עיניהם הלא לאמונה והגם אקטוקים מזבלוע כל אשר יותן על פיהם לא תנורח נפסם צאמונת הרחקות ויאעגנו לדעת איך נחפשו נצבו מלפניהם אלינו. עם שחדע כי כבר כתצ נגדנו אחד מדולי המורים האיטלקיים לאמר הלא מפי השמועה למדנו כי צ' צאוד משנת הארבעים צע"ש מת משה רב"ח צניקן כצו אח יריחו וכו'. וכן צימים מתחלפים לפי חשבון זה אירעו כמה דברים ככל הגרלה צקדר עולם פרק י' וי"א. ובהיותנו מוכיפים או גורעים מזה"ד יתקלקלו החשבונות הזכרים, ואני מזלתי החבון צאמחת החולדה איך תמשך מהקדמתו לא חשתי על ההשגה מאומה. וזה מטעמים. האחד כי אין למדן על העת שהיו מקדשין ע"פ הראיה מן העת שקוצעין על פי העצור שהורא כפי המהלך האמלעי כי ראשי חדשיהם משתנים כמו שכתבתי צפ"נה אלל דברי הלטיף ז"ל. ובפרק הזה על דברי רבינו חננאל, ועוד כי מיתח מר"עה צע"ש אשר על חשבונה יוקדו יחד הדברים הנמשכים כזכר נולאו צה מודשים חלוקים. ואם כן איננה קבלת נבואה רק כדבר רב שריא גאון שזכרנו צפרק ע"ז אמדנא צעלמא. שכן תראה פ"ק דקוטה על הכתוב צן ק"כ שנה אנכי היום אשר דרשו צו היום מלאו ימי ושטרתי אמרם ז"ל שנת של דירגוי היתה וכו' ופרש"י תחלת היום למשה וקופו ליהושע. אלמא צצצת מת. וכן על לדקתך שאנו אומרים צמנחת שנת תמלא לגאוכים ומקויים מרבינו תם ז"ל הית הטעם שאז מת מר"עה וזה לדוק הדין עליו ושלכן איך קוצעין צאוחה שעה לא מדרש ולא קעודה כנראה צעור א"ח קי' רפ"ב ומדכי דצפרק ערבי פסחים. הנה כי כן המדרשים הזכרים סתרי אהודי ואזודא כל חד לשעתו כל עוד שיהי' מאושרת, מלצד כי צראותך על אמחת דרוש מהדברים צרוכים או קצרות חזקות איך לנו לחוש אל שגויי דחיקי קרוב למה שכתב הגאון אלפסי דיש פרק כירה לפנין שאינה גרופה. ודמה שכתב הכרזי מאמר ג' כי צמוקם שיקבינו הכללים לא נחוש על פרטים יצבלום אללנו. ואני אמרתי אגלה אזכך כי דבר החכם ישראלי הזכר על המקורת שהיתה צידם ון הנציאים צענין העצור סנחו היא לפי

ימי עולם פרק ב' ריב

לפי הנראה מדבריו על שבע השנים אשר כעבר בכל מחזור
 למען ישתור בקופו מהלכי השמש והירח. יען הראה לו ז' ספר
 עולם מאמר ב' פרק אחרון גם מאמר ד' פרק ז' היותו מקפד
 על גוי ערבי אלטוגנין גדול פקרא בן לע"א שכתב בלחוד מחזוריו
 ח"ל, מלאחי ציד היהודים יקוד. מקוד ועקר אמתי נכון
 לתולדות הירח ותקופות החמה בנוי ומקודר על מחזור י"ס
 שנים וקורין לו עבר ואינו יודע איד ומאין בא זה לידם אלא
 שאומרים כי מקדוהו להם נביאי הלקד, פ"כ. וכן תבין וכן
 השעיני דפרקי ר' אליעזר באמרו יב"א ר"ד יתריס ימות החמה
 על ימות הלכנה והעבור נכנס להשומן. ופרק השמיני אמר
 על אחד אחד ממה קדמונים כלם צקוד העבור ועבר את
 השנה, ע"ש. ויש לך להתבונן כמה סכתו שם פרק ח' כי
 התקופות והמחזורים והעבורים שנתקרו בכזראה עד יוקף נשתכחו
 בשעבור מלרים וחזר הקצ"ה ולמדס לנשה. וסכך עתידין
 נהתמעט בקוף שעבור מלכות רביעי עד יצוא משיח, בארסן כי
 אם גרוחנו אז נראה שכבר הפקדוהו ונפרט אם לפי דעת
 מחשבי קלים קרובים ישועאנו, ורצן גמליאל פרק ב' דר"ס
 לענין אי"צ תשל"ג אשר הוא הכלל היותר עקרי שצטעיעיות לא
 אמר מקורת צידנו מסיני. אלא כך מקולגני מצית אבי אבא,
 שהוא לשון מורה על מקורת אשר עקרו מחמת משכילים. לא
 אמר כנחום הלבלל פרק ב' דפאה לענין שתי גרמת מקובל
 אני ומ' מיאשה שקבל מאבאגן הזרות שקבלו מן הנביאים הלכה
 לנשה מסיני. ולא כר' דוקא פ"ק דיצמות לענין עהרת עמון
 ומואב בקיחון מעיד אני עלי וכו' שעל מדוכה זו יש חגי וכו'.
 והרי לשון ר"ג הוא באמרם פ"ק דברכות כך מקובלני מצית
 אבי אבא אפי' חרצ חדה מונחת וכו', ופ' יש נוהלן לענין
 מיכה כך מקובלני מצית אבי אבא לעולם ישכיל אדם עלמו לע"ז
 ואל ילטרך לבריות אשר ימוה להם גם כן אמרם פ"ק דמגלה
 מקורת צידנו מאבותינו דאמון ואמליהו אחי' היו, מקורת צידו
 מאבותינו דכל מקום שנאמר ויהיו היה, אשר זרחה השמש על
 כל אלה כי לא לנשה מסיני נאמרו, ואמה תחזה לר' אברהם
 הנשיא בקפר העבור מאמר ב' שעי' ב' אשר להראות חכמת חכמינו
 צדד אי"צ תשל"ג זכר טראה בלחוד מקפרי בטלמיס על חכס
 יא"א

אמרי בינה

תא"ה נקרא אצרכאק אשר נמלא בשנת פ' למיחת אלכסנדרו
תוקדון ועיין בכל השבועות הקדמונים מכדי ארבע מאות שנה
על לקות הלכנה והאגולדות וקוף דבר חכמתו הביאתו להגביל
בהם שעות דקים חלקים ורגעים באופן שכלל השבועו נמלא מכוון
מומש למאמר ר"ג אי"צ תשל"ג. ועם הוא ר' אצרהם הנשיא על
דברי ר"ג החזר כד מקוצלני מציית אצי אצא, אמר ח"ל צידוע
שאצי אציו הי' בתחלת צית שני ובכן זה אצרכאק אשר הי' שנת
קכ"ו לצנין הי' מאוחו לזקנו של ר"ג החזר ולמד היינו. אפס
אנכי לא ידעתי אך זה ר"ג שהי' עם ר' יהושע ור' עקיבא בעת
היחוד. זקנו הבזר נמלא קודם לצנין. ולכל הפנים גם מלשון
ר"ג עלמו נראה שהלמוד הזה הי' לו מחכמת אצותיו כמו שזכרו.
ואחרי שנאלטו בשתי גופקי ר' אליעזר וצביתא המיוחסת
לשמאל לפימה שהביא הנשיא החזר בשער החזר והא"ע צפרשת
צא אלי פרעה כי בנתום תשל"ג חלקים כתוב שתי ידות שעה.
שאינם אלא תש"כ חלקים. יתכן כי נוקף על קצת התקשר
העצים צכ"ז לחדש כתבואר בתוספתא דר"ה אשר הוצא צגמרא
פ"ק. הנה גם בגלל זה תפס לו ר"ג לשון אין פחות. אם לא
נאמר כנשיא החזר מאמר צ' שער צ' ח"ל, תמלא כל החשבונות
צביתא מנרות על כט"ב ושתי ידות שעה צלצד, ולא טבל
לומר שזה הי' דעת ר' אליעזר ושמואל כי לא היו חולקים על
החכמים כל המחלוקת הזאת, אבל הצביתא ההיא להם להודיע
דעת חכמי פרס אשר היו חושבים כחשבון הזה, עד כאן דברי
אשר אמנה לדעתי לא יתכנו, ולא אמתתי כי לשון אין פחות
החזר יכין אל אשר תמלא למפרש הי' ק"ה פ"ו כי לדעת צטלמיוס
אינה אלא תשל"צ חלקים. יען ראיתי לנשיא החזר בשער החזר
כי דברי צטלמיוס הם ספק התשל"צ הי' בתחלה לחכמי מלרים
ושאחר כך אצרכאק החזר הביאם להודות בתשל"ג, ע"ש. והנה
על פי הדברים מה שכתב החכם כוזרי קרוב לקוף מאמר צ'
שהעקר על היקף הלכנה וחדשה הוא מקוצל מציית דוד לא
יכרח מדבר ר"ג החזר. תולתו צזה לא ידענו. גם שמעת
התפרסמו אלל האמות יותר משלש מאות שנה לפני חרבן הצית:
ובמדה שנפלאתי עליו וחשבתי ראוי לצלתי יעלם מעין הקורא
הוא כי כאשר התבוננתי צספר תקון לוחות השנה

ללרי

ימי עולם פרק מ

רנב

לנצרי כאמו"טיאו שהוא חצור קלר כדפס בקלה ספריו מלאחיו קורא הדורות מראש ומניח לדבר ברור כי חשבון תקופת שמואל הנמלאת אללנו בנביה על היות ימי החמה שס"ה ורציע, אשר תמלאנה גם כן ערוכה בששי דפרקי ר' אליעזר כבר קודר מאת יוליאז ליסארז מ"ה שנים קודם חשבונם בלידה. כאשר לכבודו גם כן נשתנה שם חדש יוליאז הנקרא מואז קוילטילי כמו שזכר מקורו צ"א פ"ב מן השטורנאלי, כי אחרי אשר לכד את אלכסנדריאס של מלרים למד חשבון התקופה הנז' מאת חכמיה עשוי גם כן על דעת חכם קדמון נקרא קאלי"טו. וכמו כן כל חשבון תקופת רצ אדא (אשר המשכיל יצין כי חכמתו זה לא היחה אלא שאחה השעה חפ"ה חלקים הנותרים במחזור לדעת שמואל הוא רצ אדא חלק הכל בין ע"ו התקופות שכל מחזור עד הגיע מהם לכל תקופה כ' חלקים מ"ה רבעים של ע"ו לכל חלק. באופן כי בכלת המחזור יתמו עמו כל המותרות החמה) כבר נמלא מפרש ומקורד אחרי ליסארז הנז' מאת בטלמיוס. אשר היה שנת קל"ב לחשבון הגלרים זימי אדריינוס כמפורסם לו חשבון התקופה הנז' במאמר השלישי ומספר אלמגיסטי. וכן תמלא להר"ד אברהם הגשיא בקסטר חשבון המהלכות ראש שער ה' שכתב ז"ל, אלו כומכים במקפר יוני שנות החמה על דעת בטלמיוס ראש האילטנגינים מפני שדעתו ברוב דבריו הולך על דעת רבותינו וכומך בחשבון ימי שנות החמה על דברי ר' אדא בר אבהה שעליהם נבנה קוד העצור (היינו עצור שבע השנים בכל מחזור) וכן היה דעתו במהלך הלצנה הולך אחרי רצ אדא הנז' שהוא דעת רבותינו, ע"כ. והנה קורא משכיל אחרי התצור נך שזה בטלמיוס היה זימי אדריינוס קיקר כמו שהתפרסם ממונו והעיד עליו גם כן החכם ישראלי בהקדמת ספרו יקוד עולם תחשת למשפט כי בשגם כתבו החוקפות במקכת חענית פרק ג' דתרי רצ אדא בר אבהה הוו אחד קודם לחצרו הלא זה בטלמיוס קדם לשיהם ומעלמן השער על מי מהם יתכן לומר שהלך אחר חצרו ולמד ממנו, (* וכמו כן תעמדת ותפלל מה שורש נמלא לדבר מפרש ה' קדוש החדש פ"א אשר ראיחיו גם כן בקסטר העצור לנשיא מאמר ג' שער ה' והוא כי אמרם ז"ל

שחי

(* נלחו הני רצ אדא לא חנק החלק לכן הנבי ע"ו רבעים.

אמרי בינה

שתי תקופות הן, דרך אדא בר אבהו זלנעא דשמואל צפרהקיא ענינו וקצתו שהיו מקתירים אותה מפני המכשפים שלא ילניחו צמעיהם אם ידעוה. הלא תדין זאת שיחת הילדים והזקנות והאיל והתזבר פרקומה. ויען כי החכמים אשר צאו אחרי ליקא"רי ותלמי החכמים מלאו כי זה חה משני חשבוותם אינם מלומלמים ציזער, וצגס לכל שואל כמה היה ההפרש הראשון בין שמואל לרב אדא יהי המענה הנכון שאלתך תשרתך ולא יחר. היינו כ' דקים מ"ה דגעים כלוחיות כמ"ה, הלא לפי רוב השנים מלאו והגה החלקים והרגעים שבו גיוס יום יוקיפו לשור שעות וימים וכפלי שבע, עד כי מפרס הלכות ק"ה כתב פ"ט ח"ל אם יקשה צעינד שאלר שנים רבות תהיה התקופה צאייר כשיצ שכן הוא אצל עד יצוא מורה לרק ויודיענו מה יהיה משפטה, הגה המלך אלפור"קו אשר קס צשנת אלף רכ"א למוקפר הנלרים חדש וקדר חשבון אחר ידוע צלוחותיו. מלצד שגס החכם הערצי אלצא"תיני אשר צא אחר צנלמוקס חשמו"ג שנים, כצר הוליא חשבון אחר נכון ממונו אשר לא ידע צו אלפור"קו כי לא ראה חצרויו, והלודק כפי החשבוות האחרונים האל' הוא התקופ' האומחית צלוחותיו. ושעליה הר"ס ז"ל קוף פרק י' דה' ק"ה כתב וז"ל. שתי תקופות אלה (היינו דשמואל ורב אדא) אשר צארנו דרכם, הכל צקדצ הוא וצמהלך השמש האמלעי לא צמוקומה האומתי. אצל צמוקוס השמש האומתי תהיה תקופת ניכון צזמגים אלו כמו שני ימים קודם שתי התקופות היוללות צחשבון שזכרנו. עד כאן דצריו הדומים לדצרי הא"ע על שתיקן פרשת החדש והמועדות עיין שמה. והנה צשמענו עתה מפי שני העדים הגלמנים האלה כי חשבון תקופותינו כיום אינו כפי מהלך השמש צמוקומה האומתי אצל כפי מהלכה האמלעי. וכצר שמעתי גם כן כזאת מפייהם ומפי האיש הישראלי צמולדות הידח. הלא נראה כי צנקלה וקצר פנים תצחר ותקדצ את האמור צפרקיני אלה על סך שנות העולם שהוא גם הוא לא כפי מהלכס האומתי אצל צארפן אשר דרך מלילה נאותה לו תתארהו אמלעי. כאילו מצע חשבון הלוחות צכללו כן חייצ צעוד עדחתי הקוערה גולה וכורה צעניה ומרודיה. ותכיר מה עלמה חכמת גוחי הנפש רצותינו. ועוד מה הועילונו צרוק העמים האלה. אשר צראותם שלא

נכח

ימי עולם פרק מ

נוכל מה שנרלה, הדרונו לרלות מה שנוכל, ונצדך אלהינו. אשר הקדים לאשר ולקיים בחורתי את כל אשר יעשוהו. עד יערה עלינו רוחו וממרום כדבר שלשת החכמים שזברנו להלמיח קדן יעשונו ואז כל הזללים והנטישות אשר הרצה קושי הימים ודוחק הגלות צגפן הצוקק הזה יתיר יתיר ויניח מניעת להג הרצה בהיותו אור לנו וכדבר יעשה כצילו אנוניו תשמענה לאמר זה הדרך לנו צו בי תאמינו וכי תשמעונו. אך שוב נשוב אל הענין שהיינו צו וכאמר כי כן על הקוד הגדול הנחשצ לנו צעצור שצע השנים כל מחזור של י"ט שנים תמלא לכשיא ר' אצרהם צקפר העצור ומאמר צ' שער ר' שכתב כי אצר"כאק החכם צא"ה אשר היה שנת פ' לשטרות למד ארתו אליהם והרגילם צו גם התקיים אחריו מאת יו"ליאו ליב"ארי, והנלרים כמו כן נוהגים ארתו וזה שמו צלוחותיהם כומ"ירו אצרי"או היינו מקפר זהציי. אין הפרש על אדוחיו צינס לצינינו רק שהם מהחילים המחזור מן הלידה שלש שנים ומלפנינו. ובגלל זה ילא להם כי בכל שנת ה' וי"ו במחזור יתעבצ פקחם ימים רבים אחר פקחנו. וכמלאו אללם חצורים מיוחדים לתקון המלטרך צשכים למען ישובו אל הכון צחקופה אמתית כפי אשר לדברי רמב"ם החכמים יהי מן הלורך גם אללנו, וכל זה תראהו מצואר להרצ' מחכמיהם וצפרט לקאמו"ע"או צצצורו שזכרנו. עם ימלא לך צקפרי עצורים לקלת חכמינו כמו הר"ד ילתק צר' אהרן הנז' אשר צקלה חצורו הנז' למעלה כחצ ח"ל, יצין המשכיל כי חכמי הנולדים גם הם עושים כמונו מחזור של י"ט שנים ללכנה ומעברין צחוקן גו"ח אדז"ע. כדי להשוות שנת החמה ללכנה, אלל שהם מתחילים מחזורם ג' שנים קודם בימן לדבר יעצור נא אדוני לפני עצרו וכו'. אמת ואמונה כי להיות עם בני ישראל צימי ליבא"די הנז' רצ ועלום צאלככנדריאה החכרת וצצעים קתאדראות זהצ לקנדריהם כמו שכתצנו צפי"צ מאמר א'. קרצ הוא להאמין שהם היו מלמדיו הכזכרים, ואפק גם זה אמת כי החכם אצר"כאק הנז' קדם ליוליו ליבארי מאתים שנים או מעט יותר, והנה היות יוליו ליבארו מקדר השנה כקגון שמואל אחרי שמואל לכאורה נראה לי עד מוכיח בי חקופת שמואל היא היתה הנהוגה לצ"ד הגדול צימים ההמה.

אמרי בינה

לא של רב אלא כדעת רמב"ם ז"ל פרק י' דה' ק"ה באמרו שהיא
יחד קרובה אל הלקח, כי קוף קוף גם היא לריכה לשני התקונים
שזכר עליה הא"ע קרות לקוף פרשת משא. ואם הייתה לתקופותיהם
מקורה נבואה הנה ידענו כי לא יפלא מה' דבר וצאו מלומדות
אפילו על רגע. ומלא בתקופת שמואל הדבר הטוב בהמון שהיא
קלת החלוקה והקדר כי עם כל ההשגות שכתב עליה הא"ע
בפרשת החדש הזה ע"ש. אמר ח"ל לא נעלם משמואל דבר אצל
חפש דרך קרובה לאנשי הדורות ההמה. ודבר רבינו האי ז"ל
המוצא מאת הנשיא בקשר העצור מאמר ג' שער ז' נראה כוונה
לזה שכתב ח"ל, אע"פ שקדמונינו היו מעבדין על שלשת הקיימים
לון אותנו להיות אוחזים בחשבון התקופה בכל מחזור שעה
חפ"ה חלקים ע"כ. וזה איננו אלא בתקופת שמואל. אפס אין
דעתי נוחה להתקיים על זה הדעת בראותנו עתה תקופת ניבון
לשמואל בשנים הקמוכות לעצור נופלת אחר הפקח וגמלא הפקח
בתקופת נחת שלא בחדש האצ"ב כמלווה עלינו, ומונה שחזע עוד
כי לדברי פלוטר"קו ואשר ראייה למקורו ציאו פט"ז מקפדו
הראשון דקטורני"אלי גם הראשונים ערדי המזלות היו קרובים
חדשיהם וחגיגהם אחרי הירח, וראש החדש נקרא אלכס קלי"גדא
העמרה בלשון יון קריאה בקול יען כי כהנס בכל יום ראשון לחדש
הירח היה משמיע אליהם על גפי מרומים את ימי החגים וכל
המלטרך לתקון קצולם באותו החדש. וכבר העירו חידק צפ"ה הזה כי
כל הערביים גם הם שומרים בקציעות חדשיהם את קדר ר' הלל
או קרוב הימנו. אך נשד לענין בהר"ד ונאמר כי אולי אמה
משכיל ימלא לו פתחון פה לומר שעצמתי החק בצאור דבר
פשוט והרצות עדים ללא לודך. אכן יזכר. כי להשציע נפש
שוקקה גם מלחא דלתיא בק"ו ערס וכת' לה קרא בקדושין
פ"א, וכלל הפנים על כל דבר פשע אשר תיחם אל המניל
קפק צטנות צית שני ותמאן בהתכללות הזה הנחלה בחשבון ר'
הלל וצ"ד כמדובר, ויונה כי ברגלי התמימות תדרוך תרעס
כל דברי המגידים האמורים למעלה ותדחה את הראיות שהוצאו
מפשטן של דברי נחמיה בפק הכהנים הגדולים ומלכי פרס לדעת
החולק שזכרנו, הלא ודאי כפי ארבעת חכמי היהודים ומסיפי
עשרים

עשרים השנה או מה שהן במשך זמן בית ראשון, כל שכן בלרפך אליהן היותנו על כל פנים לדברי קדר עולם ולדבועת המפרטים האוחזים דרכו לריבים להוסיף על ת"י השנים את השמנה הראשונות להושיע ככל המפרט בפ"ה. אין מוכר מלקיים את ההתגלות הזכר או לתור אחד כיוולא בו שיקרב אל הדעת לזכות רבותינו, כי הגה אחד המרצה ואחד המומעיט בחוקפת כבר המיש את היחד החקועה ממקומה. ובכלל נאמר כי גם אם יונח אחת חקרון במספר השנים לילדה מלד ימות שני הצחים ודאי הוא שאין להם בו אשמת טעות אדרבא היה מלחם לחכמה מפוראת. וכוונת שחשומע עוד בפרק מ"ג לפנינו. והעולה על הכל הוא כי לענין מלות המורה ודיגית אין הפסוח והיחד בו מעלה או מוריד כחוט השערה:

שאין אצלנו אמונה ודאית בשום חשבון נמצא לאיזה סופר בשנות בית שני, ושאפשר לקחת הערה ע"י מספרם מדברי המלאך לרניאל בשבועים השבעים:

פרק מא הן אמת כי גם אם לאירו מן הצחיות החזרות חשבון ל"ד השנים ידומ' קלר מהקפיק ונרלה להאמין שהם וכן לפי זה שנות משך הצית היו יותר. אין אנוחו בשום אופן יכולים להניח דעתנו על שום מספר אחד אשר עלה על לב אים מיתר כותבי העמים ההנה. וזה כי הלא נראה היוכיפון קפר ז' מן המלחמות פ"י שמונה כל שנות הצית תר"לט וחלי, ורל"ג בפרוט דניאל ז' ובקופו כתב תרל"ז וחלי. וקלת חכנוי הנלדים לדברי קאמו"ניאו קוף קפר ב' תק"פז. גם כי חזקש ליחר חכמיהם תמלא רצים בוחרים כל אחד דעת ומספר לעלמו להוקיף או לגרוע, ואחרי התזכר כמו הזכרנו בפ"ד כי המנין לשטדות ממלכות יונים והנה הוא מוכסם ולדק אליבא דכ"ע הל"א כשאר כל מקום הספק במשך מלכות פרס הקמוך לו מקדם בפני הצית. ונמלאו הקופרים השונים ופונים איש לדרכו מעידין זה על זה כי דצריהם אללנו ראוי סיכופקו, כ"ש כי עין צעין נראה איך צמנין מלכי פרס ושנותיהם שהוא אחד מעקדי צדור החשבון לא קרב זה אל זה אצל כל אחד מהעדא ונהקס מלכין כפי העולה על הרוח, ודידיה הנוחזק לכותב נכוחות ואשר על יקוד

אמרי בינה

דבריו צנה כל מנהלל באמת חומת השבירו, אמר במשך הכפר
ההוא על אורך ימי מדרכי הלדיק מה שהדעת לא יחזקוני
כנראה בקפדו מן העמים שהעתיקו. ומלכד שהוא יחידי
בקפדו ואינו מקובל אלל חכמינו אנחנו לא נדע אם חלו
בקפדו ההוא ידי צעל דעת פרטי אשר זה לו מימי קדם
את דברו צפיהו. ושמענו התכס דון ילחק מעין י' תמר ח'
נוטה מדרכיו עיין שמה. האמנה כל עוד שיהיה עם לצנו
לתת מקום אל הקפדות הנרפלים צדדוש לדעת כל חלק כח
ודאי הוא כי כאשר ישאל איש מעם רעהו לאמר הלא תגיד
לנו כמה תחשבו לתשפט שהיו ימי משך הצית ולפיהן שנות הילידה
עם הצחן גם כן אורך שבצד מלרים, ישיב כאשר עם לצנו
לאמר אנכי לא ידעתי. ובגלל כל הדברים האלה אליבא דמאן
דיסק לדעתיה היות הדורש מקופק כמו שאמרנו, ראיתי ונתון
אל לצי אחרי הלעת כל התגלות גאות, וצטול הדעת הזה
מפני כל לודק הימנו, כי אך טוב ונאות הוא לצלתי לאת מבחינת
כתבי הקדש אשר המשוער מהם עם היותנו מקופקים אם הוא
אמתה כותמם תנוח הדעת עליו מעל כל המדומה לאדם אשר
על הארץ, וכשתצוק צדדרי המלאך לדינאל על טצועים השצעים
אפשר שילא לנו דרך אמלעי לא כדברי הממעיע ולא כדברי המרצה.
שאף אם נבוא להוסיף על מוכפר הת"כ מפני דוחק הל"ד צעשת
הדורות האמורים צכהנים ושנות מלכי פרס אשר אמנה שתי
הצחינות האלה הן הנה עקרי הקושי. הנה לא נפליג לעבור
ולהגיע אל כך החר"מ והת"קפז או מקפדים כהם אשר גבלו
זולחנו. אבל יספיק לנו חוקפת טצעים טנה צצית שגי.
צאופן כי גם אם יעלה על הלצ להוסיף כמו כן כך שנים ננה
צאורך שבצד מלרים והעשרים או התשע שנים של צית ראשון
כמו שזכרנו, לא ירצה הקד הכולל לילידה כי אם קציע למאה
טנה צמעט הפרש אם פחות אם יתר. וזה כי הלא נראה
מדדרי רמב"ן ז"ל בקפר הקץ שלו אף לדעת דבותינו צנזר פ'
צית שומאי (שפי' שני פרושי צעל הערוך ערך טצע) טכך טצעים
הטצועים הוא כולל טצעים שנות הגלות והת"כ של משך הצית
היה התערובת הזה אלל רצים לזרף כי אמרו ונה לאלו עם אלה.
גם צעל קדר עולם קוף פכ"ע העיר על קושי אחר והוא למה זכר

הטצעים

השבעים אשר כבר עזרו ומאוי דהורה הורה עם הת"כ העתידות
למו. ובכן אחרי הכתיבה הנאותה לכל דעת ובארך לדרך מזה וכלתי
שאגזור היות האמת אחי עמד לבי ויפלל כי לא יחשב רחוק חבל
אפשרי ונאות שכל כך ת"ל השנים ההנה הוא על משך הציב לא
יחערב צם ימי גלות מארומה. ויהיה ראשיתו למן היום אשר הוחל
להצנות צענת שמים לדריש ככחוצ בעזרא קוף פרשה ד' וסופן
כאשר ע"י טיטוס גלינו מארלנו ולפי זה מלכות פרס צפני הציב
היה ק"ד שנה כמו שיחצאר עוד בזה הפרק. כי הנה דרך כלל צא
המלאך הזה להגיד לו איך ה' ית' אשר לא ענה מלבו וחספון צטוב
הרשע להשכיל ולהיטיב, צחר בהוליו אוהם מתחת סבלות צצל
עם היותם חייבים צעונס דב ית' הגלות ההוא לתת להם צאורד
אפים זמן ועון אשר צו יעצו לאחזה משחים. אס: לכלל הפסע
ולהתם חטאת היינו שחטאיהם יצטו אל חכלית השערת עד מלאת
קאחם ויחויצו צעבור זה ענוי ובלר רבצמד ממס: אר כי מדי חכו
ארכותם וצרו ודבוק צו דור אחר יכפר על כל שומתם וחסטאיהם
כסלג ילציו, צאופן כי הדרך אשר החל לעשות עומס צפקד'
הזאת על יד הגסיון יהי לך עולמים וכלתי ויקס אס דצרו
הטוב על פי כל חחה וימשצו קדש הקדשים. הן שירמת להגדיל
כצור הציב: הזה האחרון והרצות קדושתו צפצצ להם חומס
הדצרים הקדושים שחקרב צו כנאמרס ז"ל פ"ק דיומל. וצחד
מתמה, ויהנה כמו שפרש הגאון ז"ל מלשון זאת משחה אהן
דנתת חינוך רבותא, הן שירמז לצילת המשיח אשר יקיר מעל
לוארס עול כל הגוים עד עולם צלה. הלא אין ספק שהמלות
ההנה לכלל הפסע ולהתם חטאת יודו על גמד עון עד עלם
תונו: על דרך אמרו כי לא שלם עון האומרי כמו שפרש ג"כ
הא"ע ז"ל. וצדחת לאומה לזת שדכאל עלמו כשהולך לשמו
אחר למעלה פרשה ג' וצאחרית מלכותם כסחם הפוטעים ורג'
אשר מטעם העכץ אין ספק שבוחרו לומר די יצואו הפשעים עד
קלם לאף סווא. ומפורש אמרו ז"ל פ"ק דקוסמה ודצמון ופרק
עו צערבץ אין הקב"ה נפרע וק סאוונה עד שחחמלל סאחה,
כמו שאמד צערבץ הכו' גם על היחיד אין הקב"ה נפרע וק
הארס עד שחחמלל קאחו שצאמר צמלאת ספקו ילד לן. וכבר
דיענו הקת נחיתת הזמן לחוטא מדרכי טובו ית' כאמרו על דוד
המצול.

אמרי בינה

העגול והיו ימי וגו' וככה אמר קהלת אשר חוטא עושה רע
מאת ומאריך לו כי חפץ חסד הוא אולי יעזוב רשע דרכו
לתלוא כופר, ואות הר"ו אשר צמלת ולכפר עון הוא לפי זה
צמקום או דומה למה שהקבימו המפרשים כלם צבתו מכה
אזני ואמו שהרלון צו או אמו כי צאחד מהודיו יחטא על הכפש
והגה צאר כי ראשית השצועים האלה יהיה מעת לאת דבר דריוש
מלך פרק צמנתו השנית להשיצ ולצנות את הצית כמו שזכרנו
כי כאשר קרצו ימי מלאת שצעים השנה לצרצות ירושלם הייכו
צמנת שמים לדריוש הגז' הוא דניאל אשר כפי האחר שלו איש
חמודות הים חומר וכסף שיקם ה' את דברו הקדים שנה אחת
להשיג את הארך צמפלתו לפני מדת החקד' ולזה כתב ראש
פרשה ט' צמנת אחת לדריוש צן אחרות וגו' וצא אז המלאך
ואמר לו כי מצלי שלמדך להרצות ולהפליד צמפלה הגה צמחלת
חמנוני לצד מהיות הגזרה כצד חרותה ליטע עמנו הדצר ילא
חפי המלך ה' והוקיף לו הערה לאמר חדע וחשכל כי מאשר
הנכית הזה אשר צדעתו יח' לעשות עם ישראל יהיה צהדרנה
ולא ישקוד על העוצה לעשותה כלה יחד' הנה מצנין הצית הח'
החשוכלל על יד צרצבל צמנת שמים לדריוש כאומר עד המשיח
נגיד אשר יוקף צטוצה לצבות חומות ירושלם ימשכו שצועים
שצעה שהם מ"ט שנים וששים ושנים שצועים ימשכו עוד אשר
צהם חחיה העיר עם רחוצה וחילי חומותיה פעם חרצה פעם
צנויה לפני העמים המשונים שיעצרו עליה צמלחמות כמה מלכים
צן היגים וגם מן הרומיים צימי פומפיליו שר לצאם אף קודם
לצמחמת מיעוק כפי הידוע עד כי השצוע האחרון העיר והקדש
אשר נצכה על יד המשיח הנצבר יכרת צבלת נחרלתו ואולם מי
היה המשיח הנצב צמלות עד משיח נגיד אפסר גומר שהיה
נחומה אשר בתי על עלמו (עזרא צ' ה') לזה אומי להיות פחם
(היבושעיה) צארץ יהודה והוא צמה את החומות צמנת כ"א
לאכתחשתא ככאלה צעצאל צ' צ' הלל הוא סיה נגיד וגם כן
משער פל' ארך אומר אל תגען צמשיחי, או יהיה הרמת אל
אדחשקתא עלמו לא לחלת חלפתו כי אם לשנת הכ"א אלץ
שלא נתן רשיונו ועזרו על צנין החומות כמבואר טמה, וצמלת
צן וצא דבר יחזק לפי זה שחיינה חושכות כהנה באילו יאמר

ימי שלם פרק מא

ר"ז

עד מולא דבר משיח נגיד, היינו שיגזור הוא על צנין החוונות.
 וזאת אותו נגיד כפי מה שזכרה טיעוק נגיד הזא וקלו צטנף.
 ולא תרחיק היות משיח נגיד רומח אם לנחמיה אם לארתחשקחא
 כאומר שהרי תמלא לזון ילחק מעין י' חמר ר' משפט א' כי רבו
 עליו הדעת יוקיפון כתב שהוא ישוע בן יהולדק, רמ"י כתב
 שהוא כורט, ור"ע והרמב"ן פרשוהו על זרובבל וכו', ורבו
 קעדיה קוף פרוש דניאל כת' לפי פרוש אחד שהוא עזרא.
 וטעם כמו כן הקב"ה לדעתנו שאין שצעים שכות הגלות נכללות
 בחשבון השצוים שצעים' גם הר"ע צפרוש שצוים שצעים
 ברו ח"ל' ועתה אפרט, השצוים שצעים הם ממולא דבר
 בתחלת חנוני דניאל וכו', ע"ט. וכל דבר מקופק דעות
 הרבה להרבה בני אדם מולא הכתובים ועינים יכדיע.
 ואמרו צקמך על דבר טיעוק והגזיר צרית שצוה אחד אפשר
 שהוא כמו כן על לך הסקד מאת האלהים להוקיף אל החוטאים
 זמן כאמרם ז"ל צירושלמי דמועד קטן על הכתוב כי לימים עוד
 שצעה שמד עוד הקצ"ה לעולמו ז' ימים' אולי צוה מים עד
 כפע ישצו וסחך. אל ולא יעיר כל חמתו צהמה, הלא כה גם
 כן צחרצן ראשון החל צימי יהויקים ועבר ציהוכין ולא השלים עד
 צדיקתו, ואחרי שצב הלמדק צפרקטו אלה כי מעת צוה מלכות
 פקם ליד אלכסנדרו עד הצרצן נמשכו שפ"ו שנים והמלאך יעד
 החקיים הצית ח"ל שנים ימלא כי מלכות פקם צפני הצית היה
 ק"ד שנים כמו שאמרנו, היינו מ"ט מהם משנת שמים לדריק
 צונה הצית עד צוה נחמיה לידושלם, או עד שנת כ"א לארתחשקחא
 הצונים שניהם חרצות לנו' ונ"ה מן העת הזאת עד כפילת
 דריקת האחרון ציד אלכסנדרו, הלא ראינו ארתחשקחא מאריך
 על מלכותו יותר מל"צ שנים זמן לא ידענו כמה. וכן כל
 הקופרים מעינים כי דריקת הנלכד מלך כצ טע שנים' וגם
 אפשר שצין זה לזה היו מלכים אחרים משלימי השנים ההנה.
 אלכל הפנים כדאי הוא רוח הנראה צרצרי מלאך ה' לקמוך עליו
 צקפוקת האלה מלכד כי בעד גדול מלאנו לזה צרצרי איצבי ציאו
 הקיסרי הכתובים למעלה פג"ד שאמר כי ארתחשקח מיימ"ת
 אשר ישוער היותו ארתחשקחא זה מלך ארצעים טנה, ואחריו
 אוחו כ"ו, ואחריו ארסי"ב ארצע' ואחריו דריקת הנלכד טע

צ"ה

אמרי בינה

שנים, לא וחסד משלת כ"א לארתחשקתא זה עד הששית
 לדריש אחרון המלאה כ"ה בלמלוס כמו שזכרנו, גם מיעאקטו"ני
 הפרקי הזכור פל"א כת' ככל הקדר והזמן הזה צארבעה
 המלכים האחרונים האלה רק שכת' על מימ"ן כ"ה שנים תחת
 מ"י ואולי בחלק זה נפל צקפרו טעות מה' ולכל הפנים
 נקוט מינה יתר מפלגא, שהוא רוצא דמיכר היקר הרצה לפי
 מנמתו וכן תראה היית מן האפשר שמתכו מ"ט השנים
 אשר זכרנו מדריש צוגא הבית עד נחמיה וכו"א לארתחשקתא,
 כי עם שתמאן לומר על דריש ההוא שמתל כ"ה שנים הלא רבו
 מלכי פרס לפי דברי המגידים הנז' צאופן כי צין דריש לארתחשקתא
 יתכן שנהיה קלת מהמה, ולכל הפנים החלק אשר בדברייהם
 נאות לכחצי הקדש כאיר אליו פנינו ועל היותר לא מחוש כי הלא
 צא זה ואזר את זה צרצים מן הכפורים אשר סתמו לנו.
 ותחזוקן כי צאופנים הזכרים ספורי נחמיה על ששת הדורות
 הזכרי' ישרבו מאד על נכון כי הוא היה צימי אלישיב השלישי צונה
 שער הלאן כנראה צנחמיה ג', ועל יסוע וירקיס אשר קדעוהו
 כת' לפי מה ששפע צאונת ועל יודע יונתן וידוע כת' מה
 שראה וידע צה"ן לרק' ומקצרא יש לומר שצפטר צתחלת מי
 יודע כי על כן לא זכר קורותיו עם אלכסדרו ונפילת דכוש
 והנה אין צעום אופן לחטט ולשאל מה עשם מקפר השבועים
 שצעים והתחלקם צעלשת השערים שזכר כי כן גזרה חכמתו ית'
 וידעת מ"ש הרב המורה ח"ג פכ"ו לענין מקפר הקדצנו' ח"ל דע
 שהחכמה חייבה, ואם תראה אומר שהגורדן הציא להמלא חלקים אק
 להם קצה וכו', למה היו שצעה ולא שמה וכו', כי כן היו שואלים
 על הפחות והיתר וכו' ע"ש כי הלשון ארוד' וחר' זה דומה
 לחצוצרת' לאנטורי' פ' חלק כאשר שאל אותו מפני מה חתום
 זרחת ממזרח ושוקעת צמערצ שאל' אי הוה אישכא נמי הפי
 אמרת לי, ובמדצר רצה י"צ ושיר רצה פקוק עמודי עשה גוי
 שאל את ר' יהושע למה נדצר הק"צה מיוחד קנה, אל' אילו
 מיוחד חרוצ או שקמה כך היית שואלני. גם ראש חכמי הגלרים
 ספר י"צ פ"צ מעיור נגד מקיימי הקדעות צאמרת למה אם
 בן לא נצרא האדם קודם חמשת האלפים שנה או כיולא השיב
 לאמר הלא גם שתהיינה אלפי אלפים שצעתים תשאל ככה (עם)

ימי עולם פרק מא מב ריח

כי בצחית האמת השאלה היא בטלה מעלתה יען היות הזמן אשר בו הקדימה והאחר מכלל הנצרות כמו שכתבו רבים מן המאמנים וצפרט החכם הנלוי דאכ"טי צפרקו היפה קי כ"ט חלק הג"ע כי אין לנו לבקש צעצועים החכמים למה לא היו לא פחות ולא יותר מהנה. וכי תארה נפשו עכ"פ לאיזה טעם ראה לחכם דון ילחק מעין י תמר ר' כי כתב עליו דברים המהימנים על הלב ושפחים ישיקו. גם אשר אני אחזה לי לא אחדל מחוות אדמו כל עמת שהיא. וזה כי כבר זכרנו צפרק ל"ה מטעם החכם דון ילחק איך למן היום אשר נמשח שאלו למלך עד חרבן ראשון נמשכו תל"ג שנים. ובכן אפשר שראתה החכמה העליונה לחת להם זמן אחר כמוהו על דרך הן כל אלה יפעל אל פעמים. לנכות השורו לו על. הלא גלגולי השציעות חוזרים חלילה צהנהגותיו ית' כואמר זהר ויקרא פקוק אם זכח שלמים שהצארו לתעלה פי"א. ועל מקובע שלש השנים כראה דאין לחוש כלל שיאמן כי לא הקפידה התורה צפרקדי צני ישראל על אחרים מה אשר לפי אומד הדעת נמלאו יותר על קלת המאות והחמשים. עם כי גם דברים ככתבן ממש אפשר שיתכנו, ומלכד כי החכם דון ילסק החכר על הכחוד צן שנה שאלו צמלכו כתב צאופן שגם התל"ג שנים החכרות לא תהינה רק ת"ל. ועוד כי אמרו צדיאל ט' וחלי השצוב ישצית זכח וגר' אפשר שירבן לצד מקך הת"ל, ע"ט. זהו שער מה שראיתי טוב לדבר על המראה הגדולה ההיא כפי הנאות לדבר עם כל המודעות אשר מקרתי:

ספורים בין המחבר וידו לענין המטיל ספק בשנות

היצירה למנינו.

פרק מב ואולם למען ישמע עוד המשכיל ויוסף לקח הנה שפתי לא אכלא מהגיד ספורים אשר קרו אותי מקרוב על האדות האלה עם הולך חמים מחכמי דורנו. וזה כי נכנס אתי צדדים ויאמר. אני הגה לא אדרוש אחרי ראית החלקים שזכרת על מקסר שנות העולם לשקול אותם כראוי אחת לחת צמאזני דק. אכן משפטי ודאי דרך כלל על המטיל הכפק החכר כי הנה צשמות רבה פרשת משפטים

אמרי בינה

ומשגיח ל' אחת אל עקילם לאדריינוס קיסר רובה אני
להתגיייר וכו'. אל מה ראית וכו', אל הקטן שזהם יודע האיד
צרא הקצ"ה את העולם. מה כצרא ציוס הראשון מה ציוס
השני ומה יש משכצרא העולם ותורתן לדק, גם צמודש
תסומא צפרשה הנכרת נכפל דבר זה של עקילם או אונקלוק
דצהדיא אמר כי הקטן שצנו יודע כמה יש משכצרא העולם.
ולפי הערער שזכרת הקטנים עם הגדולים לא ידעוהו. והרי
עדרגח אונקלוק או עקילם הגר מודעת למעולה וצפרש מומאי
דאיחור עליה פ"ק דמגלה שחרגם את התורה מפי ר' אליעזר
ר' יהושע. ואען ואומר הלא סוף דצרך אחי ייגעני ריש מלין
להצדיל בין הגרים החקידים האלה לבין את האמור של זה
צזה. אולם פן נכסוך עקר הדרוש צערוב פרשיות תהא מלה
א חציבה עליך פעם אחרת, ואתה הקורא תמלא אחר פרקי
ימי עולם אלה פרק נפרד אשר צו כתצתי הדברים שהרליתי
לפני על ככה. כי עתה נטרז להחיר מה שהקשה לנו.
אמתי לו האח יקיר הנה לכל הפנים עקילם או אונקלוק שהיה
מה דברת דצברא רבה אמר מילתא זו שיודעים ישראל כמה יש
משכצרא העולם. האמנה השצ נא אל לבך כי אין דבריו סותרים
את האמור למעלה, שכוונתו צאמת היא על השנים המצולרות
צתורה וצנציאים עד משה עד צית ראשון ודכותיהו, דיקא גמי
דקאמר דמיא דהיאך צרא הקצ"ה ומה כצרא ותורתן לדק,
אמנה מאז והנה שאין לנו על הדבר הזה ולא על זולתו רוח
הקדש הנה האמתות ציפקר השנים איננו אלא כפי האפשר
אללנו. הקשה עוד אלי ויאמר אל לבך יהנה חכמה להחזיק
ציוטר המכפר לילירה כלאחד ממנו הלא צהלינד מלד מה לצות
הקפקתח המכרים נמלאת כמפר צרית את החכם הכחרי שכה
פעמים רבות תענדו עטרות לראשך. כי הנה הוא מאמר א'
קיון כ"ז אמר אל המלך איך צעת כפרינו ההם היו נמנות לנו
ד' אלפים ת"ק שנים, ושאיך צהן ציון שני יהודים מחלוקת,
ומה הלא נראה כי החשבון לילירה היה נהג צקדמונינו גם לפני
רב שירא גאון. וכמו בן התצבר כי החכם הזה הליצ לו ד'
צמנין הוא כלדיק ויטר ואין לומר שכל טעות מאז והנה.
ואני לא זכרתי לך את האחד היקר הרמב"ם ז"ל, שכתב גם
הוא

ימי עולם פרק מב

הוא זכמה תקומת מידו החזקה ומספר השנים לילידה כמנהגנו
 כי תאמר אלני כמחבר פ"ד וקוף פ' ל"ז עליו ועל רש"י טעמות
 להם זכפירים הנמשכים אחרי הגמרא לזלתי סוד מדרכי
 רבותינו, אך ר' יהודה הלוי זכפירו הכחשי הרי הוא צן חורק
 מן ההשקפה החכמה ומדוע אליו ריבות. עניתי אחי וראש
 אשיצ אותך זאלה על הראשון ראשונה והייתי צעייך שומר הצרית
 והחמד. כי תדע שעם היות זה ר' יהודה המחבר מיחס זראשית
 הקסר דבריו כלם לחבר שזכר אין קפק כי הוא היה הממליץ
 ומחדש את הכל זכמחתו כי רבה. אזל על דרך השרידים
 אפלטון וטוליאן ודומיהם השמים זקלת המלכות דברי דרומי
 צפי קוקראט וקאטוני או דומה מן הנודעים זדורותם ראויס
 אליו יחס גם הוא את וכוחו הקדושים ההם אל חכם קדמון
 שארע לו כעין המעשה ההוא אשר לדברי זעל קפר האמונות
 זבהקדמותו נקרא ר' ילחק כנגר"י. כי על כן הוא ר' יהודה
 אומר זראשית קפרו ראיתי לכתוב הדברים כאשר נפלו והמשכילים
 יצינו. כלומר יצינו דברי זה שאין הכל רק המלכה מומני. כאשר
 ג"כ קפר איצו לדעתי היה המלכת איש אחד היינו לדעתם זל
 מר"ע"ה אשר יחס אותו למי שטרע זדורותיו ראוי לאותו מעשה
 כפי ערכו ומקרהו, הלל על כרחין לריך לומר כן על דעת
 האומר לא היה וכו'. וזדרך הזה נמלאו שתי הדעות לזקות
 יחד. וזומה שיקיים זה אללך ראותנו לכל הנכנסים בזיכות
 ההוא קגנון שזה זדבריהם. ואם היו אישים נפרדים הלל
 ידעת שכל אדם נכר זקלמוסו ואף שני זביאים אינם מתכבאים
 זקגנון אחד, וגם האחד המגיד דברי רבים ראוי לו שיחזיק
 דרך כל אחד מהמה. והנה זה ר' יהודה היה זדורו של הא"ע
 גם לפי המדובר עליהם היה חמוי, כי תראה זפרוט יתרו
 שכתב שאלני רבי יהודה הלוי נ"ע מה געס וכו', והרי זקוף
 חומש שנות הוא א"ע כתב שהשלים אותו שנת חתקי"ג שהס
 אם כן תי"ח שנים מאז ועד עתה. וכן תכיר כי כך ד'
 האלפים ות"ק האומר שס איננו רק מדומה לטעתו כאלו חובר
 הקסר מקדם, וכבר ראינו הגאון רב שריא זאברתו החכמה
 שהדורות הראויס לשנת ד' אלפים ת"ק יחס אותם למנין איננים
 כמנהגם זימים ההמה. ויונה כדברך שהחל אופן המכפר

הזה

אמרי בינה

הזה גם מני אלף שנים קודם. הלא זכרנו שיחזק ואין צכל
זאת נגרע מערך הדברים הנזכרים כל מאומה. אומה על אשר
יקחד לצך שהחכם ההוא קוצב מקמרות צארתו הסך הלא יכלתי
לדלותך קתירה מיניה וניה ממה שנמלא לו על אנשי כנסת
הגדולה במאמר ג'. אפס יהיו לי דבריך אלה עזר למה שפללתי
היות צם שגיאה מחטא המעתיק כנראה הכל מפרקטו הל"ו
לדעילא, שצו ג"כ זכרתי דבס ונכבדים אשר יסדו יחלקו על
המקפר הגהוג אללנו עד שתראה כי אינו מוקסם לכולי עלמא
כאשר דברת, עב"ז כי תרד לקוף פונתו צדברי ההם יחצור
לך היותה צלצד להוכיח אמתת חדוש העולם צשנים הנמנות
מציאתו אלל הכל היך שהיו צין רצ למעט. כפי המרצו ג"כ
מדבריך שכתב במאמרו הראשון ח"ל אם הולך צעל התורה להודות
בהיולי קדמון ועולמים דבס קודם העולם הזה לא יחשב פגם
צאומתו כי די שיאמין היות העולם הזה נברא צזמן ידוע
וחלתנו צן אדם וחוה. לאפוקי דעת אנשי הודו שזכר אחר כן
קימן ל"ד אשר ימנו אלפי שנים לאין חקר. כמו שכתב גם כן ראש
חכמי הנלרים צעיר קפר י"ח פ' מ' על המלרים המתפארים
שחכמתם צאלעגנינות קדמה ומאה אלף שנים ומעלה, והוא
לעג עליהם שם, גם צקפרו הי"צ פ"י והוכיח כזם משנות
הילירה אשר מקפרם נגלה מכתצי הקדש. עם היות קלת
הפרש צינו לצינו. וצפרט הראה את כז הקופר ההוא שזכר
אגרת כתובה מאלכבכדרוס ווקדון לאולימפי"אה אנו אשר נראה
ממנו שער ימיו עצרו לעולם אלפים שנים אלף פעם. וצכן עם
שחוקין שנות מקפר על כך החכם כחצי החכר לא ירהר
אחריו כי הנה לא תלא מכותו העקריית צאמתת החדוש כחוט
השערה. יקף עוד המשכיל החכר שאת אלי פניו ויאמר, אך
הנה צגוים נשמע וגם אתה צאחד מפרקיו לדעתם אומר כי
אלכבכדר מלך שנת ת"ל לצבין רומי. ויען לא הכניע את דריוש
עד שנת שש למלכו נמלא קוף מלכות פרסי שנת תל"ז אליה.
ולפי מה שאמרו ז"ל צפ' הרואה ופ' צמה צהמה וסיר רצה פסוק
אל תראוני צשעה שנשא שלמה צת פרעה ירד גבריאל (ראמרי
לה מיכאל השר הגדול) ונעץ קנה ציס והעלה שרטון וכשעשה
ירצעם שני העגלים נצנה עליו כרך רומי. ונמלא כי מצבין

רומי

ימי עולם פרק מב רב

רומי לקוף ל"ד השנים החכרות נמשכו שע"ד אשר מירבעם עד
הת"י ושבעים של גלות ול"ד של פרס שהם חע"ח העודמות מ"צ
שנים על הת"לו שזכרנו. ועם היות יתרון זה קשה לכל הדעות
הלא כל מה שתוקף בשנות מלכות פרס יגדל הקושי. השיבות
אחי לא מוצה העלה אשר שמת על לנך לפתוח זה האשר כי
האומנה חליך לדולקים פעלת, יען תמלא שהם המונים ת"ל
שנים לרומי-עד אלכסנדר לא יתחילו זמן הצרותה מעגלי ירבעם
כאשר אמרת מוטעם רבותינו. אבל כמו שאגלה עתה אחך עם
השכרות אחרים גם יחד. וזה שכר תמלא להראש"ד בקפר
קבלתו ראש פרק זכרון דברי רומי איך צנינה ומלכותה. התחיל
כאשר גלו עשרת השצטי' בשנת תשע להושע בן אלה שהיתה הששית
לחזקיהו. ונכון הדבר הזה מעם מדת הדין להכין צעת-ההיא
שצט הנוגש צשארית ישראל אם כדאשונים ימרדו. אולם נניח
הראש"ד לשמחו הכזר וכנין לראות איכסיצ"או הקיכרי וקמועילאו
אשר מנו סך ת"ל השנים החכרות' כחצו בלוחותיהם איך בנין
רומי ומלכותה החל מעת רומ"לו שנת י"ד ליוחס בן עזיהו.
וזה ג"כ דבר קודלילאו קופר נאמן ומיוחד על קורות אלכסנדר,
כי עם שחראה לו בתחלת קפרו השני איך מלכות אלכס' הכזר
החל שנת תכ"ו לבנין רומי אין זה רק מפני הפרש מה אשר בין
הקופרים צקך האולימפי ולכל הפנים הפרש של ארבע שנים
אינו עתה ממה שיחשב אללכו. הרי שהקופרים הכזרים לא הגזילו
ההתחלה הכזר' כמו שחשבת. וכי יקחד לנך להסיגה אחור אל
עגלי ירבעם בן תרים גם אתה לדעתם את חשבוך על הת"כו
שנים או הת"ל שזכרנו, והנה הקושי ישוב לנך בחשבון רבותינו.
גם כי ירדך הדורך במקלה הזאת יתחזק עוד הקושי בצחינה
אחרת, והיא כי תמלא לקופרים הכזבי' איך העתק תורתנו ע"י
שבעים הזקנים היה שנת ת"ק לבנין רומי, ואמתת זה לדבריה'
תחברר ג"כ ממה שנודע כי מעת ההעתק הכזר עד פיליפו
קיקר כ"ז, אשר כנראה מספר חיי הקסרים מלך שנת קע"ו
לחברן הבית, היו ת"ק שנים אחרות המשלימות לאלף, שאז הוא
פיליפו בשנתו השנית הגדיל השמחה והלחוקות גיאטרד"לי על
כי צימיו כהיה יום הולדת רומי. היינו תקופת אלף שנים לבנינה.
וכמו בן תמלא כי הת"ש שנים לרומי אשר על אדוהם כתב הקופר
הגדול

אמרי בינה

הגדול ביטוליו יאלי את חזרוני והוא היה צעת המלחמות של
ידיאיו ליסארי וטומפיו שר לצא רומי, נשלמו צמועדם הראוי
צין קד הת"ק והאלף שנים האלה, והנה בצופן זה נחקצן
צידך קד שנים לצנין רומי מקודם הצנות צית שני עד ההעתקה
שנעשית זמן רב אחרי אשר צטרה. לא מעתה וחסוב קכ"ז שנים
לפי קופרים המכרים או קכ"ג לדעת הראצ"ד המכר אשר
צמשכו למלכי יהודה מחללת רומי עד חרצן ראשון. וע' השנה
למחצות ירושלים, והכ"ד של ר' יוקי אשר ידעת שנשלמו צשנת
שז לאלכסנדר כי אז הכניע לו את דרוש, לא תמלאם אלא
רס"א. וכן כי תדרוך לנרף אליהם שז השנים האחרונות
לאלקסנדר ול"ז שנות תלמי צן לאג"ו אשר קם אחריו על מלרים
ול"א שנות תלמי פילאדלפו עד ההעתקה המכרת לא תמלאם
צין הכל כי אם של"ד. והרי לפי זה כי קד ל"ד השנים של ר'
אסי שהוא לצדו המקופק אללו כאמור לריך עכ"פ לתוספת
אשר לומנו לא ידענוהו. ומודה אני לפיכך יקירי שתמלא
קופרים אחרים מייחסים לרומי התחלה קדמת לרומ"ו.
באשר על נקלה ימלא צערוך הרומי מלת רומ"ה. אך יש
להודאה זו קמפתן מנגד כי צלוחות המחשצים המכרים תחזינה
עיניך שהם מתחילים חשצונם מרומ"ו. וכל המקדים צו כן
ירצה לו הקד על מקפר הת"ל או התכ"ו שנים כמו שזכרנו.
וגם אמנה אחרי אשר הביאותני אל הדרך הנכרי הזה. ומצחן
אחר כיולא צו תקח לך עפ הנודש מואתנו. והוא כי תחקור על
זקן איזה אדם מעולה אשר נמלא קודם צנין שני אם מעט זמן
ואם הרבה. וכמו כן על המדע צמתחק אליו אחרי הצנות
הצית, וכל זה מפי קופרים ומחזקים אשר לתומם יגידו את
המולאות מקדמי ארץ, וקפרת לך ממוכו כמו שעשית מיום
הוקד רומי את השנים אשר נמשכו צראשית הצית, והיה
אשלטון לך למפת, כי תראה הקופר דוללי הנלרי צקפרו
היותואר ימי העולם שכתב מנועם ארצעה קופרים קדעונים
לאריליאו דיאניקיו פלרטארקו ואטוליו. אך אשלטון טולד
ת"ק שנים קודם חרצן שני. וראש חכמי הנלרים צעירו קפר ת'
פ"א כתב כי שנותיו היו פ"א וכי מת ששים שנה לפני העתק
תורחמו, ובהיות שנותיו פ"א כאמור אשר גם זולת החכם המכר

ימי עולם פרק מב' רכא

כל הכותבים על אודותיו יורו ככה. הלא יתחייב לפי חשבון רבותי'לו
 כי השנה שמת נבנה הבית, והנה ממה שהתחמת למעלה כי העתקת
 השבעים כעשית ע"ט שנים אחרי תחלת מלכות אלכסנדרוס ושנים
 שנה אחרי מות אפלטון ילא לנו בהדרגה שהוא אפלטון חי שבע שנים
 אחרי תם י"ב השנים של מלכות אלכסנדר. ואם כל שנות אפלטון
 כשלימו בשנת הצנין כאמרר איך יתכן כי אלכסנדר אשר מת שבע שנים
 קודם לכן הוצא בשנתו הששית מאת הנהן הגדול אל הקדש פנימה
 מקפר שנים אחרי הצנותו ועדיין לא הושם צו אצן על אצן, הרי
 על כרחיך כי ת"ק השנים לפני החרבן התחלו קצבי לצנין הבית אם
 לפניו או לאחריו מעט זמן לא ידענו כמה, ועם כי צין מקפרי
 הדברים הנזכרים ימלא אחיה הפרט הגה בעד אשכנזים נשקף נילוף מה
 על החשבונות האלה. וכל עוד שדומה צם קלת אמון יפה דברתי
 ב"טוב היה שלא נשאלו איהם עינינו פן נהיה כחופר גומן ונפול שמה.
 וכ"ט כי לצד מן הקושי הנמשך לנו משפת המלכים אשר מנה מיטקטיני
 הפרקי בקפרו מקודר הזמנים שהעתקנו צפ"לא והעירונו עליו גם
 בן צקוף פ"ט, הנה לפי הנומלל צחכונת אלפראגאני הערבי
 קוף שער ראשון. לא הנעתקת ללשון רומי שחקרו צה הדברים
 האלה, אבל הנעתקת ללשון הקדש ע"י הר"ר יעקב צ"ר אצא
 מרי, כפי מה שראיתי לירשי החכם קאקים ז"ל. ולירשי הר'
 נתחלל מתורלי ז"ל. ולהר"ר עזרא מפאלו י"ץ. צין ראשית מלכות
 נצוד גלד לראשית מלכות אלכסנדרוס. מוקדון משכור יחד
 מש"ג שנה. באופן כי המעתיק הכוזר כתב צקוף השער שהוא
 ח"ל, אלפראגני המחבר השלים השער הזה צשנים שעברו לכל
 המנינים ונמלא צו טעות לצריא' העולם כפי אמונתו וקבלתו גם
 לפי קבלת הרומיים והגחנורה, ענה אז דודי הכוזר ואמר לי
 הצחיכות האלה לפי דרכם הלא נראה הי' להם על מה שיסמכו, אולם
 הדי הקמתו לקיים מה שנאמר אל דרך הגרים אל חלמודו ככל אשר
 כתבת גם אחיה קוף פ"ט לט ככו' הכל קר והחשבונות הנזכרים יחדו נאחו.
 ובאמת ואמונה דברך על המחוכמים רבותינו וצפרטר' הללו צבית
 דינו שלא נעלמו מהם הספקות אשר נהיו הן באורך שעבוד מלכים
 הן צמנך שני הצחים. ושע"כ צחכונה וצחירה הסכימו לקיים את
 הקבים אשר מלאו מפורקמים צעמנו. וכמו כן צמה שהראית כי
 כל חוספת אשר דומה צמנך השנים לילירה לא יעלה ולא יוריד לא

אמרי בינה

באמונת חדות העולם ולא בקביעות החנים ככל אשר כחצת צפ"לח
ופ"מ, הגם נכוחים למצין וזהם יכבר פי כל הקרצ לדבר עתק נגד
פרקד אלה, אולם תחת שלט רגזה עוד נפשי צדדוש הזה. ענני
עליהם ענני וכרתי לך צרית שלום. אחת היא מה זאת היתה
לקדמונינו כי נועת ש"פ שנים קודם החרצן עד היום הזה נדע כך
השנים לטערות צלי ספק ומחלוקת וצמעט השנים ההנה שהיו
מראשית הצנין עד מות אלככרד נולדו הספקות שזכרת. שניה
לה אם הם ז"ל בצחירה ולחכמה העלימו את עינם מדורות הכ"ג
ההמה כפי מה שכתבת איך תנקה אתה מהיות דצדריך המזכרים
עמיד ליתן את הדין בגלותך מה שכוהו כדבר ר' אליעזר לר'
עקיבא ש' הזורק על שדמה לגלות מי היה המקושט ומי היה אליהו
צן צרכאל צידושלמי פ' כסם שהמים. שלישיית לצי הומה על הדרוש
הזה כלו כי עם היותך כפי האמת צעלמו נקי מכל חטא כמו שהלעתי.
הנה צהשמע צין ההמון חסר חצונות פתגם שום סכסוך צחצון
המורגל אללנו לילירה יש לחוש כי ילאו ממדה למדה ומתוכו ילמדו
לשקר. דצברים זולתו וחטאת עמד. ואען על הראשונה ואומר.
הנה יש לך יקרי להתצונן כי המנין לטערות לא צלצד היה נהוג
צעמנו אזל אלל אומות רבות גם כן כמזואר מן הראשון לחשמנאים
פ"א ומן השני פ"ט. ומן היוקיפון לרומיים ספר י"ב פ"ז, ולזה
נשמר מן השכחה והככורך כיון דאדכרו ליה מידכר. אזל יתי צית
שני צראשיתו אשר לא ההצארו צכתוצים גם לא הוחזקו ציתר האמרי
חזקה מקוצלת אללנו. הנה יש ויש כח צלרות והתוכחות אשר הכו
אותנו צתמהון לצצ לצלצל אותם כצברים אחרים יקרי הערך, הלא
תראם מה שאמרו ז"ל פרק כל כחציו וידושלמי וצצלי דונגלה פ"ק על
אודות מנל"פך וכן פ"ק דמגל' על אודות התרגום של תורה דשכחוס
וחזרו ויקדוס. גם על חקיעת שופר צראש השנה ידעת כי עם מה
שכתב רבינו האי צתשרה לפי מה שהציא האשרי פרק י"ט של ראש
השנה אל תחשצו כי נפל צימי ר' אצהו ספק צדבר זה שהרי וכו'.
הנה הרב הגדול רמז"ם ז"ל צהלכוחיו גזר אומר שכתפק צה לנו
ספק לפי אורך השנים ורוב הגלות, וצערב קדמונינו מגלות צצל
אשר לא נמשך רק שצעים שנה כתבעזרא צ' ונחמיה ו' אלה לא יכלו
להגיד צית אצותם וצרעם אם מיישרא המה ומן הכהנים צקשו כחצם
המתחיקים ולא נמלאו, ואם ככה היה צשלשת הדצרים המזכרים
ונעשים

ימי עולם פרק מב רכב

ונעשים בכל האומה וכל המקומות והזמנים, וככה אידע לאותן
המשפחות אשר מן הדין היו חקים על מגלות יחוסיהן, הלא יקל
צענינו אף שכנא צאחה לד לחשוב כי צדצ הפזורים והעדרות
נתבלבלו לנו חשבונות השנים הקדמוניות ההנה. גם לא נאשים את
ר' יוקי צעל מאמר הל"ד שנים עם שיונה צו מן החימה כי הנה לא
היה מעיד על פי הראיה אבל מפי השמועה ולא מסיכיה שזה נמנע
צחקה אבל מיתר חכמי הארץ אם בני עמו או מעם נכרי וככה מקרו
לדנו. וצענין חשבונות העתים צפרט צינה שמועה זאת גצר חכם
ודון מינה. צירושלמי דתעניות פרק ד' אמרו חז"ל לטוב, כחצי
צתשעה לחדש הוצקעה העיר ואת אמרת צ"ל. אמר רבי תנחום
קלקול חשבונות יש כאן. הדא הוא דכתיב ויהי צ"א שנה צאחד
לחדש וגו'. אף תימא צאחד צאצ עדין לא נטרף הצית. אף תימא
צאחד צאלול ציום ולילה נפק חד צלדר (פרוש שר צצא) מירושלמי
ואתי ללור, (בתמיה) אלא ודאי קלקול חשבונות יש כאן, ע"כ.
וכתב עליי הרשב"א סוף פרק קמא דראש השנה חז"ל לטוב, קלקול
חשבונות היה שם כלומר ודאי צ"ל היה גם צראשונה כמו צשניה לא
מפני רוב הלכה עשו צחצצון ונתקלקלו צו וחצצו שהיה צתשעה
לחדש. וקרא כי כתיב לחצצון העם כתיב. גם צעלי החוספות
ז"ל פ"ק דראש השנה הוזכר כצו על מאמר הירושלמי הזכר חז"ל
לטוב, פליג אהנא דידן ורולה לומר שההמון מתוך ערדתם טעו
צחצצונם וחצצו היות אז תשעה צתנח. והנציא לא רלה לטנות
ומה שהיו קצורים, עד כאן. אשר דברי הקיפא הזאת לשני
החכמים האלה דומים למאמר הכחרי על וימלאו כתוב צו דנחמיה
ס' וי"ג. שלא היתה המליאה ההיא רק צצחינת ההמון כנוצאר לו
קרוצ לכוף מאמר ג', גם כיולא ציום החרצן הראשון תמלא קלקול
אלל היוסיפון לרומיים צחצצון יום חרצן שני. כי צספרו השציעי
מן המלחמות פרק ד' כתב שהצית: נטרף צעשירי לחדש אצבוק',
ואמנה גקוט מינה פלגא כי שם חראהו כותב כמאמר ז"ל לעת ערב
הגיתו צו את האור. ולכל הפנים אם דבותינו על המפורש מפי
צציא ועל יום לדת רבים אשר צנרה צבעולם תתחקה על שרטי הלצ
כי על כן הוקצנו דברי הלומות וזעקתם צעלם הימים אשר נחו על
היהודים לא נמנעו מלומר קלקול חשבונות יש כאן. אף לא יארת
צשעת הדחק לאמר על היולא מר' יוקי השומע מפי שומע ואף לו
אשמה

אמרי בינה

אשמה בשגם יטעה כמו שזכרנו. מלצד אשר קנני למלין גם את זה
לא אמנע בתוך חכי כי סוף פרק יולא דופן דאמר רבי יוסי תרומה
זמן הזה מרבנן הקשו והא תניא בקדר עולם (פרק ל') אשר ירשו
אבותיך וכו' שהיא מן התורה ואמר רבי יוחנן מאן תנא סדר עולם
רבי יוסי. ומשני חני לה ולא קצר לה. הכי נמי מקתצרא וכו'.
והצילו גם כן רבינו ישעיה ראשון צמהדורא קמיתא דמכות פרק
הלוקין, כי על כן אף צענין זה לא יחשב לנמנע שהגיד את אשר
שמע עם היות אולי אתו רוח אחרת, ועל השגתך השניית הלא
תחשוב למשפט כי נקייתי בהחלט ממנה יען היות זה דבר אשר לפני
הימים האלה ילא עליו ערער מאת כותבי העתים הן באומות וחכמי
הגללים הן צחכמים האחרונים מעמנו. ובכן נראה כי חקד לא
אשם הוא להודיע ההתנללות ולהראות שהחקרון לא יוכל להמנע
ככל נמנע אשר פצעו יקיימנו, ואמנה על השלישית אחרי התנללותי
אשר הבככת בהלעת דבריך נראה שיקפיק לי להשיבך כי מי חכם אשר
חקח אזנו שמוץ על אודות דרושנו מאיזה סמוני ויושבי קרנות אשר לא
ידעו ולא יצינו הלא יאות אליו להפליגם בדברים כאותים כי יאמר
שהכל מתוקן על דעת קדמונינו כמו שבארנו. כוף כוף ההמון
הנו חלולרת המשכילים וקולו הולך וחזק כפי הרום הגתן צו מהמה.
ואחרי השיגרו מן המחקר הזה השלש תועלו' אשר זכרנו צפרק כ"ט
יש לך להשיב אל לך מה שהעלו ז"ל פרק הכפינה על הא דתנינא
פרק י"ז דכלים לענין אונאה על כן אמר רבן יוחנן בן זכאי ארי לי
אם אומר וכו' דקוף קוף אמרה וסמוך אהאי קרא כי ישרים דרכיה'
וגו', וצבראשית רבה ח' על הכתיב נעשה אדם שהיה אדונינו משה
מגמגם בלישניה אמר לו הק"ה כתוב והמטיים עקלקלותם וכו' גם
צמשנת מקבת האלילים פרק שלישי השיבו הזקנים לרומיים וכי יאבד
הקצ"ה את עולמו מפני השומים, כי המשכיל לא יתאפק מועשיו
או מדבריו אשר יקוח צם תועלת לאנשי התצונה מדאגה פן ישלחו
הכסילים צעולתה ידיהם וצצטרם לא ישרנו שרעט. ילכו את
חכמים ויחכמו, והנה חצר טוב עם כי לכאורה הניחותי לך על כל
ההשגות שעוררת קרוב להוגן. אצרכך צחיי ומחזיקנא טיבתא
לרישיך דלא כדע מגרמיה להודות על דעת החולקים שזכרנו, כי
לכל הפנים גם אנכי יש ויש את לצבי לחזק את צדק המנהג צקפידה
צלי ערער כדשלאו מהם פרק קמא דיוס טוב הזהרו לצל נטוש תורת
אמנו

ימי עולם פרק כ"ב

כ"ב

אמנו. וצפנת חדע. איך לפי טעה כזר הרליתי דברים צדדו
הזה לפני מורה איטלקי גדול הקרוז אלי ויהי כשמעו ראשי
פרקים לפום רהיעא אמר שהראוי הוא לנטל דעת כל מעיד
קפוקת על דצריהם ז"ל צדדו הזה ולצלתי תת און שומעת לא
לרצנים מאריכי טעבוד מלרים ולא למרצים שנות צית ראשון
לח"ל, וכן לא נקשיב מי שיכתור דצריהם צכך שנות צית שני
מכח הספורים אשר צפטו כחצי הקדש וכ"ס. מקול המון איזה
קופר כציתאי הזכרונות חדשות צארץ, יען אשר חוצה עלינו
לקבל תמיד את כל דצריהם ככתנן ולהאמין לדאי שהם דאו כל
מה שבראהו. וטעם כל זה אמרו מה שאמרו כי ידעו שהוא
לצדו יניב וכחן צשגם לא נשיג אופניו כי דעתם רחצה מדעתנו,
זה היה חורף דצרו אשר אמנם יש לנו לחזק ולאמן אותם כאמרי
קדוש וצריך. מדעתנו כי צאמת אמרו פרק קמא דיומא טורח
לפרנן של ראשונים מכרסן של אחרונים, ככל אשר זכרנו ראש
פרק י"ד, אשר על כן אמר נאמר כי גם צהרצות החכמים
שזכרנו את כך שנות טעבוד מלרים ומשך צית ראשון כראה
שהותרה הרלועה להרצותם צצית שני כי מה לי אם מעט ואם
הרצה חוקיף צכך הכולל, כל שכן צראותנו שאין עליו קפידא
צעקר שום דין ואמונה כמו שהוכחנו. הנה כל התמים צלבו
ודרכו אשר עם התקבל אללו התשובות שכתצנו על הפקד חשב
השנים הראשונות להושע צכך הח"י של צית ראשון ועל השנים
המוקפות של צית שני, יצחר להשליך צמלולות ים כל דצרי
הרצנים והקופרים החכרים, וצלי לציעות וחוקף יאמר אין לנו
אלא לשמוע דצרי החכמים אשר היו חיים לנפשנו ואשר הדריכונו
תמיד צנועגלי לדק. יהי מאלהינו צרוך וצאמונתו יחיה צנעימות
כלח! הלא כזר הורנו הרב הגדול רמב"ם ז"ל זה הדרך הטוב
פרק עשירי דהלכות שמיטה כי עם היות זמנה לפי חשבון לודק
אללו צשנה מקוימת אמר וזה לשונו, אצל כל הגאונים אמרו
שמקורת צידיהם וכ". והודה לדצריהם שם, וגם צאמת
מתשובותיו, שאין שנת השמיטה רק האחרת אשר זכר צשם
כי אמר שהקבלה והמעשה עומדים גדולים צהוראה וזהן ראוי
להתלות. עד כאן. כמו כן צמספר השנים ללידה צשגם הוא
חשבון של מה צכך לא נמיש היחד התקועה ואף צהרהור גלידא
לא

אמרי בינה

לא גקוד מונתג אזותינו. האמנה כל הקרצ להרהר אחר דבריהם
וללדוף אותם כלדוף הכקף הלא טוב לו לצלתי יעצם צחלי
המתקד ויחשוב עליהם תועה. אזל ידוף יטיג ויצין לאחריהם
עד ימלא להם מקום על הלדק, ככל אשר השמדלנו צפרק
ל"ה ופרק מ' דלעילא. ואמי הנה צחס לצבי ולפי קולר שכלי.
כפי מה שנראה בכל יתר הדרושים התוריים או עיוניים אשר דור
דור וסכעין מימינים צהם ומשמאלים ומראים לעומא ולטהור
פגים להוצות פעם צהכרע ופעם צזולתו, כן דרך שקלא וטריא
וקטשא ונותן צאמונה על דעת לקבל אף מן הרוצין כמה
חצרות דנתי לפני רצתי צקרקע ככל הכחוצ צפרקיני אלה.
וכבר ספרו ז"ל פרק קמא דסולין וירושלמי דמסכת דמאי פרק
צ' לענין מעשר של פירות צית שיאן שחצרו על רציט הקדות
אחיו וצית אציו ואמרו לו מקום שאצותיך ואצות אצותיך וכו'.
דרש להם המקרא הזה וכחח כחש הנחושת וגו' כי עד הימים
ההם וגו'. וכי לא עמד לדיק מונשה עד חזקיהו וכו' אלא
מקום הניחו לו אצותיו להחגדר צו, הכא נמי אס בחצורנו זה
צכלל וצפרקים אלו צפרט ימלא אל המשכילים דבר טוב ישמחו
גודה לה' כי טוב המצורד עד עולם קלה. ונחזיק עוצה לראשונים
אשר הניחורו לנו. וצפרט לחסם דון ילחק אשר יעד דלעילא
לחקור על שטת הילירה שנמלא פותח זה השער צארפן שיכולנו
לצא צו קוממיות ככל הלכה אשר עמעמו עליה והאצורה, ואס
לכל מראה עיני החכמים צדרוש יהי דברנו כעור ורק כלו או
קלחו ידמה בי וי"ו אאופתא כמאמרם צצחים כחצי ליה ויחשצם
לפי ערך כההיא דאמרה ר' עקיבא פרק יולא דופן לחד צה
אח התלמודים אשר צטוב טעם ודעת יתנו עדיהם וילדקו.
ורצה נמי פרק אין עומדין וכמה דוכתי לחדודי לצציי קא עצי.
אפס אני זאת צריתי אותם שינח כל האמור נגד מנהג החשבון
לילירה לליצ ומהיון עד יעצור לנו צלצד את הכחוצ צפרק
המועיל הזה אשר לכנין:

שאין להתחיל ביאת המשיח בשנת של"ה יותר מכל שאר השנים
אבל מחיום ולעולם כל הזמנים שוים בו לרצון אלהינו.

פרק מג הנה לפי הקפקות אשר עוררנו צמקפר השנים
לילירה

ימי עולם פרק מג

רכר

לילידה. ואמרו כי בצחינת המתרצה בקוף שעבוד מלרים. ואמנע
ימי צית ראשון. ותחלת ימי צית שני. יש פתחון פה לומר כי ימי
שנותינו לאלף הששי עברו את כך השל"ה לא אחדים בלבד כי גם
עשרות. אנכי הרואה להקת צני נביאים המחכים בשנת של"ה
את יום ה' אשר צו יוליא עמו בששון לתשועת כלם כי יערו
ויקבלו לקראתי בחלי גבור שנוים וכלם יענו ויאמרו לי איש יהודי
ואך עוז צעינינו למה זה בקעיפי מחזיונותך אלו חפדיע את
העם מתנחומותיהם ולמה תניא את לבסס מן הסבר אשר הם
קוצרים כי איש חמדות ישן לקן הזה של שנת של"ה הקרובה
אלינו באתרו אשרי המחכה ויגיע אחר ארבעת האלפים של תהו
ושל תורה לימים אלף שלש מאות ושלושים וחמשה משני האלפים של
ימות המשיח. כל שכן כי דרשי רשומות מנו אחריות שני הפקוקים
האחרונים ההמה שכך עולה מקפרם חמשת אלפים של"ה. ומלת
לקן הימין חמיתות ממש של"ה תעלינה. באופן כי יתכן שדניאל
כיון לאמר אלף של"ה מקך עליית שני הכתובים האלה. ודבר אצינו
הזקן יצא שילה וגו' הוא באופן מה תנא דמקייע. ונמטריא של
הסתר אסתיר כך הוא מנינה. גם מועד מועדים הרלון צו מועד
של שני מועדים שונים, שהם ת"פ שנים מיליאת מלרים עד צנין
ראשון. ות"י של משך זמנו שהם תת"ל. הוכף עליהם מחליחה
נמלאו אלף של"ה. וכאלה רבות אשר אצותינו טולרי אמונים הליצו
לנו צהם ליון על עתנו עת דודים לחתום חזון ונביא ולהציא
משיה לדקרו. ובפרט נודע כי מקובל ותורכי מהולל זמנו ר'
מרדכי דא"נו חזר מקרוב ספר מיוחד לזה קראו על שם אחי
נגדל דוד, אשר צו אשר וקיים היות מקוה גדול לישראל על
התחלת גאולה וצנין הצית בשנת של"ה, מהא דאיתא פרק כ"ח
מפרקי רבי אליעזר כי ימי ארבע המלכויות פרק יון אדום וישמעאל
ימשכו יום אחד של הקצ"ה פחות שתי ידות שעה. ומפרק ת"ח
שם קא מוכח דאלף שנה הם לו י"ג שעות. וצכן יום שלם של
כ"ד שעות הוא לו ית' אלפים. דל מנייהו שני שלישי שעה שהם
נ"ה שנים ו' חדשים כ' ימים ותמנה אלף תחקמ"ד שנים ה'
חדשים ו' ימים מראשית מלכות פרס הייב כ"ג שנים אחר חרבן
ראשון כדאיתא בקדר עולם שהם י"ח שנים קודם צנין הצית נמלא
זמן מלכות ארבע המלכויות האחרות כלה ו' אדר של"ה. ועוד

לו

אמרי בינה

לו כמוכות ממדרש הנעלם שהוצא מזוהר תולדות יצחק פקוק וילא. הראשון באמרו הזאלף שתיחאי יהא פירקנא, ותנן התם בנין בית המקדש קודם לקצת גליות וקצת גליות קודם לתחית הממנים דכתיב זונה יושלים ה' ואחר כך נדחי ישראל יכב, נאחר כך רופא לשברי לב, ותנן נמי ארבעים שנה קודם קצת גליות לתחית הממנים וכו' ככל הכתוב שם באורד. באופן שהחכם הנזכר שפע ומשפט לדק כי בשנת ט"ה יבנה הבית ושנת ט"ו יקוצלו הגליות ושנת ט"ז יחיו ממנו, וכפי כל מה שהוכיח גם כן מכתב דברי חכמים וחידותם זולת אלה. ורבינו חננאל אשר דבריו דברי קבלה עזרתה לנו כמו שזכר רבינו צחי פרשת בא על הכתוב ומושב בני ישראל. ואחה אשר אמנם יעבוד מלפני ליסועה כמונו צהליך אליצא דבר פלוגתין הגד מרפא את ידינו ותמיש יחד התקוה התקועה במקום נאמן לנו, למה חששה לה אן ככלתנותך ואיה חסדיך? האמנה אחת יודעי צינה המשכילים ציושר לצב את כל אשר יוכלא שם צדק שמעו נא דברי על תשובות האנשים העוזבים האלה, הן קדם יאות להזכיר כי גם ר' הלל אשר צפרק חלק נועז לאמר אין להם משיח לישראל וכו' שהוא מאמר אין כמוהו לרוע. מדי הראותו לדבריו פנים כפי העולה על רוחו שכבר אכלוהו צימי חזקיהו. לא אכלוהו חכמי דורו ולא הליקו צו דבר צליעל, אדרבא התפללו צעלומו ואמרו עליו טרא ג'יה מריה כאדם לדיק צארץ הראוי למלוא על טעאחיו כופר, וצבואם להוכיח כי שקר מליו אמרו עם הכפר תשובה נלחת והיא דאילו חזקיהו הוה צבית ראשון וחכיה קא מתגצו צבית שגי גילי מאד הגה מלבד וגו', הרי כי כל הנותן טעם לדבריו ושפיר מחזו דלא באפקדותא כינהו הגו אל החכמי לרלון ולא יחסז לו עון אשר חטא. כי לאו כוליה עלמא דינא דכל מיילי גמירי. ומתוך שצטחא דקוף קוף ממילא, או צשמיעת המורים כפקא תחזרר האמת אשר לא נקוד ממנה, אחר הדברים האלה אומר כי אלל החכמים אשר יצנו הדברים לאחריהם הלא אפשר קדוץ הוא שיחטז כי התוכפת הזה של מקפר השנים ואמרו שכבר עברנו זהם את כן השל"ה לא צלצד ירחק מחזיק אלל צקייעת' דשמיא יועיל ויתן פרוי מחוק צעתו לכל חין אשר יעמעמו. כי הגה לצד מן התועלת העקרי המוסף בהתרת הקפקו' אשר נעורו על כחצי הקדש ולמיסכר קראי כמו שזכרנו.

ימי עולם פרק מג רכה

יש צו כח להליל נפשות רבות ועם לא יצין מהלצנו ח"ו צאיד נכון
 ללנעם חלילה להם מרשע! הלא זה דברי כי גלוי לכל ידעי ספר
 איד לשנים קדמוניות רבו השלמים בישראל מחשבי קלים ומשימי
 גבול לגלותנו, ידעת אמרם ז"ל בפרק חלק דרבותינו היו דורשים
 עדן ועדין ור' עקיבא היה דורש עוד אחת מעט היא כדאיחא
 החם, וכן פ"ק דאלילים אומר ר' חנינא אחר ארבע מאות שנה
 לחרצן הצית אם יאמר לך אדם קח טדה וכו' וכמו שפרש שם רש"י
 ז"ל. עם כי אפשר שיפרשו דברי כלם או קלחם כההיא דא"ל אליהו
 לרב יהוד' עם פרק חלק לא בליד עלמא מפ"ה יתלות וצירול האסדרון
 וכו' דמקיק רב אשי עד הכא לא תקחמי ליה מנאן ואילך ככי ליה,
 ובפרט על מאמר ר' חנינא הח' אחר ארבע מאות שנה וכו' מלאחי
 צספר מהדורות רבינו ישעיה ראשון שכתב רז"ל, המורה פרט
 (היינו רש"י) שהוא קץ הגאולה. ובתשבות הגאונים ראיתי
 מופני שהיה באותו זמן מלוק גדול והריגה בישראל חה נראה לי
 עקר. עכ"ד, וכן נראה בעיני כי הגה באגרת רב שריא ובספר
 הקצלה להראש"ד תמלא איד צשנת השפ"א לטערות נתלה אמימר
 והיו לעמנו רעות רבות ולדות, אך לא בלבד התנאים והאמוראים
 האלה ואחרים מלבדם התור להם תו גאולה על מלחותינו כי גם
 חדשים לערכם אשר מקרוב צאו כגון רבינו קעדיה רש"י רלצ"ג
 צספר דניאל, ר' אברהם הנשיא צספר מוגלת המגלה. הרמב"ן
 צספר הקץ. ר' אברהם זכות צמאמר תכונתו. גיסו ר' אברהם
 הלוי צספר משרא קטרין, ואחריהם החכם ומדיני גדול דון ילחק
 צמעייני הישועה. כל אחד מהם עם קץ לחושך ובאמת עם הלעת
 התנאים הנאותים לדבר הגדול הזה. כפי כל הכראה מחצוריהם
 המפורסמים בעמנו, האמנה לכל הפנים צעונות טרבו ראה ראינו
 כי לא היה ה' כיעדיהם עמנו, ארכו היומי' ואצד כל משא גיא חיין
 וטול כל סצרים וסכויים אשר דמו עלינו. ואם גם אחד מיעדיהם
 אלה היה יפה ומועיל צעתו או ילא ממנו אל קלת מרי נפש המחכים
 ליום ההוא מכשול עון ולדיית נפשות לא תלדינה ידעי
 העמים המה ציעון צפיהם או על פי כתצם דאנא לא קאמינא.
 והנה צעקבות הפותחים זה השער ילאו כמו כן מקרוב האנשים
 החקידים האלה שהגצילו המועד צשנת של"ה כמו שזכרנו, אמן
 כן יעש ה' עמנו כדצריהם חסד ויהי מגדל דוד הגזכר מגדל עז
 ותעלותו

אמרי בינה

והעלמות לא מגדל פרח. אולם במחילה מכבוד הגאונים הח' שהחזירו נראה כי מאותם גזרה עליהם וקלחתם הכשילתם חכמתם האנושית להליץ לה יד אשר לא כדת במקום הקדש. כי אם קראו לא שנו להשיב אל לבם ציטר הא דתיא שם פרק חלק ר' נתן אומר נקרא זה נוקב ויורד עד התהום כי ערד חזן למערד וגו' כמו שפרש רש"י ז"ל מה תהום אין לו סוף כך אין אדם יכול לעמוד על סוף פסוק זה וכו', וכן הא דלייט עלה ר' יונתן ואמר תפח רוחן של מחשבי קלן המעכבין את הגאולה. כי היום ההוא לאלהינו לבדו ודי שדע כי הוא ית' יחכה לחננו ולרחם אותנו כמו שזכור עוד במקור וכמו שכתב החכם האמתי רמב"ם ז"ל בקוף ידו החזקה ייש מלין וצפרוש משנת כנהדרין פרק י' ובאגרתו לחימן צאורד, כל שכן עוד כי רצה היא השגיאה של קלת החכמים כר' אברהם בר' חייא בספר מעלת המגלה והשר דין ילחק צעבר השמים שלו סוף פרוש דניאל אשר דמו צנפסס להוליא לאור התעלומה הזאת צעבר משפני הככבים והמחצרות הגדולות ללצאות מעלה. ועם שהליעו להם קלת התגלות גם צארו כי על דא ודאי לא קומא דעתיהו, הלא הספור כלו חתיכא דאקורא ודאי לגחם שלא יראה החולה. כי מי שומע להם צרבות הבתוצים המורים אשר חלק ה' המערכות השמימיות לאומות העולם ולא לנו עם סגולתו יחתו הגרים ולא ישראל מהמה כי למן היום אשר עם זו ילך לו כל מקריהם אם טוב ואם רע על פי ה' יחנו ויקעו, כמו שהעלו ז"ל צפרק מי שהחשיך ומדרש תנחומא על הכתוב אל מעונכים ישמעו ואתה לא כן דאין מזל לישראל לא על הכלל ולא על הפרט. ואין עסקו הגאולה הראשיית הזאת לא מינה ולא מקלחה למצב אהבה או מלצ נחמד של כוכבי אור בלתי לה' לבדו אשר הוא יאמר ותהי. ומה גם עתה כי דעות צעלי החכמה היא ומונחיהם צענין הזה דא לדא נקשו וקתני אהדדי. יען היות שני החכמים הנזכרים אומרים כי המערכת הגדולה כאשר נגאלו אצותינו ממלרים היתה צמל דגים ושהיא המורה תמיד על מעלת ישראל והללחתם. והאלטנגין הגדול י' עזרא פרשת וארא כתב ח"ל. ועעם המוליא אתכם כי היה צמחצרת המערכת הגדולה למשרתים העליונים שייעמדו עוד צגלות. וכן כתב פרשת תשא ח"ל. הגה היה צמערכת המחצרת שייעמדו צגלות מלרים יחד וצעבור שלעקו אל ה' הושיעם וכן יקרה

ימי עולם פרק כג רכו

יקרה ליחיד כי שומר תורה אשדו. גם קודם לזה פרשת השל
 צעקן העגל אשר ידעו העשרות צגנת לאתם מומרים כתצ'ח"ל:
 חכמי המחלות אמרו כי המחצרת הגדולה לשני העליונים היתה אז
 צמחל שור חה שקד כי לא היתה רק צמחל דלי ועל דרך חכמת
 המחלות הוא מל ישראל רצים נכו זה דור אחר דור גם אם ראשי
 כבה, הביטה אפוא אתה הקורא וראה איך עקדי הדעות לשלש
 החכמים האלה צלד וצכתן זה אל זה יהדפו ותולדותיהם כיוול
 צהם ומקצילות אשה אל אחותה. אשר על כן נחילצ על עולמ
 לאמר כי לא צשמים היא הללחת ישראל, וברלות ה' להקריצ לראי
 יעשו איך חפץ לו צכבצים ומחלות אשר מני אז פתאם יורהו, ראה
 גם ראה יותר מזה צכיוולא צזה לחכם האלהי בעל הברח ומאמר ד' כי
 אחרי הדורות מוצרי ספר ילירה המיוחק לאצרהם אצינו שה'
 יתצדך השתמש בצריחת עולמו צאותיות הנשימה, ולפי קלת
 פילוקופים צהשתלשל מלאך ומלאך וגלגלים מומלכים כמו שהוא
 דעתן' סינא אשר הציאו ובחש צו החכם הנלרי אקוינו ספר א' דרוש
 מ"ז עקר א'. הקטה אליו המלך ההוא וילמר מה לורך אל אומיות
 אור' או אל מלאך וגלגל עם ההודאה צחפץ הפשוט כמו שאנו אומרי:
 המחדש עוצו צבל יום וכו'. ויענהו החכם האלהי וילמר הטיצות
 מלך כחז זהו האמת וההודאה צאמת ועיצת מה טאין לורך אליו
 ואולי היה זה מאצרהם טרם וכו' כמצואר טם צאורך. וקרות לדצרי
 אלה תמלא כמו בן לחכם צר ששת צחשוצותיו סימן קכ"ז צמקום
 המתחיל מי הכניכ אוחנו צכל זאת וכו', ע"ט, וכצר העציר החכם
 צעל העקדה צפרשת פקודי כל טוצו מעל פני חכונת צעל המגלה
 הכ' והיולאים צעקצותיו על כל המתיחק לגאולחנו. ומלפנים הא"ע
 צפרוש דניאל והחכם הגדול רמב"ם ז"ל צאגרתו לתימן כמו שחראה
 צקמוך טדו ציה עגנא ויחשצו לצוערי צעם הוצרי השמים אשה
 יתהללו לדעת לעות העתיד' האלה. והוא רמב"ם ז"ל צאגרתו
 הכז' לעג כמו כן על מי שהיה אומר כיוולא צזה, היינו שחקרתן
 הידיעה ומעוט החכמה צזמנו היה מהמלא אז היהודים צמשולט
 עפרי (היינו תחת ומצו שלשת המזלו' העפריים שהם שור תאומים
 גדי כנראה ומספר החכור' המשפטיות לאלקאוויליאו העברי חלוקת
 ראשונה פרק ד' וכן מן הראשון צאיפיימי' רידי למוליילאו פ' משולשי
 העולות) לא צמשולט אשי (שהם גולה אריה קשת) כי הלא צינוי
 החכמה

אמרי בינה

האבות שהן הם המרכזה היינו נושאי כח הכבוד בלבבותם ומשיגי
באמת וכן צייתי דוד ושלמה וגדולים זולתם לפי מה שהוכיח הרב שם
היו במשולש עשרי ועם כל זה חכמו השכילו כפי הידוע. והפלה הוא
שאין הנהגת ישראל או שום תקות גאולתם תלויה במערכת. אבל
ה' לצדו הוא לנו ליטועה והוא ידע את עתה. אולי הוא גם היום.
דבר ההוא קצא אם בקולו תשמעו. ואין זה לכבדים אחר משאלת
מאומה. האלהים! אם לא שנאמר כי ציוס המעשה ישמש זהם
ככלי חפלו בתחמית האלה. לא שקודם לכן יורו המה על מה
שהוא ית' עתיד ללוות אותם כרגע, כי לא יהיה הדבר הזה ולא
יבא ביחד המקרים הנמשכים אל יושבי חדל: ומה יוסוף עוד
דבר על חכמי דורנו המזכרים אשר לענינם נשד בי מלאו את לבם
להגביל זמן הגאולה בשנת של"ה כמו שכחצנו. הלא כפי הנראה
היה להם למשך את ידם ומחשבותיהם מן הדבר הזה מדי התצוננם
בנקיונות והמופתים אשר כבר נראו מן החכמים עלמם שעליהם
נשענו, כי האמנה כל מי שלא ראה צפרט את ספר הגאולה
להרמז"ן ז"ל על שנת קי"ח והראיות והקצרות שהציא לזה מן
הכתובים וספרי הקצלה לבד מהיותו גברא רבה צר קומא לא ראה
הגבולת קץ מוסד בעולם. ואני אשר קראתי שנה ושלש (הלא
הוא כעומק עמדי) אילו הואי התם הוה אמינא בניחווא הא דאמר רב
יוקף פ' חלק בללותא. ייתי ואתיב בעולא דרופיתא דחמריה.
כל שכן בהקבים עמו כמה. אשלי לרבי כמו שזכר החכם דון יצחק
מעין י"א תמר י' וז"ל. חשב הגאון ר' סעדיה והנשיא ר' אברהם
צ' חייא רש"י ורמב"ן ורמ"ב כי בשנת קי"ח יבא משיח. ע"כ
דבריו, וכן תראה לרבינו צחיי פרשת ויכולו ראיות גדולות לדעתו
מחצני הקדש ודברי רבותינו על הקץ הנזכר אשר אם תקראם יבנו
יחדו על שפחיד. והי על כן המאמר הזה להם למלה בשנת קי"ח
יבא משיח. והזכות ובעל משרא קטרין הגביליהו לחמשת אלפים
ר"ן, והנה כלם חלמא עבא חזו. בלפיתם לפו אל עת לא
הושיע, גם החכם דון יצחק הנוסע אחריהם חשב לקלוע אל
השערה ושגה כמותם ברואה, ועם כי לפי האריות מחכימות כלם
הנביאו את דעותם על אדני שכל וכמה מיני ראיות, הלא באחרית
הורגש כי הטבעו צרין. מאשר אין אחרו ידע בהדי כבישי.
יציעו ידברו עתק וה' לא כלם אשר על כן נוח וראוי היה
לאחרונים

ימי עולם פרק כג

רכז

לאחרונים האלה להחשב חכמים באמת כי ישנו יד על פה מלצר
 כאלה ולא ילדפו עם ארבעת הדורות דשיר השירים רבה פקוק
 השבעתי אחכם שדחקו את הקץ ונכסלו, כ"ט כאמנם התעתוד
 בדורנו זה תוך ימים אחדים אשר צע"ה קרוב הוא שנתראה אז פנים
 לא לעתים רחוקות שילדק צעדם התגללות הר"ם ז"ל אשר נזכר
 בקמוך על דבינו קעדיה ואחרים כמורה, וכלל הקצר אשר הם
 קצרים על דברי דניאל האחרונים השב נא גבר חכם אל לנך כי
 התלאך בזכריה א' על זמן בלתי ארוך משצעים שנה התפלא במלות
 האלה שאמר עד מתי אתה לא תרחם וגו'. והאחד קדוש דניאל
 א' על ג' שנים וימים אחדים אשר השצית אנטיוכוס איפיפאני את
 החמיר ונחן שקולו השומם (שהוא לדברי המעתיק לנלרים צפרוטו
 לדניאל חמונת ככז לדק) אמר עד מתי החזון וגו', ועל התעב
 הנבואה ההיא ללאת אל הפרעל משך מאתים וחמשים שנה בקרוב
 אמר המלאך לדניאל הנני מודיעך את אשר יהיה באחרית הזעם כי
 לועד קץ. ובקמוך אמר קתום החזון כי לימים רבים וגבול שם
 המלאך לדבריו שצעים שצעים, ותראה בראשון לחשמונאים פרק
 א' אשר כל עלמו הוא לקפר מעשה אנטיוכוס זכרו צפרט שנתן
 השקוף שומם בקדש כאמור. גם היוקיפון לרומיים קוף קפר י'
 וקפר י"צ פרק ז' ופרק י"א פתח הקתוצים ההם כרצים מופרשינו
 על אנטיוכוס. ופקוק ערב. בקר אלפים ושלש מאות פדש אורו
 האבן עזרא בלשון זה. הנכון צעיני כי שש שלים וחדשים עמדו ישראל
 בלדה גדולה צימי אנטיוכוס וכן כתוב בקפר יון והנה זה האקספר
 הוא ימים ממש, והטעם אלפים ושלש מאות בקר שהם שש שנים
 משנת החמה ושלשה חדשים וימים, ומשנות הלצנה שש וחלי וכו'.
 וזה שאמר המלאך ומראה הערב והצקר אמת הוא. ע"כ דבריו,
 אשר חזק אותם גם צפרוט החורה פקוק ויהי מקץ ימים, עיין
 שם. וכבר זכרנו דברי פרק ראשון מקפר ראשון לחשמונאים שהוא
 לדעונו הקפר יון אשר זכר אבן עזרא ז"ל שאנטיוכוס הלך לישראל
 משנת קמ"ג למלכות יונים עד שנת קמ"ח. ובשנת קמ"ט נשבר
 צאפס יד. שחלה מכאציות ונפילה וידום תולעים ויבאש ככל
 האמור בראשון לחשמונאים פרק ששי ובשני פרק השעי. ויהי
 בשנת קמ"ה יקבלו הרה על הרה כי אז בעל החמיר ונתן הפסע
 שומם בקדש. אשר לדברי היוקיפון בראשון ממלחמותיו פרק
 ראשון

אמרי בינה

ראשון כמשך שלש שנים וחלי, וכן הראצ"ד הלוי כחצ צקפר קבלתו
כי פסוק ומעט הוקר התמיד וגו' רמז לצטול ההוא. גם המעתיק
לנלדים צפרושו לדיאלל הביא דברי יוני אשר באר הכתובים כלם גם
השנים האחרונים על אנטיוכוס הזה. כאשר גם עדן ועדין שהוא
מורעד מועדים באר אותו מעגן גצעה עדנין מכוון למספר הימים
האלה. וההגמון איצורציו צמדורא שלו פרסת בלק הביא דברי
ציאורוריעו חכם קדמון נלרי מעם יון המפרש וליס מיד כתיס על
אלכסנדרוס ומוקדון אשר צתחלת קפר ראשון לחשמונאים הצבאר
שילא מלרץ כתיס. היינו (לדברי היוקיספון צקדמוניות קפר
ראשון פרק טזיעי) אי ליפר"יאה, טק נמלאה טס צזמנו עיד
קדמונית נקראת כ"תיס. ואמר כי בלעס התנצא שולכות יון
יצנה אשר היינו יכניע תחתיו צהפלת דריוש כל הקיר"יאה
והאקיר"יאה. ואשר מלכי יון יענו את היהודים הנקראים צגי
עצר צמעשה אנטיוכוס וגם הוא אחריתו עדי ארצד ככל המפורס
ממנו, האמנה יוכה שהצאורים האלה בלתי צרורים כי כל רח אנס
לנו. אס ידומן שימלא צהס שמץ אמת ודבר אשרי המכה ירמח
למ"ה ימים התכופים לקך דקליק מיניה שככה אולי ארכו ימי
מלחמת יהודה מכצ"טרס נחו סיהודים מארציהם וכפר אדמתו
עונו צטהרת הקדש כי הלא אין מחכה ומגיע למספר שנים כהנה.
עמוד נא משכיל דרש והתצוקן מה לו ולנו, מהולל טס ה' כי טס
שיעלה על הדעת היות דברי דיאלל אלה האחרונים בלתי מתיחקים
לנלות החל הזה הלא קדמה לו פרשה צ' נצואת האצן די לא צידין,
ופרשה ו' נצואת צר אטש אחי עם ענני שמיא. וכן כמה נצואת של
צביאי' זולתו המקוצלי' צחכמה ותצוכה מלח החכם דון ילחק צספרו
משניע ישרעה. אשר כל צרכים כושלות יאמלן ולכל נמהרי לצ
יאמרו חזקו אל תיראו. והנרץ אשר צמלת לקן הימין הלא כעשה
למחות מלכין, יאמין צחיין, וכבר פרשה ז"ל צמדש חילים
מחור קל"ז לא לענין מספר אצל לרמח על הכתר הוטיעה ימיק
וענני. עיין טס. ועל דבר יבא שילת מלצד דכולי עלמא חזו ציה
יו"ד קרת הלא יקפיק להדיעם כי מרגום יונתן צן עחיאל הוא
עד דייהי מלכא משיחא זעיד צגוי. הרומז צלי קספ לרוד הוא
הקטן. וילא לו משליחה, ומקיים וצדיליה יתמקן עוממיא. כי
פרש יקתה ונלשון שני צנים תקסינה. הלא אי ניחא לרעת הקל"ד
שאמר

ימי עולם פרק כג רכח

שאמר הוא דוד בעלמו, אלצה דמ"ד על הכתוב אף צשרי יטחן
לצטח שהוא דוד לא הולך לעצור שני וכי נשמת המשיח חדשה כמו
שהביא הרב ריקאכ"טוי פרט' וישב בדבר בני יהודה מאי איכ' למימר.
ויעד לא יקור שצטו אפטר לפי זה הירמוח לקדימות יהודה בדגלי
ובגשיאים ויהודה יעלה בחלה וכי גבר באחי ולנגיד ממוט. גם
חראה לרמז"ס זה' מלכ' פרק י"א שזכר דברי רבותיו על פרשת
בלעם המחארים את דוד למשיח מיועד לישע עמו וכן על דברי
המדרש הנעלם שמתת הערתי צפרק י"ט למעלה, עם שחדע כי
צתקפתחא דעדיות פ"ק תניא מקפר הדורות לפניו הוא הקן.
אע"פ שהימים והשעות כחוט השערה לפני המקו' אינו מונה אלל
דורות. שנאמר קורא הדורות מלאש. ואע"פ שצאמר ועבדום
וענו אחס ארבע מאות שנה הרי נאמר דוד רביעי יטרו קנה,
ע"כ. אשר מזה יצן דבר המשנה דעדיות פרק שני האצ זוכה לצן
צמקפר הדורות לפניו וכו'. כנראה מפרוט רמז"ס עליה ויותר
מבאר ג"כ מצאור הראצ"ד ז"ל שכתב רח"ל. כל הקלים שהקציה
נותן צחצצון דורות הוא נותן ואע"פ שקוצע קץ צשנים, ע"פ.
ובמילתא דצא אל פרעה י"ד ותנחומא דשמות י"ד הקטו כתיב
ועבדום ארבע מאות שנה וכתיב דוד רביעי יטרו, הא כילד, אם
עושן חשונה לדורות ואם לאו לטנים. והנה לדעת מחשבי הקלים
האלה הנביאי שהגזילו הטנים ולא חזר על הדורות מאומה כמלאו
מחליטים מזמנם ההוא שיצא צדור שכלו חייב. וא"כ לשוא נחלקו
רבותיו צענין דוד שכלו זכאי. ולשוא דרשו לא זכו צעחה זכו
אחיטנה. ויקשה למה יגרע גלות זה הארוך מכלם מהגזיל עלין
מקפר דורות שהוא הקן העקרי. והמונח אללס הוא כי כל הקלים
צחצצון דורות ושנים המה, צאופן שנמלאטו למדין כי הלא טורב לנו
לומר עם רבותיו צפרק חלק דליצא לפומא לא גלי מאומה כל טק
כי כמה אוחות לפי זוהר שמות פסוק ויקם מלך חדש ופרק שלש'
מפרקי ר' אליעזר עמידים להתראות קרוב לזמן הגאולה ועם
היחזקו עמה לדבריה' צין המשפתים עיינו לא ראו אחד מהמה.
ואולם לצד מכל האמר אשאל את החכמי' הכוכרי' וצחקדם ידיעונו
אם צא יצא הזמן ההוא של"ה ויש לה אוחנו כדבר ר' שילהי דפ' חלק
אשר כל עמת שיצא כן ילך מעלינו ואנחנו ח"ו לא בושטנו מה יענו
מלאכי גוי ומה ישיבו אל לבם המון עבני הדעת נכאי לצב וקטי' דוח
ואנה

אמרי בינח

ואנה נעזב את כבודנו ? כי על כל אלה נכון הדבר צייני ואחשבה
לי מעשה לדקה לפני אלהינו להקדים ולזרוע לנו בצרף איד עם
היות כי שנת של"ה הקלוזה לפי המספר המונח מצחירת מיקדי
לוחותינו ככל האמר עדין לא הגיעה הגה המדוקדקת אלל בעלי
רוח הקדש אשר אם אמת היה שכבאו על זמנה היא בלכד היתה
המכוונת אללם אין כפק שכבר חלפה לה זה שנים לא ידענו כמה.
וחה לנו האות כילא בא שום חזון עליה. הלא ה' הטוב לא יחל דברו
כדגע, ולכן כל מצקסיה לא ייעפי ברעזניהם ומחכיה גל יהבלו.
ולכל הפנים הן שעברה הן היא עמידה לברא לא ילשו לה בפרט ולא
יקצעו זה מקמרות תוחלחם. אבל מהיום עד נלח ישאו כיומי
עולם תמיד את עיניהם אל קדוש ישראל היודע מתי יבא הוא לפניו
ית' את קץ התעלומות האלה. וישמעו על לבם כי לדגאל עלמו
כאמר בצרור היות כל הדברי אשר כאלה קחומים וחחומים עד
יישר לפניו ית' להקים דבר עבדיו כבאי האמת והלדק. כי אז
לכל בני ישראל יהיה אור כדגע כאשר זו כח לאלהינו ככל מעשה
בראשי אשר בקומתן ולציון פתאם לפתע כבראו. וישכב וירדם
הלדיק ההוא עם התנחומי האלה בלתי ידע אתו מעת קץ הפלגאר'
מארומה : והנה עיינו רואות צפרק חלק רב דרצ גוצריה להמשצ
תנא ואמורא אשר גזר אוונר כי גם מעת דורו כלו כל הקלין ושלין
הדבר תלוי אלל בתשורה. ור' יונתן שהיה גם כן גדול ממנו אמר
בדלעילא מקרא זה גוקצ וכו', ור' נתן אמר תפח רוחן וכו' אלל
חכה לו, ושם פרק חלק גם צמודש תילים מזומר ע' ר' שמואל
מתני בשם ר' יהודה אם יאמר לך אדם מתי יבא קץ הגאולה אל תאמן
שכאמ' כי יום נקם בלבי לבא לפומא לא גלי פומא למאן גלי. ור'
זירא כד הוה משכח רבנן דעסקי במשיחא אמר צמעותא מניכו לא
תרחקון יתיה דתנינא שלשה באין צהיכה הדעת משיח וכו'.
וצכתרבות פרק דיכי השצעתא אחכס וגר'. ומנחומא קוף פרשת
ואתחנן שלא יגלו את הקץ ושלא ירחקו את הקץ וכו'. וצריחא
ערכה ושמרה צמכילתא דצשלח פרשה ר' ופקחים פרק מקום
שנהגו ומדרש קהלת פסוק כאשר אינד יודע שצעה דברים מכוכים
מבני אדם יום המיתה וכו' ומלכות בית דוד מתי תחזור למקומה
ומלכות חייבת (דהיינו ילד הרע שנקרא מלך זקן וכסיל) מתי
חבלה : א"כ מה האדם שיבא אחרי השרידים האלה וילדק מהמה,
הלא

ימי עולם פרק מג

רכט

הלא על פיהם קנה וסוף של כוחני פלסחד צענין זה קמלו.
 וגלויניהם חמו נכרתו כי איך עוד נבוא ועד מאד עמקו מחשבות
 אלהינו מהחית דע יעצרו מחטט אחריהם ומצקט לדעת מה שלט
 הודיענו, ושאינו יודע לשאל על הפרטים או אינו רולה לפדות
 בהצנחם ישאל באמתת זה הכלל שכת' החכם אכן עזרא קדוש
 לסקוף דמיאל חה לשונו, צן היולד חצר צמועד הקץ ואני כפלת
 את דבריו ככלי יולד טרם בוא מעודו כי הוא מקוה מעוד אשר
 עבר. וכלל אומר כי דבריו צקן גם דברי ר' שלמה צן גצירול
 טרלה לקסור הקץ במחצית הגדולה של שני הככבים העליונים
 גם דברי ר' אצרהם הנשיא צספר הקלים ודברי היולד ודברי ר'
 ילחק צן לב וכל החושבים המלות או האומיות צחשצון ויימעדיאה
 הכל הצל ורעות רוח, כי דמיאל לא ידע את הקץ ואף כי הצאים
 אחריו, הוולאך רמו דבר אך לא פרש מחי יהיה, עד כאן
 דברי פי חכם חן כלם צרורים ואמונה אומן. והרמזים ז"ל
 צפרוש משנת כנהדריך סוף פרק י' כלל את הכל צשתי דברות
 אלה שאמר יסוד י"ב ימות המשיח וכו'. ולא ישים לו זמן ולא
 יעשה לו כצרות צמקראות להוליא זמן ציאתו וכו'. עם שחדע
 כי גם הוא רמזים ז"ל לענין טרב הצבאה צאומחטו לא נמנע
 מלכתוב צאגרתו לחימן היות קצלת אצות שנגיג החכינה הזאת
 מאלהינו צשנת ד' אלפים חתק"עב לילידה. ויסוד הדבר הוא
 מאמר נמלא לר' חנינא צירושלמי צשנת וזה לשונו, נראין הדברים
 דבחלי ימיו של עולם היה צלעם הרשע עומד ואומר כעת יאמר
 ליעקב גר', עוד כעת יאמר ליעקב גר', עד כאן. וצלעם
 היה צשנת ל"ח ליליאת מלרים שהיו אז צ' אלפים חס"ץ לילידה
 כנראה הכל גם כן צאסופות ו' חציב צהצואו ידוע דשנת
 דף קע"ג. והנה ר' חנינא השכיל פיהו לאמר נראין הדברים,
 לא צשלות, כי לא כל הנראה יש צו ממש. ולהתנללות הדב
 החצר ז"ל חשצתי כי הפריח על המדה צאגרתו הצוכרת יען צקעה
 מלא צאצלות חימן וגדר אותה לפי שעה. אפס לכל הפנים
 אי מלה צקלע משחוקא צחדין. כי הגה צא האות איך הקבלה
 הפרטית ההיא היתה צכית מדי היתה אמדנא צלבד לא מקורה
 לבו לדבר קיים צהין לדק. צאופן כי צכל פוטות שאתה פונה
 יחצור לך שעל כל יעוד ודבר טרב שנוחיל מחקדי אלהינו כל

האגביל G g ל

אמרי בינה

הענגציל שום קץ נקמד על איזו ראייה ורמוז שיהיה צכחצי הקדש
אן צלותות השמים הנו שוגג ומסגה וכדאי הוא לחוב צעלמו
צעובר על דצרי חכמים אשר מימים קדמוניות לפו ואמרו תפח
בוחן וכו' כמו שזכרנו, והנה אפוא ימלא כי זה התקון הנעשה
מאתנו להעיר על היות חשבון השנים כפי האמת צעלמו מקופק
ומנוח על נד היותר טוב צהקבמה אשר ודאי לא יחכן שכורו לה
דצרי הנצואה כאמור איננו צשום אופן תקון לגרוע אדרבא מלצד
שהוא רחוק מלקצצ שום הפקד וכזק יש צו לעשות כי על דרישה
ופרישה כזאת נקבל שכר הללח האנשים הזכרים מרי נפש מנפול
ח"ו צמהמורות ומי יודע אם לעת כזאת קימא לן מטיבותיה
שעתא לכחוצ על הדרוש הזה והיה לרק אזור ומחנינו, הלא
עוב ומקסיק אלל כל משכיל כי צרוך אלהים לא נפלנו אל הפחת
אשר צו לפל החכם לנלרים לטאכ"ליאו פירמי"אנו כי צקפר
השציעי פרק י"ד וט"ו השכיל והיעיב לאשר ולקיים גזרה האורו
למאמר תנא דצי אליהו פרק קמא דראש השנה ודמכח אלילים
ופרק חלק שית אלפי טנין הוי עלמא וחד חריצ, צאמרו כי
ששת יוני הילירה והשציעי אשר צו שצח האלהים ממלאכתו יורו
לנו על השחטות גדול למעליחא ומנוחה מכל רוגז צאלף השציעי
כאשר צהכרת גם החנא שאמר וחד חריצ כונחו היא חרצן המציא
לידי תקון, דומה לנאמר האחד אשר שם פרק חלק כסם
שהשציעית משמעת כך העולם משמע אלף שנים שאמר מזמור
שיר ליום השצת וכו' וכן פרש רש"י ז"ל פרק קמא דאלילים
הזכר וזה לשונו, ששת אלפים שנה נגזר על העולם להתקיים
במנין יוני השצוב וציום השציעי שצח וצשצעת האלפים כוח
לעולם עד כאן גם החכם ריקאנא"עי פסוק וימלך צאדום
כתצ וזה לשונו, מכאן יש להצין כי מה שאמרו ז"ל צצראשית רבה
צונה עולמות ומחריצן לאו דוקא מחריצן אלא כאילו מעמידן לנד
אחד עד תקון פלרוף האדם העליון וכו', עיין שם. וכמו
כן הוא לטאכ"ליאו צקפרו הזכר פרק י"ז כתצ לשון ארוך על
הלרות העתידות צאחרית הימים דומה ממש לדצריהם ז"ל
צחוקפתא דשלהי כומה ופרק חלק ושיר רבה פקוק התאנה
חנטה, אכן מנד אחר נככל ונכשל כי מנה שנות העולם מאדם
עד המצול על הדרך שנואלאו מנויות צהשחקת השצעים אשר

לפי הדקדק ההוא נמלאנו לעת כיום שכבר נכנסו באלף השביעי
 ממאה שנים ומעלה. באופן כי עם היות שבזמנו היו עדין
 רחוקים ממנו. אחרי כי אליבא דידיה אנחנו צו היום שיעור רב
 לדקו האחרונים מן הכלרים לפעור עליו צפיהם כמתנבא אל
 הרוח. ובפרט ההגמון איצנו"צינו פרשת צלק פקוק באחרית
 הימים אמר כי עם היות דבר לטאלני"או הכז' על התעתד העולם
 באלף השביעי לטנות את עמורו לשבח אמת וכסוף ועם האלהים
 שכן נבאור עליו גם שמים נשים מן העשר סיביללי והזקן איקטקסיס
 מלך מדי. וקודם לו הידמים טריקומיניקטו אשר דברנו עליו
 פרק ד'. הגה לא ימהר האלהים לעשותו בדעת לטאלני"או.
 יען כי הזמן ההוא לפי חשבוננו כבר חלף עבר ועם כל זה הארץ
 עתה כימי עולם עומדת ולא נראה ההשתנות אשר קיינו. והנה
 אנחנו לא כמורו דברנו ולא הנבגטו כך מרובה השער אשר יסור
 את התקוה חלילה. אדרבא עם כך התשעים או המאה שנה
 למרבה. אשר צין הכל דמינו אפשרי להוקיף. הננו יחד
 קרובים אל אחרית הימים אשר צו יראה אל עבדי האלהים פעלהו.
 גם לחזק ידים רפות ונמהרי לצ' יש לנו לזכור כי מלמד אמרם
 ז"ל פרק חלק לא זכו צעתה זכו אחיטנה. תמלא להם צעיר
 רבה על הכתו' קול דודי מה שיחקה כנפשנו כי צגסם ידומה.
 היות עת קלוב לגאולה שאנו מלפנים. אל גדול ה' הרב חקד
 הוא למהר אותה צלי הציט לכל חשבון וצבול וגם לא לכשרון
 מעשים שצידנו. כי כן אמרו שם. כשאמר משה לישראל צדד
 הזה אתם נגאלים אמרו לו ואיך יתכן ומן הארבע מאות השנה
 הקלוצות אין לנו אלא רד"ץ אמר להם הואיל והקצ"ה חפץ בגאולתכם
 אינו מציט בחשבונותיכם (ובקמנד אינו מציט צועשכים) אלא
 מדגל על ההרים. אין הרים תצעות כאן אלא קלים ועצורים.
 מדגל על החשבותות ועל הקלים ואתם נגאלים של' החדש הזה
 לבס וגו'. ולכל הפנים יעש ה' עם לאן מרעיתו את כל אשר
 יחסוף אם לשצט אם לחקד כל חכם ומצין מדעתו יש לו להשכיל
 באמתת הדברים הנכוחים ועתיקים האלה אשר לענין הגבולות
 הנכוחים מאתה חכם שיהיה לזמן גאולתנו מלאתי לרמב"ן ז"ל
 קוף שער שני מקפר הגאולה שלו, כי להיותן נחמדים מזהב
 ומחוקים מדגש עם שארכו בקלת נדצה נפשי אחתי להעתיקם

אמרי בינה

פה, כ"ט צהיות הקפד ההוא ציד מעטים ודרי הוא למצן
ז"ל נודע לכדאי וקפון שיהיו כל דבריו נשמעים וצחונים מלחה
איש תצונה שיהיה צדורות האלה. אמר שם ח"ל, דע יעזרך
האלהים כי אם נכמים בלצנו שפשענו וחטאת אצותינו אכדו מאתנו
כל הנחמות ושיאריך ה' עלינו הגלות לאין סוף. וכן אם נאמר
שדלה האלהים לענותנו צעז"ה צשעבד המלכות לרלוך או לתועלת
כל זה לא חיק בעקר התורה מאומה. כי הנה אין תכלית
גמולינו ימות המשיח ולאכול מפרי הארץ והתרחץ בחמי מצריח
וכיולא זהם מן התענוגים, וגם לא הקדצנות ועבודה צית
המקדש הם תכלית חפלו ממנו. אצל גמולנו ומצטנו הוא חיי
העולם והתענג הנפש התענוג הנקרא גן עדן והגלל מעושה
הגיהנם. ואנחנו עם זה מקוים את דבר הגאולה מפני שהוא
אמת מפורקם אלל צעלי התורה והנצואה. ועררד זה את
ישני הלרות ונחקום את פי האפיקורוסין, שמחיס צראיותיה
ומשתעשעים צדצריה להיחיתו מלפים לה מתקותנו שגשי מן
הקדצה אל האלהים כשנהיה צמקדשו עם כהניו וכציליו. ושיהיה
צנו מן העהרה והקדושה צארץ הנצחרת ושיכיתו שורה עלינו
יותר ממה שנוכל להשיג היום מלאים חמת הלרות והמקרים
המעיקים אותנו. כי אז צימי המשיח צטל ילד הרע להשיגנו
האמת כאשר הוא או לענק אחר אשר קודו עמוק ממה שזכרתי.
זה עקר תאותנו וכספנו על ימות המשיח. עם מה שיוסף
עליו תארה וכוףק לימים ההם ענין התורה המצארת לנו כי
ציותנו חוטאים נעמוד בגלות ליסר אותנו, ובעבדנו כראוי
ישו האלהים להטיצ לנו כאשר הטיצ לאצותינו ויותר. ואומה
נפשו המתחורה תתערר גם כן לימים תהם לומען הראות לצעלי
דינה כי האמת אותו, וככלל לנו צלון הזה שרש מורה דנה
והיא שאנחנו חטלים בקדוש השם לעיני כל עמי הארץ. אולם
ח"ל משנו הכופר בגמול הזה של ימות המשיח לכופר בעקר
ושאלו לו חלק לעולם הצא יען לא הציאו לזה רק כפירתו צשכר
תורתנו. והנה הוא משוגע חולק על הכתובים המצוארים
ואפקידום צדצרי רצותינו. עד כאן דבריו שם. וקדוצים אליהם
כתב כמו כן צשער הגמול שהוא האחרון לו צספר תורת האדם,
אפק נפלאתי כי לפי דעתו יכול היה להוסף צצנות תאותנו

ימי עולם פרק כג כ"ד רלא

אל הגאולה אחת רשומה מאד והיא שמרנו אז את המלות צמקום
עקר חיצון שהוא הארץ, כי כן כת' הוא ז"ל פרשת אחרי מות
על הכתוב ולא תקיא אהבם הארץ וכן פרשת ואחחנן על הבתוב
אשר תשמרון לעשות בארץ, גם הרשב"א בתורתומו סי' קל"ד
כת' זה לשונו עקר המלות כלן בארץ עד שקלתן אינן נוהגות
כי אם זה כמו שמרנו למעלה קרוב לקוף פרק י"א. יהי מה!
דרך כלל הוא רמב"ן ז"ל בדבריו הזכרים אומר שאין תכליתנו
ימות הנשיח רק שמירת התורה והשכר המקווה עליה באמה
דרך חמון שיבא גמלת האלהים, תמהר אפרו גאולתנו או תאחר
עד היקח הדעת, לא נכור מכל דברי התורה בדבר המשורר
ואענה חרפי דבר כי בטחתי בדברך ואל תלל מפי דבר אמת
וגו'. ואשמרה תורתך תמיד וגו'. כי זה נאריך ימים וכל ישע
וחסד מונקה ילמיח:

על מאמר שית אלפי שנים היו עלמא וחד חריב:

פרק מד וזממה שאין ראוי להחריש צענן שית אלפי שנים
שמרנו הוא כי האומנם דברים אלו על חרצן העולם
אחד ששת האלפים שנה כל עומת שיהיה וכל אופן שבידעוהם
אליבא דמאן דקצר שהתנא ההוא דבי אליהו נלכלה זו נבואה
לדבר לדק, אפס לדעת הרב המורה ח"צ פ' כ"ח וכ"ט
וכנראה לו גם כן זה' תשובה קוף פ"ח. וכן לדעת ידידיה
הלכנסודי בקפירו האמתואר שהעולם בלתי נפסד ואחרי' שהתפלספו
צעמנו וגם צין הנלרים. הא מילתא ברורא היא ולא אוקמוהו.
כי אמרו שהעשור לעולם הוא אם ירלה יגש חרבו. או יקימאו
ויחיה לפניו אורך ימים עולם ועד. ושהשכל נוטה יותר לשפוט
כי הוא ית' יחפז בקיומו גם קלת הכתובים יורו ככה כמו יקד
ארץ על מכוניה וכו'. אחת ה' לעולם תשז ככאך לדור דודו,
ואני מן דיני אוסיף ראה אליבא דידיהו כי הן ארזלי הכתובים
לעקו חולה בתורה לשומרי מלותיו לאלף דור, לצד מן הכתוב
בדברות עושה חסד לאלפים שכוונתו לאלפים דורות. כמו
שהציטורו בירושלמי ובבלי דקוטה פ' בשם כאמרם עושה מיראה
לאלף דור מאהבה לאלפים. וכן בכתובים מקרא מלא דבר ליה
לאלף דור, כי הנה בלתי שנשגיח על דברי גסינופוני"טי היזני
צקספרו

אמרי בינה

צקפרו מן השמות המשותפים שלפי דעת המלכים דור הוא שלשים שנה, ולפי דעת היונים הוא חמש ועשרים, ולרומיים מן הנרא' למשורר אללס אוויד'אור צקפרו הי"צ מן ההשתייות הוא מאה שנה, הדור אחס ראו מה שכתב הא"ע על פסוק דוד רביעי וגו', כי לפי דרך לשוננו הקדוש דור הוא הזמן שידור האדם צעולם. גם הקומחי צשרש דור כת' ככה, עם כי להיות ימי האצ והצן כצלעים יחד יספיק צמקפר השנים למנות אל האצ עד יוקס לו זרע, וכן חצין מדברי הרמב"ם ז"ל צפרוש משנת עדיות פרק צ' על ההיא דמקפר הדורות לפניו. שאמר אחר כך וכך דורות אנשים אחד מוליד שני יהיה הדבר שיעד צו, עד כאן. יהי מה! אלף דור. כ"ט אלפים יעצרו שנות תקופת שבתאי לאין חקר. וידעתי שחכמי האמת הצינו דור חמשים שנה, והכתוב לאלף דור יצארהו על שנת היוצל האחרון שהוא לדעתם מקץ חמשים אלף שנה, כמו שכתב ר' עוודרוק הלוי צקפרו אולד הכבוד על מאמר שית אלפי שנין הצי'. אך לדבריהם ז"ל צירושלמי וצבלי דכועה הצי' על הכתר עושה חקד לאלפים שהם אלפים דורות הרי הוא עוצר היוצל ההוא חס לא תתמיד הגלגולים לעולם כפי הדעת שזכור לפנינו. וכן נראה אפשר להציא ראיה אל הדעה הזה ממה שכתב צדניאל צ' על ההלכות המיועדות אחרי הכנע ארבע המלכיות צאמרו וציומיהו די מלכיא אינון יקס אלה' שומיא מלכו די לעלמין לא תתחצל וגו', וצפרשה ח' אמר כמו בן עליו וכל עממיא אומיא ולשניא ליה יפלחון וגו' עד עלמא ועד עלם עלמיא, וכדברים האלה אי אפשר צסום אופין ליחסם אל עולם הנשמות כי לא יהיו שם דורות זה אחר זה ומלכיות שונות, רק לעולם הזה צהכרח, וכבר נגע זה החכם ריקא' נאטי פרשח צהר קיני מטעם קלח מקוצלים אחרונים צאמרו כי יקשה להם שיהיו ימות המשיח לישראל כל כך זמן מרעע פחות מאלף שנים ומן הדין ימי השלוח יש להיות אלף ידות יותר מימי הלכות אשר לקדוש' ה' קצלו ע"ס. ואף צהנחת ההשתנות הצי' לאוויד'אור. נמלא דעות אחרות כי חכמי הנכדים האלהיים אללס חלקו שנות העולם שהוא אדם גדול לא לששת גבולים שיש של אלף שנים האחד כדבר חכמינו. אצל לששה זמנים קראום אי"טה צעלות זמן מוגבל אך זו ארוכה וזו קלרה. כהשתנות זמני חיי האדם

שהוא

ימי עולם פרק מד רלב

שהוא עולם קטן, אשר צעקצוחם יהיה עלי כפק ההשתנות שזכרנו, והזמן הששי אשר התחיל להם מחשבונם בלידה הוא הנמשל לחקנה שאין לה מספר שנים ידועות אבל יש זקן ומאריך צוקותו כדבר ימינו ונקדם. ואחרי האי"ת הששית יבא הזמן הנדמה לשבת צדק ימי השבע. ובכן לדעתם זה, הזמן הששי הכ' שהוא זקן העולם יוכל לעבור כך ששת האלפים שנה הרבה יותר ממה שחשבונו, כמו שתראה כל זה לחכמייהם אצבי"עינו כוף הפרק מעידו, ואקו"נו דרביעי וצא"רו לכפר הפקקים חלוקה מ"ג עקר א' וחלוק' מ"ד דרוש א' עקר א', וקונ"טרקטו הנדפ' אחד לוחות איצבי"צאו בתחלת דברי הימים שלו הרמיז בזה הדבור מהמה, ולפירוקה האלהי אפלטון יש בו דעה אחר' והיא אמונת הגלגול כי בפקר הנהגת המדינה כת' וזה לשונו, הנה האלוה ית' צעת ויה מאבק אליו את העולם וצעת מה יחד אליו ידו וישלחהו בראותו כי הזמן נתגלגל השיעורים טיכפיקו, עד כאן. גם פקר הטיימי"או זעיר שם זעיר שם כת' דברים כיוולא צאלה. אשר תמלאם מקובלים לאיצבי"צאו הקקרי כפר י"א מהכנחו פרק י"ז, באמר הנה הזמן נעשה עם השמים למען אשר יחדו כמו כן יתכו, ובקמוד תמלא לשון זה המדמה שהאלהו העליון דבר אל לבא השמים לאמר הן אחם מעשי ידי ומלד עלמכם אחם מעותדים להחכה. וכמו שמכור עוד צקמוד. יהי מה! בתחלה אציר אונק לבל תטעה כרבים להאמין שזה אליהו השונה לנו דבריו אלה הכזרים הזה התצבי אשר עלה השמימה, אבל הוא התנא ירשורו צהקדמת זרעים להרנצ"ם ז"ל אלל חוני המעגל קוף פקק ז' וצפרק מי שהיה תמלא תנא דבי אליהו ר' נתן אומר כל הישוב תחת כוכב אחד וכו'. אשר כן אומר שיקלח לנו הדב המורה הכ' לא נקטיב בזה אל דבריו, כי מלבד מה שזכרנו היות הנרנה צמלת חריצ לא חרצן צהחלט אבל השתרות למעלייתא על הארצן שיחפון האלקים. הגם עינינו רואות חכמי האמת מחזיקים צדעת התנא דבי אליהו. ואיכו מאמר יחד על לורה אחת כמו שתארו הוא ז"ל שם פרק כ"ט. הלל צין יחד המקומות תמלא צקוף מקבצו תמיד צצבת היו אומרים ממור שיר לעתיד לבוא ליום שכלו שבת מנוחה לחיי העולמים, ואמרו האי תנא כבד בנאן דאמר שית אלפי שנין הוי עלמא וכו', וכן צוק

צראשיה

אמרי בינה

צראשית פקוק ותרא האשה כחצת חא חי שמתה דא וכו'. ובגין
דהוה מקטרא דשמאלא לית ביה קיומה עד זמנא דאלף שביעאה
וכו'. וכן המאמר האחר שהביא החכם דון יצחק מעין י"א תמר
י' ונזוהר צראשית (עם שלא מלאחיו צדפסק אללכו) ר' אליעזר
ור' עקיבא הוו קא אזלי וכו' עד והגותה צירושלים. גם המקובל
האמתי רמז"ן ז"ל כת' חאת צפרוש הכחצת אשר צרא אלהים
לעשות. והא"ע על הכתו' עוד כל ימי הארץ כחצת לזאת שיש לה
קץ קלון, וצפרשת צהר סיני כת' וטעם שצת לה' כיום השצת
וקוד ימי עולם רמח צמקום הזה. וכן תראה הרמז"ד משיג על
הרז ז"ל כוף פרק ח' דהלכות תשובה. בצגם חכמי לוי"ל השיבו
צעדו ככל הנראה עליו שמה. גם הרמז"א צתשובותיו סי' ט'
תחזיק צדעת הזה להיותו מקובל אלל חכמינו. ועל כלם החכם
ריקא"נאטי צפרשת צהר סיני כת' צאורך נגד הרמז"ס ז"ל וקיים
המאמר הכו' עם מאמרים רבים נמלאים להם ז"ל צטשא הזה
סמורים על כתבי הקדש, עיין טס. ועם כי ראש חכמי הנלרים
צעירו ספר י"צ פרק י"ג לעג על אפלטון האומר שהמליאות קוצב
קוצב למדרגותיו מקץ גלגולים מונצלים ככו', כמו שלעג גם ק'
צפרק כ' מתנו על מאמיני גלגול הכפשות וכמו שהתצארו דבריו
מן המפרש וי"ק, הנה החכם מיסיד ליאורי צעל הריאל"גו
פילון וקופי"אה צחלק השלישי מאנו הביא דעת אפלטון מהיית
טס השמים מעומדים להחכה והארץ הרצה לצאר שהגלגולים
החברים הם קצלה קדמונית מחנוך וכו', ושהמלות התורפות
התורות חלילה משצעה לשצעה צימ' וצצועת העומר וחדשי השנה
רפנת השמטה ושמטות היזבל כלן העדה ועדות נאמנה על הקפי
שיח אלפי שנק עד ארבעים ותשעה אלפים כחקופות השמטות
והיזבל, וכבר זכרנו דברי החכם אבן עזרא צקוד ימי עולם אשר
עליו תקרא את ספר מקור חיים צפרשת צהר סיני הנכרת. והרי
קל וסומו הדברים ממה שמלאנו לר' מאיר צירושלמי דשצת וזה
לשונו, אחת לשצע שנים הקצ"ה מחליף את עולמו, גם ידידיה
האלכסנדרי בצפרו ומריאת העולם צין כמה שצחות אשר זכר
למקבר השצעה כת' כי לפי קול"רי צדתו ליונים ואיעוקר"מי
ראש הרופאים סך שצעים שנות האדם ישחנה לו לעשר איכות

אשר

ימי עולם פרק מד רלג

אשר זכרם הם צעיר שקול נותן טעם לשבח. כל שכן אפוא
 העולם בכללו שלא יעבור והשתנות נפלא מתיחם אליו כדבר
 חכמינו. וצדקה ויקרא פקוק אם זבח שלמים אמרו חה לשומם,
 חא חזי צענתא דצרא הקצ"ה עלמא צרא שצעה רקיעין לעילא
 שצב ארלות לחתא שצעה יומים שצעה נהרות שצעה יומין שצעה
 שצעות שצב שנים שצב פעמים שצעה אלפי שנין דהוי עלמא,
 וקודשא צריך הוא שציעאה דכלא. האמנה לא נחל מלומר כי
 הן לענין קן זה הן לענין קן גלותו אשר דברו עליו צפרק
 הקודם וכו' כן צכל עמיקתא ומסתתא כאלה. אין ספק כי
 העורב הוא לצלחי העמק או הגצה צו עיון ורעיון רוח. רק
 להשליך היהצ על רלון אצו שצמים אשר יענוהו חכם רולה
 להיעצ ושניא כח. וכו' שהיה החכם קוקרא"ני אומר (לפי
 מה שכתב צעו גסיעוטוכ"ני היוני צספרו הרציעי המתואר
 מפעולת קוקרא"ני ואמרוהו) אלל אמרו כי לכל מדע ולמד
 יש גבול וחק אשר עליו יאות לאדם שיגיע ונא יעברו, הוא
 כנו כן אומר ומלמד את כל האדם לצל יטרח לדעת איכות מלצי
 השמים וכסיליהם ומשפטם, וצפרו לא יקש לדעת מה זה
 ידלה האלהים לעשות צעולו עת זולת עת כי צ השגה קשה
 חרא מאל לנצב האדם גם רעה רצה צעיני האלהים. אשר
 יער אנט לצקס התגלות על ידו מה שגזרה חכמתו להעלים
 ולהפליא מעיניו, עד כאן דצרי. ואזל ההוא קצא לטעמיה
 שכן תמלא עליו איך כאשר החל רוח החכמה לפעמו ומלא
 שהקדמונים שקדו על חקירת לפוני העצמיות והאלהיות קר
 מדרכם צאמרו מה גבוא למעלה מומו דבר אין לנו עמו ויען
 אל החקירה צמדות האמסיות ותקון הקצון ההכרחי אל יושגי
 חדל, ומצואר אומר החכם מכל האדם כאשר איך יודע וגר' ככה
 לא מדע את מעשה האלהים, הלל גם על היודעים מאלה
 ולא כל אשר אומר אחד מגדולי החכמים לאנוש כערכו פרק הזרק
 ולענין אחר צידושלמי פ' כסס, עתיד אתה ליתן את הדין
 שהתורה כקחו ואתה מגלה אותו כנו שזכרנו צפ' ע"ו ומ"צ.
 ודורשי חמדות או חמורות כגירסת רש"י פ' ערבי פקחים
 אמרו מאי ולמכסה. עתיק למכסה דברים שכסה אותם עתיק
 יומין. באם זה צמגיד האמת מה יהיה משפט הנציא אשר אתו
 חלומות

אמרי בינה

סלומות שוא ידברו. נעשה אסור ונסמנו את הדבר הטוב אשר
משמו של בן קירא פ' אין דרשין אמרו צנופלא מניך אל תדרוש
במו שתמלאו צארכה פרק ג' מקפרו המכונה ללכריס
אקליסי"אסטיקו. וזה אלהים אמת הוא יגמור
צעדנו וחפלו צידנו ילליח אנון:

המאמר הו'

בהפרש אשר מאונקלוס לעקילס, ואך עקילס לא חרגם אלא
ביוני. ושהוא אקו"לה המפורסם למעתיק אצל האוסות, ושני
אונקלוס ושני אקו"לה היו.

פרק מה כי אמרתי באחד מפרקי התארים יוני עולם יש לי
דברים ערבים על אודות אונקלס ועקילס.
ועדתי ליחד אליהם פרק, הנני לפניך קורא משכיל ובעין יפה
תקראנו. שמעתי אומרים כי שני שמות האלה נרדפים באדם
אחד באשר אונקלוס לפעמים צליטנא ירושלמא קלילא כידוע
ריש צ"ק יקרא עקילס על דרך אלעזר המכונה צירושלמי לעזר
ויהודה יודא ודכותיהו. וצפרט שמליטו צתוקפתא דמק' דמאי
פ"ה גרובי שירשו וכו' אונקלוס הגר חלק מאחיו וכו'. וצירושלמי
דמאי פ' ו' יש המעשה ההוא עלמו צטס עקילס, וכן פ"ק
דמגילה בגמרא דידן איתא אונקלוס הגר תרגם את התורה
מפי ר' אליעזר ור' יהושע, וצירושלמי טס כתוב עקילס כדבעין
למימר קמן. גם בדבר עקילס כשהתגייר הנכתב צוודע
תנחומא פרשת משפטים יש נוסחאות שונות חד קרי עקילס
וחד קרי אונקלוס ולא הדר חד מניהון. ובגלל זה למען נעמוד
על דעתנו ושבטי הקופרים או המדפיסים לא יטעו אותנו להאמין
כי זה חס כאחד נצראו ורוח אחד לטניהם ראיתי לצאר האמת
לאמתו ולהצדיל בין קדש לקדש. כי הנה אונקלוס היה גר לדק
וודע קפר מעת הלל ושמאי כנראה צזוהר אחרי מות פקוק את
משפטי חששו לענין אקור הלמוד לגוי שכתב טס חס לשונו.
וגוחון אצחן דעלמא אינון שמאי והלל דהכי אמרו ליה לאונקלוס
ולא

ימי עולם פרק מה

רלד

ולא אחיטו ליה מלה דאורייתא עד דאחגזי. אשח מזה יט ט
 ראה שאונקלוס ראה את יונתן ז"ע הנמלא פרק יט נוחלין חולק
 עם שמאי הזקן לענין האדם שלא היו צניו נהגין כשורה ונח
 נכסיו ליצ"ע, וכן ראינו אונקלוס הכוזב צימני רצן גמליאל הזקן
 בתוקפתא דשבת פ"ח ובמסכת האלילים פרק א' דגרסינן התם
 מעשה שמת רצן גמליאל הזקן ושדף עליו אונקלוס הגרצשצעים
 מנה לורי, אשח מאלה יט ללמוד על ההוא ר"ג המרובע
 בתוקפתא דמקואות פרק ו' טעבל עם אונקלוס, ובמחבר
 בתוקפתא דכלים זבא בתרא פ' ז' לענין טבחיו של אונקלוס
 שהציא כפתו לפניו, שהוא היה ר"ג הזקן. ומפ"ק דשבת
 ידענו כי הלל ושמעון גמליאל זה ושמעון נהגו כשיאותן צפמי
 הביח מלה שנה. והוא גמליאל לא ראה החצן כמו שכתב ג"ע
 הרמז"ס בהקדמתו לבאר המשנה פרק ד'. אבל עקילב מדברי
 שמות רבה פרשת משפטים ל' דאמר ליה עקילב לאדריינוס
 קיבר דולה אני להתגייר וכו', וכן מדברי התנחומא הכוזב,
 ומדרש ז"ד פסוק וידר יעקב, שהוצא ג"כ במדרש קהלת פסוק
 טוב אחריית דבר, נודע שלא התגייר עד זמן אדריעוס בעל
 אחרתו אשר הוציאו בית ר"ז שנה אחר חרצן הביח. ושלא
 למוי תורה עד ימי ר' אליעזר ור' יהושע. דגרסינן התם ח"ל
 עקילב לאדריינוס קיבר דולה אני להתגייר וכו'. צא לו לאי
 והתחיל שאל שאלות לפני ר' אליעזר ור' יהושע, ושעל קשיא
 אחת ר' אליעזר היה לו (כשמאי לזילתו באבות דר' נתן פ' ע"ו
 ופ"ז דשבת) גבה דוח. ור' יהושע (כהלל טס) טוב וארץ
 דוח. וזכור לי הדבר כשמע שזה עקילב הוא המכונה לא"ח
 אקו"לה. אשר מן הטעם שזכרתי בפרק התשיעי יסף לפתור
 את התורה בלשון יון. ראשון לשלשת הפותרים אותה אחרי
 שצעים זקנינו, כי הנה ראיתי לכמה קופרים וצפרטו להגותן
 מנדוני"טו בכתבי אגרותיו חלק ז' שזה אקו"לה היה כוונת
 לאלילים מן האי פוק"טו אשר בגלילות יון. ובשנת ארבע
 לאדריינוס קיבר. ק"ד לחצון הגלרים שהיתה ל"א לחרצן טט
 נעשה גר לדק, אמת שהוא מנדוני"טו ירה החלי לאמר כי
 זאת היתה לו מאהצת יעלת חן צעמנו, ודברו צפיהו אמת אש
 יניח אותנו לבאר יעלה י תורה אשר דדיה דוהו. ובהצ טפ

אמרי בינה

בי העתקתו לא נחשבה אלל היהודים רק משעו להיותה מאיש
נכרי, ורגיש לא כלום, גם המעתיק לללרים בהקדמותיו
לכחצי הקדש וצפרטו לטפר גזרל ואיוצ כח' עזה עקילם נטו
בהעתקתו אל היהדות. כי העלים מן הסודות אשר כפי דעמם
נמלאו זה. ובהקדמתו להעתקת לוחות איצכייצ"או הקיכרי
כח' לגרמו שהוא אקויללה העמיק מלה במלה אשר הוא דרך
צלחי לאות אלל כצוני הלחש, כי אי אפשר צו מצלחי השחת
הטעם, כאשר לדעתי זו אחת מכוונות אמרם ז"ל פרק האיש
מקדש וקוף תוספתא דמגלה כל המתרגם פסוק כלרדתו
הרי זה צדאי, וכן צעל הערוך הרומי צמלת סיכ"עו כח' וזה
לשונו מן האי פונ"עו היה אקויללה מעתיק קדמון. וגם עקילם
תגללנו אלל רבותינו מן האי פונ"עו שכן כח' צתורח כהניש
פרשת זהר סיני רח"ל אשר צארנך מה שבארנך אורכלן לא מה
שהוליא עקילם לעצדיו לפונטוס. ועם היות זה קלת לעז עליו
שהיה מוליא התצורה האקורה חולה לארץ נאמר בהתללרתו כי
אחד שהזהירוהו נמנע ממנו. גם אין ספק אללי שעקילם זה
לא תרגם שום חלק מכחצי הקדש צארמי רק ציוני כמדבר צלשון
עמו, והרי לפי הגרע לא נמלא לו תרגום ארמי צהעון כפרטו
ולעדות נאמנה תראה כמה מקומות אשר צהיות תרגומה ארמי
ימלאון שם המלות ארמיות, אבל אמרי תרגם עקילם לא תמלא
רק היוגי, הנה פ"ק דצבא קמא צצרו מלפוניו תרגם רב יוסף
אחגלן מטמרהוי, וצקדושין פ' יחסקן וישצ מומר צאשדוד
תרגם רב יוסף ויתצון בית ישראל לרוחנן. וצקוף פר' מגלחין
אזי אזי רבצ ישראל תרגם רב יוסף רבי רבי דעצ להון לישראל
דכו', ופרק חלק יען כי מאס העם הזה וגר' אמר רב יוסף
אלמלא תרגומא דהאי קרא וכו' חלק דקץ עמא דדין צמלכותא
דבית דוד. וקוף גמרא דמנחות מאי עיר ההרס דמתתרגם
רב יוסף קרתא דבית שמשא דעתידא למיתרצ, ופ"ק דמגלה
ציום ההוא יגדל המספר אמר רב יוסף אלמלא תרגומא וגר'
צערכא ההיא וכו'. ופ' עגלה ערופה כאשר תעשינה הדצורים
תרגם רב ששת כמא דמנחון דצריחא ושיטין צרום עלמא.
ופרק אין צין המודר כי צוקר אנכי וגר' תרגם רב יוסף ארי
מדי גתי אלא וכו', הן אלה שצע מדות של מלות ארמיות
אשר

ימי עולם ברק מה רלה

אשר תמלאם בתרגום יונתן ז"ע, וכמו שאמרו בעלי התוספות פ"ק דז"ק הנז' והריט"ז פ"ק דמגלה. יחכו אותם לרב יוסף. לרב זקלאותו בתרגום משום דקני נהור הוה ודברים שבכתב אי אתה דשאי לאתמם על פה. וכמו כן נאמר כי לפעמים יחסום ון הטעם הזה לרב ששח דאיהו נמי כדאיתא פרק צני העיר ופרק קמא דבתרא קני נהור הוה. אבל על ארדות עקילם תמלא צב"ד פרשת המילה אל שדי תרגם עקילם אכיוכ אנקום, מלות יוניות המורות נלחי ובלתי נכון להפקד, כי זהו אמרם ז"ל על הכתר ההוא אין העולם ומלואו כדאי לאלהותי. כלומר שהנמלאים בלם יחדיו אין צהם די להתקיים כמוני. והפתרון אשר ליהודים היונים בחומש דפוס קונקטנ"סינה אני אל שדי אינו תיאם יקנוס. משמעו כפתרוננו האיטלקיי אל שיש צו די לכל מה שיחפץ לעשות. וצירושלמי פרק לולב הגזיל פרי עץ הדר תרגם עקילם הדר הידור המורה ציוני מים ורולה לומר עץ הגדל על המים זה אחרון עיין בערוך הדר, וצויקרא רבה פרשת אל תונו מות וחיים תרגם עקילם מלטרא מכירין. שהן מלות המורות ציוני תרוד וסכין, גם קמוד לקוף הפרשה המכרת לבלה נאופים (יחזקאל כג) תרגם עקילם פליאה פורני, והמדרש מקיים צפרושו דהיא מצליא גייריא. ופתרוננו שהיא מצלה את הנאופים כלומר כלי הנאוף. עיין בערוך גר הרביעי תרגום נואף אישה גייר אחתא. ואפשר היות מזה גיר של שמרים האמור במשנת פרק כל הקרבני שר"ל קלוח שמרים. עיין בערוך גר השני ובערוך פלאה ופרן. וצירושלמי פרק אלו מגלחין בגמרת אין קורעין, וכן צאמיני רבה קוף פרשה י"א ינהגו עלמות תרגם עקילם אחנקי"אה שר"ל עולם שאין צו מות, וכן צמדרש שיר השירים פקוק לריח שמניך עלמות תופפות תרגם עקילם אחנקי"אה, ומן התימה שלא הצדיל צין עלמות לעלמות. וכן צירושלמי דקדושין פ"ק תמלא שלא הצדיל צין ה"א לחי"ת, דברקין התם עקילם הגר תרגם לפני ר' עקיבא והיא שפחה נחרפת לאיש כחושה לפני איש כמה דאת אמר ותשטח עליו הריפות. כאילו נכחחו נהרפת צה"א, ומ"ת אין זה ממה שיקשה כי ציר' דפאה פרק ז' תמלא אמרם ז"ל לא מתמנעי רבן דרשי צין ה"א לחי"ת קודם הלולים חלולים, וכן צירושלמי פ"צ דמעשר שני ודשנת פרק כלל גדול איתא אלה

המלות

אמרי בינה

המלוח רמז ל"פ מלאכות באילו נכתב אלף חמ"ח, כנראה גם כן בערוך אב. ובמגלה אמרו החך זה דניאל שחשכוהו מגדולתו א"ד שכל דברי מלכות נחתין על פיו. וזריש אחרי מות רבה אמרתי לחוללים שלכם מלא חולחליות רעות. פרש בערך מחשבות ובפסיקתא דמשלי על מי שקולו ערב כב"ה' מחוניך מונה שחנך וזהו דצקדושין פ"ק הב' אחר דברי עקיבא מקיים ואומר רבי אלעזר צרי שמעון פרשה לפני חכמים נחרפת לאיש כחושא לפני איש כמה דתימא בחוך הריפות בעלי, וכן פ' כילד מעבדין צלטון הרמזים ימירו סי"ח זה"א צאמרם שור משפט צטור מקס לרמוז תרדין צחדל, עפ כי משמעת עור מקסן אינו אלף פר דל. וכן צריש נדה מטנית המהוהה. ופכ"ח דכלים שנמהה ומנו חוט. ופרק צתרא דמעשר שני צביד ממהה ושופך. ופרק איזוהו מקומן מציא כיד וממהה. ופרק אחרון דלהלנת חול נותן לכצרה וממהה. כל אלה לפי צעל הערוך ערך מהה דאשון וטני כחיצין ה"א וכצירין ח"ת. כי משמעס ממהה ויש לך לקיימו מתרגום חיצו"צ לאשר הציא אלה צידו ייחי אלהא עליהי ממהא צידיה שהוא כמו ממתא. וצפרק קמא דתענית הצינו חית דחשרת מים תחת ה"א, צאמרם לענין מי היס אמתחתיקים צעצים שקול כ"ף דחשכת שדי ארי"ש דחשרת קדי ציה הפשרת. והנה זה כלו אינו מפני טעות או חלוק נוסח כאשר צדין אמת תמה הקומי זכרנו לצרכה על החכם חיוג צשרש רהצ, אבל כי יש נלעגי לטון צטצע מקומם שקורין לה"א ח"ת ולח"ת ה"א. על דרך אנשי חיפא רצית שאן וצבעונין הזכורים פרק הקורא עומד שקורין לאלפי"ן עינ"ין ולעני"ן אלפי"ן, כי על כן הוכיח שם החכם ההוא את חצרו צקריאת והכיתי (* לה). וכבר הכרתי זה צאיט שיצה מיולאי הפול"יא אשר צהיורו נשאל על הקצה היה מיחם אותה למנהג המדינה, וצכן קלת חכמי ארץ ישראל שנהגו צכך הין על לך הדדש והאקמכתא

נותנים

(* לח אמתק מי מצידי צענין זה לרצון חלמי תברסיהו לחות אשר קריה. יוס אחד היה קורא צומירותיו לפני איש שפתוס ר' חליעזר מפיסח פרכה וצאו עליו כל הנכות האלה והסיגוך צחנוף קריאת כנוי הכ"ף שהיא כמו ח"ת, זה"א למנהגו. ויהי ר' חליעזר כמחליט. טעם אחרת שמע אותו קורא צמניה חיוג צי מעוז לחין ציים, אז חרק עליו צטנוו להכותו צקלה נמלת כי אחר פהיח אכתח אס צכך לח חצמי בס קוד לח תקובני;

נחמנים במקלט מלוח אס למקראס ולמקורת. רחבו שיונתן בן
 עוזיאל הרכיב תרגום עיר ההרס אחרי רכשי כמו שזכר עליו
 רש"י ז"ל באמרו קרתא דבית שמשא ודעתידא למיחרצ ועל זה
 הדרך תמלא עליו גם בקוף מנחות (ובעל הערוך הציאו ערך
 חרס) מאי משמע דהאי חרס ליטבא דשמשא הוא שמשא האומר
 לחרס. וכן פרק שני דכריתות אמרו מאי משמע דהאי נחדפת
 ליטבא דשמיא הא. (פירש רש"י שנסתתית מצרייתה על ידי
 צעילה דהיינו כחושא) שמשא אס תכתום את האויל במכחש
 צתוך הריפות שנסתתה על ידי כחושא, הרי שהחלוף הזה מורגל
 מאד אללס והכל בלי קפק מן הלד שזכרנו, צאופן כי צטור
 דברי החכם אכן עזרא שעל פסוק האומר לחרס כת' זה לטור
 התימא מן המחליף ה"א בחי"ת. שרמו צזה אל יונתן בן עוזיאל
 וכתם תלמודא דמנחות הכוזב. גם קרוב אלי הדבר מאד,
 ולדעתי ייטב אלל משכילי הנלדים וכזוי עמנו, כי מן הגזע
 הזה יבא חוטל לחכם המעטיק אליהם עד כי יבא שילוח. עם
 היות השתקת השצעים אשר פעמיש רבות תמלאכה נר לרנבו
 עד כי יבא שלו. כלומר אשר לו השצט הזכר: אך נטור אל
 עקילס, תראה לו עוד צשיר רבה פסוק גן נעול ולצטיך קתמה
 תרגס עקילס אפליקתא, ולפי גרכת הערוך פקטון פלקטון.
 ובמדרש אכתר חור כרפס תרגס עקילס איירינון קפרכינון,
 וצירושלמי דשבת פרק צמה אשה צתי הגפס תרגס עקילס
 אכטומכיהא, המורה כפרוש הערוך דבר הגתון על צית הנסע,
 וצירושלמי פרק הממונה לקבל נכרשתא תרגס עקילס למסדס
 הלא אלה כלם שלב עשרה מדות של מלות יוניות לעקילס כאמור.
 ואין כפק בי עוד לו בגמרות ובמדרשים מלצדנה: צאופן שהתצדל
 כי תרגס עקילס לא היה ארומי אצל יוני, שהוא צאמת היה
 מעס יון. וכמו שהראה גם כן בקוף מאמר התנחומא הכוזב
 שארציונוס בהיותו מדבר אל עקילס אמר לו נתת לאקטרעילוס
 אינוה: שפירושו נתת לשלעון מתנה. וכזה המלא צירושלמי
 פרק קמא דמגילה גבי ההיא דחגי רבן שומעון בן גמליאל אומר
 אף בקפדים לא התירו שיכתבו אלל יונית. אמר רבי חייא
 עקילס הגר תרגס את המורה לפני רבי אליעזר ורבי יהושע
 וקלקו אותו ואמרו ישיפית מצני אדם, שזה היה שצח דלוי

אמרי בינה

לו באשר תלך היופי הוא מיוחס מהם זכרם לזכרה ליוני
שקראוהו פרחא קמא דמגלה יפירתו של יפת כי האונה יפה
הוא כמו שהוכחנו בפרק שמיני מפרקנו אלה. וצפנת
מדברי רבי אבהו בשם רבי יוחנן בירושלמי דפאה פרח קמא
וירושלמי דשבת פרח צמה אשה יולאה ועתו לאדם ללמד את
בתו יודית מפני שתכטיט הוא לה. כי עם מה שהוסף שם
ואמר. שנת שנתון צרצא ואמר בגין דרבי אבהו צעי מלפא
בנתייה יודית הוא תלי לה ברבי יוחנן. הלא מסיים ואמר
שנת ר' אבהו ואומר יצא עלי אס לא שמעתייה מר' יוחנן.
וגם זה לך תוספת בחד על כי אונקלס ועקיילק תרי הוה הואיל
ותרגומם משונה האחד ארמי והאחד יוני. כדבר י' קינא ראש
למד ר' אופן א' והבכרי ראש מאמר ה' שהפעולות הנכדלות
הוראה על הכחות שגם הם נבדלו, ויקר מחד צעיני כמדומה
לי שפתחתי בהערה זו שער מועיל. כי בהזדמן לידך העתקת
אקוילא כלה אשר אמנה איננה רק בהיכלי מלך תראה ממנה
חדושים נאורים ותכבוד כי תחצקנה. גם שפתי אקוילא
כמאמרם ז"ל פ' חלק תהיינה דוצרות בקצר ותצאתה לראשי
עאתו צרות שמים כי אחרי אלף תק"ו שנים להמולו חדשתי
כנש"ר נעוריו להזכר על טוב צחמיט ואציל אותו מן העמים
להיות לנו. ולמעט תוכל לראות בקסר הדרושים העבריים אשר
למעתיק הנלרי חלק שלישי מחצוריו, וכן בהמדרות ההגמון
איצג"צינו על פתרון התורה כי שניהם הביאו מלות רבות
מתרגום אקוילא להבחין בין העתקתו לזולתה. כי הנה לפי מה
שכתב היועתיק הנזכר בהקדמתו הראשונה לקסר דברי הימים.
החכם הנלרי אוריגי"נו שהיה בודד הקודם אליו קצן על קסר
אחד בעל ארבעה עמודים ארבע ההעתקות היוניות המפורסות
אז בעולם. היינו של השצעים, ושל אקוילא, ושל קימאוס.
ושל גיאודוליאן אשר מן הדין תזכר מה שכתבנו עליהם פרח
ה' מאמר א'. ולפי מה שכתב ההגמון מנוד"ייטו בקסרו
השני הנזכר נמלא עוד אלל הקדמונים חזר בעל שעת עמודים
שבו נוספו שתי העתקות אחרות. היינו המפורסות עתה
אללם צלי כנוי מעתיק אשר (עם כי שמעתי לקלח הנלרים
דעת אחרת) הוא אמר שאחד מנשיאיהם הגקרא יוחנן צוד"א או
מלא

תלא אותה לימים קדמונים טמונה בעיר ייחור. ולזה קלחם יקראוה יריקונט"נה היינו ייחורנית. והאחרת אשר הוליא הוא אוריג"נו הנזכר מתוך ד' ההעתקות שזכרנו. ועם כי אחרי אשר הגמוני הכלרים צמדו מני אז צירחנית הנזכר כל יתר ההעתקות קשו תמו מתוך ההמון, הלא התעתיק הנזכר שהיה חכם גדול וחשמן מנקובי ראשית הכלרים ראה העתקת אקוילה והצנינה גם חקדה, כי על כן צקפר דרושוי הנזכר כפי ההזדמן הציא קלח תלות ממונה גם מיתר העתקות כלנה. וכן ההגמון צעל המהדורא הגזכרת אשר צדורות האלה כשצת האפפיר קלימיי"טי שציעי על פסא מלכווא היה ממונה על הצית הגדול של גחוי הקפריס צרו"מי הנקרא כיום אללס ארמון הקדש ראה אותה שם צודאי כי על כן צמהדורא הנכרת שלו הציא קלח תלות ממונה אשר לא זכרם המעתיק הנזכר. כמו שהוא מציא זה גם כן קלח דצרים מקפרי יונים מפדשי החורה אשר לא שפחם העין, ואם יזכני ה' שאפנה לקחת לפני חצורי שני החכמים האלה אראה להעתיק מהם את כל המקומות אשר צם הציאו את דצבי אקוילה והיו לאחדים צידנו עם דצבי עקילם שזכרו קדמתינו:

והנה לעת עתה לא אחדל מנת אלך לאות ולעד כפתור מזה ופרח מזה אשר לקטתי צהם ממונו, ההגמון הנז' צמהדורא הנזכר כתצ כי תהו וצהו תרגם עקילם קיטומה קי אותין. שרולס לומר הצל ואין, אשר לפי הנראה נמשך אחר כונת אונקלס שתרגם לדיא ורקניא, כ"ש כי שניהם אונקלס ועקילם נמלאו יחד כמו שזכור עוד. זה חצר קדמון וזה תלמיד חדש לר' אליעזר ור' יהושע, ואין ספק שהוא צתרגונו היוני ילא צעקבות אונקלס צארמי, ולפעמים ג"כ צעקבות יצ"ע אשר גם הוא תרגם את החורה כמו שזכרנו פרק ע' מאמר א'. ויען כי צתרגום יצ"ע הנזכר וגם כן צתרגום הירושלמי אשר צקלה המקראות לא ראיתי תרגום כנה דמחזן ושיעין צרום עלמא האמור צפרק הזה, וכן התרגום הכמלא צמחלוקת רב ולוי פ' אחיו מקומן לענין אם המצח היה צחלקו של צנימן אם לאו דרב מתרגם וצאחכבתייה יתצני מדצחא. ולוי יתצני מקדשא (אשר לדעתי איננו מבעם עלמן רק על צוקח תרגום רשום צזמנם) איננו לא צתרגום יצ"ע ולא צתרגום ירושלמי הנזכר. פללתי כי צהכרה נמלא אז צעמנו גם צוקח אחר.

אמרי בינה

ולזה צפרק עגלה ערופה יחכ תרגום כמה דמנחזן וכו' לרצ שטת
לא לרצ יוסף בכל יחד התרגומים שזכרנו. כי לא ראי זה כדאי זה.
האמנה לכל הפנים אחרי שזוג החכמים החקידים האלה אונקלוס
ועקילק בהקמת ר' אליעזר ור' יהושע פתרו מלות תהו ופהו הכל
ואין כאמור. גם צתרגום יונתן והירושלמי הזכר ראיתי וראעא הות
תהיא וזהיא לדיא מן בני נש ורקניא מפל צעיר. ואף קימא"נוק
וגיאודוליאור לדברי ההגמון הזכר במקומו הזכר הפכינו צמלות
שונות להעתקת עקילק הזכר. שהם יחד שמנה נסיכי אדם, לך
אמור להם למפרשים אותם חומר ולורה צמטם לדברי אלהים חיים
לדמיוני היונים צהיולי ולורותיו המתחלפות כי צמחילה מוצד
תורחם לא יצנו צזה אל פעולות אלהינו. ואחר מה שידעת מפי'
כ"ה דלעילא שהנרלה ע"ד הפשט צדבר צראשית הוא כאינו אמר
צימי קדם. תוכל לומר שהפסוק הזה צא להגיד כי חלק המליאות
אשר עתה הוא לנו ארץ היה בעור ורק מכל ממש ועלם. וכן התהום
המשוער לכמוך שצמליאות ככו פניו חושך והערד. לא היה דבר
צעולם כי אס רוח אלהים וככא כצודו כפרש"י מדברי רבותינו
המרחפת צאיר העליון המדומה על פני הנולא אשר אחרי הצראו
נקרא מים שהוא כולל ומקיף את כל הארץ, אז פתח הוא ית' ואמר
יהי אור אשר קודם לו לא כצרא כל מאומה. ויפה כתב ההגמון הזכר
צמקומו הזכר כי חושך ותהום צמקום הזה אינם רק הוראת האפק
והאין. והחשמן המעתיק הזכר צקפר דרושין האמור כתב צצאר
כתונת פכים שהוא אקוי"לה חרם אקנוראגאלי"און שרולה לומר
ארוכה עד הפכים היינו פקי הידים והרגלים. והוא צאמת פרוש
נאות מאד לענין. שהכתוב תאר את יוסף למראה עיני יעקב צן
זקונים היינו צר חכים מיושצ צזקן ושחוריי. כאשר לדברי הפלוסוף
קפר ד' פי"ח מקפר המדות הגדולות לאיצדימני"או ירו עליו
החלומות הלודקים וקגולתו צהמה. ולזה אצין עשה לו כתונת
ארוכה כמנהג הכתונים אל הלמוד ומיושצי הדעת. וכנהוגה אלל
אנשי המעלה צעיר המפארה וינילי"אה אשר יחגרוה צצע. כי על
כן היתה עליו גם צלכחו צדרך. ושמתתי טכן מלאתי גם צצ"ד
פרשה פ"ד וז"ל פכים שהיתה מגעת עד פק ירו. גם המעתיק
היוכי השלישי צשלשת הכזכרים הנקר' קומכוכ לפי מה שראיתי צספר
הדרושים הזכרים פחר כן מאמק"אטוה שר"ל עם צמי הזרועות ער

ימי עולם פרק כ"ה ר"ח

פסח היד . (יערין מ"שכטפה אחת שורש מעלי' ילחק הלוי) והגה
 מן הפרוש הזה יצונו היעזב הלחוב שהכתבך בצאורו המפרש הישר
 רד"ק ז"ל והוא האמור צחמר ועליה כתונת פכים כי כן תלצטנה
 צמת המלך הצחולות מעילים . דקתם מעיל הוא כאותו של כהן
 גדול ארוך עד הרגל , וזהו עעם כי כן על הכתונת . גם החדוש
 צדבר ומעיל קטן תעשה לו אמו צשמואל הוא שהיתה מחנכת
 אוחו צלצוסיו אל היטוב והנחת הגדרש צעבודת האלוה . כמו
 שהיה ג"כ חגור אפרד צד שהוא עדי יחנהג על הכוונה הנזכרת,
 כי כאשר אפרד הכ"ג העשוי תכלת ואדגמן וגר' מקובל המעלה
 והקדושה צאמת . כן הנושאי' צדמותו כללמו של צד גדידא , עם
 היוחו צלתי קדוש הגם כמדריכים ומשעצדים עליוס צו אל הקדושה .
 אשר על כן לדעתי מלאנו צכהנינו צו נושאי אפרד צד , ורוד חגור
 אפרד צד . קרוב אל הטעם שכתב הרמב"ם ז"ל קוף פי"ד הלכות
 כלי מקדש ותוספתא פרק צ"ו , גם לכאורה יותר מתקבל הימנו .
 וכן עוד נאמר על שמואל צדבר צעלת האוב איש זקן עולה והוא
 ערטה מעיל עד"ל מלצוט ארוך , ולהיותו נשוא על יתר הצגדים
 אולי זה שמו מנזרת על כאמרו מעל למדיו , וכן לרומיים נקרא
 פאלי"או שכתב צעל הערוך אללם שהוא מנזרת פאל"ם האמרה
 צלשוכס נגלה ומפורסם . וכאשר יחואר צשם כתונת ישרשכתונת
 הפכים אשר עליו . ועליה כתונת , ועוד שלשת תרגומיו אלה של
 עיקלם תקח קודא משכיל מידי כפי מה שראיתי להגמון הכזכר
 והגאמי . כי שצעתים יוקס קין תרגם איפטיפלוק . ר"ל צשצעה
 חלקים , היינו קין שהרג את אחיו צלי פשעו לא יקבל ענשו דק
 צשצע פעמים . אכי למך שהרגתי נער צשציל שפלע צי ועשה צי
 חצורה (כהוראת פתרון השצעים) לא כ"ש שיחלק עכשי צשצעים
 וצשצע פעמים . צאופן שלא ארגיטו , חה צאמת פרוש נאה שילא
 להקל על דרך אונקלוק שחרגם לצשצעה דרין , ומשמעו צשצעתים
 כמו ששת ימים עשה צשצת , אז הואל וגר' תרגם עו נוי אידכת'
 ר"ל אז האתחל כפרוש הא"ע שכתב הטעם שהחלו להתפלל . ותמושי'
 עלו אינפליקמיני שהוא כחרגוס אונקלוק מחרין , לא כשצעים
 שפתרו לדור חמישי כי מקרא מלא הוא ודור רביעי ישרו . ויהי
 כשמוע-כמהר"ר פנחס אליה ינ"ו צכמהר"ר לנח מוני"ל ז"ל את צאור
 שצעתים הנזכרים הגאוו ויאמר נתלא כמורה לדעת צעל העקרים

אמרי בינה

מאמר ד' פל"ח הכתוב ועושה חקד לאלפים וגו', שהללון צו כי פקידת העון על שוכאיו לא יחחלק למרצה רק עד ארבעה דורות אצל לאוהציו עושה חקד זה שיחלקהו לאלפי דורות כאמרס ז"ל ועל לטושה בחברו אלף זח שוכאו נפרע ומנו צצת אחת אוהצו נפרע מועט מועט. וכבר יודע כי מלת תרגם משמעה פתח בכל לשון שאתה שומע. כאמרס פרק כל כתבי תרגומה רצ חקדא, והמליץ צינותם תרגם אונקלוס מתורגמן הוה ציניהון, והנל מכל האמור עד הנה כללים אלה יעלו צידנו כי אונקלוס לחוד ועקילס לחוד ושהוא עקילס הוא אקוילה. ושעקילס לא תרגם צארמי רק ציני לנו שזכרנו, וכן המשכיל יחקן טעיות הכפרים לפי הלמד והימלת, ואם בגזרות יאמר אומר כי עכ"ז שני השמות נלדעים ובי צלשון ירושלמי אונקלוס נקרא עקילס וצלשון צצלי עקילס נקרא אונקלוס הלא המתרגמים הזכרי צלי כפק דו פרלופץ נבראו ותולדותיהם כיולא צהמה, ואחרי התברר לך האמת הזה הנה צגסם לפעמים תמלא אחר תרגם עקילס מלה עברית כמו צצ"ר כ"א ויאמר אחד קודש לפלמוני תרגם עקילס פנימי זה אדם הראשון. תחשוב למשפט כי צעל המאמר השמיט היוכי וכתב פתרונו צלשוננו, וכן מה שתמלא צצ"ר ראש פרשת ויגם תפוחי זה צצמטליות כפק תרגם עקילס אגר חזרתי דהצ צדקקרין דכקו ופרש צדיקס טלחן אים אגרס' נכונה. הוא מזה המין הזכר. היינו שהקפיק לצעל המאמר הודיעו אלינו מלת דיקקרין שהיא צלשון יוני טלחן כמו צלעז האימלקי דיקס' קו, ושאר המאמר אמרו כלשון חכמים צארמי. והנה צעל הערוך ענד דקקר הציא המאמר הזכר צסם אונקלוס וכל היטו טעות כי מעולם לא שמענו עליו רק תרגום החורה. גם ליונתן אינו כי לא תרגם כתובים כנראה פ"ק צימגלה אשר על כן העלו סם צעלי החוק כי תרגום כתובים הנמלא הוא מאיש לא ידענוהו. הלא תראה צו הכתוב הזה מתורג' חזרי דדהצ צמגדי דקאמא ופר' טאינו כנוקחת צ"ד שזכרנו. והדבר אשר יקשה צמדש קהלת פקוק אים ימלא העצים ח"ל על העצים אלוה וגו' תרגם עקילס ועל צציאייא אפקיד דלא יתצאון להון נבואתא. אל תסתפק כי טעות הוא צטוכה שהנכון הוא יונתן. כי כן תמלאנו לו, ולכל הפנים איך כפקק גרידא זה מוליא מידי ודאי אשר זרחה עליו ששטא. אולם פן תטעה מאקוילה זה לאותו הנמלא צפעולות שלוחיהם פרק י"ח וצאגרתם לריוניים

ימי עולם פרק כזה מו רלט

לרומיים פ"ו אשכנז יריד קורא כי נהפוך הוא אליו עם היות שמתם
סוין וטניהם מן האי פונטו' הכרת. כי הוא היה יהודי שהמיר
כפי המוצן עם משני מקומות' הכרתי' חס גוי שכתגייר. הוא היה
צימי הקיסרים קלאודיו'או וכירו'ני קודם המרצן חס אחריו צימי
אדריינוס. ומ"מ תרגו' התורה בארמי לא עקילם אמרו אלא אונקלוס
בדאיחא במגלה פ"ק אונקלוס הגר תרגם את התורה מפ"ר' אליעזר
ור' יהושע. ואין צום אופן לפרש האי מפ"י דקאמר כדבר צרוך צן
כדיה מפ"י יקרא אל"י ידמיהו וא"י כותב, דא"כ התרגום יקרא על
שום כמו הגבורות הכזרות על עם ידמיהו. רק הכונה בהכמותם
כי ראיהו ויהללוהו כגו שאגרו לעקילם יפ"פית. ויען התצבר
בפסיקתא סוף פרשת חאלת הצרפה שהלל חי ק"כ שנה אשר צמנוני'
מהם שקד על הלמוד לא יקשה צעינו המלא אונקלוס הכזר צקוף
ימי וצימי ר"ג הזקן קודם המרצן כז' וגם אחרי כן צימי ר' אליעזר
ור' יהושע, ויש לנו ג"כ עד מוכיח שהוא אונקלוס ור' אליעזר נמלאו
יחד מעת מות ר"ג הזקן דגרכיטן צמועד קטן כוף פרק מגלחין מעשה
שמת ר"ג הזקן כיון שילאו מפתח צימו אומר להם ר' אליעזר כפו
מנתיבים. ובין שגפתם הגולל אומר להם כזר כפינו על פי זקן.
ואתו אונקלוס המזכר פ' הזקין אשר העלה את טיטוס דודו צנגידא
אין ספק שאינו זה הידוע. כי אונקלוס הוא לא כתגייר עד אחרי
מות טיטוס מחדש הצ' דקאמר התם צעא לאגיורי אסקיה לטיטוס
צנגידא אומר ליה מהוא לאדיצוקי צהו וכו'. ועוד יורה עליו השם
לוריבר קליקוס. גם להיותו צר אקתיה דטיטוס אית ליה חיים צחד
אמיה הרומיית וכן אצ"י היה רומי לפי אומד הדעת. ולכל הפנים
הכזר שעקילם הוא אקוילה, וצמנונו צין חכמי הגלרים דבר ממונו
תערוו. אל"י נפשו ונעשה אוננו באפרכסת.

מחלוקות מפרשינו על תמונת בני הכהונה:

פרק מו כוגתי צזה הפרק לקצן דעות חכמינו המפרשים
והפוסקים ז"ל על צגדי הכהונה מה דעות יערכו
להם או לקלחם שנפל צם מחלוקת. ואח"כ צקש צפרקים הגושמים
לדעת הנמלא צזה לזולתם מאומה. ואם ילקח מהם על הפרש
הדעות צקלחם לך הכרע. הגה על אודות המעיל כתב רש"י
פרשת תלוה שהוא חלוק כמו הכתונת אלא שהכתונת קמוך לצער
והמעיל

אמרי בינה

והמעיל הוא חלוק העליון, והרמז"ן השיג עליו וכתב שהוא צבד
יחטוף צו, והרמז"ס זהלכות כלי המקדש פ"ט נראה שכונן
כפרות רמז"ן. וכן דעת החכם דון יחזקאל שפרש המורה פרשת
תלוי. והרמז"ד צעל ההשגות נראה מכיים לפרש רש"י, וכן
החכם ר' אלי מזרחי בחדושי. והרמז"ג פרשת תלוי כתב לורת
המעיל ידועה שאין לו בית יד כלל אבל יש בו מקום יכנס כל הראש
מקלחו תנוי לאחוריו ומקלחו לפניו. והר"ד עובדיה קפור"ני
פרשת תלוי על הכתוב לא יקרע כתב ח"ל לא יהיה לו בית לורח
נפתח לארצו לפניו אבל יהיה עגול כי לשון יקרע יאמר על דבר
פתוח לארצו כמו וקרע לו חלונני. גם על הפעמונים אשר בשולין
רש"י כתב כי צין שני רמזים פעמון אחד ולזה הכיים הרמז"ס ז"ל
ספ"ט. ורמז"ג צעשאיין קימן קע"ג והרמז"ג והמזרחי, ורמז"ן
כתב כי פרש כתובם שהפעמון נתון בתוך הרמון. ועל העקדה
שער נ"א והחכם דון יחזקאל פרשת תלוי הקיימו לדעתו, וכן
בלורת המלכפת והמגזעת רש"י פרש שהיא כמין כרע. והרמז"ן
עטן שאינה כן שהרי אמרו ארכה י"ו אמה. אלא הייתה כעין לניף
ולוקף זה את ראשו מגלגל וחרר קצבי לראשו כפל על כפל. ורמז"ס
ספ"ח כתב המלכפת האמורה בזהרן היא המגזעת האמורה בצניו
אלא שכ"ז לוקף זה כמי שלוקף על השצר, וצניו לוקפין זה כקדע
ולפיכך נקראת מגזעת. גם רמז"ג כתב בדבריו, והרמז"ד השיג
וכתב שאין מעשהו של זה כמעשהו של זה כי המלכפת ארוכה וכורד
אותה כריכות הרבה ככריכות הישמעלים אבל מעשה המגזעת הוא
כשון כרעים שלנו חדין מלמעלה והן קלרים, והחכם דון יחזקאל כתב
פתוהו. ואמר כי צעצור שהיו המגזעות מכקות את הראש כמו
המלכפת נקראו גם הם דרך העברה מלכפת. ועל פקוק וחזנת
להם מגזעות כתב המגזעות צראשם במקום מלכפת. לזהרן והיו
גזירות כנדעות. והנה נקראו מגזעות לפי שהיו כשהיגזעות
והגאי ציניהן וחזשין אותן צפתיל תחת הגרון. אבל המלכפת
היתה לנפשה קצבי הראש ואמלעו מגולה ועליו ירוק השמן, עכ"ל.
ואמרו גזירות כנדעות אפשר שיון לאשר ישאר ההגמונים. ובעלי
החוכמות פ"ק דגטין צסס ריב"א גם קמ"ג קימן קע"ג צסס ריב"א
המכר כתבו שאין הפרש צין זו לזו אלא צבדלה. כי של כהן הדיוט
היורדת עד מקום תפילין סמוך למלח קרויה מגזעת, ושל כהן

ימי עולם פרק מז רב

גדול שהיא קללה לשייר צינה לליץ מקום חפילין קפוייה מלנפת.
 ר"י פרט טנפס אם אין הפרט צין זו לזו הכתוב קורא אותה פעם
 מלנפת על טס שלוקף זה ראשו כלנף. ופעם מגצעת על טס
 שמבקה זה ראשו כרובע. כמו שהציא צטמו הימרחי צמדושין
 פרשת תלוי. וגם צפקי תוספות דמסכת זכחים תמלא כפרות
 ריב"א דלעילא, כמו בן צענין הפתיל האמור בליץ דש"י וקמ"ג
 והראב"ד פתרו בקגון אחד שתוחזין אותו צשתי קלות הליץ וגם
 צאמלע וקוסר שלשת הראשים ממול עורף. ורמב"ן ודון ילסק
 צפרושיהם ורמב"ם ז"ל צפקיו פ"ע הקימו שהליץ נקור צשתי
 קלוחין ופתיל תכלת למטה ממנו נכנס מנקב לנקב כדי שיהיה נקטר
 צפתיל כנגד העורף, ומן הפתיל שצאמלע העוצר דרך הקדקד לא
 דצרו מאומה. והנה דצרי רש"י וקמ"ג דלעילא צענין זה נראין
 למתצוק צהם כמחודשים ומצרתם כדי ליישב קתירת הכתובים.
 וממה שנתלתי עליו הרצ"הוא כי אין גם אחד מן הפוקי' והמפרשי'
 ז"ל הנה' נותן מקום לדצרי חז"ל שאמרו צשלהי ראשי' הגז כיפה של
 למד היתה מונחת בראש כהן גדול ועליה לין נתון לקיים ושמת
 אותו על פתיל תכלת. ויהי כי יראתי פן אני הוא השונה ופתי לתת
 אותם שוגגים צזה יקר צעיני מאד ראיתי לגאון קאר"ו צמוקין
 המחוכמים על הרמב"ם ז"ל שכתב פ"י מה' כלי המקדש חז"ל שערד
 היה נראה וכו' צפ"צ דצכחים, ודע דתניא צקוף פ' ראשית הגז
 כיפה של למד היתה מונחת וכו' ולא דעתיה למה השמיטו רבינו.
 ע"כ דצרי פי חכם. והנה אין לצאדם שכונתו לומר כי הרצ השמיט
 מהוקיין על הליץ והפתיל שזכר פתיל אחד הנקרא אללם ז"ל כיפה,
 דא"כ מליכו כ"ג מרובה צתשעה צגדים ותמה על עלמך ו לצרותינו
 מנין, אלא דלאי בוכת החכם קאר"ו היא שהרצ השמיט פרושם ז"ל
 ושמתם צלורת הפתיל האמור בליץ אשר כל עלמו אינו אלא כיפה
 כאמור. והרי נמלאנו למדין שהוא רמב"ם ז"ל ראש המודצרים סגד
 דעת רצותינו צננותו לשט' גאוני' שקדמותו דרש"י וזולתו ואין
 אחריו פותח, ואמת הדצר כי הוא רש"י פרשת תלוי וגם פרש' לו
 צכלל דצרי הנה' כת' ונמלא עשוי כמין כרובע אולם אנכי לא דעתיה
 איך שלשה פתילים כמותם ילידו דמות כרובע, ולשון חכמים כיפה
 מורה חלי דודר צהחלט, גם צהדיא רש"י ז"ל צפ' הנה' על המאמר
 הנה' כתב חז"ל כיסה כרובע קטן פילטר"ין צלעו לרפת. ועוד יקשה
 לפרשו

אמרי בינה

לפרשו לשום ז"ל ועליה לין נתון דלטעמיה הוה להו למיאר וזה
 קושרים את הליץ, ומדי עברי צחדוטי החכם מזרחי ז"ל על פרעי
 לרעת מה ידבר בענין הפחיל הזה ראיתי צפרשח פקודי שכתב ח"ל
 לתת על המלכת ע"י הפחילים היה מעשיכו וכו' פרשתו צפרשת
 תורה, ע"ש. והנה לא נמלא לו שם על זה. מאומה, והיה לי
 לאות שכבר הרץ שמה קלת דברי על הפחיל לפרוש דש"י. ואח"כ
 הוא להחכם הרגיש שאינם מתישבים היטב עם מאמר ראשית הגז
 הח' והקידם עד ישמחל ציטוטם ומאשר לא עלה צידו היה כומריש.
 עם שיכול אתה ג"כ כן לומר כי שגגה ילאה מלפניו ממש, כי צפרשת
 תורה על מ"ש רש"י ז"ל ומלכת כמין כיפת כוצע שקורין כרפיא וכו'
 הוא מזרחי כתב ח"ל. פרוש כמין כיפה שהיא כוצע כדחניא צלהי
 ראשית הגז כיפה של לומר היתה וכו' ופרש"י כוצע, ע"כ. ועליך
 להקשות על דבריו אלה דחלי תמיא דללא תמיא כי המלכת היא של
 צד לא של לומר והיא שיה לכ"ג ולכהנים ההדיוטי. אבל זאת הכיפה
 שזכרו צפ' ראשית הגז היא של תכלת ומיוחדת לכ"ג צלצד. והיא
 לחז"ל פרוש הפחיל, ועוד למפרשינו אלה האומרים שהיה פחיל
 שלישי ערב ומאולע המלח אל העורף כראה שיש להקשות כי הלא
 יעריד מקום התפילין צין העינים. ומדפרכין פ' הללמים גבי
 עטרת ונלכות על ראש דוד והא קא צעי ארומי תפילין שמעת מינה
 כי החלילה מעבדת. והמאור הגדול אלפכי ז"ל צומכת שבת פרק
 צמה אשה אגב גררא דכיפה של לומר האמורה צגשים לענין שבת כתב
 ח"ל. ופרוש כיפה של לומר חומי דעמרא דגדין ועבדין כי הולא.
 פרוש שזכא וגדר קנים, ורחצ שתי אלצעות שער לין כדאמרינן
 כפה של לומר היתה מונחת וכו', וכן החכם צעל הערוך ז"ל ערך
 כפה צפרשט שתי כתב כמורה באמרו כפה של לומר דאשה היא חומי
 דעארא דגדין מעשה עבות צרוחצ שתי אלצעו' שער לין כדאמרי
 פ' ראשית הגז כפה של לומר וכו', וכילד היה מונח וכו', שהמתן
 מדברי שניהם כי הכפה הזאת של כ"ג לא היתה כיפה של חלי כדור
 לככות גם הקדקד. אבל היתה כפה היינו היקף רחצ שתי אלצעות
 כרוחצ הלין ועקפת ג"כ מלד המלח שעל הלד ההוא היה טכ הזהב
 מחובר, אפס לפרוש ראשון של צעל הערוך שם משמע דקחם כפה
 היא חלי כדור המכסה את הראש. וכן אפשר להצין כי גם כפה של
 לומר האמורה צכ"ג היתה כמורה ויטה לו גם פרוש רש"י דפ' ראשית

ימי עולם פרק מו רמא

הגז שזכרנו • וכבר נודע כי הלומר שאמרו הם ז"ל הוא החכלת אשר
 בכל מקום יתפרש למר לצרע צדס חלזון ולצער ירוק כמו שכתב רש"י
 בפרשת התורה • גם פ' ראשית הגז הגז' כתב וז"ל חכלת עונת
 הוא, ע"כ. ותואר לין עם כי אפשר היצו מענין צלילית ראשי •
 והחכם דין ילחק וגם הראצ"ע כתבו שהוא מענין מליץ מן הסרטים
 להיותו נתון על חלק המוח שבו הכח המדמה, הגה הדעת נוטה
 שהוא מענין לין האדה ופטורי לילים, וברז אין ספק שיורה על
 כליל וכחך המקיף כל הראש • ובכן אחרי היות הליץ טכ של זהב
 כחלי עגול לצד יקשה מה טעם שני תאריו אלה אשר לו בחרה לין
 הזהב וכחך הקדש • ואמנם הנמלא לרבותיו על תועלתו הוא המוצא
 מאת הפוסקים והמפרשי ז"ל וצברטו להרמב"ם פ"ע מהלכות כלי
 המקדש ח"ל כילד מעשה הליץ עושה טכ של זהב רחב שחי אלצבט
 מקיף ומליץ לחזן וכוחו עליו שחי שטין קדש לה' קדש ל' מלמטה ה'
 מלמעלה • וכחך עליו הגאון קאר"ו דבריו אלה פ' צמה אשה וע"ק
 דסוכה • גם על אודות האפור רש"י ז"ל בפרשת תלוי כתב לא
 שמעתי ולא מלאתי בצריחא דמות תצניו ולצי אומר לי שהוא
 חגורה לו מאחוריו כמין סיגר של נשים הרופצות כוסים וחוגר אוחו
 מאחוריו כנגד לצו רחבו כרוחב גבו של אדם ויורד ומגיע עד עקציו
 וכר • וכן קמ"ג הביא דברי רש"י ז"ל האלה צטס רש"י עלמו •
 גם הרמב"ם נלוי עומס • וכמו כן בעל העקדה ז"ל שכתב האפור
 תלוי ומושלך אחרי גוו של כהן מהחגורה ולמטה במקום השפל
 שצאדם • והרלב"ג גם הוא פרשת תלוי תועלת צ' שורש א' כת'
 האפור רחבו כרוחב גב האד' והיה לאחוריו מתחת השחי עד התגלים
 וכמו שחי ידות יוללות מוננו וחוגר אוחו צהן • כבר כתבאר זה
 צשציעי דיומא, ע"כ. והרי רש"י כתב לא מלאתי דמות תצניו,
 ולכל הפנים לא אהצבר אס אומר דעתם זה של המפרשים הכוכיים
 יליץ ובתון • גם לא שורש מהם צאופן מקסיק מה טעם היצו
 מתואר מעיל האפור • דהחכם דין ילחק לא זכר צפרוש לורחו דדחו
 מן השטב עד רגליו רק שהיה על גבו מאחוריו והבתפות עולות
 מוננו • וכן כראה דעת הקמחי ז"ל צשורש אפור שצאר ויאפור לו צד
 ויחגור וכיים צאמרו ועל שם החגורה נקרא אפור • והא"ע ז"ל
 נטה צלורת קלת הצגדים לדעת זו ובקלתם לדעת האחרת • כי
 הגה צמעיל כתב שהוא כדמות קרצל והיינו כהרמב"ן ושכל פעמון

נתון

אמרי בינה

נתון בין שני רעונים ובהם דלא בותיה. וכחז אין המגזערת
בדמות מלנפת כי המגזעריהם כאלהם שישימו הזכרים צלה הארלות
על ראשם לכקותו והם גבורות מלשון גזערת. והמלנפת היא בגד
דק ארוך קצבי הראש לצדו ומעט תדמה לה המלנפת שיש צראש הנשי
צאלה המקומות. כי צארץ ישראל וספרד ואפריקי ומלרים וצבל
וצגדד המלנפת היא על ראש הזכרים הנכבדים ולא על ראש הנשים.
ולשרי הגדולים לין זהב על המלנפת על מקום המלח. ואין לורך
לפתיל אחר שיממירו על המלח. ולא תמלא מלנפת רק לאהרן
והמגזערת לצניו וכו', ע"ש. ועל לודת האפרד לא דבר מאומה
רק אמר שהוא גדול מן החושן. והר"ע ספורני כתב אפרד מלצו
מתחני האדם ולמטה ושפתו העליון עשוי כמין אזור מלאכת מחשבת
וצו יחגור הלוצט את האפרד על המעיל, ע"ש. וכיון כן לא
בחרים כי בדבר האורים ותומים לא מלאנו לתנאי או אמראים
אזכרו על מהותם מאומה, זולת כי צמקת יומא פרק צא לודתנו
נעם לשום שמאשדים ומשלימים את דבריהם, ולמדונו אין
נשאלים זהם ועל מה נשאלים. ולענין תשובותיהם מר אמר ארתיות
אחותן צולטות ומר אמר מלטרפות, ולפרוש הריע"א לא פליגי.
וכן שם ציומא פ"ק וכוות פרק עולה דצרו על הזמן שנשתמשו זהם
בי צצית שני חקרו עם יתר החומשה דברים שהסמיכום למלת
ואכזדה חקר ה"א. אך אלה כלם דברים לא ירוו את נפשנו הלמאה
לדעת מה המה ומה היה המונע את אנשי בית שני מתקורת השגתם.
והי כי פנינו אל המפרשים והפוקקים ז"ל רש"י כתב שהיו כתב שם
המפורט, והנה לא כתב לנו זו מנין לו. רק שמלאתי בתרגום
יב"ע פקוק ונתת אל חושן המשפט ותתן צחושן דינא ית אוריא
דמנהרין מליהון ומפרסמין עמירן דבית ישראל וית תומיא דמשלמין
בעצדיהון לכהנא רצא דחצב אולפן מן קדם ה' צהון דצהון חקיק
ומפליט שמא רצא וקדישא דביה אכתריאו תלת ימאה ועשרתי עלמייא
וחקיק ומפרט צאצן שתייה דבה חתם מריה עלמא פום תהומא רצא
מן שרוא ולכל מאן דמדכר ההוא שמא קדישא צענת אעקי משחצי
ועמירן מגליין ליה ויהון על ליצא דאהרן וגו'. ואחרי רש"י ז"ל
הכו' נמשך גדולי המפרשים כהרמב"ן ובעל העקדה והשר דון ילחק
ומזרחי ודומיהם. גם החכם ריקאכ"אטי צפרוש תלוה כתב ח"ל
גלאתי צטק ר' אליעזר את האורים ואת התומים בגמטריא שם צו
ע"ב

ימי עולם פרק מו רמב

ע"ז, רק הא"ע נטה בצאורם לדברי אלטגנינות ככלי האקטורול'אג'או. ולצ"ג נטה ללד חכמות טבעיות באמרו ח"ל, אורים הם ההתחלות ההיולאניות וכו'. ותומים ההתחלות הלוריות וכו', או יהיו אורים מיני החום הטבעי אשר לכל נמלא וכו', ותומים לורות הגמלאות וכו', או יהיו אורים הבורצים ותומים לורות הגרמים השמימיים וכו', ככל המוצא מדברי שניהם פרשת חלוא, אך לדעתי אין להפקיד זמן לראותם כי כלם בענין זה הכל ותאו, וכמו שבחז' הרמב"ן על דברי הא"ע הח' שקול הדעת דוחה אותם מאת פני הקדש. ועל שהא"ע החז' ח"ל רצינו שלמה פרש כי הם כתבי שם מפורש ואילו ראה תשובת רצינו האי לא אמר ככה, הוא רמב"ן החז' ח"ל, ומה שאמר ר' אברהם שאילו רש"י ז"ל ראה תשובת רצינו האי וכו' כבר ראיתם והשגורה וידענו כי דעת ר' אברהם לא נחנך אליה. והנה דבריו אלה עם דברי א"ע הגז' יורו כי רצינו האי אינו מקיים לא לזה ולא לזה רק הוא דעת שלישי לא ידענוהו. והרמב"ם בהלכותיו פ"י כתב ח"ל. צבית שני עשו אורים ותומים כדי להשלים שמונה צבדים אעפ"י שלא היו נשאלים בהם שלא היתה שם דוח הקדש וכו'. כמו שזכר ג"כ פ' ד' דה' צית הבחירה. ודבריו אלה קיים החכם דון יצחק צפרוש חגי. והנה הם דלא בהריעוצ"א שבחז' במכת יומא פ' צא לו ח"ל, לא נאמרה עשיה באורים ותומים אלא ונתת אל חושן וגר', לפי שלא היו מעשה אדם אלא מעשה אלהים שנמקרו למטה כחוצים ונלטוה לתתם ככפלי החושן ולפיכך חקרו צבית שני, ומיהו אינן מעבצין שהרי צבית שני היו צבדי ב"ג ולא היו אורים ותומים. ומשום הכי צמתניחין לא אדכר אורים ותומים צמה שכ"ג משמש, אלא דבחר צבדי כהוגה קתני ובהן נשאלין באורים ותומים שהנשאל בהם לריך להיות אח לצוט שמגת הצבדים, עכ"ד, וקמ"ג סימן קע"ג כתב ח"ל. פרש"י שהוא כתב שם המפורש ונחמו בתוך כפלי החושן שעל ידו מאיר ומתאיים את דבריו. ובמקדש שני הים החושן שאי אפשר להיות כ"ג מחוסר צבדים אצל אותו השם לא היה שם, ועל שם השם ההוא הכתוב קרוי חושן משפטו שישראל נשפטים ונוכחים על ידו אם לעשות אם לאו, עכ"ד, ולכל הפנים יקשה אם כדברי רש"י וקיעתו היו כתבי שם המפורש הלא צבית שני ג"כ ידעוהו כדאמרינן פרק צא לו וצירושלמי דמגלה מאי ויצדק עזרם

אמרי בינה

את ה' האלהים הגדול הגדולו בשם המפורש. ובמדרש תלים מזמור
ל"ד פסוק ישוך חסדך אמר ר' אבהו שני דורות היו משתמשים בשם
המפורש אנשי כנסת הגדולה ודורו של שמד, וי"א וי"א אף דורו של
חזקיהו שנאמר הגני מים את כלי המלחמה וכו', ובפרק טרק
גריסין משמת שמעון הלויק נמנעו אחיו הכהנים ונלכדו בשם
דפרש"י בשם המפורש שהעם לא היו כדאין לכך. וגם את החרבן
הזה ידוע ליחידי סגולה בנראה ומדרש קהלת פסוק וגם את העולם
יד' תנינא וחד אביא כלפורין הוה צדיהו שם המפורש וגו'. גם
בפ' יוסקין תלמוד ערוך הוא שהיו יודעין שם צן ד' י"ב ומ"ג אמות
עד דרבה קצר למדרשה צפרקא אמר ליה ההוא קבא לטלם כהי
וכו'. ובפ' המענה תלמוד אמר את בן קמלר על מעשה הכחצ, אשר
אזמחו זאת היחה ומעילה מן העעם שכתב החייט צימרכה
האחרות, ע"ש. ובר מן דין הלל כולי עלמא מודו שהנבואה
נמשפה בישראל עד קץ ארבעים שנה בפני הצית כאשר זכרנו פעמים
רבות בפרקים אלה. א"כ למה לא עשו הם את הראוי להם לכחצו
ולתחו צין כפלי החושן אולי צעת מה יערה ממרום על אחיה כ"ג
רוח הקודש. ואם דעת הרמב"ם גם הוא שהם כתבי שם המפורש
הרי עשאוהו. ומשמר. על הר"ר עובדיה ספורני שמתעיי דברים אלו.
צחושן היו שני שנות אשר בהסחכל הכ"ג באחד מהם שהוא שם
האורים היג מאירות האותיות אשר בהן ילורף המענה, ולפי
שעדין חצור אותן האותיות יתכן להיות על פנים שונים היה אח"כ
מכחכל בשם החומים שהיה מתעיי האותיות ומשלים שכלו שלכ"ג
לדרפם כחקקן לפי המענה. והאורים הנז' היו דומים בנחש
ובענין לאותם העתידות שהיו מגידים המומרי לע"ה הנקראים
אורא"קולי בשנים קדמוניות. להצדיל צין קדש לחול וצין טמא
לטהור, ע"כ. והחכם הסלל הר"ר דוד פרוינלאלי צפרשו
לתורה המוחזר עיר דוד אחרי הקדמות רבות כחצו ח"ל הוא
יתעלה נתן התורה הכתובה לפניו אש שחורה על גבי אש לבנה אל
משה נאמן ציתו בהלכע. והיא הנקראת אורים וצומים אשר צדצר
ה' נתנם משה בתוך החושן כמו שנתן את הלוחות בארון ויגן כי
האורים וחומים האלה לא שלטה בהם עין צריה זולת עינו של משה
לא פרש שהם מעשה ידיו וכי הוא נתנם לו ולא חמדם ולא לורתם
ומה שכתב עליהם. עד כאן דבריו אשר צמקומם הנז' מאירים

ציות

ציותו, גם צכתיצת השצטים כחולדותם על אצני הכתפות נחלל מחלוקת. כי רש"י כתצ טעה הראשונים צכתף זו, וטעה האחורני צכתף אחרת. וכמו שפירש המזרחי צחדושי, והרמב"ם כתצ לאוצן צזו ושמעון צזו וכן כלם, וקמ"ג הציא דעת שניהם צלי הכרע. והנה עם היות כי צרוצ הקפקות הכזכרים וצפרט על מהיות האורים ותומים איץ אללי צכל מה שאומר דצר מכריח, עוד צעיני להזכירם עם האחרים אשר לזו צצגדי קדש אלה, וקוף דצר יחצוקן כל משכיל הרואה את חלוק דעות החכמים שזכרט, ויתאוק על הצנים שגלו מצית אציהם שצשמים כי חשאלכו כפטו אם מהדה יצנה צית המקדש ויוטל עלימו צלי מורה לדק אחר להעמיד הכהן לאורים אחיה כפר מכל חופשי החורה הכזכרים נקח צידנו להלציש ארתו המחללות על פיהו. והנה עם היות פתחון פה נגד המצקט לו עתה גדולת כאלה ולתמוה עליו כמו שתמה רצ יוקף צצצחים פרק ד' על ההיא דפגל צדצר הנעטה צחוף. וצכנהדרין פ' ארצע מיתות לענין צה כהן שזנתה צאמרו הלכתחל למשיחא. וכההיא דיומא פרקא קמא על שאלת כילד הלציש מטה לאהרן וכר'. דנתקשה מואי דהוה הוה ולעתיד כשיצואו אהרן וצניו יצא משה עמקן דצטלמא כשיש כפקותא דאקור כההיא דקדושין פ' יוחסין דמקבין הלכתחל כר' יוקי שהמזמרים צלחי ידועים עהידין להטור. ונפקא מינה שלא להרחיק עתה המשפחות אשר לא כדעו כמו שכתבו צעלי החוקפות צצצחים פרק צית שמואי הכו', וצכנהדרין פ' הכו'. ניחא לאפקוקי הלכתחל למשיחא, אצל כדון דידן לא ילפיך מימיה להיתרא או איקורא ולא מידי. הרי שסוצתו צלדו דצטהיל דקנהדרין וההיא דיומא דלעילא השיבו דאין הכי כוני שיש לחקור על כמו אלה למיקצר קראי היינו ליטב הבחוצים מתורלים על תכום. אי מוי לטעמא אחרניא והוא דדוש וקצל שכר. דאי לא חיתא הכי כל שחיטת קדשים מוי (כמו שאמר טס אציי) לא לחגי, ואדרבא זיל קרי שחז"ל זרוו ארתנו ללמוד אותה שכתבו צמנחות פ' הרי עלי מאי דכתב לעול' זאת צישראל אלו תלמידי חכמים שעוקקין צהלכות עבודה והלכות חטאת ואשם ומעלה עליהם כאילו כצנה מקדש צימיהם. ואם צמכת כדה פרק חנוקת כאשר שאלו אנשי אלכננדריא את רבי יהושע בן חנינא אם הממים לעתיד לצא לריכים הזאה שלישי וצעיני, השיב, לכשיחיו נחכם להם,

ואיכא

אמרי בינה

ואיכל דלמרי יבא משה עמהם. כבר תאדוה שם לשאלת צרות
ואין זה משמעות דורשין שנשגיח עליה: ונגלל זאת יען הקרה
אלהיש יחברך לפני הגמלאים צדורותינו אלה כותבי קדמוניות
לחיותם ומחברים אשר מאלפים שנה והנה נעלמו חצושים צומן
מעני עמנו והיו להם כלא היו באשר כחצם ולשונם יוני בלתי
מורן למקהלות חכמינו האחרונים ז"ל, עד שהרמז"ם ז"ל בהלכו
חפילין פרק א' כחצ ח"ל. כבר נשתקע לשון היוני מן העולם
ונשתבש ואבד, גם יש כדמות ראה שחכמי צבל צפרט הרחוקי
למאדחת היונים לא ידעוהו צדאותנו אותם פותרים דיתקי הכחצ
במשנה פ"ק דמליעא דא תהי למיקס. אפותקי אפו תהא קאי
ודמיהם. אם לא ניחם זה ללחות מלחם כמו שזכור צפרק
צ"ו. והנה המקפרים החכמים מסיחים לפי חומם על חכונת
קלח הצגדים שזכרנו כמו חצור אריקטיאה אשר העתקנו למעלה.
וקפרי ידירה האלכבכדרי, ודברי יוקיפון מכת הפרושים, אשר
כלם היו צפמי הצית ודבריהם לא מאומד ולא משועה כי
אם לפי מה שעמיהם דאו ולא זר. נראה לקולר דעתי כי אינו
דק טוב דבז שרוח המקום והצביות השכליות תהא נוחה הימנו
לצקט מן הגמלא אליהם היכול נוכל צלד מה להכריע צין כל
האפוקות החכמים או קלתם כי כל ריח יהיה מותר חה למיקצד
קדאי באתר ולקבל עליז שזר טוב מאת אלהינו, הלא עם היות
אריקסיאם זה מגויי הארץ כבר למדנו צפמי מפרקינו אלו דכדאי
הוא וכיולא צו לקמוד אחיה חלק עליו בשעת הדחק, גם על
פי שני העדים יהודים החכמים הלא יאות כי צלד מה יקום דבר
אלל שקול הדעת, וצפרט להצית היוקסיפון כהן צקי צכלי הקדש.
וכמו שאמר הוא על עלמו קסר י"ו פרק י"א מן הקדמוניות
לעגין מה שכתב כי הורודוק פתח את קצר דוד המלך ע"ה
והגליא מומנו סך רצ כמו שאזכור עוד צעזרת הצורא צפרק
כבוד הצית. אינו שם ח"ל. הלא להיותי כהן לאל עליון וגם
חרע המלוכה (כי לפי מה שכתב צראשית קסר תולדותיו מפאת
אנו מצית השומכאי קאתי) למה זם הצל אחציש וקיקלון על
צברי לכחצ מהחלות ודברים שימלאו שקר, ע"כ. אתה עתה
הקורא המשמיל על דבר אמת למלוא טוב צא צדוק ה' ונשתעם
וכראם יחדו צפרקי אשר לפנינו מה דברו התגידים החכמי קדמוני

היולא

מקרוצ צאו:

ימי עולם פרק כז

חיצה מדברי אריסטו על תמונת קצת בגדי הכותנה :

פרק כז הנה אריסטו מביא בכלל דבריו על אדות אלעזר כהן גדול כתב חה לשונו הלא הוא נודא בגדול פאלו הכמשך מהוד המעיל אשר לבט והאצנים היקרות אשר צו . כי הנה מן העדי הזה הארוך עד רגליו ירדו פעמוני זהב המשמיעים קול ערב וציותם רמונים מופים צפרחים ולצעים שונים . וכן חגורה וכו' . וצחיקו ישא וכו' . ואמנם על ראשו היה כסוי אשר יקראוהו קודר ועל הקודר הזה הייתה ויזע"ה עשויה צמלכה כפלאה שהיא חכשית מפואר מאד אלל המלכים . וממנו נמשך דקתו פח של זהב אשר עליו טם האלהים וכו' . ככתוב צספר הודת זקנים למעלה : ועליך המשכיל להחצון בדבריו אלה כפי מה שהם , ואם יקשה צעינד למה לא זכר הכותנת והאצנו והמבכים . החצונה צלדו כי הוא כתב צלצד את הכראה לעין ולא יכול לראות ולצפרו את אשר מתחת למדיו . הנה זכר את החגורה היטה שהיא חשב האפר ובן זכר את החושן שהיא נראה צעליל . אמנם המעיל והאפר חשב אחס לעדי אחד מלד היותם צן שניהם למראה העין מלצור אחד ומגיע מחלקי הלואר עד הרגלים . חה ממה שזרה כי האפר לא היה יורד מן האזר ולמטה בדברי רס"י ולאחות מרעיו רק מן הכתפים עד החגורה ומאחוריו כנראה מדברי האכס דון ילחק שזכרו . והיה נקפל לפניו להחצו אל החושן כפי הידוע . וכן יתצבר מדבריו איך הפעמונים לא היו צחוד חלל הרמונים כדבר הרמב"ן ודון ילחק . רק כדברי כל יחד המפרשים שצין כל שני רמונים פעמון אחד וצין כל שני פעמונים דמון . גם התבאר מלשונו שהמלכ"ה הנתונה צראש הכהן גדול היא המכור קודר . אשר תמלאהו לקודליאו כפר ג' צזכרו חכשית דריוט שהיא שפיל ציד אלכקנד . ונקרא לפרקים לידאריק היינו קודר צלשון רצוחיו . אשר היה חכשית חשיצות גם אללם ז"ל כנראה צצצת פרק המוליא יין קודר קוד ה' ליריאו , וצפכט אל מי שהיה נשוי כנראה פרק קמא דקידושין חזיה ולא פרים קודרא ארשים . אשר מלשון פרים חזה נראה שאין מן סבבה לומר היותו מקיף צלניפות רק מנקה את הראש , כאמנם רש פדק צני העיר הא פריקא חשמיט וכו' כפי שני הפרושים של צעל הערוך ערך פרכ . ולתרגום

אמרי בינה

ותרגום ירושלמי ויתן על פניו מקוה קודמא. וזוהי יאות לקודר
הכהן גדול תאר וגבשעת אשר חברו עוד צמרק לפנינו, וכמו כן
נגלה מדברי אריקטיאה שעל זה הקודר היתה מיע"רה אשר טס
הזהב נתון עליה מלך המלח, ויש לדעת כי זה השם מיערה אלל
צגלי הלשון הרומי ברוב הפעמים יורה כדע מחודד עקום מעט
צראשו אשר היה נהוג צמלדים על ראש זכרים ונקבות. ולפעמים
גם כן יורה היקף צלצד כמין חר אשר אינו מוכה הקדקד, והגה
צמח הפולחניו אלה הוא מכון ממש לשם כפה שזכרו רבותי
צאמרה כפה של לומר היתה על ראש בהן גדול וכו' כי צבל העתק
ערוך כפה לפי פרוש ראשון צאר דקחם כפה כמין כדע שהוא
מכסה גם את הקדקד. ולפי פרוש שני נמשך לדברי האלפקיפ'
צמה אשה אשר צהתראות אליו שלא יתכן היות פתיל התכלת
האמור צלין רחצ יחר וכן הלץ עלמו שהוא שתי אלצעות אמר כי
הכפה שזכרו בו רבותינו וכן האמורה צמכטיי האשה לענין שנת
אינה רק משיחה של מלאכת גדיל רחצה שתי אלצעות כמו שזכרנו
למעלה, והשעות אל לצבד קורא משכיל כי שתוף שם פתיל המעה
מפרטים רבים יען כי בהאמינם שלא יורה רק חוט אחד השתדלו
לפרט את הפתיל האמור צלין כפי המשעות ההוא ולא הלמו
לשון כפה שזכרו בו רבותינו. ואמת הוא שלפעמים יורה חוט
דוקא כאמור וקלץ פתילים. אבל רוב הפעמים יורה חכטיע או
משיחה וכל דבר קטן או גדול העשוי מפתילים הרבה ארוגים יחד.
אך שאור נפתל קציע לחיה דבר כאילו תאמר קציות הראש כאשר
גם החוט האחד נקרא פתיל להיותו נפתל צעלמו, הלא תראה
הקומחי צשורט פתל שכתב זה לשוני. לומר פתיל פרוטו חתיכת
צגד קטנה ודומה לו צמשנה פתילת הצגד. וכעוהו לדעמי
חחחחך ופתילך, ר"ל אדרתו או הלניף שעל ראשו וכן דעת
המתרגם שוטיפך, ותרגום וילע פניו צאדרתו צשוטיפיה.
ותרגום המעטפת שוטיפאל. ותרגום ופרשו השמלה שוטיפאל.
עכ"ל. ורש"י גם הוא פרט פתילך שמתוך שאתה מתכסה בה.
ע"כ. וזה מנעם השמלה עלמה הארוגה מפתילים מנעם שכה
או שמתלכחה כפתולים לא להיותה עלית מלויילת כאשר יסחו
שם עליו תפל הרמ"צן והמתרחי זל. והרמב"ן עלמו כתב שם
זה לשוני אולי פתילך הוא קודר קטן אשר יעטוף בו את הראש
לפעמים

ימי עולם פרק מז מח רמה

לפעמים ויקרא. פתיל צעזר שהוא קלד כפתיל. והאזן עזרא
צמלות הליית כס פלפלי כמנהגו לעשות לו צמחצולותיו
ונלחמה, עיץ שס. ובעל ספר מכלל יופי המקצץ דברי מצחר
הפותחים כתב על פתילך דיהודה חה לשוטו. נראה כי
השמלה או הלניף היו נעשים על תכונת שנים או יותר כי לזה
אמר והפתילים, עד כאן: אך לפי דרכנו נאמר כי הטעם
הוא להיווצר נעשה מפתילים הרבה הנראין צו בהצדל נכד מעשה
גדר ושכבה או מלאכת כפתולים כמו שזכרנו, וכן הטעם
אריקטיאו כוכל להצין כי פתיל האמור צלץ משמעו לא חוט
דוקא אבל כפה כדצריהם זכרם לצרכה לאיזה שיהיה משני
פרושה. אשר צמחת הצורא נדבר עוד עליהם צפרק היוסיפון
שהוא פ' מ"ט לפנינו. ואמנם תאר כזר ולץ לא התצאר
מדבריו כלל כי לא זכר על המלאכה הכפלאה היא אי אלו
ליורים ופטורי לילים היו זה אשר בגללם נוכל לשער היות אלו
התארים נאותים אליה, אכן גם את זה לעומת זה יתצאר בעזרת
הצורא צפ' המ"ט המזכר והן קדם נראה מה יתן ומה יסיף
לשון יידיה אים אלכסנדריא:

היוצא מדברי יידיה האלכסנדרוי על תמונת קצת בגדי הכהונה.

פרק מח אמנם יידיה האלכסנדרוי צפרק השלישי מחיי
נשה כתב ח"ל, אחר הדברים האלה האומן
צללאל אשר זכרנו הכין לכהן הגדול מלבוש קדוש יפה עד מאד
ומתנה מיני אריג נפלא. הלא הוא מורכב מנעיל ואפוד כפי
מה שיכונה צתורה. המעיל הוא מין אחד לצד כלו תכלת.
זולתי מלד השולים שיש צו פרחים* ורמונים ופעמוני זהב אך
האפוד הוא פועל יפה עד מאד עשוי במלאכה נפלאה והוא מן
המינים שזכרנו תכלת ותולעת שני וארגמן ושס. והצו מעורב
צכלו כי הנה רקעו פחי זהב וקללו פתילים דקים לשם אוחס
עם כל מיני הונטה. ולמעלה בכתפיו היו קצועות שחי אצני
שהם יקרות עד מאד ששלנה מפותחים לשני לדין שמות שנים
געש

* אין ספק שהוא רומז אל הפרחים שעל הרמונים כמו שזכרנו זיל מוויס
שלא נתפסחו.

אמרי בינה

עשר ראשי השבטים עשה על האחת וששה על האחרת. וק
על לכו נראות אבני תפן אחרות מזהירות לכמה גוונים אשר
היו כאחרות על דברים כמוקים שלש שלש בארבעה קדרים.
ואלה היו צחכשיט הכקרא חושן משפט. שהוא רצוע כפל ומיוחד
לנשא אל שתי מעלות שהם גלוי הנעלם והודעת האמת.
ומתלה בשתי עבותות זהב יורדות מכתפות האפור וקשור צו
למען לא יזח ממנו, ועוד עשה לו טק של זהב קרוב לדמות
פחד מפתח ארבע אותיות של השם ההוא אשר לא הותרה
שמיעתו ואמירתו כי אם לאוחס שהחממה טהרה אזניהם ולשונם,
וצמקומות הקדש, הוא השם אשר האלהיים אומרים היות צו
ארבע אותיות, אולי להיותו רומז אל המקפרים הראשונים
א' צ' ג' ד' כי הנה המרובע כולל את הכל נקודה קו שטח
וגשם, ובו מדת כל יש, וצפרט נגוני השיר הערב, כמו נגון
חוקפת השליש צערך ד' לג'. ותוספת החלי צערך ג' לז'.
ותוספת הכפל צערך ד' לז', ומדת המרובע כערך ד' לא'
וכמה מעלות זולת אלה יש לקך הד' אשר על הרבה מהם
דברנו צמאמרנו על המקפרים, והשם הזה שזכרנו נתלה
צמי"טרה למען לא יגע צראש, וראשו מוכבה צקוד אשר
המלכים הגדולים שוכני המזרח חפלים לשאת אותו יותר משיטאו
הדיא"דימה ע"כ דבריו שם, ומלת דיא"דימה יפרש הערוך
הרומי לניף כעין חתולה שהיו חותלים אותו כציצות הראש,
והקדקד נשאר מגולה, וצמון צפרק ההוא כתב ו"ל, הקוד
היה על ראשו תחת הדיאדימה כי זהותו נוהג את מעלתו
ועבודותיו הוא מעולה לא לכו על אישי ההמון כי גם על כל
מלכי הארץ. ומלך פניו היה טק של זהב מפותחות ד' אותיות
אשר לדברי החכמים האלהיים הם מורות שם ההויה כי אין
נמלא יכול להתקיים בלתי הקדא עליו שם האלהים אשר מחקד
יתקיים כל יש מעלה ומטה. ושם האריך לזאר איך צגדי הכ"ז
רומזים אל העולם צכללו וחלקיו, כי זהותו נגש לפני האלה
הלא הוא ככלוה ודגול מרצות יוררץ העוזרים אותו למורא סן
וחקד, והוא כנותן שצח ליוורם על כלם ומחפלה צעד קיומם
לנלח, וצפרד המתואר ון המונא' דקיאה היינו מהנהגת המולך
לכו פ"צ כתב וזה לשונו הנה מלכושי הנהגים הם כתונח
ומנכים

ימי עולם פרק כח רבו

ומכאן האחד לככות צער ערוה כי חרפה היא הגלותה על המצח והאחר בתמונה שיכול לעשר המוטל עליו שלא צעללתיים*) כי זהות הבהן לצוש כלי תכריך מעל למדיו ירגיש עלומו יותר נקל לכל פעולה מלטרכת לעבודת הקדש. גם הבהן הגדול נלפיה להיות לו מלצוש כזה בגשתו אל המצח לשים קטורת, כי הגה צגרי הצד אינם מעוה יולא מן החיים צגי תמותה כמו צגרי הלמד אולם נוסף לו מלצוש אחר צעל גוונים שונים אשר מלד תכונתם הם כמגישים זכרון כל חלקי העולם יחד. הלא המעיל מלצושו העליון ואשר יענוף אותו קציו לצעו תכלת ומגיע עד רגליו ומלא רומח אל הארץ אשר מטצו נטיה אל השחר, והאפרוד נמשך גם הוא כצגד יעטה מתחומי הידך עד ירכי הארץ. ועל המעיל הזה הוא לרצח חושן מעשה אורג המכבה את החמה אשר צו רוח אל השמים. כי הגה צכתפותיו ממלאו שחי לצני שיהם כדוריות אחת צכל כחף אשר תורכה על שני חלקי הכדור צכללו האחד ממעל והאחר מתחת לארץ, ועל לצו ישא שחים עשרה אצנים יקרות של לצעים שונים שלם שלם צארצעה טורים לדמיון אזור המזלות המתחלק צד תקופות השנה לשלשה שלשה מהמה. ואמנה כל החלק הזה אשר צו נקצו נקרא חושן משפט, שם נכון לו מאד יען כל חלק מחלקי השמים נעשה צחכמה והודו והדרו הוא צמשפטים וקצות אשר יכנו יחדו אץ שם דצר צלתי נאות למעשהו. והגה החושן הזה צמלכתו הכפולה ישתנה להקרא צצחינה אחת זוהר וצצחינה אחרת אמת. זאת תרנוח לנו כי נמנע הוא עלות השמים צדצר שקר. אשר כלו נדף אל תחיות הארץ להיות נע ונד כנפשות אנשי הצלעל. והזוהר יורה כי אמנם מעשינו יחידו צהמלא צהם זוהר הרקיע ואשר צלעדיו יושפם החושך. הלא נודע כי צלתי השמש הצרחה לא יתראו לנו האיכיות של מרצית הגופים וכמה מיני הלצעים והלורות והצדלי הימים והלילות והחדשי והשנים וצכלל אץ דצר מצדיל הזמנים רק השמש והיח והכצבים אשר חנועתייהם רלוא ושוב הכם צחכמה לא ידע אנוש ערכה. ואך

עמודו

*) זה נגד מה שכתב צעל הכהיה עבר נ"ח ח"ל, הכמות מנעת עד העקב והלונצ אוחה ססיגותיו מתקלות, וילכו לעדיו מלכת לרחח וכו'. (המכסים לנצ על צצרו לנצ כחריסטיחה ילחק הלוי).

אמרי בינה

עמדנו על טבע המספרים המתחלפים רק בצחינת חלקי הזמנים
שזכרנו מי הוא זה אשר צים הגדול ורחב ידיים הראה את הדרך אל
יורדיו באניות רק משפטי המאורות אשר בשמים. וכן כמה דברים
עמדו אנשי לבב בקודם גם העולם על קבר מנח ידענתם צהמה.
האם רוח כערה תמשול. או רוח לחונחת, רצ"ע כי יהיה או שרע,
חוס וקור וקיץ וחורף היקיפו ימותם באיכות ציכוי או גדול-מנשוא.
למחי האדמה ושגר אלפינו הירצו או ימעטו וכילאל בדברים האלה.
כי הנה כל הנמלאים הארזיים יש להם אורות בשמים. ואמנה
צולוי המעיל נחלים פעמוני זהב ורמונים ופרחים המורים על
המים והארץ, כי הפרחים יורו הארץ אשר ממנו ילמחו. והרמונים
על המים כשמים צלשון היוני המורה על היותם נוזלים. *) ועל
נועם הקשר וערבות היחם אשר צערי הנמלא' יורו הפעמוני'
צקולם הערב לאזינו. וכל הדברים האלה הנם צחוכה נפלאה
רמחים צתכטיט העליון שהוא החושן המורה על השמים אשר גם
הם מרומים ישכרו, והנה מן החושן הזה ירד המעיל כליל תכלת
כפי מה שהאור הנוטה גם הוא השתלשל צקוד הנמלאות משפלי
השמים, אמנם הפרחים והרמונים נתונים צשוליו כאשר המים
והארץ הנם לעולם כלו צקלת המטה. אלה הם צגדי השרד אשר
לכהן הגדול המורים צהדרם על העולם צכללו כאשר נכחכל צזהם
אם צעין אם צשכל, הלא כמו שהארץ הזה מלד מראיו וערכו
וחלופיו הוא נפלא מכל מעשה אורג אשר אחנו, כן חלקיו כלם יש
צרמזיהם חכמה וצזונה אשר היא נפלאות צעיינו והנה הוא מלמד
את הכהן הגדול כי מלד הצזוננו על תמונת העולם כלו אשר צהוד
לצוט ישחלל צקדצרותיו לצקש את קיומו כפי מה שיצקסטו העצב,
וכמו כן יכרין שהעולם כלו יהי צעזריו להשיג מאת האלהים חן
וחקד, כי הן יאות שהכהן צצקשותיו והודאותיו לפני האצ העליון
ילדק את צנו שהוא העולם צכללו להיות עמו יחד. ועוד צמלצוטים
האלה קוד שליטי שאין לעצור ממנו והוא כי כהני יתר האומות
לא ידרשו צעצרתם רק את הטוב אל ידידיהם ואל צני עונם,
אך כהן גדול היהודים לא לצד הוא מתפלל על טוב המין האנושי
כלו אלל חלקי הטבע גם כן שהם אש ורוח מים ועפר ילטרפו
צחפלתו ויתן עליהם שצח. צאשר הוא משער צנפשו (מה-צצאמת

ק

*) והנחנו צעניו כפי דרכו כאמור מלד עלותם נרום כאמור והדומם גליו:

ימי עולם פרק מח כ"ט רכ"ז

כן הוא) כי העולם הזה הנו מקום מולדתו וכן יצאש מאלת יולד הכל לשמרו תמיד וכל פגע, עכ"ד. לצד ראה זה מלאחי לידדיה הזכר אשר ממנו לדעתי נקח ראייה על רוב הדברים אשר צפרק הקודם קיימנו על אודות צגדי הכהונה מטעם אריקטיאה. ומצלי הפוכי מפרתח הלל דעת לצבון נקל. ועתה נעצור לנו אל היוקיסוף כאשר יעדנו:

היוצא מדברי היוסיפון לרומיים על תמונת קצת בגדי הכהונה:

פרק מח ואולם דברי היוקיסוף שהם לו צקדמוניות פרה ח' קפר ג' הגם אלה חה לשונו, אחרי אשר כחצנו את תצניית המשכן יאות לנו שנדבר על הצגדים הן של יתר הכהנים הנקראים אללכו כהני. הן של הכהן הגדול לכלם הנקרא כהנא דבה. אמנם צראשונה יהיו דצרינו על צגדי המון הכהנים. הכהן הנגש להקריב צהיותו עהור ונקי כפי התורה ילצש צראשונה הצגד הנקרא מכנסין המכסה את מקומות הצושפ קציצה והוא שש משזר יכניס צו את רגליו וימשכנו על מתניו ושם יקשרהו. ועל זה ילצש חלוק של צוץ כפול נקרא כתינא מגזיפת כחן המורה בלשוננו על הצון. והמלצוש הזה ארוך עד רגליו ומהודק לגופו ויש לו צחי הזרועות צלתי רחצים ציוחר. וכציצות חזהו למטה מאליליו יחגור עליו אזור רחצ ארצע אלצעות צבצו מלוייר צמלאכחו כאליו הוא עור של כחש ומיופה צפרחים של לצע חולעת שני ארגמן תכלת ושש אך מטהוהו כלו של צוץ, וקלה האזור הזה החוזר ומקפי תחת אליליו כאמור ירד שלא צשעת עצודה ומשתלשל עד רגליו לקלת הדור, אך צנשתו לעצוד יזרקנו על שפתו השמאלי למען לא יהי לו לפוקה צקורו הגה והנה, חה האזור משה קראו צשם אלצע אלצל אנחנו בלשון אשר למדנו מן הצבליים נככה אותו המין כי זה שמו אשר יקראוהו. והפתונות שזכרנו איננה מרובה צרחה והיא פתוחה למעלה אלל הזואר ושפתות לדה אשר לפנים ואשר לאחור חוצרות צוים על כל אחת מן הכתפים, והיא נקראת גם כן משצלא (*), ואולם על ראשו נושא כרבע אשר איננו מחודד כלפי מעלה וגם איננו מכסה כל הראש כי אם מעט יותר מחליו חה נקרא-

(* חל תפחה שחברוס השצנת חלל חונקלום מרמח כי לירושלמיים נהוב משצלא כמו שחנין מערוך שכן:

אִכְרֵי בִּינָה

נקדע מלכתחלה. ומלאכתו כאלו הוא חתולה עזה של פשתן
 מקופלת לכמה כצבים ותפורה. ועליו צגד פשתן אחר דק יורד
 עד קמוץ למלח לכפות בכל שטח הקדקד את כער מראה התפירות.
 ומהדקין אותה היטב למען לא יפול צשרתם צקדש. עד כאן מצגדי
 הכהנים בכלל. אומה הכהן הגדול יהיו לו הצגדים הצחדים כלם
 ועוד יצבש עליהם צגד תכלת ארוך עד רגליו הנקרא אללנו מעילא
 אשר יקורנו צאזור עשוי מן הלצעים שזכרנו אך עם חערצות זהב.
 ושוליו מהודדים צאמרא אשר זה יתחלקו כדמות רמונים וישתלשל
 מומה פעמוני זהב צארפן שכל רמון כחון צין שני פעמוני וכל פעמון
 צין שני רמונים. וזה הלצוש איננו משני חלקים צארפן שתהיינה לו
 תפירי מאחרי או מלדיו אבל הוא צגד שלם ארוך כעשה יחד אשר
 פיהו למעלה לא לרחצו אבל יורד לארכו מצבו ולפניו עד חלי החזה
 ומשיחה תפורה לו כציצ לפתיחתו הצכרת גם צמקום מולאי
 הצרועות יש לו פתיחה כמורה. והנה על הצגד הזה יש לכהן עוד
 מלצוש שלישי הנקרא אפור דומה לעדי המכונה אלל היוכים
 איפומי שרל תכשיט שעל הכתפים, חאת תמונתו, הוא
 עשוי מן הלצעים השוקים עם חערצות זהב ארוך אמה. ולפניו
 צאמלע החזה כשורה צאריגתו פגימה. ויש לו קלת צתי צרועות
 כאלו הוא כתורת. והפגימה הצכר תחמלא צתחית צגד זרת
 ארכו ורחצו עשוי מן הלצעים שזכרנו עם חערצות זהב כמעשה
 האפור, וזה נקרא חושנא, וצלשון יוני לוג אלון המורה עדי
 משפט, הממלא צלמלום את המקום אשר צאריגת האפור נשאר
 חקר כמו שזכרנו, ויתחצר לאפור צצועות זהב הצתונות על קרני
 ציריתיו וכן על קרני צירית פגימו הצכרת וקטורי יחדו צמשיחה *
 של תכלת. והנה צכתפות האפור תמלאנה שתי אצני שוהם כל
 אחת מהן צולעת צקנה הצתן עם אכקליות זהב כנורות להחלות
 צם שרשרת. ועליהן מפותחים שמות צני ישראל צארחיות **
 המיוחדות ללשון המקובל לנו על אדמתנו ששה משמותם על כל אצן,
 היינו ששה היות קני צאצן הימני והלעירי צאחרת. וכמו ***
 כן החושן עלמו יצדילוהו שחיים עשדי אצנים מעולות צגדלו ויפץ
 והוא

* ראה שפת סחול זה משיחה:

** הצן דבריו אלה על אחריות לשון הקדש:

*** לשון העתק רופינו חמס צחוש יצ חניס וכו' ותנין זם סוף סק נ:

ימי עולם פרק כ"ט רב"ח

והוא תכטיט אשר להפלת ערפו אין כמיהו אללנו, שלש שלש מהן קצרות זו ארבעה עורים משוללות זהו צאופן שלא תפולנה, העור האחד קדוניקס* עופאלום קמראגדוק, והשני קארצונקלופ יאספס קאפירוס, והשלישי לינקוריאום אמיטיפטום אקאטיס, והרביעי גריקוליטום אוניקס צירילוס, ועליהן מפותחים שמת צני ישראל שהם ראשי שבטינו כחולדותם על הקדר, וענן כי שתי הנוצרות אשר אמרנו המלאן צויות החושן לא היו מחקות לכבול את כרד האזנים היו שתי נוצרות אחרות צולטות בקלות החושן לעומת הלאר ובהן נחונות שרשרות זהו מעשה קורנכ אשר דרך קנים של זהו תעבורה אל קלות הפחות וראשי השרשרות האלה מושלבים על הכתפים להשחלשל מנצו וירדות להתחזר אל שפת הקוף האפרו אשר מאחור רחוק חלקית החושן. ואומנם על שולי החושן תפור אזור עשוי מן הלצעים הכמרים עם מערצת זהו החוגר את הגוף וחרר ונקשר לפניו על החפירה הכמרי' ושתי קלותיו משחלשלות וירדות נוכח הארץ. וכל האונקליות שזכרנו קצרות מוכני לדיהן צקנים של זהו יפות תאר. והנה על ראשו ישא כרצע כשאר הכהנים ועליו כרצע אחר עשוי צתפירות מחלפות של תכלת. וכצד לכרצע הזה היחה לו עטרת זהו בעלת שלשה קורים אשר בה יתראו גביעי זהו באוחם הגראים בעש הנקרא אללנו דאכא"ר וליכים יום"קיאמו. ופן יהי העש הזה צלתי כזכר צשלימות לאשר ראה אותו או כי שמע את שמו ולא ראהו. ישר צעיני לכחצ לרדתו. הוא** עש גבוה על הארץ בשלש זרתות ושאר דומה לשורש הלפת ועליהו לעלה הכרפס, ומעגפי העש הזה יולא גביע קטן דצק זהו ולבוש קרומית אשר צהצשל הפרי היא כופלת, והגביע הזה הוא כמות פרק אלצע קטנה עגול לדמיון גביע. ולהוסיף עוד צאר אל הצלתי יודעים אומר כי חלקו השפל צשולוי הוא כהתחלת פדור ועולה ומילר עד קמוך לראשו כי שם חחר ומתרחצ לשפתו החתוך כשמות הרמון ועליו מבכה צעל עגולים כאלו נעשה צדי אדם, וחורכיו שאמרתי הם גבורים וחדיש כמעשה הפטומא הכמרת. ורומרים צמחרוד כראש חרצ, ומחת

בְּקוֹיִם

* אֲזֵנִים הַאֵלֶּה צִהָרוֹן הַשָּׁנִים הֵם מֵחַשׁ צִהָרוֹן הַחֵיטְלִיקוּסִים :

** רֹאשׁ צִרְיֵינִי לְיִחוּסִקוֹרִינִי כִי תִמְלֵאֵהוּ תְּזוּיִר הַטֵּב תִּלְצֵד שְׂהוּ עֵשׂ תְּזוּיִר צִהָרְנוּ מֵהַ שְׂחִינֵנו צִהָרְן יִסְרָאֵל.

אמרי בינה

כסוים יש הפרי מלוא הגביע הקטן ההוא ופריו הזה דומה לזרע העשב קידי"דימי ופרחו דומה לפרח הפאפא"וירו. והנה עמדה במלאכה כמו היחה יולאה מן העורף עד קצו לשני לדעו כי לא היחה קוצב' את מלחו רק טס של זהב רחב אשר צאותיות קדושות היה עליו שם האלהים מפותח. *) אלה לכהן הגדול בגדי הקדש, ובגלל הדברים האלה נפלאה היא צעיפי למה זה אומנת העולם ישמנו אותנו והיהדים לדמיוני כוז אשר להם נגדו. כאילו אנחנו צרע ככל מצזים את העבודה האלהים אשר הם יבצוה. הלא המחצון במלאכה המשכן ובגדי הכהנים והכלים אשר ישרתו צם בקדש יתאמת אללו כי הנותן את תורהו היה איש אלהים צאמת וכי לשוא אשמים אנחנו על הרשע. כי הנה למשקף צם הינו יתראה דמיון הנמלאות הטבעיות כלנה, הלא המשכן אשר ארכו שלשים אמה ובגדל לשלשה חלקים השנים מהם המותרים לדריסת רגלי הכהנים כאילו אינם אדמת קדש יורו על הים ועל היצשה הכתונים למהלך ומעבר צני האדם אולם החלק השלישי הוא מיוחד לאלהים כמו השמים אשר לא יעלה אליהם איש משוכני הארץ. וכן שמים עשרה החלות הנחונות על השלחן תורינה על השנה הנחלקת לשנים עשר חדש. והמורה המורכבת משבעים חלקים הוראה על שנים עשר החלות אשר צהם יעברו המאורות חלילה, ושבעת הכרות יורו על שבעת כוכבי הנצובה. והפרכות המורכבות מארבע המראות תורינה על ארבע היקודות אשר מתחת לשמים. כי הצוף יורה על הארץ אשר ממנו ילמח. והארגון על הים אשר לצעו מים הדגה. והתכלת על האויר כאשר חולעת שני על האש. וכמו כן כתונת הכהן להיותה של צוף תורנו על יקוד הארץ. ומעיל התכלת על הרקיע, והרמונים על הצרק, הפעמונים על הרעם. והאפוד גם כן מורה על עזב המליאה כלו צהיותו מורכב מד' המראות אשר לדעתי נוכף עליהם הזהב להיות על האור הנשקף בכל הארץ. והחשן הוא צאמלעו בארץ צמרכו השמים. והחשב החוגר קצו צימה לים אוקיינוס המקיף את כל הארץ, ושתי אצני השוהם הנחונות בצתפות האפוד הוראה על שמש והירח. ושמים עשרה אצני החושן

אפשר

*) נהעמקח רוסינו חכיר ציורו כי אלה הכהנים אשר אחר היוחס כמות גניעי' היו דניס ומפתחים בחלק המר שמלד העורף:

ימי עולם פרק כ"ט נ רבי"ט

אפשר היותן רוח לשנים עשר החדשים או לשנים עשר חלקי אזור המזלות הנקרא זר"אקו והכובע ידמו לשמים וצפרט להיותו חכלת, כי זולת זה לא יפותח עליו שם האלה, והוא מזהיר בטק הזהב כאשר באמת נהורא עמיה שרי יתעלה כלה ואלה דצרינו אינם אלא חלק ממה שאנו עתידים להורגת צבמה ענינים על חכמת הנותן תורתנו. עד כאן דברי היוסיפון צפרקו שזכרנו ואלום צספר הי"צ פרק צ' לענן פגיטת אלככנדרוס מוקדון צידוע הכהן הגדול אמר ח"ל, דאה על ראשו מי"א"רה, היינו חר מלוכה אשר מפאת פניו היה לו טק זהב שעליו שם האלהים מפותח וצשעי מוספר המלחמות פרק ו' אמר על צגדי הכהן גדול ראשו מכוכה צכובע צן מובחר צחכלת אשר כחר אחד של זהב יקיפנו, ועליו האותיות הקדושות שהן ארבע היסודות לקול הצרתנו. כל אלה דברי היוסיפון על צגדי הכהונה אשר עוד תשמע צע"ה מה נאמר עליהם ואם עוצ עשית לאחור צמה טכחצנו עד הנה גם מן הפרק הבא אל תנח ידך:

היוצא מדברי חכמי הנוצרים על תמונת קצת בגדי הכהונה והנראות נכון להוציא מדברי רבותינו נאותים לכתובים וכן מעדות המגידים שזכרנו.

פרק נ צראשון דככה ופ' צמה אשה תניא הליץ היה כמין טק של זהב רחצ שתי אלצעות מוקיף מאזן לאזן וכתוב עליו שני שטין קדש ל למטה, יה' למעלה וצירושלמי דיומא פרק טרף מוקיף כמלך היושע על קחדרין שלו אמר ר' אליעזר צר' יוקי אכי ראיתיו צרומי וכתוב עליו קדש לה' צשטה אחת גם על דבר הפרכת תניא צתוספתא דיומא קוף פ"צ ומס' יומא פ' הוליאו לו אמר ר' אליעזר אכי ראיתיה צרומי שהיו עליה כונה טפי דמים וקוף פרק אחרון דאצות דר' נתן איתא מכתשת אצטינס ושלחן ומנורה ופרכת עדין מונחין צרומי עד כאן דצריהם ז"ל אשר מקם התצבר כי מחמדיו הטובים כלי קדש הכזכרים נשמרו צרתיו וצפרט עד עת ר' אליעזר הצובד אשר כנראה מהקדמת זרעי' לרמז"ס היה שנים רבות אחר החרצן וכזדמן לראותם לככה

אמרי בינה

לקצה*) אשר זכר רש"י ז"ל במקכת מעילה גבי בן תמליון, והיא
בי שערתי בנפשי אולי אחיה מחכמי הגללים אשר ראו אותם שם מאז
או אחרי כן, לכל קצה שתהיה כתב צקפר זמרון לפניו דבר מתיחס
לחזונתם אשר אותה עתה אנחנו מצקשים. באופן כי מומנו נקח
איו הערה (אם לא עדות קיימה) צינתי צקפרים אשר אללם וצפרט
צמחור שלגלת הזהב אל הליפורמאנו המאקף לכל מחנות מפרשיהם
ועם כי לא מלאחי דברים רשומים ופסונים להעתיקם בארובה כאשר
עשיתי בשלשה אלה גבי נוח דלעילא, לא היה מדרשם בלא חדות.
ורש מלך בחצתיו והשצרתו אל לצבך, גדולי מפרשיהם הכנינו
שהפחיל האמור בלך לא היה חוט משצר. אבל כרע או חתולה,
ותם הזהב המגיע מאזן לאזן מתוך עליו מלך המלם. וכבר ראית מה
שכחתי על מלך פחיל צפ' המ"ו. גם צפ' המ"ח ראית היות
היוקיסוף מפרש וירכסו צפתיל צמשיחה. והאפור אמרו שהיה
בדמות שריון המכסה את הגוף פנים ואחור מן הכתפים עד הטבור
או קרוב לו ואגור באור שהוא החשז. ואולם באורים ותומים
זכרו דעות מפרשינו ודעת קלת חכמי יהודים שאצני החושן עלומם
הם שנקראו אורים על שם האור הזרח מהן. ותומים ומלאים
להיותן ממלאות רוחב החושן. וקוף דבר כי לא ידעו מה המה.
וצאגרת אשר כתב המעתיק אללם על אדות צגדי הכהונה לפאולה
שהיא צין יתר אגרותיו בחצורים שלו חלק ג' כתב על המלכפת ח"ל.
החכשיט הרציעי שהיו כל הפהקים נושאים הוא כרע כדורי כתצנית
אותו המלוייר על ראש אול"י קסי היינו קרוב לחלי כדור כעין
כרע נחושת. והעצרים יקראוהו מלכפת. איננו מחדד בעליונו
גם לא היה מפסה כל הראש כי ללך המלך היה מגולה צקלת. ומלך
העורף יעלדוהו צמשיחה**) לכל יפול מומנו, עכ"ל. וצקפר
אחר רשום אללם הנקרא משפט העצרות האלהיות אשר צמאמרו
השלישי פקף אחרון דבר על תכונת צגדי הכהונה שלנו. אמר על
הלך שהיה כרע מחדד נקרא פיתא"לו (איך קפק שילא להם ממלך
פתיג) אשר כצרות שוליו היה כזר זהב עם פרחי רמונים אפס מלך
פניו היה לו טם זהב כחלי ירח ושם צן ד' אותיות מפותח עליה.
ועל

*) כתב רש"י ביום' מעילה וזה לשונו נעשה גם לרבי חליעזר שרפח בת מלך רומי
טכנתו של צנורם שמו בן תמליון והכניסוהו לאורז הנלך לטובל וזה שירלז וראה
שם גלי בית המקדש:

**) אולי צנלל זה: המשיחה כתב היוסיפון ויהדקן חוהו.

ימי עולם פרק נ

ועל החוטן אמר שנקר' חוטן משפט מאשר זוהר אזכנו היה מורה אם האורה מתחלה להם אם אין . ועל כן על כל דברי החכמים שזכרו אשר לא מצני ישראל היו או שהיו מהם אך אינם צכתוצי אלל רבותינו . וצפרט מן השלטה הראשונים המעידים על פי הראיה . לך קראת משכיל אמר לצי שהמקומות אשר נמלאו לחכמים ז"ל על צגדי קדש אלה דברים צדורים , הן שראו אותם והעידו עליהם , הן שידברו צקצלה , אין כפק כי דברי כל זולתם הצל ורעות רוח . אך צנמלא לופרשינו האחרונים דרך פלילה וקצרא הן צהצנת הכתובים הן צהצנת דברי רבותינו נראה צעיני טיש לחוש ג"כ לדבר המגידים המכרי' כל עוד שהכתובים ומאמרי הגמרא יקצלוהו , וכל שכן כאשר הנפש היפה תשער יתרון הדור צאופן המלוייר מאתם למדומה מאת קלת מפרשינו . דמיון זה דדת האסוד כפלילת רש"י וקמ"צ מאחריו עד הרגלים וכן היות הליץ קשור צשלטה פתילים על הדרך שזכרו שניהם מוכרח אני לומר כי לכל מראה עיני איש מדיני לא תאר לו ולא הדר הראוי לעצד האלהים וראש אומתנו , הלא עם היות מן הגדוע שאם תצואנו מלותו היקרה מפורשת לשים הכ"צ על ראשו כנדל מקומר ומעל למדוי צלויי הקצנות יהיו לו לצני ולכבוד לגאון ולתפארת . אין כפק גם כן שצהיותנו יכולין לפרש מה שדוח המקום כוחה הימנו צאופן שגם רוח הצריות תצוח הימנו דבר ראוי הוא לעשותו והשכל הנטוע צנו מחקדין יחייצהו . ואני תימה על הרמב"ץ ז"ל איך צפרשת חלורה קציר וקציל שהפתיל האמור צליץ הוא חוט צלצד כי אמר ח"ל . הכלל הוא שאין ענין הכתובים אלא שיכניסו הפתיל צנקצי הליץ , ולפי מה שפרש פתילך דיהודה היה טוח לו להמשך אל מאמר ז"ל קפה של לומר היתה וכו' וללייר תמונתו נהגות ונהדרת . שכתב טס פתילך קודר קטן אשר צו יעטוף קלת הראש . וצקמוך על הקרגום שושיפא כתב ח"ל הוא קודר קטן יעטפו צו הראש והנכצדיים יפרשו אותו על המגצעות והפארים אשר על ראשם חה המנהג עודנו היום צארלות המצות , עב"ד . וצכן הישד צעיני על אדות הליץ והפתיל האמור צו הוא שגשים לטו ליבוד את מאמר רבותינו קפה של לומר הית' מונחת על ראש כ"ג ועליה ליץ נתון לקיים וגמת אותו על פתיל תכלת , ונאמין שהפתיל האמור צתורה הוא הקפה הזאת כמו שכתצנו למעלה . ועליך לצחור פרוש הרב אלפסי אשר הוא השבי לצעל הערוך שנגלת כפה תורה היקף שלם מצד שתי

תקצרות

אמרי בינה

אלצעות מגולה בעליונו ולזה יאות לתכשיט הזה תאר נזר הקדש, וכן יאות לו תאר עטרה. באתרו הקר המלכת והרם עטרה כמו שפרט בו החכם דון ילחק. ומלך המלח היה עם הזהב דבוק עליו באופן מה כפי האומנות. ואשרי שהערוך והאלפכי הכחד שניהם מקבילים על היות הכפה הזאת ארוגה צפתילים-באחו מלאכה לא במאן את דברי היוסיפתן שכתב היות שתי התכשיט הזה שלש' נימין או תאמר כירין אחד מזה ואחד מזה ואחד באמלע ושהיו הפרחים ההם מלאיירים צו. אשר על כן יאות לו כמו כן תאר לץ מלשון פטורי לילים ולפרוש זה יהיה לירור כך. או געה לפרוש של צעל הערוך צמלת

צד המצח

צד העורף

כפה שהיא כובע כחלי כדור כבוב. הלא כן פרט גם רש"י ז"ל שרק ראשית הגז על מאמרם ז"ל הכומר כמו שכתבתי בפרק מ"ו. עם כי בפרוש התורה מלח פחיל העתו שיספיק לו לומר כעין כובע, וכאמר כי אפשר קרוב הוא מה שכתב היוסיפתן שהנזר הזה היינו ההיקף של שתי אלצעות עם פרחיו הח' היה כלו זהב גם מלך הערוך. אמת שהיה בשתי סתיכות אחת באה מלך העורף עד האזנים ואחת שהיא העק באה מלך המלח וכאחת באחת כפי המלאכה. כי על כן אמר והנה עטרה צמלאכה כרו היתה ילאת וכו' ע"ש. חה הכור שלם היה נתון על שולי הכפה הכמרת שהיא

חלי

ימי עולם פרק נ רנא

חגי הכדור של תכלת אשר זכרנו. ומלשון היזקיסוף אשר דמה זאת הכפה למלכפתא של ההדיוטים זאמרו ועליו כרבע אחר וכר' ידמה שמלאכתה היחה מעשה כצוצים ונפתולים קיימים כי על כן יתן לה ציורת שם פתיל, וחכמינו לא הקפידו לדבר רק על החלק וזן הזהב שעליו היו האותיות הקדושות ההנה. כי לכל הפנים אומד ית' על כלל הצגדים וראה ועשה כחצניחם אשר אתה מראה יורנו שלא נכתב עליהם כל הלודך. וכבר זכרתי דברי הא"ע שכתב ולשדים הגדולים לין זהב על המלכפת ואין לודך לפתיל אחר שיממיו, ולפידוש הזה יהיה ליורו כך. והנה לפי העולה על

צורת ציין נור הקדש עם המצנפת

רוחי כאשר תשכיל באמתת הדרוש לפי דרכו תמלא שז על כחן אמרו ושמת אותו על פתיל. וישם על המלכפת את לין הזהב חר הקדש. שהכל מורה הנחה גרידא לא קשירת פתילים ועניחם. וכן יחשב אמרם ז"ל כפה היחה מונחת ועליה לין נתון כי זו חה הנחתן הפשוטה בלי קשירה עושה מורה. הלא לדעת המפרשים הכזכרי יקשה איך לא אשתמיט קרא או קחם תלמודא לכחוב צמד דוכחא לשון קשירה וכדומה כאמרו צחשן וירכקו צפתיל וגר', גם ויתנו עליו פתיל תכלת דפרשת פקודי מתישב מאלד ובפרט לפרות השני הכז' צמה שורה התנשא הפתיל היינו הכפה ההיא גצוהה מן הלין הנחתן צשוליה, ותכלית הפתיל הכז' הוא לחת על המלכפת מלמעלה, ודבר ישמעו לניק עהור על ראשו הרומז בלי ספק לא למלכפת כהן הדישם אזל למיוחדת צלצד לכהן גדול שהיא צפת התכלת.

אמרי בניה

התגלח עם הלץ שז מלד על כנון ועור' היות הפחיל לניף ששמוהו
על ראשו אחרי שכבר הלצוהו צגדים שהם כל צגדי הכהונה ,
ואם יקסה צעיינד כפי הפרוש השני לומר שהזהב היה מקיף גם צלד
העורף מאין לאזן כי תחשוב היות זה שלא לדעת דבותיטי . תאמר
כי מלאכת הפחילים של הכפה הנזכרת היתה נראית צשוליה גם
מגד העורף ושהטם (מלד פנים צלצד) היה דצוק עליו מעשה
אומן כפי הלורך , הלא גם לדעת המפרשים הח' לריך שדומה
העשות נקצים צקלות הטם להכניס צם הפחיל עם שלא התצאר
צכתצ , האמנה לפי זה לא יהיה לחאר לץ וחר או עטרה הנעם
אשר ידרש לו במו שזכרנו . והנה אין כפק כי אמרם ז"ל שערו היה
נראה צין לץ למלכת ששם מניח הפילין יתישב צהחלטו לפרוש
הראשון וקסה אל השני . אך אינו מן הגמגע שנאמר כי רלונס צו
ששם היות מדרך הכוצע לכקות גם שפוע הראש לעמנת המלח הנה
כפלו את הכפה הזאת מעט לתוכה צאופן שיראה שערו לקיום מלות
החפילין . וכן ראיתי חרגום יונתן צ"ע על הכתוב ושמת אוחו
על פחיל תכלת ויהא על מלנפתא מעלוי תפלת רישא וגו' . ואם
כפטך לומר כי גם שני הפחילים הכפולים שכתבו רש"י וקמ"ג צשתי
קלות הטם עם הפחיל העובר על הקדקד לא כונו היותם פחילים
גרדיל אצל שהיו מגדלים יחדו צמלאכה מה ושלזה תארם רש"י ז"ל
כמין כוצע , הנה אנכי עומך וצרכתיך . כי צלאו הכי החוט
המשולש שזכרו רש"י וקמ"ג מאמלע המלח לעורף הלא ינתק מכל
פרש אשר זכרנו . והנה על דמות פרחי הרימונים שאמב היוקיפון
היוקם מלוירדים צחר החכר הן שהיה תכלת כפרוש כפה הראשון
הן שהיה זהב לפי הפרוש השני צבר ידעת כי גם צשולי המעיל היו
לו דמות דמונים שלמים , והיות השתי שלו נחלק לשלשה נידין זה
עלג צ זה כמו שזכרנו אין לנו עליו הכחשה מכרחת . ומי ידע אם
ידמו לשלשת הכתרים הידועים לנו ציומא פרק צא לו חורה כהונה
ומלכות . או לתורה נציאים וכתוצים , או אם ייעצ צעיני המקוצלים
ליחסם לשלשת הקפירות המעולות אשר אנכי לא ידעתי , ואעפ"י
שאין זה אשר אומר ראיה געורה זכר יש צה . והוא כי המיערה
הנהונה לכ"ג הנולדים אשר היא צעלת שלשה קדרים ממולאים
צפרחים של אצבים עוצות צין קדר לקדר אפשר שנעשתה לקלת
דמיון הלץ חר הקדש . הלא כתב צעל כפר משפט עבדחם

צפרקו

צפרקו הנזכר כי יש לקחת הזגדים הנהונים להם קלת דמיון לצגדי
הכהן גדול שהיה לנו. ואולי לא נמרו אומר שיהיה כמורה בהחלט
מן הטעם הנמלא לקחת חכמיהם צענין שקסם. כי תראה
לפלאטיבה הקופר פרק ויטורי אפסיר ט"ז טעם היות מן היסד
צעניי רצים וכבדים אללם לעשותו י"ד ציפון כמורו הנה אחרי
ריכוח גדול כמו ונמרו לדחותו ליום ה' שאתריו לזמן לא יחדמו
צט. כ"ט כי צחלוק הטעם הכתון על המלח ישר צענייהם לזשוד
שלשת החרים למחודד אשר על ראשו קימנס הידוע. והלא תראה
שהם מתארים כהנס הגדול בקדוש בתאר הכהן הגדול אללנו.
ממה שכתוב וקדשתו קדוש יהיה לך כי אני ה' מקדשו, אשר על כן
לזה שיכתב על מלחו קדש לה' שהוא תאר מוסב לא אל הלץ ציחוד
כי על כל הזגדים נאמר צגדי קדש הם אזל לעלם הכהן ההוא צרלון
אלהינו, גם להיות המבטיט הזה מלצד טס הזהב כפי הפרוש
הראשון מעשה גדיל יארח לו אמרס ז"ל פרק יש כוחלין על צט
של יוקי צן יועזר שלקה לאשה בת גדיל כלילי לינאי מלכא, ופרש"י
מקלט עטרות. וכן כלילא שזכרו פ' צמה אשה לענין חכשיטי
האשה. ועטרות כלות של גדיל דכוף קועה. ערות ואת
שהעטרות מעט' גדיל היו נהוגות אללם ודי צזה לענין הלץ והפתיל
כפי כונתנו, אמנס לענין האפור אם תצוקן. צו דצרי בל הקפרי'
החילונים הזכרים יתצאר לך שהם יאמיניהו צלתי יורד מן האזרח
ולמטה ככרא' דעת קלת מפרשינו שזכרנו דלא כרש"י והנלגים אליו.
ואין דבר צחורה או צגמרא שיכתור דצריה' אשר הם צזה מקכימים
לשקול הדעת, והנה צעמדנו על דצרי כל הקופרי' החכרי' וצפרט
היוקיפון שהיה כהן ימלא כמו כן הכרע על אדות מחלגן'
מפרשינו ז"ל צחמונת המלכת כי משפטיהם לדקו יחדו, היינו
שהיתה כפתלת בצצוב כרמז"ן אך תפורה צאופן שלא ילטרכו
לפתול אותה בכל פעם, אזל חדמה כפה ומגצעת כרצב קיימת
ועומדת כדצרי רש"י ז"ל, וכן נמלא מהם הכרע צקדר כחיצת
הצצטים על כחפות האפור שהיה כדצרי רש"י ז"ל דלא כהרמז"ס.
ושאופן הכתן הפעמוני' צתוך הרמוני' הוא ג"כ כדצרי רש"י דלא
כרמז"ן, דוק ותשכח, וגם כדצרים אחרים מתיחסים לחמונת
צגדי קדש אלה נמלא קלת צרור. אם נשית אליהם לצט, האמנה
כדצד האורים ותומים, על מנת שלא יהיו דצרי נגד שום אמנת

חלנהי

אכרי בינה

אלהי לרופה צכתז או על פה ואחרי הכנעי לכל דעת יתד
לודק אומר כי הנה מאשר לא התישב אללי היותם כחצי שם
המפורש בדעת רש"י ופני הקשיא שערדתי צפרק המ"ז יתב
מאד צעיני להאמין היותם אצני החושן עלמם נחונת צין כפליו.
ואשר הליעני לזה הוא שנקדאו אצני מלואים על היותן ממלאות
את החושן, כי אם מטעם רש"י שהן ממלאות המשצלות הגה
גם אצני השוהם עושות כהנה. ועוד כי צלוי וצמעי אצני
השוהם לא תמלא רק מלת על כחפות המורה היותן נחופות
החולה, אך עם אצני החושן נמלא תמיד קשר אות הצ"ת או
מלת אל. ראה אמרו ומלאות זו וימלאו זו. ונתת אל החושן,
ויתן אל החושן. שהוא כמו ואל הארון תתן וגו', וכשא אהרן
את שמות וגו' בחושן, ואמרו על לבו הוא לאות על הכתום
כמו תפילין של יד על הלב, וצפרשת ויקהל שזכר צציארוד רחצ
כתה פרטים בלתי עקריים כאלה. אחרי אמרו וימלאו זו ארבעה
טורי אצן לא זכר אורים ותומים. וצפרשת לו שזכר אותם
שתק מן האצנים באמרו וישם עליו את החושן ויתן אל החושן
את האורים וגו'. והכפל אשר צפרשת תלוה שעם אמרו צחחלה
ומלאות זו וגו' חזר באחרונה וכחצ ונתת אל חשן המשפט את
האורים וגו', קיפא אילטרכא ליה, היינו להוכיח והיו על
לב אהרן וגו'. הלא ידעת כפל טבעות הארץ צפרשת תדומה
ודברי רש"י עליהם שמה, גם אפשר שהוכפל כדי לצייר שמתות
וימלאות זו הכרת יס לו לקיים אותה אחרי העשות התכשיט
כלו והיותו מושם על הכהן, כנראה צבעת מעשה פרשת לו
שאמר וישם עליו וגו' ואח"כ ויתן אל החושן. הלא היה החושן
בשר לדמיון כי הממלא עד כי דרך מלילה נוכל לקרוא עליו פלם
ומאזני משפט לה' מעשהו כל אצני כים: ומה שהוכיח לי חזוק בדעת
הזה היינו שהאורים ותומים הן הם האצנים עלמם הוא לאותי דברי
הרמב"ם ז"ל אשר פעמים רבות צקול דממה דקה קול דבריו כקול
העין. טועים אליו מאד. כי צהלכות כלי המקדש פ"ע שהוא
מקום למוד כל מלאכת הצגדים כחצ וז"ל קוצע זו ארבעה טורי
אצנים וכו'. ומן האורים ותומים לא דבר מאומה, ופרק העשירי
שאינו נקום לדבר על תמונת הצגדים אשר כצר למדנום צתשעי
כחצ צצית שני עשו אורים ותומים וכו'. ובהכרח זאת העשיה

איננה

איננה דבר מחודש על האמור צפר' תקודם אך צא פה להוסיף צאור
 שעשאוים להשלים מן הצגדים אע"פי שלא היו נשאלים בהמה .
 וידענו כי החטובה היתה יולאה מן האצנים ואותיותיהן . והיות
 אצני חפץ אלה נקראות אורים אפשר שהוא לרוב האור הטבעי
 המזהיר מחצור כולם . וג"כ להדר האור האלהי הנשקף מהם צעת
 הרלוך כמו שזכר לפנינו , ותומים מלשון והנה תומים שהיו שוות
 צגדלן וערכן וכן האצנים הרשומים עליהן שופי צהדרגה לפני
 אלהיהו , וצפרט כדצריהם ז"ל דיומא שומאירין את דצריהם ומחמיימים
 אותם . ומ"א עקד תוארן נראה היותו אורים צלצד צאמרו ושאל
 לו צמשפט האורים וגר' . ואנכי לא ידעמי מה שיתנגד לזה . כי עם
 אמרנו שהאצנים היו בעלמות צכפלי החושן הלא צשעת החטובה
 אפשר להן להיות צולטות ומאירות ומלטרפות כי אפילו מחילה של
 צדל איהו מפקקת , וצפרט למאי דתינא צירושלמי פ' צא לו כ"ד
 היו שואלין איית תני הקול היה שומע דכתיב וישמע את הקול
 וגר' . ומי ידע אם ארי החושן היה עם קלת ריוח צין המירץ צאופן
 שיוכל האור להיות נשקף מנו . ולכל הפנים יונח ג"כ שהאצנים
 לא היו נתונות צחוד כפלי החושן רק עליו כנראה גם מפשט דצרי
 גלשת הכופרים החכרי' הלא עכ"ז יתכן ליחס תאר אורים ותומים
 לאצנים עלמנן ולאותיות כנו שזכרט . ומה שממלא ציר' דקדושין
 עד עמוד כהן לאורים וגר' וכי היו אורים ותומי' צצית שני אלא כמי
 שאומר עד יחיו המחית או עד יצא משיח . לא יתנגד מאומה לדצרי
 הרמז"ס ז"ל ולדצרינו כי אחרי שנמנעה חטובתן היו כלא היו , וכן
 כתיבו החוקרות כוף פ"ק דיומא ח"ל אורים ותומים היו צצית שני
 דאל"כ כהן גדול מחוקר צגדים אלא שלא היו משיצין לנשאלין בהם .
 עם שדדע כי אחרי ראותו הצבלי צלתי מתעורר על קשית הירושלמי
 דלעילא יש לנו לומר שלא נתקבלו דצריו אללי כדצעינן למימר קמן
 מנעם האלפסי והרא"ש ריש פרק ג"א . ושארצא מכח הפקוק
 החכר כצירא ליה דגם צצית שני היינו צקלת זמנו מראשיתו היו
 האורים ותומים משיצין את שואלם כצד כמי קדם כפימה שממלא
 צו גם כן האש מן השמי'קלת זמן עד שגרים החטא והיו דצרי הקדושה
 צו הולכים ומתמעטים כמו שיתצאר קמוך לקוף פרק לא החכר .
 קוף דצד מעולם לא אמרתי אל הקוראים קצלו דעתי רק כדלון איש
 ואיש מן המשכילים צאמת , וצפרט הנני מקכים לדצד הכחרי ממאר

אמרי בינה

ג' שאם היינו מלווין עתה להקריב קרבנות לא ידענו הצגדים ותכונתם וכו'. והקמתי ז"ל צעדתי מלת אור כתב ח"ל. אורים ותומי לא נודע אללנו מה הם, דש"י ז"ל אמר שהם כתב שם המופרש אך לא נחזרר האמת, ע"כ. ואמרו ית' על כל מלאכת המשכן ככל אשר אני מראה אותך וגו', הלא יורה כמו שזכרתי שהדבור אשר זכתב איננו מקפיק להצנתם אם לא יתלזה אליו ראות העין, עכ"ז מלזה עלינו לדרוש ולתור ולמיקצר קראי עד מקום שיד השכל מגעת. והלא ידעתי כי לא רוייתי את נפש הקור' צגדים כלם וכפי הלורד, אכן ישמעו במעט המושב אם השיג מאומה. ולא מעט עשייתי להורות לפניו את כל המקומות של חכמי ישראל וחכמי האומות שזכרתי כי יקל על הרולה לשוץ להניעם בצברה ויוסף לקח:

וידי כי ראיתי ליוסיפון צקדמוניות דברים על אזני האפרד והחושן אשר אם אמת היו אינם דקים מחדוש נאות, ישר צעיני להעתיקם בזה והגם חתימת דבריני על צגדי קדש אלה, בספרו השלישי סוף פרק ט' כתב ח"ל, הן עתה אקפיד מה שזכרנו בתמונת צגדי הכהונה לא היה מן הלורד, והוא כי הלבוש הזה היה מונע את הכהנים אשר ישאוהו מהכזיב והורות הזולת במשאות שוא ושקר. כי הנה הוא צעלמו היה נותן לכל רואיו כגר כאזרח אמת אים האלהים היה עם הכהן אשר ילצשהו אם אין, וזה כי הימנית משתי אזני השוהם שעל הכתפות אשר עוצעם כבר גלוי וידוע היתה שלא כמנהג מרובת הזוהר באופן כי רואיה גם מרחוק יציעו יראו זה, וזה דבר שיחפלא עליו כל משכיל אשר היות עבודת האלהים צעיניו לצור לא יציאהו לדמות בגללו קצרה כרצת, ואולם יותר נפלא ג"כ הי' הדבר הזה שאומר. והוא כי באמלעות שמים עשרי האצנים הקצועות על לצ הכהן הגדול בחשן היה מנהג האלהים להודיע אל צני ישראל בלכתם למלחמה שינלחמה, כי טרם יקדצו אליה חלוי הלצא היה נשקף מהם זוהר ונפלא באופן שעל נקלה ימרו עמם כלו אך האלהים עמם ושיהיה קרוב לכל אשר באמת יקראוהו, כי בגלל הדבר הזה חכמי יון אשר לא ילעגו על עצדנו את האלהים יבנו את התכשיט ההוא לוג"יאון שהוא חאר מרדה אורח"קולו היינו מענה אלהים. והנה אותות הזוהר האלה הן מאצני החושן הן מאצני האפרד קפו תמו מקדצנו כמאיתים

ימי עולם פרק נ נא

רנד
זנה לפי כחצנו הקספר הזה כי חרה אף האלהים מפני עוצרי
תורתיו אשר נתן לנו. עד כאן דבריו סם. אשר מהם זגם
מדברי קספר משפט עזרתם שזכרנו כראה כי לרעתם הכהן גדול
השואל צאורים היה ומכיר את התשובה לטוב או לרע מונה שאור
האצנים ירצה או ימטע. ועם היות כי שני ראשי החכמים לנוצרים
אצנוקטינו צדושו קימן ק"ו והאקוינו חלמיו דרוש ק"צ חלק
א' לענו על מאמיני הדצר הזה. הנה סודיה מפרש קדמון וגדול
אללם אשר וקיים את כל דברי היוסיפון שזכרנו כנראה בנקלה
בספר שלשלת הזהב החזר פרשת תורה כ"ח, והוא יוסיפון האריך
גם כן בסקפור תזנית המשכן וכל כלי אשר המשכיל יוכל לראותו
במקומו. לצד ראה זה אזכור עתה מוננו כי צקוף הפרק הששי
כתב על הכרזים את הדברים האלה. הכרזים היו חמונת צעלי
חיים מעופפים של מין חדש אשר עין מעולם לא ראתהו, אצל
משה ראה את חכונתם בנכא האלהים. וצארוך הזה נתן שני
הלוחות אשר בהם עשרת הדברים חמשה בכל לוח היינו שנים וחמי
צבל עבר מהמה, ע"כ. והנה צחתימת החזון וקגלי למלין לא
ידון רוחי המלא אדם לעולם משלומי אמוני ישראל אף מצק של
קדושין דלא מסתכלי בצורתא דזרחא אשר צראותו ארכלוסא של
ככרים יפיקו להעיר לו און לשמוע כל חדש צלמודי התורה כמראה
אשר הראה צנושא הפרקים האלה גם צכל מה שיכללהו הקספר
הזה כי האמנה מדה אחת לכל הידיעות אשר לא יצרך עליהם
צרכת הנהנין לאמר כצן זומא צהר הצית הזכור לטוב פרק הרואה
צרוך שצרא כל אלה לשמשני, ועם זה את אשר אמרתיו לפנים
הוא אשר אשכהו עתה כי צשגם ייקר צעיננו לשמוע מה ידובר
צדושים מכל זולת הנה צשום דצר לא כוח מוקצלת צצותינו. יהי
נרעם האלהים על כל עמו להשיצ העצדה מהרה צאהצה לדציר
ציתו ולא יתצדרו ויתלצנו הדברים האלה עם רצות זולתם ואשי
ישראל ותפלחם לרלון עולם לפני הדר גאונו יקוצלו :

על דבר חגי הגביא גדול יחיה כבוד תבית חוה האחרון מן

הראשון.

פרק נא הכבוד הגדול אשר מקספר הדרת זקנים ידענו שעשה
המלך תלמי אל בית אלהינו צשלוסו אליו חשורה

השלחן

K k 2

אמרי בינה

השלטון והכדים והגזיעים נפלאי הערך ומאח הככר לקדצת
ולצדק הצית והמנחה המקולחה לכהן העומד לשנת שס לצד מן
המנות היקרות אשר נתן אל הזקנים מעתיקי התורה ומאה
ועשרים אלף הרלוים מישראל אשר שלח חפשים כלם גאולים
צכקן גזי המלך. הניעני להשיב אל לבי גם כן את היקר וגדולה
אשר פעמים רבות נעשה צמנה אופנים מאח מלכים רבים זולתו
לצית הקדוש ההוא מה שלא מלאו כתוב העשותו לצית ראשון
מאת אחד ממלכי הארץ. והניעני לשפוט כי בגלל הדבר הזה:
או גם בגללו. חגי הכזיב במלאכות ה' אמר היער הערוב ההוא
עוד אחת מעט היא וגו' ומלאתי את הצית הזה כבוד וגו';
גדול יהיה כבוד הצית הזה האחרון וגו' כמו שיחזאר עוד לפנינו.
והנה עודעת זאת כי חכמי הגמרא הצבילית הצירו הכתוב גדול
יהיה וגו' על הצית השני שהרי פ"ק דצתרא נחלקו צו רב ושמואל
חד אמר גדול צבנין וחד אמר צשנים; גם צשיר ששירים רבה
פקוק הנלנים נראה צארן אמרו אלו מדרכי וחצורתו עזרא
וחצורתו. עת הזמיר הגיע. הגיע זמן של צבליים להשמד וצית
המקדש להצטות דכתיב גדול יהיה כבוד הצית הזה וקול התור
נשומע קול חייך עוצ זה כדע, וכן עוד שס פקוק אחות לט
קענה ושדים אץ לה אלו חמשה דצרים שהיה צית אחרון חקר
מן הראשון וכו'. האמנה דאיתי החכם צעל העקדה שער ל'
והער דון ילחק צפרוש חגי צשאלתו הרצייעית וצבאורו לפשט
הכתוצים שנטו מדעת רבותינו הו' צאמרס כי רק על הצית
השלישי אשר מהרה יצנה נאמר. ודון ילחק צפרטו נתן הטעם
לנטותו מהס כי אמר שאין כבוד אלא שכינה אשר עוטר וכבוד
אחה. ועוד כי צפרוש איתמר הצית האחרון שהיה השלישי
צהכרה. גם יש לנו קעד לתמוך דעתס זה מן הנמלא לחכמי
האמת, כי צספר התקונים תקון ח' וי"צ. וכן צוהר פנחס
לענין שלש השאלות של ההוא חכים אשמאי אשר מתצבתן לדעתי
לקח הכחרי ומאמר צ' הדבור המצואר ההוא ישראל צאומות
כלצ צאצרים וכו' צארו כהנה, צאמרס על הכתוב אס ה' לא
יצנה צית וגו' כי שני הצמים הראשונים הרצו להעשותס צדי
אדם. אך השלישי אחרון שעליו נאמר מקדש ה' כוננו ידך,

מעורה

ימי עולם פרק נא רנה

מעונה אלהי קדם, צונה ירושלים ה'. הוא יהיה לו חומת אש לקיימו עד גלגל. ובגין דא איתמר גדול יהיה כבוד הצית וגו'. אולם צהיות שחכמי הגמרא והרבות הב' כי ראו והצטו את דברי רשב"י נטו מקצרתו כאמור, הלל יאות לומר ציה צגס איננו פסק לענין מעשה כדבר הנמלא צעקן אכילת צטר אחר חלב אשר לדברי זוהר לא תצטל גדי דמשפטים בראה דאקור. ואחרי שהתפרסם היתרו צפרק כל הצטר קוגין דעלמא הוא כדעת הגמרא שלנו, וכמו שכתבו ג"כ הרב אלפסי והרא"ש ז"ל צשילתי מקכת ערובין על גמרא דבני מערבא צדין מקש על חרעא צצחא, ח"ל. אע"ג דלדידיה אקור הואיל וקוגיא דגמרא דינן להיתרא לא איקפד לן. דאינהו הוו צקיא בגמרא דבני מערבא עפי מינן. ואי לאו דקים להו דהאי מימרא לאו דקמא היא לא קא שרו ליה אינהו. וכ"ש דבנדון זה מלאנו יתר עובי המפרשים אשר כפי פשוט הכתוב צארו הנצורה ההיא שעל צית שני כאמרה, והדין ג"כ בראה דין אמת ממה שידענו מדרשם ז"ל פ"ק דברכות על הכתוב אהיה אשר אהיה אמר לו הק"צ להמשה אהיה עמם צלרה זו אשר אהיה צצעצוד מלכיות אמר לפניו רבונו של עולם דיה ללרה צשעתה א"ל יפה אמרת וכו', הכא נמי חגי דאתא לנחומי צצגין שכי איד ידומה דלעורי קא מנער לחו צהגידו להם צגין שלישי אשר מכלל דצריו ילמדו חרצנו של זה. אמתהה. גם לדברי היוקיסוף וכל זולתו אשר יאמין המשך צית שני הרבה יותר מת"כ שנים ככל הכתוב צפרקים דלעיל לא צגין גדלו הנז' על דרך חד דאמר גדול צגנים כי לא לרזן יהיה הגיון זה למיחסי האיד והמתי אל מאמרות שונים. ובכן ישר צעיני דרכי הכבוד ודאיתי לכתוב פה דאשי דברים ממה שגמלתי כתוב על הכבוד הגדול אשר צאופנים רבים נעשה לצית השני הוא מואת כמה מלכים שהיו צשגש המלכיות הגדולות פרק ויון ורומי צעוד שלל נעשה לצית הראשון לפי הכרע מן הכתובים מואת מלכות אשר רצבל הקודמת. כי אדרצא גונלתהו רע ולא עוט כל ימיה עד קן מלחמה נחרלת צאופן שחנכו דעהנו להאמין כי אפשר קדו הוא שהגציא חגי רמו אל הכבוד הזה הצא אל הצית ההוא מואת צגי הנכר כמו שאמרנו. והנה תאר האחרון הנכר איננו ממה

שיקשה

אכרי בינה

שיקפה כי האמנה דרך פשט יתורץ בשמים. האחת כי עם היות
 בית שלישי עתיד בעזרת שדי להצנות אחר השני. וכמו שאמרו
 בזרי פרק כ"ט על הכתוב צירמיהו ז' היכל ה' ג' פעמים זה
 מקדש ראשון ושני- ושלישי דחרי חרוב שלישי יעמוד עד נלח,
 הלא יחכן שיקרא את השני אחרון בערך הראשון אשר קדמהו.
 כפי מה שמלאנו גם כן הכתוב צירמיהו כ' שה פזורה ישראל
 אריות הדיחו הראשון אכלו מלך אשר שהוא גלות עשרת השבעים
 וזה האחרון עלמו נכבד נלך מלך צבל, וכבר נודע כי גלות צבל
 לא היה אחרון צבא אחריו גלות טיעוס. אבל נקרא כן בערך
 הראשון הגדול. כמו כן האחרון האמור צבית שני הוא בערך
 הראשון לא בשלום. גם אם תדרוש מעל ספר המאיר כתיב תמלא
 כי זולתי דבר פה קדוש אני ראשון ואני אחרון אין צבל המקרא
 אחרון שלא ירצו בערך. ראה אמרו למה וילדיה אחרונים. וכמין
 ליה ורחל ויקף אחרונים מהמה, ואמר הדור האחרון צניהם.
 וצניהם לדור אחרון. היעצת חקך האחרון, תספרו לדור אחרון,
 ידעו דור אחרון צנים. הלא אין גם אחד מאלה בהחלט. והאחת
 כי אחרי שאמר למעלה מי צבם אשר ראה את הצית הזה כצבדו
 הראשון שיחם הקדימה אל הכבד. נאות הוא כמו כן דרך פשט
 לצאר כי תאר ראשון ואחרון אשר צכתוב הזה מוכב אל הכבד
 עלמו לא אל הצית. ואפשר עם זה שתהיה הכונה איך הצית
 ההוא ילך ואור מטרב אל גורב כמו שהיה צאמת עד גרמו ערות
 צאופן כי כל כבוד שצו אחרון יגדל על הראשון אליו ירצו כמו
 ירצו על הקדר. וזוהה שהשכל יחייצנו לדעתה הוא שעם היוחטו
 תאמינים צנין הורדוק כפלא מאד כמו שכתב היוקיסון לרומיים
 סוף ספר ט"ז. וחז"ל פ"ק דצמרא וסוכה פרק החליל, הנה
 גדלו זה נערך צלצד לצנין זרצבל אשר היה מך מאד כמו שצאר
 היוקיסון לרומיים ספר י"א פ"ד. ואולי צנלל זה עשו אמה
 טרקסין צשתי פרוכות במצואר פרק ד' דמדות. אולם בערך
 לצנין שלמה אין כפק שגרע ממנו כגרעון עושר הורדוק מעושר
 שלמה אשר העיד עליו הכתוב כי לעושר ולחכמה גדל מכל מלכי
 הארץ, ב"ש דרעחטו ההון הרב אשר עזצ לו דוד מוכן לצנין
 ההוא. והדצרים שכתב שלמה אל מלך לוד הצית אשר אני צונה

גדול

גדול והפלא כי גדול אלהינו מכל האלהים. וכ"ש עוד אם אמת
 היה מה שכתב היוכיפתן לרומיים כפר ז' פרק י"ז כי שלוה
 קצר את דוד אציו כצבד גדול ושהכניס צהדוד קצרו כך רב של
 זהו וכסף. ולאחר שזנה מאות שנה צהלטוד הורקנוס המלך
 מצית חצמונאי לכסף מרובה למען העלות מעליו את חיל
 אנטיוכוס פתח חדר אחד מן המערה היא והוליא ממנו שלשת
 אלפים ככרים. ועוד אחר שנים רבות המלך הורודוס פתח
 שם חדר אחר והוליא גם הוא כך מרובה. אך איש מהם לא
 שלח את ידו צמקוס הקצר עלמו. וכן כפל ענין הורקנוס
 הכז' ספר א' פרק ג' וין המלחמות, ובספר י"א פרק י"א מן
 הקדמוניות הכז' כתב עוד צארכה איך הורודוס נכנס למערה
 ההיא צלילה צהצחא דק שני כעריו עמו ושלל אש מן הקצר
 וסדף את כעריו אלה. והורודוס שהיה ממתין צחק מהר להמלע
 על נפשו, ומפחדו על חטאתו חזר וצנה את הקצר ההוא צנין
 נפלא צאצני שיטא כוחלא ומרמיר, ושעם כל זה מאז והלאה
 צעורו ההוא כל מעשיו מרעה אל רעה ילאו, ע"כ. הלא
 זה ארת כי עשורו היה צלי יסוד חזק אחרי שצדמנה לו טעה
 למסור את נפשו לחתור את הנוערות צעד החיים אל המותים.
 ואש צה דלאי לא יערך לאשר אין כסף נחשצ לו למאומה, אך
 מה לי עוד להוכיח זה מן הקצרא כי חכמינו אמרדו ציאר הינצ
 צמדצ רצה י"ז ושיר השירים רצה. פקוק רפידתו זהו תה לשונם
 אמר ר' ילחק הא דתנינא (פ"ד דמדות) כל הצית היה נטוח
 צזהו חוץ מאחורי הדלתות צצית שני אצל צראשון אפילו אחרי
 הדלתות היה מחופה זהו. תנא טצעה מיני זהבים היו צו זהו
 טוצ וכו' זהו פרויס אדום דומה לדם פר. וי"א טעוטה
 פרות כמו טזכרו ג"כ מדצב רצה י"ז. ולדעתי אחרי כי רש"י
 וקומחי גם הטצעים צהעתיקתם צארו פרויס שם מקום אינו דק
 מדינת פר"ו אשר מלאו הקפרדים צזמננו כמו טזכרתי למעלה
 צפרק י"א. יהי מה! עושר צית ראשון צהצנותו אין קפק שגדל
 מאותו של צית שני כמו טאמרנו. וכן השכינה וחמשת הדברים
 היקרים אשר כדצב חכמינו ז"ל פ"ק דיומא הוו צו ולא צצית שני
 צלי קפק נטארהו וינטלוהו לאין ערך, אמנם הכבוד המיועד
 פה מחגי כאמור לפי דעתני דומז לא אל הכבוד אשר לצית מלד
 עלמו

אמרי בינה

עלנו רק לנעשה אליו מאת המלכים ולהגים אשר מחוץ צדצחיהם
ותדומת מצותם פעם על פעם, כי על כן אמר שם לי הכסף
ולוי הזהב וגו' כלומר יש לאל ידו שירצה ויפתח לו עם היות
דאשיתו מלפני כפי הידוע, וזה יוצן ג"כ מדבר מלאכי לישראל
אם אז אני איה כדאי וקמך ליה ממצח שהש ועד מצואו
גדול שמי בגים ובכל מקום מוקטר ומוגש לשמי וגו' היינו
צאים או שולחים מכל מקום להקטיר ולהגיש צידושלם כי גדול
שמי בגים :

והנה עם היות האמות גם בזמן צית שני עוצדי אלילים אלמים
ממלא כחוצ לבמה סופרים של ח"ה כי נומה פומפיליאו
מלך שני לבומי, אשר מלוחות איצקיציאו ופאזעטיאו התבאר
שהיה צימי מנסה המכעים מלא את עמיו משולחים ופרוליש בלי
מרא שום מלאך או שרף על פניהם ובלתי עוצדים אף את האלילים
אשר טערום דאשונים כ"ש שלא יקריצו אז לבית אלהינו, ואם
בדקדק במאמר לפניה והכרתי את הבקורים מאחרי ה', ואשר לא
בקשו את ה' ולא דמשהו. שהם שתי כחות היינו עוצדי אלילים
ופודקי כל עול צהחלטו קרוב הוא טלמוד כי בחלק ההשגחה אשר
לאלהינו על אומות העולם כאמרו הגה עיני ה' אלהים צומלכה
החטאה וגו', הנו מקפיד על אותם שאין להם כל מורא משום אליל
יותר מהקפידו על עוצדי אלילים ולצא השמים אשר חלק אותם
לכל העמים כי בכל עלצ מורא יהיה מותר שימנעו יותר מהחרצ
את העולם אשר לא לתהו ילדו כי אם לשגח, כמו שכתב ג"כ הא"ע
פרשת יתרו דברו ראשון ח"ל פשע מי שאינו מאמין צה' גדול מפשע
עוצדי האלילים וכו'. וכונה זה החל צימים ההם אם צהמלכות
אשר אמר כי הגינפי אלגיהאלה הפתה נרדעת לו ואורת אליו את
דברי האלהים, אם לכה אמין צהרצו הקשה. להטות את לב
העמים ההם כמשפטם צימים היחזר קדמונים אל מורא אמה
שיהיה מנחות השמים. והוא קדר צינותם כהנים גדולים והדיוטים
ראפני קרצנות וימי איד עם חקים ותורות בלי כפק של אצב ומהו
אך עכ"פ טרצ אותם מן החפשיית המוחלט אל מתג דכין. והוא
מלא את האומים וההפחדות צרעותו את החמורים ככל אשר האריכו
לכתוב הכופר טיטורציואו צקפרו האשון מן העשירות.
ולטאנליאו פירמיאו צפרקים האחרונים מקפרו המתואר ען
העבודה

העבודה המזויפת עם רצים אנשי מופת זולתם. צאופן כי אחרי
כן מודד לדרך היו העמים ההם הולכים ומתחזקים ציראת האלילים
והכחצת. וזוה כהיה ג"כ מקום להשמע אללם צימי בית שמי גם שם
אלהינו המצורך כמו שאמרנו כי על כן רבו המלכים והעמים
השולחים לבית הקדוש שהיא את תשורתם וקרנניהם עם ארוחת
תמיד או קרבן לעמו כמו שטריח מן הנמלא פתח ליתעני העמים,
מה שלא מלאנו על הצית הראשון כי אם צהפך. ואל זה יתכן שרמו
הכציל צאמרנו גדול יהיה כבוד הצית הזה תר' כפי מה שכתבנו: שים
אפוא אחת הקדש בלצבן פאשונה על הדבר הזה אמרי עזרא הכופר
והגדלתו האומות על מלבי ומדי ופרק: כי צפרטה הששית כתב
אף ודיות מטעם המלא כתב שזה ג"ב גיה הלך כרש הקודם אליו
לזה לאמר, ומנככי מלכא תר' להרא ונפיהצ להוסיף להן מהקרבן
לאלה שניא ומללין לחאי מלכא צבורי, ואחרי בן פרטה ו' הגיד כי
אדמאשקתא שם טעם להיצלל כקף ודבצ די מלכא ויעטוהי המצדו
לאלה דישראל וכל אוחה הפרטה, עד כי צגלל הדברים האלה הוא
עזרא אמר צרוך ה' אלה אצותינו אשר נתן בזאת צלצ המלך לפאר
את בית ה' אשר צירושלים, וצנן כי אחרי עזרא הקופר האמן
אין אצנו כציאים ומגדי דברים צרוח הקדש שהי במאמר הכחרי
צחמתה הכצורה ארבעים שנה לצבין הצית וכוו מצדנו למעלה,
נקתפק צמעט הארסו וצמקום שאין אגשים אחרים נשתדל לראות
מה שכתבו מתישק לזה הקופרים הכותבים צלג דוח יתירא רק
מוכולתנו וחכמה המוגית שצבה. כי בוף דבר אילו חקקו חקקי
און היו הכותבים האחרים מים על קדקדג לא יהא אלא כי יחס
לצבם לקחא נגד כבוד אלהינו. והנה אחרי הכבוד אשר ראינו
שעשו לבית ה' הוא מלבי פרק ומדי באמר, הכל ידעים מה גדלו
מעשיו של אלכסנדר מוקדון צפגשו צבהן הגדול יולא לקדאח
מירושלם, שהוא אלבק' נגד תוחלת עבריו השחורה לנכחו ועם
כל הרעשו צמלמותיו את כל ממלכות הארץ לא עשה עמנו רק
טוב וצחצה יתרה ומורא גדול צא עם הכהן אל הקדש ומקתה
וניחוחין אמר לנככא על ידו וידרוש את ה' על תכלית מלחמותיו
עם דריוש. אשר על כן לדעתי בוכחו הראשונה של חגי צנצרות
עד אחת מעט היא. וכן צנצרותו השנית אני מרעיש את השמים
היא לרמוח אל מעשה אלכסנדר כי צחוך ימים אחדים לצבין הצית היו
מלחמותיו

אמרי בינה

ומלחמותיו אשר הרעישו את כל הגרים ויהפך ככא הממלכות,
והוא עם גדולי הארצות והמלכים הגלויים אליו שהיו באמת לפי
האדור. והוא חמדת כל הגרים והמעולים שבהם באו ירושלימה. ועם
היותו רולה למת אל הכהן זהו רב פנימים להקים את ללמו זכרון
זהיכל השיבו כי לא לרלון יהים לפני האלהים אשר לו חוללות הזהב
והכסף ובעת ההיא אשר כל העולם היה שרוי בלעז המלחמות
כתן צמקום ההוא שלום ושקט. וכמו כן כל המלכים הזאים אחרי
אשר גם עליהם ילדק חמד כל הגרים לא קרו מלכוד את
הצית הזה כמו שיחצאר עחה לפניו, גם אין לעבור מלדקדק
וגלות והרעשתי ואני מרעיש שלא אמר ירעשו מאלהיו, להעיר כי
עם הארות קצה ראשיית למלחמה ההיא המנע מלך מוקדון מלפרוע
המוק האבה לרדע. הלא הנקצה צעלם ראשונה היתה מאת
הבדור אשר לו נחבנו עלילות. וכן יאות לדון על כל כולל זה.
וכבר מודעת היא מנסד הדדת זקנים שהעתקנו התפארת יקר
תגדלה שנעשית לציית הזה אחרי אלכסנדרוס מאת חלמי פילאדי"לפו
צנו של האחד מן הארבעה מלכים אשר קמו תחת הקדן הנשצרת.
וצה לא מן השם הוא להאריך כי דבריו בחבורנו זה נתפרסמו
ודרעו, ואלם מלכד אלה זל קרי היוקיסוף לרומיים. כפר י"ב
פרק ג' שהוא מנספר בארובה איד אנטיוכוס הגדול מלך יון זקנו של
אנטיוכוס איפסיפאני הרשע הוליא דבר מלכות מלפניו לכבוד
המקדש כי כל אשר לא מישראל הוא ישמר לכפשו מאד מנשה אל
הקדש נגד דת היהודים ושלל יער אכוש לסכניק צירושלם צטר של
אחד מנעלי החיים הנמאיים עליהם ושלל לגדלם צתוכה ואף
עודותם לא יבאו אליהושלל יחרנו זה כי אם הצהמה והערף אשר
האחרו ליהודים בהקרבה לפני האל הגדול אשר שמה. וכן ספר
י"ג פרק ה' זכר את הכבוד אשר עשה דימיטריאור ממלכי יון אל הצית
הזה צימי יונתן כהן גדול חסונאי כי הוליא דבר מלכות על היהודים
חצי וחמוד, ובכלל נמלאו הדברים האלה. נוקף על זה הנני
תיחד מהכנסותי בכל שנה לקנות זכמים חמשה עשר אלף שקלי
כסף. והעשרת אלפים שקלים שהיו המלכים אשר קדמוני לוקסיס
בכל שנה מתרומת הקדש הנני גוחל ומותר אותם לכהנים. וכל
איש אשר ירוק אל ההיכל והמקדש הדבק צו לא יוכלו השוערי'
לחפשו אף לפרעון חרותיו אל המלך, ואם ילמד לציית המוקדש
איה

אחת תקח הנבי ספן שיטשה ונן ההכנכות הראויות לני, עוד שם
 צקמוך פרק ו' ספר י"ג זכר כי השמרוכים אשר הקימו את הצמה
 צהר גרמים צימי אלכסנדרו' מוקדון וטלוחי קהל אלכסנדריו של
 מלכים המלילים צעד המקדש אשר צידושלם צאו לדין לפני תלמי
 פילוניטורה על הקדימה הראויה לאחד משני הצמים על דעהו
 ומלצר הראויות התוריות שהציאו היהודים על מעלת המקדש
 האכחו אותה על פי הדברים האלה. אמרו ראה אדוננו אם הצית
 הזה מעולה כי כל מלכי האקי"אה כצדו אותו צנדצות מקוללות פעם
 על פעם וכו' וקוף דבר מלילי הצמה נשאר ככלבים אלומים
 וחייבו את ראשם למלך. עוד צקפרו השני נבד אפיאורי כתז כי
 תלמי שלישי המבונה אינדרימי כאשר השיגה ידו לכבוש את כל מחוז
 הקירי"אה לא הקריב צמחי תודותיו לאלילי מלכים אבל הלך
 לירושלם ושם התנדב קדצנות הרבה אשר הקריצום הכהנים ככל
 חקות תורתנו. עוד תמלא לו צשטי מן המלחמות לרומיים כי
 אלבק' אציו של הקיסר מיציריאו, צצזו כך מרובה צהדור חשע
 דלתות שצהיכל וצפרעו ללשכה המיוחדת לנשים הצאות להשתחדת
 כובח הקדש אשר עץ הדלת שלה היה גבוה ארבעים אמה ועם ליורי
 הזהב והבסק העולים וירדים זו הניע לחקשים אמה הכל צתכלית
 היופי. עוד צראשון מן המלחמות לרומיים פרק ח' ולעצרים פרק
 ל"ט תמלא היוקיסוף וקספר איך פומפיאו שר לצא גדול לרומיי
 לכד את ירושלם צימי מחלוקת האחים אריסטובלוס והרקנוס צבי
 ינאי אלבק', ואמת הדצר שנכנס אל הקדש פנימה עם ראשי
 הגיקות שלו אך מנגרותו זה למדנו שצחו כי ראה את כל כלי הקדש
 ואת יקר תפארת ערכם ונפני יראת המקום בקו ולא שלח ידו
 צמאומה. אדצצא יום המחרת צאר שיהיה הורקנוס כ"ג וילואו
 ואת הלרים למהר צטהרת המקדש ולשוב אל משמרותם כימי קדם.
 ועם המלא לסוליאוי צמלילתו צעד פלאקו כי ההתאפקות הזה
 לפומפיאו לא היה לכצת מורא אשר היה לו מן המקום ההוא רק
 לצל ילא עליו דעה שהוא צולע צלע. הגה שקר ענה צו משאלתו
 את היהודים והיחיו ונתנשא לאמר כי עצודתם את האלהים איננה
 גדולה מעצדות אליליו, וכי יש לכל מדינה ומדינה יראה מיוחדת
 אשר צה ראו לכל יושביה שידצקו, כפי הכראה ממליתו שמה,
 כי תשאל נא את תמליץ הזה תורת מלחמה לאמר אינו חרפת אדם

היתה

אמרי בינה

היתה לפומפיו או שלל ורכוש לו יצור מן הצב צידו, ואלת חקת אנשי הצבא כי יצורו איש לו ואם צמעה הבוא נראה לו חמם וסוד לגעת בכל אשר ליהודים למה לא השיצו ידו ויד לצאותו גם מיתר השלל והמלקוח, הרי מהשצתו נכרת מתוך מעשיו כי רק יראת המקום וחתת האלהים עליו מנעתהו מחלל בציתו את גאון הקדש כל שכן צראתנו גם כן זריותו להשיצו כהנים לעצרתם ולרש לשירים כאמור, וכפי השעה ההיא על נכון יאמר שהוא פומפיו נתן אל הצית ההוא יקר ויכזרהו ועם כי אכזר תשמענה דבר על החכם אצגורטיו כי צעירו כפר י"ח פרק מ"ה נטה לדברי טוליאור הוצ' האמן כי לא אמר זה מהיות אדמת קדש היא מחוללת אללו אצל ראה מלינת טוליאור הוצ' לצדה ויע אליה אל הדרך, עוד תשוב תראה צפרק האחרון לידייה האלכסנדי המתואר מן המלאכות לקאיו כי בכלל דבריו הוא מגיד איך המלך אגריפס ראשון השתדל מאד להליץ בעד בני עמו לפני הקיסר קאיו הוצ' שימנע מלשום פקל לורתו במקומות הקדש ועם המלאו אז צרומי הגה מרוב דאגתו על הלדה ההוא פל למשכב צאופן שלא יכול ללכת אליו להתחנן פנים צפנים כאשר היה מן הנאות על דבר עקרי כתיאו, ומעל מנתו בתו לו אגרת תחנונים יפה וערבה מאד, אשר צין יתר מליכותו זה למשך את לצבו זכר כי הלא לים"ארי אצגורט"ו ליהיות מוכד את המקום ההוא אשר ידעו פני מכל תועבה לזה שיהיו הכהנים מקריצים צו יום יום מהככותו לשנו פר אחד ושני כצאים לעולה וכן יוליאה אצגורט"ו אשתו ציולאת צעקבותו התנדבה אל הצית הקדוש ההוא ומרקי זהה וגציעים ושאר כלי יקר בתכלית היפוי:

גם תמלא לזיכרון ספר י"ו פ"י מן הקדמוניות שהוא מרבה לספר כמה רשונות אשר נתנו מאת לים"אר אצגורט"ו הזה ומאת כמה פקידיו אל יהודים רבים שוכני ארלות רחוקות מירושלם לשלוח מדי שנה שנה את לררות כדבתם אל צית האלהים נגד רכון העמים שהיו משתדלים לעכבם מהוליא את בקש המדינות החולה, וכן שיוכלו תמיד להועד צמצרות ולעשות צתי כנסיות עם היות כי יתר העמים החחרו מהה צמתו העעם כי הכל מאת היהודים לא להרים יד צמלכות דרמי אצל כאוחזים מעשי אבותיהם צידם לצבד האל הגדול שוכן ירושלים

ימי שולם פרק נא רנט

ירושלים. עוד חדע ותשכיל שכל מלכי הארץ ובפרט קליאופטרה מלכת מלרים כבדו את הצית הזה במנחות ומדצות גדולי הערך ממה שנמלא ליקיפון בקדמוניות, לדומיים קפר י"ר ט' י"ב, ולעצרים קפר ה' פ"ב. ככתבו את דבר קריה"קו שר לבא הרומיי אשר בלכתו להלחם בפארטי עבר דרך ירושלים ויש משם שבי את אולרות היכל ה' אשר כונע פומפיליו מגעת צם היינו שני אלפים ככרי כקף ושמונת אלפים ככרי זהו וקורת זהו משקלה שלש מאות מנה אשר כל מנה לפי מה שזכר שם ליהודים הוא ק"צ אונקיות. וקוף דבריו כתב חה לשונו, ואין לתורה על העושר הגדול הזה שהיה במקדש כי הגה רבים ממלכי הארץ וגדוליהם שלחו מנחה אל היכל ה' מדי שנה בשנה כלי כקף וכלי זהו לכבד אותו ולנקט מאתו עזר, גם עמים רבים כתנו מה תמיד אל היכל הקדש וכו'. ובימים ההם שלח מתרדת מלך ארמיניאה אל עיר קי"או אשר בקלה ארץ אבי"אה ויקח משם את הזהב אשר הגיחה שם קליאופטרה מלכת מלרים קדש לה' אלהינו. עוד יתאמת לך שהקבר טיב"ריאו כבד גם הוא את מקדש הקדש ממה שתראה בלאגרת אגריפס האזכר לקאי"ו כי צין יתר דבריו אמר חה לשונו. הלא טיב"ריאו זקנד גלה את טוב לבו נוכח בית קדשנו כי צונדך עשירים ושלש שנים אשר מלך רלה שתתמיד צו העבודה בלתי הפקד מומה מאומה. ועם כי הוא טיב"ריאו הרע לי מאד הגה מאהצתי את האמת לא אוכל התאפק מהגיד עליו בזה כמה טבחות, ובפרט כי פילאטו פקידו על ארץ הלצי היה רולה לשים מגיני זהו צהיכל קדשנו. ואף שלא הלעיירה עליהם שום לודה אכורה רק שמות נותניהם ושמות האנשים אשר לכבדם ינחנו, בהשמע הדבר צין ההמתן קמו ארבעה בני המלך והקננים ויקהלו על פילאטו לבקש שיטעיר את רעת המגינים ההם שהושמו במקדש אשר לא כחקנו. והוא אריב ולורר לא אצה ולא שמע אליהם אשר על פן פנו והפילו תחינחם בכתב לפני הקיסר טיב"ריאו. ויהי כאשר קרא את הקריאה עלתה חמתו בלבו ויכתוב אל פילאטו אגרת מלאה גרופים וכזפות. וילו להקור חקף את המגינים כלם מאת פני הקדש ולתחם בצית המלך אשר שמה, וכה אמר בלאגרתו הכזבת. הלא בקדש הקדשים יהוא יתפלל

הכהן

אמרי בינה

הכהן הגדול פעם אחת בשנה על העולם כלו וכל איש יהודי גם כן קדוש לכהן הגדול ואף הכהן גדול עלמו אשר יבא בו יותר מן הפעם ההיא יחייב צנפשו לאלהי השמים כי כן גזר כותן האורה מדרב קדושת המקום ההוא שיהיה נשמר מכל מדרך קף דגל. כ"ש הנועז להגיש אליו כל לירה אין ספק שהוא עלמו אחרי המיתו את אשתו ואת בניו ראוי לו ליהרוג גם את עלמו על חלליהם כדגע, עד כאן. וכן צפרק הזה עלמו אחרי אשר הוא יודיעה קפר את הכבוד הגדול שהיה ליק"ר אז"ר וקטו וכל משדחו מכבדים בקרבנותם את היכל הקדש חתם דבריו צאמרו וזה לשונו, והנה כל הדברים האלה נשמרו ונעשו גם צימי הקיבד טיב"ר יראו עם כי קי"ר פקידו היה מצקס להקיתו נגדו. יען כי אחרי מות המסקית הכוזב הוא טיב"ר יראו הרגיש איך כל האשמות המתיחקות לנו ממנו היו עלילות שקר למען הכרית את שמו מעיד רומי, ובכן לזה לכל עמו שלא יעשו ליהודים רעה ויניחום לשמור את חקי אלהיהם ואת תורותיו אשר המכוון בהם אינו רק להתמיד צין העם של"ו ושקט. וכמו כן מן המלכים בני הכוזב אשר כבוד את צית שני צבואם אליו מוארץ בחוקה להשתחוות ולצרות לה' לצאת כפי מה שזכר היקסיתו קפר כ' פרק צ' לרומיים היו מוכזב המלך והילי המלכה שהזכירו חכמינו במכת יומא פרק ל'. צאמרס מוכזב המלך עשה כל ידות הכלים של י"ה זהב. הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתחו של היכל. אף היא עשתה טבלא שפרשת קוטה בחובה עליה. וכן זכרו מוכזב הזה צירושלמי דפאה פרק קמא וחוספתא דפאה פרק צתרא. ופרק קמא דצתרא. צאמרס ת"ר מעשה צמונצו המלך שצצו אולרותיו ואולרות אצותיו וכו', וכן צמנחות לענין מזחה כמו שזכור עוד. אמת כי המאור הגדול רש"י ז"ל פ"ק דצתרא הכוזב פרש וזה לשונו מוכזב המלך צבה של הילני המלכה מזרע חשמונאי. עד כאן דבריו. אמנה לא כן אצי. כי זאת האשה וזה צבה גרים גרי לזק היו לא מזרע כהנים או ישראלים. לא וצדוק צבל שלטת מלכי צית שני וכהניה הנכחצים מאת כל יודעי העתים כי לא תמלא זכר הילני ומוכזב רק מוכזב צן אגריפס האחרון אשר מזרע הארודוק שלהנה הוא והמלך אצין צחרצן הצית. וכבר ידענו כי אחרי קום הארודוק

הורודוס וציתו לא שב אחד מן החשמונאים לאיתנו צירושלים.
 והנה נך ראה נחת דלאו ממלכי בית חשמונאי הוו דהא הילני
 היתה צימים שתלמידי הלל הרימו ראש בצדמת קדש להורות את
 בני ישראל בחכמי הארץ ומן הדין לא כועזו לזה צעוד שם הלל
 רבם דורש משפטו ומהיר לדק. ראה משגה שלמה פרק נ' דנזיר
 ונעשה צהילני המלכה שהלך צנה למלחמה ואמרה אם יצא צני
 בשלום אהא חזרה שבע שנים בא צנה והיתה חזרה עלתה לארץ
 והורה בית הלל שתזיר עוד שבע שנים וכו', והרי פרק קמא
 דשבת ומקטין דהלל נהג נשיאותו צפני הבית מאה שנה היינו צימי
 הרדוקס דאמרינן פרק קמא דמסכת אלילים וקוד עולם פרק ל'
 שנמשך מלכות ציתו ק"ג שנים. וכן כתב היוקספון ראש ספר
 ג"ר לרומיים וקרוצ לקוף י"ג ממנו שהורודוס כבד את הללווא
 שמאי תלמידי ראשי הפרושים יען כי צראוחם סכנת המודע. עלומה
 עזרוהו שקובץ מלכותו שלא צאונם. ובית חשמונאי היו קודם
 מלכות הורודוס כדאיחא פרק קמא דמסכת אלילים הנזכר וקוד
 עולם פרק ל'. אם כן תלמידי הלל חאת האשה לא היו צימי
 החשמונאים אצל אחריהם צימי הורודוס צהכרה. וצפרוש אמרו
 ז"ל כי צמלך הורודוס לא השאיר מזרע חשמונאי למאיש ועד אשה
 על פני הארץ, עם שתדע כי צעלי התוק' ז"ל ריש כתובות צדבור
 הורה בית הלל השתדלו לתקן כלאחר יד שתהי מצית חשמונאי
 צאמרם אע"ג שהיתה מצית חשמונאי שהרי אם מונצו המלך היתה
 כדאמרינן ציומא ומלכות הורודוס ק"ו שנים צפני הצית והלל לא
 נהג נשיאותו עד שלש שנים לאחר מלכות הורודוס כדאמרינן
 פרק קמא דשבת הלל ושמעון גמליאל ושמעון נהגו נשיאותיהן
 צפני הבית ק' שנה. מכל מקום כבד היה אז להלל תלמידים והורה
 עד כאן. אך כל זה איננו טוה להם תיובתא תזינא פרוקא לא חזינא.
 כי אם אמרם ז"ל ציומא שהילני היתה אמו של מונצו לא אמרו
 שמונצו היה ממלכי חשמונאי, ואיך יתכן זה כי תקסר העתים
 לידידיה ומן היוקספון לרומיים וליהודים וכל הסופרים מקלה
 וצפרע הראצ"ד צזכרון דצרי בית שני נודע לודאי שהאחרון צמלכי
 חשמונאי היה הורקנוס צן ינאי המלך והמלכה אלכסנדרה.
 ושנמשכה מלכותו ל"ד שנים עד קום הורודוס חתנו ויהנהגו. אך
 קפק כי אינן צעלי האוקפ' קראו את כפרי העמים (אשר לא
 קראו

אמרי בינה

קראו לבלתי קוד מדיני התורה כרגע) כגלה אליהם חוק הדבר
שהילני רבנה היו גרי לך מוגיי הארץ. וכמו שיחזאר צע"ה מן
הפרק הבא אשר מומץ יודעו לגבולי קצותם אך צאו לחקות תחת
כנפי אלהינו צימי הקיכר קלאצריאו זעשעים וחמש שלים קודם
חרצן הבית, שאז היה אגריפס מלך. וישמעאל בן פאזי כהן
גדול, הוא ישמעאל בן פאזי המהרר לשבח פרק מקום שנהגו
ותוספתא דיומא סוף פרק א'. ותמלאנו גם כן ליוסיפון המזכר
בשפרו העשרים פ"ו, ובפרט תראה לו בקדמוניות סוף ספר ג'
כי צימי קלאצריאו המזכר וישמעאל בן פאזי כהן גדול המזכר היה
בארץ ישראל רעב של כליה עד היות עשרון קמת בלרבעה דרכמונים
שהם יחד שקל הקדש כפי מ"ש פרק נו' ספר ג' ובספר כ' פרק ג'
כתב צהריא כי אלה היו ימי הרעבון אשר צם הילני המלכה ומוכז
השביעו את בני עמנו. זעל הכל עיניך הקורא תחינה בפרק
שלפנינו דבר נמלא להם ז"ל בצ"ד פרשת המלה על מוכז המלך
דאנו אשר ודאי תאמר כי הוא זה המכריע שהילני כדבר היוסיפון
המזכר אשר גם הוא קיה מחכמי היהודים היתה מלכת הגרים
אידיאצייני יושבי ארץ אררט מקום המנוחה לחיבת נח. ומוכז
בנה מלך שם אחרי אציו ואחד מאחיו. ושהלכה לירושלם עם בנה
אחר הנקרא איהאטי לעיד לימים ממוכז ומלך קודם אליו והוא היה
המוכז האמתי כמו שתראה שם, ושהפליגו צמעשה הלדקה
והתגדבו תשורות יקרות להיכל הקדש. ויהי כי ראיתי המעשה
ההוא כדאי וספון להודיע לנו ולבנינו צמרת להעתיקו בפרק נפרד
בזכר. על כן אחדל מדבר עוד בזה לשפת עתה. עוד תמלא
ליוסיפון ספר ז' פרק י"ז לרומיים. ולעצרים ספר ר' פ' ק"ו כי
גם הקיסר הביעל נירוי היה שולח אל הכהנים עולות חבחים
להקריב למען ילליו. ויום אחד אירע כי בן עז פנים ריש צריוני
אשר היה לחנוי כהן גדול ושמו אלעזר ככנס למקדש וראה שהיו
מקריבי עולות נירולי ורעף וישלך אותה החולה בשרפות וגדופים
כי אמר שאין ראוי להקריב במקום ההוא רק קדבות עמנו, ועם
מה שאציו חקני העיל גערו בו וידוהו להיות זהיר בדבריו מן
יקראנו אהון והיה גרמא בצוקי כל עם הארץ לא אבה שמעו. באופן
כי לדברי היוסיפון שם זה המעשה היה ראש מקצות נפילתנו יען
כי שקדו אז הרומיים להלחם בנו עד הגלותם גלות שלמה כפי

הידוע

ימי עולם פרק גא

הידוע. וקרוב הוא אללי כי לדבר הזה כיוון הם ז"ל צמדת איכה
 יעם ובגטן פרק הנחמין באמרם אקמלא וצר קמלא חרוב ירושלים
 וכו'. אזל אמר ליה לקיסר מרדו צד יהודאי אמר ליה מי יומר אמר
 ליה שדר להו קרבנא וכו'. שדריה עליהו אספסיינוס וכו'. היט
 כי נידוני הקיסר שלח עליהם אספסיינוס שר לצאו וילא מה שללא,
 וכבר נודע כי בכתובים כאלה לא נהרהר אחר הפרש שומלא צין
 קלח פרטים כל עמת שהכללים יסכימו. הראיחך אפוא בעיניך
 קורא משכיל ריש מלין אלה הנודעים אלי קצבי לדרת הזה ומתה
 השפוט על אשר לא נכתבו מאת הקופרים או שאכבי לא ידעתי, רב
 לך לראות כי צית שני התכבד אלל בני הנכר הרבה יותר ממה שהיה
 צית ראשון כדבר חגי שזכרו. אלוהן שלא ירחק אמרו כי הסנה
 בדבר האלהים על פי מלאכי כי ממזרח שמש עד מצראו גדול שמי
 צגרים היא כדבריהם ז"ל פרק בתרא דמנחות דקרא ליה אלהא
 דאלהא. והבונה בסיפיה דקרא וכל מקום מוקטר ומגוש לשמי
 ומנחה טהור' תלמד מה שדרשו צו אלו תלמידי חכמי' שערסקי' בתור'
 בכל מקו' היא שבכל ארצות הגוי' נמלאו אז מתכדבי' ושלחי' ומתות'
 להיכל קדשו מכות ומנחות לשים קטורה באפי' וכליל על מצחו.
 ואולי' כי תשד להלחם בדברי פיוכי' את מושל חכם ומיושע הדעת
 ותפרש אלו הכתובים הנזכרי' על פי ההערות האלה תהי
 בעיני מולא שלום כל שכן בהחצור מונך כי לא תאמר קבלו דעת'
 ושאיך פתגם את דברי זולתך. ולמען יהיו דברי אלה על הכתוב
 הנזכר קרובים אליך צייתר אמרתי אגלה אונך כי אחרי כחצי הפרק
 הזה עד הנה חזרון הר"י מוסקא"נו לשים עינו עליו ויהלל אותו
 בה שעתא אל הר"ר דוד פרד"ינאללי, ואז ענה דודי ההוא ואמר
 לו גם אנכי אחזתי הדך הזה עלמו בצאור שיר השירי שלי על הכתוב
 אנה פנה דודך ובקשטן עונך. שהם דברי האומות לישראל מימי
 צית שני והנה הנה כי כן חרי גברי דברבי נפקי להלא ויאמרו ישר..
 עם שנאמ' בי קרוב הוא ג"כ התאמת יעוד חגי הנז' צמה שגדל כבוד
 הציח הזה צנת קול שילאם צו פעמי' רבות באמרם צירושלמי וצבלי
 דקוטה פרק עגלה עדופה משמחו בציאים אחרונים חגי זכריה
 ומלאכי נסתלקה רוח הקדש מישראל ואלע"פי כן היו משתמשים צנת
 קול, וחס פרק אלו כאמרין ומגלת חענית פרק י"א ושייר רבה
 פקוק אני חומה ספרו וזה לשונם. יוחנן כהן גדול שמש קול יולא

אמרי בינה

מציח קודש הקדשים אומר כלחו עליא דאזלי לאגחא קרבא זאכפאויא
שד מעשה בשמעון הלדיק שמע קול יולא מציח קודש הקדשים אומר
צמילת עבדתא דאמר קנאה להיתאה להיכלא אקמיל קסקאלגס
רבעו גזרותיו. מעשה שנכבדו זקנים צעלית צית גרזא ציריח
וילאה צח קול ואמרה יש צייכס אחד וכו' כתנו עיניהם צהלל. שד
נכבדו שכימים לעליה צינה וילאה צח קול וכו' נתנו פנינה' צשמע
הקטן וכו'. וחוט של חסד זה הוא לצדו נשאר גם בגלותו הלי
לאות ולעד כי לא יעזב ה' את עמו. כאמרם צעידותין ילאה צח
קול ואמרה אלו ואלו דברי אלהים חיים והלכה בצית הלל. עד כי
צפרק אלו דברים הקשו מינה לאותו חכם שאמר הלכה בצית הלל
פשיטא. ופרק כקוי הדם כוס של צרפה שיה מ' זהובים. ופרק
הנושא ההוא כוס מוזמן לחיי הע"ה. ופרק הזהב לענין תנודו של
עכאי מה לכס אלל ר' אליעזר שהלכה כמותו וכו'. כי מאמר ר'
יחנן פרק צני העיר מגין שמשתמשין בצח קול שכאמ' ואזיך תשמעני
דבר מאחריו. האמור מזמן חזקיה שהיה קל"ג שנים קודם חזון
ראשון הלא נגלה שם היותו קול אחר לענין נחוש וקרא אקמכתא
צעלמא הוא. שכן פרש רש"י זה לשונו, אם לבו להתחיל צדבר
ושמע קול הן הן או לאו לאו הולך אחריו ואין כאן נחוש. וכן צעל
התוקפות הביא שם דבר הידושלמי זה לשונו, לא תחשו אע"פי
שאין נחש יש קימן ובלבד לאחר ג' פעמים יקח אינו גור' והיינו
דומקים שם פרק צני העיר הני מילי קל גברא צמתא וקל אחתא
צדצרא ודאמר הן הן או לאו לאו. אפס העשרה נקים אשר אמרו
צמאישי דאצרת שבעשו צצית המקדש ודאי הוא שנעשו גם צצית
ראשון מדהקשו פרק קמא דיומא ותו ליכא והא איכא מוראה טולת
ודישון ושצרי כלי חרס כצלעין צמקומן ולחס פנים סלקו כקדוה
ודפותיהו שהרי מנה צהם מקר' ארון אינו מן המדה וכדצ"י צנכ היו
עומדים אשר היו צראשון צהכרה. וכמו כן התהוד והתהלל צומן
החשמנאי' צנכ שונה של מנרה צימי חוכה אשר זכרם לא יקוף
מזרעו. כמקורח החכמי ז"ל צמגלת מענית פרק ט' ושצת פרק
צ' שארע צפך החתום ומונח כאקוד השונמית הידוע, ונפלחתי כי
צכפרי דחשמנאים אשר כל עלמן הוא לכפר דבר אנעיוכס לא כזכר
נכ השמן הזה מואמה. וצפרט צראשון פ' ד' וצשני פ' י כי שם
ציתו אין רק ספור החשועה הגדולה אשר גאלס ה' מיד לר ומקיים
ואומר

ימי עולם פרק נא רסב

ואומר כי צב"ה צבכליו שנת קמ"ה למלכות היונים עתה הכהני
 את-הצית וחדשו את כליו ויחנכוהו היום עלמו אשר כבר עומארהו
 היונים צמוהו. ושקצבו שמחת חנכת המזבח שמונה ימים יען
 אשר מעט קודם לכן לא יכלו לעשר את חג הסוכות מהלערכם
 לצרות אל ההרים והמדבר' מפני לחליהם כי רבו. וכן היוסיפון
 לרומיים ספר י"צ פרק א' אשר כפי הגרסא לקח צקפור הנס הזה
 את דבריו משם, זכר כי יום עהרת הקדש הים שנת קמ"ח למלכות
 יונים צאלוימפי"ה קנ"ה היום עלמו אשר ג' שנים מקודם אנטיוכוס
 הרשע וחיילו עומארהו וקנלי מליו עם כי לפי דעתו נקרא חג הגרות
 לזכר שאחר ימי החושך וערפלי הלעבר ארז נה ונחמד האלהים
 עליהם להשקט וישע. ואחרי כי דבר יהודית עם שר הלצא
 אולופירטו לא הרזר מאלה כותבי העתים עם הנס הזה האומר
 ולא עם זולתו מקורות בני השמונאי, אפשר שייהיה כדשום צמגל'
 יהודית עלונה המקובלת לכלרים שזה דבר פעולתה היה צימי
 אסר ממלכי פרס. כמו שכתב סמוני"או הנלרי צקפרו השני פ"צ
 וספר ד' פרק א'. כי שלח את אולופירטו שר לצאו לכבוש לו את
 ממלכות הארץ ויפול ציד יהודית אשר חתכה את ראשו ערדט
 חומד את יפיה ויהי אחרי כן צימי אחשורוש ראשון לרי יהודה
 הכותבי טונה על צנין הצית כחצו לו כנראה צעזאל א'ד' חקבר
 צקפר דוכריאל די אנהתך ותהשכח ותגרע די קריתאל דך קריאל
 מרדא ומהצוקת מלכין, לרמוח על הריגת אולופירטו המזכר. אשר
 צלי ספק נכחצה אז צקפר. דברי הימים לפני המלך ואין ספק כי
 טוב עשו חכמינו הקדמוני לצלתי קבל את המגלה התיא שלא
 נכחצה צרות הקודש. ומכל מקום למיחש לה צחלק מה מיצעי
 כאשר מראש כתצנו על כיוולא צזה, הלל ספר החכמה שאיע
 מקובל לנו חסוינה עיניך את הרמז"ן ז"ל צהקדמותו לפרוש החזרה
 שהיא ערטה ממנו עקר וכותב שני לשונות ארוכים אשר צו פרק
 ח' לקיוע אל דבריו שמה. ועם מה שתמלא צקפר יהודית הנזכר
 זכרון נבוכדנלר עם תאר מלך אשור כבר חרץ הנלרי המזכר
 צמקומותיו המזכרי כי השם ההוא תאר למלכי צבל ואשור כמו
 פרעה למלכי מלרים מן הטעם שכתב היוסיפון לרומיים ספר ח'
 פרק צ', ויונה שלא היה תאר מיוחד למלכי אשור הלל יתכן כי
 ססדי תפשו לו צח מלכות צבל הגדול אז מאשור התעלה צחארו

אמרי בינה

לשם חפצת. ובצר נודע ג"כ כי צבל ואשור היו מאות שנים
מלכות אחד כמו שזכרנו צפרק כ"א ושהאחד עלמו נקרא ככתבי
הקדש מלך צבל ומלך אשור וגם כן מלך פרס כפי מה שהזכרנו
פרק ל"ח מאמר ג', ומן הכרואה צספר יהודית הכוזב הדצר ההוא
אירע צהיות יויקים כהן גדול. ולדברי יודיה צספר העמים
שהעחקנו זה יויקים היה אז ממלא מקום אציו ישוע אשר הלך
להשתדל על רשות צנין הצית, והוא ישוע כתב את המגלה הזאת
אשר לדברי המעתיק לנלרים צהקדמתה כחצה צלשון ארמי כמו
שנכתב גם כן ספר עוציה להיחו אז לשונם ההומרי ככרואה צקלת
פרקינא אלה, והר"ן ז"ל אשר כתב פ"צ דשצת על מאמר אף הן
היו צאותו הנם חה לשוט. אמרי צמדש דצתו של יוחנן האכילה
לראש האויצים גצניה לשכר אותו וסחכה את ראשו וצרתו כלם
ולזה נהגו לאכול תצטיל גצניה צחוכה לא זכר מקום המדש
ההוא, ורואה אני צדצרי ערב פרשיות שהרי צמגלה חענית
פ"ו על הניקי שגעשו צחדש אלול איתא ח"ל, וצת אחת היתה
למתחיהו צן יוחנן כהן גדול וכשהגיע זמנה להנשא צא הקסערין
לעמאה ולא היחו אותו מתחיה וצניו, ואותו היום עשאוהו
יום טוב, וצפ' ט' צחדש כקלו זכר נם הנרות וחו לא. הרי כי
העבק ההוא היה צאלול ואין זו יהודית צחוכה שכתבו קלת
המפרשי שמה. הלה תראה דשי ז"ל עובר הנהר הזה צרגל
ולא זכר מיהודית מאומה. גם המדכי ז"ל סוף מסכת פסחים
הציא לשון הידו אף הן היו צאותו ספק וממט פרש דצאותו
הנם ר"ל צאותה הסכנה כאלשי, וצהודאה על הנסים נמי לא
קדו רק נקמת את נקמתם וכו' ואח"כ צאו צניך. מ"מ אפש
שחמי הדודו צצטול מגלת חעני הסכינע לכלול צשמחת חוכה
צצרון עולה לכמה נסים הן דבר יהודית מתי שהיה הן דבר צתו
של חשמנאי שארע צאלול הן נם השמן ועל כלם הנללנו מדי
אנטיוכוס. וכן עוד נוכל לומר שגדל צצוד הצית הזה צנם שגעשה
צימי חניו כהן גדול כאשר קיליצניו מלך יון עוקת מן קטיגור
יהודי איש ימיני נקרא שמעון שלם איליאודורו לקחת לו את כל
הכסף הנמלא צית ה', כי מלאכי האלהי הכוהו פלשוהו צמקו
הקדש ולא יכול להרשא רק צחפלת חניו הנזכר. ויהי זה אל
הצית לצצוד ולחפאל' ככל הכתו' צשני לחשמנאי פר' ג' וצויקיסון
לדומי'

לרומי' נספרו הפרטי המתואר מן החשמונאי' פי"ד ולעזרים פט"ז
 ספר ג', כי לפי הנראה זה חניו היה לחן צעיני האלה' ומלומד
 בניס' . שכן צעני ליוסיפון נגד אפי' אורי תמלא זכרון נכ אחד ,
 נעשה לו צמה שתלמי פיקסון הנלחם בקליאופטרה מחרון אפו על
 חניו אשר שלח חיילו לעזרתה חפש את היהודי' הנמלא' אז צאלככרד'
 וכפת אותם ערומי' לפני פילים משחיתים אשר שקה צהם . אכן
 צלון האלה' היתה להפך כי הפילי' נצבו מהשחי' ציהודי' וישנו
 וידלגו על לצרות פיקסוני אשר כפתום לפניה' . אז שז פיקסוני
 מחטאתו והיהודי' המכרי' קצבו היום הוא צאלככרדיא לשמחת
 זכרון ככל שנות שצחם עליה . ומן הנסים עוד אשר כוכל להזכיר
 העשותם צצית שני הוא מה שאצותינו ספרו לנו צמקכת תענית פ"ג
 ומכילתא דנחוקתי פסוק וכתחי גשמיכם , והוא אמרם מלינו צימי
 הורדום צזמן שהיו עוקים צצנין צית המקדש שירדו להם גשמים
 צלילות ולמחר נעצה הרוח וכתפזרו העצים חרחה החמה וכל אחד
 משבים לעצרתו להודיע כי מלאכת שמים צידם . וכדברים האלה כתב
 גם כן היוסיפון לרומי' ספר ט"ו קוף פ' אחרון וידענו אמשך המלאכ'
 ההיא שנים רבות כפי המקופר שמה . גם על אודות חמשת הדברים
 אשר קבלנו שחקרו צצית שני כדאיחא פרק קמא דיומא וצירושלמי
 דקדושין וד"פ קדר תעניות יכולין אבו לומר כי אף להצריהם ז"ל
 קלחם נמלאו צו צקלח זמנו . שהרי סוף פרק קמא דיומא צגמרא
 רידן אמרו דאש מן השמים צצית ראשון היתה רבולה כארי וצעני
 ככלב , וכשהקשו מדרשת ואכצדה היתה התצורה דמיהוה אתא קיועי
 לא מקייעא , כי צאמת לא היתה מדרגתה צעני כמו צראשון . עם
 כל זה נמלאה צו גם כן קלת זמן וכמו שזכרנו קרוב לקוף פרק נ'
 דלעילא . ואם נאמין אל כוחני ספרי החשמונאים הנה עס ספר צ'
 פרק א' וכמו כן ציוסיפון לעזרים ספר א' פרק ג' נמלא כי עזרא
 ונחמיה התפללו צעד האש מן השמים חקן אחד גלה להם מערה אשר
 צה החציואו ירמיהו צעת הארצן והוא כמים או כשמן עב ויקחוהו .
 ושאלמה לא יכלו למלא הארון כי ירמיה אשר גם כן החציואו צהר נבו
 נצבע שלא יתגלה עד קצון הגלות וכמבואר עס פרק צ' . ואתה
 תחזה מחלוקות רצ"ל על זה ציומא פרק הוליואו לו צצלי וירושלמי .
 גם אשר דון ילחק כתב את דבר האש המכר צפרוש חגי פסוק עלו
 ההרה כמקבל אותו מן היוסיפון שזכרנו . וכן אם אמת היה מה

שכתב

אמרי בינה

סתם לרומיים ספר ג' פרק ט' תשובות האורים ותומים גם אותם
 מה שהיו נכרים צנתי אצני הכתפות כמו שתחצנו צקוף הפר' הקודם
 לא חקרו צציתשני עד כמו מאתים הגה לפי זמנו . אשר חטאת עמנו
 פרנו הגדר , הלא אז לץ המינות של כתות הלדוקים כדבר חז"ל גם
 כן ציומא פרק טרף על אודות הנקים שחדלו צצית שני משמת שמעון
 הלדיק . אשר על כן אפשר שנאמר כי גם חז"ל צהעירם על חקרונם
 לא כונו אלא ללדיין וסרוגין כדבר הכותצים האלה . ולולי מאמר
 הירושלמי דקדושין אשר הצאחי קרוצ לטוף. הפרק הקודם על הכתוב
 צנחרא עד עמוד הכהן לאורי ובי היו אורים ותומים צצית שני הייתי
 אומר כו צתחלת הצנותו שעדין רוח ה' נוסקה צעמנו והראיה חגי
 זבדיה ומלאכי הנביאים וכל עדתם הקדיזה . עשו צלי כפק האורים
 ותומים ככל חקוחם והיו משיצים אם נשאלו צהם כימי עולם שזהו
 אמרו עד עמוד הכהן וגו' . ומה שקבלו רז"ל שחקרו צו אין רלוס
 (עם כל רמז חקרונ הא דאכצדה) אלא על מקלת זמנו והלאה ככזה .
 יען אפשר כי צרוצ מלחמות הירימם כל כלי הקדש וצבדי הקדש הלכו
 שני לפני צו ויהי צחדשם אותם כהלכ' וכבר פקקה נצואה חקרנו גם
 האורים ותומים היינו כח תשוב' האלהית כמו שזכרנו . הלא אפשר
 גם כן כי לורח כלה עורצ שהצ עושים על צו מעקה ההיכל כדאיתא
 פ"ד דמדות מן הטעם סתם צעל הערוך ערך כל לא נעשית צזמן חגי
 וחצרוירק מקלת ימים ואליך אחרי הרגישם על קדושתו כי חורה
 אחר מפני חטאינו : צשגם לא נחריש כי צבר נודע שכל היעודים
 מאתה נציא שהיה הם מוצנים עם התנאי שאמר זכריהו' ורחוקים
 יצאו וצו צהיכל ה' והיה אם שמוע חשמעו צקול ה' אלהיכם כי צלאר
 הבי צבר פרש ירמיהו י"ח רגע אדבר על גוי וגו' ושצ ונחמתי .
 וכמילתם ז"ל שהוצאה מצעל ספר שערי אודה קלף ל"צ ומצעל ספר
 שערי לדיק קלף כ"ה שהקצ"ה גזרה והקפיר' צינה שהיא התשוב'
 המחוארת מי , מצטלה ש"ה לצאות יעץ ומי יפר . וכן צלי כפק
 לאורך גיקא . היינו שיש כח ציד מי ומי שיהיה משלנו להפך מדת
 הדוג' והחכד צקלקול או צכשרון המעשים כדבר יחזקאל וצשוב לדיק
 וצשוב רשע . וכהאי דתנא דצי אליהו ופרק אלו מנלחין מושל באדם
 אצי ומי מושל צילדיק שאני גזר גזרה והוא מצטלה . וצבלל זה יתכן
 שחגי הנציא גם הוא צאמרו גדול יהיה כצוד וגו' דעתו אמנם היה
 להודו' על התמדתו באופן שיקר' אחרון צאמת וציקצלו צו מאת השאחי'

ימי עולם פרק נא נב רסד

מה שהיה צבית ראשון ויותר, אך עם המענה הידוע, שישראל גם הם לא יקורו מעשות את הראוי מלדם ושיחידמנו אל העוה הוא צאופן שיאות אליהם, כמו שהיטיב לדבר החכם כחרי מאמר צ' סימן י"צ במענה השאלה הזאת למה חקרו הדברים האלהיים צבית עני עזה היה למעט השתדלם בהשגתם. כי אמנם הדבר האלהי היה מוכן מלדו כפי היעוד הגדול של זכריהו רבי ושמוסי. וכיום דבריו עם הענין האלהי איננו חל על האדם אלא כפי הזדמנו אליו אם מעט מעט ואם הרבה הרבה וכו', הלא עם שנאמר בי חגי לא דבר על הצית האחרון שיצנה. אין מחבור כציאי אמת אשר יעדהו. וצפרט יחזקאל צדריי האחרונים שככה האריך צביאור לורת הצית וכל משפטיו. והיא אחת מן הכוזרות אשר צחקמה ותצונה קצן השר דון ילחק ז"ל צספרו משמיע ישועה שאין ספק כי עדין לא נחקיימג וגם כלל ישראל לא יסקר ולא יחם עליהם אבל ישמדם ככתצן למעט אם לא למענו. זהו מה שראיתי לכתוב צפידוש הכתוב הנזכר וחכם לצ יצחר צעוה ויוסף לקח:

איך חילני מלכת האידיאביני ובניח חריחורו, מדברי חיוסיפון לרומיים ספר ב' פרק ב' מן הקדמוניות, וסיום הפרק בנביא השקר נקרא תורת:

פרק נב צימים ההם חילני מלכת האידיאביני ואחאטי צנה
נכסו צדת היהודים כפי הדברים האלה. מוכצו מלך האידי"אבי מכוה צאזי"או חשקה נפשו צאחותו ותהי לו לאשה ותהר. עם זה אירע כי פעם אחת צטכצו אללם היתה ידו פרושה על צנוה ונדמה לו שישמע קול מדבר אליו ומלוהו להרים את ידו מן הצנון פן יכבד על הולד. וכפי אשר התחלתו לא היתה צלתי חפץ האלהים כן אחריתו תהיה עד מאד מללחת, השתומם מוכצו על הקול הזה וסכף אשר נעור כפר את הדבר לאשתו. ויהי כאשר ילדתו קרא את שמו איז"אטי. והנה מוכצו הזה שאמרנו כולד לו קודם לכן מאשתו זאת צן אחר נקרא כשמו מוכצו, גם נכסו אחרות יולדו לו צגים מלצד אלה, אכן כל יודעיו צנקלה יכירו כי חמלתו כלה היתה לצד צאיז"אטי. אשר על כן החלו אחיו לקנא צו ומים ליום גדלו נגדו מאתם המשעמה מדאגת כל אסד מהם על היות איז"אטי עוצל לפניו צאהצת אציהו. מוכצו המלך עם התודע אליו

אמרי בינה

כל זאת היה דן את בני ההמה לזכות כי אמר הלל הפעלותם זה איננו מזדון לכם כי אם מחשקם הרב להיות נאהבים ממנף כמורה. אמנה מפחדו על אי"אטי לשנאת אחיו שלח אורות צמתאות מרבות אל אצבימירצו השר צימי' ההם על כך נקרא מאת שוכניו כפא"כיני וצקש מאתו לשים את עינו על הילד. הוא ארקבל אותו צפנים להצרות ומאשר דבק צו לאהבה השיא לו צח נקראת כאמא"טו, ולשם עוהר יחד אליהם ארץ רעננה אשר ממנה יוליאו לחם לשופע. ויהי היום מוכנז המלך. הרניש הזקנה קופלת עליו ותכל נפשו לראות את צנו טרם ילך צדך כל הארץ, וישלח ויקראהו ויקבל אותו צחנה יתיר' ויתן לו שלקת ארץ מכונה קידון המרצ' לגדל את עלי האמרו'מו ועליה נשמרים שירי התצה אשר זה כפי המקופר נאולנה מוני המצול הלל היא עוד היום נשקפה טם לכל עינים תלפניה. ויש צאי"אטי צארץ ההיא עד מות המלך אציהו. צו ציום שמת הילני אלמנתו קראה לה הפחות ושרי הלצח ותאמר אליהם הלל ידעתם את לב המלך אישי שיהיה אי"אטי ירש עלר יען שער צנפשו כי הוא ראוי לכבוד הזה אמנה נכספתי לדעת גם את הטוצ צעיניכם יען חשצתי כי היושב על הכקא יאשר לא מדעת יחיד אל מן הרצים שיצחדוהו. וזאת שאלתה להם היתה למען הצדוק אל מי מכלם תפנה הסכמת הועד. ויהי כשמוע הקגנים את דצריה טרם השיצם עליהם השתחור לה כמולכת על הארץ אחרי כן אמרו כי האמנם הם מאשרים את כל אשר תצור, וכי צנפש חפלה יקבלו את אי"אטי עליהם למלך צאשר ידעו כי אלל אציו ומהקכמת כל העם היה צצחר על כל אחיו לכשרון מעשהו. גם התנדצו אליה כי לכל חפץ נפשה יהרגו צתחילה את אחיו וקרוציהם למען תקנה אל המלך החדש כס מלוכה אשר יתן לצנוח. כי צצאופן זה יהיה חפשי מכל פחד אשר יפחד צשנאתם וקנאתם על ככה. לעומת דצריהם אלה הילמי החזיקה לכלם מוצה וחיות צאמרה כי אך נתנו להם מופת על אהצת חסד. אולם לא רלתי להחליעו על הריגת האחי' מאומה בי אמנה יצא בני והוא יצור לו עליהם אומר, אז הקגנים יעלוה כי צכל אופן יהיה טוצ לאקוף אותם צין כך אל משמר למען יהיה המלכות יותר צטוח אל צנה. וכי עד צואו חפיקי הטוצ צעינייה לפקח על הגנהת הארץ. יסרו דצריהם צעיני הילני ותצחר את מוכנז צנה הגדול להיות הפקיד אשר הקרימו, וצן הרשם על ראשו לניף מלוכה ותתן לו את טבעת המלך אציו

יבוי עולם. פרק נב רסה

אצוי ואח טצטו ותלוחו לכלכל המעמד עד צוא אחיו אחא"טי. והוא
 בשמעו את מות אצוי לא צטטרצבו לצוא ובהקמת מוכצו אחיו הי
 לכלם למתך. והנה צעת ההיא אשר נר אחא"טי אלל כדך כפאסימי
 יהודי קוחר נקרא חנניה היו לו מהלכים צין נטי השלטיץ ההוא
 ומלמד אותן לעבוד את האלהים כפי תורת היהודים, ועל ידי
 השרות האלה קנה לו ידידות אחא"טי וינע גם לצבו אל זה הדעת,
 וכאשר נקרא לשצ אל ארץ האידיא"ציני גם הוא נליו עמו כי
 הפליד צו עד העתדו ללכת, וכמו כן קרה כי גם הילכי אשר היתה
 מלומדת מיהודי אחר דבקה בתורת האלהים ומלוחתיה. והיה כצוא
 אחא"טי ארץ צני עמו האידיא"ציני ומלא את אחיו וקדוציהם צצית
 הקוחר חרה לו עד מאוד כי הלל להרוג אותי או לעצבם חמיד צמשמר
 לא היה צעיני ליותר וגם צלאחם חפשים יקובן פו ינכרו להנקם
 ממונו. וכן קלחם שלח עם צני עלמם על הקיסק קלאצדיאו
 לרומי וקלחם*) אל ארטצאנו מלך הפארטי לעמוד צזה וצזה
 כנציצי תערוצות האידיא"ציני. אחרי כן צהרגישו כי אמו מתענגת
 מאד על דת היהודים צחד לעבוד גם הוא אל תורחם כמוה.
 גם מאשר שער צפטו כי אינו יהודי צאמתך עד יומל צטר ערלחו
 היה לצבו פונה להקיר טומאחה ממונו אפק צהתודע הדבר לאמו
 השחדלה מואד להעצדו מזה הדעת צאמרה אלין כי אך תרצה
 סכנתו שיאקף עליו עמו ורלחורו נפט: יען כי היותו ערוד צולת
 אלהיהם נצבה גדולה להקינ לצם מאחריו וצטום אופן לא יסצנו
 יהודי הזה להם למתך. אשר על כן יכלה לו אמו ימים אחדים
 ותאללהו מהשלים את חפלו על ככה, גם יידוד חנניה אשר טועץ
 אמו לא כר מדרך הילני, ואיים אותו שאם לא יתרפה מוחצצתו
 זאת הלך ילך לו ויעצצנו, יען ירא פן צהגלות הנסתרות האלה
 להמוץ על קדקדו כל האשמה תרד כי יאמרו אחה הוא אשר הקיבות
 צלמודך את המלך את משפט עמוך ומעשהו. גם היה אומר לו כי
 צאמת יתכן שיעבוד את האלהים עם היות לו ערלה. מדי ידבק
 בתורת היהודים צלב שלם וכל כח, יען כי העבודה אשר הוא
 דורש יותר נחליית צחקק הנפט ממה שתהיה צכשדון הגוף המך
 מערכה. וכי האלהים יקלח לו אחרי היותו אנוס לעצז את צריתו
 זאת לצל יגדיל ההמוץ. עקצ ותקוב כל הארץ למהומות ורוגז.

צאופן

*) מלאנו ארטען עגישו אל כי צירי נפחה אך אינו זה נלי ספק.

אמרי בינה

באמתן בי ימים רבים על פי הדברים האלה הניא: אוחו ונהזילא
רזעו זה למעשהו, אולם אחרי כן צעוד רוח מתשוקה נוסקה צו
יהודי אחד גילי נקרא אליעזר אשר גדל שמו בתרפשי התורה משך
אח לצבו למרק את המלצה אשר התחיל בה. כי זהיות פעם אחת
מבט להשתחות לפניו ומלא אוחו קורא בקשר תורת משה אמר לו
אדוני המלך אינך מרגיש כמה גדולה אונאתך אל התורה הזאת
ובגללה אל האלהים, כי הגה לא יספיק לדעת את דרכיו אבל
ילמדך לשמור מצותיו. ועד מתי תשא את חרפת ערלתך, אם
גדין לא קראת מלות. המלה קום קרא אוחה למען תדע כמה מן
החק צעזיבתה. ויהי כאשר שמע המלך את דבריו לא אחר להשלים
חקו כי נכוג חדר בחדר ויקרא לו רופא אומן וימל את צער ערלתו
בדגע. אחרי כן קרא את אוחו ומלמדו חכניה ויאמר אליהם חו
זכה עשיתי. אז יראה ורעד אחזתם פן צהשמע הדבר אל העם
זהו אחדים להדוף אחא"טי מעל הכסא כי לא יכילו גוים הזעם הזה
שימלך עליהם איש עוצד אלהי נכר הארץ. גם יראו לנפשם כי אך
שפה אחת יתעוללו עליהם לאמר אחם הבכמתם לפעולתו זאת גם
עזרתם אוחו עליה, האמנה מואת האלהים היתה נקצה כי
מגורתם אלה לא צאו להם. אשר הליל אחא"טי ואת בניו עם כל
יש לו מכמה ככנות. וברעות רבות אשר חשצום לאין מרפא הוליחם
בממלה לרויה עד הודע אליהם כי כל החוקים צו והתחונים אליו
לצדו פרי בטחונם יאכלו. אך נניח אלה עתה כי עוד מעט יתצארו
מאחננו. הגה הילני אם המלך בראותה דברי המלכות שלמים
ושקטים וזכה צעזר האלהים אהוב ומאושר מאת כל יודעיו כגר
וכאורח הארץ חשקה נפשה לראות את ירושלים ואת ההיכל אשר
גדל שמעו בכל המדינות להשתחות צו אל האלהים ולשלם לפניו
עולות נדריה. ויען כי בנקלה השיגה הרשיון על זה מאת המלך
צנה הגה אחרי שהגדילה בהכנות המהלך וגם לידה רצה עשתה
לה הלכה לירושלים וצנה עמה ימים אחדים להורות לפנייה
הדרך, ויקר אז מקרה בואה אל עם הארץ מאד על נכון, כי יען
אשר צעת ההיא כד הרעב צעיר וירצו המתים מאין מוחיה,
המלכה הילני מהרה לשלוח קלח מעבדיה לאלכסנדריא להציא משם
צו ולחם וקלחם לליעד"יאה לקחת תאנים יצרות וכלם כחפצו לשון
ותחלק את אשר הציאו צן דלת יושבי הארץ ובגלל הקדוזה קנתה
לה

ימי עולם פרק נב רסו

לה אלל בני עמנו זכר עולם לא ישכח. וכן אחא"טי צנה אשר ראה
 את העם ההוא בלדת הרעצון הגדול מהר לשלוח כד מרצה על
 דינני זהב אל קליניהם אשר צירושלים, אמנה החקדים הרבים
 אשר בהם שני המלכים האלה הגדילו לעשות טובה אל בני עמנו
 עוד נדבר גם לפנינו. בעת יאמר כי צימים ההם ארעצאנו מלך
 הפארטי הרגיש אך הקננים מלילו היו נכונים לפשוע זו. ויען
 לא היה יושב צארלו לבטח צחר להפקיד עלנו ציד אחא"טי ולצקט
 ישעו ממנו אולי ישיצהו גם כן אל מלכותו בשלום ושקט, וכן לקח
 עמו כמו אלף מקרובין ונאמני ציתו וילך ויפגשוהו צדרך. אשר
 אמנם היה מכירו אך הוא לא כן כי מעולם לא ראהו. והיה כאשר
 קרב אליו ערם יפלה פיהו השחחורה לעומתו כמנהג הארץ אחרי כן
 החל לשפך שיחו בצדדים האלה, אהה מלכי אל לא יהי צעיניך לצח
 עצדך המתחנן לפני כבודך ואל נא תשקץ ענות העני אשר אין לו
 גמול להיות בעזר ממך, כי האמנה מושלך ממרום המלכות אל
 טפלות הערך למחקה עזרתך צרחתי, אשר על כן חשיב אל לצד
 כמה אופן העגלה על מערכת האנשים פתאם יוקצ. ותשגיח גם
 על אדוהיך מדעתך לכמה תהפכות נחונים אנחנו בלנו. והיה
 אם עתה תעצז אותי בלתי הנקם מלרי הלא ירצו העבדי ההתחפרלי
 על מלכיהם ומי ערצ לצו לשכון בטח. כה דבר אליו האיש צדמעחו
 על לחיי ופניו ארלה, אז המלך אחא"טי אחרי שמעו זכרון שמו
 וראותו כי ארעצאנו מלך רב עומד לצקט על נפשו ירד מעל מרכצתו
 ויאמר לו הוי אדוכי המלך חזק ואמץ אל יפול לצדך עליך בגלל לרתך
 זאת כאליו רפאות תעלה אין לה. הלא פתע יקור יגונך ותמלא
 ארצה ורע טוב לך מאשר אולי חכית עד הנה. אזי לא אשקוע עד
 אם אשיצך אל מלכות הפאר"טי או כי ילא אלא ממלכותי הרם עטרה
 ומלנפת. ואחרי דבריו אלה העלה את ארעצאנו על מרכצתו
 והוא ארצ לחצרה עמו צרגלי הולך דרך. כי חשב היות המלך הגדול
 ממנו ראי ליקר אשר כמותו. אולם הדבר האלהיה אל ארעצאנו
 מאד לזרא, וישעב צתשועה אשר נכסף ללרתו ההיא וצמעלם
 הכחר כי חקף ירד ללכת רגל צרגל אם גם הוא לא יעלה על מרכצתו
 ויעצור לפניו צדרך. אז משחתו פניו עלה אל המרכצה ולאט להם
 הציאו אל צית מלכותו וחדריו ויכצרהו צמעדני מלך והעלהו על
 ראש מקציו. כי השקיף לא על מלצו ההוה רק על ערכו מקדם

אמר' בינה

וישם על לבו איך כמקרהו עתה יוכל התגולל פתאם על מי שיהיה
מבל צני שחץ, עם זה מלא את ידו לכחוצ אל כגני הפאר"טי
וידבר על לבם לבלתי היות אחרונים בהשיב את מלכם כי האמנה
ישכם את כל אשר עשו לו וצאסר שצוע' הקיר מלכם כל יראה ורעד.
והנה הקננים ההמה לא היו ממאנים להשיבו אך התגללו כי לא
יכלו. צאשר כבר נחנו. המלכה אל זולתו נקרא לינאמו. וכי
ידאו פן שצוצ השר הראשון על מוכו תחוק המלחמה צן יושבי
הארץ. האמנה לינאמו הזה אחרי הרגישו את רלון השדים והוא
יולד על צריי ארטוצאנו. גם מלד טבעו היה איש חס וישר כחצ
לו לשוצ על אמונתו כי הנה יליץ עליו נזרו כימי קדם. וכן האמיץ
וישב, ולינאמו ילא לקראתו וישתחו לאפיו. ומתואר מאחר
למלך הקיר מעל ראשו את הכתר וישימהו על ראש ארטוצאנו.
הנה כי כן צעזר איחא"טי טצ צשלום אל המלכות אשר כבר גורש
מתנו. והוא גם לא שכם את החקדים אשר קבל מוננו כי הרצה
לכד את איחא"טי כפי מנהגי הארלות ההמה. ויאל שישא כמוהו
על ראשו מלנפת חלולה ושישכצ על מנת זהצ. חקות שהם קנולת
כבוד אל מלכי הפאר"טי, גם נתן לו מעמד ארץ טובה ורחצה
הגקראה ניל"צן אשר כבר לקח לו מיד וולך ארמיניאה. ולימים
ראשונים עם מוקדון יקדו זה עיר אנטוכיאה המכונה מיגרוני"אה.
כל אלה היו לאיחא"טי מאת מלך הפאר"טי על כל הטובה אשר עשה
לו. אחרי כן צקרב שנות מוספר קגה ארטוצאנו את יומו ויערצ.
את מלכותו אל צנו גוארדאנו, והנה זה גוארדאנו חשצ מחשבות
להלחם צרום"אני וילך אל איחא"טי לצקש שיכרות עמו צרית קשר,
אך לא יכול להפיק זמנו. כי איחא"טי אשר ידע את ערו ותעלוות
מלכות רומי חשצ הכל לרעות רוח. מלצד כי כבר שלח חמשה
מצביו ללמדם לשוננו וחקת עמנו גם'היה אז נעצז מאמו אשר הלכה
להשתחחות ולצרות צידשלים. וצגלל זה לא היה לצצו פונה כיום
ללאח לקראת נשק. אבל היה משתדל להניא את לב גוארדאנו
ממחשבתו זאת צקפירו אליו מפעולות הרום"אני ועולם יום
לצעבור קצצ שידא מנשת. אולם גואר"דאנו אשר קצע מקמרו'
צרעיונו זה היו לו כל דצרי איחא"טי לסינן מואיר, ופתאם עלה
עשן צאצו צהרהורי עברה לשפוך זעמו על איזא"טי וידבר אתו
קשות לאמר אתה אפוא רצה לצאך ולאה, אך שוא שקד על רעמו
הזאת

הזאת כי מהרה צחפץ האלהים כל שתותיר נהרסו. יען אשר
 קרני הפאר"טי צהריחם כי מחשבת גוארדאכו להלחם בצבאות
 דומי קמו עליו ויהרגוהו ויעצירו את מלכותו אל אחיו קוטאלדיו,
 וגם הוא תוך ימים אחדים הונת צלדיה וימלך תסתיו וולגניסו.
 וזה חלק את מלכותו בין שני אחיו תאומים לו מני צטן כי
 לפאקורו הגדול נתן את המאדי"אה ואל עידיראטו הקטן נתן
 את הארמי"ניאה:

בימים ההם קרה כי מוכזז אחי המלך וכן יתר קרוביו צבאותם
 כי אי"אטי מהיותו נחון אל עבדת האלהים כל אשר
 יעשה ילליחוכי גדול שמו לתהלה בכל הארץ התעשתו להם כי הגה
 גם לכלם ייעזב אם יעזבו את עבדת האלילים אשר גדלו זה וחרת
 היהודים ינלודו, ויהי צהלקה שמוץ מזה אל אזני הסרנים שהם
 להם מאד אולם התאפקו מגלות מלפון לצם לפה הלפית שיחבטו
 עלילות להתגולל עליו ומעל. ובכן כחצו אל אציאם מלך ערצ
 עם פרשת כקף רב אשר התגדכו לו אם צוא יצוא להלחם צאיזא"טי,
 וישאו ידם אליו כי צקרוב חילו עליהם יפנו אל מלכם עורף כאשר
 כל ילך מחשבות לצם להנקם ממונו על עזבו את צרית קדמוני
 הארץ. ואחרי צואם עמו צמקרת היו גזרזים אותו צכל עח
 ולהחיש מעשהו. אציאם נעחר אליהם וצעם כצד ילא להלחם
 צאיזא"טי. ויהי צהגלות חילו אל העיר לא חיכו העם עד יקרצ
 להלחם כי חקף צגדו צמלכם וכאילו רעדת פחאם אחזתם טם
 צצהלו כלם מפני האויצ ונחפצו לצרוח, אולם לא צצל זאת נפל
 לצ אחא"טי עליו אצל צהרגישו כי יד הקגנים צמעל פניו הלמו
 צקרצ ויחקור וידרוש היעצ מי צעל דצרי הצוגדות וראשי המועלה
 ויחפוש רצים מאותם אשר נשמעו אל האויצ ללאת אל תחת ללו
 ויעש צהם טפטים הוקע אותם כאחד נגד השמש, ויהי מומחרת
 אצ כגצר חלליו וילחם צאויציו ואחרי אשר רצים מהם נפלו חללים
 לפביו היתה תחת אלהים על שאריחם וינרו, וצדדעו את
 מלכם עלמו סגר עליו הדרכים צאופן כי הולך לצרוח צכדח
 הדקא"מו ויחזק מלחמתו אל החומה עד כי לבד את המקום
 ההוא וצרכטו ושלל רב אשר צזז לו ממונו טצ אל ארלו אדי"אציני
 צשירים וצחוף וצפארת. אך לא יכול לתפוט את אציאם חי כי
 צכל יהי טצי ציד לר צחד לעלמו מר המות. האומה קרני
 אדי"אציני

אמרי בינה

אחרי ציני עם אשר זאת הפעם קכל האלהים עלמם וראשיהם ציד
אחראי הקניד לא נמנעו מלחרוש עליו רעה חדשה והמין עזר
לפעמי רשח. יען אשר כתבו אל וולוגיקו מלך הפארטי שיצקס
צכל מאמלי כח להשמירו מפניהם כי אז הוא ימליך מלך בתוכם
מילידי הפארטי אח בן עבאל. באמנם אליו כי נשום אופן לא
יוכלון שאת אחראיני למלך אשר המיר כבודם באל אחר. והוא
צשמעו את הדברים האלה נענה אליהם בשמחה וישת עלות בנפשו
צלהחם צו. ובהיותו מצקס עליו תואנה שאול שאל ממנו להחזיר
אליו את הארלות ההנה אשר לימים ראשונים ארטאצאטו אציו על
סחקדים אשר הגדיל איזאטי לעשות אתו כחנם לו מתנה
ללמיתות, וכי אם לא יאבה לשמוע לו ידע כי כזון מידו אליו
יום מושך, לקול המודעה הזאת איזאטי התחלחל מאד וכדאי
צזיון וקלף היה צעיניו. להשיב מפני הידאה את אשר קנהו מפני
הכבוד. אף כי ידע צשגם יעשה רלון האויב לא צכל זאת יתרפה
להשיב חרצו אל תערה, וישת עלות בנפשו להשליך את כל
יהצו על האלהים כי אך זאת הפעם כל-הנמלא אתו נתון הוא לו
צקף מאזנים, ובהיות לצו צטוח על המשען הזה שם את צניו
ואת נשיו באמת מערי המצלר. ואת כל הצבאות אקף אל
חוף המגדלים. אחרי כן שקף באש את כל המזכות ולמחי
האלמה אשר נמלאו זולתם צקציצות הערים ואז הוחיל כי תהנם
עליו המחנה. ויהי כאשר בא מלך הפארטי צעמו הכבד וידו
החזקה קל מהרה מאשר יעלה על לב איש ויטע אהלי אפרדו על
הנהר המדיל צן ארץ המאד"אה והאד"אציני. גם אחראיני
הליצו לו יד לצבותיו צמקום לא רחוק ממנו. והנמלא אתו ששת
אלפים פרשים אחריו חרצו, ויהי כמות-המחנות צמקום שזכרנו
מלך הפארטי שלח לשניו איש עתי אשר יגיד לאיזאטי את רצו
חילו ועולם ידו כי אקוף אקף לו את כל צבור שולף חרצו מלא
רוחצ מדינות מלכותו מעיר צא"קארה עד נהר פרת, ואשר
יאיים עליו לאמר כי חטאו ישא על כפיית עוצתו לעמת ארוגיו.
וכי גם האלהים אשר עליו נסמך לא יוכל להיליו הפעם. המגיד
לא חקר מכל אשר פקד עליו מלכו. וידבר אליו ככל הדברים
ההמה. אז ענהו אחראיני ויאמר כי אמנם לא נעלם מוננו היות
חיל-מלך הפארטי רצ ועלום מהתנגח הוא לעמתו. אכל עם

זה ידע גם כן כי האלהים גדול ושגיא כח מכל האדם אשר על פני כל הארץ וכן החזיר את המגיד לדרכו והוא אחרי אשר קרא לום וכבי לו ולבניו וכפשות ציתו התגפלו ארלה באשר בירה על ראשו ויתחנן אל האלהים על פי הדברים האלה אלהים אלהי אם לא שוא שקדתי לבגור את עלומי צד מדת מוצד ואותך לדרך ועליון על הכל (כאשר אמנם יאות) קראתי בשם אדון לכל הארץ החיטה נא תפלט לי לא להגן צעדי ומאוצי רק לכבוד שמו הגדול כי חכמנו את זרון לצבם הערל אשר צלשון בליעל קטנו להטיח דברי בלע כגד עולם ידך ראה האלהים אז צעני וישמע את תחינתו וציליה התר' בלו אל ובלתי כן אגרות לאמה איד יהא ריאי והס' קאר' פשטה מאד צבל גבול הפא' רני מאין ס' מלך יעמוד צפרן וכן פתאש לפתע מצו האלהים כאשר הם בלתי הוליא חפלו למעשהו ויש לו עם כל לצאותיו אל ערי הממלכה ולכל עמי הארץ עין צפין נראה כי מהשגתם האלוקים על אחא"ע הייתה לו התשועה הזאת כדג' לא בצו אסרי הימים כי קרצ קרו של אחא"ע וכן חמש וחמשים בארבע ועשרים למלכו רוחו וכשמתו אל האלהים נאסף וצגסם נשארן מנוח חמשה צנים המליך תחתיו את אחיו הגדול מוכצו לשלם לו גמול על חסדיו אתו צמורו לו המלוכה כאשר צראשונה הוא אחא"ע היה על אדמת נכר צמות מוכצו אצוהו דכלהו כאשר בחצו והנה הילני אמו כי שומעה צירושלים על מות צנה מחמד עיגיה דלפה כפשה מתוהה אולם שלמה לעלמה תנחומים הנאותים צדעתי כי מוכצו צנה הגדול קם תחתיו למלך וצתוך ימים אחדים צאה לצאותו ולא עבר זמן רצ אחרי טרצה אל ארץ האירי"אצמי שגם היא גאכפה אל עמיה שנות מקפר אחרי מות אחא"ע ומוכצו צנה שלח את עלמותיה ואת עלמות אחא"ע אחיו ירושלמית להקצר צמערת שלשת המגדלים אשר מעת היתה שם ברתה לה רחוק מן העיר כשלשת מטווי קשת אולם יתר דברי מוכצו הזה ואשר קרהו צימי מלכותו עוד יהיו נכתבים צמקום יתד נאות לעיניו וצימים ההם אשר קופפידופאדו שר לצא רומי היה פקיד על אדמת היהודים מנחש אחד נקרא תודה הקית את המון העם לקחת את כל הצא צידם ממיטצ רכושם וללכת אחריו אל שפת הירדן כי החפאר לנציא ואמר שיצקע הלהר הפגיו

אמרי בינה

חפניו ובי על נקלה יעבדו צדגל. אשר על כן רבים נמשכו
לכבדו אלה. אכן פחדו השליט על הארץ לא נקה סכלותם זה
מן העונש, כי שלח גם כדגע ערוב פרחים איש כלי מפלו צדו
ויחרבו מהם רבים והרבה חפשו חיים ויצאו אותם אל פחדו.
גם תודה הקוסם חדנו על חלליהם צחרו ויצאו אח ראשו
ירושלמה. אלה היו קורות היהודים צימי אשר הזם קוקפידו
פארו. עד הנה רבני היוסיפין צפרק ההוא אשר מדי העתקתי
רובו לזכור את הלדקים לשגם לא נמנעתי ההעתיק גם מעטו
לזכור את הרשע לגבאי, הלל גם זבח תודה יכרני להצחין כי
לא תהיה אחרית לרצ וכעלה לדיקים יפרחו. ופללתי שזה היה
המוחצו צו מן האיש גמליאל הזכור אלל הנלדים סוף פרק חמישי
מן הפעולות אשר נמשכו אחריו בארצנו מאות איש ובמעט קט
גהרו כלם ויעלו צתהו. גם מעשה אחר כזה תמלא ליוסיפין
צקדמוניות ספר ב' פרק ו' על יהודי מזרי מחפאר צצבראה אשר
הכשיל כמה יהודים במשכו אותם אל הר הזיתים הרחוק מירושלים
חמש שביעיות מל. ובי תקרא הפרק ההוא והגמטשים אחריו
צלי ספק תתן לך לאלהיו ותאמר כי תמים פעלו על חרצו
הציו ונחטאת היהודים ההמה. ויהי כי ראיתי צצבראה רבה
פרשה מ"ו צמלות המלה מעשה אשר תאמר ודאי כי הוא זה
המסופר מן היוסיפין יקד צעיני להעתיקו אללו כי על כן יאמרו
הדברים ציותר. הלל אם נמלאו הפרשים ציעותם כל איש תצונה
ייחס החטא אל המגיד לאחד משני הקופרים הנכרדים, דאיא
הוא דאפקיד צשאתו אלומות שמועותיו עם תצן את הצר כעמיד
גורנה. ולכל הפנים שני המעשים יהיו אחד צידו אמרו שם
רז"ל. מעשה צמונצו המלך ובזוערם (אשר אין ספק שזהו
אחא"טו) צניו שלחמי המלך שהיו יושצן וקודין צספר צראשית.
כיון שהגיעו לפסוק ונמלחם את צצר פלנתכם הפך זה פניו
לכותל והחטיל צוכה חה פניו לכותל וצוכה. הלכו שניהם
ונמולו, לימים היו יושצן וקודין צספר צראשית כיון שהגיעו
לפסוק הזה ונמלחם וגו' אמר אחד לחצרו אי לך אחי, אלל את
אי לך. לי לא אוי, גלו את הדבר זה לזה. כיון שהרגישה
אומם הלכה ואמרה לאציהם צניק עלתה כומי (פרש צערוך
יצלת). צצטרן וגזר הדופא שימולו. אלל ימולו, מה פרש

לו הקצ"ה אמר ר' פנחס בשעה שילא למלחמה עשו לו קיעה
 של פיקטון (פרש בערוך מארזים), וירד מלאך והילינו, עד
 כאן. ירא עתה החכם וישפרט כי בשני אופני הקפור אל מקום
 אחד הכל הולך, וכמו שאמר ז"ל פרק המקנא ככרין דברי
 האמת. והנה אם כן הוא דש"י ובעלי החוקפות ז"ל שכחצו
 כי מוכצו והילני אמו היו מצית השמונאי הכהנים כמו שזכרנו
 בפרק הקודם יתכלל כל אחד מהם לאמר כי שמע כזאת ולא
 ראה כאלה, ולדעתי זכרון תלמי בענין זה יש בו חימה ואולי
 הוא באותו תלמי דבראשית רבה קוף פרשה י' שזכרתי בשתי
 מפרקי זה הקפור. ודע כי מקצרות התארה של הילני וניה
 הנזכרים דבר עוד היוקיעון לרומיים בשתי מן המלחמות פרק
 ו' בליירו את מלכ ירושלים ותחומיה. וכן עוד קפר ז' פרק
 י"ג דבר על ארמון יפה שהי' לירשאי הילני צירושלים, אשר
 בהתן העיר ציד טיטוס ואנשי לצאותיו צלי משור פנים הליחו
 את האש צרבים מהיכליה. בני אמצעי המלך ואחיו עם אחת
 מדיצים התחנכו אל טיטוס טיטיענו, ועם היותו אז בצעם גדול
 על רבים אשר פשעו צו נשא את פניהם בעין יפה בהכירו אותם
 זרע שועים ועם את ציתם ההוא שלום מספר. הלא זאת נחלת
 עבדי ה' המצודק עד עולם קלה. ואולם לענין הפרק הקודם
 אחרי ראותך אתה הקורא מראשיתו של זה כי מוכצו אז לכלם
 הי' נקרא בזה"ל או נמלאת למד כי מוכצו הי' גם כן תאר למלכות
 כמו פרעה למלכ מצרים ואצמלך ליושגי פלשת. באופן כי
 מוכצו האולרות אשר זכרו חכמינו אפשר שהי' אמצעי הנקרא
 כמו כן מוכצו להיותו מלך. וזה יארת למה שקופר עליו מן
 הנדבות אשר שלח לאנשי ירושלים להיותם צרעב אחר שליחיה של
 הילני אמו ככחצו למעלה, או הי' מוכצו אחיו אשר מלך אחריו
 כמו שזכרנו. והנה לאלאיו של מוכצו אשר נחיצו צירושלים
 אחרי החניירים באמת, הם הזכורים לעוד מאת חכמינו צנדה פ'
 כל היד צאמרם של צית מוכצו המלך היו עושין שלשה דברים
 ומזכירין אותם לשבח צודקין מנוחיהן ציום (לפי האוקומחא דאין
 משמשין) וצודקי' אותם צמילא פרהצא. (פרש בערוך למד
 נקי). וכוהגין טמאה וטהרה צשג. וכן לענין מזזה צמק'
 מנחת אע"פי שהעלו חללה צמקל אין זה מלוח אמרו של צית

אמרי בינה

מוכזז המלך היו עושין לפונדקאות כן זכר למחזהו, ועיין נמוקי יוסף בהלכות קטנות לאלפכי ז"ל. הלא כבר הורה הגמון כי כל מורה שהחזיקו בה גרים הרבה מדקדקין בה יותר מישאלל והיא אחת מקצות אמרם ז"ל פרק יוחסין קשים גרים לישאלל כספחת, גם עם היות אלה דברי כציאות אפשר כי אחד מצגי הגרים הנזכרים שנקרא על שם אבותיו מוכזז הוא אשר דן לפני ר' עקיבא צמורת כהנים ראש מגלת מלודע ושצח מ' כלל גדול לענין שגת קרבן, ע"ש. זו חזיתי לקבר בדברי המוכזזים הנכרי' והאשה חכמת לצ הורתם. כפי מה שעלן לצי בלמוד גם כן זכות על שני הגרים אונקלוק ועקילקם דלעילא על טוב יחד עם כלם וכלנו לנלח:

דברי היוספון לרומיים על מספר כל הכהנים גדולים שנהיו מאהרן הכהן עד חרבן הבית שיבנה במחרה בימינו:

פרק נג מאשר זכרתי צפרקים הקודמים קלת מן הכהנים הגדולים על דעת היוספון צקדמוניות ראיתי להעתיק פה מה שכתב על כך כלם כפי הנמלא לו ספר ר' סוף פ"ח. אך טרם חדע כי צדאי אין דבריו אלה נקיים ומשבושי כמו שתראה בגליון אשר מלד העמוד הזה על קלת מקומות צדורים. וכן יתר הקפר אין ספק כי צאחה חלק רסום לכל קצה שתהיה חלו צו ידים כאשר כתבתי גם כן צפרק הי"ט גם על העצרי אשר לו אחנו, כי על כן לא אחרל מלומר עלין בדבר הר"ם ז"ל בצפרו של רפואה המתואר פרקי משה ראש פרק כ"ה אשר צו אסף בנה שגיאות נמלאו כפי דעתו בצפרי גאליטו אך בהיות חצוריו שצאו לידו כעתקים מיוני לערצי אמר זה לשונו, אפשר היא שלא הי' גאליטו הטועה אצל המעתיק או אמי הקורא, ואנחנו פה נוקיף הקופרים או המדפיסים, ולכל הפנים לא דבר רק הוא הפרק הזה על כן הלגתיו לפניך, זה לשונו, הגה מן הגאות לקופרים האלה שנודיע על הכהנים הגדולים מני הי' ראשון לכלם ואי אלו האנשים שתנתן להם זאת המעלה וכמה היו עד קץ המלחמה הנזכרת. הראשון אשר אשר כהן לאלהים היה אהרן אחי משה. ואחרי מותו כהנו בניו שכן היתה לזרעו אחריו צרית כהונת עולם, וכן נמשך הקדר לצלתי יכהן לאלהים

ימי עולם פרק נג רע

רק זרע אהרן לא אפילו המלכים ועולדת חולה, והנה מאהרן
הזה עד פנחס ההוא אשר צימני המלחמה הזכרתי נקרא מאת
קלת העם לכהן גדול היו הבהנים הגדולים שמונים ושלושה.
היינו שלשה עשר מהם למן היום אשר על פי האלהים הקים
משה את המשכן צמדצר עד אשר זנה שלמה את הצית. כי הנה
לימים ראשונים לא היה הכ"ג החדש כצמד עד מות הקודם אליו.
אך צמדש הזמן קלקלו לדבר גם צמדש הראשון חי על אשר יקום
תחתיו צמדש הקדש, ולהיות הי"ג הצמדים יולאי יחד אחיה
שהי' משני צני אהרן התמידו על מעלתם הקדומת, והגהגת העם
צימיהם היתה תחת יד השופטים, אחרי כן זאה ליד המלכים
הכלליים היינו מונא"דקי כשאל ודוד, וצמדונה ליד מלכים
פרטיים, ומיום לאת צני ישראל ממלרים ע"י משה עד ראשית
צנין שלמה נמשכו (תרי"ג *). שנים. ואחרי הי"ג כ"ג הצמדים
היו י"ח כהנים גדולים אחרים מתחלת צנין שלמה עד החרצן
הראשון על ידי צמדנאלר, ויהולדק שהי' אז כ"ג גלה עם יחר
עם הארץ וכהונתם זאת נמשכה תק"ו (**). שנים ו' חדשים י'
ימים, והגהגת העם היתה אז על ידי המלכים, אחרי שצעים
השנה לגלותו, כדש אשר התגדצ לשלום את צני ישראל חפשים
לארלם נתן להם ג"כ רשיון לחדש את הצנין ישוע צן יהולדק
הי' אז לכהן גדול כי מות אציהו, והוא ישוע וצדעו אחריו חמשה
עשר דורות התמידו וכהונתם זאת ויכללו (***) את עם הארץ
משך תי"ג שנים עד קום אנטיוכוס איפא"טורי. אז הוא אנטיוכוס
ושר לצאו אלפי"אה חפשו את חניו הכהן הגדול אשר נקרא
גם כן מיני"לאו ואלל עיר צירי"טו הקירו. חיו וכהונתו
ממנו. אף גרשו את חניו צנו מהקתפת עוד צמעלה ההיא
ויכהו תחתיו את יקים אשר אונם הי' מזרע אהרן אך לא
מן המשפחה הקדומת. ועל כן חניו צן חניו כהן גדול המוכה
אשר נקרא גם הוא צסם אציו צרח לו למלרים, וכאשר מלא חן
צעיני תלמי וקליאו"פטרה אשתו השיג להקים צאלכסדריא מצמד
כתמורת

(*) זה הסך מצמדש היות שנה יתקן ת"ס שנה.

(**) כמד דברנו על הסך הזה סדק י"ד.

(***) היינו עם הכנענים וצמדנל חרעו. ועל סך השנים כמד דברנו.

אכרי בינה

כחמורת הגמול צירושלים אשר בזולת זה המקום דברנו ממנו .
ואחרי המשך כהונת יקום הזה שלש שנים וימות לא כהן איש
תחתיו עד אחר שבע שנים אשר גם שנתה הכהונה הגדולה מן
העיר והקדש:

ידי זמלך השמונאים אשר פשעו ציונים ויגרשו, קהל עדת
היהודים בחרו ציונתן לכ"ג ואחרי אשר כהן שבע שנים
קם עליו טריפ"ון ויהנהגו ויכהן שמשון אחיו תחתיו. וצמות
גם זה כי חתנו השחית עץ בלחמו קם במקומו הורקנוס בנו
ל"א שנים. ומאשר זקן בא צימים נתן את הכהונה ליהודה
השמונאי אשר בשם אחר נקרא אריקטובלוס. ואחרי אשר זה
יהודה כהן ומלך שנה אחת, קם תחתיו לכהונה ומלופה אחיו
הנקרא אלכסנדרו, הוא כהן ומלך כ"ז שנים וצמותו נתן לאשתו
שחזר היא הכהן הגדול כחפלה. ותתן את המעלה להורקנוס
בנה. ואחרי שהתמידה במלכותה חשע שנים נאכפה אל עמיה.
אז לא יכול הורקנוס להונעך בכהונתו כי אריקטובלוס אחיו קם
עליו אחרי מות אמו ויקרהו ממנה להיות בחדר הכהנים ולעלותו
לקח כהונה ומלכות יחד. ויהי אחרי שלש שנים ושלושה חדשים
והוא הי' במעלותיו החכמות לכד פומפי"או את ירושלם וישלחהו
עם בניו אקור צזיקים לרומי ואת הורקנוס השיב על כהנתו וגם
אל מעלת המלכות אך בזאת שלא יוכל לשים בראשו את הכתר.
וצכן מלכד חשע השנים שזכרנו כהן עוד כ"ג שנים. ויהי
אחרי זאת זאפא"ריקב ופאקו"רו שרי הפאר"טי עצרו את נהד
פרת וילחמו בהורקנוס וילכדוהו חי ויביאוהו אל ארלוחס והקימו
למלך את אנטיגונו בן ארקטובלו. לקוף שלש שנים ושלושה
חדשים הורדוקס בעזר שר לבא מרקנטו"ניאו הרג את אנטיגוני
אלל אנטוכיא, וזה הורדוקס אשר בעזר הרומיים מלך על היהודים
בכח, לא רלה שיקומו עוד כהנים גדולים מזה השמונאי ותן
את המעלה ההיא לכהנים הדיוטים. אחת כי לפי שעה כהן את
ארקטובלו נכדו של הורקנוס הנלכד מן הפאר"טי ואחיה של
אשתו מרי"מי כי בן בקשו העם לזכרון הורקנוס זקנו. אולם
אחרי ימים אשר ירא פן יעו העם אחרי הורקנוס כצב צענמה
את מיתתו בשוטו אלל יריחו על פני המים כאשר כפרנו למעלה.
ומן הוא והלאה לא רלה שיבהן עוד יולא יד השמונאי. וכן

אחרי

ימי עולם פרק נג נד רעא

אחרי מות הורדוס, אירקו"לאז צנו אשר קם תחתי החזיק צדק אציו, גם שרי הלצא שהיו עמו מרומי הסכימו לצלתי נתון עוד מצד החשמונאים לגשת צכהונה גדולה אל הקודש:

על האזורה אשר יתראו לפעמים על טובות גדולות או רעות שחבאנה.

פרק נד כצד אמרו אנשי מדות כי הארצו לא ישכח, וכן אם התמהנתי ידי הקורא ללאת ידי חוב' טנתחייבתי לך צהקדמת הספר היתה עב"ז בלצי תמיד הלא מלער היא ויהי עתה לעולם, וזה בי דצד המלך הורדוס ללצאותו שהרעות הגדולות יתכן צגא עליהן ארצות אשר יגלו און האנשים טרם תצאנה יעדנו להוכיח צאחד מפרקיני אלה היוותו יליצ ונכון, ולא צחרטו לעשותו מאז. כי היה צלתי נאות אללנו להכניס צני חטימה שחס קלרת צו לא השלמתו ולא הארכת למענייתך הולאת הקורא מוכנת הפרק, וכן מדע כי הוא גם כן דצד סכמינו צזורה שמות פסוק ויקם מלך חדש. ולא צלצד על הרעות אצל גם על הטורות העתידות אמרו כי צראשונה יתראה עליהן ארת מן השמים. הלא זה לשונם שם, אמר ד' חייא תלחין יומין עד לא ייתי חוקפא לעמא צארעא או עד לא תייתי צצירו לעמא צארעא מכרימי צעלמא ההוא מלה ולזמנין דאתמכר ההוא מלה צפומי דרצי, ולזמנין לאינון צני נשא דליח צרון דעתא, ולזמנין דההוא מלה אתמכר צפומא דרפי ומכרימי צעלמא וליח מאן דישנה צהו. כד עמא צכאין אתמכר ההוא מלה לאינון ריטין צכאין דעלמא צגין דידע לון ויחצון למדיהון. וכד לא אינון צכאין וכ', עייך שם כי הלשון ארנד וטוצ תאר, וכן תראה צזורה אמר פסוק ושור או שה על הכתוצ וירא יעקב כי יש צבר, וצקדיא כתוצ ז"ל ציומא פרק הוליאור וצירושלמי דשקלים פרק ו' על חרצו ראשון כי יאשיהו זמן רב מקדם ראה ספר התורה אשר מלא חלקיהו נגלל לפסוק יולך ה' את מלבד וגו'. אשר על כן מהר וגזאת הארון וללוחית המן ושמן המשחה וכו', ועל החרצו השני ספרו ציומא פרק טרך וצירושלמי דשקלים שהיו הבהנים נועלים ללחות ההיכל צערצועס היוותו צצדות מאד צאופן שכל פעם היו שלש מאות כהנים (דכד גזומא) גאכפיין להניען

אמרי בינה

להניען נמלאו לפעמים פתוחות צבקר לאמרו פתח לבנון דלחיד
וגו' עד שצא רבן יוסנן בן זכאי ואמר להם וכו'. והוא דבר
שהעיד עליו גם היוסיפון לרומיים ספר ז' מן המלחמה פרק
י"ב עם אותות אחרים שקפר שמה, אמר וזה לשונו. דלתות
שער המזרח הפנימי בקדש אשר היו של נחשת וכבודות מאד עד
כי צקושי יקפיקו עשרים כהנים לנעול אותן צערב והי' להן מנעולי
צדל והרצה יתדות הנכנקות ויורדות צאנן שיש גדולה אשר על
הרלפה תחת השער נראו לילות מה בשעה ששית כי מאליהן
נפתחו. וכבר חשבתי להעתיק פה יחד הכימונים הרעי' ומצהילים
אשר לדברי היוסיפון שם נראו אז בשמים ובארץ אצל ארכו מקפר
ודי כי צדרך קריאתם הודיחך, זה כלבד ראיתי לפרע שהוא
מקום צינה, והוא כי צעת המלחמה אחרי הלכד מגדל גדול
אשר היה צירושלם אנשי הלצא הוסיפו צנין למוקדש למען תחו
במצלר, עד שנמלא צעל ארבע פגות, ושאל"כ התעוררו
לחשוב איך מקורח היתה צידם מכתבי הקדש שתפול העיר ציד
לר צהיות המקדש צנוי לתלפיות צרצוע. וכבר נודע מה שזכרו
ז"ל צירושלמי דסקלים גם בגמרת יומא פרק טרף ומנחות פרק
הרי עלי, ת"ד מ' שנה קודם שחרצ הצית לא הי' גורל עלה
צימן. ולא הי' לשון של זהורית מלצין. ולא הי' נר מערבי
דולק, והיו דלתות ההיכל נפתחות מאליהן עד שגער צהן רצ"ז
ואמר היכל היכל וכו', ולא כלבד המקרים היולאים ממוקד
הנצב כאותם שזכרנו יחשצו צהראותם למופתים על עמידות
נראו' אצל גם ההויס. צנוהג שצעולם יתוארו על ככה. כמו
לקות המאורות אשר קצתן היא התמלע הידח צין השמש לארץ
או הארץ צין השמש לידח. ובצאר כתבו ז"ל פרק היסן ומכילתא
צא אל פרעה פרעה א'. חמה לוקה קימן רע לא"ה לצנה
לוקה לשונאיהן של ישראל, פני חמה דומין לרס קימן לחרצ.
לשק קימן לרעצ וכו' זולתי כשהם עושים רלונו של מקום כי
אז מצאר שם ושצת פרק מי שהחשיך דגויס עובדי אלילים יתחו
ולא ישראל. וכן צקשת כתב עליו הרמב"ן פרשת נח על כדחו
כאתן לרברי היוכים כי מלהט השמש צאור הלח יתהוה הקשת,
ככלי המים לפני השמש יראה כמראה קשת, נח כאן. ועכ"ז
תא חזי מאן הוא אלהא רצה דקא מקהיד עליה והי' לאות צרית

כנו

ימי עולם פרק נד רעב

כינו שמלינו גם כן על המקודד מאתו ית' כלכל השמים והיו לאותות. והגה אלל אונות העולם ההולכים לקראת נחשים תמלא קפורים הרבה מהערות אלהיות וסימנים נקראים להם אככפי"ליאי, טוכ"ליאי, ופרח"ציאי על הטובות או הרעות העמידות לנו. אם למלכים וכדצי עמים אם לעירוה גדולות כמו שחראה לפלוט"ארקו בקפר חיי המלכים שזכר הרבה מהם אשר יארך קפורם אפס תמלאם בנקלה אחד לאחד כי תחדשם בלוח הקפר. וכן הקיפר ואלירי"או מאסקימו רומיי קדמון בראשית ספרו פרק ד' ה' ו' זכר קפורים הרבה על כל אחד משלשה מימי ההערות הבכרות לטוב ולרע. וישר צעיני לבחור לך דבר אחד אשר צוקו פרקו הרצעי הנכר כחצ-על אפלטון שזהויתו תנוק מוטל צעריקה צאו דבורים ועשו את דשם צפיו כאלו לשעתו הי' להם כורת, וחרטומי הדור אמרו כי זה הי' לו ארת על חנינה רבה וכי נפת תנופנה שפתותיו צמלילה חצת. הלא קרוב לזה אמרו חכמינו צידולמי דתענית פ' צג' פרקים וקוף פתיחת איכה רצתי ופסיקתא דדברי ירמיהו מתיקה מרגלת הלשון לתורה. וכבר זכרתי לך בהקדמת הקפר דברי החוקרים על אותות הרעם טעניים ובלתי טעניי ופרט הרופא המוצ (קי"ז ע"ה) צקפרו שזכרו. גם החכם הגלרי מרסי"ליאו פיקיינו פלוקוף אפלטוני ורופא מורהק צוקוף חצור קלר ומחוכם אשר כחצ על המגפה ורפואותיה אמר שהדבר הגדול אשר הי' צימוי שנת אלף חע"ל לחשבונם הוא הגיד לצבי עמו התעתדו חדש מקדם, מחמת חדשות בלתי טעניות אשר ראה צימים ההמה. והגה ישמח לצנו וחגל נפשנו עדת צני ישראל כי עם אשר צהיחנו מרצים לחטוא ככל הגוים אותות השמים ויחד הקיימנים אפשר להם שירורו צוה על כלנו הלא צעשותנו רלון אצינו טעשמים אשר לכבולתו האמיננו לא ימשול ולא יורה עלינו לא נחש ולא קכס כדבר צלעם צאוות העולם והנציא צעל לשון הלתקיים צישראל מאותות השמים אל תחתו:

איך היהודים על פי הנביאים ומנהג אבות יתפללו תמיד על שלום המלכים הרודים בהם, ובגלותנו זה יתפללו על המלכויות כלן שיתן ה' בינתם שלום ושקט.

פרק

אמרי בינה

פרק ג' זה למען דעת כל עמי הארץ כי אנחנו שארית הפלטה
כל ימי היוזנו גרים ותושבים בארץ לא לנו, חייבים
על פי כצווי האמת וכפי מנהג האצות שהוא תורה להחפלו
בשלומה של המלכות המושלת בו. וכי לעת פאת צפרע אשר
עונינו הפילנו בארבע רוחות השמים יש לנו לשחד אל על שלום
בני חבל כלם לכל ישא גוי אל גוי חרב. ישר צעיני לקצף דחי
הראיית והלכות למעשה אשר מלאתי ראיתי. ולב עבד יקנה
דעת. הנה ירמיהו כ"ט על צל ראשית הריקתו ליה את
היהודים במלכות ה' לאמר דרשו את שלום העיר אשר הגלתי
אתכם שמה והחפלו צעדה אל ה' כי בשלומה יהי לכם שלום.
וצפרק הראשון מספר תלמידו צדק המקובל לנלרים עם היוזנו
בלתי מקובל אללנו התבאר כי סלק היהודים אשר גלו ראשונה
גם יבניהו שלחו אל השארית הנמלאת עם הכהן גדול צירושלים
בדבות מקובלות מאת כלם עם הדברים האלה, אנחנו שולחים
אליכם כהן אשר צו תקנו עולות וקטורת והחפלו צעד חיי
כבוד לך מלך צל וצמד חיי בלגטלר צו שיהיו חייכם כיומי
השמים וכי נעבדם ימים רבים ימו אלינו חסד. וצנראו
מלאכו אדך דריוט המלך קיים את מכתב בורש אשר צו ליה לאמר
מבכי מלכא להוי מתיבז להום יום ציום די להון מהקדצון
לאלה שמיא ומללך לסי טלבא וצגוהי, ואן ספק די דברו זה
הוקם בכל תוקף כאשר העיד עליו היוסיפון לרומיים ספר י"א
פרק ד'. וצמכת יומא פרק צא לו ומגלת חגיית פרק ע'
ומלא צב"א צכסלו יום הר גיחיים טצקשו כוחיים ומלכס' מוקדון
להחדיו את בית אלהיטו מפני הצמה שהקימו להם צבג גריחם
ואמר לפניו שמעון הלדיק מקום שאנו מחפלים צו עליך ועל
מלכותך שלא יחרב יחעד גוים הללו להחריצו, וצראשון מקפרי
השמונאים פרק ז' ומלא כי בשלות דימיט'ראו מלך ין את
ניקנר שר לצאו על היהודים. אשר הקית אותו אליקים הרשע
יען צקס להיות כ"ג ולא השיג ילאו מן הכהנים והסנהדרין
לקראתו אל הר ליון וצין יתר דברי חחינותיהם לפניו הראוהו
את הזבחים והעולות אשר היו מקריבים על שלום המלך.
גם צשני מקפרי השמונאים פרק ג' וציוסיפון לרומיים צכפרו

הסדר

ימי עולם פרק נה רעג

הפרטי על החשמונאים פרק ד' וליהודים פ' י"ו ספר ג' כחצ
 כי צבא אליאור גורו שר לצא קיליקוס מלך יון מחמת שמעון
 איש ימיני אשר כמו כן הקיט את המלך לשלול את כבוד עשר
 המקדש חניו כהן גדול בהתחננו אליו אמר לו אדוני השך הלא
 דין דברים אין לך להזיק את המקום הזה אשר צו אנחנו יום יום
 מתפללים בעד המלך ובניו ואוהביו שיתמיד האלהים עליהם
 שלום ונחת. והיוסיפון לעברים ספר ו' פרק מ"א ספר איך
 היהודים אשר באקי"אה שלחו להורקנוס הכהן ושני יהודה כפרים
 ומנחה לאמר קחו את את אשר שלחנו אליכם לכבוד אלהינו והתפללו
 בעד חיי אדונינו אבגוס"טו קיסר רומי וחיי חצרו מרקובטיאיו.
 וידידה האלכסנדרי בקפרו האחרון הומתואר משליחותו לקאי"ן
 זכר כי באגרת אשר שלח אגריפס מלך היהודים אל הקיסר קאי"ן
 הכזר לבקש מלפניו שלא ישים תמונתו במקום הקודש כתב לאמר
 אדונינו המלך הלא היהודים נודרים בעד שלום מלכותך ומקריבים
 מנחות בצביחת עולות לא לצד זימי החגים המפורקמים כי גם
 בקרבנות אשר יום יום נקריב לאלהינו, וכן היוסיפון לרומיים
 בקפרו השני מן המלחמות פרק ט' כתב כי בבקש פיערו"ניאו שר
 לצא קאי"ן החבר לשים פסלו בהיכל התחננו היהודים לפניו לאמר
 הלא אנחנו יום יום מקריבים עולה חצמים לאלהים בעד שלום
 הקיסר וכל עם רומי. ובקפרו השני נגד אפי"אויני פתח דרך כלל
 ואמר אנחנו היהודים נהגנו תמיד לפאר ולרומם את הקיסרים
 כלם ואת עם רומי והקריב בעדם עולות חצמים לא עם הקרבנות
 הכלליים לצדם כי גם פעמים רבות בלתי חצמים הנעשים על
 העדה בכלל או על יחידים בפרט אנחנו מקריבים עולות מיוחדות
 לכבוד הקיסרים מה שלא נעשה בעד כל זולת אשר על הארץ.
 ומצואר אמרו אבות העולם פרק שלישי הוי מקפלב בשלומה של
 מלכות סאלמלא גוראף איש את רעהו חיים בלבו :

ואמנם מה שהוא יותר מזה כי לא בלבד על המלכות המושלת
 צו אצל על יתר המלכויות ג"כ אשר זימי מתשלחו היץ
 במקפר מפקד האוהבים אותנו לא סרו אבותינו מלבקש עליהם
 תחינה כמו שתמלא בראשון מקפרי החשמונאים פרק י"ב כי יונתן
 בהן גדול באשר כרת ברית עם שררת הקפאר"ליאטי באמרם כי

יען

אמרי בינה

יען היו בני אברהם נמלאו עלמם וצערם של היהודים כתב-אליהם
כזאת. אנטו צימי הסגים זוכרים אתכם על הקרצנות כפי מה
שיארת לט לזכור את אחינו, ועוד יותר מזה בי. לא על האדונים
והאורחים בלבד אבל גם על יעצני תכל כלם אנטו מחפלים לשהינו
שימשוך אליהם חקר. הלא תראה באגרת ההיא אשר כתב אגריפק
לקיסר קאיו כאמור כתוב לאמר מנהג הכ"ג ציוס הכפורים הוא
להתפלל שתהיה לכל בני האדם בכל שנת צרצה והשקט לצטח.
גם הוא ידידיה צקפרו המתואר מן המלכות הכללי אמר כהני יתר
העמים מחפלים צעד עומם בלבד אך ב"ג היהודים לא על המין
האנושי לצדו כי גם על יתר חלקי העולם ויקודותיו יבקש הצרכה
והשפע. וכן במתואר מן העולות כתב. ה"ל הנה קלת הקרצנות
נעשים צעד עמנו וקלחם צעד המין האנושי כלו, כי האמנה שני
התמידין עם המנחה והנככים הם הדואה צעד כל בני האדם על
פוצות הצורא אשר יחון אותם ציוס וצלינה, גם היוסיפון צשני
מגד אפיאורי כתב אנטו זרמים ומרצים בחפלה ראשונה על יעצני
תכל בכל שיתאלו כל טוב והללחה ואח"כ עלינו צפרט מדעתנו כי
החפלה על הטוב הכללי קודם הפרטי היא דלוייה מאל לפני אהינו,
ודצדיו אלה תמלא ג"כ לאיצקציאו הקיסרי בהכנתו ספר ה' פ"צ
והשצותם אל לצבך כי נעמו, ומעחה קורא עשכיל לשם קדמונינו
חתן כבוד על מה שתקנו בחפלות מראשית השנה על כלה מלך על
כל העולם כלו וכו'. והופע צהדר וכו'. ויצק כל ילוד וכו'.
לתקן עולם במלכות שדי כי לך חכרע כל צדך וגו', ויקבלו כלם
על מלכותך. וכל כיולא צדצרים האלה אשר הם לנו תמורת זצחי
לדק. והחכם דון ילחק התעלם צזכירתם צקפרו נחלת אצות ע"ד
שודש י"ג מענין החחיה על לשון המשנה שהכל שלו. כי לכצה א
דצך נאה ומתקבל הוא ששחדל להשיע אליו כל הצדיות כאמרו טוב
ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו. ובחפלת התמיד שלש פעמים ציוס
אנו מחפלים ושצע את העולם ומצרכותיך. כי אך טוב לישראל
צני לצב ללכת צדרכי אלהינו אשר לא יחפון צמות כל מח כי אם
שיעצו הנסוג מוננו את מחשבותיך וישוץ אל ה' וירחמתו. וכן
המנהג אשר לתוספת חזוק נמלא צקלת הקהלות לצדך את שריהם
וכל אצדריהו הוא באמת מנהג ותיקון למלוא צעיני אלהים ואדם חן
ושכל. גם מה שכתוב צקלת החפלות להעציר ממשלת הזדון
ולעקור

ימי עולם פרק נה

רעד

ולעקור ולשבר מלכותו באופן שרוח הטומאה יעבור מן הארץ עלינו
 באמת לשבח אותו כשיצטו הדברים על הכוון הזה והוא שכבשת
 חקומת החולה בהקרת החולי, כי אין קפק שהזדון וחטא
 היהירות הוא ילד הרע ומלאך המות הרצף תמיד לפתח לבנו
 להכשיל אותנו. ובהכנעו נחרפם ונכנע אל האלהים. ראה אמרו
 והאיש אשר יעשה צדקה. צדון דברו הכביא ודכותיהו. והיה
 כי ירחק ממנו הלא נערת כאל על אפיקי הפערות הטובות לכל
 זהם חיי רוחנו. וזה דבר המשורר האלהי יתמו חטאים מן
 הארץ. אשר הללוהו ז"ל צהיות המוצן ממנו חטאים ולא חוטאים.
 וכמהו תמלא לחכם בא"ה קייקה צמשלי המחוכמים וזה לשונו,
 משבח הוא מאד לעקור לא החוטאים אבל החטא והפשע. והיות
 בכתבי הקדש הדרך הזה נהוג ליחס מעלה וממשלה אל החטא והזדון
 עליו מקרא מלא הוא יחזקאל ז' אן המטה פרח הזדון החמק קס
 וגו', וירמיהו כ' וכשל זדון וכפל. ודברי רבותינו בדברים פ"ג
 עיר קטנה זה הגוף וכי. וכן אליה מלך גדול זה ילד הרע.
 ותרגום אס רוח המושל תעלה עליך אין רוח ילד ציטא מחיל צד.
 גם יתכן כי מן הדרך הזה ילא אל המחוקק לכלים אשר היה יהודי
 מה שכתב באגרתו לרומיים פ"ו ח"ל, אל ימלך אפוא החטא בגופכם
 המוכן אל המות. הלא בהמלא אל האומות שארית בארץ יכון את
 אשר קוינו על שארית עמנו ציעד דניאל ז' וליה יהי שולטן ומלכו
 ובל עממיא אומיא ולישניא ליה יסלחון וגו', ובהיות כל מה שזכרנו
 אמת לאמתו וטודע כי כל יצר הפלגות פקשארית צנו מפחר ומפורד
 מסוף העולם עד קופו הלא אין דרך לנטות ללצנו להללחת מלכות
 על מלכות כי אי להם לצריות ככל אחד שיפול ודמא דכולהו דידן
 קומק ויקר צעיני אלהינו אשר על כן מורה לשמוע דברי חכמים
 ועלות מדחוק של נביאי אמונה אומן לשאת צעד המלכות בלן רכה
 וחפלה שיכיר ה' מלכם כל חסרות ואיצה ריחן שלום בארץ כי הלא
 בשלומם ישפות גם לנו שלום וכלם יראו ויראו כאשר צחקדיו ירים
 קרננו ואת למח דוד עבדו מהרה ילמים. וכבר העירונו קרוב לקוף
 פ"ה מאמר א' נעעם פחרון השצעים וידידת והיוספון לפסוק
 אלהים לא תקלל כי ככל המתיחס לדבר אמונה ואלהות כבוד לאיש
 שצת מריב קרוב לאמרו אל תחגרו צם ונשמרתם מאד כי צה
 שליו אלהינו עד יחפוץ צנו האל המושיע:

אכדי בינה

על האותיות של כתב עבר הנורו ושקל הקדש .

פרק נו השחא דקשיטנא לדדקי . כי קרוצ לכוף חזרכו זה לקלת חדות צעלמו ולעמוד ג"כ ממנו על קלת דברים אשר צפרקיננו אלה, נתחיל ללמוד לורת האותיות . ולא ככתב שלטו אצל באותו שקראוהו ז"ל ש"ק דמגלה ופ"צ דקנהדרין כתב עברי היינו של בני עבר הגבר אשר תארוהו ג"כ כתב ליצוגאה ופרש"י אותיות גדולות כעין אותן שכותבין בקמיעות ומזוחות הגהוג אלל הכותיים שהם השמרונים . נכ הרמז"ס ז"ל צפרוש משגת דיקס פ"ד כתב עליו שהוא הגהוג אלל העם הנקראים אלל קאמי"דה היינו שומרון . והנה לפי מה שראיתי בקונטרס איש אנוכות מארץ הלזי אשר כתב אותו מידו אל הרב ר' פתחיה ידא מקפו"ליטי בלמדו אותו גם הלשון הערבי והר"ד משה הרופא צנו הראהו לי פה פורר"ה . וגם לפי מה שאחר כן צעיר מנעו"ה המשכיל ר' שמואל מארלי הראה לי בקונטרס מהלך הגאון הר"ד משה באקול' ז"ל לל ארץ הקדש והחדושי' אשר ראה צמחלכו הואו כתיבת יד הגאון הקז' מעש . וכן עוד לפי מה שהראני שמה מנעו"ה המשכיל ר' ראובן מפירושה בנוקח מקר לו אחד מחכמי הנלדים צעיר צור"ניא כפי מה שמלא צקפר קדמון נאמן אללם . האלפ"א צית"א שמרונית זו היא לורתה . דה לשון הר"ד משה באקולה הגז' , אותיות הבותיים אשר על התמצעות :

א א ב ג ד ה ו ז ח
 א א ב ג ד ד ד ד ד ד ד ד

ה ט ט כ כ ל
 א א ב ב ג ג ג ג ג ג ג ג

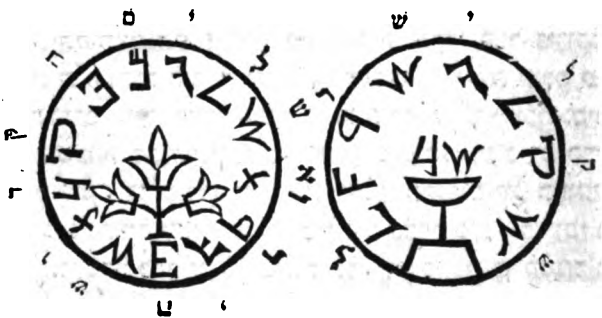
מ נ נ ס ס ע ע פ פ צ ק
 א א ב ב ג ג ג ג ג ג ג ג

ר ר ש ש ת ת
 א א ב ב ג ג ג ג ג ג ג ג

והנה

ימי עולם פרק נו רעה

והנה תמלא להרמז' ז"ל אחר פרוש החורה שכתב חיה לטורו. ברכני ה' עד כה שבחתי לעכו ומלאתי שם ציד זקני הארץ מטבע כסף מפותח פתוחי חוהם מלדו האחד בעין מקל שקד ומלדו השני בעין ללוחית וצטי הלדדן כצב כתב מפתח צלר היטב, והלאו הכתב לכותיים וקראוהו מיד כי הוא כתב עברי אשר נשאר לכותיים. כמו שזכר בצנהדרין, וקראו מן הלד האחד שקל השקלים. ומן הלד האחר ירושלים הקדושה. ואומרים כי הלורות הם מקלו של אהרן שקדים ופרחים. והלורה השנית לנלכת המן. ושקלו אותו צלחות ומשקלו עשרה כסף. והם חלי אוקיא שזכר דש"י. וכן ראיתי מן המטבע ההוא צלחת וכתובה ההיא חלי משקלו וצו היו שוקלים חלי השקל שהיו שוקלים לקרצות וכו'. ואולם צדוק ה' גם אני הכותב ראיתי אחד מן השקלים הזכרים ציד אלמנת התגר החקיד ילחק הא"גיו ספרדי ז"ל אשר היה מתושבי פיר"ה וזכר שם עוז הלך לירושלים ושם נפטר ויקבר בצעמק יהושפט חוץ לשער ליון כשעור מיל. וזאת האשה דחלו זה טפלי שזה אל כמ"ר יום עוז ז"ל צנה הגדול הנלכ על נכסי אציו פה פיר"ה. ובקצינות המטבע הנו' ראיתי כתוב צלותיות דלעילא שקל ישראל. ובאמלעו לנלכת עם ש"ד עליה, אשר לדעתי ר"ח שקל דוד. ומלד אחר ירושלים הקדושה או ירושלימה קדושה. ובאמלעו מטה צעל שלשה פרחים כפי אלו הלורות משני עבריו.

ולצי אומר לי כי הדב נחמני ז"ל שכתב וכתב שקל השקלים תחת שקל ישראל. וכן עם כי אפשר לקרוא יד שלים הקדושה אפשר גם כן שיקרא

אברי בינה

שיקרא ירושלימה קדושה. שכן תמלא צירושלמי דמגלה פ"ק ר'
 קימון ור' שמאל זר נחמני תרויהון אמרין אנשי ירושלים היו
 כותבין ירושלים ירושלימה ולא היו מקפידין ודכותה לפון לפונה
 תימן תימנה. ומזה תבין אמרם צירושלמי דימות פ"ק משנת ז"ש
 מחידין את הלכות לאחי וכו' אמר ר' קימון טעמון דז"ש לא תהי'
 אשת המת החולה לאיש זר. החילונה לא תהי' לאיש זר, אחיא
 דז"ש כאלין כותיא דהן מיבמין את הארוכות ומוליאין את הגשואות
 דאינין דרשין חולה החילונה, מה קימין בית שמאי וכן אין לו,
 א"ר יעקב דרומיא קומי ר' יוכי וכן אין לו מן הגשואה, החילונה
 לא תהי' לאיש זר. אמר ליה ר' יוכי לא יחקדונך כותאי דאת
 מקיים דרשיהון. תני ר' שמעון זן אלעזר גומיחי לקופרי כותיים
 מי גרם לכם לטעות דלית אתון דרשין כר' נחמיה דתמי כל דבר
 שהוא לריד ל' בתחלתו ולא נתן תן לו ה"א זקופו, כגון לחון
 חולה, לשעיר שעירה, לקורות כוכותה, מחיצין לר' נחמיה
 ישורו רשעים לשאלה לדיועי התחמנה של שאלו, ע"כ. וכיפא זו
 היא ג"כ במדרש תלים פסוק ישורו רשעים הו'. והכלל הוא
 שהכותיים אינם מודים שה"א זקוף תיבה זמקום למ"ד בתחילתה
 ולזה יפרשו החולה החילונה, וכן ז"ש נראין דורשין כמותם,
 וא"ר יוכי לר' יעקב הו' אל יחקדונך כותאי. ר"ל לא יקללך
 הכותיים. כי כן מלאחי כתוב זבנקא ארץ הלזי הו' איד זבלותם
 לומר קללה עליך יאמרו חקדא עליהו, ואולי יחקדך שומע הוא
 ומענין זה לצד ממה שכתב עליו הרמב"ן סוף פרשת קדושים, וכן
 מלורת האותיות האלה תבין מאמר אחד עקרי אשר צירושלמי
 דמגלה פ"ק והוא אמר ר' לוי מאן דאמר זרען נחנה תורה עי"ן
 מעשה נכיס. מאן דאמר אשרי נחנה תורה קמ"ך מעשה נכיס.
 כי בתוספתא דקנהדרין פ"ד. ופ"ק דמגלה, ופ"ז דקנהדרין
 בגמרא דיין. ופ"ק דמגלה ציר'. נחלקו התנאים על האותיות
 שבהן נחנה תורה מקיני כו' שחבור ג"כ זפרק נ"ח. ר' יוכי ור'
 נתן אמרו שהיו כתב זה של עבר הנהר. ור' שמעון זן אלעזר ור'
 אלעזר זן פרטא ור' אליעזר המרדעי ור', אשר קוגין דעלמא
 כותיהו, אמרו שהיו כתב אשרי. וכן א"ר לוי כי לנאן דאמר אשרי
 נחנה תורה קמ"ך מעשה נכיס והרמז למאמר רב חקדא בגמרא
 דידן מ"ס וקמ"ך שבלוחות זנב היו עומדין. מהיות דעתם ז"ל
 שהכונה

שהכונה באמרו מזה ומזה הם כתובים שהיו האותיות עוצרות מלך אל לך. ולדעתם זה יתישב מה שאמרו למה נקרא שמו אשורי שהוא מאושר באותיותיו כדבר הבבלי, או מאושר בכחצו כדבר התוספתא והידר'. היינו מאושר ומפואר כמו שזכר רמב"ם ז"ל על משנת ידים פ"ד, ומאן דאמר צרען (שהוא בהכרח כתב עבר הנהר הכמר) עיף היא מעשה נכים, שכן ראית אותה היקף שלם כלורת הקמ"ך אללע, ואל הדעת הזה יאות הטעם האחר שאמרו שם למה נקרא אשורי שעלה עמם מאשור. כמו שאמרו ג"כ צירושלמי דר"ה כי שנות המלכים והחדשים עלו עמם ובבבל. ומה שתראה צירושלמי דמגלה פ"ק אשורי יש לו כתב ואין לו לשון, עברישי לו לשון ואין לו כתב צחרו להם כתב אשורי ולשון עברי. אין קפק בי כונתם באין לו היא שאינו משוּבַח. כמו שכחצו צעלי התוספתא פ"ק דמסכת אלילים דבור מתחיל שאין להם לא כתב ולא לשון ח"ל, אמרינן צמגלה והכרתי לבבל שם ושאר שם זה לשון. ומאי קאמר דהא לשון ארמי הם מקפריסו ועודם משתמשין בו, אלא ודאי לשון מלכות קאמר עכ"ד, והנה תמלא לבצל הערוך שפרש מלת רען מהופכת כמו בצלע, או גרקינן צרען לשון דעילה ודוחק שהוא כמו כן ענין לער. אך לכל הפנים נכרין הדברי' שהכונה באמרו צרען היא בכחצו עבר הנהר, ואמרם פ"ב דסנהדרין כהפך להם לרועץ שהוא לפרוש רש"י מענין חרעץ אריב, הכונה זו שהוא הפך האשורי אשר תומכיו יאושרו. או כי מלת רעץ היא מלשון שמרוכי חאר מירה באופן מה על לורת הכתיבה ההיא. ואין קפק כי נטיית הר"י אלבו מאמר ג' פי"ו מקספר עקריו אל שהתורה נתנה בכחצו עבר הנהר היא אפק ותהו, ודעת החכמים אשר עוד כזכיר צפ"נ שכתבה באשורי הוא חכר על טוב לנלח. ולענין זה לא אחרל מהודיעך כי הר"ד משה אלשקר צתשובותיו קי' ע"ד כתב ח"ל, דע שזאו לידי מאותן המטבעות מכתה מינים משונים שקל ומחלית השקל, ויש מהם שכתבו צם שנת כך לנחמת ליון, שנת כך למלך פלוני, וראיתי באחד לורת לולב אגוד ואתרוג בלדו. ואמר לי יהודי אחד צקי באותו הכתב כי מהלך האחד היה כתוב יוני עם האר"מה של יונים חקוק בו ומן הלך האחר כתוב עברי ונראה שזה היה בזמן השתעבדם ליונים וכו', ע"ש. ולורת האותיות אשר הביא צעל קספר מקנה אצום כראשיתו ודאי הוא שאין האותיות

אשר

אמרי בינה

אשר על השקל דלעילא. ועוד לענין זה אזכירך כי רש"י צפרות הכתוב כקף שלשים שקלים אמר ח"ל, השקל משקלו ד' זהובים שהם חלי אוקיא, עם כי בתחלת פרשת תשא כתב זחיס צמקו' זהובים. וידידיה האלכס' צקפרו הראשון מן התורות הפרטיות לענין מלות הנערבין כתב ח"ל, השקל הוא ארבעה כקפים. והיוקספון צקדמוניות פ"ט קפר ג' כתב ח"ל, השקל ליהודי' הוא ד' דרכמוני אטיבי. ולדעתי דרכמונים שש רבואות דעזרא צ' ואדרכני' אלף דעזרא ח' הם מן הדרכמונים הכזכרים. חהובים חחים וכקפים דרכמונים ואדרכמונים היו כלם דבר אחד. והחי אשר יתן אל לבו לדעת צדוק כל המשקלים דאורייתא ודרכנן. וכן כל השיעורים לזיכיהם ציבש ובלח יצקש לו קפר כפתור ופרח פרק ע"ו כי הרבה לרקדק ולפרש אותם לפי כל הדעות שנמלאו :

על קדמות לשון הקדש ומנהג לשון הארמי בעמנו :

פרק נו כדנה אשר דברתי צקלת פרקי הקדומים להליץ על ארדות לשוננו הקדוש והאורחיות והנקודות והטעמים המתחסיים אליו קלת דברים נאותים, הנה אותה אשמור עתה לעשות והאל הטוב יענני צקול וימשכני חקד. האמנה לתת דיוח אל המתצוקן צין הדרושים אפריד לכל אחד מהם פרק. והיה זה דברי צלשון, אומר כי אם המלא צעדת חכמינו הראשונים כמו שיצתאר צקמוך מי שחשצבי שצעים הלשון כלם היו גם לפי דור הפלגה, הנה הדעת הגובר ואשר צפי כל ישרים יתרום הוא כי רק צימי פלג נחחדשו צרלון האלהים. ועד העת ההיא לא היה צעולם רק לשון הקדש. ראה דצריה ז"ל צצ"ר י"ח ול"א על הכתוב כי מאיש לוקחה זאת מכאן שנצרא העולם צלשון הקדש. שמתע וימיר גיני גיניאה אנטרופי אנטרופיאה נצרא נצרתא אללא איש ואשה למה שהלשון הזה נופל על הלשון הזה, ע"כ, הן אמת כי החכם צעל העקדה שער ח' קמוך לפרק החצור כתב עליהם ח"ל, ראייתם זאת הבל היא דמאן אמר לן שלא הועתקה מלשון אחרת וכו'. ומשך דצריהם אל כונה נאותה אללו עיין שם. אומה לכל הפנים מלצד זאת הצמינה הנזכרת יש לנו עוד חזקה ומקובלת והיא ראותנו כי צמשך הזמן והקפורים תמיד נאמר אדם ען הארמה, חוה מאס כל חי, קין מקניתי, שת משח לי, פלג

פלג כי צימיו כפלגה ועם שנעתקו הספורים ההם לכל לשונות
 הגוים עינינו רואות כי השמות הכוזבים עלמם לא נשתנו אבל
 הוצאו אלל העמים כלם בלשון הקדש ממש אדם קין נח ודכותיהו
 והלא זו הוראה עלומה ועדות כאומה מכל הגוים על היות ראשית
 הנחתן בלשון הקדש, וגם את האופת הזה תקח צידך קורא
 משכיל אשר הורהו לי הר"י מוסק"אטו, והוא היות מן הראוי
 כתיבת השלם לשלם וצפרטו מאת השלם שהוא הצורא. והנה כי
 כמו שחכמי המחקר אמרו צנעם כדוכיות השמים, שהלורה ההיא
 היותר שלמה היא היתה הנאותה לחומר שהוא היותר שלם
 כמבואר פכ"ב צנני מקפר השמים. כן נלדק בדברנו שהצורא ית'
 אשר לא חקר בעולמו דבר מן הארות: לא גמנע מהשפיע על אדם
 הראשון השלם צמינו (כמו שבאר הכוזבי מאחד א') את הלשון
 הזה אשר הוא היותר שלם למה שגולות טו: וצפרטו להיותו
 אשולא צהוראח טבעי הנקראים ומדותיהן. כשם שער המורה על
 אצחק. ראוהו מלשון אשורינו, וגם על נשירת כנפי צ בהתחדשו כפי
 אידוע' וגם יד העולה כמספר פדקיו ושופי הוראותיו. ויתר
 הקגולות המיוחדות לו צהקדמת קער התיקודים וצחקוני שחק
 וחסע, וצמתיחם לשמו ית' כצר נודע כי אלל חכמי האמת רבו
 אגולותיו לחלפיות, מה שלא התפרקם צולתו מכל לשונות גוי
 הארץ. וכמו כן אורותיו החעלו להורות על אונחת כל עלם שפל
 או גצוה במבואר כל זה מהרמב"ן על הכתוב וכל אשר יקרא לו
 אשאר וגו'. הן צצמינת הלשון הן צצמינת האותיות. אשר צלי
 קפ"ק לצבראו עמו כפי מה שיחצאל עוד צפרק שלפנינו, וכן צאופני
 הוראותיו הנקראים אלל היונים והרומיים מיטא"עורה תמלא חכמה
 ונפוארת, צדבר יעקב על החעמדו למות וצכתי עם אבותי,
 כי צשתי מלות האלה נכללו שני עקרים גדולים אשר מתה חכמים
 ולצברין נלאו לכחצ ספרים על אונחתם ועדן צצריהם. לא
 יקפיקו כי כנוי המיתה צשכיבה הלא תורה על תחית המתים
 וקולתם וקומם כמנהג כל ארצ אשר תקחמא יקום אם לא מלד
 אקללה אשר טב לא יוקף לקום" ואילו הואי האם עם החכמים
 אצחק חלק עניתי אף אני חלקי מכלן רמו לתחית המתים מן
 האורה, ואמרו עם אבותי אשר יטה אלץ ג"כ לשון האקף אל
 עמי הלא יורה על השארות הנפש, כי גולי כן אבותיו ועמיו

אמרי בינה

איה הם. כזר הודעתך צפ' העשירי כי הראשון מחכמי הודו
כפי נוסח פלוטארקו וקלימיניטי. בהיותו נשאל מאלכסנדר מי
תחשוב ומרוצין החיים או המותים השיב החיים, כאמרו כי המותים
אינם עוד מאומה. גם מאמר ונפשו קטורה בנפשו באמת יכול
כל מה שהליעו החכמים בסקפריהם על אמתת האהבה צין שנים
ודברים כאלה באותים מאד אלל החכמים הלא נלמדס וע השיחה
ההשוטה של לשון הקדש. ובכן יפה פרטי ז"ל שפה אחת לשון
הקדש. ואתה תחזה חושבניה דדין. כחושבניה דדין עם החיבה
מלרפת. וכמו שהיטיב לדבר בדרוש הזה החכם כחרי מאמר צ'
קימן ל"ד. ומאמר ד' קימן ל"ג:

גם צין הנלדים החכם הגדול אבגוסטינו צעירו ספר י"ו פ"ג
ופ"א כתב כי מאדם עד הפלגה היה העולם כלו שפה אחת.
ויהי כי חטאו פירלי הדור בלשון. מוצרת גדולת לאמר הצה נדה
וגר' הוכו כמו כן בלשון אך עזר וציו אשר לא משכו ידם את לוללים
נשארו בלשון הראשון. ולא צית עזר כלו רק זרעו הנמשך
לאצרהם. גם לא כל צית אצרהם רק זרעו הנבחר ילחק, וכן
לא כל ילחק רק זרעו צית יעקב, כי מאת האלהים היתה נקבה
שישאר הלשון הקדוש צרע הקדש, ע"כ. אשר דבריו אלה
נוטים למה שכתב המורה מאמר א' מאשר דבר על היות העם
הנבחר כגולת הזרע. גם בעל העקידה נגע צו צרצים משערין.
וכן ידידיה בכוף פרקו העשירי על הכתוב ויקן נח, קחם נח
אליך ממקומם וחברכני בפשד. אמת כי הוא אבגוסטינו גם
אניאו מפרש הקסר השגי לצירוסו הכשדי צרצם על מקסר
הלשונות אמרו שהיו ע"צ, כי יאמינו שכך מקסר צני שם ותם
ויפת אשר עליהם כתוב איש ללשונו. והוא אניאו לעג לאחד
ממפרטיהם אשר נמשך אל דעת חכמינו בסק שצעים מן הכתוב
ילצ גבולות עמים וגו'. גם המתדש הגדול אללס טוקטאטור
צפרשת הפלגה בהצד"ל. לא התצאר בכתוב לכמה לשונות נפרדו
גם לא נדע אם צומד הזמן אצד איזה לשון באצדן עמו צמלחמה.
או אם נתחדש לשון אחר מהקמות צני האדם. אבל כי מלאפי
צני נח מעליהם נאמר איש ללשונו מקסר ע"צ הגו מוסבם לכל
שככה הלשונות היו שצעים ושנים, עכ"ד. וההפרש הזה צינם
לצינינו הוא לדעתי. שהם הכניסו צמקסרם אשור ומלשתיים, ולא

ימי עולם פרק נו רעח

כן אנחנו לפי מה שראיתי צפיקתא דרב כהנא נמלאת אלל
 מדרשי אז"כיר ואזא גוריון צספר קדמון שראיתי צמדרש הנדיצ
 ילחק איש פא"כו ארחת פיר"רה . כי צפסקא מתוארת לחנא
 דמתלליא נמנו סס אחד לאחד , ארצעה עשר ליפת . שלשים לחם .
 ששה ועשרים לשם . שהם כך שצעים . וצניי חס דלוג אשור
 ופלשתיים כמו שזכרנו , ונראה היות זה הנכון יען כי שני אלה
 ילאו מזולתם אשר כבר נחשבו . ולכל הפנים אנחנו לא נסיר
 מדעת חכמינו אשר הסכימו כי הלשונות והארומות ושריהם הגם
 שצעים כיוו שחמלא צפרט ליונתן צן ערזאל פקוק ויפץ ה' אותם
 משם שחרגם ואחגלי מיימרא דה' עלוי קרתא ועמיה שצעי' מלביא
 כל קבל שצעין עממיא וכל חד וחד לישן עמיה ורושם כחציה צידיה
 וצדרינון מתמן וגו' . וכדברים האלה חמלא גם כן צכ"ד מפרקי
 ר' אליעזר ע' מלאכים לע' אומות כל אחד ואחד גוי וכתבו ולשבו
 וכו' . וצמדבר כיני רצה פרשה י"ג מזרק משקלו שצעים כנגד
 שצעים אומות שהם מקוף העולם ועד קופו , וצידוקו החכר
 עם היות שלא יחס בצלול הלשונות אל האלהים באשר לא ידע את
 השם וכחצ צחללת ספרו הרציעי כי צראות נח שהחל האדם לרוב
 חלק את האכיאה והאפריקה והאצרועה צין לאלאיו וישלחם איש
 וציתו אל ארץ מיוחדת אליו , וכי צשנת קל"א אחד שחמול
 נמרוד יסד את עיר צצל ואת המגדל הגפלא ולא יכול להשלימם .
 הנה קרוב לקוף השלישי כחצ כי נח נקרא ג"כ יאנו שהוא מלשון
 יין . ואשתו אשר נקראת טיליאה היו מוכנים אותה ג"כ ארזיאה
 מגזרת ארץ באשר היא היתה אם כל שוכני הארץ . ושאררי
 מותה כנה אשתה מגזרת אש כי עלתה למרום היסודות עד
 לשמים . וכדברים אחרים כיולא צאלה אשר יורו על הרגל לשון
 הקדש צדורות ההמה . ולקאטו הנדפס צחלק שני מקפרי צידוקו
 חמלא כי על סס ארזיאה החכרת נקראת העיר הקדומה מאד
 ארזילה די טוקאנה , וכמו כן מחבר איטלקי צספר קראו מולא
 לשון טוקאנו אחרי הוכיחו שהמדינה ההיא קדמונית וכי אכטיה
 ילאו לראשונה מאלל נח הציא קרוב למאה מלות הנמלאות צלשון
 החכר נגזרות מלשון הקדש . כגון צשורה אמצטריאה . משורה
 מיקורה . חרצוני קין קארצוני ודומיהם . ואחד צלי סס
 מחכמיהם צהקדמה דקדוק ארמי יפה מאד , אשר מרצרי הצחור

אמרי בינה

צדקמת המתדבנן נכר חיד גבוה הוא אחר ממונ, כחצ כי
צעת הפלגה נשאר כמה מלות מן הלשון הקדוש שזרות ומשורצות
צרוז הלשונות המחדשים' ואיך אותם שנמלאו קרוז למקום
הפלגה נשאר לשונם קרוז ללשון הקדש, כגון הארמי והערבי
והעמים הגלויים אליהם צקלות המזרח. וכל אשר יקפו להתרחק
כאשכנז ויתר גלילות המערב יקפו לשונם להתרחק ממנו וזה קרוז
למה שכתב החכם אפודי קוף פ"ג ר"ל, אין ספק שצדקמת
העמים על שצעים הלשון השתמשו צקלת שמות ופעלים מן הלשון
שהורגלו צו מקדש. גם הר"ר דוד פרוינד"אלי העמוד לנכ תורה
צעיר מנטו"צה צין חצוריו הממוכמים העלה על קפד קראו דוד
הפלגה יתר מאלפים מלות עבריות המפורזות קלתם צלשון רומי
וקלתם ציוני ואיטלקי וחולתם, צהאמר לרומיים מעזר כנגדו
ארגקור' ומאלילי ידי אקילי' ומפלגש ליוני ולרומי פיליקס'
אוקפידאלי אוקף דלים' קאליאופ' שהיא הראשונה אללם צחשע
המוקיקא, אפטרופית של נלימי הזמרה כחצ הערוך הרומי שזה
חארה כגזר מקול יפה. כשם קלינדא שאמר היותו כגזר מקול.
כמו שכתבו קוף פ"מ מאמר ג' ואקדימיאה מודכז מלשון צית
עקד רועים שחרגם יונתן צית כנישת רעיל' ומאדם' שר"ל
אקילת צני אדם, כמו שהשיצתי על אודות חצרת חכמים אשר
הוקמה מקרוז פה פיר"רה והדורש ראשונה חאר אותה אקאדימיאה
ויאמר פלמנוני המדכר היות זר אללו על ועד יהודים חאר יוני,
ויהי כאמרי אליו כי אולי מולאו זה מן העברי ככזר רפתה דוחו
והנאהו' והנה מן הדצרים האלה תלא לנו הוכחה רצה לצד מן
הראיות שקדמו כי זה לשון הקדש קדמון ואצ לכל יתר הלשונית
להיות דשועו צפרט ככר וכשאר צכל אחד מהמה עוד כי צלדק
חשפוט היות יחרון זה לצעליו שיכול הוא מולד הציוו מיכיה וציה
מלות רצוה אשר ציתר הלשונית לומר צאמת שפת לא ידעתי
אשמע' ואך לשקר חמלא למשורר הגדול אללם דאכ"עי פ"ב
חלקנן עדן אשר שם לו צפי אדם הראשון לאמר, הלשון אשר צו
הייתי מדכר כדחה לגמרי טרם נשלם צנין המגדל' כי הנה נשאר
וצרוך ה' הוא צידנו' אדכצא לפי הנראה מדכר פה קדוש רש"צי
קוף פרשת נח כלם יאצדו והוא יעמוד' כי לענין אמרו שצלצול
הלשונית הציא המחלוקות לעולם כדכר הא"ע צקפור הפלגה על
ומדכר

ימי עולם פרק ג

רעט

ומדבר כלשון עמו קיים ואמר אזל בזימנא דאתי מה כתיב כי אז
האפוך אל עמים שפה צרורה וגו', רמז לדבר כי אותיות שפה
צרורה עולות כאותן של בלשון הקדש. לצד מאחד אשר עם היומו
חומר המקפרי כלם ידעת כי הוא אינו מקספר. גם על החכם
הגדול לנלרים אקוינו שמעתי איך באחד מחזריו אמר כי הלשון
הקדוש לצדו עמיד להשאיר צטור ה' את שצות עולמו לרלונו מימי
קדם. אך הנה תמלא צירושלמי דמגלה פ"ק ויהי כל הארץ שפה
אחת וגו' ר' אלעזר ור' יוחנן חד אמר שהיו מדברים בשצעים לשון
וחרונה אמר שהיו מדברים כלשון יחידו של עולם בלשון הקדש. וכן
איחא צ"ד פרשה ל"ח. ודברים אחדים דברים אחדים מה שציד
זה ציד זה ומה שציד זה ציד זה, ורצון אמרי שפה אחת, ע"כ.
כי לאמרת אלהי הלרופה הזאת היינו פקוק ויהי כל הארץ וגו'
קרה לא בלצד כדבר הרב המורה ח"צ פ"כט על מלת אבה אשר
לעברי פחרונה רלה ולעברי מאן. אזל ג"כ כמו שכתב ראש מאמרן
בתחיה כי שני בעלי לשון אחד צעינו יצינו כחוצ אחד עלנו בתחית
מבוארת, כן קפור הפלגה הזאת אפשר שהאחד משני זוגות חכמינו
החכמים בראותו כי גם קודם צנין המגדל נכתב על לאלאי כל אחד
משלש בני נח איש ללשונו למשפחותם ללשונותם ועוד אולי הוקשה
אלנו להלום איך צהיות תפולתם כרגע למדו לשונם עד מהרה
לדבר כמה דברים מלטרבים, ישר צעינו למשוך ולפרש הכתובים
באופן שיצטור הפל אל כפון. ואמר כי כונת אמרו שפה אחת היא
שכלם היו מדברים בכל הארפים צורה, שעם היות הדברים
מרבזי היו כמו כן נודעים לכלם. ושלזה צמעו תחדות אשר
הטילה נדת הדין צינותם נפרדו איש מעל אחיו. ואיש וציתו
החזיקו להם בלשון מיוחד לכל ימי הארץ. עם כל זה כמו שאמרתי
הדעת עלאה גבר ושהוקם לאמתי אלל קדמונינו הוא דעת חורכה
החכר שהיו כלם מדברזי בלשון הקדש, וכן ראיתי תרגום יונתן
צ"ע ותרגום ירושלמי פסוק ויהי כל הארץ וקות כל ארעה לשון חד
ומיאלל חד ועיטא חדא בלשון קדשא דאחצבי ציה עלמא מן שריא.
ואנכי לא ידעתי גם צין חכמי הגוים מי שלקחו לצו לככך הפשט
הנכון בקפור הפלגה דק ידירה האלככנדרי אשר הוא אללי כמו
שכתבתי בשעי מפרקיני אלה כוי צין המדברים וצריה לחכמינו
צפני עלמה. פי בקפרו מבצול הלשונוס בלצל דבריו וכמעט

שאמר

אמרי בינה

שאמר היות הקפור הוא רומז בלמד לצלול הדעת הכוזבות אשר יולידום הרעיונים החמריים המתקוממים על אדון כל הארץ, כפי מה שזכרתי עליו פה. עם כי צקוף הפרק ההוא נושע צקלת לאמר שגם המאמין הדברים כשטון לא הפקיד אך שעם זה יחשוב הדברים האלהיים הם כגופות ושפוני עמוותם במדרגת הנפשות בהמה. והנה בחכמה ונחצונה כתב הכוזר האלהי במקומותיו הזכרים שזה לשון הקדש לא נמלא מהבכמת עם על פרטי מלותיו אבל נולד ורגל על לשונו מלא היה לרוח חיה כדבר אונקלוס לרוח ממללא, כי הנה חקף להצראו שהיה כצן עשרים שנה כמאמרם ז"ל צ"ר י"ד ומדבר דנה י"צ ושיר דנה פסוק לאינה וראינה אף בהיותו יחידי הולך לשמוע קול אלהים מדבר אליו על עץ החיים והדעת. והקול אשר כזה (כפי מה שכתב הוא כחרי מאמר א' קי' מ"ו ומאמר ב' קי' ב' לענין קולות מתן תורה) אינו כאשר חשבו הפלסופים בצבואה שחגיה מנפש ידכו מחשבותיה ומדבק בשכל הפועל וכו'. אבל צרלון האלהים ילטייר האויר המגיע אל אזן הנציא צלורות האותיות המורות על הענינים שהוא חפץ להשמיע. כמו שכתב ג"כ החכם ריק"אנלטי פסוק וישכם אצרהם צקקר על הכתוב וכל העם רואים. גם יידיה האלכסנדרי קצע בזה מקמורת בסקרו המתואר מעשרת הדברות, וכעד לדצריהם צסיר דנה פסוק ישקבי שאמרו הדבר עלמו היה נחקק מאליו וקולו נשמע. אשר על כן היה אדם לריך להצנת הלשון כמו שאמרנו, אבל ציתר הלשונית אחאן לפלוגתיהן דאמוראי דלעילא שאם קדמו לדד הפלגה אפשר שהיו הסכמיות צבחירת צני האדם. ואם לעתם הושפעו ויתלדו על משפחתם יחוארו גם הם למקודרים מאת האלהים, לא צריאה חדשה אבל הערת למוד. כרוחו אשר נוסקה ציחידיהם להמליא המלאכות כפי הידוע, וזהו מה שזכרנו למעלה צסם יונתן צ"ע ופרקי ר' אליעזר שהמלכים היינו שלחי ההשגחה למדו לכל אומה את לשונה, ושמתה צראותי גם כן הנלרי הקדמון אוריגיטו צאולימפיאה י"א שלר על חומש הפקודים שכתב ח"ל, מלאכים שונים השתדלו צלשון ושפת אומות שונות כאילו מאמר שומלאך אחד שם צלשון אדם אחד לשון צבלי תולמו צאחר לשון מלרי וכן כלם. וכן הלשון אשר נתן לאדם מקדם נשאר

משאר בצרע ההוא שאיננו חלק שום מלאך או שר כי אם חלק האלהי. ואמנה אחר שהונח כי הלשון הנבחר הזה היה מורשה לקהלת יעקב לצדה יש לדעת כי כדבר הכרחי מאמר צ' מעת אצינו אברהם היו לו ולצניו שני לשונות, העברי המקובל בצרעו ללשון הקדש, והארמי ללשון חול. ובפרט להמלאם גרים ומתצנים צמדינות ההמה אשר עם היוחס רבות חו לחת הדבור חזו. כאילו תאמר שלעז הכשדים בארמי היה צמדנות לעז צני משך באיע"ליאה. הלא האקלים ההוא בלו או רוצו היה מדבר בשפת ארם. כמו שכתב פלמוני הנזכר בהקדמתו לקדוץ הארמי הנזכר ח"ל, הלשון הארמי נהוג לא בארלות צבל לצדן כי גם צמיקופוטאמיאה (היא ארם נהרים) ואקיריאה וערי הערב חולת אלה, וכן צנקלה חצין מן הערוך הרומי ערך קיריאה היות השם הזה המורה אללם ארם כולל ארלות לאין חקר. ואצותינו אשר קראו את שמות הערים והמקומות ה' יראה רחוצות גלעד והמלפה ושמות השצטים וצני יוקף וצני משה עשו זה מטעם לשונם המקובל אליהם. וכן שמות האצות עלמם ובפרט אברהם ושרה הלא המה מטבע הלשון הנהוג אלל רוח הקדש. ושם משה עם כל מה שכתב עליו הא"ע פרשת שמות הגה ידידיה האלכסנדרי אשר צלי כפק ידע את לשון מלרים כתב ראש קבר חיי משה שהמלרים יקראו למים מו"ש. ולנה יאות מאד טעם כי מן המים נשיתיהו הן מלד המלרי על שם המים הן מלד העברי על שם המשכו ממנה, אולם אחרי הכנס ישראל לארץ צימי יהושע אשר כצר הילחדים צמדבר הטברו מעמאות המלרים ולעג לשונם באורך שצחם צו כי כן לדעתי גזרה חכמת השגחתו. מלורף לאמרם ז"ל צפרקי ר' אליעזר קוף פ"מח וצמכילתא דבא אל פרעה פרשה ה' וצתנחומא פרשת צלק ושיר השירים רבה פקוק נן נעול שגם צמלרים לא שנו את לשונם, יאמן שכלם גם המונייהם היו מדברים חמיד צלשון הקדש. והנה לך כמה עדים נאמנים. אמור לא שצולת ויאמר קצולת. ולשון לחי החמור אשר כפל על חמור חמורותים, והרצה שנוית אכשים ומקומות כמו גלגל, ירובעל, רמח לחי. נעמי. שמואל. ידידיה. וכמו כן עובד לדברי היוסיפון לרומיים קפר ה' פ"א שרמזו צו השכנות כי יעבוד את נעמי צזקנתה

נמשך

אמרי בינה

נמשך לאמרם יולד זן לנעמי. ורבים זולת אלה, אשר עם העתק
קפור ענייניהם ליתר הלשכות הנה השמות ההם עלמם לא
נשתנו ממה שהוכחו, ואנשי חזקיהו אמרו אל רבשקה דבר
נא אל עבדיך ארמית כי עם היותו ככרי צאלכלו שומעים אנהו.
ואל חדבר אלינו יהודית שהוא לשון הקדש צאלכלי כל העם וגו'. וכבר
ראיתי זין כמ' מטבעו' קרמוכיה לדוד פכלי תושב מנטו"צה מטבע'
כסף אשר צלדו האחד לורת ראש אדם וקציבותיו בתו' המלך
שלמי' צל"הק וכחציה מרובעת וצלדו השני לורת היכל וסציו כחצ
היכל שלמה, ואם קפר אלדד הדני שצא מעשרת השצטים עם כל
מה שבתצ עליו הא"ע פרשת שמות יש קלת אמתן צו הלא אומר
צצדוד שהם וגם צני משה מדברים צלשון הקדש. כי שמרו על
אדמת נכד את הלשון שהיו לראשונה קהגים צאלכלם, כפי הנמלא
כתוצ ג"כ פ"ג מעצרא ד' המקוצל לכלרים וליוגים. שאחרי
הוקרם צגלות שמו על לצם לשוצ אל ה' ולצלתי התערב עוד
צכל גוי מגויי הארץ אשר החטיאום, כי על כן הוקיפו
צצחייתם להתרחק עוד מן המקום אשר הוגלו שמה, וכן
המקופר צקפר דרכי נועם לן' חציו על השיר צלשון הקדש
אשר חולצ על מלצת סר לצא המלך אמליהו כאשר נכתוצ צפרק
שיר השירים הוא חזוק רצ לזה וכלמד ממנו כמה דברים כפי יונה
שחצאה שמה. ודברי ירמיהו בדנא תאמרון להום וגו'. היו
שלא בדרכי ארמיים צהיותו חפץ להשמייעם אל הגרים עלמם
יוצציו צצל ובאילו יאמר הגידו דצרי אלה להם צאוחו הלשון שציו
גם מודעת זאת כי צחללת גלות צצל כצוכד גלר לזה ללמד את
הילדים ההם קפר ולשון כשדים שהוא ארמי תכלל שער הנה לא
ידעוהו. ולא ה' לו לדניאל לקפר לנו דצרי הבשדים אל המלך
צלשונם רק להראות בי צין יתר חסדי ה' עלי צמד אתו צא
הינצו. כל שק צהיותו הלס צמינו כפי מה שנקל למחצוק
צהעריכנו חרנום דניאל לאשר צעצרא אז זולתו ען הנמלא אתו
אפס צשצעים שגות הגלות כל המוגות ישראל אשר השחקשו
צבמה ארות ען העמים שנו צלי ספק את לשונם וצפרט למדו
את הארמי של מדינת צצל וקציבותיה, עד כי צהנות לרתו
הגלות את לצ הצנים להוסר מעונות אצותם אשר צימי צית
האשון צעלו וצכחו את האצרה ומלותיה עד שעל מהלך סר
יהושפט

יהושפט ללמד צערי יהודה כתר ר"ה ז' ועמהם ספר תורת
 ה' וילמוד צעם. וחלקיהו הכהן צימי יאשיהו אמר כמגיד חדשות
 אלל ההמון ספר התורה מלאמי. ומקרא מלא הוא ותשכח
 תורת אלהיך. לא היו להם צלוחם לא ספרים ולא אופנים
 ללמוד אותה רק צלשון הארמי הידוע להם נעתיקת ונחפרת כפי
 מה שיכלו ושידעו קלת המשבילים צהשחניות הרצה אם צמלות
 ואם צקלת ענינים כמקרה כל דבר המומי וכל מורק מבלי אל
 כלי. ויהי כי שז ה' לרחמם התעורר עזרא הסופר והשיב את
 התורה מזוקקת ומטוהרה צכתצה האשרי וצלשונה הקדושה.
 אשר כדבר הכחרי מאמר ג' קי' ע"ן נשמר צלצ הכהני והסנהדרין
 צעבור הלורך להורות משפטי לדיק, אמנם המון העם וצפרט
 יושבי הגבולים לא ידעו ולא יצינו רק הגהנה אללם צלשון הארמי
 ובמי קדם. הלא צרור הוא צקוף דברי צחמי כי למערט
 היהודת הנשמר אלל דבים מהם היו קלתם דורכים הגמות ציום
 השצת ועומקים על החמורים, וצניהם חלי מדבר אשדודית
 ואינם מכירין לדבר יהודית רק צלשון עם ועם, וכן נמשך
 הדבור הארמי גם אלל הירושלמיים כל ימי הצית. כי הגה הלל
 הזקן מאה שנה לפני החרבן אמר צלשון עם לרעו נגר שניה וכו'
 על דאטפת וכו'. גם היוסיפון לרומיים פ"ח ספר ג' צדצה
 על הכהנים וצגדיהם אמר, צלשוננו (היינו צארמי הגהו אז
 אללם) הם נקראים כהני. כהנא רצה, מבנקין, כחונא וכו'
 כמו שזכרתי פ"ט מאמר א' והצאתי דבריו עלמם צפ"מנו מזה
 המאמר הד'. ושמואל הקטן פ"ק דקנהדרין וקוטה פדק עגלה.
 אף הוא אמר צשעת מיתחו שמעון וישמעאל לצרצא וצבואי
 לקטלא ועקו פגיאן וכו'. עד כי צהנתן גם כן על קלת חקדי'
 צת קול על דברי חול היו המלרת ארמיות כפי המוזכר צירושלמי
 דקוטה פדק עגלא וגמרא יידן פרק אלן נאמרין ומגלת תענית
 פ' י"א. יוחנן פהן גדול שמע קול מצית קדש הקדשים שאמר
 נלחו עליא דאלו לאגחא קרצא צאנטוריא, ושוצ מעשה צשמעון
 הלדיק ששמע קול מצית קדש הקדשים צלילת עבדתא דאמר
 סגאל וכו'. וכבר כחצתי צתמישי מפרקיני אלה לענין ידידיה
 האלכבנדרי וצחשיעי לענין פתרון התורה דברים נארתים לזה
 הענין וצפרט דברי השלוחים לנלרים צארמי אשר צלי הפוכי
 מערתה

אבירי בינה

ונגדתא יאות לקורא שיקחם לו משם כי עקריים צזה המה-
והנה מפרסום הארמי אז אללם חונל כי המעתיק לנדרים
זהקדמתו לקפר יהודית ולפטר עוציה המקורלים להם ולא לנו
בחז שהעתיקם מן הלשון הארמי אשר צו חזברו. כי הם
ומעשיהם היו אחר גלות צבל. לא כן קפר צרוך שהוא היה
חלמיד ירמי' צפני הצית. וקפר חוכמתא רצחא דשלמה הנקרא
קפר החכמה שעליו אמר הרמב"ן זהקדמתו לפירוש התור' ראמי
הקפר המתורגם וכו' אשר כל דברי ההם תמלאם צפ"ז ומנו
קדו הוא אללי אם לא נעתק שחזר מאת המלך שלמה צלשון
ארמי לשלחו אל אמה מלך אשר צקלה המזרח, אולם עזרא
לא שם ידו כי אם בצפרים שחזברו מאת הנביאים צרוח הקדש
ולשון הקדש. גם חכמינו צבינה ובהשכל לא קיינו רק המאורשים
ומקוימים ומנו. וכן נראה שגם אחר החרבן נמשך המנהג
ההוא צפליטה הנשאלת צירושלים וקציצותיה כלשון ספרי הזוהר
לרשב"י וחציריו, ור' יוחנן חזר את הירושלמי צארמי קלעל
כדצריהם ריש צ"ק. וצמגלה פ"ק אמר רבי יוחנן נהירנא כד
הירנא טולא וכו', ולשון השטרות ההמוניות גם צמש' וצריחא
צן קוצין צנין דרין ומקקעית תהומא וכו'. כמו עזר צעל
קפר כריתות חלק לשון למודים עער צ' קי' ל"ו, אך אין
לזכור צענין זה הארמי הנמלא צגמרא דילן וקלת תפלתו כי
הוא מלשון תבמי צבל וקדרים אשר נחט שם כמו שכתבו צעלי
החוקפות צמס ר"י פ"ה דצרכות לענין הקדיש שהיו שם עמי
הארץ אשר לא היו מכירים אלא ארמית שהוא לשונם. האמנה
קצי צחרבן שכי, ה' המוצ כי לא כלו רחמינו למנון לא תשכח
חורתו הקדושה ככתבה ולטונה מפי זרענו נגע צבל כל חכם לצ
מן התנאים וצפרט רבינו הקדוש ומקרו לנו צין יתר המקורות
את לשון הקדש וכתב הקדש על מכוט הן צתור' כביאים וכצרי'
(אשר לכל הפנים כדצר הלל הזקן אל הגר פ"צ דשבת מהם
קצלוס) הן צמשניות צריתות ותוספתות שכלם מחאיות וכסף
כצחר לשון לדיק. גם פעמים רבות יתישר העיון בהלכ' מהרגישו
כי קחם חלמורא יכניס קלת מלות ארמיות צין דברי התנאים
שזכרנו. ואפשר כי לחחק הכונה הביאו ג"כ את לצ ההעון
לענין תפלת לצור צגמס היא מאלו הנאמרים צכל לשון. שלא

יכדורוהו

ימי עולם פרק נו רפכ

יקדוהו (ובפרט אשר לעולת התמיד) רק בלשון המפורז שקדו
 אבני כנסת הגדולה ולא בלשון הארמי, כאמרם בצרכות ועדק
 אלו נאמרין אל ישאל אדם לרכיו בלשון ארמי שאין מלאכי השדת
 נזקקין לו. גם אמרו שאין מכיין בו, היינו דרך מליצה מדבר
 בעלי התוספות פ' אלו נאמרין הכוזב להורות שהוא מגונה בעיניה
 מעזור אוחזו בו להכניס תפלותיו אל היכל הקדש. וכל זה
 לשמור ולעשות כי כל הנקרא צדק ה' בלבוז הן תורה הן תפלה
 לא יהי עוד ברוקח ארמי משובש הנהוג להם מקדם אבל שתחזור
 התורה כפי האפשר. לאכסניא המדווקדת שלה. ואולי לקצה זו
 בעיני ה' מה שסופר צירושלמי דשנת פרק כל כחצי ומסכת
 סופרים פט"ו מעשה בר"ג שהי' עומד על הצנין זהר הצית
 והציאו לו ספר איז כתוב תרגום ואמר לנכאי וגברו תחת
 הגדוך. אשר לפי אומד הדעת הי' מן הכחולות התמוניות
 אשר לא היו מכוונות אל הנמלא בכחצי הקדש, אך לנען לא
 יחדל ההמון מהצין כפי כחם את דברי התורה נסגו אללם בקלת
 המקומות את התורגמן וכן תקנו פ"ק דצרכות השלמות הפרטיות
 עם תרגום ארכקלום המזוקק שבעתים, וכבר ידעת דברי קמ"ג
 וחזרו קוף קי"ט בעשאיך כי לדעת קלת הפרוש יאות לנו
 מונקו. אולם שר נסוב בלשון הקדש וגאמר כי מן הנאות הוא
 שחכר עליו דבר נמלא צירושלמי דמגלה פ"ק וכן צמדש אסתד
 קוף פרשה ג', והיא ארבע לשונות כלה לעולם שישתמש בהן
 לעז לומר. דומי לקרב, קורקי לאלייא. עברי לדבור, ע"כ.
 שהכוונה בלעז לומר היא לעז יוני. עם שחדע כי היוני יש
 לשון מיוחד להעלות על ספר. ולשון ידבר בו איש אל רעהו,
 אשר עליו אמרו ז"ל צמגלה לעז יוני לכל כשר. ומלאתי
 חכמינו משתמשים פעם בזה ופעם בזה. כגון אסימון דפ'
 הזהב שהוא הכסף. מודוס שוטה צפקיקתא דשמעו כל התורים
 הוא לעז. וממנו אללי ספרי המירוק צסוף ידים וחולק פ"ג
 היינו ספרי שטות. גם דיתקי ר"ל צרית היינו שטר תנאים.
 וע"כ אמרם פ"ק דתלעא דא תהא למיקס אינו אלל לחות
 בארמי על היוני. כמלת אפתקי ג"כ שאמרו אפו תהא קאי,
 וקסברדיאה אדמקיפנא צי דרי אעול צהא, ודכותיהו, שהם
 יונית בהחלט ועכ"ז הליצו להם צם לין גם בארמי, אבל הידר

שזכרנו

אמרי בינה

שזכרנו צפרק עקילם המורה מים. וארקטון שפותח. הוא מן הנכתב צפפר. ורומי. אין ספק שהוא הלא'בינו. ופרוש לקרב לדרוש דברים כדאמרינו צפוכה וצפיד רבה סוף פסוק מי זאת עולה. מהו אצקת רובל קרי ותני קרוב ופינו. וכורסי מבואר מן המכילתא פ"ג ופקחים פרק חמיד שהוא ארמי דאמר ר' יאשי' תוכו על הטה לשון סורקי הוא זה כאדם האומר לחצרו חס לי מלה זה, וע' מרובה לשון סורקי נחלק לו כצד צתרה יגר סהדותא וצבז'אים כגבא תאמרוך להוס וכו'. ורש"י סוף זמכת קוטה כחז ח"ל: לשון סורקי קרוב ללשון הארמי. ואומר אני שזה לשון תלמוד ירושלמי והישמעאלים קורין לו סידא'כו עכ"ל. ואולי דק רצינו חס פרק מרובה צאמרו שהוא הלח והמשבח שבלשון הארמי בגלילות קור'י'אה. ומלת אילי"א היא זוכית המורה קול עבות חלושה וקיעות. והאחרון חזיב לשון הקדש שהוא יפה לדבר כי מה עוצו ומה יופיו יכול להמלא יותר מהיותו מצעי ממש לאדם הראשון בלאתו מצטון אמו הארץ. וכן ללא'אוי מרי צמנו עד שגרם החטא צימוי פלב. והיך יוכל התעל' על מדרגתו אחרז שמלאנו קול אלהי' חיים מדבר צו אח כל דברי התור' והכבואה ומאחד צעם הקדש וארץ הקדש. אשר על כן לדקו דברי הרמב"ן ז"ל ראש פרשת תשא, והאפודי צקוף ספרו עם עדת אצידים מן המדקדקים שאמרו כי לבצה זו כנוהר דבותינו לשון הקדש, גם לא שקד מליו של הרב המורה פ"ח ח"ג. בי זה שמו מאין צו שמות ופעלים צעלם וראשונה לאצרי הצושה. וצעגי יפלא מה שבחצ הא"ע על ישעי' י"ט ציום ההוא יהיו חמש ערים בארץ מלרים מדצרות שפת כנען מזה כלומד פי הפעניים בלשון הקדש היו מדצרים. וכן רמב"ן על הכתוב כי פי המדבר אליכם אומר שזה הי' שפת כנען. כי הנה ישעיהו בנבואתו הבזכר צא למוז כדצרים ז"ל צקוף מנחות על מחצת סציו אשר הוקם צרשיון תלמי צעיר אלבקבדריא של מלרים כפי מה שזכרנו ג"ב צקלת פדקצו אלם, ולזה אמר כי מרוב צוא טס צני א"י. אצעי הערים ההם ילמדו שפת ישאל ירצצי כנען היינו שפת ארמי שהי' נהת. אלל היהודים צעת ההיא של צית טני כמו שזכרנו. וכן פרש טס רש"י ח"ל שפת כנען שפת ישראל שצארץ כנען. כי על אן לא אמר שפת ישראל כחס רק שפתם אז בארץ כנען. ופסוק כי פי המדבר אליכם שהציא רמב"ן לראיתו כבד הוביחו ממנו הה ז"ל בתנחומא

ימי עולם פרק נו נח רפג

בתנחומא קוף בלק ויקרא רב' ל"ב וסיר רב' פקוק גן נשול סאבותינו
 לא שרו את לשונם הקדוש עם פל התפזרם הגה והנה . ולכן הכונה
 זו היא כדבר רש"י פי המדבר אליכם בלשון הקדש . ואני לחדוש יקל
 הגני מוקיף על דברי החכמים המכרי' טעם נכון בהתייחס תאר קדוש
 אל לשוננו והוא כי להיותו זריאה אלהית באלים הראשון מעת ימי
 זראשית כפי מה שזכרנו ולא מוקדם מזני האדם כיחד הלשונות עם
 שכלה להם גם עזר האלהי הנה הם כלם נכונים להסתפק ככל מעשי
 אנוש כמו שכתבנו בפרק הזה מטעם הזהר קוף פרשת נח . והוא
 לזרז יעמוד עם יחד הנבראות אשר עליהם נאמר ויאל אלהים את
 פלאש עשה והנה טוב מאד , ובכן ילדק זו מאד תאר קדוש המורה
 קיים ונלחי כאמרם ז"ל פ"ק דקנהרלץ על הכתוב קדוש יאמר לו מה
 קדוש לעולם קיים אף לדיקים לעולם קיימים . ודע כי להיות כל
 דרך איש זך צעיקו וכן מקום על יושביו גאלינו הרופא יומי צמעת
 פרקיו הראשונים של ספרו השני מהדלי הדפקים נועז לכתוב כי
 הינוי לא ברחצו ושפעו לזר אלל גם לזטא בשפתים הנו ערוב ציפי
 על כל זולתו מן הלשונות . אשר כלם לערבו ידמו געית מיני הצהמה
 או לפלוף העוף והשרץ . אולם הרב מיימוני ז"ל הזקוף כפי האפשר
 את כפיפתו קוף פרקי' משה ברפוא' תפש ארתו בזה אלל מה שהביא
 ג"כ כדי רשעתו לזרז בפרו היא מתועלת האיברים פירד גם צעז
 ה' צמעה על דבר גבות העינים , ומתוך גרואו של גאלינו הו' לידדו
 שצחות וענות לזקו של הרב ז"ל אשר עם כל חרון אפו צר על סטאח
 אלה לא קר מלכנותו תמיד האיש השלם צמלאכתו היינו מלאכת
 דרפואה אשר ספרו ההוא יזרז זה , רק אמר שמלאו חלי האומי
 אשר זראותו את עלמו שלם צידיעה אחת ידמה היותו ג"כ שלם
 ובעל פלילה בכל זולתה . ולכל הפנים יש לנו אחרית ותקוה גדולה
 בלשוננו הקדוש מן היעוד הטוב אשר פי ה' דבר על הזמן אשר נלא
 מאפלה לאור גדול כי אז אהפוך אל עמים שפה צרודת לקרוא כלם
 בשם ה' ולעבדו שכם אחד אמן . כן יעשה צמורה ציימיו :

על קדמות דאורותיה אשר ללשון הקדש .

פרק נח ואמנם שתיינה האותיות קדומות מני שים אדם ארץ
 מטנה שלמה שינו צממישי דאבות וכמה כמלאו סחי
 צריות פ' מקום שנהגו רז"ל . עשרה דברים נצראו צערב שבת
 הבחצ

אֲבִירֵי בִּינָה

הַלְחָצָה וְהַמְכַחֵץ וכו'. אֲשֶׁר עִם הַיּוֹת כֹּל הַצָּבָא הַהוּא מִלְּאֵה לֵה חֲקָרֵי לְצַבְרָאָה צִפְרָט מִפְרוֹשׁ הַחֲכֵם דְּוִן יִלְחַץ צִפְרָט נַחֲלַת אֲצוּת אִין קִפְקָפִי שְׂכוּנָתָם הוּא כְּפִרוֹשׁ דְּשׁ"י עַל הַמַּשְׁנֵה הַזְּכוּר'. שְׁאֹמֵר כְּחַצ הֵם הָאוֹתוּתִית וְהַמְכַחֵץ הֵם הַתְּצִיּוֹת. וְצִפְרָק מִקּוּם שְׂכָהֲגוּ הַזְּכוּר מִקִּיף הָאוֹתוּתִית שְׂצִלּוֹתוֹת, ע"ס. וְקִרְוָה לּוֹ פִּרוֹשׁ הַרְמַז"ם ז'ל עַל הַמַּשְׁנֵה הַזְּכוּרָת צִפְרָטוֹת כְּחַצ הוּא הַתּוֹרָה שְׂכָלְמֵר זֶה אֲשֶׁר כְּחַצְתִּי וְהַמְכַחֵץ הוּא הַכְּתִיב' שְׁעַל הַלּוֹחֹת שְׂכָלְמֵר זֶהִם מְכַחֵץ אֱלֹהִים הוּא, הַלֵּא כְּמוֹ שְׂהוֹבַחְנוּ לַמַּעֲלָה הַלְּטוֹךְ אֲדָם הַרְאִיךְ לִהְצַנֵּת לְשׁוֹן אֲשֶׁר צוּ יִשׁוּעַ וְיִדְבַר: כֵּן נִאֲוֹת לְשִׁפּוֹט שְׂהוֹלְכֵךְ לְאוֹתוּתִית הַמְכַחֵץ לְמַעַן עֲבֹל לְהַשְׁאִיר אִיִּהָה רֹשֶׁם עַל דְּבַר יִקָּר לּוֹ אִו לְלֵאֲלֵאִי קְרוֹבִי אִו רְחוּקִי צַחִיִּים וְצַמּוֹת, וְצִכֵּן יִתְחַיֵּץ שְׂהָאוֹתוּתִית הַרְאִיִּשׁוֹת אֲשֶׁר כְּלַטְיִידוֹ הֵן הִנֵּה הַמְנוּחָחוֹת לְלִשׁוֹנוֹ הַמְיּוּחָד שְׂהִי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ שְׂאֹמֵרְנוּ. וְעַלִּיהֶן כְּחַצ הַחֲכֵם כְּחָרִי מֵאֹמֵר ד' שְׂכִפִּי הַיּוֹת הַלְּשׁוֹן הַזְּכוּר צִעֲלֵנוּ מִקּוּבֵל לְעַלֵּם נְקִרְאִיו כֵּן לֹרֶת אוֹתוּתוֹתִי אִינֵם עַל לֵד הַקָּרִי וְצֵלָּ כּוֹנֵה אֲבָל לְעַנִּין נִאֲוֹת אֵל הַמְכוּוֹן צִכֵּל אוֹת וְאוֹת אֲשֶׁר לִזֶה נְקִרְא מְכַחֵץ אֱלֹהִים וכו'. גַּם שֵׁם צִפְרָטוֹת כְּחַצ חָה לְשׁוֹנוֹ מְעַרְכַת הָאוֹתוּתִית הוּא כְּמַעַרְכַת הָעוֹלָם הַגְּדוֹל וְהַקָּטָן וכו'. אֲשֶׁר כֹּל דְּבָרֵינוּ אֱלֹהֵי אִין קִפְקָפִי שְׂאֹמֵרִים מִמַּעַם קִפְרֵי יִלְרִיָּה אֲשֶׁר אַחֲרָיו כְּמַשְׁכֵּל עֵדֶת מִקְבְּלֵי הַשְׁעָת וְהַלְּדָק. שְׁוֹךְ חָזִי הַחֲכֵם חִיִּיט עַל קִפְרֵי מְעַרְכַת הָאֱלֹהוֹת צִלְשַׁכַת הַשְּׁמוֹת שְׂהַצִּיף שֵׁם מֵאֹמֵרִים רְצִים וְנִכְצָדִים מִקִּפְרֵי הַיִּלְרִיָּה וְהַיִּדֵי חֲבֹבֵר וְכַחֲצִי קֹדֶשׁ אַחֲרִים אֲשֶׁר שְׂמוֹ אוֹתוֹתֵם אוֹתוֹת מֵהַמֵּלֵא הָאוֹתוּתִית צִיִּים עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם, וְכְמוֹ שְׂכַחֵץ הַאֲע' צִפְרָטוֹת הַמְּפֹאֲרָה עַל אֶרְצֵעַת הָאֲחִים אֲשֶׁר הֵם אוֹתוּתִית אֵהוּי צִיִּים צְרוּף אֲדָם אֶרְצֵעַת אֱלֹהֵי נִצְרָאוֹ. וְכִבֵּר זְכוּרִי צִפְרָטוֹת חֲרָגוֹם יוֹנָתָן צִע' עַל הַכְּתָב וַיִּפֶץ ה' אוֹתָם וְדִבְרֵי ר' אֲלִיעֶזֶר צִפְרָקוֹ שְׂאֹמֵר שְׂצַעִים הַמֵּלֵאכִים אֲשֶׁר נַחֲמָנו צַעַת הַפְּלָגָה עַל שְׂצַעִים הָאוֹמוֹת ח"ל. כֹּל חַד וְחַד לִישָׁן עִמִּיהָ וְרוֹשֶׁם כְּחַצִּיהָ צִדִּיהָ. שְׂכַרְסָה הַיּוֹת דַּעַחֵם כִּי הַלְּשׁוֹן וְכַחֲצִיָּתוֹ יַחַדוּ נַחֲחִדְשׁוּ אִז לְכֹל עִם צִהֲעֵרָה אֱלֹהִית. וְאִם כֵּן גַּם הַלְּשׁוֹן וְהַכְּתָב הַקֹּדֶשׁ אִין קִפְקָפִי שְׂהוֹפִיעֵנו יַחַד עַל אֲדָם מִקְדָּם: וְאִף צְאוּמוֹת הָעוֹלָם הַקּוֹפֵר הַגְּדוֹל פְּלִינִיאוֹ קִפְרֵי שְׂצַעִי מְעַצְעִיוֹתִי פִּרְק אַחֲרָן כְּחַצ ח"ל, הַאֲמוֹנָתִי כִי הָאוֹתוּתִית הַשְּׂעִרִיּוֹת הִיוּ לְעוֹלָם, ע"כ. חָה כִי הַצִּיף רֵאִיוֹת עַל הַמֵּלֵא הָאוֹתוּתִית הַמְלָרִיּוֹת מִזְמָן קִדְמוֹן מֵאֵד וְשַׁע' כֹּו הַאֲשׁוּרִיּוֹת נִמְלָאוֹ ת"ש

שְׂנָה

ימי עולם פרק נח רפר

שנה לפניהם בשגם לא נודע מי היה מיכדם מראש. באופן שעתה
 יפלה כי מעולם הנה, וכן ראש חכמי הגללים אצורכמינו צדדושי
 על קפר שמות קי' ק"ט וצעירו קפר ט"ו אשר וקיים ככל האומר,
 ובקפר י"ט פל"ט לעג. על האומרים כי לשון היהודים החחיל מעצד
 והאותיות מנשה, בהיות שהאותיות והלשון באו בקבלה יחד, גם
 הקופר הקדמון צירוסו הכשדי ראש קפר א' כתב כי לפני המצול
 נמלאו חכמים אשר קדמו להגיד התעתדו לצוא דצברים שהניחום
 כתובים על אבני שיש, וכמיהו כתב היוסיפון לרומיים בקפרו
 הראשון פרק ג' באמרו כי בני שת צן אדם עשו שני עמודים אחד של
 שיש ואחד של אבנים אשר עליהן כתבו אופני המלאכות שהמליאף
 ושהוא ראש את של שיש בגליל הקירי"אה, וכמו כן אחד משלושי
 הגללים באגרת קדרים לו זכר את דבר שני העומדים האלה ויחס
 אחתם לחוכך אחד של אבן ואחד של נחושת אשר עליהם כתב יעוד
 שתיסאלות גדולות אחת במים ואחת באש מתלקחת. עוד צירוסו
 הכזר ברש קפרו השלישי כתב ח"ל, ומעתה י"ל לנו לומר איך
 העולם אשר נשאר בעור ורק נתמלא חוששים וערצדי אדמה, הגה
 נח וציתו כפימה שהיה מן הגאות יחד מהר קר"דו אל בקעה נמלאת
 בצולי אשר היחה מלאה גויות ולכן נקראת עד היום הזה מירי אדם
 (ר"ל של בני אדם שילאו מעייהם, ובהיותם אז מדברים בלשון
 הקדש יתכן כי מלת מירי היא מענק את מוראחו, דמתרגמינן
 זפקיה). ויכתבו המעשה שהיה לזכרון על אבן והשוכנים שם
 קורי את המקום ההוא מולאו של נח, ע"כ. והנה מנהג הפתוחה
 על האבנים לזכר עולם תמלאו ג"כ קדמון צמא שכתב גיכנולפונטי
 היורי בקפרו מן המלכות המסורפות מלת דו"ר. שהמלכה הרשומה
 קימי ראמיס אשר היחה דציעית לנמרוד הקיימה לזכרה עמוד
 שפליץ כהנה את שמות כל הוריה מעת נח. כמו שזכר גם כן אביאן
 בהקדמתו לפרוט קפר צירוסו בשם ארקילוקוס. גם המפרש
 הקדמון אללס קוידה על שם אדם הראשון אשר הפליג לקפר
 בצדחיו כתב שהוא צלי קפק המליא את האותיות אומנו אחד כן
 למדו איש ללשונו אחרי אשר נפולו בארץ. הרי כי אין מחסור
 עדים מכל לשונות הגוים כטוב כטהור כטמא שהאותיות בכללן הן
 קדמוניות. ולמדנו בפרט שהמיוחדות ללשון הקדש נמלאו לא צלצד
 תעת מתן חודתנו אצל ג"כ מששת ימי בראשית. ואדרבא קודם
 לכן

אמרי בינה

לכן אילו יזנח מן האפשר, היינו צהשמע דבר חפמינו כשעשו
 שהתורה קדמה לעולם כחוצה צאט שחורה על גבי אט לצנה, כמו
 שהצא רש"י ז"ל פרק מקום שנהגו דלעילא, אך אין ספק שהגאון
 הוא להאמין צו רוח נסתר כי לכל יודעי צינה הזמן אשר צלעדיו אין
 קדימה ואחור הוא המכלל הנצבראות ככל לצאות השמים והארץ.
 ואמנה אי אלו היו האותיות אשר צהן נכחצו תורתנו הנחונה מסיני
 צלשון הקדש כמו שזכרנו למעלה הן צלוחות הן צקפר אשר כחצ
 אדונינו משה כפי הידוע. ומלאנו צו לקדמונים מחלוקת. ראשונה
 צין התנאים, אחרי כן צין האמוראים. ואם כדאי הוא צעל
 העקריו לשונו עקר צדרוש הזה כוכל לומר כי גם האחרונים חלוקי
 הדעת. הלא צין התנאים תראה עקר דצריהם על זה צתוקפתח
 דקנהדרין פ"ד, ומשם הוצאו צגמרת קנהדרין פרק כ"ג. חה
 לשון הגמרא הזכר. ר' יוקיאדמל ראי היה עזרא שנתנו סברה
 על יד אלמלא קדמו משה וכו' ואע"פי שלא נתנה תורה על-יד
 נשחנה הכחצ על יד שנאמר וכחצ הנשתן, כחצ ארמיית וגו' ולא
 צהלין כחצ למקרי. ומלמד שצו ציוס נתן וכן הוא אומר וכחצ לו
 את משנה התורה כחצ העשוי להשחכות. ולמה נקרא שמו אשרי
 שעלה עמקם מאשור. ולשון התוספתא אף הוא נתן על ידו כחצ
 ולשון שאל' ופתח הנשתן כחצ ארמיית ומתורגס ארמיית מה תרגמו
 ארמיית אף כחצו ארמיית. וכן צירו' דמגלה פ"ק הוצאו דצרי-ר'
 יפקי הבכריו ומקסי אללם ר' נתן אומר צרען נתנה תורה ואתיא
 צר' יופי וכצו כחצו צפ"ו הכרלה צמלת צרען. עוד צגמ' הצבגית
 קנהדרין פ"ג הזכר ר' אומר אשרית נתנה תורה וכשחטאו נהפך
 להם לרועץ (ולשון התוספתא הנזכרת הוא וכשחטאו נהפך להם
 לשון) וכשחצו צימי עזרא נהפך להם אשרית שנאמר וכחצ לו את
 משנה התורה צחצ עשוי להשחכות, ר' שמעון צ"א משום ר' א"צ
 צרעא שאמר משום ר' אליעזר המודעי כחצ זה לא נשחנה כל עקר
 שנא' ווי העמתיים מה עומדים לא נשחצו אף וויס לא נשחצו.
 ואומר ואל היהודים כחצצם וכלשונם מה לשונם לא נשחנה אף כחצצם
 לא נשחנה, אלא מה אני מקיים את משנה התורה לשתי תורות
 שפותצ לו, ומקשינן ולמאן דאמר כחצ זה לא נשחנה כל עקר מאי
 לא כהלין כחצ למקרי, ומתרג צגמטריא אכתב ליה יטת יטת
 וכו', ע"כ. וצידושל' הזכר וכן צתקפתח הזכר גרים ר' אומר
 צכחצ

ימי עולם פרק נח רפה

בכתב אשרי נחנה תורה וכו', ומקיים זה ר' שמעון בן אלעזר
 משום וכו' בכתב אשרי נחנה התורה מאי טעמא ווי העמודים
 וריס של תורה דומין לעמודים ע"כ מחלוקת, ר' יוסי ור' ור"ש
 הקדורין יחד בחוקפת' המזכרת, שר' יוסי וכונו כן ר' נתן אשר
 הרבא בירושלמי כדלעילא הכימינו לומר שעזרא מלא ארתם נחגיג
 הכתב של רעץ היינו כתב עבר הנהר שבו נחנה התורה המוחזר
 ג"כ כתב ליבואה אם כפרוש רש"י ז"ל אותיות גדולות כאותן
 שכותבין בקמיעות או כפרוש החוקפות שם מקום, וכן מלא מנהג
 לשון הארמי שלמדו בגלות צבל והחליף ונתן להם הכתב האשרי
 והלשון העברי שהוא לשון הקדש, ורבינו הקדוש ור' שמעון בשם
 ר' אלעזר ור' אלעזר הכימינו שהתורה בכתב אשרי נחנה, הלא
 עם היות צין ר' ור' שמעון מחלוקת אם מקיני לימי עזרא נשחנה
 לא נקפיד על זה די שהכימינו כי מקיני בכתב אשרי נחנה ואלוי
 מה שראינו צפנ"ו היות שקל הקדש בכתב עבר הנהר ולשון הקדש
 המעובע ההוא נדפס צימי בית ראשון ואחיא כר' דאמר שהכתב צין
 משה לעזרא נשחנה, ובגלל המחלוקת המזכרת אתמר בירושלמי
 דמגלה פ"ק א"ר לוי מ"ד צרען נחנה תורה ע' מעשה נקי' ומ"ד
 אשריית נחנה תורה כ' מעשה נקים כמפורש צפנ"ו: ולאמת הדבר
 כי רש"י ז"ל צפרוש כנהדרין פ"ב השתדל כמסוד גם ר' יוסי שיאמר
 היות התורה נחונה בכתב אשרי, וגם לי לצב חושק צזה כמורה,
 אך יקשה שהרי דברי ר' יוסי ור' ור"ש קדורין יחד בחוקפתא
 המזכרת בקגנון מחלוקת צין שלשם, ולדעתו ר' דאמר בכתב
 אשרי נחנה תורה וכשחטאו נהפך להם לרועץ וכו' היינו ר' יוסי,
 וכי תימא איכא זיניהו דשכחוהו כנראה מפרשוהו הא שפתי הירושלמי
 צדור מללו ר' נתן אומר צרען וכו' אחיא כר' יוסי, ואמר ר' לוי
 מ"ד צרען נחנה תורה עי"ן מעשה נקים דהיינו כתב עבר הנהר
 ועוד מר זוטרא אמר צקמוך בכתב עברי נחנה תורה וכו' ואי
 אמרת בשלמא זה דעת ר' יוסי, הוא מר זוטרא דאמר כי האי
 תנא, אלא אי אמרת דר' יוסי נמי כר' ס"ל אמאן קאקמוך
 והא כולהו תנאי קותרין את דבריו, הרי כי ר' יוסי ור' נתן או
 לפחות ר' נתן לצדו ק"ל דתורה בכתב עבר הנהר נחנה וכמו
 כן צין האמוראים יש המחלוקת המזכרת דגריקין בנהדרין פ"ב
 אמר מר זוטרא ואיתמר מר עוקבא בתחלה נחנה תורה לישראל

אמרי בינה

בכתב עברי ולשון הקדש, חזרה ונחנה להם צימי עזרא בכתב
אשורי ולשון ארמי, ובררו להם לישראל כתב אשורי ולשון הקדש
והניחו להדיעות כתב עברי ולשון ארמי, מאן הדיעות אמר רב
חקדא כותלי, ע"כ ורב חקדא אמר שם וצבת פ' הצונה ומגלה
פ"ק, מ"ם וקמ"ד שזלוחות צנב היו עומדין, והיינו כתב אשורי,
וכן תמלא צירושמי דמגלה פ"ק א"ד לוי תורתן של ראשונים לא
היה לא ה"א ולא מ"ם שלהם קתום, הא קמ"ד קתום, ע"כ.
וצאור זה לדיעתי (אם אין טעות צנכחו) כי ראיתי גם ישנו אחי
קפר לורת האותיות של י"ג לשונות לאח טיקיאר פארי"א חדפס
שנת תקל"ט לחשבונם וצתוכן נמלאו צ' מיני אלפ"א צית"ן גהרות
לידעי הקירי"א (היינו קורי"א או קורקי כאמר למעלה)
אשר ידעת היתם מארץ ישראל, וציתר נהוגה יש ה"א קתום
כה סס וכן ה"מ"ם קתום כה סכ ולכן א"ד לוי כי כתיבת
היהודים הראשונים לא היו זה שתי האותיות האלה קתומות כלום
שלא היו נוהגין הכתיבה הזאת אשר אחד קן צזמן ר' לוי עלמו הי'
נוהגין אותה צקורי"א, אבל היה הקמ"ד קתום כלומר שהיו
נוהגין הכתב האשורי כדבר רב חקדא שזכרנו. ומה שאמר ולא מ'
קתום ירמח אל ה"מ"ם הראשון' כי צאשורית האחת פתוחה והאחת
קתומה אך הקוריית אין לה רק אחת וקתומה, הלא אין לשום כתב
לפי הגודע אותיות מנלפ"ד רק לכתב הקדש. ולזה אמר כי
לראשונים לא היתה ה"מ"ם קתומה תמיד, הרי מר זוטרא כד'
יוקי ור' נתן כאמר, ורב חקדא ור' לוי כד' שמעון ור' דלעילא,
וצין האחרונים הר"י אלבו מאמר ג' פי"ד נטה לדיעתי יוקי הכ'.
וצעלי התוכפות צסם הריעצ"א פ"ק דמגלה וקנהדרין פ"צ מכח
כמה דברים של חכמי האמת שהם מייחכים קודות עליונים ללרות
האותיות ויתר הראיות הנמלאות להם שם אינם צטום אופן ארזים
לשמוע הכתן התורה מקיני רק בכתב אשורי ואתה הקורא אל
יכד עליך לשארז מים צטשון ממעיטתם כי מתוקים מדצש וקודרזים
המה, וכן צתצבת ר' משה אל אשק"ד קינן ע"ד תמלא דברי
הגאונים רב שריאל ורב האי אשר הוכיחו צארובה שצכתב אשורי
נחנה, ודברי הרמז"ם ז"ל צתצובה זה לשונה, ואקור לכתב
בכתב אשורי צצו נחנה תורה צאמת אלל כתיבי הקדש צלצד ומערלם
לא זזו ישראל להיותם נשמרים מזה, אמנם אגרותיהם וקפרי חול

וכל

ימי עולם פרק נח

רפו

וכל מה שחוקקין על המטבעות וחקלי הקדש הכל בכח עברי.
 ובצבור זה נהגו הספרדים לודות אחרות בלתי עז שחר כלו
 כחז אחר כדי שיהא מותר להשתמש בו, ע"כ. והוא אל
 אש"ק קיים וכחז ח"ל, אמנם הכותיים ק"ח שלהם וכל
 ספריהם כתובים בלתי עברי ועוד היום מתעלמים לומר
 שבאותו כחז נחנה תורה ושיש להם ק"ח צשכס כחז מימות
 פנחס בן אלעזר וכאלה דעות. והחכם אפודי ז"ל בהקדמתו
 בתשיעת מט"ו דרכיו המקור"ל להנציח את הזכירה בלמוד
 התורה כחז ח"ל, שיהי צמקרא והגמ"ל צמפר כתוב בכחז
 אשורי המאשר בלתי עברי והוא אשר בו נחנה התורה האלהית
 על דעת דבינו הקדוש והוא האמת, ולשונו זה דומה לאמנם
 הלכה מבלל דפליגי. ובאמת השתוממתי איך כפל שום מחלוקת
 בדבר הזה שהרי אמרו צידוש דמגלה הח' מנ"ל פכ הלכה למשה
 ונקיבי. והוא מנ"ל פך מה שהתקינו לך הלופים. מאן אינון
 אלין לופים מעשה ציום קגריד שלא נכנסו חכמים לבית הועד
 ונכנסו התנוקות וכו'. שהוא מעשה אשר קופר ג"כ בגמ' פ'
 כל כתבי. והקשו והא כתבי אלה המלות שאין כביא רשאי לחדש
 דבר מעשה ותלכו שכחום וחזרו ויקדום, ע"כ. והנה אלה
 האותיות הכפולות לא תמלאם בשום כחז עברי וערבי וארמי
 רק בכתיבה האשורית כמו שזכרנו. אם כן דשכחום אחר הכתום
 מכיני וחזרו ויקדום איך נחלקו זה, והי' כי חקח לפניך הלכות
 תפילין להרמז'ם ז"ל פ"א על אמרו אין כותבין תפילין ומחוחות
 אלא בכחז אשורי תראה בהגהות כמה דברי דרשוניו צפ' הצונה
 רצפ' הקומץ רבה ורר' דחגיגה רצ"ד חולתם שהם מקפידין על
 לודת האותיות ושאלין ורדשין מ"ט אית ליה תגא לה"א ופטרי
 לי לבגא דחית' ובית יש לו שני עוקלין, וכדומה, אשר
 תלודק ליתר הדברים הגאוחים. צידוש הזה שזכרנו ושלא זכרנו
 יביא אותנו להכריע באמת ובתמים שהלוחות והתורה לא בכחז
 אחר כי אם באשורי נתנו. ותמהתי על ר' יוקי שאמר בכמה
 דוכתי דניווקו עמו איך התחיל צערער הזה. וכן ר' נתן שאמר
 עליו פי"ט דיינא הוא ונחית לעמקא דדינא. רצפ' כהן משיח
 תארוהו לאב צ"ד. גם מר זוטרא ואתמר מר עוקבא נקוב
 רשית האמוראים איך נכנסו בתגר הזה. הלא אליבא דידהו

כל

002

אכרי בינה

כל הדקדוקים והקדוה והכרדים אין להם על מה שיכתבו.
יונה שיפרשו דברי ר' יוסי כדעת רש"י דלעילא הלך ר' נתן
ומד זוטרא לאו חטבי קני צאגמא הוה ומה זה הביאם לומר ככה.
ולפי שעה יקר צעיני כי תוכו של רמון מלאתי למעתיק אל
הנלדים צאגרת למרלי"לה על דבר עשרת שמות הקדש הכרדים
ג"כ צאצות דר' נתן פל"ג. כי על על שם ההוי' אמר שאותיותיו
אלה יהיו היו חקוקות בליץ וילך אותם שם צכתיצה אשורית
מאשרת, אולי ראה הליץ ברומי כד' אליעזר צ"ר יוקי. וכן
הדין גם שעשאוהו מחדש צבית שני, ויונה ג"כ שבין ההמון
היו נוהגין האותיות של עבר הנהר אין כפק שלא קרו צו
מתמוכה הליץ הראשון הגודע ודאי לנביאיהם צאתיו' האשוריות
ומנונו. תלקח דאי' על כל יתר כתבי הקדש. והנה החכם ו'
שועיף צפרשו לתורה פרשת שלח לך אחרי זכרו קשית צעלי
התוק' פ' כ"ז. על האימר דכחצ עברי לצונאה נתנה תורה,
ממאמר נ"ס וקמ"ד שצלוחות וכו'. כחצ וז"ל, חוץ ומכודם
כבר תידן ה"ס ז"ל את זה צאמרו שהכונה היא על כפר התורה
שכחצ משה ונתן לישראל. שהם כתצוהו לעלמם צלשון העברי
למען לא ישתמשו בכחצ הקדש ולשון הקדש, ע"כ. גם הרב
ו' חצי צכר כ"את פ"ק דמגלה צסס הריע"צא. אך אם אתה
הקורא תחשבו הטיח התפל הזה כדי לרפאות תעלה אל השצר
הכו' שלום לך ושלום לעוהרדין. אני הנה כל מן דין לא הנין
לי ויהא התימה הכו' מונח עד שיצא אליהו. או שיהגלה עפר
מצין עיני החכמים שזכרנו לכשיחיו מתיא.

על קדמות הנקודות והטעמים אשר ללשון הקדש.

פרק גט ואולם על הנקודות והטעמים מלאנו המדקדק הגדול
דורותינו ר' אליה' הזמור כי צכפרו מקורת המקורת
הקדמה ג' חקר על העת אשר צו הושמו לכחצי הקדש, והציא
דעות טובות. אמר כי דעת רוב האנשים הוא שהושמו צימי
עזרא ממה שדרשו פ' אין צין המורד ויקראו צכפר תורת אלהים
זה מקרא' מפורט זה תרגום. ושם שכל אלו הפסוקים.
ויצינו צמקרא זה פסוק טעמים, ואמרי לה אלו המקורות,
ע"כ: והוא דחה דאיתם צאמרו שהמוצן מן הדברים הכרדים
אינו

איננו אלא שכאשר עזרא וחזריו קראו את התורה לישאל תרגמה
 להם על פה בארמי שהי' אז לשונם והיו מפסיקי' בקריאתן בין
 פסוק לפסוק כפי המקוצל אללם מנשה לא שהיו הטעמים אשר
 צידרו. ועל הקומי אשר במכלול שלו קוף זנין התפעל כתז
 שאין להחליף התנועות אשר נתנו למטה מסיני, אחרי שאלאט
 לו עם צבנין נפעל מתקני הנקוד שמו הפרט וכו', אמר שיאות
 להצין כי כונחו בתנועות אשר זכר היא ההצרות לא הנקודות
 עליון. ובעל ספר הקומד ובעל ספר הוריית הקורא וכו' משה
 הגדון אמרו שנתנו עם התור' צביני אלא ששכחום וחזר עזרא
 ויקדם. והוא דמה קצרתם באמרו כי קפר התור' שכתז משה
 הי' צלי שום נקד וטעם. ושהחכם א"ע צכפר לחות שם קלת
 כפק אם הטעמים הוטנו צימי עזרא. ואלום שם וגם צכפר
 מאזנים נראה יותר טועה לומר שהיו אנשים אחר עזרא, וכן
 צעל ספר לח שפתים והכוזרי מאמר ג' עם מה שאמר כי
 ההצרה והקריא' הנכו' נמקד' מקיני נרא' נודצריהם כי הגקודות
 והטעמים שהם לקיזן צעלמא לא הוטנו עד אחרי כן מאחה
 שהי' יחיד או רבים. כי לא פרט אם האמינו היצת משימם
 עזרא או זולתו אחריו. ובעקצות כל הדעות הנז' הוא צחור
 כתז את קצרתו שלא הוטנו עד אחר חתינת הגמרא, והגדולה
 שצראיותיו כי לא נמלא צפל דצרי רז"ל בגמרא ובהגדות ומדרשות
 על שום נקוד' או טעם לא זכר ולא רמז, ופרט כי אמרם ז"ל
 יש אם למקד' ולמקור' וכן אמרם פ"ק דמגל' כל פסוק דלא
 פסקי' מר"עה לא פסקינו לי' הכונה על מה שהיו לומדין על
 פה כפי קצלתם ושאלו הטעמים והנקודות מאל לא הי'
 רבו של יואצ כהרג פ"ק דצתרא על הפרט זכר לזכר. והיות
 שמות כלן תרגום כגון לרי קגול מלא פום מפיק וכו' יוד' שלא
 נתנו מנשה כי מה ענין ארמי אלל הר קיני. ובכלל הוא מאמץ
 שכל דור ודור למדו הקריא' הנכו' מלד ההרגל צלי נקודות
 וטעמים. כמו שאמר על קריאת ספריהם הכלדיים טצאו
 צימיו מנחת הפריטי"אני אל האפפיור ליאוני. עד אחר חתימת
 הגמרא צימי צעלי המקורת היינו אנשי טצריא הצקיאים מאד
 במקרא ולחי הלשון מכל שאר היהודים כאשר העיד עליהם ר'
 יונ' האודקדק, והם היו שתקנום על הקדר, ועב"ז שמות
 הנקודות

אמרי בינה

הנקודות והטעמים נשתנה אח"כ צרלון חכמי הדורות כי יש קורא לחידק שצר ולחולס מלא פוס ודכותיהו. עד כאן תורף דבריו. ואמנם לדעתי כפי מה שאמרס ז"ל מפורט זה חרנס ר"ל שכתבו להם התרגום צכפרים המפורקמים אז אליהם כמו שהוכחו צפקינו הקודמים היות להם התור' כתוב' צלשון חרנס כן יתר מאמרס הכ'. וכן שלינו להם הטעמים המפסיקים. ועוד כי מאמר נדרים הכ' תמלאנו ג"כ צירושלמי כפי הבוכה הזה ויקראו וכו' ושום שכל אלו הטעמים ויצינו צמקרא זה המקורת וי"א אלו ההכרעים. וי"א אלו ראשי הפקוקים, וצ"ד סוף פרשת ל"ו אמרו ושום שכל אלו הטעמים ויצינו צמקרא אלו ראשי הפקוקים ר' הונא אמר אלו ההכרעות והראיות. דצנן דקסרין אמרי מיען למקורת, ע"כ. ואין ספק כי הלשונות האלה שאמרו אלו הטעמים אלו ההכרעות והראיות הם מטים יותר להאמין שכוחם ז"ל היא על לורת הטעמים ממש לא על ההצר' לצדה, כ"ש כי צהקדמות ו' ארוניםהו למקרא הגדול' תמלא היותו נחכיח מכמו' צקיאיות שהגמרא והמקורה חולקות צהצר' מקומות על החקר והמלא כגון מעצירים מעצירים פלגשים פלגשם מזוזות מזוזות ודכותיהו עד שהוא מעיר הקפק אליצא דמאן נכתוב קפרי תורתנו, ועם היות כי לפוס ריהטא נרא' להכריע שיש לנו להחזיק צדרך הגמרא המקובלת עלינו הנה הוא זוכר מקומות מן שני החיירים הגדולים רש"י ובעלי החוק' שהם נשעני' על המקורה נגד הגמרא. וזה למה שיאמן כי המקר' מקובלת מאשאי כ"ה באמרו אלו המקורות, וא"כ כמו שהמקורת ההוא אין כונתן שאמרוהו על פה אבל צכתו כן הטעמים וההכרעות ויתר הדברים שזכרו ודאי הוא שצכתו באמרו. אך צלעדי ההשגות האל' שזכרנו. אחרי שהוא ר' אליה' עלמו הליע צראשורי' ואמר מי שיוכיח היות דעתי זאת נגד דבותינו יצטל דלורי מפני לרום, כאמר לו מי יגל' עפר מעיניך צחור מעם. כי עם היות שצזמנו לא נדפקו קפרי המקובלים אשר נכור צארפן שהתנגלותו מצורדת, הלא כהיום הזה צרוך אליהם עין רוא' ואין שומעת כל הצביר והזורה והתיקונין ומערכת האלהות (אשר ילאו החור') מפעולות רבי נחוני' צן הקנא ורש"י וקיעתו לפני חצור המשנ') המפסיקים

ימי עולם פרק נט רפח

מזן אל זן אמרות עהודות על הנקודות והטעמים בלורתן ושמותן
ככל אשר נודע מהמה . ראה רבינו בחיי פ' צמלח והחייט צמערכת
הטעות שהציאר צטס הזהיר זה המאמר דמין נקודת צלות'
דאוריית' דעשה כשמתא דחיי בגופא דאניש . וצוהר שיד השירים
לית לכל אחוון רשו לנטלא להאי קטרא ולהאי קטרא צר בנקדי' .
אחוון כלהו כגופא צלא כפשא כד אחין נקדי הא גופא אחקייס
צקיומיה . ובהקדמת כספר התיקונין טעמי אינון נשמחין . ונקודין
דוחין , ואחוון כפשיין , אילין מתנהגין צחד אילין וכו' עד כי גצוה
מעל גצוה . ואל' נקודות וטעמים אלו שזכרו אינם אלא ההצרות
וההספקות אשר נלמד על פה חזי צספר התיקוני' הנז' כי צין
דיתר חלקיו , תקונא חמישאה ותקונא תמני קרי , וכן זוהר בראשית
פסוק ויקרא אלהים לאור , ופסוק ויאמר אלהים נעשה אדם .
דוהר דפרו קרי "מונה פסוק והאדם ידע , כי מזה ומיה הם כחצוים
טעות הנקודות והטעמים כלן בלורתן אשר אללנו לא אחת ולא שתי ,
וצפרט צטס כפר האידרא ולניעותא דקפרא כפי מה שהציאפ ג"כ
החייט על מערכת האלהות פ' מערכת השמות ואמר שהאמות
צאר ומקפירת הצנינה והנקודות מהחכמה והטעמים מהבחר ככל
הכתוב שמה . הרי כי דעת הצחור הנזכר מצוהר הצטול יען יש לנו
ידיס מוכיחות שהנקודות והטעמים לויכיהם נמלאו לא צלצד קודם
חתימת הגמרא אצל גם לפני צצור המשג' והוא עלמי אס עמנו עמד
היום אמור יאמר נעניתי . (הג"ה רד"ה) נאום המגיה מי יגלה עפר
מעייניך אדומי וראית קפר המטפחת להגאון מוה' יעצן ז"ל אשר
הי' עמנו צוצר אחד , כי טס הראה צראות צרורות שזה ס' הזהר
בתצבר צרורות האחרונים יען הוצאר צו דצרי החכמים האחרונים
כמו דצרי הרב המור' צענין האש טנקרא חושך , ודצרי הברזרי
טיטראל הם לצ העולם , אף כי הוא האדומי יחשוב הפכו שהצבר
לקחו מק' הזהר כמ"ש צפ"כ (דף רט"ז ע"ב) הנה הגאון מוה' יעצן
מחזק דעתו וז מתקומות אחרי' שהציא חפלין דר"ת ורש"י . ומלכות
ישמעאל שהי' ראשית ממלכתם שנת שצ"ד לאלף החמישי , ושס
ציאר טרוב החכאים והאמוראים המוצאים טס אינם הכרדים
צתלמוד אצל הי' אסריהסיותר מארבע מאר' שנים , ועוד הרצ' להשיג
טנאיתרו צו דצרים אשר לא כהלכתא לפי התלמוד הערוך המקובל
לנו (ואני ישצתי רבים מהם צטוב טעם ודעת ואף גם שמתו כוספות
עליהם

אכרי בינה

עלהם והמה צמחזים). על כן גזר אומר שחלו צו ידי מזיפים.
ויותר מהמה חשד את החכם ר' משה דילין אשר הוא מלא את
קוגטרכי ק' הזהר בהיותו צמעה ואחרו חשד הגאון שהוא עם
עליהם חכמות כמו שהעידו עליו צמו ולאמרתו לפי הגאון ר'
ילסק דמן עבר תלמיד הרמב"ן ז"ל שהוא רמ"ד כחצם צעלמו כמחז
צספר יוחסין הדפסם צק"ק קאנקטאנטיאלפל, והגושאים פנים
צתורה השמיעו אלה הדברים וק"י הדפסם אחריו:

ועם היות כי ידע מדבריו לא לרלוך יהיו לפני קלת חכמי דורו
הגושאים פנים צתורי' כמ"ש צעלמו עכ"ל לא שחד מדצרהבם
אלא כחד האמת תחת לשונו והית' כוחתו לעלור צצני צליעל כח ש"ל
שר"י אשר יאמינו צו יותר ממה שיאמינו צחורת משה צאמרם שכלו
גאמר צרו"הק עד אפס כח צטום חכם לחצר קפר כמורה צלשון ארמי
לח, ובהשענם עליו צא צכפס ונקצם כי כמה אלפים ונהם המיחד
דת והחליפו חוק כי התעום כציהם אשר מלאו להם מקום רמו
צכמה מאמרי הזהר אשר הוטמו נוכפות לפי דעת הגאון ז"ל, וגם
לכחו ולולי התמהמהנו להדפיסם ק' ע"ח ופע"ח להר"ז ז"ל כצר היו
הנכחצים מלאי' מכתבי הר"ן, וגל כן קיים הגאון אמרם ז"ל
צמקו' שיש חילול השם אין חולקין כצוד לצד ואין נושאים פני' צתור':
יהי מה! עב"פ אפס מקום להציא ראי' מדבריו והצאי' אחריו על
קדמו' הנקודר' כי יתכן היות הנאמו' ההוא אחרון לאחרוני, ואמי
המניה כצר מלתי אמור' שצמי המתרנס של כמחזים לח היו עדינה
הנקודות צהיות שחרנס איזה כחוצים צמשמעו' זר לפי הניקוד אשר
כעת. כמו פ"ח"ף עלל לא יחרוש (משלי ב') חרנס מתחמד עטלל לא
שחיק וגר', ונראה מתרגמו שהי קודא פ"ח"ף צציונוי פיעל
שעניו חרפה וחיקודא, וכן מוכח שצמי התלמוד לא היו
הספרים מנוקדים ממה שאמרה צרוריה יתמו חטאים כתיב כי
לפי הניקוד חפ"איים הוא חואר כמו חוטאים צצ"הק אלל היא קראה
חפ"איים שהוא שם המקדה. אולם האמת צדרוש הזה ר"ל צמליאות
הנקודות הנה כל חכם מצין מדעתו שא"א לצטא שום מצטא קל צלי
מולאי הניקוד והטעמים כי ערכם אל האותיות כערך הנפש
והרוח עם הגוף כלאמר צכפרי הקצלה המוצאים צזה וכמחז צע"ס
שער עכ"תא. והרי זה צא ללמוד וגמלא למדי שצמו שנפש האדם
צאדם צלתי מורגש לחוש ככה הנקודות והטעמים אין ראוי צצורגשו
לחוש

ימי עולם פרק נט רפט

לחוש במכתב על כן קדמונים אחרו שער לכחוש צלי נקודות ועעמים
 כמו שהם כחוצים צק"ת רק גופי האותיות המה יורגשו במכתב
 והקורא צתור' הוא במח' מתים כיחזקאל צצקפת דורא כמבואר
 צכוונת הר" ז"ל, ויתכן שלא נכתבו צקפרי' משום דצרי' שאלמתי
 ע"פ אי אלה רשאי לכחצ' ומתי התיירו ל"ע. והי' הר"י ז"ל כחצ'
 צשער טנ"תא שהחגים הם צקוד וכפשו עליו תאצל, ע"כ צאו
 התגים מלויינים צתור' ועל הדגש והרפי הי' כמקפק ואומר אולי
 דגש ורפי הם צכוד הצלא דגרמא (ר"ל חיים מעט הכשאר צעלמות
 כל מת שממנו חוללות חיים לעת התחי' כי אין כל חדש תחת השמש
 ואך יחיו המתים טכוד מתו אצל. ההצלא דגרמא האמור הוא כעין
 זרע לחיים והוא כערך השאר לחיוץ העקה כאמור עס). ואכי צבר
 דתי לפני המוקבל האלהי מ' חיים לאח להוכיח שאינם צכוד הצלא
 דגרמא כי העדר ליונם צק"ת לעד. אך אחרי השיבי נחמתי לאמר
 שיחכן היות צכוד הצלא דגרמא וערכם לגוף הנות כערך הנפש לגוף
 החי על כן לא צאו צכחוצים להיותם צלתי מורגש' לעין רואה כנפש
 האדם צאדם החי, ואל תשאלני מליוני המגין הצאי צק"ת כי חלק
 הנפש ההיא הוא המדרג' האמלעי' שצין הנפש והגוף ע"ד טר'
 הרמז' ז"ל לכן יש צו הרגשה קטל לחוש הראות כי זה האמלעי הוא
 לל הגוף והנפש ונקרא צשם ללמות משא"ב הצלא דגרמא שהוא עלם
 רוחני וצלתי מורגש. ומן מולא הדברים תשכיל וחדע טוב בעם
 ודע' צענין רפיון אותי צגד"כפת צהקמכן לתיצות שקופן אות יה"א
 ככתוב צווקור', וזה כי אות יה"א הם אותיות המשך מהנקודות
 למולאיהן וכבר אמרו שהנקודות הם צקוד הנפש לגופי האותיות
 לכן הדגש שהוא צכוד הצלא דגרמא לא יורגש צהיות האות עמוך אל
 החיים כי הוא פעין שרגא צביהרא ומהאמור תצין טוב בעם ודעת
 צציאור פרשת תחייית המתים והיא, העצירני ה' על פני הצקעה ונ'
 (יחז' ל"א) כי הנה מצוכות רצות יעורו מירכתי זאת הפרשה:
 א אמרו והנם יצרות מאד מה ישמעני צזה הלא גם ת"הם אשר
 דועפש צשרו עליו עדינה יפלא צעיניו ואין הצדל צין יצרות ללחים
 צפליאת התחי'. ב למה זה ישאל את הנציא התחייה העלמות
 האלה ומי חשיד הנציא לכפור צת"הם שאמונתה היא אחד מעיקרי
 התור'. ג גם תשובתו לא יאומן צאמרו ה' אלהים אתה ידעת
 שהוא כמקפק צאמונה הקצועה ותולה הדבר לקמוך על הגכ כאו

אברי בינה

אין מטבעם לחיות כשאר נתיים. ד מה ראה הכתוב על ככה לחת פיישים ברוח צאלה העלמו' ככתוב הגה אני מציא צכס רוח וחייהם ונאמר אחריו ונחתי צכס רוח וחייהם, וכבר התעורר הד"ק על שאלה זו. ה ומה הגיע אל חז"ל שאמרו שם (כנהדרין ל"ג ע"ג) שאותם הנתיים שהחי' יחז' הם שכתבו צת"הם מנה חתן ומה תוכף ידיעה זו, לכן חדע ונחנת שצדיעה זו התירו כל המתצור' האמורי'. ומה כי כבר מוצאך ככתבים שהכופר צת"הם יסתלק ממוכו הצלא דגרמא ואינו עומד צת"הם כי יצטו פרודות זרע החיים תחת מגרפות הכפירה וציצוג הזרע לא תלמח הפרי. והוא הדבר האגוד צזה שאלה הכופרים יצעה עלמותיהם מהצלא דגרמא ח"א יצטות מאד ר"ל שלא בדרך שאר עלמות הנתיים הצלתי כופרים צת"הם ועל כן נשאל הנציא התחיינה העלמו' האל' לפי טבע אמנות ח"הם צעלמות לחות בליחלוח הצלא דגרמא, והשיצ טזה לא יחבן בלתי אס חפץ ה' לחדש צם צדבר פלא הצלא דגרמא מחדש, ועל זה השיבו חס"ית להצבאל אל הרוח לאמר הנני מציא צכס רוח ר"ל הצלא דגרמא החקר, ואחר ונחתי צכס רוח, רומז אל רוח חיי האנושיית הצא אל אחריו וצזה צא הכל על נכון, כה יתן ה' לנו מהלכים צין העומדים האלה, יחיינו מיומיים וציום השלישי יקיינו וכחי' לפני עכ"ד ילחק הלוי): גם דעות האומרים שהנקודות אל אותיות לשוננו הקדוש שהוא העברי נחחדשו צקיני צימי עזרא ושקודם לכן לא היו ולא צבראך נראה לקולר דעתי כי הצל המה. ומה יתאמת צהיקש החפוש, כי הגה כאשר נחקר על כל יחד הלשונות הגודעות נמלא שיש לאותיותיהן קיימי הקולות וההצרות אס אותיות ממש כפי הנוד' צלשון האיטלקי והרומי והיוני צאלרותינו וכן הארמי' ניקר והפרסי' אנו כפי מה שראיתי צכפר מוצא הלשונות לאח טיבי' או הכז', או נקודת וקוים או ליונים למעלה ולמטה וצאמלע כלשון העברי תחלה והערבי והארמי אחריו אשר נשתצטו הימנו. וצמין השני הזה ה' נקל אל העם המלומדי' צו להשמיע פעמים רבות את הנקודות והליונים הכז' לא שהם צטבעם נהיו צלחם הלא ראיתי ויראה כל דולה צכפר המוצא הכז' שיש לארמי ולערבי נקודו' וליוני' כפי מה שנהגו צעלי הלשונות ההמה, ומן הדין צהיותן מחדעות צעברי ולקוחות הימנו נמלאנו למדין מהן עליו שגם הוא היו לו הנקודות מני קדם. ואולם אין לנו לגזור אומר על המקורד ממה שנראהו

שנראהו יולא מן הקדר ועל העלמי ממה שהנא צקרי, כי איך יחיש צ
 צשכל שאד' הראשון אשר המליא את האותיות לחצור המלות הנאות'
 צלשון הקדש לא המליא אופנים וקימנים אל הקודם להבדיל ולהכיר
 צין שלמה לשלמה ושלמה ושלמה וכדומה. הנה כי כן אותיות כל
 לשון קודרו להן ומלשיתן קימני הכרותיהן אם צאותיות קוליות או
 צנקודות וקוים וליוכים כאמור. אמח כי אחר כן הלשונות אשר
 קימניהן נקודות וקוים ונקל להם מלד ההרגל והצנת הענין לקרוא
 צלי הקימנים ההם ישמיטו אותם לפעמים זולתי צמקום הלורד כמו
 שאנו עושים צקל' דצרינו אלה אשר צמלות המקופקו' נמיל הנקודות
 לאותיות למען תקראכ' ציושר, ומר"עה אשר כתב את התור' צלי
 קימני הקלות עם מה שיחכן לנפול צקלת הדצרים ספק, טעם גדול
 הי' לו צזה כי רלה שלא יחצוץ האדם צמלותיה רק עם המסורת על
 פה כמו שכתב החכם כוזרי מאמר צ' וצכן הואיל משה גם צקריאה
 הפשוט' שנחשיל ממנו. מלורק למה שנודע כי שצעים פנים לתורה
 כ"ש צהיות מה שכתב הרמב"ן ז"ל צהקדמת פרושו לתור' ח"ל יש
 צידנו קבלה של אמת כי התור' כלה שנותיו של הק"צה שהחיצות
 מתחלקות לשמות צענין אחר וכו', וצפרט השם הנכבד והנרא כל
 מקצלי האמת הורו היותו מקוגל צאופני קריאות רבות. ואם הוגבלו
 דצריה לאופן קריא' אחת הלא כל יתר הקריאות תמלאכ' מדחות
 מפניה, עד כי דרך מלי' ילדק על זה אמרס פ' שתי הלחם פעמים
 שצטול' של תור' זהו יקוד' שנא' יישר כחד שצצרת, אולם לא צכל
 זאת נכחיש כי גם מהעת הקיא נכתבו הנקודות ליומיהם צקלת
 הספרים ככל הלורד וצפרט על האצנים כדצר צעל המקדר שנאמר
 וכתבת וגו' צאר היטב אשר צלתי הנקוד לא הי' הקורא מצינס ומי
 יצארס לו שם על שפת הנחל, ויהי צהתמיד ישראל לדצר גם צין
 ההמון צלשונם הקדוש עד חרבן ראשון כמו שזכרנו צפ' הקודם,
 וכ"ש צצוצם את התור' וקריאתה יתכן שנשתכחו נקודותיה עד שצא
 עמרא וצהשיצו אליהם את התור' כתוצ' צלשון העצרי אשר צגלות צצל
 פוא והתור' נשתכח מן ההמון כאמור החזיר גם כן נקודותי'. ועכ"ז
 צהתאמידים כל ימי צית שכי לדצר עוד צלשון הארמי גם צדצרי התור'
 כמו שהזכרנו. היו הנקודות ההם הלך וחכור וצלתי נודעים כי
 אם למעטים וצפרט חכמי האמת שזכרנו, צאופן שאין להתפלל
 אם על קלת מלאת נפל ספק לקלחם כההיא דישמעאל אחי היאך
 אמה

אִרְי בִּינָה

אחה קורא כי טוצים דודיק וכו'. ור' אלעזר בן ערך דליקד
 תלמודיה פ' השואל מאין חזון הנקודות נפרץ קרא החרש הי'
 לבס. כמו שהי' ג"כ אפשר ליואז צימי בית ראשון הכתפיקו
 פ"ק דבתרא בקריאת תמח' את זכר. עד כי אחרי חתימת
 הגמרא (כמו שכתוב הצחור) חכמי טבריא או זולתם אשר ידעום
 דארו כי טוב לעשות על אופני הקריאה הנכונה מעין הגדרים
 שעשו ישיבת צבל בחתימת הגמרא ור' הלל ובית דינו זא"י על
 חקוני המועדי' כפי מה שזכרכו בקלת פרכינו אלה, כי מאת
 ה' הית' נקצה טובה בחמלתו על שאריתנו לתת לנו צחורתו
 ובמלותיו משען ומשענ' עד צוא עת דודים שיקים את סכת דוד
 הנטפלת. ואולם על העדות אשר הציא הצחור הח' מן הבאים
 ממדינת פרי"טי יא"י. שהיו קוראין ספר ולשון ארמי צלי נקוד
 וטעם דע כי פלמוני בעל הדקדוק הארמי שזכרתי כונן דבריו
 בהקדמתו שם להכחיש היות לשון הפר"טי יא"ו ארמי בשום
 אופן כי אמר דע שיש הודו אחת מזרחית בקלה האקי"אה רחוקה
 מאד ובלתי גבולת צחלי הכדור אשר לנו, ואשרת דרומית
 באפרי"קה. אשר במזרחה ים סוף קמוכ' לארא" ציאה פילי"ני אך
 רלועת ארץ הערב צנחים. ובלפונה היא קמוכ' למלרי'. ובמערב'
 לארץ טש. והממלכה הזאת הרחבה במאד מאד היא לפרי"טי
 יא"ו, ומי יודע אם הם ז"ל על הכתוב מהדו ועד כוש מר אמר
 גדל ומר חדל בדבר שהי אלה הארלות הודו ולא פליגי. ושם הוא
 חכם לייר אותיותיהם והראה איך בנקודות הם נוטים לדרכי
 בתכנו היינו כי צאמם נקוד' ניימן האות באמלע יוצן היותו שורק,
 ואם הנקודה תהי צלד האות למטה היא חירק ואם למעלה חולם.
 וכן על הדרכים האלה יש להם כל קיימני הקריאה. עכ"ז
 בתיבתם נקראת לאחור ולא לפנים באותה של איטל"ניאה, ועוד
 תראה להם שם לודות אותיות מיוחדות אשר צלי נקוד אשר
 מנחית הלור' לצד יודע היותן נקראות זו קמץ וזו חולם וכדומ'.

חִיבָה

כה לא בו א

ובכן הנם עוצרות כך מאה וקפריהם
 הנכחצים בצורות האלה שיקראו צלי
 נקוד רק לקימן האות הנבלע ישימו
 נקוד' תחת' וצין קלת וולות שכתב שם

גמור' עם העברי והארמי לעומתן יקר צעיני להראות לפניך המלה
 אמללכה

אמולאכה. כי מה שהעברי יאמר אלה והארמי אלהא הוא פרי"ט כי יא"ט אמר אמולאכה דהיינו לדעתי מולך שקוץ בני עמון. כ"ט שמלאנו פרק הערל וס' תפלת השחר יהודה תדוואה גר עמוני, ובאמת כפי הדברים שכתב שם יש להם קלת מלות טובות לעברי או לארמי. אך מעטים. הלא תראה פקוק זה שהציא ככתבם ובלשונם חכני אלהים. כי אלך קראתי כל היום שמו כפש עבדך, אין צערת המלות האלה רק שהם הטובות בקלת לעברי, היינו כל, שהם יאמרו כלו. ופש שהם אומרים נפשיקא. אך בכל שאריתן אין שום דמיון ועוד, ובכלל מדבריו הנראין לעין התצורה שהצחור הנזכר כחש לנו באמרו היות לשונם וכתובתן של אלה ארמית וכן אגב ארדחין שמענו טעם היחס לפעמים קוראים בלי נקוד וטעם, וכי אדרצא יש להם נקודות כעין שלנו:

והנה כל זה הוא על הנקודות המוכרות בלמוד הקריאה הנכונה ובפרט למחילים זה. אפס העעמים שאינם אלא פרפראות להצנת העניינים ובלא"דור נגד השכחה, איני מחליע שהיו קדמונים בהנה. אבל אפשר שנתחדשו בדור מן הדורות נתי שהיה מלפנינו. ואתה תחזה דבר צעלי החוספות בכוף מגלה שהקדמונים היו נוהגין הנגינות גם למשניות לעזר אל הזכירה. ואני בשכבר הימים אשר עבר זקוק קלת כפרים על ידי ראיתי שני כפרים מהם קדמונים מת"ק שנה עם הנקודות וטעמים ומפיקים. גם באם הלמודים צולנו"יא ראיתי טולרי מלמד להרבה תלמידים חכמת ההנדקה שהיה מזמר עמם בקול רם המכפרים המוכים זה על זה אשר מן הלודך לדעתם על פה, ופעם צפעם היה מכה צפטיש על קדן אחד להיותו צנקיון אז אלגי גמר מלאכה לקצוב הזריות ההנה צמוח. ואונת כי צראותנו המקובלים מיחכים גם להם קודות כאמר יתכן שמתקצבו מקיני כי אם היו אחרי כן המלאת מי משלנו, ה' ידע מהשנות אדם אם הנה הצל, הרי כי לפי דרכנו זה כל דברי החכמים אשר הולעו בראש הפרק ילדקו יחדיו שהנקודות נתנו מקיני וצימי עזרא ואחר חתימת הגמרא היינו שגראו בהתחדשם אז אחרי השתכחם או התבלבלם ציד ההמון כאילו היום ההוא נתנו וגם ילדק עממם מה שגראה לנו היותן מקודרות עם אותיות הכתב מימי צראשית, והכל תמיד ע"ד שכחום וחרו ויקדום בדבר

אמרי בינה

החכם צעל נסיון יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא כבר היה לעולמים אשר היה מלפנינו: ובאשר קריאת השמות צלי רוח הקדש הוא דבר בחיירי וכדבר החכם גאילנו במאה מקומות וקפריז אין קפירא עליהם רק על הענינים שגלה צם, לא יקשה בעיניו אם בהשחנות הנלילות והמלמדים הנקודה שתקרא אלל חכם אחד חידק יקראנה זולתו שצר. והמלאטום חולם, ודכותיהו. הלא נראה גם בדרכי הדקדוק ואף בשרשים השניים הפרש צין חכמי ספרד ולרפת ועכ"ז הכל הולך אל חתום אחד ודבריהם במאזני הימלילות והשירים ישאו יחד, ואמנה עה שראיתי אל המעתיק לכלרים נאות לקלח הדרוש הזה לא אחדל מדבר אלך נשען על כי תשמע האמת ממי שיגידנו, והוא כי בהקדמתו לקטר שמואל כתב ח"ל. הנה היות ליהודים כ"צ אותיות יתצבר ג"כ מלשון הקורי"אני והארמיים אשר הוא קרוז מאד ללשונם. כי כן נמלאו גם להם כ"צ אותיות שוות בקולן לאשר ישנן ליהודים עם כי בלורתן נפרדו. וכן השמרונים שהם הכותיים כותצין חורת משה במקפר האותיות הכחך אך בלורתן ונקודיהן נבדלו. ומן הגודע הוא שעזרא הקופר אחרי הבנת הבית צימי זרובצל מלא לורת כתב אחר שהוא הנהגו כיום ליהודים כי עד זמנו כתב היהודים והשמרונים היה אחד צעיטו ובקלח כפרי היונים עוד היום נמלא עם צן ד' אותיות מן הכתב הראשון שזכרנו, ע"כ עם. ובאגרתו למרליללה כתב כי לקלח דמיון אשר ליר"ד ולה"א בכתובה השמרנית אל הפ"א והיר"ד היוניות היו קלחם הדואים את השם בקפרי היונים באותיות השמרניות ככחז קורין אותו פיפי, עכ"ד. (כי הנה ליונים מין כתובה אחת שתמונת האות פ"י היא כך שלורתו טטה ליר"ד העברי ככראה למעלה פכ"ו). ואם תסתכל במה שכתב ההגמון איגרוציטו במהדורתו פ' הסנה תצין דעתו למה משלש האותיות הקדושות לא היו כותצין רק היר"ד והה"א פעמים. והנה באגרת המעתיק הכחך לעמיתו איאגריאור לענין מלת ויצא יעקב שלם אשר אלל קלחם נקרא שלים כתב ח"ל אל תחות אם יש קורא שלם ויש קורא שלים כי היהודים מעט הוא שינהגו סימנים. קוליים לאותיות ובכן זה אומר בכה"ה בכה"ה נהרא נהרא ופשטיה, ע"כ. ולכל הפנים ממוקמותין אללה ילא שהנקודות הקוליות

ימי עולם פרק נט ט

הקוליות היו באמת נמלאת גם לפני זמנו שלא כדעת הזכור
הזכור אך נהוגות מעט. וכן אתה רואה כי הן הכתב העברי
הן השמרוני יש להם צבועים סימנים קוליים אם נקודות או קוים
או ליונים עם שלדות נכדלות כנראה ג"כ צקפר ומצוא הלשונות
שזכרנו. ואפילו הכי ראינו למעלה שהמלות המפותחות על שקל
הקדש היינו ירושלימה קדושה שקל ישראל אין להם שום נקוד או
קו באותו המצב. הרי כי צרוב הפעמים היו קוממים על
המצין מלד ההרגל ולפעמי' ג"כ היו כותבין האותיות בנקודותיהן.
וכדבר הזה היה כמו כן נעשה בכתבי הקדש עם המלא גם מן
העת ההיא ומאז נקודות וקוים קוליים לאותיות האשוריות אשר
לנו. גם זו ראיתי להודיעך קודא משכיל ערם נלא מן הודות
הלו כי הלשון שהציא הזכור צעם הכחרי מאמר ג' והוא
שמות שבע המלכים והטעמים אותיות לתנועות ההם אשר העתיקום
צקבלה מנשה, בנוסח קדמון כתוב יד ראיתי אנשים אשר העתיקום
מנשה. באופן שנוטה יותר להצין כי דעתו הוא שהנקודות
והטעמים הזכרי' הם אשר נעתקו מנשה לא התנועות בלבד.

והחכם יוקף לקח:

על השירים המחוברים בלשון הקדש.

פרק ט והנה מדי דברי בלשוננו הקדוש ואותיותיו ותנועותיו
יקר צעני לנעת ג"כ בלנד השירים המחוזרים צו
חדשים גם ישנים כפי מה שהנהה. ואומר כי החכם האלהי צעל
כפר הכחר קרוב לקוף מאמרו השני בהראותו את מעלת לשוננו
הזכור על כל יתר הלשונות מקבלה וקצרא כנראה לו שמה גזר
אומר כי השירים אשר ישחדלו קלת חכמינו האחרונים לחצר אחס
בצבור הנגונים צמה שיעשום שקולי התנועות שלמות ובלתי שלמות
למיניהם ככל הידוע אינם מוצע הלשון העברי אבל מן העברי,
כי אדרצא העברי ירחיקם מעליו באשר חצורו הטבעי הוא הנקבה
לו מאת הטעמי' המורים על העניני' ושהנחשז אלל החכמי' הזכרי'
חצור מלד שקלי התנועות כאמור איננו אליו כי אם מחלוקת ככל
מה שהארץ במקומו שזכרנו. ולדעתו הזה נוטה ג"כ החכם דון
ילחק צפרוש אשירה נא לדידי, כי אמר איך בלשוננו הקדוש נמלא
ג' מיני שירים, האחד שירים שקוליים בתנועות ומרחים הגהות.

כיום

אמרי בינה

כיום אללנו לא מנעם כחצי הקדש אבל לקוח משירי היקממעללי
גם תפוצה מהמה. והשני שירים אשר ידלו מיתר הכתובים לא
מלך המלח עלמם ושום צחינה שבהם אבל מלך הקול אשר ינעמו
בהם השירי ומאורים אותם. כשירת הים והאזינו ודברה ושירת
דוד ודכותיהו. והשלישי שירים אשר אין בהם השתנות לא בצחינת
המלח ולא בצחינת קול המשורר רק מלך המכוון בהם שאין משמעו
כפשוטו ואדרבא המינט צו כחצו כשיר השירים ושירת ישעיה
הנזכרת. ועלזה יקרא שיר צעלם וראשו' אשר עליו חצר הפלוסוף
ספר השיר הידוע, והנה דברי החכמי האלה כחרי ודון ילסק
נראין צאמת לודקין צמה שלא ככד בכל כחצי הקדש עד אחת
מהליכות המשוררים ההמה. אולם כגד זה תמלא לידידיה
האלכבכדרי אשר אמרנו המלאו קודם חרצן שני כי צפרק המתואר
ונחיי ההתצודות בזכרו איך היו אז צין היהודים כמות של אנשי
ונשים אשר נפרדו ומתאות העולם לעבודה האלהים ולבקשת
החכמה ככל קדרי האחים והאחיות הנמלאים כיום צין הנלדים,
אמר ח"ל. האנשים האלה עוקף על המקום אל ההתצוננות הם
מתצרים שירים של כמה מיני רגלים נאותים לומר בעבודה האלהית
ולאחר כמה דלתות צאותו הפרק עלמו כתב עוד ח"ל, צראות
הקנן כי נשלמו הלמודים וחדלו קולות הויכוחים אז הוא קס ואומר
מזמור אחר לתהלת האלהים, אס חדש מחוצר מוננו או לקוח מן
המחוצרים כבר ע"י אחיה נביא מקדם. כי הגה נמלאו לקדמונים
הרבה מיני שירים שקולים צעלי שלש מדות, ותהלות עם נגוניה'
לשורר אותם צעת העבודה לפני המזבח, ע"כ דבריו. וכן
היוסיפון קוף ספרו השני לרומיים כתב כי שירת הים היא וירסו
איסאמיטורו היינו שיר צעל של מדות. ובספר ד' פ"ח כתב כעו
כן על שירת האזינו שהיא צעלת של מדות צלשון הקדש. גם
היקברי שהיה כונאתים שנים אחר המצבן ספר י"צ פ"ו מהכנתו
כתב ח"ל. אפלטון אמר כי הראוי הוא צשירים הנאמר צם לכבוד
האלהים שיהיו שקולים וערצים. והנה המוקר הזה אשר נלמד
ממו צדצרים. היהודים יורהו לנו צמעשים. כי לא יקוצל
אללם מהלל ושיר שקול לעבודת האלה רק המחוצר ע"י הנביאים
צרוח הקדש עד כאן דבריו. וכמו כן המעתיק לללים צאגרתו
לפאלם כתב שקלת מזמורי תלים הם שירים צעלי שלש מדות,
וקלחם

ימי עולם פרק 8

רצנ

קלחם צעלי ארבע. וכן שירת האזינו, גם משלי. וזה הקינות
הם ג' שירים צעלי מדה אך משורים זה מזה. כי איכה יטבה
ואיכה יועם הם של שלש מדות ככללות בפסוק אחד, ואני הגבר
שלש של שלש שלש. ואיכה יועם דומה לראשונים, ע"כ. ובהקדמתו
לקספר איוב כתב שתחילתו וקופו מלילה פשוטה אך המעלים
הם שירים צעלי שש מדות באופנים שונים, אשר דמה אוחס
אל רבים מן הנמלאים לחכמי הרומיים, וכי מי שלא יאמין
לדבריו מהמלא בכתבי הקדש שירים צעלי מדה יקבל ערות ידידה
ויקיפון ואוריגינו ואפיפיאיו, ע"כ שם. וכמו כן בהקדמתו
לקספר דברי הימים של הקיסרי אשר דבר על מעלת לשוננו הקדוש
וקושי היותו נעתיק בנעימות הטבעי אליו לכל זולתו. מן הלשונות
אמר ח"ל. אחיה צעולם כפר נעים זמירות כספר חלים הדומה
לשירי אוראליאו אלל הרומיים ולשירי פינדאריו אלל היונים, הלא
הוא לפעמים רץ על דרך היאמני, ופעמים יורגש על גון
האי"ליאקו, ופעמים מתרחצ כשיר הקא"פיקו. ופעמים ינד
צחלאי רגלים, ואחריה שירה יפה כשירת נשה בהאזינו, ושירה
אשירה נא לטעיהו. ואי אלו שירים נכבדים כשירי שלמה המלך,
ושלמים כאוחס של איוב. אשר כל שזכרנו הם צעלי שש אר חוש
מדות כאשר כתבו יוקיפון ואוריגינו, עכ"ד. ובהצד הקטן
הנרשם עם הדקדוקים המתואר דברי נועם כן' חצי. תמלא הדברי'
האלה. בהיותי במלכות ואלכילה בקהלת מדרו"טרי הגידו לי כל
העם אשר בשער והזקנים כי שם מלכת קבורה שר לצא אמליה מנד
יהודה ולא חשתי לראותה. היא מלכת אבן בראש ההר ואחר
העמל והטורח קראתי הכתיבה והיה חקוק עליה שיר חב
לשורו. שאו קינה בקול מרה לשר גדול לקחו יח. ולא יכולתי
לראות יותר. אך מקיים השיר לאמליה. אז האמנתי כי הדרך
הזה בנשקל השירים היה נוהג מימי היות אבותינו על אדמתה,
עכ"ד. הרי כי לפי החכמים האלה לשוננו הקדוש בטבעו ומנהגו
מימים ראשונים איננו מרחיק השירים צעלי מדה וסב"ל. לא בלבד
ממעם הקול אשר צו ישררו אותם כדבר דון ינחם המכר אבל
מבחינת הדברים עלומם, ושנמלאו בהם בכתבי הקדש. ועכ"ל
שאלתי את פי רבים מחכמי הדוד הידעו לנווא ולהכיר בהם איזו
מדה ומשקל ואין מגיד לי. אבל כוליה עלמא נודו שירגש בקריאתה

אמרי בינה

ערכות שירי והצדל צינם ליחד דברי החור' והנביא' וכתוצ' צניסה
לא ידע אלוש ערכה. ותרצ קרעפי בקרצילפטר צין הדעות האלה
ולמלאו חלק מן העבוקש לבי אומר לי כי יש צלי ספק מדות
וערכים לשירי הקדש שזכרנו אך אינם נחלות צמקספר החטרעות
שלמות או צלתי שלמות כפי השירים הנהגים עתה צינותינו.
שהם כדברי הכחרי הליכות שירי הערב שנסחצש מלשוננו. אצל
ערכיהם ומדותם הם צמקספר העינים וחלקיהם מנשוא ונשוא
והמתחבר אליהם בכל אמירה וגזרה נכתבת, יש אשר יהיה
המאמר צעל שתי מדות. ועם השני הדצק צו תהיינה ארבע.
ויש שיהיה צעל שלש ועם השני שש מדות תמימות תהיינה.
דמיון זה. ימיך ה', הוא מאמר אחד לעלמו צעל שני גבולים.
או מאמר שתי מדות. נאדרי בכח, הוא דומהו הדצק צו, אשר
יחדו הם ארבע וכן ימיך ה' השני שתי אחרות, תרעץ ארבע
שמים עוד שהן ארבע. ועל הדרך הזה אשר ארבע. ארדוק אשני.
אחלק שלל, תמלאנו נפשי, אריוק חרצני, תורישנו ידי. נשפת
ברוחך וגו'. אפק שירת האזינו היא שלש שלש שהן שש, היינו
האזינו השמים וארציה. ותשמע הארץ אמרתי, יערוך כומס
לקחי. תזל בעל אמרתי, וגו'. ופעמי' צפוקו אחד כל שכן
צשירה אחת יהיו שני מיני המדות האלה, של צ' ושל ג' ג'.
כפי נח על הנציא הרוח והיות ההשתנות נאות לכונה, דמיון
זה. וברוח אפק, נערינו מים. הם צ' צ'. כלצו כנרמד נחלים.
קפאו תהונות צלצ'ים. ג' ג', וכן צשירת הצאר התחיל ג' ג'
ואחד כן דרך צ' צ', וכמו כן צתפלת חצוקו שהיא על שגיונות
כשגיון לדוד ונתן אותה על המנלח על הנגיטת הראויות לה
כאמרו למנלח צנגיטתי. הולכת על דרך ג' ג', אלה תחיתן
יבא, וקדוש מהרשארן קלה. כסה שמים הרוח, ותהלתו מלאה
הארץ. והנה צקלח הדבורים ילעדך הונשכיל להביר קלת מלח
אשר לקצה מה אינם נכנסות צמדות האנה. כמו צשירת האזינו
ויאמר אקחירה פני מהם. מלח ויאמר היא דבור לעלמו. וצפן
אקחירה פני מהם הם ג' מדות. אראה מה אחריתם הם ג'
אחרות וכו'. ושני ההויה אשר צתפלת חצוקו פקוק ה' שמעתי
שמעך וגו' שהם לקריאה כל אחד הוא לעלמו וכן הגזרות אשר
אלים הב ג' ג'. ופקוק כי תאנה לא הפרח הוא. שומר דרך
אחרת

ימי עולם פירק ס

רצד

אחרת נושא ונושא. כי חאנה נושא. והנשוא לא חפרתוכן כל הפסוק
שהוא כולל י"ב דברי' אשר יטרו לששת מאמרים פוקקי, כי אין
עליך למנות לא החנועות ולא המלות דק הענינים. ולזה פעמים
דבות מלה קטנה נחקת לאשר אללה. וכן פקוקי תלים שומרים
הקדר שזכרנו. חנני אלהים כחקדך ג' כדצ"רחמיך מזה פשעי.
צאלהים אהלל דבר. גם משלי שלמה. חכמת צחוף חרונה.
נרחוצות חתן קולה. ומעיני לא ישלא כי נמלאו פקוקי' דבים
אשר לא ידעתי להלרס אותם בדרכים הנזכרים. ואולי הפרוף
מרוצה על העומד. אכן עם קגנון דברי אלה המשכילים חיהיו
יוקספו למלא מה של דמייתי. הלא לכל הפנים יש לנו להאמין כי
כל השירות הנמלאות נכתבי הקדש שירת הים והצאר והאזינו
ודצורה ושירת דוד וספרי אמ"ת כלם צלי קפק שומרים קדר וערך
זה בקגנן אחד רזה בזולתו. או האחד צעלמו צעל מדות שונות.
שכן אנו מרגישים בקדאטו אותם קגולה נפלאה עם שלא נרד לקוף
ידיעת ערכיהם כאשר ג"כ נדבר ונקום ונשז צלתי שנדע צאי אלו
העלצים והכלים הנצביים תשלמנה פעולותינו ההנה שהם צנו
מחכמת האלה. ונפרט שירי דוד האמרים לפני מוצח ה' אין
קפק כדבר הכחרי נאמר צ' שהיו מתישצים אל העוקי"קא ושמה
צודאי נגמרה שמה היתה מעוררת את הנפש כקגולתה. ואל
חחמה על אמרנו היות שיר אחד צעינו צעל מדות שונות כי אם
ידעת צנוי השירים של חכמי אומות העולם כאוראליאור מירניליאו
חולחם יחצבר לך כי קן הנה עושים גם הם. הכל כפי מה שיות
לכונת הנושא וההשתניות הנופלות צו מחנועות הגוף והנפש.
דע קורא משכיל כי מחאותי לשמוע מה ידבר בדרוש הזה אחיה
דשום מנצוני הדור ונפרט היודע צנוי השירים היו דברי עליו עם
חנם לצ שלישי צאסים פרויכל"אלי אשר הם למאורות צארני מ"ן
עוצ"ה הוא ר' יהודה צעל קפר נפולות יהודה. וקראתי צשם ה'
לפניו מראשית הפרק הזה עד הנה. ולפי דבריו (אשר לא אדם
הוא ויחצו) יש צעיניו דרכי והנאהו. גם הוסיף מן ידידה כי
תחת האמר שהאחרונים אללנו לקחו בדרכי השירים דבר נאות
מקדמוני האמות נוכל לתת כצד ללשוננו ולעמנו ולומר בהפך
דאדרבא קדמוני האמות כצד לקחורו מקדמונים להם מאומתנו.
ואתה יכול לקיינו ממה שכתב הרז המורה חלק א' פרק ע"א וכן

צעל

P p 2

אברוי בינה

צעל דרך אמונה שער ג' שהחכמות הרבות היו לראשונה צישראל אך צלוע האמות עלינו צאו לידם ואנחנו צלמדנו דבר מהם בדומה היות ראשיתו מאתם ותהי להפך. יהי מה! וכל האמור צדוש הזה עד הנה ילא לנו פי דברי הכוזבי ודון ילחק אשר זכרנו צתחלת הפרק שהם מכחישים היות שירי הקדש על משקלי יתדות ותנועות כאתם הנהוגים צזמננו הם דברי חכמים ישרים פלוצא דעת. ואולם לא צבל זאת כחדל מהדות שיש אליהם צלי כפק מדות אחרות תלויות צענינים על הדרך שאמרו. ונמלאו צגלל זה יותר מעולות וחסרות מהתלחם צתנועות ההנה. גם אם תשכיל צאמתת דברי הכוזבי הכוכים תראהו נוגע צקלת מה טכצנו. ועיינך תחזינה צשירי הנצואה למיניהם תוקפת מעלה כי הלא יחצן שתעתיק קלחם אל לשון אחר וישמרו משקלם או צקרת מה שלא כוכל צשירים אשר מקלצם כחלה צתנועות ומקפרם כנגלה לכל יודע, ועם זה אם דבר של טר הלצא אמליהו אמת לא כוכל להכחיש כי גם הנהוגים כיום אללנו (אשר לדברי הכוזבי ודון ילחק הם לקוחים מן הערב) נמלאו מן העת ההיא צקלת ההמון לדברים המוניים לא אלל המסוררים צרות הקדש. ואולם צין הדברים אשר יהי מן הראוי להתצונן צענין זה עם כי איני רואה משוררי זמננו שישגיחו צו הוא כי כמו שאלל האומות הקופאים על שמריהם ומקדרים חכמותם על האופנים הנאותים תמלא כל שיר שומר המשקל הנאות לענינו. ויש הצדל צין משקל שירי השמחה הנקראים אללם לירילי למשקל שירי האנינות הנקראים אילינאלי ולמשקל האירויני שהם המחוברים לשבח ולפאר אחיה צבד ומלך רב דמי לצד אלהין. וכן למיניהם על זה הדרך. כן יש לנו לעשות צשירים אשר נחצד על משקלי התנועות שיהיו ערכיהם נאותים אל תכליתם ולא כל משקל יכון לכל העולה על רוחנו. הנה דרך משל המקלצ אשר תמלאהו אלל טובי המשרדים וקדמוניהם צשיר של שעתה או תהלה ותפלה לא יאות שתשקול צו דברי קינות או שיר נתון צמלצת קצרה וכדומה, כי דברי השיר לריכים להיות כבונים אל הקול כמו שהקול ילמדך להיות כון אל התכלית המצוקט ממנו, הלא תמצוק צהעדה שאמתית אשר נזדמנו לנו למעלה צפסקוי הקינות כי איכה ישצה ואיכה

יעיד

יכני עולם פרק ס רצח

יעיב כל פקוק מהם כולל ג' מאמרים פוקקים, וכל נאמר פוקק
 כולל נשאל ונשאל עם אצריהו, ואני הגבר שומר כמו בן דרכם,
 כי על בן נקמך אליהם אך הוא נחלק לשלשה ראשים, אבל
 איכה יועם איננו כולל עניניו בכל פקוק, רק לשתיים שהן
 ארבע. דוק ותשכח. ומזה תדע כי אלו היו להם דרכי קינות.
 וכן כתב היוסיפון לרומיים קפרי י' פ"ו כי ירמיהו קוּן על
 יאשיהו שיר מחוצו צמקלז אכינות ודאצון נפש, אפס זכור ה'
 מה היה לנו שהוא תפלה תראהו בנוי על כגון אחד היינו אחת
 באחת שהן שתיים לדמיון פקוקי אמ"ת שזכרנו. וכן שירת האינו
 ושירת דבורה שומרות משקל אחד של ג' ג' שהם ו' במו השיר
 אירוקו שהוא המעולה והנכבד. אללם. והן לא חנכ' לי כי
 דרכי אלה מעט מהרבה ומר מדלי אולם החכם שומע ומקין
 צטוב טעם דעת, וכמו בן צין יחד ההשקפות הנאותות צשידי
 המתצות האיל ואחו לידן יאות שיעשו כפי הבליהם האמרי
 והתועלת הנדרש בהמה. כי הנה ידעת מה כתבו ז"ל צירושלנו
 דשקלים וכן צ"ד פקוק וילך יעקב מלצה תניא רש"י צ"ג אומר
 אין עושין נפשות ללדיקים כי דצריהם הן הם זכרונם, אשר
 מזה ידומה שהמתצות הנהוגות על המתים יהיו מנהג הדינו
 ודרכים לא יתבנו. כ"ט כי צצחינת יקרא דשבני הלל המתים
 אינם יודעים בו מאומה ומאי דהוה הוה באופן שכל המהללים
 אשר תיחס אליהם לאמר בן חכמים היה זה צין מלכי קדם אפס
 ותהו נחשצו. אולם לעומת זה תמלא שאננו שם מותר המת
 יעשה לו נפש על קצרו. ובערוצין פ' מעברין זכרו הנפשות
 האלה לענין התעצבם עם העיר צדיני שבת. ומקרא מלא
 וילך יעקב מלצה וגו', ומלכים צ' כ"ג לענין קצר איש האלהים
 מה הליון הלז. והרי אלה אותות שכבר נתפשט מנהגם מקדם.
 וכן נאמר כי לא בא רש"י לגבות מעשה הליוני ללדיקים
 בהללע. כי אם דוקא בהיות כמות לדצרו ההוא הטעם אשר
 נתן בו. היינו שתכונן לתת לו זכרון באותו הליון באינו זולת
 זה מעלמו לא השאיר אחריו צרכה חכר. באשר ימלא אח ליונו
 הלז ביד אצטלוס צשמואל י"ח כי אמר אין לו בן צעצר הזכיר
 שמו, אבל כשיכוון במלצה דצר תועיל באופן מה בעו שזכור
 לא יהרהר רש"י או כל חכם אחריה. והנה צקדמוניות ליוביסין
 תמנא

אמרי בינה

תמלא היומו זוגר מיתח אחד ממלכי צית שני וקצרתו וכפר איד
באשר לקצרות הוצל היו אנשים הולכים אחר המטה צמנה מיני
צממים ופעם אחר פעם משליכים מהם עליו שזה היה אזמנהג
היהודים לאות ולזכרון כי עמד יסוף מחינו. גם אפשר שאם היתה
קצת המקופר צד"ה כי המלך אכא עדרו חי ומלא את הקצר אשר
הכין לו צממים רחיים מדוקחים בלומר שעוד יבא זמן שהוא ומכיר
אחד באחד יגשו ודבר כראשונה איש אל רעהו צלי שיעבדו עפוש
ולחנה כי אם ראשי צממים יתנו ריח. וכמו כן צין הגלדים
החכם אקוינו צרביעי על הפקוקים חלוקה ע"ו ומ"ה כתב איד
ליוני הקצרו' נעשי' לאות תחיה עתיד' ועוד לחטן יחפלו
רואיהם על חשועת הנפש. גם המליץ מוליאו צראשח מן
הטוקקולאני כחצ מונהג האומות הקדומות צעפין הליונים קרוצ
למה שזכרנו. אבל נכח אלה ונתצונן על אמרם ז"ל פ"צ דתענית
למה יולאים לקצרות חד אמר הרי אנו חשוצים לפניך כמתים וחד
אמר כדי שיבקשו עלינו רחמים, וצוהר אחרי עת אמרו ר"ל
צשטחא דליכטריך עלמא רחמי וחייא אזלי ומודעי להו לנפשיהו
דלדיקייא וצכין על קצריהו אינו דאתחור לאודעא להו, מ"ע
דשוין רעוחא דילהון לאתדצקא נפשא עם נפשא, כדין אתערין
נפשיהו דלדיקייא ומתכנפי ואלין ושיטין לדמוכי אצרון ומודיעי
להו לערי דעלונא וכולהו עאלין צהוא פתחא דג"ע ומודיעי
לרוח, ואינון רוחין דמתעטרין צג"ע מלאכי עילאין אזלי ציניהו
וכולהו מודיעין לנשמה, ונשמה אדעא לק"צה וכולהו צעין
רחמי על חייך וחכ קצ"ה על עלמא צגינהון ועל דא אמר שלמה
ושצח אכי את המתים שכר מתו וגר', ע"כ, והרי הלכה
למעשה מלינו פרק אלו נאמרין שהשטח כלב על קצרות הלדיקים
אצותינו. אם כן טוב לנו להכיר צין עוצר אלהים לאשר לא עבדו
כפי המצחן שלמדונו צאמרם כל ערוח הצרות נוחה הימנו וכו'.
וצמנה יודע אפוא מקום קצרות ומחוקים לאנשי חסד הלא צמעשה
הליונים והמלצות אשר על ידם יתלא כל מבקש למקום אשר יעמוד
עליו אדמות קדש. ובגלל הדברים האלה רחש לצי כי כל עוד שיהיו
שרי המלצות משקיפים לא להגדיל צעצחות המדומות כדום
היחם וכבוד העושר וכדומה רק להזכיר אל הצא אליו ועמד כי לא
צעות הגוף מתה הנפש וכי לדקותיו אשר עשה תזכרנה לו מאל
גמולות

במלות אלו כי לעת התחיה יהיו לנו מהלכים ציון העומדים והיות
 כל אדם עתיד לתת דין וחשבונו לפני המלך ה' וכיולא צאלו
 האמונות האחריות אשר יאות אל החי שיתנם אל לבו אין זו מלצה
 אשר טנא שום צעל שכל אצל על טות חבר שמה, כי האמנה
 הדברים והתכליות שזכרנו גם כנכחים וישרים יקרא דשכני וחי
 לקצוע צמנו אלה המעשים צלצ ההמון כי הרוח מצר אל האלהים
 רבי על כל מעשה יבוא צמשפט ולקן הימין יעמוד לדיק על גודלו
 לתועת נלח. והנה לעבין זה לא אחדל דייד קודם מהעלות פה
 לצרכן השיר אשר לקחני לצי ערדי חי לחצר על דעת שיחלצ על
 מלכת קברתי כדבר אירצ צעט צחל חמלה ואח"כ ימלא ערערת.
 לא כיד חצטלום חלילה גם לא לאיך גיט' מהייתי לדיק צעיני
 או לשם ולחילה על משפחתי מן האדומים אשר קבלנו מקדונונינו
 היותה אחת מן הארצט היקרות שהגלה עיטום לרומי כי סוף
 דבר למלילה בלה יאמר הלך ילך רבה כושא משך הזרע צוא יבא
 צרכה כושא אלוותיו, כדבר ר' פרידא פ' שתי הלחם אי צר
 ארין יאי וכנו שהיטיב לדבר ידיה האלכסודרי צפרקו המיוחד
 על גדיבות היסס, אצל עלה צמחצטה לפני לתת צו ארת על
 החשמאי ככל האדם להפקד מאדון הילורים על מפעלותי ושעם
 זה צעחתי צמקדיו אשר מעולם המה. שהוא אחד מן התכליות
 אשר זכרנו: קרא אחת צפיד כי הוא זה.

- מן ים סערות הן אלי החוף.
- באתי ומה קרים אשר אירא.
- אשתק לתהפוכות זמן אבוב.
- לא יהיה עוד לי אלי ורא.
- יקשה בסחרי אם יהי רצוי.
- לשך אשר לכל בשם יקרא.
- אך הוא בראני ולא אחקר.
- חסרו והוא מפליא לכל נברא.

אשר כריתי לי אני וכו'.

אכרי בינה

אכן נניח הדברים האלה ונשיב אל כוחת הפרק. כלל זה יהיה
צידנו כי השירים הבאים על מקלבי יחדות ותנועו' צמקסרם.
פיושפטם אינם על האמת מנוצצ לשוננו. ולדק החכם כחדי
צאמרו שהם מתנגדים למעלתו צמה שעל הרוב יניעו הנח
ויניחו הנצ יפרידו החצר ויחצרו הנפרד וכיולא מן הגנאי אשר
יעצור על יד מי שלא ירצה להשגיח, אבל השירים הנאותים
צו הם השומרים נגוניהם צצחיכת הענינים בדברי הכביאים
שזכרנו: והאלהים צטרו ילה את עיינו וכביע מתורתו נפללות
לרנו לפני חקדיו הגדולים עד עולם שלה. ואולם להניח צרכ'
צחתיים מעין פתיחת הרעשים שהיו פה פיר'ה אומר שכבר
הודענו איך ראשיתם הי' ליל ה' שמחרתו יום ר' י"ז נציימז"רו
של"א צן השעה החשיעית והעשירית ממונו. והב' אחר שהתמיד
לכרוגן חדש: ושצת קרא מקרא פעם או פעמים עד אחרית
השנה. לעומד הזה עלמו ציליאתה היינו ליל שצת קדש שמחרתו
י"ז. נציימז"רו של"צ כהיו כמו כן צחלי הראשון של לילה צין ר'
לה' שעות ששה רעשים צמעט הפסק צינותם אשר האחרון מהם
הכבד ציותר, וצגלל זה חרד כל העם מאד פן ידחף יש
ח"ו ביום הלחמו צשנה הקודמת. אך צרוך ה' נחה צעת הסוף
ותשקוט הארץ. ולפי זה אפוא נמלא בי משפט הרעשים האלה
עד הנה הי' שרים עשר חדש היינו שנה תמימה. כשי שכיך מעת
חצת לילה השני לעת החלות הראשון כמו שקפחנו, יואל אלוהי
בי מעתה יאמר שכלתה השנה שחונה וקללותיה, ותחל שכ' טובה
וצרכותיה. אולם מה שיתחדש עוד מנה והלא' אם (לא יהי'
הדבר ולא יצוא) כאלוהם הרעשים שזכר החכם צן רש"י קרות
לקוף השני מלותיו עליונות אשר התמידו שלש שנים צעיד
קורד'צה. או אם כאשר קוינו יעמד האלהים צרשמוץ: לארץ
ולא יהי' עוד לקוף, יסופר לדור מאת כונצי הזכרות אשר
הצאות ישומיענו. ואנסנו כצדך יה הסך עד הגה צעדנו. כן
צאצרת חקדיו יכך תחיד לכל זרע יעצדנו וישוער אותנו וכל
לדה ולוקה כי אך הוא יחצדך לורבו וישועתנו העונה צעת לדה
ומנשיע:

אנכי עזייה מן האדומים איש מנוו'צה צשם אל עולם הריתי
את הקצור הזה ערצ חג הפסח שנת אש"ל, ואנכי
צעזרו

ימי עולם פרק ס

בנחנו הננו ילדתינו מקץ י"ח חדשים צידח האיחגים טכח טל"ג .
היינו צטכח לחח חצרתיו וטטה חדשים נדטתי צנהודתו , הול
האלהים אשר חנני כח לחצרו יתן נהוד כועטו עלי טילוטט צו
חלקי וחלק כל קודליו צלהצח חקד :

זה לי עשרים בתים לחתימת חספרי

- אברכה יהוה המברך .
- אלהים חי ורם על כל קדושים .
- אשר עד סוף עמלי זה בשלום .
- הבאתני לגילת הנפשים .
- הלא אבטח היות כל הדבונים .
- שמחים בו ואת פגיו מבקשים .
- בדעתם כי לתכלית האמת כל
- דברי פה לחפציהם דרושים .
- חכמים גם המונים ימצאו בו
- מנת חלקם בערך האגשים .
- ואפס עם פתאים או צבועים .
- והעומים מעילי הדבכשים .
- ברית אכרות לבלתי יגעו בו .
- הלא הם ישכוהו כדנחשים .
- בשגם יהרום הוא מלתעותם .
- בעזו משפט ואמרי פיו לחשים .
- יקללו הם ואל שדי יברך .
- אני אשמה והם בושת לבושים .
- והן רב לו יקר גם אם עלי של
- יהי מכה בתוך מאה חמישים .
- והוא חרבו הלא יריק לבדו .
- עלי רוחב חמישים בדחמישים .
- החילותיו באביב ראש ירחים .
- שנת אשל ידעת הדרעשים .

וכליתיו

אמרי בינה

- וכליתיו בִּירַח מוֹעֲדֵי אֵל .
- לְסוּף תִּשְׁעָה עָלַי תִּשְׁעָה חֲדָשִׁים .
- חֲשַׁבְתִּיו בֶּן בְּכוֹר גַּם פִּי שָׁנִים .
- צָפַנְתִּיו לִי יָמֵי עֲבוּר קְדוּשִׁים .
- מְאֹר שְׂמֵחָה לְעֵינַי הוּא בְּחַי .
- וְאֵל נִפְשֵׁי זְכוֹת לְדַבֵּק בְּאִישִׁים .
- זְקֵנִים גִּדְּדוּרוּ בּוֹ וְאִמְרֵי
- תְּבוֹנוֹת לְחֻכְמֵים הַדִּישִׁישִׁים .
- פָּרְקִיו סֵף מְשָׁלֵם * (בְּעִשְׂרוֹת .
- הִכִּי מִשְׁנָה יְהִי בְּטַל בְּשִׁישִׁים .
- וְאִם צוּרֵי בְּחַיִּים יְגֻרְנִי .
- אֲנִי אֲרַבֶּה וְלֹא אֲסוּר דְּרוּשִׁים .
- וּמִהֲדוּרָא שְׁנִיָּה גַם שְׁלִישִׁית .
- שְׁנַיִם אֲעִשְׂנָה גַם שְׁלִישִׁים .
- לְעִזְרִיָּה הִלֵּא בְּשִׁמִּי אֲקוּחָה .
- וְעוֹד שִׁירִים אֲשׁוּרֵר לוֹ חֲדָשִׁים :

(* הַפְּסָקָה הַחֲמִשִּׁית עַל־מִן (לְעֵת קִרְיַת הַיְּהוּדִים עַל־מִן נִעְשְׂרוֹת :

ת ם

ברוך ה' לעולם אמן ואמן .

מהדורות

רצח

אמר עזרי' המחבר הן אמנה צטוב טעם ודעת אמרו ז"ל פ"ק
דחגיגה אינו דומה השוכה פקרו מלה פעמים לשוכה אמא
ואחת. כי אם קלר העיון בתחלה קרוב הוא. שירגש צסוף. ומזה
ג"כ מלאנו בשלהי פרק מי שמת וכמה דוכתי רב אשי מהדורא קמא
אמר לן הכי ומהדורא בתרא אמר לן הכי. ויען כי צעצעי על פרקי
חזרי זה חקף להדפקו נתעוררתי על קלת מרשי. גם ראיתי
שגיאות נפלו צנכחו העלתי פה זכרונם צשוליו.

דף ט' ע"א שורה ה' נכוחים לומראי דעת. וצפרטו מה שראיתי
לרשב"א צפרוש האגדות פרק הדואה טכתצו"ל. מאי זרענת
וכו' דע כי כל אשר אמרוהו צאגדה זו מדמעות וכפקו ידיס ודחיקת
רגלים ושאתה הקול. כלם משלים הם להראות הלער והדאגה על
חרבן הצית וגלות העם, ונפרש אותם על דרך המקראות שהצילו
צאגדה גם אני אכה תר'. השמים ככאי וגו'. והניחותי חונתי וגו'.
שאוג ישאג תר'. שכלם משלים ודמיונים לשצר את האזן. ועל דרך
זה צאו כתי' מקרא' ואם לא תשמעוהו וגו' צכופ' וצכערהו וגו' אפק
הדצר הזה וכו'. דף ט' ע"צ שור' כ"ה עין צעין. כי זהו לדעת
חוק לצ פרעה וקיסחן ומלכי כנען, לא שהם צצחירתם החפשיה
אסכיינו להקשיצ ומנעם ה' מזה. אצל חק אותו צלצד כשער המורד
המחדש להם מן המכה, כי הקיר אותו מלצם עד שצו אל צצולם
צחפשיה הצחירה. והם אז מעלמת מאגו שמוע. ראה אמרו ויחק
ה' את לצ פרעה והוא אז לא אצה לשלחם. האמנה וכו' :

הגדה דע קורא משכיל כי הלשון טכתצתי דף י"ג ע"א שורה י"ז ומי
ידע אם נכ אלישע וכו'. קלת החכמים גמגמו עליו
צאמרם כי נראה היות כונתי צו לקרצ הגם ההוא אל הטצע. ועם
כי ידע כל צעל חורה המלא כזאת אלל קלת האחרונים צרצים מן
הגמים, הנני מפרש כי צאמת לא כך עלה צמחצצה לפני. אדרבא
צאמרי על אודות האשה ויהי לנכ, כי לא היתה רפואה כזאת עולה
על לצ גדולי הטבעיים. נמלאתי ממה הטצע אל הגם, אכן מאשר לא
חצצתי רפואתה נכ גמר, הרציתי לשוכות השמירה צדצר אלישע
לומר ומי יודע. נעה. צארפן מה. אל דרך כמורה. להצדיל צין מה
שהיה נכ צאמת למה טכדמה לי קרצ הימנו, מלצד שיט להחצונו כי
האמנה

מהדורות

האמונה בכפי היחיד' דרך הנביאים, ואלו שבע צפרט לקדצם א הטבע
כדבר מה יש לך צניח. וחסם צטר הילד. רחץ וטהר. וכן נס אליהו
צבר הקומח. והתמודד על הילד. ודצלת תלמי' דיטעיהו הגם על זה
הדין: אמרי' צינת דף י"א ע"צ שורה ח' יחסיקה, ולדברי ידידיה
אלה האיסוי"א. אשר נתיחדו צתאר קדוטים כאמור היו נתוכים
למעשיות. ועליהם דבר צפרקו הל"ץ הבזכר. אך הנחובים להתצורנו
לפי הגרלה מתחלת פקרו הל"ץ נתיחדו צתאר רופאים. היינו רופאי
הגפס. ומ"מ אין לומר שאלה אינם מכת' האיסוי"אי כי הנה היוקסיתן
ואיצסי"ציאו בגרלה להם צמקומותם הגמלים נתנו האמור של אלה
צאלה. ואמנם למען לא אחקר וכו'. שם שורה י"ד יומחק אם
אפשר לשנות מפרושם ז"ל, ויתוקן. ואחיא לא כדצא דאמר ילא
לעצרות המלך, אצל כאצ"י ע"ט וכדלקמן. כי הוא מגחם וכו':
דף י"ד ע"צ שורה ל' מכל חכמת מלרים, גם אולי עליהם אמרו
צורה תשא פסוק וירא העם צרטיהון דבל חרשין דמלרים הוו
יונס וימזרום וכו'. אשר צעמות רצה ע' ומגמות פרק כל הקרצנו'
צברו תמורחם יוחי וממלא, בי טס כל דהו יקפיק צספורים כאלה
הנה צרור וכו'. דף כ' ע"צ שורה ט"ז אהר שומחוק מן וג'
עד אותה, שהם כעו ג' שורות תכתוב אלה חליפתן על הצתרים ושצ
אותם אצרים. כתצ צתרים תחת פגרים. (הגה) הר"ד דוד
פרויצ"ל לאל"י י"ן מגן ידידיהו הוכיחני על מהירות הקתכלי צדציו
אלה רבל שמה טובחתי), ופתר ושצ מעבין יטיצה, ואחרי הליעו
גי כל דבר טרץ יחשוק צגפשו רבל הרע צגוף צאשר האהוב לזה עבא
לזה פרש כי להי' המכוון צזאת המרא' להעירנו על המלחמה ההוות
צגפשותינו, אמר שהלפורים ידדו לנוח על הגרפות לנקר צחרטומם
צטר לשרבע, אמנם המשכיל השוקד למנוע הפגעים האלה יתואר
ציושב אללם, לדמיון הגלצ על ציתו להגן צעד כל רע אשר מצ' ומחוך
יפגענו. ורגע וכו'. דף כ"צ שורה כ' על אחדות האלוה ומדוש
העולם, אשר הציאם ג"ב לטוב"או פייתויאנו צספרו הראשון פרק
שטי צסם הקיציללה איריעריאה והוא יוקמינו הים מאנין וכו':
(דף ב"ג שורה צ' סיר מן הסירי, וע"ז נענט דוד על שאמר זמירות
היה לי חקיד, בי זה בצה לציטול המגרות. ילחק הליץ).
דף ג'ה ע"א שור' כ"א יקח אשה, (כאלה טכן דעת הרשב"ם צטי'
צמות לנטש לא יטמא צעמיו, זכור אצברנו עוד צפרושי על
התורה

התורה ילחך הלוי). ורצנתינו צת"כ קוד אעור פרשה פ"ג פ"צ אמרו מעמיו להציל צת גיורת עמונית שתהא כשרה לכהונה כמו שהוצא ג"כ פ' הערל ופקיקחא דאעור. ולרמב"ם תמלאנו פ"ט מה' איקורי ציאה ומצואר אמרו צב"ד קוף פפ"א על הכתוב כי אשרולי צנות ופ"ק דמגלה על הכתוב צד"ה הוא אצני צריזת. שהיו צנות שצט אשר נאות ונשאות לכהנים שמשחו צשמן אית :

דף כ"ח ע"א שורה ג'. עליו מאומה. והגה כד' טרפון צב"ד ל"א אמרתי כפתור ופרח על דבר מתוקן אשר לענין כזה שמעתי מפי גדול הדור מהר"ר אליעזר אשכנזי יל"ו בן הר"ר אליא הרופא ז"ל. והוא זה אמ' כל חכם הרולה להכניס צלב שומעיו ומשכל קשה הליור וידלה לדמותו אל ליר נקל. הכה אם לא ידע מעשה שהיה פיולא צו יליירו צדך משל. ואמנה האלהים ית' אשר רלונו צלבד מהוה כל פעולה לשעתה. הלל כל משליך הכרלים להורות על למודים מה. גם הם צלי כפק יתהוו צפרעל. כי על כן הכרח הוא שנאמר כי גם פפורי התור אשר רלה שיהיו לרמוז הכה רלונו ההו' הקפיק להוליאם אל היסואין צשום אופן אמתחם נעדרת. אך נשר להתגללות ידדיה ונאמר כי גם על דבר הצריאה וכו': דף מ"ז ע"ג שורה ז' היתה צפיהו ויונה כי צבצו לקנים כפי התגללותו שהאלו לעשות צפ"ו צחר לצלתי יצלל אליהם הכוסח הנמלא צידם. מי הכניקו להדמי הצאגר והלריכותא צמלות וצעגינים המשוכים כמו שהוכחו צפ"ה ואיזה הכרח הי' לו בצפרו השלישי מחיי משה ההעחק' לומר כי כל היהודים אשר ראוה קיינו וקצלו היתה כך מיושרת ומסונת כי גם לצ חכם לא יכיר אחר. משתי הלשוטות נעחקה מחצרתה הזה פועל חכם אם לתועלת הזולת לא רלה לשלול שלא ישמר מחט' נזקו לצלתי יקיים. הלל טוב הי' לו לעצור על כאלה צדמומה דקה ולא יטיל אגב אורחי' מוס צקדטי תורתו צצציל שיזכו העמים ההמ' וכל שכן יש לנו להאמין היות כונתו צתאלר כשי האדמי עלמו. מדעתו כי צמונו וכו': דף ק' ע"א שורה צ' חכמה ודעת. וקמד לזה כמו שהעיר לי און אלפי הראצ"ד פרוכ"ל אלי שני דבורי תוקפת צמק' צכרות הא' פ' מומין אלו וטאי ארך ציחר פרק מעשר צהמ' ע"ט: דף ק"ג ע"א שורה ל"א מנלאת גם צדרוס. אצל הנראה לנו יותר נאות צבונת מאמנם ז"ל הכו' הוא שידמו לגבהו' הקוטב הלפטו מעל האופק לפי הנחת הכדור לכקרי כמו שזכרנו למעלה צזה המר'

כי אילו יונח הכרז' אשר הלא זה המרחק כשר צ'ן הקוטב לאופק נדמה
 גדוד ועמון מן האופק ולמטה ובהראותו לנו גזרה ומגול'הנו כפרח
 ובגתי שלם התקן אשר דומה צו מן הלורך' רבפ"ד הוא השלים אמ'
 ביהמבון וכו': (ואשר ידא' לי צפי' אמרם ז"ל שרום לפת פרח' הוא
 שידמוזו לילד לב האדם אשר משמאלו המכוכה צסם לפת ושמאל
 ככתוב ואת הלפוני ארתיק מעליכם ונאמ' שמאל צעזעו, יענוף ימין
 וזה פי כשהאדם עומד פניו למרחק אז שמאלו אל לפת וימינו לימין כ"ל
 לדרום, וע"כ כיו ז"ל זה הכח הלפוני צסם קמאל מלשון שמאל, ורוח
 עגיני כלון כשו כי אם צרוחי אמר ה', והנה מלפון חפתח הרע' לכל
 רשע וחוטא כעט' הצא ליטמא פוחזין לו, ר"ל רוח לפת פתוח וד"ל.
 ילחק הגוי'. דף ק"ה ע"ב שורה א' הארץ מוחתה, והלא צביאר
 יקטר זה בדבר הרצעי מפרקי ר' אליעזר איזה דקיע צרא צים, שמי
 דקיע שעל ראשי הפיות והוא המזדיל צן מים העליוני' לתחתונים.
 ומשך קלת וכו': דף ע"ג ע"א שורה י"ב ינחקו צ' שורות וחזי
 שנדפקו בעשות ויתקן. אשר אלל הצקי צמפת העולם החלק הזה
 הוא דדומי כפי הנרא' צקוסמו' גרפיאה של טולומיאסו העתק' דרזילי
 צלוח הכ"צ מן הלוחו' החדשו' שהיא לאפר' יקה חדש', ישוער היוחס
 לא עשרת השצטים אשר הפאה הלפוכית יהיה על יד מלך אשר
 להגלותם אליה, אלל יהודים זולתם כאלו-תאמר צני משה או איזה
 חלק מן השצטים הנזכרים אשר צצרחם משומרון כתפצרו שמה. וכמו
 כן תמלא עדות על מליאות שצטים צספר קוסמו' גרפיאה כקרא
 עיאט' די העולם לחכם הנלרי אצרהס אורטי' ליאי, ונדפס צעדי
 אנורי"קה שנת אלף תקע"צ לחצצונס, כי הנה צלוח המ"ז שהוא
 נטרט"אריאה תרא' מקום מתואר אור"דה (היינו גרוש או ירדת)
 הדניים. וצסמוך מקום אחר מתואר אור"דה הנפתליים, וכתוב שס
 וז"ל. נקראו נפתליים על שם נפתלי אחד מעשרת שצטי ישראל. והם
 כעומים לדניים הנזכרים ומתוארים הודים או יהודים וצשנת תפ"ז
 אל הלידה כלחו מדינת פיר"וקה. ע"כ. והמקומות הנזכר' תראס
 מלויירים אלל מחוז השי"טי שהוא מלכות האמ' אזוני צקלה הפאה
 הלפוכית. היינו כי השי"טי הם קמוך לעגולת הקוטב, ומהם והנה
 קרובים להם נמלאו הדניים ואללס הנפתליים שזכרנו, גם צאמלע
 הלוח הכז' תמלא על מקום נקרא תצ"ור או תיצ"ור אשר זכרו גם כן
 קו' לינו פ"מע צאשרו שהוא הר גדול מאד אשר נהר פרת עובר צמי

לדון לאקלמים גפרדים . ואין ספק שאיננו האמור עליז בא"י בך
 ומשכת צהר חצור , כתוצר"ל , העם אשר במקום הזה עם כלימים
 קדמונים הפקידו הכפרים הקדושים הנם לאחדים תחת מלך אחד
 אשר בשנת את"קל צא עד לרפת ודבר עם המלך פראל"ליסקו ראשון ,
 ואח"כ במלות הקיקר הגדול קי"לו חמישי כשרף צעיר מנטובה . יטן
 אשר צהצחא היה מצקש להטות לב מלכי הגלרים אל היהודית ,
 ובפרט אל הקיקר הח' דבר על ככה , ע"כ . אפס כי צהגדתו זאת
 צלצל דבריו כי לא הוגד לו על נכון , כי הנשרף צמנ"טובה שנת ר"ל
 היה ר' שלמה מולכו איש פורטו גאל , אשר התחבר לר' דוד הראובני
 הצא מנרעאל דיאלה . אמת כי הקיקר הכחך הוליד אז אחריו הראובני
 הכחך לספרד אסור בזיקים ושם לפי הנשמע כך לו מור המות . גם
 מודי דברי צחדושי הלוח הזה לא אחדל מהזכיר מה שכחז כי צלתי
 רחוק מת"צור הגז' יש מקום נקרא טנג"וט אשר צו לפי המקוסר
 היתה מלאכת הדפוס כאלף שנים ומקדם , ע"כ . וכל הלוח הזה הוא
 תחת מלכות הח"אם הגדול . אשר לפי המצואר שם תאר חא"ס צלשון
 טרטרי מורה מלך . הרי מכל מה שזכרנו הערה וכו' . דף פ"ד ע"א
 שורה ל' כפי האות לו שמה . והנה מן ההערה הזאת נראה שיות
 ספק אשר ידומה צמאמרס ז"ל על הכתוב לא היה דבר אשר לא הראם
 חזקיהו שפתח את הארון והראה להם את הלוחות וכו' . כדאיחא
 פ"כצ מפרקי ר"א , ורש"י צפרוש מלכים מדרשותם ז"ל כתב ארון
 ולוחות וספר תורה . כי אפי' חימא עשותו זה ע"י הכ"צ כדבר
 מדרש משלי צתחלתו לענין מלכת שזא רמז שלמה לכהן גדול ופתח
 ארון הצרית . הלא יקשה צשני המקומות איך יתכן זה והוא נמנע
 צמלות צזאת יצא אהרן אל הקדש ואמרו צתורת כהנים אף זו לא
 צכל עת וכו' . אבל אם תפרשהו על דרך מקרא אני דורש היינו
 שאם היה אפשרי צעלמו מלך יתר הצחינות . אמרנו צאמנדא כדבר
 רצ שרירא שכתוב לא היה דבר , מורה אף לוחות הדצרות והס"ת
 : סנקראו דבר , הותר מה שהוקשה לנו :

דף פ"ח ע"ג שורה כ"א דמה לנו . ולדעתי ינכרו דברי אלה צאזני
 כל משכיל כי יחצוק היות כמו כן אופן למוד כזה מהם ז"ל כל
 הגורלות אשר צדרך קפור מעשה שהיה כתבו על חידם מלך לור
 מעשה לו ז' רקיעי וכסא וחיות ורעמים וברקי צלצ הים על ארבעי
 עמודי צרזל ושם חלה את עלמו צאזיר להתפארו כאלוה עד אשר
 הביא

מהדורות

הביא הק"צ דוח צלילית ראשו של יחזקאל והעלהו אליו. ואשרי
יכוחים טכניו צינתם על רוב גארותו וגאונו הוא חידם מת צלילתה
משונה ככל הלשון הארוך המרבה מצעל הילקום ציחזקאל קי' שק"ז,
אשר צלי קפקל כל צעל קצרא ציע ידבר ויודה שאיננו רק המלאה
להוכיח כל ילד אשה אשר עומאת בגארה צשולץ. ויחסרה לחידם
כפי המקופר עליו מן הכתובים ראוי ורתוי לה, ויהיה ראי זה של
מעשה חידם על אודות הגארה כראי זה של טיטוט על המרד והטחת
הדברים כלפי מעלה. הלד שזה שבהם וכל דומיהם חקוי המעשים
כאילו היו כחצום עם שאינם רק לחידה ומשל. הלא צכל כיולא צאלה
מות' לשנות וכו'. דך קל"ז ע"א שור' ז' צגרות. אצותינו והיה כאשר
חקצן הסכים שכתב ידיו' מצראשי' עד יליאת מלרי' כמו שהעתקתום
ראש פ"לצ היינו אלף חר"נו רל"צ ת"כה ושמונים תמלאם אלפים
חק"ג דע' העונים החמש שנים החכדו' יותר על חשבון רבותיו.
דך קס"ט ע"א שור' א' אפי' יכלה צאמלע השנה ומזה חצין כי כמו
שהשנים הנמנות להם עד המיתה איך צמשמע שהיו מלומלות עד
תכליתן. כן הנמנות להם עד ההולדה כאמרו ויחי פלוני כך שנים
ויולד את פלוני אשר מהם אנחנו מקבלים כפי השני' לילירה לא יוצעו
מומש על קלה השנה, אצל פחתו או הותירו חדשים אשר לא הקפיד
עליהם דוח הקדש. וכי תאמר החדשים האלה נשתרו אם צשגלה
האחרונה לאצ או צראשונה לצן. הלא חרגיש כי צאופן זה נמלאה
פגום את פשט הכחצו הן צשני האצות הן צשני הצנים, כי הכה
אלה יתרות ואלה חסרות חדשים מן הסך הנכתב צקמר. ועד
החצונן כי פ"ק דר"ה קימא לן הכל מעדים וכו'.

ספר
מאורע'נים

חברו

הרב החכם

ר' עזריה מן האדומים

ונחלק לחמשה חלקים

עם מהדורות ראשונות ושניות,

והשנות הגאון

ר' משה פרוו'נצאלי

ותמונת המחבר סליו.

הכל כאשר לכל כפי אשר נדפס במנוחה שנת שלד ולא
כפי הנדפס בכרלין אשר שם נחסרו המהדורות
השניות וההשגות והתשובות.

Meor Enaim.

וויען

גערוקט ביא אנטאן עדלעס פֿון שמיד, ק' ק' פריץ' בוכדרוקער.

WIEN, gedruckt bey ANTON Edlem von SCHMID, k. k.
priv. Buchdrucker und Buchhändler. 1830.

ה ש ג ה

מאת הגאון מחר"ר משה פרוניצאלי ז"ל על דרוש ימי עולם.
כחוב מאתו וחתום בשולי. אל חכם כמחר"ר עזרי' מן
הארומים ז"ל.

גדר האמת דגוד ידועה בהסכמו עם המעשה שס. אפס כי צהיה וצנא
ובס בעצר תקרוז צא יש דרך ישר לפני איה לרח צו על פי הראוי' אך
צרחוק רחוק מה שהי' במספר הימים מני שים אדם עלי' ארץ שעליו לנו דנים
ואדם חין להעיד עליו תעמור צו הקבלה תחתי' אשר בחסד ה' לא תמה מאדם
סת לנוש. ומתושלח עד נח שס ועצר ומסס לאצות ולזרעס לוי קהת ועמדם
ומטה ויהושע עד הזקנים ונביאים ואחריהם חכמי הדורות אשר מפי קבלתם
אבו חיים והאמת אתנו מאתם. אתה עתה האיש אשר חפלתי ביקרו אך צלמת
וצתמים שכלנו חייצים בצבדו ראה גם דאה התחזקה ידך אם תעמדינה
מדכנות כנודך צלנותך לרוך אורה ועשות שציל לעמך מסוף צית דאשך שהכל
צכתצ עליו הושכל וגם לאחריו כן צמך יודעי צינה לעמים שהיו מקדשים על
פי הראוי' ולצא עד הראש אשר צדאת מלכך תחלה לראשן צהניח ממנו והנה
גבול צהר"ד הידוע מעולם עד לא עשה ארץ וחוצות דאש לעפרות עצל ולדבר
עליו סרה כאמור כי הראש האמתי מצהר"ד והלאה לא ידע אנוש איתו אלא
שחכמים מחוכמים מאותם היודעים צעיו קדוש החדש ע"פ הראוי' הצקיאים
לפי כן צדוקי המאורות דצוק אמת וקדמה להם צהכרה הידועה צדנוקיהם
ע"פ מהלכס האמנעי כאשר קיימת הכרחיות זו מדברי הרמז"ס צהלכות קדוש
החדש הם מנו לנו צהר"ד לראש הסכמה מהם על צד היתר טוב אפסר לומד
כן צחכמים ההם אשר פועל ה' הציעו צמולדות השמים ומעשה ידיו ראו
צאמתיים שלא ידעו מעמנם לכוח הראש האמתי וגם לא ה' מקונל אללס ואולס
דואה אבי כי מן הסתם יודעים היו צמנין השמים שעצרו מחדצן צית דאשך עד
זמנס צמלאות לחדצות ירושלים שנעים שנה והוסף עליהם צמנין שני של ת"כ
אללס עד היותם ואחר שידעו מולך אחד מן השנים צנת אחד נקל לכל יודע
מענו צחיטוב ההוא (אף כי לחכמים ההם) לחסד למפרע ולצא עד הראשן
לצדיאה ולתהו כמצואר להרמז"ס שס צפ"ו. ואחר שהחשבון ידוע. מכלל
המושכלות הראשונות או שניות אף ספק ציולס על פיו היותו אמת וצודר עד
סיקדים

על אדם כי מפני מה שקדם בצעשה יצאנו ממנו למולד וי"ך הוא מולד תפשי: על
 יסוד שבו נשלו בשר ומעשה בלם כנפ' אחד דיי' תפוזות והכתוב אומר בלמו
 ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו לו מפני שקדמה יצאנו פלה לקידושו לחש
 פהיו בצעשה ע' לתחלת צדיקו שבה נטעה לו מפני שאלו תמימת התורה
 הולכך אחד רשית החדש הכמנעת כלל ספק ציוס המולד עד הפרד והוא
 מהיום שאחריו עלה לו חלק היום ההוא לשנה ותשעה שנת צהר"ד שנה
 ראשונה גם לאדם ומצנו נמשך ונא המין לשנות הדורות כאשר הוא נחשב לזכ
 שנות שלימות ולכן השנה שכולל צה. וגם המפרש לקדוש החדש שם הוליד
 צהר"ד מפני הקצלה אלא שפסם זו דרך קצרה אליו ואמר כי מן מולד וי"ך
 המקובל למולד תפשי ואדם צבוע ממנו ר"ח תפע"ז מותר שנה פשוטה כלאוי
 לשנה ראשונה ושני' ליצירה צדום התקצן שם מותר דלוי לחש עיבוד ולא
 סימן צהר"ד למולד תפשי של פהו מלפניו אלא שלפי כוסחתו צעשה שלימות
 האעלה נשמה צלום צמקום המתחת מצדיו שחנר צה צפ' הו'. ומ"ע ע"פ
 הקצלה ולא לנו צהר"ד אשר כן נדעס והאשם לראש עם היות' של פהו כדי
 להכניס בכלל שנה אותן החמש ימים וי"ך שעות שקדמו למולד וי"ך של צדיקה
 ככל הכתוב ומפורש צפ"י ההוא שם. וצדיו מסכימים צלל מה עם הפסקתה
 שהיוס הר"ן צר"ה פ"א על מאמר ר' אליעזר צתפשי נדרם העולם ויותר מה
 מסכימים לדעתו עם התוספות צר"ה שם אס דכורמי יפה והיו מה הרי לפיך
 אומרים על צהר"ד שנה לחמיס מקצלה צידם ר"ל מו"ך לתפשי של יסוד
 המקובל ונחשב ממנו לצהר"ד וידוע שגם צדך זה יצאנו דצדיהם ז"ל ככל
 מחלוקת על פני שנים עם כיוון הדבוקים שאמרנו צדין התוספות על הידוע
 צחשנן להצא צדין המגדעת ממנו לעצד ושניסם עוניס צמנחן ההוא כצד
 מתצלוו צזה שמי דדכיס למולל צהר"ד המצויאס אליו צכיוון ואין תוך לספק צו
 ולא להחד מעלו כאשר עשית וחוששי צו עמוס צל מסב צבול עולם כו'.
 גם ראו שתדע כי אחד הכחך שעס הזספקן שנים מלפני צהר"ד לא יפול
 מפני מפני כן צסדר השנים למחזור של י"ט שנה עד שיצארו צו שנים
 הששעות כסדרן והמעצרות כהלכתן כאשר צראשונה לצהר"ד ותצטר צחיוס
 הראוי כאשר ידועך עליך מהתוספות שם כי לללל צמה שלפניס ולריק יעת
 שלל נעשתה מחשבתך צחמת עכל הפומת שחמה פונה שם. חה כי לפי הנראה
 חדת אס כל החדה הזאת צעצור כ' שנה או י"ט או הע' או ח' לפחות שלצך
 דואה להוסיף צצנך צית דאשך על הת"י שאמרנו ח"ל ועס שצדיהם עמומיס
 למין הכתוב למלכי ישראל אלא שצדו עד התל למלכי יהודה כמדומה שצדו
 לך ההפסקות צמלכי ישראל מן הכפילות צמלכי יהודה והסכימה דעתך צזה
 עם הד"ק והצצדצמלו ז"ל ואחר שאין מוסיף מהס כאותו תוספת על העשרים
 ולא פוחת צו גם לפי דקדוקך עכשמונה יספיק לנו שצדוק אחד מצדעת
 סמספרים ההס ומחה צס אס אפשר לקיים תוספותם על צהר"ד אס לא
 והנה השלטה מהס והס העשרים והפעע והשמונה אין צריך לצדוק אחריהס

יען

ענן נפל מאד מהם יתחלה סדר הפשוטות והמעוררות ופוסתו כי צעדים
 בקבלו צו שנת מחזור אחד ועוד שנה ממחזור שלפניו זהיתה לפי כן שנת
 י"ט מונה שעל פי הסדר מזהר"ד למעשה שנה מעוברת חיה נמנע בשנה
 ראשונה לנדיחה ר"ל שתי מעוברת שאין לעד השנה אלא כשימקצו מתוספת
 שנת החמה כשלישים יום פחות מעט או יותר מעט בלהרמז"ס שם צפ"א ולא
 יתכן שהקצו מולד ולשון לתקני וינתנו שצעה חדשים ממנו למולד יוסן של"כ
 לא ה' הראש פשרי אלא חלול ולא מעשה פשוטה כנר מתקלקל הסדר
 צפשוטות ומעוררות וכדרך זה יתקלקל גם כן בלא ספק בתוספת התפע
 והשמנה כי יתעד להתחיל המחזור השנת י"א או י"ב שעל הסדר מזהר"ד
 יתקלקל כאשר ומן הידוע שמת ה"א כמקרה העשרים גם הוא יקרנה שם
 ה"א מעוברת כמוה וה"ב יתקלקל זה הסדר ב"כ בשנת י"ו ו"ז מהמחזור דוק
 ומשנה וקל להבין כי אחד שאין השנים המעוררות שומרות סדר במחזור כל
 שיסתנה המספר זהם ישתנה צהן הסדר. ואין הפנין דומה למתחילים מהן
 השנים לידיה משנה השמת לזהר"ד משימן ו"ד או משנה השלישית לו משימן
 ב"י תפע"ו ליום שעם הליכה סייענו ב' כ"ב תפע"ו שאלו מן הדעות במשנה
 לפ"ו שם ולא שינו את דרכם מסדר העיבור כי לא אחד זהם שיעצו זהר"ד
 שכנז ה"י שם בגלול השנים ממנו והשנה השלישית לו דרו"ה עכ"פ שתתעור
 מפני הפותר לשתי השנים שקדמו אע"פ שזכרו להתחיל המצח מן השנה השמת
 או שלישית לו מן העעם הנזכר לכל אחד שם מה שאין בן בתוספת שלך כי גם
 נעקר זהר"ד משיקרו ואינו כי לוקם פשט לא נשאר מעתה כי אם לנזק אחד
 הפוספת על זהר"ד י"ב שנה בשנה כמו שהמשלת בכו"ו ו"צ תפע"ט לא על
 יותר ממנו שאין מוסיף עליו כאשר ולא על פחות מפני קלקול הסדר כמדובר,
 דק עליו דרו"ה לעיין ולחפש כי זו לא יפול שינוי בסדר העיבור, לכן נשמה
 ונחה זו אם אפשר לו לעמוד לכל האותות אשר היו שם בשנת העולם אם
 יכנו מולאיסה למעשיהם ע"פ המקובל מן הכתוב בהביך האותיות לאחור על
 הדרך שהאמת לקודמי זהר"ד על פי דרכך והאמר מפי השמועה שמענו כי
 זו באחד בשתי שנות הארבעים ליולדת מזרים הוא שנת ז' אלפים תפ"א
 לנדיחה מזהר"ד עת משה ויכנו אותו שלישים יום עד שצעה בייסן שה' בשנת
 ואחד יורה לשנת ימים כפי הווע עברו את הירדן צערה זו ציוס שלישי
 והקיימו את האצנים בגלגל וזו שם מצח וז"ד צו ציוס שנת עשו שם קצן
 הפסח וז"כ צו במולאי חג הפסח באחד בשנת חמ' על ידיחו והקיפיה היקף
 ולשון ובשנינו שאחריו ככ"ח צו ציוס שנת כצו אותה כמו שכל בקבלה עד
 דתה אפילו בשנת ולא כצו יהווע את ידיחו אלא בשנת ככסף פ"ב מהלכות
 שנת להרמז"ס. ולא באלו למות שנות העולם מו"כ תפע"ט הקדים לזהר"ד
 ציומי השנע שלשה ימים לא מה' מיתת משה בשנעה בלדך אלא בשלישי בשנת
 וסוף צמיחו ל' יום שעד ז' ציוסן יהי' צדציעי בשנת ועברת הירדן עם הקמת
 האצנים וביין המצח הצערים צו יעל ציוס שנת ולא אפשר לומר כן שאין הקמת
 האצנים

האנשים ההם ונכח המצנח הטהור דומין את השנת גם החמי' על ייחשו ככ"ז
 זו היתה לפי כן צחמישי שנת כגד הדין המקובל כי תגור על עיר ימים רבים
 עכאן שאין לרץ על עירות של גוים פחות משלשה ימים לפני השנת כנסתו
 וזהו המצנח"ס שס, מנה הכתוב ימים שנים רבים שלשה, והואלת להוכיח דרכס
 ז"ל של תפיסת המועט מן הכתוב כלום צן כ"ה שנים וכן שלשים שנה כדלמה
 מפל"ה מחזורך אשר לדעתי אין משס דל"י להיות שמי הכתובים אללס ז"ל
 האוליס על שמי דברים האחד על הלמד והשמי על העצה, נשט להשלים
 שפשונו כאשר נעשה מלו, קבלנו ער פסח שילאו מגלדים שנת ז' אלפים תמ"ז
 לצריחה להשנונו עצה"ד נרלשח צט"ו זו ה' צחמישי שנת כנפ' ר' עקנל
 ופסח מלרים מקחו נעשור ה' שנת כנמדדס ונמדד עולם המוצל שטס בגמ'
 שס נספדל דני רז נשאר מקומות להיות זה חה מצעלי הקבלה אללס, ונר"ס
 סיון השלישי לו נשאר שנת לר' יוסי או שמי שנת לרנן דעצורה לאיד
 שלפניו נלו מדנר סימי ונשעה זו לרנן או ששעה זו לר' יוסי שהוסף משס
 צהכנט ענמס יום אחד מדעתו קבלו את התורה לדני שניהם ציוס שנת
 כמצולל שס. ולס מנינו לסי' וי"צ תרפ"ט כדצריך צמקוס צהר"ד היתה יולסת
 מלרים שמי שנת ולקחת הפסח שצששור צרציעי שנת ומתן תורה כמו כן
 צרציעי שנת שלל כפי המקובל לשמיהם ונשנת הילירה ענמה שמו לסימס כר"ל
 כנלשח מד"ה וכותי לליק ציוס ד"ה זה היום תחלת מעשין זכרו ליוס ראשון
 כנפ' דלויכו צ"ד אמרו על שמו כי צב"ה צאלול ננדל העולם, ר"ל התחלמו
 ציוס ראשון כנר"ן מהפסיקתא נלשח וגס הוא ר' אליעזר ענמו דלש פ"ח
 מערקיו למד על תליות המלורות ציוס רציעי שהיתה צב"ח זו שהכל חוד על
 דרך אחד. ולילו בהתחיל מוי"צ תרפ"ט תחת צהר"ד למולך תשני של תהו
 והוספמו עליו ד"ח תתע"ו מותר שנה פשוטה כדלוי יול לנו מולך תשני של ילירה
 תחת וי"ד לנ' כ"ח תפ"ה וגס סס לא נקצע ר"ה זו מפני איסור המולך לפמת
 ערז אלל ציוס רציעי שאלדיו עדיין לא היתה צריאת העולם ציוס ראשון אלל
 צעשרים ושצעה צאלול ותליות המלורות ציוס רציעי לא היתה צאלול כלל אלל
 צלחך צתשני וצריאת אדם ציוס ו' שאלדיו ששלשה צו ולל ציוס ר"ה, הכל שלל
 כפי המקובל לר' אליעזר. אחי דלס בס דלס צכל הדצרים ומעשים הכנדים
 ומעשים שכלס יולדו לצהר"ד ישה ועלו כהוגן צכתצס וצזמנס לקצלתס ז"ל והנעוים
 שנתצלרו ע"פ דרכן כלס נקצלו נלו לך צנטות מהס, וללו כתת לנך למה שכתנת
 צכתני קדם מתכיפת שנות אדם ולללליו לצריחה לא קלקלת הדורות מדלש כאשר
 גס הדד"ק והאצצנולו. ז"ל אשר המשיכו כמון שנות צית ראשון למנין ערוף על
 התי' לא יול עתק תפיסה לקעקע את הצריחה כלה כו אמנס אותו תוספות
 צצנין צית ראשון שעדיין לא ה' צזמנים הכנדים לא פעלה ולא מודיד צהס,
 הס אמת וצדדיהס אמת ויחמו ה' צדך אמת, ושלוס אפתי ארה צכ"ח נלח.

יום ר' פ"ו מרחשון שנת השר"ד סה ומנוחה,

הצעיר משה בכמד אברהם פרויניצאלי דל.

תשובה להשגה

אמר הצעיר עזרי' מן האלדומים עם נר. נוסף על המחלקת מפרקי ימי' ע"ס
בד כלל ההשגה של מעלה. כמאלו לי צפ' מ' דף קל"ח תשובות שרית
על קאת חלקי', הנה לא אסדל גם עתה מהעיוף בעזרת ה' פלתי עליהם למען
אשר דצרינו מערכה לקדמת מערכה יתנו עדיהם ויזקו, כל שכן צהרכישי כי
שם עבדתי נחשוני על דצים עתמה וידע כל שער עמי היות המשיג הזה אדומי
הצחק מהר"ס פרוחינאללי מן השריוקים ולכשי הסם אשר אמנה כל דצריהם
ינמנו, ולכל הפנים הכני מחזיק אל מעלתו טובה וחנות מדעתי צתום לצד
כי כמזהו כמתי מבנת פרינו לאמת ולשמים. א.

כתב ח"ל: אך דרחוק מה שהי' במספר הימים מתי שים אדם עלי ארץ שעליו
אנו רכים ואדם אין להעיד עליו תעמוד זו הקצלה תחתי' אשר צחמד
ה' לא תמה מאדם שת אלוה ומתושלח עד נח שם ועבר, ומהם לצרות ולזרעם
לוי קהת עמדם משה והיושע עד הזקמים וכו'.

אמר עזרי' נפלא הוא צעירי מה יתרח לו שיעמול עתה צזכרך כל השלשלת
הזאת כאלו הולדנו צדרוש הלו לחיות מפיה. הלא תורת ה' התמיכה
ואחזי' דצים מנציאנו הן הם המעידים צכתצ על כל סך השמים אשר מאדם
עד נחמי' צונה חומות ירושלים. ור' יואסי צעל סדר עולם ציחסו קדמוניות
שארעו אל שנתייהם אשר מה למדנו דעתו על המספר ליזירה, לא אמר קצלה
הוא צידיו והלכה מסימי אצל דומה להוליא הכל מן הכתובים כעצוהר מענו,
והדי על ראויותיו ההם דנו האחרונים כדצינו חננאל. הראצ"ד. רמצ"ף. קמתי.
הר"ז הלוי. רלצ"ב. דון יצחק. ר' משה לטיף חולתם המדליים חלשה דצה
צדציו מפשוטי הכתובים אשר לדעתם לא יוצנו כסצרתו הן צמשך שעצד מצרים
הן צמשך צית דאשך ככל המונע צפל"ה ופ"ע מחצורנו, ולאו נעמדו לקדמויות
קצלה מסימי על ציאר כתי הצד הקדש ההמה. הלא תשכיל ראשונה שהיא לא
היתה ראוי' דק צמתיהם עד מתן תורה כי כיון שאין צהם דמים ומצות דק
תולדות הזמן ומקרי צמי האדם איך ידומה שאדוננו משה יצאד לנו מני קדם
את המלכה צדצד הצאים אחדיו על מילי דעלמא כאלה ועוד תשיצ אל לנך כי
כל הדצנים אשר זכרנו לא היו עזי פנים לחלוק עלי' חלילה להם מדשע! ב.
עוד כתצ ח"ל לעשות צציל לעצמן מסוף צית דאשך וכו'. צמשך ירעני צינה
לעתים שהיו מקדשים ע"פ הרמי' ולצא עד הדאש אשר צדאת מלנך
תחלה לראשך צבהיח ממנו והנה צנול צהר"ד הידוע מעולם כו' ולצד עליו
סרה וכו'.

א"ע דצדיו אלה אימי יודע מה טיבם. כי המקדשים ע"פ הרמי' לא הי' להם
נורך אל צהר"ד ומה שהיו מחשבים לדעת אס דצדי העדים יתכנו הי'
כפי המהלך האמתי כמנצור צהלכות ק"ה פ"א ובימן זה צהר"ד לא נעלם צטום
ספר

סמך של כוונה או צדקה משנה ונמשך הכוללים את קבלת הארץ שצ"ל פה
 וכמו שכתב הר"ם בהקדמת זרעו אין עור אחיהם שכן היענה לזל מסתמא
 מן מלת האחרים מקדמי החצונות כפי המהלך שהיה מאשר יאל אלהים
 ששגשג מן המאורח אל הקודם לפי המוסכס נסך השמים לזירה כמו שזכרנו
 צדקנו וז"ל נא לנו מקבלת כוונה לא כהיו צדקת הגאונים ז"ל פונים עליו
 פס ועמידים אותו בזולמו הטוב אללס מענו ככל המלה צפ"ה וע"מ שזכרנו ,
 ותחתיו לא דרכנו עליו סדרה לאמר שאין לו מקום נחשצו ארצנו אשרנוהו
 וקיומנוהו גאופן כי שגשג יומה זמן קדום היינו יאטך כל מחשצו לאלת ולנא
 צדלנו וצהה כל המולדות אל מקומס יזואר וכל מה שהאריך ציור אשצו
 כע"י תש"ג הלל מלה יתר כנטול כי אין מקמיש צוה אף חכמי הגרים ופדט
 הערציים כמו שזכרנו צפ"ה התנהגו אחריו צלי טעות והפרט צינס לצינינו ,
 ימן טצטו צעצנו השומד תמונתו ומדת זמנו לפולס , לא כאלמנו הצל פעמים
 צלדוכה פעמים צקלדה חייב צו בהתמדה צלי לך השתנות מי פים משטרו עד
 צלי ירח . הלל כן סבולמו זאת הנכה בס ליתר שצעת הככבים אשר מהלך כל
 אחד מהם צבללו הוא שזה ומתמיד על אופן אחד מה שאין כן המהלך האמתי
 אליו צבלל המולות ככל אשר כתב הר"ם ז"ל פ"א מהלכות ק"ה , ולא החכס
 כחדי אמר על השצו , כע"י תש"ג ה"ה שהתקבל צצית דוד אשר צלי ספק
 הציאו לזה דוד ר"ג כן מקוצלמי מאצותי שהיו יולאי ירך דוד . לא צכל זאת
 יאמר שגס סימן צהר"ד צפרט אשר עליו נתוכח התקבל לו לראש תקדמי ארץ
 כמו שלל נאטך תאמרו ית' כזה ראה וקדש אשר הוא צלי ספק על המולך
 האמתי וכל הזכור משמיני פדקוי ר"ה מן הלמורים המתיחסים אליו , להודות
 שאלו ב"כ מסד את פדטי הקציעות אשר לפי השוה הצלתי לציכים לאומתנו צכל
 עת הדלוק והחשק שהוא ה"י עיקר נבצתו ית' צלקחו אותנו לו לסבולה דק צצת
 הקצוף האדון , ראה זה תפודש צמאמד ר' יוחק אשר הציא צעל הילקוט פרשת
 החדש ס"י קנ"א ח"ל , נתעטף הקצ"ה צטלית מצויצת והעמיד למשה מכאן
 ולאהרן מכאן וקרא למיכאל ולגבריאל ועשה אותם כשלוחי החדש ואמר להם
 כיך ראייתם את הלצנה לפני החמה או לאחד החמה לצפונה או לדרומה כמה
 היתה נוטה וכונה היתה רחצה אל"ל כסדר הזה יהיו צמי מקדשק למטה ע"י
 זקן וע"י עדים וצטלית מצויצת ע"כ , שהלפוד כלו איננו דק על פדט האמתי
 כחקיודת ר"ג צ"ה פ"א , וככל המתיחס לשה לא חכר מאומה , והרי המטכילים
 יצינו כי ר"ג צאמרו פ"צ דר"ה כן מקוצלמי שאין מדושה של לצהה פחות מכע"צ
 תש"ג לא הציאו לזה הנצדכס אז צענק קדוש החדש לחשצונות השוה דלי הכי
 צדך הוא שיקשה לך וכי כל צית דינו הוא לא היו כצד יודעים הכלל הזה
 שהוא לאמר ראשון לקציעותיו דקאמר ונקטו צ"ך לקדשו . צשלמא המאמד אשר
 קדם שס צסמוך כן מקוצלמי שפעמים צל צלדוכה וכ"י איכס למימד שהוא
 צאמת קשה ההשנה גס לחכמים כפי הידות . אלל זה של כע"י תש"ג הלל
 כדוד הר"ם פ"א מהלכות ק"ה אפילו תינקות של צית דצן צשעה קלה ישיגוהו ,
 אלל

תשובה להשגה

אלה דברי שהם הנשים ומכאן מכלל חדישי אליהם לומר הנחך דרך חזק
ולמד בלתי מחויב אל הכבוד אללם לקדוש ע"ג ארלי' שעליו הופקדו, ולמד
שהעקרים הנאותים למה ולמחתי ולעצורי השמים כ"ל י"ג פנ"ג. ד"ס מפע"ה
יכ"ל ר"ד. וכל זולת אלה הכתרים נשתי ונשיני דפוקי ר"ל. ונסכהדק ע"ל
ור"ה פ"ל ונ' ועירובין פ"ה ושכין פ"ג נסחרו אל אליהם לא בכל זאת כח
שנה"ד נפרט. הכלתי כמד נשום מקום לרעותיו ולינו לריך ללמתי. וגם לא
למה דק למי שלא ידע. שום מולך נעולס לא של חדשה ולא של שנה ולא של
פחור וגם לינו ידע לנפול אותם מדרכי האילעברנות, נתן מלך לרלסית
דנרו בהכרח. הלא אס-חדשה נפסך סיומן בלתי ידע מאומה לא מסך הכלים
ליאירה ולא פסימן בה"ד ככל מיי הארץ הנה נדעמך מולך שיה אסך צימך
אך מחכמת התבונה הבעת למלכות כל הקציעיות שתקש נעמד ונעתק, כמו
שנדעמך זמן תקופה אחת ידעת את התקופות כלם מרנותים שמים עד כל ימי
הארץ אחר וקדם, כי בגלל הדבר הזה שמואל ידחיגאה פ"ק דר"ה לעמך המולדות
התפאר לאמר יכילנך לתקווי לכולה גולה, ואע"פ שפרש סס רש"י ו"ל בלל
רלי' העדים כי בקי אמי בתולדות הלכנה והלכנה וסדר המולות ע"כ, אסך
דנרו אלה יודו על החשנן המתיחס לרלי'. הרי החכם הנשיא נספך העמד
מלמד ז' שער ח' צילר אותו על קציעיות השנה, ולכל הפנים ק"ו הוא כי סך
החשנן לרלי' הן למה שמואל דנהירין לי' שזילי דשמים אמר היותו חדש
לחכם-בתבונה נכוהו, וסוף דבר נלמד שזה סימן צה"ד נמלל אס מד' הלל
או נפעלי החשננות אחריו. אשר הטיבו יוס יוס להקל את ידיעת המלטרך אל
הקציעיות צימ' בלמותו ונפרט נראה שנוכל לומר כי צדק הי' לפי זה שישימו
סמת צה"ד הסימן אשר הי' רלוי צמולדות לשנת המסדרים עלמס כמו ששטה
הר"ע ז"ל בהלכות ק"ה פ"א אשר שם שנת אלף ק"ט לחדשן שנת עיקר להשנוט
ההוא של רליית הידח אשר למד אותנו צפרקים ההמה, ואפס ישר צעיקיחה
לזיינו נעת היאירה נלמד עשו ג"כ נשנע שמי העמד שהי' מן הנאות לתת נהס
הסימן חמץ החלמס נמש אשר הי' נלמתו מעלרים שאלו נלעוו שמור את חדש
הלצינ, ויהי סימנס לפי זה צ"ד ז"צ ה"ק. ועכ"ז תראה סימנס גר"ח י"ל
וכו' שהוא הרלוי להחלס נשנת היאירה עם שלפני הגולה ההוא לא נשמדו,
וכן נשמטק והיוצלות עם שלל הותחלו עד שנת י"ד לזיאתם לארץ מלמנו להס
סימנים מן היאירה נלמדם ז"ל פ"ק דלילויס האוי מאך ללא ידע כמה שמי
נשנעו לשיילי' לתבא דס"ע וכו' כמו שהתנצל כל זה מלאת הנשיא הכמד נספך
העמד מלמד ז' פ"ה, אף כאן צמולדות תלמד שהמסדרים נתנו כבוד זה
לצה"ד הנמלל להס מולך היאירה צלחית החשנן שהוסכס עליו כמו שזכרנו
הן הקבלה המדמת נדבר החדש הזה לכם ולמד תקרלו אותם אפילו שוגין
וכו', הוא בלי ספק על הכלל העקרי הזה שהתחייצו בכל מקום ונכל זמן
לקדש ולקצוע בכל אשר יושט עלינו מלאת נתי הדיקין הדוקים יודעים לרבי
השעה והדורות נשגס לפעמים יעו מן היושר כמו שזכרנו צפ"ע דף קי"ו
צהלנו

תשובה להשגה

שה

בשאלתו ה"ם ז"ל אשר כתב הלכה למעשה מסיני הוא לקצות כפי החשבונו וכו'.
 והשגתו ה"ם ז"ל אשר כתב מסורת זו לא החזרה צדוק מקום לדעותיו וכמו
 שתצדק ב"כ מדברי הגאון רבינו סג"ל אשר הביאם הרב צחי פדשת האדס ז"ל.
 הלכה למעשה מסיני שהרשות צד צ"ד הגדול כשהוא גדול וכו' לקצות ולפעד
 כפי מה שפלה לו וכו'. לא שנעצור זה נאמר על ג'ת עשנים וסימנים הכתובים
 פלת האחרונים להשייר דרכי החשבון אשר סי' צהר"ד אללנו מכללם שגם המה
 מסיני צדו, הלל מלכה מה שכתב הכה"מ ב"כ בעצדו הכ' מלמד צ' שער
 ה' גשם הכנס דביו יתק צל' צרוך ה"ל, דלוי לנו גמלמד כי כל החשבון הזה
 אשר לנו מושגים היום קבלה היא צדימו ותקנה וסיני שסיניו לנו דעותיו לפי
 מה שדלחה להם, ולנו שומרים אותו ומחזקים צו כללנו (הבן לזק זה) הי'
 נעמד מהר סיני כי בן אהנו חייבים לשמור את כל תקנותם כמלות הכתובות
 לנו ע"י משה רבינו. ג.

עוד כתב ה"ל: ומכאן מוצא גדול לדעתי לסמוך וכו' צהצדק לדעתם קדושי
 הכה"מ ועולדיו אמתי וזהו וכו', עד גם זה פשוט.

א"ע אם האומד ש"ח יחשו מולדו השוה מצהר"ד של תהו צלמת יהי כדבר
 המשיג שלל יתול צשעת מולד של"ח למיכמו, חלום ימות לו שדירגת כי
 דק הוא לחולק שיחשבונו כפי דרכו ממולך תהו הקודם לצהר"ד עשרים שנה,
 וכן השנ"ח אשר לו ימלא של"ח לצהר"ד שהי' צפועל צלי הפרש צמולרס כרבע. ד.
עוד כתב ה"ל, דלוי שפדע כי אחרי הכתתן וכו' עד שורה ונחה צו.

א"ע מגמת ההשגה הזאת היא שעם תוספת השמים על הנהוג מאלו סדרי
 העיצורים משומים, ועל זה יקבל הרב הגדול את משנתו כי אם הנוסף
 מן השמים אשר צו נפל העדער ידומה היותו זמן ר' הלל מאלד החשבונות
 והנה לל נוכל צלמת המלט מהדות שהקציעיות והעצורים הכהובים עתה ישתנו
 ומאלמו מטיולים פגם צקדשים חלילה הלא מודעת זאת וכמו שזכרנו צפ"ע כי
 אף צתוספות יום אחד צלכד אפשר לסדרי חשון וכסלו וימי דלשי השנים שישתנו
 ועמם כל ימי חגיגו אלל אחרי שהספק הכוזר לינו צשום לוימן דק צומן הקודם
 לר' הלל אם צמתך שעצד מלרים או צומן ציט דלשון ושי ככל המפורש צפרקנו
 הנה לון ספק שאללנו מכל השגה ותדעומת כי האמנה מעולם עד ימי ר' הלל
 לא קצעו החדשים ושנות העצד דדרכי חשבונותיו אלל כידוע ג"כ אל מעלת
 המשיג קדשו ע"פ הראי' אשר להיותה כפי המהלך האמתי המשפחה כה' לינכה
 משועצדת לסדרי המהלך השוה, ומפני זה מראה דעותיו שהיו קרובים ל"ה גם
 צלד"ו ועל אחת השמים אמדו אלל דההוא שתל עצודי עצודה ופעמים דעות
 היו מעצדק את השנה צלי סימן גר"ח וכו' לליו מאלדע הסצות המקריות אשר
 זכרו צנסה' פ"א ותעשים כאלה דצו להם אשר מחמתם צלי ספק יתקעקע כל
 יסוד חשבון ר' הלל ומאלמו הקציעיות והעצורים מקולקלים אם הוכח שנשמר
 מלחם סדר כפוחו אשר לינו תקבל שום תמורה לא מלד תדועת הגלגלים ולא

מחמת

תשובה לחשנה

מסמת המקרים הזמניים שזכרנו והכס ר' סלל אשר דעת את כל זה לא השג ולא
 הי' לו לחשוב לתת סדרים יודיקו מה שהי' מדורו למעמד רק מס עשתהגויו
 לרעת מה יעשה ידלל. תמנו ולתחרו ענ צוה לזיון גוול, ואס אז עולם
 כמכנהו יכחב לנו יתחדשו הסדרים כימי קדם ועס שתמלאנו הוא לו מי שהי'
 לתרו קודם הדורות מדגש צסימן צהר"ד זביאל צו, ודלי הוא שלג עשה צס
 ללל על דעת כי מן הדרכים ההס תגל לנו הודלכ להסל ומלאנו יחד לפדון
 טלס גם מעת היזירה הולך העולם לשמור את הסדר הזה אשר כפי הסוה כן
 וכן היז ולכל הפמים צימי גלותנו אלה כן וכן יהי' אצל צנחית האמת על כל
 הימים הקדומים (הצו מאשר דנו) תאמר מה דהוה סוה דיימו שעל פי
 סדריו הסדוקים נעשה עתה את הסוד צעימי סלקיו כאשר עוד צמטתה על
 הסגרה הס' מסף על זה דצו טעס. -ה-

עוד כתב ח"ל: מפי השמועה למדנו כי צו' צלדד צשטי צשנת עשנת הארצעים
 ליניחת מזרים הוא שנת צ' אלפים תפ"ז לצריאה מצהר"ד מת עשה וכו'.

א"ע התשובה על זה תמלא ממנה צלדדנה פ"ע דף רל"ט ע"ב ועוד צמטתה
 זו שלפנינו. וי.

עוד כתב ח"ל: קצבנו כי פסח שצו ילאו ישראל ממזרים צשנת צ' אלפים תמ"ז
 לחשוננו מצהר"ד הי' ציוס ה' וכו', ענ דציס שלשה.

א"ע תלד נפלאתי מה אלה לחכס כמוהו. שהרי צצריתה דסדר עולם גלי
 ומתדסס כי הסך הכזכר אצל דעותינו אינו צתמ"ז אצל צתמ"ח, היינו אף
 סכרו ענ המצול, ש"ע ענ הפלגה. כ"צ ענ לידת יחק וסדנע מאות ענ ליאת
 מזרים שהס יחד צתמ"ח. וכן מדצרי הגמרא פ"ק דליליס צבסאסופה לעמן
 שיתא אלפי. שכן הי ענלמא. כמה צזיון מדתגי תגל (היינו צשמי האלפים
 תורה אחר שמי האלפים אל תהו) ארצנע מלה וסדנען וסממי שכן ובי מעינת
 מן וסא הסנע אשר עשו צחק ענ מתן תורה תמ"ח היין, כפי ססצונכס אשר
 עשה סס רש"י ז"ל צצאודו. ועל ספר התרומה צפסקי אליליס. בס צפסקיתת
 שהציש צעל הילקוט פרשת החדש הזה וצממור מ' על הכתוב מצחצותין אליו
 צפידוש אמרו צתמ"ח, והסכס כ' אצרהס הכשיס צספר העצור עלמד צ' שענ
 ה' כתב ח"ל, ידוע שצצותינו ילאו ממזרים שנת צתמ"ח וכן מסדש צסדר עולם
 והיט היספה שנת י"ו למחזור, ע"כ. גם הלאצ"ד ז"ל דגלס ספר קצלטו כסצ
 ילאו מעזרים שנת צתמ"ח וכן כל חכס נודע זולת אלה לא סר מן הסחצון סוה
 כמלמד הסגור צתמ"ח גוליס. ולמה אטוט הרצ האמתי סוה צבסגמו זוט
 וכן צהסרה הסמוכה לעעלה לענין מיתתו של עשה וב"כ צדצרו סקדמו לה
 ח"ל: הבע ענלך שידעו צמולך. סוהו של חדש כיון שהי' ציוס ד' י"ט שעות
 קכ"ט חלקיס צשנת צתמ"ז. לצריאה מלדס שהוה צהר"ד וכו' מנה סמיק צס
 רצותינו המספר המסוכה סוה צתמ"ז אשר לא דמוהו ולא עלה על לגס.
 להסגולל ולהתנפל צהסגותיו עלינו. וצפרט תתפלל צו כי על חשוננו זה אמר

תשובה להשגה

שז

כפי הנדברים הגדולים ההם סינו בתחלה עמי השולמה למדנו ולא"כ קלנו .
 והנה נכל מה שמדע לא שמענו ולא קלנו על סף צמח"ז מחמלנו מאומה
 הלא גם הסמיכה הזאת נכד כל השמותיו אלה נכל תפוצה ואיו ללא . אין
 ספק שמדק נכל זה נרמזו מה שזכרנו בפ"ה גמס אחס לט"ף ז' כי להשפח
 צמח"ח מזה"ד . וגם להשפח צמח"ט סך גאולה מנדים כופלת ציוס החמישי
 שזכרו רבותינו נסדד עולם צפ"ה . והוא דמס למדן הקושי צמחנו צרמנו הסך
 לצמח"ז אולם נוסף על היותו מסלף צוה דצרי כל הדקיקים שמערו צמח"ח
 ופורה סדד זמנים לעלמו כח' מן הדק יש לו להרביש כי צוואו להוסיף ימיה
 צמח"ז לצמח"ח אשר בעבודה יטרך לחזר אל השזכרו ד"ח תתע"ו . הלא יסיד
 יוס החמישי ממקומו ויצוי עליו חסס כל ההשתייות שדמה עליו בשבס הוספמו
 אלף שנים פעמיס ועוד ירביש כי לסך צמח"ז מזה"ד סין אכחו היום שגת
 השל"ד אצל צמח השל"ב והיותו קשה כי ששלמס לסך צמח"ח מזה"ד הנה שז
 אל נכח מלמד הנשיא הנו' שזו צילמס מנדים היתה גמח י"ו למחזור ושעצרו
 את השנה הצלה אחרי' כמו שהוכיח ג"כ מן הכתובים ולעגן עקרי וחציו
 למשכילי עמנו צראויות לעצן שז וחוק דצרו זה צסוף אותו השער ע"ש יען
 היתה צמח"ח שמת עצור כדוע צסימן ב"ה י"ז וכן ישוה אל נכח כפי החשזן
 הלא היות שמתו זו של השל"ד מעוברת . אלא לחשזן צמח"ז הלא העצור לא
 הי' אז ראוי להס עד אחר שנתים , וכן מלכד כל יתר העצורים העצורים שמתלו
 לנעתו זה נלס עתס הנה עתה שנת השל"ד לא הי' לנו לעצד אותה רק הצלה
 לשלס עליונו . חלילה לרצ הככדך שיפול צמהמדות כאלה . ורד מן דין יונח
 שגלות אליו צהתושב הכל לפי סך צמח"ז מזה"ד שהוא מולך תהו קודס יצירת
 אדם עה יענה לכות הבאומס רצונו סעדי' רצונו הלי חולתס האומס כי לא
 סי' צה"ד הוא הכחש דק סי' ו"ד או ב"י תתע"ו כמו שזכרנו צפרקו והרי
 צהמנות מן ו"ד ישוה צמח"ו תחת צמח"ז וצהמנותו מב"י תתע"ו ישוה צמח"ה .
 ולכל הסכים נמלס יוס החמישי ההוא מתחלף צהכרה . גם זולת אלה יש לך
 לזכר כי אז צלמס ישראל מנדים היו עקדשים ע"פ הראוי' למערו ית' כזה
 דלא וקדס . וידענו כי אפשר לראש החדש אשר לש האקתי שיתחלף מיוס החדש
 אשר לפי השוה כי כן יתצדד לך צנקלה מדצרי המפרש הלכות ק"ה פ"ה צממרו
 ח"ל פעמיס יהי' הקצון האמנעי צתחלת יוס צ' דרך משל ותהי' הקציעה לחשזן
 זה צו ציוס והראוי' תהי' צילל ג' ולא יהי' יוס הקציעה קודס יוס הראוי' ע"כ ,
 והרצ עלמו כדד כתב דלס פ"א ח"ל צלילה שתרחה הירח צמערב אחר שנסמרה
 הוא תחלת החדש ע"כ . הרי שהקדוש ע"פ הראוי' צמשל הנו' יהי' ממחדת
 החדש אשר לפי השוה . כמצוהר ג"כ אפשרותו צתכונת אלפר"גלמי פ"א . והנה
 מן הדצרים האלה יש לך קודס נכח להשיב אל לנך כי שז שקד המשיג הנו'
 להצדיק רצונו מכיוון המולך השוה מניסן ההוא . יען הי' לריך לחפש אחר האמתי
 אשר על פיו צלכד קדשו אז את החדש וחסס לכל הפמים יתן דומי לו צהתודע
 כי לסך צמח"ח הממנה לח"ל על העת ההוא חין יוס החמישי הנו' עולה יפה

קח

חשובה להשגה

קח לך לילה שצנח מפני המלכות הסתם וזו תלמד מה נשם שיש לבי
והוא להלום את כל מה שזכר מדברי רבותיו הנה אכסר בערו ופניו ואומר
כי האטה כלם כחותים ופגרות עטודות אך לא ילאו אליהם פניה שהשגו
זהר"ד רשען לעודות כי אם מזד קבלים שכן ארעו . . .

עוד כתב ח"ל ונשמת היורה ענמה שמונו לשמים כד' אליעזר וכו' ואלו צהתחיל
מו"צ תרפ"ט וכו', עד הלא הכל שלם כפי המקובל לר' אליעזר .

א"ע זאת תחשוב למשפט שאם דברי ר' אליעזר צענין זה הי' קבלת נבואה סך
מסיני הן אחרי בן לא נועז ר' יהושע לחלוק עליו. אשר ממחלקתו נחשב
כי סימן מולך היורה וכן של תבו ותחלט מסומניהם לר' אליעזר ובה מלמד
ב"כ ממחלקתו של ר' אליעזר על דברי ר' יהושע כי מן השדשים האעתיים קמו
שזכרו צפ"ע מלמד ג' מדברי הראש"ד בראש ס' קבלתו ובר"ס ז"ל צהקדמת זשים
והלכו מלמדים פ"ח ובעל התו"פ הערל שהחכמי אענה יחדו יתלוקו צמולרו והענפי
של הצרות והעקדים המסורים לנו. תה מקדצת מולאיהם להתחלק, אבל צצרות
ועקדים ענמם (אשר זה הדרוש ודאי יהי כאחד מהם) לא תמנע לעולם שום
תחלוקת ודאוי הי' לכל מאמרי ר' אליעזר וכמו כן לאופם של ר' יהושע שיעלו
למים איש מהם צבאנות אחר. כי כן כל חכמי לז עומדים על דעתם וכל משך
דצדיהם אחרו לטעמייהו. והנה צעה שהשיב לענין וי"צ תרפ"ט הי' מן הכרעה
לפי נוסח דבריו שיכולנו להשיב כי אחרי שהר"ס ז"ל צהלכות ק"ה פ"ו תלד
זהר"ד המולך השוה שמהי צעה ראשונה של יצירה הלא כמו כן צהאסיפן על
הסך מחור של י"ט שנים אשר צעצור זה ישו צ' המולך הראשון וי"צ תרפ"ט
אמר יאמר החולק שזה ענמו הי' המולך השנה ראשונה של יצירה צלי הצעד
עוד לר"ח תמע"ו וצכן כל דברי ר' אליעזר ינדקו יחד אכן הואיל והר"ס ענמו
צארוט פ"ו נתן סי' העערודות בו"ח י"א הנאות צלצד לצהר"ד של תבו אשר על
כן גם וי"צ תרפ"ט יהי כיוול צו לתבו הנה תמורת הדברי התו נאמר כי אכסר
צאמת לא שמו וי"צ תרפ"ט לסימן קיים כקוצעים מסמרות צפוספת מחור
אחר כאשר דמה הרצ כי צבגם יעלה על הדעת לשים על סך שנות היצירה
נוספת הלא הונסה אאלת כמותם צתיקו יען צאמת אף ענזו להשיב עליו
וצדצד הזה יאות שתצונק כי גם מולך תבו אשר צאיה סך שתרצה ידמן
מוקדם או מאחר לצהר"ד משך יום צין הכל כמו שיפול לך צאמה חלק שיהי'
מן הזמן אשר מיום א' י"ו שעות עד יום צ' ע"ו שעות צאוסן כי צהצדק אליו
ד"ח תמע"ו יצל מולך היורה ציוס ו' אחר שעה שמהי מעמו הלא יספיק
צהולמות כל דברי ר' אליעזר הן על תלוית המאודות צכ"ח צאלול הן על המלל
היום ההוא תחלת מעשה אלקינו. כי אין לנו צהם מה שיכריח על דקדוק
השעה והחלקים די שיפול המולך ציוס ו' אף אם צר שימו או למנחת עד .
אולם לכל הפנים אחרי הדברים אשר קדמו לנו צתשנפם ההשגה הרציעית שאין
לחוש על הזמן שהי' קודם ד' הלא כנראה שם, שצנו וראם כי נשום חופן אין

לנו נודע להתעלם לא מקיום סי' ה"ג תרס"ג ולא נקיים סי' אחד מצדדי
 ומעלה כי סוף סוף חזק לנו מורכבים להקשות את עלפנו מהיחל אל המשיב
 סמיך צהר"ד מחצ' גם אלל חכמינו המקדמים ע"פ הדל"י דאשח למולות
 השמים עם סכנך בדענו כי לא נחשנו צימיהם וגם שמינים ליזירה צמעט
 ומקומות שהדמן להם לדבר עליו עם היותם צלמי נוהגים אותו צמכתניהם
 וחכונתם סי' כפי הסך הנענה לנו מדברי ס"ע. ואחריו המשיכו דצריהם בכל
 הפתיחה למספר ימי השמים על הארץ. אבל לאמר שזה צהר"ד לא הוחזק להם
 מהאמינים עין התקבל מליה נבואה במקומות: כי אז מספר שנות העולם ומסך
 אשדיו צבכרה, צלמי הכפן זו הפחות והיותר אפי' חדש ימי שנמנע קיומו לפי
 הכרחה מפשט רמזי הקדש לדעת החולקים שזכרנו ולפס החזיקו זו יען ולא
 לידם מן המלאכה אל הקודם כפי הסך ליזירה העוסכס אללס אשר הסכתתם
 זו היתה מהרשות אליהם הסך ההוא יותר מתקבל אל הדעת עם היות להם
 ג"כ חיה ספק צלמתתו מפני צלול שלשת העמים שכתבנו. או מה שהזכירותר
 מזה עם היותם אף ידעיים לדל"י שהם יותר אל הכנה או מעט לא תהיה
 אלל חשע שנות הושע בן אלה שהם עלמס ז"ל הורונו עליהם כמו שזכרנו
 נעקנו ובהיות זה בן אל שירומה אפשרי גם לדעתם שסך השנים הוא יותר
 מן הכתוב לנו הלל סי' צהר"ד לא ימוש ממקומו צחשוננו לעת עתה. כי הכה
 הספק מלה צמיס' לצד שכה' לפני המסר הסדר של הקציעות ואחריו לא
 מאש על חלי דהיה מעיקר' כמו שזכרנו למעלה. דיינו ללכת עתה צחקות
 הסודיים שהכניעו על סך השמים ואערו על המולך הנלות אללס להחשד דאשח
 הכיפן הזה יהי לכם לשורש. וכ"ש יאושר דרך זה אללינו בהמלס הולחה עליו
 מלת הדג המשיב עלמו שמהלח צסוף דצרי ח"ל אותו תוספת (של עשדים
 השמים) צצנן צית דאשח למיין ערוף על הת"י שעדיין לא הי' צומנים הכו' לא
 תפלה ולא מוריד צהס. ע"ש. עם כי אכני לא ידעתי איך יועילו לו דצרי ההס
 אשר מן הכרחה חיקו. ואמנם צעיקר השגתו זאת המוצעת מדצרי ר' אליעזר יס
 לך עוד להתבונן שאלס המחלק על סך השמים חוק את דצרי מסכרה גרדל. או
 מכתבי זכרות צלמת ודופה, איך ספק כי כפול יפול לפני כל סתירה
 שמהלח נברו מדצרי דצתינו. אכן להיותו נעזר מכתבי הקדש ככל הכרע
 מפדקי זה הדדוש ומעטנו מהס ז"ל סוף פרק יולל רופן וכמה דוכתי אל קדש
 קאלר, לכשיהי' מן הכרחה כי הכתובים ודצרי ר' אליעזר או כל חכס זולמו סתמן
 אהדדי ונפשו שוקקה הנעדרקס יחדו כשס שמהיה אתה צדפתן לומר אל צעל
 הרע אי אפשר לכתובים עם כל הכרחה מפשטים שלל נעה אותו מסכרתן
 הוליל ואליעזר צני (כדצרי פה קדוש) אומר בן. הלל כה יוכל הוא לענות
 אותן לאמר אתה הוא יקודי אשר אינך יורד לקוף דפתו של אותו חכס שהרי
 חמדת חלוק הצרופה תעמוד מנגד.

ודגרה עוד לחתימת חזק לא נחלל מלמד כי אל ללחה חלשה אשר שמהלח
 דצרי מדצנו צכל הפתיחה לנושט הזה בן נחזר עלמו בן צמכת

הלו

חשונה להשנה

הלו לא יתהילו המשיחיים לכלם פנים, הלא זה התקלט על סגלל ועל כל פרט
ופרט וחלי הוא שלם יצטר. מלמנו כפי אשר נגענוהו ב'ג' בקוף סל"ה ויהא שאם
לחננו מעגמנו לשאונה ובלמוד נכנסנו לתגר הזה של תופפת המים פן היארה
ועד הכה בצמת יתלה ורעד יגוא ננו פן הקרים יכחוו והגזעות יפלו עלינו.
לכל מלמד כנר קדמונו כל הכהו דעק סגורלי תן אמה הגלומים רמים ומסידים
שזכרנו ושהוכחנו דעתם פל"ה והנלוה אליך פן הפרקים לין ספק שהינא לקדשת
נשק לדיך הוא צמחלה להלחם צם אחד צאחד כעש צמט. ולדדעא עליהם לדעש
כל תלונה לא עלינו אשר כמו שהודענו צמכ"ע לין לחמו צוה כי אם תלמי
החולקים ומסדרי לזיותם ומי צעל דרדים אליהם יגש לא אלינו והלא שפרע
השמענו צמל"ה דף קע"ז את דברי הרלכ"ד כי ספצן סמ"י שמים לרצותינו
צצית דלשון תם ונשלם צצנת שלש ליהויקים אשר עלו עד החדן נסיו עשמים
שכה, וסוף מ"ח זכרנו את דברי צעל המלוד ז"ל המעלן לקבל שהוא כודש הוא
דריוש הוא ארתחסתת צלופן. כי סך ל"ד השמים למלכות מרם צממי הצית ימעט
מלך כעצודר צל"ח מעדקנו והכנס דח ילחק כתב צישוד כמו שהצאנו דרדיו
צמל"ה דף קע"ה צ"י כי לפי טעם הכתובים חדן דלשון ה' לא צצמת ב' אלפים
של"ס כחצנן ס"ע לכל צצנת ב' אלפים סכ"ח. אשר צלרפק לחלו צצעים שמת
בלות צצל והלרצעים אשר לרדריהם ז"ל נמשכו עד דלשית מרן שערות ולפי
תפ"ו המנוט לשערות עד היום הזה צלי שום מחלוקת. וחלי הוא שהסך
ליזירה יעלה אל חמטת אלפים שר"ך צהכחה, וכדנדים הללה תלמד גס ק
לדעת כל אשר החכמים האחרונים וכמו כן ליתר דברי אלה אשר כנר המגלוד
צמקומם צחצורנו ולין לורך לשנותם פה כשלמת המכרים שהיו כמפללים חן
לשעתם שמה כי כמו שהתודע צמל"ה הנו' כל המעשה מעטצע הסך הלא שס
קו לבוסוף ולא לגרוע. צלופן כי מלא דוחד החשנן לין לכצרת כל חכם מדע
שום חסרון וחדין אשר תדעה למלאותו צתל תלפיות הנמלא צדירו, וצהיות כל
ערש צמי ישראל שותים צמלא את יתר דרדיהם ומחזיקים שותם ללמשי צחינה
ועופת כנה כלנו יחד סייצים להפך צונותם ולהגן צערם לא לתתם כצית דן
טועים והודסי פמת תודתנו חלילה ונכן צל האות כי מער החקירה האלת
לינו סגור וצו יצואו לדיקים ללרן להם לפני אלקימו ולחננו אשר כעסת ידיו
צקשנו למלוד דרדי חפן להתיר את הקושי הנראה צדדרי דל"ל לדעת הרמים
האלה הלא נדלה צדן שמה' צן דצ למעט כומתיו רלוי' קרוד לרבר הד
העורה צסס החוקר וצממו פרק ה' ח"ט או כודע כי דרדיו צדודש הזה או
צולמו מן הספר לא יאופו או לא יספיקו יעלאו כל אשמי חיל ידיהם לכפר
ולחמס נגדנו או לזכותנו צטוב טעם ודעת כלשר עשה הרע סכנוד והמדל
הזה כי כאתן הוא צעל מלאת כלנו טיטלם ללש כמעשהו. וכנר דליתי
הצבות מלת החכם הכולל אדוני מהר"ד דוד פרדו נלל לי יצ"ו להגן צעו
ידדי' האלכסנדר י על מה שפשמיו צקלת סדקי הרלשונים ולס ינמי
ה' צחיים אסדי ללאתם החונה עם שלל אחדל מהדות על איזה פרט אשר

בא אנו נבעזי בקצהו ידע הקודם מליס אעמנו סלס יאום לו סילק עליו
 יען הי' דאשון להרזיע בלימודיו המחוכמים את עמו בעמנו ולתת לו עמו
 סלס ידעה כעצום זר אל הקדש. יחי עה! אן הויכוח הזס מעלס אר מודיד
 דק בלנדו האיש ההוא אשר סוף סוף גם בעיני ייקד היותו קדוש ה' עכונך
 לבלנו חכות הוא אללי התבלבל עם זה תוספת פרסום חכמתו על יד שנינו
 ק יתבה ה' אומנו כאשר בקשנו (ועד הכס לל השגנו) לפדסס את סודי
 אדוסעו"בולו היודי הזכור מאתי בפרק ט' אשר הי' קדמון ואולי סכס
 עמנו ולכל בני ישראל תהי' אודה ושעמס עמט סללסי' סענדון ען סעולס
 ועד סעולס סלה עמן. —

מהדורות שניות

דף ב' ע"א שורה ב' אחד מחמי' פנמו. (הגה'). כפשי פגיל צה"י כן נספר יוחסין אשר מקורו צל צאט"ל ליל דפס מעטס אשלי דרזני צמעטיל קוסטנטינו דף י"א מלאחי ח"ל: אחד שמת ישוע כ"ג הי' מדסה שיבר עזאל כ"ג שעשה פרה לדומה לע"פ שרלה צספר עזאל כי יויקיס-צנו של ישוע וכן צנו אלישז וירוע צן אלישיז ויונתן צנו וירוע צנו כלס כהניס גדוליס היז וכל עזאל. ואע"פ שרלה מתחלת ספר מדע כי עזאל הי' כ"ג קודס שמען סלדיק אינו נראה זה צסוס ספר מדצרי הימיס, כי אס מדע ישוע פצנו וצני צמו הי' כ"ג וכן פדש"י צעזאל כי כל השסה כ"ג היז מדע ישוע עכ"ד. והיז מליאות הכ"ג האלה צין ישוע לשמען סלדיק הול עזד למה שכתצנו דדדוש ימי עולס ע"ש פל"ז, וצגסס המחצר הכ' סתס את הדצריס לענין יעות עולס כי האמנה אינו מכות הספר, הלל עוז להדחיז צאור הקושי למען דעת דקות היתרו כפי מה שעשינו אפחו לזכות דעותינו פאלר תחת' אלל המשכיליס תעמד הצהרת.

דף מ"ו ב' ה' אחד החד. (הגה'). ואכני לל איתי להציז צענין זה מה סכתצ סר"ד משה אשסקר תשוצת קי"ז לזכות סרד המודה אשר לל נמנע מקחת לו החינוכיות לרקחות ולטצחות צאמרו הלל מלינו הקדוש דשצ"י שהציז דצרי ספר חנוך והול כלו פלסופיס קדומה ולא צכל זאת נאלד שבלך דצרכיו, כי הנה צמחילה עכצוורו סבה צדואה יען צוואר-דראשית פסוק זה ספר דף כ"ה תמלל כי אחרי אמרו שהקצ"ה דמו אל דפאל לתת ספרל דלדס ללדס ושצג ב"כ ליד אצרהס. כתצ וכן לחנוך אתיאיז ספרל ומיני' אסתכל ציקרל עילאה גס צפרשת נח פסוק ויהיו צני נח דף ע"ב אער ר' שמען אילו הינל צעלמל כד יהיז קצ"ה ספרל דחנוך צעלמל וספרל דלדס וכו'. היז ני גס חנוך גס ספרו התלכו את האלקי' ומימיו מקדש הקדשים יללו.

צ"א א' ז' אחד צעקר זה. (הגה'). לל אחדל צענין זה מהדויפך קודל משכיל כי צין ספריס שקניתי מעצוק סר"ד יחיאל נקיס איש פיסל ז"ל מלאחי ציאור משנת חלק להר"ס ז"ל ישן נושן וצוכרך י"ג יסודי התורה דליתי זה הנוסח: היסוד הי"ג הול תחיית המתיס המפורסמת ונדועת צלומתו. המוסכס עלי' מכלל כתותינו, ורוב זכרה צתפלות וצספוריס והתחנות שחצווס צניאזיס וגדולי החכמיס. ודצרי הגמרא והמדרשות מלאיס מהס ועיניה שז הנפש אל הגוף אחרי הפדס זה מה ולא נשמע צלומה עליז מחלוקת ולין להגויס הדצריס מפשטס ואסור לחזור צליש מלנשי הדי שזאמין חלף זה, וק זאת תחיית המתיס והול שז הנפש אל הגוף כלמור הול מן הנסיס ומצולל הול מלך ועיניו מוצן לין שס אלל להאמין צו כמו שצאמנו בהגדה החדקה וצד צרה דצייל צדוך שלי אשכד להכחישו והול אמרו ודצזיס פישף אדמת עמל יחינו

מהדורות שניות

ש"ט

יקיץ ואמר לו המלך לך לקח ותנוח ותעמוד וגו' וכאשר יושלמו כלל המלך
 לכה היסודות וכו'. הרי שהוא רמז'ם ז"ל כלל בגאון כל מה שהלריך בו במלמד
 המח'. ופללתי כי אחרי האשמו על קצור דגרוי נפרוה המענה הנו' שלא כתב
 אלא היסוד הי"ג הוא. תחיית המתים וכבר צלמתי. אשר להתגלגלותו חזר
 המלמד הנו' כפי הידוע וכפי מה שזכר ב"כ החכם אלעזר פאננת ק"ו. שג
 עליו והוסיף בו הדברים שזכרנו וכן איש כי ידפיסו שמת נדקת הלך עליו
 תהי' אם יתפוס לשונו זה האחרון שהגיה. גם קרוב אלי הדבר מאלך כי נוסח
 וכבר צלמתי הוא שגבת המעתיק או טעות סופר. שהרי צלמו זה לא נודע
 מקומו איו ולא איש הי' סיכוח הן לו יהי אליליו היואל צערי מידו כי האמתו
 המלא משמעו והיא מעולדת או וכבר מעולדת כלומד מעגמה ולכן נודך כי אם
 להאמיכה כלמוד.

ס"ה א' י"ד אחד גורת מלך. ונספרו מחי משה ג' דף תקפ"ט וכן נספרו
 מן הקדמות דף תש"ג כתב שהכהן עימו הוא האוחז, ולא
 כמו שקבלו ז"ל כת"כ ופ' כל הפסולים כי השמיטה כשרה צד וגם נספרו מחי
 משה ג' גם במתואר מעשרת הדורות וכו'.

ס"ה א' כ"א אחד יקח אשה. (הגה'). אחרי כפי הפרק הזה בדמתי
 לראות צויניאיה שני צאורים על התורה לפני קרלים הא'
 עכונה ס' המצד לר' אהרן ז"ר יוסף אשר חזרו בשנת ה' אלפים כ"ד. והשני
 חזר שנת הקצ"ב ועכונה כתר תורה לר' אהרן ז"ר אליהו שס כלס אנות על
 צנים ידקק. והנה דבר המפרש הראשון הוא כי א"ס בתו"ל'ה הוסיף זה להזכיר
 שמהי' צת כהן מעמיו, והשני כתב חו"ל: אמרו מעמיו אפשר שמהי' צת כהן,
 הכי כי הוא ידיו' ארח להצרה צוה עם אשני רשע.

ס"ו ב' י"ח אחד קרית. וכן צחומס רפוש תוגרעה שגו השתקח ערני לרנימו
 בעדו'. וגם הפרסי, הנה כל שם שהיו' ערני הוא אללה.
 ונפרסי כדל, סוה לפתונס אדומי משה ולדומי זקן. הרי כי בכל הלשונות שם
 ההי' יכונה צלמות. (הגה'). ועם זה למדתי שם כי מה שאמר הא"ע צפ'
 שמיני על הגאון הנו' שפתר התורה בלשון ישמעאל אינו ר"ל התורמי' אצל
 הערני, וכן שם ערני הנו' ראיתי אמתת מה שכתב על הוי"ו הנוספת כפ"ח
 רפא בלשון ישמעאל לתפלת גם תרגום לישמעאלים לערבי.

ס"ז ב' כ"א אחד מה שכונו. (הגה'). לחזוק זה מלאמי אחד כן נספרו השני
 פרמיו התורה ראש דף כ"ה שכתב חו"ל: הכל צדל מן האפס, גם
 צלוישי מחי משה ראש דף תקפ"ז כתב חו"ל: העולם נבדל ונשלס מן האין,
 והנה כי כן יצורך צד. אולם אין ענוס מהדות כי דגרוי האחרים שזכרתי
 נתן מקום לאיש אשר כהחכם פיקוי"טו הכמד להרהר אחריו. ולכן נספרו אם
 גם אני כמותו שמעתי.

ס"ח א' כ' אחד שמה. (הגה'). מלאמי להרר דך ז"ר פמואל הכוזבי נספרו
 מגדל דך עשלין קפ"ט שכתב חו"ל: יונס כי מלות פלוס הקן ולוחו

ואת

מהדורות שניות

ואת זכו זכו לתקן אומנו צמדת הרחמים והרחקת האכזריות הכה האומד על קן לפרו וכו' ולתת חסות וכו' משתקין אותו כי הוא מייחס השגת הצדק באישי צע"ח בהשגחתו באישי האדם שהוא מלך השכל עכ"ד. כי הולך הוא לשיטת הרב המורה נדרוש ההשגחה ח"ג פ"ו ע"ש.

ע"ג ב' ב' א' אחד הנו'. ונחמשי מספר דברי הימים לקיסרי פרק ר'.
ע"ד א' ב' א' אחד התמי'. (הגה'). גם בצאורו למשנת חלק כמרשזכרתי צהבה' פ"ב. פ' א' מ"ו אחד יזכרנו. גם צמדרש דות הנעלם סמוך לראשיתו מלאמי ר' יוסי זן קסמא אומד לזלתי עשות עמכם נצלה עלי נצלה נדעת. דכתיב ירוק ידק צפני' ות"י מינצול יצול באנפה, אמת כי זנוסח אחד רליתי פרגס דז יוסף; אולם עעורו מנצורו כי מי הביא את ר' יוסי קדמון לראות מי שיהי' אחדו. **ק"ב ב' ז' אחד צשמים ע"כ.** וצמאמר י"ג פ"צ הוא צעלמיוס לענין הנעלי המונחת. בדואח נוגס וכוכב שהיא נמנעת הניור צשמים אללנו. כתב את הדברים שהביא הרב המורה ח"צ פכ"ד, אשר מן ההעתקה העזרית להר"ר יעקב ז"ל אצל מדי שרליתי סתומה ומנולצלת קרוב לשפוט היות נסחפסם גם צעזני מוסוכסת, כי על כן הרב הנו' ז"ל שלא ראה את הספר, צעקרו היות דק צעזני הנעתק ממנו עם החילו להביד לנו את לשון המעצר עצמו. נוסף על לזותו לקרר הוכרח לסייס צתורף. כנראה לו שמה, והוא אמרו שצקנת התכונה נלטרך לומר המלא צשמים אופני סנצוים אשר לא כוכל לחקות כמותה צמלאכת מחשבת, חה מלין כח צעניוים האנושיים להדמות אל אשר אליהם המה. (הגה'). הכה לרזן לי לפני המשכילים ונפש הרב המורה ז"ל רליתי להעתיק צזה את בל הלשון ההוא מן המניס' עי הרומי אשר אמנה שפתיו יותר צדור מללו והמעריך את ההעתקה עזרית הנו' לעומת זאת יכיר מה הועלמו צתקתה. כתב אפרו ח"ל: הן לא יאות אל המעשר דצוי ופליאת הכלים דהתחצולות הנופלים בהשערות אשר זכרנו לשפוט את מונחיו זדים וקזי המליאות. פי אן רלוי להקיש הנופלים הנעשים צמלאכה אנושית לאותם שהם אליים, הלא תתצוקן איה הערכה. צן הדברים תחשצ יותר משונה מהעריכוה הצלתי קיים מעולם על תכונה אחת אל הנלחיים אשר לעולם לא ישתנו מלותה סהועצבו עט' ולי אלו יותר מתחלפי ההיקש מלותם אשר כל סבה תקריות אפשר לה שתעיקס, לעומת אלה שאף מן הסצות העצמיות לא ישתנו מלותה וזלם יאות לנו השתדל שיהי' מונחיו צתנועות השמימיות כפי היותם פשוות שמתאלכה ואם זה לא ימשך צמונחיים כלם יהי' האפשריים דצ לנו. כי הכה צהתלמת שכל אחת מן המלחות השמימיות שומרת צהחלט את הסדר הנדרש צמונחיו למה זה נתמה על היות ההשתמות הזה אפשרי צתנועות השמים. כ"ש צדעתו כי אן צם שום ענע מעכב אצל הוא כלו נאות לתת מקום אל התנועות הטבעיות של כל אחד מהם צשגס תדומיו הפכיות צאופן שכלן תכלנה צנקלה ורוחצ לעצור ולהעשות על תומם העלם הנופלים הפשוטים ההמה הן לא צעגולום לצד ימשך זה נחשטו. כי גם צנדורים עצמם וצקיים הקוטרים

שעליהם

שעליהם יסנו, אשר גם ההשגות וההפעלות הקודם אותם צאמעת המתפללות
 יתראה כל כך זר וקשה בתמונות הנעשות מלתנו מתוך לנמנע העשות זהן
 תמונה צלי דצר ועכזנה ולאמה דצצרים השמימיים ההשגות וההפעלות הזה
 לא יעיק כל מאומה, אשר על כן משפטנו על פשיטות השמים לא ילקח מהיקם
 הגופים הפשוטים אללנו הלל כפי הנחשב מלתנו לא ימלא דצר אשר כמו כן
 יתראה אל כל צמי האדם היות לו פשיטות והמישיר עיומו על הדך הזה ידומם
 לו המנע דצר פשוט צמיים מפילו העצב הקיים והפשוט אשר למתנועע הראשון
 כי עם היותו תמיד על אופן אחד היה ליוורו לא בלכד יקשה אל יהי ג"כ כמעט
 המציאות לפי מה שמשפטהו ובכן לא מן הדצרים השפלים נקח לנו מופת כי אם
 מעצב השמימיים עצמם ומהיות תנועותם שומדות תמיד את הסדר ובאופן זה
 נדך את כלם פשיטות גם יותר מכל הפשיטות הנדמות אללנו מלשר אין למשוז
 צהן שום זרות וקושי עכ"ד]. והרי זה כלו עדות כי אין צחקות השמים מדע
 לנושי אשר תלמד כי הוא ואין זולתו אמתי בשלוח, כל שכן בצרפך לכל האמור
 מה שנדע לרלב"ג צפירושו לתורה ובמלמדו החמישי מספר מלחמותיו אשר דמה
 צנפשו לקיים כל המדלות השמימיות בתבונה חדשה מכחשת בגלל ההקפה והיואל
 מדכו שהם יסודות צעלמיום וכמו כן לחכס הישראל וכו'.

קב"ו ב' ו' אחד זמנין. (הגה'). גם צפרות קלת מלות תביד הדך הזה להם
 ז"ל כאלמד פרק כל המנחות לא תלפה חזן חלקם אף השידים
 אסורים צחוק כי עם הציאם ממדע סמיכות חלקם אסור השידים כמקור
 גרש לפניו, הלל יודו צפשו הכתוב שפקרו לאסור את החמוץ צעולה לבזום,
 כי על כן אמרו אף השידים וכן פסוק לא תעשון כן לה' אלהיכם אשר צספרי
 וצצועות פ"ד צארוהו על כך הדש נקשר אל ונתלתם צאמרם אלהרה לנותן וכו'
 כזר יודו צפשו הכתוב שהוא לצל יקרוצ לשמים צכל מקום כצמד הראשון לרש"י
 גפרוש הא"ע והחכס דין ילחק צמרכצת המטנה אשר לו. ואפס הם ז"ל לא
 זכרוהו יען דנוהו מוצן מעצמו צאופן שהללו ההוא יכלול שתי הממיעות יחד
 והדצר הזה יתקבל לך קורא משכיל לא מעני אלל מן החכס ר' יונה ׳ גאסס
 שער מ"ד מספר הרקמה אשר חצר צלשן ערצי והר"ד יסודה ׳ צנן הפתיקו
 לעצרי שכתב ח"ל: חמימו נושאים הכתוב לא תעשון כן על אמרו ואצדתם את
 שמש, כלומר לא תהרסו את צמי אלהיכם כמו שצמיים על צמי האלילים ולום
 אמרו הנותן אכן מן ההיכל עוצר וכו' והוא אללי כולל. עך ענין אחד והוא
 הכשאו על הכתוב כל המקומות אשר עצרו שם, שהזידיס תעצוד אותנו צכמו
 המקומות ההם כי אם צמקום מיוחד וידוע, והוא אמרו לא תעשון כן כי אם
 אל המקום אשר יצטר. ואל יאשימו אדם צאמדתו שערין הלשן כך הוא. כי
 כן סודרים צו גם דצותינו צאמרם מקור אחד יואל לכתה עעמיס חה לע"פ
 שהוא מכלל הלמוץ לינו מן הנמנע לחצר אליו לאו אחד מצלי שיאי' תוספת
 צמנות אלל יהיו לו פנים אחדים נכוים, שאין היות צצצוד אותם כמו שלל
 יזיק האמינו שצעה פנים צלא תלכלו על הדס ואינו כי אם לאו אחד. כל אלו

מהדרות שנית

דנניו. הרי צילר לנו כי הללו הנלמד מפשטי' דקרא כנר יודע ומזנח מאליו אלל דנתינו, אשר על כן לא זכרוהו אלל כתנזו הדרש מסמיכת הדננים בלכד כמו שאמרנו באופן כי לדעתו יהי' לאו שבכללות, ולזה הסכים בס רש"י ז"ל שהוסיף הצמד השני באמר ד"ל אזהרה לנותן וכו' כי בארזו זה איננו צדס אופן פוסל את הלאשק אלל זה וזה לדעתו יעלה צדיקו והנה דרכו זה תניינו בכל פרושו על התורה שהוא כותב את הפשט תחלה כמו כי כמוד כפרעה אשוב אתה צעיני כעלך ואח"כ יוסיף זו כונת כפי מה שמאלל צמדרשים אשר הנארוהו בלי סתידת מה שכתב מקדס. ולזה אמר ומדרשו סופן ללקות וכו', ד"ל מה פדעה בחד וכו', ד"ל אם תקיטמי וכו'. הלל מוסף על מדרש' האמתי, פסוק דנרי כלש וכפטיס קרוז הוא מאלל אלל המשפילים היות דכר אחר ומעשה אחר צעינו לפבוליות שומת כההיו דפ"ק דמבלה מה דלמה אסתר וכו' ככולהו תנאי וכולהו אמוראי. וכיון שרלינו החכמים הנו' מסכימים כי אזהרת לא תעשן ק כוללת שמי המעשם כאמור לא נחלל מהתפלל על הר"ס ז"ל פ"ו מהלכות יסודי התורה ובסמ"ק שלו סי' ס"ה, ועל סמ"ג סי' ג'. ובעל החנוך סי' תכ"ג. וכן על רמז"ן צפרוש התורה, שאינם מוכים זו דק הללו הפרטי שזכרו דנתינו אזהרה לנותן וכו' כללו הוא אללל ז"ל פשט גידול. והסדרל נותנות לדנרי המפרשי' הם' שהוא דרש לחדוש. מוסף על הפשט אשר הם ז"ל החרישו מעמ לבייתו מוכן ועומד כמו שזכרנו. והרי רמז"ן עלמו דהשגותיו עקר צ' כתב על מאמר אן המקרא יולל מידי פשוטו ח"ל: לא אמרו אן המקרא אלל כפשוטו, אלל יש לו פשט ומדרש ואינו יולל מידי כל אחד מהם כי הכתוב יסגול את הכל ושמיס אעוה אופן גם הר"ס ז"ל צמ"ק שלו סי' ד' יפה כתב על לא תעשן אתי אלהי כסף באמרו התצאל צמדהרין שזאת האזהרה כוללת ג"כ עמיים אחרים אלל פשטי' דקרא מדד צמה שזכרנו וכן צמלות אחרות כתב על זה הדרך.

קרח ב' ד' אחר כצנרתנו. (הגה'). וכן צוהר עלמו ומדרש חת סעכלס והמבונה דעי' מהיטול גללו אמוראים לא מעט וצפרט צרעיא

מיהמנל דפדשת פנחס פסוק ועשיית הליפה תמאלל לשך זה רצק דמתמיתן ואמוראי כל תלמודל דלהן על רזק דאורייתל סדרו לי' וכנר דנתינו מה עס כמה חכמי לז אשר גם המה רלו בן תמהו. והקצות לכלס כי איזה תלמיד אשר תאוקטו בלה מעשגתו מאלל הבהות צבלימים והצליעס צספר. גם יתכן כי המדרש סעכלס לנו וכן הרעיש מיהמנל חנרו מעקדס ע"י אמוראים אשר אמנה רוב דנתינו יולל מחכמי קדס. ודמות דלי' לזה כי צוהר ויקרא דף ב' פ"צ תמאלל מדרש על הכתוב צלמי לבני אשר הרעיש מיהמנל דפדשת פנחס הנו' דף רמ"ד מניס אטו צסם חנורל קדמאה ע"ס. והנה צס' יוסקן לשר"ל אצות הדפס צקוטענטינה מידי אנדי הר"ר שמואל שולס נר"ו תמאלל כי צהמיע המחמד לזכור צק האחרונים הר"ר משה דיליאח אשר הי' צספרד סניו לשנת חמשת אלפים וחמשים כתב צסס דיון עכו' דנרי שקד על קלת דנרי אמת לומר כי זה ר' משה הנו' צסס ס' כותב דלל אל מוכס גללו להן סרנה להניס לו יקד

מהמזויים

מהירות שניות

שיא

הממונים געילי בקף. ויזיאוהו עד שתיס נשים קלות הדעת וקשות דות. כי על קן שנה אני את המדפים הנה' אשר הוסיף בשולי הספור ההוא הגבה אלף דנרי: „הנהך דואה סכלות הדודרים על דיק עתק לא ידעו ולא יזינו הסופנים „ללענה דנרים שהם כנשונם של עולם והספר החתום לוד יחשבוהו וישימו לאל „מלתו ודליותם וטענותם הכל וזין צם מועיל“ עד כאן לשונם המכפר צעד. הואיל והסכים להדפיס הספור ההוא אשר אמנה יותר ה' דאוי לו הסלל דלוג, דאי מלת הגהתו צלע, משתוקת הספור כלו צתדין. ואזי הכני עתק את דנרו העוז הנה' צמסמרי הטעם הזה, כי יונח המלל לצני האדם שם הכותב צכח אמוך, הנה זו כחו יאמן כפי הודאת גדרו שהוא ללמד היק צעק סופר מהיר ועשה והלליו צומן קנר מלאכה מדונה כעין מה שאמרן ז"ל צספרי (לדנרי המדרכי פ' ערצו פסחים) ומלא פרשת וילך דנה, על אדונו משה אשר כניס אלמים כתב י"ג תורות ציוס מותו עם היות אפשר כי צעל המלמד ההוא יאמר על הכתוב וכתוב משה וגו' מקרא אני דורש, לא שיופיע על שכלו נהרה לגלות ולהמליא כניסי דחשנל ושפוני עמוני קדש. והכי נשי דנרניות הלל נודעו לראשונות צעשרת פסולי המוקדשים לעדות. כ"ש קדושות אשר העניות נולתן כלמה צנה. ע"צ אחרי דפס הספור ההוא אם אינו ענין לו תנהו ענין לקאת הממרים אשר סולי ומלאך צמפתציס פרטים לצלתי יקתולו אלל הקורא כי אם צהסכימס אל הסנרל הצדקת ואל שרשי הספרים המפורסמים לקדמוניו וצפנטי יחי מוחש זה צקאת כותבי הקמיעות אשר עליהם לא נדחה דנר הרצ מורה לך צפתוחתו ח"ל: יתצאל פסלות דנרים מוחפים אשר צידס וכו' גם ח"א פס"א הוסיף ללמד אל יעלה צדעתך שבען כותבי הקמיעות וכו'. כי צכמו אלה למיחש על קאתם מיהא מצעי עד יתמחי בצדל וקמיעל לחכמי חדשים וכנוני לחש.

קל"ט ב' ב' אחר ולא דוקא. (חנה). לא נרמתי לאלה מאמר פקדס צן שתיק גרמדי דסנה' פ"א כי אפשר לומר צו כי צני דלשק ה' פשים אמות כידוע צמלכים ה' וכן על שתיק פולסי דמחיוהו ללליהו פ' השוכר. ולגנרילל פי יו"ה. ולמעטרת פ' איך דורשן שמעתי מלת משכילים היתו מדויק לחכמי האקס ומלמתי כדנריהם צמערכת האלהות שער הסדסים ח"ל: „צתי שתיק צזה דעו לשש קלות שכל אסד מהס כלל מעשר“.

קמ"ו ב' ב' אחר לירימל. (חנה). וכנר דליתו הספור סהם כלו לצעל ספר מלירת עינים סהוף צאר סדות דרעצ"ץ על הפתח פ' ושלח. רק שצין קאת סלופים אמד היות האשה הפנלפת אשם אלכנדור מוקדק תלמידו והוא הדנר אשר פעמים דנות דנרתי כי צספורים סל מילי דעלמל לא יחוטו החכמים על שמירת פרטיהם יען ללמוד על הכלל בלנד מלא. והמקפיד על דיעות הדנרים כהותק יצועך האקינו אמד לחשנ יחד צקי צעי האש ההוא שגליו גמטו.

קנ"ב

מהחזרות שניות

קנ"ב א' ב"ה אחד חלבים וגו'. כדנר המסודר (תלים ק"ג) לפנים הארץ יקרת. ומרגם יונתן מן שריויל, כמו לפנים זישראל.

קס"ד א' ל' אחד ספריו. ראה מאצ"ר צהבהותיו על ספר הכהן, ואזן מן הפלסופי ספר י' מאמר א' פמ"ד, וספר הלמודים השונים הספדרי פ"ג חלק ג'.

קע"ו א' כ"ב אחד על ככה. (הגה'). לנחת רוח הקודש לא לחשוך פי מהביד את דברי החכם לטו"ף ז' ככתבם ולצדו יצק על מה

לדמיס הטעמו הנה אחד זכרו את שתי הדעות לנחת לאתנו ממלכים תמ"ט ותנ"ו כתב ח"ל: ,,התבוננתי בחשבון קציעות חדשנו אשר מסרו לנו החכמים לראות על פיו מי ידק מללה הויל והתנדר מן התורה שילמד ציוס ה' ע"ו ניסן צאופן כי ר"ח אייר שאחיו ה' ציוס ז' וציוס ז' ע"ו צו שאלו לחם, וממדתו יוס א' י"ו אייר יד המן. והנה אם חשנו כי אז עברו צ' אלפים תנ"ו ליזירה, תמלא נכון כי שנת צ' תנ"ו אשר זה ילאו היתה ששית במחזור ק"ל ללזנה והשנה מעוצרת וחשק וכסלו חסדים ומולך תשרי לשנה ההוא יוס א' י"ג שעות כ"צ חלקים, ור"ה יוס צ' ור"ח ניסן יוס ה' וכן ע"ו צו יוס ה' כפי הנראה מן התורה וכמ"ש רש"י (פסוק ויסעו מאילים) מדברי דבותינו (פ' ד' עקיבא) אצל לפנים לסדר עולם המחשב בתמ"ח לא יתכן השבח הקציעות עליו כלל, שהרי אם בשנת בתמ"ח עומה ילאו היא היתה שנת י"ו למחזור רכ"ט ללזנה והשנה פשוטה ומולך תשרי לשנה ההוא ה' ציוס ו' ע"ו שעות תקע"ט חלקים ור"ה יוס ז' וחשק וכסלו מלאים ור"ח ניסן יוס ג' וע"ו צו יוס ג', ואם כן לא ציוס ה' ילאו, ואם בשנה שאחרי ילאו שאז כבר עברו בתמ"ח שנים אמה מולא מולך תשרי לנחת בתמ"ט ליל ד' אץ שעה רק שפ"ה חלקים ור"ה יוס ה' והשנה י"ז למחזור קכ"ט ללזנה והיא מעוצרת וחשק וכסלו חסדים ור"ח ניסן שלה יוס א' וע"ו צו יוס א' לך הנאות הוא שילאו יוס ה' ע"ו ניסן שנת בתנ"ו". עכ"ד אשר לפי מה שכתב גם-במקום אחד מקונטרסיו זחה אללו עליהם השמש.

קפ"ד א' י"ח אחד האמור. סוף פ' הערל וסוף פ' יולא דופן. **ד"ב א' כ"ד** אחד יכחשוה. ובצמוד תמלא לחכם א"ע פרשת אלה מועדי ה' ח"ל: ,,בזמן שצית המקדש קיים היו המועדים נמסרים לצ"ד

,,ללמדו על פסח חקי' ויוען המלך וגו'. ואין בכל המקרא ראי' איה היו ישראל מקובעים החדשים והמועדים, ומה שאמר הגאון כי על השבח העצור היו ,,בסמכים אינו אמת כי במשנה גם בתלמוד ראיות וכו' " ע"ש כי האריך והיטיב לדבר וזמרת על השנים המעוצרות פס'י צה"ד.

ר"ג ב' י"ב אחד קבלתו. ובעל התוספות פ' הערל על ה"ה דל' שמעך הלכה אמי אומר.

ד"ה א' י"ד אחד במשניות וכו'. (הגה'). כזה תראה לל"ע בתחלת פרושו לספר דמאל שכתב ח"ל: ,,אין כל מלך מולך בתחלת השבח עמו וכו' " ע"כ יחי' צק השבח והשבח קרוז משנה, ואל תתמה כי התורה אמרה

מהדורות שניות

שיב

צן שמונת ימים ימול ואין כער כעול צן ח' תמימים . גם יש נמול צן ו' וחזי וכו' .
ר"י ב' ג' אחר גלותה לעיניך . הלל החשזון הסופק ואין הכרח לנטות צו
מדרכי ר' הלל והסכמתו שזכרנו , והנה וכו' .

ר"א ב' נ"ט אחד דסיקי . כמו שכתב הר"ם ז"ל סוף אברתו לחכמי מרסי' ל"א
מן הטעמים השונים אשר זכר שם עד אמרו ולעולם אל ישליך
אדם את דעתו אחריו , וקרוז למה וכו' .

ר"י ב' א' ל"א אחד פסיכי . ולא צשום נד כצוהה נאמר הלל אז לכלס פ' אין
עומדין לא נצויא שכני ולא צן נצויא אלל כך מקוצלמי מצית אזי
אזל אס שבורה תפלתו צפי וכו' . וטהר לז יוסיף אומן צזה היינו להאמין דבר
ר"ג מצותיו מסורת של חכמה מפארה לא מנח כצוהה , כי הנה עוד צסוף
העבודות הלהה תראה החכם רלצ"ג ממעיט מסך התשנ"ג חלקים אחד מנ"ס
צחלק , ונשגס מצער האל מן הדין ה' נשמד לנפשו אס האמין כי הדנדים ההס
לר"ג שפע מדומים יינקו . הלל הכל ידעים כי לא יפול מדצר ה' ענש פדרי
אלצה , ומ"ע אכחנו לא נחוש לדנריו כמתחכם יותר , כי דק א' י"צ תשנ"ג על
תומו יוצב צחשזוננו מחדש לחדש , והוא צאמת יאמר הניאו עלי כפרה שמעטתי
את הידח .

ר"י ג' ב' ד' אחר פרסומה . (הגה') . אבז גרדל תשית לנך ג"כ למה שכתב הוא
נשיא ז"ל נאמר ג' סוף שער ג' ח"ל : כל אשר תשמע אומדים
אס התקופה נופלת צשעת כוכב פלומי יהי' כך צעולס אל תחוש לו כי אינו
נאמר על התקופה הזאת אשר על דעת מלמדי חכמת החזיק (שהוא תקופת
שמואל כדלקמן) וכן המנהג אשר צאלצות הלהה (היינו נרפת מולרתו) להשמר
משתיית המים דברי הצאי הס . שאין אדם יכול לדעת שעת התקופה צמקומו
אס לא ידע כמה מרחקו צאורך תקנה המזרח ולא יתכן זה לכל אדם , ולא
מלאנו לעינין זה דצדרי הקדמונים זכרון שנתחכם לתפ צו עעס .

ר"י ד' ב' ח' אחר ההמה . וכן כתב הנשיא צספר העצור נאמר ג' סוף שער צ'
ח"ל : דצותינו מסרו לנו חשזון התקופות על העהלך השוה להקל
מעלינו , ונתנו לנו עליהן שתי מסורות . האחת דעת מלמדי חכמת החזיק
האומדים שס"ה יוס ורציע . זוהי תקופת שמואל , והשנית כלחת משתי דעות
המדקדקי' צחשזון וכו' זהו תקופת דצ אלא , וסוף שער ג' כתב ח"ל : לא נשאר
לנו לומר אלל שתקופה זו צנויה על דעת מלמדי החכמה הכז' אשר רוצ האומות
חושזים עליו את שנותיהם ומלאנו הקדמונים מדצני סוד העצור שמסרו לנו
חשזון התקופה על זה הדרך ודצר רציו וכו' .

ר"י ד' ב' בסוף העמוד אחד וחזי כפי . חמשת חכמי היהודים מוסיפי
השנים שזכרנו פל"ה צשעצוד מלדים וכפי הארצעה
מוסיפי וכו' .

רמ"ז ב' ד' אחד צמקוס או . כו"ו ונמאל צירו לדעת ח' גלנח צספר הרקמה פ'
שמושי הו"ו שהלצון צו מכרו או נמאל צירו . או כמו שסכמינו וכו' .

רב"א

מחזורות שניות

רב"א א' כ"ה אחד והמנוחא. (חגה"). וכן לצטלמיום נספרו אלמביס"ני
 תמלא כי זוכרו מצני כוכבים מתחלמים אשר היו ושמו ושלשו
 גשמים מצמינות. הנה צמלמדו השלישי פ"ח לענין סגנוני השמש (כפי ההתקפה
 הדומיית שהיא מן היומי עמנו) כתב ח"ל: ממלכות כונולסר עד מות אלכס'
 נמשכו תב"ד שנים, וממות אלכס' עד פלוך מצבו"ס נמשכו דנ"ד שנים ומן
 הרלשונה למלכות מצבוס' יום ראשון לחדש הנקרא למצריים תר"ט (הוא למ
 תשרי) ועוד חצי יום, כי הנה לנונו להתחיל היום מחציו, עד שנת י"ז
 לאדריינוס ז' ימים לחדש אתי"ד (הוא כסלו) שתי שעות שוות אחד חצי היום.
 נמשכו קס"ח שנים וס"ו ימים ושתי שעות שוות צלופן כי מן השנה הרלשונה
 לכונולסר צמני היום הרלשון לחדש תר"ט עד משה היום החודפי שהלענו
 (צ"ז לאדריינוס) נמשכו תתע"ט שנים ס"ו ימים ושתי שעות שוות ע"כ. וכן
 צמלמדו הרציעי פ"ח לענין מקום הידח צמהלך האמצעי כתב על זה הדך.
 וצמלמדו העשירי פ"ד לענין סגנוני מאדים כתב ח"ל: ממלכות כונולסר עד
 אנטונינוס נמשכו תתפ"ד שנים, גם צמלמדו החמישי פ"ד לענין מה כתב ח"ל:
 לממת זה נדענו מצמינות שתי לקיות אלה אשר הלחת היתה צבחה. החמישית
 לתופולסר, שהיא קכ"ז משנות כונולסר. והשנית היתה צצניעית משנות
 קאמציו אשר היא רכ"ה משנות כונולסר ע"כ. ולמת הדבר כי צלשכות הללה
 יש לבחב משמת השמות אפס החכם לנדרים גיר"דו מיקאטו"רי אשר כתב אס
 שנות העולם הן צצמינות כתבי הקדש ונקובי ראשית הסופרים צלומות. סן
 צצמינות הלקיות ותקופות הככבים אשר כדברי צטלמיוס שמדו סדר, והדפיס
 ספרו צעיד קולוביאה אגריפינה שנת אתקס"ט לחשזכוס. הראה צו דף ט' עמד
 צ' דף כ"ה ודף ע' כי המכונה מצטלמיוס כונולסר הוא הנקרא צכתבי הקדש
 (מלכים י"ז) שלמנסר, אשר הי' סניצ לק"כ שנים לפני כונולסר הגדול מחרי
 הצית, וזה צהרלותו כי כל הסכים התי' היינו סך התכ"ד שנים מן מיתם
 אלכס' וסך הדכ"ה מן השצניעית לקאמציו"סי, וסך התתע"ט מן הי' לאדריינוס
 וסך התתפ"ד מאנטונינו ופלת ממש אל ראשית מלכות שלמנסר למפרע, והיות
 ג"כ היקפי הככבים המעויינים צדרוש הזה מסכימים אליו צלנוח. גם ילעדך
 לומר כי כונולסר התי' אשר אינו נמלא לל צכתבי הקדש ולא אלל זולמו
 מסופרי האומות יהי' כונולסר הצלתי זכור צלחו הכי פאלמביסטי, צלופן
 סימשך כ' מצוכנלר עד השנה השצניעית לקאמציו"סי צנו של כורס נמשכו סניצ
 למאה שנה ומקאמציו התי' עד מות אלכס' סניצ למלתיס, מלצד כי צלתי
 הקסידנו על שנות כונולסר, הלל צהתלמת כי משלמנסר המגלה את הושע
 צן אלה צצמת שש לחקיהו קל"ג שנים לפני חדצן ראשון כמו שזכרנו צפל"ה דף
 קפ"ג שהס ר"ג שנים צללמת לסוף השצנים מצצל, עד מות אלכסדרו נמשכו
 כדריז, תכ"ד שנים, הנה מסוף השצנים התי' שהול ראשית מלכות פרס עד
 מות אלכס' התי' שש שנים אחרי הכריתו את דריוס נמלאן רכ"ח שנים צהכרס
 ואחר הזמן הזה למלכות פרס צצני הצית הוא עקד מצוקטנו, זלץ ספק אללי

מהחזרות שניות

שיג

כי גם אלפרגאנו הערבי פ"ח מתבוננו הנה' נמשך להשגח אלמביסטי היומי
שזכרנו. כי כן צדו דריו הי' לו לעינים, ואפס הערבי שהעתיק אלמביסטי מן
הערבי לא מעקרו היוני והוא עלמו שהעתיק תכונת אלפרגאנו הנה' חשז כי שס
כתבנלר הזכור ערבי צזה וצזה תחת כוונאסר ידמו אל כוונדלר אשר על כן
ידעה ההפדש עוד סניז לק"כ שנים ציותר, והוא מה שלא עלה על לז כל
סופר צלומה מלויינת ולזה צחר להשליטו כמו שזכרנו צפ"ע דף ר'. יהי
מה! קרוב הוא מאד להתאמת כי שניהם יחדו צעלמיוס ואלפרגנו נועדו ענדו
הן צצחינת הנודע להם המשללת המלכים הן מן המחוייז צתבונתס ממסלות
הככזים כנה' לשום צין כוונדלר לאלכס' סניז לשלש מאות שנה, כמו שעשש
ג"כ גיעטסטיס הפדסי אשר הנאנו דריו צפל"א, והרי הסך הזה הוא יומד
מק"ע שנים על הנדאה לר' יוסי צחשצן הל"ך שנים למלכות פרס צפני הציט,
וכבר זכרנו צפל"ו דף קפ"ח כי גם שני החכמים מעמנו יודי' האלכס' צספרו
מן העתים והיוסיפו לרומיים צמלחמותיו פ"ז הם קרובים אל החשצן הזה של
הפדסי והיוני והערבי שזכרנו אשר על כן שמו משך ציט שני ת"ד שנים ויומד,
וממה שיאות לדעתו על היוסיפו לרומיים הואיל ואתא לדין, כי הר"ד שמואל
שולם ההוא אשר הדפים ס' יוחסין צקוסטנטי'ל הוא מכנה צבהותו שס פעס
יוסיפו הגדול פעס יוסיפו הארוך זה עלמו המיוחס עאתנו לפי הכנת
צהקדמתו לרומיים כי כן יורה המלא דריו המפחריס ההס צזה אשר זכרנוהו.
ואס כן יחשז כי צשכר הימים נעתק לערבי והוא נמלא צבלילות תוברתה כפי
היות ג"כ נעתקים ספריו שהוצאו צקלה ס' יוחסין הנה' נבד לפיאר"ני. ואשר
אתרנו למעלה היות תר"ת חדש תשרי ואתי"ר כסלו התצדד ממה שכתב המעתיק
לנצרים צתשיעי מפרושו לג' יחוקאל חיך החמישי למצריים הוא טיצי"י כי על כן
צסדר חדשיסס הזכורים צהקדמת מירקל"טורי הנה' נדאה היות תר"ת תשרי
דאש חדשי המצרים חוה דריו ית' על ניסן דאש חדשים, לכס לכס עמי יזאלי
מצרים.

דב"ב ב' ז' אחד הלוקן. וכן פ"ק דמזיעא לענין מלא שער כתובה ל' יוסי
לדריהס דרצנן קאמד להו וצנדריס פי"א לענין מדי עברי כפס
דילמא ר' יוסי לדיקהו קאמד להו, כי על כן וכו'.

דב"ב ב' י"ג אחד יקיימהו. מלצד כי יש לי עדי אמונה להציט תנאים
סמוראים ובאורים שחכמינו לא יקפידו צבלי הדד אשר כסוהו
אלא כשיתגלה צדרשות על פה כי אז נחיש על ההמך השומע אלל לא צהכתבו
אל המשכילים על ספר, הלא תראה זה צתנאים משהו ראשונה דצרכות, כי
אחרי אשר ר' זכר צה על ק"ש מה שהי' חכמים מלמדים על פה שזמנו עד
חיותו, הוא עלמו כתב צסמוך ההלכה האמתית אשר גלה ר"ג. כי לא זו צלצד
אלא כל מקום שסמרו חכמים עד חיות מוצו גם אליצא דידהו כל הילול
ושלא אמרו עד חיות לדבר הלכה אלל להרחיק האדם מן העצרה, וכן מטווד
שאקטיט עיהויל דסודק תראה כי צעל הצניחא סס לא נמנע מלגלות על ספר

מהדרות שניות

דבר ר' עקיבא שאמר תקושה זה ללפחד. עם היות שהוא עלמו מסיים זה כי ל' יהיה בן צתירא הקפיד על השמע דברו זה וסערו על פיהו. וכן צירושלמי דפ' בשם שזכרת, הלא נדלה צדור כי ר' אליעזר לא תפש את ר' עקיבא על אמרו שיהיה זה בלעם אלא מפני שהי' זה צדקים כמפרש התם דרש ר' עקיבא וכו'. והרי זה כלו הוכחה שלא הי' המיחוש כי אם זהאמר הדבר צלמי ההפך לא זהעלותם על ספר, מלמד דתא מתי מאן בגרסא ר' עקיבא שלא נכחו צפושין דמקושש והנה גם צלליהוא לבנות מה שדלחה לו אמת, עם כי סוף סוף כדנר דנינו שריא באח שזכרנו פעמי' רבות לא הי' דריו אלה רק אמרנא חה מהאמימי שהאמת לא יבוסה מפני כל, ושהרובה לעשות על אולתו צלנד יתפך לנו לא על החכמים שיתרסמכו, וכן צלמודלים וגאומים תרלנו מהא דפ"ג דנדרים על אמרם הרובה שלא יתקיימו נדריו יעמוד דר"ה ויאמר וכו' אשר ילא אליהם מדיוק משנת ר' אליעזר בן יעקב. דגרסי' התם סדר רב הונא למדרש' צפירקא וכתב העפרה ח"ל, סדר למדרש דרשא הרובה שלא יתקיימו נדריו וכו'. א"ל דצא תנא יאספסם לה סתומי שלא ינהגו קלות ראש צנדרים ואת דרשת צפירקא ע"כ, והרי עם כל התוכחה החכמה הבמדא ענמה שס ואחר' גאומי הפוסקים כלס לא נמנעו מלכתוב הדבר צלר העצ, כנראה להר"ם פ"צ מה' נדרים וספ"ג צללוח דע"צ ועוד א"ס סו' פרי"ט חודה דעה סו' רי"א וכן כל יתר הפוסקים איש על תקומן צלי הנוגע לכת גם שס צנדרים סוף פ"צ לענין הנודר צתורה ונחרטו של יס אשר חשו צהס לעמי הארץ, ועוד שס פ"ו שאמרו לולי צא דכיתנא צנתחא דדבר זה אסור לאמרו צפני ע"ה ופ' שתי הלחם דרש לא ימוש ספר התורה ודבר זה אסור לאמרו צפני ע"ה, וכן צתענית פ' צב' פירקס. וערוצין פ' הדר ופ' מי שהוליאיהו הלכס ואין ערוצין כן ועב"ז מפדרי הבמדא לא נמנעו מלכתוב כל אלה ללכשי הדעת וכן תדין צכל הדומה שרצו עליו בהלכע, ודבר הרב המורה צפתיחתו שכתב ח"ל: אינו צלר אדם העמיים ההס על ספר יהי כאליו דרשוס לאלפים מצני אדם על כרחך אתה חי לא תעמידנו כי אם צדרוסי מרצה או מעשה צלשית אשר עליהס דבר שס מסכים ללזרהת דנותינו ריש פ' אין דורשין, חה אם ליתרון חמדם אין להיקפס צני האדם להס ימפני גדול הפסוקה לדעת מן העמוקות אפי' שמן או לכל סצה אחרת ואמכס על הב' וכו'.

ר"ז ב' ב' א' אחד יאמין צחייך. והרבה זולתם אשר זכר י' גלחה צספר הדקמה שער ז', אלהי נדונין טעין ושערין יחדו הליין שעני' שומעין יכרען אחרין.

ר"ל א' ט"ז אחד פעלבו. ונפרט האמור צוהר וילד פסוק ויעש ה' לשרה ד' קי"ז צשית מלה שנין לשתיתלה יתפתחן פדעי' דחכמתא וכו'.

ר"ל א' ב"ו אחד ה' וכו'. וצמדדש דות הפעלם סמוך לפתיחתו ידוק ידק צפני' תרגס ונתן מינצל וינצל צלנפה.

ר"ט ב'

מהדורות שניות

שיד

רמ"ב א' ט' אחד הקדש. עם שלם אחדל פגלות אזנך חציתי הקודש כי החכם הכוכבי צבל ס' מגדל דוד שזכרתי צפ' י"ד אחדי גמותו צעשאיך ס' ל"צ את פרושיהם אלה הנו' כתצ ח"ל: ,,לספרתם שהאפרח דמו לחבורת המזלות והחשן לכלי ההצטה. תאמר כי כמו שזכרתינו על הקרצנות לחשוך אותנו מעצרת האליזים אל עצרת האלוה (כמשך לדעת הדז המורה פמ"ו ח"ג) כן לצבל דעות הוצרי השמים שלם נשים מצטחנו צמשפטס לוכו לרדוש צהערות הכנזסיות האלה כאמדו אל מעוככים ואל קוסקסס ישמעו ולתיה לל כן".

רמ"ט ב' א' אחד זן תמליח. (הגה'). גם מסכים לדריהס שזכרנו תמלא צס' תפולד מאלהי הבורס לנגרי גיד"אלדו סלוקס א' דף ל"ט שכתב ח"ל: ,,לפי הבנת דנים ויספסינוס ותיטוס סמו צית כלי הקדש צהיכל השלו צדומה".

רנ"ג ב' ט"ו אחד העורף. כ"ג צדעתך כי תגרוס תגו לין למוצז (ירמי' מ"ח) אערן כתדל ממוצז.

רנ"ח א' י' אחד למלך. ומי יודע אס זו מן הטענות שזכרו ז"ל פ' חלק עם כי יחסו אמת לאלהס' מוקדן יען לל הקפידו לשמיע אותה ולהביקה לנו ממש כהייתה.

רפ"ב ב' י"ג אחד וקיות. וכן תמלא פ"ק דערנך אליזים נעלה להו צפומיסו , ופדש"י קינה בדמתרנמן על שפיים קינה על גבידל אליזים .

רפ"ח א' ג' אחד הצהיר. (הגה'). דליתי ס' הצהיר ח"ל: ,,ללל אפשר למדוע צבו מדוע אחד אלל עבולל צבו רצועל רהסי , ולי רצועל צבו עבולל לל

דכטי , ומלי יהו עבולל דקי נקודל צלדיתל דפשה דלככו כולה עבולל , דמו צאתותל כנשמתל דחי צבופל דליכש דלל אפשר לל למיחי כל היכל דלל קינעל צבו . ולל למינקט ומימרל זוערתל ודנתל צלל נשמתל , כותי' דקי נקודה דמתקיימי אתותל צנקודל ולל אפשר לעלתל דנתל או זוערתל ללמתדל צלל נקודה וכל נקודה עבולל וכל אתל רצועל ומתקיימי אתותל צנקודל ולינק חייהו ודקי נקודה אפיל דך הצמודת לסדין אתותל על ידי ריח הקרצן ומיד יוד דכתיב ריח נחוח לוי' שיווד י"ו לי"ו ה"ד י"ו אליהנו י"ו אחד" ע"כ , וכונת הסיפס הזאת תצינח מדצרי דמצ"ן דלש פ' ויקדל על הכתוב עולה אשה ריח נחוח לוי' וצפרט אס תרסה עליו המפרש את סודותיו צבל ס' אלירת פיימס שהציו דצרי הצהיר אשר זכרנו ולבז גדלל הך רואה קדמות הנקודות ללותיות ועעלת הכתיבה האשורית המדועת ולין צה תניה תורה לל צנתז עזר סנהר כפי הדעת שזכרנוהו צג"ו מפרקו .

רצ"ח ב' כ"ט אחד אירע"ריאה. (הגה'). שס הוא ללענליס' הציח את שירי הסיביללה הכתבת צלשון יוק כמו שהציסס ג"כ יוסעין

מדטי"רי צלשון מספרו ללנטוכין פיל"ו עמיתו של ר , זה ללענלישו שס שס לו מתרונס צדומי על פי הדציים האלה : ,,אלוה אחד הוא המושל לצדו וממלא צבל הכנזסות ונלתי ננדל" : ונעמך : אלוה יחיד הוא ולין זולתו עליך אשר עשה

את

מהדורות שנית

את השמים ואת השמש והכוכבים והארץ הפתוי' והים גם אף המים ואשר
היותו לנדר זורף העולם (איך שהי') ויוצר כל המעשים שזו יעיד כי הוא לנדר
דלתי שבעדוהו. ובסמוך: עבדו את האחד אשר הי' לראשית העולם, ויחד עד
העולם ומעולם הי'. ובסמוך: באילו האלוה מדבר, אני אל ואין עוד", עד כאן
לשונה, אשר הביאותיו לנדר אלהינו כי ישר דבר הנזק אלו ית' בכל חכמי
הגוים וכל מלכותם אפן כבוד.

בתשובה להשגה סי' ד'

ש"ח א' בסוף אשר כמובן. הלא צד יתר מודיעי צינה לעמים הנמלאים
צעמנו אשר אמנה דרך אחד קדוה לכלם הקדש אלהינו לפני
ביום סי' חשזון המולדות וה' ג' ג' לנדרים לנדרים לנדרים לנדרים לנדרים
פרווינצ' לי י' פה מירדה קר ופה מאד. אשר אחרי הניסו צפ' השלישי
איך מן השמים דע את האמתיים כתצ את הדברים האלה, מנודל הוא מאד
לצמיחם כי מי שילח לחשזן זה החשזון על נכון לריך שידע מקום גותה השמש
ושער תקן השמש ושער תקן הידח ושער תקן הימים הנדלים ושדע נכחן
יתרן מהלך הידח על מהלך השמש לשעות שהי' המולך לו הכבוד קודם מני
היום אז אחדיו, ובסמוך הוסיף שהוא המליט כלי נכון מאד לעמוד ממש על
אמתת המחקר הזה צמות נסיוני שאין צו ספק ושכבר דבר עליו דראשון מן
המאמר החמישי מספר המלחמות, הרי כי צלתי סי' צה"ד אשר בכל ספרו
ההוא לא זכר אותו וצלתי המחיל מדלשית היצירה מאומה אין ידיעה זו נעדרת,
אמת כי מהקדמתו נראה שחבר הספר ההוא לצקשת חכמי נגרים בהצטרך גם
הם לדיעת המולדות עפני הגיהס המפתחים. יהי מה! הנה מערסם אפסדות
הידיעה על נכון מן החכמה עצמה צלתי בתצוק על קדמי ארץ, וכ"ש יתאמת
לך השענו בכל הדדוש על חכמה לא על מסורת נבואה צהאכילך מ"ש שם סוף
ההקדמה ח"ל,, דלתי שדע כי זמן ההדח הידחי כשחקרנו צו מחקר שלם מאלמחור
קל מעט מעט שהנימחור הקודמים, והוא בקרו כ"ש יוס וסני וע"ד דקי
שעה וחלק אחד מאלף וקל"ח חלקים לשעה וכן מאלוה תבועת החילוף יתר
מתריות מעט מעט שהנימחור הקודמים; ודלתי לזכור לך זה שלם תתמה ע"כ
מה שתרמה מהחלף צה צין חשזון הקודמים וצין חשזוננו" עכ"ד. אשר אמנם
עם היותו צהס כועה ממותח מ"צ תשל"צ הלא אפן ההפרס רן צלח עכ"ס
חלקים צחלק אחד של תת"ף חלקים לשעה שהוא דבר לא יגיע למשך שעה עד
קן שנים חמשת אלפים ומאתים, צלחן כי גם לדעתו דברי ר"ב פ"צ דר"ם אין
מדושה של לננה פחות מאי"צ תשל"ג אפשר להאמר שיעמדו ויכונו, כי צדד
כה שהי' בכלל לא חיים למיעוט דמיעוט של חלק.

לוח החשנות

שמו

**והנה עם סיום חסקי להעשות תורה מקום לכל מרטי הספר יספיק לי לכת
 כזאת בניני לפיך קודם כעיס לוח ההשנות אשר נמלאו בו על קצת
 הגאונים ז"ל. ונשמתי כי המשיביל לא יחשבוני לי רק ללדקק בדברותי אבל כל
 אחת מהנה חיוה טעם לשבח. הלא זין יתר דברי החכמה והמוסר אשר הורונו
 חכמינו מודעת היא המימל' המועילה שהוצאה פ' מי שמת על אודות מחלוקת
 רכל זין ששה אמוראים שלשה מול שלשה בלמד מדימי ההקפאה ח"ל? , אמר לי
 ד' אזהר לר' ידמי' הלכתא כותון או הלכתא כותיבו; ח"ל פשיטא להלכתא כותון
 דקשטיק מיניבו ולאו הלכתא כותיבו דדדקי אפון. ח"ל מידי בקשישותא תלי'
 מילתא בטעמא תלי' מילתא, ומישק יד ר' ידמי' בזה לפיחו ולא יסא שרז אל
 המחלוקת". עם זה ידע הקורא כי הטוב צעירי יעשה להליץ הגאונים הנז'
 מידי זגמול אלהים הוא יצא ויושיעו.**

**נתחיל בשעה בעל התוס' ז"ל על פלילתו המלא מאמר בספר דן סידר הוא
 המכונה ליומי ולגדרי' סיקליסיאם טיקום פ"ג ת"ה ח' כפי מה
 שהלויטיק צפ' הנז' רפ"א ז' כי סממא דנתא של הרעב"ן היא הסמיאינטיא
 ואפס אס הי' או לא הי' שחלו בקצתם ידים לא אומר כי אכני לא ידעמי.
השגרה על דש"י צפירוש הגבולן יטוס פ"ג דף ל' א'.**

על הכחרי והחכס דון יצחק צפירוש אשר זין לדוקים לקדמים פ"ג כ"ז ז'.

על המורחי צפירוש למאמר מקצה השמי' עד קצה השמי' פי"א פ"ז א'.

על הרב המורה ובעל עקידה צפירוש למאמר נלחו חכמי א"י וכו' שם פ"ח א'.

על בעל הערוך צפירוש קודקוסי השמים שם פ"ט א'.

**על הרב המורה צפירוש אמרם ז"ל שר' דקיעים הם ופירשו לרצ' יחזקאל.
 וכסוי מה שבנד' הוא עגמו גלהו במדבנה לרעתו שם ז"ה ז'.**

על כמה חכמים ומעשרי' צהשקע חזי כדור הארץ צמי אוקינוס שם ז"ו א'.

**קושי על דברי הא"ע כי הצא מנפח הפולס לדומיו יקרא יודר והשגה על
 המתוות מפרשו שם ז"ז ז'.**

**על דש"י תוס' והר"ן צפירוש למאמר מערש רצא צמערצא סהדא רצא פרח
 שם ז"ח א'.**

השגות על הר"ס פלוט בעל ספר תורת העולה שם ק"ב א'.

על החכס דון יצחק צפירוש למאמר ומי החדיצה לאלכסנדריוס פ"ז ק"ו א'.

קושי גדלה צדרי' התוס' ותרתו על המאמר הנז' שם ק"ז ז'.

על החכס דון יצחק צפירוש לפסוק וישנה ירושלם עוד תחתי' צירושלם שם ק"ח ז'.

אפשרות נטוי' מדברי הר"ס ז"ל צפירוש לרבינו דמומי בכור פי"ג קי"א ז'.

**צמי' מדברי האלפסי צפירוש למאמר הציוו עלי כפרה, ומדברי רבינו מאיר
 בעוליותולה צפירוש למאמר את זכר עמלק פט"ו קכ"ה א'.**

על

לות ההשגות

על המורה נדעתו על אורך ימי הקדמונים פי"ז קל"א א'
תמידה על מפרשיו שלא נגעו צורות גדלה על הולך חזקיא זהות אחר
לזיו צן י"א שנים פי"ז קל"ז ז'.

על זעל הערוך נפרשו למאמר אלא שנה הכתוב פי"ט קל"ז ז'.
על ר"ת ור"י נסק הכ"ב שהיו צבית לשון פ' כ' קמ"א א'.

נמ"י מפ"י זעל המוס' על מאמר דמות יונה מלא להס וכו' פנ"א קמ"ב ז'.
ההשגות על כמה מפרשי' נכחי שמעון הלויק פכ"ז קמ"ו א'.

על הרמב"ד ודון ינחש חולתם נדעתם על המחלת הסמין לשונות פכ"ג קמ"ט א'.
על הר"ן נדגדג שמיטת כספים פ"כ קר"ד ז'.

על החכם לט"ף נחשבו המולדות עד ילידת מלכים כפי המלך השום פל"ה
קמ"ו א'.

על המעתיק ספר הכחרי נמעמד אדם היום נמצאה גדולה וכו' פל"ו קפ"ה ז'.
תמידה על החכם דח ינאס שלא הרגיש ראי' לדבריו מן הכתוב פל"ה קל"ז א'.

על קנת האחרונים נסימן זהר"ד פ"ב ר"ג ז'.
על המפרש הלכות ק"ה נמדדס ז"ל בשלישית ילדו סס ר"ז א'.

הצלת דמ"ס מהשגת רמב"ן היות השגתו הקציעות כל' למשה מסימי פי"ב ר"ז א'.
על דביו חננל שאמר כי השגתו הקציעות נמלך' היתה נחשוננו היום פי"ב ר"ז א'.

על מחשבי הקנים פמ"ג כלו.
סיוע לרמב"ם נדעפו על מאמר שית אלמי שנין וכו' פמ"ד רל"א א'.

במזל דברי קנת מפרשי' על הכתוב הית' מהו וזהו פמ"ה רל"ז ז'.
על כמה מפרשי' שלא נחשבו כמו הללפסי ועל הערוך אחרי שיטת דרומיו

נפרשו פתיל הלך, ועל רש"י וחבריו נדבר האחרים ופומים והרבה זולת
אלה נפרקי נבדי הכהונה מ"ו ע"ז ול'.

על רש"י ותוס' נדעתם על מוכנו המלך והילמי אמו פכ"א דכ"ט ז' ור"ס א'.
על הר"ן נגאורו אף הן היו נאות הנס פכ"א דס"ז ז'.

אפשרות שגבה מרמב"ן נבלות שקל הקדם פכ"ו רע"ה א'.
על הא"ע נפרשו לכתוב מדברות שפת כנען, ועל רמב"ן נפרשו לכפרת כי

פי המדבר אליכס פכ"ז דפ"ז ז'.
על האומרים שהתורה נתנה נכתב עבר הכהן פכ"ה דפ"ז ז'.

במזל קנת דעות על זמן המלא הנקחות והטעמים לזמנית פכ"ט דפ"ז א'.
על החכם ללאשקר נדבריו על ס' חמוך. נמדדות סלה על ר"ע סמ"ב

ורמב"ן שלא עמו רק ללו' א' נלא מששן כן וגו', כי אס אל המקום וכו',
לשכנו נדרשו ונאם שמה שמה יציאו י"י נדוד דמיו נעבלל אמן.

נשלם לזכרה ערב הפסח שנת ומנוח ומעמד למדלך לק"ץ הימן פהלת
י"י ידבר פי וינרן כל נשר סס קדשו לעולם ועד:

לוח הפרקים והקף הענינים

הנמצאים בזה הספר.

דף עמוד

הקדמת ספר קול אלהים.	א	ב
מעשה הרעשים המוראים שהיו צפירה שנת של"א. ודברנו על	ב	ד
הרעש בכלל הן מכתבי הקדש הן מן המלא לז"ל. וגם לקצת מכתבי		
הנזירים וא"ה אשר קדמו אליהם, ואיך ה' נסבה לחצור הספר.		

לוח פרקי החלק השני

המתואר הדרת זקנים.

חזר אריסטוטה על אודות העתק תורתנו צימיו תלמי המלך, וקודם לו	א	טז
שם חדש הדרת זקנים וכתב אריסטוטה המחזר לפילוקראטיו אחיו.		
ספור אריסטוטה איך התעורר המלך להעתיק תורתנו.	ב	טז
כתב הדת אשר ילא מאת המלך לחירות היהודים.	א	יח
פתשגן הצקסה.	ב	יח
ער דף כ ע"ב, כתב המלך אל אלעזר, ותשובת אלעזר אליו, ונאור	א	יט
מעשה התשורות.		
מעשה השלח ומעשה הכנים.	ב	כ
מעשה הבזיעים, ומלכ ירושלים, והתפק, והמנחה, ובגדי הכהנים,	א	כב
וההיכל, והיחורים אשר תחתיו, ומן הכהנים ומן הכהן הגדול ובגדיו.		
על מצל הד ליון, ומעיר ירושלים.	א	כד
בחינת אלעזר בזקנים, ושאלות על התורה, ותשובת אלעזר.	ב	כה
הבעת הזקנים לאלכסנדריאה, והשתחווית המלך לתורה ולזקנים,	א	כט
וסדר שפור בהסנות.		
ער ל"ט ע"ב שאלות המלך מאת הזקנים במסנת שזעה ימים.	ב	ל
התנודד הזקנים צאי כדל ואיך צדו פתרון מוסנס. וקיום הפתרון	כ	לט
מאת כל עדת היהודים.		

לוח

מא 5

לוח הפרקים לוח פרקי החלק השלישי

המתואר אמרי בינה

פרק דף עמוד

מה נשתנה הלימוד הסוּבַּע על קוטנים שונים מן הסוּבַּע על קוטץ אחד. ואיך צפרקי זה הספר צחרנו לחסו נסכסיני הלימוד המתחלף.	ב	מב	א
הכרח הזילנו נקלת דברים עדות סופרים אשר לא מעמינו. ידידיה האלכסנדרי הנקדש גם הוא לדבר נקלת הדושים האלה מה טיבו אללנו, ונהעשה לזה ידונר על כפות היהודים אשר ממלשו צבית שני.	ב	מד	ב
הדברים הטובים אשר ממלשו צידדיה החכר נאותים לתורתנו. ארבע מדלות נבעים אפשריים ליחס אל ידידיה הנו' אשר לא כתורתנו.	ב	מש	ג
התנלות, אפשרי צעד ידידיה הנוכ' על כל האומר לאעמה צו ומה גמדנו עליו אומד.	א	נג	ד
האזרח הנמלא לדנותינו על מעשה העתקת הזקנים וכן לנמה סופרים חלוקיים לצד מלריסטיאה שכבר העתקנו ספרו, וצמה כפרדו וצמה הסכימו.	ב	נט	ה
מאיך צלו כמה הפרדות אשר תמלכה צין העתק השצעים והנמשכים אחריהם לדברים המלדקים אשר צבצני הקדש. הישר עוד אללנו לתרח הקושיא שזכרנו.	ב	סח	ו
שאלות אלכסנדרוס מוקדח את זקני הנגז שזכרוס דרתינו צמס' תמיד איך כתבם פלוטארקו.	א	עא	ז
כבוד חכמינו לעולם ינחלו עם המלא לעת כיום אנשי התצוה והנסיון נוטים מקלת דבריהם אשר כתצו על עמי קלת ממלאת ומקריהן. כי הנה לא דברו צס כמו צדיני התורה על פי פסורת מסיני וקצלה צוולייית אשר לה צודלי צלמי הרהר ומחקר תכרע כל צרך. אלל כפי חכמת האדם והשערות, והיא היתה מפורסמת למעיינים צימי' או צגלילות ההמה.	ב	עב	ח
לצד מהיות גם כן אפשר בי דבריהם צכל או צקלת ייטיצו מאלה, יהי מהי! לא נמשך אותם צעצותות אהצה להפנידס שיאפרו הנכר לנו שלא כונו, כי זה יציא המרביש אל דך הקלה. ונתפש צמויעות רעי איוב אשר לא דברו נכוניה, וכבר הס עצמם הודיעונו כי חנפי לצ ישימו אף.	ב	עט	ט
סתירה נראית צדבריהם ז'ל צרלותם להביד לנו מי הכרית את היהודים מאלכסנדריאה של מלרים ותרח השר דון יחאק ז'ל, והרלה לנו עליה.	א	פח	יוד
איך יתכן שצברו וגלו מיוושלים ואלכסנדריאה וציתר כל הסכים המופלאים אשר, וכבר רז'ל אחרי היותם לצד משעט יהודה וצנימין. ולס יש לומר שעשרת השצטים שצו צימי יאשיהו.	ב	פז	יא
איך יתכן שצברו וגלו מיוושלים ואלכסנדריאה וציתר כל הסכים המופלאים אשר, וכבר רז'ל אחרי היותם לצד משעט יהודה וצנימין. ולס יש לומר שעשרת השצטים שצו צימי יאשיהו.	ב	קג	יב
איך יתכן שצברו וגלו מיוושלים ואלכסנדריאה וציתר כל הסכים המופלאים אשר, וכבר רז'ל אחרי היותם לצד משעט יהודה וצנימין. ולס יש לומר שעשרת השצטים שצו צימי יאשיהו.	ב	קט	יג

לוח

לוח הפרקים

לוח פרקי החלק הרביעי

המתואר אמרי בינה

הנאמר השני.

פרק דף עמוד

מחלוקות אשר נמלאו לרצים ממפרשינו האחרונים ז"ל על דברי החכמים ציצאור קלת עכתזי הקדש ויקשה כי הלל איך לחשוב שראו יותר מהמה.	יד	קטז	א
דעותינו במדרשיהם הולילו כתוצים רצים לכונות שונות לא על דעת שהן אמתת פרושיהם אצל להדעות למודים ולתת גם כן להם זכרון עם מונח קיים שליכס יולאים מידי פשוטם וזכך כל המקשה מן הפשט למדרש או ילמין המדרש פשט הכה מיחס ליהס מה שלל דמו, ויותר קושי אשר בדצריהם ז"ל על שצח האבדות.	טז	קכו	ב
על מעשה הימוש אשר נכנס בחוטמו של טיטוס המסופר מדעותינו.	יז	קכט	ב
על מאמרו ז"ל דורות הראשונים היו מולידים בני שמנה שנים.	יח	קלג	א
על מאמרו ז"ל הוא כרש הוא דריוש הוא אלתחשסתא.	יט	קלו	ב
הערה על הספר הקדמון סדר עולם שנוספו צו דברים מלאה אחרון ושכן ספרים זולמו חלו בהם ידים.	כ	קלט	א
מרוך על קושיא נבלה בדצריהם ז"ל על מספר הכהנים הגדולים שהיו בצית שמי, ודחיית דברי ר"ת ור"י על מספר אותם שהיו צבית ראשון.	כא	קמב	א
השתמות אשר נמלאו בקלת ספרים צין חכמינו וסופרי הגלדים ור"ה, וחדושים על דבר הצמה שהוקמה גדלש הר גריחים ועל דמות היונה שנמלא שס. וכמה יכלי העלך היו צפמי הצית.	כב	קמח	א
השבות על הראש"ך הלוי והשר דין ילחק בדבר שמעון הלדיק, ולס נמלא יותר מאלה צסס יהוא.	כג	קמח	א
עוד השבות על שמי החכמים הנזל ועל דצינו סעדי' ודמז'ס ובעל יסוד עולם וספר כפתור ופרח שאמדו כי המנין לשטרות אשר התמיל כדצד רז"ל ש"פ שמים קודם חרצן שמי הי' ראשיתו מתחלת מלכות אלכסמדדוס מוקדון, כי לא החל דק אחדי החלק מלכותו צין ארצעת ענדיו דאלו שית טיך שמלכו יומים צעולם לא השציק להו.	כד	קנא	א
איך צוזח הלמשך מראשית מלכות יומים שהוה המנין לשטרות עד היום הזה איך בכל חכמי ישראל ויתר האומות מחלוקת נחשצת.	כה	קנב	א
איך המנין ליזידה לינונו כהוג צעמנו למדצה דק צעת החתם בגמרה הצבליית.	כו	קנה	א
קדושת על שמי האמרים נמלאו לר' יוסי והיתקן.	כז	קנה	א
התגללות צעד חכמינו גם שיינח כי צספורי קלת מעשים צלתי מתיחסיס לדימי התורה לא עמדו על אמייתתם ולא הבידוה לנו.	כח	קסא	א
איך משלשה מימי צמורים ולינך אשר הם יסודות התורה שצעל פה לא ענדו הסכפיים ז"ל את האחרונים מחלוק עליהם צנוז			

לוח הפרקים

פרק דף עמוד

ע"ס. והתנלותם עוד על איזה שגגה אשר תמצא להם במילי
דעתא, וכי אין צדום אופן ללמוד הימנה ולומד שכה דדברי
התורה שנו חס' ואלו כל המומה.

לוח פרקי החלק החמישי

הכתואר יבוי עולם

המאמר השלישי.

חקירה על מנין השמים שגנו מונים ליזרה אם יש להוסיף או לגרוע.	א	קכו	כט
דברים הכתובים לבסיסופונטי היוני על שני כורש מלכי פרס.	א	קכח	ל
דברי מיטאסטיני הפרסי צספרו מסדר הזמנים.	א	קכט	לא
ספר העתים לדידיה האלכסנדרי כעתק מיומי לרומי וממנו עתה ללשון הקדש.	א	קע	לב
העולה מדברי היוסיפון לרומיים על מספר מלכי פרס והכהנים גדולים שהיו דראשית ימי הצית.	ב	קעב	לג
העולה מדברי איצסור"צילאו הקיסרי צמספר מלכי פרס והכהנים הגדולים שהיו צתחלת ימי הצית, וכן מדברי קורני"או ומדברי הבעתיק לנדרים צסך מלכי פרס.	א	קעד	לד
שנות העולם המקוצרות לנו מן הנמצא צבתצי הקדש יסופק צמספרם מצחינת משך שצנוד מנדרים ואמצע ימי צית ראשון וראשית ימי צית שני, ודנותינו עגמס עם היות מדבלל צפיהם על משך צית ראשון ת"י שנים כצד הודונו שהיו לפחות ת"ח אשר מזה צפרט צלתו המשך הדיסה צשום דצד תודחי יתחייו (וכודע גם אללס ז"ל) היות כמו כן מנין שנות העולם כפי האמת צעגמו יתר על הנמנה לנו. ולכל הפרים גם המספר הנהוג אללנו וכל דצריהם ז"ל על אודותי צצחינת דרכם אשר צחכמה החיקו הנס נכוחים למולאי דעת.	ב	קפז	לו
דעות החולקים על דנותינו צמספר צית שני.	ב	קפז	לו
קושי נראה על חצנוד דנותינו משלשלת הכהנים הגדולים.	א	קצט	לז
קושי נראה על חצנוד חז"ל משלשלת מלכי פרס.	א	קצנ	לח
קושי נראה על חצנוד רז"ל משלשלת אללאי יכניהו.	ב	קצנ	לט
תשובות צעד דנותינו על ההשגות שמכרו.	א	קצט	מ
שאין אללנו אמונה דראית צשום חצנוד נמצל לאיזה סופר צשנות צית שני ושאלמסר לקחת הערה על מספרם מדברי המללך לרניאל צצצועים השצעים.	א	רשו	מא
ספרים צן המצנוד ודידו לעמן המעיל ספק צשמת היזרה למיננו.	א	דיוח	מב
שאין להוחיל ציאת המשיה צשגת שג"ה חתר מכל שאר השמים אלל מהיום ולעולם כל הזמני שרים צו לרנח אלבינו.	ב	דכג	מג
על הממר שית אלפי שנין היו עגמל וחד מדוד.	א	דלא	מד

המאמר

לוח הפרקים

המאמר הרביעי.

פרק דף עמוד

בהפדט אשר מאונקלם לעקילם ואיך עקילם לא תדגם אלם ציוני. וטהול אקוי"לה המפורסם לעמתיק אלל האומות. ושני אונקלום ושני אקוי"לה היו.	מה	רלג	ב
מחלוקות מפרשינו על תמונת צבדי הכהונה.	מו	רלט	א
היולל מדצרי ארוסטיאה על תמונת קלת צבדי הכהונה.	מז	רמד	א
היולל מדצרי יודיה האלכסנדרי על תמונת קלת צבדי הכהונה.	מח	רמה	א
היולל מדצרי היוסיפון לרומיים על תמונת קלת צבדי הכהונה.	מט	רמו	א
היולל מדצרי חמני הנוגדים על תמונת קלת צבדי הכהונה. והכרלה נכון להולל מדצרי דנותינו נאותים לכתובים וכן מעדות המבגדים שזכרנו.	נ	רמט	א
על דצר חגי הכזיא גדול יהי כצר הצית הזה האחרון מן הראשון.	נא	רנד	א
איך הילני המלכה האידיאצני ונביה התיאדו. מדצרי היוסיפון לרומיים ספר כ' פ' צ' מן הקדמוניות וסיום הפרק צנצים השקר נקרא תודה.	נב	רסד	א
דצרי היוסיפון לרומיים על מספר כל הכהנים גדולים שנהו מאהרן הכהן עד חרצן הצית יוצ"צ.	נג	רסט	ב
על האותות אשר יתדלו לפעמים על עוצות גדולות או דעות שתצלנה.	נד	רעא	א
איך היהודים על פי הכזיאים ומנהג אצות יתפללו תמיד על שלום המלכים הדודים צה"ס, וצבולותינו זה יתפללו על המלכות כלם שיתן ה' ציונותם שלום ושקט.	נה	רעב	א
על האותיות של כתב עבר הנהר ושקל הקדש.	נו	רעד	ב
על קדמות לשון הקדש ומנהג לשון הארמי צעמנו.	נז	רעו	ב
על קדמות האותיות אשר ללשון הקדש.	נח	רפג	א
על קדמות הנקודות והטעמים אשר ללשון הקדש.	נט	רפו	ב
על השירים המחוזרים בלשון הקדש.	ס	רצב	א
מהדורות ראשונות.	רצח	א	
השנה מהגאון משה פרוינאללי ז"ל.	שא	א	
תשובה להשגה מהרצ המחבר ז"ל להחכם הנ"ל.	שב	ב	
מהדורות שניות.	שח	ב	
לוח ההשבות אשר נמלאו בחצור זה על קלת הגאונים.	שטו	א	

לוח הטעות

תקון	טעות	שורה	דף עמוד	דף
דבני צנין	דבני צנין	ב	ב	א
אלה המה	אלה המה	טז	א	ב
שהוא החנור	הוא החנור	יא	—	ג
הדלשאים	שהדלשאים	יב	—	—
מעשה נסים	מעשים נסים	כא	ב	ד
תחלת ספורי	תחלת ספורי	כה	—	—
צמורות	צמורות	לב	—	—
ומדוני הבנות	ומדוני הבנות	ג	א	ה
עוד רעש	מד רעש	לא	—	—
לראש פנה	דראש פנה	ז	ב	—
לעת כזאת	לעה כזאת	טו	—	—
ינוס	ינוס	ל	ב	ו
והארות והפעמים	והארות והפעמים	לא	א	ז
דב יוסף	דב אסי	בסוף	—	ט
ככל בחמי	ככל בחמי	טז	ב	—
ועיניו דולות	ועיניו דולות	יז	א	יא
האלהים לנדס	האלהים לנדס	יט	—	—
האלטגניזים	האלטגניזים	י	ב	—
צזכרי' י"ד	צזכרי' י"ב	כט	—	—
יתחו צני האדם	יתחו צני האדם	כד	—	יג
לכתבם זכרו	כתבם זכרו	—	א	יד
לחירות	לחירות	ה	—	יה
תשענו	תשענו	ה	—	יז
דבוקי' יחד	דבוקי' יחד	בסוף	ב	כא
תכשיט	הכשיט	כ	—	כב
אלעזר	אלעזר	כה	—	—
המצל	המצל	ג	א	כד
צשעדים המה	צשעדים המה	טז	—	—
הכבז ל"ל אלל מלת צהקיפה	העיד צניה *)	בסוף	—	—
המחח	המחח	ז	ב	—
בס מעספר שנים	מעספר שנים	יט	א	כה
ילחמו	ילתמו	י	ב	—
הלא תראה	הלא תראה	כט	א	כו
וכזה לא יאות	וכזה לא יאות	יד	—	—
פירות	עונות	בסוף	—	כז
צעלי חיים של	צעלי של	ב	—	כט
תשכיל מעלת התורה היא	תשכיל מעלה היה	ט	—	—
המלך	המלך	ד	ב	—
הזקמים הממה	הזקמים הממה	כט	א	ל
פרוש לא הולך	סרוש לא הולך	ל	—	—
להודינו	להודינו	כד	ב	לג
משכיל. גס	משכיל גס.	כו	א	לד
צמנחת	צמנחת	טו	ב	—

דף ל"ח

לוח השעות

תקן	משנה	שורה	עמוד	דף
כאשר בלמדים	כאשר בלמדים	כ	א	לח
כנר	כנר	כט	—	—
מכנידי	מכנידי	ט	ב	—
מוטגחים	מוטגחים	ב	ב	ס
לבזבז כנסך שמה	לבזבז כנסך שמה	יה	—	—
קדילת	קדילת	כד	—	מג
וימסכו שומעיהם	וממסכו שומעיהו	כו	—	סז
מקפיד	מקפיד	ו	א	סז
תבלה	תבלה	כג	—	סח
או תבלה	או תבלה	יב	ב	—
עירוס	עירוס	בסוף	—	—
שכלי או	שכליו	כט	א	סז
לא מד	לא מד	כ	ב	—
מסתמי מד	מסתמימד	כה	—	—
חמור רבן	למור רבן	טו	ב	סח
צהרואה	צהרואה	ח	א	סח
כאשר שאלו	כאשר שאלהו	ז	ב	—
צהא סלקינן	כאה סלקינן	טו	—	—
ולצוע ואשר	ולצוע אשר	יז	א	סט
תורתיו	חודתיו	כו	ב	—
פללת	כללת	ו	א	נ
ישמעאל	ישמעל	כט	ב	—
פרט	פרט	בסוף	—	—
שיוליו הדצה	שיאלו מדצה	יז	א	נח
לעאליו	לעאליו או	יב	—	נה
צכריהם	צכרייהם	לב	—	—
הירמים	חירמים	ד	ב	—
מעוררת	מעוררת	כב	א	ט
תוריים	תוליים	יא	ב	—
זעם	ועם	טו	א	נלכ"ז א
הלשה	העשה	יוד	ב	—
תעין	תנין	יג	א	סט
עם	אם	ג	—	ס
צפ"ט	צפ"ה	בסוף	—	—
לדיכותא	לדיכותא	טו	ב	—
וכמו	וכמן	ד	א	סא
צמיהודתו	צמיהודתו	ו	—	—
אשר	אשר	יה	—	סב
וחדוש העולם	וקדמות העולם	כ	—	—
צבללס	צבללר	כג	ב	—
המרים	המרים	בסוף	א	סג
אלא כמוש	אלא כהגה	טו	—	סד
אשר תורן	אשר תוכן	ל	—	—
אלהית	אלהים	ח	ב	סה

דף ס"ט

לוח הטעות

תקון	טעות	שורה	עמוד	דף
וידמו	וירמו	ו	א	סט
מתוך	מתוקף	י	—	ע
ומהמונס	ומהמונים	לא	ב	—
צדק עמי	צדק עמי	ז	א	עא
וצדק פללתי	וצדק פללתי	ד	—	עב
העתקתו	העתקות	יג	ב	—
חזין לו	חזין לו	כ	—	עד
צטטת ספריו	צטטת ספרים	ד	—	עה
צתלת	צתלת	ה	—	—
דברי אליקים	דברים אליקים	כת	א	עו
צעולם כמותה	צעולם מאותה	ד	ב	עז
משונה	משונה	יד	א	פא
תרוהוק	הרוהוק	ד	ב	פג
וסתומות	וסתומות	כו	—	פד
למעשה	למעשה	יח	א	פה
ענויים	ענוים	כה	—	פו
דציתת	דציתת	ט	ב	פח
לקנת	לקנת	א	א	צא
שאלכסדרום	שאלכסדרום	ז	ב	—
לסומות	לעומות	יט	—	צב
היה	הים	יד	א	צג
כלס אז	כל אז	יב	ב	—
מעלות	מעלות	כ	—	צה
האיסטרולאביאו	האיסטרולאביאו	כא	א	צז
המזב	המזב	ל	—	קא
לפרים עפות	לפרים עופות	בסוף	—	קב
המעועת	המקומות	כה	ב	—
צעל מה	צעלמה	ח	—	קט
מס אל	משמאל	יט	א	קיג
המחוקק אליהם	המחוקק אליהם	יז	א	קפז
פ' אלו קשרים וירושלמי דדמאי	על גז השאלה לשאת	בהערה	ב	—
ודשקלים פ"ה וצ"ד כ"ד (וע')	עול וכו'			
צבת קי"ג וחולץ ז' ודדר"ג				
פ"ח				
חס להורות	חס להורות	יב	—	קכא
זה רזינו מאיר ה' צן צנו אז צן	זה רזינו יוסף	בסוף	—	קכה
אחיו של רזינו יוסף				
לצית	לשית	יב	א	קכו
צסס	צפס	כו	ב	קכז
איך האמינו דציו	איך דציו	יח	א	קכח
כל מאמדיהם	כל מאמדים	ג	ב	קכט
אלימא	אילמא	ב	א	קל
וטבעס חוק	מטבעס חוק	ט	—	—
מ'עדנא לכוז	מ'עדנא לכוז	גא	—	קלב

דף קלו

לוח הטעות

תקן	טעות	דף עמוד שורה
הכנה כפי הדרך	הכנה כפי הדרך	כו —
פרשת שלח לך	פרשת לך	— —
אלף תקכ"ו	אלף תכ"ו	יב —
ואלף ל"ז	ואלף כ"ז	יג —
פרשה פתוחה	פרשת פתוחה	כב —
צתוגרמה	צתוגרמה	כט —
דמות היונה	דמות היונה	יב א
הדומה	הדומה	ל ב
היתה צתקפה . הגה הדיעז'אז'ל'פ'	היתה חזרו לסוקן	כב א
כל לו תיזן דכוותי' בידי אלויות היו		
ואמת כי צימי שמעון הנדריק הוכשרו		
אך צימי ר' מאיר חזרו לסוקן .		
והראצ"ד הלוי	והריאצד הלוי	כט —
להודוס	להקקוס	ב —
מלכות אלכסנדר	מלכות אלכסנדר	קנא —
והוא למה ר'	והולמה ר'	ט ב
כמי דיקא	כמי דוקא	לא —
אלא שהמנין	אלא שהמני	יט א
להיות כזה	להיות מה	כב ב
ישמעאל	ישמעאל	כו א
וחמשים ושש	וחמשים וששים	כו —
הלעדים	הלעדים .	ז ב
שרי יהודס	שרי יהודה	כז —
הולכי' לאצדון	הולכי' לאצדון	לד —
ורשציל תפלתו	ורשציל פלתו	לה —
שש שנים הצלות	שש שנים . הצלות	יז א
השנה השביעית	השני השביעית	יא —
אופיפאלנו והאמותיו' (ט"ו) להעבר'	אופיפאלנו (טו) אפיפאלנו	כ —
עס ההערה לא שייכו לכאן		
טיטרדקה (ט"ו) ארצע ועל העמוד	טיטרדקה ארצע	יח ב
הזה שייך ההערה (ט"ו) הגרפסת		
מעצר לך		
לידושלס	לדושלס	כה א
לפחות תי"ח	לפחות תי"ה	כו ב
דצדיו הנזכר'	דצדיו הנזכר	כה —
מיותר עד תענה תמיננו	חס תמנה מתחלת	יא ב
לחרצנו	לחצנו	כא א
הסך עולה	הסך עולס	ב ב
סך הרס"א שנים	סך הרמ"א שנים	יט א
ארץ נפתלי	ארץ נפתלי	— ב
יהודה צן תצן	משה צן תצן	יוד א
וכל גלילות	לכל גלילות	ו —
מלכו צעולס	מלכו צעולס	ג —
זאת	זאת	ד ב

לוח המעות

תקן	משות	שורה	עמוד	דף
יען תלמה לו	יען תלמה לו	ב	א	ריב
וכנז שמעת	וכנז שמעתי	כז	ב	ריג
גס ימלא	גס ימלא	כ	—	—
אחדיו	אחדיו שמואל	בסוף	א	ריד
כפי שני	שפי שני	ל	—	רשו
עס כו לנך	אל לנך	כד	—	ריח
מידותלים	מידותלמי	יג	א	רכב
וסכויס	וסכויס	כו	—	דכה
שידעח	הידעח	ד	—	דנה
בזידה השוה	בזידה השוה	יד	ב	רנב
מדלב	מדגל	כו	א	רל
צפ"הז	צנז"ה	ו	ב	—
צהיותינו	ציותינו	כג	—	—
ההס	תהס	כה	—	—
המלכות	ההלכות	יט	—	רלא
שהלואה	שהלואה	יח	א	רלב
פתו	כפתו	יד	—	רלד
לולב הבזל	לולב הבזל	יג	—	רלח
פרשת	פרשח	לא	ב	—
התכר	התכר	כ	א	רלז
(יעוין מש"כ הרצ מו"ה יחזק	(יעוין מש"כ שפה אחת	א	—	רלח
סטנז ז"ל צשפה אחת שרש	שרש מעלי יחזק הלוי)			
מעליה) ודאף להיות צסוף				
העמוד כו סין כלן מקומו .				
לוח צד	לוויצד	כב	—	רלט
השני מיותר	ו"ל ו"ל	ג	ב	רמב
העבודה האלהית	העבודה האלהיס	ח	—	רמח
סציות	סציות	כט	—	רמט
תלמידו	תלמידו	ו	א	רנד
התפללו	התפללו	כז	—	רסג
עליו צמד ומעל	עליו ומעל	יד	—	רסז
פלדו	פחדו	ב	—	רסח
פלדו	פחדו	ד	—	—
צדכה	צדכה	ז	ב	רעג
והאצדושה	והאצדושה	יח	א	רעח
מעצעות קדמוני	מעצעות קדמוני	ו	ב	רפ
עבלה	עבלה	כו	א	רפא
פ"י דצ"מ דינא	פ"י ט דינא	לא	—	רפו
והדליות	והדליות	יד	ב	רפז
החג"ה עד רפ"ט ז' שורה י"ט דאף להיות לז צבוף		כא	א	רפח
לצרי הספר דק רשום צכנז וככל ההגהות למעה וצסוף				
ההג"ה חתום " עהתכס מו"ה יחזק סלענאז ז"ל .				
עולס שלה	עולס שלה	ט	ב	רצו
יסן תמיד	יסן תמיד	כט	—	—

לוח השעות

הקו	שעות	שורה	עמוד	דף
למדי צינה 47 י"ט ע"ג	47 כ"א ע"ג	ד	—	רצח
47 י"ד ע"ג	47 כ"ד ע"ג	יג	—	—
47 כ' ע"ג	47 ס' ע"ג	ח	—	—
47 כ"ז	47 ס"ג	כו	—	—
וחדות	וחדות	—	—	—
47 כ"ג	47 ס"ז	ל	—	—
47 כ"ה	47 ס"ט	לב	—	—
47 כ"ח	47 ס"ב	ז	א	רצח
47 מ"ג ע"ג	47 מ"ז ע"ג	י	—	—
47 ס' ע"ג	47 ס"ד ע"ג	כח	—	—
47 ס"ג ע"ג	47 ס"ה ע"ג	לא	—	—
47 ס"ה ע"ג	47 ס"ז ע"ג	יא	ב	—
47 ע"ג ע"ג	47 ע"ה ע"ג	יד	ב	רצח
יומחקו ז' שרות וחלי	יומחק מן תיבות יסוער פנ תיבת	—	—	—
היטה על יד	צקלף מ"ז	—	—	—
47 פ"ו ע"ג	היטה על יד	יח	—	—
47 פ"ח ע"ג	47 קכ"ו ע"ג	צח	א	ש
47 קל"ז ע"ג	47 קכ"ח ע"ג	כט	—	—
47 קס"ט ע"ג	47 קע"ז ע"ג	עד	—	—
47 קס"ט ע"ג	47 קל"ז ע"ג	יד	—	—
47 קס"ט ע"ג	47 קל"ז ע"ג	יד	—	—

מורעה.

לכל בני ישראל הי' אור נחזור הנחמד מאור עינים אשר הולך לאור החכם האמתי הרצ מו"ה עזרי' מן הארזומים והאזק האירה תכחדו. שני פעמים זל על מכנש הדפוס במנטובה ובבערלין, ומידי לאתו לאו בני ישראל אור יקרות עליהם יופיע, קומיו רצו עד כי כמעט שבים צעור ולאד צמטפחה נשאר. לכן מלאתי העצה היעולה לי תמידעי להציאו על מכנש הדפוס אשר לי, ובני ישראל הנכבדים יראו איך שמתו מגמתי לפאר הם' הנחמד הזה צלותות צדיו ובנייר.

הן חשנתו כי ההולאה דפוס בערלין משוחחת היא, כאשר היתה תחת ידי הכותב צשערים לתהלה מו"ה יצחק סאנטאב ז"ל ותההולאה דפוס מנטובה מלפנים לא ידעתי. לכן מתתיה לפני העושים צמללכה אשר לי לסדר מתוכה האותיות. אכן תוחלתי נכזזה, אותיות דפוס בערלין נושפת המה, מוחקים פה ופה זל יוכרו עוד, גם טעיות רבות נפלו שם בדפוס, אשר רוצה הביה המגיה אשר לי.

מבלעדי זאת נעדרו מדפוס בערלין כמה דברים רובי התועלת נאים והכרחים אשר זאו צההולאה הדלשונה דפוס מנטובה, והן עתה רליתי כי שם נדפס מאור עינים ישמח לב, ולכני מלפנים זאת לא ידעתי.

אמנם לאו נא כי אורו עיני! אחד תמידעי מק"ק לצוז גלה את אומי צזה, גם שלח לי לוח הטעיות אשר נפלו בדפוס בערלין, גם לוח הפרקים והקף העינים ומהדורות שניות מלירות דברי המחבר ככל פדקי הספר, גם השגות מהגאון מו"ה משה פרויני-צאלי ז"ל צמכתב אשר כתב להרצ המחבר ז"ל ותשובת הרב המחבר ז"ל אליו, גם לוח ההשגות על קנת הגאונים אשר זאו נחזור הזה. כל הדברים האלו מדפוס דפוס מנטובה ודפוס בערלין נעדרו. חמותי רליתי אור! כי עתה יש לאל ידי להשלים החזור הזה על מתכונתו הראשון. לכן חדיע עתה לבני ישראל התמימים, שגם הקונטרסים הללו מדפוס כעת אליו, והי' כל איש אשר כזר קנה את המאור עינים כאשר ילא מתחת מכנש הדפוס אשר לי, ויש את נפשו להיותם, לאחדים צדו, ישיג אותם חסם איך כסף.

וויען זכ"ס למדש ללול תק"ץ לפ"ק.

אנטאן עדלער פֿון שמיד,

ק' ק' פריץ' בוכדרוקער.

Rossi, Azarariah ben M. dei. R831
Me'or enayim. 1829

875522

THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

